Sven Wimnell 1 september 2019:
DN-artiklar 2 - 31 augusti 2019 om utrikes förhållanden och litet om inrikes förhållanden i augusti .

http://wimnell.com/omr36-39zzzzzj.pdf

Sven Wimnell 1 september 2019:
DN-artiklar 2 - 31 augusti 2019 om utrikes förhållanden och litet om inrikes förhållanden i augusti .
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzj.pdf

Innehåll:
Sida

4 **Kapitel 1: Litet om inrikes förhållanden i Augusti 2019**

5 Närmast föregående redovisning

5 Den 29 augusti får man veta att brittiske premiärministern förmått drottningen att tillfälligt stänga parlamentet till den 14 oktober.

6 Artiklarna om utrikes förhållanden visar på många problem i värden. Och de inverkar på de inrikes förhållandena.

6 Artiklar om inrikes föehållanden efter 27 maj har ännu inte redovisats men kommer förhoppningsvis såsmåningom när det finns tid för det. Nu visas några artiklar från slutet av augusti som ger något av situation nu

Efter artiklarna kommer två avsnitt.

54 **Museer. myndigheter, skolor m m ska ha tydlig information om framtidsproblemen.**

61 **Värnskatten**

76 Därefter kommer redovisningar som visar levnadskostnader och skattter samt

104 redovisningar om projektet om samhällsplaneringens problem

136 och innehållsförteckningar till de senaste redovisningarna i projektet om samhällsplaneringens problem: **http://wimnell.com/omr36-39zzzzza.pdf. till zzzzzi.pdf**

155 **Kapitel 2: Kommentarer till kapitel 1 och 3**

156 Huvudsyftet med redovisningen nu är att visa tidningsartiklar om utrikes förhållanden för tiden 2-31 augusti 2019

157 Det är huvudsakligen människornas verksamheter som styr utvecklingen i världen.

159 I kapitel 1 har alla dessa verksamheter inte nämnts eller kommenterats.

159 De socialdemokratiska regeringarna har inte och har inte haft något statsråd för det viktigaste området för välfärden : hushållsverksamheterna.

159 Bostadspolitiken

160 Undervisning o d. Forskning, Film, radio, TV och Tidningar o d.

161 De utrikes förhållandena är som sagt mycket viktiga idag.

Världen och FN
Europa och EU
Tyskland
Frankrike
England / Storbritannien
Italien, Spanien, Ungern, Polen m m
Nordiska länder
USA
Ryssland och Ukraina
Ost- och Centralasien
Mellanöstern
Afrika
Syd- och Mellanamerika, Kanada
Australien och Oceanien. Polerna. Rymden
Övrigt i världen

161 Regeringen. Sida. Utrikesdeklarationen

162 Redovisningen nu är i kronologisk ordning

164 **Kapitel 3: DN-artiklar 2 - 31 augusti 2019 om utrikes förhållanden**

Kapitel 1: Litet om inrikes förhållanden i Augusti 2019

Innehåll:

Sida

4 Kapitel 1: Litet om inrikes förhållanden i Augusti 2019

5 Närmast föregående redovisning

5 Den 29 augusti får man veta att brittiske premiärministern förmått drottningen att tillfälligt stänga parlamentet till den 14 oktober.

6 Artiklarna om utrikes förhållanden visar på många problem i värden. Och de inverkar på de inrikes förhållandena.

6 Artiklar om inrikes föehållanden efter 27 maj har ännu inte redovisats men kommer förhoppningsvis såsmåningom när det finns tid för det. Nu visas några atiklar från slutet av augusti som ger något av situation nu

Efter artiklarna kommer två avsnitt.

54 **Museer. myndigheter, skolor m m ska ha tydlig information om framtidsproblemen.**

61 **Värnskatten**

76 Därefter kommer redovisningar som visar levnadskostnader och skattter samt

104 redovisningar om projektet om samhällsplaneringens problem

136 och innehållsförteckningar till de senaste redovisningarna i projektet om samhällsplaneringens problem: **http://wimnell.com/omr36-39zzzzza.pdf. till zzzzzi.pdf**

Närmast föregående redovisning är

Sven Wimnell 9 augusti 2019:
Information om klimatkrisen på hemsidor hos museer m m, kulturpolitik. Agenda 2030. Regeringen, Sida, Utrikesdeklarationen. Artiklar om utrikes förhållanden 11 juli-1 augusti 2019.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzi.pdf

Nu fortsättes med artiklar om utrikes förhållanden 2 augusti - 31 augusti 2019.

Den 29 augusti får man veta att brittiske premiärministern förmått drottningen att tillfälligt stänga parlamentet till den 14 oktober.

Det kommer att göra det svårt – och kanske omöjligt – att hindra en avtalslös Brexit den 31 oktober.

I vanliga fall vore detta inte så konstigt, för en ny premiärminister vill ofta lägga fram sina mål och prioriteringar i ett tal som inleder en ny session i parlamentet. Av tradition är det den sittande monarken som har till uppgift att läsa upp talet, men det är premiärministern som skriver det.

Drottningen lägger sig normalt sett inte i själva innehållet och inte heller när det ska läsas upp.

Den här gången är dock tajmingen minst sagt kontroversiell.
Med bara två månader kvar till Brexitdagen den 31 oktober har en rad ledamöter krävt att de veckor som varje år avsätts till partikonferenser i september och oktober i stället ska ägnas till debatter om EU-utträdet i parlamentet. Det kan innebära ett visst pendlande, men är absolut möjligt.

Planen var fram till nu att ledamöterna skulle ägna sig åt konferenser mellan den 13 september och 8 oktober. Men i kristider har brittiska premiärministrar för vana att extrainkalla parlamentet.

Det Boris Johnson gör nu är motsatsen: han förlänger det planerade uppehållet med ytterligare nästan två veckor. Genom att blanda in drottningen gör han det dessutom svårt för ledamöterna att bestrida saken.

– Det här handlar inte alls om att undvika att Brexit stoppas, sa Boris Johnson om stängningen av parlamentet.

Det är det få som tror på.

Kanske fälls han i en misstroendeomröstning i nästa vecka, innan parlamentet stängs.

I så fall kan nyval vänta. Och möjligen en valallians mellan Boris Johnsons konservativa Tories och Nigel Farages framgångsrika missnöjesparti, Brexitpartiet.

Men just nu är inget säkert i brittisk politik.

Jeremy Corbyn och Liberaldemokraternas Jo Swinson har bett om en audiens med drottningen.

Det lär bli en spänd tebjudning, om den blir av.

Artiklarna om utrikes förhållanden visar på många problem i värden. Och de inverkar på de inrikes förhållandena.

Artiklar om inrikes föehållanden finns i
Sven Wimnell 5 juni 2019:
Tidningsartklar 22 april - 27 maj 2019 om inrikes förhållanden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzg.pdf

Artiklar om inrikes föehållanden efter 27 maj har ännu inte redovisats men kommer förhoppningsvis såsmåningom när det finns tid för det. Nu visas några atiklar från slutet av augusti som ger något av situation nu:

7 Budgetnota första testet av januariavtalet
11 Finansministern varnar för ökad ekonomisk oro
13 Carl Johan von Seth: Dags att höja krisberedskapen
14 C vill vässa miljöpolitiken i regeringssamarbetet
17 Lugnet tillbaka i svensk politik – men hur länge?
19 Sabuni lyckas inte lyfta Liberalerna
20 Carl Johan von Seth: Rätt av kritikerna om vårt ologiska överskott
21 Förtroendet för Åkesson når ny rekordnivå
22 V-förslag: Stryk krav på att gå ur EU
24 Staten klarar inte målen för hälso- och sjukvården
26 S-förslaget om stöd till glesbygd får majoritet
27 Riksdagsledamot för V hotades med nackskott
29 Kriminologen: Dödligheten i skjutningar högre i år
31 Regeringen ser över BEO:s roll efter omfattande kritik
33 BEO: Jag följer bara regeringens instruktion
35 Krav och disciplin i skolan riskerar driva unga till gäng
37 Ingen minskning av svenska växthusgaser
38 David Wallace-Wells. ”Vi har makten att göra något åt klimatkrisen
42 Janne Josefsson: När cheferna vägrar svara gräver medierna sin egen grav
44 Uppgörelse om försvarsmiljarder nära
45 Ledare: En ärlig chans att täta hålen i försvaret
47 Satsningen får nog betalas med skatte-höjningar
48 Regeringen, C och L överens om upprustning för 50 miljarder
51 Svensk välfärd behöver en digital modernisering

Efter artiklarna kommer två avsnitt.

54 **Museer. myndigheter, skolor m m ska ha tydlig information om framtidsproblemen.**
61 **Värnskatten**

76 Därefter kommer redovisningar som visar levnadskostnader och skattter samt
104 redovisningar om projektet om samhällsplaneringens problem
136 och innehållsförteckningar till de senaste redovisningarna i projektet om samhällsplaneringens problem:
http://wimnell.com/omr36-39zzzzza.pdf. till zzzzzi.pdf

Så är det slut på kapitel 1.

" Budgetnota första testet av januariavtalet

DN TORSDAG 22 AUGUSTI 2019

Inför höstbudgeten har regeringen och samarbetspartierna i och med januariavtalet redan lovat bort nästan 19 miljarder kronor. Värnskatten avskaffas och det ska bli billigare att anställa nyanlända. Enligt uppgifter till DN är det inte aktuellt att öka statsskulden och förhandlingarna handlar nu om att hitta finansiering.

Huvudnumret när regeringen traditionsenligt samlas på Harpsund i dag, torsdag, är finansminister Magdalena Anderssons (S) redovisning av tillståndet i rikets finanser. Finansministerns analys är grunden för de budgetöverläggningar som regeringen har med samarbetspartierna Centern och Liberalerna, och fokus ligger på vilket utrymme det finns i statens finanser för nya reformer. Höstens budget blir första gången som hållfastheten i januariavtalet prövas på allvar.

Enligt DN:s genomgång har partierna bakom januariavtalet redan utlovat nästan 19 miljarder kronor i nya reformer nästa år. Men Konjunkturinstitutet säger i sin senaste prognos att det egentligen inte finns något reformutrymme alls i höstbudgeten, om regeringen ska leva upp till det finanspolitiska ramverket. Där finns överskottsmålet som säger att statens finanser ska gå plus 0,33 procent över en konjunkturcykel.

Ylva Hedén Westerdahl är prognoschef på Konjunkturinstitutet.
– Våra beräkningar visar att man precis når det målet. Då finns det inga pengar kvar för ofinansierade reformer. Men regeringen utgår inte från våra siffror, de utgår från sina siffror och de ligger högre. Så de kommer antagligen att se att de har en del pengar att spendera, ett reformutrymme på ungefär 20 miljarder kronor, samtidigt som de når överskottsmålet, säger hon.

Redan nu finns alltså en rad förslag som motsvarar i stort sett hela den summan. I januariavtalet finns fem kostsamma punkter som partierna är överens om att genomföra i höstens budget:

Utvecklingstid (friår). En av MP:s hjärtefrågor som innebär rätt till tjänstledighet i upp till ett år med ersättning motsvarande a-kassa. Enligt MP beräknas det kosta statskassan två miljarder 2020 och fyra miljarder följande år.

Ingångsavdrag. Slopad arbetsgivaravgift de två första åren för att i första hand gynna nyanländas inträde på arbetsmarknaden. Enligt C:s ursprungsförlag skulle det kosta 12,1 miljarder per år att genomföra men enligt DN:s uppgifter kommer notan för förslaget nu att bli betydligt lägre, uppskattningsvis runt hälften.

Värnskatten. L drev igenom att den så kallade värnskatten på årsinkomster över 689 300 kronor slopas den 31 december. Förslaget gynnar höginkomsttagare och kostar 6,1 miljarder kronor att genomföra.

Integrationsår. Olika satsningar för att i första hand få in nyanlända på arbetsmarknaden, bland annat på SFI. Enligt C:s förslag beräknas kostnaden till 650 miljoner per år.

Sänkt pensionärsskatt. S har drivit på för att minska skillnaderna i beskattning mellan arbetstagare och pensionärer. Från den 1 januari

nästa år sänks skatten med 4,33 miljarder kronor för pensionärer över 65 år.

Det här är förslag som på ett eller annat sätt ska finansieras – eller omförhandlas så att de inte blir lika kostsamma. I januariavtalet finns bara en punkt som direkt ger intäkter i höstbudgeten: skatt på förbränning av avfall, som beräknas ge cirka 600 miljoner kronor.

Enligt DN:s uppgifter tänker finansdepartementet inte lägga en höstbudget som kräver att staten behöver låna pengar till reformer. Det innebär att pengarna måste hittas någon annanstans, i den mån reformutrymmet överskrids, och DN:s källor bekräftar att budgetförhandlingarna nu handlar mycket om att hitta finansiering.

Dynamiken i det nya regeringssamarbetet blir tydlig även på andra sätt. I botten finns den reformagenda som redan är spikad i januariavtalet. Därutöver kommer nya politiska avvägningar liksom samhällsutvecklingen i stort att föda nya behov. Dessutom väntar stora utgiftsökningar de närmaste åren för bland annat försvaret. I januariavtalet utlovas också extra miljarder till kommunerna för att stärka välfärden. Därutöver kommer partierna att vilja lyfta in nya satsningar i budgetförhandlingarna.

Liberalerna har sedan Nyamko Sabuni tog över ledarskapet prioriterat rättsväsendet, ett område som inte har någon stor plats i januariavtalet. Mats Persson är partiets ekonomisk-politiska talesperson.

– Händelser under sommaren med utländska stöldligor, våldtäkter och sprängningar visar att centrala myndigheter på rättsområdet behöver förstärkningar. Det handlar om kriminalvården, tullverket, domstolarna och förstås polisen. Vi kommer också i varje budget att slåss för skolan och lärarnas arbetsvillkor, säger Mats Persson.

Samtidigt faller mörka skuggor i omvärlden över budgetförhandlingarna. Ylva Hedén Westerdahl på Konjunkturinstitutet lyfter fram handelskonflikten mellan USA och Kina, liksom Brexit och den italienska regeringskrisen. Det troligaste scenariot är, enligt KI, att de värsta farhågorna inte infrias och att Sverige får en relativt lugn konjunkturavmattning. Skulle världsläget förvärras drastiskt kan följderna däremot bli mycket kännbara för Sverige.

– Det vore inte bra för efterfrågan på svenska exportprodukter, säger Ylva Hedén Westerdahl.

Magdalena Andersson har tidigare signalerat att oron i omvärlden kan få stora effekter på svensk ekonomi men vill inför mötet på Harpsund inte kommentera vad det får för inverkan på budgetförhandlingarna.

– Att bedriva en kraftigt åtstramande politik i det här läget skulle inte jag bedöma vara väl avvägt. Om det är så att ekonomin bromsar in är det inte läge att genomföra kraftiga besparingar, sade finansministern till DN för två veckor sedan.

Hans Olsson
hans.olsson@dn.se
Hans Rosén
hans.rosen@dn.se"

Tillväxten mattas av

Ökningen av Sveriges BNP i procent.

Källa: Ekonomifakta, Konjunkturinstitutet (prognosen)

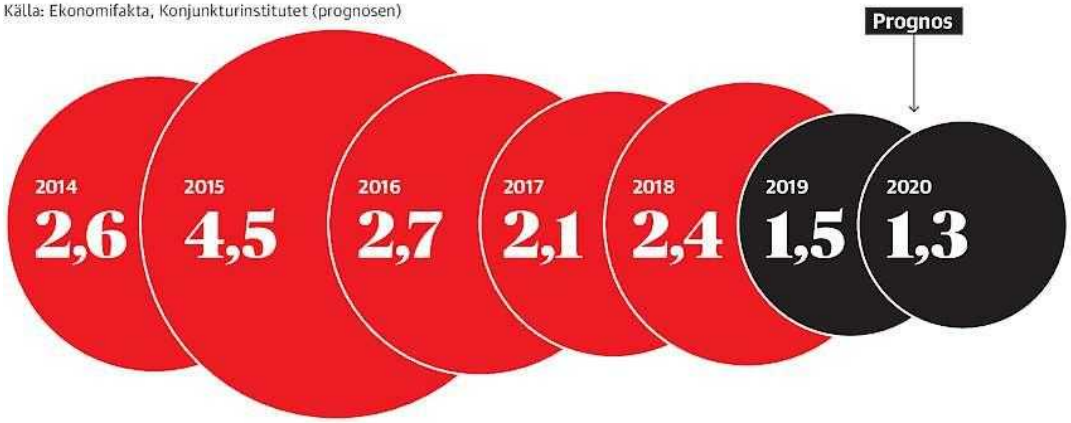

Statsskulden minskar

Procent av BNP (Maastricht-skulden).

Källa: Ekonomistyrningsverket

Arbetslösheten stiger

Procent av arbetskraften, säsongsrensade kvartalsvärden.

Källa: SCB, Konjukturinstitutet

"**Fakta. Så funkar budgeten**
Arbetet med statsbudgeten styrs av principerna i det finanspolitiska ramverket. Staten ska gå med ett överskott på 0,33 procent av bnp över en konjunkturcykel, alltså en period med både hög- och lågkonjunktur. Utgifterna ska hållas inom det utgiftstak som sätts för de tre kommande åren. Det finns också ett skuldankare, en målsättning om att hålla statsskulden omkring 35 procent av bnp.

På våren lägger regeringen fram en vårproposition där man ger sin syn på det ekonomiska läget, aviserar vissa större reformer samt föreslår justeringar i budgeten för innevarande år.

I september presenterar finansministern en komplett statsbudget för hela det kommande året. Denna gång blir den resultatet av förhandlingar mellan partierna bakom januariavtalet: S, MP, C och L.

Riksdagen tar i ett första steg beslut om ramarna, alltså det totala utgiftstaket samt om tak för budgetens 27 utgiftsområden (försvar, miljö, arbetsmarknad med mera). I nästa steg bereder respektive utskott detaljerna inom varje utgiftsområde. I december klubbas budgeten i sin helhet.

Fakta. Harpsund
1952 donerade industrimannen Carl August Wicander Harpsund till staten för att användas som rekreationsbostad för statsministern. Dåvarande statsminister Tage Erlander tvekade av flera skäl till att ta emot gåvan, bland annat för att herrgården Harpsund inte var en självklar miljö för en socialdemokratisk statsminister.

Riksdagen godkände donationen den 22 maj 1953 och sedan dess har Harpsund fungerat som mötesplats för statsbesök och svenska regeringar av olika partifärger.

Fakta. Budgeten och januariavtalet
Här är posterna som S, MP, C och L kommit överens om att genomföra i höstens budget.
Kostnad 2020
Utvecklingstid (friår) 2 000 mkr
Ingångsavdrag som gör det billigare att anställa nyanlända 6 000 mkr*
Integrationsår för att få in nyanlända på arbetsmarknaden 650 mkr
Avskaffad värnskatt 6 120 mkr
Sänkt pensionärsskatt 4 330 mkr
Kostnader totalt 19 100 mkr
Skatt på förbränning av avfall –470 mkr
Summa 18 630 mkr

*Enligt C:s ursprungsförslag skulle ingångsavdraget kosta 12,1 mdr/år. Men enligt DN:s uppgifter kommer notan för förslaget att bli betydligt lägre efter budgetförhandlingarna, troligen omkring halva summan. "

" Finansministern varnar för ökad ekonomisk oro

DN FREDAG 23 AUGUSTI 2019

Regeringen bedömer att det finns 25 miljarder kronor att spendera på nya reformer i höstbudgeten. Samtidigt understryker finansminister Magdalena Andersson (S) att Sverige nu är på väg mot en svagare ekonomisk utveckling. – Vi ser att vinden mojnar men vi ser ingen direkt motvind, säger hon.

Harpsund.
Om drygt tre veckor ska Magdalena Andersson lägga fram den första statsbudgeten som förhandlats fram mellan partierna bakom januari-avtalet. I samband med regeringens överläggningar på Harpsund presenterade hon på torsdagen hur mycket pengar som finns att satsa på nya reformer. Konjunkturinstitutet (KI) bedömde för ett par veckor sedan att reformutrymmet är noll men finansministern anser att det finns 25 miljarder att spendera.

– Vi gör lite olika bedömningar av både intäkter och utgifter i ekonomin, säger Magdalena Andersson.

Samtidigt syns nu allt fler tecken på att svensk ekonomi är på väg in i en avmattningsfas. Magdalena Andersson vill dock inte gå så långt som att vi står inför en kraftig lågkonjunktur.

– Vi ser en avmattning från höga nivåer till lite mer normala nivåer. Vi ser att vinden mojnar något men vi ser ingen direkt motvind.

Med tanke på att ekonomin går in i en avmattningsfas har flera bedömare efterlyst en mer offensiv finanspolitik med stora satsningar för att hålla uppe farten i ekonomin. Finansministern anser att det ännu inte finns skäl att gasa på.

– Men är det så att ekonomin utvecklas på ett annat sätt är det bra att vi har muskler genom att vi har ordning och reda i statsfinanserna och att vi har betalat av på statsskulden, säger hon och tillägger:

– Min bedömning är samtidigt att det vore oklokt att bedriva en kraftig åtstramningspolitik när vi nu ser en avmattning.

Regeringens egen prognos visar att arbetslösheten är på väg att stiga de närmaste åren. Det är första gången på många år som siffrorna pekar åt fel håll.

– Det är bekymmersamt. Vi kommer att återkomma i budgeten om vad vi har för åtgärder på det området, säger Magdalena Andersson.

Finansministern förutspår fortsatt bnp-tillväxt nästa år med 1,4 procent, vilket är något lägre än i prognosen i april. Arbetslösheten väntas vända uppåt till 6,4 procent och statsskulden fortsätter sjunka (till 33,4 procent av bnp).

En stor del av reformutrymmet på 25 miljarder kronor för nästa år är intecknat genom januariavtalet. Där har de fyra samarbetspartierna S, MP, C och L spikat ett antal reformer som ska genomföras 2020.

Enligt DN:s beräkningar uppgår notan för dem till minst 19 miljarder kronor, om inte de kommande budgetförhandlingarna leder till nedjusteringar. Här är några av de större posterna:

Värnskatten, som läggs på årsinkomster över 689 000 kronor, avskaffas. Det sänker statens intäkter med 6,1 miljarder kronor. Arbetsgivaravgiften slopas för de som är nya på arbetsmarknaden, i första hand unga och nyanlända. Det kommer enligt uppgifter till DN att kosta runt 6 miljarder kronor.

Skattelättnad för pensionärer till en kostnad av 4,33 miljarder.

Utöver de 19 miljarderna har kommunerna utlovats tillskott för att klara välfärden när allt fler äldre behöver vård och omsorg. Bara att upprätthålla dagens nivå på välfärden kommer enligt finansministern att kräva en budget som växer med 90 miljarder kronor fram till 2026.

Januariavtalet innehåller bara smärre förslag om ökade intäkter för staten, som skatt på plastpåsar och förbränning av avfall. De förhandlingar som pågår mellan de fyra partierna handlar bland annat om att hitta mer finansiering. Utöver redan utlovade reformer finns också nya inspel på bordet. Liberalerna vill ha en satsning på rättsväsendet och för Miljöpartiet är krafttag i klimatpolitiken ett absolut krav.

Vid den finansiella horisonten tornar ovädret upp sig. Handelskonflikten mellan USA och Kina, Brexit och den politiska turbulensen i Italien är sådant som kan sätta marknaderna i gungning. Effekterna kan potentiellt bli stora på Sverige om efterfrågan på svenska exportprodukter sjunker och det blir dyrare att låna pengar.

– Vi har sett under sommaren att flera av de risker i omvärlden som vi har pekat på en längre tid har ökat, säger finansministern.

Hennes bedömning är ändå att läget inte försämras drastiskt nästa år och att Sverige har kapacitet att hantera farorna.

Moderaternas ekonomisk-politiska talesperson Elisabeth Svantesson delar bilden av att Sverige är på väg in i en avmattning. Däremot - saknar hon en beskrivning av hur den kommande budgeten ska möta problemen med bland annat långa sjukvårdsköer och behoven för svenskt rättsväsende och polis:

– Oavsett reformutrymme så har Sverige väldigt stora behov och då måste man kunna prioritera och säga nej till utgifter. Jag rekommenderar till exempel regeringen skarpt att inte införa friår från den 1 januari.

Hans Olsson
hans.olsson@dn.se
Hans Rosén
hans.rosen@dn.se "

Finansdepartementets prognos för 2019 och 2020 (aprilsiffrorna inom parentes).

Bnp	1,4 (+1,6) +1,4 (+1,6)
Arbetslöshet*	6,3 (6,3) 6,4 (6,4)
Offentligt sparande**	0,0 (0,2) 0,2 (0,5)
Offentliga sektorns skuld***	34,8 (34,5) 33,4 (32,8)

*procent av arbetskraften 15–74 år.
**strukturellt överskott, procent av bnp.
***procent av bnp. "

" Carl Johan von Seth: Dags att höja krisberedskapen

DN FREDAG 23 AUGUSTI 2019

Stigande svenska arbetslöshetssiffror och oro i världsekonomin är dystra tecken. Finns det någon plan på Magdalena Anderssons finansdepartement?

Harpsund.
Svensk ekonomi har gjort halt. En lång period av stigande sysselsättning verkar ha tagit slut. SCB:s nya siffror över arbetslösheten, som presenterades samma dag som finansministern skisserade riktlinjerna för nästa budget, var betydligt dystrare än väntat. Samtidigt vacklar våra viktigaste grannekonomier. Om man får tro Magdalena Andersson blir det ändå inte så illa. I regeringens nya prognos för nästa år väntas Sveriges ekonomi växa med 1,4 procent.

Arbetslösheten stiger minimalt och ”vinden mojnar”, som finansministern sa på Harpsund. Ingen katastrof.

Så kan det bli. Det är för tidigt att kalla det som sker nu för en lågkonjunktur. Men problemet med de prognoser som regeringen pekar på är att de aldrig förutser någon riktig smäll. Och även om oron i världen inte måste vara tecken på en djup nedgång finns starka skäl att på allvar se över Sveriges beredskap att möta en lågkonjunktur. Förra gången, i samband med krisen 2008, sänkte Riksbanken styrräntan från 4,75 procent till 0,25 procent. Det gav en kraftig injektion, och då föll ändå Sveriges bnp med 5 procent.

Nu är utgångsläget kärvare. Med en styrränta som fortfarande ligger på minus är det svårt att föreställa sig hur Riksbanken skulle kunna ge ekonomin en liknande kick igen.

På finansdepartementet är läget annorlunda. Finansminister Magdalena Andersson gillar att påpeka att statsskulden är den lägsta sedan 1970-talet. Världens största finansförvaltare Blackrock granskade nyligen olika länders förutsättningar för finanspolitiska stimulanser, alltså ofinansierade utgifter eller sänkta skatter. Sverige framträder här i ett unikt ljus. Staten betalar negativ ränta även på tioåriga lån.

Statsskulden amorterar alltså sig själv. Om bnp långsiktigt stiger och inflationen är stabil växer ekonomin samtidigt ifrån ny skuldsättning.

Utrymmet att låna och spendera är alltså historiskt. Och ifall konjunkturutsikterna försämras kommer trycket också öka att på regeringen att inte bara passivt se på. Att låna och spendera skulle först kräva en mental omställning i svensk politik. Minnet av 1990-talets budgetkris är fastetsat i partiernas minnen. Men lösningen då – hård budgetdisciplin och ett stramt finanspolitiskt ramverk – behöver inte vara rätt nu eller nästa år. Det borde fler politiker våga säga.

Stimulanser skulle också kräva beslutsamhet och tajmning. I samband med krisen 2008–2009 gjorde alliansregeringen extra satsningar på ett tiotal miljarder kronor. Det var för lite, enligt Finanspolitiska rådets bedömning då. Särskilt i ett läge då Riksbanken är bakbunden kan det behövas betydligt större åtgärder. Höjda bidrag till kommuner och landsting är den enklaste metoden. Tysklands regering, som annars inte är känd för slösaktighet, har talat om stimulanser på 55 miljarder euro ifall det skulle behövas. Men Magdalena Andersson har hittills inte nämnt några konkreta siffror. Eller berättat hur regeringen tänker gå tillväga om konjunkturen dyker. Det borde hon börja göra.

Carl Johan von Seth
carljohan.vonseth@dn.se "

" C vill vässa miljöpolitiken i regeringssamarbetet

DN TISDAG 27 AUGUSTI 2019

Centern vill höja målen för återvinning av matavfall och pressa förpackningsindustrin att ta ansvar för nedskräpningen. De nya förslagen vill Annie Lööf driva inom samarbetet med regeringen. – Nu väntar ett år av politisk verkstad, säger C-ledaren.

Den 26–29 september möts ett tusental centerpartister i Karlstad för att hålla partistämma. Det är första gången partiet samlas för att staka ut en väg framåt efter ett turbulent år med två val, kamp om regeringsmakten och uppbrott från den borgerliga Alliansen.

Efter en period präglad av det ideologiska ställningstagandet mot Sverigedemokraterna är det nu sakpolitik som gäller. Partistyrelsen har tagit fram förslag inom fem politikområden och hoppas få stöd för dem av ombuden i Karlstad. Det handlar om ekonomi, vård, landsbygd, skola samt klimat och miljö.

– Det är en spännande tid. Vi befinner oss precis i början av ett år som kommer att vara en politisk verkstad. Vi är med och styr i över 200 kommuner. Vi är med och styr i 19 av 21 landsting och vi har ett budgetsamarbete på nationell nivå, säger Annie Lööf.

Det övergripandet temat för förslagen rörande miljö och klimat är cirkulär och biobaserad ekonomi. Begreppen syftar på en ekonomi som bygger mer på återvinning och naturliga råvaror från inte minst skogen. Det finns också med som en punkt i januariavtalet mellan S, MP, C och L. De nya C-förslagen vill Annie Lööf ta med sig in i de förhandlingar som väntar när den här delen av januariavtalet ska konkretiseras och levereras.

– Både Centern och Miljöpartiet har en ambition om en mer cirkulär ekonomi. Vi kan göra mycket gemensamt över blockgränsen. Det ledarskapet måste vi visa, säger Annie Lööf.

Till att börja med vill Centern se en övergripande nationell strategi för hur ekonomin ska ställas om i den här riktningen.

– Näringslivet står redan på tå för att få vara med och ta fram nya innovationer, säger Annie Lööf.

Den rödgröna regeringen tillsatte förra året en delegation för cirkulär ekonomi vars uppdrag bland annat är att ta fram en strategi. Räcker inte det?

– Delegationen är viktig och gör ett bra arbete, men vi tycker att man borde ha kommit mycket längre med att ta fram en strategi.

Centern har också mer handfasta idéer, till exempel för att minska matsvinnet. Sverige bör enligt partiet höja ambitionerna så att 75 procent av matavfallet återvinns, jämfört med dagens mål på 50 procent.

Dessutom vill C göra det obligatoriskt med insamling av matavfall hos företag som restauranger och livsmedelsbutiker från 2021, på samma sätt som hos hushållen. Avgiften för bortforsling av matavfall ska enligt förslaget vara viktbaserad, som en morot för företagen att minska sitt svinn.

– I dag produceras det oerhört mycket livsmedel som bara slängs. Vi behöver få en mer effektiv livsmedelsproduktion, det minskar övergödningen och koldioxidutsläppen och gör att vi använder resurserna rätt, säger Annie Lööf.

I Centerförslagen ingår också att sätta press på förpackningsindustrin genom ett utökat producentansvar, i likhet med det som redan gäller för exempelvis tidningar. Producenterna ska få stå för kostnaderna när kommunerna tvingas städa stränder och torg som fyllts av snabbmatsförpackningar, engångsmuggar och fimpar. Tanken är att det ska löna sig att hitta på nya lösningar, som exempelvis pantsystem för fler produkter.

Förra miljöministern Karolina Skog (MP) var inne på liknande tankar men fann att frågan behövde utredas ytterligare.

Det år av politisk verkstad som väntar är också det första politikåret efter Alliansens sammanbrott. På lördag är det precis 15 år sedan det borgerliga samarbetet inleddes.

Hur står det till med borgerligheten, tycker du?
– Den liberala delen av borgerligheten, C och L, har valt att stå vid sina värderingar och genomföra vår politik över blockgränsen. De andra två har gläntat på dörren till att förhandla och göra upp med SD. Det är vattendelaren i svensk borgerlighet. Jag är en varm alliansvän men vad som blir möjligt längre fram hänger på vilka vägval de gör i synen på högerpopulistiska krafter. Jag har fullt sjå med att genomföra januariavtalet, säger Annie Lööf.

Hans Rosén
hans.rosen@dn.se"

"Fakta. C håller stämma i Karlstad
Centerpartiet håller partistämma i Karlstad den 26–29 september. Där kommer partiledningen att söka stöd för nya politiska förslag inom ekonomi, landsbygd, skola, vård samt miljö och klimat.

Dessförinnan ska Centern enas med de övriga samarbetspartierna bakom januariavtalet (S, MP och L) om en höstbudget. Det blir det första riktigt skarpa testet för samarbetet. Slopad arbetsgivaravgift för de som är nya på arbetsmarknaden är ett C-förslag som lär ingå i budgeten.

Nästa år kommer Annie Lööf att gå på föräldraledighet eftersom hon väntar sitt andra barn. Gruppledaren i riksdagen Anders W Jonsson blir hennes vikarie."

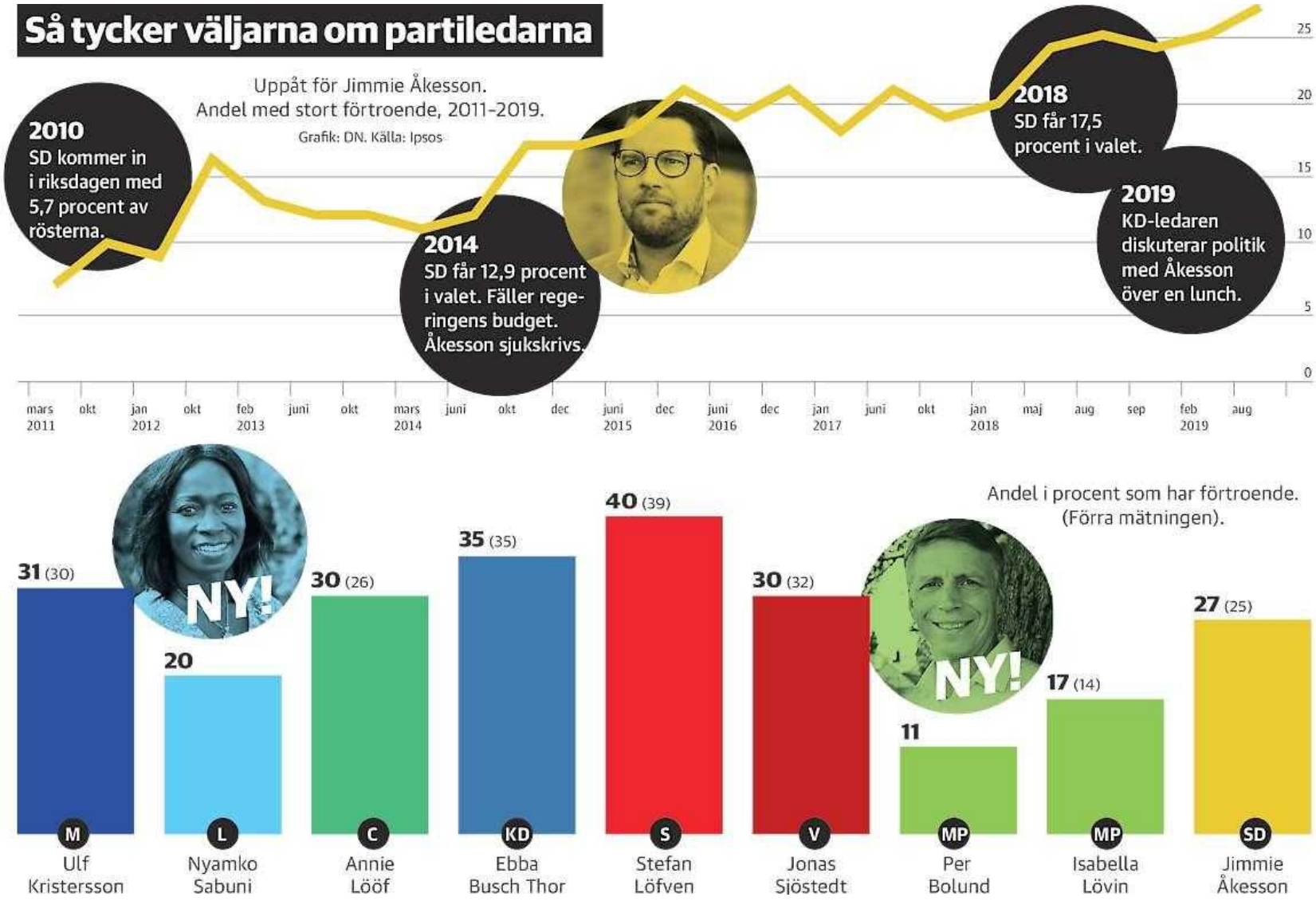
Så tycker väljarna om partiledarna
Uppåt för Jimmie Åkesson.
Andel med stort förtroende, 2011-2019.
Grafik: DN. Källa: Ipsos
2010
SD kommer in i riksdagen med 5,7 procent av rösterna.
2014
SD får 12,9 procent i valet. Fäller regeringens budget. Åkesson sjukskrivs.
2018
SD får 17,5 procent i valet.
2019
KD-ledaren diskuterar politik med Åkesson över en lunch.
25
20
15
10
5
0
mars 2011
okt
jan 2012
okt
feb 2013
juni
okt
mars 2014
juni
okt
dec
juni 2015
dec
juni 2016
dec
jan 2017
juni
okt
jan 2018
maj
aug
sep
feb 2019
aug
Andel i procent som har förtroende.
(Förra mätningen).
NY!
NY!
31 (30)
20
30 (26)
35 (35)
40 (39)
30 (32)
11
17 (14)
27 (25)
M
Ulf Kristersson
L
Nyamko Sabuni
C
Annie Lööf
KD
Ebba Busch Thor
S
Stefan Löfven
V
Jonas Sjöstedt
MP
Per Bolund
MP
Isabella Lövin
SD
Jimmie Åkesson

" Lugnet tillbaka i svensk politik – men hur länge?

DN TISDAG 27 AUGUSTI 2019

Efter fem krisfyllda år har lugnet lägrat sig över svensk politik. Centern utarbetar nya förslag för fortsatt samarbete med regeringen och Moderaterna förbereder sig för valet 2022.
Men lugnet kan brytas av två mindre partier.

Nu är sommarlovet slut och politikerna har lämnat hängmattorna. Kontrasten mot de senaste höstarna är total i rikspolitiken.

De gångna fyra åren stod alla partiledningarna på tå, under upprepade försök från de borgerliga och SD att avsätta ministrar och ta över regeringsmakten. Det gick inte att föra uppslitande diskussioner om partiideologi och framtidsförslag när en extra valrörelse kunde dyka upp när som helst.

Nu ligger inte nerverna på utsidan längre i svensk politik. Läget påminner istället om åren före 2014.

Här intill intervjuas Centerns Annie Lööf. Hennes parti valde att överge samarbetet med Moderaterna och i stället göra upp med Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Nu talar hon om politisk verkstad – att utarbeta förslag som kan genomföras med hjälp av januarisamarbetet. Åtgärder för att minska matsvinn och engångsförpackningar lär följas av andra. Siktet är inställt på att fortsätta budgetsamtalen tre år till.

På måndagen öppnade Moderaterna dörren till sitt bygge av en ny invandringspolitik. Integration eller anpassning, löd rubriken när moderater, forskare och debattörer höll seminarium. Forskaren Henrik Emilsson på Malmö Universitet berättade om sin tid som tjänsteman i regeringskansliet. En utredning om högre krav för att få svenskt medborgarskap resulterade i en uppluckring av kraven. M-ledaren Ulf Kristersson vred sig av skratt över politikens paradoxer på sin stol.

M-ledaren kallar den tidigare migrations- och integrationspolitik för helt ogenomtänkt. Det gäller även den hans regering förde 2006–2014. Nu ska partiets arbetsgrupp få tid att utarbeta en ny och hårdare politik. Pendeln svänger mot anpassning. Siktet är också här ställt på nästa val.

Men lugnet är inte ohotat. Det finns två partier som skulle kunna utlösa en regeringskris.

Det första är Nyamko Sabunis liberaler. Så här långt är L inriktade på att fullfölja januarisamarbetet. Men toleransen för fnurror och svårigheter är troligen lägre än när Jan Björklund var partiledare. I Sabunis nya lag är alla anhängare av en Kristerssonledd regering.

Det andra partiet är Vänsterpartiet. V har makt att stoppa den politik man anser är orättvis och orättfärdig. Men det kräver att partiet sträcker handen åt höger, till M, KD och SD. Och det har majoriteten i V hittills inte velat.

Mycket talar för att januarisamarbetet överlever till nästa val. Varken V eller L har något bra alternativ till regeringen Löfven, med nuvarande valresultat. Ska något av dem välta regeringen förutsätter det att de är starka nog att gå till extraval.

Ewa Stenberg
ewa.stenberg@dn.se"

Väljarstöd i augusti enligt DN/Ipsos

Andel av väljarna i procent. Förändringar sedan i juni inom parentes.

Källa: DN/Ipsos Grafik: DN

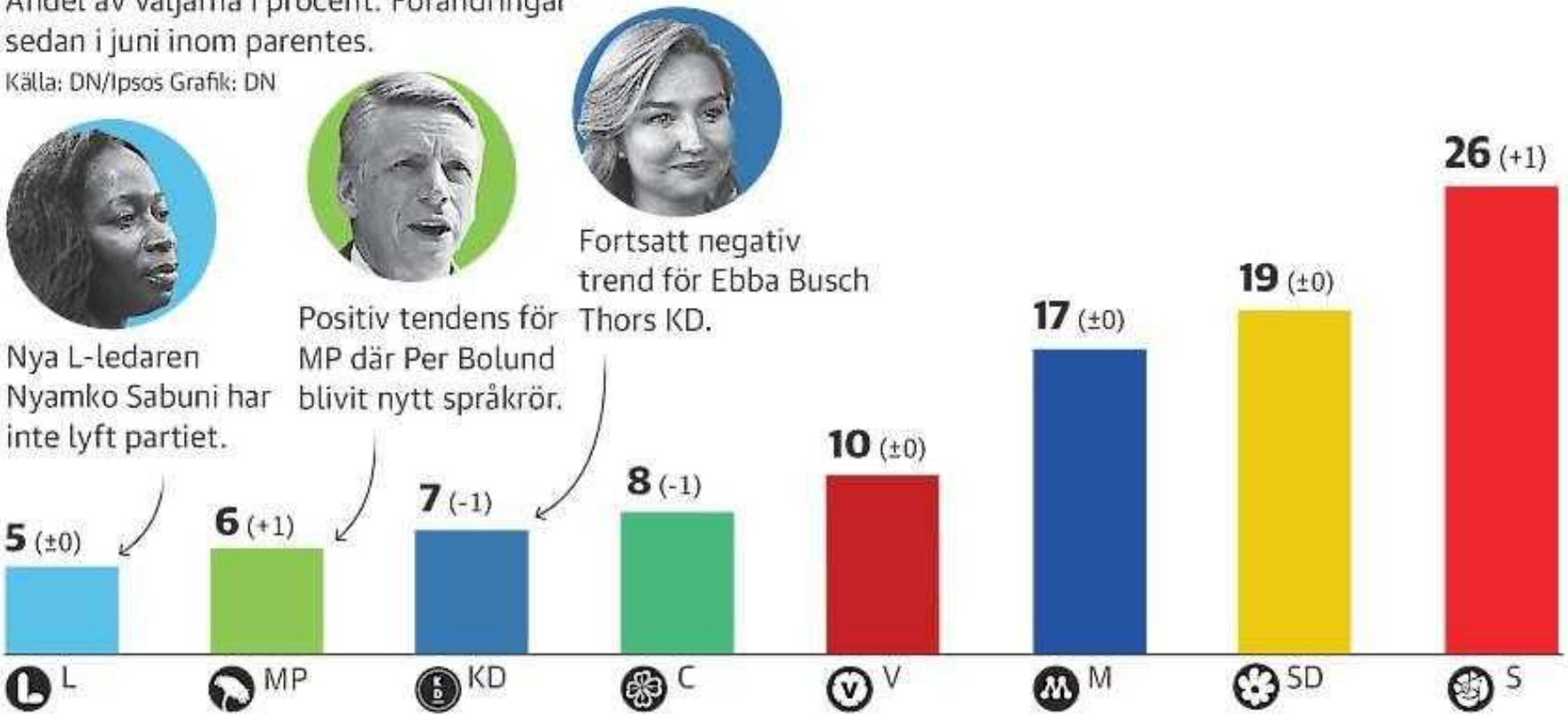

" **Sabuni lyckas inte lyfta Liberalerna**

DN ONSDAG 28 AUGUSTI 2019

En positiv tendens för Miljöpartiet. Ännu ingen effekt av ledarbytet i Liberalerna. Det är två resultat i DN/Ipsos väljarbarometer i augusti. Överlag ligger opinionen still.

Liberalernas ledarskifte i juni skedde mot bakgrund av en djup krisstämning i partiet. Medan såren fortfarande var öppna efter den interna striden i regeringsfrågan, klarade partiet med nöd och näppe att behålla ett enda mandat i Europaparlamentet. Efter tolv år som partiordförande lämnade Jan Björklund L hängandes på riksdagsspärren.

Nyamko Sabunis anhängare såg i henne en ledare som skulle kunna ge partiet en riktig nytändning. Hur det går med politikutvecklingen och de interna processerna under Sabunis ledarskap är för tidigt att uttala sig om. Men något lyft i opinionen har hon ännu inte inkasserat. L hamnar på 5 procent i DN/Ipsos augustimätning, samma som i juni.

Miljöpartiet har länge varit det andra krispartiet jämte L. Möjligen är de gröna inne i en positiv trend vars bärkraft får utvärderas av kommande mätningar. MP ökar för andra mätningen i rad och landar på 6 procent av väljarstödet, den bästa noteringen på ett år. Möjligen kan det finnas ett samband med att även MP gått igenom ett ledarskifte.

Nicklas Källebring är opinionsanalytiker på Ipsos.
– Jag skulle inte gå så långt som att tala om en effekt av att Per Bolund blivit språkrör, det kan lika gärna vara en effekt av att Gustav Fridolin har lämnat posten. Uppgången kan också bero på att mobiliseringen av väljare i samband med EU-valet, där klimatfrågan lyftes, slår igenom med eftersläpning, säger han.

Noterbart är att augustimätningen bekräftar utförsbacken som Kristdemokraterna har befunnit sig i sedan maj. Då bröts partiets raketuppgång i samband med att KD-politikern Lars Adaktusson efter en DN-granskning hamnade i blåsväder för sina ställningstaganden i abortfrågan.

I övrigt tycks väljarna ha befunnit sig i samma sommardvala som politikerna efter Almedalsveckan. Förändringarna sedan junimätningen är överlag försumbart små.

Hans Rosén
hans.rosen@dn.se"

" Så gjordes undersökningen.
DN/Ipsos har den 13–25 augusti intervjuat 1 515 röstberättigade väljare. 1 346 svarande har uppgett partisympati.

501 intervjuer gjordes per telefon. 1 014 intervjuer gjordes digitalt med ett kvoturval från en slumpmässigt rekryterad webbpanel. Syftet med kvoturval är att säkerställa representativiteten hos de svarande. Eftersom kvoturval tillämpas kan inte felmarginaler beräknas på traditionellt sätt.

Frågan som ställdes var: ”Om det var val till riksdagen i dag, vilket parti skulle du då rösta på?”

Opinionsmätningar är alltid förknippade med viss osäkerhet. För mer information om urval, bortfall och svarsfrekvens, se ipsos.se eller kontakta Ipsos opinionsanalytiker Nicklas Källebring. "

" Carl Johan von Seth: Rätt av kritikerna om vårt ologiska överskott

DNONSDAG 28 AUGUSTI 2019

Storbankernas prognosmakare är inte lika optimistiska om svensk ekonomi som finansminister Magdalena Andersson. Flera pekar dessutom på en kullerbytta i finanspolitiken. DN svarar på tre frågor om de nya konjunkturprognoserna.

1 Hur ser bankernas toppekonomer på svensk ekonomi?
När Swedbank och SEB på tisdagen presenterade nya konjunkturprognoser levererade båda bankerna nedreviderade siffror. SEB tror nu på 1,3 procent tillväxt nästa år, medan Swedbank spår en svensk tillväxt på 1 procent. Handelsbanken, som lade fram sin prognos förra veckan, tror på 0,8 procent. Alla prognoser är lägre än den som finansminister Magdalena Andersson presenterade på Harpsund i förra veckan. Regeringen tror att tillväxten nästa år blir 1,4 procent.

Det ska sägas att alla prognosmakare ofta har fel. Men storbankerna brukar inte vara sämre än regeringen, snarare tvärtom.

2 Varför sänks prognoserna nu?
Osäkerheten i världsekonomin har ökat rejält det senaste året. Under sommaren har flera händelser spätt på nervositeten: Storbritannien har bytt premiärminister och satt kurs mot en hård Brexit, samtidigt som USA och Kina har höjt insatserna i handelskriget. Spänningarna i Hormuzsundet, den ekonomiskt viktiga passagen mellan Iran och Arabiska halvön, är ytterligare en oroande utveckling.

Den amerikanske ekonomen Paul Krugman talar om en ”smorgasbord recession”. Snarare än en stor portion av samma soppa är det ett hopplock av många olika saker som kommer att utlösa nästa lågkonjunktur, tror han.

Svenska prognosmakare varnar för att en sådan global nedgång nästa år kommer att påverka Sverige. Flera påpekar också att vår ekonomi samtidigt visar motståndskraft. Svensk tillverkningsindustri har hittills inte påverkats lika negativt som den tyska.

3 Varför får regeringen kritik?
Magdalena Andersson presenterade förra veckan ett reformutrymme på 25 miljarder kronor. Det är alltså den summa som regeringen nästa år tänker gör av med, genom sänkta skatter eller nya utgifter, utan att dra ned på något annat. 25 miljarder är mer än vad Konjunkturinstitutet bedömer är lagom för att nå statens budgetöverskott.

Men storbankernas ekonomer anser att summan i stället är för liten. Varför ska staten sikta på överskott när en global lågkonjunktur lurar runt hörnet?

Dessutom finns det en paradox i de nya finanspolitiska reglerna som gäller från och med i år. Två mål motsäger varandra: Dels ska staten ha överskott, dels ska statsskulden stabiliseras runt 35 procent av bnp.

Men om statsskulden ska vara stabil behöver regeringen inte bara spendera 25 utan snarare 60–70 miljarder kronor extra, enligt Swedbanks beräkningar. Politiken går alltså inte riktigt ihop.

Carl Johan von Seth
carljohan.vonseth@dn.se "

" Förtroendet för Åkesson når ny rekord-nivå

DN LÖRDAG 31 AUGUSTI 2019

Jimmie Åkesson (SD) når sin högsta notering hittills i DN/Ipsos mätning av förtroendet för partiledarna. Undersökningen visar också att Ebba Busch Thors anseende inte tagit nämnvärd skada av KD:s ras i opinionen. – Det tyder på att hon personligen har hanterat krisen väl, säger Nicklas Källebring på Ipsos.

Just Jimmie Åkesson och Ebba Busch Thor stal uppmärksamheten under årets Almedalsvecka när de möttes för en arbetslunch där politiska frågor som migration, sjukvård och energi diskuterades. För SD-ledaren var det ett avgörande steg in i värmen efter att ha varit utfryst av de övriga partiledarna ända sedan inträdet i riksdagen 2010. Nicklas Källebring, opinionsanalytiker på Ipsos, menar att det är betydelsefullt för Jimmie Åkesson att ha en sådan relation till KD-ledaren som numera åtnjuter ett stort förtroende bland väljarna.

– Både lunchen och det tidigare beskedet från KD att man ska samtala med alla partier är symboler som kan ha ett värde för synen på Jimmie Åkesson, säger han.

I DN/Ipsos augustimätning uppger 27 procent av väljarna att de har stort förtroende för Jimmie Åkesson, den högsta siffran sedan mätseriens start 2011. Då uppgav endast 7 procent att de kände förtroende för honom.

Det är fortfarande många som saknar förtroende för SD-ledaren men även i det avseendet får han sin bästa (eller minst dåliga) notering hittills, 68 procent. Det innebär att han har en mindre andel väljare emot sig än MP:s Isabella Lövin och att han bara ligger något sämre till än Annie Lööf (C).

Kristdemokraterna genomgår en kris i relation till väljarna, efter att i början av året ha gjort succé i opinionen. Väljarstödet har fallit i DN/Ipsos från 12 procent i april till 7 procent i augusti. Förtroendet för Ebba Busch Thor ligger dock oförändrat på 35 procent. Det placerar henne på plats två efter statsminister Stefan Löfven (S).

Partiets ras inleddes i samband med en DN-granskning av KD-politikern Lars Adaktussons agerande i abortfrågan. Ebba Busch Thor kritiserade denne för att inte ha hållit partiledningen tillräckligt informerad.

– Det är ovanligt att partiledaren inte påverkas mer när partiet genomgår en kris. Det tyder på att hon personligen har hanterat krisen väl, säger Nicklas Källebring.

Annie Lööf (C) återvinner en del av det förtroende hon tappade efter att Centern ingått januariavtalet och släppt fram Stefan Löfven som statsminister. C-ledaren föll från 41 procent i september förra året till 26 procent i februari i år. Nu uppger 30 procent av väljarna att de har förtroende för henne.

Två nykomlingar finns med i augustimätningen och de uppvisar en likhet. Bägge är mer okända än sina företrädare och det visar sig i att en stor andel av de svarande är osäkra på vad de tycker om dem.

Var femte väljare har förtroende för Liberalernas nya partiledare Nyamko Sabuni, vilket är i nivå med vad företrädaren Jan Björklund hade i den sista mätningen innan han avgick. Miljöpartiets nya språkrör Per Bolund noteras för 11 procent, vilket ger sistaplatsen i augusti. Men Nicklas Källebring påpekar att partiets mest populära språkrör genom tiderna, Maria Wetterstrand, började på en ännu lägre nivå.

– Hur det ser ut i början har liten betydelse. Det finns stora möjligheter för en partiledare att påverka förtroendet, säger Nicklas Källebring. Ett genomgående drag bland dagens partiledare är att det är fler väljare som saknar förtroende för dem än som har det. Det gäller även statsminister Stefan Löfven och hans utmanare Ulf Kristersson (M). Tidigare har det funnits flera partiledare som vunnit brett stöd även utanför det egna partiet med förtroendesiffror över 50 procent: Alf Svensson (KD), Göran Persson (S), Fredrik Reinfeldt (M) och Maria Wetterstrand (MP).

Hans Rosén
hans.rosen@dn.se"

"Fakta. Så gjordes undersökningen
DN/Ipsos har den 13–25 augusti intervjuat 1 515 röstberättigade väljare. 501 intervjuer gjordes per telefon. 1 014 intervjuer gjordes digitalt med ett kvoturval från en slumpmässigt rekryterad webbpanel. Frågan som ställdes var: Har du mycket stort, stort, litet eller inget förtroende för partiledaren?

Opinionsmätningar är alltid förknippade med viss osäkerhet. För mer information om urval, bortfall och svarsfrekvens, se ipsos.se eller kontakta Ipsos opinionsanalytiker Nicklas Källebring. "

" V-förslag: Stryk krav på att gå ur EU

DN LÖRDAG 31 AUGUSTI 2019

Vänsterpartiet bör stryka kravet på att Sverige ska lämna EU ur partiprogrammet. Det föreslås i ett utkast till nytt program som nu går på remiss till partimedlemmarna. – Det handlar inte längre om bara ja eller nej till svenskt medlemskap, säger Hanna Cederin (V).

Vänsterpartiet befinner sig i ett helt nytt läge. Inflytandet över regeringsmakten via ett budgetsamarbete gick förlorat när Socialdemokraterna och Miljöpartiet i stället gjorde upp med Centern och Liberalerna. Ett nytt politiskt kraftfält har vuxit fram i mitten. Det har lämnat Vänsterpartiet ensamt på flanken, utpekat som ett ytterkantsparti.

V måste orientera sig på en ny spelplan. I det läget arbetar partiet med att ta fram ett nytt partiprogram, det dokument som slår fast de grundläggande principerna för partiets politiska arbete.

Den senaste stora förändringen gjordes för 15 år sedan. Världen ser annorlunda ut nu, även ur ett vänsterperspektiv, påpekar Hanna Cederin, som är sammankallande i programkommissionen. Inte minst gäller det Sveriges EU-medlemskap.

– Vår EU-strategi har tidigare handlat om att säga ja eller nej till Sveriges medlemskap. Det var naturligt då, men är det inte längre, säger Hanna Cederin, som tidigare var ordförande för Ung Vänster. Ett första utkast till nytt partiprogram är färdigt att skickas ut till medlemmarna på remiss. Därefter väntar bearbetningar till dess att partikongressen ska klubba slutversionen i maj nästa år.

En förändring rör EU, berättar Hanna Cederin. I det gamla partiprogrammet lyder en nyckelmening:

”Vänsterpartiet verkar därför för att Sverige ska lämna EU.”
Den finns inte med i programkommissionens förslag. Hanna Cederin berättar varför.

– Vi vill få till en större palett för partiet att välja från när man ska ta ställning, och ge vägledning för hur vi ska agera inom EU. Vi försöker möjliggöra fler vägar än att bara lämna unionen. Partiprogrammet är inte till för att göra taktiska eller strategiska avvägningar utan ska vara rent principiellt.

Programkommissionens förslag ligger nära den linje som partiledningen slog fast inför årets EU-val.

Jonas Sjöstedt menade att det inte var aktuellt för närvarande att driva kravet på svenskt utträde. Det är i rådande läge viktigare att verka inom EU mot de högernationalistiska krafterna, enligt Sjöstedt. Nu kan denna hållning bli stadfäst i partiets grunddokument.

– I stället för att slå fast att Sverige ska gå ur resonerar vi i programförslaget kring vad som kan aktualisera ett utträdeskrav. Om kravet på en ny folkomröstning ska aktualiseras är en taktisk avvägning, menar vi, som ska ligga utanför programmet, säger Hanna Cederin.
Det kan handla om att EU utvecklas mot mer överstatlighet eller att högernationalister får mer makt.

Partiets grundläggande EU-motstånd står fast, enligt Hanna Cederin. Det går ut på att EU, enligt V, har en odemokratisk organisation som tvingar på medlemsländerna en ekonomisk högerpolitik.

Samtidigt ska det nya partiprogrammet vara tydligt med att Vänsterpartiet principiellt är för europeiskt samarbete under andra former, inte minst när det gäller klimatet, sociala rättigheter och asylpolitiken. En ambition är att det nya partiprogrammet ska andas mer optimism än det gamla.

Då var marknadsliberalismen på stark frammarsch och programmet fokuserade mycket på vilka problem det skapade, sett ur ett vänsterperspektiv. Dagens framväxande rasism och nationalism tolkar ideologerna i programkommissionen som ett tecken på kapitalismens kris.

– De stora klyftor vi har i dag leder till misstro mellan människor. Men vi vet att det finns teknologi, resurser och en vilja till förändring som kan sluta klyftorna. Vi har anledning att vara hoppfulla, säger Hanna Cederin.

Hans Rosén
hans.rosen@dn.se "

"Fakta. Nya V-programmet
Vänsterpartiets nuvarande partiprogram antogs 2004. Därefter har vissa uppdateringar gjorts.

En programkommission arbetar nu med att ta fram ett förslag till nytt program. En första version ska ut på remiss i partiet senast den 1 september. Efter synpunkter och bearbetningar väntas kommissionen lägga fram sitt slutgiltiga förslag i december.

Beslut om det nya partiprogrammet fattas av partikongressen som hålls i maj nästa år. "

”Staten klarar inte målen för hälso- och sjukvården”

DN LÖRDAG 31 AUGUSTI 2019

"DN. DEBATT 20190831
Staten klarar inte de nationella målen för hälso- och sjukvården – dessa framstår alltmer som retorik som förlorat sitt innehåll för patienterna. I stället för att fortsätta att lappa och laga ett vård-system som inte längre är ändamålsenligt bör vi göra som våra nordiska grannländer och skapa nationella sjukvårdsstrukturer, skriver tre vårdchefer.

Nationella mål för sjukvården syftar till att skapa en god vård i hela landet och främja en god folkhälsa. En genomgång visar att det finns en stor klyfta mellan målen och den verklighet som många patienter lever i.

Landstingen/regionerna och kommunerna (till mindre del) ansvarar för den svenska sjukvården. Staten har ansvar för den övergripande hälso- och sjukvårdspolitiken med bland annat nationella mål och lagstiftning.

Det övergripande nationella målet för hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Andra centrala nationella är mål är att sjukvården ska vara lätt tillgänglig och att alla personer som vill, ska ha tillgång till en fast läkare i primärvården. Staten har huvudsakligen fyra verktyg för att de nationella målen ska uppnås:

Information/rekommendationer till sjukvården om utredning och behandling av sjukdom, till exempel i form av nationella riktlinjer. Lagstiftning i form av hälso- och sjukvårdslag (HSL), patientlag, patientsäkerhetslag med flera, som innehåller de övergripande nationella målen för sjukvården.

Statsbidrag, det vill säga ekonomiska bidrag till landsting och kommuner, både generella och riktade.

Statlig tillsyn och tillståndsprövning av sjukvårdsverksamheter som utförs av bland annat Inspektionen för vård och omsorg (Ivo).

1 God hälsa och vård på lika villkor. En viktig fråga är hur väl det nationella målet om en god hälsa och vård på lika villkor uppnås? Den goda hälsan är ojämnt fördelad. Det visar sig bland annat i återstående medellivslängd vid 30 års ålder, där skillnaden är mer än 6 år mellan de med för- respektive eftergymnasial utbildning. Denna skillnad har ökat under åren 2006–2017.

Sjukvården är heller inte jämlik. De regionala skillnaderna är stora när det gäller diagnostik och tillgång till rekommenderade behandlingar. Dessutom finns betydande skillnader mellan olika socioekonomiska grupper. Enligt Cancerfondens årsrapport 2018 skulle cirka 2 900 liv kunna räddas per år om alla cancerpatienter hade lika hög överlevnad som de med eftergymnasial utbildning. I en stor studie som publicerades 2017, visas att kvinnor har dubbelt så hög risk som män att dö inom ett år efter sin hjärtinfarkt. Av studien framgår att kvinnor i mindre utsträckning får den bästa evidensbaserade behandlingen. Den sämre vården kan förklara den dubblerade risken för kvinnor att dö av hjärtinfarkt.

Att hälsan och vården är ojämlik är inget nytt men att stora skillnader kvarstår och även ökar är alarmerande när god hälsa och vård på lika villkor har varit det övergripande målet för sjukvården sedan hälso- och sjukvårdslagen (HSL) infördes 1982.

2 Lätt tillgänglig vård. Ett annat nationellt mål är att sjukvården ska vara lätt tillgänglig. Men redan 1981 publicerade Socialstyrelsen en rapport om att långa väntetider var den vanligaste orsaken till klagomål. En nationell vårdgaranti infördes 2005 och denna lagstadgades 2010. Riktade statsbidrag har använts i flera omgångar för att minska köerna till sjukvården.

Ett exempel är kömiljarden som infördes 2008 och avskaffades 2014. Men varken lagfäst vårdgaranti eller riktade statsbidrag har gett önskat resultat, köerna till sjukvården är i dag längre än på länge.

3 Fast läkarkontakt i primärvården. Ett tredje nationellt mål är fast läkare i primärvården. Begreppet patientansvarig läkare (Pal) infördes 1991 i hälso- och sjukvårdslagen, dvs en läkare som skulle förbättra kontinuiteten och samordna den medicinska vården för enskilda patienter. Utvärderingar av Socialstyrelsen 1995 och 2000 visade att Palfunktionen inte hade fått åsyftad effekt. Under 2010 ersattes Pal i lagen av en fast vårdkontakt om en patient begär det. Vårdkontakten behöver inte vara läkare. Socialstyrelsen konstaterade 2017 att endast ett fåtal patienter med omfattande behov av hälso- och sjukvård har erbjudits en fast vårdkontakt trots att rätten infördes i HSL år 2010.

I internationella jämförelser av befolkningens erfarenheter av sjukvården upplevs både tillgängligheten och tillgången till fast läkare vara sämre i Sverige än i flera andra jämförbara länder.

Med detta facit i hand förefaller den statliga styrningen av hälso- och sjukvården vara tandlös. De tre nationella målen framstår alltmer som retorik som i praktiken har förlorat sitt innehåll för patienterna. Men skam den som ger sig. Nu har en ny statlig kömiljard till sjukvården sjösatts. Vad är det som talar för att den kommer att vara mer verkningsfull? Om vi fortsätter som hittills ytterligare tre-fyra decennier, har vi uppnått de nationella målen då? Albert Einstein lär ha sagt att galenskap är att göra samma sak om och om igen och förvänta sig olika resultat.

Landstingen har haft ansvar för huvuddelen av den svenska sjukvården sedan 1862. De har tidigare byggt upp en bra sjukvård med statens hjälp. Men de senaste decenniernas resultat är inte imponerande.

Landstingens oförmåga att ge en jämlik vård med korta väntetider och läkarkontinuitet för personer med omfattande vårdbehov har blivit allt tydligare. Finns det alternativ till dagens situation?

Ett alternativ är att staten blir uppdragsgivare och finansiär (huvudman) för hälso- och sjukvården och att 6–7 sjukvårdsregioner ersätter nuvarande 21 landsting. Regioner, kommuner och privata vårdgivare blir utförare. I våra nordiska grannländer har man skapat nationella sjukvårdsstrukturer, medan Sverige fortsätter att lappa och laga i ett vårdsystem som inte längre är ändamålsenligt.

Ett nationellt primärvårdssystem bör skapas med stöd av erfarenheter från Danmark och Norge. Det innebär att en nödvändig satsning på primärvården kan genomföras snabbare och mer kraftfullt samtidigt som primärvården får mer likvärdiga förutsättningar i hela landet. I satsningen bör bättre tillgänglighet och tillgång till fast läkare prioriteras. Här bör även ingå att ställa krav på och utveckla

samarbetet mellan olika vårdgivare för att trygga vården för de personer som behöver mer kontinuerliga insatser.

Med staten som huvudman finns förutsättningar för att successivt skapa en bättre sjukhusvård över landet. En viktig uppgift blir att säkerställa tillgång till god och likvärdig sjukhusvård i alla regioner. Med nationella väntelistor kan patienter erbjudas specialiserad vård där väntetiderna är kortast. Det finns därutöver ett stort antal konkreta saker som sjukhusen kan göra för att förbättra tillgängligheten.

Nationella it-plattformar, där alla vårdgivare är anslutna, bör vara basen för journalsystem m m. Gemensamma plattformar förenklar kommunikationen, gör vården säkrare för patienterna och sparar värdefull tid för vårdpersonalen.

Ett närmare samarbete behöver utvecklas mellan sjukvårdens verksamheter och universitet/högskolor vad gäller utbildning, forskning och implementering av nya kunskaper i vården. Samma huvudman för vård och utbildning innebär att blir det enklare att utveckla samarbetet till nytta för patienterna. Med en nationell vårdstruktur skapas bättre förutsättningar för ett långsiktigt hållbart vårdsystem som kan ge god vård. Det är hög tid för nationellt ansvariga politiker att gå från ord till handling.

Axel Bergh, tidigare beställare och utvecklingschef, Västra Götalandsregionens sjukvårdsledning
Bo Hallin, organisationsforskare och tidigare primärvårdschef, kommunchef, hälso- och sjukvårdsstrateg
Christer Wettervik, tidigare bland annat chefläkare, Södra Älvsborgs sjukhus och strateg, regionkansliet, Västra Götalandsregionen "

" S-förslaget om stöd till glesbygd får majoritet

DN LÖRDAG 31 AUGUSTI 2019

Regeringens nya utjämningssystem mellan fattiga och rika kommuner har majoritet i riksdagen, efter att Centerpartiet på fredagen gett sitt stöd. Det innebär en utökning med knappt två miljarder kronor till landsbygden.

För Sveriges Radio bekräftade Centerpartiets ekonomisk-politiska talesperson Emil Källström på fredagsmorgonen att partiet kommer att stödja Löfvens förslag om att fördela om mer pengar till kommuner med åldrande befolkning och dålig ekonomi.

– Vinnarna på förslaget är inte sällan mindre landsbygdskommuner med höga kommunalskattesatser som behöver betydligt bättre förutsättningar än i dag för att kunna leverera den välfärd som även deras medborgare är förtjänta av, sade han till SR, och beskrev förslaget som välbalanserat.

Det innebär en ökad omfördelning mellan kommunerna från 9,7 miljarder till 11,5 miljarder. Försörjningsstöd och andra bidrag som går att påverka ska inte ingå i systemet.

Eftersom Vänsterpartiets talesperson i ekonomiska frågor, Ulla Andersson, gav besked i frågan på torsdagen – att även Vänsterpartiet står bakom förslaget – så har det nu majoritet i riksdagen. Löfven samlar totalt 175 av ledamöterna, om alla röstar efter partilinjen.
Juan Flores "

" Riksdagsledamot för V hotades med nackskott

DN TORSDAG 29 AUGUSTI 2019

Riksdagspolitikern Daniel Riazat (V) hotades med nackskott och kallades parasit. ”Du är inte svensk och kommer aldrig att bli”, skrev en 64-årig man från Nynäshamn. Mannen fälldes senast i april för att även ha hotat Stockholmspolitikern Karin Wanngård (S) med nackskott. För Daniel Riazat är floden av hat som sköljer över honom bara ett av många exempel på den djupgående rasismen i Sverige.

”Jag betalar gärna din biljett bara du försvinner för gott.” Så inleddes ett bombardemang av rasistiska och hotfulla meddelanden till riksdagsledamoten Daniel Riazat (V) i höstas. ”En utböling som du fattar väl inte att du inte är välkommen i vårt land för det är sådana som du som kommer hit och förstör vårt land”, fortsatte skribenten.

När Daniel Riazat inte svarade på meddelandena – som skickades via Facebooks Messenger-app – vred mannen upp tonläget ytterligare. Riksdagsledamoten från Falun fick veta att han var ett ”jävla svin” som aldrig skulle kunna bli svensk. Slutligen kom ett meddelande som kunde tolkas som ett hot: ”Nackskott direkt på sådana parasiter som dig.”

– När någon kallar dig parasit och nämner nackskott så är det svårt att inte uppfatta det som ett hot, säger Daniel Riazat, som tidigare misshandlats av nazister.

I dag, torsdag, hålls en huvudförhandling i Södertörns tingsrätt mot en 64-årig man från Nynäshamn som misstänks ha skrivit de rasistiska och hotfulla meddelandena. Säkerhetspolisen har utrett ärendet och förhört mannen, som medger att han skrivit flera meddelanden till Daniel Riazat. Däremot nekar han till att ha skrivit just det meddelande handlar om att Riazat borde skjutas med nackskott. Att det skickats från honom förklarar 64-åringen med att hans konto blivit hackat.

Hackat konto var även 64-åringens förklaring i Solna tingsrätt i våras, när han stod åtalad efter att ha skickat sexistiska och hotfulla meddelanden till oppositionsborgarrådet i Stockholms stad, Karin Wanngård (S).

”Nackskott direkt på dig och Löfven. Så blir vi av med er hycklare”, löd meddelandet som skickades till Karin Wanngård.

Karin Wanngård berättar i polisförhör att hon låg hemma i sin soffa när meddelandena kom, att hon tänkte på sina barn och funderade på om det verkligen var värt att ägna sig åt politik när det innebär att utsättas för detta.

Solna tingsrätt trodde inte på 64-åringens förklaring om hackat konto, utan fällde honom för olaga hot. Påföljden blev 100 dagsböter. Tingsrätten dömde även 64-åringen till att betala 5 000 kronor i skadestånd till Karin Wanngård.

I förhör med säkerhetspolisen om hotet mot Daniel Riazat säger 64-åringen att han är ”en äkta sverigedemokrat”. Mannen har inga uppdrag för SD, men uppger att han var med partiet och delade ut valsedlar inför valet i höstas. Han är mycket aktiv i sociala medier som entusiastisk SD-supporter. 64-åringens profilbild på Facebook visar SD-ledaren Jimmie Åkesson.

Så ser det ofta ut, säger Daniel Riazat.

– Det är tydligt att personer som uttrycker hat mot mig ofta sympatiserar med Sverigedemokraterna eller andra nationalströrelser. Man ser det i sociala medier.

Daniel Riazat har länge varit en måltavla för rasistiskt hat. 2017 dömdes en man från Västerbotten för olaga hot efter att ha dödshotat V-riksdagsledamoten på Twitter. Dödshotet kom tillsammans med en ström av rasistiska meddelanden, där Riazat bland annat kallades ”jävla invandrare”.

– Kvinnliga kolleger får oftare ta emot hot av sexistisk karaktär. Rossana Dinamarca från mitt parti fick ju både motta rasism och sexism. Och för min del är det uteslutande rasismen det handlar om. Det går sällan en vecka utan att Daniel Riazat möts av rasistiskt färgat hat på nätet. Frekvensen beror på hur synlig han är i medier.

– Om jag är med i tv så blir det mycket, särskilt om det handlar om migration. Jag har tagit bort Twitter helt och hållet, just för att det kom så mycket där. Jag tror att jag blockade 600–700 personer innan jag gav upp.

Ytterst sällan döms gärningsmän för attackerna och hoten. När aktivister från nazistiska NMR attackerade ett antirasistiskt möte i Ludvika 2012 blev Daniel Riazat slagen med en flaska i huvudet. Ingen fälldes för själva misshandeln, trots att det fanns många vittnen. I efterhand kunde tidningen Expo avslöja brister i utredningen.

– Av samtliga hot som jag fått och rapporterat in till Säkerhetspolisen sedan 2014 har endast två fall lett till åtal. Och vi pratar om ganska många hat- och hotmeddelanden, säger Daniel Riazat.

En delförklaring till varför det gick att väcka åtal mot just 64-åringen från Nynäshamn är att han var öppen med sin identitet – han skrev hoten under sitt eget namn.

I förra veckan varnade Säpochefen Klas Friberg för att det finns en ökad risk för attentat när det gäller våldsbejakande högerextrema personer. Personer i utkanten av den nationalistiska miljön kan radikaliseras på nätet, enligt Säpo. På längre sikt ser Säpo ett hot mot demokratin när brott begås mot politiker, minoritetsgrupper och andra samhällsföreträdare.

För Daniel Riazat vore det välkommet om rättsväsendet tog rasistiska hot och attacker på större allvar. Men frågan är betydligt större än så i hans ögon. Hoten mot honom säger något om samhällsklimatet i stort, menar han.

– Vi lever i ett samhälle där både den strukturella rasismen som misstänkliggörandet av icke-vita har normaliserats. Det ser vi på arbetsmarknaden, bostadsmarknaden och resten av det vardagliga livet. Människor behandlas olika beroende på sitt ursprung. Och det gäller även mig.

Daniel Riazat kom till Sverige från Iran när han var nio år gammal. I dag är han 28 år. Han har varit riksdagsledamot sedan 2014 och är även Vänsterpartiets utbildningspolitiska talesperson. Men trots att han är en framgångsrik politiker som valts in i Sveriges högsta beslutande församling så upplever han ett allt större främlingskap.
– De senaste fyra fem åren har jag känt mig allt mer alienerad i det svenska samhället, det samhälle jag är uppvuxen i. Det är så tydligt hur vi inte har samma värde.

Niklas Orrenius
niklas.orrenius@dn.se "

" Kriminologen: Dödligheten i skjutningar högre i år

DN LÖRDAG 31 AUGUSTI 2019

Antalet skjutningar i Stockholm ligger hittills i år på samma nivå som i fjol, men antalet med dödlig utgång är redan högre än hela 2018. En förklaring kan vara att de flesta av de vapen polisen beslagtagit är pistoler, som oftast skadar, och inte automatvapen, som oftast dödar, enligt kriminologen Sven Granath.

Mordet på en 18-årig kvinna i en lägenhet i Råcksta på onsdagen var den fjortonde dödsskjutningen i Stockholms län i år.

Under hela förra året dödades 11 personer av skjutvapenvåld i regionen. Tendensen ser alltså dyster ut, men antalet skjutningar totalt sett ligger trots allt på ungefär samma nivå som i fjol.

– Slår vi ihop antal dödade och skadade i år är det på ungefär samma nivå som 2018, men dödligheten har oroväckande nog varit högre i år, säger Sven Granath, kriminolog och analytiker hos polisen i region Stockholm.

Det svartaste året hittills i länet är 2017. Då sköts sammanlagt 19 personer ihjäl. Men i slutet av augusti det året var dödstalet ”bara” 11, alltså tre färre än nu.

– Fast det är ändå svårt att dra ut någon trend. Det är lättare att bedöma hur det ser ut i slutet av året, säger Sven Granath.

Dödsfallen är ojämnt fördelade. De kommer i skov. Det enda kronologiska mönster som går att utläsa av statistiken gäller veckans dagar: skottlossningarna är vanligast söndag till tisdag.

– Det kan bero på att det ibland är lättare att komma åt offren då. De är mer i sin vardag, i närheten av hemmet. Under fredagar och lördagar rör man sig mer oförutsägbart och är med kompisar som skyddar, säger Sven Granath.

Antalet skjutningar började öka för sex sju år sedan, men mellan 2014 och 2017 var uppgången dramatisk.

I vintras, efter den relativa förbättring som kunde skönjas 2018, spekulerade Sven Granath över att vi kanske nått kulmen på skjutvapenvåldet. Han angav tre huvudorsaker: att rekryteringsbasen till gängen ”tar slut”, att uppklaringen i utredningarna av dödsskjutningar ökar och att polisens beslag av vapen ökar.

– Takten i den ökning vi såg 2014 till 2017 har nog brutits. Sedan kommer antalet döda att visa upp- och nedgångar mellan åren, säger Granath.

– Det är ett högt polisiärt tryck i många av de här miljöerna. Det pågår flera olika insatser.

– Ett grundproblem på kort sikt är att det fortfarande är för låg uppklaringsgrad. Skulle åtta av tio fall klaras upp hade vi sett betydligt färre skjutningar. Nu ligger det på kanske ett av fyra. Å andra sidan var det noll 2016.

Vapenbeslagen ökade markant under 2018, och Sven Granath tror att det kan ha haft en dämpande effekt under fjolåret och bidragit till att uppgången fram till 2017 bröts. Någon beslagsstatistik för 2019 finns ännu inte.

En kanske oväntad effekt av beslagen, i alla fall hittills, är att de kan påverka andelen skjutningar som får dödlig utgång:

– Det är svårare att beslagta automatvapen än pistoler.

Beslagsökningen 2018 gällde framför allt pistoler, och det kan kanske i första hand påverka de skjutningar som inte har dödlig utgång, säger Sven Granath.

När automatvapen används är dödligheten betydligt högre än när pistoler används. Med pistoler blir andelen skadade högre.

– Det är också tyvärr så att ju fler personer som haft tillgång till vapen under en längre tid, desto mer ökar kunskapen om hur man använder dem. Det kan också göra att effektiviteten i skjutningarna ökar över tid.

Totalt beslagtog Stockholmspolisen drygt 600 vapen under 2018. Men det var inte alla som var funktionsdugliga, och inte alla var kopplade till de kriminella nätverken.

Hur många personer finns det i dessa nätverk i länet, alltså personer som skulle kunna bli inblandade i skjutningar?

– Det beror på hur man definierar det, men det handlar om flera hundra.

Polisen i Stockholm nord är rädd att mordet i Råcksta ska leda till hämndaktioner och förbereder sig för det.

Vällingbys lokalpolisområdeschef Catrine Kimerius Wikström sade på onsdagen till DN att polisens bild av att en ung kvinna sköts till döds är ”att det beteendet inte är accepterat, vare sig från vår sida eller från de kriminellas sida generellt”.

Sven Granath vill inte spekulera över orsakerna bakom Råckstaskjutningen eller vad den kan leda till, men han konstaterar att det alltid är hög risk för vedergällning i storstadsmiljöerna. Det är inte klarlagt om dödsskjutningen var ett misstag, men om så är fallet kan de kriminella nätverkens hederskodex ha betydelse, tror han.

Den här veckan har två kvinnor skjutits ihjäl i Sverige – förutom 18-åringen i Råcksta även en 31-årig kvinna i Malmö.

Att kvinnor är inblandade i den här typen av våldsamma uppgörelser i den kriminella världen är mycket ovanligt, och att de dödas är ännu ovanligare.

– Ja, i Stockholm var det flera år sedan en kvinna sköts ihjäl. Det är också få skottskadade kvinnor, säger Sven Granath.

Anders Bolling
anders.bolling@dn.se "

" Regeringen ser över BEO:s roll efter omfattande kritik

DN TORSDAG 29 AUGUSTI 2019

Regeringen ska se över Barn- och elevombudets funktion efter den omfattande kritik som har riktats mot myndigheten. Utbildningsminister Anna Ekström (S) säger till DN att hon lyssnat på kritiken. Men om myndigheten ska läggas ned eller inte är för tidigt att säga. – Det är något som man kommer att titta på.

Efter den breda kritik som riktats mot Barn- och elevombudet kan DN avslöja att regeringen nu ska göra en översyn av myndighetens roll. Inom ramen för januariavtalet finns det redan en skrivning om att myndighetsstrukturen på skolområdet ska ses över.

Det är i det arbetet som nu även BEO:s roll ska granskas.

– Det är i samband med den översynen som jag vill att även Skolinspektionens och BEO:s respektive roller ses över. Tanken är att skapa en större tydlighet för huvudmän, lärare och elever, säger utbildningsminister Anna Ekström till DN.

Beskedet kommer efter att det har riktats hård kritik mot BEO:s sätt att driva skadeståndsärenden där elever känner sig kränkta.

Kritiker menar att myndigheten driver ärenden så hårt att lärare inte vågar ingripa mot bråkiga elever.

Det senaste fallet som BEO driver handlar om en elev i nian som lagt sig i en soffa som blockerade vägen på en högstadieskola. När han flytta sig lyfte en lärare bort honom.

BEO har valt att driva ärendet ända upp till Högsta domstolen med yrkandet att kommunen ska betala 10 000 kronor i skadestånd till eleven, trots att både tingsrätt och hovrätt konstaterat att läraren bara gjorde sitt jobb.

Anna Ekström kan inte kommentera ett enskilt rättsfall. Men säger att hon har lyssnat på den kritik som har framförts.

– När det gäller den kritik som har kommit fram så är jag den första att verkligen understryka att våra lärare ska inte vara rädda att ingripa när det behövs, och att lärare som följer lagar och förordningar ska ha skolledningens stöd.

En viktig punkt i myndighetsöversynen är därför att se över gränsdragningen mellan BEO och Skolinspektionen.

En stor del av kritiken har gått ut på att de båda myndigheterna har drivit olika linjer, trots att de är en del av och ingår i varandra.

Om en lärare har friats för en händelse av Skolinspektionen och Lärarnas ansvarsnämnd, har BEO trots detta kunnat utreda och driva ärendet vidare genom att kräva att kommunen betalar skadestånd till eleven för samma händelse.

Det här har skapat en otydlighet och gjort lärare och skolledare osäkra på vad det är som egentligen gäller.
– Jag tycker att det är viktigt att lärare, rektorer och skolhuvudmän får tydliga besked oavsett vilken skolmyndighet som de vänder sig till, säger Anna Ekström.

Även Skolkommissionen har pekat på att det funnits en otydlighet i ansvarsförhållanden och gränsdragningsproblem mellan olika skolmyndigheter, i sitt slutbetänkande som presenterades för regeringen redan 2017.

– Nu går vi vidare med det och ser över rollfördelningen mellan BEO och Skolinspektionen. Jag vill att det ska vara ordning och reda på myndighetssidan, och kan ju förstå om det blir förvirrat för skolorna om det kommer olika besked från de olika skolmyndigheterna.

När myndighetsöversynen ska vara klar kan inte Anna Ekström svara på eftersom hon först ska dra upp tidsramarna tillsammans med Centern och Liberalerna.

Liberalernas skolpolitiske talesperson Roger Haddad har länge kritiserat BEO och till och med krävt att myndigheten läggs ned. Om BEO blir kvar eller inte vill Anna Ekström dock inte svara på i nuläget.

– Det är något som man får att titta på i den här översynen. Men utbildningsministern tillägger att det är viktigt att det finns en myndighet som tillvaratar elevernas perspektiv.

– För mig är det väldigt viktigt att det finns en funktion som elever kan vända sig till när de känner sig utsatta för till exempel mobbning, sexuella övergrepp eller hedersförtryck.

Det är en funktion som i dag ligger på BEO som är en instans dit elever och föräldrar i dag kan vända sig för att anmäla missförhållanden på skolorna.

Skolinspektionens uppgift är att granska skolor och lärare efter anmälningar från skolhuvudmän.

Peter Letmark
peter.letmark@dn.se"

"Fakta. Har valt att driva skadeståndsärende till Högsta domstolen
I förra veckan kunde DN avslöja att det riktats hård kritik mot Barn och elevombudet även inom den egna myndigheten.

16 utredare och jurister vid Skolinspektionen riktade hård kritik mot BEO i ett internt brev till chefen för Stockholmsavdelning redan för ett år sedan.

En stor del av kritiken mot BEO har gått ut på att myndigheten driver elevers och föräldrars skadeståndsärenden så hårt att lärare inte vågar ingripa mot bråkiga elever, trots att de har en plikt att göra det.

Ett aktuellt fall gäller en elev i nian som placerat sig i en soffa som blockerade vägen på skolan. När eleven vägrade flytta sig lyfte en lärare bort honom.

BEO har valt att driva ärendet ända upp till Högsta domstolen och yrkar att kommunen ska betala 10 000 kronor i skadestånd till eleven, trots att tingsrätt och hovrätt bedömt att läraren bara gjorde sitt jobb. Anmälningarna för kränkande behandling till Barn- och elevombudet och Skolinspektionen har ökat från 389 fall när myndigheten tillkom år 2006, till 1 910 fall förra året.

DN "

" BEO: Jag följer bara regeringens instruktion

DN LÖRDAG 31 AUGUSTI 2019

Barn- och elevombudet Caroline Dyrefors Grufman välkomnar den granskning som regeringen har aviserat efter kritiken som riktats mot myndigheten. – Det är klart att jag lyssnar på det som har sagts. Men jag har att följa den instruktion som jag har fått från regeringen, säger hon till DN.

Omfattande kritik har riktats mot Barn- och elevombudets (BEO) sätt att driva skadestånd till elever som upplever att de blivit kränkta, vilket DN berättat i tidigare artiklar.

BEO Caroline Dyrefors Grufman säger att hon välkomnar den översynen av BEO:s roll som regeringen har initierat.

– Det är något jag själv efterfrågat, att man ser över gränsdragningen mellan Skolinspektionen och BEO. Som det är utformat i dag så är vi två beslutsfattare inom samma tillsynsområde.

Det har funnits en otydlighet om vilka regler som gäller.

Skolinspektionen kan till exempel lägga ned ett ärende, samtidigt som BEO driver ärendet vidare. Det kan senare leda till att en elev får skadestånd för samma händelse.

– Det är så mitt uppdrag är utformat, att ta vara på den enskilde elevens rätt, säger Caroline Dyrefors Grufman till DN.

Anmälningarna för kränkande behandling till BEO och Skolinspektionen har ökat från 389 fall när BEO tillkom 2006, till 1 910 förra året.

Utbildningsminister Anna Ekström (S) har sagt att det är en oroväckande ökning om den har lett till att lärare inte vågar ingripa av rädsla för att bli anmälda.

Hur tolkar du ökningen?

– Det kan finnas ett mörkertal som kommit till uttryck i ett ökat antal anmälningar. I Skolinspektionens skolenkät kan man tyvärr se en viss försämring när det gäller tryggheten i skolan, säger Caroline Dyrefors Grufman.

Men om anmälningarna ökar samtidigt som det känns otryggare kan man lika gärna dra slutsatsen att det finns ett samband?
– Ja, det kan så klart finnas flera orsaker.

En del av den kritik som har framförts går ut på att elever har börjat hota att anmäla lärare om de inte får som de vill.

Är det en utveckling som BEO:s funktion kan ha bidragit till?
– Det är oacceptabelt att lärare eller annan personal i skolan utsätts för eller riskerar hot. Men det är skolhuvudmannens och rektorernas arbetsuppgift att se till att alla känner sig trygga på skolan.

Någon har sagt att BEO blivit en ombudsman för stökiga elever?
– Det håller jag naturligtvis inte med om. Mitt uppdrag är att ta tillvara de enskilda elevernas rätt att inte bli kränkta.

Är det något i kritiken mot dig som du har tagit till dig?

– Det är klart att jag lyssnar på det som har sagts. Men jag har att följa den instruktion som jag har fått från regeringen, och att följa lagstiftning och den praxis som utvecklats.

Ditt jobb är också att driva fram en praxis?

– Det är klart att man kan uttrycka det så.

I nuläget finns tio fall som BEO driver i domstol. Ett av dem handlar om en elev i grundskolan som skickat en nakenbild till en annan elev. Det ledde till att lärare informerade rektor och även vårdnadshavaren. Det ska också ha uppstått ryktesspridning på skolan.

BEO yrkar att kommunen ska betala 15 000 kronor i skadestånd till eleven för att han anser att han blivit kränkt av skolpersonalens agerande.

I skadeståndsyrkandet skriver BEO att myndigheten inte har tagit ställning till om eleven själv har kränkt eller trakasserat andra elever, utan enbart om han själv har blivit kränkt.

Är det rimligt att inte ta hänsyn till hela bilden, han hade till exempel skickat nakenbilder?

– Det är inget som vi utrett. I den här situationen har vi bara tittat på den skolpersonal som kränkte eleven.

Vid årsskiftet slutar Caroline Dyrefors Grufman som BEO och tillträder som kammarrättsråd i Stockholm. Det är regeringen som utser hennes efterträdare.

Har du något råd till din efterföljare?

– Det kommer jag säkert ha, men det måste jag fundera på.

Peter Letmark
peter.letmark@dn.se "

"Fakta. Kritiken mot BEO
I förra veckan framkom det att hård kritik riktats mot Barn- och elevombudet även inom den egna myndigheten.
En stor del av kritiken gick ut på att myndigheten driver elevers och föräldrars skadeståndsärenden så hårt att lärare inte vågar ingripa mot bråkiga elever, trots att de har en plikt att göra det.
I torsdags meddelade regeringen att man nu ska se över BEO:s funktion. "

”Krav och disciplin i skolan riskerar driva unga till gäng”

DN TORSDAG 29 AUGUSTI 2019

"DN. DEBATT 20190829
Regeringens nya fokus på kunskapskrav och elevdisciplin i skolan är ett tydligt exempel på skolpolitik som i ljuset av forskningsresultaten framstår som obalanserad. Detta riskerar att förstärka många utsatta elevers upplevda känsla av utanförskap och meningslöshet och driva dem till kriminella gäng, skriver utbildningsforskaren Martin Lackéus.

I dagens polariserade skoldebatt har elevmotiverande arbetssätt i skolan alltmer kommit att stämplas som ”flumpedagogik” och blivit satta på undantag. Vi har fått en skola som domineras av teorigenomgångar följt av enskilt arbete. Nya normen har kommit att bli en skolpolitik med obalans mellan teoretisk kunskap och praktisk tillämpning.

Forskning från Chalmers visar att förlorarna är de elever som inte motiveras av vad som ur deras perspektiv uppfattas som meningslösa torrsimsuppgifter. Särskilt utsatta grupper är elever med diagnoser, pojkar, nyanlända samt elever i socialt utanförskap. I utsatta områden kan detta riskera att gagna kriminella gäng, som då fyller det tomrum en obalanserad skolpolitik lämnar hos utsatta unga som söker mening i tillvaron.

Den skolpolitiska obalansen mellan teoretisk kunskap och praktisk tillämpning kan spåras till dagens alltmer mätfokuserade samhälle, new public management. Det har alltid varit lättare att mäta effekter av föreläsningar än av elevmotiverande arbetssätt. Forskare som Gert Biesta och Jonna Bornemark manar till att inte bara värdesätta det som är lätt att mäta, utan även försöka mäta det vi värdesätter högt. En renässans för det svårmätbara syns dock inte mycket av i svensk skolstyrning. Fokus är på standardiserad och därmed ofta fördummande mätning. Detta kan förklara den obalans mellan teoretisk kunskap och praktisk tillämpning som vi nu tydligt ser i grundskola och gymnasium i vår forskning kring elevmotiverande arbetssätt.

På Chalmers har vi försökt finna nya vägar ur detta mät- och balansdilemma. I nära samarbete med många kommuner och Skolverket har vi bedrivit internationellt uppmärksammad forskning kring elevmotiverande arbetssätt. En ny typ av digital mätteknik har byggts som mäter elevers motivation genom att låta dem självskatta och beskriva sina starkaste känsloupplevelser. Med forskningsmetoden har vi fångat tiotusentals känslomässigt starka lärhändelser hos elever i verkliga situationer i ett stort antal klassrum runt om i Sverige.

Mönstret som framträder är både tydligt och förvånande.

Eleverna blir som mest motiverade när de får tillämpa sina kunskaper och förmågor i praktiken så att värde skapas för någon annan än dem själva, allra helst en person i det omgivande samhället. Stärkt motivation leder sedan till fördjupade kunskaper och förmågor. Det kan vara en debattartikel kring en viktig fråga författad av en elev på svensklektionen som skickas in till en lokaltidning på riktigt. Eller ett naturvetenskapligt skolprojekt som bedrivs i samarbete med riktiga

forskare som då får hjälp. Även lärlingsutbildning är ett tydligt exempel, där elever får tillämpa sina nya yrkeskunskaper på riktigt i arbetslivet. Vi har sammantaget hittat hundratals goda exempel där teori och praktik samspelar väl.

Det som förvånar mest är att altruism, den direkta motsatsen till egoism, har visat sig vara en oväntat kraftfull motivationsfaktor i skolan. Elever förväntas ju annars i skolan främst göra sådant som är bra för dem själva i en mer avlägsen framtid, inte sådant som är bra för någon annan här och nu. Det studerade arbetssättet har anammats av allt fler lärare som kallar det för värdeskapande lärande. Värdet som skapas är sällan ekonomiskt. Mer vanligt är att eleverna skapar socialt, kulturellt eller ekologiskt värde för andra.

Den motsättning mellan arbetsglädje och inlärning som nyligen har föreslagits i skoldebatten ser vi inte något av i vår empiriska data. Slutsatsen vi drar av forskningsstudierna är i stället att balans mellan inlärning och arbetsglädje genom samhällsanknytning ger hög effekt på elevers motivation att lära sig faktakunskaper och utveckla förmågor. Sådan balans fyller elevers skolvardag med en stark känsla av meningsfullhet och ökar måluppfyllelsen. Vi ser också att elevmotiverande arbetssätt kan främja arbetsro och ordning. Färre konflikter uppstår i klassrummet när eleverna tillsammans får göra sådant som känns viktigt på riktigt.

Elevmotiverande arbetssätt är dessvärre något de flesta vuxna i skolan i dag inte kan prioritera. Många rektorer och lärare har berättat att de gärna hade velat arbeta mer balanserat i klassrummen, men att de inte riktigt vågar av rädsla för olika kontrollsystem, granskningar, lärplattformsmatriser och andra kvantitativa mätmetoder som skolan präglas av. Mätningar, inspektioner och nationella prov styr i dag skolan hårt på distans i klassisk Foucault-anda, och tränger effektivt undan mer elevmotiverande arbetssätt.

Även om ovan nämnda obalans är illa, så är kanske det värsta att den leder till en systematisk diskriminering av just de elever som är särskilt beroende av motivation för att uppnå goda studieresultat. Vi har identifierat fyra utsatta grupper som tillsammans utgör en stor andel av våra elever:

En första grupp är elever med olika typer av neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. De svarar i våra studier särskilt väl på elevmotiverande arbetssätt. Lärare vi talar med säger också att dessa elever drabbas hårt när de upplever att undervisningen känns meningslös.

Vi arbetar just nu också utifrån hypotesen att pojkar är en andra grupp som har lägre förmåga att hantera ”meningslöshetsskolan” än flickor. Detta baseras på tidigare forskning som visat att pojkar lyckas sämre än flickor i skolan.

En tredje utsatt grupp är nyanlända. Deras sårbara situation, såväl språkligt som socialt, kräver en stark känsla av sammanhang, begriplighet och meningsfullhet.

En fjärde grupp är elever i utsatta områden, där utanförskap och social exkludering förstärker känslan av meningslöshet i skolan.

Mot bakgrund av Chalmers forskningsresultat är det angeläget att skolpolitiker börjar föra en mer balanserad politik. Det behöver ställas lika höga krav på elevmotiverande arbetssätt som på avbockningsbara matrisutformade kunskapskrav och elevdisciplin. Särskilt i utsatta

bostadsområden där upplevd meningslöshet varje år driver unga elever ut i en osäker framtid. Eftersom människan till sin natur är meningssökande vänder sig många av dessa unga i stället till kriminella gäng, som då fyller det tomrum ”meningslöshetsskolan” lämnar. Det medför enorma kostnader för både individ och samhälle.

Regeringens nya fokus på kunskapskrav och elevdisciplin i skolan är ett tydligt exempel på skolpolitik som i ljuset av forskningsresultaten framstår som obalanserad. Detta riskerar att förstärka många utsatta elevers upplevda känsla av utanförskap och meningslöshet. Högsta priset för denna obalans betalar den utsatta individen. Den ekonomiska kostnaden för en skolpolitik i obalans betalas av oss alla.

Martin Lackéus, forskare i handlingsbaserad utbildning vid Chalmers tekniska högskola "

" Ingen minskning av svenska växthusgaser

DN FREDAG 30 AUGUSTI 2019

Förra året ökade Sveriges utsläpp av växthusgaser med cirka 2 procent, och sedan dess syns ingen minskning. Det framgår av Naturvårdsverkets preliminära statistik för första kvartalet 2019.

– Detta är ytterligare en signal på att den kortsiktiga trenden går åt fel håll. Det tyder på att vi inte är på rätt väg för att kunna nå klimatmålen om nettonollutsläpp senast år 2045, säger Julien Morel, klimatanalytiker på Naturvårdsverket.

Den preliminära statistiken omfattar endast nationella utsläpp av växthusgaser under årets första kvartal. Utsläppen från el- och fjärrvärmesektorn minskade något medan industrins och transportsektorns utsläpp ökade, enligt Naturvårdsverket.

Varför är utsläppen oförändrade i jämfört med samma kvartal förra året?

– Det är svårt att svara på eftersom det rör sig om preliminära siffror. Först i slutet av året kommer djupa analyser som kan förklara orsakerna, säger Julien Morel.

Han beskriver den preliminära statistiken mer som ett slags temperaturmätare på vilket håll utvecklingen går.

– Det man kan säga av den preliminära statistiken är att utsläppen inte minskar i den takt som skulle behövas för att vi ska ligga i linje med våra klimatmål.

Naturvårdsverkets siffror över utsläppen första kvartalet 2019 gäller endast nationella utsläpp och inte konsumtionsbaserade utsläpp från exempelvis varor som produceras utomlands.

På torsdagen släppte även Statistiska centralbyrån (SCB) statistik om utsläppen av växthusgaser för årets första kvartal. Enligt SCB har utsläppen från svensk ekonomi minskat med 1,6 procent under det första kvartalet jämfört med samma period 2018. Samtidigt framhåller SCB att de gjort en metodförändring som gör att det råder en viss osäkerhet kring resultaten.

I SCB:s statistik ingår även utsläpp från internationella transporter, vilket inte räknas in i Naturvårdsverkets preliminära siffror för det första kvartalet 2019.

Julien Morel anser att det behövs kraftiga klimatåtgärder för att Sverige ska nå sina klimatmål.

– Sverige är ett litet land, så det vi gör har bara betydelse för omvärlden om vi använder våra lärdomar utåt. Om Sverige ställer om så att vi ligger i linje med Parisavtalet kan vi ha större kraft i klimatförhandlingar eftersom vi lever som vi lär, säger han.

Agnes Laurell
agnes.laurell@dn.se "

" David Wallace-Wells. ”Vi har makten att göra något åt klimatkrisen”

DN LÖRDAG 31 AUGUSTI 2019

New York. David Wallace-Wells ”Den obeboeliga planeten” har skapat en våg av engagemang för klimatkrisens akuta allvar. Själv är han faktiskt optimist. Nu kommer boken på svenska. DN:s Martin Gelin har träffat honom hemma i New York.

I ”Den obeboeliga planeten” möter vi en framtid där naturkatastroferna tycks hämtade från andra planeter, där de mänskliga tragedierna får bibliska proportioner och klimatförändringarnas konsekvenser skildras med filmisk prosa. Men det som beskrivs är vetenskapliga prognoser och nykter klimatforskning. Det är det brutala 2000-tal som väntar om vi inte gör något åt klimatkrisen.

Det är svårt att föreställa sig ett bättre betyg för en bok än att den lägger ett slags filter över vardagen, som får allt att se lite annorlunda ut. Veckan då jag läser ”Den obeboeliga planeten” skiner världen omkring mig, gatorna i New York, i ett nytt ljus, där allt känns lite mer förgängligt.

– Jag insåg att det finns ett enormt glapp mellan det som klimatrapporterna säger och det som allmänheten känner till. Som journalist är det självklart en berättelse vi måste dela med oss av. Det är så mycket värre än de allra flesta av oss har förstått. Vi kommer alla att drabbas, oavsett om vi bor i Sverige eller USA, säger David Wallace-Wells.

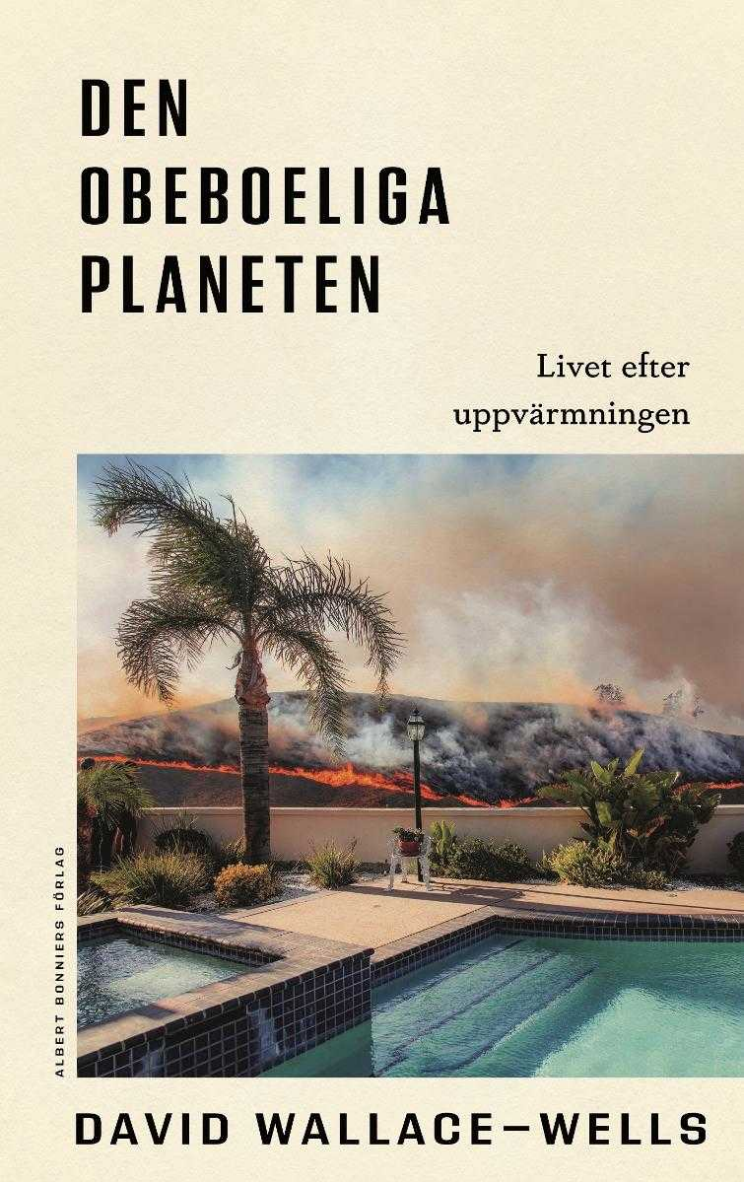

Vi träffas på hans hörnkontor på New York Magazine, högt upp i en tidigare fabriksbyggnad på nedre Manhattan. Han är klädd i blå oxfordskjorta och utstrålar ett slags elegant fräschör, som om han just kommit från en tennisträning. Skrivbordet är fullt av travar med korrektur på opublicerade essäer och förhandsexemplar av fackböcker. För två år sedan skrev Wallace-Wells en omslagsartikel för New York Magazine, med rubriken ”Den obeboeliga planeten”, som blev tidningens mest lästa artikel någonsin. Han fick viss kritik för att vara allt för alarmistisk, något som drabbar de flesta som skrivit om klimatkrisen. I dag framstår artikelns dystra framtidsvision redan som verklighet. Artikelns enorma genomslag pekade samtidigt på något i tiden. Ett sug efter ett nytt samtal om klimatkrisen, som stod i paritet till situationens allvar.

– Jag har nog haft ungefär samma uppvaknande som Greta Thunberg. Om det här är det forskningen säger, hur kan makthavarnas reaktioner vara så tafatta?

Wallace-Wells har ingen bakgrund som klimatexpert, men just därför präglas hans bok av en storögd häpnad, som blir smittsam för läsaren. Han skriver med en iver och direkthet i språket, där det känns som att vi själva får vara med på färden genom den mest alarmerande klimatforskningen från de senaste åren.

– Jag tror att jag angriper de här frågorna från ett annat håll än de flesta som skriver om klimat. Jag har ingen bakgrund som miljöaktivist eller forskare. Jag såg det i första hand från humanitärt håll, där min främsta oro handlar om hur ofattbart stort det mänskliga lidandet kommer att bli. Det innebar att jag undvek den där kliniska prosan som ofta präglar vetenskapliga analyser av klimatförändringar. Samtalet om klimatfrågor kan ofta kännas avlägset från mänskligt liv. Det talas om

ekosystem och havsnivåer på ett sätt som gör att många föreställer sig att de kan leva utanför dessa krafter. Men det kan vi inte, säger han. Bilderna från de globala naturkatastrofer som ägt rum bara sedan han började skriva boken för två år sedan talar sitt tydliga språk. Jättelika SUV:ar som flyter runt på gatorna i Houstons stadskärna efter orkanen Harvey. Amazonas som skövlas och bränns. Ofattbara översvämningar som sprider sig över Moçambique. Infernaliska skogsbränder i Kalifornien. Hela Puerto Rico ödelagt efter orkanen Maria, med 2 000 döda och 300 000 förstörda bostäder. En halv miljon hemlösa i Bangladesh efter sommarens skyfall.

– Jag tyckte att det saknades en klimatrapportering som fångade den känslan. Mycket var sakligt och informativt, men verkade nästan medvetet nedtonat för att inte anklagas för alarmism. Jag vill inte låta som om jag insett något som andra som jobbat i hela sitt liv med de här frågorna har missat, men jag tror att själva historieberättandet ofta har försvunnit när det rapporterats om klimatkrisen.

Den dramatiska prosan, med målande skildringar av stundande katastrofer, kan föra tankarna till Gamla testamentet.

– Vi står här i dag med mänsklighetens och civilisationens framtid i våra egna händer. Det är sådant som religiösa skrifter historiskt har handlat om. Det kräver ett nytt språk, säger han.

Under arbetet med boken plöjde han inte bara igenom USA:s klimatjournalistiska kanon, från Rachel Carson till Bill McKibben och Elizabeth Kolbert, utan inspirerades även rent stilistiskt av science fiction, som William Gibson och J G Ballard. Han säger även att han försökte skriva ett slags klimatkrisens motsvarighet till Ta-Nehisi Coates moderna klassiker ”Mellan världen och mig”, med samma engagerande, personliga tilltal och moraliska patos:

– Men framför allt insåg jag att den här berättelsen är så ofattbart stor att den skriver sig själv om man bara samlar in fakta och är lyhörd för vad som faktiskt pågår just nu. Då behöver man inte gå på jakt efter träffsäkra metaforer och poesi, allt finns redan där i själva forskningen.

I ett flitigt citerat parti i boken skriver Wallace-Wells att vi gjort mer för att förstöra klimatet under de senaste 30 åren än vi gjort under de - föregående årtusendena. En majoritet av alla koldioxidutsläpp som mänskligheten åstadkommit har skett efter att tv-serien ”Seinfeld” hade premiär, som han själv formulerar det.

I stället för att paralysera läsaren i hopplös förtvivlan landar David Wallace-Wells berättelse i en konstruktiv hoppfullhet.

– Alla de här skräckscenarierna kan verka överväldigande, kanske till och med förlamande. Men att vi orsakat så mycket skada visar också hur mycket makt vi själva har över detta. Att våra koldioxidutsläpp orsakar massdöd och nya krig och katastrofer betyder även att vi har makten att stoppa den utvecklingen.

Han skriver i boken att han tror att vår tid, mer än något annat, kommer att bli ihågkommen för de makthavare som valde att blunda för klimatkrisens hot.

Om de energiföretag som sprider klimatskeptisk propaganda säger han: ”En mer grotesk uppvisning i ondska är svår att föreställa sig.”

Marshallöarna och andra små önationer har börjat beskriva klimatkrisen som ett folkmord. Kommer vi att se rättegångar mot klimatförnekande oljeföretag och politiker?

– Jag tror att vi kommer att se en rad juridiska segrar som liknar dem vi såg mot tobaksföretagen. Det kan få verkligt inflytande. I Holland stämde medborgarna nyligen regeringen för att bryta mot Parisavtalet och de vann. Så nu är de lagligt bundna att följa avtalet. Det kommer att bli fler sådana fall världen över.

– Internationell lagstiftning måste utvecklas för att hindra fult spel av det slag som exempelvis Bolsonaro ägnar sig åt, så att andra länder kan införa sanktioner när han skövlar Amazonas.

Det som gör honom mest orolig politiskt är att den nya vågen av nationalistiska ledare kan försvåra omständigheterna för globala samarbeten. De kommande decennierna lär klimatkrisens effekter leda till enorma ökningar i flyktingströmmar, omkring 200 miljoner klimatflyktingar förväntas runt 2050, enligt FN. Det lär inte minska främlingsfientliga nationalisters politiska inflytande.

Frankrikes Gula västar har samtidigt visat hur krånglig klimatpolitiken kan vara nationellt. Många politiska ledare som ber egna medborgare att göra uppoffringar för framtiden och planeten lär mötas av liknande kravaller. Som den krassa plånboksekonomin bakom Gula västarnas protester ofta summerats: Vem oroar sig för slutet på världen när vi har fullt upp med att oroa oss för slutet av månaden?

Ändå är David Wallace-Wells optimist. Sedan han lämnade in manus till ”Den obeboeliga planeten” i september förra året har en våg av ung klimataktivism spridits globalt. Greta Thunberg har blivit en världsberömd aktivist. Unga organisationer som Extinction rebellion och Sunrise movement har fått växande inflytande. Alexandria Ocasio-Cortez har sedan hon valdes in i kongressen i USA förra året tagit ledarskapet för en ”Green new deal”, ett radikalt klimatpolitiskt reformpaket som har stöd av mer än hälften av demokraternas kandidater till presidentvalet.

Samma vecka som ”Den obeboeliga planeten” kommer ut i Europa anländer Greta Thunberg till New York, efter en lång seglats över Atlanten. Wallace-Wells är en av många amerikaner som betraktar Thunberg som framtidens klimataktivist.

– Hon är väldigt inspirerande. Det finns en unik moralisk slagkraft hos tonåringar. Jag tror ingen kan undvika att bli berörd av hennes hängivenhet och av tydligheten i själva budskapet. Det Greta Thunberg säger är ”titta på vetenskapen och titta på vad våra ledare gör?” Det går helt enkelt inte ihop. Hur kan de veta allt detta men ändå bara fortsätta som förut? Hon läxar upp de vuxna för att de beter sig som barn. Det är ett mäktigt retoriskt drag.

Själv hoppas han att boken kan bidra till att ge klimatfrågor högre politisk status. En överväldigande majoritet i USA vet redan att klimatkrisen är verklig; den politiska utmaningen är snarare att göra det till en mer prioriterad fråga.

Antalet amerikaner som säger att klimatkrisen leder till extremt väder har ökat från 70 till 78 procent. Trots Donald Trumps reträtt i klimat-politiken säger 64 procent av republikanerna att de tror att klimatkrisen är verklig, en ökning från 49 procent för tre år sedan. Kanske för att så många av USA:s konservativa bor i just de områden som själva drabbats värst av naturkatastrofer de senaste åren.

– Det är en ny politik som tar form nu. Klimatstrejkerna över hela världen flyttar gränserna för det politiskt möjliga. Green new deal är oerhört viktigt som ställningstagande. Det sätter klimatpolitiken i centrum för hela ekonomin. Folkopinionen är inte problemet. Antalet amerikaner som vill se drastiska förändringar i klimatpolitiken har ökat från 55 till 70 procent på tre år. Det är ett radikalt skifte. Inom en snar framtid tror jag att det här kommer att tvinga våra ledare att förändras.

Martin Gelin "

"David Wallace-Wells.
Är 36 år, född och uppvuxen i New York.
Författare och biträdande redaktör på New York Magazine.
Tidigare biträdande redaktör på tidskriften Paris Review.
Aktuell med boken ”Den obeboeliga planeten. Livet efter uppvärmningen”, om klimatkrisen (Albert Bonniers förlag). "

"Janne Josefsson: När cheferna vägrar svara gräver medierna sin egen grav

DN LÖRDAG 31 AUGUSTI 2019

Varför har de etablerade medierna, som så gärna granskar andra, så svårt att hantera kritik mot sig själva?

Jag tror mig veta eftersom jag själv ibland haft denna attityd när kritiken ändå kan ha varit befogad. Vi lever farligt om vi, som försvarar rätten till att offentligt ställa makthavare till svars, själva gömmer oss och vägrar svara på frågor. Det är en ynkedom att se höga mediechefer smita undan sitt ansvar i vår tids värsta pressetiska kollaps.

Självkritiken saknas fullständigt trots att man genom sina publiceringar krossat människors liv på felaktiga grunder och dessutom fällts av sin egen pressombudsman.

Ingen ansvarig har hittills bett om ursäkt.

Vi journalister är inte folkvalda och ska inte vara det. Vi ska vara oberoende, fria och våga uppröra. Men det bygger på förtroende.
Jag ringde för en tid sedan upp min första chef på Sveriges Radios samhällsredaktion, Birgitta Rembe. På min fråga vad hon tycker om ”Uppdrag Granskning” svarade hon:

”Ni är outstanding, men bli inte för stöddiga.”

Klarsynt satte hon distinkt och träffsäkert fingret på en av våra tuffaste utmaningar som journalister: Vi är inte bara maktens granskare utan även makthavare, som kan göra fel som alla andra.

Det ökar kraven på oss. Men det vi ser i medierna i dag är inte bara stöddighet utan även feghet.

I kölvattnet av #metoo gick etablerade medier fullständigt bananas. Vissa mer eller mindre kända män fick löpa gatlopp på otaliga löpsedlar, ibland på helt felaktiga grunder. Jag är säker på att det för dessa var värre än att sitta inspärrad kanske flera år på en hård kriminalanstalt. Det kan inte kallas för annat än lynchning och häxjakt. Fallet Benny Fredriksson är det värsta exemplet. Mediernas framfart skördade ett liv. Men ansvariga utgivaren på Aftonbladet, Lena Mellin, ville inte svara på frågor.

Martin Timell utsattes för löpsedlar där han utpekades som sexbrottsling. Han är senare friad av två domstolar.

Expressens före detta chefredaktör Thomas Mattsson bär huvudansvaret för att flera namngivna har dragits i smutsen utan att tidningen haft belägg. Han svarar att han inte kommenterar en ”pågående publicering”. En skickligt påhittad formulering som saknar all grund. Men den fungerar. Han och andra chefer, som skickar ut unga reportrar och knacka dörr med kameran i högsta hugg, slipper själva bli jagade och ställda mot väggen.

SVT och public service är tyvärr inte bättre. Vi kan alla göra fel och misstag men då måste vi rakryggat erkänna det och ta lärdom.
Två SVT-dokumentärer på senare tid är ”Tystnad tagning”, där anklagelser riktades mot bland andra Benny Fredriksson, och ”Älska mig som jag är”, om Josefin Nilsson. Båda hade samma ansvarige utgivare.

I fallet Benny Fredriksson klipps programmet om efter att han tagit sitt liv och Stockholms stads interna utredning om honom lagts fram. Följande mening om Benny Fredriksson klipptes då bort:

”Det är anklagelser om både maktmissbruk och sexuella trakasserier.” En försåtligt redigerad dokumentär som borde lett till en omfattande debatt. Men så blev det inte – inte efter sändningen och inte heller efter omklippningen.

Programmet om Josefin Nilsson har hyllats otroligt, även inom SVT. Men när det kommer allvarlig kritik om att vissa betydelsefulla saker utelämnats – då svarar ansvarige utgivaren Martin Vårdstedt att han inte kommenterar innan Granskningsnämnden har fattat beslut. Ännu ett ogrundat skäl att smita undan debatten om etiken och sanningen.

Att den utpekade skådespelaren inte har fått bemöta de allvarliga anklagelserna i dokumentären om sin före detta sambo Josefin Nilsson förklarar samma utgivare med att han inte namngavs. Detta är en arrogans av etablerade medier i dag som kan komma att stå oss dyrt. Om höga mediechefer beter sig som de värsta makthavare som vi reportrar förväntas granska, då ökar misstroendet.

Då kan motståndarna till fri, seriös och oberoende journalistik få som de vill – det vill säga slippa den.

Tänk om de flesta varken kommer att sakna eller sörja oss.
Janne Josefsson "

" Uppgörelse om försvarsmiljarder nära

DN FREDAG 30 AUGUSTI 2019

En stor uppgörelse om mer pengar till det militära försvaret är inom räckhåll. Regeringen, Centerpartiet och Liberalerna är ense om att höja anslaget med fem miljarder kronor år 2022. Dessutom förhandlas det om tillskott på totalt 15 miljarder åren 2023–2025, i linje med Försvarsberedningens rapport.

Det erfar DN från flera källor med insyn i förhandlingarna på bägge sidor av bordet. Ramen för förhandlingarna är januariavtalet mellan S-MP-regeringen och Centerpartiet och Liberalerna. De gäller i första hand statsbudgeten för 2020. Men i den budgeten måste regeringen också ange planerade anslag för åren 2021 och 2022.

Den nu gällande budgeten som lades fram av M-KD och antogs av riksdagen anger att den samlade försvarsbudgeten ska uppgå till 64 miljarder kronor 2020 och 70 miljarder år 2021.

För år 2022 utgick Försvarsberedningen i sin rapport den 14 maj från att det behövs en höjning med 5 miljarder kronor till det militära försvaret. Beredningen föreslog stegvisa höjningar med 5 miljarder åren 2022, 2023, 2024 och 2025.

Men inom regeringen pågick en dragkamp. Finansminister Magdalena Andersson (S) var ovillig att satsa mer på försvaret. Sex dagar innan rapporten skulle läggas fram förklarade därför Socialdemokraterna att de då inte var beredda att binda sig vid en politisk uppgörelse. Två dagar senare, den 10 maj, lämnade de fyra tidigare allianspartierna M, C, KD och L därför beredningen i protest.

Statsminister Stefan Löfven (S) avfärdade beredningen – där alla åtta riksdagspartierna ingått – med orden: ”Det finns fler än försvaret som vill ha pengar.” Den 4 juli gav regeringen därför genom försvarsminister Peter Hultqvist (S) i uppdrag till Försvarsmakten att kontrollräkna beredningens nivå – men också att ange prutningar på tre olika, lägre, ekonomiska nivåer.

Men den förhandling som nu pågår om statsbudgeten gäller ytterst regeringsmakten – S-MP-regeringen måste komma överens med C och L om den ska kunna sitta kvar. Och uppenbarligen är regeringen nu beredd att bita i det sura äpplet och gå C och L till mötes i försvarsfrågan.

Enligt samstämmiga uppgifter till DN är de i princip överens om att ange ett tillskott till det militära försvaret på 5 miljarder kronor år 2022. Därutöver vill C och L ha in en skrivning om att Försvarsberedningens ekonomiska nivåer ska gälla fram till 2025. Inte minst C-ledaren Annie Lööf är bestämd, enligt DN:s källor. Lööf och partiets försvarspolitiker Daniel Bäckström gjorde en hård markering i en debattartikel den 13 maj om att Socialdemokraterna ”underminerat” beredningens arbete.

Det går inte att ”i efterhand plocka vissa delar av beredningens arbete. Vi är också beredda att prioritera de pengar som Försvarsberedningen bedömer att försvaret behöver”, lovade Lööf.

Sedan i våras har Liberalerna en ny partiledare, Nyamko Sabuni. DN har sökt både Lööf och Sabuni, men bägge har avböjt att låta sig intervjuas med hänvisning till det känsliga läget i förhandlingarna.

– Vi kommenterar inte pågående budgetarbete, säger försvarsminister Peter Hultqvists pressekreterare Toni Eriksson till DN.

Genom att komma överens nu kan regeringen undvika att åka på ett nederlag i riksdagen senare när beredningens förslag ska behandlas.

Mikael Holmström
mikael.holmstrom@dn.se "

"Fakta. Försvarets pengar

Sveriges militära försvar kostar i år cirka 53 miljarder kronor. Genom den av riksdagen antagna M-KD-budgeten ökar försvarsanslaget till 64 miljarder kronor år 2021.

Försvarsberedningens rapport från den 14 maj i år utgick från en anslagsökning med 5 miljarder kr per år under 2022–2025. Det är en nivåhöjning med 20 miljarder till nivån 84 miljarder kronor år 2025. Den nivån motsvarar 1,5 procent av Sveriges bruttonationalprodukt (bnp). 2017 föreslog beredningen 4,2 miljarder till det civila försvaret, vilket motsvarar 0,1 procent av bnp.

Höjningen av anslagen till det militära försvaret stöds av de borgerliga och av SD. **DN**"

" Ledare: En ärlig chans att täta hålen i försvaret

DN LÖRDAG 31 AUGUSTI 2019

Vägen framåt har inte varit spikrak, snarare full av krökar och dikeskörningar. Men på fredagen kunde i alla fall den rödgröna regeringen tillsammans med Centern och Liberalerna presentera en uppgörelse. Till slut lovas det militära försvaret anständiga anslagshöjningar de kommande åren.

Förutom redan beslutade ökningar får Försvarsmakten stegvis 5 miljarder kronor mer per år under 2022–2025. Därmed hamnar budgeten på 84 miljarder om året. Som andel av bnp betyder det att försvaret växer från 1 till 1,5 procent.

Mystiken kring hur pengarna ska hostas upp bestod vid de fyra partiernas presskonferens. Försvarsminister Peter Hultqvist (S) talade om en ”gemensam syn på finansieringen”, men skulle återkomma om detaljerna. En gissning är att regeringen vill höja skatter, men att C och L har andra idéer. Totalsumman som sådan blir dock svår att slingra sig ifrån för samtliga inblandade.

Så har det annars sett ut genom historien. Försvarsbeslutet 2015 kallades också ett trendbrott. Regeringen, M, C och KD förklarade stolt att anslagen ökade, vilket stämde i antal kronor men inte som andel av Sveriges ekonomi. Det hela var dessutom pinsamt underfinansierat, och ständiga brandkårsutryckningar blev nödvändiga.

En sorglig tradition från alliansregeringen följdes, och försvaret rullade vidare på fälgarna.

Att den säkerhetspolitiska omgivningen har förändrats har dock bara blivit tydligare. Redan Georgienkriget visade att Ryssland hade ambitioner som inte var uteslutande fredliga. President Putin fortsatte att rusta raskt. Annekteringen av Krim 2014 och det militära överfallet på Ukraina borde ha öppnat ögonen på de mest förblindade verklighetsförnekare.

Försvarsberedningen konstaterade fakta: ett militärt anfall mot Sverige kan inte uteslutas. Dessvärre är krigsorganisationen ”i grunden inte utformad för att möta ett väpnat angrepp”. Bristerna finns överallt, hålen i alla vapenslag. Partierna, inklusive Socialdemokraterna, har i princip varit eniga om att två armébrigader måste bli fyra, och att marinen och stridsflyget skulle få fler fartyg och plan.

Man var också överens om pengarna, händelsevis just de 1,5 procent av bnp som fredagens uppgörelse landade på. Fast S försökte backa, för finansminister Magdalena Andersson ville ha kulorna till annat. Hultqvist bad försvaret räkna på lägre nivåer.

I maj marscherade de fyra borgerliga partierna ut ur Försvarsberedningen. Nu har uppenbarligen regeringen insett att riksdagens majoritet ser ut som den gör. Åtminstone M och KD borde rimligen kunna ansluta sig till uppgörelsen.

Erfarenheten säger att man ska vara försiktig med att ta ut segrar i förskott, även militära. Det är fortfarande upp till politikerna att visa att de menar allvar med vad de har beslutat, till skillnad från 2015.

I så fall står svenskt försvar inför ett efterlängtat skifte. Det som till stora delar avvecklades under den eviga freden efter kalla kriget kan börja byggas upp igen. När nivån 1,5 procent av bnp väl är uppnådd är det dags att sätta målet 2 procent, precis som Nato.

Peter Hultqvist betonade på fredagen åter vikten av landets säkerhetspolitiska samarbeten, det vill säga främst med USA, Finland och Nato. Det naturliga är fortfarande att bli medlem i försvarsalliansen men Sverige behöver ett eget försvar i vilket fall som helst. Ny materiel måste anskaffas, fler soldater och officerare rekryteras, allt måste övas för att bli en effektiv enhet. Detta kommer att ta tid. Men om nödvändiga räkningar betalas kan Sverige få ett försvar värt namnet.

DN 31/8 2019 "

" Satsningen får nog betalas med skatte-höjningar

DN LÖRDAG 31 AUGUSTI 2019

Analys. Försvaret kan få den största upprustningen sedan 1940-talet. Regeringen gick med på en kraftig höjning av anslagen fram till 2025 efter att C och L hotat med att lämna budgetförhandl-ingarna. Regeringens hantering av försvaret har varit oskicklig. Men den har fått de borgerliga att betala ett pris, troligen i form av nya skattehöjningar.

Den ofta buttre försvarsministern var glad och nöjd på fredagsefter-middagen. Peter Hultqvist (S) kunde presentera en uppgörelse med C och L om höjda försvarsanslag. Försvaret får fem miljarder kronor extra 2022 och därefter ytterligare fem nya miljarder per år fram till 2025. Hultqvist framhöll att överenskommelsen är en stark signal till omvärlden om gemensamt ansvarstagande och en viktig signal till våra partner.

Beslutet visar Ryssland att Sverige har försvarsvilja. Och det visar Sveriges samarbetsländer, Finland och Natoländerna, att Sverige är berett att göra samma sak som de kommit överens om och rusta upp. Frågan är varför Sverige sände motsatt signal i maj. Då sprack ju Försvarsberedningen i två delar och det blev en hätsk strid om den fråga där det tidigare har varit allra viktigast att hålla samman.

I maj var det fyra borgerliga försvarspolitiker som stod axel vid axel på podiet i riksdagens presskonferensrum. Den borgerliga alliansen, som ju upplösts i rikspolitiken, hade åter uppstått på grund av regeringens hantering av försvarsfrågan. Och allianspolitikerna var arga.

De åtta riksdagspartierna i Försvarsberedningen hade tidigare dragit slutsatsen att det svenska försvaret inte är utformat för krig i Sverige. Den hade därför utarbetat ett förslag till ett större och mer välutrustat försvar som ska täcka hela landet. Antalet värnpliktiga ska till exempel fördubblas och fyra nya regementen ska inrättas. Det nya militära försvaret beräknades kosta motsvarande 1,5 procent av bnp 2025, jämfört med cirka 1 procent i dag.

Trots att Socialdemokraterna under drygt två års tid ledde arbetet med att mejsla fram det nya förslaget ville regeringen inte borga för räkningen. Finansministern räknade ut att de nya anslagen motsvarar 60 000 nya undersköterskor. ”I statsbudgeten vägs alltid allt mot allt. Alla som har gjort en budget, inklusive en tioåring, vet att man ställer saker mot varandra. Ska jag gå på bio, eller ska jag köpa godis?”, sade hon senare till DN.

Försvarsberedningen sprack. ÖB kunde inte planera för framtiden som Försvarsmakten önskat. Omvärlden fick se en uppvisning i splittring och osäkerhet när Socialdemokraterna gav upp sin gamla image som försvarsvänner. Men regeringspartierna vann också fördelar, som kommer att visa sig.

Socialdemokraterna har genom sitt motstånd markerat att välfärden är viktigare än allt, inget kan få S att äventyra den. Det är en viktig signal till S-väljare. Och när C och L gjorde försvaret till sin fråga tvingades de också att betala ett pris för den.

Prislappen kommer snart att presenteras. Troligen betalas den i skattehöjningar, kanske i form av en bankskatt.

Regeringen hade redan en riksdagsmajoritet emot sig i försvarsfrågan, eftersom Sverigedemokraterna ställt sig bakom de borgerligas krav. C och L har varit tydliga med att de tänker driva igenom anslagsökningen när riksdagen ska fatta sitt försvarsbeslut nästa år. ”Det vore ju otroligt pinsamt för regeringen om de blir överkörda i ett försvarsbeslut. Det hände senast 1936 och då avgick regeringen”, sade Jan Björklund i våras.

Men i stället för pinsamheter fick S och MP uppträda tillsammans med sina samarbetspartier i den första större blocköverskridande överenskommelsen efter januariavtalet.

Enigheten ser alltså ut att vara tillbaka i svensk försvars- och säkerhetspolitik. Ett av de största hoten mot januarisamarbetet är också undanröjt – för denna gång. Försvarsmakten har pekat på att styrkegapet gentemot Ryssland fortsätter att växa – till Rysslands fördel.

De borgerliga partierna är inte nöjda med den nya anslagsnivån, utan vill gå vidare mot försvarsanlag på 2 procent av bnp och ett svenskt Natomedlemskap. Samtidigt blir de offentliga finanserna allt kärvare. Andelen barn och gamla ökar i befolkningen och konjunkturen viker. Det gör det svårare att klara både budgetmål, välfärd och säkerhet. Det kan bli fler dramatiska presskonferenser framöver.

Ewa Stenberg
ewa.stenberg@dn.se "

" Regeringen, C och L överens om upprustning för 50 miljarder

DN LÖRDAG 31 AUGUSTI 2019

I en smått historisk uppgörelse har S-MP-regeringen, Centern och Liberalerna enats om att öka anslagen till det militära försvaret fram till och med 2025. Totalt innebär det ett tillskott på 50 miljarder kronor utöver vad som hittills beslutats.

– Det här är en stark signal om ett gemensamt ansvarstagande, sade en påtagligt nöjd försvarsminister Peter Hultqvist (S) när han presenterade överenskommelsen på fredagseftermiddagen. Han flankerades av företrädare för de tre andra partierna.

– Vi är överens om att Försvarsmakten ska få ett historiskt tillskott i budgeten, i linje med Försvarsberedningens förslag, förklarade Daniel Bäckström, Centerpartiets försvarspolitiker.

År 2021 får försvaret 64 miljarder kronor, enligt den nu gällande M-KD-budgeten som riksdagen antagit. Överenskommelsen innebär att anslagen till det militära försvaret höjs i en trappa om fem miljarder kronor per år under 2022–2025. Det innebär att nivån på försvarets anslag ökar med 20 miljarder kronor, från 64 miljarder år 2021 till 84 miljarder 2025.

84 miljarder kronor år 2025 är den anslagsnivå som Försvarsberedningen föreslog den 14 maj i sitt betänkande. Nivån motsvarar 1,5 procent av bruttonationalprodukten (bnp). Det kan jämföras med

att det militära försvaret i år får 53 miljarder kronor, eller 1 procent av bnp.

Centerpartiets målsättning var att komma upp i det nordiska snittet för försvarsbudgeten.

– Nu står vi här i dag och kan redovisa en stabil utveckling i linje med den nivån, 1,5 procent av bnp. Det är oerhört viktigt, sade Daniel Bäckström.

I reda pengar så innebär en årlig höjning med fem miljarder kronor i en trappa en högre totalsumma. Trappan ger nämligen ett tillskott med 5 miljarder kronor år 2022, 10 miljarder 2023, 15 miljarder 2024 samt 20 miljarder kronor år 2025. Sammanlagt innebär detta ett tillskott på 50 miljarder kronor, vilket bekräftas av flera DN-källor med insyn i beräkningarna.

Liberalernas Allan Widman säger att de fyra nya regementena i den kommande försvarspropositionen huvudsakligen är en satsning på markstridskrafter.

– Det i sin tur ger förutsättningar för ett på djupet uthålligt försvar av Sverige. Det ryska beteendet har blivit alltmer sovjetiskt och det måste också Sverige anpassa sig till. Med en större armé och ett utökat, mer avancerat, hemvärn blir vi uthålligare – vilket jag anser är krigsavhållande, säger Allan Widman.

Miljöpartiet har tidigare varit tveksamt till höjningen. MP:s gruppledare i riksdagen, Janine Alm Ericson, understryker hur viktigt det är med en säkerhetspolitisk signal om enighet.

– Vi i Miljöpartiet tycker att det är en styrka när vi kan göra breda överenskommelser.

Socialdemokraterna vägrade i maj att göra upp om försvarets ekonomi i Försvarsberedningen, vilket ledde att de fyra borgerliga partierna lämnade arbetet. Därefter gjorde ledande S-företrädare en rad uttalanden om att reformutrymmet inte tillåter en så stor satsning på försvaret.

Vad är det som har ändrats sedan i maj?

– Vi har en helt annan och gemensam syn mellan de här fyra partierna på hur det här ska finansieras. Det tycker jag är en väldig styrka. Det är avbalanserat med behoven på andra områden och det är också diskuterat i grunden hur det ska betalas och finansieras, svarar Peter Hultqvist.

Men hur finansieringen ser ut vill de fyra partierna inte svara på för närvarande, besked utlovas senare. Försvarsminister Peter Hultqvist gav den 4 juli Försvarsmakten i uppdrag att kontrollräkna på nivåhöjningen med fem miljarder – men också tre lägre ekonomiska nivåer. Han säger till DN att det uppdraget ligger fast, men lovar också:

– Helheten i beredningens förslag ska genomföras, det är grunden för en kommande proposition.

Moderaterna och Kristdemokraterna står utanför uppgörelsen.
– Det är roligt och bra om Försvarsberedningens förslag ska genomföras. Socialdemokraterna har fått böja sig för att en riksdags-

majoritet står bakom beredningens förslag, säger Beatrice Ask, Moderaternas talesperson i försvarsfrågor.

– Nu kryper regeringen till korset. Men det är fullständigt ofattbart hur de ställt till det tidigare. Nu gäller det för oss att bevaka att beredningens förslag inte prutas av regeringen, säger Mikael Oscarsson, KD:s försvarspolitiker.

Mikael Holmström
mikael.holmstrom@dn.se #

"Vägen fram till fredagens försvarsuppgörelse har varit lång och krokig. Det handlar om stora pengar, en komplicerad omläggning av rikets försvar – samt partipolitik.

Uppgörelsen är kulmen på den utveckling som startade för fem år sedan. 2014 angrep Ryssland Krim-halvön i Ukraina. Annekteringen av Krim och den fortsatta ryska krigföringen inne i Ukraina ledde till ett trendbrott där försvaret fick mer pengar genom riksdagens försvarsbeslut 2015.

Beslutet gällde de fem åren 2016–2020. Det innebar att värnplikten som avskaffats 2010 återinfördes samt att försvaret kunde börja öva sina krigsförband.

Men 2015 års försvarsbeslut visade sig snabbt vara underfinansierat. I flera förhandlingar (de senaste mellan S-MP-regeringen och M samt C) tillfördes nya miljarder.

En ny försvarsberedning, där alla riksdagspartier ingår, började arbeta under Björn von Sydow (S) för att lägga grunden för nästa försvarsbeslut 2020 som omfattar åren 2021–2026.

I december 2017 slog beredningen fast att ”ett väpnat angrepp mot Sverige kan inte uteslutas”. Sverige måste kunna möta krigshandlingar på eget territorium och en storkonflikt i närområdet kan inledas med ett angrepp på Sverige. Beredningen föreslog en satsning på civilt försvar och manade alla svenskar att ha mat hemma för en vecka.

I sin slutrapport i maj 2019 konstaterade beredningen att Säkerhetsläget runt Sverige alltjämt försämrats. Rysslands militära styrka fortsätter att öka tio år framåt, jämfört med grannarna i väst.

Beredningen upptäckte under sitt arbete att försvaret inte ”kan fungera i krig”. 20 år av nedrustning och satsning på internationella insatser har lett till att Förvarsmakten inte längre är i stånd att leda en uthållig försvarsstrid av Sverige.

Därför föreslog beredningen ”den största förstärkningen sedan 1940-talet” av Sveriges militära försvar. Krigsorganisationen görs om och utökas, fyra nya regementen etableras, dubbelt så många värnpliktiga kallas in och modern materiel köps in. Det militära försvarets anslag behöver höjas stegvis med fem miljarder kronor per år till nivån 84 miljarder kronor år 2025.

Alla åtta partierna i beredningen var eniga om huvuddragen i betänkandet. Men i regeringen pågick en maktkamp som ledde till att Socialdemokraterna i slutskedet vägrade göra upp om finansieringen. Då bestämde sig de fyra borgerliga partierna för att lämna beredningen, vilket skedde den 10 maj.
Att halva beredningen hoppade av var en unik händelse eftersom försvarsbeslut alltid fattats genom överenskommelser över blockgränsen. På fredagen återställde S-MP med C och L den ordningen."

” Svensk välfärd behöver en digital modernisering”

DN SÖNDAG 1 SEPTEMBER 2019

"DN. DEBATT 20190901
Svensk välfärd står inför enorma utmaningar. Men gamla, dyra och krångliga it-system i den offentliga sektorn hjälper inte till utan skapar i stället frustration för tiotusentals medarbetare och miljoner medborgare. Det är därför dags för en Sverigeförhandling om digitaliseringen av välfärden, skriver Daniel Forslund (L), Mats Persson (L) och Anna Starbrink (L).

Välfärden måste ta klivet in i framtiden. Den digitala infrastrukturen är minst lika viktig som höghastighetståg och tunnelbanor. It i offentlig sektor kan bli den viktigaste faktorn för en modern välfärd – om vi vågar investera, och om stat, kommuner och regioner satsar tillsammans. Det är dags för en Sverigeförhandling om digitaliseringen av välfärden.

Svensk välfärd står inför enorma utmaningar. Förutsättningarna är väl kända och är i grunden positiva: ökad livslängd, fler äldre, ökade behov av vård, omsorg och utbildning. Tekniska och vetenskapliga framsteg gör att möjligheterna men också kraven ökar alltmer. Vi kan lösa allt fler mänskliga problem, och människors förväntningar på att välfärden hänger med kommer fortsätta att stiga. Utmaningen kan formuleras ekonomiskt: bara de ökade vård- och omsorgsbehoven för en åldrande befolkning beräknas, bara till 2026, handla om 90 miljarder, enligt regeringens egna beräkningar. Men den kan också formuleras i form av bemanning: prognoserna pekar på att hundratusentals personer behöver rekryteras till kommuner och regioner för att täcka pensionsavgångar och möta ökade behov – allt annat lika.

It i offentlig sektor framstår ibland som en del av problemet. Dyrt, tidsödande och krångligt vållar gamla it-system frustration för tiotusentals medarbetare och miljoner medborgare. Nyligen rapporterades om hur många statliga myndigheter använder föråldrade it-system, som både är dyra att driva och begränsar möjligheten till innovation – dels för att pengarna inte räcker, dels för att alla nya applikationer och tjänster måste passa in i en gammal mall. Det är självfallet svårt, för att inte säga omöjligt, att fullt ut nyttja de modernaste möjligheterna med appar och e-tjänster när det ibland måste fungera ihop med över 40 år gammal teknik.

Statens it-problem bleknar dock i relation till regioner och kommuner. Om statens samlade it-nota på uppskattningsvis 30 miljarder kronor låter hög, uppskattas it-kostnaderna bara i Region Stockholm till 3–4 miljarder. Bara en enskild region kan ha hundratals olika it-system för vården – en mardröm för både vårdpersonal och it-tekniker.

I vårdens verklighet existerar fortfarande faxar i brist på säkr
a och moderna kommunikationssätt, läkare och sjuksköterskor tvingas lägga dyrbara timmar på att logga in och ut ur kanske tiotals olika system under ett arbetspass och rapportera in samma data upprepade gånger i olika system.

Medborgaren, eleven/föräldern eller patienten som möter välfärden gör det samtidigt alltför ofta i en föråldrad form. Onödigt krångliga it-lösningar – eller, fortfarande, i väntan i telefonköer.

Utvecklingen går framåt. Smarta e-tjänster finns för allt från deklaration till elektroniska recept på läkemedel. Men det kunde finnas så mycket mer. Vi borde själva få bestämma och välja fritt hur och när vi kontaktar välfärden. Detta kommer också kunna bidra till att minska behovet av personal på en arbetsmarknad med hård konkurrens om kompetensen. Sveriges kommunder och landsting (SKL) pekar på hur tiotusentals jobb kan lösas genom digitalisering, om välfärdstekniken kan införas snabbare och mer strategiskt.

Medborgaren borde varje dag, dygnet runt kunna kontakta myndigheter och med säker inloggning sköta alla sina ärenden och kontakter digitalt. Patienten borde kunna använda de modernaste apparna i sin smarta telefon för att rapportera in hälsodata som landar direkt i journalen och hjälper vården att boka bästa tid för återbesök – i stället för att behöva komma på rutinbesök som kanske inte ens behövs.

Trygghetskameror som sparar nattliga hemtjänstbesök, AI som effektiviserar handläggning i socialtjänsten och frigör tid för professionella medarbetare att ägna sig åt direkta kontakter med medborgare och brukare och annat där människan och hens kunskap är överlägsen – allt sådant som prövas runt om i landet borde enkelt och självklart sedan kunna rullas ut i bred verksamhet. Innovationskraften bland välfärdens medarbetare och bland alla entreprenörer borde kunna agera fritt utan att hämmas av föråldrad it.

It i offentlig sektor borde inte vara ett problem, utan en del – kanske den största delen – av lösningen för framtidens välfärd. Men så länge vi tvingas kvar i gamla it-system kommer varken medarbetare eller medborgare att kunna känna den fulla potentialen. Offentlig sektor och svensk välfärd kommer att akterseglas och inte leva upp till allmänhetens berättigade förväntningar.

En modern välfärd och en modern offentlig sektor kräver både nationell samordning – och nationell finansiering. Varje enskild kommun eller region har varken kompetensen eller de ekonomiska musklerna att sköta omställningen på egen hand. Det vore också ett enormt resursslöseri.

Liberalerna föreslår nu en sådan nationell samordning. Vi är vana att tala om långsiktiga, gemensamma planer kring transporter och bostäder – om höghastighetsbanor, tåg, tunnelbana, broar och tunnlar runtom i landet. Samma investeringstänk behövs för framtidens digitala infrastruktur i offentlig sektor.

1 Starta en Sverigeförhandling för modernisering och digitalisering av välfärden. Utgångspunkten bör vara att staten och deltagande kommuner och regioner finansierar hälften var. En förhandling ska också leda fram till gemensamma prioriteringar och samordning.
2 Säkra tillgången till uppkoppling i hela landet. Januariavtalets skrivning om att 95 procent av hushållen och företagen ska ha tillgång till 100 Mbit/s nästa år, och att alla ska ha stabila mobila tjänster av god kvalitet 2023, måste förverkligas.

3 Säkra den tekniska mångfalden. Avsikten med en förhandling och ett nationellt investeringsprogram är inte teknisk likriktning, utan en gemensam strategi och finansiering av ”bottenplattan” för nya it-lösningar. Avsikten är att frigöra innovationskraften och komma ifrån fastlåsningen i dagens föråldrade system.

4 Gör e-förvaltning till norm. Offentlig sektor ska systematiskt införa digitala tjänster utifrån vad som ger bäst nytta för medborgarna. Digitalt ska vara norm, papper ska vara undantag. Gemensamma standarder ska tillämpas och rättsliga regelverk utvecklas.

Ingen myndighet, region eller kommun kan uppfinna hjulet på egen hand. Tillsammans gör vi det betydligt bättre och snabbare.

Daniel Forslund (L), ordförande innovations- och utvecklingsutskottet Region Stockholm
Mats Persson (L), riksdagsledamot och ekonomisk-politisk talesperson
Anna Starbrink (L), regionråd och sjukvårdspolitisk talesperson

Museer. myndigheter, skolor m m ska ha tydlig information om framtidsproblemen

Framtidsproblem finns bl a i artiklarna:
Riksdagsledamot för V hotades med nackskott
Regeringen ser över BEO:s roll efter omfattande kritik
Krav och disciplin i skolan riskerar driva unga till gäng
Ingen minskning av svenska växthusgaser

I artikeln ”Krav och disciplin i skolan riskerar driva unga till gäng” står bland annat :
"Eleverna blir som mest motiverade när de får tillämpa sina kunskaper och förmågor i praktiken så att värde skapas för någon annan än dem själva, allra helst en person i det omgivande samhället. Stärkt motivation leder sedan till fördjupade kunskaper och förmågor.....

Det som förvånar mest är att altruism, den direkta motsatsen till egoism, har visat sig vara en oväntat kraftfull motivationsfaktor i skolan. Elever förväntas ju annars i skolan främst göra sådant som är bra för dem själva i en mer avlägsen framtid, inte sådant som är bra för någon annan här och nu. Det studerade arbetssättet har anammats av allt fler lärare som kallar det för värdeskapande lärande. Värdet som skapas är sällan ekonomiskt. Mer vanligt är att eleverna skapar socialt, kulturellt eller ekologiskt värde för andra. "

Detta torde gälla för all information, inte bara i skolan utan överallt. Museerna sysslar numera mest om det som varit. Den nya museilagen betonar att de måste bidra till samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning.

Det största prblemen i världen nu är klimatkrisen och problemen bakom FNs 17 mål för framtiden, Därför bör museer. myndigheter, skolor m m ha tydlig information om de problemen.

Museilag (2017:563)

t.o.m. SFS 2017:774

SFS nr: 2017:563
Departement/myndighet: Kulturdepartementet
Utfärdad: 2017-06-08
Ändrad: t.o.m. SFS 2017:774
Ändringsregister: SFSR (Regeringskansliet)
Källa: Fulltext (Regeringskansliet)

Inledande bestämmelser

1 § I denna lag finns bestämmelser om det allmänna museiväsendet. Med det allmänna museiväsendet avses

1. statliga museer,
2. regionala museer,
3. kommunala museer, och
4. andra museer i vars styrelse eller motsvarande ledningsorgan mer än hälften av antalet ledamöter är utsedda av stat, kommun eller landsting.

2 § Med ett museum avses i denna lag en institution som är öppen för allmänheten och som förvärvar, bevarar, undersöker, förmedlar och ställer ut materiella och immateriella vittnesbörd om människan och människans omvärld.

3 § Med museihuvudmän avses i denna lag staten, kommunerna och landstingen.
Det som sägs om museihuvudmän gäller även den som utsett mer än hälften av antalet ledamöter i ett sådant museum som avses i 1 § 4.

Ändamål
4 § Ett museum ska utifrån sitt ämnesområde bidra till samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning.

Ansvarsfördelning
5 § Museihuvudmännen ska säkerställa att ett museum har ett bestämmande inflytande över verksamhetens innehåll.

Publik verksamhet
6 § Utställningar och annan publik verksamhet vid ett museum ska vara kunskapsbaserad och präglas av allsidighet och öppenhet.

7 § Utställningar och annan publik verksamhet vid ett museum ska vara tillgänglig för alla och anpassad till användarnas olika förutsättningar.

Kunskapsuppbyggnad
8 § Ett museum ska bidra till forskning och annan kunskapsuppbyggnad, bland annat genom att ha hög kompetens inom sitt ämnesområde.

Förvaltning av samlingar
9 § Ett museum ska aktivt förvalta sina samlingar för att nå verksamhetens mål.

10 § Regeringen får meddela föreskrifter om att de statliga museerna får överlåta föremål ur sina samlingar till andra museer inom det allmänna museiväsendet.

Regeringen får även meddela föreskrifter om förfoganden över sådana föremål i de statliga museernas samlingar som har ett begränsat kulturhistoriskt värde.

Samverkan och spridning i hela landet
11 § Museerna och museihuvudmännen ska samverka i syfte att ge alla tillgång till museernas samlade resurser, bland annat genom att ställa föremål ur de egna samlingarna till varandras förfogande.

12 § Bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen (2017:725) om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar hindrar inte att kommunala museer avgiftsfritt ställer föremål ur sina samlingar till förfogande för ett museum i det allmänna museiväsendet som är beläget utanför kommungränsen.
Lag (2017:774).

Förslag om att museer. myndigheter, skolor m m ska ha tydlig information om klimatkrisen.

Förslag om att museer. myndigheter, skolor m m ska ha tydlig information om klimatkrisen finns i:

Sven Wimnell 9 augusti 2019:
Information om klimatkrisen på hemsidor hos museer m m, kulturpolitik. Agenda 2030. Regeringen, Sida, Utrikesdeklarationen. Artiklar om utrikes förhållanden 11 juli-1 augusti 2019.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzi.pdf
(Innehållsförteckning finns i det följande)

Nu har jag den 16 augusti 2013 gjort ett förslag om hur det kan ske.....

Jag har gjort en text med fyra rubriker:
Förenta nationernas mål i Agenda 2030
Klimatförändringen och miljöerna
Hav och marina resurser
Ekosystem och biologisk mångfald

Jag föreslår att det läggs på första sidan på hemsidan hos alla museer och myndigheter, högskolor, universitet och skolor o d enligt mitt förslag.

Texten är hämtad från Regeringens hemsida på Internet. Och slutar med:

För mer om detta se regeringens hemsida på internet
https://www.regeringen.se/sveriges-regering/

Det börjar med FNs alla 17 mål som innehåller alla problem i världen och Sverige och jag har ordnat så att man enkelt kan klicka fram delmål. Därefter kommer texter om klimatkrisen, hav och biologisk mångfald (mål 13,14 och 15). Det angår alla museer och myndigheter o d. Varje museum eller myndighet kan sedan anknyta till de FN-mål och delmål som de tycker passar dem.

Demokrati- och kulturministern bör se till att alla museer och myndigheter, skolor o d inför dessa texter i början på sina hemsidor

Förenta nationernas mål i Agenda 2030

Mars 2019

Mål 1 är att avskaffa all form av fattigdom överallt.

- **Ingen fattigdom**

Mål 2 är att avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning, uppnå en bättre kosthållning och främja ett hållbart jordbruk.

- **Ingen hunger**

Mål 3 är att säkerställa att alla kan leva ett hälsosamt liv och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar.

- **Hälsa och välbefinnande**

Mål 4 är att säkerställa en inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

- **God utbildning för alla**

Mål 5 är att uppnå jämställdhet, och alla kvinnors och flickors egenmakt.

- **Jämställdhet**

Mål 6 är att säkerställa tillgång till och hållbar vatten- och sanitetsförvaltning för alla.

- **Rent vatten och sanitet**

Mål 7 är att säkerställa att alla har tillgång till tillförlitlig, hållbar och modern energi till en överkomlig kostnad.

- **Hållbar energi för alla**

Mål 8 är att verka för en inkluderande och långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

- **Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt**

Mål 9 är att bygga upp en motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering och främja innovation.

- **Hållbar industri, innovationer och infrastruktur**

Mål 10 är att minska ojämlikheten inom och mellan länder.

- **Minskad ojämlikhet**

Mål 11 är att städer och bosättningar ska vara inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.

- **Hållbara städer och samhällen**

Mål 12 är att främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster.

- **Hållbar konsumtion och produktion**

Mål 13 är att vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

- **Bekämpa klimatförändringen**

Mål 14 är att bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt i syfte att uppnå en hållbar utveckling.

- **Hav och marina resurser**

Mål 15 är att skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.

- **Ekosystem och biologisk mångfald**

Mål 16 är att främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, se till att alla har tillgång till rättvisa samt bygga upp effektiva och ansvarsskyldiga och inkluderande institutioner på alla nivåer.

- **Fredliga och inkluderande samhällen**

Mål 17 är att stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling.

- **Genomförande och globalt partnerskap**

Klimatförändringen och miljöerna

Enligt den nya museilagen 2017 ska ett museum bidra till samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning.

Förentaa nationens 17 mål gäller för hela världen och också för Sverige.

Som de viktigaste problemen nu kan ses FNs mål om klimat. hav och marina resurser och ekosystem och biologisk mångfald.

Här från regeringens skrivelse till riksdagen: **Politiken för global utveckling i genomförandet av Agenda 2030, skr. 2015/16:182 (pdf 782 kB) :**

Klimatavtalet från Paris från december 2015 är en milstolpe i klimatarbetet. För första gången har världen ett globalt klimatavtal där alla länder åtar sig att bidra med allt ambitiösare åtaganden. Avtalet skapar förutsättningar för ökat stöd till utvecklingsländer, både för att begränsa utsläppen och för att anpassa sig till klimatförändringarna.

Fattiga och sårbara länder som inte har resurser att anpassa sig samt kvinnor, män, flickor och pojkar som lever i fattigdom och utsatthet drabbas särskilt hårt av klimatförändringar. Åtnjutandet av de mänskliga rättigheterna kan påverkas av miljöförstöring och klimatförändringar, inklusive ursprungsbefolkningars rättigheter.

Fattigdomsbekämpningen riskerar att avstanna eller gå om intet om inte klimatförändringarna hejdas. Detta på grund av klimatförändringarnas effekter som t ex. extremare väder som torka, skyfall och stormar, vilket i sin tur också påverkar bl.a. vattentillgång och livsmedelsproduktion, men också stabilitet och säkerhet samt migrationsflöden. Arbeten som syftar till att reducera riskerna för, och minska konsekvenserna av, olyckor och katastrofer är också viktiga för anpassningen till ett förändrat klimat.

Sverige ska gå före i klimatfrågan som är vår tids ödesfråga. Alla länder måste ställa om till ett hållbart samhälle med låga utsläpp och hög motståndskraft mot klimatförändringarnas effekter. Det kräver ett sammanhållet globalt och nationellt klimatarbete samt att klimatarbetet, såväl utsläppsminskningar som anpassning, integreras på ett samstämmigt sätt i alla politikområden.

Sverige ska fortsatt vara en pådrivande part för genomförandet av klimatavtalet från Paris, inte minst i förhållande till utvecklingsländer. OECD-länder som Sverige har ett särskilt ansvar för att gå före genom ambitiösa utsläppsmål. Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer. Sverige driver på inom EU för en ambitiös klimatpolitik samt arbetar aktivt med andra länder och aktörer för att stärka allianser och samarbeten.

Sverige bidrar substantiellt till ett flertal globala klimatfonder. Sverige bidrar även till att främja kapacitetsuppbyggnad, teknikutveckling och innovativa lösningar för minskade utsläpp och klimatanpassning inte minst i utvecklingsländer. Sverige ska också bidra till att stödja utvecklingsländernas genomförande av de nationella klimatplanerna.

Kopplingarna mellan utvecklingsstrategier och klimatplanerna bör därmed också stärkas. Det är dock viktigt att även utvecklingsländerna har åtaganden under det nya avtalet och att fler länder uppmuntras att bidra till klimatfinansiering.

Hav och marina resurser
Sammanfattat handlar det om att förebygga och avsevärt minska alla slags föroreningar i havet, i synnerhet från landbaserad verksamhet, inklusive marint skräp och tillförsel av näringsämnen, samt om att hållbart förvalta, skydda och återställa marina och kustnära ekosystem. Havsförsurningens konsekvenser ska minimeras och åtgärdas. Effektiv fångstreglering ska införas. Överfiske, olagligt, orapporterat och oreglerat fiske liksom destruktiva fiskemetoder ska stoppas.

Vetenskapligt baserade förvaltningsplaner ska genomföras i syfte att återställa fiskbestånden på kortast möjliga tid till minst de nivåer som kan ge maximal hållbar avkastning. Minst 10 procent av kust- och havsområdena ska skyddas. Fiskesubventioner som bidrar till överkapacitet, överfiske eller olagligt, orapporterat och oreglerat fiske bör avskaffas och nya sådana ska förhindras.

Utvecklingsländers och de minst utvecklade ländernas behov bör integreras i WTO-förhandlingarna om fiskesubventioner. Den ekonomiska nyttan av ett hållbart nyttjande av marina resurser bör öka för små önationer under utveckling och de minst utvecklade länderna, bl.a. genom en hållbar förvaltning av fiske, vattenbruk och turism.

Vetenskaplig kunskap, forskningskapacitet och havsteknik ska utvecklas, med hänsyn till Oceanografiska kommissionens kriterier och riktlinjer, med fokus på små önationer under utveckling och de minst utvecklade länderna. Tillträde för småskaliga icke-industriella fiskare till marina resurser och marknader ska säkerställas. Bevarandet och hållbart nyttjande av haven och havsresurserna ska stärkas, bl.a. genom att genomföra FN:s havsrättskonvention.

Havens resurser bidrar till global livsmedelstrygghet och kan bidra till en hållbar tillväxt. Detta är viktigt för många fattiga länder och människor som är beroende av kustnära fiske. Det är också av betydelse för utveckling av hållbar turism där attraktiva miljöer med friska kustvatten och korallrev är viktiga.

Tillståndet för kustvatten och haven är mycket allvarligt. Ekosystemen och därmed havets ekosystemtjänster påverkas negativt av bl.a. klimatförändringar, havsförsurning, utvinning av mineral och bottentrålning, marin nedskräpning och miljögifter. Havens motståndskraft och förmågan att uppta och bryta ner näringsämnen och gifter, reglering av klimat m.m. försämras. Många fiskebestånd minskar kraftigt och arter dör ut.

Arbete mot ohållbara fiskesubventioner och överfiske är centralt. Att utveckla och genomföra vetenskapligt baserade förvaltningsplaner i syfte att återställa fiskbestånden till minst de nivåer som kan ge maximal hållbar avkastning är nödvändigt för att säkra livsmedelsresursen i utvecklingsländer och bidra till en hållbar ekonomisk utveckling.

För att bidra till arbetet med hållbara hav behövs samarbete över landgränser och samstämmiga åtgärder mellan flera politikområden som t.ex. miljö-, jordbruks-, fiske-, närings- utbildnings- och utrikespolitik.

Ekosystem och biologisk mångfald
Sammanfattat handlar det om att bevara, återställa och hållbart använda ekosystem på land och i vattendrag och deras ekosystemtjänster, särskilt skogar, våtmarker, berg och torra områden, i enlighet med de skyldigheter som anges i internationella överenskommelser.

Hållbart brukande av alla typer av skogar ska främjas, avskogning stoppas, utarmade skogar återställas och ny- och återbeskogningen kraftigt ökas i hela världen. Ökenspridning ska bekämpas och förstörd mark och jord ska återställas. Bergsekosystemen ska bevaras.

Omedelbara åtgärder ska vidtas för att minska förstörelsen av naturliga livsmiljöer, hejda förlusten av biologisk mångfald och skydda utrotningshotade arter. En rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid användning av genetiska resurser ska främjas samt lämpligt tillträde till sådana resurser, i enlighet med internationella avtal.

Omedelbara åtgärder ska vidtas för att stoppa tjuvjakt på och handel med skyddade djur- och växtarter. Åtgärder ska införas för att förhindra införseln av invasiva främmande arter samt kontrollera eller utrota prioriterade arter. Ekosystemens och den biologiska mångfaldens värden ska integreras i nationella och lokala planerings- och utvecklingsprocesser, strategier för fattigdomsminskning samt räkenskaper.

Finansiella resurser för biologisk mångfald, ekosystem och hållbart brukande av skogar ska öka och utvecklingsländer ska ges lämpliga incitament att utveckla ett sådant bruk, inklusive bevarande och återbeskogning. Globalt stöd mot tjuvjakt och illegal handel med skyddade arter ska öka, bl.a. genom ökade möjligheterna till hållbar försörjning i lokalsamhällen.

Fungerande ekosystem och biologisk mångfald är grunden för de processer som förser oss med mat, vatten, energi, kläder etc. Skydd, bevarande av och hållbart nyttjande och restaurering av ekosystem och naturresurser samt bevarande av biologisk mångfald är därför nödvändigt.

De viktiga sambanden mellan ekonomisk utveckling och behovet av att skydda och bevara ekosystem, inklusive biologisk mångfald behöver tydliggöras.

Den pågående utarmningen av den biologiska mångfalden drabbar i särskilt hög grad människor som lever i fattigdom vilka ofta livnär sig på naturresurser. Många av dessa är kvinnor. Arbetet i konventionen om biologisk mångfald och de s.k. Aichimålen är väsentligt för att nå flera av de globala målen.

Hållbart brukande av skogsresurser, inklusive minskning av avskogning, är viktigt bl.a. vad gäller klimatpåverkan, hållbar energi, tryggad livsmedelsförsörjning, ekonomisk tillväxt och fattigdomsbekämpning.

Olagliga avverkningar och handel med associerade trävaror ger negativa effekter på skogar och på människorna som lever av och i dessa skogar. Utvecklingsländer har särskilda behov av tekniskt och vetenskapligt kunnande, liksom av resurser, för att utveckla, bevara och hållbart bruka skogsekosystem, inklusive återbeskogning.

Arbete med skog och hållbar utveckling kräver samstämmiga åtgärder mellan olika politikområden som närings-, jordbruks, miljö-, klimat- och utrikespolitik.

För mer om detta se regeringens hemsida på internet
https://www.regeringen.se/sveriges-regering/

Om värnskatten

Agenda började för hösten den 25 augusti 2019 och hade bl a en intervju med den nya liberalledaren Nyamkon Sabuni.

Det Expressen skrev om intervjun visas längre bort i det följande. Men Sabuni menade bla följande:

– Det viktigaste från vår sida är att vi gör det som är bäst för Sverige: att vi säkrar goda förutsättningar för företagande, för arbetsmarknaden så att vi får fler i arbete, och att vi säkrar kompetensen, säger Nyamko Sabuni i ”Agenda”.

Hon menar att den budgetram som finansministern presenterat ger utrymme både för sänkta marginalskatter och satsningar på rättsväsendet, som är en hjärtefråga för L.

Partiet har stridit hårt för att slopa värnskatten, något som beräknas kosta 6 miljarder kronor.

– Så statiskt är det inte, säger Nyamko Sabuni.

– Genom att ta bort värnskatten kan vi få fler att vilja avancera men också att vilja jobba lite mer.

Agenda: Varför inte satsa de där miljarderna på kommunerna?
– Vi har också pengar som vi kommer att satsa på kommunerna.

Värnskatten 2019

Enligt finansepartmentet promemoria Fi2019/02421/S1 Avskaffad övre skiktgräns för statlig inkomstskatt (s.k. värnskatt) juni 2019:

Nuvarande lydelse:
"För fysiska personer är den
statliga inkomstskatten på beskattningsbara förvärvsinkomster
– 20 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en nedre skiktgräns, och
– 5 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en övre skiktgräns.

Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i en nedre skiktgräns på 490 700 kronor för beskattningsåret 2019 och en
övre skiktgräns på 689 300 kronor för beskattningsåret 2019."

Den övre gränsem motsvarar 57441 kr per nånad

Skatter finns redovisade i

Sven Wimnell 20 februari 2019:
Samällsplaneringens problem. Något av det viktigaste och artiklar 23 januari - 15 februari om inre svenska förhållanden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzza.pdf

Där finns följande tabell

2019. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5700 kr per mån = 68400 kr per år för ensam och 7000 kr per mån för makar/sambor= 84000kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 174 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 269000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år	Inkomstskatt i% av inkomst	Årsinkomst per person
6001	626	7512	5375	64500	-109500	10,4	72 000
7001	854	10248	6147	73764	-100236	12,2	84 000
8001	1081	12297	6920	83040	-90960	13,5	96 000
9001	1308	15696	7693	92316	-81684	14,5	108 000
10001	1535	18420	8466	101592	-72408	15,3	120 000
11001	1765	21180	9236	110832	-62168	16,0	132 000
12001	1997	23964	10004	120048	-53952	16,6	144 000
13001	2268	27216	10733	128796	-45204	17,4	156 000
14001	2568	30816	11433	137196	-36804	18,3	168 000
15001	2859	34308	12149	145704	-28296	19.0	180 000
16001	3149	37788	12852	154224	-19776	19,7	192 000
17001	3440	41280	13561	162732	-11268	20,2	204 000
18001	3730	44760	14271	171252	-2748	20,7	216 000
19001	4020	48240	14981	179772	5772	21,2	228 000
20001	4340	52080	15661	187932	13932	21,7	240 000
21001	4630	55560	16371	196452	24252	22,0	252 000
22001	4921	59052	17080	204960	30960	22,3	264 000
23001	5211	62532	17790	213480	39480	22,7	276 000
24001	5501	66012	18500	222000	48000	22,9	288 000
25001	5792	69504	19209	230508	56508	23,2	300 000
26001	6082	72984	19919	239028	65028	23,4	312 000
27001	6373	76476	20628	247536	73536	23,6	324 000
29001	6953	83436	22048	264576	90576	24,0	348 000
30001	7244	86928	22757	273084	99084	24,1	360 000
35001	8848	106176	26153	313836	139836	25,3	420 000
40001	10498	125976	29503	354036	180036	26,2	480 000
45001	12782	153384	32219	386628	212628	28,4	540 000
50001	15432	185184	34569	414828	240828	30,7	600 000
55001	18164	217968	36837	442044	268044	33,0	660 000
60001	21045	252540	38956	467472	293472	35,1	720 000

2019 är skatten 33 % av inkomsten vid inkomst 55000 och 35,1 60000

Inkomst 60000 månad = 720 000 per år ligger 30 700 över 689 300 och värnskatten blir 5% av det = 1535 kr som är 0,21% av 720 000 Skatten blir 35,1-0,21= cirka 34,9 av inkomsten.

Vid inkomst 100 000 kr/månad = 1200 000 kr per år är inkomsten 480 000 kr högre och värnskatten 24 000 kr högre= 25535 kr som är 2,1 % av inkomsten. Vid inkomst mellan 60 000 och 100 000 kr per månad är alltså värnskatten 0.21 - 2,1 % av inkomsten. Vid 70 000 cirka 0,9%

Ensam barnlös med inkomst 18-19 000 kr/månad, och som efter skatt knappt har till rimliga levnadskostnader 174 400 kr, betalar 21 %av inkomsten i skatt.

Den med månadsinkomst 60 000 har överskott i hushållsbudgeten på 293 473 kr sedan rimliga levnadskostnader betalats. Och , räknat på 2019, betalar bara 34,9 %av inkomsten i skatt sedan värnskatten tagits bort.

Man kan nog säga att borttagandet av värnskatten är en onödig lyx för dem med de höga inkomsterna.

Ensamma med inkomster under 19 000 kr per månad har underskott i hushållsbudgetarna. Ensam med inkomst 60 000 kr/ månad har överskott 293457 kr på året.

Cirka 35 % av inkomsttagarna ha inkomster under 19 000 kr.

För den med månadsinkomst 60 000 kr och överskott 293473 kr minskar skatten med 0,21 av inkomsten när värnskatten tas bort, det är inte troligt att man arbetar mer för det. Om inkomsten är 70 000 kr/månad = mitt- eller medel för de 10%med de största inkomsterna, minskar skatten med 0,9%% av inkomsten och det får nog inte vederbörande att arbete mer.

Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler. Kvinnor och män 20-64 år. Kr/år

Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler. Personer folkbokförda i Sverige både 2016-01-01 och 2016-12-31

Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler. Personer folkbokförda i Sverige både 2017-01-01 och 2017-12-31 (SCB)

Decilgrupp	2016	2017	2019 antagande. cirka samma årliga ökning som 216-217.	Månad ca
1	11 855	12 096	13 000	1083
2	96 357	99 028	104 000	8667
3	177 761	183 315	194 000	16167
4	241 790	249 625	265 000	22083
5	289 357	298 285	316 000	26333
6	327 932	337 863	358 000	29833
7	366 546	377 964	401 000	33417
8	414 336	426 988	452 000	37667
9	486 239	499 991	527 000	43917
(9,5				ca 57000)
10	789 273	809 306	849 000	70750

Statistiken är inte uppdelad efter esamstående och makar/sambor. Men ensamstående behöver 2019 inkomst 19000 och makar var för sig 14000 per månad för att klara hushållsbudgetarna på plus. Genomsnitt cirka 16000 kr
Det betyder att cirka 30 % av inkomsttagarna inte klarar sig.

Inkomstskattesystemet är inte uppbyggt efter skatteförmåga och inget talar för att svenska folket vill ha det.

Brister i detta system kompenseras i någon mån av bidrag av olika slag, bland annat barnbidrag och bostadsbidrag för ensamma och makar/sambor med barn.

Ungdomar 18-29 år utan barn kan få ungdomsbostadsbidrag. Äldre utan barn har några år fått bostadsbidrag, men de har i ovist nit tagits bort, det bör snarast återinföras. Det kan enkelt ske genom att höja åldersgränsen för bidrag till 65 år. Ungdomsbidragen avtrappas med 33,33% av viss stigande inkomst.

Se
Sven Wimnell 22 april 2019:
Bostadsbidrag för barnfamiljer och nya för barnlösa. Bostadstillägg för pensionärer. Utredningar om verksamheter som styr världen. Vårbudgeten 2019.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzze.pdf

Expressen 25 aug 2019

Ekonomin tappar fart inför budgethandlingarna mellan regeringen och samarbetspartierna. L-ledaren Nyamko Sabuni öppnar nu för att riva upp några av Socialdemokraternas och Miljöpartiets reformer i 73-punktsprogrammet.
– Friåret är en sådan reform. Föräldravecka är en sådan reform. Har man inte råd med det, då får man tänka om, säger hon i SVT:s ”Agenda”.

Hur påverkas budgetförhandlingarna mellan regeringen och samarbetspartierna av det försämrade ekonomiska läget? Det är ämnet för kvällen i SVT:s ”Agenda”, där Liberalernas nya partiledare Nyamko Sabuni gästar studion.

– Det viktigaste från vår sida är att vi gör det som är bäst för Sverige: att vi säkrar goda förutsättningar för företagande, för arbetsmarknaden så att vi får fler i arbete, och att vi säkrar kompetensen, säger Nyamko Sabuni i ”Agenda”.

Nyamko Sabuni var själv inte aktiv i Liberalerna när januariöverenskommelsen slöts. Efter hennes tillträde har partiledningen bytts ut och består nu av personer som i vintras inte ville stödja en S-MP-regering.

Öppnar för att riva upp friår och föräldravecka

L-ledaren har dock sagt att hon vill hålla fast vid januariöverenskommelsen. Men kommer alla punkterna i 73-punkts-programmet att kunna bli verklighet i ett försämrat ekonomiskt läge?-

– Om ekonomin vänder neråt kommer det att finnas anledning för regeringen att tänka om, säger Nyamko Sabuni. Hon nämner två reformer som MP respektive S fått in i 73-punktsprogrammet och som hon menar kan behöva slopas.

– Friåret är en sådan reform. Föräldravecka är en sådan reform. Har man inte råd med det då borde man också tänka om.

Nya L-krav

I veckan rapporterade TT om att Liberalerna skickar signaler om nya förhandlingskrav vid sidan av de 73 punkter som regeringen och samarbetspartierna kom överens om i vintras. Enligt TT:s källa inom L är ett sådant krav att ge ökade resurser till kriminalvården för att bygga fler fängelseplatser.

Försvaret, som L vill satsa mer på, spås också kunna bli en stridsfråga i budgetförhandlingarna. Men mycket av pengarna är redan intecknade i 73-punktsprogrammets satsningar.
– Pengarna måste räcka till det som är allra viktigast: att näringslivet ska vara konkurrenskraftigt och att arbetsmarknadens funktionalitet ska vara bra för de arbetslösa, säger Sabuni.

Många kommuner har en mycket ansträngd ekonomi och Sabuni öppnar för att staten kan behöva skjuta till mer pengar.
– Vi har sunda finanser, och staten bör hjälpa och stödja kommunerna. Det är människorna i de fattigaste kommunerna som betalar den högsta kommunalskatten och också har sämst tillgång till välfärdsservice. Men man måste hela tiden återkomma till att det är i näringslivet vi skapar välstånd, säger hon.

Finansminister Magdalena Andersson (S) utesluter inte att skattetrycken kan behöva öka för att klara välfärden.
– Det delar inte jag, att skattetrycket måste öka. Däremot måste fler betala skatt. Därför måste vi sänka marginalskatterna på rätt saker så att fler kommer i arbete, säger Sabuni.

Försvarar slopad värnskatt

Hon menar att den budgetram som finansministern presenterat ger utrymme både för sänkta marginalskatter och satsningar på rättsväsendet, som är en hjärtefråga för L.

Partiet har stridit hårt för att slopa värnskatten, något som beräknas kosta 6 miljarder kronor.
– Så statiskt är det inte, säger Nyamko Sabuni.
– Genom att ta bort värnskatten kan vi få fler att vilja avancera men också att vilja jobba lite mer.
Agenda: Varför inte satsa de där miljarderna på kommunerna?
– Vi har också pengar som vi kommer att satsa på kommunerna.
LÄS MER: Här är liberalerna som flyttar in i regeringskansliet

Ny värnskatt

Det är besvär med pengar till försvaret.

Den s k värnskatten avskaffas sista decmber 2019. Den ger cirka 6 miljarer kr till statskassan.

Jag föreslår attt en ny värnskatt införs fr o m 1 januari 1920 med samma regler som för den gamla värnskatten som avskaffas, men att skatten tillförs försvarsdeparrtementet.

Jag bifogar en bilaga med kopia av en artikel i DN den 28 juli 2019 ”Hemlig maktkamp bakom den historiska sprickan”

" Hemlig maktkamp bakom den historiska sprickan

DN SÖNDAG 28 JULI 2019

Försvarsberedningen sprängdes på grund av en maktkamp i Stefan Löfvens regering parat med oförmåga att lyssna på motparten. Därmed sänktes den kompromiss till uppgörelse som låg på bordet. Det visar en granskning och samtal som DN fört med ledamöterna i beredningen.

Onsdag 20 december 2017 Rosenbads konferenscentrum
Budskapet är dramatiskt: ”Ett väpnat angrepp mot Sverige kan inte längre uteslutas." Det militära och civila försvaret ska planera för minst tre månaders kris och krig. Totalförsvaret ska kunna möta krigshandlingar på svenskt territorium. Alla svenskar bör ha mat hemma för minst en vecka.

Det är försvarsberedningens första rapport ”Motståndskraft” som presenteras för medierna. Den stora salen i regeringshögkvarteret är välfylld. På podiet trängs en imponerande uppställning av tolv politiker från alla de åtta riksdagspartierna. Beredningens ordförande Björn von Sydow (S) inleder, sedan får de andra komma till tals i tur och ordning. Presskonferensens blir en väckarklocka för många svenskar. Allvaret understryks av den breda enigheten över den politiska blockgränsen.

17 månader senare: tisdag 14 maj 2019 Lilla pressrummet, regeringskvarteret Loen
Försvarsberedningens slutrapport, finalen på 27 månaders arbete läggs fram. Men till denna pressträff kommer endast ett fåtal journalister. Den stora nyheten inträffade 94 timmar tidigare när halva beredningen – företrädarna för M, C, KD och L – lämnade arbetet och höll en egen presskonferens.

Aldrig tidigare har en försvarsberedning splittrats mitt itu. I slutrapporten ”Värnkraft” finns endast namnteckningar från hälften av ledamöterna: från S och MP samt ytterkantspartierna V och SD.

Därför står Björn von Sydow nu ensam i den lilla lokalen. Budskapet har skärpts sedan sist. Säkerhetsläget runt Sverige försämras alltjämt. Rysslands militära styrka fortsätter att öka tio år framåt, jämfört med grannarna i väst. Nu behövs ”den största förstärkningen sedan 1940-talet” av Sveriges militära försvar.

Krigsorganisationen byggs ut, fyra nya regementen etableras, dubbelt så många värnpliktiga kallas in och modern materiel köps in. Det militära försvarets anslag behöver höjas stegvis med 5 miljarder kronor per år till nivån 84 miljarder kronor år 2025.

– Försvarsberedningen är enig om huvuddragen i rapporten, slår von Sydow fast. Men han nämner inte självmant att hans eget parti, regeringspartiet, inte står bakom anslagshöjningen. Det är först när journalisterna frågar om detta som von Sydow hänvisar till en socialdemokratisk bilaga långt bak i rapporten, på sidan 343.

Från enighet och samsyn till splittring och avhopp på 17 månader. Vad hände?

Onsdag 1 februari 2017 Riksdagshuset
Försvarsberedningen börjar sitt arbete denna dag, två år och tre månader tidigare. Dess uppdrag är att lägga grunden för riksdagens försvarsbeslut 2020, som gäller åren 2021–2025. Beredningens förslag ska bli verklighet genom att regeringen lägger fram det för beslut i riksdagen våren 2020.

Regeringen har utsett Björn von Sydow till ordförande. Han är statsvetare och riksdagsman, samt tidigare försvarsminister (1997–2002) och talman (2002–2006). På startdagen skriver han och försvarsminister Peter Hultqvist (S) en debattartikel som anger tonen.

”Breda överenskommelser har ett stort värde i försvars- och säkerhetspolitiken." Detta är ett område ”som inte tjänar på överdrivet partitaktiserande och politiska tjuvnyp”, slår de fast.
Men verkligheten blir en annan.

Försvarsberedningen är en unik konstruktion, en skvader utan motsvarigheter i statsförvaltningen. Den är en del av regeringskansliet och Försvarsdepartementet. Men den är också parlamentariskt sammansatt med ledamöter från alla politiska partier i riksdagen.

Regeringens egen hemsida ger beredningen en central roll: ”Strävan är att nå en så bred enighet som möjligt om hur Sveriges försvars- och säkerhetspolitik ska utformas.”

Därför väljer beredningen att hålla sina möten i riksdagen. Det sker under kristallkronorna i Försvarsutskottets sal, med utsikt åt Strömmen och vidare österut. Salen domineras av ett bord i masurbjörk som är så långt att deltagarna använder mikrofoner när de talar.

Ordförande von Sydow presiderar vid den bortre änden av bordet med huvudsekreteraren Tommy Åkesson, från Försvarsdepartementet, på sin vänstra sida. Längs långsidorna bänkar sig ledamöter, tjänstemän och experter om varandra i stoppade gula stolar.

Beredningen består av tolv politiker. De statsbärande partierna Socialdemokraterna och Moderaterna har tre ledamöter vardera, de övriga partierna en var.

I arbetet deltar företrädare för UD, försvars- finans- och justitiedepartementen, Försvarsmakten, Försvarets Materielverk och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt ett sekretariat från Försvarsdepartementet på sex personer. När är alla är på plats blir de runt 25 personer i rummet.

– Beredningen hade en fantastiskt bra dialog vid bordet, det var genomgående. Att vi hade motsättningar i vissa frågor kunde vi hantera, säger Daniel Bäckström, Centerpartiets ledamot.

– Vi har jobbat hårt, sekretariatet har fungerat mycket bra och vi har fått fint underlag, berömmer vänsterpartisten Lotta Johnsson Fornarve. Beredningens första rapport ”Motståndskraft” i december 2017 innebär att Sverige åter stegvis ska bygga upp ett civilt försvar.

Beredningen är enig om prislappen med anslag på nivån 4,2 miljarder kronor år 2025, också Socialdemokraterna.

I januari 2018 börjar beredningen ta itu med det militära försvaret. Arbetet sker genom resor utomlands, förbandsbesök i Sverige och expertföredragningar. Efter Rysslands annektering av Krim 2014 innebär riksdagens försvarsbeslut 2015 att försvarets förmåga ska öka. Men beslutet är underfinansierat.

”Vi har beslutat om ett försvar som kostar 80 miljarder. Men vi betalar bara 50”, säger Björn von Sydow vid denna tid till beredningens ledamöter och flera utomstående, bland annat DN.

Dessutom har regeringen i sina anvisningar till beredningen sagt att försvaret ”ska fungera i krig”, vilket är ett nytt krav. Efter 20 år av nedrustning kan försvaret nämligen inte längre försvara Sverige. Eller med beredningens ord: ”Dagens krigsorganisation är i grunden inte utformad för att möta ett väpnat angrepp med krigshandlingar på svenskt territorium."

För beredningen står det redan våren 2018 klart att det krävs kraftigt stigande försvarsanslag ända till år 2030 om försvaret ska stärkas enligt regeringens anvisningar.

I juni 2018 hålls därför ett viktigt möte med ledande socialdemokrater, uppger DN-källor med insyn i skeendet.

I mötet deltar bland andra statsminister Stefan Löfven, försvarsminister Peter Hultqvist, finansminister Magdalena Andersson och Björn von Sydow. De diskuterar en inriktning där anslaget till det militära försvaret ökar med 50 procent fram till 2025.

Finansministern är kritisk, men statsministern sätter inte ner foten. Av allt att döma tolkar både Magdalena Andersson och Peter Hultqvist mötet som att de fått stöd för sin egna linje.

Mötet leder till att beredningens sekretariat hösten 2018 redovisar kalkyler för ledamöterna med en 50-procentig ökning.

– Det är det förslagen landar på, och det är säkert realistiskt. Det är en bra grund att utgå från i de fortsatta förhandlingarna, bekräftar Lotta Johnsson Fornarve (V), vars parti för sin del markerat att det vill ha en lägre ökning.

I dag kostar det militära försvaret 1 procent av bruttonationalprodukten bnp. De fyra borgerliga partierna har egna beslut om att försvaret i slutet 2020-talet ska nå 2 procent av bnp. En 50-procentig ökning till 2025 innebär 1,5 procent.

För de borgerliga blir ökningen till 1,5 procent ett viktigt etappmål att enas kring i beredningen. Sverigedemokraterna vill satsa mer, men

även de accepterar nivån 1,5 procent som nu diskuteras informellt i beredningen.

– Alla utom Vänstern och Miljöpartiet accepterade de 1,5 procenten. Det är ju frestande för oss som ett litet parti att bjuda någon miljard över. Men vi har alla bundit oss till den goda saken. Varje förslag till utbyggnad, nyanskaffning eller andra förslag som lades fram i beredningen provades mot den ramen, säger Allan Widman, Liberalernas ledamot.

Men någon samordning i regeringskansliet mellan regeringspartierna S och MP har inte skett, enligt MP-ledamoten Anders Schröder.
– Från Miljöpartiets sida gav vi aldrig något OK till siffran 1,5 procent, varken till Socialdemokraterna eller till någon annan, säger Schröder som tillägger:
– Att beredningen ändå arbetade utifrån siffran 1,5 procent tolkade jag då som att Socialdemokraterna internt var överens om den siffran. Det var en diskussion som vi skulle behöva ta med dem och övriga partier i beredningen i ett senare skede.

Även andra ledamöter ger bilden av att von Sydow fått klartecken för den stora höjningen från sitt parti. Men än så länge hålls siffran 1,5 inom beredningen – och blir känd först i Finland.

Tisdag 13 november 2018 Hanaholmens svensk-finska kulturcentrum utanför Helsingfors
Finland är det land som Sverige har sitt tätaste säkerhetspolitiska samarbete med. Vi ska kunna strida tillsammans i krig. Men det finns ett växande gap mellan länderna. Sverige satsar minst i Östersjöområdet på sitt militära försvar, 1 procent av bnp. Finland når snart det dubbla: 2 procent. Det är samma nivå som ländernas Nato-grannar i Baltikum.

På podiet kräver finska politiker nu besked: ”Är Sverige berett att satsa mera – så att ni får ett trovärdigt försvar?”

Beatrice Ask, moderat ledamot i beredningen, svarar: ”vi ska lägga oss på 1,5 procent”. Ordföranden i riksdagens försvarsutskott Niklas Karlsson (S) vill helst inte tala BNP-andelar, utan om förmåga. Men så gör Karlsson ett tillägg som låter som ett långtgående löfte:

– Om det sedan innebär att vi hamnar på 1,5 eller 1,7 procent kan man naturligtvis resonera om. Men att det kommer att krävas mer resurser – där är vi helt överens.

De två smått sensationella beskeden från riksdagens två största partier går nästan spårlöst förbi i Stockholm. Där kretsar allt kring vem som ska bilda regering. Helt i skymundan arbetar beredningen metodiskt med hel- och halvdagsmöten under hösten. Den är lugnet i stormens öga: vilket är logiskt. Hela ”affärsidén” med beredningen är ju att utforma en brett förankrad, långsiktig, politik som genomförs oavsett regering.

Den 17–18 december samlas beredningen på ett internat. Då presenterar Björn von Sydow en försvarsbudget på cirka 80 miljarder kronor år 2025. Ingen av socialdemokraterna opponerar sig.
Flera hundra sidor av slutrapporten ligger på bordet och det mesta godkänns, rad för rad, av ledamöterna.

Onsdag 6 februari 2019 Riksdagshuset
Som första punkt på beredningens möte ber Björn von Sydow experter och tjänstemän att lämna rummet så att politikerna blir ensamma.

Orsaken är ett mejl från DN med frågor till ledamöterna om vilka frågor deras parti driver i beredningen. Några vill inte svara men Lotta Johnsson Fornarve (V) har redan mejlat sitt svar. Beslutet blir att varje parti får svara för sig.

Svaren leder till nyhetsartiklar i DN den 14 och 15 februari. De ger en första samlad bild utåt om vad beredningen tänker föreslå. Rubriker: ”Försvaret växer för första gången sedan 1970-talet” och ”Försvarsanslag kan höjas med minst 50 procent”.

Den som lämnar Socialdemokraternas svar är Björn von Sydow. Han skriver också några rader om sitt uppdrag:
”Den överordnade prioriteringen för mig som ordförande är att åstadkomma en bred politisk uppgörelse om försvars- och säkerhetspolitiken. Det är viktigt för att få en trovärdighet och kontinuitet i den svenska försvars- och säkerhetspolitiken."
Det ska visa sig vara lättare sagt än gjort.

Onsdag 13 mars 2019 Riksdagshuset
När två månader av arbetet återstår kommer Peter Hultqvist till beredningens möte med tilläggsanvisningar. Varken von Sydow eller S-ledamöterna Niklas Karlsson och Kenneth G Forslund är närvarande vid mötet.

Hultqvist vill att beredningen ska ta till sig vad Statskontoret och Ekonomistyrningsverket sagt om styrningen av försvarets ekonomi. Det är okontroversiellt. Men direkt efter besöket hos beredningen ger ministern en intervju till Sveriges Radio. Där slår han fast att beredningens förslag måste vara genomförbart ”inom de ekonomiska ramar som anvisas”.

Men några anvisade ramar finns inte. Enligt regeringens egna anvisningar från 2017 har beredningen frihet att lägga sina förslag ”inklusive uppskattade kostnader och hur dessa ska finansieras”. Allan Widman, Liberalerna, är den ledamot som suttit med i flest försvarsberedningar. Han kallar offentligt Hultqvists inhopp för en ”exempellös fräckhet”. Sverigedemokraternas ledamot Roger Richthoff säger att S inte haft någon avvikande uppfattning kring 1,5 procent. Om de backar nu vore det ”ren skandal”.

Peter Hultqvist svarar att oppositionens protester är överdrivna. Men han vill inte att beredningen lägger fast försvarets ekonomi. Det ska ske senare i förhandlingar mellan regeringen och de politiska partierna. ”Jag tänker i det här läget inte gå ut med några siffror”, säger ministern.

– Peter Hultqvist försökte flytta förhandlingen från beredningen till sig själv. Det blev en väldig irritation på den borgerliga sidan, säger Mikael Oscarsson, Kristdemokraternas ledamot.

Måndag–tisdag 15–16 april Konferensanläggningen Gällöfsta
Beredningen har nu endast en månad kvar. Vid mötet presenterar von Sydow en slutlig kostnadsberäkning som visar att beredningens förslag kräver försvarsanslag på nivån 84 miljarder kronor 2025.

Då kommer Niklas Karlsson (S) med ett oväntat förslag om att lägga fram ”paket”. Där ska beredningen ange vad som går att pruta bort vid lägre ekonomiska nivåer.

Propån får mothugg. De borgerliga ser rapporten som en helhet.
– Vi blev upprörda. Vi kan ju inte lägga fram ett förslag och samtidigt säga att det här ska vi kompromissa bort, minns moderaten Hans Wallmark.

Inte heller Björn von Sydow går i slutänden på Karlssons linje. Siffran 84 miljarder år 2025 skrivs in i rapporten som alla ledamöterna läser igenom för tredje gången – rad för rad – och godkänner.

Den 23, 24 och 25 april publicerar DN artiklar om att beredningen riskerar att spricka därför att Socialdemokraterna inte ger besked om höjda anslag. ”Den ekonomiska biten är oerhört central. Finns det ingen överenskommelse om ekonomin – då faller ju resten”, varnar ledamoten Daniel Bäckström (C).
Centern och Moderaterna är de två partier som senast gjort upp med regeringen om extra miljarder till försvaret. Även moderaterna är kritiska men Beatrice Ask sträcker ut en olivkvist:

”Det finns goda förutsättningar att bli överens men det förutsätter att man talar om var man står." Men Peter Hultqvist upprepar: ”Vi vill inte låsa oss för den exakta ekonomiska nivån nu."

I tidigare försvarsberedningar har ledamöterna in till sista dygnet gjort upp om pengarna med regeringspartierna. Så var det senast 2014, då Cecilia Widegren (M) var beredningens ordförande. Hennes motpart var – Peter Hultqvist. Han var då i opposition och krävde högre försvarsanslag. Men finansminister Anders Borg (M) drev linjen ”krona för krona”: Varje höjning måste finansieras med en besparing på något annat. Hultqvist skrev till slut under rapporten men kritiserade regeringen för ”låtsasförhandling och skamgrepp”.

”Om man driver en förhandling kommer man med motbud om man är intresserad av att göra upp om någonting. Ni har inte kommit med ett enda motbud”, anklagade Peter Hultqvist den moderata försvarsministern Karin Enström (SVT Aktuellt 15 maj 2014). Våren 2019 är det i stället Karin Enström som är ledamot i beredningen och kräver motbud från regeringen. Samma personer – men nu i ombytta roller.

Månadsskiftet april-maj 2019 Regeringskansliet
Två veckor återstår av beredningens arbete. Inför dess ledamöter beklagar Björn von Sydow att han inte får tala med Peter Hultqvist. Inne i regeringskansliet hörs samtidigt kritik mot Björn von Sydow.

Han anses alltför kompromissvillig och sägs ha gått de borgerliga till mötes i för mycket.

En orsak till att von Sydow inte får besked från regeringen är, enligt DN:s centralt placerade källor, att det pågår en maktkamp mellan Magdalena Andersson och Peter Hultqvist. En likartad bild ger också ledamoten Anders Schröder (MP).

– Finansdepartementet hade inte de pengar som beredningen räknat med. Det kunde riskera hela Finansens reformagenda och de skulle tvingas lägga välfärdsreformer åt sidan. Jag upplevde det som att det inte fanns en överenskommelse mellan försvars-, finans- och statsministrarna om vad som gällde, säger Schröder.

Inför beredningens ledamöter säger von Sydow att han är beredd att underteckna rapporten, om han så blir den ende av de tre socialdemokraterna som gör det. Han vädjar till de borgerliga att de måste övertyga regeringen om värdet av en uppgörelse.

Liberalernas ledare Jan Björklund, som genom januariavtalet har ett budgetsamarbete med regeringen, påminner om att den lever farligt: ”Det vore ju otroligt pinsamt för regeringen om de blir överkörda i ett försvarsbeslut. Det hände senast 1936 och då avgick regeringen."

Men i regeringskansliet lyssnar man inte på oppositionens varningssignaler, eller tar dem inte på allvar. När en ledamot i början av maj säger till Peter Hultqvist att beredningen kan spricka så uppfattar ledamoten att ministern blir förvånad. Det väcker undran i beredningen om hur socialdemokraterna kommunicerar internt.

Onsdag 8 maj Riksdagshuset
Sex dygn återstår innan beredningens slutrapport måste vara klar. Nu kommer slutligen ett besked från S. Björn von Sydow kommer med det, försenad till beredningens sammanträde klockan 9.

Förseningen beror på att Peter Hultqvists sekreterare inte var på plats, så ministern fick själv skriva in de sista raderna, berättar von Sydow för ledamöterna medan dokumentet delas ut. Det är ett enkelt A4-papper med överskriften ”Socialdemokraternas syn”.

I en förhandling gäller det att ge och ta. Moderaterna som varit med i varje försvarsuppgörelse med S genom åren har väntat sig ett bud de kan förhandla om. Men nu blir de besvikna. Regeringen är inte beredd att ge någonting. Dokumentets nyckelmening lyder: ”När det gäller försvarsbeslutets ekonomiska ram är vi från socialdemokratiskt håll i dag inte beredda att binda oss vid en politisk uppgörelse."

– Det blev skarpt läge när Socialdemokraterna hade skrivit fast sig, säger Daniel Bäckström (C).

På den borgerliga sidan har man förlitat sig på praxis från tidigare beredningar att förhandlingen om pengar ska ske i beredningens slutfas. Därför har de hört, men inte tagit till sig, när Hultqvist i intervjuer flaggat för det besked som nu ligger på bordet framför dem. De borgerliga är överrumplade.

– Det är då vi slutligen förstår – nej de är inte beredda att binda sig vid 1,5 procent eller något annat heller, säger Allan Widman (L).
Björn von Sydow antyder senare på presskonferensen den 14 maj att ”Socialdemokraternas syn” skrevs av statsministern och hans ministrar utan medverkan från de tre S-ledamöterna: ”Det är regeringens ståndpunkter som lagts fram för oss tre socialdemokrater."

Torsdag 9 maj Riksdagshuset
Vad händer egentligen i beredningen? För att ta reda på det beger jag mig till östra riksdagshuset och Försvarsutskottets sal. Beredningen har paus och utanför dörren står Björn von Sydow och Beatrice Ask med varsin kaffemugg. De står tätt ihop, talar tyst. Ask rycker till när hon ser mig medan von Sydow går fram, tar mig vid armen och vänligt leder bort mig med orden:

– Här finns ingenting att se och höra som lämpar sig för tryckpressarna!

De är bägge politikerproffs med erfarenhet av olika ministerposter och diskuterar just då en kompromiss för att rädda beredningens enighet.
– Vi var i ett känsligt läge och hade fortfarande ambitionen att bli överens, bekräftar Beatrice Ask senare.

Kompromissen är att de borgerliga just fått in en skrivning i rapporten att de 84 miljarderna motsvarar 1,5 procent av BNP.

”Socialdemokratins syn” ska vara en fristående bilaga som inte nämns i texten. Den bilagan ska balanseras av en avvikande mening som de borgerliga strax ska formulera. Beredningen kan då enas om att man är oense.

Björn von Sydow säger vid ett offentligt möte sex dagar senare: ”Vi hade möjlighet till en uppgörelse fram till torsdag kväll. Sedan kom utspelet."
Utspelet – det är vad som sker samtidigt i det västra riksdagshuset. Vid 15-tiden kommer Peter Hultqvist ut från en frågestund plenisalen. I en sittgrupp i kammarfoajén väntar jag och reportrar från nyhetsbyrån TT och Svenska Dagbladet. Hultqvist slår sig ner och svarar på frågor om sin syn på beredningen.

Ministern upprepar vad han sagt två gånger tidigare: ekonomin ska avgöras senare och han anger inga belopp. I sak är det inget nytt.
Så jag går tillbaka mot beredningen, passerar moderaten Hans Wallmarks arbetsrum, chansar och ringer på. Wallmark öppnar dörren på vid gavel. Där inne sitter de borgerliga ledamöterna samlade kring ett ovalt bord. Stämningen är spänd, ingen vill säga något. Dörren stängs lika snabbt som den öppnats.

I efterhand bekräftar ledamöterna i rummet för mig att de just då diskuterar om de ska godta von Sydows kompromiss. De är splittrade. Moderaten Ask och centerpartisten Bäckström lutar mot att anta den. Moderaten Wallmark, liberalen Widman och kristdemokraten Oscarsson är tveksamma, minns de närvarande.

Klockan 17.20 sänder TT ut ett telegram om vad Hultqvist sagt två timmar tidigare. Det inleds med orden:

”Försvarsminister Peter Hultqvist (S) vill vänta åtminstone till slutet av året med att ge besked om hur mycket pengar som ska satsas på försvaret från 2021. Ett eventuellt förslag om nivå från försvarsberedningen avgör inte saken, mer underlag måste till, enligt Hultqvist."

Telegrammet slår ner som en bomb i Wallmarks rum, där det upplevs som ett slag i ansiktet.
– Då svängde det. Det blev så definitivt, bekräftar Daniel Bäckström.
– Du har en beredning där det finns olika uppfattningar och en seriös diskussion om hur man eventuellt kan lösa det. Då kliver Hultqvist ut och säger ”jag struntar i vad ni tycker eller kommer fram till, för jag har bestämt mig”, säger Beatrice Ask som tillägger:

– Björn (von Sydow) visste inte att Hultqvist hade gått ut. Det var groteskt dålig timing. Eller också ville man få stopp på att vi i beredningen skulle bli överens i alla delar.
Mikael Oscarsson (KD) säger:

– Socialdemokraterna hade kunnat få en uppgörelse. Men politik är också känslor. När Peter Hultqvist gjorde sitt utspel, då gick topplocket också på dem i vår grupp som ville göra upp. Hade han inte gjort det så hade Socialdemokraterna lyckats splittra allianspartierna.
– Det ligger nog lite i det. Det hade nog varit klokare om Peter Hultqvist inte sagt så mycket i det läget, säger Lotta Johnsson Fornarve (V).

De borgerliga håller möten och talar med sina partiledare. Moderatledaren Ulf Kristersson kommer till Wallmarks rum och ett beslut om att lämna beredningen växer fram sent på torsdagskvällen.

Fredagen den 10 maj Riksdagshuset
Beredningens sammanträde inleds klockan 9. De borgerliga förklarar att de lämnar beredningen och kliver ut genom dörren klockan 10.19. Men de säger inget då, utan går för att förbereda den presskonferens som strax kommer att utlysas.

På von Sydows initiativ så slutjusterar de kvarvarande ledamöterna under tiden rapportens text. Den är därmed låst och kan inte ändras av den decimerade beredningen. När socialdemokraterna kommer ut från mötet vägrar de att tala med medierna.

Under höstens och vinterns regeringsförhandlingar har både blockpolitiken och Alliansen dödförklarats. Hårda ord har utväxlats mellan dess partiledare. Men vid 11-tiden återuppstår Alliansen, åtminstone i försvarspolitiken. Det sker vid en fullsatt presskonferens i riksdagen. Allvarliga och sammanbitna står de fyra partiernas sju ledamöter på rad, med Beatrice Ask som alliansledare i mitten.

Sverigedemokraternas Roger Richthoff, som är kvar i beredningen, kallar de borgerligas agerande för en teaterföreställning.

Måndag 13 maj Riksdagshuset
Under helgen finns en reservtid för slutförhandlingar i beredningen, men läget är helt låst så det blir inget möte. På måndagen undertecknar de sex återstående ledamöterna slutrapporten ”Värnkraft”. Tre dygn har gått sedan de borgerligas avhopp, men ännu har ingen socialdemokrat uttalat sig. Riksdagens vakter hindrar journalister från att ställa frågor till statsministern.

– Det var rena kalabaliken hos Socialdemokraterna. De hade ingen som helst beredskap för att det skulle gå så här, säger Mikael Oscarsson (KD).

Morgonen därpå överlämnas rapporten till Peter Hultqvist och Björn von Sydow håller helt solo beredningens presskonferens.

Onsdag 15 maj S partihögkvarter Stockholm
När Stefan Löfven till slut kommenterar beredningens sammanbrott säger han: ”Jag kan lova er. Det finns fler än försvaret som vill ha pengar."

Löfven låter nästan som statsminister Fredrik Reinfeldt (M) när debatten om ”enveckasförsvaret” bröt ut 2013. En irriterad Reinfeldt kallade försvaret för ”ett särintresse”. Löfven var då oppositionsledare och kritiserade: ”Försvaret är inget särintresse, utan ett nationellt intresse. En av regeringens viktigaste uppgifter är att se till att försvaret är bra”, slog Löfven fast.

Nu säger statsminister Löfven att Anders Borgs (M) ”krona för krona” inte var ett helt orimligt krav. ”Det kanske är lika rimligt inför en nivåhöjning på 26 miljarder kronor. Vad är det i så fall som ska stå åt sidan?”

Magdalena Andersson är ännu tydligare den 16 maj. ”Jag är inte beredd att skriva under på 30 miljarder”. Hon hänvisar till andra angelägna utgiftsområden: ”Alla som har gjort en budget, inklusive en tioåring, vet att man ställer saker mot varandra. Ska jag gå på bio, eller ska jag köpa godis?”

Att finansministern jämför rikets säkerhet med godis eller bio stärker de borgerliga i sin uppfattning att det var riktigt att lämna beredningen.

Tisdag 28 maj Centralstationen Stockholm
Beredningens politiker och tjänstemän äter en avslutningsmiddag på restaurang Luzette. Även alla de borgerliga ledamöterna deltar. En av tjänstemännen berättar:
– Vi hade ju jobbat ihop i över två år. Det var trevligt. Men ingen socialdemokrat var där, utom Björn von Sydow. Det kändes lite märkligt.

Mikael Holmström
mikael.holmstrom@dn.se "

"Av/Mikael Holmström
Mikael Holmström är säkerhetspolitisk reporter och bevakar svensk försvars- och utrikespolitik sedan 1980-talet. Han tilldelades Guldspaden 2012 för sin bok ”Den dolda alliansen”. Holmström nominerades 2017 till Stora Journalistpriset för DN-avslöjandet av it-skandalen på Transportstyrelsen för vilken han hedrades med Guldspaden 2018 (tillsammans med Kristoffer Örstadius).

Så gjordes granskningen. Mikael Holmström har bevakat och rapporterat från försvarsberedningen under hela dess arbete. För denna artikel har han samtalat med företrädare för samtliga partier som ingår i beredningen. Björn von Sydow har avböjt att bli intervjuad. Även Kenneth G Forslund, Niklas Karlsson samt försvarsminister Peter Hultqvist (S) har varit ovilliga att medverka.

Fakta. Beredningens förslag
Personal
Försvarsmaktens krigsorganisation ska från 2021 öka från 60 000 personer till 90 000 för att klara av logistik, ledning och stödfunktioner.
Antalet värnpliktiga/år fördubblas från 4 000 till 8 000.

Flygvapnet
Flygflottiljen F 16 i Uppsala återupprättas.
Ny radarkedja, nya ledningsflygplan och skolflygplan.
Dagens Gripen-plan (C/D) behålls in på 2030-talet jämsides med nya Gripen E.
Ny robot mot markmål.

Armén
Jägarregementet K 4 i Arvidsjaur återupprättas.
Två nya regementen för territorialförsvar i Falun, Härnösand, Sollefteå eller Östersund.
En mekaniserad brigad sätts upp i Revinge utanför Lund och en halvbrigad i Kungsängen (utöver dagens två brigader i Skövde och Boden).
Artilleriutbildning i Kristinehamn-Villingsberg.
På Gotland förstärks den mekaniserade bataljonen med luftvärn och artilleri.
Alla stridsvagnar och stridsfordon moderniseras.
Artilleri och lättburet luftvärn köps in.
Hemvärnet får mer avancerade uppgifter.

Marinen
Ny amfibiebataljon i Göteborg. Marinens Visbykorvetter får robotluftvärn och ubåtsjaktshelikoptrar datalänk och torpeder.
Antalet ubåtar ökar från fyra till fem.
Två nya ytstridsfartyg efter 2026.

Fakta. Försvarsanslag
Sveriges militära försvar kostar i år cirka 53 miljarder kronor. Genom den av riksdagen antagna M-KD-budgeten ökar anslaget till 64 miljarder kronor år 2021.

Försvarsberedningen är ett konsulterande forum för regeringen och representanter för riksdagspartierna med syfte att nå en så bred enighet som möjligt i försvars- och säkerhetspolitiken. Den 14 maj föreslog den i rapporten ”Värnkraft” att det militära försvaret ska stärkas.

Förslaget innebär en anslagsökning med 5 miljarder kronor per år under 2022–2025. Det är en nivåhöjning med 20 miljarder till nivån 84 miljarder kronor 2025, motsvarande 1,5 procent av bnp. 2017 föreslog beredningen 4,2 miljarder till det civila försvaret, motsvarar 0,1 procent av bnp.

Höjningen till det militära försvaret stöds av de borgerliga och SD. Under beredningens sista vecka förklarade Socialdemokraterna att partiet inte vill sluta en uppgörelse om försvarsekonomin. Då lämnade de borgerliga beredningen. "

Från konsumentverkets hemsida, "Koll på pengarna"

Konsumentverkets beräkningar 2019

Konsumentverket gör varje år en beräkning av vad som är rimliga kostnader för hushåll av olika storlek. Siffrorna kan vara en utgångspunkt när du vill gå igenom din ekonomi. Du kan också jämföra våra beräkningar med dina egna.

Konsumentverkets beräkningar baseras på ett basbehov av varor och tjänster och visar exempel på kostnader för detta. De individuella kostnaderna är en beräknad genomsnittskostnad för män och kvinnor. I beräkningarna förutsätts att du inte har några funktionsnedsättningar eller sjukdomar som innebär extra utgifter för till exempel hjälpmedel, särskild kost eller mediciner. Det förutsätts också att du bor i lägenhet och inte har några utgifter för trädgård eller reparationer. Observera att inte alla hushållskostnader ingår i beräkningarna. Kostnader som inte ingår är till exempel boende, resor, hälso- och sjukvård, glasögon, presenter, semester, kalas, alkohol, måltider på restaurang, tobak och spel.

Använd beräkningarna
Skriv in ditt hushålls kostnader i tabellen eller använd Konsumentverkets siffror om du är osäker på hur mycket du gör av med. Flytta sedan över dina kostnader till budgeten på sidan 5. Beloppen i tabellerna har avrundats till jämna tiotal kronor.

Läs mer om Konsumentverkets beräkningar på konsumentverket.se

Detta innehåller kostnadsposterna

Förbrukningsvaror: Dagligvaror som främst används för vård och skötsel av hemmet som tvätt- och rengöringsmedel, toalett- och hushållspapper med mera.

Hemutrustning: Möbler, husgeråd, tv, dator, surfplatta med mera. Vitvaror som disk- och tvättmaskin ingår inte.

Medier: Kostnad för bredband, fast telefoni, streamingtjänster, dagstidning med mera.

Hemförsäkring: Kostar olika beroende på hemmets försäkringsbelopp och bostadsort.
Storstad: över 200 000 invånare.
Mellanstor stad: 50 000–200 000 invånare.
Mindre tätort: under 50 000 invånare.

All mat lagas hemma: Barn och vuxna äter alla måltider hemma, baserat på Konsumentverkets matsedel som finns på Konsumentverkets webbplats. Det är en fyraveckors näringsberäknad matsedel som täcker dagsbehovet av energi och näring för respektive åldersgrupp. Matsedeln består av frukost, lunch, middag och två till tre mellanmål.

All mat utom lunch vardagar lagas hemma: Matkostnad där lunch fem dagar per vecka är borträknad, du får själv lägga till kostnad för lunch på restaurang. Barnen äter i skolan.

Övriga matkostnader för exempelvis festmåltider och extra fika (hemma eller på uteställe) ingår inte i beräkningen. Du måste själv lägga till den kostnad du har för detta.

Kläder och skor: Ett basbehov av kläder och skor som används till vardags, på fritiden och vid festligare tillfällen. Här ingår även tillbehör som väska, klocka och paraply.

Fritid och lek: Vanliga fritidsaktiviteter, leksaker, böcker, skidor, cykel, föreningsavgift med mera**.**

Mobiltelefon: Kostnad för en smarttelefon med kontantkort.

Personlig hygien: Gäller sådant som tvål, tandkräm, blöjor, hårklippning med mera samt kostnad för ett årligt tandläkarbesök (undersökning) för vuxna.

Barn-/ungdomsförsäkring: Kostnad för sjuk-och olycksfallsförsäkring för barn och ungdomar, som även omfattas under fritid.

Gemensamma kostnader

	1 person	2 personer
Förbrukningsvaror	**120**	**150**
Hemutrustning	**610**	**700**
Medier	**1150**	**1200**
Hemförsäkring		
storstad	**160**	**180**
mellanstor stad	**100**	**110**
mindre tätort	**100**	**100**
Summa gemensamma kostnader		
storstad	**2040**	**2230**
mellanstor stad	**1980**	**2160**
mindre tätort	**1980**	**2150**

Individuella kostnader per månad

	18-30år	31-60år	61-74år	75-år
Alla mat lagas hemma	**2620**	**2470**	**2220**	**1970**
Alla mat lagas hemma utom lunch vardagar	**2000**	**1880**	**1690**	**1510**

	18-25år	26-49år	50-64år	65-år
Kläder och skor	**680**	**660**	**660**	**650**
Fritid och lek	**710**	**690**	**680**	**580**
Mobiltelefon	**370**	**280**	**260**	**170**
Personlig hygien	**490***	**490**	**480**	**480**
Summa kostnader, exklusive livsmedel	**2250**	**2120**	**2080**	**1880**

*** För 18- och 22-åringar ska kostnaden minskas med 70 kr/månad p.g.a. fri tandvård.**

Förvärvsarbetande i åldrar 18-65 år. 2019

Hemförsäkring i storstad.

Konsumentverkets beräkningar baseras på ett basbehov av varor och tjänster och visar exempel på kostnader för detta. I beräkningarna förutsätts att du inte har några funktionsnedsättningar eller sjukdomar som innebär extra utgifter för till exempel hjälpmedel, särskild kost eller mediciner. Det förutsätts också att du bor i lägenhet och inte har några utgifter för trädgård eller reparationer.

Observera att inte alla hushållskostnader ingår i beräkningarna. Kostnader som inte ingår är till exempel boende, resor, hälso-och sjukvård, glasögon, presenter, semester, kalas, alkohol, måltider på restaurang, tobak och spel. Inga kostnader för semester ingår.

Mat: All mat lagas hemma: Barn och vuxna äter alla måltider hemma, baserat på Konsumentverkets matsedel som finns på Konsument-verkets webbplats. Det är en fyraveckors näringsberäknad mat-sedel som täcker dagsbehovet av energi och näring för respektive ålders-grupp. Matsedeln består av frukost, lunch, middag och två till tre mellanmål. Inklusive matlåda till jobbet. Övriga matkostnader som du har för exempelvis festmål-tider och extra fika (hemma eller på uteställe) ingår inte i beräkningen.

	18-30år	31-60år	61-74år	75-år
Alla måltider i hemmet	2620	2470	2220	1970

18-65år:
13x2620+30x2470+14x2220 = 34060+74100+31080 =139240= 48x 2901, Genomsnitt alltså 2901 kr/månad

66-80 år:
66-74år:9x2220+6x1970=19980+11820=31800 =15x2120. Genomsnitt alltså 2120 kr/månad

Personlig hygien : Gäller sådant som tvål, tandkräm, blöjor, hårklippning m.m. samt kostnad för ett årligt tandläkarbesök (undersökning) för vuxna.

18-25 år 490* kr per mån. 26-49år 490kr.
50-64år 480kr. 65-år 480kr.
*** För 18- och 22-åringar ska kostnaden minskas med 70 kr/månad p.g.a. fri tandvård.**

18-65år:
8x490+ 24x490+16x480=3920+11760+7680=23360.Ska minskas med 5x70=350. 23360-350= 23010. 23010=48x479. Genomsnittet alltså 479 kr/månad

66-80 år: 480 kr per månad.

Kläder, skor: Ett basbehov av vanliga kläder och skor som används till vardags, på fritiden och för något festligare tillfälle. Här ingår även tillbehör som väska, klocka och paraply.

18-25 år:680 kr per mån, 26-64 år 660 kr,
18-65 år: 8x680+40x660=5440+26400=31840=48x663. Genomsnitt 663 kr /månad

66-80 år 650 kr.

Fritid, lek:

18-25 år: 710 kr per mån. 26-49 år 690, 50-64år 680.
18-65 år: 8x710+24x690+16x680= 5680+16560+10880=33120= 48x690. Grnomdnitt 690 kr/månad.

66-80 år: 580 kr/mån.

Mobiltelefon: Kostnad för en smarttelefon med kontantkort8
18-25 år 370 kr per månad, 26-49 år 280 kr, 50-64 år 260 kr.
18-65 år: 8x370+24x 280+16x260= 2960+6720+4160=13840= 48x288. Genomsnitt 288 kr/månad

66-80 år 170 kr per månad

Gemensamma kostnader per månad:

Förbrukningsvaror: Dagligvaror som främst används för vård och skötsel av hemmet som tvätt- och rengöringsmedel, toalett- och hushållspapper m.m. **1 person 120 kr per mån. 2 pers 150 kr.**

Hemutrustning: Möbler, husgeråd, tv, dator, m.m. Vitvaror som disk- och tvättmaskin ingår inte**.1 pers 610 kr per mån, 2 pers 700 kr.**

Medier: Kostnad för bredband, fast telefoni, streamingtjänster, dagstidning m.m. **1 pers 1150 kr per mån, 2 pers 1200 kr.**

Hemförsäkring: Kostar olika beroende på hemmets försäkringsbelopp och bostadsort. Storstad: över 200 000 invånare. Mellanstor stad: 50 000– 200 000 invånare. Mindre tätort: under 50 000 invånare.
I person storstad 160 kr per mån. 2 pers 180 kr. (Mellanstad 100/110. Mindre tätort 100/100.)

El. 2010 angavs: Den här posten är en uppskattad genomsnittlig förbrukning i kilowatt i hyreslägenhet: 1 person 180 kWh per månad, 2 personer 240 kWh.
Fortum - ELLEVIO 2019 El i Stockholm, treårskontrakt: fast avgift ca 82 kr per mån. KWh-pris ca 1,26 kr. Gör:
1 person 309 kr per mån. 2 pers 385 kr.
Säg 1 person 310 kr. 2 personer 390 kr.

Övrigt:

Kollektivresor och fackavgifter (inkl a-kassa):
Konsumentverket visar kostnader för en 20- åring, som har egen inkomst och bor i en mellanstor stad. Den egna bostaden är på två rum och kök:
Kollektiva lokalresor 580 kr per månad och fackavgifter (inkl a-kassa) 490 kr per månad. Summa 1070x12= 12840 per år.

I Stockholm kostar busskort 890 kr per mån (pensionär 590 kr)
Säg för åldrar 18-65 år:890+490 =1380kr per mån =16560 kr per år.
För arbetsresor får i skatten dras av delar över 10 000 kr per år, 890 kr per månad ligger under gränsen.

Bostadskostnader

Enligt Diagram 10.2, sid 225 i SCBs Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 2008, hade i hyreslägenheter 2002:

Hushåll med en person
- 64 år i genomsnitt ca 1,8 rok (1,77),
65 - år cirka 2,0 rok (2,08).
Hushåll med makar, 2 personer
- 64 år cirka 2,8 rok (2,72),
65 - år cirka 3,0 rok (2,98).
(Siffrorna inom parentes från tabell 10.7 på sid 230 i årsboken).

I bostadsrättslägenheter, tab 10.7 ungefär som i hyrslägenheter:
Ensam - 64 år 1,95 rok,
65- år 2,46.
Makar - 64 år 2,92 rok,
65- år 3,14 rok.

I småhus är rumsantalen cika 2 rum större än i hyrslägenheter:
Ensam - 64 år 4,17 rok,
65 - år 4,19.
Makar - 64 år 4,72,
65 - år 4,64 rok.

Mot bakgrunden av dessa siffor är det rimligt att räkna med
2rok för ensam och
3rok för makar. (Utan barn).

Boverkets grundprincip för bostadsytor innebär kök och vardagsrum samt ett rum per person.

Det betyder 2 rok för ensamstående och 3 rok för makar/sambor.

Hyreslägenheter 2018 (SCB)	2 rok		3 rok	
Riket	5591		6904 per månad	
Stor-Stockholm	6244	112%	7705	112%
Stor-Göteborg	5704	102%	6859	99%
Stor-Malmö	6257	112%	7520	109%
Kommuner med > 75000 inv	5683	102%	6893	100%
Kommuner med< 75000 inv	5005	98%	6245	90%
		% av riket		

Stor-Stockholm och Stor-Malmö ligger cirka 10% över riket.
De andra ligger ungefär på riket.

Hyreslägenheter 2018. Riket
2 rok 5591 kr per månad
3 rok 6904
År 2019 ökning säg1,1%
2 rok 5652 säg 5700 = 68400/år för ensamstående (utan barn)
3 rok 6972 säg 7000 = 84000/år för makar/sambor (utan barn)

Kostnader för barn 2019

Att beräkna genomsnittskostnader för barn är komplicerat , kräver mycket arbet och kan inte genomföras här.

Några av konsumentverkets sffror som rör barnkostnader:

Hushållets gemensamma kostnader per månad

	3 pers	4 pers	5 pers	6 pers	7 pers
Förbrukningsvaror	230	270	330	390	440
Hemutrustning	870	960	1060	1180	1270
Medier	1210	1210	1220	1330	1380
Hemfösäkring					
storstad	200	230	250	250	260
mellanstor stad	130	140	140	150	150
mindre tätort	110	120	130	140	140
Summa gemen-					
samma kostnader					
storstad	2510	2670	2860	3150	3350
mellanstor stad	2440	2580	2750	3050	3240
mindre tätort	2420	2560	3740	3040	3230

Individuella matkostnader per månad.

All mat lagas hemma

6-11mån	1 år	2-5år	6-9år	10-13	14-17	18-30år
840	850	1120	1580	1990	2370	2620

Övriga individuella kostnader per månad

	0 år	1-3år	4-6år	7-10år	11-14	15-17	18-25
Kläder, skor	360	470	710	720	720	700	680
Fritid, lek	100	270	450	690	730	760	710
Mobiltelefon	-	-	-	170	200	280	370
Personlig							
hygien	500	640	140	170	250	370	490*
Barn-o ung-							
domsförsäkr.	150	150	150	160	170	180	-
Summa							
kostnader	1110	1530	1450	1910	2070	2290	2250

Barntillsynskostnader, dagis, fritidsgårdar: kostnader varierar mycket efter antal barn, åldrar, inkomster och kommuner.

Skatter

Skatter på inkomster kan hämtas på skatteverket.se.

Punktskatter o d ingår i konsumentvrkets priser.

Månadskostnader år 2019, förvärvs-arbetande icke-pensionärer.

Individuella respektive gemensamma kostnader:	Ensam	2 personer
Livsmedel. Alla mål äts hemma eller matlåda	2900	5800
Hygien	480	960
Kläder och skor	660	1320
Lek och fritid	690	1380
Mobiltelefon	290	580
Förbrukningsvaror	120	150
Hemutrustning	610	700
Medier	1150	1200
Hemförsäkring	160	180
Hushålls-el	310	390
Summa per månad 2019	7370	12660

Årskostnader år 2019, förvärvs-arbetande icke-pensionärer.

Individuella respektive gemensamma kostnader:	Ensam	2 personer
Summa per månad 2019	7370	12660
enligt månadsedovisningen. 2019 per år:	88440	151920
Bostadshyra per år säg : Ensam 2rok, 12x 5700	68400	
2 personer 3rok, 12x 7000		84000
Summa per år 2019, bostad + övrigt	156840	235920
Förvärvsarbetande:arbets-resor+ fackavgifter säg	16560	33120
Summa per år 2019: bostad + övrigt	173400	269040
Här är inget räknat för höga semesterkostnader eller andra resor än lokalresor.		
Säg för enkelhets skull, avrundat	174000	269000
2 personer 155 % av ensam. Per person:	174000	134500
		77% av ensam

174000-134500= 39500kr

Pensionärer 2019

Individuella respektive gemensamma kostnader:	Ensam	2 personer
Livsmedel. Alla mål äts hemma	2120	4240
Hygien (personlig)	480	960
Kläder och skor	650	1300
Lek och fritid	580	1160
Mobiltelefon	170	340
Förbrukningsvaror	120	150
Hemutrustning	610	700
Medier	1150	1200
Hemförsäkring	160	180
Hushålls-el	310	390
Summa per månad 2019	6350	10620

Kollektiva lokalresor i Stockholm kostar med månadsbiljett 590 kr per månad. Det motsvarar ungefär 1,5 tur och returresor i veckan med enkelbiljetter för 2x31 kr tur och retur,
Säg lokalresor 590 kr per månad = 7080 kr per år.

Vårdkostnad 1150 kr per år (gräns i försäkringen)
Läkemedelskostnad 2300 kr per år (gräns i försäkringen)
Vård + läkemedel per år per person 3450 kr

Hemtjänst: Säg (lågt räknat) ensam 1200 kr per år, makar 1800 per år.

Årskostnader år 2019, pensionärer.

Individuella respektive gemensamma kostnader:	Ensam.	2 personer
Summa per månad 2019 enligt månadsedovisningen.	6350	10620
2019 per år:	76200	127440
Bostadshyra per år säg :		
Ensam 2rok, 12x 5700	68400	
2 personer 3rok, 12x 7000		84000
Summa per år 2019, bostad + övrigt	144600	211440
Lokalresor	7080	14160
Vård, läkemedel	3450	6900
Hemtjänst.	1200	1800
Summa per år 2019: bostad + övrigt	156330	234300
Säg för enkelhets skull, avrundat	156000	234000
2 personer 150 % av ensam. Per person	156000	117000
		75% av ensam
Pensionärer i % av förvärvsarbetande:	90%	87%

Från Koll på pengarna 2019

Ekonomi för unga

Redan som ung är det viktigt att du har koll på din ekonomi. Kläder, fika, resor, mobiltelefon och att ta körkort är några exempel på saker som kostar pengar.

Dina föräldrar måste betala för ditt uppehälle tills du fyller 18 år, eller tills du är 21 år om du fortfarande går i gymnasiet. I ditt uppehälle ingår bland annat mat, bostad och kläder. Men tjänar du egna pengar är det bra om du betalar en del för att bo hemma. I tabellen på nästa sida kan du se vad som är rimligt att betala.

Dina egna pengar
För att få egna pengar när du går i skolan kan du prata med dina föräldrar om att låta dig få en del av studiebidraget. Har du möjlighet kan du ta ett extrajobb under kvällar och helger för att tjäna pengar. Under sommaren kan det även finnas möjlighet att få ett sommarjobb.

Om du vill ingå ett avtal innan du fyllt 18 år måste dina föräldrar godkänna det. Annars är avtalet ogiltigt och dina föräldrar kan kräva att köpet ska gå tillbaka. Från att du fyllt 16 år får du dock bestämma över de pengar du själv tjänat. Om du bor själv får du också ingå avtal som behövs för den dagliga hushållningen, till exempel för hyra och el. Du kan aldrig ingå avtal om kredit innan du fyllt 18 år, inte ens om din förälder godkänner det.

Koll på din ekonomi
Ett bra sätt att få koll på dina pengar är att göra en budget. Då ser du dina inkomster och utgifter. På sidan 4 kan du läsa om hur du gör en budget. Att till exempel ta en fika på stan en gång i veckan blir cirka 3 100 kr på ett år! Fler exempel kan du hitta på sidan 14.

Flytta hemifrån

När du flyttar hemifrån får du eget ansvar för både din ekonomi och ditt boende. För att klara av att sköta ditt hushåll är det viktigt att du har koll på både inkomster och utgifter.

Alla kostnader blir plötsligt dina
När du bor hemma hos föräldrarna finns till exempel köksgrejer, el, möbler och dammsugare redan på plats. I ett eget boende är det du som måste se till att allt finns – och du måste betala för det.

Det är bra att skaffa en hemförsäkring när du flyttar hemifrån, det kostar runt 100 kronor i månaden. Om något försvinner eller går sönder så kan du få ersättning och slipper betala allt själv.

Räcker pengarna?
Förutom hyra och andra kostnader för din bostad ska pengarna räcka till annat. Räkna ut hur mycket pengar du har över efter att hyran är betald. Pengarna ska räcka till mat, el, hemförsäkring, mobiltelefon och nöjen. Se över din ekonomi – kanske finns det möjlighet att spara lite varje månad?

Om du inte har råd att betala en räkning så är det viktigt att du genast kontaktar den du fått räkningen av. En obetald räkning på 600 kronor kan snabbt komma upp i över 2 000 kronor om du inte gör något åt det. På sidorna 6–8 kan du läsa mer om vad du kan göra när pengarna inte räcker och se ett exempel på vad som händer med en obetald räkning.

Tänk ekonomiskt
Det finns flera saker du kan göra för att minska på dina utgifter. Istället för att bo själv kan du dela boende med någon. Då är ni flera som delar på de gemensamma kostnaderna. Du kanske inte heller kan inreda hela din lägenhet på en gång. Det kan vara bra att vänta lite och känna efter vad du egentligen behöver. Ett annat sätt att spara pengar kan vara att till exempel köpa begagnade möbler och begagnat porslin.

Exempel: Vad det kan kosta för en 20-åring med egen inkomst att bo hos föräldrar eller ha eget boende

Utgifter per månad	Bo hos föräldrar	Eget boende
All mat lagas hemma utom lunch vardagar	2000	2000
Förbrukningsvaror	70*	120
Hemutrustning	240*	610
Medier	300*	1150
Hyra	1 990*	5200
Hemförsäkring	40*	100
Summa hushållsutgifter	4 640	9180
Övriga utgifter		
Personlig hygien	490	490
Kläder och skor	680	680
Fritid	710	710
Mobil	370	370
Äta lunch ute (20 ggr/månad)	1880	1880
Resor med lokaltrafik	580	580
Medlemskap i fack och a-kassa	490	490
Summa övriga utgifter	5200	5200
Total summa utgifter	9840	14380

* En fjärdedel av hushållets kostnader eftersom beräkningen utgår ifrån ett hushåll med fyra personer.

Per år: avrundat	118000	173000
Skillnad:	55000	

Vad ingår i skattetabellerna?

I beräkningen av skattetabellerna ingår kommunal och statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster, allmän pensionsavgift, begravningsavgift och avgift till registrerat trossamfund. Även den nya public service-avgiften är inkluderad i skattetabellerna för 2019. Avdrag och skattereduktioner för grundavdrag, allmän pensionsavgift, jobbskatteavdrag och skattereduktion för sjuk- och aktivitetsersättning ingår också i tabellerna.

Kolumn 1
Avser löner, arvoden och liknande ersättningar till den som vid årets ingång inte fyllt 65 år om inkomsten ger rätt till jobbskatteavdrag. Tabellen ska tillämpas oavsett om allmän pensionsavgift ska betalas eller inte.

Ensamstående förvärvarbetande är missgynnade i förhållande till makar/sambor.

Ensamståendes levnadskostnader per år 2019 är 174000kr
En makes/sambos kostnad är 134500 kr, dvs 39500 kr lägre och därför blir överskottet för en make 39500 kr högre för en ensamstående. Om makarna var för sig har samma inkomst som en ensamstående har makarna tillsammans 2x39500kr= 79000kr mera disponibelt sedan inkomstskatter och levnadskostnarna betalats.

Underskott tillsammans för ett par makar blir på motsvarande sätt 79000 kr lägre än för en ensamstående

2019. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5700 kr per mån = 68400 kr per år för ensam och 7000 kr per mån för makar/sambor= 84000kr/år.
Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 174 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 269000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år	Makar lika inkomst Överskott/år	Årsinkomst per person
6001	626	7512	5375	64500	-109500	-140000	72 000
7001	854	10248	6147	73764	-100236	-121472	84 000
8001	1081	12297	6920	83040	-90960	-102920	96 000
9001	1308	15696	7693	92316	-81684	-84368	108 000
10001	1535	18420	8466	101592	-72408	-65816	120 000
11001	1765	21180	9236	110832	-62168	-47336	132 000
12001	1997	23964	10004	120048	-53952	-28904	144 000
13001	2268	27216	10733	128796	-45204	-11408 *	156 000
14001	2568	30816	11433	137196	-36804	5392	168 000
15001	2859	34308	12149	145704	-28296	22408	180 000
16001	3149	37788	12852	154224	-19776	39448	192 000
17001	3440	41280	13561	162732	-11268	56464	204 000
18001	3730	44760	14271	171252	-2748 *	73504	216 000
19001	4020	48240	14981	179772	5772	90544	228 000
20001	4340	52080	15661	187932	13932	106864	240 000
21001	4630	55560	16371	196452	24252	123904	252 000
22001	4921	59052	17080	204960	30960	140920	264 000
23001	5211	62532	17790	213480	39480	157960	276 000
24001	5501	66012	18500	222000	48000	175000	288 000
25001	5792	69504	19209	230508	56508	192016	300 000
26001	6082	72984	19919	239028	65028	209056	312 000
27001	6373	76476	20628	247536	73536	226072	324 000
29001	6953	83436	22048	264576	90576	260152	348 000
30001	7244	86928	22757	273084	99084	277168	360 000
35001	8848	106176	26153	313836	139836	358672	420 000
40001	10498	125976	29503	354036	180036	439072	480 000
45001	12782	153384	32219	386628	212628	504256	540 000
50001	15432	185184	34569	414828	240828	560656	600 000
55001	18164	217968	36837	442044	268044	615088	660 000
60001	21045	252540	38956	467472	293472	665944	720 000

Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler. Kvinnor och män 20-64 år. Kr/år

Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler. Personer folkbokförda i Sverige både 2016-01-01 och 2016-12-31

Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler. Personer folkbokförda i Sverige både 2017-01-01 och 2017-12-31

Decilgrupp	2016	2017	2019 antagande. cirka samma årliga ökning som 216-217. Månad ca	
1	11 855	12 096	13 000	1083
2	96 357	99 028	104 000	8667
3	177 761	183 315	194 000	16167
4	241 790	249 625	265 000	22083
5	289 357	298 285	316 000	26333
6	327 932	337 863	358 000	29833
7	366 546	377 964	401 000	33417
8	414 336	426 988	452 000	37667
9	486 239	499 991	527 000	43917
(9,5				ca 57000)
10	789 273	809 306	849 000	70750

Statistiken är inte uppdelad efter esamstående och makar/sambor. Men ensamstående behöver 2019 inkomst 19000 och makar var för sig 14000 per månad för att klara hushållsbudgetarna på plus. Genomsnitt cirka 16000 kr
Det betyder att cirka 30 % av inkomsttagarna inte klarar sig.

Inkomstskattesystemet är inte uppbyggt efter skatteförmåga och inget talar för att svenska folket vill ha det.

Brister i detta system kompenseras i någon mån av bidrag av olika slag, bland annat barnbidrag och bostadsbidrag för ensamma och makar/sambor med barn.

Ungdomar18-29 år utan barn kan få ungdomsbostadsbidrag. Äldre utan barn har några år fått bostadsbidrag, men de har i ovist nit tagits bort, det bör snarast återinföras. Det kan enkelt ske genom att höja åldersgränsen för bidrag till 65 år. Ungdomsbidragen avtrappas med 33,33% av viss stigande inkomst. Ett nytt bidrag för äldre kan eventuellt ha avtrappning bara 20%, som gälller för barnbostadsbidrag.

http://wimnell.com/omr36-39zzs1.pdf sid 34:

Underskott och överskott i hushållsbudgetarna

För inkomståren 2006, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 och 2014 har undersökts hur stora underskotten och överskotten blir i hushålls-butdgetarna för förvärvsarbetande med inkomster mellan 6000 och 60 000 kr per månad, för ensamma och makar med líka stora inkomster.

Underskott och överskott avser det som återstår av inkomsten sedan inkomstskatt betalats och det betalats för de minsta rimliga levnads-kostnaderna enligt konsumentverkets belopp. I de angivna lägsta kost-naderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Skillnader mellan 2006 och 2014 redovisas i tabellen till höger.

Den borgerliga alliansen har menat att jobbskatteavdragen mest tillfallit låg- och medelinkomsttagare, men tabellen visar att
*** underskotten har ökat för inkomster 13000 och lägre,**
*** att överskotten har minskat för inkomster 14000-25000 och**
*** att överskotten har ökat för inkomster 26000 och högre och med cirka 23000-32000 kr per år för inkomser 35000 och högre.**

Den nya regeringen vill minska jobbskatteavdragen för inkomster 50000 kr och högre och sänka inkomsgränsen för statlig skatt till 35000 kr. Det tycks finnas överskott att ta av.

Försämringarna för inkomster 25000 och lägre borde åtgärdas.

2006-2014 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan inkomstskatt betalats och det betalats för de minsta rimliga levnadskostnaderna enligt konsumentverkets belopp. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam Mån. lön	2006 Över-skott/år	2014	Skillnad	
6001	-64356	**-80536**	**-16180**	**Underskottet har ökat**
7001	-55524	**-71200**	**-15676**	**Underskottet har ökat**
8001	-46692	**-61864**	**-15172**	**Underskottet har ökat**
9001	-37920	**-52528**	**-14608**	**Underskottet har ökat**
10001	-29880	**-43192**	**-13312**	**Underskottet har ökat**
11001	-22176	**-34072**	**-11896**	**Underskottet har ökat**
12001	-14532	**-25612**	**-11080**	**Underskottet har ökat**
13001	-6888	**-17524**	**-10636**	**Underskottet har ökat**
14001	756	**-8716**	**-9472**	**Överskottet har minskat**
15001	8400	**-268**	**-8668**	**Överskottet har minskat**
16001	16044	**8180**	**-7864**	**Överskottet har minskat**
17001	23688	**16280**	**-7408**	**Överskottet har minskat**
18001	31332	**25076**	**-6256**	**Överskottet har minskat**
19001	38976	**33524**	**-5452**	**Överskottet har minskat**
20001	46200	**41624**	**-4576**	**Överskottet har minskat**
21001	53844	**50072**	**-3772**	**Överskottet har minskat**
22001	61488	**58520**	**-2968**	**Överskottet har minskat**
23001	69132	**66968**	**-2164**	**Överskottet har minskat**
24001	76776	**75416**	**-1360**	**Överskottet har minskat**
25001	84420	**83864**	**-556**	**Överskottet har minskat**
26001	92124	**92324**	**200**	**Överskottet har ökat**
27001	98424	**100772**	**2348**	**Överskottet har ökat**
29001	109704	**117668**	**7964**	**Överskottet har ökat**
30001	115344	**126008**	**10664**	**Överskottet har ökat**
35001	143544	**166208**	**22664**	**Överskottet har ökat**
40001	171240	**196712**	**25472**	**Överskottet har ökat**
45001	196440	**224912**	**28472**	**Överskottet har ökat**
50001	221640	**253112**	**31472**	**Överskottet har ökat**
55001	246840	**278972**	**32132**	**Överskottet har ökat**
60001	272040	**304172**	**32132**	**Överskottet har ökat**

2006. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4200 kr per mån = 50400 kr per år för ensam och 5100 kr per mån för makar/sambor= 61 200kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 120 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 180 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							**Makar lika inkomst**	**Årsinkomst per person**
Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Överskott/år		Överskott/år	
6001	1364	16368	4637	55644	-64356		-68712 (55644x 2-180000)	
7001	1628	19536	5373	64476	-55524		-51048	84 000
8001	1892	22704	6109	73308	-46692		-33384	96 000
9001	2161	25932	6840	82080	-37920		-15840	108 000
10001	2491	29892	7510	90120	-29880		240 kris-	120 000
11001	2849	34188	8152	97824	-22176		15648 gräns	132 000
12001	3212	38544	8789	104468	-14532		20936	144 000
13001	3575	42900	9426	113112	- 6888		46224	156 000
14001	3938	47256	10063	120756	756	kris-	61512	168 000
15001	4301	51612	10700	128400	8400	gräns	76800	180 000
16001	4664	55968	11337	136044	16044		92088	192 000
17001	5027	60324	11974	143688	23688		107376	204 000
18001	5390	64680	12611	151332	31332		122554	216 000
19001	5753	69036	13248	158976	38976		137952	228 000
20001	6151	73812	13850	166200	46200		152400	240 000
21001	6514	78168	14487	173844	53844		167688	252 000
22001	6877	82524	15124	181488	61488		182976	264 000
23001	7240	86880	15761	189132	69132		198264	276 000
24001	7603	91236	16398	196776	76776		213552	288 000
25001	7966	95592	17035	204420	84420		228840	300 000
26001	8324	99888	17677	212124	92124		244248	312 000
27001	8799	105588	18202	218424	98424		256848	324 000
29001	9859	118308	19142	229704	109704		279408	348 000
30001	10389	124668	19612	253344	115344		290688	360 000
35001	13039	156468	21962	263544	143544		347088	420 000
40001	15731	188772	24270	291240	171240		402480	480 000
45001	18631	223572	26370	316440	196440		452880	540 000
50001	21531	258372	28470	341640	221640		503280	600 000
55001	24431	293172	30570	366840	246840		553680	660 000
60001	27331	327972	32670	392040	272040		604080	720 000

2008. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4300 kr per mån = 51 600 kr per år för ensam och 5200 kr per mån för makar/sambor= 62 400kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 124 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 186 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							**Makar lika inkomst**	
Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Överskott/år		Överskott /år	
6001	836	10032	5165	61980	-62020		-62040 (61980x2-186000)	
7001	1074	12888	5927	71124	-52876		- 43752	**Ensams**
8001	1338	16056	6663	79956	-44044		-26088	**förbättring**
9001	1602	19224	7399	88788	-35212		-8424	**på skatten**
10001	1910	22920	8091	97092	-26908		8184 kris-	**2006 - 2008**
11001	2230	26760	8771	105252	-18748		24504 gräns	3428
12001	2551	30612	9450	113400	-10600		40800	3932
13001	2872	34464	10129	121548	- 2452		57096	4436
14001	3193	38316	10808	129696	5696	kris-	73392	4940
15001	3513	42156	11488	137836	13856	gräns	83672	5456
16001	3834	46008	12167	146004	22004		106008	5960
17001	4155	49860	12846	154152	30152		122304	6464
18001	4475	53700	13526	162312	38312		138624	6980
19001	4796	57552	14205	170460	46460		154920	7484
20001	5149	61788	14852	178224	54224		170448	8024
21001	5470	65640	15531	186372	62372		186744	8528
22001	5790	69480	16211	194532	70532		203064	9044
23001	6111	73332	16890	202680	78680		219360	9548
24001	6435	77220	17569	210892	86828		235784	10052
25001	6766	81192	18235	218882	94820		251764	10400
26001	7097	85164	18904	226848	102848		267696	10724
27001	7428	89136	19573	234876	110876		283752	12452
29001	8247	98964	20754	249048	125048		312096	15344
30001	8777	105324	21224	254688	130688		323376	15344
35001	11427	156468	23574	282888	158888		379776	15344
40001	14077	168924	25924	311088	187088		436176	15848
45001	16874	202488	28127	337524	213524		489048	17084
50001	19774	237288	30227	362724	238724		539448	17084
55001	22674	272088	32327	387924	263924		589848	17084
60001	25574	306888	34427	413124	289124		640248	17084

2009. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4450 kr per mån = 53 400 kr per år för ensam och 5420 kr per mån för makar/sambor= 65 040kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 130 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 195 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							**Makar lika inkomst**	
Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år		Överskott /år	
6001	729	8748	5272	63264	-66736		-68472 (63264x2-195000)	
7001	977	11724	6024	72288	-57712		- 50424	**Ensams**
8001	1225	14700	6776	81312	-48688		-32376	**förbättring**
9001	1474	17688	7527	90324	-39676		-14352	**på översk.**
10001	1745	20940	8256	99072	-30928		3144 kris-	**2006 - 2009**
11001	2055	24660	8946	107352	-22648		19704 gräns	- 472
12001	2365	28380	9636	115632	-14368		36264	+164
13001	2676	32112	10325	123900	- 6100		52800	788
14001	2986	35832	11015	132180	2180	kris-	69360	1424
15001	3297	39564	11704	140448	10448	gräns	85896	2048
16001	3607	43284	12394	148728	18728		102456	2684
17001	3918	47016	13083	156996	26996		118992	3308
18001	4228	50736	13773	165276	35276		135552	3944
19001	4539	54468	14462	173544	43544		152088	4568
20001	4881	58572	15120	181440	51440		167880	5240
21001	5191	62292	15810	189720	59720		184440	5876
22001	5502	66024	16499	197988	67988		200976	6500
23001	5812	69744	17189	206268	76268		217536	7136
24001	6123	73476	17878	214536	84536		234072	7760
25001	6437	77244	18564	222768	92768		250536	8348
26001	6768	81216	19233	230796	100796		266592	8672
27001	7100	85200	19901	238812	108812		282624	10388
29001	7761	93132	21240	254880	124880		314760	15176
30001	8091	97092	21910	262920	132920		330840	17576
35001	10444	125328	24557	294684	164684		394368	21140
40001	13094	157128	26907	322884	192884		450768	21644
45001	15759	189108	29242	350904	220904		586808	24464
50001	18659	223908	31342	376104	246104		557208	24464
55001	21559	258708	33442	401304	271304		557208	24464
60001	24459	293508	35542	426504	296504		658008	24464

2010. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4700 kr per mån = 56 400 kr per år för ensam och 5700 kr per mån för makar/sambor= 68 400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 134 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 201 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							**Makar lika inkomst**	
Mån lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år		Överskott /år	
6001	687	8244	5314	63768	-70232		-73464 (63768x2-201000)	
7001	918	11016	6083	72996	-61004		- 55008	**Ensams**
8001	1149	13788	6852	82224	-51776		-36552	**förbättring**
9001	1380	16560	7621	91452	-42548		-18096	**på översk.**
10001	1644	19728	8357	100284	-33716		-432 kris-	**2006 - 2010**
11001	1943	23316	9058	108696	-25304		16392 gräns	-3128
12001	2244	26928	9757	117084	-16916		33168	-2384
13001	2545	30540	10456	125472	- 8528		49944	-1640
14001	2846	34152	11155	133860	- 140	kris-	66720	-896
15001	3147	37764	11854	142248	8248	gräns	83496	-152
16001	3448	41376	12553	150636	16636		100272	592
17001	3749	44988	13252	159024	25024		117048	1336
18001	4050	48600	13951	167412	33412		133824	2080
19001	4351	52212	14650	175800	41800		150600	2824
20001	4682	56184	15319	183828	49828		166656	3628
21001	4983	59796	16018	192216	58216		183434	4372
22001	5284	63408	16717	200604	66604		200208	5116
23001	5585	67020	17416	208992	74992		216984	5860
24001	5886	70732	18115	217380	83380		233760	6604
25001	6201	74412	18800	225600	91600		250200	7180
26001	6532	78384	19469	233628	99628		266256	7504
27001	6863	82356	20138	241656	107656		282312	9232
29001	7524	90288	21477	257724	123724		314448	14020
30001	7854	94248	22147	265764	131764		330528	16424
35001	10134	121608	24867	298404	164404		395808	20860
40001	12784	153408	27217	326604	192604		452208	21364
45001	15434	185208	29567	354804	220804		508608	24364
50001	18323	219876	31678	380136	246136		559272	24496
55001	21223	254676	33778	405336	271336		609672	24496
60001	24123	289476	35878	430536	296536		660072	24496

2011. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4700 kr per mån = 56 400 kr per år för ensam och 5700 kr per mån för makar/sambor= 68 400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 134 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 201 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst
Mån.	Prelskatt		Efter skatt		Över-		Överskott
lön	/mån	/år	/mån	/år	skott/år		/år
6001	680	8160	5321	63852	-70148		- 73296
7001	911	10932	6090	73080	-60920		- 54840
8001	1142	13704	6859	82308	-51692		- 36384
9001	1373	16476	7628	91536	-42464		- 17928
10001	1630	19560	8371	100452	-33548		- 96 kris-
11001	1930	23160	9071	108852	-25148		16704 gräns
12001	2231	26772	9770	117240	-16760		33480
13001	2532	30384	10469	125628	- 8372		50256
14001	2833	33996	11168	134016	16 kris-		67032
15001	3134	37608	11867	142404	8404	gräns	83808
16001	3435	41220	12566	150792	16792		100584
17001	3736	44832	13265	159180	25180		117360
18001	4037	48444	13964	167568	33568		134136
19001	4338	52056	14663	175956	41956		150912
20001	4669	56028	15332	183984	49984		166968
21001	4970	59640	16031	192372	58372		183794
22001	5271	63252	16730	200760	66760		200520
23001	5572	66864	17429	209148	75148		217296
24001	5873	70476	18128	217536	83536		234072
25001	6181	74172	18820	225840	91840		250680
26001	6510	78120	19491	233892	99892		266784
27001	6843	82116	20167	242004	108004		283008
29001	7504	90048	21497	257964	123964		314928
30001	7834	94008	22167	266004	132004		331008
35001	9931	119172	25070	300840	166840		400680
40001	12581	150972	27420	329040	195040		457080
45001	15231	182772	29770	357240	223240		513480
50001	18054	216648	31947	383364	249364		565728
55001	20954	251448	34047	408564	274564		616128
60001	23854	286248	36147	433764	299764		666528

2012. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4900 kr per mån = 58 800 kr per år för ensam och 6000 kr per mån för makar/sambor= 72 000 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 142 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 216 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst
Mån.	Prelskatt		Efter skatt		Över-		Överskott
lön	/mån	/år	/mån	/år	skott/år		/år
6001	660	7920	5341	64092	-77908		- 87816
7001	891	10692	6110	73320	-73178		- 69360
8001	1122	13464	6879	82548	-59452		- 50904
9001	1353	16236	7648	91776	-50224		- 32448
10001	1591	19092	8410	100920	-41080		- 14160 kris-
11001	1891	22692	9110	109320	-32680		2640 gräns
12001	2192	26304	9809	117708	-24492		19416
13001	2493	29916	10508	126096	-15904		36192
14001	2794	33528	11207	134484	-7516	kris-	52968
15001	3095	37140	11906	142872	872	gräns	69744
16001	3396	40752	12605	151260	9260		86520
17001	3697	44364	13304	159648	17648		113296
18001	3998	47976	14003	168036	26036		120072
19001	4299	51588	14702	176424	34424		136848
20001	4630	55560	15371	184452	42452		152904
21001	4931	59172	16070	192840	50840		169680
22001	5232	62784	16769	201228	59228		186456
23001	5533	66396	17468	209616	67616		217296
24001	5834	70008	18167	218004	76004		203232
25001	6135	73620	18866	226392	84392		236784
26001	6451	77412	19550	234600	92600		253200
27001	6782	81384	20219	242628	100628		269256
29001	7445	89340	21556	258672	116672		301344
30001	7775	93300	22226	266712	124712		317424
35001	9565	114780	25436	305232	163232		394464
40001	12215	146580	27786	333432	191432		45o864
45001	14865	178380	30136	361632	219632		507264
50001	17578	210396	32423	389076	247076		562152
55001	20478	245736	34523	414276	272276		612552
60001	23378	280536	36623	439476	297476		662952

2013 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5100 kr per mån = 61 200 kr per år för ensam och 6100 kr per mån för makar/sambor= 73 200 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 145 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 220 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst
Mån.	Prelskatt		Efter skatt		Över-		Överskott
lön	/mån	/år	/mån	/år	skott/år		/år
6001	575	6900	5426	65112	-79888		- 89776
7001	779	9348	6222	74664	-70336		- 70672
8001	982	11784	7019	84228	-60772		- 51544
9001	1185	14220	7816	93792	-51208		- 32416
10001	1388	16656	8613	103356	-41080		- 13288 kris-
11001	1651	19812	9350	112200	-32800		4400 gräns
12001	1916	22992	10085	121020	-23980		22040
13001	2180	26160	10821	129852	-15148		39704
14001	2445	29340	11556	138672	-6328	kris-	57344
15001	2683	32196	12318	147816	2816	gräns	75632
16001	2948	35376	13053	156636	11636		93272
17001	3240	38880	13761	165132	20132		110264
18001	3504	42048	14497	173964	28964		127928
19001	3769	45228	15232	182784	37784		145568
20001	4060	48720	15941	191292	46292		162584
21001	4325	51900	16676	200112	55112		180224
22001	4590	55080	17411	208932	63932		197864
23001	4855	58260	18146	217752	72752		215504
24001	5120	61440	18881	226572	81572		233144
25001	5384	64608	19617	235404	90404		250808
26001	5655	67860	20346	244152	99152		268304
27001	5946	71352	21055	252660	107660		285320
29001	6529	78348	22472	269664	124664		319328
30001	6819	81828	23182	278184	133184		336368
35001	8269	99228	26732	320784	175784		421568
40001	10654	127848	29347	352164	207164		484328
45001	13104	157248	31897	382764	237764		545528
50001	15554	186648	34447	413364	268364		606728
55001	18244	218928	36754	441084	296084		662168
60001	20944	251328	39057	468684	323684		717368

2014 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5100 kr per mån = 61 200 kr per år för ensam och 6200 kr per mån för makar/sambor= 74 400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 145 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 222 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst
Mån.	Prelskatt		Efter skatt		Över-		Överskott
lön	/mån	/år	/mån	/år	skott/år		/år
6001	629	7548	5372	64464	-80536		- 93072
7001	851	10212	6150	73800	-71200		- 70672
8001	1073	12876	6928	83136	-61864		- 55728
9001	1295	15540	7706	92472	-52528		- 37056
10001	1517	18204	8484	101808	-43192		- 18384 kris-
11001	1757	21084	9244	110928	-34072		-144 gräns
12001	2052	24624	9949	119388	-25612		16776
13001	2378	28536	10623	127476	-17524		32952
14001	2644	31728	11357	136284	-8716	kris-	50568
15001	2940	35280	12061	144732	-268	gräns	67464
16001	3236	38832	12765	153180	8180		84360
17001	3561	42732	13440	161280	16280		100560
18001	3828	45936	14173	170076	25076		118152
19001	4124	49488	14877	178524	33524		135048
20001	4449	53388	15552	186624	41624		151248
21001	4745	56940	16256	195072	50072		168144
22001	5041	60492	16960	203520	58520		185040
23001	5337	64044	17664	211968	66968		201936
24001	5633	67596	18368	220416	75416		218832
25001	5929	71148	19072	228864	83864		222000
26001	6224	74688	19777	237324	92324		218808
27001	6520	78240	20481	245772	100772		269544
29001	7112	85344	21889	262668	117668		303336
30001	7417	89004	22584	271008	126008		320016
35001	9067	108804	25934	311208	166208		400416
40001	11525	138300	28476	341712	196712		461424
45001	14175	171700	30826	369912	224912		517824
50001	16825	201900	33176	398112	253112		574224
55001	19670	236040	35331	423972	278972		625944
60001	22570	270840	37431	449172	304172		676344

2016 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5300 kr per mån = 63 200 kr per år för ensam och 6450 kr per mån för makar/sambor= 77 400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 149 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 232 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst
Mån.	Prelskatt		Efter skatt		Över-		Överskott
lön	/mån	/år	/mån	/år	skott/år		/år
6001	630	7560	5371	64452	-84548		- 103096
7001	852	10224	6148	73788	-75212		- 84424
8001	1074	12888	6927	83124	-65876		- 65752
9001	1296	15552	7705	92460	-56540		- 47080
10001	1518	18216	8483	101796	-47204		- 28408 kris-
11001	1760	21120	9241	110892	-38108		-10216 gräns
12001	2056	24672	9945	119340	-29660		6680
13001	2352	28224	10649	127788	-21212		23576
14001	2647	31764	11354	136248	-12752	kris-	40496
15001	2943	35316	12058	144696	-4304	gräns	57392
16001	3239	38868	12762	153144	4144		74288
17001	3535	42420	13466	161592	12592		91184
18001	3831	45972	14170	170040	21040		108080
19001	4127	49524	14874	178488	29488		124976
20001	4452	53424	15549	186588	47588		141176
21001	4748	56976	16253	195036	46036		158072
22001	5044	60528	16957	203484	54484		174968
23001	5340	64080	17661	211932	62932		191864
24001	5636	67632	18365	220380	71380		208760
25001	5932	71184	19069	228828	79828		225656
26001	6228	74736	19773	237276	88276		242552
27001	6524	78288	20477	245724	96724		259448
29001	7115	85380	21886	262632	113632		293264
30001	7423	89076	22578	270936	121936		309872
35001	9073	108876	25928	311136	166208		390272
40001	11376	136512	28825	343500	194500		455000
45001	14026	168312	30975	371700	222700		511400
50001	16682	200184	33319	399828	250828		567656
55001	19581	234972	35420	425040	276040		618080
60001	22631	271572	37370	448440	299440		664880

2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5200 kr per mån = 62 400 kr per år för ensam och 6400 kr per mån för makar/sambor= 76 800 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 155 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 239 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst
Mån.	Prelskatt		Efter skatt		Över-		Överskott
lön	/mån	/år	/mån	/år	skott/år		/år
6001	622	7464	5379	64548	-90452		- 109904
7001	844	10128	6157	73884	-81116		- 91232
8001	1066	12792	6435	83220	-71780		- 72560
9001	1288	15456	7713	92556	-62444		- 53888
10001	1510	18120	8491	101892	-53108		- 35216
11001	1743	20916	9258	111096	-43904		-16808 kris-
12001	2038	24456	9963	119556	-35444		112 gräns
13001	2334	27888	10667	128004	-26996		17008
14001	2630	31560	11371	136452	-18548		33904
15001	2926	35112	12075	144900	-10100	kris-	50800
16001	3222	38664	12779	153348	-1652	gräns	67696
17001	3518	42216	13483	161796	6796		84592
18001	3814	45768	14187	170244	15244		101488
19001	4110	49320	14891	178692	23692		118384
20001	4435	53220	15566	186792	31792		134584
21001	4731	56772	16270	195240	40240		151480
22001	5027	60324	16974	203688	48688		168376
23001	5323	63876	17678	213136	57136		187272
24001	5619	67428	18382	220584	65584		202168
25001	5915	70980	19086	229032	74032		219064
26001	6211	74532	19790	237480	82480		235960
27001	6507	78084	20477	245928	90928		252856
29001	7096	85152	21905	262860	107860		286720
30001	7394	88728	22607	271284	116284		303568
35001	9044	108528	25957	311484	156484		383968
40001	11199	134388	28802	345624	190624		452248
45001	13849	166188	31152	373824	218824		518648
50001	16499	197988	33502	402024	247024		565048
55001	19333	231996	35668	428016	273016		617032
60001	22383	268596	37618	451416	296416		663832

2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5200 kr per mån = 62 400 kr per år för ensam och 6400 kr per mån för makar/sambor= 76 800 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 155 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 239 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.

Ensam Mån. lön	Ös- skott/år		Makar lika inkomst Överskott /år		per person ensam-	skillnad en make
6001	-90452		- 109904		-54952	35500
7001	-81116		- 91232		-45616	35500
8001	-71780		- 72560		-36280	35500
9001	-62444		- 53888		-26944	35500
10001	-53108		- 35216		-17608	35500
11001	-43904		-16808	kris-	-8404	35500
12001	-35444		112	gräns	56	35500
13001	-26996		17008		8504	35500
14001	-18548		33904		16952	35500
15001	-10100	kris-	50800		25400	35500
16001	-1652	gräns	67696		33848	35500
17001	6796		84592		42296	35500
18001	15244		101488		50744	35500
19001	23692		118384		59192	35500
20001	31792		134584		67292	35500
21001	40240		151480		78740	35500
22001	48688		168376		84188	35500
23001	58136		187272		93636	35500
24001	65584		202168		101084	35500
25001	74032		219064		109532	35500
26001	82480		235960		117980	35500
27001	90928		252856		126428	35500
29001	107860		286720		143360	35500
30001	116284		303568		151784	35500
35001	156484		383968		191984	35500
40001	190624		452248		226124	35500
45001	218824		508648		254324	35500
50001	247024		565048		282524	35500
55001	273016		617032		308516	35500
60001	296416		663832		331916	35500

2019. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5700 kr per mån = 68400 kr per år för ensam och 7000 kr per mån för makar/sambor= 84000kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 174 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 269000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam Mån. lön	Prelskatt /mån	/år	Efter skatt /mån	/år	Ös- skott/år	Makar lika inkomst Överskott/år	Årsinkomst per person
6001	626	7512	5375	64500	-109500	-140000	72 000
7001	854	10248	6147	73764	-100236	-121472	84 000
8001	1081	12297	6920	83040	-90960	-102920	96 000
9001	1308	15696	7693	92316	-81684	-84368	108 000
10001	1535	18420	8466	101592	-72408	-65816	120 000
11001	1765	21180	9236	110832	-62168	-47336	132 000
12001	1997	23964	10004	120048	-53952	-28904	144 000
13001	2268	27216	10733	128796	-45204	-11408 *	156 000
14001	2568	30816	11433	137196	-36804	5392	168 000
15001	2859	34308	12149	145704	-28296	22408	180 000
16001	3149	37788	12852	154224	-19776	39448	192 000
17001	3440	41280	13561	162732	-11268	56464	204 000
18001	3730	44760	14271	171252	-2748 *	73504	216 000
19001	4020	48240	14981	179772	5772	90544	228 000
20001	4340	52080	15661	187932	13932	106864	240 000
21001	4630	55560	16371	196452	24252	123904	252 000
22001	4921	59052	17080	204960	30960	140920	264 000
23001	5211	62532	17790	213480	39480	157960	276 000
24001	5501	66012	18500	222000	48000	175000	288 000
25001	5792	69504	19209	230508	56508	192016	300 000
26001	6082	72984	19919	239028	65028	209056	312 000
27001	6373	76476	20628	247536	73536	226072	324 000
29001	6953	83436	22048	264576	90576	260152	348 000
30001	7244	86928	22757	273084	99084	277168	360 000
35001	8848	106176	26153	313836	139836	358672	420 000
40001	10498	125976	29503	354036	180036	439072	480 000
45001	12782	153384	32219	386628	212628	504256	540 000
50001	15432	185184	34569	414828	240828	560656	600 000
55001	18164	217968	36837	442044	268044	615088	660 000
60001	21045	252540	38956	467472	293472	665944	720 000

2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5200 kr per mån = 62 400 kr per år för ensam och 6400 kr per mån för makar/sambor= 76 800 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 155 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 239 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år	Inkomstskatt i % av inkomst	
							1 1 008 kr/mån Decilgrupp
6001	622	7464	5379	64548	-90452	10,4	
7001	844	10128	6157	73884	-81116	12,1	
8001	1066	12792	6435	83220	-71780	13,3	2 8 252 kr/mån
9001	1288	15456	7713	92556	-62444	14,3	
10001	1510	18120	8491	101892	-53108	15,1	
11001	1743	20916	9258	111096	-43904	15,8	
12001	2038	24456	9963	119556	-35444	17,0	
13001	2334	27888	10667	128004	-26996	18,0	
14001	2630	31560	11371	136452	-18548	18,8	
15001	2926	35112	12075	144900	-10100	19.5	3 15 276 kr/mån
16001	3222	38664	12779	153348	-1652	20,1	
17001	3518	42216	13483	161796	6796	20.7	
18001	3814	45768	14187	170244	15244	21,2	
19001	4110	49320	14891	178692	23692	21,6	
20001	4435	53220	15566	186792	31792	22,2	4 20 802 kr/mån
21001	4731	56772	16270	195240	40240	22.5	
22001	5027	60324	16974	203688	48688	22,8	
23001	5323	63876	17678	213136	57136	23,1	* Medianinkomst
24001	5619	67428	18382	220584	65584	23,4	23 467 kr/månad
25001	5915	70980	19086	229032	74032	23,7	2017 enl SCB
26001	6211	74532	19790	237480	82480	23,9	(20-64 år)
27001	6507	78084	20477	245928	90928	24,1	* Medelinkomst
29001	7096	85152	21905	262860	107860	24,5	27 450 kr/månad
30001	7394	88728	22607	271284	116284	24.6	2017 enl SCB
35001	9044	108528	25957	311484	156484	25,8	
40001	11199	134388	28802	345624	190624	28,0	9 41 666 kr/mån
45001	13849	166188	31152	373824	218824	30.8	
50001	16499	197988	33502	402024	247024	33,0	
55001	19333	231996	35668	428016	273016	35,2	
60001	22383	268596	37618	451416	296416	37,3	10 67 442 kr/mån

2019. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5700 kr per mån = 68400 kr per år för ensam och 7000 kr per mån för makar/sambor= 84000kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 174 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 269000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år	Inkomstskatt i% av inkomst	Årsinkomst per person
6001	626	7512	5375	64500	-109500	10,4	72 000
7001	854	10248	6147	73764	-100236	12,2	84 000
8001	1081	12297	6920	83040	-90960	13,5	96 000
9001	1308	15696	7693	92316	-81684	14,5	108 000
10001	1535	18420	8466	101592	-72408	15,3	120 000
11001	1765	21180	9236	110832	-62168	16,0	132 000
12001	1997	23964	10004	120048	-53952	16,6	144 000
13001	2268	27216	10733	128796	-45204	17,4	156 000
14001	2568	30816	11433	137196	-36804	18,3	168 000
15001	2859	34308	12149	145704	-28296	19.0	180 000
16001	3149	37788	12852	154224	-19776	19,7	192 000
17001	3440	41280	13561	162732	-11268	20,2	204 000
18001	3730	44760	14271	171252	-2748	20,7	216 000
19001	4020	48240	14981	179772	5772	21,2	228 000
20001	4340	52080	15661	187932	13932	21,7	240 000
21001	4630	55560	16371	196452	24252	22,0	252 000
22001	4921	59052	17080	204960	30960	22,3	264 000
23001	5211	62532	17790	213480	39480	22,7	276 000
24001	5501	66012	18500	222000	48000	22,9	288 000
25001	5792	69504	19209	230508	56508	23,2	300 000
26001	6082	72984	19919	239028	65028	23,4	312 000
27001	6373	76476	20628	247536	73536	23,6	324 000
29001	6953	83436	22048	264576	90576	24,0	348 000
30001	7244	86928	22757	273084	99084	24,1	360 000
35001	8848	106176	26153	313836	139836	25,3	420 000
40001	10498	125976	29503	354036	180036	26,2	480 000
45001	12782	153384	32219	386628	212628	28,4	540 000
50001	15432	185184	34569	414828	240828	30,7	600 000
55001	18164	217968	36837	442044	268044	33,0	660 000
60001	21045	252540	38956	467472	293472	35,1	720 000

Inkomstskatterna

Sverige var under 1800-talet ett utpräglat klassamhälle. Sverige styrdes av kungen med hjälp av de fyra stånden i riksdagen, adel, präster, borgare och bönder. Någon plats för arbetare fanns inte.

Ståndsriksdagen avskaffades 1865 och ersattes med ett tvåkammarsystem. Arbetare med inkomst eller förmögenhet som var tillräckligt stor fick rösta, men det var till föga hjälp.

Socialdemokratiska partiet bildades 1889 och hade som första mål åttatimmarsdag och rösträtt för alla. Åttatimmarsdagen blev lag i slutet på 1910-talet. Rösträtten ökade steg för steg, först för män och sist för kvinnor som med full rätt kunde rösta första gången 1924. Det året fick de också komma in i läroverk, tidigare hade det inte varit möjligt. Kommuner hade möjlighet att i stället ordna kommunala flickskolor för realskolenivån.

Parlamentarismens principer att riksdagen skulle ha det översta ansvaret för styrningen av Sverige och inte kungen genomfördes informellt på 1910-talet men blev inte lag förrän 1974 då talmannen fick en central roll när en ny regering ska bildas.

På 1920-talet hämtades statsministern ibland från de borgerliga partierna, ibland från socialdemokraterna , men 1932 hade socialdemokraterna blivit så starka att de kunde inneha statsministerposten i 44 år till 1976.

Före andra värdskriget rådde en tradition att kvinnornas främsta uppgift var att bli gifta och försörjda av en man. De blev då “hemmafruar” med uppgift att sköta hushåll och barn, med hjälp av pigor om mannen hade hög inkomst.

Att föda barn utan att vara gift ansågs som skamligt. De som råkade ut för det försökte se till att de kunde föda i hemlighet någonstans. Tidningen Husmodern innehöll massor av annonser om det.

När de fått barnet gällde det att skaffa inkomster till försörjning eller adoptera bort. Det var ont om yrken för kvinnor: sjuksköterskor, sjukvårdsbiträden, barnmorskor. lärarinna på småskolor, hushållsarbete, butiksbiträde, serveringspersonal, enklare kontorsarbtete, skrivmaskinsarbete o d, hantverk i kvinnovänligt arbete, sömmerska, textilarbetare, man kunde inte bli polis, militär eller präst. Blev man gift med en general eller prost blev man generalska eller prostinna.

Under kriget fick kvinnor överta mäns arbete när de var inkallade. I början av 1900-talet var jordbruket den största branschen. med teknikens utveckling miskade behovet av arbetskraft i jordbruket, städerna växte. Kvinnorna blev mer och mer självständiga.

Efter kriget beskattades makar gemensamt enligt regler om sambeskattning. Det ogillades mer och mer och det kom krav om särbeskattning. Allmänna skatteberedningen gjorde en stor utredning om det men kom inte med förslag om hur det skulle gå till. Ett par andra statliga utredningar gav heller inte förslag och finansminister Gunnar Sträng åtog sig att lösa problemet. Han kom med 1970 års skattereform. Förslaget minskade antalet statliga skatteskikt och marginalskatterna för de högsta inkomster sänktes. “Dynamiska effekter” skulle göra att statens skatteinkomster inte skulle bli för låga.

Skatteomläggningen borde i möjligaste mån ske så att skatten blev efter förmåga. Ett problem var att förvärvarbetande make med hemmafru utan inkomst skulle få samma skatt som förvärvsarbetande ensamstående. Det löstes med ett hemmamakeavdrag. Avdraget var

inte idexreglerat och realvärdet minskade vartefter med inflationen. När realvärdet kommit nära noll avskaffades det, men då hade de flesta hemmafruarna försvunnit.

Ett annat problem var att de lägsta rimliga levnadskostnaderna för förvärvsarbetande makar då som nu inte var dubbelt så stora som för förvärvsarbetande ensamstående utan bara cirka 150%. Det hade gått att lösa med olika storlekar på grundavdrag för makar och ensamma, men det accepterades inte. Grundavdraget blev lika stort per person, men det sattes relativt lågt. Det medförde att de med de lägsta lönerna fick orimligt höga skatter, något som partierna inte kompenserat tillräckligt för.

Ett annat problem var att kapitalinkomstskatten inte blev väl ordnad. Kvar blev att skuldräntor fick avdrag med den marginaleffekt som blev för arbetsinkomsterna och således större ju större inkomsterna var, vilket inte var bra. Det förbättrades något av statsminister Torbjörn Fälldin (C) i förslag 1982, som genomfördes av socialdemokraterna eftersom Fälldin förlorade valet 1982

I skattereformen 1990 fick kapitalinkomstskatten nuvarande form med statlig skatt 30% oavsett inkomstens storlek. Den sattes till 30% för att ungefär motsvara kommunalskatterna som ligger ungefär där.

De flesta betalar ingen statlig inkomstskatt, bara kommunal inkomstskatt. Kapitalinkomstskatten på 30 % är för de flesta ungefär som kommunalskatten.

Progessiviteten i inkomstskattesystemet ombesörjs av den staliga inkomstskatten som 2017 börjar vid inkomst cirka 38000 kr per månad.

I sista minuten 1990 gjordes i skattereformen på förslag av LO en ändring av reglerna för kommunalskatten. För att lindra skatten för de lägsta inkomsterna bestämes att grundavdraget vid låga inkomster skulle ökas ett antal procent upp till inkomt litet över 100 000 kr per år, istället skulle sedan grundavdaget minska en viss procent vid inkomst däröver.

Inkomtsskattesystemet består enligt detta av en kommunalskatt som med nyss nämnda undantag är lika med den skatt kommunerna bestämmer samt en statlig skatt vid inkomst över en viss nivå som riksdagen avgör. Till det en kapitalinkomstskatt på 30% oavsett arbetsinkomstens storlek. Man bör observera, att skuldräntor (negativ kapitalinkomst) bör medge avdrag 30%.

Kvar står sedan att de med de lägta inkomsterna får orimligt höga skatter på grund av att grundavdraget inte når upp till lägsta rimliga levnadskostnader.

Från omr 36-39zz sid 32 m m (Nedbantat)

Mer om skatter och bidrag.

Politikerna har under årens lopp då och då talat om att skatt ska utgå efter bärkraft och skattekraft och bidrag ska utgå efter behov. Men varken regeringen, riksdagen eller partierna har någonsin under de senaste femtio åren visat upp hushållsbudgetar som visar behov eller visat hur bärkraft hänger ihop med hushållsbudgetar.

Jag har nästan varje år under denna tid redovisat hushållsbudgetar och påpekat att inkomsterna vid låga inkomster inte räcker till hushållsbudgetarna och att skatter och bidrag bör bestämmas med hänsyn till det. Tyvärr har politikerna inte rätttat sig efter det, och fortfarande måste många med låga inkomster betala skatter trots att inkomsterna inte räcker till rimliga levnadskostnader.

Skattefördelningen bör ske efter bärkraft. Den bör ske med hänsyn till inkomst och med hänsyn till hushållsutgifter för rimliga behov.

Skattefördelningen har två dimensioner: Vertikal och horisontell fördelning.

Den vertikla fördelningen gäller fördelningen på personer med samma rimliga utgifter men med olika höga inkomster. Den horisontella fördelningen gäller fördelning på personer med olika rimliga utgifter men samma inkomster.

I den allmänna skattedebatten talas nästan bara om den vertikala fördelningen av skatterna - med hänsyn till inkomstens storlek.

Den vanligaste komplikationen i den horisontella fördelningen är förekomsten av barn. Oberoende av inkomstens storlek medför barn kostnader som det finns skäl att ta hänsyn till vid fördelningen av skatter och bidrag.

Eftersom vi har ett progressivt skattesystem som innebär att man procentuellt tar ut mer skatt vid högre inkomster än vid låga är det olämpligt att utforma hänsynen till barnkostnader som ett avdrag på inkomsten, det innebär att skattelättnad för barn blir större vid höga inkomster än vid låga. Därför sker hänsynen till barn genom barnbidrag som är lika stora oberoende av inkomstens storlek. Barnbidragen kan ses som en negativ skatt.

Före skattereformen 1970 sambeskattades makar. Det ville man komma ifrån och i reformen infördes särbeskattning, dvs makara beskattades var för sig efter sina inkomster. På den tiden var det vanligt att makar fördelade sina insatser så att mannen hade heltidsarbete med penninginkomster medan frun var hemma med barnen och stod vid spisen och tvättbaljan, utan penninginkomster, var hemmafru.

Vid övergång till särbeskattning uppstod problem för hemmafruarna. Mannen behövde kompensation för att han försörjde en hemmafru. Hemmafrun kunde inte spara in på hushållsutgifterna till de kostnader hon förorsakade mannen. Man införde då ett hemmamakeavdrag som var en horisontell fördelningsfaktor och lika stor vid alla inkomster. Hade man utformat det som ett avdrag på skatten skulle män med höga inkomster och större marginalskatter få större skattelättnader än de med låga inkomster.

När åren gick blev det färre hemmafruar och hemmamakeavdraget smälte i någon takt med det bort med inflationen. Till slut togs hemmamakeavdraget bort när hemmamakarna (hemmafruarna) var nära utrotade.

I början efter skattereformen 1970 hade man kvar bl a sättet att dra av för räntekostnader, avdrag gjordes med samma maginaleffekt som för inkomsten, dvs ju högre inkomst man hade och ju högre marginalskatt man hade desto mer tjänade man på ränteavdragen,

Direktören med hög lön och hög maginalskatt kunde få större skattelättnader av skuldränteavdragen än den lägst betalda i firman om man hade samma sorts hus att bo i och samma skuldräntor. Det var inte bra. I skatterformen 1982 rättades detta till något, men i reformen 1990 blev det klart att ränteavdragen blev samma vid olika inkomster. Man stannade då för 30% skatt på ränteinkomster och 30% skatteavdrag för skuldräntor. Hänsynen till räntorna hör till den horisontella fördelningen, räntorna har inget med inkomsterna att göra. Nu får direkören och springpojken vid inkomstbeskattningen samma hänsyn.

Bostadsbidragen hör till de horisontella fördelningshänsynen, men är också dimensionerade efter inkomstens storlek. För barnfamiljerna trappas de av med 20% av ökande inkomst.

Det borgerliga blocket vann valet 2006 med löften om skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare och åtgärder som skulle ge jobb åt arbetslösa och minska "utanförskapet". Det blev stora skattesänkningar för dem med höga inkomster och nedskärningar som mest drabbar dem med låga inkomster. Arbetslösheten är stor. De borgerliga har ställt i utsikt att de ska forsätta på samma sätt.

En central fråga, som alltid, är skatterna. Vem ska betala dem och vad ska de användas till. De som ska betala är individer, hushåll och företag och skatterna ska gå till saker som är till nytta för de kategorierna. Skatterna tas ut på skattebaser: skatter på arbetsinkomster, inkomster av företag, vinster och kapital, skatt på varor mm.

En högerfilosofi är att de som har höga arbetsinkomster inte arbetar om de inte får lägre skatter och högre bidrag och att de med låga inkomster inte arbetar om de får lägre skatter och högre bidrag.

Den borgerliga alliansen hatar bidrag och har satt ett annat namn på jobbskatteavdragen, nämligen avdrag, som är detsamma som bidrag. Jobbskatteavdragsbidragen är vid höga inkomster mycket stora.

Folkpartiet framför krav om att den s k värnskatten ska tas bort, annars vill ingen utbilda sig, och utbildat folk är nödvändigt i den globala konkurrensen. Kravet är nonsens. De som inte vill utbilda sig på grund av värnskatten har fel inställning till utbildning och om de avstår utbildning är det bara bra. Samhället bör undvika att släppa fram giriga personer till välbetalda platser där de bara tänker på att skaffa sig själva förmåner.

De som nu ihärdigt propagerar för lägre skatter för höginkomster borde istället intressera sig för dem med låga och de lägsta inkomsterna och kräva förbättringar för dem. Skattesänkningarna bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna.....

Skattereformen 1970 föregicks av många skatteutredningar. I en utredning stod att det inte gick att hitta ett belopp för levnadskostnader som kunde ligga till grund för skattefördeningar. Det var mycket dumt skrivet. Redan då fanns socialbidragsbelopp att utgå från. Nu är dessa belopp tydligare och grundar sig på bantade belopp i konsumentverkets budgetar.

Bostadskostnader är inte med i de beloppen utan bedöms från fall till fall. Emellertid finns statistik om svenska folkets bostadsstandard och statistik om bostadskostnader. En lägsta rimlig levnadskostnad kan beräknas från konsumentverkets budgetar och från statistik om hyror i hyreslägenheter i riket eftersom sådana lägenheter är de enda som är aktuella vid de lägsta inkomsterna. Det är tillräckligt många hyresboende för att det ska duga som grund. Statistiken för andra boendeformer ger skäl för att det är lämpligt. När det gäller bostadsstandard ger statistik och utrymmesnormer från Boverket skäl räkna med 2rok för ensam och 3rok för makar/sambor.....

Ett problem när man ska avväga inkomstskatterna vid de lägsta inkomsterna är att det per person är dyrare levnadskostnader för en ensam än för makar/sambor. Sambeskattningen togs bort i skattereformen 1970 och man kan inte få en lämplig skattefördelning genom att höja grundavdraget, eftersom det bör vara lika per person. Om man sätter grundavdraget så att ensamma får lämplig skatt får makar för låg skatt och sätter man grundavdraget så att makar får lämplig skatt får ensamma för hög skatt. Det är därför lämpligt att lösa det problemet med bostadsbidrag som kan formas så att man får en bättre fördelning vid låga inkomster. Det är här fråga om horisontell fördelning där rimliga hushållskostnader är olika för ensamma och makar.

Som komplement till inkomstskattesystemet finns nu barnbidrag, flerbarnstillägg och bostadsbidrag för barnfamiljer som avses korrigera skattesystemets skevheter. För barnlösa ungdomar finns också bostadsbidrag och för barnlösa äldre låginkomster har funnits bostadbidrag, som dock tagits bort. Det är skäl att återinföra bostadsbidrag för barnlösa äldre icke-pensionärer.

Det är möjligt beräkna levnadskostnader för barnfamiljer, men det är mer komplicerat än för kategorierna vuxna ensamma och vuxna makar och man måste då också ta med barntillsynskostnader. Det är regeringens och riksdagens uppgift att följa barnkostnaderna och vartefter justera belopp för barnbidrag o d.

Tillsynskostnaderna är relativt stora för småbarn, men kostnaderna för mat och kläder mm är då relativt låga. För mellanbarn är tillsynskostnaderna lägre och för de största barnen inga alls, men ju äldre barnen blir desto högre blir kostnadena för mat och kläder etc.

Beräkningar av barnkostnader har gjorts i Sven Wimnell 10+12 maj 2011+ 7 feb 2013: Barnfattigdom och annan fattigdom. http://wimnell.com/omr36-39zm.pdf

Det är tidsödande att göra sådana beräkningar, de måste göras för olika barnatal, olika åldrar på barnen, olika inkomstnivåer och för ensamma och makar. Genomsnittskostnaden var 2011 inklusive bostadskostnader omkring 38 000 kr per barn och år, Partierna borde redovisa sådant men tycks sakna både förmåga och intresse för det.
I detta sammanhang är det lämpligt påpeka TV-avgiftens inverkan. Den är orättvis och missgynnar ensamma. Den bör avskaffas för hushållen och ersättas med en kollektivavgift för hushållen som betalas av riksdagen och som kan bindas till folkmängdens utveckling om riksdagen inte förmår fortsätta att avgöra hur mycket som ska läggas på TV. Avgiften är nu drygt 2000 kr per år och är en stor belastning vid låga inkomster. TV har haft en löjlig patrull som åkt omkring och sjungit för sådana som betalar avgiften samtidigt som man påstår att SVT är fri television. Avskaffa snarast TV-avgiften som är att se som en skatt. De pengar som behövs för det kan tas från Jobbskatteavdragen enligt förslag.

Pensionärer med låga inkomster: Det nya systemt med garantipensioner ger det omöjligt att kontrollera om pensionerna som utbetalas är riktiga. Reglerna för bostadstilläggen är orimliga och bör ändras på flera punkter. Det gäller bland annat reglerna för hur kapitalförekomst ska påverka.

Fastighetsskatter och förmögenhetsskatter.

Kd-ledaren Göran Hägglund gjorde en stor insats för att förbättra fastighetsbeskattningen. En stor del av befolkningen äger småhus och för dem har fastighetsskatten många år varit en pina. Skatten har byggt på fastighetstaxeringarna, som bygger på uppmätta marknadspriser för fastigheter i omvärlden. Skatterna har byggt på fiktiva inkomster på husen, inkomster som i verkligheten inte funnits. Husägarna har inte haft inkomster av husen som kunnat användas till fastighetsskatten.

Det gamla systemet har fått en bättre efterföljare. För reavinstskatten finns förmånliga regler om uppskov som kostar mycket pengar för staten, regler som kanske är alltför förmånliga.

Fastighetsskatten, förmögenhetsskatten, arvs- och gåvoskatterna bör ej återinföras. Statliga inkomstskatten bör ej tas bort.

Fastighetsskatterna och förmögenhetsskatterna är ett elände därför att fastigheter och förmögenheter för många inte alltid inbringar pengar som räcker till skatterna. Arvs- och gåvoskatter ger upphov till onödigt manipulerande.

Den mest rättvisa skatten är skatten på förvärvsinkomster som handlar om pengar man disponerar och är mer kontrollerbara än de andra skatterna.

Om förmögenheter: det finns olika slags förmögenheter, man kan ha ett hus eller pengar på banken, men en viktig typ av förmögenhet är den förmåga man har genom kunskaper och erfarenheter. Denna förmögenhet beskattas inte, man beskattar avkastningen av kunnandet, dvs inkomster man har av kunnandet, avkastningen av kunnandet. Samma bör gälla för de materiella förmögenheterna, man beskattar avkastningen.

Ränteavdrag och kapitalinkomstskatter bör ligga kvar på 30%

De svenska politiska partierna har aldrig förstått sig på problemen med fördelningen av inkomstskatterna, isynnerhet för de lägsta inkomsterna där de olika hushållkostnaderna, mest på grund av bostadskostnaderna, för ensamma och makar/sambor spelar stor roll.

För pensionärerer och barnfamiljer görs en sorts anpassning genom bostadstillägg vid låga inkomster. Samma sorts anpassning borde ske för icke-pensionärer utan barn, för dem borde införas lämpliga bostadstillägg. Sådana tillägg har funnits en tid men tagits bort.

Genom jobbskatteavdragen har skattefördelningen ytterligare försämrats.

Man bör observera, att makar/sambor (utan barn) vanligen klarar sig bra om båda har inkomster. Ensamstående är missgynnade i skattesystemet eftersom de ensamma ska betala hela levnadsstandarden. Om man sänker skatterna så att ensamma klarar sig vid låga inkomster kommer makar/sambor att bli överkompenserade. Man kan klara detta problem bara med hjälp av lämpligt utformade bostadsbidrag.

Under de senaste 40 åren har man i riksdagen inte kunnat få syn på någon vettig sammanhängande framställning om skatte- och bidragsfördelningsproblem. Varken de rödgröna eller de borgerliga partierna har gjort någon redovisning om levnadskostnaderna och satt skatter och bidrag i relation till det. Skattelättnaderna: bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna.....

I det man bör göra ingår intresse och förbättringar för de lägsta inkomsterna och minskning av gapet mellan fövärvsarbetande och andra.

Vi har offentliga verksamheter och privata verksamheter för hushållen och för näringsverksamheter.

Socialdemokraternas fiender är inte näringsverksamheterna utan de andra partierna. Därför bör socialdemokraterna inte beskatta näringslivets kapital utan beskatta näringslivets kapitalinkomster. Till kapialinkomster hör vinster.

Alla verksamheter bör omges av lämpliga restriktioner som hindrar skador och leverans av onyttigheter. Näringslivet ska hålla god arbetsmiljö, goda löner och trygghet i anställning. Vinster bör beskattas, men att beskatta kapitalet lär inte ha mycket gott med sig, bara leda till onödigt krångel. När kapital säljs kan finns skäl att ta ut skatt, men då är ju kapitalet en vara. .....

Förbättringar för låginkomster har föreslagits genom införande av bostadsbidrag för barnlösa i förvärvsarbetande åldrar och genom att slopa den nuvarande TV-avgiften och istället minska jobbskatteavdragen med 100 kr per månad utom för låga inkomster och pensionärer.

Skattesystemet innehåller inte bara inkomstskatter utan också andra skatter, och välfärdsfördelningen beror också på gemensamma saker som bekostas med skattemedel, t ex skolor, försvar och bidrag av olika slag. Inkomstskattesystemet är en viktig faktor eftersom det reglerar hushållens tillgång till pengar som behövs för hushållens levnadskostnader.

Hur de gemensamma anordningarna påverkar välfärden för de olika hushållen är oklart och något som de politiska partierna inte försöker redovisa. men gärna spekulerar om.

<u>Ensam förvärvsarbetande icke-pensionär utan barn. 2017</u>
De som tjänar 6000-7000 kr i månaden har 2017 underskott i hushållsbudgeten på 80-90 tusen kr per år och betalar 10-12 % av inkomsten i skatt.

De som tjänar 16-17 tusen kr per månad 2017 har efter skatt så att de nätt och jämt klarar hushållsbudgeten och betalar 20-21 % av inkomsten i skatt.

De som tjänar 55-60 tusen kr per månad 2017 har efter skatt överskott på 270-300 tusen kr per år och betalar 35-37 % av inkomsten i skatt. Dagens Nyheter har som oberoende liberal den 21mars 2017 huvudledare där det nämns att två nationalekonomer i tankesmedjan Timbro nämnt 75% marginalskatt på de högsta inkomsterna. "Skatterna är en fråga om såväl rättvisa som ekonomiska realiteter" skriver ledaren. Men ledaren beskriver inte viktiga realiteter om fördelningen av inkomstskatterna på olika inkomstnivåer och marginalskatter för lägre inkomster som också kan vara stora.

De stora underskotten vid de lägsta inkomsterna beror på att inkomstskattesystemet inte är konstruerat efter bärkraft utan efter krav om särbeskattning. Grundavdraget är inte satt med hänsyn till levnadskostnader utan är en byråkratisk konstruktion som inte har med levnadskostnaderna att göra. Systemet är gjort med hänsyn till fördelningar vid högre inkomster. Det negativa utfallet vid de lägsta inkomsterna måste kompenseras med bidrag för att få bättre fördelning efter bärkraft. Bostadsbidrag är därvid lämpligt.

Under regeringens arbete med skattereformen 1990 framförde jag synpunkter i den riktning som reformen sedan fick. Brist i systemet är främst att det inte finns bra kompensationer för de lägsta inkomsterna.

Nyss har nämnts om kapital:

"Fastighetsskatten, förmögenhetsskatten, arvs- och gåvoskatterna bör ej återinföras. Statliga inkomstskatten bör ej tas bort.

Fastighetsskatterna och förmögenhetsskatterna är ett elände därför att fastigheter och förmögenheter för många inte alltid inbringar pengar som räcker till skatterna. Arvs- och gåvoskatter ger upphov till onödigt manipulerande.

Den mest rättvisa skatten är skatten på förvärvsinkomster som handlar om pengar man disponerar och är mer kontrollerbara än de andra skatterna.

Om förmögenheter: det finns olika slags förmögenheter, man kan ha ett hus eller pengar på banken, men en viktig typ av förmögenhet är den förmåga man har genom kunskaper och erfarenheter. Denna förmögenhet beskattas inte, man beskattar avkastningen av kunnandet, dvs inkomster man har av kunnandet, avkastningen av kunnandet. Samma bör gälla för de materiella förmögenheterna, man beskattar avkastningen.

Ränteavdrag och kapitalinkomstskatter bör ligga kvar på 30%

De svenska politiska partierna har aldrig förstått sig på problemen med fördelningen av inkomstskatterna, isynnerhet för de lägsta inkomsterna där de olika hushållkostnaderna, mest på grund av bostadskostnaderna, för ensamma och makar/sambor spelar stor roll.

Om projektet om Samhällsplaneringens problem

På wimnell.com finns i början en förteckning över de senaste särskilda utredningarna sedan 30 januari 2010.

Innehållsförteckningar till de dessa och tidigare särskilda utredningar finns i

Sven Wimnell : Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Ett forskningsarbete. Utredningar och deras innehåll. http://wimnell.com/omr40zf.pdf

Men här några sidor från sena utredningar. Redovisningarna är på senare tid ofta uppdelade mellan inrikes och utrikes förhållanden eftersom de utrikes förhållandena blivit mer och mer viktiga för de inrikes förhållandena.

Därefter kommer innehållsförteckningar till http://wimnell.com/omr36-39zzzzza.pdf. till zzzzzi.pdf

SID 1- 33 i Sven Wimnell 5 juni 2019: Tidningsartklar 22 april - 27 maj 2019 om inrikes förhållanden. http://wimnell.com/omr36-39zzzzzg.pdf

3 Innehåll i: Sven Wimnell 1 maj 2019: Människornas verksamheter och grunderna för planering av framtiden för världen och Sverige. http://wimnell.com/omr40zp.pdf

16 Sven Wimnells hemsida: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?

16 Det är ett elände i världen och det har det alltid varit.

18 Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse.

19 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.

22 Utvecklingens krafter.

23 Systemet för mänskliga verksamheter.

28 Det är 129 verksamhetsområden som vardera innehållller hundratals eller tusentals mindre verksamhetsområden.

28 Innehållet i Sven Wimnell 20 mars 2018 del 1 av 3: Samhällsplaneringens problem. Områden 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken och utbildningar m m. http://wimnell.com/omr40zl.pdf.

33 Framtiden beror av hur människorna handlar på underlag av deras inre verkligheter och beror av deras hushållsverksamheter som är grundläggande för levnadsvillkoren

Innehåll i : Sven Wimnell 1 maj 2019: Människornas verksamheter och grunderna för planering av framtiden för världen och Sverige.
http://wimnell.com/omr40zp.pdf

17 **Kapitel 1: Universum och Jordklotet. Människornas verksamheter och vår världs historia.**

22 **Sven Wimnells hemsida: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?**

28 **Förhistorisk tid. Naturforskning. Universums och jordklotets historia**

29 **Världskarta med världens befolkning i början av 1990-talet**

30 **Sven Wimnell 1995 Världshistorien på nio sidor.**
30 Forntiden. Till omkring 400.
31 Medeltiden. 400-1500.
31 Nya tiden . Från 1500.
31 Religionsstridernas tid 1500-1648 och tiden 1648-1815 med bl a oinskränkt furstemakt.
32 Genombrottstid för demokrati och industri, 1815-1914.
32 Första världskriget 1914-1918 och mellankrigstiden 1918-1939
33 Andra världskriget 1939-1945.
33 Efterkrigstiden. Från 1945.
34 Nutid och framtid.
34 Afrikas och Asiens äldsta historia.
35 Europeernas kolonier och utomeuropeisk historia.
36 Världsbefolkningen.
37 Läget i världen. April 2005
37 Befolkningen i miljoner i Världen och i Sverige inom parentes.
38 Sveriges historia.
38 Källor till de historiska avsnitten.

39 **Systemet för mänskliga verksamheter.**
39 Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse.
40 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.
43 Utvecklingens krafter.
44 Systemet för mänskliga verksamheter.
47 Den fundamentala påverkanskedjan
49 Schema över påverkans och förändringsproblem
50 Politiska och opolitiska planeringar
51 Samband mellan huvudområdena
52 Samhällsplaneringens problem. Kunskaper och värderingar.
53 Det är huvudsakligen människornas verksamheter som styr utvecklingen i världen.
53 Kunskaps- och värderingsverksamheter
53 Teknologiska/ ekonomiska verksamheter
54 Kulturella verksamheter

55 **Historien om människan.**
57 En resa genom tid och rum
60 Våra förfäder aporna
63 Apor på två ben
65 De första människorna
68 Vår tids människor
75 Dagens värld
77 Framtidsperspektiv

79 **Filosofins historia. Bertrand Russel om västerlandets visdom.**

Klicka på Sven Wimnell 17 sept 1997 + 1 februari 2015: Filosofins historia. Bertrand Russel om västerlandets visdom. http://wimnell.com/omr109b.pdf och läs utdrag ur Russels bok. Sidor i omr109b:

Prolog	2
Före Sokrates	3
Aten	13
Hellenismen	22
Den äldsta kristendomen	30
Skolastiken	37
Den moderna filosofins uppkomst	51
Den brittiska empirismen	74
Upplysningen och romantiken	80
Utilismen och efteråt	92
Samtiden	108
Epilog	123-126

I utredningen nu finns kopior av:

80 **Prolog**

81 **Epilog**

85 **Idéhistoria. I skuggan av framtiden. Modernitetens idéhistoria**

Sven Wimnell 000524: Ett referat av Sven-Eric Liedmans bok I skuggan av framtiden. Modernitetens idéhistoria.

85 **Innehåll**

Inledning 15

FÖRSTA DELEN: I VAR MANS HUVUD

Första kapitlet: Klockan 59
Andra kapitlet: Rummet 73
Tredje kapitlet: Tiden 91
Fjärde kapitlet: Människan 131

ANDRA DELEN: INSTITUTIONERNA

Femte kapitlet: Lära för livet 199
Sjätte kapitlet: Det sanna och det goda 263
Sjunde kapitlet: Artefakterna 345
Åttonde kapitlet: Den gudomliga politiken 403

TREDJE DELEN: I SKUGGAN AV FRAMTIDEN

Nionde kapitlet: Modernitetens trolldomsglans 453
Tionde kapitlet: Europeerna och de andra 477
Elfte kapitlet: I skuggan av framtiden 5 17
Anmärkningar till texten 542
Register 580-598.

86 **Utdrag ur boken:**
Från förordet.
88 Inledningen
89 Kapitel 5. Lära för livet. Här behandlas skolans och utbildningens institutioner.
96 Kapitel 7. Artefakterna. I detta kapitel behandlas teknologins och estetikens institutioner.
Summering
102 Författarens avslutning

106 **Kunskapens makt (och maktens kunskap)**
AV SVEN-ERIC LIEDMAN
En mångfald relationer
Olika intressen styr
Många sanningar om människan
Motsättningarna är störst nu

111 ÅKE HOLMBERG: Vår världs historia.

111 **INLEDNINGEN**

Därefter innehållsförteckningen som ger en bild av världens urveckling:

112 **MÄNNISKAN OCH MILJÖERNA**.
Erövringen av jorden
De första hundratusen generationerna

Stads- och statsbyggandet.
Högkulturerna

113 **MÄNNISKAN OCH VÄRLDSRELIGIONERNA**.
Samfund och samhälle under två tusen år
Ca 500 f Kr —ca 1500 e Kr
Buddhismen i Asien
Kristenheten
Islam .

116 **MÄNNISKAN OCH HAVET**
Kolonialismens värld 1500—1800

117 ***Spindeln i nätet***
Den atlantiska världen 1500—1800

118 ***Västerlandet och världen***
1815—1914

119 **KONFRONTATIONERNAS SEKEL**
Världskrig och världsrevolution
1914—1945

119 ***Förenade och oförenade nationer***
Tiden efter 1945

120 **Utrag ur ÅKE HOLMBERG: Vår världs historia.**

120 **Exempel på inre verkligheter och sociala miljöer.**

121 **Högkulturernas uppkomst. Från sid 44 och 47.**
Handlar om samspel= sociala miljöer.

122 **Mesopotamisk ekonomi och babyloniskt samhälle. Sid 54-55.** Handlar om samspel= sociala miljöer och religioner=inre verkligheter.

123 **Grekernas konst och vetenskap. Sid 95.**
Handlar om skönhet, religioner, kunskaper= inre verkligheter, och möten mellan kulturer= sociala miljöer.

124 **Folkreligioner. Sid 116.**
Handlar om religioner= inre verkligeter, och samspel mellan religiösa= sociala miljöer.

125 **Den siste romerske kejsaren. Sid 174-175.**
Handlar om kulturspridning o d= inre verkligheter och sociala miljöer.

126 **Bysans undergång. Sid 181.**
Handlar om vackra saker och religion= inre verkligheter, och spridning av religion= sociala miljöer.

127 **Korstågen. Sid 209.**
Handlar om religioner= inre verkligheter, och kunskaps- och kulturspridning= sociala miljöer.

128 **Universiteten. Sid 212.**
Handlar om religioner och kunskaper= inre verkligheter, och kunskapsspridning= sociala miljöer.

129 **Gotiken. Sid 213-214.**
Handlar om konst, estetik och religioner= inre verkligheter, och kulturspridning= sociala miljöer.

130 **Den senmedeltida krisen. Sid 218-219**
Handlar om spridning av kriser och kunskaper om kriser= inre verkligheter och sociala miljöer.

131 **Kyrkans kris. Sid 222.**
Handlar om religioner= inre verkligheter, och samspel mellan religiösa= sociala miljöer.

132 **Islam. Sid 230-231.**
Handlar om religioner= inre verkligheter, och religionsspridning= sociala miljöer.

133 **Indianfolken och kyrkan. Slaveriet. Sid 310-311.**
Handlar om religioner= inre verkligheter, och samspel= sociala miljöer.

134 **Det brittiska härskarsystemet. sid 343-344.**
Handlar om samspel= sociala miljöer, och religion= inre verkligheter.

135 **Den ryska samhällsutvecklingen. Sid 362-363.**
Handlar om samspel/maktspel= sociala miljöer.

136 **Reformationerna. Sid 368-369**
Handlar om religioner= inre verkligheter, och religionsspridning= sociala miljöer.

137 **Den naturvetenskapliga revolutionen. Sid 376-377.**
Handlar om kunskaper och religioner= inre verkligheter, och kunskapsspridning= sociala miljöer.

138 **Samhällstänkandet. Sid 377-378.**
Handlar om tänkande= inre verkligheter. och maktspel= sociala miljöer.

139 **Det franska enväldets framväxt. Sid 382-383.**
Handlar om maktspel= sociala miljöer, och konst och religion= nre verkligheter.

140 **Ludvig XIV och Versailles. Sid 383-385**
Handlar om maktspel och kulturspridning= sociala miljöer, och förlustelser= inre verkligheter.

141 Religioner, världsliga makthavare, klasser och slavar.
En sammanfattning av exemplen i det föregående.

150 **Kapitel 2: Komplement till världshistorien fram till början av 20-hundratalet.**

152 **Tiden efter mitten av 1700-talet.**

154 **Områdena kring östra Medelhavet.**
Från äldsta tid till 1930-talet.

157 **Konsthistoria.**
159 Byggnadskonsten

160 **Industrin och utvecklingsprocesserna.**
162 Uppfinningar och upptäckter

164 **Teknikhistoria.**

166 **Medicinhistoria.**

167 **Det periodiska systemet för grundämnen.**

170 **1900-talet.**

175 **En lista med några författare och titlar**

185 **Världen byggdes om på 1900-talet.**
185 Makt och sociala relationer i världen 1914.
186 Tänkesätten och de sociala relationerna.
187 Utdrag ur “Det svenska folklynnet” (1911).
189 Första världskriget.
189 Slutet på första världskriget.
190 Mellankrigstiden.

192 Andra världskriget.
193 Atombomberna 1945.
194 Världen under efterkrigstiden efter andra världskriget.
198 Asien.
198 Främre Orienten/mellanöstern.
198 Israel och Palestina.
198 Syrien och Libanon.
199 Jordan, Saudiarabien och småstaterna.
199 Irak och Iran. Kurder.
199 Främre Orienten/mellanöstern 1991.
200 Asien bortom Iran.
200 De engelska kolonierna.
200 De holländska kolonierna.
200 De franska kolonierna.
201 Kina.
201 Japan.
201 Korea, Filippinerna, Afghanistan mm.
202 Afrika.
203 Amerika.
204 Amerikas förenta stater/USA.
205 Oceanien, polarområdena och rymden.
205 Europa 1991.
205 Världens djur-och växtvärld.
205 Källor till historien på 1900-talet.

206 **Makthavare i världen efter andra världskriget.**

208 **Världen efter 1990-1991.**
209 Jugoslavien.
224 Irak.

231 **Det finns fysiska och sociala miljöer.**
Många myndigheter har inflytande över de fysiska och sociala miljöerna. Här några:
Boverket. http://www.boverket.se
Naturvårsverket: http://www.naturvardsverket.se
Socialstyrelsen: http://socialstyrelsen.se
Folkhälsomyndigheten: http://www.folkhalsomyndigheten.se
Sveriges kommuner
och Landsting: http://skl.se

232 **Exempel: Miljöpartiets partiprogram 2016**
Staden
Förorter och miljonprogram

238 **Något om sociala miljöer**

239 **Våldet i världen och mänskliga rättigheter.**

240 **Något om mobbning, diskriminering o d.**

241 **Myndigheter och organisationer om mobbning och diskriminering**

242 **Kort om Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen?**

243 **Världen. Klimat och sociala relationer. Koldioxidutsläpp.**
Fysiska och sociala miljöer
Mänsklighetens utveckling
Sociala relationer

245 **Sveriges elva folkhälsomål**
Delaktighet och inflytande i samhället
Ekonomisk och social trygghet
Trygga och goda uppväxtvillkor
Ökad hälsa i arbetslivet
Sunda och säkra miljöer och produkter.
En mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård.
Gott skydd mot smittspridning.
Trygg och säker sexualitet och en god reproduktiv hälsa.
Ökad fysisk aktivitet
Goda matvanor och säkra livsmedel.
Minskat bruk av tobak och alkohol, ett samhälle fritt från narkotika och dopning samt minskade skadeverkningar av överdrivet spelande

248 **Inre verkligheter och sociala miljöer**

252 **De inre verkligheterna och de sociala.miljöerna under tidernas lopp**

253 **Något om värdsbilder, livsåskådningar, ideologier, människosyn, värderingar, attityder, fördomar, moral, jämställdhet och diskriminering.**

261 **Något om läget inför 2012**

263 **Läs på! Världen har förändrats**

265 **Världen utanför Sverige**

266 **Mot en fredligare värld**

268 **Kapitel 3: FN, Förenta nationerna**

271 **50 år med FN.**

276 **Förenta Nationernas Millenniedeklaration**.
276 FÖRORD
277 VÄRDERINGAR OCH PRINCIPER
278 II. FRED, SÄKERHET OCH NEDRUSTNING
279 III. UTVECKLING OCH FATTIGDOMSBEKÄMPNING
281 IV. SKYDD AV VÅR GEMENSAMMA MILJÖ
281 V. MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER, DEMOKRATI OCH GOD SAMHÄLLSSTYRNING
282 VI. SKYDD AV DE SÅRBARA.
282 VII. ÅTGÄRDER FÖR ATT MÖTA AFRIKAS SÄRSKILDA BEHOV.
282 VIII. ETT STARKARE FÖRENTA NATIONERNA.

284 **Läget i världen 2002.**
286 **Läget i början av 2008**

287 **FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna.**

291 **Från regeringen.se 28 april 2019- Demokrati och mänskliga rättigheter.**

292 **Från Utrikesdepartementets hemsida på Internet. 2011**
292 De mänskliga rättigheterna
294 Konventioner om mänskliga rättigheter som Sverige har undertecknat
296 Vilka rättigheter finns det?

297 Rätten att inte bli diskriminerad
298 Rätten till liv - dödsstraffet
299 Förbud mot tortyr
301 Förbud mot slaveri och slavhandel
302 Regler om rättssäkerheten
303 Privat- och familjelivet
303 Tanke- och religionsfrihet
304 Yttrandefrihet
306 Förenings- och församlingsfrihet
307 Rätten till arbete
307 Rätten till tillfredsställande levnadsstandard
308 Rätten till hälsa
308 Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter
309 Rätten till utbildning
311 Kvinnors rättigheter
313 Allt du behöver veta om FN:s kvinnokommission
314 Mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck i samkönade relationer
317 Barnets rättigheter
319 Barns deltagande fick konkret innebörd på evenemang som hölls parallellt med FN debatten om barnets rättigheter
320 Rättigheter för personer med funktionsnedsättning
322 Urfolkens rättigheter
323 Rättigheter för HBT-personer
326 Flyktingars rättigheter
327 Migranters rättigheter
328 Folkmord
330 Väpnade konflikter
332 Våld och förtryck i hederns namn

333 **Från UD 29 april 2019 Viktiga regler. Barnkonventionen**

337 **Mänskliga rättigheter. Innehållet har flyttat. Finns nu på regeringen.se**

338 **Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling**
338 **Ingress**
Människorna
Planeten
Välståndet
Freden
Partnerskapet
339 **Deklaration**
Inledning
Vår vision
Våra gemensamma principer och åtaganden
Vår värld i dag
Den nya agendan
Medel för genomförande
Uppföljning och översyn
Ett upprop för handling för att förändra vår värld

350 **Mål och delmål för hållbar utveckling**

351 **Mål för hållbar utveckling**
352 Mål 1. Avskaffa fattigdom i alla dess former överallt
352 Mål 2. Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition samt främja ett hållbart jordbruk
353 Mål 3. Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar
354 Mål 4 Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla
355 Mål 5. Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt
356 Mål 6. Säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla

357 Mål 7. Säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla
358 Mål 8. Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla
359 Mål 9. Bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation
360 Mål 10. Minska ojämlikheten inom och mellan länder
361 Mål 11. Göra städer och bosättning-ar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara
362 Mål 12. Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster
363 Mål 13. Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser*
363 Mål 14. Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling
364 Mål 15. Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald
365 Mål 16 Främja fredliga och inklude-rande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer.
366 Mål 17. Stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling

368 **Medel för genomförande och det globala partnerskapet**

372 **Uppföljning och översyn**

377 **Förenta Nationerna, FN 12 februari 2018. Engelsk text**

379 **Svenska FN-förbundet 17 februari 2018. Svensk text.**

381 **INFO OM FN**
386 17 GLOBALA MÅL FÖR HÅLLBAR UTVECKLING
399 Allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna
404 FN SOM ORGANISATION
405 GENERALFÖRSAMLINGEN
405 SÄKERHETSRÅDET
405 EKONOMISKA OCH SOCIALA RÅDET
405 FÖRVALTARSKAPSRÅDET
405 INTERNATIONELLA DOMSTOLEN
405 SEKRETARIATET
406 FN:S UNDERORGAN
409 FN:S FACKORGAN

414 **Kapitel 4: Europeiska unionen, EU**

415 **EU Europeiska unionen. 17 februari 2018**

415 **Basfakta om EU**

416 **EU-institutionerna**

Europeiska centralbanken
Europeiska revisionsrätten
Europeiska utrikestjänsten
Europeiska ekonomiska och sociala kommittén
Europeiska regionkommittén
Europeiska investeringsbanken
Europeiska datatillsynsmannen
Europaparlamentet
Europeiska rådet
Europeiska unionens råd
EU:s ordförandeskap
Europeiska kommissionen
EU-domstolen

417 **EU-institutionernas ledare**

418 **Europeiska kommissionen**

427 **Europaparlamentet**

432 **Kapitel 5: Andra aktörer i världspolitiken**

433 **World Values Survey**

434 **Kulturkartan 2015**

435 **Världsarvslistan**

435 **Världsnaturfonden WWF**

436 **Utrikespolitiska institutet**

437 **Gapminder**
437 Exempel på statistik: Choose a graph

438 MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I SVENSK UTRIKESPOLITIK

439 **Folkmängd 2017**
439 Afrika söder om Sahara
440 Asien och Oceanien
441 Europa och Centralasien
442 Mellanöstern och Nordafrika
443 Nordamerika Latinamerika och Karibien

444 **Regeringens utredningar om mänskliga rättigheter.**2019
444 Afrika
444 Amerika
445 Asien och Oceanien
445 Europa och Centralasien
446 Mellanöstern och Nordadrika

447 **Amnesty. Årsrapport - mänskliga rättigheter 2016/2017**

449 **Amnestys årsrapport 2016: En politik som demoniserar skapar rädsla och splittring**

455 **MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I VÄRLDEN - LÄGET 2018**

456 **Rights Today ger en ögonblicksbild av hur det såg ut när det gäller mänskliga rättigheter runt om i världen under 2018.**

458 **Amnesty: FN:S DEKLARATION OM DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA**

459 **sida.se 23 februari 2019**

464 # Kapitel 6: Sveriges historia och svensk politik

466 **Sveriges historia i 8 delar från Norstedts förlag.**
466 Sveriges historia: 13000 f.Kr- 600 e.Kr.
466 Sveriges historia: 600 -1350.
467 Sveriges historia: 1350-1600.
467 Sveriges historia: 1600-1721.
468 Sveriges historia: 1721-1830.
468 Sveriges historia: 1830-1920.
469 Sveriges historia: 1920-1965.
469 Sveriges historia: 1965-2012.

470 **Sveriges kungalängd**

473 **Regeringskansliet genom tiderna**
473 Tiden fram till Gustav Vasa
474 Den äldre Vasatiden 1521–1611
475 Stormaktstiden 1611–1718
477 Frihetstiden 1718–1772
479 Gustavianska tiden 1772–1809
479 Karl Johanstiden och den tidiga liberalismen 1809–1840
481 Tiden efter 1840
485 Sverige och EU
485 Regeringskansliets lokaler

487 **Sveriges regeringar under 100 år**

489 **Sverige under 1900-talet**

492 **Inkomstskatterna**

500 **Sveriges Riksdag www.riksdagen.se Februari 2019**

500 **Partierna i riksdagen och antalet ledamöter**

501 **Riksdagens utskott 14 feb 2019**

510 **Så styrs Sverige. Från regeringen.se 28 januari 2019**

511 **Regeringens politik**

512 **Politikområden för politiken**

514 **Myndigheter**

533 **Länsstyrelserna**

539 **Sven Wimnell 9+16+26 maj 2016:**
Sveriges 6 regioner. Länsstyrelser, landsting och kommuner. Invånare 2005 och 2013. Antalet bostäder 2010. Länkar till deras hemsidor på internet 6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp.
http://wimnell.com/omr36-39zzzq.pdf

540 **Sveriges kommuner och landsting, SKLskl.se januari 2019**

546 **Sven Wimnell 27 februari 2010 + 3 april 2014:**
Fackföreningar och arbetsgivareföreningar 2014. Statistik om arbete och näringar. Arbetsförmedlingens hemsida.
http://wimnell.com/omr658f.pdf

546 **Företagarna**

547 **LO, Landsorganisationen i Sverige**

548 **SN, Svenskt näringsliv**

552 **Kommunallag (2017:725)**

586 **Systemet med mänskliga verksamheter, nedbantat till 44 områden.**

606 **Område 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken och utbildningar m m.**

613 **Innehållet i Sven Wimnell 20 mars 2018 del 2 av 3: FN, EU, artiklar om utrikes förhållanden samt Sveriges riksdag och Sveriges kommuner, landsting och länsstyrelser.**
http://wimnell.com/omr40zm.pdf

614 **Innehållet i Sven Wimnell 20 mars 2018 del 3 av 3: Samhällsplaneringens problem. Sveriges regering och artiklar om de politiska partierna och deras problem.**
http://wimnell.com/omr40zn.pdf

615 **Innehållet i Sven Wimnell. 16 maj 2018: Boende och bostadsbygge. Levnadsförhållanden, skatter. SCB-statistik. Boverket. SOM-institutet.Vårbudgeten. Första maj och veckor därefter. Löner. TVdebatt. Regeringens verksamheter.**
http://wimnell.com/omr40zo.pdf

622 **Innehållsförteckningar till utredningar från och med 21 december 2018 till 22 april 2019.**

642 **Särskilda utredningar på Sven Wimnells hemsida från och 30 januari 2010**

653 - 667 **Förstamajtal 2019**

Sven Wimnells hemsida: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?

På Sven Wimnells hemsida på Internet, http://wimnell.com, ges en redovisning av ett forskningsarbete med titeln: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen. Med ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter som styr världen. Forskningen har med varierande intensitet pågått sedan mitten av 1960-talet.

Hemsidan lades in på Internet våren 1998. Redovisningen omfattar sju inledande dokument och 129 dokument med verksamhetsområden som i första hand ska belysa hur verksamheterna fördelas på de olika områdena. De första åren fylldes de 129 sidorna med sådant, men det visade sig att allt inte kunde läggas in, det skulle bli för mycket. Därför gjordes särskilda bilagor, vanligen i pdf-format, som fick länkar på de 129 sidorna.

De särskilda utredningarna/bilagorna finns förtecknade i följande pdf, som också innehåller innehållsförteckningar till de senaste årens utredningar.
Sven Wimnell 080203+++: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Ett forskningsarbete. Utredningar och deras innehåll. (http://wimnell.com/omr40zf.pdf)

De senaste bilagorna, som var för sig ofta redovisar aktuella saker i alla de 129 delområdena. förtecknas i kronologisk ordning med den senaste allra överst.

Det är ett elände i världen och det har det alltid varit.

Utredningen Sven Wimnell 1 maj 2019, Människornas verksamheter och grunderna för planering av framtiden för världen och Sverige. http://wimnell.com/omr40zp.pdf är en sammanfattning av studier sedan 50 år av Sveriges och världens utveckling.

Hur har det blivit som det är? Man kan gå tillbaka till 1800-talet och säga att vi har det som vi har det därför att 1800-talet var så dåligt.

Men hur blev 1800-talet så dåligt? Man får gå till 1500-talet, men det räcker inte. I Sverige måste man gå till vikingatiden, men vi var efter vår tid och man måste gå till världshistorien och finner att eländet var ännu värre långt tillbaka.

Hur blev vi människor? Hur var det på jordklotet innan det fanns människor? När bildades jorden och solen och hela universum? Man hamnar i början med big bang, den stora smällen, för nära 14 miljarder år sedan.

Det börjar där och sedan får man följa utvecklingen hela vägen till januariöverenskommelsen, klimatproblemen, populisterna som vill skrota demokratin, Brexit och EU, Trump och Putin, Mellanöstern. Kina och Korea o s v.

Man kan imponeras av universom och dess svarta hål, grundämnena som håller allt igång, cellerna, djuren och växterna som vet vad de ska göra och lyckas fortplanta sig genom alla miljoner år. Men människorna som släpper ut plast i haven så att de dör.

Människorna har blivit människor, hur det nu gått till. Lärt sig prata och skriva och kriga och slåss.

Tidigt skaffade man sig gudar och företagssamma männisor blev furstar. kungar och kejsare och kapitalister. Några få blev filosofer och grubblat över hur det är. I början hängde man fast vid gudarna, men såsmåningom blev det klart för en del att de inte finns.

Men människor har svårt att släppa gamla traditioner och trots alla nya kunskaper som vartefter kommit till i världsbefolkningen är det fortfarande gamla myter som lever kvar.

För 2500 år sedan började greker fundera ut saker om världen som sedan fick gälla. Sedan kom kristendomen med påvar som bestämde att jorden är universums cntrum, något som för 500 årsedan visade sig vara fel.

Furstarna och kungarna blev mäktiga med hjälp av religioner och andra opponerade sig mot det. Det ledde till att de såsmåningom på det hela taget avskaffades och vanligt folk fick makten genom demokrati.

Teknisk utveckling under 1800-talet och 1900-talet har förbättrat för världbefolkningen. Men det är långt kvar till en acceptabel situation för alla. Så är det.

Sedan 100 år är det demokratins princip som gäller, men det är en primitiv demokrati som mest bara bygger på allmän rösträtt. Det finns diktatorer, men de tror eller låtsas att de är demokratiska.

Det räcker inte med allmän rösträtt, de som röstar måste också veta vad de röstar på, och i det finns stora brister.

Filosofernas teorier om tänkandet och religionernas dogmer gäller inte som förr, det är nu FN. Förenta Nationerna och EU som en del av FN som sätter upp regler om hur demokratierna ska skötas.

USA är en del av europoeisk politik, men Trump vill vara diktator. något som kongressen ogillar. Putin vill vara demokrat, men har ärvt mycket av gamla Rysslands och tsarernas traditioner. I Kina har de blivit kapitalistiska kommunister. Mellanöstern har kvar Muhammeds läror från 600-talet och passar inte alls in i den moderna världen.

De första problemen nu är klimatet och tillståndet på jordklotet, mänskliga rättigheter och jämlikhet. Att få ordning på det är att få makthavare och röstande att få de kunskaper som behövs.

Skolor, universitet och informationsverksamheter av alla slag måste förbättras. Det gäller tidningar. radio, TV, filmer, sociala medier, romaner, teatrar, underhållningsverksamheter, reklam o s v.

Och politiska partier, organisationer, myndigheter och regeringar måste bli bättre på att utreda och informera.

Det viktigaste är att få ut behövlig kunskap. Men sedan är det viktigt att få acceptabla materiella levnadsförhållanden för all världens människor. mat, husrum och alla tillbehör till det.

Och service utanför hemmen, skolor. sjukvård, omsorg, transportmedel, butiker och möjlighet att arbeta och tjäna pengar till sin försörjning.

Till servicen hör polisverkamheter som sköter brottsligheten. Och bra fördelning av skatter som ger bra jämlikhet.

Det finns sådana som har det bra och sådana som har det mindre bra och dåligt. De som har det bra vill ofta ha det ännu bättre och vill inte avstå något för att förbättre för dem som har det sämre. De politiska partierna i Sverige kan ordnas efter det.
Det är så det är.

Projektet om samhällsplaneringens problem. Hur ska man förbåttra världen? har pågått sedan 1960-talet. Ett system för människornas verksamheter utarbetades på 1970-talet och har använts sedan dess för att få de svenska partierna och regeringarna att förbättra världen.

Till en början måste påverkningarna ske med hjälp av vanliga brev på posten. Sedan anändes fax och den 29 april 1998 lades projektet in på en hemsida på Internet.

Sedan några år sker påverkningarna mest genom särskilda utredningar i PDF-format.

Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse.

Historisk tid med skriftspråk är cirka 5000 år. Religionerna är cirka 2000 år. Demokratins formella genombrott skedde för cirka hundra år sedan. Tekniken har utvecklats: transporttekniken, internet, TV och mobiltelefoner o d gör att världen nu är ett stort gemensamt samhälle för jordens alla folk.

Förbättringar både utomlands och Sverige kräver i första hand förbättringar av människornss kunskaper och väderingar. Och de måste gälla alla kunskapsområden.

Som hjälp har forskats fram ett allomfattande system för mänskliga verksamheter som gäller både tänkande/kunskaper och handlingar.

Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.

Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer :

Individens kroppsliga förhållanden, dvs individens kroppsliga status och personliga hjälpmedel för de kroppsliga behoven.
Individens psykiska förhållanden, dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet.
Individens fysiska miljö - fysiska samhälle. De fysiska miljöerna gäller det fysiska i omgivningarna. De fysiska miljöerna kan gälla:
* De fysiska miljöerna som estetiska objekt med kulturella värden och funktioner.
* De fysiska miljöerna som materiella objekt med ekonomiska värden och teknologiska funktioner.
Individens sociala miljö - sociala samhälle, dvs människornas psykiska samspel, de sociala miljöerna.

Förändringsprocesserna i världen hålls i de mest väsentliga avseendena igång av människornas verksamheter :

Individernas viljor.
Kollektiva viljor. (Politik).
Handlingar för kroppen (ekonomiska- teknologiska handlingar).
Handlingar för psyket (informationshandlingar- kulturella handlingar).
Verksamheterna påverkar varandra i en påverkanskedja utan slut.

Människorna påverkar och påverkas genom verksamheter i fyra olika roller i livet:

A.Huvudroll: allmän levnadsroll lekmannaroll-fritidsroll.
A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.
A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.
B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.
B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.
B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få uträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Individer och samhällen planerar framtiden.
Planeringar går ut på att finna vad man bör vilja och innehåller fyra planeringsmoment som kan redovisas på många olika sätt alltefter omständigheterna i varje planeringsfall :

Hur var det ?	Kunskaper och erfarenheter från det förgångna.
Hur är det ?	Riktiga kunskaper om rådande förhållanden.
Hur kan det bli ?	Vilka alternativ är möjliga i framtiden ?
Hur bör det bli ?	Vilket eller vilka alternativ bör man välja ?

Dessa frågor bör ställas ifråga om alla mänskliga verksamheter. Man bör utforma svaren på frågorna om hur det bör bli med hänsyn till effekterna, sedda i jämlikhetsperspektiv, på individernas levnadsvillkor, som ges av
psykiska och
kroppsliga förhållanden och av deras
fysiska och sociala miljöer.

Vill man förbättra världen - göra världen till en bättre plats - måste man arbeta på alla de fyra områdena om psykiska och kroppsliga förhållanden och fysiska och sociala miljöer. De fyra områdena påverkar varandra och direkt eller indirekt slutmålet: tillfredsställelse för individen.

Ska man gemensamt kunna åstadkomma en bättre framtid i världen måste man ha gemensamma framtidsvisioner, det kräver gemensamma viljor och gemensamma planeringar. I en demokrati är alla medansvariga för utvecklingen och får försöka bilda sig uppfattningar och ta ställning och försöka påverka verksamheterna inklusive samverkansverksamheterna i lämplig riktning. I en demokrati är det viktigt att alla medborgare är så väl informerade att de kan delta i styrningarna mot framtiden. Det ställer stora krav på informationssystemen.

Resonemangen leder till att man bör göra allt som är möjligt för att till alla genom utbildning och information sprida ut kunskaper om världsförbättringsproblemen, dvs kunskaper om hur det var och är, kan bli och bör bli. För att ha något att sprida ut måste man hålla igång forskningar, utredningar och planeringar. För att hålla ihop allt detta måste man hålla igång även kontinuerliga planeringar om forskning, utredning, utbildning, information och planeringar.

Planeringar bör finnas dels för en mängd ämnesområden-verksamhetsområden, dels för geografiska områden av olika storlekar. För alla planeringar bör finnas flera framtida tidshorisonter. Både tillstånd och framför allt processer bör planeras. Man bör alltså ha planeringar för tillstånd i rummet vid olika tidpunkter och planeringar för processer som fördelar i rummet och förändrar med tiden.

Man bör noga skilja mellan planeringar och beslut. Planeringar är beslutsunderlag. När alla fått alla informationer i planeringsprocesserna ska allas åsikter slussas igenom i hierarkierna till dem som fått makt att besluta, och det är också informationsprocesser som ingår i samhällsplaneringens problem.

Till problemen hör också informationsprocesserna från beslut till det slutliga verkställandet. Samhällsplaneringsprocesserna bildar ett jättelikt informationssystem som rymmer alla informationsflöden. I själva verket är det så att de förekommande informationsprocesserna bildar eller utgör de förekommande planerings- och beslutsprocesserna.

Samhällsplaneringsprocessernas och beslutsprocessernas problem kan ses som en mängd informationsproblem med ca 7 miljarder personers, dvs världsbefolkningens, inre informationsproblem i psykiska processer och ett yttre informationsproblem med informationsutbyten mellan alla dessa personer. Samhällsplanering innebär bl a konstruktion av förslag till framtider, då det konstruktiva arbetet utförs i de psykiska processerna med hjälp av kunskapsmaterial som tillkommer genom både inre och yttre informationsflöden.

Förändringsprocesserna hålls igång av informationsflöden i och mellan människorna, och därför övergår förändringsproblemen och samhällsplaneringens problem i ett stort problem om produktion och spridning av kunskaper och värderingar, som leder till handlingar som förändrar världen.

Vill man förbättra världen bör man i första hand förbättra individernas inre verkligheter och viljor och förbättra de politiska-demokratiska styrningsprocesserna. Det kan man göra genom åtgärder på planerings-, forsknings-, utrednings-, utbildnings- och informationsområdena.

Arbetet om samhällsplaneringens problem vänder sig till dem som har makten över förändrings- och fördelningsprocesserna på olika nivåer och i synnerhet på de politiska nivåerna. Eftersom Sverige är en demokrati har i princip folket makten. Arbetet vänder sig därför till folket, men då den s k representativa demokratin tillämpas har de förtroendevalda politikerna makten och arbetet vänder sig därför främst till dem.

Men det vänder sig också i hög grad till alla som på ledande sätt på opolitiska nivåer medverkar vid förändring av individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och deras fysiska och sociala miljöer, och de finns inom alla delar av systemet. Arbetet vänder sig i hög grad till alla som sysslar med utbildning och information.

I rollen A1 behöver man information så att man klarar det dagliga livet. I den rollen kan man ställas inför problem var man ska köpa varor bäst, hur man lagar bra mat, hur man kan resa bäst, hur man gör för att bota krämpor, vart man vänder sig när man blir sjuk, hur man knypplar, vad aktierna står i, vad de ger på bio och teater, vem som vann fotbollsmatcherna etc etc. I den rollen vet man vad man vill efterfråga och det kan då vara bra med en söktjänst där man bara skriver in t ex ”fotbollsmatcher” eller ”magont”. I ett väl utvecklat nät ska man då få ”träffar” som beskriver det man är ute efter.

I rollen B1 gäller det att hitta ett bra jobb man trivs med och man får betalt för så mycket man vill ha. I den rollen måste man välja utbildning om man inte har någon man tycker räcker och då får man söka på utbildningar och lediga jobb.

I rollen B2 gäller det att göra jobbet bra, dvs man måste göra det på bästa sätt och på rätt tid. Vill man använda Internet för den här rollen får man söka på det yrke man valt och se om man kan få några tips om hur man bör göra. Arbetsgivarna bör tala om hur arbetet ska skötas och anställda och specialister och forskare kan komma med förslag till förbättring av arbetsrutinerna.

Rollen A2 är den verkligt svåra rollen : Att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer. Klassifikationssystemet som redovisas här är uppbyggt i första hand med hänsyn till rollen A2, men tillfredsställer automatiskt informationsbehoven i de andra rollerna eftersom man i rollen A2 behöver veta bland annat allt som man behöver veta i de andra rollerna. Det som man ytterligare behöver veta i rollen A2 är hur alla verksamheter påverkar varandra och behöver veta vad man ska sträva mot, dvs veta vilka verksamheter som behövs och hur de bör vara fördelade.

Information för rollen A2 kan man inte få genom att söka på ett enda ord utan man måste orientera sig i hela informationsutbudet. För att inte drunkna i all information måste man ha hjälp att få ordning på frågorna, och den hjälpen får man med det uppgjorda klassifikationssystemet för verksamheter.

Följande sidor från omr36-39zzzn

Utvecklingens krafter.

Utvecklingen i världen i framtiden beror av människornas verksamheter och av naturens verksamheter, dess krafter och resurser. Människornas verksamheter gäller tankeverksamheter och handlingar hos individer, grupper, organisationer och institutioner o d. Naturen och människorna påverkar och påverkas.

För att få grepp om utvecklingen måste man ha beskrivningar om människornas och naturens verksamheter. Människornas tankar och handlingar är för det mesta inte beskrivna utan bara utförda, Individer, grupper, organisationer etc är ofta dåliga på att beskriva sina tankar och handlingar, det behövs i stor utsträckning särskilda åtgärder för att få fram nödvändiga beskrivningar, det behövs bl a forskningar inom en lång rad vetenskaper och utredningssystem.

Naturen har inga tankar och kan inte själv beskriva vad den gör, för att få fram beskrivningar om naturens krafter och resuser blir det bl a uppgifter för människor inom naturvetenskaperna att göra beskrivningar om naturen. På det hela taget är det då människornas verksamheter som avgör världens framtid.

För framtidsplaneringen har forskats fram en planeringsfilosofi och ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter som ska ge bättre underlag för kunskaper om verksamheterna och deras samband - för bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld.

De mänskliga verksamheterna har på översta nivån grupperats i nio huvudområden:

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter.	**20 områden**
2. Religiösa verksamheter o d.	**5 områden**
3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.	**15 områden**
4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.	**3 områden**
5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.	**11 områden**
6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.	**30 områden**
7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.	**21 områden**
8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.	**12 områden**
9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.	**12 områden**
Summa	**129 områden**

Huvudområdena har underindelats i delområden enligt en decimalprincip som framgår av de härefter följande sidorna.

Alla röstberättigade måste känna till vad demokratiska samhällen består av och hur de fungerar och behöver känna till systemet för de mänskliga verksamheterna.

Isynnerhet de som sysslar med information och utbildning och de som har makt och ledande ställning i verksamheterna behöver kunskaper om allt och har i sitt arbete nytta av att väl känna till alla verksamheter som formar framtiden.

Systemet för mänskliga verksamheter.

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter
20 områden:
Texten för områdena är länk till hemsidan.

SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.

SW 10 Samlade kunskaper och övergripande värderingar
SW . 101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
SW . 102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning
SW . 103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar.
SW . 104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
SW . 105 Övergripande om forskning
SW . 106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
SW . 107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
SW . 108 Samhällskunskap.
SW . 109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

SW 11/19 Individernas inre verkligheter.
SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
SW 16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.
SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

2. Religiösa verksamheter o d.
5 områden:

SW 2 Religiösa verksamheter o d.
SW 20 Övergripande religiösa verksamheter o d.
SW 21 Allmän religionsvetenskap.
SW 22/28 Kristna religioner.
SW 29 Icke kristna religioner o d.

3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.
15 områden

SW 3 Politikvetenskaper och politiska verksamheter.

SW 31 Statistik och demografi.
SW 32 Statsvetenskap.
SW 33 Nationalekonomi, internationell ekonomi.
SW 34 Lagar o förordningar, traktat, juridik.

SW 35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.
SW . 351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
SW . 352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och mots.)
SW . 353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)
SW . 354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d).

SW 36/39 Politiska krav och politiska planeringar:
SW 36 ...om individernas kroppsliga förhållanden.
SW 37 ...om utbildning o d.
SW 38 ...om fysiska miljöer o ekonomiska verks.
SW 39 ...om sociala miljöer, nöjen, sport o d.

4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.
3 områden:

SW 4 Sambandsforskningsverksamheter.
SW 40 Systemvetenskap.Infostruktur.
SW 41-49 Samband o samordning mellan olika verksamheter.

5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.
11 områden

SW 5 Naturforsknings- och matematikverksamheter.
SW 50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap.
SW 51 Matematik.
SW 52 Astronomi, rymdforskning.
SW 53 Fysik o d.
SW 54 Kemi o d.
SW 55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d.
SW 56 Paleontologi, arkeologi o d.
SW 57 Biologi, ekologi. Naturgeogr. Utv.lära, ärftlighet
SW 58 Botanik.
SW 59 Zoologi.

6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
30 områden:

SW 6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
SW 60 Allmänt om teknologiska o ekonomiska verksamheter.

SW 61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverks.
SW 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)
SW 63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske od.
SW 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
SW . 641 Matlagning. 642 Måltider, matservering.
SW . 643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
SW . 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
SW . 645 Användning av inventarier o d.
SW . 646 Personlig hygien o d, klädvård (utom tvätt o d)
SW . 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster o utgifter mm.
SW . 648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
SW . 649 Personvård: barn, hemsjukvård.

SW 65 Adm, distribution, kommunikation, organisation o d.
SW . 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning.
SW . 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
SW . 6525-6529 Militära verksamheter.
SW . 653 Handelsverksamheter.
SW . 654 Telekommunikationsverksamheter.
SW . 655 Förlagsverksamheter o d.
SW . 656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.
SW . 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
SW . 658 Allm.företagsekonomi, Arbets-förmedling o -marknad.
SW . 659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

SW 66/68 Tillverkning av varor.
SW 66 Tillverkning av kemivaror od.
SW 67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
SW 68 Tillverkning av komplexvaror.

SW 69 Tillverkning/ byggande av byggnader o anläggningar.

7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
21 områden:

SW 7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
SW 70 Allmänt om konst o kultur.

SW 71 Övergripande formgivning/planering av fysiska miljöer.
SW 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.
SW 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning.
SW 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning.
SW 75 Konstmåleri. 76 Grafisk konst, teckenkonst. 77 Fotografi.
SW 78 Musik (konserter o d 792)

SW 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer o verks. Sport.
SW . 7911-7913 Seder och bruk.
SW . 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
SW . 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
SW . 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
SW . 794 Spel. Skicklighets-och turspel. Lotteri. Lotto. Tips etc.

SW 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
SW . 7951 Sociologi. Socialvård..
SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.
SW . 7957 Undervisning o d.
SW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet.
SW . 7959 Sociala miljöer o verks.i allmänna grupper o d.

SW 796/799 Sport, idrott o d.

8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
12 områden:
SW 8 Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
SW 80 Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.
SW 81 Litteraturvetenskap. Litteraturhistoria.
SW 82/89 Skönlitteratur på olika språk.
SW 82 Engelsk skönlitteratur o d.
SW 83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitt.
SW 84 Fransk skönlitteratur o d.
SW 85 Italiensk skönlitteratur o d.
SW 86 Spansk och portuguisisk skönlitteratur o d.
SW 87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d.
SW 88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d.
SW 89 Skönlitt på orientaliska och övriga språk o d .

9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.
12 områden:
SW 9 Saklitterära verks.Allmän geografi o historia. Biografi.
SW 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.
SW 91 Allmän geografi, reseskildringar. 913/919 mots. 93/99.
SW 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d.
SW 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
SW 93 Allmänt om allm. historia. Världs- och forntidshistoria.
SW 94 Medeltidens o nya tidens hist. i allmänhet och i Europa.
SW 95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
SW 96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
SW 97 Medeltidens o nya tidens hist i Nord- o Mellanamerika.
SW 98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika.
SW 99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Poler. Rymden.

Det är huvudsakligen människornas verksamheter som styr utvecklingen i världen.

Kunskaps- och värderingsverksamheter:

Samlade kunskaper och övergripande värderingar
Samhällenas arkiv, bibliotek och gällande kunskaper och värderingar. Bl a Mänskliga Rättigheter.Kunskapsforskning. Överblickande samhällskunskap. Lärdomshistoria.

Individernas inre verkligheter.
Tankar om hur det var, är, kan bli och bör bli. Framtidsvisioner. Individens känslor, värderingar o d. Estetik. Ideologi, uppfattningar om samband o d. Psykiska mekanismer. Psykologi od. Individens logik. Vetenskapsteori od. Individens moral och tankar om moral.

Religiösa verksamheter od.

Politiska vetenskaper.
Statistik. Demografi. Statvetenskap. Nationalekonomi. Internationell ekonomi. Lagar och förordningar, traktat, juridik

De demokratiska församlingarnas verksamheter.
Riksdag. Kommun- och landstingsfullmäktige. Regering. Mellanfolkliga centrala organ, FN, EU od.

Politiska krav och politiska planeringar.
Poltiska partier o d om indidviernas kroppsliga förhållanden, utbildning o d, fysiska miljöer och ekonomiska verksamheter, sociala miljöer o d.

Sambandsforskningsverksamheter.
Samband och samordning mellan olika verksamheter

Naturforsknings- och matematikverksamheter.
Naturkunskap. Matematik. Astronomi, rymdforkning. Fysik. Kemi. Geologi. meteorologi, hydrologi o d. Arkeologi o d. Biologi, ekologi, naturgeografi, utvecklingslära, ärftlighet. Botanik, Zoologi.

Teknologiska/ ekonomiska verksamheter:

Allmänt om Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.

Hälso- och sjukvårdsverksamheter, räddning o d. Veterinär.

Ingenjörsverksamheter, konstruktion o d.

Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske od.

Hushållsverksamheter.
Mat, boende. El-, gas- värme-, vatten-, avloppsförsörjning o d. Sophantering. Användning av inventarier od. Personlig hygien och verksamheter i hemmet. Hushållsekonomi, inkomster och utgifter o d. Städning od. Personvård: barnuppfostran, hjälp till gamla och sjuka i hemmet.

Kontorsarbete o d. Datoranvändning.

Opolitisk offentlig civil förvaltning.

Militära verksamheter. Fredsarbete.

Handelsverksamheter.

Telekommuniationsverksamheter.

Förlagsverksamheter o d.

Transportverksamheter. Resebyrå. Lagringsverksamheter o d.

Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.

Allmän företegsekonomi. Arbetsförmedling. Arbetsmarknad.

Marknadsförings- och reklamverksamheter o d.

Tillverkning av varor.

Tillverkning / byggande av byggnader och anläggningar.

Kulturella verksamheter:

Allmänt om fysiska och sociala miljöer och konst och kultur

Övergripande formgivning av fysiska miljöer.
Klimatproblem. Jordens geologi. Växt- och djurvärd. Världsplaner. Riksplaner. Länsplaner. Stadsplaner. Vägar, ledningar. Kvartersplaner. Kulturvård.

Formgivning av byggnader och anläggningar. Arkitektur.

Formgivning av föremål och ljud.
Skulptur. Museer. Konsutställningar. Konsthantverk. Bruksföremål. Konstmåleri. Grafisk konst. Teckenkonst. Fotografi. Musik

Sociologi. Seder och bruk.

Film, radio, TV, offentliga fester m m. Teater. Opera. Konserter. Revyer. konstdans, Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. lek. Spel. Lotteri. Tips etc.

Socialvård.

Äldre sociala miljöer.

Vissa sociala miljöer. Bl a brott och kriminalvård m m

Undervisning o d. Forskning.

Sociala verksamheter i boendet.

Verksamheter i allmänna grupper od.

Sport. Idrott od.

Språkvetenskap.
Litteraturvetenskap.
Skönlitteratur.

Tidningar o d.

Allmän geografi. Lokalhistoria. Reseskildringar.

Biografiska verksamheter.

Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
Allmänt om allmän historia. Världs- och forntidshistpria. Medeltidens och nya tidens historia i allmänhet och i Europa. Medeltidens och nya tidens historia i Asien. Medeltidens och nya tidens historia i Afrika. Medeltidens och nya tidens historia i Nord- och Mellanamerika Medeltidens och nya tidens historia i Sydamerika. Medeltidens och nya tidens historia i Oceanien. Poler. Rymden..

Det är 129 verksamhetsområden som vardera innehållller hundratals eller tusentals mindre verksamhetsområden.

Att få grepp om dem är inte lätt, professionella djuplodande forskare behöver flera års arbete för att beskriva vad som händer. Vill man få veta vad som händer nu måste man gå till journalister som är kunniga och följer utvecklingen.

Problemen är i grunden fyra: hur var det, hur är det, hur kan det bli och hur bör det bli. För att det inte ska bli för mycket får man inte lägga för mycket tid på de första momentet, hur det var och är bara så mycket som behövs för de följande momenten.

Och i de följande momenten måste man se till att ägna sig åt väsentligheter, något som är svårt.

Vad som är väsentligt beror på individernas uppfattningar, av deras inre verkligheter. Alla har inre verkligheter, se avsnittet om de inre verligheterna i kapitel tre i innehållsförteckningen till

Sven Wimnell 20 mars 2018 del 1 av 3: Samhällsplaneringens problem. Områden 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken och utbildningar m m.
http://wimnell.com/omr40zl.pdf.

Innehållet i
Sven Wimnell 20 mars 2018 del 1 av 3: Samhällsplaneringens problem. Områden 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken och utbildningar m m.
http://wimnell.com/omr40zl.pdf. **del 2=40zm.pdf. del 3=40zn.pdf**

Innehåll:

Sida 7 **Kapitel 1: Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter. Systemet för mänskliga verksamheter.**

7 Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse.

8 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter

11 Utvecklingens krafter.

12 Systemet för mänskliga verksamheter

15 Den fundamentala påverkanskedjan

17 Systemet med mänskliga verksamheter, nedbantat till 44 områden. Kan vara lämplig uppställning på biblioteken.

37 Sveriges regeringar under 100 år

39 Makthavare i världen efter andra världskriget.

41 Världskarta med världens befolkning

42 Sven Wimnells hemsida på Internet: Samhällsplaneringens problem.Hur ska man kunna förbättra världen ?

52 **Kapitel 2: Något om världshistoria och Sveriges historia**

53 ÅKE HOLMBERG: Vår världs historia.

61 World Values Survey
62 Kulturkartan 2015

63 Världsarvslistan
63 Världsnaturfonden WWF

64 Utrikespolitiska institutet

65 Gapminder
65 Exempel på statistik: Choose a graph

66 MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I SVENSK UTRIKESPOLITIK
67 Afrika söder om Sahara
68 Asien och Oceanien
69 Europa och Centralasien
70 Mellanöstern och Nordafrika
71 Nordamerika Latinamerika och Karibien

72 Amnesty. Årsrapport - mänskligarättigheter 2016/2017
74 Amnestys årsrapport 2016: En politik som demoniserar skapar rädsla och splittring

80 Sveriges historia
85 Vänstervåg. Högervåg
89 Sveriges kungalängd
92 Regeringskansliet genom tiderna
106 Palm, August, "Mäster Palm"

107 **Kapitel 3: Något om områdena 1-5**

110 **SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.**

111 **101 Arkiv och 102 bibliotek. Om det vetande som finns.**
111 Kungliga biblioteket - SverigesNationalbibliotek.
117 Klassifikationssystemet för verksamheter och biblioteks-systemen.
118 Om klassifikation
120 LIBRIS/SAB klassifikationssystem
121 Dewey decimalklassifikation

124 **103. Encyklopedier och övergripande värderingar**
123 Encyklopedi
125 FN:s högkommissarie för mänskligarättigheter
126 Europeiska konventionen om de mänskligarättigheterna
127 Medborgerliga fri- och rättigheter

129 **104. Övergripandefilosofiska versamheter om samband**
130 Systemet för mänskliga verksamheter
139 Kommentarer till Samhällsplaneringens problem.
142 Kort om skillnader mellan klassifikationssystemet för mänskliga verksamheter och biblioteksystemen DC, DK och SAB.

148 **105. Övergripande om forskning. Om det mer vetande man vill ha**
148 Samhällsplaneringens problem.
150 Standard för svensk indelning av forskningsämnen 2016
177 Vetenskapsrådet
181 forskning.se
183 Formas

184 Forte
185 Riksbankens Jubileumsfond
186 VINNOVA
186 KK-stiftelsen

187 **106-107. Övergripande om ekonomiska och kulturella verksamheter**
187 Yrkesverksamheter enligt SSYK 2012. Näringsliv enligt SNI 2007. Utbildning enligt SUN 2000, SCBs statistik om allt.

189 Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 Reviderad 2016
194 Gymnasiet

208 **108. Samhällskunskap**
208 Klassifikationssystemet för verksamheter. Med några förtydligande kommentarer
214 Mer om verksamheter
216 Sociologi
222 Framtidsplaneringar
223 Schema över påverkans- och förändringsproblem
224 Förteckning över verksamheter

225 **109. Filsofins historia. Idé- och lärdomshistoria**
226 Filosofi
234 Filosofins historia. Bertrand Russel om västerlandets visdom.
235 De stora filosoferna
236 Ludwig Wittgenstein
238 Idé- och lärdomshistoria
241 I skuggan av framtiden. Modernitetens idéhistoria.

262 **11-19. Individernas inre verkligheter**

262 **SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter**
263 Schema om inre och yttre verkligheter och verksamheter
264 Hjärnan
285 människosyn
287 tro och vetande
288 erfarenhet
289 minne
294 bildning
297 realism
300 idealism
302 förnuft
303 intuition
304 attityd
306 inlärning
307 intellektualism
310 antiintellektualism
313 vanföreställning
314 dagdröm
315 hallucination
317 fördom
318 opinion
320 norm
321 institution

323 **SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d**.
324 förändring.
354 framstegstanken
327 tradition
328 framtidsforskning
330 Framtidskonventet
332 växthuseffekten

338 **SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.**
339 värdering
340 emotion
341 empati
343 sympati
344 kärlek
352 erotik
353 estetik
358 stress
360 depression

362 **SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d**.
363 nätverk
364 världsbild
366 världsåskådning
367 livsåskådning
368 ideologi
370 religion
372 buddhistisk filosofi
374 indisk filosofi
375 islam
382 konservatism
385 liberalism
389 socialism
392 kapitalism
395 globalisering
397 nationalism
399 populism
400 rasism
403 främlingsfientlighet
404 hedersvåld
406 islamisk kvinnosyn.
407 etnicitet
408 integration
409 levnadsnivå
410 livskvalitet
411 politik

413 **SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.**
414 biologisk psykologi
417 personlighetsutveckling
418 personlighetspsykolog
420 perceptionsstörning
421 ADHD
422 psykisk störning
424 psykossjukdom
425 psykiatri
429 socialpsykologi

430 **SW 16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.**
431 logik

437 **SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.**
438 etik
443 moral
444 kardinaldygder
445 dödssynd
446 rättvisa
447 brottslighet
448 polisen
454 Tidningsutgivarna
455 dagstidning

460 **SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.**

461 Informationsstress vår nya folksjukdom.
462 Opinionsundersökningar.SOM-institutet

464 **2. Religiösa verksamheter.**

465 **31-34. Politiska vetenskaper**

466 **35. De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter**
467 SW . 351 Sveriges riksdag

468 SW . 352 Kommun- och landstingsfullmäktige

469 Sven Wimnell 9+16+26 maj 2016: Sveriges 6 regioner. Länsstyrelser, landsting och kommuner. Invånare 2005 och 2013. Antalet bostäder 2010. Länkar till deras hemsidor på internet 6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp. http://wimnell.com/omr36-39zzzq.pdf

470 SW . 353 Sveriges regering
471 Politikområden för politiken 28 juli 2017
473 Politiska och opolitiska planeringar

474 SW . 354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d).

475 **36-39. Politiska partier och organisationer. Politiskt verksamma personer. SOU.**
475 Politiska partier i Sverige
475 Statens Offentliga Utredningar, SOU
475 Sven Wimnell 27 februari 2010 + 3 april 2014: Fackföreningar och arbetsgivareföreningar 2014. Statistik om arbete och näringar. Arbetsförmedlingens hemsida. http://wimnell.com/omr658f.pdf

476 **4. Sambandsforskningsverksamheter**

477 **5. Matematik och naturvetenskap.**

478 **Kapitel 4: Statliga myndigheter stiftelser och bolag. Professorer vid universitet och högskolor**

479 Kompletteringar med yrken, näringsliv, utbildning m m

480 **SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.**

515 **SW 2 Religiösa verksamheter o d.**

521 **SW 3 Politikvetenskaper och politiska verksamheter.**

535 **SW 4 Sambandsforskningsverksamheter.**

536 **SW 5 Naturforsknings - och matematikverksamheter.**

549 **SW 6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.**
550 SW 60 Allmänt om teknologiska o ekonomiska verksamheter.
551 SW 61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverks.
570 SW 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)
586 SW 63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske o
595 SW 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.

605 SW 65 Administration, distribution
606 SW . 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning.
607 SW . 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
608 SW . 6525-6529 Militära verksamheter o d
614 SW . 653 Handelsverksamheter.
623 SW . 654 Telekommunikationsverksamheter
624 SW . 655 Förlagsverksamheter o d.
625 SW . 656 Transportverksamheter, resbyrå,lagring o d.
628 SW . 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
633 SW . 658 Företagsekonomi, Arbetsförmedling. Arbetsmarknad.
642 SW . 659 Marknadsförings- ochreklamverksamheter od

643 SW 66/68 Tillverkning av varor.
646 SW 69 Tillverkning/ byggande avbyggnader o anläggningar

647 **SW 7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.**
648 SW 70 Allmänt om konst o kultur

653 SW 71 Övergripande formgivning/ planering fysiska miljöer.
SW 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.
664 SW 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning
667 SW 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål.
672 SW 75 Konstmåleri. 76 Grafisk konst, tecken 77 Fotografi.
675 SW 78 Musik (konserter o d 792)

681 SW 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer o verks. Sport.
683 SW . 7911-7913 Seder och bruk.
686 SW . 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
688 SW . 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
691 SW . 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
692 SW . 794 Spel. Skicklighets-och turspel. Lotteri. Lotto. Tips
693 SW 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
694 SW . 7951 Socialvård..
695 SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.
701 SW . 7957 Undervisning o d.
724 SW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet
725 SW . 7959 Sociala miljöer i allmänna grupper o d.
726 SW 796/799 Sport, idrott o d.

730 **SW 8 Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur**
731 SW 80 Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.
735 SW 81 Litteraturvetenskap.Litteraturhistoria.
737 SW 82/89 Skönlitteratur på olika språk.

738 **SW 9 Saklitterära verksamheter. Allmän geografi och historia. Biografi.**
739 SW 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.
741 SW 91 Allmän geografi, reseskildringar. 913/919 mots. 93/99.
743 SW 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d.
744 SW 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.

Framtiden beror av hur människorna handlar på underlag av deras inre verkligheter och beror av deras hushållsverksamheter som är grundläggande för levnadsvillkoren

I det följande anges tidningsartiklar för en begränsad period 22 april till 27 maj 2019. De kan inte gälla alla 129 verksamhetsområdena i systemet för mänskliga verksamheter och de har sammanförts i några få ämnesgrupper som är anpassade efter de förekommande artiklarna.

Den första gruppen är avsedd att ge något om de inre verkligheterna, människors tankar om hur Sverige och världen fungerar.

Innehållsförteckningar till http://wimnell.com/omr36-39zzzzza.pdf. till zzzzzi.pdf

Sven Wimnell 20 februari 2019:
Samällsplaneringens problem. Något av det viktigaste och artiklar 23 januari - 15 februari om inre svenska förhållanden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzza.pdf

Innehåll:

5 **Kapitel 1: Introduktion om något av det viktigaste.**
6 Sven Wimnells hemsida: Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen ?
7 Det är huvudsakligen människornas verksamheter som styr utvecklingen i världen.

9 De inre verkligheterna behöver förbättras.
9 Religion och levnadskunskap.
11 Utriksdeklarationen 2019
17 Utrikes och internationella förhållanden
18 Så fungerar Parisavtalets regelbok om klimat
20 Vi kan inte klara oss utan insekterna
21 Förbättringar av klimatet bör planeras.
22 Demokrati i Europa tyngdpunkt för regeringens bistånd
24 Regeringsförklaringen 21 januari 2019
34 Politikområden för politiken 21 januari 2019

36 Konsumentverkets beräkningar 2019
37 Kostnader. Förvärvsarbetande i åldrar 18-65 år. 2019
38 Årskostnader år 2019, förvärvsarbetande icke-pensionärer.
38 Årskostnader år 2019, pensionärer.
39 Kostnader för barn 2019
40 Vad ingår i skattetabellerna?

40 Ensamstående förvärvarbetande är missgynnade i förhållande till makar/sambor
41 Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler. Kvinnor och män 20-64 år.
41 Inkomstskattesystemet är inte uppbyggt efter skatteförmåga och inget talar för att svenska folket vill ha det.
43 Inkomstskatterna
45 Mer om skatter och bidrag.
50 Några förslag som inte är bra när det gäller förändringar av skatter

53 Allvarliga fel i många böcker med råd om kost och hälsa
55 ”Hedern” får inte härska i ett modernt samhälle
56 Är Sverige redo att låta maskiner fatta besluten?
58 Mild panik vore på sin plats när vaktbolagen tar över

59 Välorganiserade populister hotar hela EU-samarbetet”

62 Överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna
76 Regeringens politik bygger på sakpolitisk överenskommelse
78 Partiledardebatt 30 januari 2019

90 **Kapitel 2. Kompletteringar till introduktionen i kapitel 1**
91 Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse.
92 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.
95 Utvecklingens krafter
96 Systemet för mänskliga verksamheter.
99 Den fundamentala påverkanskedjan
101 Systemet med mänskliga verksamheter, bantat till 44 områden.
121 Sveriges regeringar under 100 år

123 Sveriges Riksdag
123 Partierna i riksdagen och antalet ledamöter
124 Riksdagens utskott 14 feb 2019

135 Politikområden för politiken
137 Statsrådsberedningen
139 Stefan Löfven
141 Hans Dahlgren
142 Utrikesdepartementet
145 Margot Wallström
147 Justitiedepartementet
150 Morgan Johansson
151 Försvarsdepartementet
153 Peter Hultqvist
155 Miljö- och energidepartementet
158 Isabella Lövin
160 Tomas Eneroth
161 Anders Ygeman
162 Jennie Nilsson
163 Peter Eriksson
164 Socialdepartementet
167 Lena Hallengren
168 Annika Strandhäll
169 Åsa Lindhagen
170 Utbildningsdepartementet
174 Anna Ekström
175 Matilda Ernkrans

176 Kulturdepartementet
180 Amanda Lind
181 Arbetsmarknadsdepartementet
183 Ylva Johansson
184 Näringsdepartementet
189 Ibrahim Baylan
190 Ann Linde
191 Morgan Johansson
192 Mikael Damberg
193 Finansdepartementet
197 Magdalena Andersson
198 Per Bolund
199 Ardalan Shekarab
200 Länsstyrelserna

206 Länsstyrelser, landsting och kommuner.
207 Sveriges kommuner och landsting, SKL
213 Fackföreningar och arbetsgivareföreningar

219 Befolkning och bostäder
219 Hushållsverksamheter. Vad man har och vad man gör i bostäderna
225 SCB Statistiska Centralbyrån. Boende och hyror

231 Konsumentverkets beräkningar 2019
233 Förvärvsarbetande i åldrar 18-65 år. 2019
235 Bostadskostnader
236 Kostnader för barn 2019
237 Månadskostnader år 2019, förvärvsarbetande icke-pensionärer.
237 Årskostnader år 2019, förvärvsarbetande icke-pensionärer.
238 Pensionärer 2019
238 Årskostnader år 2019, pensionärer.

239 Ekonomi för unga
241 Vad ingår i skattetabellerna?
241 Ensamstående förvärvarbetande är missgynnade i förhållande till makar/sambor.

241 2019. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn. Bostadshyran antages vara 5700 kr per mån = 68400 kr per år för ensam och 7000 kr per mån för makar/sambor= 84000kr/år. Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 174 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 269 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

242 Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler. Kvinnor och män 20-64 år.
243 Underskott och överskott i hushållsbudgetarna
251 Inkomstskatterna
253 Mer om skatter och bidrag.

258 Några förslag som inte är bra när det gäller förändringar av skatter

269 Bostadsbidrag till unga (under 29 år)
270 Socialförsäkringsbalk. AVD. G BOSTADSSTÖD
275 Förslag om förbättringar för de lägsta inkomsterna

276 Några artiklar från Sven Wimnell 21 december 2018:
277 S varnar för budgetkaos på myndigheter

280 2019 styrs Sverige med en M+KD-budget, oavsett vem som ska regera
281 10 miljarder i sänkt skatt inte nog för C och L
283 Om marknadshyror
284 Hyresgästföreningen ska inte vara kategoriska nejsägare

287 Utrikes förhållanden.
287 Inrikes förhållanden
288 Innehållet i **http://wimnell.com/omr40zn.pdf** om Sveriges regering och artiklar om de politiska partierna och deras problem.

289 Regeringen bör ha en regionplanering för jämlikhet som visar alla förhållanden och skillnader i landets olika delar: hur var det, är det, kan det bli och bör det bli?

290 Det är huvudsakligen människornas verksamheter som styr utvecklingen i världen.

292 Kluvna liberaler oense om det viktiga vägvalet

298 Partiledardebatt 30 januari 2019

349 **Kapitel 3: Tidningsartiklar 23 januari-15 februari**
-938 **2019 om inrikes svenska förhållanden.**

Artiklar om utrikes förhållanden och klimat ska finnas i **http://wimnell.com/omr36-39zzzzzb.pdf**

Sven Wimnell 21 februari 2019:
Artiklar 23 januari - 15 februari 2019 om utrikes och internationella förhållanden. Med introduktion och artiklar om klimat och Brexit samt Utrikesdeklaration 2019 och protokoll om utrikesdebatt i riksdagen.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzb.pdf

Innehåll:

4 **Introduktion om världshistoria och FN och EU**

4 **Något om världshistoria**

5 ÅKE HOLMBERG: Vår världs historia.

13 World Values Survey
14 Kulturkartan 2015

15 Världsarvslistan
15 Världsnaturfonden WWF

16 Utrikespolitiska institutet

17 Gapminder
17 Exempel på statistik: Choose a graph

18 MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I SVENSK UTRIKESPOLITIK
19 Afrika söder om Sahara
20 Asien och Oceanien

21 Europa och Centralasien
22 Mellanöstern och Nordafrika
23 Nordamerika Latinamerika och Karibien

24 Amnesty. Årsrapport - mänskligarättigheter 2016/2017
26 Amnestys årsrapport 2016: En politik som demoniserar skapar rädsla och splittring
32 Amnesty. Läget i världen 2018

36 **Förenta nationerna, FN och Europeiska unionen, EU**
37 Förenta Nationerna, FN 12 februari 2018. Engelsk text
39 Svenska FN-förbundet 17 februari 2018. Svensk text.
41 INFO OM FN
46 17 GLOBALA MÅL FÖR HÅLLBAR UTVECKLING
59 Allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna
64 FN SOM ORGANISATION
65 GENERALFÖRSAMLINGEN
65 SÄKERHETSRÅDET
65 EKONOMISKA OCH SOCIALA RÅDET
65 FÖRVALTARSKAPSRÅDET
65 INTERNATIONELLA DOMSTOLEN
65 SEKRETARIATET
66 FN:S UNDERORGAN
69 FN:S FACKORGAN

74 EU Europeiska unionen. 17 februari 2018
75 EU-institutionerna
76 EU-institutionernas ledare
77 Europeiska kommissionen
86 Europaparlamentet

90 **Sida, Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete**

96 **Artiklar om klimat 23 januari - 15 februari 2019.**

137 **Artiklar om Brexit 23 januari - 15 februari 2019.**

165 **Artiklar 23 januari - 15 februari 2019 om utrikes och internationella förhållanden , utom om klimat och Brexit.**

608 -707 **Utrikesdeklaration 2019 och utrikesdebatt i riksdagen 13 februari 2019**

Sven Wimnell 15 mars 2019:
Om Europa, klimatet, FNs mål, mänskliga verksamheter, inrikespolitik, bostadspolitik och artiklar 16 februari - 12 mars om Svenska inrikes förhållanden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzc.pdf

Innehåll:

Sida

5 **Dags för en förnyelse av Europa**

8 **Så hade historiens skickligaste statsmän hanterat klimatkrisen**

12 **Hållbar utveckling bör bli ett övergripande mål för all politik**

15 **17 globala mål för hållbar utveckling**

15 Ingen fattigdom
Mål 1 är att avskaffa all form av fattigdom överallt.

16 Ingen hunger
Mål 2 är att avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning, uppnå en bättre kosthållning och främja ett hållbart jordbruk.

18 Hälsa och välbefinnande
Mål 3 är att säkerställa att alla kan leva ett hälsosamt liv och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar.

19 God utbildning för alla
Mål 4 är att säkerställa en inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

21 Jämställdhet
Mål 5 är att uppnå jämställdhet, och alla kvinnors och flickors egenmakt.

22 Rent vatten och sanitet
Mål 6 är att säkerställa tillgång till och hållbar vatten- och sanitetsförvaltning för alla.

24 Hållbar energi för alla
Mål 7 är att säkerställa att alla har tillgång till tillförlitlig, hållbar och modern energi till en överkomlig kostnad.

25 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
Mål 8 är att verka för en inkluderande och långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

27 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
Mål 9 är att bygga upp en motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering och främja innovation.

28 Minskad ojämlikhet
Mål 10 är att minska ojämlikheten inom och mellan länder.

30 Hållbara städer och samhällen
Mål 11 är att städer och bosättningar ska vara inkluderande, säkra, motståndskraf-tiga och hållbara.

32 Hållbar konsumtion och produktion
Mål 12 är att främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster.

34 Bekämpa klimatförändringen
Mål 13 är att vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

35 Hav och marina resurser
Mål 14 är att bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt i syfte att uppnå en hållbar utveckling.

36 Ekosystem och biologisk mångfald
Mål 15 är att skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.

38 Fredliga och inkluderande samhällen
Mål 16 är att främja fredliga och inklude-rande samhällen för hållbar utveckling, se till att alla har tillgång till rättvisa samt bygga upp effektiva och ansvarsskyldiga och inkluderande institutioner på alla nivåer.

39 Genomförande och globalt partnerskap
Mål 17 är att stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling.

42 **Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse.**
43 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.
46 Utvecklingens krafter.
47 Systemet för mänskliga verksamheter.
50 Den fundamentala påverkanskedjan
52 Sven Wimnells hemsida:
Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen ?
54 Det är huvudsakligen människornas verksamheter som styr utvecklingen i världen.

56 **Politikområden för politiken**
58 Skattekris slår hårt mot välfärd i glesbygden
60 Befolkningsutvecklingen i Sveriges kommuner
60 Kämpaglöd ska rädda Sorsele – trots att de unga flyr
65 SKL: Digitalisering ett sätt att klara av äldreboomen
67 Sorseles hopp står till återvändare och invandrare
69 Regeringen bör ha en regionplanering för jämlikhet som visar alla förhållanden och skillnader i landets olika delar: hur var det, är det, kan det bli och bör det bli?

70 **Befolkningsstorlek per kommun, 2015**
71 Var finns rum för våra barn? – en rapport om trångboddheten i Sverige
72 Antal hushåll efter hushållstyp
76 Våren 2018 har de i kapitel 7 i 11 maj 2015 föreslagna lägenhetstyperna förbättrats ifråga om balkongerna, alla rum har som regel direkt utgång till rymliga balkonger, något som i

hög grad ökar bruksvärdet, isynnerhet för dem som byter från småhuslägenheter till mindre lägenheter i flerbostadshus.

76 **De föreslagna nya lägenhetstyperna**
79 Bostad 2 rum och kök och 3 rum och kök i mindre skala
76 Bostad 2 rum och kök i större skala
80 Bostad 3 rum och kök i större skala
81 Tillägg 2 rum till lägenhet 2 rum och kök så att det blir 4 rum och kök.
82 Två studentbostäder med gemensamma utrymmen
Studentbostäderna är i par och till dem hör gemensamt entré, badrum och kök.
83 Bostad 2 rum och kök med större sovrum
86 Det är viktigt med rejäla balkonger.
87 Antal lägenheter i flerbostadshus efter storlek. Riket.
88 Trångboddhet
89 Trångboddheten i storstadsregionerna

92 **Artiklar 16 februari - 12 mars 2019 om svenska**
-749 **inrikes förhållanden**

Sven Wimnell 16 mars 2019:
Om Europa, klimat, FNs mål och artiklar 16 februari - 12 mars om Klimat, Brexit och Utrikes och internationella förhållanden
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzd.pdf

Innehåll:

Sida

4 **Dags för en förnyelse av Europa**

7 **Så hade historiens skickligaste statsmän hanterat klimatkrisen**

11 **Hållbar utveckling bör bli ett övergripande mål för all politik**

14 **17 globala mål för hållbar utveckling**

23 Ingen fattigdom
Mål 1 är att avskaffa all form av fattigdom överallt.

24 Ingen hunger
Mål 2 är att avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning, uppnå en bättre kosthållning och främja ett hållbart jordb

26 Hälsa och välbefinnande
Mål 3 är att säkerställa att alla kan leva ett hälsosamt liv och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar.

27 God utbildning för alla
Mål 4 är att säkerställa en inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

29 Jämställdhet
Mål 5 är att uppnå jämställdhet, och alla kvinnors och flickors egenmakt.

30 Rent vatten och sanitet
Mål 6 är att säkerställa tillgång till och hållbar vatten- och sanitetsförvaltning för alla.

32 Hållbar energi för alla
Mål 7 är att säkerställa att alla har tillgång till tillförlitlig, hållbar och modern energi till en överkomlig kostnad.

33 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
Mål 8 är att verka för en inkluderande och långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

35 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
Mål 9 är att bygga upp en motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering och främja innovation.

38 Minskad ojämlikhet
Mål 10 är att minska ojämlikheten inom och mellan länder.

38 Hållbara städer och samhällen
Mål 11 är att städer och bosättningar ska vara inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.

40 Hållbar konsumtion och produktion
Mål 12 är att främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster.

42 Bekämpa klimatförändringen
Mål 13 är att vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

43 Hav och marina resurser
Mål 14 är att bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt i syfte att uppnå en hållbar utveckling.

44 Ekosystem och biologisk mångfald
Mål 15 är att skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.

46 Fredliga och inkluderande samhällen
Mål 16 är att främja fredliga och inklude-rande samhällen för hållbar utveckling, se till att alla har tillgång till rättvisa samt bygga upp effektiva och ansvarsskyldiga och inkluderande institutioner på alla nivåer.

47 Genomförande och globalt partnerskap
Mål 17 är att stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling.

50 **Kinas snabba utveckling ger möjligheter för Sverige**

52 **Vi klimatforskare stödjer Greta och skolung-domarna**

56 Greta-inspirerade protester väntas i över 1 500 städer

59 **Sven Wimnells hemsida:**
Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen ?

61 Det är huvudsakligen människornas verksamheter som styr utvecklingen i världen.

63 **Politikområden för politiken**

65 **Artiklar om Klimat 16 februari - 15 mars 2019**

136 **Artiklar 16 februari - 15 mars 2019 om Brexit**

193 **Artiklar 16 februari - 12 mars 2019 om utrikes**
-651 **och internationella förhållanden, utom Klimat och Brexit.**

Sven Wimnell 22 april 2019:
Bostadsbidrag för barnfamiljer och nya för barnlösa.
Bostadstillägg för pensionärer. Utredningar om verksamheter som styr världen. Vårbudgeten 2019.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzze.pdf

Sida

2 **Innehåll**

6 **Botadsbidrag för barnfamiljer och barnlösa i förvärvslivsåldrar**

7 Årskostnader år 2019, förvärvsarbetande icke-pensionärer.
7 Konsumentverket: Exempel: Vad det kan kosta för en 20-åring med egen inkomst att bo hos föräldrar eller ha eget boende

8 2019. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn. Skatter och marginalskatter
8 2019. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn. Överskott och underskott
9 Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler. Kvinnor och män 20-64 år. Kr/år
10 Från skatteverket.se Inkomståret 2019
11 Vad ingår i skattetabellerna?

12 **Bostadsbidragen för barnfamiljer**
12 Kostnader för barn 2019
13 Socialförsäkringsbalk (2010:110) t.o.m. SFS 2018:1952 Avd. G BostadsstödAVD.13

14 Bostadsbidragen
15 2019. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn. Tabell
15 Ett resonemang om inkomster vid avtrappningsbörjan.
16 Levnadskostnader
17 SCB-statistik 2013 om antalet hushåll

17 Barnkostnader. Ensam med 1 barn.
19 Kostnad för ett barn. Genomsnitt för åldrar 0-18 år. Ensam förälder.
19 För makar/sambor med 1 barn

20 Stockholm barntillsynskostnader
22 barnomsorgsguiden.se
23 Försäkringskassan 2019. Aktuella belopp.

24 Ensam med 2 och 3 barn
25 Makar/sambor med 2 och 3 barn
26 Barnkostnader. Sammanfattning.
27 Förslag för 2019
27 Socialförsäkringsbalken om kapital

28 **Bostadsbidrag för barnlösa. ickepensionärer.**
29 forsakringskassan.se Bostadsbidrag till unga (under 29 år)
30 Socialförsäkringsbalk (2010:110). Kapitler om barnlösa

31 Bostadsbidrag för barnlösa i åldrar över 29 år upp till pensionsåldrar.

31 Ungdomsbostadsbidragen. Barnlösa 18 - 29 års ålder.
32 Socialförsäkringsbalken om kapital

34 **Bostadtillägg och garantipension för pensionärer.**
35 Personer 55 år och äldre efter ålder, kön och typ av pension
38 Fastställd förvärvsinkomst 2017.Andelen personer efter inkomst och kön

41 Regeringen:Tydligare mål och uppföljning för Pensionsmyndigheten
42 Promemoria Socialdepartementet. Socialförsäkringsenheten Förbättrat grundskydd för pensionärer
42 Innehåll
43 Inledning
48 Förslag för ett förbättrat grundskydd
59 Promemoria Socialdepartementet Socialförsäkringsenheten Förbättrat grundskydd för pensionärer Promemoria 1 februari 2019 Tabell 4.2 Typfall med effekter av förslagen

59 Verkan av kapital
61 I 1990 års skattereform ändrades kapitalinkomstbeskattningen.
61 Om en lång historia om pensionärer

63 Regeringskansliet. Blocköverskridande överenskommelse för långsiktigt höjda och trygga pensioner
67 Pensionsgruppens överenskommelse om långsiktigt höjda och trygga pensioner
75 Stora möjligheter att få fler över 65 år att jobba vidare

78 Socialförsäkringsbalk (2010:110)
81 66 kap. Garantipension för den som är född 1937 eller tidigare
84 Varken regeringen, myndigheterna eller de politiska partierna har några offentliga redovisningar om pensionärernas levnadskostnader. Kapitler i socialförsäkringsbalken

84 Från pensionsmyndigheten.se 21 mars 2019
84 Fakta om bostadstillägg
98 pensionsmyndigheten.se 1 april 2019. Som mest kan garantipensionen bli 8 254 kronor för ensamstående och 7 363 kronor i månaden för gifta

99 Garantipensioner. Ensam 2019
99 Bostadstillägg Ensam 2019
99 Marginaleffekter av skatt och bostadstillägg 2019
100 2019. Ensam pensionär över 65 år Två tabeller

101 Månadskostnader år 2019, förvärvsarbetande icke-pensionärer.
101 Pensionärer 2019 Månadskostnader
102 Årskostnader år 2019, förvärvsarbetande icke-pensionärer.
102 Årskostnader år 2019, pensionärer.
103 Årskostnaderna för pensionärer 2020
103 Ensam väntad ändring 2020

106 Tabell 33 Skatteavdrag för månadslön 2019 Tabell 33
112 Från pensionsmyndigheten.se 21 mars 2019
Sidor i pensionsmyndigheten.se

120 **Kopior av tidigare utredningar om systemet för pensionärernas pensioner och bostadstillägg.**
121 Systemet för pensionärernas bostadstillägg.
122 Förbättringar för pensionärer med låga inkomster införs.
123 Bostadstillägg för pensionärer
123 I samband med småhus finns två sätt att bo. (8 april 2004).
124 Viktiga händelser i bostadstilläggens historia. (8 april 2004).
I 1990 års skattereform ändrades kapitalinkomstbeskattningen.
130 Andra påpekanden o förslag. (8 april 2004.)
131 Summa marginaleffekt 2004. (Från sid 3405)
132 Ingen i regeringen eller riksdagen har visat tillräckligt intresse för de lägsta inkomsterna.
133 Januari 2013: Förslagen för bostadstilläggen på sid 95 i http://wimnell.com/omr36-39zq.pdf bör bli att man helt slopar reglerna som föreskriver att kapital/förmögenheter och fastigheter ska påverka bostadstilläggen.
136 Så beräknar vi dina inkomster
Från pensionsmyndigheten 6 feb 2013
138 Så beräknar vi din bostadskostnad (6 feb 2013)
140 Så mycket kan du få i bostadstillägg
141 Så beräknar vi ditt bostadstillägg
143 Avtrappningsregler

144 Många anser att pensionärerna halkar efter i välfärden. Att öka bostadstilläggen något och sänka skatten något för dem är gott och väl, men det är dags ta bort den grovt snedvridande effekten av regeln att 15% av kapital ska ses som inkomst. Regeln bör snarast tas bort.

145 **Kopior av tidigare utredningar om mänskliga verksamheter som styr världen.**

146 **Sven Wimnells hemsida: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?**

148 **Inkomstskatterna**
150 Mer om skatter och bidrag.
153 Fastighetsskatter och förmögenhetsskatter.
156 Nyss har nämnts om kapital

157 **Statsråd och myndigheter**
157 Politikområden för politiken 21 januari 2019
159 Myndigheter
178 Länsstyrelserna

184 **Befolkning och bostäder**
184 Hushållsverksamheter. Vad man har och vad man gör i bostäderna.
185 641- 642 Det börjar med maten.
185 643. När det gäller bostaden har boverket krav
186 644. Teknisk utrustning för vatten och avlopp , energi m m.
186 645 Hushållen har mycket utrustning av olika slag.
186 646 Utveckling av de inre verkligheterna
189 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter, Kapital.
189 648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
189 649 Personvård: barn, hemsjukvård o d

190 SCB Statistiska Centralbyrån. Om allt och hyror

196 Befolkningsstorlek per kommun, 2015
197 Var finns rum för våra barn? – om trångboddheten i Sverige
197 Antal hushåll efter hushållstyp

202 De föreslagna nya lägenhetstyperna
204 Bostad 2 rum och kök och 3 rum och kök i mindre skala
205 Bostad 2 rum och kök i större skala
206 Bostad 3 rum och kök i större skala
207 Fyra rum och kök.
208 Två studentbostäder med gemensamma utrymmen
209 Bostad 2 rum och kök med större sovrum
210 Bostad 2,3 och 4 r o k, beskrivning
211 Två studentbostäder med gemensamma utrymmen
212 Bostad 2 r o k med större sovrum, beskrivning
212 Det är viktigt med rejäla balkonger
213 Antal lägenheter i flerbostadshus efter storlek. Riket
214 Trångboddhet

219 **Systemet för mänskliga verksamheter**.
219 Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse.
220 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.
223 Utvecklingens krafter.
224 Systemet för mänskliga verksamheter.
227 Den fundamentala påverkanskedjan
228 Schema över påverkans och förändringsproblem
229 Politiska och opolitiska planeringar
230 Samband mellan huvudområdena
231 Samhällsplaneringens problem. Kunskaper och värderingar.
232 Det är huvudsakligen människornas verksamheter som styr utvecklingen i världen.

234 **Några tidningsartiklar de senaste dagarna med något om mänskliga verksamheter som förändrar världen**
235 Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen ?
236 Utveckling av de inre verkligheterna
237 Tidningsartiklarna företcknas under rubrikerna Inrikes och Utrikes förhållanden
238 Förteckning över utredningar med fler artiklar.

239 **Inrikes förhållanden**
240 Ungdomssynder
270 Utbildning
294 Sjukvård
336 Arbetsmiljö
348 Klimat och transporter
408 Banker och pengar
426 Politiska partier
459 Bostäder, byggande, städer. Fysiska och sociala miljöer

518 **Utrikes förhållanden**
519 Världen
527 Europa och EU
546 Tyskland
556 Frankrike
589 England / Storbritannien
612 Italien, Spanien, Ungern, Polen m m
630 Nordiska länder
649 USA
669 Ryssland och Ukraina
694 Ost- och Centralasien
710 Mellanöstern
744 Afrika
754 Syd- och Mellanamerika, Kanada
763 Australien och Oceanien
772 Övrigt i världen

782 **Vårbudgeten 2019**
783 Vårbudgeten har lämnats till riksdagen
785 Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken
793 Vårbudgeten 2019 på fem minuter
797 Länkarna i det föregående
816 Riksdagen 10 april 2019 Debatt med anledning av
-869 vårpropositionens avlämnande

Sven Wimnell 27 maj 2019: Tidningsartiklar 22 april - 27 maj 2019 om utrikes förhållanden och de första rapporterna om valet till EU-parlamentet den 26 maj 2019.

http://wimnell.com/omr36-39zzzzzf.pdf

Innehåll:

3 **De första rapporterna om valet till EU-parlamentet den 26 maj 2019.**

38 **Tidningsartiklar 22 april - 27 maj 2019 om utrikes förhållanden**

39 Världen och FN
43 Europa och EU
296 Tyskland
316 Frankrike
337 England / Storbritannien
379 Italien, Spanien, Ungern, Polen m m
443 Nordiska länder
453 USA
517 Ryssland och Ukraina
561 Ost- och Centralasien
626 Mellanöstern
683 Afrika
716 Syd- och Mellanamerika, Kanada
734 Australien och Oceanien. Polerna. Rymden
737 Övrigt i världen
-744

Sven Wimnell 5 juni 2019: Tidningsartklar 22 april - 27 maj 2019 om inrikes förhållanden. http://wimnell.com/omr36-39zzzzzg.pdf

Innehåll

3 Innehåll i: Sven Wimnell 1 maj 2019: Människornas verksamheter och grunderna för planering av framtiden för världen och Sverige.

16 Sven Wimnells hemsida: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?

16 Det är ett elände i världen och det har det alltid varit.

18 Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse.

19 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.

22 Utvecklingens krafter.

23 Systemet för mänskliga verksamheter.

28 Det är 129 verksamhetsområden som vardera innehållller hundratals eller tusentals mindre verksamhetsområden.

28 Innehållet i Sven Wimnell 20 mars 2018 del 1 av 3: Samhällsplaneringens problem. Områden 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken och utbildningar m m.

33 Framtiden beror av hur människorna handlar på underlag av deras inre verkligheter och beror av deras hushållsverksamheter som är grundläggande för levnadsvillkoren

34 **Tidningsartiklar 22 april-27 maj 2019 om inrikes och allmänna förhållanden**

36 **I**nre verkligheter. Tankar om världen och utvecklingen

166 Hushållsverksamheter
172 Mat och dryck, medicin och droger. Matservering
213 Boende och hemlöshet. Hotell
243 Fritidsverksamheter, informationer, umgänge, relationer. barn
327 Lön, skatter, utgifter i hushåll. Överskott, underskott
355 Migration, integration, rasism, globalisering

383 Polis och brottslighet
423 Utbildning, forskning och informationer. Bibliotek. Kultur
604 Sjukvård och omsorg, socialtjänst
733 Arbetsmiljö. arbetsmarknad, arbetsförmedling
772 Klimat. Energi och transporter
938 Näringar
953 Banker, pengar och vinster, mutor.
1002 Riksdag och politiker.
1039 Kommuner och landting
1050 Regeringen och länsstyrelser/regioner
-1077

Sven Wimnell 11 juli 2019:
DN-artiklar 28 maj - 11 juli 2019 om utrikes förhållanden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzh.pdf

Innehåll:
Sida

DN-artiklar 28 maj - 11 juli 2019 om utrikes förhållanden.

3 **Introduktion**

5 Artiklar i kronologisk ordning

Sven Wimnell 9 augusti 2019:
Information om klimatkrisen på hemsidor hos museer m m, kulturpolitik. Agenda 2030. Regeringen, Sida, Utrikesdeklarationen. Artiklar om utrikes förhållanden 11 juli-1 augusti 2019.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzi.pdf

Innehåll
Sida

5 **Kapitel 1: Introduktion**

6 **Närmast föregående redovisning är Sven Wimnell 11 juli 2019: DN-artiklar 28 maj - 11 juli 2019 om utrikes örhållanden.**

7 **Innehållsförteckning till Sven Wimnell 1 maj 2019: Människornas verksamheter och grunderna för planering av framtiden för världen och Sverige.**

22 **Något i juli 2019**

22 Trump får ett 75 år gammalt system byggt på gemensamma regler att knaka
24 Ledare: Trumps mörka skugga vilar över världshandeln
25 Hård retorik. Donald Trump trasar sönder det amerikanska samhället
27 ”Flyktingar används som slagträ i samhällsdebatten”

29 Moderniteten har ett ursprung men den saknar nationell tillhörighet
31 Cynism förblindar. Utopierna har fortfarande en roll i världspolitiken
33 Svårt förstå varför väljare sätter populism före välfärd”
35 Ledare: Dubais glitter får inte dölja det stenhårda förtrycket
37 Nu avgörs den kungliga vårdnadstvisten i domstol
39 Så formades den svarta kvinnligheten annorlunda än den vita
42 Uppploppen vid Stonewall Inn: startskottet Pridefestivalen
44 Dags för en könsneutral familjerättslig lagstiftning”
46 Så ville Denis Diderot förmedla verktyg till kunskapen
49 Ledare: Vi har alla ett ansvar för den globala plastsoppan

51 **Kapitel 2 : Information om klimatkrisen på hemsidor hos museer, myndigheter, kommuner m m. Kulturpolitik.**

53 Till Statsministern 9 juli 2013
53 En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder
54 Nationell strategi för klimatanpassning. Parisavtalet Aktuella regeländringar.
55 Prop. 2017/18:179 om Landsbygd :Innehållsförteckning
57 Statlig strategi Innehållsförteckning
58 Människornas verksamheter och grunderna för planering av framtiden

60 Till hjälp för museerna bör regeringen göra ett enkelt bildspel av framtidsproblemen, som museerna kan sätta upp i sina lokaler.

60 Brevet till Kulturministern:

61 Till chefen för Sörmlands Museum.
62 Museet Sörmlands museum Webbplatens innehåll A-Ö
64 Om planering för framtiden

65 Brev från Kulturdepartementet

66 Anna Mighetto: Genom kunskap om vårt förflutna kan vi påverka hur vi vill ha vår framtid

68 Medlemsförteckning. Svenska museer
81 Globalt.
81 N karta över världen. Med museer
82 ACTIVITIES museer
83 Partners museer

92 Nya Sörmlands museum
93 Sörmlands museums vision
95 Historien i Sörmland
95 Eskilstuna stadsmuseum

97 **Från propositionen Kulturarvspolitik.** 4 Kulturarvsområdets framväxt
97 4.1 Det offentliga historiebruket i äldre tid
98 4.2 Ett framväxande intresse för folkets arv
102 4.3 Minnesinstitutionerna professionaliseras
107 4.4 Skapandet av en modern kulturarvs-politik
111 4.5 Kulturarvsområdets utveckling till i dag

121 5 Ny inriktning för kulturarvspolitiken

121 5.1 Samhällsomvandlingar och nya utmaningar
125 5.2 Kulturarvet är föränderligt och öppet
128 5.3 Kulturarvets mångfaldiga värden
129 5.3.1 Minne, kunskap och bildning
131 5.3.2 Skapandet av identiteter och gemenskaper
133 5.3.3 Byggandet av ett hållbart samhälle
134 5.4 Prioriteringar för en förnyad kulturarvspolitik

137 6 Kulturarvsområdets gemensamma frågor
139 6.2 Det samiska folket och de nationella minoriteterna
140 6.3 Nytt bidrag till ideellt kulturarvsarbete
141 6.4 Ett centrum för utveckling av kulturarvsarbetet
142 6.5 Kulturarvet och skolan
144 6.6 Internationella frågor
145 6.6.1 Inriktning för arbetet med Unescos konvention om det immateriella kulturarvet
148 6.6.2 Inriktning för arbetet med Unescos världsarvskonvention

150 7 Självständiga och angelägna museer
150 7.1 Museipolitik för fria kunskapsinstitutioner
151 7.2 En museilag införs

151 **Riksantikvarieämbetet**
182 Politiken för global utveckling i genomförandet av Agenda 2030

185 **Det regeringen bör påminna museerna om**
190 Regeringens påminnelse bör skickas ut.
190 Över 100 kommuner tappar invånare – kvar blir ödehusen
198 Myndigheter

217 **Kapitel 3 Agenda 2030**

218 Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet
230 VARFÖR AGENDA 2030?
232 VEM? GENOMFÖRANDE AV GLOBALT PARTNERSKAP
235 HUR? Att använda kraften i ordinarie processer
238 NÄR?Arbetet med att nå agendan sker nu, med målet satt till år 2030. Men arbetet måste även fortgå efter 2030.
240 Agenda 2030 Innehållsföeteckning

243 **Kapitel 4 : Regeringen. Sida. Utrikesdeklarationen och några sena artiklar om klimatkrisen**

244 Politikområden för politiken
249 Statsrådsberedningen
252 Utrikesepartementet
257 Justitiedepartementet
263 Försvarsdepartementet
266 Miljödepartementet.
270 Infrastrukturdepartementet
273 Socialdepartementet
277 Kulturdepartementet
281 Utbildningsdepartementet
284 Arbetsmarknadsdepartementet
288 Näringsdepartementet
291 Finansdepartementet
295 Länsstyrelserna
301 Sida
309 Utrikesdeklarationen 2019

316 Handlingsplan Agenda 2030

317 Klimatnyttan av minskad skogsavverkning är enorm
320 Klimatförändringen hotar hela världens matförsörjning
323 Uppvärmningen av klimatet kan snabbas på av skogsbränderna
324 Sluta låtsas som att klimatkrisen är en fråga om höger och vänster

318 **Kapitel 5: DN-artiklar 11 juli - 1 augusti 2019 om utrikes förhållanden.**

På sidorna 249-300 i kapitel 4 finns regeringens hemsidor och där kan du klicka fram allt regeringen gör, bl a 55 000 skrivelser och utredningar. Men inte vad de inte gör , det får du söka i tidningsartiklar som finns i mina utredningar, som finns i förteckningar på wimnell.com.

I utredningen nu kan du få allt om Agenda 2030 i kapitel 3 och allt om kulturpolitik i kapitel 2. I kapitel 1 kan du ta dig till FN, EU och andra aktörer mm. Och där finns några artiklar om läget nu världen. I slutet på kapitel 4 finns också några sådana artiklar som visar svårigheter med klimatkrisen.

Utrikesdeklarationen på sidan 309-315 visar regeringens syn på de utrikes förhållandena.

Kapitel 2: Kommentarer till kapitel 1 och 3

Innehåll:

Sida

155 Kapitel 2: Kommentarer till kapitel 1 och 3

156 Huvudsyftet med redovisningen nu är att visa tidningsartiklar om utrikes förhållanden för tiden 2-31 augusti 2019

157 Det är huvudsakligen människornas verksamheter som styr utvecklingen i världen.

159 I kapitel 1 har alla dessa verksamheter inte nämnts eller kommenterats.

159 De socialdemokratiska regeringarna har inte och har inte haft något statsråd för det viktigaste området för välfärden : hushållsverksamheterna.

159 Bostadspolitiken

160 Undervisning o d. Forskning, Film, radio, TV och Tidningar o d.

161 De utrikes förhållandena är som sagt mycket viktiga idag.

Världen och FN
Europa och EU
Tyskland
Frankrike
England / Storbritannien
Italien, Spanien, Ungern, Polen m m
Nordiska länder
USA
Ryssland och Ukraina
Ost- och Centralasien
Mellanöstern
Afrika
Syd- och Mellanamerika, Kanada
Australien och Oceanien. Polerna. Rymden
Övrigt i världen

161 Regeringen. Sida. Utrikesdeklarationen

162 Redovisningen nu är i kronologisk ordning

Huvudsyftet med redovisningen nu är att visa tidningsartiklar om utrikes förhållanden för tiden 2-31 augusti 2019

Förhållandena i världen nu är sådana att de utrikes förhållandena är så oroande att de måste sättas före de inrikes.

Men inrikes förhållanden är också mycket viktiga och därför har gjorts kapitel 1 med litet av inrikes förhållanden. Tiden för kapitel 1 medger inte mer än det som gjorts. Och det känns som för litet. För att ingen ska tro att allt är med ska nu i kapitel 2 göras några kommentarer.

I kapitel 1 är det egentligen bara 2 saker som särskilt framhållits:

*** Museer. myndigheter, skolor m m ska ha tydlig information om framtidsproblemen.**
*** Värnskatten**
Berörda statsråd har fått del av förslagen.

Utöver det är det bara några artiklar i början av kapitel 1 från augusti om inrikes förhållanden

samt kopior av tidigare redovisningar som visar levnadskostnader och skatter

samt redovisningar om projektet om samhällsplaneringens problem .

I avsnitet om samhällsplaneringens priolem ligger först

Innehåll i : Sven Wimnell 1 maj 2019:
Människornas verksamheter och grunderna för planering av framtiden för världen och Sverige.
http://wimnell.com/omr40zp.pdf

Sedan ett avsnitt
Sven Wimnells hemsida:
Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen ?

Det handlar om utvecklingens krafter och innehåller
Systemet för mänskliga verksamheter,

Som är världens enda fullständiga system för utvecklingens krafter. Det är en samhällsbeskrivning.

Det är huvudsakligen människornas verksamheter som styr utvecklingen i världen.

Det är 129 verksamhetsområden som vardera innehållller hundratals eller tusentals mindre verksamhetsområden.

Se förteckning på två sidor som börjar på nästa sida

Därefter kommer innehållsförteckningar till de senaste redovisningarna i projektet om samhällsplaneringens problem:
http://wimnell.com/omr36-39zzzzza.pdf. till zzzzzi.pdf

Regeringen har fått alla redovisningar.

Det är huvudsakligen människornas verksamheter som styr utvecklingen i världen.

Kunskaps- och värderingsverksamheter:

Samlade kunskaper och övergripande värderingar
Samhällenas arkiv, bibliotek och gällande kunskaper och värderingar. Bl a Mänskliga Rättigheter.Kunskapsforskning. Överblickande samhällskunskap. Lärdomshistoria.

Individernas inre verkligheter.
Tankar om hur det var, är, kan bli och bör bli. Framtidsvisioner. Individens känslor, värderingar o d. Estetik. Ideologi, uppfattningar om samband o d. Psykiska mekanismer. Psykologi od. Individens logik. Vetenskapsteori od. Individens moral och tankar om moral.

Religiösa verksamheter od.

Politiska vetenskaper.
Statistik. Demografi. Statvetenskap. Nationalekonomi. Internationell ekonomi. Lagar och förordningar, traktat, juridik

De demokratiska församlingarnas verksamheter.
Riksdag. Kommun- och landstingsfullmäktige. Regering. Mellanfolkliga centrala organ, FN, EU od.

Politiska krav och politiska planeringar.
Poltiska partier o d om indidviernas kroppsliga förhållanden, utbildning o d, fysiska miljöer och ekonomiska verksamheter, sociala miljöer o d.

Sambandsforskningsverksamheter.
Samband och samordning mellan olika verksamheter

Naturforsknings- och matematikverksamheter.
Naturkunskap. Matematik. Astronomi, rymdforkning. Fysik. Kemi. Geologi. meteorologi, hydrologi o d. Arkeologi o d. Biologi, ekologi, naturgeografi, utvecklingslära, ärftlighet. Botanik, Zoologi.

Teknologiska/ ekonomiska verksamheter:

Allmänt om Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.

Hälso- och sjukvårdsverksamheter, räddning o d. Veterinär.

Ingenjörsverksamheter, konstruktion o d.

Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske od.

Hushållsverksamheter.
Mat, boende. El-, gas- värme-, vatten-, avloppsförsörjning o d. Sophantering. Användning av inventarier od. Personlig hygien och verksamheter i hemmet. Hushållsekonomi, inkomster och utgifter o d. Städning od. Personvård: barnuppfostran, hjälp till gamla och sjuka i hemmet.

Kontorsarbete o d. Datoranvändning.

Opolitisk offentlig civil förvaltning.

Militära verksamheter. Fredsarbete.

Handelsverksamheter.

Telekommuniationsverksamheter.

Förlagsverksamheter o d.

Transportverksamheter. Resebyrå. Lagringsverksamheter o d.

Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.

Allmän företegsekonomi. Arbetsförmedling. Arbetsmarknad.

Marknadsförings- och reklamverksamheter o d.

Tillverkning av varor.

Tillverkning / byggande av byggnader och anläggningar.

Kulturella verksamheter:

Allmänt om fysiska och sociala miljöer och konst och kultur

Övergripande formgivning av fysiska miljöer.
Klimatproblem. Jordens geologi. Växt- och djurvärd. Världsplaner. Riksplaner. Länsplaner. Stadsplaner. Vägar, ledningar. Kvartersplaner. Kulturvård.

Formgivning av byggnader och anläggningar. Arkitektur.

Formgivning av föremål och ljud.
Skulptur. Museer. Konsutställningar. Konsthantverk. Bruksföremål. Konstmåleri. Grafisk konst. Teckenkonst. Fotografi. Musik

Sociologi. Seder och bruk.

Film, radio, TV, offentliga fester m m. Teater. Opera. Konserter. Revyer. konstdans, Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. lek. Spel. Lotteri. Tips etc.

Socialvård.

Äldre sociala miljöer.

Vissa sociala miljöer. Bl a brott och kriminalvård m m

Undervisning o d. Forskning.

Sociala verksamheter i boendet.

Verksamheter i allmänna grupper od.

Sport. Idrott od.

Språkvetenskap.
Litteraturvetenskap.
Skönlitteratur.

Tidningar o d.

Allmän geografi. Lokalhistoria. Reseskildringar.

Biografiska verksamheter.

Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
Allmänt om allmän historia. Världs- och forntidshistpria. Medeltidens och nya tidens historia i allmänhet och i Europa. Medeltidens och nya tidens historia i Asien. Medeltidens och nya tidens historia i Afrika. Medeltidens och nya tidens historia i Nord- och Mellanamerika Medeltidens och nya tidens historia i Sydamerika. Medeltidens och nya tidens historia i Oceanien. Poler. Rymden..

I kapitel 1 har alla dessa verksamheter inte nämnts eller kommenterats.

Regeringens alla statsråd har fått alla tidigare redovisningar. De har också fått alla tidigare under deras regeringstid och de har också gått till dem under oppositionstid om de varit aktiva då.

De socialdemokratiska regeringarna har inte och har inte haft något statsråd för det viktigaste området för välfärden : hushållsverksamheterna.

Regeringens centrum borde ligga vid hushållens förhållanden, mat, boende, fritidsverksamheter, skatter m m som har behandlats i redovisningarna. Runt detta centrum kommer den service av olika slag som statsråden har ansvar för.

Närmast ansvarig i regeringen för hushållsverksamheterna kan vara socialförsäkringsministern och hennes myndigheter. Socialförsäkringarna måste grundas på hushållens behov och om de inte redovisas blir försäkringarna godtyckliga.

Utredningar om brister i socialförsäkringarna finns i

Sven Wimnell 22 april 2019:
Bostadsbidrag för barnfamiljer och nya för barnlösa.
Bostadstillägg för pensionärer. Utredningar om verksamheter som styr världen. Vårbudgeten 2019.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzze.pdf

Regeringen har mojlighet att göra något åt det i den budgetproposition som ska komma i september,

Bostadspolitiken har behandlats utförligt i många redovisningar i projektet om samhällsplaneringens problem. Regeringen har inte, vad man kan se, någon ny verkningsfull bostadspolitik och C och L vill förstöra de bra delar av gällande bostadspolitik som finns.

Nationalekonomer är ofta inte intresserade av välfärdsproblem och propagerar för marknadsstyrning av bostäderna som kan höja hyrorna med 60%, något som är omöjligt att kompensera för hyresgäster och blir en katastrof.

Liberalernas nya partiledare visade i Agenda om värnskatten att hon propagerar för överklassen på underklassens bekostnad och inte intresserar sig för den jämlikhet i välfärden som behövs. C som för länge sedan var ett parti för landsbygden och delvis mindre bemedlade är nu ett företagarparti som mer stödjer överklassen än dem med små inkomster.

Resonemangen om värnskatten visar att kanske 30% av inkomsttagarna inte klarar de lägsta rimliga levnadskostnaderna enligt Konsumentverkets redovisningar av levnadskostnader som ingår i hushållsverksamheterna, som regeringen inte har något statsråd för.

Nationalekonomen Lars Calmfors progagerar för fastighetsskatt som bygger på fiktiva inkomster av fastigheter. Fastighetsskatt är ett enkelt men oacceptabelt sätt att ge staten inkomster. Man ska då betala skatt för inkomster man inte har, vilket är helt förkastligt. I en artikel i DN 24 augusti har han dock börjat förstå att fastighetsskatt är olämpligt.

Calmfors skriver:
" Skatten är inte relaterad till någon faktisk inkomst, utan till en schablonmässigt uppskattad kostnadsbesparing, och kan därför vara svår att betala för en del hushåll. Det gäller även om högre fastighetsskatt kombineras med sänkta andra skatter i en skattereform, eftersom det inte kommer att gå jämnt ut för många. Det kan hanteras på flera sätt:
• En begränsningsregel som sätter ett tak för skatten i förhållande till inkomsten. En nackdel är dock att marginalskatten på förvärvsinkomster stiger för dem som omfattas av regeln, eftersom inkomstökningar då betyder högre fastighetsskatt.
• Uppskjuten skattebetalning tills bostaden säljs. En sådan regel bör bara gälla en del av fastighetsskatten så att inte uppskovsbeloppen riskerar att stiga över bostadens marknadsvärde.
• Att ta ut skatten på bostadens inköpsvärde – eller en långsam uppräkning av det – i stället för på dess marknadsvärde som kan stiga snabbt. Då blir skatten också mer förutsägbar. Men samtidigt blir liknande bostäder i samma område olika beskattade beroende på när de köpts och det blir mer oförmånligt att flytta. "

Fatigheter köps med inkomster som man betalat skatt för.

Många ser inte några som helst skäl till varför man först ska betala köpeskilling för ett småhus eller en bostadsrätt och sedan dessutom skatt för själva boendet.

Anders Pettersson i Gnesta skriver att en skatt baserad på en hypotetisk intäkt är samma sak som att beskatta hemlagad mat istället för restaurangdito.

Undervisning o d. Forskning, Film, radio, TV och Tidningar o d.

som gäller information har behandlats många gånger. Dit hör skolverkets ämnen för grundskolor och gymnasier och universitetetens och högskolornas forskningar. Ämnenas krav på vad som bör läras ut har brister.

Det behövs förteckningar över professurer och vad de gör. Statsråden tycks mena att universiteten och högskolorna ska sköta sig själva men de har inga filosofier om vad de bör göra för att hjälpa politikerna och allmänheten i det demokratiska arbetet.

Varken regeringen eller universitetkanslerämbetet kan upplysa om vilka professurer som finns och vad de gör.

Riksbiblioteket ger ingen klarhet om vad som i politiken behövs för bra demokrati.

Regeringen bör ordna upp förhållandena för forskning, utbildning och information så att de stämmer med politikens behov.

Skolverket bör ha uppgifter om lämpliga läromedel så att allmänheten, väljarna, vet vad som lärs ut.

Det här är viktiga saker för demokratin om man vill ha bättre jämlikhet i välfärden.

Bra forskning, undervisning och informationer behövs för svenska folket, för invandrarna, för unga och gamla.

De utrikes förhållandena är som sagt mycket viktiga idag.

I kapitel 3 redovisas DN-artiklar för tiden 2 - 31 augusti 2019. De redovisas i kronologisk ordning och är hämtade på enklaste möjliga sätt för att spara tid.

Sven Wimnell 27 maj 2019:
Tidningsartiklar 22 april - 27 maj 2019 om utrikes förhållanden och de första rapporterna om valet till EU-parlamentet den 26 maj 2019. http://wimnell.com/omr36-39zzzzzf.pdf

Sida
38 Tidningsartiklar 22 april - 27 maj 2019 om utrikes förhållanden

39 Världen och FN
43 Europa och EU
296 Tyskland
316 Frankrike
337 England / Storbritannien
379 Italien, Spanien, Ungern, Polen m m
443 Nordiska länder
453 USA
517 Ryssland och Ukraina
561 Ost- och Centralasien
626 Mellanöstern
683 Afrika
716 Syd- och Mellanamerika, Kanada
734 Australien och Oceanien. Polerna. Rymden
737 Övrigt i världen
-744

Sven Wimnell 11 juli 2019:
DN-artiklar 28 maj - 11 juli 2019 om utrikes förhållanden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzh.pdf

Sida **DN-artiklar 28 maj - 11 juli 2019 om utrikes förhållanden.**
3 Introduktion
5 Artiklar i kronologisk ordning

Sven Wimnell 9 augusti 2019:
Information om klimatkrisen på hemsidor hos museer m m, kulturpolitik. Agenda 2030. Regeringen, Sida, Utrikesdeklarationen. Artiklar om utrikes förhållanden 11 juli-1 augusti 2019.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzi.pdf

Sida
5 Kapitel 1: Introduktion
6 Närmast föregående redovisning är Sven Wimnell 11 juli 2019: DN-artiklar 28 maj - 11 juli 2019 om utrikes förhållanden.
7 Innehållsförteckning till Sven Wimnell 1 maj 2019: Människornas verksamheter och grunderna för planering av framtiden för världen och Sverige.....

243 Kapitel 4 : Regeringen. Sida. Utrikesdeklarationen och några sena artiklar om klimatkrisen
244 Politikområden för politiken
249 Statsrådsberedningen
252 Utrikesepartementet
257 Justitiedepartementet

263 Försvarsdepartementet
266 Miljödepartementet.
270 Infrastrukturdepartementet
273 Socialdepartementet
277 Kulturdepartementet
281 Utbildningsdepartementet
284 Arbetsmarknadsdepartementet
288 Näringsdepartementet
291 Finansdepartementet
295 Länsstyrelserna
301 Sida
309 Utrikesdeklarationen 2019
316 Handlingsplan Agenda 2030

317 Klimatnyttan av minskad skogsavverkning är enorm
320 Klimatförändringen hotar hela världens matförsörjning
323 Uppvärmningen av klimatet kan snabbas på av skogsbränderna
324 Sluta låtsas som att klimatkrisen är en fråga om höger och vänster

318 **Kapitel 5: DN-artiklar 11 juli - 1 augusti 2019 om utrikes förhållanden**.

På sidorna 249-300 i kapitel 4 finns regeringens hemsidor och där kan man klicka fram allt regeringen gör, bl a 55 000 skrivelser och utredningar. Men inte vad de inte gör , det får man söka i tidningsartiklar som finns i mina utredningar, som finns i förteckningar på wimnell.com.

I utredningen http://wimnell.com/omr36-39zzzzzi.pdf kan man få allt om Agenda 2030 i kapitel 3 och allt om kulturpolitik i kapitel 2

I kapitel 1 kan man ta sig till FN, EU och andra aktörer mm. Och där finns några artiklar om läget nu världen.

I slutet på kapitel 4 finns också några sådana artiklar som visar svårigheter med klimatkrisen.

Utrikesdeklarationen på sidan 309-315 visar regeringens syn på de utrikes förhållandena.

Regeringen bör ha en planering för de utrikes förhållandena och kan ha Sida till hjälp med redovisningen .

Regeringens statsråd för utrikes förhållanden är utrikesministern, handelsministern, ministern för utlandsstöd o d och miljöministern.

Redovisningen nu är i kronologisk ordning

Artiklarna är inte redigerade utan är som de blir vid enkel kopiering. Det blir inte precis som i tidningen, men det är inte möjligt att lägga ner mer arbete på redovisningen. Den görs som ett hjälpmedel för politiker att få grepp om vad som händer i världen. vilket är viktigt i den rådande situationen.

Regeringen måste anpassa sig till framtidsproblemen i världen och också i möjligaste mån påverka världen utanför Sverige. Regeringen borde ha en sammanhängande strategi för förbättring av världen.

En strategi kan följa frågorna Hur var det, hur år det, hur kan det bli och hur bör det bli. Det behöver inte innebära att man går in på främmande länders råttigheter att styra sig sjålva, utan innebär sökande efter kunskap.

När man läser om förhållandena utrikes kan man lätt säga sig att det är hemskt, men vad kan man göra?

Det man kan göra är att finna och formulera problemen. För att förstå hur de uppkommit måste man ha vetskap om det förgångna och om hur det är. Sedan kommer frågor om hur det kan bll - många alternatv- och hur de bör bli. Efter det : vad ska göras för att få det som det bör bli, och det är knepigt eftersom man kommer in på andra länders makt. Men det finns mycket att undersöka innan man kommer till de knepigheterna.

Andra länder har inte svensk kultur, ofta mycket långt därifrån, Man måste finna grundläggande väsentliga kulturfrågor. men missförhållanden beror ofta på fördomar som ingen har nytta av.

En hjälp när man tänker på dessa saker är det uppgjora systemet för mänskliga verksamheter. Det är mänskliga verksamheter som styr världen, Det är de som måste påverkas.

Se http://wimnell.com

Kapitel 3: DN-artiklar 2 - 31 augusti 2019 om utrikes förhållanden

Ledare: Det svenska försvaret är en mycket kokt groda

FREDAG 2 AUGUSTI 2019

Försäkringen är en egendomlig vara, man köper den i förhoppning om att den aldrig ska komma till användning.

Fast egentligen stämmer inte det. Det man betalar för är inte bara skadekompensationen om olyckan trots allt skulle vara framme. Varan är också trygghetskänslan som infinner sig när premien är betald och huset försäkrat. Även den som suckar över kostnaden förstår därför nyttan av att ha en egen försäkring. Den förståelsen är inte lika självklar när försäkringens förmånstagare är hela samhället.

Men som nationalekonomen Lars Calmfors nyligen framhöll i en kolumn på DN:s ledarsidor (24/7): ”Det behövs ett tydligt och trovärdigt åtagande från både regeringspartier och borgerliga partier om att försvaret ska tillföras mer resurser. Ambitionerna bör vara högre, inte lägre, än i Försvarsberedningens rapport.”

När Fredrik Reinfeldt vintern 2013 betecknade försvaret som ett ”särintresse” begick han ett generalfel. Försvaret är det mest grundlägganden av allmänintressen, den viktigaste av alla gemensamma försäkringar. Inre och yttre säkerhet är den grund alla samhällen byggs på. Kan man inte röra sig på gator och vägar utan att riskera att dödas i en granatattack urholkas värdet av en väl utbyggd barnomsorg påtagligt.

Det var därför bra att Stefan Löfven den gången rättade Reinfeldt och framhöll försvaret som ett ”nationellt intresse”. När han slog fast denna självklarhet var Socialdemokraterna ett oppositionsparti. Moderaterna satt i regeringen.

I dag är rollerna och därmed också replikhäftena ombytta. Nu är det Löfven som försöker förvandla försvaret till en kravmaskin bland andra: ”Jag kan lova er att det finns fler än försvaret som vill ha pengar”, avslöjade han sedan de borgerliga

ledamöterna beslutat sig för att lämna Försvarsberedningen.
Det skedde den 10 maj i år, några dagar innan beredningen skulle presentera sin slutrapport. Företrädarna för de fyra borgerliga partierna vägrade skriva under rapporten. Den enighet som dittills präglat arbetet hade gått förlorad sedan regeringen sagt nej till att binda sig vid de ekonomiska ramar för försvaret som beredningen tagit fram: en 50-procentig höjning till 84 miljarder kronor år 2025, motsvarande 1,5 procent av bnp.
Regeringen vill nu att Försvarsmakten ska leverera ekonomiska analyser och prioriteringar. Det betyder: förbereda operation prutning.
Av Mikael Holmströms reportage om Försvarsberedningen i förra helgens DN framgår att det var en maktkamp hos Socialdemokraterna som ledde till att den enade försvarsfronten sprack.
Finansministern Magdalena Andersson körde över såväl försvarsministern Peter Hultqvist som beredningens socialdemokratiske ordförande Björn von Sydow. Stefan Löfven förmådde eller ville inte stå emot.
”Alla som gjort en budget, inklusive en 10-åring, vet att man ställer saker mot varandra: Ska jag gå på bio eller ska jag köpa godis”, sa Magdalena Andersson.
Frivolt i överkant. Ingen dör av att avstå från godis eller bio. Ett land som missköter och försvagar sitt försvar äventyrar däremot sin existens.
Hur ska man förstå Magdalena Anderssons kallsinnighet inför en partiöverskridande berednings förslag till försiktiga förstärkningar av ett systematiskt försvagat försvar? Ett återfall i den antimilitarism som präglade

socialdemokratin vid förra seklets begynnelse? Det låter osannolikt. Vi får hoppas att det också är det.
Den troligaste förklaringen är i stället är att också en finansminister kan agera som ett ”särintresse”. Då satsar hon hellre pengar på väljarvinnande välfärdsförbättringar än på försvarsförmågan, en olycksfallsförsäkring vars värde det kan vara svårt att fullt ut ta till sig i ett land som inte utkämpat krig vid sina gränser på 200 år.
Socialdemokrater har inte ensamrätt på sådana prioriteringar. Av Försvarsmaktens hemsida framgår att försvarets andel av bnp stadigt har minskat under de senaste decennierna, under både socialdemokratiska och borgerliga regeringar, från 3,1 procent 1979–1980 till dagens 1 procent. Det har skett långsamt och lite smygande, så som man enligt talesättet ska göra när man kokar en groda. Försvaret är i dag en mycket kokt groda.
Försvarsberedningens mål om 1,5 procent av bnp är därför, som Lars Calmfors framhåller i sin kolumn, egentligen för blygsamt. Sverige borde snarare sikta på Nato-normen, 2 procent. Inte minst med tanke på att det bara kan vara en tidsfråga innan Socialdemokraterna övervinner sin rädsla för tomtar och troll och säger ja till att Sverige blir Nato-medlem inte bara till gagnet utan också till namnet.
DN 2/8 2019

Ingen ska behöva välja mellan kärleken och religionen

FREDAG 2 AUGUSTI 2019

Många trossamfund vägrar att viga samkönade par. I Aktuellt (30/7) berättade muslimske Ardeshir Bibakabadi om sorgen över att inte kunna få sin kärlek till pojkvännen välsignad av Gud inför alla de bryr sig om.
Rätten att välja sin livspartner är grundläggande i ett liberalt samhälle och äktenskapet är det starkaste juridiska erkännandet av romantiska förhållanden. Att det juridiska skydd som det innebär 2009 gjordes tillgängligt för samkönade par var därför en viktig frihetsreform i linje med den grundläggande liberala principen om att staten ska vara neutral inför människors livsval.
I dag finns både borgerliga och religiösa vigslar. Dessa har samma värde inför lagen, vilket innebär att samfundens företrädare under akten agerar som representanter för staten.
För att skydda religionsfriheten beslutade man i samband med ändringen av äktenskapsbalken att inte införa en plikt för vigselförrättare att viga par mot sin vilja. ”Man kan rimligen inte begära att man inom ett trossamfund skall hålla en vigselgudstjänst som inte omfattas av dess tro”, står det i utredningen.

Därför saknar många homosexuella den möjlighet att vigas i sin egen församling som heterosexuella har.
Varför staten delegerar utförandet av en lag till organisationer som inte delar lagens premisser är oklart. Det finns goda skäl att frånta samfunden möjligheten att utföra juridiskt bindande vigslar. Den som vill ha äktenskapsbalkens skydd får genomgå en borgerlig vigsel, och den som därutöver önskar sig Guds välsignelse besöker ett trossamfund.
Men räcker det? Mot samfundets religionsfrihet står individens rätt att leva i enlighet med sin tro utan att bli diskriminerad. Därför är det inte rimligt att som ordföranden för Lyckobokyrkan bara uppmuntra homosexuella att byta samfund. Den som förvägras välsignelse i sin egen religiösa och kulturella gemenskap går miste om mer än en trevlig stund.
De övergångsriter som samfunden står värd för är enligt många det viktigaste inslaget i den religiösa verksamheten. Ritualerna markerar centrala milstolpar i en människas liv och är ett sätt att befästa hennes plats i gemenskapen bland alla som kommit före och de som kommer efter. Ytterst sätter de henne i kontakt med något större och en mening bortom tid och rum.
Att på grund av sin sexuella läggning förnekas just den äktenskapsritual ens släktingar genomgått är därför inte bara diskriminerande. Som Ardeshir Bibakabadi vittnar om innebär det en värre kränkning, där individen tvingas välja mellan två sidor av sig själv – det fullvärdiga medlemskapet i sin religiösa

och kulturella gemenskap och ett kärleksliv med den man älskar.
Ur detta perspektiv kan det framstå som märkligt att diskriminering är tillåtet i en religiös kontext men inte på arbetsmarknaden. Medan jobbet för de allra flesta är ett ställe dit man går för att tjäna pengar och som lätt kan bytas ut, är den religiösa tillhörigheten en del av ens identitet på ett existentiellt plan. Att föreslå för diskriminerade medlemmar att de helt enkelt kan byta tro är därför inte bara okänsligt utan rent verklighetsfrånvänt.
Samfundens vägran att viga homosexuella par blottar den svåra situation som många unga svenskar befinner sig i. Homofoba attityder finns naturligtvis inte enbart i religiösa miljöer. Men där de tillåts ta sig uttryck i regelverken indikerar det att de genomsyrar också den kulturella gemenskapen. Det är därför inte säkert att en vigselplikt skulle förbättra situationen för de utsatta.
Det är av högsta vikt att samfund som diskriminerar sina medlemmar får stark kritik för detta. Brottsliga handlingar som exempelvis fysisk och psykisk misshandel ska lagföras. Men i ett liberalt samhälle måste staten lämna utrymme för grupper att leva enligt sina kulturella eller religiösa övertygelser. Det handlar i stället om att arbeta för att förändra normer, se till att alla svenskar känner till sina rättigheter och tillhandahålla ett starkt skyddssystem. Den smärta som det innebär att lämna den gemenskap man vuxit upp i är svår att föreställa sig, och tyngdvikten måste därför ligga på att stödja utsatta i deras familjerelationer. Men i extrema fall kommer det att vara nödvändigt att hjälpa medlemmar att kunna välja ett liv utanför gruppen.

Elsa Kugelberg
elsa.kugelberg@dn.se

Brasilien är av världsintresse

FREDAG 2 AUGUSTI 2019

Avverkningen av regnskog i Brasilien har ökat markant sedan högernationalisten Jair Bolsonaro tillträdde som landets president vid årsskiftet. Enligt New York Times har drygt 3 445 kvadratkilometer skövlats under årets sex första månader, vilket är 39 procent mer än under samma - period förra året. I juni var avverkningen 80 procent högre än för ett år sedan. Bolsonaro håller således vad han lovade i valrörelsen. Hans regering har minskat juridiska och praktiska begränsningar för skogsavverkning för att i stället ge mer utrymme till jordbruksodling. Det område som har öppnats upp för skövling är enormt – det är större än Frankrike. Presidenten vill ändå inte tillstå att uppgifterna från de egna myndigheterna stämmer om att avverkningen har ökat. Han kallar dem irriterat för lögner. Bolsonaro hävdar också att uppmärksammandet av Amazonas är en ”miljömässig psykos” och att vad Brasilien gör med regnskogen är en intern angelägenhet. ”Amazonas är vårt, inte ert”, sade han på en presskonferens till en europeisk journalist i förra veckan. Han prioriterar alltså kortsiktig ekonomisk tillväxt i sitt eget land framför klimatet i världen. Men Amazonas är en angelägenhet för allt levande väsen. Det väldiga grönverket fungerar som jordens lungor. Det tar upp koldioxid från

atmosfären och frisätter syre. Amazonas regnskog är oerhört stor – drygt 12 gånger Sveriges yta – och breder ut sig i nio länder, men hela 60 procent av den finns i Brasilien. Nära en femtedel av den ursprungliga regnskogen har emellertid redan gått förlorad på grund av avskogning.

I vintras kom också larmrapporter om att världens regnskogar har blivit tystare; 98 procent av alla insekter på marken i Puerto Ricos djungel är borta. Fjärilarna som brukade fladdra omkring syns knappt längre. Hela ekosystemet är i gungning. Mängden djur i världen har halverats under de senaste 40 åren. Moder jord mår inte bra och regnskogen har en central roll för hennes välbefinnande. Att försvara Amazonas är därför allas vår uppgift. Bolsonaro kan inte få röja loss som han vill, utan att omvärlden protesterar.

Man bör dock ha förståelse för att människor i Brasilien vill förbättra sin vardag genom att odla landets jord. Alla andra använder sina naturresurser så gott de kan. Just därför är konstruktiva förslag som att få på plats en mer effektiv odling på den mark som redan brukas viktiga. Brasilien behöver också utveckla andra näringar och handla mer på världsmarknaden. Där kan det nya frihandelsavtalet med EU vara till gagn. Amazonas måste i alla händelser värnas.

Sofia Nerbrand
sofia.nerbrand@dn.se

Ambassaden: Låt ASAP Rocky bo på hotell

FREDAG 2 AUGUSTI 2019

USA:s ambassad har skickat ett brev till riksåklagaren där man ber om att ASAP Rocky och de medåtalade ska få bo på hotell.

– Det innehöll starka önskemål om att de här tre personerna ska släppas ur häktet, säger Karin Rosander, kommunikationsdirektör på Åklagarmyndigheten.

Brevet som skickades från USA:s ambassad till Åklagarmyndigheten, och som Expressen var först med att rapportera om, kom fram under gårdagen.

– Jag kan bekräfta att det kommit ett brev, det var undertecknat av ambassadören eller någon på uppdrag för ambassadören. Det innehöll starka önskemål om att de här tre personerna ska släppas ur häktet, och om det fanns alternativ till häkte. Som hotell, säger Karin Rosander, kommunikationsdirektör på Åklagarmyndigheten.

Enligt Rosander var brevet adresserat till Åklagarmyndigheten. Hon säger att det då i princip ”är underförstått” att brevet är avsett för riksåklagaren Petra Lundh. Brevet ska nu sekretessprövas innan det lämnas ut.

– Vi har också skickat ett svar som de ännu inte har hunnit få. Vi kommer att

göra en sekretessprövning av de här breven. Jag vill inte gå närmare in i detalj på vad vi skrev, säger Karin Rosander.
Det är inte första gången som hotell föreslås som ett alternativ till häkte för Rakim Mayers, som ASAP Rocky egentligen heter, och de två medåtalade. Under häktningsförhandlingen den 19 juli föreslog Slobodan Jovicic att ASAP Rocky skulle kunna bo på hotell i stället för på Kronobergshäktet, och att det inte fanns någon flyktrisk.
– Min klient skulle inte fly rättvisan utan en rimlig lösning skulle kunna vara att han får bo på Grand Hôtel, och dagligen inställa sig hos polisen som skulle kunna ha hans pass i förvar. Då skulle han kunna gå till studion och jobba. Samtidigt hade man eliminerat den flyktfara åklagaren lyft som skäl till häktningen, sa Slobodan Jovicic då till DN.

Thea Mossige-Norheim
thea.mossige-norheim@dn.se

Omstridd landreform kan starta i städerna

FREDAG 2 AUGUSTI 2019

Vita jordbrukare i Sydafrika går till hårt angrepp mot ett färskt förslag om att omfördela mark utan kompensation till de nuvarande ägarna. Få frågor är så känsliga och avgörande för Sydafrikas framtid som den om en landreform. För president Cyril Ramaphosa, som kämpar med att rädda en ekonomi i fritt fall, väntar en känslig balansakt.

Johannesburg.

Det är en särskild panel, utsedd av president Cyril Ramaphosa, som efter 1,5 års utredning i helgen blev klar med sitt arbete. Panelen konstaterar att 60 procent av Sydafrikas befolkning inte är juridiska ägare till marken de bor på och att bara 10 procent av jordbruksmarken omfördelats sedan demokratiseringen på 1990-talet, trots ett mål som var satt tre gånger så högt.

Bland panelens många rekommendationer sticker en ut: den föreslår att författningen ändras så att land och fastigheter kan övertas utan att nuvarande ägare kompenseras av staten.

Jordbruksorganisationen Agri SA, som deltagit i arbetet men markerat en avvikande åsikt, är ”extremt oroad” och säger att om rekommendationerna följs,

kommer landets livsmedelsförsörjning att hotas.
– Förtroendet hos investerare och bolag är redan lågt och det sista vi behöver är ytterligare press på ekonomin och jordbrukssektorn, säger dess chef Omri van Zyl, enligt Fin24.
Hans kollega på branschorganisationen SAAI, Theo de Jager, går steget längre:
– Panelen och dess medlemmar positionerar sig som uppviglare till splittring och rasmotsättningar, säger han.
Tonläget är uppskruvat hos de vita farmarna och ordvalet kan tyckas märkligt med tanke på att landfrågan historiskt skapat just splittring och rasmotsättningar – som drabbat en helt annan grupp.
Ett kvartssekel har gått sedan apartheidsystemet föll och Sydafrika demokratiserades, vilket banade väg för ANC-ledaren Nelson Mandela som president.
Apartheid – åtskillnad – var en rasistisk ideologi som omfattade varje del av samhället men dess kärna var just den spatiala separationen av människor av olika etnicitet. Den vita minoriteten, runt 10 procent av befolkningen, bredde ut sig på 90 procent av landets yta, såväl på landsbygd som i städer, medan människor av annan härkomst fick trängas på resterande 10 procent, grovt räknat.
Det är viktigt att komma ihåg att apartheid, implementerat efter Nationella partiets makttillträde 1948, var en förstärkning av århundraden av kolonialt förtryck. Ägandeförhållandena när det gäller mark cementerades nästan omedelbart efter det moderna Sydafrikas bildande i början av förra seklet, med ”Native Lands Act” från 1913. Men apart-

heid genomfördes med en sällan skådad kombination av precision och ambition och under en epok då det moderna Sydafrika växte fram, vilket gjort dess effekter så mycket svårare att utplåna.
På 1950-talet, när krav på självbestämmande och självständighet väcktes i kolonier över hela världen, gick grävskoporna fram över stadsdelen Sophiatown i Johannesburg, en av de få förorter som ännu varit blandad till sin karaktär. Den nya villastadsdelen, enkom för vita invånare, döptes till ”Triomf”.
När medborgarrättsrörelsen satte sin prägel på 1960-talets USA och de sista segregationslagarna upphävdes, avrättades demonstranter av polis i sydafrikanska Sharpeville och så sent som 1970 klubbades Bantustan-lagarna som förpassade svarta invånare till påtvingad självständighet i ”homelands” som råkade ligga på de sämsta jordarna inom Sydafrikas gränser.
Under tidigt 1980-tal, när hela världen börjat protestera mot apartheidregimen, pågick demoleringen av ”District Six”, en stadsdel i centrala Kapstaden som befolkats av människor av blandad härkomst.
Denna bakgrund är nödvändig för att förstå bitterheten kring landägande som den svarta majoriteten tvingades svälja i utbyte mot en fredlig övergång till demokrati.
Ett av huvudkraven från apartheidregimen under förhandlingarna med ANC var att vitas tillgångar inte skulle hotas. För att rädda ekonomin tvingades ANC att acceptera orättvisorna. Den som förde ANC:s talan under dessa förhandlingar var den dåvarande fackbasen Cyril Ramaphosa.

Han sattes sedan på att leda arbetet med den nya författningen, som alltså garanterade att de vita skulle få behålla sina tillgångar.
I sektion 25 slogs fast att fastigheter kan exproprieras av staten om det ligger i det allmännas intresse och ett av dessa intressen är ”nationens åtagande vad gäller landreform”. Men i samma sektion garanterades samtidigt att ”kompensationen [...] ska vara precis och rättvis”. Ägaren skulle ersättas ekonomiskt.
Landreformerna, som bland annat syftade till att på frivillig basis omfördela 30 procent av jordbruksmarken, pågick med viss hastighet under Mandela och efterträdaren Thabo Mbeki, men gick i stå under Jacob Zumas decennielånga vanstyre. I dag beräknas det dröja 35 år innan alla krav på återbördande av mark, som konfiskerades under apartheidtiden, lämnats tillbaka till sina ursprungliga ägare.
I Kapstaden möts besökare av ett jättelikt fält – tidigare District Six – som breder ut sig längs motorvägen efter kurvan kring Taffelbergets östra kant. Av 60 000 fördrivna invånare har bara ett par tusen kunnat återvända till nybyggda fastigheter.
År 2015 bjöd Mandelastiftelsen in den franska ekonomen med rockstjärnestatus, Thomas Piketty, för att hålla det årets Nelson Mandela-föreläsning, en ära som tidigare getts bland andra Barack Obama, Bill Gates och Ellen Johnson-Sirleaf.
Piketty talade om Sydafrikas inkomstklyftor som är de högsta som rapporterats i världen. Han pekade ut den misslyckade omfördelningen av land som en av orsakerna till de svindlande klyftorna.

– Om vi ser ur ett brett historiskt perspektiv, så har vi sett mycket mer ambitiösa landreformer än i Sydafrika sedan slutet av apartheid. Vi måste tänka om vad gäller landreform i Sydafrika, sade Piketty.

I dag har Cyril Ramaphosa blivit president och det har återigen fallit på hans lott att hantera den känsliga frågan. I vågskålarna ligger samma avvägningar som på 1990-talet. Men vi vet nu exakt hur destruktiv en illa genomförd landreform kan bli för ekonomin – det är bara att bege sig tvärs över gränsen till den ekonomiska kollapsens Zimbabwe. Ramaphosa har utmålat sig själv som en ekonomisk räddare och det sista han vill är att skrämma slag på internationella investerare genom att rucka på äganderätten.

Men ANC har inte längre monopol på makten och de utmanas från vänster av den radikala politikern Julius Malema och hans parti EFF, som har sitt starkaste stöd bland yngre väljare. De så kallade Born Free-väljarna, som fötts efter apartheids fall 1994, nöjer sig inte med den politiska frihet som deras föräldrar vann på 1990-talet utan vill se en radikal omfördelning. Även om de vet att det är illa i Zimbabwe så är inte landreformen som orsakade haveriet något avskräckande exempel. De är för unga för att minnas hur väl det var ställt i Zimbabwe innan allt gick fel.

Ramaphosa måste se ut som om han gör något för att öka hastigheten i omfördelningen av land, samtidigt som han försöker locka investerare till landet. Lösningen kan finnas i städerna. Panelens förslag är att man begränsar klausulen om övertagande av mark och fastigheter (utan ersättning) till sådana som är skuldtyngda bortom räddning, övergivna eller där hyresvärdarna är frånvarande. Sådana finns det gott om, inte minst i Johannesburg där stora delar

av stadskärnan har förslummats sedan 1990-talet.
Tanken är att dessa fastigheter ska ombildas till allmännytta för låginkomsttagare. Vem som ska finansiera detta projekt är det ingen som vet, för staten är i det närmaste bankrutt. Men det skulle kunna ses som ett symboliskt steg framåt.
De vita jordbrukarna spjärnar sannolikt emot för att de är oroliga för att denna första justering av äganderätten bara är början och att mer kan komma framöver. Men de skulle förmodligen tjäna mycket i ren goodwill på att backa en viss typ av omfördelning av land. Alternativet är att ANC i framtiden tvingas in i en koalition med EFF och då kan resultatet bli värre ur deras synvinkel.
Och alla kan nog enas om att District Six snarast bör bebyggas med lägenheter åt fler av de 60 000 människor som tvingades bort. Det skulle läka ett plågsamt geografiskt och historiskt sår i Kapstaden. Eller så låter man det vara, som en påminnelse även för de allra rikaste i landet om den historiska orättvisa som fortfarande består.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com

Fakta. Brist på pengar hindrar omfördelning

Landreformprogrammet i Sydafrika har stått mer eller mindre stilla under de senaste tio åren, på grund av byråkrati och brist på pengar.
Landreformen omfattar dels omfördelning av land som tidigare varit i privat eller statlig ägo, dels återbördande av land som illegalt togs från den svarta befolkningen under apartheidåren och delades ut till vita invånare.

Joe Biden behåller ledarrollen inför Demokraternas primärval

FREDAG 2 AUGUSTI 2019

Analys.

Joe Biden behåller ledningen i Demokraternas primärval efter sommarens första debatter. Stödet för Biden är en påminnelse om hur djupt - Demokraternas kärnväljare saknar Obama-åren, men det speglar också att de mest av allt vill se en kandidat som kan besegra Donald Trump.

New York.

Joe Biden tycks ha överlevt sommaren. Han har utsatts för konstanta attacker från ett dussintal partikollegor som försöker besegra honom i partiets primärval. Dessutom får han ständig kritik från den energiska amerikanska vänstern, som längtar efter en mer progressiv kandidat. Trots det tycks Bidens ledning i opinionsmätningarna vara relativt stabil för tillfället.

Det höga tonläget på demokraternas debatter speglar en ideologisk strid i partiet. Där står vänsterdemokrater som Elizabeth Warren och Bernie Sanders på ena sidan, och mer traditionella

mittendemokrater som Biden och Kamala Harris på den andra sidan.
Det ironiska är att det är just Harris och Biden som haft de mest högljudda konflikterna på debattscenen, vilket beror på att de slåss om precis samma väljare. Bidens starkaste stöd kommer från traditionella demokrater och svarta väljare som visade starkt stöd för Barack Obama. Det är precis samma väljargrupper som Harris behöver för att ha en chans att vinna.
Bidens svagheter kan tyckas värre än de är i ett politiskt klimat som präglas av debatterna på sociala medier. Men det vore ett misstag att förväxla den amerikanska twittervänsterns kritik mot Biden med demokraternas bredare väljarkår.
De flesta Demokrater förknippar främst Biden med de åtta åren i Vita huset med Barack Obama. När partikollegorna gång på gång kritiserade Barack Obama i debatten i Detroit var det förstås ett sätt att indirekt kritisera Biden, genom att säga att det han och Obama åstadkom tillsammans i Vita huset var otillräckligt. Men Demokraternas kärnväljare älskar fortfarande Obama. Han är den i särklass mest populära demokraten i landet och den i särklass mest populära ex-presidenten just nu bland alla amerikaner.
Det relativt stabila stödet för Biden förklaras också av de opinionsmätningar som visar att det allra viktigaste för Demokraterna är att hitta en kandidat som kan besegra Trump. En majoritet säger att det är viktigare än en kandidat med perfekt ideologisk plattform.
Debatterna så här långt visar att det både finns fördelar och nackdelar med partiets historiskt breda startfält. En fördel är att

det så tydligt speglar den mångfald som präglar Demokraterna som parti, i kontrast till de allt mer homogena republikanerna.
Joe Biden inledde debatten i Detroit med att poängterade detta, när han vände sig till sina partikollegor på scenen, med familjer som kommit till USA från Indien, Jamaica, Mexiko och Taiwan.
– Mister president, det här är Amerika, sade Biden, i en uppenbar pik mot Trumps främlingsfientliga nationalism.
En nackdel med det breda startfältet är däremot att den hårda konkurrensen om uppmärksamhet tycks ha trissat upp tonläget och behovet av personangrepp, som tenderar att skära igenom mediebruset mer effektivt än sakpolitiska diskussioner.
Det drabbar framför allt Biden, som tydligt har befäst sin ledarställning under sommaren, men som därför också får utstå attacker från alla håll. Det problematiska för Demokraterna är att angreppen ofta handlar om personlig karaktär, snarare än sakpolitik.
De tycks medvetet försöka bryta ner stödet för Biden bland kvinnliga väljare och svarta väljare, vilket kan ge hans nationella image en törn. Risken är att det inte räcker för att besegra honom i primärvalet, men däremot skadar honom inför ett potentiellt presidentval mot Trump.

Martin Gelin

Fakta. Demokraternas tv-debatter

För att kvalificera sig för debatterna i Detroit natten mot onsdag och torsdag var kandidaterna tvungna att uppfylla ett av två kriterier: antingen ha haft minst 1 procents stöd i tre nationella opinionsmätningar eller

ha fått ekonomiskt stöd från minst 65 000 givare i 20 olika delstater.
22 av totalt 25 kandidater klarade kraven, men eftersom arrangörerna beslutat sätta ett tak vid 20 kandidater sorterades de två som hade lägst stöd bort.
Vilka kandidater som skulle debattera mot varandra avgjordes med lottning.

Svensk tvekan om internationell insats vid Hormuzsundet

FREDAG 2 AUGUSTI 2019

Regeringen har ännu inte bestämt om Sverige ska delta i en internationell insats för att stärka säkerheten kring Hormuzsundet. Frågan analyseras på utrikesdepartementet, enligt utrikeshandelsminister Ann Linde (S).

– Där har de i stort sett dagliga kontakter med Storbritannien, USA, Iran. Man har också kontakter med Stena, säger Ann Linde till TT efter torsdagens regeringssammanträde.
Frågan har aktualiserats sedan Iran den 19 juli lagt beslag på det brittiskflaggade oljefartyget Stena Impero, som ägs av den svenska Stenakoncernen.
EU-länderna Frankrike och Tyskland har hittills uttryckt sig avvisande till de förslag om internationella insatser kring Hormuzsundet som lagts fram. De vill hellre se mer diplomati och nedtrappning av konflikten med Iran, bland annat för att rädda det så kallade kärnenergiavtalet med Iran.
Erik Hånell, vd för fartygsägaren Stena Bulk, tror att den svenska regeringens kontakter med Teheran skulle kunna ge frukt och leda till att rederiets tanker och personal släpps.
– Sverige har ju en relativt god relation med Iran historiskt sett. Vi hoppas få till något slags samtal den vägen. Men vi är inte där än.
Efter konfiskeringen av Stena Impero stoppade rederiet sina brittiskflaggade fartyg från att gå genom sundet. Nu har man påbörjat trafiken igen – med upptrappad säkerhet.

Epsteins plan: ”Samla kvinnor för avel”

FREDAG 2 AUGUSTI 2019

Sexbrottsanklagade miljardären Jeffrey Epstein misstänks ha haft planer på att samla kvinnor på sin ranch i New Mexico för att använda dem för avel. Tanken var att föra vidare sitt eget dna och stärka den mänskliga rasen, skriver New York Times.

Miljardären och finansmannen Jeffrey Epstein åtalades i början av juli efter anklagelser om sexköp och människohandel med minderåriga flickor. Nu kommer uppgifter om att Epstein under tidigt 00-tal ska ha haft planer på att samla kvinnor på sin ranch i delstaten New Mexico för att inseminera dem med sin egen sperma.

För New York Times berättar flera forskare och affärsmän som funnits i Epsteins krets om planerna som miljardären talat öppet om. Han ska bland annat ha berättat för en forskare som jobbade på Nasa att målet var att ha 20 kvinnor på ranchen som skulle bära och föda hans barn.

Enligt forskaren ska Epstein ha fått idén från den spermabank som fanns på 1980- och 90-talet i Kalifornien där endast Nobelpristagare fick bidra med sperma. Initiativtagaren var miljardären Robert Klark Graham som ville att intelligenta kvinnor skulle föda Nobelpristagarens barn för att på så vis föda upp en generation av genier.

Fascination för genetik och tankarna om att föra vidare sitt dna till ett stort antal kvinnor delade Epstein med sig av mellan 2001 och 2006, enligt vittnesmålen. Men huruvida han genomförde sina planer är oklart.

Jeffrey Epstein greps den 6 juli anklagad för sexhandel och stämpling till brott. Finansmannen misstänks ha betalat flickor under 18 år för att utföra sexuella handlingar och för att förmå dem att rekrytera fler flickor. Den yngsta uppges ha varit 14 år.

Händelsen har väckt stor uppmärksamhet världen över inte minst för Epsteins samröre med president Donald Trump och den förre detta presidenten Bill Clinton. Sedan gripandet sitter Epstein häktad och åtalad i väntan på rättegång. Han har inte fått tillåtelse att släppas mot borgen då man anser att flyktrisken är stor. Under onsdagen dök han upp i rätten för att få beskedet att åklagaren vill att rättegången ska ske i juni 2020, skriver The Guardian. Jeffrey Epstein nekar till anklagelserna.

Clara Fritzon
clara.fritzon@dn.se

Frågetecken kring likvideringen av bin Ladins son

FREDAG 2 AUGUSTI 2019

Om Usama bin Ladins son Hamza verkligen är död innebär det en ansenlig förlust för den globala islamistiska terrorismen. Den slutsatsen drar en av USA:s ledande terroristforskare.

Emellertid är omständigheterna kring Hamza bin Ladins död oklara. Nyheten kablades ut av amerikanska medier på onsdagskvällen, men Vita huset har hittills inte velat kommentera uppgifterna.

Den cirka 30-årige Hamza bin Ladin beskrivs som al-Qaidaledarens favoritson och kallas ”terrorns kronprins”. Redan innan 11 septemberattackerna 2001 som gjorde Usama bin Ladin beryktad i hela världen medverkade Hamza i terrornätverkets pr-videor.

När hans äldre bror Mohammed gifte sig i Afghanistan början av 2001 videofilmades bröllopet. I filmen förekommer en sekvens där en mycket ung Hamza varnar USA för ”att jaga pappa”.

Sedan dess har Hamza bin Ladin med jämna mellanrum dykt upp i webbforum knutna till al-Qaida där han delat ut bloddrypande varningar till västvärlden.

Men hur Hamza bin Ladin dödats, var och av vilka är ännu inte känt. Tidningen New York Times och tv-kanalen NBC gick ut på

onsdagskvällen svensk tid med nyheten om likvideringen, där USA ska ha spelat en ledande roll. Uppgifterna kommer från två ledande underrättelsemän som valt att vara anonyma.
Nyheten har skapat en kraftig spekulationsvåg på sociala medier, där bin Ladin-sonen ömsom placeras i Iran, ömsom i gränstrakterna mellan Afghanistan och Pakistan eller Idlib i Syrien.
Det råder också delade meningar om vilken roll Hamza bin Ladin spelat i al-Qaida, om han någonsin hade en operativ roll inom terrornätverket eller om hans funktion snarare var att agera ”omslagspojke” i kraft av faderns ryktbarhet.
Erik Ohlsson

Våldtäktsanklagad politiker utesluts

FREDAG 2 AUGUSTI 2019

Indien. Det indiska regeringspartiet BJP har uteslutit politikern Kuldeep Sengar som sedan 2017 anklagats för våldtäkt, rapporterar BBC. Sengar sitter häktad i väntan på en dom, men anklagelserna har fått förnyad aktualitet efter att våldtäktsoffret, en i dag 19-årig kvinna, skadats allvarligt i en bilkrasch i helgen. Kvinnans familj påstår att det inte rör sig om en olycka, något som polisen nu utreder. Våldtäkten ska ha ägt rum i samband med att kvinnan sökte jobb hos Sengar. Efter det ska hon ha kidnappats och våldtagits flera gånger av politikern och flera andra män. **TT**

Nya robottester i Nordkorea

FREDAG 2 AUGUSTI 2019

Nordkorea. En ny omgång kortdistansrobotar har avfyrats av Nordkorea, den tredje omgången missiler på en vecka, rapporterar den sydkoreanska nyhetsbyrån Yonhap.
Amerikanska källor säger till Reuters att det verkar röra sig om samma typ som vid tidigare robottester i veckan.
President Donald Trump tonade ner de nya robottesterna när han fick frågor av journalister på torsdagen.
Kortdistansrobotar är ”standard” och utgör inget hot mot USA, sade presidenten.
TT-AFP-Reuters

Sol-och-vårare på nätet blir allt skickligare

FREDAG 2 AUGUSTI 2019

Det blir allt vanligare med romansbluffar på nätet – alltså där bedragaren gör sig vän med dig för att komma åt pengar. De som polisanmäler har förlorat i snitt 350 000 kronor.
– Vi upptäcker två fall per dag. De kriminella blir allt skickligare, säger Linus Fugl på Danske bank.
Det börjar med en kontakt via dejtningssajter eller olika sociala medier – där odlas ny vänskap, ibland romantik.
Sen kommer en begäran om pengar – det

kan handla om ett plötsligt behov av läkarvård, hjälp med flygbiljetter eller med att köpa sig fri från militärtjänsten.
– Till och med juni i år hade vi fått in 360 polisanmälningar om så kallade romansbedrägerier, mer än 90 procent av dem sker via nätet. Fast vi tror att det finns ett stort mörkertal, eftersom folk skäms över det som hänt, säger Lotta Mauritzson som jobbar förebyggande på polisens nationella bedrägericenter.
Hon säger att de som polisanmäler uppger att de blivit av med i snitt 350 000 kronor, i 75 procent av fallen är offren kvinnor.
– Och ibland drabbas de dubbelt. Först av en bedragare, sedan av en annan som är i maskopi med den första och uppger sig vara till exempel advokat som vill hjälpa till mot ersättning.
Det går inte att jämföra årets siffror med samma tid i fjol eftersom ”romansbedrägerier” fick en egen brottskod vid årsskiftet, från att tidigare ha varit en del av en större kategori.
– Men vi följer det här och ser en ökning, det stämmer också med de indikationer vi får från bankerna, säger Lotta Mauritzson.
Den bilden bekräftas också när DN kontaktar de stora bankerna, även om det är svårt att få några riktiga siffror i semestertider. Undantaget är Danske Bank, där Linus Fugl är chef för bekämpning av bedrägerier i Sverige.
– Det här är inget nytt, men de senaste 18 månaderna har vi sett en fördubbling av antalet fall. För hela Danske Bank upptäcker vi i snitt två misstänka överföringar per dag, i Sverige är det flera fall i veckan.
Han säger att 50–60-åringar är överrepresenterade bland offren. Via dejtningssajter, Facebook eller Instagram

får de kontakt med bedragaren, som uppträder med falskt namn och foto.
– Det som är så lågt är att man letar upp folk som blivit ensamma eller som befinner sig i en känslig situation av andra orsaker, säger
Linus Fugl och fortsätter:
– Det är tråkiga fall, det kan vara personer som sparat länge men som nu kan förlora flera hundra tusen kronor, vi har exempel på uppemot en halv miljon kronor. Vårt ständiga råd är att aldrig överföra pengar till någon man inte har träffat, samt att polisanmäla.
Danske Bank letar i sin övervakning efter avvikande beteenden hos kunderna.
– Ett exempel är när det plötsligt bland helt vanliga regelbundna överföringar kommer en transaktion till ett afrikanskt land.
Linus Fugl säger att det ganska ofta händer att den utsatta kunden inte vill acceptera bankens varning. Denne kan vara helt övertygad om att han eller hon är mitt i en relation med en ”god vän” som har hållit på ett tag och som personen vill hjälpa.
– Vi kan inte tvinga personen att stoppa överföringen, men å andra sidan finns det en gräns för vad banken kan ersätta om man blir lurad och inte vill ta emot bankens råd och anvisningar.
Hur bra är ni på att upptäcka skojarna?
– Vi tycker att vi är hyfsat duktiga, och alla banker blir allt bättre. En stor del av överföringarna lyckas vi stoppa, men om någon fört över pengar till Asien eller Afrika är det svårt att få tillbaka dem.
– Men de kriminella blir också proffsigare. Förut handlade det om dåligt skrivna Nigeria-brev, nu kommunicerar de på

klanderfri engelska eller svenska, de är duktiga på att skapa gemenskap och kan odla vänskap under lång tid, uppemot ett år, innan de slår till, säger Linus Fugl. Detta antyder att bedragarna har flera relationer pågående samtidigt, och kan leva på sin verksamhet. Det bekräftas av Lotta Mauritzson på polisens nationella bedrägericenter:

– Oh ja, det finns flera exempel på rena callcenter, där de kriminella jobbar ifrån. Några har slagits ut, problemet är att de flyttar.

Lotta Mauritzson känner inte till något fall där någon blivit dömd för denna typ av bedrägerier i Sverige.

– Det stora problemet är att mycket av pengarna går utomlands och vi måste dels bevisa exakt vem som pengarna har gått till, dels bevisa uppsåt.

360 polisanmälningar på ett halvår, inga påföljder, det ger inte mycket hopp för de drabbade?

– Allting kan gå bättre, vi ger inte upp. Nationellt bedrägericenter jobbar mycket med Europol och andra samarbetspartner för att bland annat slå ut dessa callcenter. Det här drabbar hela Europa.

Hans Strandberg
hans.strandberg@dn.se

Fakta. Varningssignaler

Lotta Mauritzson på polisens nationella bedrägericentrum ger varningssignaler för nätvänskap som kan gå fel:
Kommer det en vänförfrågan i sociala medier från ”ingenstans”, från någon du inte vet något om?
När din vän behöver hjälp med pengar, blir det då plötsligt väldigt bråttom, typ ”inom 36 timmar”?
Är det så att din vän hela tiden hittar på ursäkter för att ni inte kan träffas på riktigt?

”Då var jag ledsen, nu är jag bara förbannad”

FREDAG 2 AUGUSTI 2019

Ann-Kristin mådde dåligt i sin relation, då dök en snygg oljearbetare upp på Facebook. Efter tre månader kom bedragarens första rop på hjälp.

– Klart att det är sura pengar, klart att jag var godtrogen och dumdristig. Nu försöker jag hjälpa andra kvinnor.

Ann-Kristin är en medelålders kvinna med stabilt jobb i en svensk småstad. Hon vill inte ha sitt efternamn eller sitt ansikte i tidningen, eftersom hon inte berättat sin historia för alla sina närstående. Även om hon nu känner sig stark och arg finns skammen fortfarande kvar – trots att det nu är några år sedan allt började:

– Jag hade det inte bra då med min man, och då dök det upp en vänförfrågan på Facebook. En snygg man, vars bilder jag såg att andra kvinnor hade gillat. Vi började kommunicera, han var lågmäld till en början, och mycket intresserad av vad jag berättade.

Mannen, vi kan kalla honom Roger i brist på sanningen, hade ett bländvitt leende och uppgav att han var tysk, bilden motsade inte det, och hade en firma som jobbade med olja i Skottland. Så fort han var klar där skulle han komma och hälsa på.

– Jag minns att han skickade flygtider, och de stämde helt och hållet, säger Ann-Kristin.
Den första begäran om pengar kom efter ungefär tre månaders Facebook-vänskap.
– Han sade att han hade anklagats för kontraktsbrott och behövde hjälp med att fixa det. Sedan var det andra utgifter, han hade fått en månads fängelse och behövde betala sina anställda när han kom ut, med mera.
Ann-Kristin vill inte uppge hur mycket pengar hon till slut blev lurad på, mer än att det är ”en hel del”. Hon kom att skicka pengar till flera brittiska bankkonton och även via en utländsk betalningstjänst till ett afrikanskt land.
I dag är hon övertygad om att precis allt var fejk – ”Rogers” ursprung, hans bild, hans namn. Början till hennes uppvaknande kom när hon ombads vara förvaltare för hans tolv miljoner pund och sedan flytta dem vidare.
Ann-Kristin fick se sitt namn på ett kontoutdrag från en välkänd förmögenhetsförvaltares hemsida – en välgjord förfalskning som till och med innehöll en uppmaning att anmäla om man misstänker bedrägerier.
– Där vände det – det var den där enorma summan, att han behövde en kopia på mitt körkort som ju innehåller mina fyra sista siffror, och att han ändå behövde 60 000 kronor för att ordna det praktiska med förvaltarskapet.
När Ann-Kristin inser att en spännande saga plötsligt blivit en mycket trist historia blir hon först ledsen, sedan alltmer förbannad och bestämmer sig för att ur sina egna misstag hämta nytta åt andra. Hon spelar med under ungefär ett år, som om allt var som förut, och får höra

historier om att ”Roger” behöver pengar för att han tappat passet, för att han blivit misshandlad av portugisisk polis och för att han står helt barskrapad i Kiruna.
– Men under tiden samlar jag på mig ett antal kontonummer, bland annat svenska. Jag spelade in hans röst, jag har lämnat information till svensk och brittisk polis, jag har kontaktat svenska och utländska banker, pratat med riksåklagaren. Det borde vara lättare att lösa brott ju mer fakta man har.
Hennes egen polisanmälan mot ”Roger” lades ned, en orsak var att han fanns utomlands och hade falsk identitet, ett vanligt skäl när det gäller romansbedrägerier.
– Det är jag besviken över, liksom över bemötandet från en del banker. Men man kan ju hoppas att det blir bättre. Jag har i alla fall fått beröm för min envishet.
I Ann-Kristins historia går det att bocka av tre av de viktigaste varningstecknen för romansbedrägerier: En vänförfrågan som kommer från ”ingenstans”, svårigheter att få till ett möte ansikte mot ansikte, ett plötsligt behov av snabb penninghjälp.
Så frågan blir – hon har redan fått den av många andra, bland annat av polisen – varför betalade hon pengar till någon hon inte visste vem det var?
– Förmodligen för att jag lät hjärtat ta överhanden, han gav mig uppmärksamhet i en jobbig tid. Men visst var jag förfärligt godtrogen och dumdristig. Samtidigt tycker jag att jag har varit stark som har erkänt detta genom min polisanmälan.
– Och visst är det sura pengar, men jag har ändå inte blivit lika drabbad som många andra.
Och du är fortfarande förbannad på ”Roger”?

– Ja, och jag har sett hans bild på Instagram, och har kontaktat flera följare och sagt att denne man är en bedragare. Jag vill hjälpa kvinnor att undvika att göra om mina misstag. De här personerna förstör människors liv både känslomässigt och ekonomiskt.

Hans Strandberg
hans.strandberg@dn.se

Donald Trump inför nya tullar mot Kina

FREDAG 2 AUGUSTI 2019

Donald Trump inför nya tullar mot Kina efter att landet brutit sina löften under handelssamtalen, skrev den amerikanske presidenten på Twitter på torsdagen.

Dessutom anklagar han president Xi Jinping för att inte göra tillräckligt mycket för att stoppa försäljningen av fentanyl till USA.

Det var i början av juni som de senaste handelstullarna mellan USA och Kina infördes. Tullarna på 25 procent berörde då en lång rad varor från Kina, från

internetmodem till möbler och lampor, till ett värde av 250 miljarder dollar.
Nu vill president Donald Trump se nya tullar mot landet.
”Handelssamtalen fortsätter, och medan de pågår kommer USA, med start den 1 september, att införa ytterligare tullar på 10 procent på de återstående varorna för 300 miljarder som kommer från Kina till USA”, twittrade Trump på torsdagen.
Direkt efter beskedet föll USA-börserna: Dow Jones gick från en uppgång på omkring 1 procent till att tappa 0,4 procent. Nasdaq gick från en uppgång på 1,5 procent till minus 0,1 procent.
Trump anklagade också Kina för att inte följa överenskommelser om att köpa mer amerikanska jordbruksprodukter. Han riktar sig också direkt till president Xi Jinping, för att inte ha gjort mer för att stoppa försäljningen av den syntetiska drogen fentanyl till USA. ”Dessutom sa min vän Xi sa att han skulle stoppa försäljningen av fentanyl till USA – det hände aldrig, och många amerikaner fortsätter att dö!”, skrev Trump.
Förhandlare från USA och Kina avslutade sina handelssamtal i Shanghai på onsdagen. En ny samtalsrunda är planerad till september, då alltså Donald Trump planerar att införa de nya tullarna.
Thea Mossige-Norheim

Bank of England sänker tillväxtprognos

FREDAG 2 AUGUSTI 2019

Den brittiska centralbanken lämnar som väntat styrräntan oförändrad på 0,75 procent. Bank of England sänker tillväxtprognosen för 2019 och 2020. Banken tror nu att den brittiska ekonomin växer 1,3 procent i år och nästa år. Den tidigare prognosen var 1,5 procent för 2019 och 1,6 procent för 2020. Räntebeslutet och prognosen bygger på antagandet att Storbritannien lämnar EU med ett avtal.

En Brexit utan avtal, skulle sakta ner landets tillväxt, leda till höjd inflation och ett försvagat pund, enligt Bank of England. Pundet har genomgått en turbulent period till följd av all osäkerhet kring det brittiska utträdet ur EU. Med Boris Johnson som premiärminister anses risken för en hård Brexit öka vilket har försvagat pundet ytterligare.

TT

Att de flesta européer verkar uppfatta 12 000 döda som ett rimligt pris för sin uppfattning om egen trygghet är mardrömmens - hårdsmälta eftertanke.

FREDAG 2 AUGUSTI 2019

Författaren Per Wirtén skriver om döden på Medelhavet som ett ”brott mot mänskligheten”. Förra veckan kom nyheten att minst 150 migranter dött i årets hittills största drunkningskatastrof.

Martin Jönsson: Dokumentären om Cambridge Analytica missar de mest centrala frågorna

FREDAG 2 AUGUSTI 2019

För ett år sedan skrev Cambridge Analytica-visselblåsaren Chris Wylie en utmärkt summering på Twitter: ”1. Facebook bröt mot lagen 2. Cambridge Analytica bröt mot lagen 3. Vote Leave bröt mot lagen 4. Leave EU bröt mot lagen 5. Brexit och Trump vann genom att bryta mot lagen 6. Facebook lät det hända och hjälpte till att dölja det”.
Det hade varit bra om filmteamet bakom den nästan två timmar långa Netflixdokumentären ”The great hack” om skandalen kring Cambridge Analytica hade haft den sammanfattningen uppskriven på en väl synlig lapp. Då hade de kanske inte glömt bort de mest centrala frågorna i den här affären: de om ansvaret. Både hos de som möjliggjorde det gigantiska intrånget och spridandet av integritetskänsliga

personuppgifter – och hos de som betalade för att använda sig av det i politiska kampanjer.
Cambridge Analytica-skandalen avslöjades i mars 2018 av The Observer och The New York Times. Det har sedan dess lett till en oändlig rad av kongress- och parlamentsförhör och så sent som i förra veckan dömdes Facebook att betala 47 miljarder kronor till handelsmyndigheten FTC och en miljard till finansmyndigheten SEC för sin roll i affären. Fortfarande förnekar Facebook dock att de begått fel eller gjort något brottsligt – och bolaget vägrade helt att delta i makarna Karim Amer/Jehane Noujams film, med hänvisning till att den ”skildrar händelser och en tid som inte är representativt för det bolag de är i dag”.
Lika ivrigt förnekar de som köpt Cambridge Analyticas tjänster något ansvar: både finansiärerna bakom och nyckelpersonerna i den politiska pr-apparaten, trots en överväldigande bevisning. De är knappt ens med i ”The great hack”: i stället är det som om Cambridge Analytica gjorde sina profilerings- och bearbetningskampanjer på eget bevåg. Vd:n Alexander Nix förnekar till och med att de jobbade åt Brexitkampanjen, trots att bevisen finns för alla att se.
Därför blir inte detta en film om de som begick brotten, utan om de som förde fram dem i ljuset. Främst förstås den outtröttligt grävande journalisten Carole Cadwalladr, men också medieprofessorn David Carroll, som drev ett rättsfall i Storbritannien för att få veta vilka uppgifter Cambridge Analytica hade om honom.

En mer ambivalent ”hjälte”, men framställd som filmens verkliga huvudperson, är Brittany Kaiser. Hon började sin karriär som en del av Obamakampanjens sociala medier-team inför valet 2008 men värvades till Cambridge Analytica och var som deras utvecklingschef central i kontakterna med valkampanjerna i både USA och Storbritannien. Hon var en av huvud-arkitekterna bakom propagandan till de väljare som kategoriserades som ”persuadables”, övertalningsbara, utifrån de omfattande personlighetsprofiler Cambridge Analytica tagit fram. När skiten träffat fläkten valde hon dock att dela med sig av information och vittna om vad som utspelats på insidan.
Filmen inleds med att Kaiser är på festivalen Burning Man och karvar in ”Cambridge Analytica” på den träskulptur som snart ska brännas upp. Det är, milt sagt, övertydligt – och man blir aldrig övertygad om hon verkligen accepterar sitt eget ansvar för vad hon gjort eller om hon bara försöker hoppa över till den ”rätta” sidan.
Detta undflyende av ansvar blir det man tar med sig mest av dokumentären. Det – och utdraget ur Carole Cadwalladrs Ted-tal där hon, en av de få som verkligen förtjänar en hjälteroll, pratar om hur teknikgiganterna utvecklats till ”digitala gangsters” (för att citera ur en brittisk kommittérapport från i våras) vars verksamhet helt bygger på att tjäna pengar på användardata och hur deras naivitet eller hyckleri (välj själva) alltid kommer att utnyttjas av de som vill bedriva propagandakampanjer och sprida fejkade påståenden.

Cadwalladr avslutar med att fråga: ”Kommer vi någonsin att få vara med om ett fritt och rättvist allmänt val igen?” Frågan får inget svar i filmen. Därför att man inte ens verkar veta vem man ska ställa den till.

Martin Jönsson
martin.jonsson@dn.se

Edward Snowden ger ut självbiografi

FREDAG 2 AUGUSTI 2019

Visselblåsaren Edward Snowden ger ut en självbiografi i september. I ”I allmänhetens tjänst” berättar han om sitt arbete för amerikanska underrättelsetjänsten och hur han bestämde sig för att läcka dokument om massövervakning och träda in i ett liv i exil.

Utgivningsarbetet har varit ”väldigt speciellt”. Det säger Moa Elf Karlén, förlagschef på Leopard förlag, som ger ut biografin på svenska.

– I maj fick vi ett mejl av en person vi samarbetat med tidigare. 48 timmar senare var jag i London och läste ett utskrivet manus, eftersom det inte fick

skickas över nätet. Det var bara en enda person i hela förlagsbyggnaden som kände till boken. Jag blev helt uppslukad.
Innehåller boken några nya uppgifter?
– Jag kan inte gå in på det. Men tidigare har Snowden inte velat att hans persona ska stå i vägen för själva budskapet, och därför är det här första gången han berättar själv om hur han som underrättelseagent byggde upp övervakningssystemen. Och vad som sedan fick honom att läcka.
Men finns det några konkreta avslöjanden?
– Jag går inte in på det.
Det var år 2013 som Edward Snowden läckte dokument om massiv digital övervakning inom amerikanska underrättelsetjänsten. I dag bor han på hemlig ort. Självbiografin ges ut den 17 september. **Noa Söderberg**

Ledare: För Saudiarabiens kvinnor är vägen till frihet lång

LÖRDAG 3 AUGUSTI 2019

Saudiska kvinnor som är över 21 år gamla ska få rätt att ha egna pass och resa utomlands utan godkännande eller sällskap av en manlig förmyndare. Glädjen har varit stor bland de saudiska kvinnorna, vars varenda rörelse hittills övervakats och

kontrollerats. De behandlas som barn i sina egna hem.
Men kronprinsen Mohammed bin Salman ska inte gå till historien som en kvinnornas befriare. Och utvecklingen kan knappast tas som intäkt för att Saudiarabien verkligen förändras. Skulle prinsen på allvar bry sig om jämställdhet skulle han, som överhuvud för en monarki med den absoluta makten över såväl lagstiftning som rättsväsende, enkelt kunna jämställa män och kvinnor. Och som både Amnesty och Human Rights Watch konstaterat sitter många av de kvinnorättsaktivister som kämpat för borttagandet av förmyndarskapet fortfarande i fängelse, där de under lång tid torterats och lär bli kvar.
Saudiska kvinnor kommer också framöver att tvingas inhämta samtycke från en manlig förmyndare för att gifta sig eller flytta hemifrån. Deras barn blir inte automatiskt saudiska medborgare.
Skyddet är obefintligt mot misshandel och sexuellt våld, särskilt i nära relationer. Att kvinnor flytt landet och i asylansökningar angett könsförtryck som grund för skyddsbehovet är talande men föga förvånande.
Som Economist skriver finns det nu en uppenbar möjlighet att många saudiska kvinnor tar sin nyfunna resefrihet och flyr sin kos för att aldrig återvända.
För livet i Saudiarabien är ett liv i stor ofrihet, även för män. De mänskliga rättigheterna är kraftigt kringskurna och islamiska sharialagar råder. Politiska partier är förbjudna och folket får inte engagera sig i fackföreningar.
Dödsstraff och tortyr finns i straffskalan och används flitigt i de orättvisa rättegångarna – även för mindre för-

seelser. Shiaminoriteten möter daglig diskriminering och de många utländska gästarbetarna behandlas som avskum. Skydd för yttrandefrihet, mötesfrihet och organisationsfrihet saknas.
Så varför lättar man på kvinnoförtrycket nu? Kronprinsen lever i en politiskt orolig tid. Precis som många andra auktoritära styren upplever det saudiska kungahuset att stödet för status quo skakar. Sociala medier har möjliggjort för snabba normförändringar – människor ser att andra är modiga nog att protestera och vågar då själva hoppas på förändring. De senaste åren har staten svarat med att så gott det går kväva frihetslängtan genom att i massor fängsla kritiker på godtyckliga grunder.
Det har fungerat så där. Efter avrättningen av den framstående journalisten Jamal Khashoggi på det saudiska konsulatet i Istanbul har både saudiska medborgare och människor i närområdet börjat tröttna på hyckleriet och maktfullkomligheten. När populära bloggare försvinner från internet blir regimens respektlöshet svår att blunda för, även för samhällets privilegierade grupper. Det grymma kriget i Jemen har också spätt på missnöjet i regionen.
Kungahusets förhoppning är att ändringen i förmyndarskapslagarna ska distrahera befolkningen och omvärlden från de krigsbrott och kränkningar man dagligen ägnar sig åt.
Den charaden går vi inte på. Samtidigt som varje förbättring för de saudiska kvinnorna är värd att fira, får trycket på Saudiarabien inte minska.
Demokratiaktivister måste stöttas, krigsbrotten i Jemen utredas och förtrycket av befolkningen upphöra. Mest

akut är att regimen släpper de kvinnorättskämpar som riskerat sitt liv för att befria landets kvinnor från det manliga förmyndarskapet.
DN 3/8 2019

Amerikanskt - jubel när ASAP Rocky släpptes

LÖRDAG 3 AUGUSTI 2019

Bland anhöriga utbröt jubel och glädjetårar efter rättens beslut att häva häktningen av ASAP Rocky och hans två medarbetare, som stått åtalade för misshandel.
Domen meddelas den 14 augusti, men de tilltalade kunde redan i går lämna Sverige.
Åklagaren yrkade på att ASAP Rocky döms till sex månaders fängelse för misshandel.

Efter tre rättegångsdagar meddelade rättens ordförande Per Lennerbrant sent på fredagen att de tre tilltalade inte längre var häktade. I åhörarrummet möttes beskedet av amerikanerna med tjoanden och kramar.
Redan vid 21.15 lämnade ASAP Rocky landet i ett privatplan från Arlanda.
– Det har varit en svår och ödmjuk upplevelse, skrev han på Instagram.
USA:s president Donald Trump twittrade tidigare: ”ASAP Rocky frisläppt ur fängelset och är på väg hem till USA från Sverige. Det har varit en skakig vecka, kom hem asap, ASAP!”
Trump hade fått omedelbar information av Robert O’Brien, USA:s sändebud för gisslansituationer, som följt rättegången på plats.
– Ni såg hur väl de gjorde ifrån sig i rätten. De borde aldrig ha frihetsberövats, och att släppa dem var det rätta beslutet av rätten, sa O’Brien i ett kort uttalande efteråt, där han också tackade svenska myndigheter för gott bemötande. Ingenting tyder dock på att sändebudet haft någon inverkan på hur målet hanterats.
ASAP Rockys advokat Slobodan Jovicic sa efter rättens besked att han såg det som en framgång, men inte ville ta ut domen i förskott.
– Jag är inte förvånad över att de släpps. Jag tror inte att de fälls för ansvar för glasflaskorna, men jag vill vara ödmjuk inför rättens bedömning.
Åklagare Daniel Suneson, som inte kommenterade frisläppandet, yrkade under sitt slutanförande på att ASAP Rocky, som egentligen heter Rakim Mayers, och hans medarbetare döms till sex månaders fängelse för misshandel, och att de borde ha blivit kvar i häkte. Han

menade att de tre gemensamt och i samförstånd utövade oproportionerligt våld mot målets 19-årige målsägande. Åklagaren sa att Mayers bör dömas hårdare än övriga, eftersom han kastar målsäganden, en 19-årig man, i marken:
– Han gör det med en kraft som är helt utom kontroll. Han kastar iväg målsäganden som en säck i luften.
Mayers var under rättegångens sista dag klädd i svart kostym och vit skjorta, som för att vara förberedd att få gå. Tidigare dagar har han burit kriminalvårdens kläder.
Åklagaren bygger sin bevisning på målsägarens berättelse, vittnen och skriftlig bevisning i form av rätts-läkarutlåtanden och sms. Han menar att det är styrkt att glasflaskor använts vid misshandeln, trots att åtalet i den delen försvagades under fredagen. Ett av vittnena tog då tillbaka uppgifter om att hon tydligt sett en glasflaska slås sönder mot målsäganden. Suneson menar att glas, sett till målsägandens skador, ändå måste ha använts.
Målsägandebiträdet Magnus Söderberg sa att 19-åringen var lättad över att rättegången var över, och att frisläppandet inte var viktigt för honom – det var att bli behandlad på ett rättvist sätt. 19-åringen har yrkat på skadestånd på närmare 140 000 kronor.
Daniel Suneson hänvisade även till en sms-konversation där Mayers assistent skriver att en person har tagit en tomflaska och slagit den; och att den person som faktiskt angreps av 19-åringen, Mayers säkerhetsvakt, inte tycktes ha problem att hantera honom. Vakten gick också in för att avbryta slagsmålet.

De tre försvarsadvokaterna har genomgående hävdat att misshandeln skett i självförsvar. Slobodan Jovicic hävdade att åklagarens utredning hade kraftiga brister. Han och de övriga framhöll i sina slutanföranden också att inget samförstånd förelåg mellan de misstänkta, och att det inte går att fälla ”alla” när man saknar bevis för vem som gjorde vad.Det gäller inte minst frågan om glas.
Oklarheterna kring glaset har präglat hela rättegången. Försvaret menar att inget glas använts som tillhygge, och ifrågasatte trovärdigheten hos såväl målsäganden som vittnen. Ett frisläppande tyder på att det inte blir fråga om något fängelsestraff.
På fredagen sa Jovicic till rätten att Mayers gärna ställer sig till förfogande för samhällstjänst, om rätten finner att de ska fällas, och till exempel ”skulle kunna komma till Sverige på helgerna och jobba av sitt straff”.
– Jag är lätt att samarbeta med, sa Rakim Mayers själv.

Sanna Torén Björling

Detta har hänt.

Vem är ASAP Rocky?

ASAP Rocky är en 30-årig amerikansk rappare vars riktiga namn är Rakim Mayers.
Han är medlem i hiphopkollektivet ASAP Mob och är flerfaldigt pris- belönad för sin musik.
På kvällen den 2 juli uppträdde ASAP Rocky på festivalen Smash i Stockholm.

Detta har hänt

På kvällen den 30 juni, två dagar före konserten, hamnade ASAP Rocky och två av hans medarbetare i bråk med en 19-årig man i centrala Stockholm. Meningarna om vad som skedde går i sär.
Dagen efter, den 1 juli, publicerade den amerikanska nöjessajten TMZ ett klipp som

sägs skildra händelseförloppet. ASAP Rocky svarade med att publicera egna videor på sitt Instagramkonto, tillsammans med en kommentar där han hävdar sin oskuld.
Den 5 juli häktades artisten och två medarbetare misstänkta för misshandel av 19-åringen. De har suttit frihetsberövade sedan dess, men har under hela utredningen nekat till brott och hävdat att de agerat i nödvärn.
Den 25 juli valde den svenska åklagaren att åtala dem. DN

Stefan Lisinski: Rättsväsendet verkar ha stått pall mot alla - påtryckningar

LÖRDAG 3 AUGUSTI 2019

Analys. DN:s rättsreporter

Svenskt rättsväsende verkar ha stått pall mot alla påtryckningar, från USA:s president och ett flertal debattörer. Polis, åklagare, domstolen och även advokaterna har med några undantag koncentrerat sig på vad som är bevisat i det uppmärksammade misshandelsmålet, utan att snegla på ovidkommande saker, som de inblandades bakgrund och sociala ställning.
På fredagskvällen beslutade Stockholms tingsrätt att försätta ASAP Rocky och de två andra åtalade på fri fot. Beslutet innebär antagligen att de inte kommer att dömas till sex månaders fängelse, som åklagaren yrkade på. Antingen frias de helt eller så döms de till lindrigare straff som redan anses avtjänade.
Detta uppmärksammade mål har, trots all uppståndelse följt normala rutiner. Samtliga inblandade har behandlats respektfullt av parterna.
Om detta mål skulle avgöras utifrån makt, pengar och status i samhället så vore saken enkel. På ena sidan finns ASAP Rocky och hans stab. ASAP Rocky är en världsartist som tjänar miljoner, och president Donald Trump har försökt förmå statsminister Stefan Löfven att ingripa i målet.
ASAP Rocky har också haft resurser att lägga ut en tillrättalagd film på nätet om vad som hände den där kvällen. En film som har bedårat ett antal kolumnister och ledarskribenter så mycket att de tyckte det var lämpligt att brottsoffret fick stryk.
På andra sidan finns han, en 19-årig ung man från Afghanistan. Han är tidigare dömd för några mindre brott och lever på ett boende för ensamkommande. Men polis och åklagare har alltså fokuserat på annat än den unge mannens bakgrund,

precis som de ska. Utredarna har koncentrerat sig på brottet och själva bevisen.
Det är, så här långt, en vacker bild av svenskt rättsväsende vi har fått se. En ung man med mycket i bagaget har blivit behandlad efter konstens alla regler. Det är nog så de flesta som hamnar i domstol vill bli behandlade.
Utredningen har handlat om det viktiga och hoppat över oväsentligheter som vad brottsoffret har gjort tidigare. Rättens ordförande har också vaktat så att frågorna till brottsoffret inte ska koncentreras på hans bakgrund. Även de tilltalades advokater har i huvudsak hållt sig till själva utredningen, även om det förekommit en del tjuvnyp.
Det betyder inte att målet är lätt att avgöra. Exakt hur de inblandade har agerat, vad vittnena kan ha sett och hur glasflaskor har använts är svårbedömt. Åklagaren medgav att bevisningen om flaskvåld har försvagats, eftersom ett av vittnena delvis har tagit tillbaka vad hon tidigare har sagt.
Just frågan om flaskvåld är viktig för hur allvarligt rätten bedömer det våld som har använts. Då kan det knappast handla om något nödvärn, som de åtalades försvarare hävdar.
En annan viktig fråga är om domstolen anser att de åtalade har handlat i samförstånd, eller om var och en av dem ska stå för exakt vad de har gjort. Då blir det genast mer komplicerat att bedöma vars och ens skuld, eftersom det är svårt att avgöra exakt vad var och en har gjort.
Nu får alla ge sig till tåls till den 14 augusti då domen offentliggörs.

Uppgift: Svenska forskaren Djalali riskerar att avrättas

LÖRDAG 3 AUGUSTI 2019

Den svenskiranske forskaren Ahmadreza Djalalis situation i iransk fångenskap kan ha förvärrats dramatiskt, enligt uppgifter till en österrikisk läkarorganisation. Svenska UD lovar ”skyndsam kontakt” med Iran.

Djalali har suttit i iranskt fängelse sedan 2016, då han greps av den iranska underrättelsetjänsten under en konferensresa till landet.

Han anklagades för spioneri och dömdes 2017 till döden.

Enligt uppgifter till en österrikisk läkarorganisation från Djalalis fru försågs han tidigare i veckan med ögonbindel och fördes från Evinfängelset i utkanten av Teheran till okänd ort. Detta tolkas av läkarorganisationen som en signal om att en avrättning kan vara nära.

Svenska Amnesty, som har engagerat sig i Ahmadreza Djalalis fall, har nåtts av samma information.

– Vi är extremt oroade över den här situationen, och vill ha reda på var han befinner sig. Vi vill också att iranska myndigheter garanterar att man inte ämnar verkställa avrättningen. Vi

fortsätter att kräva att anklagelserna mot honom läggs ned, och att han släpps fri, säger Maja Åberg, policyrådgivare vid Amnesty.
Thomas Szekers, ordförande i den österrikiska läkarorganisationen, vädjar till österrikiska UD om att agera för att rädda Djalalis liv, enligt ett dokument som österrikiska nyhetsbyrån APA läst.
”Vi ber er att göra allt som står i regeringens makt, eventuellt i samarbete med andra stater, för att avvärja dödsstraffet för kollegan och få honom frisläppt”, skriver Szekers.
Ahmadreza Djalali är lärare och forskare inom katastrofmedicin, och har bland annat arbetat vid Karolinska institutet i Sverige. Han var inbjuden att föreläsa i Teheran när han greps.
Hans fall har väckt stort engagemang hos människorättsorganisationer och läkarsammanslutningar.
En namninsamling med drygt 200 000 underskrifter lämnades i mars i fjol över till iranska ambassaden i Stockholm. Både FN och EU har krävt att Ahmadreza Djalali frisläpps.
Den iranskfödde Djalali har bott i Sverige sedan 2009 och har svenskt medborgarskap. I Sverige finns hans fru och två barn.

TT

Fakta. Anklagas för samröre med Mossad

Ahmadreza Djalali är läkare och forskare i katastrofmedicin. Han är iransk och svensk medborgare. Djalali greps av underrättelsetjänsten i Iran den 25 april 2016, när han var i landet för att delta i seminarier på inbjudan av universitet i Iran.

Han hade vid flera tidigare tillfällen rest till Iran utan problem.
Den 26 december 2017 inledde Djalali en hungerstrejk, sedan myndigheterna försökt att tvinga honom att skriva under ett erkännande om att han är spion.
I oktober 2017 sade den allmänne åklagaren i Teheran, utan att uttalat nämna Ahmadreza Djalali, att den ”svarande” hade haft flera möten med Mossad (Israels underrättelsetjänst) och gett dem känslig information om Irans militär- och kärnkraftsanläggningar i utbyte för pengar och uppehållstillstånd i Sverige. Djalali dömdes till döden.
Källa: Amnesty Sverige

1 Radioaktiva ämnen förs högt upp i luften av ett högtryck över Sovjetunionen.
2 Sydostliga vindar driver luften mot Skandinavien.
3 Ämnena når marken genom nederbörden.

Grafik: DN
Källa: Reuters, Rådet för kärnkraftssäkerhet

Larmet i Forsmark avslöjade haveriet i Tjernobyl

LÖRDAG 3 AUGUSTI 2019

Den uppmärksammade tv-serien ”Chernobyl” handlar om den största kärnkraftskatastrofen i historien. När olyckan skedde i Ukraina var det svenska kärnkraftsarbetare i Sverige som gjorde katastrofen känd för omvärlden.

Kemisten Clifford Robinson på Forsmark utlöste det första larmet – hans skor var radioaktiva. Det blev starten på timmar av kaos, rädsla och osäkerhet som spreds i Sverige:
Var kom strålningen ifrån?
Klockan var strax före sju på morgonen, måndagen den 28 april 1986, och kemisten Clifford Robinson hade kommit till jobbet efter helgen. Han var den första som passerade strålningsmonitorn på kärnkraftverket i Forsmark. Det var en rutin som alla anställda fick göra innan de släpptes in i kraftverket.
Forsmarks kärnkraftverk i Östhammars kommun, cirka tio mil norr om Stockholm, hade tagits i drift några år tidigare och sysselsatte i mitten av 1980-talet tusentals personer. För att inte få med sig smuts eller annat in i reaktorhallen fick de anställda gå igenom noggranna kontroller.
Plötsligt tjöt larmet. Hans skor gav utslag om förhöjda halter av radioaktivitet.
– Det var mig man först konstaterade kontamination på, säger Clifford Robinson om dagen för drygt 30 år sedan som för alltid etsat sig fast i minnet.
Han testades igen men när det inte kom något nytt utslag från monitorn trodde man att mätaren behövde justeras och han släpptes in till reaktorhallen.
Men när nästa person passerade kontrollen gick larmet igen. Och för nästa, och nästa. Larmet på strålningsmonitorn tjöt oavbrutet för kontaminerade skor hos alla anställda som kom till jobbet.
Clifford Robinson tog med sig ett par av skorna till en detektor. Mätaren gav utslag direkt för bland annat cesium 137, jod 131 och neptunium 239. Det tydde på att öppet kärnbränsle var i kontakt med atmosfären, alltså en härdsmälta.

– Jag kommer aldrig att glömma hur otroligt hög aktivitetsnivå det var av tunga ämnen som vi inte alls brukade se i Forsmarks kylvatten. Det var ruggigt. Clifford Robinson blev orolig och kontaktade sin chef. De beslutade att ta fler prover. Då gick utrymningslarmet.
Klockan 10.30 sände Radio Uppland den första nyheten om en misstänkt läcka i Forsmark.
”Ett radioaktivt utsläpp har upptäckts utanför Forsmark men man vet ännu inte från vilket av de tre aggregaten som det har gjorts. Allt arbete har stoppats och 600 arbetare har evakuerats”, rapporterade Ekots lunchsändning några timmar senare.
I Ekots inslag försökte krisledningen som leddes från länsstyrelsen i Uppsala att lugna allmänheten; inga boende behövde lämna sina hem.
Ett hundratal, däribland Clifford Robinson, fick stanna kvar för att ta nya prover i och utanför anläggningen samt dubbelkolla alla system. Larmen indikerade en olycka på Forsmark men strålningsnivåerna var egendomligt nog lägre inne i kärnkraftsbyggnaderna än utanför.
– Prov från däcket på en båt som låg i hamnen var mer radioaktivt än kylvattnet i reaktorhärden i Forsmark, säger Clifford Robinson.
○ ○ ○
Dagen Nyheters fotograf Roger Turesson arbetade på Expressen vid den här tiden. När han kom till jobbet på måndagsmorgonen fick han snabbt ge sig ut på ett jobb om en möjlig kärnkrafts-katastrof i Sverige.
– Tidningen hade fått tips om att det hade gått ett larm på Forsmark, så jag och en

reporter satte oss i bilen och drog dit så fort det bara gick, berättar han.
Vid Norrskedika, cirka två mil från Forsmark, stoppades de av en vägspärr. På idrottsplatsen strax intill stod hundratals människor uppradade framför en uppställd stålram. Det var de anställda från Forsmark.
Trängseln var stor och kön ringlade långsamt bakom den enda strålningsmonitorn. Runt omkring växte högar av främst herrskor som skulle saneras eftersom de hade strålning på sulorna. Roger Turesson gick närmare för att ta bilder.
– När jag kom till ramen gav mina skor också utslag. Då ville de som hade hand om mätningen ta skorna men jag protesterade, säger han.
När de fick klart för sig att han kom direkt från Stockholm och inte hade varit inne på kärnkraftverket fick han behålla skorna på och kunde fortsätta arbeta.
Det rådde stor osäkerhet om var strålningen kom ifrån: Var det en kärnkraftsolycka på Forsmark eller någon annanstans? De anställda fick ingen information. Några hade fått med sig en radio och lyssnade på nyhetssändningarna för att få veta mer.
– Ingen visste hur stor strålningen var och ingen visste hur det hängde ihop, berättar Roger Turesson.
Fler journalister dök upp, men ingen fick några svar. Timmarna gick, mätningen fortsatte, bilar stoppades av polis för att undersökas. Det var förvirrat och lite kusligt, minns Roger Turesson.
– Det var ett fullt larm och ganska dramatiskt. Samtidigt var det svårt att ta in allvaret.

Vid 14-tiden blåstes larmet av. Då hade svenska myndigheter fått rapporter om att strålningen kom utifrån. På idrottsplatsen började de anställda gräva efter sina skor i högarna.
– En del gav upp och åkte hem i bara strumplästen. Det såg lite komiskt ut, säger Roger Turesson.
– Sedan flyttades fokus till vad som hände borta i öst.
○ ○ ○
S-politikern Birgitta Dahl, dåvarande miljö- och energiminister, befann sig på departementet i Rosenbad när larmet från Forsmark kom. När det stod klart att läckan inte kom från Sverige kontaktade hon det internationella kärnkraftsorganet IAEA och Sveriges ambassadörer i flera huvudstäder, däribland Moskva, för att ställa frågor om den förhöjda strålningen.
Det radioaktiva regnmolnet från härdsmältan i Tjernobyl, som inträffade strax efter midnatt den 26 april, hade obemärkt med vindar tagit sig in över Sverige under helgen eftersom mätstationen på Gotland var obemannad och ingen slog larm.
Men Sovjetunionen nekade inledningsvis till att kärnkraftsolyckan inträffat.
Först vid en andra förfrågan, då meteorologiska mätningar visat att vinden hade kommit från sydöst, medgav Kreml-ledningen att Tjernobyl haft ett haveri på lördagsnatten.
– Man hade försökt hemlighålla det helt enkelt, sade Birgitta Dahl senare i en intervju till SVT.
Mörkläggningen hade flera skäl: det kommunistiska partiet ville upprätthålla bilden av en felfri statsmakt, men det ville

även undvika att skapa panik hos dem som bodde vid kärnkraftverket.
Senare, på kvällen, gick Sovjetunionen ut med ett officiellt uttalande. Då försökte partiledningen fortfarande framställa det som att man hade kontroll över katastrofen:
”En olycka har inträffat på kärnkraftsanläggningen i Tjernobyl då en av reaktorerna skadades. Åtgärder har vidtagits för att undanröja konsekvenser av olyckan. Det har satts in hjälp till de drabbade. En haverikommission har tillsatts.”
Kärnkraftsolyckan blev en världsnyhet. ”Reaktorhaveri i Sovjet” skrev Dagens Nyheter på första sidan och hade fler uppslag i tidningen dagen efter med intervjuer och rapporter om det radioaktiva molnets utbredning.
– Det var jättestort, Expressen gjorde tio sidor. På kvällen kom rapporten att Moskva hade erkänt, två dygn efter olyckan. Då kunde de inte mörka längre, säger Roger Turesson.
Expressen skickade iväg korrespondenter till Ukraina för att bevaka Tjernobylolyckan på plats. Det var omöjligt.
– Vi hade reportrar med Rysslandsvisum som försökte åka till Kiev, men det fick de inte. Det var avspärrat, säger Roger Turesson.
DN:s dåvarande korrespondent i Moskva, Harald Hamrin, bevakade händelserna därifrån.
”De knapphändiga officiella uppgifterna och den i övrigt fullständiga sovjetiska nyhetstystnaden har inte överraskande gett upphov till en mängd rykten som varken gått att få bekräftade eller

dementerade”, skriver han den 30 april 1986.

○ ○ ○

Tjernobylkatastrofen tog Sverige på sängen. Första tiden efter olyckan blev kaotisk och avslöjade stora brister i krisberedskapen.

– Man bedömde att strålningen inte var så farlig men man visste inget de första månaderna. Det skapade en osäkerhet. Det säger den i dag pensionerade docenten Klas Rosén som arbetade på Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) i Uppsala på den tiden. Deras uppgift var att följa upp effekterna av det radioaktiva nedfallet i skog, mark och grödor. Stråket gick över Uppsalas, Västmanlands och Gävleborgs län samt Västernorrland. Värst drabbad blev Gävletrakten.

Mätningarna startade omedelbart.

– Så fort det blev känt gick man ut med handdetektorer och det var radioaktivitet överallt de första dagarna. Sedan sjönk stråldosen när nukleider med kort halveringstid försvann, säger Klas Rosén. Becquerel (Bq) blev snart ett välkänt begrepp hos svenskarna.

Livsmedelsverket satte upp gränsvärden för stråldoser och gav rekommendationer till allmänheten att inte äta svamp, bär eller vilt från nedfallsområdet. De första dagarna fick inga kor släppas ut eftersom betesmarken var radioaktiv och kunde kontaminera mjölken.

Samtidigt kom motstridiga råd från myndigheterna som skapade förvirring och spädde på oron, berättar Klas Rosén.

– Strålsäkerhetsmyndigheten sa till exempel att man inte skulle äta persilja samtidigt som de sa att det inte var farligt. Det var många dubbla budskap i början.

För att kartlägga nedfallsområdet flög plan över landet och mätte radioaktiviteten på marken. I kombination med bland annat gräsprover friklassades sedan områden församlingsvis. Det var ett tidsödande arbete.
Lantbrukare tvingades vänta på provsvar från SLU i månader, oron var stor och vissa ville lägga ned sina gårdar, berättar Klas Rosén.
– Det mättes dag och natt och det var kö på våra instrument. Vi fick ta in studenter för att klara trycket.
För att inte nästa års grödor skulle ha för höga halter strålning fick bönderna gödsla och plöja mer än normalt. En hel del grödor kasserades och smittade renar och renkött fick destrueras, vilket slog ekonomiskt mot samerna.
Vissa samebyar och personer som åt mycket vilt och svamp var dessutom i riskgruppen att få cancer på grund av nedfallet från Tjernobyl, cesium är ett starkt cancerframkallande ämne. Men det har inte gått att fastställa att sjukdomsfallen skulle ha ökat.
– Man har gjort beräkningar och det har inte gått att konstatera några synliga konsekvenser, säger Klas Rosén.
Än i dag upptäcks stråldoser av cesium långt över gränsvärdet i vildsvinskött, renkött, annat vilt, insjöfisk och svamp. Halveringstiden är 30 år. Enligt Klas Rosén blev Tjernobyl en väckarklocka för hur sårbart Sverige var, och att det fanns stora säkerhets- och kunskapsluckor som behövde förbättras vid en kärnkraftsolycka.
– Innan Tjernobyl trodde man inte att nedfall kunde spridas så långa sträckor och inte i så stora mängder. Men

radioaktivitet följer inte några landsgränser, säger Klas Rosén.

Katarina Lagerwall
katarina.lagerwall@dn.se

Fakta. En serie av misstag låg bakom katastrofen

Kärnkraftverket Tjernobyl låg i utkanten av den ukrainska staden Pripjat och ingick i en sovjetisk satsning på civil kärnenergi.
Olyckan inträffade klockan 01.23 lördagen den 26 april 1986. Operatörer skulle genomföra ett säkerhetstest för att se hur reaktorn skulle klara övergången från elförsörjning från elnätet till kraftförsörjning via reservkraften vid ett elavbrott. Olyckan orsakades av en kombination av en illa konstruerad reaktor, att säkerhetssystemet delvis var frånkopplat, att experimentet avbröts och startades om samt misstag från operatörerna. Misstagen ledde till att reaktorn skenade utom kontroll på några få sekunder. Bränslet blev kraftigt överhettat. Reaktorn saknade inneslutning, och två ångexplosioner förstörde överdelen av reaktorn och taket på reaktorbyggnaden. Grafiten som omgav bränslet började brinna och branden spred radioaktiva ämnen högt upp i luften. Branden fortsatte under flera dagar. Mycket stora mängder radioaktiva ämnen kom ut i atmosfären och det radioaktiva molnet spreds med vinden vidare mot Europa.
Av de 237 personer som befann sig vid reaktorn fick 134 akuta strålskador. Två personer som arbetade på kärnkraftverket dog samma natt och ytterligare 28 personer dog inom ett par veckor. Flera tusen människor har fått högre risk att drabbas av cancer.
Totalt evakuerades runt 300 000 personer från ett område på 30 kilometers radie runt Tjernobyl. Den mest smittade jorden, skogen och hela byar grävdes senare ner. Kärnkraftverket har begravts under en sarkofag.

Fakta. Hälsorisker i Sverige

De första 50 åren efter Tjernobylolyckan beräknades strålningen orsaka omkring 300 dödsfall i cancer i Sverige. Men det har inte kunnat fastställas i studier.

Det dör cirka 20 000 människor varje år i cancer och den årliga variationen är större än det potentiella tillskottet från Tjernobyl.
Cesium 137 i stora mängder kan öka risken för cancer. Ämnet lagras i muskelvävnaden. Det finns ingen påvisad cancer på grund av något man ätit efter nedfallet.
Några andra hälsoeffekter har inte kunnat konstateras i Sverige.
Källa: Livsmedelsverket

Fakta. Roger Turesson

Roger Turesson är fotograf på Dagens Nyheter sedan 2010. Han är flerfaldigt prisbelönt och tog tillsammans med Josefine Hökerberg emot Stora journalistpriset 2013 i kategorin ”Årets berättare”. Han har bevakat flera konflikter, bland annat i Tjetjenien och Syrien. Tillsammans med Torbjörn Petersson har han i en serie reportage skildrat livet i ett av världens mest slutna länder, Nordkorea.

Kvinnorättsaktivisterna måste friges – om reformerna ska ha trovärdighet

LÖRDAG 3 AUGUSTI 2019

Saudiarabiens kvinnor får större rättigheter – bland annat ska de kunna resa utomlands utan att behöva be en manlig förmyndare om lov. Men reformerna är ofullständiga så länge kvinnorättsaktivister sitter inspärrade.

Det kungliga dekretet (befallningen) om att Saudiarabien ämnar lätta på en hel del av de inskränkningar som försvårat tillvaron för landets kvinnor meddelades helt överraskande natten till fredagen, vid midnatt.
Nyheter om förändringar i det saudiska samhällssystemet brukar komma oväntat – en effekt av att alla viktiga beslut tas av en liten klick inom kungahuset. Det förekommer inga debatter i parlamentet, inga beredningar, ingen diskussion i medierna.
Men nu ska kvinnor som har fyllt 21 år själva få ansöka om pass och kunna resa utomlands. De behöver inte, som nu, tillåtelse av en manlig förmyndare.
De saudiska kvinnorna ges också rätt att själva registrera barnafödsel, giftermål eller skilsmässa och bli vårdnadshavare för minderåriga barn. De ska också få ansvara för officiella familjedokument, vilket gör det lättare att skaffa id-handlingar. Det betyder bland annat att kvinnor själva kan skriva in sina barn i skolan.
De annonserade reformerna innebär ett grundskott mot Saudiarabiens hårt kritiserade system med manligt förmyndarskap, en ordning som innebär att kvinnor i praktiken är helt i händerna på en manlig ”överordnad” – make, far, eller bror – i nästan alla angelägenheter.
Det kan ju låta helt snurrigt att det är först nu, år 2019, som kvinnorna får ökat självbestämmande över sitt eget liv. Men glöm inte att det bara är lite över ett år sedan som saudiska kvinnor fick tillåtelse att köra bil. Könsseparatismen sitter mycket djupt i Saudiarabien, i kraft av den tolkning som landets religiösa auktoriteter gjort av islams heliga skrift, Koranen.

Ändå är de hårda religiöst motiverade restriktionerna i Saudiarabien ett relativt nytt påfund, som kom ordentligt i svang efter den islamiska revolutionen i Iran år 1979.
Det iranska upproret inspirerade militanta saudiska sunniislamister att i november 1979 ockupera den stora moskén i Mecka, islams heligaste plats. Upprorsmännen krävde att Saudiarabien skulle lämna den västerländska kurs som landet slagit in på. Revolten slogs ned. Men kungahuset fick en påminnelse om vilka krafter som satts i rörelse. De blev helt enkelt skraja. Religionen gavs ökat inflytande och kvinnorna fick ta ett steg tillbaka.
Men i dag kalkylerar kronprins Mohammed bin Salman, 34-åringen som de facto styr Saudiarabien, med att han har landets opposition – den politiska såväl som den religiösa – under kontroll. Han har inte heller velat göra eftergifter till de ledande skriftlärda. Därmed har Saudiarabien styrt in på en västtillvänd ”kvinnovänlig” väg.
Motiven till kronprinsens reformiver är knappast en brinnande iver att befria landets kvinnor från tvång och förtryck. Nej, det handlar snarare om krass realpolitik.
Om Saudiarabien ska kunna överleva som nation måste landet göra sig kvitt sitt enorma oljeberoende och bredda ekonomin. Dessutom har landet inte längre råd att låta en utländsk tjänarklass ta hand om alla service- och manuella jobb.
Kronprins bin Salman har lanserat en ambitiös ekonomisk reformplan kallad Vision 2030. Men för att planen ska gå i lås krävs att landets kvinnor – 43 procent av de drygt 33 miljoner invånarna –

kommer ut på arbetsmarknaden. Och för att det ska fungera måste kvinnorna bli mer rörliga och självständiga: kunna köra bil, inte behöva ägna tid åt att få tag i en manlig förmyndare.

Ett annat skäl till att genomföra kvinnorättsreformen är det dåliga rykte som Saudiarabien skaffat sig i omvärlden det senaste året, främst manifesterat i efterspelet av mordet på den frispråkige journalisten Jamal Khashoggi.

Det har snart gått ett år sedan den 59-årige Khashoggi omisstänksamt gick in på Saudiarabiens konsulat i Istanbul, för att skaffa nödvändiga dokument för att ingå ett nytt äktenskap. Hans fästmö Hatice Cengiz väntade utanför, men Khashoggi kom aldrig ut från konsulatvillan. Aldrig någonsin.

Efter diverse krumbukter erkände saudierna att Khashoggi bragts om livet inne på konsulatet och att hans kropp styckats. Vad som hittills inte framkommit är vart journalistens kvarlevor tagit vägen – och vem som beslutade om likvideringen.

Det officiella Saudiarabien har pekat ut och lagfört personer inom landets säkerhetstjänst som sägs vara skyldiga till mordet. Fem åtalade riskerar dödsstraff. Men många i omvärlden anser att utredningen av mordet medvetet skötts slarvigt. Det har fått konsekvenser för Saudiarabien. Övergrepp och godtyckliga arresteringar av oliktänkande har kommit fram i ljuset. Vilket har lett till att flera länder begränsat sin vapenexport till Saudiarabien. USA:s president Donald Trump har visserligen ställt sig på kungahusets sida, men i kongressen kräver både demokrater och republikaner att USA inför sanktioner mot Saudiarabien.

Dessutom har flera fall av kvinnor som flytt Saudiarabien fått internationell uppmärksamhet på sistone. Strax efter årsskiftet hamnade den 18-åriga Rahaf al-Qunun i mediernas fokus när hon barrikaderade sig på ett flygplatshotell i Bangkok och sökte asyl i Australien, på grund av misshandelsförhållanden i familjen.

Men för att reformen verkligen ska förbättra Saudiarabiens image krävs ett par saker. Dels att förändringarna faktiskt genomförs – hittills har inte någon tidsangivelse givits. Dels att landet går vidare, och friger de kvinnorättsaktivister, både manliga och kvinnliga, som sitter i fängelse bara för att de genom åren kämpat för de förändringar som kronprinsen nu vill göra till sina.

Ett exempel är Loujain al-Hathloul, en 30-årig litteraturvetare som bland annat organiserat namninsamlingar för att avskaffa det manliga förmyndarskapet. Hon har också genomfört aktioner för kvinnors rätt att köra bil.

Loujain al-Hathloul greps den 15 maj förra året, i en samordnad razzia tillsammans med flera andra människorättsaktivister. Sedan dess har hon suttit inspärrad i Dabhanfängelset utanför Jedda där hon bland annat utsatts för tortyr.

Så länge Loujain al-Hathloul hålls inspärrad har kronprins Mohammed bin Salmans kvinnorättsreformer ingen riktig trovärdighet.

Erik Ohlsson

Fakta. Saudiarabien

Huvudstad: Riyad
Folkmängd: Drygt 33 miljoner, varav nästan 40 procent är gästarbetare. Landet är cirka fem gånger större än Sverige.

Statsskick: Absolut monarki. Kungen styr inte bara Saudiarabien utan är också väktare av islams heligaste platser, Mecka och Medina. Kungaätten omfattar omkring 40 000 män, kvinnor och barn.
Kung: Salman bin Abdul Aziz. Men i själva verket är det kronprins Mohammed bin Salman som har den största makten.
Religion: Omkring 85 procent är sunnimuslimer och 15 procent shiamuslimer.
Ekonomi: Landet har världens största oljetillgångar och är näst största vapenköpare (efter Indien).
Källa: CIA World Factbook

Nervöst Kreml griper fler oppositionella inför protest

LÖRDAG 3 AUGUSTI 2019

Nervositeten i Kreml ökar inför lördagens planerade protestaktion i den ryska huvudstaden. Moskvas åklagarmyndighet har gripit fler demokratiaktivister och hotar oppositionen med hårda straff för de som organiserar demonstrationer som saknar tillstånd.

Förra lördagen, den 27 juli, greps nära 1 400 demonstranter – som protesterade mot att oberoende kandidater hindras från att ställa upp i det kommande valet till stadsfullmäktige – under våldsamma former av polisen.
En av dem var 31-åriga Ljubov Sobol, jurist vid Stiftelsen mot korruption och själv en av de 16 som inte får kandidera till valet den 8 september. Tillsammans med flertalet av de arresterade släpptes hon snart, men fem av de gripna – däribland oppositionens galjonsfigur Aleksej Navalnyj – sitter ännu i häkte och hotas av åtal.
Den federala polisens undersökningskommitté meddelade på fredagen att ytterligare fem personer kommer att åtalas misstänkta för inblandning i påstått våld mot polisen förra helgen. Straffet för att organisera masskravaller i Ryssland är upp till 15 års fängelse.
Navalnyj greps några dagar före förra lördagens demonstration, och i söndags togs han plötsligt till sjukhus och fick oförklarliga hudutslag och svullnader på huvudet.
Hans egen läkare uttalade misstankar om att han kunde ha blivit förgiftad i häktet, men på det statliga sjukhuset förklarade man att man inte hittat några främmande kemiska substanser på Navalnyj och han togs åter till sin cell.
På fredagen inlämnade Navalnyjs advokat ändå en formell anmälan om att han blivit förgiftad.
Det är Ljubov Sobol, som är en av lördagsaktionens organisatörer, som har fått åklagarens skarpt formulerade varning: ”Varje försök att den 3 augusti genomföra omfattande icke-godkända

offentliga aktioner i Moskva är ett direkt lagbrott. De brottsbekämpande organen kommer att tvingas vidta alla nödvändiga åtgärder för att undertrycka provokationer, massoroligheter och alla handlingar som stör den allmänna säkerheten”, heter det i åklagarens deklaration.

Ljubov Sobol hungerstrejkar i protest sedan 19 dygn tillbaka och hon har förklarat att det kommer att hållas demonstrationer varje vecka ända tills myndigheterna tillåter ett fritt och rättvist val i Moskva.

Det formella skälet till att utestänga oberoende kandidater – alltså sådana som inte tillhör president Vladimir Putins stödparti Förenade Ryssland – är att de har samlat in för få underskrifter.

Men det, menar Sobol och de andra oppositionskandidaterna, är bara en förevändning. Den verkliga orsaken är att Förenade Rysslands popularitet, liksom i viss mån Putins, är på nedåtgående, till stor del på grund av de senaste årens försämrade levnadsstandard.

De statsstyrda medierna ger inte oväntat bilden av ett utbrett stöd för Kremls hårda tag mot den politiska oppositionen.

Nyhetsbyrån Tass publicerade på fredagen en mätning från opinionsinstitutet VCIOM enligt vilken 70 procent av de tillfrågade ryssarna tycker att det är rätt att myndigheterna kväser osanktionerade gatuprotester.

Enstaka oliktänkande vågar ifrågasätta detta, däribland personer från kultursektorn. En är musikern Andrej Makarevitj, som har släppt en sång om polisvåldet mot obeväpnade demonstranter.

En annan är tv-journalisten Vladimir Pozner, som menar att polisbrutaliteten inte är en tillfällighet:
”Jag är säker på att de har instruerats att skrämma folk så att de aldrig mer ska gå till en demonstration som saknar tillstånd. Varför vill Rysslands regering skrämmas? Därför att de är rädda. De förstår inte vad de ska göra med den nya generationen, som inte tillverkades av det sovjetiska löpande bandet och som i allt högre grad är inriktad på att protestera och ha sin egen mening.”
Michael Winiarski

De fryser pengarna till FN-organ

LÖRDAG 3 AUGUSTI 2019

Nederländerna och Schweiz fryser sina bidrag till FN:s hjälporganisation för palestinska flyktingar, UNRWA, efter larm om allvarliga etiska övertramp. Men Sverige, som är en av de största givarna, har i dagsläget inga planer på att stoppa utbetalningarna.

I en intern rapport, som nyhetsbyrån AFP kommit över, riktas allvarliga anklagelser mot UNRWA:s högsta ledning. Chefer inom FN-organet ska ha gjort sig skyldiga till ”nepotism, repressalier och andra

övertramp, för personlig vinning, för att tysta legitim kritik och för att i övrigt uppnå sina personliga mål”.
Rapporten, som just nu utreds av FN, har fått flera givare att dra öronen åt sig. I tisdags meddelade Schweiz att landet fryser sina bidrag. På onsdagen meddelade Nederländernas utrikesdepartement att regeringen ”har beslutat att frysa årets bidrag tills vi fått ett tillfredsställande svar från FN i New York”.
I Sverige meddelar Sida, som ansvarar för det humanitära stödet till UNRWA, att myndigheten följer utvecklingen.
– Som alltid i sådana här lägen är det oerhört viktigt att det klarläggs vad som har hänt och det pågår nu en utredning som leds av FN i New York. Vi har inte övervägt några omedelbara åtgärder här.
Årets utbetalning på 60 miljoner kronor gjordes i februari, säger Göran Holmqvist, chef för avdelningen för humanitärt bistånd till Asien och Mellanöstern.
Den största delen av det svenska biståndet är dock så kallat kärnstöd – 376 miljoner kronor under 2019, som redan har betalats ut.
I början av 2018 drog den historiskt största givaren USA ned sitt stöd med närmare tre miljarder kronor, en fjärdedel av FN-organets budget.
TT

Katrine Marçal: Valresultatet i Wales pekar mot nyval. Men blir det före eller efter Brexit?

LÖRDAG 3 AUGUSTI 2019

London. Om det var svårt för Theresa May att få igenom saker i parlamentet kommer det att bli ännu svårare för Boris Johnson.

Liberaldemokraterna vann gårdagens fyllnadsval i Wales – och därmed är Boris Johnsons majoritet i parlamentet nere på bara ett mandat.

Det kommer inte längre att vara en konservativ parlamentariker som representerar valkretsen Brecon and Radnorshire. I stället blir det Liberaldemokraten Jane Dodds, vilket innebär att Boris Johnsons majoritet i parlamentet bara är ett mandat.

I alla fall rent formellt.

Gårdagens val i Wales har därför fått stor uppmärksamhet i hela Storbritannien. Kommer Boris Johnson ens att kunna regera landet? Blir det nyval redan i höst? Samtidigt kan man ifrågasätta om situationen egentligen har förändrats särskilt mycket.

Allt handlar just nu om Brexit i brittisk politik. Lyckas Boris Johnson inte lösa ut

Brexitfrågan är han politiskt död och gällande Brexit har han aldrig haft någon majoritet i parlamentet.
Boris Johnson är beredd att ta Storbritannien ut ur EU utan ett avtal den 31 oktober och det är parlamentet emot. Även om Boris Johnson skulle lyckas förhandla fram ett nytt Brexitavtal skulle han ha stora svårigheter att få det genom parlamentet.
Gårdagens uppmärksammade fyllnadsval har egentligen inte gjort denna sak mycket svårare än vad den redan var.
Liberaldemokraterna kampanjade i Wales på budskapet att stoppa Brexit. De två andra partier som är mot Brexit (de Gröna och Plaid Cymru) ställde inte upp med några egna kandidater. Allt för att kunna samla samtliga Brexitmotståndare runt ett enda namn.
Och därmed vinna.
Vilket de också gjorde.
De konservativa, däremot, förlorade många väljare till högerpopulisten Nigel Farage och hans Brexitparti. För några veckor sedan var många konservativa aktivister emellertid oroliga för att Brexitpartiet rentav skulle bli större än de konservativa. Så blev det nu inte. På nr 10 Downing Street lär man se detta som en bekräftelse på Boris Johnsons strategi: att det faktiskt går hem hos väljarna att gå mot en hård och avtalslös Brexit.
Labourpartiet var gårdagens stora förlorare. Det beror antagligen på att Labour under Jeremy Corbyn varken har vågat ta ställning för eller mot Brexit. Nu straffas de av väljarna i ett politiskt ögonblick där allt annat underordnas Brexitfrågan.
Labour är pressat: å ena sidan vill man inte skrämma bort sina traditionella

arbetarklassväljare (många av dem är för Brexit). Å andra sidan vill man inte skrämma bort sin stora grupp unga storstadsväljare (som är passionerat mot Brexit).
Och egentligen sitter Boris Johnson i samma sits. Ju fler väljare som de konservativa lyckas vinna tillbaka från Brexitpartiet desto svårare blir det för de konservativa att också vinna mot Liberaldemokraterna.
Vilket Boris Johnson kommer att behöva göra.
För att få majoritet måste Boris Johnson lyckas ta även mittenväljare.
Just nu verkar hans strategi vara en hård linje gällande Brexit samt att sedan kompensera för detta med en sväng mot mitten i inrikespolitiken. Boris Johnson har en mjukare retorik än Theresa May gällande invandringsfrågan och förväntas nästa vecka annonsera rekordsatsningar på sjukvården.
Under Boris Johnson verkar det vara slut med den nedskärningspolitik som hans företrädare David Cameron förde. Den nya premiärministern verkar om något villig att spendera pengar. ”Boosterism”, kallar han det: en ekonomisk filosofi som ligger långt från tidigare konservativa mantran om ”ordning och reda i statens finanser”.
Gårdagens valresultat i Wales pekar mot att ett nyval är på gång.
Och då vill Boris Johnson ha populära ekonomiska reformer att peka på.
Frågan är bara när detta nyval kommer.
Före, eller efter, Brexit?

Katrine Marçal
katrine.marcal@dn.se

En vandring i skuggor och minnen

LÖRDAG 3 AUGUSTI 2019

I Grekland har judar bott i tusentals år. Och efter Förintelsen är det vår plikt att minnas dem. DN publicerar här ett föredrag av författaren Theodor - Kallifatides som ursprungligen hölls på Konstakademin den 11 april i år.

Mina damer och herrar.

Det är en sorglig ära att stå här i dag. Jag önskar att det inte hade varit nödvändigt.

Jag är grek och som barn fick jag lära mig ordspråket att en grek kan lura en turk, en jude kan lura en grek och en armenier kan lura alla.

Men döden kan ingen lura.

Varför fanns det ett sådant ordspråk?

Helt enkelt därför att samhället som jag växte upp i såg ut på det sättet. Det fanns armenier, judar, turkar, greker och flera andra.

Så såg det ut på flera håll i världen. Förra hösten var jag i Trondheim i Norge och det finns ett torg där som har fått sitt namn efter familjen Steinfeld. Men familjen Steinfeld är borta och alla vet vad som har hänt.

I Tallinn i Estland har de gamla judiska kvarteren blivit mycket populära och mondäna kvarter med restauranger och klubbar och underhållning. Men inga judar finns där och alla vet vad som har hänt.

I Stralsund i Tyskland finns det liksom i många andra städer en gata som heter Judenstrasse. Men inga judar finns där. Och alla vet vad som har hänt.
I Thessaloniki i Grekland fanns det en stor och blomstrande judisk kommun. Nu finns inte ens kyrkogården kvar. Och alla vet vad som har hänt.
Det finns många som förnekar detta. Det finns många som säger att det är dags nu att glömma och gå vidare. Men hur ska vi gå vidare mot en framtid grundad på lögner och förnekelser?
Man kan inte bygga slott på sand. Man kan inte bygga en ny värld på lögnens och förnekelsens mycket lösa sand.
Ett gigantiskt, groteskt, monstruöst brott har ägt rum. Det har blivit ett mantra att säga att ondskan är banal. Det är filosofisk pornografi. Ondskan är allt annat än banal. Stalins favoritbödel avrättade egenhändigt fler än två tusen människor. Var han en intelligent, ämabel byråkrat som bara gjorde sitt jobb eller var han ett rotskott från ett system som dyrkade våld, som ringaktade människolivet, som satte makt över alla andra värden? Han var inte banal, han var ett monster.
Det är av yppersta vikt att inte glömma hur monstren såg ut. Att inte glömma deras gärningar. Förlåta dem måste vi ändå göra eftersom vi inte kan göra annat. Men glömma dem? Aldrig. Minnet är hjärnans ädlaste funktion. Den ska användas, den ska förfinas, den ska förstärkas. Vi ska inte låta de tomma hålen i Europa fyllas av lögner och förfalskningar.
Där bodde människor. Där bodde judar. Och alla vet vad som hänt. Man har dödat dem. Man har velat utplåna dem från människornas minnen.
Det får inte lyckas.

Förintelsen ska inte upprepas genom glömskan.
Människorna skall inte dö två gånger.
Tidigt på sjuttiotalet kom min hustru och jag till Gotland. Jag trodde att jag var den första och den enda greken på ön. En eftermiddag körde vi till Lärbro för att se på reparationerna av den gamla, vackra kyrkan.
Efteråt besökte vi kyrkogården i direkt anslutning till kyrkan. Vi såg gravar för svenska bönder, lärare, präster, militärer. En svensk kyrkogård med svenska minnen. Plötsligt lade vi märke till en grupp gravar tydligt separerade från de andra. Där låg människor från olika naziläger, som vid krigets slut tagits till Gotland och det militära sjukhuset, där min hustrus farbror arbetade som ung läkare. Det var judar allesammans. De flesta från Polen. Men två av dem var grekiska judar. De hade hunnit dit före mig. Athanassius Lazos och Dimitrios Myrrius. Jag ville vara säker och sökte upp Barbro Ahlqvist som ansvarade för kyrkogården. Visst var det så. Barbro var säker. Hon berättade vidare om en judisk man som hade funnit sin bror på kyrkogården.
Bibeln har nog rätt. Den som söker finner, men alla måste vi tacka dem som inte glömmer.
Dessa två grekiska judar i Lärbro berättade en lång historia om mitt land. Därför tänker jag ber er följa med mig på en tur till Grekland innan det som alla vet att det har hänt hände.
Fanns det inte antisemitism i Grekland? Det fanns, inte överallt, men det fanns och den tog sig ibland groteska uttryck som i andra länder. Man skrämde till exempel små barn med att Juden skulle ta dem, om

de inte åt upp sin mat; man talade om spikförsedda fat som Juden använde för att dricka små barns blod. Visst fanns det sådana föreställningar, men det förekom inga förföljelser, inga förvisningar, inga förbud att arbeta och leva.
När den första självständiga staten Grekland bildades 1832 efter befrielsen från Turkiets välde erkände man den judiska minoriteten som fick exakt samma rättigheter och förpliktelser som alla andra.
De första judarna hade kommit till Grekland redan på 1100-talet, i vanlig ordning jagade av Alexander den stores arvingar som räddes den judiska tron på en enda, mäktig gud. De föredrog sina kopulerande, konspirerande, manipulerande gudar och gudinnor som på något sätt var en tröst. Om gudarna inte är bättre än så, varför ska människorna vara det?
Dessa första judar kom med tiden att kallas *romaniotes*. De levde och verkade i enlighet med sina traditioner och sin religion, men var samtidigt aktiva medlemmar i det omgivande samhället, till den grad att de skrev på grekiska men med det judiska alfabetet.
Det första vittnesmålet om judarnas närvaro i Grekland är mycket gammalt, från 300 år f Kr. Det förmodas att de var slavar.
Historikern Filon, själv jude, noterade år 142 f Kr ett flertal judiska kommuner i Grekland och på Cypern.
När aposteln Paulus kom till Thessaloniki år 49 e Kr togs han emot av en väl organiserad kommun och talade i synagogan. Han fann flera organiserade

judiska kommuner och det är till några av dem han skrev sina brev.
Till följd av det judiska kriget mellan 66 och 70 e Kr utvandrade ännu fler judar till Grekland eller skeppades dit som slavar. Den romerske kejsaren Vespasianus tvångskommenderade sex tusen judar till att arbeta i Korint, då man byggde den kända och ännu fungerande kanalen.
Långt senare kom sefarderna som på det stora hela bosatte sig i norra Grekland, mest i Thessaloniki, och behöll sitt språk och sina seder.
Nästan samtidigt kom judar från Ungern och något senare även från Italien.
Före andra världskriget fanns det nästan 100 000 judar spridda över hela Grekland. Efter kriget fanns 5 000 kvar.
Denna förlust kommer praktiskt taget aldrig att ersättas. Judarna i Grekland raderades nästan ut och med dem en stor del av deras gärning i landets ekonomiska, sociala och kulturella liv. Det blev ett enormt svart hål i landets hjärta. Och det kommer aldrig mer att fyllas igen. Det är mycket människan kan återvinna, men inte det som tiden tog med sig. Tankar, idéer, känslor, konstnärliga uttryck, drömmar som närdes av dessa människor försvann för gott.
Kvar är den stora skuggan över det svarta hållet.
Låt mig ta det lite mer detaljerat.
I Alexandroupolis levde och verkade 150 judar. Alla fördes bort, 4 överlevde.
I Veroia levde och verkade 384 judar. 58 överlevde.
I Didymotoixo levde och verkade 850 judar. 170 överlevde.
I Drama levde 1 096 familjer. Ingen överlevde.

I Kavala: 2 000 deporterade. Bara 1 återvände.
I Kastoria: 763 deporterade. Bara 1 lever i dag.
Komotini: 819 deporterade. 28 överlevde.
Kos: 140 deporterade. 1 överlevde. Synagogan blev kulturcentrum.
Orestiada: 197 deporterade. 3 överlevde.
Sufli: 32 deporterade. Ingen överlevde.
Xanthi: 550 deporterade. Mycket få överlevde. Ingen kom tillbaka.
Preveza: 250 deporterade. 15 överlevde.
Serres: Ingen exakt siffra på antalet judiska invånare finns. 1 överlevde.
Florina: 400 deporterade. 64 överlevde.
Chania: 340 drunknade när de skulle transporteras därifrån. 2 överlevde.
Jag lämnar Aten och Thessaloniki till sist. Den judiska kommunen i Aten var gammal och etablerad med två synagogor, skolor, barnhem, bibliotek med mera. Antalet judar var mellan 1 500 och 3 000. Den stora öppna marknaden som alltjämt kallas Giousouroum skapades av en judisk familj som hette just så. I början av ockupationen lydde Aten under italienskt kommando. Italienarna var inte lika fanatiska antisemiter som nazisterna. Men när den tysk-italienska pakten bröt samman och nazisterna tog över Aten började de systematiska förföljelserna. 800 judar deporterades, medan andra gömdes i byar runt om staden eller lyckades skaffa sig papper på att de var greker. Metropoliten Damaskinos såg till det.
Av de 800 som fördes bort vet man inte hur många överlevde. Men en av dem var min grekiske förläggares mor.
Mer om det lite längre fram.
I Thessaloniki blev tragedin ännu större. Staden var centrum för den sefardiska

invandringen, som märkte den till det bättre på alla sätt. Den stora täckta marknaden mitt i staden bär namnet Modiano efter den judiska handlaren som skapade den. En släkting, Patrick Modiano, skulle få Nobelpriset i litteratur 2014. Baron Hirsch byggde bostäder för de mindre bemedlade i församlingen, det första kvinnosjukhuset byggdes av hans hustru. Det fanns 60 synagogor och en tidning, den första i staden.
Thessaloniki hade i början av kriget 56 000 judiska invånare, 39 procent av hela befolkningen. På kaféerna och på strandpromenaden var den hispano-sefardiska dialekten lika vanlig som grekiskan.
Nazisterna intog staden den 9 april 1941. Några dagar senare inför de den nya ordningen. Judarna får inte besöka kaféer och restauranger, gå på teater eller liknande. Nazisterna övertar sjukhuset Hirsch och många judiska hem, fängslar kommunens styrelse, beordrar judarna att överlämna sina radioapparater och plundrar judiska hem och bibliotek.
Tre månader senare, den 11 juli 1941, beordras alla män i åldrarna 18–45 att samlas på Frihetens torg mitt i staden. Över 2 200 judar samlas där. Männen får utstå alla former av misshandel och förnedring av de tyska soldaterna, men dessvärre också av deras grekiska samarbetsmän.
För att rädda livet på männen tvingas den judiska kommunen betala den gigantiska summan 2,5 miljarder drakmer. Innan året är slut har tyskarna och deras grekiska samarbetsmän tagit över alla judiska företag och verksamheter.
Den 6 februari 1943 kommer slutligen mästermördaren, den beryktade slaktaren

Alois Brunner och hans vidriga medhjälpare Dieter Vislyceni. De är ansvariga för den slutgiltiga lösningen. Judarna måste bära den gula stjärnan, de får inte använda allmänna transportmedel, de får inte lämna gettot, de får inte använda telefon. Den judiska kyrkogården förstörs.
Nazisterna gör allt detta samtidigt som de, med hjälp av den godtrogne rabbinen Kortez, lyckas övertyga människorna att allt görs bara för att reformera kommunen, ingenting ont kommer att hända dem, en liten resa till Polen bara.
Den 15 mars 1943 avgår första tåget från Thessaloniki med hundratals judar ombord. Destination Auschwitz. Nitton tåg avgick inom några veckor.
46 091 människor fördes bort. Endast 1 500 överlevde.-

Thessaloniki, som en gång kallades Israels moder, var nu en naken stad. Ytterst få judar kom tillbaka och de flesta emigrerade vidare till USA. De hade förlorat sina hem, sina förmögenheter, allt.
I en av mina romaner finner man följande autentiska berättelse. Ett grekiskt par tar in på det finaste hotellet i Thessaloniki, nära marknaden Modiano. På rummet möter de en städerska. De två kvinnorna börjar prata med varandra, inte minst därför att gästen plötsligt tycker sig minnas att hon har varit på det här hotellet tidigare, i just det här rummet, när hon var en liten flicka på resa med sina föräldrar före kriget.
Det är omöjligt, säger städerskan rodnande.
Varför är det omöjligt?

Därför att det här var mitt familjehem före kriget och just det här rummet var mitt flickrum.
Så var det. De hade förlorat allt, man hade bestulit dem på allt. Så de flesta fortsatte vidare till andra kontinenter och länder. Det finns inget annat folk som har råkat så illa ut så länge.
Den judiska diasporan fortsatte efter holocausten. Men det fanns också platser där de återvändande judarna möttes med värme och kärlek. På ön Kerkyra stod hela skolan på piren och väntade på de två elever som hade klarat sig. Byns snickare hade lärt sig göra kistor utan spikar, vilket han trodde att den judiska traditionen krävde. För några hade dött under resan hem.
Den sorgliga historien om Thessaloniki fortsätter än i våra dagar. Resterna av den judiska kyrkogården utsattes för vandalism av grekiska högerextremister och antisemiter för inte så länge sedan. Den judiska församlingen reste en minneskylt. Jag översätter lite selektivt. ”Du står på helig mark. Du står på vad som är kvar av Orientens största nekropol. Du står på den plats där Thessalonikis judar begravdes i seklernas gång. Tills de onda makterna 1943 utplånade inte bara de levande utan också de döda och förstörde alla gravar. De som begravdes här dog två gånger.”
Diasporan och holocausten. Det är två grekiska ord. Diaspora betyder att sprida ut sig, holocaust att bränna ner någon eller något helt och hållet.
Det är två grekiska ord som har fått sin slutliga mening av judarnas öde.
Jag önskar att det aldrig hade blivit så.
Var det inte några som räddades undan?
Några var det.

I huvudsak följande kategorier.
De som fick skydd av sina grannar.
De som lyckades ta sig till Italien, däribland familjen Modiano, med hjälp av den italienske konsuln.
De som tidigt sökte sig till den grekiska motståndsrörelsen, som tog partisanernas familjer till otillgängliga bergsbyar.
De som räddades av modiga myndighetspersoner.
På ön Zakynthos krävde den tyska kommendanten en lista över alla judar som bodde på ön. Metropoliten Chrysostomos och borgmästaren Loukas Karrer skrev sina namn på listan. Sina namn och inga andra. Kommendanten gav upp. Alla judar på ön överlevde.
När ön drabbades av fruktansvärda jordbävningar var det den israeliska staten som allra först skickade hjälp, med hälsningen: ”Vi har aldrig glömt vår käre Metropolit och vår käre borgmästare.”
Några räddades, som sagt.
Och några återvände.
Bland dem min grekiske förläggares mor.
Låt mig presentera er för Karolina Nachmouli, född 1920 i staden Larissa i Grekland, dotter till Isak Nachmouli. Det var en vanlig judisk familj. Fadern var mångkunnig, kunde reparera allt, smida husgeråd, baka söta kakor och sockerbeklädda mandlar som man åt vid glada högtidliga tillfällen som dop eller bröllop. Han tillverkade även glas som han sålde på gatan och det som han inte sålde gav han bort till kvarterets barn. Barnen visste det och väntade på honom varje eftermiddag.
Men så kom nazisterna. Fadern hade turen att dö innan men hans familj var kvar. Karolina hamnade i Auschwitz-Birkenau.

23 år gammal.
Hon fick uppleva alla tänkbara fasor. Men i likhet med de flesta överlevarna talade hon inte om sina upplevelser i koncentrationslägret.
Orden räcker inte till, sa hon. Men kort innan hon dog övertalades hon av sin son att bli intervjuad och då, men först då, och mycket sparsamt talade hon om fasorna. Om askan från alla som brändes i ugnarna, som lade sig över marken och som man gick på. Hon fick se små barn slitas i stycken av vakthundarna. Väninnor våldtas eller skjutas på fläcken.
Hon berättade att man alltid brände en kvinna tillsammans med männen därför att kvinnorna brinner bättre. Men framför allt berättade hon om den otroliga godtrogenheten. Det fanns människor som inte ens på väg in i gaskammaren trodde att tyskarna ville dem något ont.
På väg till Auschwitz gjorde tåget anhalt någon enstaka gång för att människorna skulle gå ut och uträtta sina behov. När tåget kom i rörelse igen sprang de efter det för att hinna i kapp. De trodde att de var på väg till Polen där ett bättre liv väntade på dem. Hon var själv lika godtrogen, sa hon. Hon hatade inte tyskarna. Hon hatade ingen. Hon hade kvar sitt nummer. Det gick inte att ta bort. Hon hade sett sin väninna i lägret bränna bort numret med frätande saltsyra och ohygglig smärta.
Hon överlevde allt, även sin godtrogenhet. Och hon kom tillbaka till Grekland och träffade så småningom en sympatisk ung man och en kväll gick de på bio tillsammans. När de kom ut från biografen säger han: Hör du Karolina, ska vi inte ta och gifta oss? Men Billy, jag älskar dig inte, sa hon. Och vem har sagt att jag älskar dig? sa han och hon tyckte att det

var så roligt att hon gifte sig med honom och levde med honom tills han dog i hennes famn femtio år senare.
När man frågade henne hur hon hade klarat av att överleva helvetet svarade hon: Jag hade inte tid att dö. Jag tog alltid hand om någon annan.
Det kan vara värt att minnas.
Theodor Kallifatides

Nicholas Ringskog Ferrada-Noli: Brottet som ASAP Rocky står åtalad för höjer hans kredd

LÖRDAG 3 AUGUSTI 2019

När den sista rättegångsdagen har avslutats går det att konstatera: fallet ASAP Rocky är en David mot Goliat-kamp. Men det är inte ASAP Rocky som är lille David och det svenska rättsväsendet som är stora stygga Goliat. ASAP Rocky är en mångmiljonär och superkändis – han är Goliat.

I andra ringhalvan finns en 19-årig kille som kom som ensamkommande flykting från Afghanistan 2015, han är längst ned i samhällets hierarki, och han har blivit slagen av tre äldre män (efter att ha varit störig och provocerat dem, men ändå). Rättegången handlar om att han, som målsägande, ska få rättvisa. Han är David. För ASAP Rockys varumärke, för den berättelse som är hans karriär, är sommarens misshandelsmål enbart ett plus. Man kan inte prata om skandal, som i fallet R Kelly, för det brott som ASAP Rocky står åtalad för anses inte som perverst och vidrigt, det höjer bara hans kredd. Tack vare incidenten är han mer populär nu än vad han har varit på många år.

Alla rappare som kommer från svåra förhållanden har detta dilemma: man vill ha framgång, pengar och en trygg tillvaro, men när man väl har nått dit är man inte en underdog längre, och det finns konkurrens från yngre förmågor som kan göra anspråk på ghettoautenticitet. Att hamna i fängelse, hur otrevligt och nedbrytande det än är, gör dock att man framstår som rebell, martyr och bad boy. 2pac blev en verklig ikon först när han släppte albumet ”Me against the world” från finkan. Gucci Manes hela karriär är en strålkastarbelyst dans med rättsväsendet, och hans comebackalbum ”Everybody

looking” fick ett rejält uppmärksamhetslyft av att det släpptes efter att han avtjänat ett långt fängelsestraff.
Hiphopartister får också en skjuts i karriären av att ta ställning för andra rappare som skakar galler. När 50 Cent slog igenom var hans ”Free Tony Yayo”-kampanj en del av hans spännande saga. På samma sätt gynnas diverse rappares karriärer av att de skriver ”Free ASAP Rocky” på Twitter och stolt bojkottar framtida Sverigekonserter.
De får ett tillfälle att synas och bekräfta sin status hos den egna målgruppen.
Att anklaga det svenska rättsväsendet för rasism, som en del tyckare i sociala medier har gjort, är i detta sammanhang absurt. Målet har ingenting att göra med den svenska polisens hysteriska jakt på marijuanarökande artister med mörk hudfärg, eller med polisiär särbehandling av ickevita i allmänhet.
Med den tunga bevisning som fanns redan från början hade det varit omöjligt för polisen att inte ingripa, oavsett vem den misstänkte är. Tvärtom har ASAP Rocky behandlats väldigt schyst – han fick genomföra sin konsert på Smash innan han greps, och utredningen har varit oerhört grundlig, vilket ligger i artistens eget intresse. Hellre fria än fälla, lyder det svenska rättsväsendets princip, det ska ställas utom allt rimligt tvivel att den misstänkte är skyldig till brottet. Och även om man rent allmänt kan diskutera hur häktning används i Sverige är det inte märkligt att en person som har ett uppenbart intresse av att lämna landet – en enormt inkomstbringande internationell turné – blir frihetsberövad i väntan på rättegång.

Den stora uppmärksamhet som ASAP Rockys fall har fått gör att domstolen har ögonen på sig, och därför inte kommer leverera en dom som är något annat än vattentät.

Nicholas Ringskog Ferrada-Noli
kultur@dn.se

Pamparna saknar skäl att bry sig

SÖNDAG 4 AUGUSTI 2019

Sibirien brinner. Det började med smärre eldsvådor, och eftersom myndigheterna bara griper in om skadorna förväntas bli dyrare än släckningsinsatserna, så fick elden vara. Nu har den spridit sig till ett område stort som Belgien. Koldioxidutsläppen är förstås enorma, stora intilliggande områden ligger insvepta i giftig rök. Och först i det här skedet skickar Vladimir Putin in militären.

Detta illustrerar problemet med klimathotet. Inte att det är omöjligt att göra något åt, utan att viljan saknas. I stället premieras kortsiktig vinst ända tills situationen är så akut att det bara är en fråga om att rädda vad som räddas kan – dyrt.

Och varför skulle makthavare inte bete sig så? Deras sort kan ändå alltid själv köpa sig fri från de värsta konsekvenserna; försvinna i väg i en helikopter. När den fulla vidden av denna globala katastrof står klar är de hur som helst sedan länge döda.

Ansvarslöshet har helt enkelt inga personliga kostnader. Inte för Vladimir Putin, eller för Donald Trump, eller Jair Bolsonaro, eller för all del någon av de europeiska nationsledare som inte alls leder sina nationer i den här frågan, utan gör alldeles för lite och alldeles för sent, ständigt tio steg efter också de mest grundläggande vetenskapliga rekommendationerna.

Att sätta press på dem är inte tillräckligt för att sätta press på dem. Här krävs en ny strategi. Kanske borde miljörörelsen dyrt och heligt lova att inrikta all sin strävan på att se till att deras namn solkas inför eftervärlden? Att morgondagens generationer får veta exakt vilka som bär den yttersta skulden till att deras liv kommer att vara svårare, farligare och ibland omöjliga.

För världens storpolitiker må strunta i de enorma kostnader i pengar, mänskligt lidande och ekologisk förödelse som kommer att följa. Men konkreta hot mot deras enorma fåfänga, det skulle de kanske lystra till.

Lisa Magnusson
lisa.magnusson@dn.se

Per Svensson: Reinfeldts och Merkels passion

SÖNDAG 4 AUGUSTI 2019

Två av samtidens mest framgångsrika politiker blir i dag ofta utsatta för hån och hat. Det är ett sorgligt tidens tecken.

Försommaren 2014 höll fyra liberal-konservativa politiker toppmöte i Harpsundsekan. Den dåvarande svenske statsministern Fredrik Reinfeldt satt vid årorna. På tofterna samsades hans brittiska, tyska och nederländska kollegor; David Cameron, Angela Merkel och Mark Rutte.

Cameron skulle halvtannat år senare utlysa en folkomröstning om EU för att hålla samman sitt eget parti och lämnade därefter nynnande det kaos han skapat.

Merkel och Reinfeldt är politiker av en annan och klokare sort.

Fredrik Reinfeldt gjorde de Nya - Moderaterna till ett 30-procentsparti genom att framstå som en mer trovärdig förvaltare av den svenska modellen än de socialdemokratiska modellbyggarna själva.

Angela Merkel å sin sida gjorde sig till inkarnationen av en tysk modell: gedigen, driftsäker, trygg.

Året innan Merkel roddes ut i ekan på Harpsund publicerade journalisten Ralph Bollmann en biografi över henne, ”Die Deutsche. Angela Merkel und wir”,

Tyskan. Angela Merkel och vi. Bollmann visade hur väl Merkels persona överensstämmer med föreställningen om den goda normaltysken: flitig, sparsam, gillar ordning och reda, fotvandringar och Ikea. På liknande sätt kunde Fredrik Reinfeldt fungera som identifikationsgestalt för den samtida svenska medelklass som kopplar av med fredagsmys och löprundor efter en arbetsvecka späckad med mejl och möten. Båda framstod som garanter för en stabil politiskt ordning, strukturerad av spänningen mellan två poler, ett stort socialdemokratiskt parti och en stor liberal-konservativ koalition (CDU/CSU i Tyskland, Alliansen i Sverige).

Men redan på valnatten 2014 kungjorde Fredrik Reinfeldt sin avgång, inte bara som statsminister utan också som partiledare. Moderaterna hade då tappat nära 7 procentenheter medan Sverigedemokraterna mer än fördubblat sin röstandel, från 5,7 till 12,9 procent. Det var inte en tillfällig konjunktursvängning. Vid förra årets val placerade sig Moderaterna strax under 20 procent, medan SD gick framåt till 17,5 procent. Socialdemokraterna delar Moderaternas öde. Ett parti som länge och med skäl betraktade alla valresultat under 40 procent som naturkatastrofer gladde sig i förra valet åt 28 procent.

I Tyskland är utvecklingen densamma. De tyska socialdemokraterna är i dag ett parti i djup existentiell kris. Läget på den borgerliga sidan är inte lika dramatiskt. Dock råder lågkonjunktur. CDU/CSU som länge abonnerade på valresultat mellan 40 och 50 procent kanar utför i opinionsmätningarna och tvingas nu slåss

med de gröna om positionen som största parti.
Tidningen Die Zeit lät nyligen statsvetaren Thomas Biebricher ställa diagnos på CDU:s problem (”Ein Schwundprozess”, 15/7 2019). Tesen var, lite förenklat, att den tyska ”konservatismen” redan under de sena Helmut Kohl-åren avideologiserats, och i stigande grad omvandlats till en post-ideologisk ”metod” för att lösa problem och hantera kriser. Det förhållningssättet till politik, den resultatinriktade pragmatismen, typisk för partier som ser sig som ”statsbärande”, utmanas och undermineras i dag av vitt skilda strömningar som dock har en sak gemensamt: radikalismen, budskapet att samhället måste förändras på genomgripande sätt. Det handlar dels om klimat- och miljörörelsen, dels om den högerpopulistiska nationalismen. Som Die Zeit framhåller kläms nu CDU/CSU mellan dessa båda rörelser. Läget är detsamma för andra partier med anspråk på att vara statsbärande; SPD, Moderaterna, Socialdemokraterna.
Epoken Merkel går mot sitt slut. Hon har avgått som partiordförande. Den traditionella sommarpresskonferens hon nyligen höll kan mycket väl ha varit hennes sista som Tysklands kansler. Det var vid just en sådan sommarträff med pressen 2015 som Merkel slog fast att Tyskland var så starkt att det skulle klara av att hantera också den stora flyktingströmmen; ”Wir schaffen das”, vi klarar det. Ett år tidigare, i augusti 2014, hade Fredrik Reinfeldt hållit sitt sommartal på samma tema: ”Öppna era hjärtan.”
Är det inte märkligt att just dessa två politiker, en tysk budgettekniker och en

svensk maktingenjör, numera är så starkt förknippade med känslomässiga slagord vars udd är riktad mot ängslighet och stängda gränser?
Nej, det är inte så märkligt. Också revisorer och ingenjörer kan hysa passioner, och allt tyder på att Merkel och Reinfeldt delar en lidelse: friheten är dess vackra namn.
I en annan biografi över långtidskanslern, ”Angela Merkel” av journalisten Stefan Kornelius, finns ett citat som styrker det påståendet: ”Friheten är den största lycka jag upplevt i mitt liv.”
Man ska inte underskatta betydelsen av att Angela Merkel bevittnat Berlinmurens fall från insidan. Med stöd hos hennes tidigare nämnda levnadstecknare, Ralph Bollmann, vågar jag hävda att Angela Merkels fixering vid budgetdisciplin hänger samman med hennes frihetspassion. Tyskland ska vara så starkt att det aldrig frestas att likt den fängelsestat hon växt upp i, DDR, mura in sig i ängslan, slutenhet och fientlighet mot omvärlden.
Och Fredrik Reinfeldt? Täby är inte ett DDR. Men jag vågar gissa att uppväxten i en förort impregnerad med modernitetens och medelklassens pockande etos, har påverkat honom. Det viktiga är inte vad du är utan vad du kan bli!
Jobbskatteavdragen, ”statsindividualismen” och avståndstagandet från Sverigedemokraternas reaktionära kollektivism, bildar ur det perspektivet ett konsekvent helt. Varje människas möjlighet att själv forma sitt liv ska optimeras. Skatterna ska vara sådana att hon kan försörja sig själv. Välfärdssystemen ska minska hennes

beroende av familj och släkt. Ett samhälle som bejakar öppenhet i stället för slutenhet ska göra det lättare för henne att förverkliga sina livsdrömmar.
Öppna era hjärtan. Wir schaffen das.
Det är ett sorgligt tidens tecken att dessa formuleringar i dag används som hatiska tillhyggen mot två politiker som förtjänar vår respekt.

Per Svensson
per.svensson@dn.se

Grillpartyt på ängen öppnade järnridån

SÖNDAG 4 AUGUSTI 2019

○ **Sommaren 1989 förvandlades en picknick i gränsområdet mellan Österrike och Ungern till en massflykt när hundratals östtyskar sprang över fälten till friheten i väst.**

○ **DN har mött den ungerske gränsvakten Árpád Bella som hade några sekunder på sig – skulle han**

beordra sina underordnade att skjuta mot människorna?

○ **Beslutet han fattade förändrade Europa. Händelserna vid gränsen banade väg för Berlinmurens fall och kalla krigets slut.**

Sopron, Ungern, sommaren 1989

Morgonen den 19 augusti 1989 är den ungerske gränsofficeren Árpád Bella på dåligt humör. Det är en arbetsfri lördag och dessutom hans bröllopsdag. Hans fru har förberett en familjefest. Men nu har den då 43-årige gränsvakten fått en order om att inställa sig vid gränsstationen vid Sopron i västra Ungern.

Där, mitt bland blomsterängarna, de vidsträckta fälten och dungarna av akacieträd delar järnridån Europa i två halvor. På den ena sidan av taggtråden och det elektriska stängslet ligger Österrike som tillhör ”fienden” och ”imperialisterna”, som Árpád Bellas överordnade benämner grannlandet. På den andra sidan ligger alla de länder som tillhör östblocket.

Det är Árpád Bellas uppgift att se till att ingen tar sig över gränsen olovligen.

– Jag hade inte bara ansvar för att bevaka en gränsövergång mellan två länder, utan mellan två samhällssystem som låg i strid med varandra, säger han när vi ses 30 år senare.

I dag är Árpád Bella pensionär och bor på en gård några kilometer från den gamla gränsen. I hallen hänger fotografier från tiden då han tjänstgjorde som gränsofficer i det delade Europa. Tre decennier senare är håret glesare och magen större, men han minns händelseförloppet den där varma sommardagen i detalj.

Vid lunchtid den 19 augusti 1989 klär Árpád Bella på sig uniformen med

gradbeteckningar och guldstjärnor och beger sig motvilligt till sitt arbetspass. Frun är lagom förtjust när han försvinner till arbetet och missar deras bröllopsdag. Ingen av dem anar att händelserna senare under dagen ska bana väg för Berlinmurens fall och kalla krigets slut.
På papperet är Árpád Bella bara en av tiotusentals gränsvakter som tjänstgör utmed järnridån. Men just han ska spela en avgörande roll när ett första fönster öppnas.
– Egentligen var jag bara en liten kugge på gränsen mellan öst och väst. En enkel gränsofficer ute på en åker. Som själv fick fatta ett beslut som fick långtgående konsekvenser, säger han i dag.
Vi ska återkomma till de vidsträckta fälten vid gränsen och de personer som var med och skrev världshistoria sommaren 1989.

Östberlin, Österrikiska, våren 1989

I början maj 1989 hålls det lokalval i Österrikiska. Men det finns bara en lista att välja på. Regimens alternativ, Den nationella fronten, ”vinner” således med 98,85 procent av rösterna. Trots jordskredssegern tvingas regimen konstatera att det är det sämsta valresultatet i landets historia. Aldrig tidigare har de fått mindre än 99 procent av rösterna. Men ännu anar inte de styrande att det också ska bli ett av de sista valen som hålls i DDR.
På andra håll inom östblocket blåser i slutet av 1980-talet förändringens vindar. I Moskva har Sovjetledaren Michael Gorbatjov utropat *Glasnost* och *Perestrojka*, två begrepp som gett hopp om mer personlig frihet och ekonomiskt välstånd. I Ungern har reformkommunister kommit till makten och i Polen planeras det första (nästan)

fria valet. Allt fler drömmer om att kunna förändra systemet inifrån.
Men i Östtyskland – kommunismens skyltfönster mot väst – råder status quo. De åldrande DDR-ledarna ser irriterat på när de socialistiska ”broderländerna” reformeras och visar ingen vilja att ta efter. Samtidigt konstaterar östtyskarna att regimen varken levererar den frihet, framsteg eller välstånd som propagandan utlovar. Sällan har retorik och praktik skiljt sig åt mer än i Arbetarnas och böndernas socialistiska stat. I livsmedelsbutikerna gapar hyllorna tomma och för att få köpa en Trabant, den bil som blev en symbol för Östtyskland, krävs det 15 år i kö. Alla vet att lokalvalen i maj varit manipulerade, och att den som kritiserar regimen riskerar att kastas i fängelse. Grannar och arbetskamrater pressas att ange varandra till säkerhetstjänsten Stasi som har koll på östtyskarnas sovvanor, deras sexuella preferenser och vet i vilken kökslåda de förvarar den förbjudna västlitteraturen.
Men när det gällde att sia om framtiden dög den omfattande övervakningsapparaten inget till.
Vårvintern 1989 hade Östtysklands ledare Erich Honecker hållit ett sedvanligt långrandigt tal i huvudstaden. Han avhandlade socialismens förträfflighet, femårsplanens fortskridande och spådde en ljus framtid för Berlinmuren.
– Den kommer att stå i ytterligare 50 eller i 100 år.
Honecker visste att muren – eller den ”antifascistiska skyddsvallen” som var den officiella benämningen av Berlinmuren – var en förutsättning för att systemet skulle överleva.

Östtyska Regina Webert-Lehmann är 19 år när hon bestämmer sig för att fly från DDR. Våren 1989 har hon flyttat hemifrån och ärvt en Trabant, men hon är utled på att leva i ofrihet i skuggan av Berlinmuren. I yngre tonåren hade hon dessutom gjort misstaget att låta konfirmera sig. I en stat som betrakade religion som ”folkets opium” sågs det som en tyst krigsförklaring. Alltså fick hon inte fortsätta sina studier och nu arbetar hon i en taxiväxel i Östberlin. Det är inget vidare.

– Men det värsta var att jag inte kunde säga vad jag ville, säger hon.

30 år senare träffas vi i utkanten av östra Berlin i närheten av barndomshemmet.

– Jag uppfostrades till att aldrig berätta om vad vi pratade om hemma. Jag fick inte berätta för någon att vi tittade på förbjuden väst-tv hemma. Man visste inte vem som jobbade för säkerhetstjänsten, säger hon.

Ibland får familjen besök av släktingar från Västtyskland som kommer i nya jeansmodeller och lyssnar på rockband vars skivor inte finns att köpa i DDR. Regina noterar att släktingarna uppträder mer självsäkert än hennes östtyska vänner och att de är fostrade till ”att tänka själva”. Det vill hon också göra.

– Men jag skulle ljuga om jag sade att jag inte också längtade efter jeansen och vinylskivorna, säger hon.

Tillsammans med sin dåvarande pojkvän leker hon med tanken på att försöka ta sig till väst. Att ansöka om ett utresetillstånd från DDR är inget alternativ. 19-åringen vet att nästan ingen beviljas utresa och att den som ändå försöker får räkna med repressalier. Alltså bestämmer hon sig för

att försöka fly, även hon vet att ett flyktförsök till väst är förenat med livsfara. Att ta sig under, över eller genom Berlinmuren är uteslutet. För varje år som den 44 kilometer långa betongväggen delat hennes hemstad har säkerheten skärpts så mycket att flyktförsöken i princip har upphört. Bara självmordspiloter försöker.
Några år tidigare har en av Regina Webert-Lehmanns kompisar satsat på att ta sig till väst via Bulgarien. Han greps och hamnade i ett av Stasis ökända fängelser. Men nu verkar det finnas andra möjligheter för den som vill ta sig till väst. På våren 1989 florerar rykten om att det uppstått hål i stängslen som skiljer Österrike från Ungern. Den reforminriktade regimen i Budapest vill testa vad Gorbatjovs utfästelser om Glasnost och Perestrojka är värda och i maj har de börjat montera ner delar av taggtrådsstängslet. I juni klipper ländernas bägge utrikesministrar ett symboliskt fönster i Järnridån. Bilderna sprids över världen.
Det blir avgörande för Regina Webert-Lehmann. Där och då bestämmer hon sig för att också försöka hitta ett hål i stängslet.
– Då förstod jag att det kanske gick att ta sig ut, utan att behöva riskera livet, säger hon.
I augusti packar hon och pojkvännen sin Trabant full av konservburkar så att det ska se ut som om de är på semester. Med östtyska löner är matpriserna i Ungern så höga att östtyska turister har med sig matransoner som ska räcka hela semestern. Alla privata ägodelar lämnar de hemma för att inte väcka gränspolisens misstankar. Regina tar bara med sig dagboken och några ombyten.

De är inte ensamma på resan söderut. Sommaren 1989 far en karavan av östtyska Trabant-bilar genom Tjeckoslovakien och vidare mot Ungern. Plötsligt kryllar gränsområdet mellan Österrike och Ungern av DDR-medborgare som låtsas semestra i badorterna kring Balatonsjön. Men i själva verket väntar de på en chans att ta sig till väst.
Många av dem kommer inte att återvända hem.

Budapest, Ungern, sommaren 1989

Walburga Habsburg har en speciell familjehistoria. Den är sprungen ur de historiska lager som symboliserar de dramatiska vändningarna i Centraleuropa under 1800- och 1900-talet. Mamman är tysk prinsessa och pappan är barn till dubbelmonarkin Österrike-Ungerns siste kejsare. Efter att världskrigen ritat om Europas karta lever familjen i exil i västtyska Bayern. Från gränsen mot Östtyskland kan Walburga Habsburg se mammans gamla barndomshem som nu ligger i DDR.
– Det var ju helt perverst att länder som historiskt varit så nära varandra nu var delade av minfält och självutlösande skjutanordningar, berättar hon i dag.
Sommaren 1989 är hon 30 år och drömmer om ett återförenat Europa där järnridån inte längre delar hennes föräldrars hemländer. Som generalsekreterare för Den pan-europeiska unionen, en kristen organisation som verkar för fred och samarbete mellan Europas länder, odlar hon goda kontakter med politiker i både öst och väst. När Habsburg ser hur Ungern börjar öppna upp bestämmer hon sig för att resa till Budapest och lära sig ungerska. Hon umgås med studenter och oppositionella

som också drömmer om en kontinent utan taggtråd och elstängsel. En sen kväll samlas de i en källare i Budapest för att planera en gemensam aktion.
– Vi satt där i källaren och snackade om vad man kunde göra för att visa att tiderna höll på att förändras. Vi ville göra något symboliskt, säger hon.
De bestämmer sig för att organisera en picknick i gränsområdet mellan Österrike och Ungern. Det ska ske den 19 augusti och senare gå till historien som den pan-europeiska picknicken – grillpartyt som markerar början på slutet för Östtyskland. Men att picknicken ska få så dramatiska konsekvenser anar varken arrangörerna eller de styrande i DDR.
Hela augusti pågår förberedelserna febrilt. Walburga Habsburg och hennes vänner bokar talare, musiker och poeter. De ordnar med bänkar och högtalare, och trycker upp tusentals flygblad. På andra håll inom östblocket hade en sådan aktion setts som en allvarlig provokation. I Östtyskland riskerade den som ens försökte närma sig Berlinmuren att skjutas till döds. Men i Ungern är situationen annorlunda. ”Gulaschkommunism” kallas politiken som är en sorts urvattnad variant av den hårdföra marxism-leninism som praktiseras i DDR.
Picknicken får inte bara grönt ljus av myndigheterna utan stöttas också av den ungerske premiärministern Imre Pozsgay. Dagens höjdpunkt är att gränsövergången ska öppnas symboliskt under ett par timmar. Planen är att två borgmästare från de bägge grannländerna ska möts vid gränsen för att skriva under ett vänskapsavtal. Inga andra ska få passera och sedan ska gränsen stängas igen.
Men det blir inte som de tänkt sig.

För att få folk att komma till picknicken delar Walburga Habsburg ut hundratals flygblad. Inbjudan är skriven på ungerska och tyska, och hon trycker dem i händerna på DDR-medborgare som uppehåller sig i gränsområdet.
– Jag visste ju att det hade börjat koka i Östtyskland och östtyskarna hade bestämt sig för att minsann försöka ta sig till väst, säger hon.
– Men jag var väl naiv och anade inte vad som skulle ske den dagen.

Sopron, Ungern, 19 augusti 1989

Árpád Bella är fortfarande på dåligt humör när han anländer till gränsstationen vid lunchtid den 19 augusti 1989. Hans fru är inte alls förtjust i att han missar deras bröllopsdag. Men nu står ansvarig gränsofficer där i stekande sol och blickar ut över de vidsträckta fälten, vinodlingarna och blomsterängarna.
Hettan är olidlig under uniformen. Uniformsmössan skaver mot huvudet och skjortan klibbar mot huden.
Otåligt väntar han på att den ungerska borgmästaren med entourage ska anlända till gränsen. Det är Árpáds uppgift att öppna gränsporten för delegationen som ska skriva under vänskapsavtalet. Ingen annan ska få passera och sedan ska porten stängas på nytt. På papperet är det en enkel uppgift.
Men under hela våren har flyktingar från DDR lyckats ta sig över gränsen och den ungerska gränspolisen vet att fler försök är att vänta.
– Vi var förberedda. Vår stabschef hade skapat en insatsgrupp som var utrustad med gummikulor, tårgas, stålhjälmar och gasmasker. De skulle kunna sättas in mot grupper som försökte ta sig över gränsen, säger han.

Men den här dagen finns inte insatsgruppen på plats och ordern är att våld enbart får användas i nödfall. Till sin hjälp har Árpád fem passkontrollanter som är utrustade med varsin halvautomatisk pistol och tio patroner. ”En hel liten armé”, säger han. Själv är officeren obeväpnad.
Strax före klockan tre på eftermiddagen får han syn på en större grupp människor som närmar sig gränsen med raska steg. Fast borgmästaren och hans sällskap ser inte ut som Árpád Bella har förväntat sig. I stället för kostym- och uniformklädda politiker kommer människor iklädda fritidskläder och tofflor. De släpar på resväskor och barnvagnar.
– Jag tänkte att nu har våra politiker blivit från vettet, säger han.
När folksamlingen kommer närmare hör Árpád Bella att människorna som marscherar rakt emot honom pratar tyska med dialekt från de östra delarna av landet. Han förstår direkt att det inte rör sig om några östtyska semesterfirare som gått vilse.
– De hade bara ett mål. Att storma gränsen och ta sig över till väst, säger han. Gränsofficeren har bara 20 sekunder på sig att bestämma sig för om han ska försöka stoppa folkmassan eller låta den passera.
I juni hade flera tusen obeväpnade demonstranter mördats på Himmelska fridens torg i Peking. Tidigare under våren hade östtyska gränsvakter skjutit en 20-årig man till döds när han försökt fly över Berlinmuren. Skulle även den 19 augusti skulle sluta med ett blodbad vid Sopron?
– Jag visste att det inte skulle gå att stoppa dem annat än med våld, säger Árpád Bella.

Han inser att det vore tjänstefel att släppa igenom flyktingarna, och att det kan leda till flera års fängelse. Men snabbt fattar Árpád Bella beslutet att låta flyktingarna springa över gränsen. Han säger åt sina underordnade att lägga ner vapnen och titta åt ett annat håll.
– Egentligen var vi soldater tränade för att vinna. Men jag visste att vi redan hade förlorat spelet, säger han.
Han ser på när några östtyskar puttar upp porten och hör deras jublel. Ett hundratal vuxna och barn springer över gränsen. De ropar ”frihet! frihet!” medan de stapplar över fälten in i Österrike. Några knipsar av en bit taggtråd och tar med som en souvenir från järnridån. Árpád Bella glömmer aldrig deras ansikten.
– Några grät. Andra skrattade. Vissa kramade om varandra. Någon kysste marken, och en annan ville aldrig sluta springa.
När porten stängs tre timmar senare har drygt 600 DDR-medborgare passerat gränsen. Det är den största massflykten från Östtyskland sedan Berlinmuren byggdes närmare 30 år tidigare.
Samtidigt som flyktingarna stormar in i Österrike står Walburga Habsburg intill gränsövergången och ser på när hennes picknick förvandlas till en massflykt. Hon tror knappt sina ögon. Särskilt minns hon alla Trabanter som DDR-flyktingarna lämnade efter sig på andra sidan gränsen.
– Jag visste ju hur mycket de behövde kämpa för att få köpa en Trabbi. Det var väldigt starkt hur längtan efter frihet var starkare än det materiella, säger hon.
Nu lät de bara bilarna stå.
– Jag blir alldeles rörd när jag tänker på det. Min mor är född och uppväxt i

Östtyskland. Det kunde vara hennes gamla grannar som kom springande.
Det dröjer inte länge innan nyheten om massflykten når ledarna i DDR. De är förstås rasande och allra argast är Erich Honecker, mannen som några månader tidigare lovat att Berlinmuren ska stå i ytterligare 100 år. Han hittar snabbt något att skylla på: flygbladen som han påstår delades ut ända bort till Polen.
– När de kom till picknicken gav man dem presenter, mat och D-Mark (valutan i Västtyskland) och övertalade dem att komma till väst, sade han.
Två månader senare tvingades han bort från makten.
○ ○ ○
Det finns ett tyskt uttryck som ringar in känslan som kan infinna sig när en möjlighet går förlorad. ”Torschlusspanik” betyder ungefär rädsla för att porten ska stängas.
Men när Regina Webert-Lehmann låser sin lägenhet i Östberlin för sista gången vet hon inte om att hon missat sitt livs chans. Det här var före mobiltelefonernas tid och i de statskontrollerade medierna nämndes inte dramatiken vid ungerska gränsen. Ovetandes om den tillfälliga gränsöppningen kör hon och pojkvännen mot Budapest. Konservburkarna skramlar i bakluckan när Trabanten rullar ut från Östtyskland. Den är vit med blått tak och hon kallar den för ”Lotte”.
De har inte talat med någon om sina flyktplaner.
– Det allra svåraste var att inte berätta för mina föräldrar och vänner att jag tänkte lämna dem. Men det var för att skydda oss och dem. Man visste inte vilka som arbetade för Stasi.

När de kommer fram till gränsen är porten till väst redan stängd. Men det finns andra sätt att ta sig över järnridån. I Budapest tar paret kontakt med två flyktinghjälpare som ska eskortera dem till gränsen. De har en bil med västtyska registreringsskyltar vilket inte drar till sig den ungerska polisens uppmärksamhet. I den västtyska tidningen Bild läser Regina om den 36-årige arkitekten Kurt-Werner Schulz från Weimar. Några dagar tidigare hade han skjutits till döds inför ögonen på fru och barn när han försökte ta sig över samma gräns som de snart ska passera.
Men Regina Webert-Lehmann är fast besluten att ta sig över gränsen. Det finns ingen plan B. ”Ett nytt liv börjar nu”, skriver hon i sin dagbok och dumpar bilen ”Lotte” i Budapest.
Flyktingsmugglarna kör Regina och pojkvännen i sin Ford Taunus till gränsstaden Sopron, där picknicken ägt rum några dagar tidigare. De ligger gömda under en filt på bilgolvet.
– Ibland har man hjälp av att inte tänka efter för mycket. Då skulle vi antagligen ha vänt om och åkt hem.
Sista biten ska de vandra på egen hand genom skogen och över fälten som skiljer öst från väst. Men strax före gränsen grips de av ungersk polis. Förhören pågår i flera timmar. Det fattas beslut om att paret ska eskorteras tillbaka till Budapest, men de lyckas avvika och gömmer sig i skogen nära gränsen.
En natt sover de under bar himmel. 25 augusti 1989 skriver hon i sin dagbok: ”Dödströtta sov vi i skogen”.
Dagen efter gör de ett nytt försök. Klockan nio på kvällen ger de sig av mot gränsen i skydd av mörkret.
Regina minns hur adrenalinet pumpade.

– Hjärtat slog så hårt att jag var rädd att hela staden skulle höra mina hjärtslag. Jag har aldrig upplevt en så stark känsla. Det stod klart för mig att jag var på väg att förändra mitt liv, säger hon.
I tio timmar vandrar paret kors och tvärs genom skogen i kolmörker. De undviker stigarna och går omvägar för att minimera risken att upptäckas av gränsvakter. Sista biten kryper de över ett kalhygge. Det gör ont i hela kroppen och nu börjar det dessutom ljusna. Plötsligt upptäcker de att de står alldeles intill ett vakttorn.
– Det var några sekunder av ren skräck. Vi trodde att det var slut med oss. Att allt varit förgäves, säger hon.
Men vakttornet var obemannat. Senare fick de veta att vakterna växlade mellan tornen och att bara vartannat var bemannat. Nu förstår de att målet är nära.
Dödströtta, smutsiga och hungriga stapplar de in i Österrike. <u>På bilder som är tagna dagen efter ankomsten till Österrike</u> poserar Regina Webert-Lehmann i kläder hon fått av Röda korset som öppnat flyktingmottagning i gränsområdet. Hon strålar mot kameran.
– Det tog ett bra tag innan jag vågade lita på att jag verkligen var i frihet, säger hon och torkar bort en tår.
Med tåg reser de vidare till Västtyskland och från Hannover tar Regina flyget till Västberlin. Den 28 augusti gör hon en ny anteckning i dagboken.
”Plötsligt i Berlin. På andra sidan”, står det. Bara några hundra meter längre bort, på andra sidan muren, ligger hennes gamla hem.
– Egentligen hade jag ju bara bytt stadsdel, säger hon och ler snett.

Men i praktiken levde hon nu i en annan värld.

○ ○ ○

1989 sker en rad små och stora händelser som tillsammans bildar en kedjereaktion som kom att förändra Europa i grunden. Den pan-europeiska picknicken och massflykten över Sopron markerar början på slutet för Östtyskland och kalla kriget. Sedan avlöser händelserna varandra i snabb takt. En snabbspolning:

Under sensommaren ockuperar DDR-medborgare de västtyska ambassaderna i Prag och Budapest. I slutet av september öppnar Ungern gränsen mot väst. I Östtyskland samlas under hösten hundratusentals människor till måndagsdemonstrationer. Men det verkliga genombrottet sker 9 november i samband med en rutinmässig presskonferens på presscentret i Östberlin.

En förvirrad politruk ska läsa upp de nya resebestämmelserna och råkar säga fel. Trots att inget beslut har fattats meddelar Günter Schabowski att gränserna är öppna, omedelbart.

Felsägelsen blir signalen som får Berlinmuren på fall.

Fast egentligen föll den ju inte. Omvälvningarna var ett resultat av tiotusentals människors kamp, mod och civilkurage. De flesta aktörerna har förblivit anonyma, några få skrivs in i historieböckerna.

Regina Webert-Lehmann firade fram till småtimmarna när Berlinmuren föll den 9 november. Hennes flykt var en liten pusselbit när Europas karta ritades om.

– Det kanske var naivt. Men jag skulle ha gjort likadant i dag, säger hon.

I dag har hon två vuxna barn som är födda i det återförenade Tyskland.

– Jag tror faktiskt att de är stolta över mig. De brukar säga: mamma du har varit med och skrivit historia.
Veckorna efter Berlinmurens öppnande faller kommunistregimerna i Östeuropa. Mindre än ett år senare återförenas Öst- och Västtyskland.
Efter tre decennier är den ungerska gränsofficeren Árpád Bella tillbaka vid gränsövergången i Sopron. 73-åringen vandrar fram och tillbaka längs det gamla minfältet, förbi taggtråden och det elektriska stängslet som delade Europa i två halvor. Han stampar i marken som för att försäkra sig om att tiderna har förändrats. Ingen mina går av.
– Jag är glad att jag kan vara tillbaka här och veta att vi löste problemet utan våld, säger han.
Fast euforin som utbröt efter Kalla krigets slut har klingat av i takt med att nya kriser avlöst varandra. Finanskriser och klimatförändringar, terrorhot och en växande nationalism har skapat nya konfliktlinjer.
Över samma fält som flyktingarna från DDR tog sig sommaren 1989 kom migranterna från Mellanöstern och Afrika sommaren 2015.
För 30 år sedan var flyktingarna en symbol för frihet. Nu har migrationen slagit upp en nygammal spricka mellan öst och väst. I Regina Webert-Lehmanns gamla hemland, östra Tyskland, pyr missnöjet. I Árpád Bellas hemland Ungern har premiärminister Viktor Orbán utropat Bryssel till en fiende och låtit uppföra ett staket längs gränsen mot Serbien.
– Jag tycker att det är rätt. Om Europa ska kunna hålla ihop kommer det att krävas nya murar, säger gränsvakten som öppnade den gamla.

Walburga Habsburg, som var en av arrangörerna av den pan-europeiska picknicken, har rest till Berlin med sin son, som är född efter Berlinmurens fall, för att visa honom resterna av muren. Men för 25-åringen är det som en historia tagen ur Barna Hedenhös. Något som har utspelat sig på stenåldern.

Fast även vuxna glömmer. Två tredjedelar av européerna uppgav i en undersökning från det tyska Bertelsmann-institutet att ”världen var en bättre plats förr”.

– Det gör mig beklämd och skrämd när folk inte förstår att idén bakom Europa är fred och frihet. Har man sett människorna springa över gränsen så vet man vad det betyder, säger Walburga Habsburg.

Regina Webert-Lehmann säger att hon ibland saknar gemenskapen som fanns i DDR. Under svåra förhållanden svetsades människor samman och hjälpte varandra.

– Fast att säga att det var bättre förr är bara struntprat, säger hon.

Lina Lund
lina.lund@dn.se

Det hände 1989

Juni
4 och 18. I Polen vinner oppositionsrörelsen Solidaritet de första nästan fria valen på andra sidan järnridån.
27. Utrikesministrarna från Österrike och Ungern klipper ett symboliskt hål i taggtråden som skiljer de bägge länderna åt.
28. Östtysklands ledare Erich Honecker reser till Sovjetunionen för att möta ledaren Michail Gorbatjov som uppmanar honom att genomföra reformer.

Juli
DDR-medborgare tar sig in på Västtysklands ambassader i Prag och Budapest och kräver att få komma till Västtyskland. Ockupationerna pågår i ett par månader.

Augusti
19. I samband med pan-europeiska picknicken flyr fler än 600 DDR-medborgare från Ungern till Österrike. Det är den största massflykten från DDR sedan Berlinmuren byggdes 1961.
23. I de baltiska Sovjetrepublikerna Estland, Lettland och Litauen formar flera miljoner människor en mänsklig kedja.
24. I Polen väljs Tadeusz Mazowiecki till den första icke-kommunistiska regeringschefen i ett land som ingår i Warszawapakten.

September
11. Ungern meddelar att de omkring 13 000 DDR-flyktingar som uppehåller sig i landet inte ska utvisas till hemlandet, utan tillåtas resa vidare till Österrike.
30. Västtysklands utrikesminister meddelar att de omkring 4 000 östtyskar som har ockuperat landets ambassad i Prag ska få resa till väst.

Oktober
7. Ungerns kommunistiska parti avskaffar sig självt.
9. 70 000 östtyskar demonstrerar i Leipzig. Under de följande veckorna hålls varje månad nya demonstrationer.
18. Östtysklands ledare Erich Honecker avgår och efterträds av Egon Krenz.

November
4. Fler än en miljon människor demonstrerar i Berlin.
9. Berlinmuren faller.

Om reportaget

DN:s team reste i juni till den gamla gränsövergången mellan Ungern och Österrike där järnridån delade Europa i två halvor.
Vi träffade den tidigare gränsofficeren Árpád Bella i hans hem i Ungern. Intervjun gjordes på tyska, som inte är hans modersmål.
I Berlin mötte vi den tidigare DDR-flyktingen Regina Webert-Lehmann och i Stockholm träffade vi arrangören till den pan-europeiska picknicken, Walburga Habsburg, som även intervjuades på telefon.
Reportern & fotografen

Lina Lund är DN:s korrespondent i Berlin och bevakar framför allt Tyskland och Österrike.
Daniel Costantini är DN:s fotograf och filmfotograf. Tillsammans har de bland annat bevakat USA-valet 2016 då Donald Trump valdes till USA:s president.

Fakta. Personer i reportaget

Regina Webert-Lehmann
Då: Flykting från Östtyskland.
Nu: Bor i dag i sitt barndomshem Östberlin och jobbar med administration. Har två barn som är födda i det återförenade Tyskland. Spelar cello på fritiden.

Walburga Habsburg Douglas
Då: Generalsekreterare för den pan-europeiska unionen och en av initiativtagarna till den pan-europeiska picknicken.
Nu: Bor i Sverige och är tidigare riksdagsledamot för Moderaterna. Reser ofta till Tyskland.

Árpád Bella
Då: Ungersk gränsofficer som tjänstgjorde vid gränsövergången i Sopron.
Nu: Pensionär och bor i en by på den ungerska landsbygden, nära gränsen till Österrike.

Erich Honecker
Då: Östtysklands ledare mellan 1971 och 1989. Efter Östtysklands upplösning åtalades han för de fall av dödsskjutningar av DDR-flyktingar som inträffat vid gränsen mot Västtyskland under hans tid vid makten. Rättegången avbröts 1993 till följd av hans hälsoproblem. Året senare avled han.

ASAP Rocky kan slippa komma tillbaka hit – även om han döms

SÖNDAG 4 AUGUSTI 2019

Tingsrätten hävde häktningen av artisten ASAP Rocky på fredagen och bara ett par timmar efter beskedet satt han på ett plan till USA.
Sannolikt behöver han inte komma tillbaka till Sverige – men det kan ändå bli aktuellt.
DN reder ut vad de olika utfallen kan bli för rapstjärnan.

Vad tros domen bli?

När utomstående jurister har spekulerat i medier har den troligaste påföljden vid fällande dom i huvudsak ansetts vara villkorlig dom och böter.
Det innebär att man slipper fängelse, under kravet att man under en prövotid på två år ska vara ”skötsam och försörja sig efter förmåga”. Skulle man exempelvis dömas för ett nytt brott kan den villkorliga domen leda till ett strängare straff.
Dennis Martinsson, universitetslektor i straffrätt vid Örebro universitet, tror också att villkorlig dom är troligast om ASAP Rocky skulle fällas. Dock påpekar han att det straffet skulle kunna bli mer uddlöst för en utländsk medborgare, eftersom domen och kraven på att inte missköta sig i huvudsak är knutna till Sverige.

– Jag kan i alla fall tänka mig att det är något tingsrätten tar med i sin bedömning, säger han.
Vad kan maxstraffet bli?
Åtal för misshandel av normalgraden kan leda till max två års fängelse. I ASAP Rockys fall yrkade åklagaren dock bara på sex månader, och tingsrättens beslut att häva häktningen tyder på att ett betydande fängelsestraff inte är aktuellt.
Skulle påföljden ändå sättas till fängelse i längre tid än vad han redan suttit häktad skulle Kriminalvården skicka ut ett placeringsbeslut där det framgår när han ska inställa sig, och var han ska avtjäna sitt straff.

Kan han stanna i USA vid en fängelsedom?

Om en dömd person inte infinner sig kopplas polisen in för att hjälpa Kriminalvården att hitta och hämta den dömde. Man kan även gå ut med internationella efterlysningar, som gör att personen kan gripas i ett annat land som Sverige har ett så kallat överförandeavtal med.
Det finns en möjlighet för utländska medborgare att sitta av tiden i hemlandet, något Kriminalvården generellt sett ställer sig positiv till då det kan underlätta rehabiliteringen. Denna överförandeprocess kan dock vara komplicerad och tidsödande.

ASAP Rocky har, om han döms, ställt sig positiv till att göra samhällstjänst – vad skulle det innebära?

Det skulle innebära att ASAP Rocky och hans medarbetare skulle få återvända till Sverige under en eller flera perioder.
– Då blir det upp till frivården att bestämma när och var de ska inställa sig. Det handlar i så fall om oavlönat arbete,

allt från att hjälpa till på ett katthem eller klippa gräs till att jobba på Myrorna.
Förhoppningen är ett frikännande men i händelse av fällande dom är vi positiva till samhällstjänst, säger Carla Pantzar, advokat till en av de tilltalade.
Kriminalvården påpekar dock att det är ovanligt med frivårdspåföljder för utländska medborgare, och i det här fallet har både åklagare och experter pekat på de praktiska svårigheterna med samhällstjänst som påföljd.
– Dessutom är det ganska ovanligt vid den här typen av brottsrubriceringar, eftersom det är ett ganska milt straff, säger Dennis Martinsson.

Vad händer nu?

När tingsrätten meddelar sin dom den 14 augusti har både försvar och åklagare möjlighet att överklaga till hovrätten. Vid ett sådant scenario kan det bli aktuellt att kalla ASAP Rocky till Sverige igen.
– Men alla förhör från tingsrätten finns inspelade med ljud och bild så hovrätten brukar kunna använda det materialet. Undantaget är om det är något som inte framkommit eller på annat sätt måste kompletteras, säger Dennis Martinsson.
Vid en frikännande dom kan Sverige inte ställa några krav på ASAP Rocky och de andra. Då har de i stället möjlighet att komma med ersättningsanspråk för förlorad inkomst och andra krav på skadestånd, som kan komma att bli betydande i och med ASAP Rockys inställda turnédatum under häktningstiden.

Fredrik Tano
fredrik.tano@dn.se

Det handlar i så fall om oavlönat arbete, allt från att hjälpa till på ett katthem eller klippa gräs till att jobba på Myrorna.

Carla Pantzar, advokat till en av de tilltalade, om - samhällstjänst som möjligt straff i händelse av fällande dom.

Masskjutning vid köpcentrum – flera personer har mist livet

SÖNDAG 4 AUGUSTI 2019

Flera personer har skjutits ihjäl vid ett - köpcentrum i El Paso i Texas.
Efter en omfattande polisinsats på lördagsförmiddagen, lokal tid, har en misstänkt 21-årig gärningsman gripits.

– Det är en tragedi bortom tragedier. Jag är helt bedrövad, säger Dee Margo, borgmästare i El Paso till CNN.

Skottlossningen inträffade på köpcentret Cielo Vista Mall i El Paso i västra Texas i USA, runt klockan elva lokal tid.

Polisen fick tidigt vittnesuppgifter om att det var flera beväpnade personer vid en Walmartbutik och på andra platser vid köpcentret. Runt klockan tolv på lördagsförmiddagen, lokal tid, uppgav polisen att händelsen fortfarande var pågående, och de uppmanade invånare i området att hålla sig borta.

Flera personer har skadats i skjutningen. Enligt CNN handlar det om minst 22 personer. Två sjukhus i El Paso har tagit emot 11 skadade var, uppger nyhetskanalen.

– Jag kan inte bekräfta hur många dödsoffer det rör sig om, men det finns döda, säger Dee Margo, borgmästare i El Paso, i CNN:s direktsändning tidigare under lördagen.

President Donald Trump skrev på Twitter att han jobba tillsammans med lokala myndigheter, och att han talat med guvernören om händelsen.

”Fruktansvärda skjutningar i El Paso. Rapporterna är väldigt dåliga, många döda (...) Må gud vara med er”, skriver presidenten.

Efter en omfattande polisinsats har en 21-årig man har frihetsberövats, uppger Dan Patrick, viceguvernören i Texas, för Fox News. Uppgifterna bekräftas under en pressträff med en talesperson för El Paso-polisen på plats vid köpcentret.

– I nuläget tror vi inte att det finns flera gärningsmän, men det kan förändras, säger polisens presstalesperson Robert Gomez.

Det var inledningsvis oklart hur många skyttar som befunnit sig i lokalerna. I ett tidigare skede uppgav borgmästare Dee Margo för CNN att tre misstänkta gärningsmän frihetsberövats.
Reaktionerna i USA är starka efter masskjutningen. Beto O'Rourke, som är en av dem som kandiderar till att bli Demokraternas presidentkandidat, bor i El Paso. Det första han gjorde var att ringa sin fru, berättar han enligt tv-kanalen CNN.
– Hon var ute och körde med min dotter Molly och att prata med henne... Det var bara en riktig påminnelse om vad som är viktigast för alla av oss, sade en rörd Beto O'Rourke.
– Det är en tragedi bortom tragedier. Jag är helt bedrövad, säger Dee Margo, borgmästaren i El Paso till CNN.
Nancy Pelosi, talman i USA:s representanthus, twittrar om att hon följer situationen i El Paso noga. Hon skriver också att något "slutligen" måste göras för att skjutningarna ska upphöra.
Köpcentrumet Cielo Vista Mall ligger i de östra delarna av El Paso, i närheten av flygplatsen. Det fanns ett stort antal vittnen i anslutning till händelsen som ägde rum mitt på lördagsförmiddagen. Uppgifterna kring om det var en eller flera gärningsmän var sent i går oklara. En man på parkeringen utanför Walmart uppgav för CBS News att han såg två beväpnade personer gå in i butiken och att han hörde tio skott. Ett annat vittne uppger för tv-kanalen CBS News att han var på väg in på Walmarts butik när han hörde minst tio skott och att han såg minst två personer med vapen. Han såg också en kvinna falla till marken. Bilder på sociala medier visade hur lokalerna utrymdes med ett stort räddningspådrag utanför.
Thea Mossinge-Norheim

Oppositionen vinnare när Putins regim gör sig till åtlöje

SÖNDAG 4 AUGUSTI 2019

När en ung, intelligent, fredlig kvinna grips av poliser i full kravallutrustning kan resultatet bara vara ett: Putinregimen framstår som löjlig. Ur den synvinkeln var lördagens nya demonstration i Moskva, där 700 personer greps, en seger för oppositionen.

Varför har ni hjälmar på er? Vem är ni rädda för? Ser jag ut som en särskilt farlig brottsling? undrade Ljubov Sobol då hon greps av kravallutrustade poliser och fördes till arresten inför gårdagens demonstration i Moskva.

Ljubov Sobol är 31 år gammal och jurist. Med sina svartbågade glasögon och sin prydliga klädsel är hon en typisk representant för den politiskt oberoende, ekonomiskt framgångsrika Moskvamedelklassen. Slagfärdig, kvick och rolig har hon blivit en skicklig influerare på Youtube, där hon i oppositionsledaren Aleksej Navalnyjs regi har ett eget politiskt program, Kaktus. Sobol hungerstrejkar för 21:a dagen i följd eftersom hon inte tillåts ställa upp i Moskvas fullmäktigeval den 8 september.

Så fort Sobol lämnade sitt kontor på lördagen för att åka till demonstrationen greps hon. Under eftermiddagen fortsatte polisen med att gripa omkring 700 personer på Pusjkintorget i centrala Moskva, enligt den oberoende organisationen OVD som kartlägger gripanden vid demonstrationer. Bland annat greps journalister från oberoende Vedomosti, Dozjd och Snob.
När en ung, intelligent, urban kvinna grips av poliser i full kravallutrustning, kan resultatet bara vara ett: Putinregimen framstår som löjlig. Det har den gjort ända sedan ryska kravallpoliser grep över 1 400 demonstranter i Moskva för en vecka sedan. Av de gripna var ett femtiotal omyndiga personer.
Nu upprepades alltså proceduren, dock i mindre skala. Flera hundra personer samlades i centrala Moskva för att kräva fria kommunalval till Moskvas stadsfullmäktige den 8 september. Den här gången greps inte lika många som sist, även om 700 är ett stort antal. Samtidigt meddelade de ryska åklagarmyndigheterna att Navalnyjs antikorruptionsfond dras inför rätta för pengatvätt.
Fonden mot korruption har i flera år systematiskt avslöjat undangömda förmögenheter hos höga tjänstemän, beslutsfattare och regimtrogna journalister. Det är ett klassiskt Kremldrag att anklaga sina kritiker för samma brott som de själva begått.
Navalnyj själv sitter av ett trettio dagar långt fängelsestraff, i sällskap med flera andra oppositionsledare.
Demonstrationen var denna gång inte särskilt stor. Oberoende journalister på plats rapporterade att antalet

kravallutrustade poliser såg ut att vara fler än demonstranterna.
Men att den över huvud taget hölls efter massgripandena förra veckan var en seger för oppositionen. Det bevisar att makthavarna inte lyckades skrämma folk till underkastelse.
Den stora frågan är varför Putinregimen tar till dessa metoder. Varför skicka in gigantiska mängder kravallpoliser för att kväsa en fredlig demonstration? Varför ge oppositionen denna möjlighet till maximal uppmärksamhet?
Det ärliga svaret från makthavarna i Kreml skulle troligen vara: För att vi inte vet vad vi ska göra.
Kännetecknande för ett auktoritärt system är å ena sidan att det går att handla snabbt och resolut – det finns inga demokratiska bromsar någonstans. Å andra sidan har man ingen flexibilitet eftersom man inte kan förlita sig på något annat än råstyrka. Putinregimen vågar inte tillåta minsta spricka i sitt bygge eftersom maktskifte på inga villkor får ske.
Frågeställningen hänger ihop med lokalvalet. Moskvas stadsfullmäktige är inget särskilt inflytelserikt organ. Men Kreml vågar inte ge oppositionen den här plattformen, framför allt inte den nya, urbana, kreativa oppositionen som Kreml inte vet hur man ska konkurrera med.
De jobbar inte enligt spelets regler, att inta en etablerad men samtidigt ofarlig nisch som kommunisterna gör. De kräver inte att det ska byggas nya fabriker, de kräver att tjänstemän och myndigheter ska sköta sitt jobb som i vilket europeiskt land som helst.
Ofta använder de humor och skärpa, som Ljubov Sobol då hon till exempel låter sig

bäras ut av poliser sittande på en soffa. Kreml har inget svar på sådana nålsting. Den ryska oppositionen är fortfarande svag och splittrad. Även om den skulle vinna och det blev ett demokratiskt maktskifte finns det inga garantier för att den som efterträder Putin blir en trevlig europeisksinnad liberal.

Men en sak har de ryska medborgarna vid det här laget bevisat tillräckligt många gånger. Det är inte sant att ryssarna är ett alltigenom passivt folk, hjälplöst i händerna på sina makthavare. Att gå ut på gatan och demonstrera i dagens Ryssland kan innebära en reell risk för fängelsestraff. Ändå gör folk det.

Om och om igen.

Anna-Lena Laurén

Våldet trappas upp under protesterna i Hongkong

SÖNDAG 4 AUGUSTI 2019

Polisen och protesträrelsen drabbade på lördagen samman på Hongkongs gator – för nionde helgen i rad. Maskerade demonstranter krossade fönster på polisfordon medan polisen gick till angrepp med batonger och tårgas.

Lördagskvällens sammandrabbningar ägde rum i det populära turistdistriktet

Tsim Sha Tsui. Maskerade demonstranter belägrade en lokal polisstation, slog sönder rutorna på polisfordon och sprejade slagord på närbelägna husväggar. Polisen svarade med tårgas och rusningar och grep flera demonstranter.
Tidigare under lördagen samlades tusentals i en park i Hongkong för att delta i massdemonstrationen.
– Vi vill att det här ska vara en fredlig protest. Vi har bett alla att undvika våld i hopp om att polisen inte ska slå tillbaka, sade den 25-årige digitale marknadsföraren Gary.
Protesterna riktade sig ursprungligen mot ett lagförslag om att brottsmisstänkta skulle kunna utlämnas till Fastlandskina, men har kommit att utvecklas till en bredare rörelse med krav på demokratiska reformer.
Under en halvtimme blockerade en del av protesträrelsen en av Hongkongs huvudtunnlar vilket orsakade omfattande trafikstörningar. Affärer och hotell slog igen dörrarna när demonstrationståget, till största delen klädda i svart, tågade genom Tsim Sha Tsui och satte upp vägbarriärer.
Arrangörerna av protesten uppger att runt 120 000 demonstrerat under lördagen.
På andra sidan Hongkong samlades tusentals demonstranter, klädda mestadels i vitt, i en annan sorts protest. De gav sitt stöd till Hongkongs poliskår och flera viftade med den kinesiska flaggan.
Den Kinavänlige parlamentsledamoten Junius Ho togs emot med rungande applåder när han steg upp för att tala till folkmassan.
– Vi är Hongkongs riktiga folk, inte som de där svartklädda gangstrarna. Vi behöver inte en så kallad ”HK-revolution”. Vi

behöver bara göra vårt bästa, det är nog, sade han under sitt tal.
Våldet har ökat, såväl från demonstranterna som från polisen som upprepade gånger skjutit gummikulor och använt tårgas. Demonstranterna anklagar polisen för övervåld och kräver att de som gripits ska släppas fria. Polisen nekar till påståendena och använder sig samtidigt av allt hårdare taktiker. Under veckan har över 40 demonstranter anklagats för upplopp, vilket kan ge tio års fängelse.
Även under lördagen kom rapporter om att polisen använt tårgas mot demonstranterna.
Peking har också varnat och sagt att den kinesiska armén är beredd att ingripa i regionen om det skulle vara nödvändigt.
Polisen sade i ett uttalande under lördagen åt demonstranterna att ”sluta upp med sina olagliga handlingar” och uppmanade övriga Hongkongbor att hålla sig borta från demonstrationsområdet.

TT AFP Reuters

Fakta. Demonstrationerna började i mars

Protesterna, som har pågått sedan den 31 mars, sägs vara de största i Hongkong sedan regionen lämnades över från britterna till Kina 1997.
Demonstranterna ville stoppa ett lagförslag som tillåter utlämning av misstänkta brottslingar från Hongkong till Fastlandskina från att klubbas igenom. Hongkong är en speciell administrativ region i Kina och har ett separat rättssystem.
Ganska snart blev protesterna våldsamma.
Den 9 juli meddelade Hongkongs högsta politiker att man inte kommer att gå vidare med lagförslaget. Men demonstranterna lät sig inte nöjas. Protesterna utvecklades till att handla mer generellt om att begränsa Pekings ökade inblandning i regionen.

Isbrytaren Oden fann ovärderliga ljud från valar

SÖNDAG 4 AUGUSTI 2019

En forskningsboj på drift i Arktis har räddats av den svenska isbrytaren Oden. Bojen förde med sig ljudinspelningar från vitvalar och andra marina däggdjur. Med hjälp av inspelningarna har djurens väg genom Nordvästpassagen kartlagts.

Det var en ren slump att isbrytaren passerade förbi i närheten av bojen som varit på drift i Nordvästpassagen, farleden mellan Arktis och Nordamerika, i tio dagar. Forskare vid en institution för oceanografi i San Diego i Kalifornien befarade att bojen skulle krossas av den massiva packisen. De har kunnat följa bojen via satellit och hade nästan givit upp hoppet om inspelningarna.

Med hjälp av en helikopter på isbrytaren kunde två män hissas ner mot bojen och få loss de instrument som innehöll inspelningarna. Enligt forskarna är inspelningarna av vitvalars och andra marina däggdjurs läten ovärderliga.

– Jag tror att de är banbrytande eftersom de i princip kartlägger valars och andra marina däggdjurs färd genom den här otroligt viktiga farleden mellan Stilla havet och Atlanten, säger Brice Loose, forskningschef på Oden.

Isbrytaren var på väg genom Nordvästpassagen med amerikanska och kanadensiska forskare för ett projekt kring klimatriskerna med den snabbsmältande isen.
TT-Reuters

Hets mot hbtq-personer kyrkans sätt att skydda sig

SÖNDAG 4 AUGUSTI 2019

Analys

Ledande präster i Polens katolska kyrka trappar nu upp sina angrepp mot homosexuella och andra som de betraktar som avvikande och ”opolska”. En biskop har polisanmälts för att bedriva fascistisk propaganda på grund av sina hatiska och intoleranta uttalanden.

Det var under en gudstjänst i torsdags som Krakows ärkebiskop Marek Jedraszewski kallade den regnbågsfärgade flaggan – en symbol för hbtq-rättigheter – för en smitta, jämförbar med kommunismens röda.
Biskopens ord föll i samband med en minnesmässa för 75-årsdagen av utbrottet av Warszawaupproret mot den nazistiska ockupationen den 1 augusti 1944.
Jędraszewski sade att ”den röda smittan sprider sig inte längre på vår jord. Men det finns en ny smitta, som vill behärska våra själar, hjärtan och sinnen. Inte den röda, marxistiska, bolsjevikiska, utan den regnbågsfärgade”.
Attacken kommer knappt två veckor efter att en Prideparad i den östpolska staden Bialystok utsattes för våldsamma angrepp från en högernationalistisk mobb. Men flera av den katolska kyrkans företrädare ställde sig inte på offrens sida, utan hyllade våldsverkarna. Kort därpå började den högerextrema tidningen Gazeta Polska att dela ut klistermärken med texten ”hbtq-fri zon”.
Jedraszewski är långt ifrån den förste prästen att torgföra aggressiva hbtq-fientliga åsikter. Ett flertal biskopar har markerat sin avsmak och motvilja mot homosexuella. Hur går denna avhumanisering och detta hat ihop med de kristna värden som de säger sig predika? Vad hände med Jesus lära om medkänsla, tolerans, barmhärtighet och kärlek till nästan?
Och varför kommer upptrappningen av attacker mot hbtq-människor just nu? Det finns minst två orsaker till det. Den ena är att kyrkans hierarki under det senaste året har varit hårt pressad i flera pedofilskandaler.

Saken blev inte bättre för kyrkan av de två filmer som under det senaste året uppmärksammade kyrkans korruption och prästernas systematiska sexuella utnyttjande av barn. Båda filmerna sågs av oräkneliga polacker.
Den första, biofilmen, ”Kler”, avfärdades av kyrkan och Polens konservativa regering som osann. Den andra, den skakande dokumentären ”Berätta bara inte för någon” om katolska prästers förbrytelser mot barn, visades på Youtube och sågs av 18 miljoner polacker.
En annan orsak är att det är parlamentsval i höst, troligen i oktober. Effekterna av pedofilskandalerna på det kyrkotrogna högerpartiet Lag och Rättvisa (PIS), som sedan snart fyra år regerar i Polen, är hittills osäkra. Dagarna innan dokumentären ”Berätta bara inte…” visades sade PIS-ledaren Jaroslaw Kaczynski: ”Den som höjer sin hand mot kyrkan och vill förstöra den, reser sin hand mot Polen.”
Det är ett uttalande som Kaczynski möjligen ångrar i dag.
Nu försöker PIS att vända uppmärksamheten från kyrkans förbrytelser mot barn till påstådda opatriotiska och antipolska krafter – och där är hbtq-personer en tydlig måltavla.
För kyrkans egen image har pedofilskandalerna varit katastrofala. De intoleranta och bigotta reaktionerna från prästernas sida har avskräckt unga människor från kyrkan. Därmed får de katolska församlingarna akuta rekryteringsproblem; till höstens termin på prästseminariet i Olsztyn, en medelstor stad i nordöstra Polen, har inte en enda elev anmält sig. Något liknande lär aldrig tidigare ha inträffat.

Det återstår att se huruvida biskop Jedraszewskis tal om den ”regnbågsfärgade smittan” är ett lagbrott, det kan vara en form av propaganda för fascismen. Uttalandet har anmälts till åklagarämbetet i Krakow av Centret för övervakning av rasism och homofobi. Centrets talesman Konrad Dudkiewicz säger till Gazeta Wyborcza:

– Under andra världskriget jämförde nazisterna judarna med sjukdomar och smitta. Och i dag manar ärkebiskopen från predikstolen till kamp mot hbtq-personer. Nazisterna satte vissa grupper i koncentrationsläger. Var det inte det Jedraszewski gjorde under predikan, manade till diskriminering av homosexuella?

Det finns dock ett rättsligt problem: Att offentligt uppmana till hat är enligt lagen förbjudet och kan straffas med upp till två års fängelse om det gäller nationalitet, etniskt ursprung, hudfärg eller tro. Men den polska författningen ger inget skydd mot diskriminering och hatiskt tal på grund av sexuell läggning.

Michael Winiarski

”Nya steg från kärnenergiavtalet”

SÖNDAG 4 AUGUSTI 2019

Iran. Vi kommer att ta ytterligare steg bort från kärnenergiavtalet från 2015, säger Irans utrikesminister Mohammad Javad Zarif, enligt den statskontrollerade nyhetsbyrån ICANA.
För drygt ett år sedan hoppade USA av avtalet och aviserade nya ekonomiska sanktioner mot Iran, vilket har lett till att Iran i år börjat frångå vissa av avtalets åtaganden. Tidigare i juli meddelade landet att det överskridit den överenskomna graden av urananrikning.
Kärnenergiavtalet (JCPOA) slöts 2015 och syftar till att Iran inte ska utveckla kärnvapen. **TT-Reuters**

Nya samtal mellan USA och talibaner

SÖNDAG 4 AUGUSTI 2019

Qatar/Afghanistan. Samtal mellan USA och talibanerna, för att få ett slut på nästan 18 år av krig i Afghanistan, har påbörjats på nytt i Qatars huvudstad Doha.
19 personer från talibanernas sida deltar i samtalen, enligt en talesman.
– Vi är redo för en bra överenskommelse, sade den amerikanske förhandlaren Zalmay Khalilzad när han anlände till Doha.
Medan fredssamtalen pågår fortsätter våldet och dödandet i landet. Juli blev den blodigaste månaden i Afghanistan sedan maj 2017 då 1 500 civila skadades eller miste livet, enligt FN.
TT-AFP-Reuters

Kristalina Georgieva trolig ny IMF-chef

SÖNDAG 4 AUGUSTI 2019

Bulgariskan Kristalina Georgieva är EU:s kandidat till posten som chef för Internationella valutafonden (IMF). Hon väntas därmed tar över efter Christine Lagarde. Men det rådde strid om utnämningen in i det sista, enligt EU-källor.

Sedan Finlands tidigare EU-kommissionär Olli Rehn meddelat att han hoppat av sin kandidatur stod kampen mellan Georgieva, tidigare EU-kommissionär och sedan 2017 chef för Världsbanken, och Jeroen Dijsselbloem från Nederländerna. Det krävdes mer än tolv timmars samtal och flera omröstningar innan bulgariskan stod som segrare.

Dijsselbloem gratulerade på Twitter sin motståndare till utgången av omröstningen. Men det fanns fortfarande frågetecken, enligt nyhetsbyrån AFP. Georgieva vann 56 procent av EU-ländernas röster, representerande 57 procent av EU:s befolkning. Men enligt de regler som brukar användas bör en segrare få stöd av länder som representerar minst 65 procent av EU:s 500 miljoner invånare. En annan hake är att Georgieva fyller 66 år i augusti, vilket innebär att utnämningen skulle bryta mot IMF:s regel om att en chef inte ska vara äldre än 65 år vid tillträdet.

Först efter en telefonkonferens med EU:s finansministrar sent på fredagskvällen var hon formellt utsedd. ”Europas finansministrar visade sin vilja att nå enighet och jag tackar dem för det”, twittrade Frankrikes finansminister Bruno Le Maire efteråt.

IMF har av tradition letts av en chef med europeiskt ursprung. Detta är inget formellt krav, men det ser ut att bli en europé även denna gång, sedan USA:s finansminister Steven Mnuchin tidigare i juli uttalat sig positivt om utsikterna för en europeisk IMF-chef.

Rekryteringen av en ny IMF-chef ska vara klar den 4 oktober, enligt IMF:s planering. Christine Lagarde ska i november ta över chefskapet för Europeiska centralbanken efter Mario Draghi.

TT-Reuters-AFP

Sju toskanska öar som ger mersmak

SÖNDAG 4 AUGUSTI 2019

Utanför Toscanas kust ligger sju små öar i ett vackert pärlband, som glittrar i det klarblå havet. De gamla fängelseöarna har alla lite olika karaktär med dramatiska klippor, sandstränder, berg, vandringsleder, vinodlingar, fyrar och fort.

Från Livorno tar vi båten ut till den lilla stillsamma ön Capraia som tillhör nationalparken Archipelago Toscano. Naturen är vild och arkipelagen är ett av de största marina naturskyddsområdena i

Europa. Med båt utforskar vi öns klippiga kust där höga vulkanstenar och olika lager av berg i röda och bruna toner tornar upp sig. På ett ställe ser den grå bergväggen precis ut som den skrovliga huden på en elefant. Vid den västra sidan av ön kan man simma genom grottor där det kristallklara vattnet får en speciell klarblå färg när solljuset lyser in.
I solnedgången tar vi en promenad högt upp i bergen bland vinodlingarna där Eros Bollani och Ines Porrino producerar lokala viner i fängelsekolonins gamla byggnader. Solen håller just på att gå ner över havet och utsikten här uppe i bergen är storslagen.
Vi fortsätter längs den toskanska skärgårdens pärlband till Giglio som enligt legenden var en av pärlorna i Venus halsband. Sex kilometer från hamnen ligger öns största by Castello. En portal leder in till byns små smala gränder med en kyrka, kullerstensgator och runt byn finns en mur.
Här hyr vi elektriska mountainbikes och susar fram på slingriga vägar högt uppe i bergen på väg till fyren Faro del Capel Ross som ligger på den sydligaste spetsen av ön.
På avstånd syns den karaktäristiska siluetten av den legendariska ön Montecristo.
Vid solnedgången stannar vi till vid vingården Senti Oh som producerar vitt vin, och ett gott dessertvin från den speciella vindruvan Ansonaca. Före middagen samlas alla för att ta en aperitivo vid den lokala baren Perbacco på torget i Castello. Stämningen är härlig och kocken kommer ut med fat fyllda av smårätter till alla som vill ha.

Elba är den största och mest välbesökta ön i den toskanska skärgården. Varje höst arrangeras här en stor vinfestival i byn Capoliveri. Då är det en stor folkfest i hela byn och byns olika kvarter tävlar med varandra. Kvarteret väljer ut ett tema från en specifik tidsålder, och gammal som ung klär upp sig i tidsenliga kläder, och hela kvarteret byggs om i det utvalda temat. Alla moderna skyltar döljs och på gatan placeras vinrankor. På torget dukas ett långbord upp med mat och vin där gamla gummor håller hov, medan byns unga par dansar.
I byns kvarter spelas underbara scener upp. Mitt på gatan sitter en liten pojke på pottan, en nunna gör korstecken, sotiga män skyfflar järnmalm, och runt torget trampar ett gäng sjungande kvinnor vindruvor med sina bara fötter.

Den sista dagen i den toskanska arkipelagen bär vi ner kajaker till stranden och paddlar ut till små öar i det glittrande havet.
Det är en underbar morgon, och känslan av det kristallklara blå havet kommer att finnas kvar i sinnet länge.

Hélène Lundgren

1 Vild natur på Capraia
Capraia är den enda vulkaniska ön i den toskanska övärlden, och få turister har hittat till den lilla lugna ön. Nere i hamnen ligger restauranger och en populär glassbar. Här har poeten Monika Privitera öppnat en bar med en roddbåt som bord och höga stolar där man kan äta färska skaldjur och rå fisk. En brant backe leder upp till en liten söt by som har ett privat slott, butiker, samt några hotell och restauranger. Capraia är perfekt om man älskar vandring med 28 kilometer vandringsleder. Uppe i bergen lever vilda bergsgetter, och här har man en vidsträckt utsikt över det blå havet, bada gör man från

klippor. Hotel Il Saracino har en härlig stämning och serverar riktigt god mat.
Mer info: *www.isoladicapraia.it*

2 Gömda skatter på Montecristo

Montecristo är en mytomspunnen ö med en imponerande klippa på 600 meter. Ön var tidigare en fängelseö och traktens legendariska pirat Dragut hade sin bas på Montecristo. Legenden säger att piraten Dragut gömde sina skatter på ön, men ingen har hittills hittat dem. Öns avlägsna läge inspirerade säkert författaren Alexandre Dumas att skriva den världsberömda boken ”Greven av Monte Cristo” efter ett besök på ön 1842. Ön är skyddad från omvärlden och de enda som bor på Monte Cristo är en vakt och hans familj. Här har naturen fått växa fritt och forskare kommer hit för att studera hur naturen har tagit över ön. Det går inga båtar till Montecristo och för att besöka ön krävs ett specialtillstånd med en väntelista på flera år.
Mer info: *www.visittuscany.com*

3 Fängelseön Gorgona

Gorgona är den minsta, grönaste och nordligaste ön i den toskanska arkipelagen. Den klippiga ön har varit fängelseö sedan 1869. På anstalten finns i dag 200 interner. Förra året var det inte möjligt att besöka ön, men med tillstånd kan i år 75 personer per dag få chansen att besöka Gorgona. Båtresan tar 1,5 timme från Livorno. En äldre kvinna bor på ön, resten har flyttat men deras ättlingar brukar komma till ön på helgerna och under semestern. Gargona är också känd för sitt goda exklusiva vita vin som produceras av familjen Frescobaldi.
Mer info: *www.visittuscany.com/en/destinations/gorgona*

4 Giannutri lockar seglare och dykare

Till denna lilla klippiga ö med vit kalksten kommer främst seglare, men ön är också populär bland snorklare och dykare som dyker på skeppsvrak. Båten går från Porto Santo Stefano och tar en timme. Ön är tre kilometer lång med två hamnar, och är formad som en halvmåne. Det är ont om vatten på ön, och det finns inga restauranger, men ibland är en bar öppen. Ön har främst privatägda hus och fem–tio personer bor här året om. Det finns några privata villor till uthyrning, och här hittar man också ruinerna av en romersk villa.
Mer info: *www.giglioinfo.it/giglio-island/isola-di-giannutri.html*

5 Härlig stämning på Giglio

Båten går från Porto Santo Stefano och tar en timme. Giglio är åtta kilometer lång, fyra kilometer

bred, och har tre byar där det bor cirka 1 400 personer. 2012 riktades alla ögon mot Giglio när det stora kryssningsfartyget M/S Costa Concordia gick på grund alldeles utanför ön, och 30 personer dog. De flesta turister bor i Camese som har två stränder med grovkornig sand. Förra året öppnades fyren Faro di Punta Fenaio med fina rum, och här kan man verkligen hitta lugnet. Rummen har dörrar som vetter rakt ut mot det öppna havet och på uteplatsen kan man njuta i solstolar. Ristorante do Maria i den gamla delen av Castello serverar riktigt god mat med friterade squashblommor, bläckfisk och till efterrätten får vi smaka på det lokala dessertvinet Ansonaca från vingården vi besökte på eftermiddagen.
Mer info: *www.visittuscany.com/en/ideas/giglio-island-tips*

6 Lugnet på Pianosa

Pianosa är en mycket speciell ö som från en svunnen tid, utan störande ljud och ljus. Ön är platt och har sandstränder, vita klippor av sandsten och en speciell atmosfär. Det går bara en båt om dagen från Marina Di Campo på Elba och max antal besökare är begränsat till 250 personer. Redan 1858 fanns ett fängelse på Pianosa, och på 80-talet satt flera maffiabossar här på ön. 1999 öppnades Pianosa för turister och här finns ett hotell och en restaurang där ett 20-tal interner arbetar. Hotellet är ofta fullt, och många bokar ett år i förväg för att få uppleva lugnet på ön.
Mer info: *www.visittuscany.com/en/destinations/pianosa*

7 Elbas sandstränder lockar

Båten tar en timme från hamnen i Piombino till Portoferraio som är en mysig liten stad med gränder och torg som slingrar sig upp på kullen, och vid vattnet ligger ett fort.
Elba har 146 kilometer kust, flera sandstränder och öns högsta berg Monte Capanne är 1 018 meter högt. Små gula metallkorgar tar oss upp på berget där man har en vidsträckt utsikt över den toskanska skärgården, Korsika och kusten. Ön har fem mil vandringsleder och under vår och höst arrangeras en vandringsfestival. Korsika ligger bara fem kilometer bort, och för många är Elba välbekant på grund av att det var här Napoleon satt fängslad 1814–1815. Han flydde sedan till Frankrike, och hans hus är i dag museum. Byn Maciano är en av de äldsta på ön, och bilen får man parkera nedanför byn. Trappor leder upp genom små stenlagda gränder med hus i ljusa jordnära färger, och en liten kyrka där gråklädda

nunnor kilar in för att ringa i kyrkklockan. Högst uppe i byn ligger Restaurante Monilli som bland annat serverar hemlagad pasta och gnocci med pistagenötter. Uppe i bergen ligger Terra & Cuore där man kan äta riktigt god hemgjord glass och köpa getostar.
Mer info: *www.visitelba.info*

Resfakta.

Res hit: Tåg från Stockholm till Livorno, cirka fem byten. Flyg från Stockholm till Pisa, därefter tåg - eller buss till Livorno.
Koldioxidutsläpp: Flyg Stockholm–Livorno ca 597 kg per person, tur och retur, inklusive höghöjdseffekt. (För beräkningsmetod se www.klimatsmartsemester.se)
Bästa tiden: Vår och höst är klimatet behagligast, men det går fler båtar och fler hotell och restauranger öppna på sommaren.
Språk: Italienska och lite engelska.
Valuta: Euro.
Prisnivå: Mat och dryck är billigare än i Sverige med en middag från 120 kronor och ett glas vin för 30 kronor.
Ta dig runt: Båt från Livorno–Capraia tar 2,5 timmar. Från Porto Santo Stefano går det båtar till Giglio (1 timme), och från hamnen i Piombino går det gott om båtar till Elba, www.toremar.it och www.mobylines.com. Från Marina di Campo på Elba går det båtar till Pianosa en gång om dagen, www.aquavision.it. Hyrbil är det smidigaste sättet att åka mellan hamnarna, men det går också att ta sig med tåg och buss mellan hamnarna, men det kräver lite mer tid.
Bra att veta: Om man ska hyra bil i Italien, se till att ha ett kreditkort och inte debitkort! Trots bokad och betald bil går det inte att hämta ut en hyrbil om man har ett debitkort.
Läs mer: www.islapark.gov.it www.parcoarcipelago.info www.visittuscany.com/en/ideas/the-7-islands-of-the-tuscan-archipelago-and-how-to-reach-them/

Ledare: Glöm aldrig al-Assads brott mot mänskligheten

MÅNDAG 5 AUGUSTI 2019

I början av 2011 var hoppet stort. Den arabiska våren hade inletts och de despotiska regimerna verkade falla en efter en. Statsvetare trodde sig se en ny demokrativåg, en fjärde att lägga till de tre som Samuel Huntington tidigare identifierat i världshistorien.

Syrien följde till en början mönstret. Den sedan länge förtryckta befolkningen inspirerades av rapporteringen från grannländerna. I städerna protesterade man mot den genomkorrupta regimen. ”Regimens tid är ute”, stod det på den här sidan när 2011 led mot sitt slut. Vi konstaterade att tyrannen Bashar al-Assads plats inte var ”i Damaskus utan hos domarna i den internationella brottmålsdomstolen i Haag”.

Det började vid det laget bli uppenbart att Assadregimen inte skulle vika en tum. Men konflikten hade ännu inte eskalerat till den katastrof vi i dag känner som ett av historiens blodigaste inbördeskrig. Få hade hört talas om terrorsekten IS. Med minnena av misslyckandena i Irak och Afghanistan i beaktande var USA

avvaktande. Rysslands stöd till al-Assad inskränkte sig till att blockera resolutioner i FN:s säkerhetsråd.
Men snart skulle Syrien bli ett helvete på jorden. Vi kan åtta år senare konstatera att flera minoritetsgrupper har utsatts för utrotningsförsök. Män, kvinnor och barn har förslavats, dödats och torterats. Hittills har 5,6 miljoner människor flytt Syrien och 6,6 miljoner är på flykt inom landets gränser.
Ryssland fortsätter att tillsammans med Assadregimen utsätta den syriska befolkningen för krigsförbrytelser. Under de senaste tre månaderna har de rysksyriska bombningarna av civila i rebellkontrollerade områden åter intensifierats. Att förra veckans samtal mellan Iran, Turkiet och Ryssland om eldupphör ger kännbar effekt på marken är eftersträvansvärt men inte troligt. al-Assad sitter där han sitter, trots att han nu mer än någonsin hör hemma i Haag. I skuggan av IS grymheter har den syriska regimen systematiskt våldfört sig på den egna befolkningen.
Målet måste fortsatt vara att ställa den mordiske presidenten och hans medhjälpare inför rätta. Att Sverige fortsätter att bistå och utveckla rättsstaterna i närområdet, såväl som FN:s utredningsmekanism för brott begångna i Syrien, är därför av stor vikt.
Enligt den kanadensiska organisationen CIJA kan uppgifter om hur tortyrkammare, sexuella övergrepp och avrättningar beordrats från högsta ort backas upp med hundratusentals dokument, fotografier och register som smugglats ut från landet.
Dokumentationen garanterar att världen inte kommer att glömma offrens lidande.

Det bästa vore förstås en Nürnberg-liknande rättegång där den internationella brottmålsdomstolen i Haag tar sig an alla krigsbrott som begåtts i landet. Så länge FN:s säkerhetsråd är splittrat förblir det dock omöjligt. De två permanenta medlemmarna Kina och Ryssland prioriterar maktpolitik framför internationell rätt. Att visa den inhemska oppositionen att uppror är lönlöst ligger i bådas intresse.

Det innebär dock inte att det inte går att göra något. När det kommer till brott mot mänskligheten är nationsgränser irrelevanta. Att antalet fall som prövas med principen om universell jurisdiktion ökar är därför välkommet. Denna princip möjliggör att förbrytelser som begåtts i Syrien tas upp också i svenska domstolar. Tålamod och samarbete är vad som krävs för att rättvisan till sist ska hinna upp al-Assad och hans bödlar.

DN 5/8 2019

Sofia Nerbrand: Låt excentrikerna göra människan gudalik

MÅNDAG 5 AUGUSTI 2019

Människans nästa mål är förmodligen att uppnå odödlighet, lycka och

gudomlighet. Låt entreprenörerna i Silicon Valley ge oss verktygen.
The sky is the limit, gäller inte i Silicon Valley. Superentreprenörer som Elon Musk och Jeff Bezos föresätter sig att kolonisera Mars och månen. Elon Musk ska inte bara ut i rymden, han ska även skapa en symbios mellan människan och artificiell intelligens. Hans företag Neuralink opererar in elektroder i hjärnan för att åstadkomma en koppling människa–maskin.
Storföretag som Facebook ämnar införa en ny kryptovaluta, libra, som utmanar centralbankers möjligheter att styra räntor och penningmängd. Alphabet group, där bland annat Google ingår, satsar på att förlänga människans liv.
Forskningsinstitutet X (tidigare Google X) utvecklar bland annat förarlösa bilar, artificiella nätverk för taligenkänning, distributionssystem med drönare och flygande energikällor: Det tar också fram stratosfärballonger som ska underlätta internetåtkomst i glesbygd och utvecklingsländer. Vidare satsar Google-bolaget Deepmind på att utveckla artificiell intelligens genom att använda den stora mängden tillgängliga datorspel.
Människan har fram till helt nyligen levt under svåra förhållanden. Farsoter, svält och krig har varit en del av vardagen och har hållit utvecklingen tillbaka. Men dessa tre fenomen har vi genom idérikedom, teknik och samarbete till stora delar lyckats bemästra för den stora majoriteten av världens befolkning.
Det står i människans makt att verkligen minska lidandet ännu mer – och att öka välbefinnandet och tillfredsställelsen med livet. För 50 år sedan satte vi vår fot på

månen. Utvecklingen under 1990-talet har gett oss ett aldrig tidigare skådat välstånd. Uppfinnaren Q i James Bond-filmerna tog fram saker som på sin tid var rena drömprodukterna. Men Q – släng dig i väggen! I dag finns mer avancerade prylar i var mans hand i den rika delen av världen.

Miljontals människor kommer emellertid även fortsatt att dö i förtid, men hungersnöd, sjukdomar och krig är utmaningar som går att lösa – de är inte längre hopplösa fenomen som man ber Gud mildra.

”Mänsklighetens nästa mål kommer förmodligen att bli odödlighet, lycka och gudomlighet”, spår den briljanta historikern Yuval Noah Harari i sin senaste bok ”Homo Deus – en kort historik över morgondagen” (Natur & Kultur). Vi kommer att försöka uppgradera människor till gudar – förvandla Homo sapiens till Homo deus. Företagsjättarna lägger miljarder dollar på att kunna ge oss verktyg för just detta. Många förfasar sig över hybrisen, manipulationerna och maktkoncentrationen. Men ska man inte i stället vara förväntansfull inför vad som kan komma ut ur de högtflygande projekten? Vara tacksam över att det är frihets- och stordådssökande excentriker i Silicon Valley som tar fram den nya tekniken? Låt oss i stället hoppas på och verka för att det inte är totalitära stater som Kina som leder utvecklingen.

Tänk bara på det fasansfulla sociala poängsystem som det kinesiska kommunistpartiet målmedvetet övervakar och tyglar 1,4 miljarder människor med. Det får Facebook – utan att förminska

deras fel och brister – att framstå som en naiv, finnig tonåring.
Ändå är vi helt upptagna av att lägga restriktioner på megaföretagen. Jag förespråkar inte *laissez faire*, det vill säga inga regleringar alls. En ordnad marknadsekonomi som sätter press på monopolister, lurendrejare och karteller är bra. Poängen är att ifrågasätta vad vi fokuserar mest på och var vi bedömer att farorna tydligast kan uppstå.
För det är egentligen inte tekniken i sig som är bekymret. Problemet är om den används så att den skadar människor och natur.
Axis är ett framgångsrikt företag som grundades i Lund 1984. Det tillverkar nätverkskameror och är världsledande när det gäller videohantering. Kamerorna bidrar till en ökad säkerhet i många miljöer, men de kan också användas för att identifiera och spåra enskilda personer och övervaka deras göranden och låtanden. Betänk att det redan finns 600 miljoner övervakningskameror i Kina.
Det är emellertid inte teknikföretag som Axis som ska tämjas, det är stater och företag som använder tekniken på ett farligt och omoraliskt vis.
Samtidigt ska tilläggas att Elon Musk är en av dem som i starka ordalag har varnat för en superintelligens, en singularitet, som kan tillintetgöra hela mänskligheten. Om vi är i vägen för ett av dess projekt så kommer den med stor sannolikhet att förinta oss, precis som vi förstör en myrstack om vi ska bygga ett hus där den ligger. Inte för att vi hatar myror, utan för att myrstacken bokstavligen är i vägen.
Man borde lägga mer krut på att se till att AI inte ser och behandlar oss som vi gör med myrorna.

Men trots alla risker så är det mest fara å färde när kontrollbehov, pessimism och rentav uppgivenhet blir dominerande drivkrafter. I stället borde skaparglädje, optimism, nyfikenhet och tillförsikt vara ledstjärnor. Samt – inte minst – en positiv människosyn.
Vi har bevisat att vi kan lyfta oss ur misär, fattigdom och för tidig död. Vi kan skapa mirakler. Vi har dessutom empati och en förmåga att samarbeta.
Människan kan mycket väl uppnå odödlighet, kolonisera Mars och leva i symbios med artificiell intelligens.
Applådera därför superentreprenörer som Steve Jobs, Elon Musk, Sergey Brin, Larry Page, Mark Zuckerberg och Jeff Bezos.
Världen hade varit betydligt fattigare och tråkigare utan Appledatorer, Tesla, Google, Facebook och Amazon.
I en av Apples bästa och mest rörande reklamfilmer, ”Here’s to the crazy ones” från 1997, säger Steve Jobs att de människor som är galna nog att tro att de kan förändra världen, är just de som gör det. Man kan därför inte ignorera dem.
Så sant. Jag vill gärna se och uppleva dessa galningars framtida skapelser.

Sofia Nerbrand
sofia.nerbrand@dn.se

Våldsepidemin pågår så länge staten tillåter

MÅNDAG 5 AUGUSTI 2019

Analys.

Än en gång står det klart att de ständiga masskjutningarna och vapenvåldet i USA är en epidemi som den federala amerikanska staten vägrar att ta itu med. Så länge det saknas politisk vilja att ändra på det kommer dödandet att fortsätta.

En avgörande orsak till de ständiga skjutningarna på offentliga platser – och de mer individuella morden – är att det råder praktiskt taget fri tillgång på dödliga vapen för de flesta i USA.

I ett antal amerikanska delstater finns visserligen olika grader av restriktioner och bakgrundskontroller, så att personer med kriminell bakgrund eller psykiatriska diagnoser inte får köpa skjutvapen. Men det är inget som hindrar en person från att åka över gränsen till en annan delstat som har närmast okontrollerad försäljning. På många håll ordnas olika typer av vapenmässor där dödliga anfallsvapen av militär typ – AK47:or – kan köpas över disk.

Skjutvapnen är också en mentalitetsfråga. Rätten till innehav av ett eget vapen dyrkas av många som en frihetssymbol. Det är därför det finns 300–400 miljoner skjutvapen i privata händer i USA – ungefär två per amerikan i arbetsför ålder.

I vilken mån helgens massakrer i Texas och Ohio är likartade eller skiljer sig åt vet vi inte ännu: den misstänkta gärningsmannen i El Paso, en vit 21-åring från Allen, Texas, är i livet och tycks ha drivits av rasistiskt hat mot latinamerikaner och andra icke-vita. Gärningsmannen i Dayton sköts ihjäl och det har ännu inte framkommit vilka hans motiv kan ha varit.
Efter varje masskjutning i USA drar en ny debatt om vapenlagarna i gång. Men inget händer, annat än att ungefär samma ritual upprepas.
Det första är att landets president fördömer våldet och manar nationen till sammanhållning. Vilket även Donald Trump gjorde på Twitter: ”Gud välsigne folket i El Paso och Dayton.” Men det brukar alltid stanna vid kondoleanser.
Och inte heller denna gång framskymtar någon avsikt från USA:s ledare att göra något åt vapenvåldet.
I de flesta civiliserade och utvecklade länder är det staten som har våldsmonopol (genom polis och militär), medan innehav av dödliga vapen, vanligtvis för jakt, kräver särskild licens. I USA är det annorlunda. Med hänvisning till en generös tolkning av ett författningstillägg från år 1791 är den förhärskande ideologin att det är en mänsklig rättighet att bära skjutvapen. Även halvautomatiska och automatiska, med vilka dussintals människor kan mördas på några minuter.
Inom båda de styrande partierna finns det en stark ovilja – inom Republikanerna närmast total – mot att skärpa kontrollen över de lössläppta vapenlagarna. Det beror delvis på att de folkvalda är i händerna på den mäktiga vapenlobbyn National Rifle

Association (NRA), så det är politiskt närmast omöjligt att göra något åt att över 30 000 amerikaner dödas med skjutvapen varje år.
Den förtvivlade frågan om det ändå inte ska kunna hända något med vapenlagarna kommer alltid upp efter varje ny massaker. Varför kan inte någon agera, med tanke på att masskjutningarna inte bara inträffar allt oftare, utan tenderar att bli allt dödligare?
Jag tar ingen större risk om jag gissar att efter den inledande chocken och fördömandena kommer vapenfrågan mycket snart att försvinna från debatten. Ända till nästa massaker inträffar.
Så blev det efter ett av de mest skakande massmorden i modern tid i USA, i december 2012, då en ung man sköt ihjäl 20 småskolebarn och sex lärare på Sandy Hook-skolan i Newtown, Connecticut.
Fyra år senare, i juni 2016, mördades 49 människor på en nattklubb i Orlando. Inget hände.
Året därpå, i oktober 2017, mördades i Las Vegas 58 människor, vilket var den blodigaste masskjutningen hittills. Inget hände.
Donald Trump och den av Republikanerna kontrollerade USA-senaten kommer även denna gång att demonstrera att de styrande Republikanerna i Washington inte tänker göra något för att minska det dödliga vapenvåldet.
En av Demokraterna som reagerade efter skjutningen i El Paso var förre kongressledamoten och demokratiske presidentkandidaten Beto O'Rourke – som bor i just El Paso, en gränsstad mot Mexiko.
Han var på ett kampanjmöte i Las Vegas och berättade för publiken att han först

ringt sin fru för att försäkra sig om att hon var oskadd.
– Vi måste hitta ett skäl till optimism eller hopp, eller så måste vi överlämna oss till en framtid där nära 40 000 människor förlorar livet varje år på grund av vapenvåld, och det kan jag inte acceptera, sade O'Rourke.
Michael Winiarski

Minst 29 dog i helgens två masskjutningar

MÅNDAG 5 AUGUSTI 2019

Under ett halvt dygn inträffade två masskjutningar i USA.
Minst 20 personer miste livet i El Paso i Texas medan nio sköts ihjäl i Ohio, i staden Daytons mest populära krogkvarter.
Åklagaren kommer att yrka på dödsstraff för den misstänkte 21-årige Patrick Crusius och FBI utreder händelsen som terrorism.
Polisen tog emot de första samtalen om skottlossning i en Walmartbutik i El Paso i

västra Texas på lördagsförmiddagen, lokal tid. Då hade en man med ett automatvapen och hörselkåpor gått in i butiken och börjat skjuta.
Ett vittne på Walmart säger till New York Times att han just hade betalat för sina varor i kassan när han hörde skott avlossas. Han vände sig om och såg en man med ett vapen. När vittnet flydde ut genom dörrarna såg han två kroppar på marken utanför butiken.
– Jag såg gråtande människor: barn, äldre, alla i chock, säger han.
Minst 20 personer miste livet och minst 26 personer skadades i vad som beskrivs som ”en av de dödligaste dagarna i Texas historia”.
Den misstänkte gärningsmannen, 21-årige Patrick Crusius, kunde gripas utan motstånd. Enligt polisen är han hemmahörande i Allen, en förort till Dallas, vilket är 100 mil från El Paso.
Nu utreder polisen hans kopplingar till ett hatmanifest som publicerades kort innan masskjutningen på Walmart. I det fyra sidor långa dokumentet hävdar författaren att det pågår en ”latinamerikansk invasion av Texas”.
El Paso ligger nära gränsen mot Mexiko och just den här helgen hade många mexikaner kommit till köpcentrat Cielo Vista Mall för att köpa material till skolstarten.
– Vi har ett manifest från den här personen som i viss utsträckning indikerar att det kan röra sig om ett potentiellt hatbrott, säger lokala polischefen Greg Allen, enligt AP.
Minst sex av dödsoffren är mexikanska medborgare. Vid en presskonferens på söndagsmorgonen, lokal tid, sa åklagaren

Jaime Esparza att han kommer att yrka på dödsstraff för Patrick Crusius som misstänks för masskjutningen i El Paso. Händelsen utreds som terrorism och hatbrott, uppger FBI.
Knappt hade bilden klarnat av vad som hänt i El Paso innan nästa dödsskjutning ägde rum, den här gången i delstaten Ohio. I det krogtäta Oregon District i staden Dayton var folk ute och roade sig när en man i skyddsväst plötsligt började skjuta.
Polisen var snabbt på plats.
– Skytten var oskadliggjord inom en minut. Det kan ha räddat hundratals liv, säger Nan Whaley, borgmästare i Dayton, vid en pressträff.
Motivet är fortfarande oklart, men mannen hade extra skott med sig vilket gör att polisen tror att dådet var planerat. Polisen har identifierat skytten som 24-åriga Connor Betts, hemmahörande i Dayton. Ett av offren är hans egen syster.
– Det här är en väldigt tragisk händelse. Vi gör allt vi kan för att utreda den och få reda på det bakomliggande motivet, sa Matt Carper, vice polischef i Dayton.
Det var också en dödlig helg i Chicago. Minst tre personer har dött och 37 skadats i olika skjutningar runt om i staden, rapporterar CBS Chicago.
President Donald Trump hyllar polisinsatserna i El Paso och Dayton: ”Poliserna var väldigt snabba i båda insatserna”, skrev presidenten på Twitter tidigt på söndagsmorgonen, lokal tid, och fortsätter:
”Gud välsigne folket i El Paso, Texas. Gud välsigne folket i Dayton, Ohio.”
Den demokratiske politikern Beto O’Rourke, El Paso-bo som kandiderar till att bli partiets nästa presidentkandidat,

menar att rädslan för invandringen från Latinamerika har spätts på av president Donald Trump.
– Vi har sett en ökning av hatbrott under varje enskild månad under de senaste tre åren, då vi har en regering med en president som kallat mexikaner för våldtäktsmän och kriminella, sade O'Rourke i CNN.
– Han (Donald Trump) är rasist och han eldar på rasismen i vårt land, och det sårar inte bara våra känslor. Det förändrar det här landet i grunden och det leder till våld.
Sveriges statsminister Stefan Löfven fördömer attackerna.
"Helgens masskjutningar är vedervärdiga attacker på vanliga människor, precis som vid tidigare liknande dåd", skriver Löfven (S), i ett mejl till TT.
"Jag vill framföra mitt varmaste deltagande till offrens familjer, anhöriga och vänner, i deras sorg. Mina tankar går också till de överlevande offer som riskerar men för livet. Sverige står vid USA:s sida i denna svåra stund."

Isabelle Nordström
isabelle.nordstrom@dn.se

Las Vegas, Nevada, 1 oktober 2017 – 58 döda
Stephen Paddock, 64, dödar minst 58 människor och skadar fler än 500 när han skjuter från 32:a våningen på ett kasino i Las Vegas ned mot folkhavet på en musikfestival. Han tar därefter sitt liv. Enligt polisen införskaffade Paddock ett 30-tal vapen och ammunition inför dådet.

Orlando, Florida, 12 juni 2016 – 49 döda
29-årige Omar Mateen går till angrepp inne på gayklubben Pulse i Orlando, Florida. 49 människor mördas innan Mateen efter ett utdraget gisslandrama skjuts till döds av polisens insatsstyrka. Terrorrörelsen IS tar senare på sig dådet.

Blacksburg, Virginia, 16 april 2007 – 32 döda

Seung-Hui Cho dödar 32 människor på universitetet Virginia Tech i Blacksburg. Cho inleder med att skjuta ihjäl två personer i en sovsal, innan han några timmar senare iscensätter en större skottlossning. 30 studenter och lärare dör. Cho, som har psykiska problem, tar sedan sitt liv.

Newtown, Connecticut, 14 december 2012 – 27 döda
Vid massakern på grundskolan Sandy Hook i staden Newtown i delstaden Connecticut skjuter 20-årige Adam Lanza ihjäl 20 barn och 6 lärare innan han tar sitt liv. Senare hittas också hans mor död i deras gemensamma hem.

Sutherland Springs, Texas, 5 november 2017 – 25 döda
En beväpnad man öppnade eld i kyrkan First Baptist Church, 25 människor dödades, plus ett ännu ofött barn. 20 personer sårades. Skytten, Devin Patrick Kelley, hittas död, men oklart om han tog sitt eget liv eller dödades.

Killeen, Texas, 16 oktober 1991 – 23 döda
35-årige George Hennard kraschar sin pickup-bil genom väggen till Luby's Cafeteria. Han kliver ur bilen och skjuter ihjäl 23 människor och tar sedan sitt eget liv.

San Ysidro, Kalifornien, 18 juli 1984 – 21 döda
41-årige James Huberty skjuter ihjäl 21 vuxna och barn på Mc Donald's. En prickskytt från polisen dödar sedan Huberty.

Austin, Texas, 1 augusti 1966 – 18 döda
En tidigare marinsoldat, Joseph Whitman, dödar 16 personer och sårar minst 30 på University of Texas. Tidigare på dagen har han dödat sin fru och sin mor. Whitman skjuts ihjäl av polisen.

Parkland, Florida, 14 februari 2018 – 17 döda
En tidigare elev, 19-årige Nikolas Cruz, öppnar eld på Marjory Stoneman Douglas High School, och dödar sammanlagt 17 barn och vuxna.
Källa: CNN

EU-krav på enklare myndighetssajter

MÅNDAG 5 AUGUSTI 2019

Nya lagkrav tvingar myndigheterna att göra sina webbplatser och appar mer tillgängliga för användarna. Men någon samlad bild av vilka sajter som klarar kraven finns inte.

Nu ökar ilskan i funktionshinderrörelsen över att det saknas tryck för att få till snabb förändring.

Textade länkar och syntolkade videoinspelningar hör till de förbättringar EU kräver att medlemsstaterna inför på alla webbplatser i offentlig sektor. Snart har tre år gått sedan EU-direktivet presenterades, men Sverige ligger på efterkälken.

– Tempot måste öka, Sverige har inget val – det är bara att sätta till de resurser som krävs för att göra alla officiella hemsidor fullt tillgängliga, säger Håkan Thomsson, ordförande i Synskadades Riksförbund.

Senast den 23 september nästa år ska samtliga webbplatser som drivs av kommuner och andra myndigheter vara enkla att använda. EU-direktivet gäller även friskoleföretag, äldreomsorgsbolag och andra privata aktörer i offentlig sektor.

Redan den 23 september i år måste officiella webbplatser som lanserats under det senaste året uppfylla kraven på tillgänglighet.

Särskilt viktiga är kraven för personer med nedsatt syn, hörselskada, dyslexi eller någon annan funktionsnedsättning.
– Det här har man vetat om länge och det finns ingen ursäkt för att man inte redan har vidtagit de åtgärder som krävs, säger Håkan Thomsson.
Myndigheten för digital förvaltning (Digg) har regeringens uppdrag att driva på förändringen och kontrollera att den genomförs.
– Vi ska bevaka det här men vi har ingen aning om hur många nya webbplatser det finns. Ett bekymmer är att en hel del kommuner och andra aktörer inte själva vet hur många webbplatser de har, säger Tommy Olsson, specialist inom webbtillgänglighet på Digg.
Senast i september förra året skulle medlemsländerna ha omvandlat EU-direktivet till nationell lag. Sverige klarade inte tidtabellen och den svenska lagen fanns inte på plats förrän vid senaste årsskiftet.
Digg inrättades förra hösten med uppdraget att ta fram föreskrifter för svenska förhållanden, bland annat en mall för hur de som berörs av direktivet ska beskriva hur de uppfyller tillgänglighetskraven. När föreskrifterna var klara i mitten av maj möttes de av hård kritik för att vara vaga och dåligt anpassade till svenska förhållanden.
– Digg skulle visa vägen, men i stället måste alla nu hitta på sina egna lösningar och då är risken att man inte gör något alls, säger Susanna Laurin, forsknings- och innovationschef på Funka, ett konsultföretag som arbetar med frågor om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Sedan flera år leder hon en expertgrupp som på EU-kommissionens uppdrag bland annat tagit fram en metodik för hur tillsynen av implementeringen av direktivet ska gå till.
Den tid som funnits för förberedelser har inte utnyttjats, anser Susanna Laurin. Många har vaknat först när den svenska lagen trätt i kraft.
– Vi har tappat tempo och fokus. Politikerna har vetat länge att det här har varit på gång. Det är tydligt att Sverige har nedprioriterat detta, säger hon.
Funktionsrätt Sverige organiserar ett 40-tal medlemsförbund och har i flera år drivit frågan om ökad tillgänglighet på nätet. Mia Ahlgren, ansvarig för området ”Ett samhälle för alla”, framhåller att användarna borde ha involverats på ett tidigare stadium när föreskrifterna utformades.
– Då hade vi sluppit lägga ner en massa tid på att tolka innehållet. Jag är kritisk till hur den här processen har gått till, säger hon.
Hon är också bekymrad över Diggs dubbla roller. Att både främja utvecklingen och vara tillsynsmyndighet kan vara hämmande, anser hon.
– Om tillsynen ska få effekt måste det svida när man gör fel, säger Mia Ahlgren.
Malmö stad har ett 40-tal webbplatser utöver stadens huvudwebb. I utbudet finns bland annat webbar för olika evenemang som till exempel Malmöfestivalen, och kampanjsajter för rekrytering.
– Förenklingarna är bra för alla användare, även om vi siktar in oss extra mycket på personer med funktionsnedsättning, säger Ola Johansson, som leder arbetet med att uppfylla EU-direktivet.

Åtgärderna handlar om allt från hur man skriver kod för att generera sidorna, till att formulera länkar och skriva alternativa texter till bilder.
Ola Johansson tycker att riktlinjerna för vad som krävs för att uppfylla lagen är ganska tydliga, men att det också finns en gråzon.
– Tillämpningen av lagen kommer att visa vägen efter hand, säger han.
Arjeplog är en av de kommuner som inte kan avsätta lika mycket tid för att uppgradera tillgängligheten på webben.
– För oss små kommuner är det en stor utmaning att klara av det här. Ju mindre man är desto mer generalist blir man. säger Anna Kaltenegger, administrativ chef i Arjeplog.
Torbjörn Tenfält
torbjorn.tenfalt@dn.se

Flyktinglägret som skiljer sig från nästan alla andra i världen

MÅNDAG 5 AUGUSTI 2019

För snart tre år sedan flydde tiotusentals familjer konflikten i Kasaiprovinsen i Kongo. I grannlandet Angola uppförde FN ett flyktingläger som påminner om ett mönstersamhälle.
– Vi har byggt upp lägret som en by på landsbygden, säger Nilolo Chilenga.
Längs en av grusvägarna, som delar upp flyktinglägret i olika zoner, har 39-åriga

Nilolo Chilenga sitt tält. Utanför bostaden har hon anlagt en kökträdgård där hon odlar tomater, aubergine och paprika. Flyktinglägret skiljer sig från de flesta andra i världen. Det är gott om plats och inget tält står intill ett annat. Ändå bor det 24 000 människor i Lóvua i Angola. En del flyktingar har skapat egna hus av lera, grenar och torkade palmblad.
– Vi har fått det fint här, men vill ändå hem till vår by för att se vad som finns kvar, säger Nilolo Chilenga.
Hon bor med sina fem barn i lägret som bryter bilden av hur ett flyktingläger brukar se ut. Den angolanska regeringen har anlagt 40 kilometer grusväg som sträcker sig mellan de olika zonerna i lägret och med hjälp av kinesiska och japanska biståndsorgan har FN:s flyktingkommissariat UNHCR byggt flera skolor åt barnen som ligger på gångavstånd från tältzonerna.
Vid en av skolorna har FN-arbetarna anlagt en fotbollsplan där Nilolo Chilengas äldsta dotter, 14-åriga Kizela Gemina, spelar fotboll efter skolan.
– Hon har fått pris som bästa fotbollsspelare, säger mamman stolt.
Vattnet hämtar familjen i dunkar från en vattencistern trettio meter från tältet.
Det är bara en sak familjen saknar – pappan. När Kamuina Nsapu-milisen angrep deras by i Kasaiprovinsen i Kongo för tre år sedan rusade paret åt olika håll. Maken flydde norrut och Nilolo och deras fyra döttrar sprang söderut.
Efter flera dagars vandring kom Nilolo Chilenga, som var gravid, till gränsen i Angola och kunde sättas i säkerhet av FN:s flyktingkommissariat. Hon vet fortfarande inte om mannen klarat sig.

– Han har ingen mobiltelefon. Jag får inte tag på honom, säger hon.
Parets ende son, som föddes i flyktinglägret, krafsar med händerna under hennes smutsiga tröja och lyfter ut ena bröstet för att amma.
– Min man vet inte ens att vi fått en pojke.
Familjerna bor i grupper om tio tält. Skolor, vårdcentraler och matförråd är utplacerade mellan tältzonerna och det finns marknadsplatser där flyktingar säljer tomater, paprikor och rostade larver.
I flyktingläger är det vanligt att toaletterna blir ett sanitetsproblem, men i Lóvua har varje familj fått hjälp att bygga sin egen utomhustoalett och dusch.
Det stora problemet är att hitta inkomstkällor. En som lyckats är Maman Dady Loboko. Med hjälp av grenar och plastväv från UNHCR har hon byggt en restaurang där hon lagar kongolesisk mat. De flesta av hennes kunder är FN-personal. Den här dagen består lunchen av friterad fisk, en gröt på majsmjöl och malda kassavarötter, samt stekta blad i vitlök som påminner om spenat.
– Kommer man för sent är allt redan slut, skrattar Maman Dady Loboko.
Ett annat problem i lägret är män som försöker köpa sex av unga tjejer.
– Vi håller att undersöka hur omfattande det är. Vi har i alla fall fått in ett 30-tal rapporter, säger Diana Lobianco, på UNHCR.
Konflikten i Kasaiprovinsen exploderade den 12 augusti 2016 när regeringsstyrkor dödade Kamuina Nsapo, ledare för lubafolket. En milis bildades som attackerade regeringsstyrkorna och dödade personer som milisen ansåg arbeta för den kongolesiska staten.
Regeringsstyrkorna slog tillbaka och

anklagades för att ha genomfört massakrer.
Det var här den svenska konfliktexperten Zaida Catalán mördades 2017 när hon höll på att utreda massakrerna. En lokal ledare lovade att visa en massgrav, men när FN-experterna kom till platsen väntade en grupp beväpnade män som dödade 36-åriga Zaida Catalán och hennes amerikanske kollega Michael Sharp.
I slutet av januari i år avgick den kritiserade presidenten Joseph Kabila som styrt Kongo i nästan två decennier. Han ersattes av oppositionsledaren Félix Tshisekedi som tillhör samma etniska grupp som Kamuina Nsapu-milisen. Det har gjort att många anser att konflikten mellan regeringen och milisen i Kasaiprovinsen lugnat sig. Andra menar att våldet fortsätter eftersom den nye presidenten tillåtit den avgående presidenten Joseph Kabila att ha inflytande över politiken.
Inne på UNHCR:s matförråd sitter Antonica Ngalula på huk och håller upp en plastpåse med matolja. På grund av minskade donationer har UNHCR endast råd att dela ut majsmjöl och bönor till flyktingarna.
– En deciliter matolja på en månad. Det är ett skämt, säger hon.
Hennes man dödades i konflikten och nu försörjer hon ensam fem barn. Hon har inga släktingar i lägret utan förlitar sig på hjälp från de vänner hon fått. De flesta vill återvända.
– Jag står inte ut att äta majsmjöl och bönor en dag till, säger Antonica Ngalula.
Utanför matförrådet har några damer en improviserad matmarknad. De säljer pyttesmå tomater och paprikor som de odlat i sina kökträdgårdar på fröer som

FN:s livsmedelsprogram skänkt. Inkomsterna går till att spara pengar till hemresan.

Henrik Brandão Jönsson

Fakta. Flyktinglägret i Lóvua

I provinsen Lunda Norte i Angola finns det 36 596 registrerade flyktingar från Kasaiprovinsen i Kongo. 23 835 av dem bor i flyktinglägret i Lóvua. Kostnaderna för lägret beräknas uppgå till 546 miljoner kronor, omkring en procent har täckts av donationer.

Fakta. Mordet på Zaida Catalán

Den svenska FN-anställda konfliktexperten Zaida Catalán kidnappades i mars 2017 tillsammans med fyra kongoleser och hennes amerikanske kollega Michael Sharp.
Hon var i landet för att dokumentera brott mot mänskliga rättigheter och hittades senare död tillsammans med sin kollega Michael Sharp.
Den kongolesiske radiojournalisten Rogér Beia som DN träffat anser att Zaida Catalán blev förrådd.
Han tror att Kamuina Nsapumilisen utförde mordet på Zaida Catalán, men misstänker att det var den kongolesiska militären som beordrade morden för att dölja bevis för folkmord. I maj lyckades tre män fly från fängelset i Kongo, där de satt häktade misstänkta för inblandning i mordet på Zaida Catalán.

Gardet uppges ha lagt beslag på oljetanker

MÅNDAG 5 AUGUSTI 2019

Iran. Iranska revolutionsgardet har beslagtagit en utländsk oljetanker i Persiska viken, rapporterar statlig tv, och uppger att tankern smugglade bränsle till arabstater.

– Den innehöll 700 000 liter bränsle. Sju besättningsmän av olika nationaliteter, som var ombord på fartyget, har frihetsberövats, säger Ramezan Zirahi, befäl vid revolutionsgardet, enligt tv-kanalen.

Nyhetsbyrån Irna rapporterade att det rör sig om ett irakiskt fartyg som bordades i onsdags.

Fartyget är det tredje att beslagtas av det iranska revolutionsgardet på kort tid i Hormuzsundet. Den 18 juli beslagtog Iran det Panamaflaggade fartyget Riah och en dag senare beslagtogs det brittiskregistrerade fartyget Stena Impero, som ägs av det svenska rederiet Stena Bulk. Tidigare i juli lade Storbritannien beslag på ett iranskt tankfartyg.

TT-Reuters

Ola Larsmo: Det är dags att inse hur hatspråkets mekanismer arbetar

MÅNDAG 5 AUGUSTI 2019

Christchurch. Orlando. Utøya. Drottninggatan. El Paso.

I söndagens New York Times räknar man upp de masskjutningar som ägt rum bara i USA i år och landar på 32. Här finns bankrån och personliga vendettor. Psykologiska inventeringar av sådana fall pekar åt olika håll, och det finns till och med en psykiatrisk diagnos, ”amok”, som beskriver hur någon, en oftast isolerad och störd person, exploderar i ett plötsligt utbrott av meningslöst våld.
Den terror som skrämmer oss mest är den meningslösa. Terrorism har avsikten att med skräcken som verktyg ställa medborgare mot varandra – så att den ”egentliga” konflikten blir synlig. Baader Meinhof ville att tyska staten skulle visa sitt ”sanna” ansikte. Terrorsekten IS ville ha ett krig mellan muslimer och alla andra, och det vill ofta högerextrema terrorister med: på den punkten är de lika till förväxling.

Men det finns ett mönster vi inte kan förbigå: den roll det så kallade hatspråket alltid tycks spela. Kring massakern i El Paso hänger strålningen från det ”manifest” som publicerades på forumet 8chan, en webbplattform som är populär bland extremister, strax före dådet. Det innehåller de vanliga utfästelserna om den ”vita rasens” utsatthet, om ”invasion av spansktalande” och kretsar kring den högerextrema idén att ”vita” håller på att bytas ut mot ”andra”. Det hänvisar till massmordet i moskén i Christchurch, Nya Zeeland; den terroristen sade sig i sin tur vara inspirerad av Breivik.
Presidentkandidat Beto O’Rourke från El Paso gav snabbt president Trump del av ansvaret för vad som skett och pekade på de Trump-tweets som utmålat mexikanska migranter som en ”invasion” och hur liknande formuleringar återkommer i manifestet. Men hur ser, i så fall, ett sådant ansvar ut? En ledande politiker kan väl inte klandras för vad en ”ensam galning” gör?
Nej. Och ja. Hatspråk går inte att lagstifta bort utan att skada yttrandefriheten. Men i sociala medier, såväl som i dagens politiska landskap, uppstår i hatgrupper en varm åsiktsgemenskap där du tar sociala poäng genom att skruva upp tonläget. Den som tar i värst stärker oftast sin position mest. Det blir en tävling om att uttrycka sig mest drastiskt – tills förtäckta eller öppna mordhot blivit det normala.
Sedan finns den där underlige mannen som lossnat ur alla sociala sammanhang och funnit sin enda gemenskap vid skärmen. De sade ju åt mig vad jag skulle göra. Det tycks inte spela stor roll om det var i IS hatgrupper, som i Rakhmat

Akilovs fall; English Defence League som för Darren Osborne, eller i hatforum på 8chan.
Men var började det? Vid sidan av psykiatriska diagnoser och social utsatthet finns det alltid där: hatspråket.
President Trump har börjat bygga sin omvalskampanj på att odla dess logik. Förra valet var det *lock her up*, nu är det *send her back* som skanderas vid valmöten.
Hatretorikens lockelse är att den levererar. Men att höja insatsen av konspiratoriskt hat är också att öka temperaturen i tryckkokaren, som alltid blåser på sin svagaste punkt.
Och du själv slipper inte ditt ansvar genom att peka på Vita huset. Det finns som bekant svenska politiker och opinionsbildare som insett tjusningen i dess kissvarma åsiktsgemenskap. Det går att samla politiskt kapital genom snabba generaliseringar utpumpade på Twitter. När ventilen small var det väl inte dens fel som drog upp värmen?
Men jag menar också att det är dags för alla demokratiskt sinnade människor, vad vi än röstar på, att inse hur hatspråkets mekanismer arbetar. Ideologin kan skifta, hatmekanismerna är desamma.
Hatspråket förändrar dig. Du blir vad du säger.

Ola Larsmo
kultur@dn.se

Västvärlden tätar sin fästning

MÅNDAG 5 AUGUSTI 2019

Radarsystem, patruller och barriärer – sedan Berlinmurens fall har säkerhetsinitiativen i USA och EU duggat tätt. Antropologen Ruben Andersson beskriver hur migrationen framställs som ett globalt och gränsöverskridande hot.

Bilderna visar en verklighet vi helst vill glömma. Far och dotter drunknar i Rio Grande medan migranter föses in i burar på andra sidan floden. Vid Medelhavet bombarderas förvar i Tripoli, och de som försöker fly beskjuts. På Lampedusa leds en tysk sjökapten bort av polis efter att hon fört människor på flykt i säkerhet. Ett brutalt skådespel pågår i dag vid västvärldens gränser. Den spektakulära ”kampen mot migrationen” har skapat stort lidande, men den har också många vinnare: politiker och medier som torgför idén om ständigt nödläge; storföretag, gränsbyråer och militärer som tror sig ha lösningen; smugglarna vars marknad växer. Men bakom denna grymhetens teater väntar en mer komplicerad berättelse om hur ”Fästning Väst” har byggts sten för sten – inte bara vid gränserna, utan också i kartografin, i internationella insatser och i samarbetet med fattigare länder. Detta bunkerbyggande visar hur västvärldens forna kolonialmakter intar en alltmer

räddhågsen plats i en värld de inte längre fullt ut kontrollerar.
Låt oss börja med kartorna. Efter kalla kriget ritades världskartan om för att passa rädslans politik. Allehanda domedagsprofeter intalade stormakterna att de sanna strategiska farorna inte längre utgjordes av geopolitiska fiender. Snarare hotade ”kriminell anarki” från fattiga, fjärran platser, med journalisten Robert Kaplans ord. Enligt Pentagonstrategen Thomas Barnett var världen nu kluven i två – globaliseringens länder mot det farliga, frånkopplade ”gapet” som måste kuvas militärt.
Vi har i dag blivit vana vid att se varianter på denna kluvna världskarta. På tv-skärmar och i rapporter från tankesmedjor eller gränsbyråer pekar stora pilar uppåt genom Afrika, representerande migranter, droger eller jihadister, likt spjutspetsar riktade mot Europa. På riskkartor målas världen om i blodrött, från Centralamerika till Sahelområdet och Centralasien. I dag är en av de främsta prioriteringarna i de ”röda zonerna” att förhindra gränsöverskridande faror från att närma sig västvärlden. Och en av de största farorna är migrationen.
Militariseringen av gränserna sammanföll med ritandet av domedagsprofeternas kartor. Sedan Berlinmurens fall har säkerhetsinitiativen i USA och EU duggat tätt: radarsystem, patruller, barriärer. Resultatet har varit mer kaos, farligare inresevägar och starkare smugglarnätverk. Donald Trump och Italiens Matteo Salvini skruvar med andra ord bara upp volymen på en refräng som hörts länge från den politiska mittfåran. (Kampen mot migrationen är för övrigt en av de främsta

prioriteringarna på EU:s nya strategiska agenda.)
Reträtten in i Fästning Väst är lätt att motivera: Världen där ute är farlig, så vi måste bekämpa farorna innan de når oss. Men resultatet av gränsbyggandet är distansering och okunskap om världen utanför. Med detta fördjupas rädslan, vilket i sin tur rättfärdigar ytterligare säkerhetspådrag, och den onda cirkeln är sluten.
Jag har sett detta absurda skådespel både vid USA:s och vid Europas gränser. Vid den spanska enklaven Melilla i Nordafrika, där EU:s första stängsel byggdes mot migranter, klagade vakterna på hur barriären skapade en känsla av belägring. I Nogales, Arizona, brukade border patrol gå över gränsen för en tacolunch. I dag gäckar de forna lunchhaken bortom en mur av stål. Migranterna har reducerats till prickar på en jättelik övervakningsskärm i Tucsons kontrollcenter, där teknologi inhämtad från kriget mot terrorn manövreras på distans för att ”neutralisera hotet”. Militariseringen visar hur denna besatthet av säkerhet ”hemma” länkas samman med konflikter ”långt borta”. Vi kommer således till nästa del i berättelsen, som handlar om hur internationella interventioner alltmer handlar om att kontrollera gränsöverskridande faror på avstånd – till ett högt pris.
Under forskningen för min bok ”No go world” besökte jag Mali i Västafrika, som tills för några år sedan var ett hett europeiskt turistmål. I dag har turismen ersatts med konflikt. Små varianter av Fästning Väst kantar det karga maliska landskapet, och innanför bunkerväggarna huserar FN:s fredsbevarande styrkor,

osäkra på om de kan våga sig ut i de riskfyllda ”röda zonerna”.
En gammal idé i ny tappning driver säkerhetsinsatserna i Mali – *containment*, eller uppdämning, som nu sker alltmer på distans eller på entreprenad. Den fredsbevarande operationen i Mali kom till stånd efter franska påtryckningar i Säkerhetsrådet, och tar nu smällarna från jihadister och rebeller. Rapporter har visat hur afrikanska soldater mist livet vid frontlinjerna medan välutrustade soldater från väst håller sig på avstånd.
I Mali har intervention på distans inte fått bukt med våldet, som spridit sig över regionen. Samtidigt förstärker västländerna sin bunkernärvaro i regionen via drönarbaser, gränskontroller, underrättelse och specialstyrkor.
Anledningen är enkel – enligt vår politiska berättelse bekämpas de gränsöverskridande farorna helst lång borta, i ”farozonen”, vilket både Frankrikes försvarsminister och EU:s utrikeschef har insisterat på. Men farorna går inte att hantera på distans. Problemet är inte bara att de starkaste aktörerna är på reträtt bakom bunkerns väggar. Snarare är dessa aktörer själva en del av hotbilden.
Vi ser detta tydligast i Libyen, där Natos intervention ledde till kaos inte bara i landet, utan också i grannländerna söderut – däribland Mali. Vi ser det likaså i Mexiko och Centralamerika, där amerikansk ”export” av kriminella, stöd för diktaturer samt finansiering av kriget mot drogerna skapat förhållanden som tvingar folk på flykt. Men vi ser också hur säkerhets-operationerna mot terrorn och migrationen förvärrar situationen ytterligare, vilket för oss till den sista delen

i vår berättelse: samarbetet med ”tredje land”.
I Malis grannland Niger, en öknens korsväg, har EU och dess medlemsstater upprättat ett jättelikt labb för migrationskontroll. Man slänger pengar på Nigers inrikesdepartement utan verklig översikt. Man stöttar presidenten, Mahamadou Issoufou, trots hans brist på demokratisk trovärdighet. Man trycker på för nya tuffa lagar mot människosmuggling och stjälper så hela norra Nigers ekonomi, vilken bygger på transport och handel över gränsen till Libyen. Resultatet? Niger har blivit en krutdurk.
Dock är det för lätt att lägga all skuld på västmakterna. Regimer i samarbetsländerna spelar gladeligen med om det gynnar deras intressen. I Libyen krävde Khaddafi miljarder för att bekämpa invandringen; när Nato attackerade hotade han med att ”släppa lös” afrikanska migranter. När EU och dess medlemsstater behandlar migrationen som ett existentiellt hot öppnar sig helt enkelt en enorm påtryckningsmöjlighet som Libyen, Turkiet, Niger och andra stater har utnyttjat.
I gränspolitiken, i säkerhetsinterventioner samt i det förvrängda internationella samarbetet ser vi hur starka västmakter försökt hålla gränsöverskridande faror på avstånd. Deras säkerhetsoperationer må vara katastrofala på många sätt, men de har åtminstone lyckats iscensätta ett lockande politiskt skådespel om en farlig fjärran värld, där gränsstängsel utgör kuliss och drönarna en dödlig rekvisita.
Hic sunt dracones, sades det stå på gamla kartor: i det koloniala projektets marginaler lurade monster som måste

besegras. I dag har monstren återuppstått. ”Vargarna står vid dörren”, som den amerikanske presidentkandidaten Joe Biden har sagt. Vid gränserna byggs barriärer för att stoppa vargarnas framfart, och på kartorna målas fattiga länder i farligt rött. Vi måste ersätta denna rädslans saga med en positiv politisk berättelse. Vare sig det handlar om klimatkrisen, ojämlikhet, konflikt eller migration måste samarbete fördjupas mellan fattiga och rika, inte föras via megafon från västvärldens bunker. Nytänkande borde inte vara svårt, särskilt om man lyssnar på motparterna – som Afrikanska Unionen med dess planer för fri rörlighet på kontinenten.

Men eftersom alltfler tjänar politiskt eller ekonomiskt på farozonens skådespel har det blivit svårare att skapa denna andra berättelse. Kanske är det bästa motmedlet att inse att det är en uttjänt show vi tittar på, en fars med nötta masker projicerad på Fästning Västs murar – och att något bättre står att finna på andra sidan, om vi bara vågar glänta på porten.

Ruben Andersson är antropolog och forskar i migration och utvecklingsfrågor vid universitetet i Oxford. Han har bland annat skrivit böckerna ”Illegality, Inc: Clandestine migration and the business of bordering Europe” (University of California Press 2014) och ”No go world: How fear is redrawing our maps and infecting our politics” (University of California Press, 2019).

Ruben Andersson

”Nattvakten” närstuderas millimeter för millimeter

MÅNDAG 5 AUGUSTI 2019

Rijksmuseum i Amsterdam är ett av mina favoritmuseer, med en öppen och generös hållning till publiken. Alla verk i den digitaliserade samlingen kan fritt laddas ner på museets hemsida – och bearbetas efter eget behag. Vad det kan resultera i visas nu under det pågående Rembrandtåret, 500 år efter mästarens död, i utställningen ”Long live Rembrandt”. 575 verk av allmänheten, varav hela 96 versioner av ”Nattvakten”. Samtidigt har ”Operation Night Watch” inletts. Två miljoner besökare vallfärdar varje år till Rijksmuseum för att se Rembrandts berömda monumentalmålning och för att inte förlora publik genomförs forskningsprojektet för öppen ridå, i en glaslåda på en lift.

Målningen scannas millimeter för millimeter och ett första foto ligger på hemsidan. En kläddetalj i koboltblått. Själv ägnade jag en timme åt projektets första livesända film. Ingen thriller precis – men hur extremt noggrant museets kronjuvel synas lär knappast gå någon förbi.

Birgitta Rubin
birgitta.rubin@dn.se

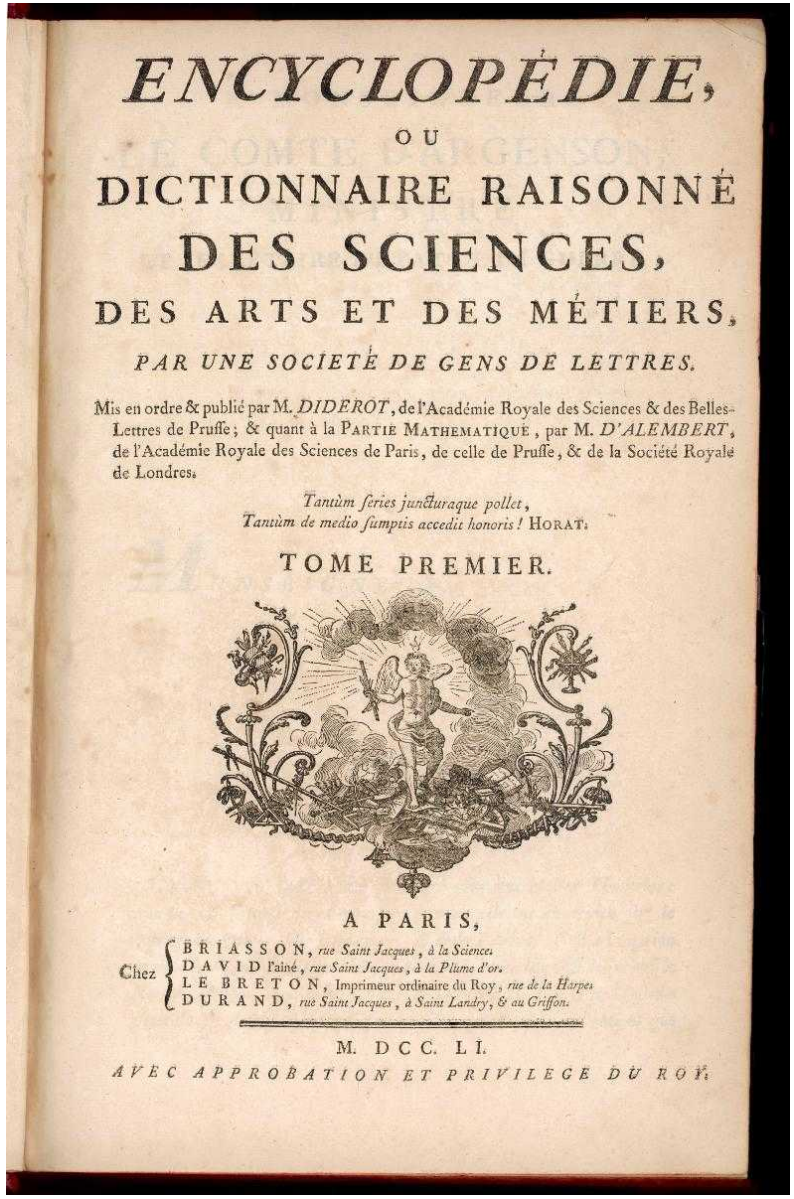

ENCYCLOPÉDIE,

OU

DICTIONNAIRE RAISONNÉ

DES SCIENCES,

DES ARTS ET DES MÉTIERS,

PAR UNE SOCIETÉ DE GENS DE LETTRES.

Mis en ordre & publié par M. DIDEROT, de l'Académie Royale des Sciences & des Belles-Lettres de Pruſſe; & quant à la PARTIE MATHEMATIQUE, par M. D'ALEMBERT, de l'Académie Royale des Sciences de Paris, de celle de Pruſſe, & de la Société Royale de Londres.

Tantùm ſeries juncturaque pollet,
Tantùm de medio ſumptis accedit honoris! HORAT.

TOME PREMIER.

A PARIS,

Chez BRIASSON, *rue Saint Jacques, à la Science.*
DAVID l'aîné, *rue Saint Jacques, à la Plume d'or.*
LE BRETON, Imprimeur ordinaire du Roy, *rue de la Harpe.*
DURAND, *rue Saint Jacques, à Saint Landry, & au Griffon.*

M. DCC. LI.

AVEC APPROBATION ET PRIVILEGE DU ROY.

Så ville Denis Diderot förmedla verktyg till kunskapen

TISDAG 6 AUGUSTI 2019

På 1700-talet betydde filosofi ungefär reflekterat liv. Och det är just i - reflexioner om vardagslivet som man kommer Denis Diderot närmast, menar Ronny Ambjörnsson. ”Jag älskar filosofin som lyfter mänskligheten. Att - degradera den är att uppmuntra till

brott”, skrev upplysningsfilosofen Diderot.
Varför, frågar sig författaren Denis Diderot (1714–84) , finner vi ”större behag i en vacker skiss än i en vacker tavla? Därför att den äger mer av liv och mindre av form … I tavlan ser jag något utsagt, men i skissen anar jag en mångfald som knappt ens antyds där.” Skissen innehåller möjligheter för betraktaren, men nöjer sig med det. Betraktaren får tänka vidare själv. Det outsagda lockar.
Diderot förknippas mest med upplysningens stora Encyclopedi, ett verk som han, tillsammans med matematikern och fysikern D’Alembert, redigerade mellan 1750 och 1772. Encyclopedin är ett försök att systematisera och framställa mänsklighetens ”samlade vetande” i en uppslagsbok. Den består av 74 000 artiklar i olika ämnen. Till artiklarna är fogade detaljerade illustrationer om samtida hantverksmiljöer – Diderots far var knivsmed, uppskattad för sina kirurgiska verktyg: precision i tanke och formuleringar var ett värde som även Diderot slog vakt om. En till hälften dold religionskritik väckte stor uppmärksamhet för dem som i Encyclopedin förstod att läsa de många korshänvisningarna. Som till exempel i artikeln om kannibaler där det hänvisas till ordet nattvard, och i artikeln om Noaks ark som handlar om hur mycket virke som användes för byggandet av arken, hur många djur som räddades och hur mycket gödsel dessa producerade, samt de sätt på vilket gödseln togs om hand.
Samtidigt var Diderot upptagen av tankelekar av olika slag, som om arbetet med Encyclopedin med dess totalitära anspråk frammanade sin motsats, infallet,

de lekfulla försöken. Diderot var känd för sin spirituella konversation, men också för sin insiktsfulla tystnad. Det är, skriver han till sin Sophie, ”otroligt hur väl känsliga själar förstår varandra utan att tala”. Han spatserar med danske ministern i en lummig park där buskar och träd tillsammans skapar intryck av ett ”luiftigt féeri” som om verklighetens lagar för tillfället var satta ur spel. ”Ett ord som undslipper oss, en tankspriddhet, en vag och osammanhängande reflexion, en fjärran sorgsenhet, ett halvkvävt ord, ljudet av en röst, sättet att röra sig, blicken, uppmärksamheten, tystnaden, allt avslöjar dem för varandra.”

Men Diderot kunde också vara väldigt livlig i sin konversation, han hade svårt att hålla tillbaka sig själv. Det berättas att han under sitt besök hos den ryska kejsarinnan Katarina så ivrigt talade med henne att hon fick placera ett litet bord mellan sig själv och sin gäst: han hade för vana att slå kejsarinnan på knät när han drev hem sina poänger.

Sophie Volland är hans älskarinna, men samtidigt hans närmaste tankepartner, ett ord utan könsbestämning – ”min Sophie är man eller kvinna efter behag.” Hon är den han helst pratar med, förutom med sig själv. Hans tankar har ofta, skriver han, karaktären av samtal, han går ”in i sig själv och ut igen”.

Upplysningen är en tankeströmning och Diderot befinner sig i den innersta kretsen; han var nära vän med Rousseau, men bröt med honom, han var också vän till Voltaire som han visserligen inte bröt med, men heller aldrig riktigt gillade. Men upplysningen är ingen rörelse, som man skulle kunna tro när man ser de olika kretsarna gripa in i varandra. Anhängarna

var skeptiska till kyrka och dogmer, men flertalet var deister, de trodde på en Gud, men hur denne skulle karakteriseras var de osäkra på. Men Diderot var ateist, trots, eller tack vare, tidigare teologiska studier. Och upplysningens gemensamma vision handlar om ett förnuftigt och rättvist samhälle där samhällsklasserna lever i fred med varandra. Ljuset i ordet upplysning är förnuftets ljus. Alla orättvisor, tänkte man sig, har sin grund i en frånvaro av förnuft. Ojämlikheten är oförnuftig, det orättfärdiga och ojämlika faller till sist på sin egen orimlighet.
Encyclopedin kan i mycket beskrivas som Diderots insats, även om han inte var ensam med redaktörsarbetet.
Encyclopedin har en längre titel, ”Encyclopédie, ou dictionnaire raissoné des sciences, des arts et des métiers”. Det är ett resonerande uppslagsverk, och det är inte I första hand kunskap som Diderot vill förmedla, utan snarare verktyg till att förstå och förhålla sig till denna kunskap, hävdar Andrew S Curran, den siste av Diderots många levnadstecknare i sin bok ”Diderot and the art of thinking freely”.
Vid sidan av Encyclopedin har Diderot skrivit en rad texter som aldrig publicerades under hans livstid. Och det är i första hand till dessa som dagens Diderotläsare vänder sig. De handlar på många sätt om förhållandet mellan tanke och text.
Språkets uppkomst är ett ämne Diderot ofta kommer in på. Adjektiven föregår, tänker han sig, substantiven. Om barnet ser en blå sten är det färgen som först uppmärksammas. Därefter kommer formen, ett stycke materia i en av stenens många former. Men det är färgen som i barnets ögon skiljer denna sten från andra

stenar, enhetligheten är färglös. Och från formen utgår en abstraktionsprocess, som skiljer det tillfälliga från det nödvändiga. När det gäller en människa är det mycket som försvinner i denna process: kroppens olika gester och hållningar, ansiktens uttryck och dess mimik. På scenen kan dessa gestaltas, men knappast i en skriven text. Gester och uttryck är ord i vad Diderot kallar ”hjärtats språk”, ett språk vars grammatik Diderot vill beskriva och bestämma. När Diderot var på teatern kunde det hända att han stoppade bomull i öronen för att undgå ”ordens tyranni”. (Hans egna pjäser blev aldrig några framgångar).

Vid sidan av teater- och konstkritik skrev Diderot ett slags essäer i brevform, Brev om de blinda, Brev om de dövstumma. Brevformen ger honom ett pedagogiskt uppdrag, så att säga. Han vänder sig till någon, han vill övertyga och lägga fram sin uppfattning. Han skrev också dialoger, samtal. Den mest kända av dessa är den som fått titeln Rameaus brorson. Den visade han emellertid bara för de allra närmaste vännerna.

Rameau var berömd tonsättare, hans brorson musiker, men också något annat: en kringvandrande bohem på Paris gator, en bråkmakare som gjorde vad som föll honom in och som sällan tog några hänsyn. Han kallas i dialogen *lui*, han, medan Diderot är *moi,* jag. Båda är ateister och materialister. Men medan *moi* hävdar att det finns en grundläggande godhet hos alla människor förnekar *lui* att så är fallet. Det enda som i sista hand räknas är, hävdar *lui*, hur vi mår, och den bästa mätaren på vårt välbefinnande är ” hur ofta vi går på pottan”. (Diderot hade problem med matsmältningen).

Det som skapar spänning i detta tankedrama är att *lui* och *moi* kan ses som två sidor hos samma person. Tror vi egentligen på den goda moral vi hävdar, eller är den ett påhitt som är nödvändigt i ett samhälle men knappast annars. Det kanske inte finns några universella värden. Men för att kunna leva med varandra måste vi intala oss att det är så. Vi är alla hycklare, var vi än bor och hur vi än lever, rika som fattiga. Så är det i alla samhällen, alla håller vi oss med en moral. Jag menar, skriver Diderot i ett annat sammanhang ”att människorna är ungefär lika överallt, och att man måste räkna med samma laster och samma dygder”. Det är i grunden ingen skillnad mellan kineser och européer, västindier och ostindier – en ovanlig uppfattning på Diderots tid. Människor har olika religioner, talar andra språk, har andra kläder och ibland annorlunda hudfärg. Men: moralen är i stort sett densamma. Det måste den vara i en gemenskap.

Finns det något skäl till att läsa Diderot i dag? Hans intellektuella uppriktighet är ett skäl, de kluriga resonemangen ett annat. Hans stil är pregnant, det finns en elegans i det mesta han skriver, men också överraskningar. Ta till exempel breven till Sophie. Där lever 1700-talet upp som man föreställer sig det i aristokratiska miljöer – som om människorna i en tavla av Watteau plötsligt fick liv och trädde ur sina målade roller, promenerande och konverserande. Vad pratar de om? Kanske det som Diderot skriver till sin älskarinna. Till exempel: han vandrar längs floden Marne. ”Den floden är ett gott sällskap, man förlorar den ur sikte, återfinner och förlorar den igen, och alltid är den vacker.” Eller så berättar han för henne om hur han

tillbringar sin dag, ofta på samma sätt från dag till dag. ”Klockan åtta stiger jag upp, det må vara dag eller inte. Jag dricker mina två koppar te. Oavsett om det är fult eller vackert väder öppnar jag fönstret och andas lite frisk luft. Jag stänger in mig och läser”. Eller också fantiserar han om ”det lilla slottet” en imaginär plats där han i sina dagdrömmar ofta befinner tillsammans med Sophie. ”Där ska vi utan soffor, tavlor och speglar vara de lyckligaste bland dödliga genom det goda vi gör ... Jag älskar filosofin som lyfter mänskligheten. Att degradera den är att uppmuntra till brott.”

Ordet filosofi hade en lite annan innebörd på 1700-talet än i dag. Det betydde ungefär reflekterat liv. Och det är kanske i hans reflexioner om vardagen man kommer honom närmast. Han tycker att han lever ”ett efterhärmande liv”, skriver han till Sophie. Han fogar sig i andras tankar, han är ”som en hund man lärt att gå på två ben”. Det är lite av klassresenärens problematik. Han hoverar sig, håller med, men skäms för sin hållning. Vad är det som får honom att bete sig som han gör? Han vill bättra sig, men fastnar i samma tankar och beteende. Han bestämmer sig för att försöka ”ta sitt intellekt på bar gärning”, men försöket faller på omöjligheten att vara både betraktare och betraktad. Det förhåller sig, skriver han till sist ”med intellektet som med ögat: det kan inte se sig självt.”

Ronny Ambjörnsson

Ronny Ambjörnsson är professor emeritus i idéhistoria, författare och ledamot av Kungliga Vetenskapsakademien.

Ledare: Man får aldrig ge terrorister det de vill ha

TISDAG 6 AUGUSTI 2019

Masskjutning, kallas det när någon öppnar eld och träffar minst fyra civila. Och USA utmärker sig något exceptionellt: Bara i lördags begicks där två massakrer inom loppet av några få timmar. Det är ungefär vad världens andra länder kommer upp i på ett helt år. Men i USA står räkneverket nu på 251 terrordåd av det här slaget – hittills år 2019.

Hur ska man då förstå den här vågen av massmord? Vad driver gärningsmännen? En förutsättning för att kunna analysera, och därmed bekämpa, fenomenet är att vara tydlig med vad det handlar om. Terrorister har på många sätt mycket gemensamt med varandra, även om de skenbart ofta utgör varandras motsatser och betraktar varandra som fiender.

De är män. Unga eller medelålders. De känner sig förföljda, tror sig vara särskilt berättigade, förmer, samtidigt som de har svårt att relatera till andra. Ofta håller de till i internets utkanter, på darknet, det mörka nätet, eller åtminstone det grådunkla, i fora som 8chan. På dessa plattformar är det högt i tak för det låga takets mentalitet: för hat mot kvinnor, invandrare, muslimer, icke-muslimer, vad

som nu är just den specifika grupperingens utvalda motståndare, och så – alltid – mot liberal demokrati.
Man kan säga och göra vad man vill, utan att riskera utfrysning eller avstängning. Tvärtom: extremism ger hög status. Användarna hetsar varandra, mot de tänkta andra.
Även om vissa av dem sedan står ensamma i stunden då de kramar avtryckaren så befinner de sig alltså likväl i ett sammanhang. De är inte ensamvargar, utan radikaliserade personer som är ideologiskt motiverade, som använder våldet som politiskt vapen.
Men medan islamistiska terrordåd ses som de allvarliga politiska mord de är, tenderar vitmaktterrorismen att framhållas som isolerade tragedier. Detta trots att det finns kopplingar mellan vitmaktmiljöns gärningsmän och att de ofta refererar till varandra, till andra dåd i USA såväl som Norge, Italien, Sverige och Storbritannien, som New York Times (3/4) visat i en utförlig kartläggning.
Just därför är det så allvarligt att USA:s främste makthavare, president Donald Trump, har som aktiv strategi att skapa polarisering och splittring, att elda på rasistiska stämningar, att utmåla vissa människor som nationens fiender.
Man kan också med rätta framhålla USA:s extremt avslappnade vapenlagar som ett problem. I stort sett vem som helst kan köpa föremål vars enda syfte är att skada och döda. Det är självklart ett skäl till de många masskjutningarna i USA: utan vapen, ingen skjutning.
Men presidentens cyniska populism och tillgången till vapen är trots allt bara bidragande orsaker, de är inte motivet. Svaret på frågan om varför sitter inne i

gärningsmännens huvud. Masskjutningar är alltid ett *statement* för dem, som på ytan kan bero på alla möjliga saker, men som ytterst handlar om vem de önskar vara.
Man får aldrig förhandla med terrorister, aldrig ge dem det de vill ha. Därför ska vi i möjligaste mån vägra dem den personliga uppmärksamhet de så hett suktar efter. Låta bli att sprida deras förvirrade manifest och fåfänga, noggrant utvalda foton. Vägra upphöja dem till de myter de försöker förvandla sig till.
De är massmördare, varken mer eller mindre. Och det sammanhang i vilket de verkar utgör ett konkret hot mot både den liberala demokratin och mot medborgarna.
DN 6/8 2019

Hur kul är egentligen antiliberalis-men när det kommer till kritan?

TISDAG 6 AUGUSTI 2019

Diktaturer och auktoritära styren kan framstå som mäktiga och

handlingskraftiga men de dras med ett grundläggande problem: få vill egentligen leva där. Till och med diktaturens makthavare – ja särskilt de, eftersom de kan – flyttar familj och egendom utanför landets gränser. Det gäller både Kina och Ryssland. Utan frihet blir det mesta i livet tyngre och tråkigare, tillvaron mer kringskuren.

Ändå glider stora delar av samhällsutvecklingen mot krympande friheter, också i liberala demokratier. Denna utveckling lider sakligt sett av samma problem. Få vill följa den väg vi slagit in på.

Vem vill egentligen ha den ordning av ökade handelshinder som är på väg att etableras? USA har under Donald Trump smällt tullar på det mesta i importväg, och konsekvenserna märks redan. De öser ur statskassan för att kompensera bönder för försäljningsbortfallen, och för att kompensera amerikanska biltillverkare som fått högre tillverkningskostnader av ståltullarna förbereds tullar mot europeiska bilar och bildelar. Notan skickas vidare till konsumenter och skattebetalare, som aldrig kompenseras i sådana här sammanhang.

Andra länder säger sig ogilla handelshinder, men har ändå fullt upp att införa egna som svar på de amerikanska. Så glider vi mot en utveckling som få vill ha.

Det är en generell trend på det ekonomiska området. Mer regleringar har varit svaret i varje kris och de har skapat en omfattande sammanväxt mellan byråkrati och företag. Omfattande och långtgående lagstiftning skapar höga trösklar för att ta sig in på marknader och hindrar nykomlingar att utmana

etablerade jättar. Marknader behöver förvisso sina regelverk, men generellt sett skadas dynamik, förutsägbarhet och konkurrens av en växande regelbörda. Samma trend gäller dessvärre också andra friheter. Världen glider mot ett mer inskränkt medieklimat, där fler journalister hotas och fängslas och politiska makthavare utser granskande medier till fiender och syndabockar – en utveckling som är påtaglig också i Europa. Vi ser även nätfilter, ökad övervakning och lägre tolerans för förutsättningslösa samtal vid plattformar som exempelvis universitet. Få vill egentligen krympa utrymmet för det fria ordet, även om alltför många vill addera sina egna inskränkningar på något specifikt område. Så glider vi återigen mot ofrihet som få egentligen önskar, och för vilken det finns få sakliga skäl.

Men invandringen då? Det är väl ändå ett område där friheten inte står högt i kurs, och där restriktioner kan vara motiverade? Det är uppenbart ett område där också västländer är beredda till långtgående undantag från det fria samhällets principer. Med EU:s finansiering och goda minne sänds nu syriska flyktingar i det alltmer auktoritära Turkiet tillbaka till inbördeskrigets Syrien. Humanitära räddningsaktioner på Medelhavet har gjorts straffbara. I Sverige förespråkar det tredje största riksdagspartiet inte bara att göra det kriminellt att hysa människor utan uppehållstillstånd i sitt eget hem, utan även angiverilagar som ska straffa den som inte skvallrar på en sådan granne. Det är sannolikt få som önskar denna brutalisering. Vad de flesta önskar är en fungerande asyl- och flyktingmottagning. Att åstadkomma en sådan är lättare sagt än gjort, och att den inte kan bygga på att enskilda europeiska länder ensamma tar

på sig stora bördor är också uppenbart. Men de som seriöst diskuterat frågan, inklusive kritiker av den generösa flyktingpolitiken som Paul Collier och Alexander Betts, ser den enda egentliga lösningen i ökad frihet också för flyktingar att kunna söka jobb och bygga upp sin tillvaro på nytt genom eget arbete. Den fria rörligheten att kunna resa till, bo och arbeta i vilket land man önskar, uppskattas samtidigt av alla som åtnjuter den. Få vill inskränka den rätten för egen del.

Inte i någon enda del av den starka antiliberala trend som pågår i världen sedan ett antal år finns alltså något egentligen lockande. Vi glider i denna riktning i brist på någonting bättre. Kanske för att så få påpekar att friheterna vi så lättsinnigt är på väg att inskränka och göra oss av med är gravt underskattade.

Mattias Svensson
mattias.svensson@dn.se

I längden är det inte fastlandets ”system” som har tiden för sig

TISDAG 6 AUGUSTI 2019

På måndagen skakades Hongkong av sin största strejk sedan 1960-talet. På gatorna

drabbade demonstranter samman med polisen, som inte sparade på tårgasen. Ingenting tyder på att de månadslånga protesterna håller på att ta slut. Det lagförslag som innebär att brottsanklagade personer skulle kunna utlämnas till det kinesiska fastlandet – och som därmed skulle undergräva Hongkongs rättsstat – har visserligen lagts på is. Men det är uppenbart att en stor del av stadens invånare befarar att det snart drivs igenom ändå. Och att de uppfattar det som att stadens särskilda status, med ett rättsväsende och individuella friheter bortom Kommunistpartiets kontroll, på allvar är hotat.

De senaste veckornas tal från officiellt håll om att den kinesiska armén skulle kunna ingripa stillar inte oron. Och det finns fler tecken på att den oas av frihet som Hongkong utgjort riskerar att ätas upp av diktaturens öken.

Förhoppningsvis blir det inte så. Inte bara för att stadens invånare förtjänar sin frihet.

Man skulle kunna säga att Hongkong är vår tids Västberlin. Under nästan ett halvsekel levde den demokratiska enklaven helt omsluten av kommunismens Östtyskland. Genom sin blotta existens utmanade staden diktaturen.

Västberlin var en ständig påminnelse om hur mycket rikare livet är i ett öppet samhälle, som lockade hundratusentals östtyskar att fly, tvingade regimen att bygga en mur och – i höst för 30 år sedan – drev människorna att riva den.

I Hongkong hålls minnet av protesterna på Himmelska fridens torg, som det kinesiska Kommunistpartiet försökt sudda ut, vid liv. Där trycks böcker och artiklar – och

uttrycks åsikter och fakta – som censurmaskineriet på fastlandet gör sitt bästa för att radera ut. Och där finns en ständig påminnelse om att kineser kan leva i välstånd, frihet och harmoni utan att Kommunistpartiet håller i tyglar och piska. Västberlin överlevde under decennier till syvende och sist tack vare det amerikanska kärnvapenparaplyet. Hongkong är en del av Kina. Där finns redan ett par tusen soldater. Det räcker i praktiken med att Xi Jinping knäpper med fingrarna för att arrangemanget med ”ett land, två system” ska ta slut.

Det betyder dock inte att repressionen saknar ett pris. Peking hoppas använda exemplet Hongkong för att locka tillbaka Taiwan till moderskeppet. Det går bara så länge friheten respekteras. Dessutom fungerar staden fortfarande som en viktig knytpunkt för fastlandets finansiella relationer med resten av världen. Det kräver att rättsstaten upprätthålls.

Må Hongkongs frihet överleva. I längden är det inte fastlandets ”system” som har tiden för sig.

Martin Liby Troein
martin.liby-troein@dn.se

”Sverige måste skriva under avtalet mot kärnvapen”

TISDAG 6 AUGUSTI 2019

DN. DEBATT 20190806

Risken för ett kärnvapenkrig blir allt större. USA och Ryssland fortsätter att utveckla sina kärnvapen i takt med att spänningen länderna emellan ökar. Det är därför en stor besvikelse att Sverige inte följer sin tradition och står upp för en värld utan kärnvapen. Det skriver företrädare för Svenska läkare mot kärnvapen i dag på Hiroshimadagen.

Den svenska regeringen beslöt den 14 juli att bryta den svenska traditionen av arbete för en kärnvapenfri värld. Man vill inte skriva under det avtal som förbjuder kärnvapen, både användning, hot om användning, utveckling och innehav av kärnvapen. Detta beslut är svårt att acceptera, svårt för den stora majoritet av svenska folket som enligt opinions-undersökningar stöder avtalet, svårt för majoriteten i det socialdemokratiska partiet, svårt för alla oss som ser ett kärnvapenkrig som det största hotet mot mänsklighetens överlevnad. Besvikelsen är påtaglig bland dem som i andra länder haft förhoppningar om ett svenskt ledarskap i arbetet mot kärnvapenhotet. Riskerna för ett kärnvapenkrig har ökat under det senaste decenniet. Det beror i

första hand på den ökade spänningen mellan USA/Nato och Ryssland och konfrontationen beträffande Ukraina och Krim. Rysslands militära underlägsenhet, med en försvarsbudget på mindre än en tiondedel av Natos, har bidragit till att den ryske presidenten hotar att använda kärnvapen, det enda vapen där Ryssland är ”jämnstarkt”, om det begreppet har någon mening i kärnvapensammanhang. Han talar om ”små kärnvapen”, alltså av ”Hiroshimastorlek” eller mindre. Vapnen skulle användas som en varning, ”vi är beredda att försvara oss med kärnvapen”. President Putin talar nu också om utvecklingen av nya missiler för landets kärnvapen, av närmast science fiction-karaktär. Även om sådana skulle kunna utvecklas är det tveksamt om de skulle ha något militärt värde, men själva inställningen, att man ska upprusta sina kärnvapen, ökar riskerna.

USA har reagerat med att starta utvecklingen av nya ”små” kärnvapen, bland annat för ubåtar, och en omfattande modernisering av hela kärnvapenarsenalen pågår. USA:s kostnader för kärnvapen under de närmaste 20 åren beräknas till 5 000 miljarder kronor.

Både den ryska och den amerikanska doktrinen för kärnvapen har sedan decennier inneburit att vapnen i första hand ska vara avskräckande. Nu har doktrinerna förändrats. Kärnvapen blir nu ett vapen bland andra, att använda även i lägen där konventionella vapen skulle kunna vara tillräckliga.

Förändringen i USA:s nukleära doktriner under president Trump har presenterats i ”Nuclear posture review” år 2018,

utvecklats vidare inom försvarsdepartementet i dokumentet Nuclear weapons council, och slutligen mer i detalj den 11 juni i år i Nuclear operations från generalstaben (Joint chiefs of staff).
Kärnvapen ska i fortsättningen ha en aktiv roll i kriget. ”Användandet av kärnvapen ändrar i grunden stridens inriktning och skapar förhållanden som ger våra befälhavare möjlighet till seger.”
Kärnvapen har alltså stegvis blivit ett vapen bland andra. Tanken på kärnvapenkrigets vinter och andra klimateffekter finns inte. Insikten från president Ronald Reagan att det är självmord att starta ett kärnvapenkrig, att ”ett kärnvapenkrig kan inte vinnas och får inte utkämpas”, är glömd.
USA:s kärnvapendoktriner har i allmänhet också blivit Natos doktriner. Om Nato även denna gång ska följa USA:s exempel innebär det bland annat att Nato är berett att använda kärnvapen för att utkämpa och vinna ett krig. Lyckligtvis säger vår försvarsminister att Sverige inte samarbetar med Nato i kärnvapenfrågor. Detta förbehåll blir nog omöjligt att behålla om Sverige blir Natomedlem.
ICAN, den internationella kampanjen för kärnvapnens avskaffande, har sedan sin tillkomst arbetat för ett förbud mot kärnvapen. Det är helt uppenbart att kärnvapenstaterna för närvarande inte kommer att acceptera ett förbud. I stället vänder vi i ICAN oss till de kärnvapenfria staterna. I ett beslut i FN 7 juli 2017 antogs texten till ett avtal som förbjuder kärnvapen, Treaty to prohibit nuclear weapons, TPNW. Detta arbete av ICAN belönades med Nobels fredspris år 2017.

Inte mindre än 122 stater röstade för avtalet. Så småningom kommer avtalet att bli alltmer normerande, liksom avtalet mot kemiska vapen, mot landminor och mot klusterbomber har blivit, fast dessa avtal från början ansågs vara meningslösa papper. Så har till exempel USA inte skrivit på avtalen mot personminor eller klustervapen, men har upphört med tillverkningen av klustervapen och utplacerar förnärvarande sannolikt inte personminor.

Sveriges regering skriver inte på. USA:s regering har genom sin försvarsminister sagt att om Sverige skriver under avtalet skulle det kunna leda till samarbetsproblem. Det visar att USA ser avtalet, ”detta meningslösa papper”, som ett hot mot dess ställning som kärnvapenmakt. Det är helt naturligt, ingen regering vill ses som en lagbrytare.

Sveriges underskrift är tydligen viktig. Det beror kanske på att det i många Natoländer, till exempel Nederländerna och Norge, finns en stark parlamentarisk opinion för TPNW. En svensk underskrift kunde bli smittsam.

De skäl som den svenska regeringen anger för att inte acceptera avtalet är förevändningar, inte verkliga skäl. De brister som man pekar på, till exempel beträffande verifikation, är desamma som man finner i icke-spridningsavtalet, NPT, som Sverige vill fortsätta att arbeta med. I NPT, som trädde i kraft år 1970, är kärnvapenstaterna medlemmar. De lovade i avtalet att förhandla om avskaffandet av alla sina kärnvapen. Det arbetet har ännu inte påbörjats.

Vi Läkare mot kärnvapen har alltsedan vår förenings bildande 1981 diskuterat med företrädare för samtliga nio

kärnvapenstater, militärer, politiker och ambassadörer om kärnvapen. Vi har kommit till insikt om att kärnvapenstaterna inte avser att förhandla om nedrustning av atomvapnen.
Det behövs ett avtal som drivs framåt av de kärnvapenfria staterna, såsom TPNW. Kärnvapenkriget påverkar hela världen. Kärnvapenstaterna äger inte frågan.
Orsaken till att den svenska regeringen inte vill skriva under är faktiskt inte tydlig. De skäl som anges i utredningen av avtalet som gjordes på regeringens beställning har vederlagts av de opartiska remissinstanserna. Kanske är den svenska försvarsindustrin nervös beträffande sitt samarbete med USA?
Sveriges regering bör, i enlighet med svensk tradition av arbete för en kärnvapenfri värld, skriva under avtalet. Mer än 80 procent av Sveriges folk stöder den uppfattningen. Vi bör inte låta andra länder eller vår försvarsindustri bestämma över oss.

Jan Larsson, ordförande, Svenska läkare mot kärnvapen
Gunnar Westberg, president 2004-2008 för den internationella läkarrörelsen mot kärnvapen, IPPNW. Styrelseledamot i Svenska läkare mot kärnvapen

Jord- och skogsbruk viktiga för utsläppsmål

TISDAG 6 AUGUSTI 2019

Marken och klimatförändringarna är i fokus i en kommande rapport från FN:s klimatpanel.

Förväntningarna på rapporten är höga hos Naturskyddsföreningen, där man hoppas att frågan om köttproduktionen ska lyftas.

I dagarna presenterar FN:s klimatpanel, IPCC, en ny klimatrapport. I rapporten tittar man på klimatförändringarna i relation till ett antal globala frågor som har med markanvändning att göra, bland annat ökenspridning, hållbar markanvändning och livsmedelssäkerhet. Rapportens resultat, som ska presenteras på torsdag, är ännu inte klart. Men utifrån den forskning som finns i dag kan man tydligt se att markanvändning, som exempelvis avskogning, ger betydande klimatutsläpp och spär på klimatförändringar, säger Markku Rummukainen, klimatrådgivare vid SMHI. I Parisavtalet, som skrevs under 2015, har länder kommit överens om att begränsa den globala uppvärmningen till under två grader, vilket kräver att utsläppen måste minska betydligt. Markanvändning, som jord- och skogsbruk, både påverkar och påverkas av klimatförändringarna. Att hitta lösningar som både minskar

utsläppen och motverkar negativa klimateffekter är därför viktigt, menar Rummukainen.

Ett läckt utkast till rapporten, som tidningen The Guardian rapporterat om, slår fast att det är omöjligt att hålla den globala uppvärmningen inom säkra nivåer om det inte sker en omställning av hur mat produceras och mark brukas.

För att minska den globala uppvärmningen måste bland annat jord- och skogsbruket göras mer hållbart, köttkonsumtionen skäras ned och matavfallet minska, enligt det läckta utkastet.

Naturskyddsföreningen ser rapporten som viktig. Man hoppas bland annat att IPCC ska ta upp frågan om avskogningen och vikten av att binda kol för att få ner koldioxidhalterna, och att frågan om köttproduktion ska belysas.

– Köttproduktion är ett relativt ineffektivt sätt att använda mark och det medför ganska stora klimatutsläpp. Om det går att minska köttkonsumtionen och därmed köttproduktionen får vi ganska stora markarealer som befrias för återskogning eller återställande av våtmarker som då kan binda kol, säger Otto Bruun, bioekonomisakkunnig vid Naturskyddsföreningen.

TT

Ingen kan utgå från att Trump är uppriktig

TISDAG 6 AUGUSTI 2019

I ett tal till nationen om massakrerna i Texas och Ohio fördömde president Donald Trump för första gången ”rasism, bigotteri och vit makt-ideologi”.

Trump öppnade även för en skärpning av vapenkontrollen, men det framgick inte vad han konkret vill göra åt de ständiga masskjutningarna i USA.

Analys. Michael Winiarski, DN:s utrikeskommentator

Det var en dämpad och berörd president som framträdde i ett tv-tal, och han inledde med att fördöma masskjutningarna i El Paso, Texas och Dayton, Ohio som ”barbariska slakter” och som ”brott mot mänskligheten”.

Trump avstod denna gång från att nämna invandringen som problemet, vilket annars alltid dyker upp i olika krislägen. I detta fall var det så uppenbart för alla att åtminstone en av de misstänkta gärningsmännen, den 21-årige mördaren i El Paso, drevs av rasistiskt hat och att ett stort antal av dödsoffren är mexikaner.

Presidenten upprepade inte heller vad han försökte sig på i ett Twittermeddelande tidigare på måndagen, att göra en politisk koppling mellan vapenkontroll och invandringsfrågan.

Det är nu endast 15 månader kvar till presidentvalet, och det ser för tillfället ut

som om masskjutningar och vapenkontroll skulle kunna bli en del av valkampanjen. I varje fall lär den frågan prägla Demokraternas interna process för att utse partiets kandidat inför valet i november 2020.

Detta är sannolikt ett viktigt skäl till att Trump ansåg sig behöva hålla ett tal till nationen. Att han nämnde rasism och vit nationalism fick många att höja på ögonbrynen, med tanke på att presidentens egen retorik har varit genomsyrad av rasistiska utspel om att invandrare, muslimer, latinamerikaner och andra icke-vita är kriminella våldtäktsmän och åtminstone i USA icke önskvärda.

Hans fördömande av rasism kan därför ses som en taktisk undanmanöver. Även efter det nynazistiska våldsutbrottet i Charlottesville, Virginia, i augusti 2017 – som Trump till en början vägrade att fördöma entydigt – tvingades han till slut motvilligt att ta avstånd från rasism och bigotteri.

Ingen kan därför utgå ifrån att hans ord är uppriktigt menade. Trumps politik har ända sedan han lanserade sig som presidentkandidat våren 2015, liksom i den pågående återvalskampanjen, handlat om att stärka hans ställning hos de vita kärnväljarna, de som är skräckslagna inför utsikten att snart bli en minoritet i USA.

I söndags försäkrade Trump att ”hat inte har någon plats i vårt land, och vi kommer att ta itu med det”. I tv-talet upprepade han fördömandet av ”rasistiskt hat”. Trumps belackare skulle snarare säga att det reellt existerande hatet – ordet ”rasism” har Trump annars inte för vana att använda – har blåsts under av presidenten själv. Den förre FBI-chefen

James Comey är en av dessa kritiker, och han skrev i en debattartikel i New York Times att Trump själv är den som har avlägsnat de kontroller som förebygger öppen rasism i dagens USA: Med varje attack mot latinamerikanska och svarta domare, idrottsmän och kongressledamöter och stadsdelar (i Baltimore), och varje vänligt ord om ”mycket bra människor på båda sidor” (alltså även de nazistiska våldsverkarna i Charlottesville 2017) får presidenten den rasistiska grytan att koka allt mer farligt.

När det gäller vapenfrågan har såväl presidenten som Republikanerna hittills envetet bitit sig fast vid sin vägran att skärpa den lagliga kontrollen över skjutvapnen i USA. Men nu kan Trump inför presidentvalet ha politiskt behov av att distansera sig en aning från vapenlobbyn, åtminstone så länge nationen ännu befinner sig i djup chock efter de två mordorgierna.

Om Trump vill gripa tillfället kan han luta sig mot den solida folkliga majoritet som är för striktare vapenlagar. En opinionsmätning i mars (Reuters/Ipsos) visade att 69 procent av amerikanerna – även en majoritet av republikanerna – är för någon form av begränsningar för skjutvapen.

Republikanerna, som kontrollerar senaten, är helt i knät på vapenlobbyn National Rifle Association, NRA, vilket innebär att de alltid blockerar minsta försök att få bukt med den okontrollerade tillgången på vapen. Men de är samtidigt ytterst följsamma mot Donald Trump, och om han röt till skulle de sannolikt lyda Vita husets order. Men det är ett osannolikt scenario; alla de lagförslag om ökade

bakgrundskontroller för vapenköp som har antagits av det demokratiskt kontrollerade representanthuset har stoppats av senaten, och Trump har tidigare lovat att lägga in veto mot sådana lagar.
Ett uttalande av Trump måste också ha låtit som musik i NRA:s öron, och som antyder att han inte har någon avsikt att begränsa tillgången på vapen: ”Det är mental sjukdom och hat som dödar, inte vapnet”.
Michael Winiarski

Ett terrordåd riktat mot latinamerikaner

TISDAG 6 AUGUSTI 2019

Terrorattentatet i El Paso, Texas, riktades mot hjärtat i det latinamerikanska USA.
Den misstänkte gärningsmannen reste i tio timmar för att döda så många latinamerikaner som möjligt. Bland de sörjande är det många som ser Donald Trumps främlingsfientliga retorik som en av orsakerna till attentatet.

– Det säger sig självt att han bär en del av skulden, säger Carlos Nieto, som bott i staden hela sitt liv.

El Paso

I El Paso samlades de chockade invånarna i helgen för minnesstunder där de sörjde offren i massakern i en shoppinggalleria. Masskjutningar har blivit en makaber del av vardagen i USA, men här i El Paso är vapenvåldet främmande. De har länge varit känt som en av USA:s tryggaste och fridfulla storstäder, med väldigt låg brottslighet.

– Det är ofattbart att det hände här. Det finns inte en gata här där du inte kan gå mitt i natten, säger Carlos Nieto, som arbetar som konsult här.

Den misstänkte gärningsmannen, som misstänks ha haft rasistiska motiv, reste hit från andra änden av Texas, en tio timmar lång bilfärd. Det var just El Pasos starka profil som ett slags inofficiell huvudstad för latinamerikaner i USA som tycks ha gjort det till en måltavla för gärningsmannen.

– Han verkar ha kommit hit just för att döda mexikaner, säger Frank Pastrana, som själv är född och uppvuxen i El Paso. Från parkeringsplatsen där massakern ägde rum går det att se Mexiko. Ett pärlband av glimrande lampor i horisonten är orten Ciudad Juarez i norra Mexiko. Lokalbefolkningen här betraktar gränsen som något symboliskt. De reser regelbundet över gränsen för att hälsa på släktingar och vänner, eller för att köpa mat, kläder eller framför allt medicin och tandvård, som är betydligt billigare i Mexiko. El Paso betyder just passagen eller genomfarten, på spanska.

– Min pappa och min bror bor i Juarez, så jag åker dit åtminstone två gånger i veckan, säger Frank Pastrana.
El Paso var länge en del av Mexiko och blev en del av USA först i mitten av 1800-talet.
Många i staden poängterar nu det absurda med att gärningsmannen tycks ha klagat på en ”invasion” av mexikaner i en stad med ett spanskt namn.
Under helgen ordnades ett dussintal stora minnesstunder i El Paso, för att hedra de 22 personer som dog i massakern. På söndagskvällen samlas ett tusental personer på en baseballplan med västra Texas karaktäristiskt ljusgröna gräs, där religiösa och politiska ledare höll tal om helgens massaker.
Ingen jag talar med drar sig för att säga att Donald Trump själv bär en del av skulden för ökningen av terrorism med rasistiska motiv. Frustrationen över Trump är tydlig bland besökarna vid minnesstunderna här.
– Jag tycker absolut att Trump bär en del av skulden, som han uttryckt sig om mexikaner och invandrare, säger Frank Pastrana.
Efter minnesstunden frågar jag besökarna vad de hoppas att USA kan göra åt vapenvåldet och det växande hotet från högerextrem terrorism, som enligt FBI är USA:s största inhemska säkerhetshot i dag. De flesta säger att Trump måste bort.
– Rösta bort Trump från Vita huset, säger Heather Nieto, en allergiläkare som bott i El Paso hela sitt liv.
Texas är en konservativ delstat, men i El Paso är det inte många som stödjer Donald Trump. I presidentvalet fick han nöja sig med 26 procent av rösterna här.
– Jag tror att det bidrar till att alla är så arga här, att vi hört alla hatfyllda

kommentarer från Trump. Det borde vara tillräckligt med allt som Trump redan sagt; Alla skulle få sparken från sina arbetsplatser om de pratade som Trump, säger hennes man Carlos Nieto.
Vreden och förtvivlan märks inte minst bland de lokala politikerna här. På söndagen höll presidentkandidaten Beto O'Rourke, som kommer från El Paso och länge var borgmästare här, ett känslosamt tal på en annan minnesceremoni i stadskärnan.
– Det är så många nu som försöker få oss att vara rädda för varandra. Som försöker göra oss arga. Den här staden har burit den bördan. Resten av landet projicerar sina rädslor på oss. I går fick vi se det allra värsta av det när 20 personer sköts ihjäl på en gång, sade O'Rourke.
Han riktade framför allt hård kritik mot Trump själv.
– Vi har en president som vältrar sig i detta hat, som uppviglar våld, som kallar mexikanska invandrare våldtäktsmän och kriminella, som kallar asylsökande för djur, sade O'Rourke.
Beto O'Rourke var en av många framstående demokrater som omedelbart gav Donald Trumps retorik en del av skulden för ökningen av den här sortens hatbrott. Även presidentkandidaterna Joe Biden, Elizabeth Warren, Julian Castro och Pete Buttigieg var i sina uttalanden tydliga med att attentatet måste bemötas med hårda tag mot vit makt-terrorism.
Även Janet Murguía, direktör för Unidos, USA:s största rättighetsorganisation för latinamerikaner, var tydlig med att ställa Trump till svars.
– President Trumps hatspråk och fördomsfulla ord har fått hatiska och dödliga konsekvenser. Han bär nu en del av ansvaret för de tragiska dödsfallen i Texas och vi måste ställa honom till svars, säger Janet Murguía.
Martin Gelin

Mexiko vill att USA lämnar ut gärningsman

TISDAG 6 AUGUSTI 2019

Mexiko kräver skydd för sina medborgare som vistas i USA efter den blodiga skjutningen i El Paso då 22 personer dog.

Samtidigt vill man få den misstänkte gärningsmannen utlämnad och ställa honom inför rätta för terrorbrott.

Skjutningen inträffade på lördagen i stormarknaden Walmart i El Paso, som ligger i Texas nära den mexikanska gränsen.

Minst 22 personer dödades och 26 skadades. Polisen har gripit en misstänkt gärningsman – enligt flera källor den 21-årige Patrick Crusius från Dallasförorten Allen.

Myndigheterna misstänker att han lade ut ett främlingsfientligt manifest på ett nätforum innan attacken, i dokumentet anklagar han migranter och latinamerikaner för att ta amerikaners jobb.

Nu kräver Mexiko att USA skyddar mexikaner och mexikan-amerikaner som bor i USA. Många ser dådet som ett uttryck för de stigande spänningarna mellan USA och Mexiko, som bottnar i meningsskiljaktigheter kring migration, våld och vapen.

Enligt Mexikos USA-ambassadör Martha Bárcena späs spänningarna på av

president Donald Trumps retorik, då han pratar om en ”invasion” av mexikaner. ”Främlingsfientlig och rasistisk retorik utgör en grogrund för hatbrott”, skriver hon på Twitter enligt New York Times.
Mexikos utrikesminister Marcelo Ebrard säger att regeringen kommer att be USA att göra ett tydligt ställningstagande mot hatbrott.
Samtidigt undersöker mexikanska regeringen om det finns tillräckligt med underlag för att få den misstänkte gärningsmannen utlämnad till Mexiko. Landet planerar också att vidta juridiska åtgärder mot den som sålde vapnet till gärningsmannen.
– Vi anser att vapenfrågan är avgörande, säger Marcelo Ebrard enligt New York Times.
Han kallar skjutningen för en terrorhandling mot mexikaner i USA.
– Mexiko vill uttrycka sitt yttersta fullständiga fördömande och förkastelse av den här barbariska handlingen där oskyldiga mexikanska män och kvinnor dödades. Vi är rasande. Vi stöder inte den här hatkulturen, säger han enligt CNN.
Marit Sundberg
marit.sundberg@dn.se

Kaoset i Hongkong väcker oro för militärt ingripande

TISDAG 6 AUGUSTI 2019

Analys

Över 200 inställda flyg, blockerade gator och våldsamma sammandrabbningar mellan polis och studenter. Nya kaosartade scener utspelade sig i Hongkong på måndagen när en generalstrejk hölls.

De långvariga demonstrationerna har väckt en oro för ett mardrömsscenario: att Kina går in med militära styrkor för att kväsa protesterna.

Den vanliga morgonrusningen i Hongkong var kraftigt decimerad på måndagen när en generalstrejk lamslog staden. Hundratals flyg ställdes in, ingångar till tunnelbanevagnar blockerades av demonstranter som la sig mellan dörrarna och affärer stängde. Generalstrejken var den första i Hongkong på över 50 år och kom efter över två månader med protester i staden. Alltifrån lärare, piloter, byggarbetare till flyganställda deltog i strejken som också fick med sig anställda vid 30 regeringsdepartement.

Som många gånger tidigare inleddes dagen med lugna fredliga demonstrationer för att senare urarta i våldsamma sammandrabbningar mellan polis och

mestadels unga demonstranter. På vissa platser utspelades kaosartade scener när demonstranter satte papperskorgar i brand, kastade tegelstenar och krossade fönster. Polisen svarade med tårgas och pepparspray.
Hongkong går nu in på sin nionde vecka med demonstrationer. Varje helg har framför allt unga Hongkong-bor belägrat gator och genfört aktioner mot myndighetsbyggnader. Det började som en protest mot planerna på att införa en lag som tillåter utlämning av misstänkta brottslingar till Fastlandskina. Den lagen har regeringen lagt på is. Men protesterna fortsatte och har vidgats till att handla om något mycket större än en enstaka lag. De unga som demonstrerar oroar sig för sin framtid. Sedan Hongkong lämnades över till Kina 1997 har de upplevt att deras friheter alltmer har begränsats, trots löftet om ”ett land, två system”, som innebar att Hongkong skulle få behålla viss självständighet med yttrandefrihet och pressfrihet i 50 år.
De kräver fria val och de vill att Hongkongs ledare Carrie Lam avgår. Dessutom har de reagerat på polisens i deras tycke övervåld och vill att en oberoende utredning tillsätts.
Frågan är hur utvecklingen med protester varje helg ska få ett slut. Carrie Lam visade inga tecken på att avgå när hon talade på måndagen. I stället fördömde hon protesterna och varnade för att Hongkong står på randen till en ”väldigt farlig situation” som sätter Hongkongs relativa självstyre under risk.
Några planer på att gå demonstranterna till mötes i deras krav verkar inte Carrie Lam ha. Tvärtom tycks strategin nu vara att gå hårdare åt mot demonstranterna. På måndagen greps 82 personer och i förra veckan åtalades 44 personer för våldsamt upplopp, ett brott som kan ge upp till tio

års fängelse. Sedan protesterna inleddes har över 420 demonstranter gripits, tårgas har använts tusen gånger och polisen har skjutit runt 160 gummikulor.
I bakgrunden mullrar en oro för att centralregeringen i Peking ska gå in med hårdhandskarna. Förra veckan publicerade Folkets befrielsearmé en video på sociala medier där fullt utrustade soldater under en övning marscherar in på gatorna i Hongkong med gevär i hand, stridsvagnar och vattenkanoner. Videon för tankarna till massakern på Himmelska fridens torg i Peking 1989 när månadslånga studentprotester slutade med ett blodbad.
Att militären går in i Hongkong ses dock av de flesta som den allra sista utvägen. Hongkong är ett internationellt finanscentrum och viktigt för många kinesiska bolag. Skulle Kinas militär gå till våldsam attack mot demonstranterna riskerar man omvärldens fördömanden och internationella sanktioner. I ett läge där Kina är mitt inne i ett handelskrig med USA är det inte ett särskilt välkommet scenario för Peking. Samtidigt vill inte den kinesiske ledaren Xi Jinping framstå som svag och någon form av agerande från Kina, om protesterna oförtröttligt fortsätter, är inte otroligt.
Möjligen hoppas Peking på en utveckling liknande den 2014 när den så kallade paraplyrevolutionen pågick. Den gången stred demonstranterna för fria val och upprördes över att Kina tillsatt en valberedning som bestämmer vilka som får ställa upp i Hongkongs val. Efter att ha belägrat gator och torg i flera månader dog protesterna ut i takt med att allmänheten tröttnat på alla avbrott i vardagen. Den gången fick demonstranterna inte igenom ett enda av sina krav.
Marianne Björklund

Turkiet förbereder militär invasion av norra Syrien

TISDAG 6 AUGUSTI 2019

Det bara en tidsfråga innan turkisk militär invaderar Syrien och skapar en ”säkerhetszon” öster om floden Eufrat. Syftet är att fördriva den syrienkurdiska YPG-milisen. Beskedet kommer från den turkiske presidenten Recep Tayyip Erdogan.

Turkiets president levererade sitt hotfulla löfte när han i helgen besökte Bursa, landets fjärde stad.
Därmed föregrep Erdogan de sista minuten-förhandlingar som turkiska och amerikanska representanter höll i Istanbul på måndagen. Istanbulmötets syfte var att undvika eller mildra den militära intervention som Turkiet pratat om i flera månader.
Kriget i Syrien förs numera på flera fronter och av flera aktörer. Den aktuella konflikten gäller en del av Syrien som är utanför president Bashar al-Assads kontroll: gränsen mellan Turkiet och Syrien öster om floden Eufrat.
På den syriska sidan styrs regionen av kurder, genom maktpartiet PYD och deras militära gren YPG. Turkiet betraktar PYD/YPG som en avläggare till de turkiska kurdernas terrorstämplade självständighetsparti PKK. Därför pläderar Turkiet för en cirka tre mil djup ”säkerhetszon” in i Syrien, fri från syrienkurdisk milis och under kontroll av turkisk militär.
YPG har hittills haft en mäktig beskyddare i USA. Amerikanerna har stött syrienkurderna militärt i deras framgångsrika kamp mot terrorrörelsen IS. Kriget mot IS har förts av Syriska försvarsstyrkorna (SDF), en allians av olika miliser där YPG är den tongivande grupperingen. Med hjälp av amerikanskt flygunderstöd har försvarsstyrkorna, som uppgår till cirka 60 000 man, lyckats besegra IS.
Men nu har ett nytt kapitel inletts i den svåröverskådliga berättelse som Syrienkriget utgör.
Strax före årsskiftet 2018/2019 meddelande USA:s president Donald

Trump att USA helt ska dra sig ur Syrien, där en styrka på cirka 2000 amerikanska specialsoldater uppehållit sig. Sedan dess har Trump hunnit med att delvis ändra sig – en kontingent på cirka 1 400 amerikaner ska stanna i Syrien, är det meningen.
Skälet till den amerikanska närvaron är enligt bedömare att USA vill hindra att Syriens allierade Iran får ett mer påtagligt fotfäste i landet.
Samtidigt har USA hamnat på rejäl kollisionskurs med Natobrodern Turkiet, sedan den turkiska armén beslutat att köpa in Rysslands missilförsvarssystem S-400.
Detta har lett till att USA vill sparka ut Turkiet ur Natos stora prestigeprojekt, stridsflygplanet F-35.
Till detta kommer det dilemma som uppstår om den turkiska krigsmakten går i direkt strid med de syrienkurdiska styrkor som är förlagda öster om Eufrat – soldater som till stor del strider med amerikansk utrustning.
USA har försökt föra fram en kompromisslinje, där Turkiet visserligen korsar gränsen till Syrien och kurdkontrollerat område. Men nöjer sig med att kontrollera en smalare landremsa – cirka nio kilometer i stället för de dryga 30 som president Erdogan föreslår. Enligt USA:s förslag ska Turkiet dessutom dela på det militära övervakningsuppdraget tillsammans med amerikansk militär.
Men den amerikanska idén har hittills förkastats av Turkiet. ”Om vi inte når en överenskommelse med USA kommer vi att etablera en säkerhetszon på egen hand”, säger det turkiska utrikesministeriets talesperson till tidningen Sabah.
Och president Erdogan verkar som sagt inte vara på humör för kompromisser.

– Vi gick in Afrin, Jarablus och i Al-Bab. Nu kommer vi att gå in i öster om Eufrat, fastslog den turkiske presidenten i sitt tal i Bursa i söndags.
Erdogan syftar på att Turkiet under förra året skapade buffertzoner inne i Syrien, väster om Eufrat, och dominerar de syriska områdena Afrin och al-Bab. Där finns turkisk militär som spärrar vägen för syrienkurdisk milis. Ett turkiskt de facto-styre, med skolor, polis och annan administration har upprättats. Nu vill de göra samma sak i Kobane och de andra syrienkurdiska gränsstäderna.

Erik Ohlsson

Fakta. Syriens kurder

Kurderna är den största minoriteten i Syrien, med omkring 10 procent av befolkningen som bestod av 23 miljoner före kriget. Den starkaste kurdiska rörelsen är partiet PYD och dess militära arm YPG. PYD/YPG anses ha starka band med det kurdisk-turkiska separatistpartiet PKK.
Före kriget 2011 drabbades många kurder av diskriminering. Flera nekades syriskt medborgarskap.
YPG har varit en drivande kraft i militäralliansen SDF (Syriska försvarsstyrkorna) i kriget mot terrorsekten IS. SDF har fått stöd av den amerikanskledda koalitionen inom operation Inherent Resolve.

Indien slopar särskild status för Kashmir

TISDAG 6 AUGUSTI 2019

Indien fortsätter att stärka sitt grepp i det omstridda Kashmir, efter stegrade spänningar med Pakistan.

Nu slopas Kashmirs särskilda status i Indien.

Indiens regering meddelade på måndagen att man överger den artikel i regeringsdekretet som hittills garanterat Kashmir särskild status. Artikel 370 har tillåtit indiska Jammu och Kashmir att implementera sina egna lagar, men nu ska de omstridda delstaterna omfattas av den konstitu- tion som gäller i resten av Indien.

– Hela konstitutionen kommer att appliceras på Jammu och Kashmir, säger Indiens inrikesminister Amit Shah.

Narendra Modi, Indiens premiär- minister, har godkänt ändringen som även innebär att en lag som stoppat personer från andra ind- iska delstater att investera i mark och bostäder i Kashmir nu hävs.

Tidigare diskussioner om att slopa lagen har utlöst oro över att delstaten kan komma att ”tas över” av människor från andra delar av Indien.

Efter beskedet kommer skarpa reaktioner från Pakistan. I ett uttalande från landets utrikesdepartement fördöms beslutet att häva indiskstyrda Kashmirs särskilda status.

”Som en part i den här internationella dispyten kommer Pakistan att tillämpa

alla möjligheter för att bestrida denna illegala åtgärd”, lyder uttalandet.
Indiska Kashmirs före detta högsta politiska ledare, Mehbooba Mufti, twittrar att lagändringen innebär ”den mörkaste dagen för indisk demokrati”.
Beskedet kommer efter stränga åtgärder och hårda tag under helgen från Indiens sida. På söndagen stängdes mycket av kommunikationerna i den indiskstyrda delen av Kashmir ned, vilket bland annat omfattar flera mobilnät och det fasta telefonnätet. Samtliga skolor och universitet ska också hållas stängda. Flera indiska politiker i området sade innan kommunikationerna bröts att de placerats i husarrest.
I helgen uppmanade indiska myndigheter turister och pilgrimer att lämna Kashmir, efter att de sade sig ha hittat bevis för planerade terrorattacker.
TT-AFP-Reuters

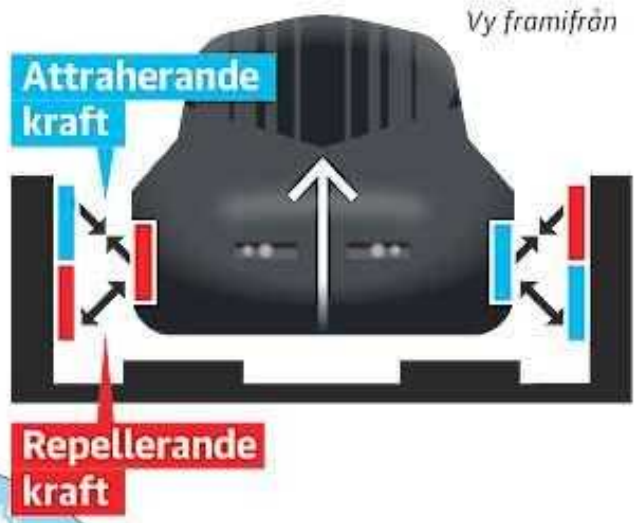

"Hänger" i ett magnetfält

Magneter är monterade på tåget och utmed banan. Vid höga hastigheter fälls hjulen in så att tåget svävar cirka 10 centimeter över spåret.

Grafik: Stefan Rothmaier

Om åtta år ska japanerna åka tåg i 500 km/h

TISDAG 6 AUGUSTI 2019

Det är en mäktig känsla när världens snabbaste tåg susar förbi. Om åtta år ska testbanan vid Fujiberget förlängas till mellan städerna Tokyo och Nagoya, en sträcka lika lång som Stockholm-Jönköping. Restid: lite mer än 40 minuter.

Tsuru-shi.

Busslast efter busslast av nyfikna japaner, de flesta pensionärer, kommer till besökscentret vid testbanan i Yamanashi.

När DN kommer dit strålar solen på det snöklädda, mytomspunna Fujiberget.

Det dröjer inte länge innan det piper till i besökscentret och en röst förvarnar om att dagens första testtur med världens snabbaste tåg är på gång. Redan 1997 uppnåddes 550 kilometer i timmen.

Efter en förlängning av teststräckan till 42,8 kilometer som invigdes 2013 uppnåddes den 21 april 2015 det nuvarande världsrekordet för ett bemannat tåg: 603 kilometer i timmen.

– Aaah ..!

Ett förtjust tjut från besökarna hörs varje gång magnettåget, som svävar en decimeter över marken, susar förbi. När hastigheten blir lägre fälls hjulen ner, ungefär som när ett flygplan går in för landning.

– Det vore bra om den här testbanan kunde börja användas på riktigt. Jag skulle

själv kunna använda den för att snabbare komma hem efter en affärsresa, säger 36-årige Tokyobon Tetsuya Kuosawa.
Han har åkt till besökscentret tillsammans med Satsuki Kobayashi, 24, som också ser magnettåget som en framtidsmöjlighet.
– Det skulle verkligen vara bra för Japan om det blir verklighet, säger hon.
Hittills har den dyra magnettågstekniken dock haft svårt att slå igenom. Ett tyskt projekt lades i malpåse och det enda som återstår är en kortare sträcka av samma teknik som byggs från Shanghais flygplats in till stadens centrala delar.
Men nu ska magnettåg äntligen bli verklighet, lovar järnvägsbolaget Japan Railway Central som ansvarar för projektet. Om åtta år, 2027, ska den nuvarande testbanan förlängas till nästan 30 mil mellan Tokyo, där en station byggs djupt under jord, och Nagoya. En sträcka motsvarande Stockholm–Jönköping ska då avverkas på bara 43 minuter.
– Det här är inte bara en testbana. Om åtta år blir det en del av sträckan mellan Tokyo och Nagoya, säger Makiko Kajiwara, vice chef på besökscentret för magnettåget.
Det låter nästan som en besvärjelse. JR Central vill bara ange en ungefärlig tidpunkt för den ytterligare förlängningen till Osaka, Japans tredje största stad.
Det talas om 2045 och en restid på bara lite mer än en timme på en sträcka nästan lika lång som mellan Stockholm och Göteborg. Kostnaden beräknades i 2015 års kostnadsläge till cirka 700 miljarder kronor.
I den lilla biolokalen visas en film om framtidsvisionen när magnettåget binder ihop en region med totalt 70 miljoner invånare. Det skulle bli världens första superstorstadsområde, om inte kineserna

– som också testar magnettågstekniken – hinner före.
Samtidigt tävlar kineser och japanerna om att köra vanligt höghastighetståg allt snabbare. Redan i dag körs snabbtåg mellan Peking och Shanghai i 400 kilometer i timmen.
Nyligen kom nyheten att det japanska snabbtåget Shinkansen snabbas upp till 370-400 kilometer i timmen till 2030. Syftet är bland annat att halvera restiden på 7,5 timmar mellan Tokyo och Sapporo på nordön Hokkaido.

Mats J Larsson
matsj.larsson@dn.se

Fakta. Tåghastigheter

200 kilometer i timmen: SJ:s snabbtåg.
250 kilometer i timmen: Hastighet för en billigare höghastighetsbana i Sverige.
300 kilometer i timmen: Hastighet för världens första snabbtåg, Shinkansen i Japan, invigd 1964.
320 kilometer i timmen: Hastighet för en dyrare höghastighetsbana i Sverige.
400 kilometer i timmen: Högsta hastighet för höghastighetståget mellan Peking och Shanghai och Alfa-X mellan Tokyo och Sapporo i Japan 2030.
430 kilometer i timmen: Möjlig maxhastighet för världens enda kommersiella magnettåg från flygplatsen i Shanghai.
500 kilometer i timmen: Topphastighet för magnettåget mellan Tokyo och Nagoya som invigs 2027.
603 kilometer i timmen: Världsrekord för bemannat tåg av magnettåget på testbanan vid Fujiberget som sattes den 21 april 2015.
1000 kilometer i timmen: Hyperloop-teknik som Teslas grundare Elon Musk ligger bakom uppges i framtiden kunna komma upp i flygets topphastigheter genom att tömma tunnelrör som tåg färdas i på luft. **DN**

Kraftigt prisfall på litium

TISDAG 6 AUGUSTI 2019

Nyöppnade gruvor och en avmattning på elbilsmarknaden i Kina har fått priset på litium, som används i bilarnas batterier, att falla kraftigt sedan förra året, rapporterar Ekot i Sveriges Radio. Räknat sedan mitten av 2018 har priset sjunkit med 30 procent.
– Det räcker med att det kommer i gång tre-fyra, fem gruvor runt om i världen så har man täckt efterfrågan, säger råvaruexperten Magnus Ericsson till Ekot.
Branschen har expanderat kraftigt på sistone – i exempelvis Australien har sex nya litiumgruvor öppnats.
TT

Kinas valuta rekordsvag – Trump ilsken

TISDAG 6 AUGUSTI 2019

Försvagningen av Kinas valuta får USA:s president Donald Trump att på nytt anklaga Peking för valutamanipulation.
”Det här är en stor överträdelse som kraftigt kommer att försvaga Kina över tid!”, twittrar Trump.
Den kinesiska yuanen föll under måndagens handel till den lägsta nivån mot USA-dollarn sedan 2010, efter Trumps hot i förra veckan om ytterligare tullar på kinesiska varor. Fallet ledde till nya spekulationer om att Peking låter

valutan försvagas som ett svar på de amerikanska strafftullarna, skriver nyhetsbyrån AFP.
Nedgången innebar att en dollar tidvis kostade mer än 7 yuan och att kursen därmed passerade vad investerare betraktar som en viktig gräns.
Trump har upprepade gånger anklagat Kina för artificiell devalvering av sin valuta, anklagelser som Peking har tillbakavisat. En svag yuan gynnar Kinas export.
TT

Vulkanisk vrede inför klimatkatastrofen

TISDAG 6 AUGUSTI 2019

I veckan kom rapporter om att isen på Grönland smälter i snabbare takt än någonsin. Den senaste månaden har mer is försvunnit än under ett vanligt genomsnittsår.
Jag läser en essä i tidskriften The Monthly av forskaren Joelle Gergis, knuten till FN:s klimatpanel IPCC. Hon frågar sig hur man

mentalt ska hantera vetskapen om vad som pågår. Gergis själv påminns om när hon besökte sin pappa på sjukhuset efter att han fått en hjärnblödning. Hon tittade på röntgenbilderna och såg att en fjärdedel av hjärnan var täckt med blod. Plötsligt blev det så brutalt uppenbart: han skulle dö.

Något i den stilen, fast inbäddat i viss livsnödvändig förnekelse, känner jag när jag läser om Grönlands isar. Vad måste då inte en glaciolog eller klimatforskare känna? Sorg, säger Gergis. Men också ”vulkaniskt explosiv vrede”. Att sakta ner den globala uppvärmningen är trots allt geofysiskt möjligt; det är politiken, kapitalismen, som sätter stopp. Och, som av allt att döma kommer att fortsätta göra det

Rebecka Kärde

Ledare: Vi har alla ett ansvar för den globala plastsoppan

ONSDAG 7 AUGUSTI 2019

Skräpplockarna hittar fåglar med magarna proppfulla med plastprodukter. Strandsträckan i det vackra Bohuslän är nu en av vår världsdels skitigaste. Det flyter varje timme in skräp som motsvarar fem fulla badkar. Dag efter dag, år efter år.

Det rapporterade Aktuellt om på måndagen.
Det görs insatser för att få bort alla de färgglada plastsoporna längs områdets stränder. Men mikroplasterna är för små för att kunna urskiljas för dem som städar och blir därför kvar.
När plastprodukter dumpas i haven bryts de sönder till mikropartiklar. Sorgligt nog är det, som konstaterades i Aktuellt, nu därför mer korrekt att tala om Gåsös plaststränder än om dess sandstränder. Kusterna består i princip helt av plast.
Av allt det skräp som dumpas sjunker det mesta. Därmed skadas det känsliga ekosystemet på havsbottnen. Plastpåsar hindrar solstrålar från att nå växter. Fiskar och fåglar trasslar in sig i fiskelinor och skosnören. I den mat vi äter hittar forskarna mängder av mikroplaster eftersom dessa flyter runt på samma sätt som plankton och blir föda för fisk och skaldjur.
Enligt FN väger resultatet av den årliga globala plastproduktionen lika mycket som hela mänskligheten själv. Plast är det material som ökat mest under det senaste halvseklet. Och i den takten fortsätter vi.
Mot den bakgrunden är regeringens förslag om att fasa ut plast i produkter för engångsförbrukning, som bygger på ett EU-direktiv som antogs tidigare i år, självklart nödvändigt. Det finns ingen anledning att ett av världens mest hållbara material ska slängas en timme efter inköp.
Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att även andra material skapar problem. Papper och trä har fördelen att det kan brytas ned i naturen. Men produktionen släpper ut koldioxid. Och i skräpform saboterar också papper för djur och växter. Därför bör vi inte bara minska

användningen av engångsplast utan av engångsprodukter överlag.
Men av de bestick och sugrör som flyter i land i Bohuslän är det långt ifrån säkert att alla sålts i Sverige. Tvärtom. Av Bohusläns plast beräknas bara 20 procent ha konsumerats på plats. Resten kommer från andra delar av Europa och världen. Tillsammans med de afrikanska floderna Nilen och Niger är åtta asiatiska floder källa till 90 procent av allt det plastskräp som hamnar i haven. Värst är den kinesiska floden Yangtse, Asiens längsta flod, i vars delta jättestaden Shanghai är belägen.
En av regeringens viktigaste uppgifter är därför att arbeta för att EU ska påverka andra länder att ändra sin inställning till skräpet. Detta ligger också i de stora asiatiska ländernas intresse – både Kina och Indien lider av allt större miljöproblem, både i form av överfulla soptippar och hälsoproblem.
Att den större delen av nedskräpningen sker utomlands betyder dock inte att strängare regler i EU är förgäves. Det är rimligt att förvänta sig att den pliktkänsla inför sopsortering och hållbarhet som finns i de nordeuropeiska länderna och i en del amerikanska delstater precis som andra trender snabbt kan spridas. Nationella eller regionala lösningar kan på kort tid bli globala. Sverige har alla möjligheter att inspirera andra större och mer tongivande ekonomier när dessa nu tvingas ställa om till gröna lösningar.
Det är lätt att känna sig liten och hjälplös inför vår tids stora miljöutmaningar. Men för att lösa dem måste det i slutändan till både internationellt samarbete, nationell lagstiftning – och ansträngningar på individnivå. **DN 7/8 2019**

Hård retorik. Donald Trump trasar sönder det amerikanska samhället

ONSDAG 7 AUGUSTI 2019

USA:s presidenter brukar ihågkommas för sina gärningar, men också för det språk de använde i offentligheten. Flera av Abraham Lincolns texter anses vara retoriska mästerstycken. Franklin Roosevelt prövade en mer resonerande stil när han pratade med lyssnarna via radion. George Bush den yngre föredrog ett mer vardagligt språk fyllt av texanska defekter (”Bushisms”). Barack Obama däremot använde gärna fullständiga meningar och ett idiom som bättre passade en professor än en politiker.

Donald Trumps språk avviker på flera sätt från föregångarnas. Dels är det till sin konstruktion simpelt, med en vokabulär som sällan når över nivån hos en grundskoleelev. Dels använder han med förkärlek förstärkningsord i slutet av en mening, som ”tro på mig” eller ”människor vet inte detta”. Formuleringarna döljer ofta den reella innebörden. När han exempelvis i ett tal utbrast att ”Många känner inte till att Abraham Lincoln var

republikan”, ska det i själva verket tydas: ”Jag tillhör dem som alldeles nyligen inte visste det.”
Men det Trump kommer att bli mest ihågkommen för vid sidan av alla lögnerna är inte det infantila språket, utan att det är så rått och hatfyllt. Tonen sattes redan då han annonserade sin kandidatur 2015, då han utpekade mexikanska invandrare som drogkurirer och våldtäktsmän. Men det var först efter vit makt-demonstrationen i Charlottesville 2017, då en demonstrant dödades och mobben skanderade rasistiska slagord, som det stod klart att han identifierar sig med de vita nationalisterna och ser dem som ”sitt” folk.
Om det funnits ett övergripande tema i Trumps ordkaskader hittills så är det anti-hispanic-budskapet, symboliserat av löftena om att deportera miljontals invandrare, främst latinamerikaner, och bygga en mur längs gränsen mot Mexiko. Efter att det budskapet trummats in på massor av valmöten och i rader av hätska tweetar är det inte förvånande att extremister tar presidenten på orden och anser sig ha fått sina fördomar bekräftade på högsta ort.
För tre månader sedan talade Trump inför en skara trogna anhängare. Som vanligt hetsade han mot invandrare som tagit sig in i landet och ställde den retoriska frågan hur man ska få stopp på ”invasionen”. När någon i publiken skrek ”Skjut dem!” försökte Trump skoja bort det, liksom han gjort vid andra tillfällen när körer skanderat ”Spärra in henne!” och ”Skicka tillbaka dem!” om utpekade fiender.
Nu visar det sig att den 21-åring som misstänks vara förövare av lördagens massaker i El Paso inspirerats av Trumps

retorik och hänvisar till presidenten i det manifest som lades ut på nätet bara minuter innan skjutningen började. Endast gärningsmännen är direkt ansvariga för de senaste massakrerna i El Paso och Dayton. Men Trump kommer inte undan ansvaret för att ha piskat upp en stämning som verksamt bidragit till de ändlösa skjutningarna – inalles 255 stycken under årets 218 dagar – och till de ökade hatbrott som skett sedan hans tillträde.

Trumps framträdande i måndags, då han markerade avstånd till vit makt-rörelsen och allmänt fördömde rasismen, har av vissa tolkats som att han kan ha svängt och plötsligt kommit på bättre tankar. Jag tror inte ett ögonblick på det. För det första skyllde han i vanlig ordning dåden på psykisk ohälsa, näthat och videospel. Vapnen hade inget med saken att göra. För det andra fanns det inte ett uns av självkritik i talet, något som visar att han ångrar sina tidigare förlöpningar. Trump är oförmögen att be om ursäkt eller erkänna att han haft fel.

Något liknande såg vi efter Charlottesville, då han först uttalade fördömanden bara för att kort därefter ändra sig och kritisera våldet ”på båda sidor”. Efter Sandy Hook-skjutningen i Newtown i Connecticut 2012, då 20 oskyldiga skolbarn massakrerades, ville många tro att USA hade nått en vändpunkt. Nog måste väl massmord på småbarn leda till en skärpning av vapenlagarna? Men så skedde inte, trots fortsatta masskjutningar och dödstal som årligen uppgår till nära 40 000. Inget talar för att kongressen nu kan samla sig och stifta striktare vapenlagar, eller ens förbjuda de krigsliknande automatvapen

som säljs öppet i många delstater och på vapenmässor.
Andra skäl till pessimism är att vapenlobbyn NRA fortsatt håller kongressen i ett järngrepp, och att Trumps partivänner efter varje dödsskjutning försöker tona ner händelsen och göra allt för att skifta fokus. Trumps istadighet och republikanernas avledande manövrer garanterar fortsatt handlingsförlamning i en fråga som bokstavligen rör medborgarnas liv eller död.
Den tyske språkhistorikern Peter von Polenz har myntat uttrycket ”den totalitära stilen” för ett språk som utmärks av starka uppmaningar och värdeord, en förkärlek för militära fraser och en låg stilistisk nivå. Karaktäristiken passar väl in på Donald Trump. Frågan är nu hur länge den samhällsväv som binder samman medborgarna kan hålla stånd mot ett språk som gör allt för att trasa sönder den.
Erik Åsard

Jan Eklund: Demokratin och framtiden står och väger i ”Babylon Berlin”

ONSDAG 7 AUGUSTI 2019

Jag hör att oroväckande många har missat tyska ”Babylon Berlin” i sommar. Gör inte det, måste vara den bästa tv-serie man kan se just nu. Åtta långa avsnitt och en ny säsong på väg (SVT Play). Den är episk, spännande, påkostad och lärorik.
En deckare som utspelar sig våren 1929 under Weimartidens politiska och sociala turbulens? Hur kitschigt kunde inte det bli.
Många minns säkert kända föregångare som Bob Fosses ”Cabaret” (1972) och Rainer Werner Fassbinders ”Berlin Alexanderplatz” (1980). Men det är självklart dags för en ny generation att skildra den turbulenta tid som föregick nazisternas maktövertagande 1933.
Allt står och väger. För Berlinpolisen är det ingen tvekan om att det stora hotet kommer från kommunisterna. Tv-serien börjar med våldsamma gatukravaller på 1

maj då polisen skjuter ihjäl två oskyldiga kvinnor i arbetarstadsdelen Neukölln – och en rad demonstrerande revolutionärer.
”Spree-Athen har dött och Spree-Chicago växer fram”, som den liberale politikern Walther Rathenau skrev. Han mördades redan 1922 i ett attentat och citeras i första delen av Volker Kutschers romansvit som tv-serien bygger på (Ersatz gav ut ”Den våta fisken” i Ola Wallins översättning i våras, andra delen är på väg).
Kutscher har sålt nästan två miljoner böcker bara i Tyskland. Han jobbade länge som journalist i Köln, och det är därifrån hans sedlighetspolis Gereon Rath anländer till Berlin för att jaga en liga som utpressar makthavare med pornografisk film.
Vi får se den vardagliga metropolen med nykomlingens ögon. Men storyn får snart storpolitiska dimensioner – och involverar allt från ryska trotskister i exil till den tyska storfinans som finansierar höga militärer och nationalister för att undergräva demokratin. Nazisterna rör sig mest i kulisserna. Ett ryskt tåg med en förmodad guldlast spelar en avgörande roll.
Tv-serien korsar det präktigt borgerliga Tyskland med alla nya stora tankar. Den modernistiska arkitekturen glittrar. Man får likafullt en stark känsla av hur kort tid som gått sedan första världskriget, hur präglat och skadeskjutet Tyskland fortfarande är av kriget. De utblottade och krigsskadade är aldrig långt borta.
Även romantiken och lekfullheten får ta plats i denna suveräna filmatisering. Inte minst på den syndiga klubben Moka Efti när en livs levande Bryan Ferry plötsligt kliver upp på scenen och sjunger den gamla Roxy Music-låten ”Bitter-Sweet”.

Den brittiska popens veteraner lockades också av det tyska 20-talets toner. Annars är det den litauiska sångerskan Severija – utklädd till man och med en olycksbådande guppande mustasch på överläppen – som står för ”Babylon Berlins” ledmotiv i dansnumret ”Zu Asche, Zu Staub” (Till aska, till stoft). Ruggigt underhållande och perspektivrikt.

Jan Eklund
jan.eklund@dn.se

Iran är en rutten stat och ett fantastiskt land vars folk förtjänar bättre

ONSDAG 7 AUGUSTI 2019

En kvinna kör bil uppe i bergen, vinden leker i hennes hår. Hon heter Masih Alinejad. Det är sex år sedan videoklippet spelades in, och det blev början på en ny rörelse i Iran, en där kvinnor satte sig upp mot landets lagstadgade slöjtvång.

Den kampen pågår än. Och den senaste tiden har myndigheternas nypor hårdnat: Sedlighetspoliserna har blivit fler ute på gatorna, och statliga kampanjer uppmuntrar till spionage och angiveri gentemot kvinnorättskämpar.
Amnesty och andra lokala och internationella människorättsorganisationer varnar för att regimen använder tortyr och hot mot familjemedlemmar för att få aktivister att erkänna sina ”brott” och ta avstånd från kampen mot slöjtvånget. Spionage och angiveri uppmuntras och belönas.
Detta är vad de hundratusentals kvinnorna – och männen – står inför när de protesterar.
Och ändå. Ändå sprids allt fler videoklipp där kvinnor som visar en hårlock för mycket, eller som helt tagit av sig slöjan, inte skrämt täcker sig vid tillsägelse utan fräser ifrån. Många gånger ses också främmande män sluta upp vid deras sida: ”Men lämna henne i fred, det är väl inte din sak, hur hon klär sig.”
I ett klipp, från en tunnelbanevagn någon gång i våras, skäller en kvinna ut en annan, som högljutt beklagat sig över hennes och alltings moraliska förfall: ”Det är ju ni ’troende’ som har förstört det här landet, ni har korrumperat det och berikat er själva.”
Jo, Iran är en rutten stat, och ett fantastiskt land vars folk önskar leva sina liv i enlighet med sin egen vilja, precis som alla andra. Att det faktiskt är skillnad på regimen, och på folket den förtrycker, är viktigt att tydliggöra. Och inte heller nationen har alltid sett ut så här. Persien, som regionen förr kallades, var en av världens äldsta och rikaste kulturer.

Fortfarande lever dess skatter vidare i arkitekturen, i konsten och i folksagorna. För 40 år sedan kom revolutionen, islamister tog makten. I samband med detta flydde många intellektuella i exil, såsom Marjane Satrapi dokumenterat i sin fantastiska tecknade film ”Persepolis”. Och som filmregissören Ali Abbasi påpekade i sitt sommarprat (5/8) är den iranska diasporan extremt välutbildad.
Men i deras ursprungsland är det mörkt: kulturhistorien är censurerad och i stora delar rakt av förbjuden. Somliga, religiösa fanatiker närmare bestämt, har all anledning att vara nöjda med utvecklingen. För alla andra är det ju ärligt talat rätt svårt att förstå vad exempelvis Jonas Grafström menar när han på ledarsidan i Svenska Dagbladet beskriver Iran som ”välfungerande” (5/8).
Överklassen har förstås sina oaser, sina fredade rum där de kan lyssna på musik, dricka sprit och visa upp sig i senaste modet.
Men inte heller de är opåverkade av teokratin: Instagramkontot Rich Kids of Teheran, som visade bilder av rikemansungdomarnas glamorösa tillvaro i huvudstaden, stängdes bryskt ned. Och de glada tonåringar som tramsdansade i en video till Pharrell Williams gamla hit ”Happy” dömdes till fängelse och piskrapp. Allra hårdast straffas kvinnorna. Kvinnliga rättigheter är mänskliga rättigheter, de handlar inte om öst eller väst utan är universella. Och i Iran förvägras kvinnorna sina mänskliga rättigheter. Visst kan de sminka sig snyggt. Bära scarfar i vackra färger och mönster. Bli mästare i konsten att visa precis så mycket hår som det går att komma undan

med utan att få problem med sedlighetspolisen.
Likväl är de i grunden livegna. Det är förnedrande för kvinnor att inte själva få välja om de ska täcka håret eller inte. Förnedrande att de inte får studera vad de vill, inte arbeta med vad de vill, inte välja var de vill bo, inte lämna hemmet utan tillstånd, inte resa utomlands utan skriftligt godkännande, inte fatta några egna beslut som inte också godkänts av deras makar. Inte ens traditionellt kvinnliga domäner som hushållet och barnen tillåts de råda över. Och varken sexuella trakasserier eller hustrumisshandel är ett brott.
Irans lagar och regler är inget annat än äkta kvinnohat. Den stora skillnaden är att allt fler vägrar att böja nacken inför det.

Lisa Magnusson
lisa.magnusson@dn.se

Måtte inte konflikten om Kashmir urarta fullständigt

ONSDAG 7 AUGUSTI 2019

Chockartat. Så beskriver människor i Kashmir den indiska premiärministern Narendra Modis drag i måndags då regeringen i praktiken fråntog delstaten stora delar av sin självständighet. Indienkännaren, professor Sten Widmalm, säger till TT att ”det är ett revolutionerande ingrepp att göra den här

förändringen och det kommer att sätta i gång spänningar både i området och mellan Indien och Pakistan. Att helt upphäva områdets särskilda status kom ganska oväntat”.
Experter varnar nu för våldsamma upplopp. Dagen före beskedet från Delhi stängde Indien helt sonika av telefonnät och internet i Kashmir och satte framträdande politiker i husarrest. I helgen uppmanade indiska myndigheter också turister och pilgrimer att omedelbart lämna Kashmir. Samtliga skolor och universitet ska också hållas stängda, men i staden Muzaffarabad brändes bildäck och en uppretad folkhop skanderade ”ner med Indien”, rapporterar Reuters.
Premiärministern applåderas av miljontals indier. Pakistan, däremot, gör det inte.
Kashmir är en av efterkrigstidens mest komplicerade internationella konflikthärdar. Tre fullskaliga krig har redan utkämpats sedan 1947, då Indien och Pakistan bildades och Kashmir blev en av båda parter omstridd region. Under de senaste 30 åren har mellan 50 000 och 100 000 människor förlorat livet. 2018 blev det blodigaste året på ett decennium och i år har fler än 300 personer dödats i Kashmir.
Narendra Modis parti BJP vann valet stort i våras på en hindunationalistisk agenda, där Kashmir var en viktig bricka.
Regeringen visar nu att den menar allvar och placerade i slutet av juli ut 10 000 soldater i den vackra Kashmirdalen. I början av augusti kom ytterligare 25 000 för att avstyra terrordåd; Indien hade redan 600 000 man i Kashmir.
Landet sitter också på kärnvapen, liksom Pakistan. Kashmir är således en särdeles

farlig krutdurk. Exploderar den, kan den göra det rejält.
Sten Widmalm har gjort jämförelser med situationen i Europa 1914. Ingen ville ha krig, men olika tolkningar och oförmåga att lösa konflikter ledde då till ett världskrig. När stolthet och missförstånd tar överhanden kan en motsättning tyvärr snabbt hamna i en nedåtgående spiral och i det här fallet sluta i ett fatalt krig. Låt oss hoppas att det inte blir så i Kashmir.
Ett underskönt område långt borta i Himalaya, med 13 miljoner invånare, borde inte kunna påverka oss. Men när två kärnvapenstater står mot varandra bör vi vackert be för att det inte smäller. Tryckvågen skulle kunna bli enorm.
Sofia Nerbrand
sofia.nerbrand@dn.se

Oro för våldsvåg i Kashmir efter fråntagna självstyret

ONSDAG 7 AUGUSTI 2019

Total mörkläggning råder i Kashmir sedan Indien beslutat att frånta området dess status som delvis autonomt område.
Tusentals militärer patrullerar gatorna och läget är spänt i delstaten som i

årtionden präglats av en våldsam konflikt. Oro råder för en ny våldsvåg.
Indien slopade på måndagen Kashmirs status som ett delvis autonomt område. Beslutet har fördömts av grannlandet Pakistan och nu råder spänd stämning inför reaktionerna i Kashmir.
Många befarar stora protester och våldsamma utbrott som en följd av beslutet i Kashmir – den enda delstaten i Indien där majoriteten av invånarna är muslimer. Men än så länge är uppgifterna om hur folk har reagerat knapphändiga. Kashmir har mörklagts totalt. Telefonförbindelser och internet ligger nere och tiotusentals militärer patrullerar gatorna. Folksamlingar på över fyra personer har förbjudits och skolor är stängda. Människor från Kashmir som flyttat till andra delar av landet berättar att de inte kan få kontakt med sina familjer och att de är oroliga och rädda.
Måndagens beslut kom efter årtionden av påtryckningar från indiska nationalister och var egentligen inte helt oväntat. Att dra tillbaka artikel 370, som har fastslagit Kashmirs speciella status i Indien, var ett vallöfte från Indiens premiärminister Narendra Modi, som har en uttalad hindunationalistisk framtoning. Genom att dra tillbaka artikeln fråntas Kashmir rättigheter som att bestämma sin egen konstitution, ha egen flagga och frihet att stifta vissa lagar.
Ytterligare en följd är att Kashmir inte längre kommer att kunna förbjuda indier som inte kommer från delstaten från att köpa mark där. På så sätt hoppas den indiska regeringen att regionen ska få en ekonomisk injektion som ökar chanserna för fred i regionen.

Beslutet var uppenbarligen välplanerat. De senaste två veckorna har tiotusentals militärer anlänt till Kashmir och turister uppmanades att lämna området. På söndagskvällen sattes tidigare chefsministrar i Kashmir i husarrest och alla kommunikationskanaler blockerades.
– Den femte augusti är den svartaste dagen i Indiens demokrati när dess parlament, som tjuvar, ryckte bort allt från människorna i Jammu och Kashmir, hann Mehbooba Mufti, en tidigare chefsminister i Kashmir säga innan hon frihetsberövades på måndagskvällen.
Pakistans regering reagerade med ilska på förändringen av Kashmirs status och meddelade att man ska göra allt som står i dess makt för att motarbeta detta ”illegala drag”. På tisdagen meddelade dess högsta militärer att de står bakom befolkningen i Kashmir ända till slutet.
– Vi är beredda och kommer gå så långt som nödvändigt för att fullgöra vårt ansvar i det hänseendet, twittrade generalen Qamar Javed Bajwa efter mötet.
Kashmir har i årtionden skakats av oroligheter och varit ämne för konflikt mellan kärnvapenmakterna Indien och Pakistan, där en liten del av Kashmir ligger. Så sent som i februari i år var spänningen hög efter att en militant islamist dödade 40 paramilitära indiska soldater i ett bombdåd.
Två av tre krig mellan Indien och Pakistan sedan länderna blev självständiga från Storbritannien har rört Kashmir. Tiotusentals har dött på grund av konflikten och Indien har anklagat Pakistan för att sponsra militanta islamister med vapen och pengar. På måndagen samlades demonstranter med svarta flaggor i Muzaffarabad,

huvudstaden för den del av Kashmir som ligger i Pakistan. De brände bildäck och skrek ”ner med Indien”, skriver Reuters.
FN:s generalssekreterare Antonio Guterres har uttryckt oro för ökade spänningar i regionen.
– Vi följer med oro det spända läget i regionen och uppmanar alla parter att agera med återhållsamhet, sade Guterres talesperson Stephane Dujarric till journalister.
Samtidigt fördömer Kina Indiens beslut som oacceptabelt, i ett uttalande på utrikesdepartementets hemsida. Kina har stora intressen i Pakistan och har bland annat investerat i infrastruktur där som en del i jätteprojektet den nya Sidenvägen.

Marianne Björklund

Fakta. Territoriell dispyt

När Indien och Pakistan blev självständiga från Storbritannien 1947 valde Kashmir till att börja med att bli en självständig stat. Men efter att militanta grupper från Pakistan invaderade Kashmirs territorium sökte landet stöd från Indien och gick med på att bli en del av landet. Det var då artikel 370 skrevs, för att befästa att Kashmir var annorlunda än andra indiska delstater.
Artikel 370 har inneburit att Kashmir haft viss självständighet. Landet har kunnat bestämma själv i frågor som inte rör försvars- kommunikations och utrikespolitik.
Den territoriella dispyten inbegriper inte bara Indien och Pakistan – även Kina figurerar i Kashmirkonflikten genom ett svårtillgängligt område, Aksai Chin. Detta område ligger placerat väster om det indiskkontrollerade Kashmir och kontrolleras av Kina.

Många invånare i El Paso kritiska till Trumps besök

ONSDAG 7 AUGUSTI 2019

Kommentar

El Paso. När USA:s president Donald Trump i dag landar i El Paso, Texas, anländer han till en plats där många inte vill veta av honom. Flera anser att han bär en del av skulden för helgens masskjutningar.

– Han borde inte komma hit medan vi sörjer, sade demokraten Veronica Escobar, som representerar El Paso i kongressen.

I centrala El Paso är det svårt att gå många kvarter utan att se en skylt, affisch eller mexikanska piñatas föreställande en karikerad Donald Trump. På kaféer, restauranger och butiker hänger politiska plakat som protesterar mot hans gränsmur och invandringspolitik. På husväggar syns muralmålningar där mångfald och öppenhet hyllas.

När Donald Trump besöker El Paso på onsdagen anländer han till en stad där han är ovanligt impopulär.

– Han är inte välkommen hit, sade demokraten Veronica Escobar, som är ledamot för det distrikt som innefattar El Paso i kongressen i Washington, i en intervju med MSNBC inför besöket.

Beto O'Rourke, presidentkandidaten som varit borgmästare här och tidigare hade Escobars plats i kongressen, uttryckte sig lika tydligt.
”Denna president, som bidrog till att skapa det hat som gjorde lördagens massaker möjlig, borde inte komma till El Paso. Vi behöver inte mer splittring, vi behöver läka. Det finns ingen plats för honom här”, skrev han på Twitter inför besöket.
El Pasos borgmästare Dee Morgan, en mittenorienterad republikan, försvarar Trumps besök med att det ”inte är politiskt”.
Enligt El Paso Times förväntas Trump främst ägna besöket åt att träffa anhöriga till offren, samt de skadade som omhändertas på två av stadens stora sjukhus.
Donald Trump vann presidentvalet i Texas med relativt trygg marginal, men El Paso är ett fäste för Demokraterna. Bara en av fyra väljare här röstade på Trump. Han tycks inte ha blivit mer populär sedan dess. Tidigare i år gjorde Trump ett kontroversiellt besök här under kampanjen för att bygga gränsmuren mot Mexiko, där han kraftigt överdrev brottsligheten i El Paso, som i själva verket är en av USA:s tryggaste storstäder. Det väckte hård kritik från invånarna och besöket präglades av protester. Trump har dessutom mer än en halv miljon dollar i obetalda räkningar till El Paso sedan besöket, vilket stadens myndigheter beskrivit som ”ansvarslöst”. Det handlar bland annat om ersättning för polisens extra kostnader.
Efter helgens masskjutning är det tydligt att många i El Paso riktar sin vrede mot Trump. Många ser hans främlingsfientliga

retorik som en bidragande orsak till massmordet.
– Ord har betydelse och den här presidenten har gjort min stads invånare till en fiende. Han har sagt till nationen att de bör vara rädda för oss, att de bör hata oss, sade demokraten Veronica Escobar.
Under minnesstunderna för offren i helgen var det svårt att hitta besökare som inte beskrev Trump som medskyldig.
– Jag tycker absolut att Trump bär en del av skulden, som han uttryckt sig om mexikaner och invandrare, sade El Paso-bon Frank Pastrana.
Trumps diplomatiska uttalanden de senaste dagarna står i bjärt kontrast till den främlingsfientliga retorik han gjort sig känd för. Men tillvägagångssättet följer ett mönster där presidenten vid tragedier tillfälligt tar paus från attacker på ideologiska motståndare och invandrare. Det dröjer oftast inte länge förrän han återgår till sitt vanliga tonläge.
Trumps besök i El Paso och Dayton, Ohio, tyder på att han inser att attentaten kan skada honom politiskt. I Texas har kritiken mot Trump vuxit även utanför El Paso. Fyra republikanska kongressledamöter i delstaten har nyligen tillkännagivit att de går i pension, eller lämnar kongressen nästa år. Det kan skada republikanernas chanser att ta tillbaka majoriteten i representanthuset nästa år.
Martin Gelin

Baklänges-vandrar 70 mil i avskognings-protest

ONSDAG 7 AUGUSTI 2019

43-årige Medi Bastoni är ute på en lång vandring. Den indonesiske fyrabarnsfadern ska vandra 70 mil från hans hem på östra Java till Jakarta – baklänges.

Bastonis förhoppning är att genom vandringen dra uppmärksam- het till nationens alltmer krympande skogar. Varje dag tar han sig baklänges mellan två till tre mil, med en backspegel fastsatt på ryggsäcken för att undvika att gå in i saker.

– Självklart är jag utmattad, men jag är beredd att göra det här för att kämpa för nästa generation, säger han och fortsätter:

– Mitt hem mister alla sina träd, så jag måste göra någonting. Jag kan hantera smärtan och tröttheten.

Bastoni påbörjade sin vandring från byn Dono på östra Java i mitten av juli och har som mål att anlända till huvudstaden Jakarta den 16 augusti, dagen före Indonesien firar sin självständighet. 43-åringen hoppas då på att få träffa president Joko Widodo för att ytterligare lyfta frågan om landets stora avskogning. Han säger att baklängesvandring är ett sätt att reflektera över det förflutna och minnas hur nationella hjältar kämpade för landets bästa.

Enligt FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation (FAO) är Indonesien, Brasilien och Australien de länder i världen där störst skogsarealer har gått förlorade. FN:s miljöprogram UNEP uppgav 2014 att 98 procent av Indonesiens skog kan vara borta redan år 2020.
TT AFP

Marianne Björklund: Kina försöker skrämma Hongkongs demonstranter

ONSDAG 7 AUGUSTI 2019

Lek inte med elden, det kommer att slå tillbaka, varnade en kinesisk talesperson Hongkongs demonstranter under en presskonferens på måndagen.

Varningen kommer efter kaosartade scener under måndagens protester. DN:s korrespondent Marianne Björklund svarar på tre frågor om utvecklingen.

1. Yang Guang, Kinas talesperson för Hongkong och Macao, höll på tisdagen presskonferens om läget i Hongkong och varnade demonstranter för att leka med elden, vilket budskap ville han få fram?

Kina har hittills hållit en relativt låg profil under protesterna. Vid presskonferensen skärptes tonläget. I vad som verkar vara ett försök att skrämma demonstranterna varnade Yuang Guang: Ni kommer att betala ett pris om ni leker med elden. Demonstranterna ska enligt Yuang Guang inte underskatta centralregeringens beslutsamhet i att bibehålla stabilitet i Hongkong. Det hittills återhållsamma agerandet från Peking ska inte förväxlas med svaghet, meddelade Yuang Guang. Några konkreta åtgärder för hur kaoset ska lösas hade han dock inte, förutom att med typisk kinesisk retorik uppmuntra Hongkongbor att konfrontera demonstranterna och efterlysa mer patriotisk utbildning.

Som tidigare upprepade Kina sitt stöd för Hongkongs ledare Carrie Lam, som demonstranterna kräver ska avgå.

2. Det finns en oro för att Kinas militär, Folkets befrielsearmé, ska gå in för att få ett slut på protesterna, vilka signaler gavs i denna fråga?

Än så länge håller Peking fast vid linjen att Hongkongs regering och polis ska hantera protesterna på egen hand. På frågan om Folkets befrielsearmé ska engageras konstaterade Yuang Guang att den har funnits i 93 år och har försvarat Kinas säkerhet på ett tillfredsställande sätt. Något nytt budskap om att den är på väg

in hade han inte. Men förra veckan släpptes en video där den kinesiska militären genomför en övning i att slå ned protester.

3. Måndagens protester slutade i kaos och våldsamma sammandrabbningar mellan polis och demonstranter. Kommer demonstranterna hörsamma varningarna från centralregeringen i Kina och lugna ner sig?

Inget hittills talar för att protesterna kommer att upphöra. Unga Hongkongbor har intagit gatorna i över två månader nu och de har stöd från stora grupper av samhället. För dem handlar det om att försvara de friheter som Hongkong har utlovats under principen ”ett land, två system”. Friheter som de befarar försvinner allt mer. Många av dem är villiga att ta stora risker för att få igenom sina krav och över 400 har hittills gripits.

DN

Musevenis utmanare åtalas för förräderi

ONSDAG 7 AUGUSTI 2019

Två dagar efter att hans parhäst avlidit efter utstuderad tortyr ställdes den ugandiska artisten och parlamentsledamoten Bobi Wine – som utmanar den sittande presidenten Yoweri Museveni – på nytt inför rätta i ett uppmärksammat åtal för förräderi.

Det var i Ugandas motsvarighet till hovrätten i staden Gulu som Bobi Wine,

alias Robert Kyagulanyi, på tisdagen åter bemötte anklagelser om förräderi som han ska ha gjort sig skyldig till i samband med att hans anhängare för ett år sedan kastade sten mot en kortege av bilar tillhörande landets president Yoweri Museveni.
Museveni själv befann sig inte i kortegen men myndigheterna anser att stenkastningen är illa nog och att den ska jämställas med förräderi.
Regeringskritiker anser att det är ett svepskäl för att sätta dit den populäre protestsångaren som blivit vald till parlamentsledamot i det östafrikanska landet.
Bobi Wine avfärdar åtalspunkterna som riktas mot honom och 36 andra personer som skrattretande.
”I domstol för att bemöta de löjliga åtalspunkterna om förräderi och för att ha förargat general Museveni”, skriver han på sin Facebooksida.
Bobi Wine, 37, är uppvuxen i slummen Kamwookya utanför huvudstaden Kampala och fick sitt genombrott för 15 år sedan med gruppen Fire Base Crew. På senare år har han blivit allt mer politisk och han har kallat sig för ”The Ghetto President” och i juli aviserade han att han tänker bli president inte bara över ghettot utan även över landet.
Vid sin sida har han Kizza Besigye, en mer traditionell oppositionspolitiker som gång på gång förlorat riggade val mot Museveni och som under hela sin politiska karriär trakasserats av myndigheterna.
Samtidigt höjer alltfler yngre aktivister rösten – med livet som insats. På söndagskvällen avled Michael Kalinda, även känd som ”Ziggy Wine”, som varit en parhäst till Bobi Wine inom både Fire Base

Crew och den politiska People Power-rörelsen. Han kidnappades av okända personer den 21 juli och dumpades en vecka senare framför Mulagosjukhuset där man konstaterade att han utsatts för grov tortyr. Ett öga hade petats ut, flera fingrar hade klippts av och han hade dessutom bränts med ett strykjärn. Det är få som inte misstänker att dådet hade politiska motiv.

”Han ansluter nu till otaliga ugandier. När vi sörjer honom är vi beslutna att arbeta ännu hårdare för att avsluta detta. Vila i frid, broder”, skrev Bobi Wine på Twitter.

Parallellt med de två Wine-händelserna pågår rättsprocesser mot oppositionspolitikern Kizza Besigye, och mot Stella Nyanzi, en feministisk aktivist som i en dikt, som hon publicerat på Facebook, jämfört Yoweri Museveni med en rumpa.

För detta tilltag, som rubricerades som ”cybertrakasserier”, dömdes hon i slutet av förra veckan till 18 månaders fängelse. Nyanzi visade ingen som helst ånger under förhandlingarna och blottade brösten i protest i samband med att domslutet föll.

Uganda går till val om knappt två år. Att den i dag 74-årige Yoweri Museveni kommer att ställa upp för omval är det ingen som tvivlar på. Han har styrt sitt land i 33 år och har gång på gång justerat författningen för att han ska kunna fortsätta att regera.

Men den senaste veckans händelser kan ytterligare öka enigheten och beslutsamheten i de oppositionella lägren.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com

Malariaepidemi har dödat över 1 800 i Burundi

ONSDAG 7 AUGUSTI 2019

Burundi.
5,7 miljoner malariafall har rapporterats i Burundi i år. Siffran motsvarar nästan hälften av landets befolkning. Enligt FN:s samordningsorgan för nödhjälp (OCHA) har fler än 1 800 människor dött till följd av malaria i landet i år.
TT-AFP

EU säger nej till Johnsons förslag

ONSDAG 7 AUGUSTI 2019

Storbritannien.
EU vidhåller sin ståndpunkt om att det inte blir någon omförhandling av det Brexitavtal som ligger på bordet. Michael Gove, Storbritanniens minister ansvarig för att förbereda ett avtalslöst utträde, säger att han är ledsen för att EU vägrar öppna sig på den punkten.
Enligt Gove behövs ett nytt angreppssätt i Brexitfrågan. Men EU säger nej till att omförhandla den så kallade backstop-planen, nödlösningen om gränsfrågan mellan Irland och Nordirland. Enligt EU-diplomater finns det just nu ingen grund för ”meningsfulla samtal” och

förhandlingarna är tillbaka i samma läge som de var i för tre år sedan, rapporterar BBC.

TT-Reuters

Experternas spartips när börsen skakar

ONSDAG 7 AUGUSTI 2019

De kraftiga börsnedgångarna i spåren av det upptrappade handelskriget mellan USA och Kina dämpades någorlunda på tisdagen. Men hur ska man som privatsparare egentligen tänka och agera när det blåser turbulenta vindar i omvärlden?

– Om man sparar långsiktigt bör man inte bli nervös och gå in och peta. Det kommer sådana här bakslag och tvära kast med mellanrum, säger Frida Bratt, sparekonom på Nordnet.

Om man sparar på medellång sikt bör man å andra sidan vara försiktig, enligt Frida Bratt.
– Som småsparare får man vara aktsam och kanske nöja sig med den positiva situation som vi har haft under våren. Jag tror att det kommer vara skakigt fram till nästa amerikanska presidentval.
Även Johanna Kull, sparekonom på Avanza menar att det är ett snävt perspektiv att beakta börsen utifrån en stormig vecka.
Samtidigt poängterar hon att man som sparare får räkna med oroligheter.
– Har man rätt tidshorisont behöver man inte vara orolig nu. Man bör även se över sin riskspridning och se till att man inte är beroende av en enskild bransch eller företag. Ha breda fonder som ger exponering mot flera länder och marknader.
Joakim Bornold, sparekonom på Söderberg & Partners, framhåller att om man som sparare känner oro för den aktuella börssituationen bör man se över sin aktieportfölj.
– Ett hållbart sparande ska klara av det som händer nu. Men oavsett om man är professionell eller vanlig sparare är det farliga att agera på det som händer nu. Det bästa man kan göra är att hålla fast i sin strategi trots att det blåser ordentligt.

Joakim Lundberg
joakim.lundberg@dn.se

KI: Svensk ekonomi bromsar in mer än väntat

ONSDAG 7 AUGUSTI 2019

Tullbråket mellan USA och Kina skakar världsekonomin och nu bromsar den svenska konjunkturen in snabbare än väntat. Det framgår i en ny rapport från Konjunkturinstitutet som släpptes på tisdagen.

– Vi befinner oss i en högkonjunktur men ser att avmattningen kommer lite snabbare än enligt den bedömning vi gjorde i juni, säger Ylva Hedén Westerdahl, prognoschef på Konjunkturinstitutet.

Handelskrig, Brexit samt konflikten kring oljetankrar i Hormuzsundet utanför Iran är viktiga faktorer bakom utvecklingen.

– Osäkerheten ligger som en våt filt över utvecklingen. Det har synts tydligt i tillverkningskonjunkturen, som mattas snabbare än vi bedömde tidigare.

Världens aktiemarknader föll på måndagen av det upptrappade handelskriget mellan USA och Kina. Vilka tullar som kommer att gälla mellan länderna kan komma att påverka framöver. Även situationen kring Brexit kan ge avtryck i konjunkturen.

– Risken för att Storbritannien lämnar EU utan ett avtal har ökat efter att Boris Johnson blev premiärminister, säger Ylva Hedén Westerdahl.

Under det andra kvartalet bromsade både sysselsättning och BNP mer än väntat.
– De utvecklades svagare än vi trodde. Arbetskraften väntades öka men föll i stället med 0,2 procent under det andra kvartalet. Det gjordes färre investeringar inom näringslivet och hushållens konsumtion har inte ökat lika mycket som tidigare prognos pekat på. Dessutom har både import och export utvecklats långsammare än väntat.
– Det beror också på den globala tillväxten, säger Ylva Hedén Westerdahl. Tillverkningsföretagens visar tecken på att försäljningen till utlandet minskar.
– I Sverige exporteras en hel del investeringsvaror. När andra länder inte behöver utöka investeringar påverkas vår export negativt, säger Ylva Hedén Westerdahl.

Konjunkturinstitutet förväntar sig att Sveriges ekonomi växer med 1,5 procent under 2019 och med 1,3 procent 2020. Det offentliga sparandet är på en lägre nivå än vanligt för en högkonjunktur, enligt prognosen. Även om högkonjunkturen väntas fortsatta året ut väntas kurvan vända nedåt nästa år. Inflationen väntas hamna under 2 procent både i år och under 2020.
Riksbanken har väntat med den flaggade räntehöjningen. Indirekta effekter på tillväxt och priser gör att Konjunkturinstitutet skjuter fram en förväntad höjning av reporäntan till hösten 2020.
– För att hålla växelkursutvecklingen på samma nivå som i juni behöver vi skjuta på räntehöjningen, säger Ylva Hedén Westerdahl.

Hon säger att det inte finns utrymme för regeringen att genomföra några ofinansierade reformer om överskottsmålet ska uppnås.
– Vår prognos är ändå att de kommer att genomföra reformer på ungefär 20 miljarder, säger Ylva Hedén Westerdahl och tillägger:
– Det betyder att de driver en neutral finanspolitik. Det gör att regeringen inte uppnår överskottsmålet. Men om vi år 2020 befinner oss i det här osäkra läget, med en ännu svagare konjunkturutveckling, är det väl inte heller en orimlig finanspolitik att bedriva en neutral finanspolitik snarare än en åtstramande, säger Ylva Hedén Westerdahl.

Ida Yttergren
ida.yttergren@dn.se

Osäkerheten ligger som en våt filt över utvecklingen.

Ylva Hedén Westerdahl, prognoschef på Konjunkturinstitutet.

Amazons grundare sålde aktier för miljarder

ONSDAG 7 AUGUSTI 2019

Amerikanska Amazons grundare och vd Jeff Bezos sålde under förra veckan aktier i it-jätten för totalt 2,8 miljarder dollar, motsvarande cirka 27 miljarder kronor, visar dokument som lämnats in till USA:s finansinspektion.

Bezos har tidigare sagt att han planerar att sälja Amazonaktier för runt en miljard dollar per år för att finansiera sitt rymdföretag Blue Origin.

Bezos exfru Mackenzie Bezos, vars ägarandel i Amazon är värd över 37 miljarder dollar, är nu den näst största, enskilda aktieägaren i bolaget.

TT/Reuters

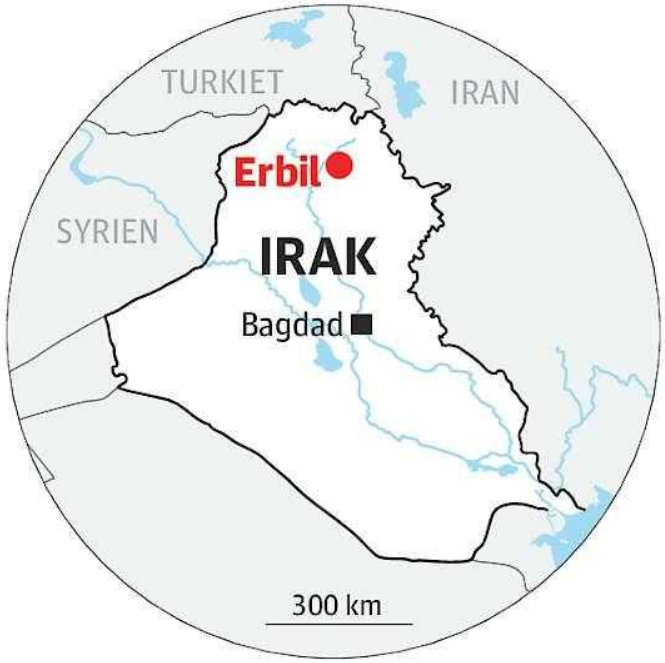

De stärker modet i Kurdistan

ONSDAG 7 AUGUSTI 2019

Klädmärket och herrklubben Mr Erbil - blandar lokal hantverkskonst med modeimpulser från väst. ”Vi vill förändra synen på Kurdistan, och visa att det är ett modernt land och inte bara öken”, säger Mr Erbils grundare Ahmed Nauzad.

Citadellet i Erbil är minst sju tusen år gammalt, och sägs därmed vara världens äldsta, kontinuerligt bebodda plats. I ett stenhus mitt bland textilmuseer och souvenirbutiker bor fortfarande en familj som då och då skymtas slänga soporna. Över årtusendena har huvudstaden i irakiska Kurdistan sett imperier komma och gå: sumerer och assyrier, perser och ottomaner. Och som alla överlevare har staden lärt sig konsten att återuppfinna sig själv. Ta Saddam Husseins gamla militärbas i innerstadens västra del, där hundratals kurder torterats och mördats. I dag strosar där barnfamiljerna runt i en gigantisk park med sjö, klättervägg och bibliotek. Här hänger också det årliga maratonloppet upp målsnöret.

Nära entrén västerut, i en ofärdig galleria, har klädmärket och herrklubben Mr Erbil sina lokaler. Med fluffiga pompadourer, figursydda linnekostymer och hipsterskägg täta som idegranshäckar hoppas de stärka modet i en region där katastroferna stått i kö.

Ahmed Nauzad tittar lurigt på mig när jag sippar på kurdkaffet som kryddats med mastix, en kåda med smak av jordigt gummi. ”Vad tycker du?”
Han startade Mr Erbil med några studiekompisar när IS trängdes tillbaka 2016. Året därpå hölls de första fria valen som självständigt land. Vännerna oroades av alla unga, utbildade kurder som flyttade till väst, och kände att den nygrundade kurdiska nationalstaten kallade.
– Vi tänkte: Vi är alla är unga, så låt oss göra något för vår framtid. Och då vi alla älskade kläder var det givet att det skulle handla om mode, säger Ahmed Nauzad.
Deras första produkt var handgjorda slipsar av lokalspunnen getull, där de flesta säljs i djurens egna kulörer och en färgas med indigo. Grundtanken är att kombinera traktens hantverkskonst med modeimpulser från väst, för att skapa en närförankrad produkt som funkar internationellt.
– Vi var måna om att hjälpa den lokala ekonomin, och använde därför lokala material. Slipsen passar både till kurdiska traditionella kläder och till kostym.
Nästa produkt var skäggoljan. Många länder i västra Asien och norra Afrika mjukar upp sina mustascher med lokala oljor från träd som argan i Marocko och jojoba i Israel, så varför inte ta fram en egen produkt?
I januari öppnade deras nya lokal, en ”gentlemannaklubb” med kafé, barberare, skräddare och ett trettiotal välekiperade medlemmar. Till den officiella invigningen kom flera representanter för myndigheterna, och klubben har omskrivits i tidningar som GQ och Esquire.

På torsdagar lyfter de kvinnliga modeförebilder på sitt populära Instagramkonto, och arrangerar träffar för kvinnliga entreprenörer i klubbhuset.
– Vi gör egentligen inte något nytt. Bilden av kvinnan är väldigt stark i Kurdistan, och de kan röra sig fritt utan huvudduk. En sann gentleman har alltid en stark kvinna vid sin sida; varken framför eller bakom sig.
Kurdistan är på många sätt ett patriarkalt samhälle, men de kvinnliga peshmergasoldater som schasade bort IS är en tydlig symbol för kurdernas relativa sekularisering och modernitet.
Och Mr Erbils ambitioner om kvinnligt entreprenörskap, lokalt hantverk, ekologiska råvaror är högst globala.
– Journalister frågar ibland om vi har jordnötssmör och bilar. Vi vill förändra synen på Kurdistan, och visa att det är ett modernt land och inte bara öken, säger Ahmed Nauzad.
Det tog tid att hitta en investerare som förstod vad de ville göra, berättar Ahmed Nauzad. En byggherre slängde villigt upp en säck pengar, men Mr Erbil bröt samarbetet när byggherren inför lanseringen ville att de skulle posta bilder av honom och hans familjemedlemmar på Instagram. Till slut hittade de en lokal affärsman som gav dem fria händer.
Annars kämpar landet med att få ekonomin att stå på egna ben. Det är svårt att tänka sig en bättre bild av dagens kapitalism än stadens centrala basar, som är fullproppad av kurdiska flaggor, radband och tyger – alla tillverkade i Kina. Mr Erbils modell är den motsatta. Den visuella inspirationen kommer utifrån, medan material och hantverk är lokala.

Ambitionsnivån antyds av en världskarta som täcker en hel vägg bakom ett gäng skjortor. De förhandlar just nu om samarbete med två svenska modemärken, men detaljerna är ännu inte klara. En svensk butik ville sälja slipsarna för tre tusen kronor styck, vilket var en lyxnivå som Mr Erbil inte ville förknippas med. Samtidigt är den tusenlapp som slipsarna säljs för i den egna butiken nära hälften av landets minimilön. Målgruppen är, hur man än vänder på det, välbeställd.
Likt så många andra kurder är Ahmed Nauzad förankrad i både öst och väst. Hans familj tillhör de två miljoner människor som flydde när Saddam Hussein hämnades det kurdiska upproret 1991, och familjen fann ett andra hem i den tyska industristaden Ludwigshafen. Han återvände efter Saddam Husseins fall, då kurder flockades i Erbil – eller Hewler, som de själva kallar staden – för att slicka i sig av oljerikedomarna och den nyvunna friheten. Den mångkulturella staden fick ett kurdiskt ansiktslyft med flaggor i varje gatuhörn, och blev huvudstad när irakiska Kurdistan fick regionalt självstyre.
Men när IS 2014 ockuperade delar av norra Irak och drog proppen ur oljeboomen flyttade Ahmed Nauzad tillbaka till Tyskland. Krigsdrabbade städer som Mosul och Kirkuk ligger båda inom tio mils avstånd från Erbil. Mer än så vill han inte säga om sitt privatliv:
– Att vara en gentleman handlar inte om kläder, utan om karaktär. En gentleman använder heller inte ordet ”jag” så ofta, och pratar i allmänhet inte mycket om sig själv.
Som stad är Erbil byggd enligt saudisk modell, med olja och lyxturism som motor. Höghusen smälls upp efter investerarnas

nycker, och när pengarna sinar överges husgrunderna som djurkadaver i ökensolen.
När jag återvänder till mitt hotell till fots blir vakterna ställda. ”Öh, du får nog gå under bommen.” Staden är planerad – eller vad man ska kalla det – efter turisternas taxibilar och överklassens suvar. Den som vill till ett stadsmyller med pubar och butiker i gatuplan får vända sig till ”slampiga Sulaymaniyya”, som landets kulturella huvudstad kallas i folkmun.
Efter en kort islatteprovning är det dags för klippning, för det rimliga priset 135 kronor. Barberarens fråga om hur jag vill ha det är mest en artighet. ”Håret blir finare om vi gör så här”, säger han (som inte vill vara med med namn) och öppnar saxen.
Mr Erbil är hans familj, säger han. Och det handlar om mycket mer än mode.
– Att vara en gentleman handlar om respekt. För kvinnor, för främlingar, för alla. När du sitter här i min stol så respekterar jag dig, och därmed även mig själv.
IS förbjöd barberare i de områden de ockuperade, så att skäggen skulle falla Gud på läppen, och tvingade på sina undersåtar glädjelösa och heltäckande kläder. För ett folk som kämpat för rätten att tala sitt eget språk, eller bära traditionella kläder, kan det vara revolutionärt att göra sig fin. Dessutom uttrycker en välgjord panamahatt modernitet, då det visar att ett samhälle inte behöver lägga alla resurser på det nödvändigaste.
Ytan är inte alltid ytlig. Och för Ahmed Nauzad är den ett kall.
– Jag har ställt mig själv några grundläggande frågor. Vad kan du göra för ditt samhälle? Vad är din plikt? Antingen accepterar du saker som de är eller så gör du något. Jag väljer förändring. Även om

den råkar bestå av välskräddade kläder i starka färger.

Leonidas Aretakis
leonidas.aretakis@dn.se

Erbil.

Erbil, på kurdiska Hewler, är huvudstad i Irakiska Kurdistan.

Staden är byggd runt ett citadell som tros vara minst sju tusen år gammalt. Myndigheterna arbetar på att återuppbygga det tillsammans med Unesco.

Stadens ekonomi bygger på olja och turism (”vit olja”) enligt saudisk modell.

Den självständiga regionen Irakiska Kurdistan upprättades 1970, men styrdes i praktiken av Saddam Hussein fram till kriget vid Persiska viken 1991. Då upprättades en flygförbudszon som gav regionen viss självständighet, varpå ett inbördeskrig bröt ut mellan socialistiska PUK och de Saddamallierade traditionalisterna i KDP. De senare har sin bas i Erbil, som är mer konservativt lagd än kulturella och vänsterlutande Sulaymaniyya.

Kinas speljättar viker sig för makten

ONSDAG 7 AUGUSTI 2019

De kinesiska spelföretagen Tencent och Netease har visat upp sina kommande spel på en mässa i Shanghai. Titlarna stryker Kommunistpartiet medhårs.

Kina har höjt ett varnande finger mot spelbolag, efter en växande kritik om att yngre spelare blivit beroende och mot våldsinslag i olika spel.

Giganten Tencent, minoritetsägare i bland annat svenska Paradox och Fatshark, säger att man samarbetar med statliga tidningen Folkets dagblad i den kommande titeln

”Hemlandsdröm” och med Kommunistpartiets propagandagren i Guangdong i titeln ”Berättelsen om mitt hem”.

”Hemlandsdröm” tgår ut på att utveckla en stad, med uppgifter som att bekämpa fattigdom och sänka inkomstskatten, mål som går hand i hand med vad Kommunistpartiet säger sig vilja uppnå.

De nya titlarna kan ses som svar på förra årets motgångar, då Tencent tvingades dra tillbaka ett pokerspel och sedan aldrig fick tillstånd för att tjäna pengar på populära battle royale-spelet ”PUBG”, trots att det gjorts om för att passa den kinesiska marknaden.

Fang Kecheng, lektor vid universitetet CUHK i Hongkong, säger att bolagets nya titlar helt enkelt är ett försök att överleva.

– Den här typen av teman kan också gå bra på marknaden, så det behöver inte krocka med affärsintressen, säger han.

TT

ASAP Rocky tillbaka på scenen efter åtalet

ONSDAG 7 AUGUSTI 2019

På söndag uppträder ASAP Rocky som huvudakt vid Real Street festival i Kalifornien. Det blir artistens första framträdande sedan han anhölls i Sverige för drygt en månad sedan.

”Lycka och välgång till Rocky och hans familj. Vi kan inte bärga oss tills vi får höra publikens urladdning för Rocky på söndag kväll på Honda Center”, skriver Doc

Wynter, exekutiv producent för evenemanget.
Därefter är ASAP Rocky inplanerad för en spelning på finska Blockfest 16 augusti. Arrangören Live Nation Finland kan under tisdagseftermiddagen inte bekräfta för DN att artisten med säkerhet kommer att uppträda på festivalen i Tammerfors. Zachris Sundell, bokningsansvarig på Live Nation Finland, är dock optimistisk.
– I nuläget utgår vi från att han kommer. Vi är i daglig kontakt med hans management och vi har ännu inte fått något besked om att han inte skulle komma till Blockfest. Jag kan inte ge mer detaljer än att vi utgår från att han kommer att spela, säger Zachris Sundell.
ASAP Rocky anhölls i början av juli, efter en incident i centrala Stockholm. Artisten häktades och åtalades, och efter en tre dagar lång rättegång beslutade tingsrätten att han släpps på fri fot i väntan på dom. Den meddelas den 14 augusti. Åklagare Daniel Suneson yrkar på sex månaders fängelse för misshandel.

Mohamed Yussuf
mohamed.yussuf@dn.se

Amerikanska tidningsjättar går ihop

ONSDAG 7 AUGUSTI 2019

Medier.

De stora amerikanska mediehusen Gannett och Gatehouse ska gå samman. Det stod klart på måndagen efter att Gannett gått med på att köpas upp av Gatehouses moderbolag New Media Investment Group för motsvarande 13,5 miljarder kronor.

Gannett äger bland annat landets största dagstidning USA Today, samt stora lokala dagstidningar som Detroit Free Press. Gatehouse är mer inriktad på små och medelstora publikationer och äger hundratals lokaltidningar och nyhetssajter.

Sammanslagningen mellan de tidigare rivalerna kommer att skapa USA:s största tidningsgrupp. Men den nya storägaren står inför tuffa utmaningar. Den amerikanska tidningsmarknaden kämpar mot sjunkande upplagor och annonsintäkter. Enligt en studie från förra året har 1.800 amerikanska lokaltidningar gått omkull sedan 2004.

TT

Ledare: Med tullkrig och Brexit går vi en farlig höst till mötes

TORSDAG 8 AUGUSTI 2019

Världsekonomin står inför ”sitt farligaste ögonblick sedan finanskrisen” för tio år sedan. Det konstaterade den amerikanske toppekonomen Larry Summers på Twitter tidigare i veckan. Och noterade vidare att sannolikheten för en lågkonjunktur inte har varit så här hög sedan 2011.
Bakgrunden var att handelsförhandlingarna mellan Washington och Peking föregående vecka varit resultatlösa. Att Kina sedan låtit sin valuta sjunka under den symboliskt laddade gränsen av 7 renminbi per dollar. Och att börserna i Asien och USA fallit kraftigt under måndagen.
Summers fick snart ytterligare vatten på sin kvarn. På tisdagen anklagade Trumpadministrationen kineserna formellt för valutamanipulation, trots att ekonomer är överens om att renminbin inte är undervärderad och att dess försvagning är en naturlig konsekvens av de amerikanska tullarna. Under onsdagen lämnade sedan ett antal centralbanker besked om en mer expansiv penningpolitik för att möta en inbromsande ekonomi.

Det är ändå inte en potentiell lågkonjunktur i sig som är det viktigaste skälet till att världsekonomin befinner sig inför ett ”farligt ögonblick”. I stället handlar det om den globala politiska förmågan att hantera en sådan.
Om just detta, vikten av amerikanskt ledarskap och internationellt samarbete för att handskas med ekonomiska kriser, kan också Larry Summers berätta ett och annat. 1994 var han USA:s biträdande finansminister, när Mexiko drabbades av en valutakris. Washington agerade snabbt, sydde ihop ett räddningspaket, och såg därmed till att grannen i söder kunde återhämta sig samt att krisens spridning till andra länder i regionen begränsades.
När Barack Obama 2009 skulle ta sig an finanskrisen fanns Summers återigen i Vita huset. Den här gången som ordförande för presidentens ekonomisk-politiska råd. Ännu en gång agerade Washington kraftfullt – antog ett stort stimulanspaket, samt såg till att hålla de egna marknaderna öppna och att koordinera G7-ländernas svar.
De följande åren turades USA och Kina om att agera ånglok när världsekonomin återhämtade sig.
Summers har vittnat om hur Obamaadministrationen medvetet försökte undvika de misstag som lett fram till den stora depressionen. Efter finanskraschen 1929 hade USA försökt skydda sig med tullar. Det fungerade som startskottet på en global handelskonflikt, som fördjupade krisen.
Nu föregår alltså ett tullkrig mellan USA och Kina en eventuell lågkonjunktur. Vid en ekonomisk nedgång lär kraven på skydd av de egna arbetarna och industrierna bara bli fler.
Vad värre är, det är inte bara förhållandet mellan världens två största ekonomier som

gnisslar. Dels har Trumpadministrationen också infört tullar, om än inte i samma omfattning, mot Europa. Dels står EU inför sin kanske svåraste utmaning någonsin när Brexit blir verklighet.
Det brittiska utträdet medför under alla omständigheter ett pris, när handeln mellan unionen och dess näst största ekonomi helt plötsligt möter hinder. Men nu verkar den brittiska regeringen dessutom ha riktat in sig på att lämna utan ett avtal. Det skulle sända chockvågor genom ekonomierna på båda sidor Engelska kanalen. Det skulle också innebära rekorddåliga relationer mellan London och Bryssel, vilket skulle försvåra ett gemensamt svar på en kris.
Nog står världsekonomin inför sitt farligaste ögonblick sedan finanskrisen. Skälet till det stavas politik.
DN 8/8 2019

”Frys stödet till FN:s organisation för hjälp till Palestinaflyktingar”

TORSDAG 8 AUGUSTI 2019

DN. DEBATT 20190808

I en internationellt uppmärksammad granskningsrapport riktas allvarliga anklagelser mot FN:s hjälporganisation

för palestinska flyktingar, UNRWA. Utan klara förändringar av de strukturer som legitimerar antisemitism och terrorstöd måste Sverige snarast möjligt frysa biståndet till organisationen, skriver Lars Adaktusson (KD).

Avslöjanden om interna missförhållanden skakar just nu FN:s hjälporganisation för palestinska flyktingar, UNRWA. I en internationellt uppmärksammad granskningsrapport riktas allvarliga anklagelser mot organisationens högsta ledning som enligt rapporten ägnat sig åt ”nepotism, repressalier och andra övertramp för personlig vinning och för att tysta legitim kritik”. Uppgifterna bedöms så graverande att viktiga biståndsländer som Nederländerna och Schweiz beslutat frysa sitt ekonomiska stöd till UNRWA. Förtroendekrisen kommer vid en tidpunkt när FN-organisationen redan brottas med svåra problem. I början av förra året drog den största bidragsgivaren, USA, tillbaka sitt ekonomiska stöd på motsvarande tre miljarder kronor. Beslutet föregicks av omfattande kritik mot ineffektivitet, korruption och det faktum att UNRWA i delar av sin verksamhet legitimerar och sprider antisemitism.

Själva tillkomsten av UNRWA har sin grund i arabländernas anfallskrig mot Israel 1948 som resulterade i två omfattande flyktingströmmar – dels en arabisk från Israel, dels en judisk från arabländerna. Omkring 700 000 människor flydde i vardera riktningen och effekterna blev långtgående. I arabvärlden genomfördes en närmast total etnisk rensning – av en miljon judar som 1948 levde i arabländerna finns i dag bara några tusen kvar, i flera av länderna är antalet noll. I Israel lever å andra sidan en och en

halv miljon araber, de är medborgare i en demokrati och har fulla medborgerliga rättigheter.
För de palestinska flyktingarna skapades tidigt en särskild definition som gör att de, till skillnad från alla andra flyktingar, ärver sin flyktingstatus. Detta medför att antalet flyktingar hela tiden ökar kraftigt, de ursprungliga 700 000 har med tiden blivit över fem miljoner. Dessa flyktingar lever i arabländer och omhändertas genom UNWRA, medan andra flyktingar runt om i världen får stöd via FN:s flyktingkommissariat, UNHCR. Utifrån den organisationens definition uppgår det egentliga antalet palestinska flyktingar till endast 60 000, det vill säga de människor som faktiskt flydde 1948.
Det är med andra ord uppenbart att UNWRA inte långsiktigt bidragit till att lösa palestiniernas problem utan snarare institutionaliserat ett system med ärvd flyktingstatus och permanenta flyktingläger. Därigenom förhindras fungerande integration och möjligheter till egen försörjning i länder som Jordanien och Libanon där ett stort antal palestinska flyktingar är födda.
Samtidigt har ett särskilt ekonomiskt system konstruerats som leder till att stora summor pengar är i omlopp. I förhållande till varje registrerad flykting disponerar UNRWA väsentligt mer biståndspengar och personal än UNHCR. Tusentals lokalanställda får bättre betalt från UNRWA än vad de får på arbetsmarknaden i övrigt, vilket begränsar viljan att komma till rätta med flyktingsituationen. Den palestinske människorättsaktivisten Bassem Eid anser att ekonomiska incitament har skapats såväl inom UNWRA som Hamas och Fatah

för att den israelisk-palestinska konflikten inte ska lösas och varje fredsinitiativ avfärdas.
Skillnaden mellan arabländernas och Israels sätt att se på de människor som flydde 1948 är slående. Den dåvarande arbetsmarknadsministern i Israel, Golda Meir, drev på inrådan av ministerkollegan Levi Eshkol, en politik för integration. Att leva i flyktingläger sågs som ovärdigt och nedbrytande, som en miljö där nyanlända passiviserades och isolerades. Av det skälet stängdes flyktinglägren i Israel, de 700 000 flyktingarna fick i stället bosätta sig i byar och samhällen runt om i landet. Inte sällan var förhållandena svåra, många fick till en början bo i tält och det rådde brist på mat. Men arbeten skapades i främst jordbruket, barnen gavs plats i vanliga skolor och efter några år var de flesta flyktingar en del av samhällslivet. I dag är barnbarnen till de som flydde välutbildade och etablerade, åtskilliga har arbete i Israels blomstrande it-sektor. Med andra ord; i motsats till UNRWA behandlades de judiska flyktingarna i enlighet med de arbetssätt och värderingar som sedan länge styr UNHCR.
Den palestinske människorättsaktivisten Bassem Eid illustrerar problemet när han beskriver hur UNRWA tilldelat palestinierna en passiv offerroll och en permanentad tillvaro som bidragstagare. Redan för fem år sedan (2014–12–01) skrev Bassem Eid i en uppmärksammad artikel i Jerusalem Post om ”den egenmäktiga administrationen i UNRWA som upprätthåller vårt folks flyktingstatus i stället för att hjälpa människor att sträva efter en bättre framtid”.
Kring detta finns det anledning att reflektera och dra slutsatser, inte minst för

Sverige som efter EU, Tyskland, Saudiarabien och Storbritannien är UNRWA:s största bidragsgivare. Hittills i år handlar det om hela 436 miljoner kronor som betalats ut till organisationen, varav merparten utgör så kallat kärnstöd. Självklart ska vi i Sverige ta vårt ansvar för att bistå det palestinska folket som sedan länge förtrycks och förnekas grundläggande mänskliga rättigheter av ett ledarskap präglat av korruption och maktmissbruk. Men att som den svenska regeringen år efter år hålla ett system under armarna som de facto motverkar möjligheterna till integration och ett värdigt liv är direkt oansvarigt. Att upprätthålla fiktionen om att fem miljoner människor plötsligt en dag ska kunna flytta in i Israel må vara ett sätt att slå vakt om UNRWA och dess intressen, men med verkligheten har det inget att göra.

Tvärtom visar historien att ogenomförbara krav på flyktingåtervändande effektivt satt stopp för både fredsöverenskommelser och en tvåstatslösning.

Precis som med biståndet till den Palestinska myndigheten och civilsamhällets organisationer måste Sverige nu tydligare kräva resultat och respekt för skattebetalarnas pengar. Mot den bakgrunden är det direkt illavarslande att regeringen efter larmen om allvarliga missförhållanden och övertramp inom URWA inte omedelbart vidtagit åtgärder. Även om det ekonomiska stödet för 2019 till stor del är utbetalt borde signalen från det svenska utrikesdepartementet vara lika tydlig som från Nederländerna och Schweiz.

Utan omfattande reformering av ledning och verksamhet, utan klara förändringar av de strukturer som legitimerar

antisemitism och terrorstöd måste Sverige snarast möjligt frysa biståndet till FN:s organisation för palestinska flyktingar.

Fakta. UNRWA

UNRWA, United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East, FN:s hjälporganisation för Palestinaflyktingar kom till 1949 sedan närmare en miljon palestinska araber förlorat hem och försörjning i Palestinakriget. UNRWA svarar för humanitär hjälp, utbildning, hälsovård och äldreomsorg för dessa flyktingar och deras familjer under förutsättning att de bott i Jordanien, Libanon, Syrien eller i de sedan 1967 av Israel ockuperade områdena Gaza och Västbanken. I juni 2009 var antalet flyktingar enligt UNRWA 4,7 miljoner, varav 29 procent i flyktingläger.

Källa: Nationalencyklopedin

Lars Adaktusson (KD), riksdagsledamot och utrikespolitisk talesperson

Sexbrottsdömde miljardären skänkte pengar till Handels

TORSDAG 8 AUGUSTI 2019

Den sexbrottsdömde miljardären Jeffrey Epstein har genom sina stiftelser skänkt pengar till Handelshögskolan i Stockholm. Pengarna har gått till en fond till förmån för kvinnliga studenter.

– Det är jätteallvarligt. Jag vill inte att Handels ska associeras med det här, säger skolans rektor Lars Strannegård.

År 2001 instiftade den tidigare handelsstudenten och affärskvinnan Barbro Ehnbom stipendiet ”Female economist of the year” vid Handelshögskolan i Stockholm. Stipendiet delas varje år ut till en framgångsrik kvinnlig student på skolan. Priset är ett års betald praktik på ett storföretag, där flera av stipendiaterna sedan snabbt har avancerat.

DN kan nu berätta att stiftelser som den sexbrottsdömde finansmannen Jeffrey Epstein varit företrädare för, i flera år har donerat pengar till en fond med koppling till stipendiet.

Som enskild bidragsgivare har Epstein haft en nyckelroll för stipendiet, enligt källor som DN talat med. Hans omfattande roll i stipendiets finansiering har varit välkänd sedan åtminstone 2005 i kretsarna kring stipendiet och bland personer på Handelshögskolan med inblick i detsamma.

Miljardären Epstein, som umgåtts med både Bill Clinton och Donald Trump, har återigen väckt stor uppmärksamhet sedan han i början av juli åtalades misstänkt för flera fall av människohandel. I sitt hus i Florida ska han ha utnyttjat ett stort antal minderåriga flickor.

Epstein dömdes redan 2008 i ett liknande fall, där åklagaren Alexander Acosta gjorde en uppgörelse om ett 18 månader långt fängelsestraff för Epstein. Uppgörelsen, som innebar att Epstein dagligen fick lämna fängelset för att jobba, förklarades nyligen olaglig av en federal domare i Miami.

Åklagaren Acosta, som efter skandaldomen rekryterades som arbetsmarknadsminister i Trumps

regering, tvingades i somras avgå efter kritiken.
Jeffrey Epstein har varit en mångårig bidragsgivare till ett stort antal skolor och organisationer i USA, däribland Harvard och Ohio State University.
Fonden som pengarna gått till på svenska Handelshögskolan startades i Barbro Ehnboms namn, i anslutning till att stipendiet instiftades runt år 2000. Syftet med fonden har enligt skolan och Barbro Ehnbom varit att täcka administrativa kostnader och evenemang kopplade till stipendiet. Ehnbom skötte fondens finansiering, medan skolan uppger att den har tagit emot betalningarna och skött bokföringen.
Barbro Ehnbom, som är ett välkänt namn inom den internationella läkemedelsindustrin, uppger att hon fick kontakt med Epstein genom gemensamma bekanta i USA:
”Epstein var imponerad av svensk akademisk utbildning och av Karolinska institutet. Jag tyckte att det var intressant. Vid den tidpunkten var vi tacksamma för donationer. Ingen av oss anade oråd då”, skriver Barbro Ehnbom i ett mejl till DN.
Epstein var en av dem som bidrog till fonden redan från starten 2001, enligt uppgifter från Handelshögskolan.
Deklarationer som en av hans stiftelser, C.O.U.Q Foundation, har lämnat till den amerikanska skattemyndigheten IRS, redovisar donationer till ”Stockholm school of economics” på 25 000 dollar per år mellan 2002 och 2009.
Handelshögskolan bekräftar att den mottagit flera donationer från Epstein till fonden genom åren. Enligt skolans nuvarande rektor, Lars Strannegård, var

det i januari 2015 som han fick kännedom om Epsteins eventuella inblandning, i samband med att skolan fick frågor om saken från nyhetsbyrån Reuters i New York.
Då började skolan utreda donationerna.
– Vi hade inte haft någon anledning att misstänka att donationerna kunde ha koppling till en brottsdömd finansiär, säger Lars Strannegård, som varit skolans rektor sedan juni 2014.
– Jag har inte sett något som liknande det här tidigare.
Skolan har kommit fram till att två stiftelser, som kan härledas till Jeffrey Epstein, har legat bakom donationer till fonden: ”C.O.U.Q Foundation” och ”Enhanced Education”.
Den första donationen från Epsteins stiftelser kom in 2001, den sista i juni 2014, sex år efter att Epstein dömdes för sexbrott 2008.
Totalt har Epsteins donationer bidragit med omkring 1,5 miljoner kronor till fonden under åren, enligt Handelshögskolan.
– Jag tycker att det är jätteallvarligt. Jag vill inte att Handels ska associeras med det. Det här blev lite av ett *wake up call* för oss. Efter detta gick vi igenom samtliga donationer till fonden. Om vi nu får donationer från stiftelser som vi inte känner igen så kollar vi upp det, säger Lars Strannegård.
Var går gränsen för vilka donationer ni kan acceptera?
– Man kan säga att en tydlig gräns gick vid Epstein, vid stiftelser som en person som han står bakom. Men den absoluta majoriteten av våra finansiärer är kända för oss.

DN har varit i kontakt med de tre personer som var rektorer för Handelshögskolan åren 2004 och 2014. De uppger att de inte kände till Epsteins bidrag till stipendieverksamheten, varken före eller efter 2008 när Epstein dömdes.
Enligt DN:s källor, var Epsteins roll i stipendiet välkänd sedan åtminstone 2005 bland personer på Handelshögskolan med inblick i verksamheten.
– Man kan ju tycka att vi borde ha forskat närmare i fonden, men det gjorde vi inte. Jag vet inte om det var andra än Barbro som visste om att Epstein var en av bidragsgivarna. Men jag är helt säker på att ingen i ledningen kände till det, säger Lars Bergman, som var rektor på Handelshögskolan mellan 2004 och 2014.
Enligt Barbro Ehnbom fick hon inte kännedom om domen mot Epstein förrän runt år 2015.
”Jag kan inte påminna mig om att domen mot Epstein uppmärksammades alls för 10 år sedan. 2015 ringde en journalist som var på Epsteins spår, och de senaste månaderna har det fortsatt. Vad gäller Epsteins fruktansvärda brott har jag läst om dem i tidningen, med anledning av att fallen tagits upp på nytt, nu i New York. Jag kan konstatera att det som framkommit inte är förenligt med stipendiets värderingar”, skriver Barbro Ehnbom i ett mejl till DN.
Jeffrey Epstein är en av runt 350 bidragsgivare till fonden genom åren, enligt Barbro Ehnbom och Handelshögskolan. Ingen av dem har hittills kunnat redogöra för hur stor del av fonden som Epsteins donationer har stått för. Skolan sköter sedan 2015 inte längre fondens administration.

”Jag vill uttrycka hur tragiskt jag tycker att det här är. Jag har tillbringat hela mitt liv med att lyfta fram kvinnor, och tänker på att en mans onda gärningar kan drabba så många”, skriver Barbro Ehnbom till DN.

Thea Mossige-Norheim
thea.mossige-norheim@dn.se

Fakta. Handelshögskolan

Skolan grundades 1909, utbildningen har rankats högt i exempelvis Financial Times granskningar.
Kända svenska näringslivsfamiljer som familjen Wallenberg, H&M-ägarna Persson och Åhlénsägarna Ax:son Johnson har genom åren donerat flera miljoner kronor till skolans utbildningar.

Jeffrey Epstein.
Född: 1953 i New York.
Yrke: Finansman.
Bosatt: I Manhattans största privatägda townhouse, New York, ett stort hus i Palm Beach, Florida, en ranch i Stanley, New Mexico, en privat karibisk ö som hör till Amerikanska jungfruöarna, samt äger en lägenhet i Paris.
Brottsanklagelser: Dömd 2008 för två fall av sexköp, varav ett av en minderårig flicka. Står nu åtalad för människohandel med minderåriga.

Åtalade Jeffrey Epstein kan få 45 års fängelse

TORSDAG 8 AUGUSTI 2019

Han är tidigare sexbrottsdömd, står åtalad för människohandel av minderåriga flickor och nu visar han sig ha kopplingar till Handelshögskolan i Stockholm.

Den amerikanske miljardären Jeffrey Epstein, som har både Bill Clinton och Donald Trump i telefonboken, har figurerat i medierna sedan i början av juli i år då han greps misstänkt för människohandel med minderåriga.

Den nu 66-årige Jeffrey Epstein var fram till anklagelserna – om sexövergrepp på ett 80-tal flickor som Miami Herald publicerade i november 2018 – ett namn bland USA:s rika elit, men i stort sett okänd för allmänheten.

Epstein, som föddes 1953 i New York, utbildade sig bland annat vid högskolan Cooper Union och New York University, men tog aldrig någon examen. I 20-årsåldern började han undervisa i matematik och fysik på en elitskola på Manhattan. Mellan 1976 och 1980 jobbade han på investmentbanken Bear Stearns. Därefter startade han sin egen konsultfirma. Hans förmögenhet uppskattas i dag till mer än 500 miljoner dollar.

2008 dömdes han i Florida för sexköp i två fall, varav ett av en minderårig flicka, till

18 månaders fängelse. Han släpptes efter 13 månader.
Det var inte förrän efter publiceringen i Miami Heralds som det blev känt att åklagaren hade gått med på en hemlig överrenskommelse till fördel för Epstein som därmed slapp undan rättegång och under tiden i fängelset kunde fortsätta gå till arbetet.
Åklagaren Alexander Acosta blev 2017 arbetsmarknadsminister i Trumps regering. Han avgick den 12 juli i år, efter att en domare konstaterat att Acostas hemlighållande av uppgörelsen med Epsteins advokater var olagligt.
Jeffrey Epstein sitter nu i förvar i det federala fängelset Metropolitan Correctional Center på Manhattan. Han är åtalad för människohandel och riskerar att få 45 års fängelsestraff.
Brotten som han åtalats för ska ha ägt rum mellan 2002 och 2005. Det handlar om minderåriga flickor och unga kvinnor som han ska ha betalat för att massera honom, och sedan utsatt för sexuella övergrepp.
Rättegången väntas inledas i juni 2020, men datumet är preliminärt och kan ändras.

Linnea Gustafson

443Unik expedition kartlägger hur Grönlandsisen smälter
TORSDAG 8 AUGUSTI 2019

För första gången gör forskare nu en marin expedition till den svårtillgängliga Ryderglaciären i nordvästra Grönland. Med hjälp av isbrytaren Oden ska de undersöka kopplingar mellan glaciärer i området och klimatförändringen. Bland annat hur glaciärerna kan bidra till en förhöjd havsnivå.

Isbrytaren Oden med ett fyrtiotal forskare ombord har startat från Thule, Qaanaaq på grönländska, på Grönlands norra västkust för att försöka nå Ryderglaciären på nordvästra Grönland. Mängder av is som trycker på norrifrån gör att området är mycket svårt att nå. Det är också en av orsakerna till att detta är första gången som en marin expedition görs här.

– Fjordarna är totalt oundersökta, det är svårt att komma hit. Glaciologer har tittat på glaciärer på land, men de marina områdena utanför har ingen varit inne och mätt, man har inte kommit in, säger Martin Jakobsson, professor vid institutionen för geologiska vetenskaper vid Stockholms universitet och en av forskningsledarna för expeditionen.

– Vi kan gå på grund, vi vet inte hur djupt det är för det finns inga djupmätningar.

Huvudsyftet med expeditionen är att undersöka kopplingar mellan den nordvästra sektorn av Grönlandsisen och klimatförändringen. I området där glaciären möter havet ska forskarna bland annat försöka förstå orsaker till förändringarna av de flytande delarna av glaciärerna som dränerar norra Grönlands inlandsis ut i havet. Dessutom hur inflödet av varmare havsvatten från Atlanten påskyndar glaciärernas smältning och vilka effekter smältvattnet har för koldioxidsystemet och havsförsurning. Med sonar och annan teknisk utrustning ska de undersöka havsbotten och hur dess form påverkar tillbakadragandet av norra Grönlands inlandsis både historiskt, där den lämnat spår, och i dagens klimat. Hur glaciärer och inlandsisar som är i kontakt med havet kommer att bete sig står för den största osäkerheten i

prognoserna för hur mycket den globala havsnivån kan stiga när klimatet blir varmare.
– Vi lär oss väldigt mycket av att titta på vad som har skett historiskt. Framförallt under den senaste avsmältningen där vi hade en varm period där det kan ha varit havsisfritt på somrarna i Norra Ishavet för 6 000–8 000 år sedan. Anledningen till den avsmältningen var hög solinstrålning, det har vi inte i dag, nu beror det på andra orsaker, säger Martin jakobsson.
Häromdagen konstaterades att juli månad globalt var den varmaste som har uppmätts och under sommaren har Grönlands glaciärer smält kraftigt. Avsmältningen är hittills inte lika kraftig som under rekordåret 2012 men under ett av de sista dygnen i juli smälte cirka 12 miljarder ton. Enligt DMI, Danska meteorologiska institutet, rann under juli 197 miljarder ton smältvatten ut i Atlanten, tillräckligt för att höja havsnivån med 0,5 millimeter.
Men Martin Jakobsson varnar för att dra slutsatser av temperatur och smältning en enstaka sommar.
– Man måste alltid hålla isär säsongsvariationer och trender. Jag är luttrad när när det gäller en sommar med mycket smältning, men vi har en trend mot minskad ismassa. Den här säsongen är extrem men det kan komma år med mindre avsmältning, säger Martin Jakobsson.

Jannike Kihlberg
jannike.kihlberg@dn.se

Fakta. Utforskningen av Ryderglaciären

Expeditionen till Ryderfjorden är tvärvetenskaplig med forskare från Sverige, USA, Kanada och

Danmark. De har kompetens inom bland annat atmosfärskemi, fysik, biologi, klimatologi, maringeologi, oceanografi, ekologi, geofysik, geokemi, genforskning och arkeologi.
Från Stockholms universitet deltar 20 personer och förutom glaciärer ska forskare försöka få till en kronologi för när olika arter, inklusive människor, koloniserat norra Grönland som troligen var den första delen av Grönland som de kom till.
Expeditionen pågår till och med den 10 september.

Mottagandet av Trump visar än en gång hur splittrad nationen är

TORSDAG 8 AUGUSTI 2019

Analys

Trots att ett fientligt mottagande väntade president Donald Trump begav han sig på onsdagen till de två städer som i helgen var skådeplatsen för de senaste massmorden i USA.

Han avvisade också de allt starkare kraven på att förbjuda ”anfallsvapen”, de automatiska höghastighetsvapen som vanligen har använts vid masskjutningar.

Det var i ett starkt politiskt laddat läge som Donald Trump reste till de två drabbade städerna, först Dayton i delstaten Ohio och sedan El Paso i Texas. Många amerikaner har anklagat presidenten själv för att ha inspirerat till åtminstone skottdådet i El Paso, genom sina ständiga invandringsfientliga uttalanden – som att mexikaner skulle vara våldtäktsmän, afrikaner skulle komma från ”shithole countries” och icke-vita stadsdelar i städer som Baltimore skulle vara ”råttinfekterade”.

Nu försökte Donald Trump betona sin roll som en enande kraft i en sörjande och splittrad nation.

– Min retorik splittrar inte alls, den samlar i själva verket människor, sade Trump.

Men det som skulle ha varit en enande dag demonstrerade än en gång hur söndrat det amerikanska samhället är. På ena sidan Trump, uppbackad av sin högljudda högernationalistiska väljarbas. På den andra sidan den stora mängd amerikaner som vill ha ett slut på vapenvåldet och det rasistiska hatet, som de anser får bränsle genom Trumps retorik.

I Dayton besökte Trump överlevande från skjutningen på ett sjukhus. Utanför stod demonstranter med plakat på vilka det stod ”Gör någonting” och ”Du är varför”.

Tre dagar efter att USA chockades av de två massmorden som skördade 31 dödsoffer siktade alltså Trump på att ikläda sig rollen som en ledargestalt som står över den ilskna politiska retoriken och

fungerar som ”healer-in-chief” som ska läka nationens sår.
Oddsen såg inte så bra ut. Redan när Vita huset meddelade att Trump avsåg att besöka El Paso och Dayton förklarade rader av lokala politiker att presidenten inte var välkommen. Detta därför att de anser att Trumps hatfulla retorik mot icke-vita amerikaner och invandrare har bidragit till några av den senaste tidens masskjutningar. Och när det stod klart att Trump var på väg inleddes planeringen av demonstrationer i båda städerna.
Innan Trump avreste från Washington svarade han på pressens frågor: I vilken mån har hans egen aggressiva retorik mot invandrare haft betydelse för det rasistiskt drivna våldsdådet i El Paso?
Redan där kollapsade Trumps försök att framstå som en enande landsfader. Han avvisade kopplingen mellan sin retorik och våldsdåden och svarade:
– Mina kritiker är folk som söker politisk vinning, det är personer som kandiderar i valet och har låga opinionssiffror.
Han syftade sannolikt främst på den demokratiske presidentkandidaten Beto O’Rourke, som opinionsmätningarna ger ett stöd på 2–3 procent, och som varit en av Trumps mest högljudda kritiker i kölvattnet av helgens två masskjutningar.
Under onsdagskvällen gick den tidigare vicepresidenten Joe Biden, som ligger etta i Demokraternas primärvalsfält, till hårt angrepp mot Donald Trump i ett tal i Iowa.
– Vi har en president som har allierat sig med de mörkaste krafterna i denna nation. Trump erbjuder inget moraliskt ledarskap, inget intresse av att ena nationen, utan vi har en president som har en giftig tunga som offentligt har omfamnat en politisk

strategi av hat, rasism och söndring, sade Biden.
Trump vände för sin del på frågan om hans medansvar genom att hänvisa till massakern i Dayton, Ohio, där motivet ännu inte har kunnat fastställas.
– Som jag förstår det var den som sköt i Dayton en anhängare till Bernie Sanders, en anhängare till Elizabeth Warren och till Antifa (en vänsterextrem antifascistisk rörelse, DN:s anm). Jag nämner det, men vill inte skylla dådet på dem.
Trump anlände först till Dayton, Ohio, och flög senare vidare till El Paso, Texas.
Det är just i El Paso, en gränsstad mot Mexiko, som Trump har mötts av den mest massiva kritiken. Det beror till stor del på att en majoritet av El Pasos befolkning – och flera av offren för helgens massaker – har latinamerikanskt ursprung eller är invandrade mexikaner.
Men det beror också på den koppling som finns mellan gärningsmannens vit makt-ideologi och presidentens mer eller mindre öppna signaler till en nationalistisk opinion.
Den misstänkte mördaren, en vit 21-åring från Allen i norra Texas, publicerade strax innan han utförde sin masskjutning ett rasistiskt manifest där han tog avstånd från ”hispanics-invasionen i Texas”. Hans ord var ett eko av Trumps ständiga tal om horder av kriminella och våldsbenägna mexikaner som invaderar USA över gränsen.
Många påpekar att 21-åringen har en annan sak gemensamt med Trump; båda har svag eller ingen kunskap om Texas historia. Hispanics bosatte sig i området – som först var koloniserat av Spanien och sedan var en del av Mexiko – långt innan några ”anglos” dök upp, och innan Texas

annekterades av USA i mitten av 1800-talet. Är det några som kan sägas ha invaderat är det vita européer.
När det gällde de allt starkare kraven på vapenkontroll sade Trump att han diskuterat frågan med ledamöter i kongressen de senaste dagarna, och att det finns en ”stor aptit” på att öka bakgrundskontrollerna, så att ”mentalt instabila, svårt sjuka människor” inte bär vapen.
Men någon politiskt aptit för att begränsa eller stoppa tillgången på ”anfallsvapen” såg han inte till.
Michael Winiarski

Borgmästaren som utmanar Erdogan: ”Vi måste lyckas”

TORSDAG 8 AUGUSTI 2019

Ekrem Imamoglu blev Istanbuls borgmästare mot alla odds, men den allsmäktiga staten ogiltigförklarade valresultatet.
När oppositionskandidaten sedan vann omvalet blev han en inspiration för miljoner i och utanför Turkiet.
DN har träffat politikern som är den förste att framgångsrikt utmana

regerande AKP-partiet och president Erdogan.
Istanbul.
– Jag har fått chansen att presentera mig för det turkiska folket och erbjuda dem något nytt. Men vi måste lyckas, vi har inte råd att missa det här tillfället, säger Ekrem Imamoglu.
Efter Imamoglus knappa seger över president Recep Tayyip Erdogans och AKP-partiets kandidat i borgmästarvalet den 31 mars, krävde AKP omräkning av rösterna.
Man lyckades pressa ned Imamoglus segermarginal från 23000 röster till 16000, men den 17 april tillträdde han och tog sitt kansli i besittning i Istanbuls stadshus i Fatihkvarteret.
Hans medarbetare fick order att skaffa fram data om stadens finanser, så fort det bara gick.
– Jag är affärsman, det första jag ser är bokföringen. Jag såg en rörelse med en budget på 35 miljarder kronor och utgifter på 46 miljarder. Jag såg en hel flotta av limousiner som hölls redo till mitt förfogande, alldeles i onödan.
Den nye chefen åkte i egen bil och hans stab lyfte fram allt möjligt spännande i dagsljuset, till väljarnas belåtenhet. Bara 40 procent av Istanbuls budget ligger i borgmästarens händer, resten hanteras via ett trettiotal privata företag; vatten, sopor, återvinning och annan service. Många av dessa drivs av personer som står AKP och Erdogan nära. De har, säger Imamoglu, drivits utan någon insyn alls. Utsikten att mista denna väldiga andel av stadens kaka, med alla möjligheter till belöningar och gentjänster, gör förlusten av Istanbul extra smärtsam för AKP.

Men medan Imamoglus unga experter lusläste räkenskaperna utspelades ett annat drama: Högerextrema MHP, vars patriark Devlet Bahceli sedan 2015 är Erdogans allierade, vägrade finna sig i Imamoglus seger. Hur han bar sig åt för att övertala Erdogan och övriga makthavare att gripa in är inte känt, men han lyckades. Efter en formidabel press mot valmyndigheten gav den vika och ogiltigförklarade valresultatet. Efter tre veckor fick Imamoglu och hans medarbetare utrymma lokalerna.

Detta var av allt att döma slutet på den romantiska episoden. Det omval som utlystes var ointressant och slaget förlorat, spådde de politiska oraklen. Om staten inte stod ut med att oppositionen tog över Istanbul i mars – varför skulle den tillåta det i juni? Logiken var på deras sida.

– Det var förstås en kalldusch. Men jag vägrade ge upp utan kamp. Jag kände en väldig injektion energi från folk jag mötte ute, en kraft som bar mig framåt. Jag förstod farorna och riskerna men jag kände att vi kunde ge svar på tal. Och till slut gick det vår väg.

De som fattar de avgörande besluten i Turkiet kunde ha pressat valmyndigheten att annullera också Imamoglus andra seger, den 23 juni, då han vann med runt 800 000 rösters övervikt. Men de vågade inte. De förstod att alla de som bytt sida inte var Imamoglus anhängare utan personer som kommit för att slå vakt om sin rösträtt, inte så få av dem AKP-väljare. En andra diskvalificering kunde ha drivit ännu fler i armarna på Imamoglu.

Med sin oräddhet visade Imamoglu att demokratin inte bara är offer och slagpåse – i rätt läge kan den också bli en kraft.

På väggen bakom borgmästarens skrivbord hänger en stor svartvit kolteckning, med statsgrundaren Mustafa Kemal Atatürk i rättframt samspråk med en enkel man av folket. Atatürk var inget demokratiskt dygdemönster, men varje ideellt projekt i Turkiet måste åberopa arvet efter honom.
Varför är det så förtvivlat svårt för demokratin att få fäste i Turkiet, snart hundra år efter republikens tillkomst?
– Demokrati är en lång process. Den måste mogna ute i samhället, inte bara i politiken. De många bakslagen har fått folk att tappa modet. Men den här gången tappade vi inte modet. När jag tänker på demokrati så tänker jag inte på politik, jag tänker på våra barn och barnbarn.
Vad kan du göra för dem, här och nu?
– Jag kan ge dem ett exempel på ett annat sorts styre. Kan ni tänka er att ingen utanför denna byggnad har vetat vad som försiggått här? De har inte känt till några planer och inte fått se några siffror. Ingen har redovisat underlaget för besluten eller förklarat argumenten för och emot. Det är slut med det nu! Alla kommer att kunna se hur vi gör, vad vi gör och varför.
DN undrar hur denna nya öppenhet kommer att påverka Geziparkens framtid. Sommaren 2013 utbröt kravaller efter att dåvarande premiärministern Erdogan velat bygga bort denna lilla strimma av grönt intill Taksimtorget.
– Parken kommer att vara kvar och den kommer att bli ännu grönare. Området kring parken är nu en ful betongplatta. Vi kommer snart att utlysa en tävling om hur platsen skall kunna göras mer mänsklig och levande.
Imamoglu är bestämd men alltid artig. I ett politiskt klimat där termer som

”terrorist” och ”förrädare” haglar över oliktänkande så undviker han alla grovheter. Kanske är detta bara självbevarelsedrift – han vet att regimen är redo att slå ned på minsta oförsiktighet från hans sida. Men Imamoglu är inte bara artig, han är generös både mot fiender och mot konkurrenter. Under valkampanjen yttrade han sig gillande om det förföljda vänsterpartiet HDP och dess fängslade kurdiske ledare Selahattin Demirtas – men också om de extrema högernationalister som ligger bakom förföljelsen av HDP.

– Det är inte spelat. Jag har förståelse för alla dessa grupper, också när jag ogillar vad de gör. Jag tror det har att göra med hur jag växte upp. Jag stod i vår butik i byn (som sedan blev ett företag i Istanbul) sen jag var sju år. Vi sålde byggmaterial. Vi behandlade alla lika – rika, fattiga, kända, okända. Jag har med mig den attityden till politiken. Det är min managementstrategi: Jag berättar vad jag kan erbjuda och sen får de välja hur de vill ha det.

Detta är lättare sagt än gjort i Turkiet, där yttrandefriheten blivit de mäktigas privilegium. Men Imamoglu är en mästare i att utdela skarp kritik utan att förolämpa presidenten och utan att nämna hans namn. När vi undrar vad han tycker om Turkiets kaotiska och infekterade utrikesrelationer säger han:

– Jag tror inte utrikespolitik går att bedriva på basis av plötsliga känsloreflexer och infall. Det rör sig om känsliga saker som måste förberedas i lugn och ro innan man agerar, och med långa perspektiv framåt. Vi och andra länder har många gemensamma intressen. Med god planering och organisation skulle vi kunna ha utmärkta relationer till andra länder.

Oppositionspartiet CHP kunde ha nominerat långt mer kända profiler till sin borgmästarkandidat. Imamoglu, som ledde kommunstyrelsen i stadsdelen Beylikdüzü vid Marmarasjöns strand, tvekade länge om han skulle söka nomineringen och ta klivet upp i storpolitikens hetluft. Det är känt att författaren och trubaduren Zülfü Livaneli spelade en huvudroll i övertalningskampanjen. Livaneli, vars ballader blev demokratirörelsens signaturmelodi under exilen i Sverige på 1970-talet, hade många och långa samtal med Imamoglu och hans hustru. Borgmästaren går inte in på detaljerna, men prisar sin berömde vän:

– Ibland förlorar en nation hoppet, och allt verkar mörker. Livaneli gav oss hoppet tillbaka. Under den här tiden har han stött mig när det sett som mest komplicerat ut – han är den okände hjälten bakom dessa valsegrar.

Vad Imamoglu än tar sig till så lovar hans fortsatta väg bli lika händelserik. Historien har gett honom en roll som det nu är för sent att avböja: Han är den förste politiker som framgångsrikt utmanat den modell som rått sedan 2002, med AKP-partiet och sedan Erdogan personligen, som statens ansikte och enda legitima uttryck. På sistone har Erdogans svängrum krympt, och han har ibland fått böja sig för de mäktiga och delvis anonyma statsintressen som är i rörelse bakom kulisserna. Det mest slående exemplet på detta var just behandlingen av Imamoglu. Erdogan förstod att det var ett misstag att stjäla valsegern, men andra viljor vägde tyngre. I ett land där säkerhetsapparat, skattemyndigheter och rättsväsende är regeringsorgan så finns det många sätt för

makten att komma åt kritiker och medtävlare. Men bara till en viss gräns. När en person, eller en sak, får tillräcklig folklig förankring så kan det hända att man tvärtom stärker en motståndare då man försöker skada honom. Det var det som hände i våras.

– Turkiska maktspelare, också de som struntar i demokratin, är mycket rädda för att mista legitimitet, säger en före detta ledarskribent på tidningen Hürriyet.

Om Imamoglu grubblar över sådana framtida komplikationer så märks det inte. Han verkar helt inriktad på vardag och konkret handling. Han säger att det som väckte hans intresse för politik inte var några idéer, ”utan upptäckten att min stad drevs på fel sätt”. Han berättar om sin uppväxt att den gav honom tre saker som nu hjälper honom i hans arbete:

– Jag fick kärlek, jag tvingades ta ansvar och jag fick lära mig affärer. Visioner är nödvändiga, men de är den lätta delen; det svåra är det praktiska.

En person som samarbetat med Imamoglu under flera perioder säger till DN:

– Han gör ett försynt intryck, och han är försynt. Men under de här stormiga månaderna har han visat att han tål mycket mer, i fråga om nerver, stress och påtryckningar, än vad någon av oss skulle ha vågat tro. Och han kan leda folk, få dem att göra sitt bästa. Ingen vet hur det här slutar, men det kommer att bli spännande. Alla förstår att det här inte bara gäller Istanbul, utan i någon mening, förr eller senare, också Turkiet.

Nathan Shachar
naranjal@gmail.com

Fakta. Borgmästarvalet i Istanbul

2018

18 december: Partierna CHP och Iyi utser Ekrem Imamoglu till sin borgmästarkandidat.

2019

31 mars: Imamoglu vinner borgmästarvalet med 23 000 röster fler än AKP-partiets Binali Yildirim, president Erdogans kandidat. (Resultatet reviderades senare till 16 000 rösters marginal efter omräkning.)
17 april: Imamoglu svärs in som borgmästare.
6 maj: Den turkiska valmyndigheten annullerar valresultatet och utlyser omval.
23 juni: Imamoglu segrar i omvalet med 800000 röster.
27 juni: Imamoglu tillträder på nytt som borgmästare.

ANNONS:

Fortsatta protester i Hongkong en växande utmaning för Xi Jinping

TORSDAG 8 AUGUSTI 2019

Analys

Tusentals svartklädda jurister intog på onsdagen Hongkongs gator i en tyst

protest för att manifestera sitt stöd för den senaste tidens demonstrationer. Kinas ledare Xi Jinping står nu inför en av sina största utmaningar sedan han kom till makten.

Tysta och klädda i svart marscherade flera tusen jurister längs Hongkongs gator på onsdagen till stöd för de senaste månadernas protester. Manifestationen visar vilket brett stöd det finns för de protester som sköljt över Hongkong. Det handlar inte bara om unga studenter som oroar sig för den forna brittiska kronkolonins framtid. Även inom rättsväsendet, näringslivet och utbildningsväsendet gror ett missnöje med hur samhället utvecklas.

För juristernas del handlar det framför allt om att värna om Hongkongs oberoende rättssystem. De oroar sig för att polisen går allt hårdare fram mot demonstranter och misstänker att politiska skäl ligger bakom att drygt 500 har gripits sedan protesterna inleddes, snarare än lagboken. Många pekar också på att de personer som gått till attack mot demonstranter – av vissa misstänkta att vara anlitade av Peking – inte alls har hejdats av polisen lika snabbt, och kommit lindrigare undan. Nu kräver juristerna en oberoende utredning. Deras protest kommer bara någon dag efter att kaos utbröt i Hongkong.

Polisen tycks gå allt hårdare fram mot demonstranterna. I måndags användes tårgas rikligt, även i bostads- och turistområden. Men myndigheternas taktik verkar inte fungera. Protesterna visar inga tecken på att ge vika och demonstranterna saknar helt förtroende för Hongkongs ledare Carrie Lam.

Den stora frågan är därför när, om och i sådana fall hur centralregeringen i Peking ska intervenera. På senare tid har retoriken från Fastlandskina hårdnat och snart närmar sig den 1 oktober när Kina firar 70 år som Folkrepublik. Det är tänkt att bli ett stolt firande för den kinesiska presidenten Xi Jinping som vill vara den ledare som gjorde Kina till nummer ett i världen igen. Stora militärparader är inplanerade för att manifestera jubileet. Om världens blickar då riktas mot fortsatta demonstrationer skulle det vara ett kraftigt bakslag för Xi Jinping.

Hur Hongkong ska hanteras framstår som den största utmaningen för Xi Jinping sedan han blev ledare 2012. Några enkla lösningar på turbulensen finns inte ur hans perspektiv. Skulle han ge grönt ljus till Folkets befrielsearmé att gå in och stoppa protesterna väntar hårda fördömanden från omvärlden. Gör han å andra sidan ingenting och kaoset fortsätter att belägra Hongkong framstår han som svag, just i den stund när han vill visa styrka.

Marianne Björklund

Fakta. Därför demonstrerar Hongkongborna

Demonstrationerna i Hongkong började som en protest mot planerna på att införa en lag som tillåter utlämning av misstänkta brottslingar till Fastlandskina.

I juni lade Hongkongs regering lagen på is. Men demonstrationerna har fortsatt.

Demonstranterna kräver bland annat att lagen begravs helt, att Hongkongs ledare Carrie Lam avgår, att polisens agerande utreds och att de demonstranter som gripits släpps på fri fot. I bakgrunden finns en oro för att de friheter som Hongkong fick löfte om att behålla vid överlämningen från Storbritannien till Kina är på väg att urholkas.

Sjuka behandlas med cannabis

TORSDAG 8 AUGUSTI 2019

Thailand.
Thailands statliga läkemedelsbolag har levererat 4500 flaskor cannabisolja till landets folkhälsomyndighet för vidare distribution till sjukhus. Leveransen är den första i sitt slag sedan Thailand nyligen legaliserade cannabis för medicinskt bruk.
TT-Reuters

Danskt fläsk gynnas av handelskrig

TORSDAG 8 AUGUSTI 2019

Handelskriget mellan Kina och USA skapar osäkerhet på marknaden. Men inte alla förlorar på kriget, för danska fläskköttsexportörer kan det betyda nya exportmöjligheter.
– När en stor exportör försvinner ger det plats åt andra. När de kinesiska verksamheterna nu inte längre vill köpa från USA finns det plötsligt en lucka på den kinesiska marknaden, säger Jan

Laustsen, områdesdirektör på Landbrug og Fødevarer.
Och i den luckan finns det plats för danskt fläskkött. Han anser att det i första hand är de stora exportörerna Danish Crown och TIcan som gynnas av handelskriget mellan stormakterna. Samtidigt påminner han om att de amerikanska varorna nu måste säljas på andra marknader vilket kan leda till hårdare konkurrens för danskt fläskkött i andra länder.
TT

57 döda i japansk hetta ett år före OS i Tokyo

TORSDAG 8 AUGUSTI 2019

Olympiskt.
Sommarvärmen i Tokyo är en stor snackis inför OS i Tokyo nästa år.
På knappt två veckor har 57 personer dött i Japan på grund av värmen samtidigt som 1 800 har förts till sjukhus. Och somrarna i landet allt varmare. I fjol nåddes rekordtemperaturen 41 grader en bit norr om Tokyo.
I OS nästa sommar har flera av grenarna schemalagts till tidig morgon, men vissa idrottare kan tvingas tävla i extrem hetta.

Med hjälp av kylspray, ispaket, skuggiga viloområden och tält arbetar nu OS-arrangörerna för att underlätta förhållanden under spelen.
TT-Reuters

Birgitta Rubin: Trots sin om-byggnads-historia blir nya Notre-Dame som den gamla

TORSDAG 8 AUGUSTI 2019

Kommentar.
Det franska parlamentet har lagstadgat att Notre-Dame ska återuppbyggas som före branden. Birgitta Rubin ser starka argument både för och emot en trogen rekonstruktion.
Den förödande branden i Notre-Dame de Paris har genererat många fantasifulla förslag till tak och spira i ny form. Kort efter branden i april utlyste Frankrikes premiärminister en designtävling, som genererat skisser på allt ifrån en spira av kristall eller ljusprojektioner, till en korsformad swimmingpool och ett växthus på taket. Men nu är det officiellt, skriver nättidskriften The Art Newspaper: ”Nya Notre-Dame kommer att se ut som gamla Notre-Dame.” Franska parlamentet har klubbat en lag som fastslår att katedralen måste återuppbyggas på ett sätt som ”bevarar monumentets historiska, konstnärliga och arkitektoniska intressen”, med hänvisning bland annat till dess status som Unescos världsarv.
Detta sätter punkt för den hätska debatten mellan traditionalister och modernister. Själv hade jag röstat för en nykonstruktion av den belgiske konstnären Wim Delvoye, sedan länge inspirerad av Eugène Viollet-le-Duc. Den gotikvurmande arkitekten som på 1800-talet renoverade katedralen och ritade den nygotiska spiran som kollapsade i branden.
Samtidigt som om- och påbyggnader genom historien talar för ett nutida tillägg, förstår jag verkligen vördnaden inför detta åttahundra år gamla mästerverk. Notre-Dame är av goda skäl Frankrikes andliga centrum, en symbol för Paris och en turistmagnet som genererat 13 miljoner besök per år. Enligt The art newspaper är

donationerna till återuppbyggnaden uppe i 1 miljard euro.
En ny byrå ska koordinera den extremt komplicerade operationen. En lång rad kulturarvsspecialister, arkitekter och byggnadstekniker är redan städslade. Och – får jag hoppas – experter på brandsäkerhet. Enligt den TV4-sända dokumentären ”Notre-Dame i lågor” publicerades en larmartikel bara några dagar före katastrofen, som varnade för den usla brandberedskapen i just Notre-Dame.

Birgitta Rubin
birgitta.rubin@dn.se

Sluta låtsas som att klimatkrisen är en fråga om höger och vänster

FREDAG 9 AUGUSTI 2019

Klimatforskare har konstaterat att den globala uppvärmningen är unik i sitt slag – under de senaste två millennierna har det

förekommit regionala värmeförändringar, men ingenting som liknar vår tids världsomfattande klimatkris. Som det ser ut just nu kommer 2019 att bli ett av de varmaste åren som uppmätts.
Allvaret kräver ödmjukhet och lyhördhet inför forskningen. Ändå har policyförslag inom klimatpolitiken, ja till och med hela policyområden, på ett godtyckligt sätt kommit att delas upp mellan höger och vänster. Detta visade Expressens ledarsida (7/8) prov på senast i onsdags: kärnkraft är bäst, ekologiskt sämst. I Aftonbladet har det motsatta lyfts fram.
Ironsikt nog är kärnkraften, som kräver långsiktig, statlig planering snarare än marknadskrafter, det energislag som den teknikoptimistiska högern och liberaler – men inte vänstern – hoppas ska lösa många miljö- och klimatproblem. Och fastän det produceras av småföretagare och entreprenörer ratar samma höger närodlat och ekologiskt, som i stället förespråkas av rödgröna sympatisörer.
I själva verket existerar inte den motsättning som målas upp när naiva teknikälskare på detta sätt ställs mot tokiga miljömuppar. I så gott som alla de scenarier för hur vi kan nå temperaturmålen som FN:s klimatpanel IPCC har presenterat spelar kärnkraften en väsentlig roll för mänsklighetens energiförsörjning. Den är ren, effektiv och långsiktigt hållbar. Därför är den bättre än många av alternativen.
Samtidigt har kärnkraften potential att utplåna människor. Detta påpekades nyligen av Aftonbladets ledarsida (14/7) – symptomatiskt nog helt utan att nämna att kolkraften åstadkommer samma sak dag ut och dag in. Kärnkraften är bara farlig när den i mycket sällsynta fall inte

fungerar som den ska. Den smutsiga kolkraften däremot dödar människor även när den fungerar som det är tänkt, som Ola Söderholm konstaterat i poddcasten ”Stormens utveckling”.
Innan den förnybara energitekniken har blivit så effektiv att den kan fylla hela världens energibehov är kärnreaktorerna avgörande om vi ska klara temperaturmålen i Parisavtalet.
Hur är det då med det konventionella jordbruket? Expressen har rätt i att det kan producera mer mat per ytenhet än det ekologiska, men detta gäller bara i ett kortsiktigt tidsperspektiv. Faktum är att det sätt vi nu använder jorden driver på den globala uppvärmningen i en rasande fart.
Obrukad mark fungerar som en lunga där koldioxiden kan absorberas och lagras. Använd på rätt sätt skulle marken därför kunna vara en resurs i kampen mot den globala uppvärmningen. Men när IPCC i går presenterade sin specialrapport om hur mänsklighetens användning av land bidrar till klimatförändringarna var slutsatserna dystra.
Bland annat på grund av det ohållbara jordbruket har marken i stället blivit en gigantisk koldioxidkälla. En femtedel av alla växthusgaser härstammar nu från skogs- och jordbruket. I processen verkar jorden dessutom ha blivit mindre motståndskraftig mot extremväder, vilket vi till följd av uppvärmningen kommer att se mer av i framtiden.
Det industriella jordbruket utarmar jorden och värmer upp planeten. För att vända utvecklingen och säkerställa att den mark som nu används för livsmedelsframställning kan mätta mänskligheten också i en framtid präglad

av varmare temperaturer måste lantbrukare använda teknik som lämnar jorden i inte bara ett lika gott skick som före odlingen, utan i ett bättre. Det kommer, bland annat, att kräva en ekologisk omställning: att sluta bespruta marken med gifter, låta den vila mellan skördar och odla grödor tillsammans med buskar och träd – så kallad agroforestry. Att detta inte utesluter en utbyggnad av kärnkraften borde säga sig självt. Men det är klart. En rimlig klimatpolitik kräver fler nyanser än de som erbjuds bland ärvda 1900-talspositioner.

Elsa Kugelberg
elsa.kugelberg@dn.se

”Klimatnyttan av minskad skogsavverk-ning är enorm”

FREDAG 9 AUGUSTI 2019
DN. DEBATT 20190809

Skogsbruket anses i dag vara koldioxidneutralt. Men i det korta tidsperspektivet, som vi nu måste förhålla oss till, är skogens framtida upptag av koldioxid till ingen nytta. Regeringen bör därför införa koldioxidskatt för biobränslen från skogen och skapa ekonomiska och

politiska styrmedel som leder till att mer skog får stå kvar, skriver fyra forskare.

Enligt FN:s klimatpanel IPCC behöver världssamhället närmast halvera växthusgasutsläppen till 2030 för att klara 1,5-gradersmålet. Skulle uppvärmningen öka över 2–3 grader kan den bli självförstärkande, utan återvändo. I en rapport från IPCC som publicerades i går torsdag betonar man skogs- och jordbrukets stora effekter på mängden växthusgaser i atmosfären och anger bevarande av skog som en snabb metod att hejda uppvärmningen.

Det är bråttom nu därför att vi har släppt lös självförstärkande processer som innebär att uppvärmning ger ännu mer uppvärmning. Ett aktuellt exempel är skogsbränder, vars utsläpp bidrar till ökad uppvärmning, vilket ger fler framtida bränder och så vidare. Andra exempel är metanutsläppen från tinande permafrost och att marken absorberar mer av solenergin när snötäcket minskar.

Förutom att förstärka uppvärmningen, har självförstärkande processer den egenheten att de skapar stor osäkerhet om hur långt uppvärmningen kommer att gå.

I klartext betyder det att vi har en oroväckande hög sannolikhet för scenarier som ingen vill uppleva. Det handlar till exempel om att stora områden blir obeboeliga på grund av hetta och översvämningar med hundratals miljoner på flykt. Så när Greta Thunberg säger ”I want you to panic”, bör vi lyssna. Frågan som måste ställas nu är hur vi snabbt kan minska koncentrationen av växthusgaser i atmosfären. Här, visar det sig, kan skogen spela en viktig roll.

Skogsbruket anses i dag vara koldioxidneutralt, eftersom utsläpp från förbränning av skogsprodukter i framtiden tas upp av den återväxande skogen. I ett 100-årsperspektiv kan det ses som ett rimligt resonemang. Men i det korta tidsperspektivet, som vi nu måste förhålla oss till, är skogens framtida upptag av koldioxid till ingen nytta. I dag och på kort sikt spelar det ingen roll om koldioxiden kommer från fossila bränslen eller från biobränslen. Atmosfären gör ingen skillnad på koldioxidmolekylernas ursprung.

När träd avverkas uppstår två ”minus” i koldioxidbudgeten. Dels minskar den fotosyntetiserande ytan, det vill säga skogens förmåga att binda in koldioxid, dels hamnar merparten av den koldioxid som träden bundit upp under deras kanske åttioåriga liv i atmosfären när papper och biobränslen bränns upp. Det betyder att den kortsiktiga klimateffekten av att avverka skog är negativ. Detta är förvisso en förenklad bild; många små och stora budgetposter måste vägas in för att ge en komplett bild. Det gäller exempelvis utsläpp från skogsmaskiner vid avverkning och substitutionseffekter som uppstår när sågtimmer ersätter betong i byggnader.

Ett antal vetenskapliga studier har emellertid uppskattat vad nettot blir, och i stort sett alla visar att den kortsiktiga effekten av att avverka skog är negativ. En viktig anledning är att en avverkad yta inte tar upp någon koldioxid de första 10–15 åren, tvärtom avges växthusgaser under denna tid. Först efter 60–120 år har den uppväxande skogen kompenserat de utsläpp som sker de första åren efter en avverkning.

Den potentiella klimatnyttan av minskad skogsavverkning är enorm. De träd som avverkas i Sverige under ett år innehåller kol motsvarande 125 miljoner ton koldioxid. En del av detta kol inlagras på längre tid. Det gäller sågat virke som byggs in i hus (12 miljoner ton koldioxid), samt stubbar och rötter som ligger kvar på hygget (31 miljoner ton koldioxid), men det mesta, cirka 82 miljoner ton koldioxid, hamnar snabbt i atmosfären, främst genom eldning av biobränslen och nedbrytning av grenar och barr som ligger kvar på hygget.

Tar vi också med den förlorade tillväxten under de närmaste kritiska 10 åren på den trädlösa marken, och vinsten som uppstår vid substitution av betong med trä vid byggande av bostadshus blir nettotillförseln till atmosfären 126 miljoner ton koldioxid. Det betyder att effekten av ett års avverkning, med påföljande konsumtion, är 13 gånger större än utsläppen från allt vårt flygande och 8 gånger större än utsläppen från vägtrafiken. Faktum är att effekten är mer än dubbelt så stor som Sveriges övriga totala koldioxidutsläpp, som ligger på cirka 53 miljoner ton koldioxid per år. Detta betyder att även små förändringar av de incitament som styr avverkningstakten och användningen av kortlivade skogsprodukter kan ge stor och omedelbar klimatnytta.

En vanlig invändning mot detta resonemang är att den åldrande skogens förmåga att binda koldioxid avtar över tid, för att till slut bli noll. Det tar emellertid mycket lång tid innan skogen slutar ta upp koldioxid och i det korta tidsperspektiv som vi nu bör beakta är effekten av minskande tillväxt försumbar (i

räkneexemplet ovan motsvarar den 0,5 miljoner ton koldioxid).
En bärande tanke i dagens svenska klimatpolitik är den om substitutionseffekter – att vi kan minska utsläppen av koldioxid genom att ersätta fossila bränslen med biobränslen. Det är en utmärkt strategi, men bara när vi nått ett klimatsystem i balans. För att komma dit bör vi utnyttja skogens potential att snabbt lagra stora mängder kol under den kritiska period vi nu har framför oss. Det i sin tur kräver ekonomiska och politiska styrmedel som leder till att mer skog får stå kvar och att vi som konsumenter minskar vår användning av skogsbaserade produkter.
Ytterst måste klimatfrågan ses i ett globalt perspektiv. På global nivå inlagras netto cirka 25 procent av koldioxidutsläppen av landekosystemens växtlighet. Den andelen kan ökas genom att bevara skog och återbeskoga områden. Sverige har unika möjligheter att bidra eftersom cirka 58 procent av landytan utgörs av produktiv skog med stor potential att binda in koldioxid. Som internationellt betydande skogsnation kan vi gå före och visa övriga världen vilken enorm klimatnytta som mer växande skog kan ge.
Klockan tickar. Vi föreslår att riksdag och regering överväger följande åtgärder:
Skapa ekonomiska och politiska styrmedel som leder till att mer skog får stå kvar och ta upp koldioxid.
Inför koldioxidskatt även för biobränslen från skogen.

Göran Englund, professor i ekologi, Umeå universitet
Stig-Olof Holm, lektor i ekologi, Umeå universitet
Bengt-Gunnar Jonsson, professor i ekologi, Mittuniversitetet

David van der Spoel, professor i molekylär biofysik, Uppsala universitet

Karin Eriksson: Hon kan behöva ytterst känsliga fingertoppar i Bryssel

FREDAG 9 AUGUSTI 2019

Ylva Johansson slipper ett besvärligt uppdrag när hon lämnar arbetsmarknadsdepartementet. Men det nya jobbet i Bryssel kan också kräva ytterst känsliga fingertoppar.

J ag har älskat att vara arbetsmarknadsminister", sa Ylva Johansson på torsdagens pressträff, när hon som väntat nominerades till EU-kommissionen. Hon kunde möjligen ha tillagt att det blir rätt svårt att känna den där brinnande passionen för uppdraget under det kommande arbetsåret.

DN:s granskning visar att Arbetsförmedlingen befinner sig i ett besvärligt läge: Nu genomförs breda nedskärningar, samtidigt som myndigheten ska reformeras i grunden enligt januariavtalet. Lägg till att konjunkturen sviktar och att regeringen Löfven kommer att missa det gamla målet om att ha EU:s lägsta arbetslöshet år 2020. Vem skulle inte längta efter en enkel biljett till kontinenten i det läget?

Det sägs att Stefan Löfven tvekade: Ylva Johansson är en av regeringens mest erfarna politiker, och hon blir svår att ersätta. Möjligen väljer Stefan Löfven en intern rockad, och låter till exempel infrastrukturminister Tomas Eneroth, energiminister Anders Ygeman eller civilminister Ardalan Shekarabi ta jobb-frågorna. Om han vill blidka LO kan till exempel organisationens nuvarande vice ordförande Therese Gouvelin komma i fråga. Ylva Johanssons tidigare statssekreterare Irene Wennemo skulle vara ett kompetent alternativ, men hon ska precis tillträda som generaldirektör för Medlingsinstitutet.

Kanske är frågan vem som är beredd att sätta sin politiska karriär på spel i detta svåra läge.
Den stryktåliga slitvargen Ylva Johansson kan i sin tur behöva ytterst känsliga fingertoppar, om hon blir godkänd som EU-kommissionär.
Hon har förvisso redan gjort avtryck i EU genom arbetet med att förbättra villkoren för löntagarna i det så kallade utstationeringsdirektivet. Det är inte klart vad som blir hennes uppdrag i kommissionen. Önskelistan innehåller många svenska hjärtefrågor som klimatet, frihandeln och kampen mot diskriminering.
Men det är inte otänkbart att hon får hantera den sociala pelaren, som lite enkelt uttryckt är ett knippe rekommendationer till EU-länderna om till exempel lika lön för lika arbete.
Regeringen Löfven har varit pådrivande i arbetet med principerna. Kruxet är att många EU-toppar vill gå längre än de svenska Socialdemokraterna och göra lag av rekommendationerna. Och det är knappast i linje med den svenska modellen. Moderaterna mullrar redan om att regeringens kandidat har fel politisk profil och att Sverige riskerar att marginaliseras.
Dock kan detta sägas om kvinnan som kan bli nästa svenska EU-kommissionär: Hon har aldrig någonsin haft som ambition att smälta in i väggen.

Karin Eriksson
karin.eriksson@dn.se

Ylva Johansson föreslås bli ny EU-kommissionär

FREDAG 9 AUGUSTI 2019

Arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S) föreslås bli Sveriges nästa EU-kommissionär. Hon blir därmed den fjärde kvinnan i rad på posten som svensk EU-kommissionär. – Jag är redo att kliva in i den här rollen, säger Ylva Johansson.

Den 1 november ska den nya EU-kommissionen tillträda under ledning av den tyska ordföranden Ursula von der Leyen. Då ska medlemsländernas kandidater ha godkänts av EU-parlamentet och von der Leyen ha delat ut portföljer med ansvarsområden till var och en av kommissionärerna.

För Sveriges del blir det med all sannolikhet arbetsmarknadsminister Ylva Johansson som övertar rollen som EU-kommissionär. På torsdagen nominerade regeringen henne som kandidat och hon blir därmed den fjärde kvinnan i rad som innehar posten som svensk EU-kommissionär. De tidigare är Anita Gradin (S), Margot Wallström (S) och Cecilia Malmström (L).

Ylva Johansson säger att hon är både glad och hedrad över att ha fått frågan av statsminister Stefan Löfven att kandidera

till EU-kommissionär. Hon pekar ut fyra kärnutmaningar som EU står inför under den kommande mandatperioden: värna om EU:s grundläggande värderingar, jobben, klimatet och säkerheten.

Tvekade du någon gång när du fick frågan?

– Nej. Det här är ett fantastiskt steg som jag nu får ta. EU står inför stora utmaningar och jag tror att jag är redo att kliva in i den rollen.

Hur då redo?

– Jag har den erfarenhet, handlingskraft och bredd i min politiska bakgrund som jag tror kommer att vara till nytta i den nya kommissionen.

Ska det bli skönt att slippa arbetsmarknadspolitiken?

– Nej, det är faktiskt lite sorgligt. Jag har älskat att vara arbetsmarknadsminister i Stefan Löfvens regering. Det är inte lätt att lämna, men det var lätt att säga ja till det nya.

Om du själv fick önska, vilka sakfrågor skulle du helst ägna dig åt i EU?

– Jag vill framför allt få en portfölj där jag kan få stort inflytande med mycket lagstiftning och möjligheter att påverka arbetet den kommande mandatperioden. Jag tror att man ska titta efter inflytande snarare än specifika sakfrågor.

Har du inte funderat något kring vilka sakfrågor du vill ägna dig åt?

– Jag är beredd att spela på ganska många platser i ett lag. Jag är en typisk lagspelare, jag har bytt sakområden många gånger förut och jag är beredd att göra det igen. Men jag vill förstås att det ska vara ett område där man kan göra skillnad.

Statsminister Stefan Löfven säger sig vara stolt och nöjd över att kunna nominera Ylva Johansson som EU-kommissionär.

Han vill däremot inte peka ut vilken portfölj han helst ser att Sverige får i den nya kommissionen

– Vi vill att Sverige ska få en portfölj med en kommissionär som har ett tungt EU-mandat. Det finns en mängd frågor som vi tycker är viktiga men vi får avvakta och se vilken struktur von der Leyen kommer med på portföljerna, säger Stefan Löfven.

Det har diskuterats om varje land skulle lägga fram två kandidater, en man och en kvinna. Men Sverige lägger fram en kandidat.

– Vi har blivit formellt ombedda av den tillträdande ordföranden att föreslå en person, helst en kvinna. Det är av det skälet att Ursula von der Leyen ser framför sig att det kommer att vara mest manliga kandidater, säger Stefan Löfven.

Stefan Löfven kommer att senare under hösten meddela när Ylva Johansson lämnar sin post som arbetsmarknadsminister och vem som ska efterträda henne.

Hans Olsson
hans.olsson@dn.se

Fakta. Sveriges tidigare EU-kommissionärer

Cecilia Malmström (L), 2010–
Ansvar för inrikes frågor 2010–2014.
Ansvar för handelsfrågor 2014–
Margot Wallström (S), 1999–2010
Ansvar för miljö 1999–2004.
Ansvar för institutionella relationer och kommunikation 2004–2010.
Förste vice ordförande 2004–2010.
Anita Gradin (S), 1995–1999
Ansvar för rättsliga och inrikes frågor 1995–1999.

Klimatförändringen hotar hela världens matförsörjning

FREDAG 9 AUGUSTI 2019

Klimatförändringen är ett hot mot världens matförsörjning. Samtidigt måste växthusgasutsläpp från matproduktion och annan användning av mark minska om klimatmålen ska nås, konstaterar en ny FN-rapport.

Klimatförändringen med värme, torka och extremväder hotar hela livsmedelssystemet. Skördar kan bli mindre, maten kan bli dyrare, få minskat näringsinnehåll och leveranskedjor kan bli mer osäkra. Pressen ökar på de begränsade landområden som ska försörja en ökande befolkning.

Dessutom står jordbruk, skogsbruk och annan markanvändning för närmare en fjärdedel, 23 procent, av de utsläpp av växthusgaser som människan orsakar, konstaterar FN:s klimatpanel IPCC i en ny specialrapport som presenteras på torsdagen.

– Många tror att det främst är energi- och transportsektorn som är viktigt när det gäller klimatförändringen, men egentligen är det markanvändning som kommer att bli än mer viktig i framtiden. Inom energi och transport är övergången redan på väg med förnybar energi, men när det gäller mark, jordbruk och köttproduktion har vi ännu inte gjort så mycket, säger Francis X

Johnson, forskare vid SEI, Stockholm environment institute och en av huvudförfattarna till rapporten.
Närmare tre fjärdedelar av jordens isfria landområden är i dag direkt påverkade av människan. Naturens egna processer har möjlighet att absorbera koldioxid i en omfattning som motsvarar närmare en tredjedel av utsläppen från fossila bränslen och industrier. Hur marken används har därför stor betydelse för klimatsystemet.
– Om vi ska nå klimatmålen måste alla utsläpp minskas ned till noll, det gäller även utsläppen från markanvändningen, säger Markku Rummukainen, Sveriges representant i IPCC samt professor i klimatologi vid Lunds universitet, och expert vid SMHI.
Den globala befolkningsutveckling och förändringar i konsumtion när det gäller såväl mat som textil, timmer och energi har gjort att vi i dag ligger på nivåer av förbrukning av land och färskvatten som saknar motstycke i historien. Jordbruk förbrukar nu cirka 70 procent av de globala vattenresurserna.
Förändringar i konsumtionsmönster har bidragit till att cirka 2 miljarder vuxna nu är överviktiga, samtidigt är cirka 821 miljoner människor fortfarande är undernärda.
Det finns stora regionala skillnader, men den ökade konsumtionen bidrar till ökande utsläpp av växthusgaser, förlust av naturliga ekosystem som skog, savann, naturliga betesmarken, och minskad biologisk mångfald.
– Olika typer av mat har olika klimatpåverkan. Hållbara matvanor kan bidra till minskade utsläpp och trycket på markanvändning genom att hållbart få

fram fler kalorier på samma yta. Växtbaserad mat har mindre klimatpåverkan än djurbaserad, säger Markku Rummukainen.
Rapporten ger inga direkta rekommendationer när det gäller till exempel köttätande, men konstaterar att en ”balanserad” diet med växtbaserad mat som spannmål, grönsaker, frukt samt kött som har producerats hållbart med lägre utsläpp av växthusgaser ökar förmågan att begränsa klimatförändringen. Närmare en tredjedel av de livsmedel som produceras blir aldrig uppätna och blir alltså matsvinn. Det innebär att de utsläpp som den matproduktionen har stått för har skett i onödan.
– Att minska matsvinnet innebär bara vinster, säger Markku Rummukainen.
Rapporten tar upp olika åtgärder för att motverka klimatförändringen; hållbarhet och snabba insatser är nyckelord som ofta återkommer.
– En åtgärd är att prioritera trädplantering främst i tropiska länder där positiv klimatpåverkan kan vara mycket större än i andra delar av världen. Men det krävs viss teknik om du vill använda det som klimatåtgärd. Planterar man för många träd eller på fel plats kanske det kräver för mycket vatten till exempel och kan bidra till markförstöring, säger Francis X Johnson.
Biobränsle hålls ofta fram i klimatdebatten som lösningen på att minska utsläppen, inte minst i transportsektorn, både när det gäller marktransporter och flyg. I rapporten lyfts en varningsflagg för att bioenergi måste hanteras noggrant för att undvika att den påverkar tillgången på livsmedel, biologisk mångfald och markförsämring.

Elena Manaenkova, biträdande generalsekreterare för Meteorologiska världsorganisationen, och Hoesung Lee, ordförande för IPCC.

Jannike Kihlberg

jannike.kihlberg@dn.se

Fakta. 7 000 forskningsrapporter har analyserats

IPCC, The Intergovernmental panel on climate change, är ett FN-organ som har till uppgift att analysera vetenskap relaterad till klimatförändring. Mer än 7 000 forskningsrapporter har analyserats och ligger till grund för IPCC-rapporten om markanvändning.
Rapporten har sammanställts av 107 ledande forskare från 52 länder.

Indien försöker isolera Kashmir från omvärlden

FREDAG 9 AUGUSTI 2019

Indien har tagit ett järngrepp om Kashmir sedan delstaten fråntogs sitt relativa självstyre. Över 500 personer har frihetsberövats och det omstridda området är helt avskuret från omvärlden.

FN varnar nu för försämrade mänskliga rättigheter.

Delstaten Jammu och Kashmir gick på torsdagen in på sin fjärde dag med total nedsläckning. Mobiltelefoner fungerar inte, fasta telefoner är avstängda, liksom tv-kabelnätet. Utegångsförbud råder, tiotusentals kravallutrustade indiska soldater patrullerar gatorna som är kantade av taggtråd.

Dessutom har över 500 människor, bland annat aktivister, universitetsprofessorer och högt uppsatta politiker, gripits under de senaste dagarna. Allt för att försöka hindra ilskna protester från invånarna efter beslutet att frånta delstaten sin speciella status med relativ självständighet i Indien.

Nedsläckningen är så extrem att FN nu varnar för att den begränsar de mänskliga rättigheterna genom att utestänga människor från information och frånta

dem möjligheten att delta i det demokratiska samtalet.
– Vi är djupt oroade för att de senaste begränsningarna i indiskkontrollerade Kashmir kommer att försämra läget för mänskliga rättigheter i regionen, sade Rupert Colville, talesperson för FN:s kontor för mänskliga rättigheter på torsdagen.
Avbrutna kommunikationer och godtyckliga gripanden har varit återkommande företeelser i Kashmir. Men lika avstängd som nu har regionen inte varit tidigare.
– Det är något med den här nedsläckningen som är drakonisk på ett sätt som mörkläggningar inte brukar vara, säger David Kaye, FN:s speciella rapportör för yttrandefrihet, till the Guardian.
Följden är bland annat att människor inte kan ringa ambulans, och att familjemedlemmar som lever på olika platser inte kan kontakta varandra.
Det är som ett fängelse, säger en man till The Guardian. Han har precis anlänt från Kashmirs största stad Srinagar till Delhi med ett handskrivet boardingkort, eftersom datasystemen ligger nere.
Nedsläckningen inleddes efter att den hindunationalistiska premiärministern Narendra Modi i början av veckan meddelade att den indiska delen av Kashmir inte längre får behålla sin relativa självständighet. Kashmir har sedan området delades – efter ett krig mellan Pakistan och Indien – varit ett stridsämne mellan de två kärnvapenstaterna, och har orsakat två krig.
Indiens beslut har inte oväntat väckt kraftiga protester i Pakistan som gör anspråk på Kashmir. Under torsdagen meddelade Pakistan att all tågtrafik till

Indien stoppas och på gatorna i Pakistan pågår ilskna protester. Landet har också förbjudit indiska filmer från att visas på dess biografer.
Det finns en oro för en upptrappad militär konflikt mellan Pakistan och Indien. Men på torsdagen förklarade Pakistans utrikesminister Shah Mehmood Qureshi att landet inte överväger en militär attack.
– Vi tittar snarare på politiska, diplomatiska och legala möjligheter att hantera situationen, sade utrikesministern.
Bland annat har Pakistan meddelat att den indiska ambassadören i landet ska utvisas och att handeln med Indien avbryts.
Landets utrikesdepartement överväger också att ta tvisten om Kashmirs slopade självstyre till Internationella domstolen i Haag.

Informationen inifrån Kashmir är knapphändig. Men enligt Reuters, som har talat med två poliser, har sporadiska protester uppstått och minst 13 personer skadats av stenkastning.
För invånarna i Kashmir är beslutet ett bakslag. De befarar att regionen ska ”invaderas” av invånare från resten av Indien och ändra på befolkningsstrukturen. Kashmir är den enda delstaten i Indien där majoriteten av invånarna är muslimer.
Att frånta regionen dess speciella status har länge varit ett krav från hindunationalister och var ett av premiärminister Narendra Modis vallöften. Från regeringens sida finns en förhoppning om att draget ska förbättra ekonomin i regionen som tidigare har kunnat stifta sina egna lagar, förutom i försvars- och utrikesfrågor.

Marianne Björklund
Fakta. Slopat självstyre

Kashmir vid foten av Himalaya har varit ett stridsämne mellan Indien och Pakistan ända sedan 1947 då Storbritannien försvann som kolonialmakt. Båda länderna hävdar att de har rätt till området. I dag tillhör en större del Indien och en mindre del Pakistan. Gränsen där emellan är en av de mest militariserade i världen. En liten del av Kashmir, Aksai Chin, tillhör Kina.
Efter att den större delen av Kashmir gick upp i Indien utlovades hög grad av självstyre, genom artikel 370. I måndags meddelade Indien att artikeln dras tillbaka.

Donald Trump har förbrukat sitt landsfaderliga kapital

FREDAG 9 AUGUSTI 2019

Analys

Ingen av de åtta överlevande offer som vårdas på universitetssjukhuset i El Paso efter massmordet i helgen ville träffa president Donald Trump när han besökte den våldshärjade gränsstaden i Texas. En påminnelse om hans

monumentala misslyckande som president.
Det är inte första gången som offer för rasistiskt vapenvåld säger ”nej, tack” till Donald Trump när han erbjuder sin tröst i egenskap av president.
Minns Pittsburgh, staden på östkusten där elva judar sköts ihjäl i en synagoga av en antisemit i oktober i fjol. Pittsburghs borgmästare, demokraten Bill Peduto, avrådde Trump från att besöka staden efter massmordet, det värsta antisemitiska dådet i amerikansk historia. 70 000 medborgare skrev under ett brev som vädjade till Trump att stanna i Washington, så länge han inte förmådde ta avstånd från ”vit nationalism”. När - presidenten ändå kom protesterade uppåt 2 000 personer, bland andra medlemmar ur den drabbade församlingen.
Mönstret upprepas nu i El Paso, gränsstaden i västra Texas där 22 personer dödades i ett varuhus i lördags morse. Trump besökte El Paso under några timmar på onsdagseftermiddagen. Åtta personer som vårdas på universitetssjukhuset för skador efter dådet tackade nej till att träffa Trump. En talesperson från sjukhuset antydde att patienterna inte mäktade med några besök. Men enligt Washington Post hade de tidigare träffat lokala politiker.
Det var kanske främst *en* gäst som de inte orkade ta emot. Landets president och överbefälhavare.
Varför? Det vet vi inte. Var och en av de åtta har sina egna skäl. Vad vi vet är Trumps resor till katastrofplatser ibland kan påminna om partipolitiska jippon. (Under onsdagen berömde han en kvinnlig polis i El Paso: ”Jag såg dig på tv härom

dagen och du var fantastisk”.) I såväl Pittsburgh som i El Paso finns en avsky eller misstro mot presidenten som rör kopplingen mellan Trumps retorik och gärningsmannens avsikter. Den misstänkte massmördaren i El Paso ansåg att latinamerikaner ”invaderat” Texas, en befolkningsgrupp som Trump återkommande har misstänkliggjort sedan han annonserade sin presidentkandidatur sommaren 2015. Är Trump därmed skyldig till dådet? Stjärndemokraten från New York, Alexandria Ocasio-Cortez, har sagt att Trump är ”direkt ansvarig” för det. Andra demokrater har betonat att gärningsmannen är den enda som är direkt ansvarig.

Demonstranter i El Paso under onsdagen använde sig av Trumpkampanjens retorik för att markera avstånd mot presidenten. ”Skicka tillbaka honom”, skanderade en person. Ett eko av den ramsa som Trumpfans riktade mot den muslimska, somalisk-amerikanska kongressledamoten Ilhan Omar i juli – ”Skicka tillbaka henne!”, ropade Trumpanhängare i North Carolina om Omar. Strax innan massmötet hade Trump uppmanat fyra kvinnliga kongressledamöter med minoritetsbakgrund att återvända till sina hemländer (alla fyra är amerikanska medborgare).

Scenerna från El Paso visar hur svårt, eller omöjligt, det har blivit för Trump att uppfylla vissa av presidentämbetets mer grundläggande uppgifter, som att trösta oliktänkande i kris. Han har helt och hållet sig själv att skylla. Trump är så framgångsrik som demagog och hejaklacksledare för sina kärnväljare att han inte har något landsfaderligt kapital

kvar. I den meningen saknar USA för närvarande en ledare.
Före El Paso besökte Trump Dayton i Ohio, där nio personer sköts ihjäl och 27 skadades natten till söndagen. Om svenska läsare tycker att ortsnamnet Dayton låter bekant kan det bero på fredsavtalet som förhandlades fram där mellan jugoslaviska krigsherrar under Bill Clintons presidentskap, Daytonavtalet från 1995.
I Dayton i onsdags besökte inte Trump kvarteret där massmordet ägde rum. Stadens borgmästare Nan Whaley förklarade att Trump inte var välkommen där. Den misstänkte mördaren i Dayton var inte högerextrem. Tvärtom tycks han ha sympatiserat med vänsterradikal retorik. Innebär det att vänsterföreträdare som Bernie Sanders och Elizabeth Warren bär skuld för Daytondådet? Ja, om man följer logiken från El Paso, skriver kolumnisten Marc Thiessen i Washington Post, som avråder från det.
Helt oavsett vad man gör av kopplingen mellan våldsam retorik och fysiskt våld – en diskussion som ingen seriös politiker kommer undan – står det klart att Donald Trump inte har någon trovärdighet i frågan alls. Han är inte ens välkommen in i de rum där den diskussionen förs, mellan människor som drabbats. Det är lätt att förstå offer som inte vill ge Trump politisk legitimitet genom att synas på bild med honom. Trump har alienerat sitt folk så till den grad att de inte vill ha besök av USA:s president vid sjukhussängen. Det är i sig en farlig situation.

Björn af Kleen
bjorn.afkleen@dn.se

Massgripanden i räd mot papperslösa

FREDAG 9 AUGUSTI 2019

680 personer har gripits i en räd mot papperslösa invandrare, den mest omfattande hittills under Donald Trumps presidentskap.

Den amerikanska migrations- och tullpolisen ICE gjorde en räd mot sju arbetsplatser i sex städer i sydstaten Mississippi under onsdagen. 600 agenter från ICE deltog i den största räden mot arbetsplatser i delstatens historia. Myndigheten grep 680 personer som man misstänker är papperslösa

Räden riktades mot ett antal kycklingindustrier. Det var kulmen av ett års arbete och tillslaget skedde i samarbete med delstatens åklagarkammare.

De gripna fördes ombord på bussar som tog dem till ett förvar där de nu ska förhöras. Amerikanska medier visar fotografier på människor i hårnät och andra skyddskläder som radats upp utanför bussar. På sociala medier spreds snabbt protester under vinjetten #ICEraids – bilder på gråtande barn som enligt uppgifter börjat skolan samma dag som föräldrarna frihetsberövats.

Livsmedelsindustrin, i synnerhet den krävande kycklinghanteringen, har länge varit beroende av invandrad arbetskraft, av människor beredda att arbeta med händerna i kylslagna lokaler under dygnets alla timmar. Industrierna i fråga hävdar att man använt sig av ett system –

E-verify – som ska upptäcka arbetssökande som är papperslösa.
Men vissa av arbetarna har använt sig av amerikanska individers personnummer, eller tagit sina barns uppgifter, och därmed passerat som amerikanska medborgare. Företagen säger sig samarbeta med ICE.
Omkring elva miljoner papperslösa invandrare befinner sig i USA, enligt officiella uppskattningar. Räden iscensattes bara några dygn efter massmordet i El Paso, en gränsstad i västra Texas där en majoritet av befolkningen har latinamerikanska rötter. USA:s latinamerikanska population – 56,5 miljoner människor, 18 procent av befolkningen – har anledning att känna sig skakad. ICE ställföreträdande chef Matthew Albence säger att tillslaget på arbetsplatserna var planerat långt innan masskjutningen ägde rum.
Trump har gång på gång utlovat hårdare tag mot invandrare. Men han har i praktiken haft svårt att täppa till gränsen mot Mexiko, och deporteringstakten har varit långsammare än under företrädaren Obama. Som mest deporterade Obama 409 849 personer under ett år (2012). Under 2018 deporterade Trump 256 085 papperslösa, enligt siffror i Wall Street Journal.

Björn af Kleen
bjorn.afkleen@dn.se

Försvunna presidenten dök upp som superhjälte i stats-tv

FREDAG 9 AUGUSTI 2019

Jorden runt. Turkmenistan

Gurbanguli Berdymuchammedov, president i Centralasiens mest slutna diktatur, var oförklarligt försvunnen i en månad. Det ryktades att han var död. Men häromdagen dök diktatorn upp – som superhjälte i stats-tv.

När medborgarna i Turkmenistan slog på tv:n i söndags kväll fick de sig till livs ett halvtimmeslångt program som visar det minst sagt späckade program som presidenten underkastar sig. Då hade Berdymuchammedov inte visat sig offentligt på en månad.

Men nu var han tillbaka, med besked. Tv-bilderna visar hur han spelar bowling och slår tre strikar i rad. Han komponerar musik – tv-fotografen har fångat presidenten spelandes gitarr och lutad över ett mixerbord. Han cyklar (utan hjälm), övar gevärsskytte (och träffar mitt i prick) samt studerar gamla urkunder.

Inslagets höjdpunkt inträffar när den 62-årige presidenten kliver in i en rallybil, åker rätt ut i öknen och tar en sväng förbi Turkmenistans mest spektakulära naturfenomen, den så kallade porten till helvetet: en krater med ständigt brinnande

naturgas som uppstod 1971 efter en misslyckad borrning av sovjetiska geologer. Tack vare en av världens största naturgasreserver har hålet hållits brinnande i snart 50 år.
Avsikten med programmet var förstås att dementera ryktena om presidentens död och framför allt att visa vilken aktiv ferie han haft. Men i omvärlden har uppenbart tillrättalagda scener snarast förstärkt bilden av ett uppblåst och verklighetsfrämmande ledarskap.
Turkmenistan, ibland kallat Centralasiens Nordkorea, har en lång och inte så stolt tradition av ledare som är bättre på att odla personkult än att utveckla sitt land. Berdymuchammedovs företrädare Saparmurad Nijazov, som avled 2006, tog titeln ”Turkmenbasji”, turkmenernas fader. Han lät uppföra en 60 meter hög roterande staty över sig själv. Nijazov döpte också om månaderna och gav sitt eget namn till årets första månad.
Den nye presidenten har fortsatt i samma stil. Ett av Berdymuchammedov s första beslut var att resa en gyllene staty föreställande honom själv. När det gäller sådant som fri press och mötesfrihet är initiativförmågan sämre: parabolantenner är förbjudna och internet censurerat. Politisk opposition i ordets rätta bemärkelse existerar inte. Vid det senaste valet fick presidenten 98 procent av rösterna.

Erik Ohlsson

Fakta. Avskaffade operaförbudet

Turkmenistan har 5,4 miljoner invånare och en yta jämförbar med Sveriges. Landet har världens fjärde största naturgasreserver och gasexporten svarar för nästan alla statsinkomster. Befolkningen överlever på

självhushållning och regeringssponsrade matransoner. President Gurbanguli Berdymuchammedov tillträdde 2006. Han avskaffade några av företrädaren Nijazovs mest bisarra lagar, som operaförbudet, men följer i mångt och mycket den gamla repressiva linjen.

Uppvärmningen av klimatet kan snabbas på av skogsbränderna

FREDAG 9 AUGUSTI 2019

Sommarens bränder i Arktis har hittills gett utsläpp av cirka 125 miljoner ton koldioxid, ungefär lika mycket som Sverige släpper ut på två och ett halvt

år. Klimatförändringen förvärrar bränderna samtidigt som dessa i sin tur bidrar till att öka på takten i klimatförändringen.

Årets skogsbränder i Arktis saknar motstycke, enligt Mark Parrington, skogsbrandsexpert på Cams, Copernicus climate change service, EU:s program för rymdövervakning av jorden.

Bränderna startade i juni och även om skogsbränder är vanliga under sommarsäsongen, maj till oktober, är det ovanligt med bränder så långt norrut så tidigt på säsongen och att de har pågått så länge är extremt ovanligt, enligt forskarna.

Med en högre global medeltemperatur, ändrade nederbördsmönster och ökad torka ökar risken för skogsbränder. Och även om de startar av naturliga orsaker gör hög värme att bränderna förvärras.

Arktis har haft flera värmeböljor. Globalt är juli år 2019 den varmaste månad på jorden som har uppmätts, och juni år 2019 är den varmaste juni sedan mätningarna startade.

Fortfarande i augusti brinner det kraftigt i Sibirien som har drabbats värst, med både flest och störst bränder. Över 700 bränder har gjort att cirka 33 000 kvadratkilometer, ett område större än Belgien har brunnit. Även Alaska, Grönland och Kanada har drabbats. Röken från de stora bränderna har synts tydligt från Nasas satelliter.

I de otillgängliga områden där bränderna härjar har marken och skogarna fungerat som infångare av koldioxid. I arktiska områden med permafrost och torv finns stora mängder metan, en extremt kraftfull växthusgas, bundet i marken sedan tusentals år. Nu förvandlar elden dessa

områden till stora utsläppskällor av växthusgaser.
Hittills har bränderna orsakat utsläpp på cirka 125 miljoner ton koldioxid, enligt forskare på Cams. Det motsvarar ungefär Sveriges utsläpp under två och ett halvt år och är de högsta sedan övervakningen av bränders utsläpp startade 2003.
En stor del av sotpartiklarna kommer dessutom att landa på snö och isytor i Arktis vilket leder till att avsmältningen ökar eftersom en mörkare yta inte reflekterar solstrålarna utan i stället värms upp.
Skogsbränderna i Arktis kan ses som ett skolexempel på det som klimatforskarna kallar för ”feedbackeffekter”. Effekten innebär att ökade halter av växthusgaser driver på en ökad uppvärmning vilken leder till händelser som i sig förstärker klimatförändringen.
Klimathistoriska rekord sätts nu på löpande band. Troligen kommer 2019 att bli ett av de varmaste åren som har uppmätts och perioden 2014–2019 kommer sannolikt att bli den varmaste femårsperiod som hittills har noterats.
– Det här är inte science fiction. Det är klimatförändringen i verkligheten. Det händer här och nu och kommer att förvärras i framtiden om vi inte agerar snabbt, sa Petteri Taalas, generalsekreterare för Världsmeteorologiska organisationen WMO i en kommentar till deras rapport om sommarens värme och bränder.

Jannike Kihlberg
jannike.kihlberg@dn.se

Fakta. Bränder på yta större än Belgien

Skogsbränderna i Arktis började redan i juni. I Alaska har cirka 9 700 kvadratkilometer mark brunnit, ett område motsvarande Östergötland. I Sibirien har mer än 33 000 kvadratkilometer mark brunnit, ett område som är större än Belgien. Hittills har bränderna orsakat utsläpp på cirka 125 miljoner ton koldioxid. Sverige släpper ut drygt 50 miljoner ton per år inom landets gränser.
Källa: Cams, Naturvårdsverket

”Jag vill att Storbritannien förblir en vetenskaplig stormakt.”

FREDAG 9 AUGUSTI 2019

Storbritanniens premiärminister **Boris Johnson** vill införa ett snabbspår till brittiska visum för ”de smartaste och bästa” i syfte att locka ledande forskare till landet efter brexit.
TT-AFP

Rysk utredning mot Apple

FREDAG 9 AUGUSTI 2019

Den ryska konkurrensmyndigheten har inlett en utredning mot Apple, efter att ha tagit emot en anmälan från it-säkerhetsbolaget Kaspersky Lab. Enligt myndigheten misstänks Apple för att ha missbrukat sin dominerande ställning på marknaden för mobilappar.
Myndigheten ska nu undersöka varför - Kasperskys app Safe kids inte har uppdaterats i Apples appbutik, något som ska ha lett till att appen har tappat funktionalitet. Samtidigt har Apple, enligt anmälan, släppt uppdateringar av den egna appen Screen time, med liknande funktioner som Kasperskys app. **TT-Reuters**

Kalmar slott på lista över världens vackraste

FREDAG 9 AUGUSTI 2019

Den amerikanska tv-kanalen CNN har listat världens 21 vackraste slott. På listan finns det sagolika Neuschwanstein i Tyskland, riddarslottet Bodiam Castle i England och världsarvet Himeji i Japan. Men också, och inte minst: Kalmar slott.

”Skandinaviens bäst bevarade renässansslott”, skriver CNN i sin motivering.

Kalmar slott dateras till slutet av 1100-talet, men fick sin nuvarande stil först i slutet av 1500-talet. Slottet har haft en stor betydelse i svensk historia. Det var exempelvis på Kalmar slott som Kalmarunionen slöts 1397.

I slutet av 1600-talet blev slottet mindre viktigt och tilläts förfalla, tills man på 1850-talet påbörjade ett omfattande renoveringsarbete. Sedan dess har Kalmar slott underhållits och går i dag att besöka för guidade turer och utställningar av olika slag.

TT

Visst kan populismen besegras

LÖRDAG 10 AUGUSTI 2019

Det var ett gott tecken när Ekrem Imamoglu besegrade regimkandidaten i Istanbuls borgmästarval tidigare i år. Recep Tayyep Erdogans järngrepp om turkisk politik fick sig därmed en ordentlig törn.
Imamoglu – som Nathan Shachar intervjuar i torsdagens DN – är i sin tur ett gott exempel på hur den auktoritära populismen, som just Erdogan är ett typ fall av, kan betvingas.
Auktoritära populister – vare sig de är vänster som Hugo Chávez, höger som Rodrigo Duterte, eller av konfessionellt snitt som Erdogan – har aldrig någon respekt för den liberala demokratin. De ger sig gärna på rättsstat och maktdelning. Men eftersom de gör anspråk på att representera folkmajoriteten grundar de sin legitimitet på det som sker vid valurnorna. De har inga problem att tänja på spelets regler så att motståndarna får det svårt, men att avskaffa val helt och hållet är svårt. Det gör att väljarna, som de i Istanbul, kan säga ifrån.
Varför de skulle göra det påminner Imamoglu också om. Populister har i regel två huvudnummer. Det första är enkla lösningar på svåra problem. Genomarbetade planer ingår inte i repertoaren. Imamoglu betonar också vad som väntade honom när han tog över

styret i Turkiets största stad: misskötsel, slöseri, korruption.
Nathan Shachar noterar att Ekrem Imamoglu är artig, generös och att han undviker verbala grovheter. Det gör inte populisten. Erdogan och hans hejdukar slungar gärna anklagelser som ”terrorist” och ”förrädare”.
Populistens andra huvudnummer är nämligen polariseringen. Syndabockar målas ut. Motståndarna förnedras och hånas.
I längden tröttar såväl populistens politik som stil ut dem som röstat fram dem. Om de inte, som i Venezuela, fullständigt demolerat demokratin, tar väljarna till slut därför ofta chansen att säga från.

Martin Liby Troein
martin.liby-troein@dn.se

Ledare: Sverige bör sikta högt och rätt i Europasam-arbetet

LÖRDAG 10 AUGUSTI 2019

Den europeiska unionen är Sveriges viktigaste plattform för att kunna spela en roll i världen. Här samlas de flesta av våra

grannar i ett samarbete byggt för att trygga freden, värna demokratin och utöka friheten. Detta uppdrag är med dagens politiska klimat viktigare än på mycket länge.

Cecilia Malmström har i sin roll som handelskommissionär betytt mycket för att i en tilltagande protektionistisk omvärld söka allianser och avtal för att avskaffa hinder för handel. Om regeringens nominering av Ylva Johansson till svensk EU-kommissionär kan ge Sverige en lika tung och drivande roll återstår att se.

Johansson har varit en kompetent minister i ett flertal olika roller. Och när andra ministrar har gömt sig bakom nödvändigheten när de försvarat samarbetet mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna, har Ylva Johansson talat väl om att försöka genomföra de välbehövliga reformer på arbetsmarknadsområdet som skissats i januariavtalet. Vem Stefan Löfven kan utse för att lika trovärdigt fylla samma ministerroll är inte enkelt att sia om.

Samtidigt vore det oroväckande om Johanssons senaste roll också speglar regeringens ambitioner rörande kommissionärsportfölj. På arbetsmarknadsområdet och inom EU:s så kallade sociala pelare har utvecklingen gått åt fel håll, med regeringen som pådrivare. De skärpta reglerna i utstationeringsdirektivet och den svenska implementeringen försvårar för utländska arbetare genom att ge facket veto och rätt att vidta konfliktåtgärder också mot avtal som uppfyller svenska lagar och avtalens lönekrav. Detta kommer att slå mot en svensk byggsektor som redan lider av höga kostnader och arbetskraftsbrist.

Att, som exempelvis Frankrike förespråkar, införa minimilöner och harmoniserade villkor på EU-nivå skulle ytterligare försvåra den fria rörligheten för arbetskraft och minska dynamiken i viktiga sektorer.
Nästa år, 2020, summeras ännu en tioårsplan för att göra Europas ekonomi ledande inom dynamik, tillväxt och hållbarhet. Med ett Europa fast i låg tillväxt och sjunkande produktivitet talar allt för att de stora orden flugit högt över de verkliga resultaten – precis som när den första tioårsplanen summerades 2010. Att planerna gått i stöpet är en bidragande orsak till att Europa, som åren efter millennieskiftet av vissa statsvetare tippades överta USA:s ledande roll i världen under 2000- talet, sackar i utveckling och spricker i fogarna.
Ska denna stagnation kunna brytas borde Sveriges prioriterade frågor snarare vara handel, konkurrens eller klimat. En portfölj som rymmer ett större utgiftsområde i behov av att skäras ner – som jordbruks- eller regionalpolitik – vore också en högst lovvärd och ansvarstagande ambition. Ylva Johansson skulle säkert axla sådana roller väl.
Det skulle inte heller skada med offentligt uttalade ambitioner rörande kommissionärsportfölj. Sverige bör sikta både högt och rätt, och vilka sakfrågeområden som prioriteras är inte någon intern regeringsangelägenhet. Ylva Johanssons eget besked att fokusera på europasamarbetets värderingar och rättsstatens principer var förvisso klokt. Men värnandet av sådana principer visar sig framför allt i vad man gör och inte i vad man säger. Att öppet tala om och vara beredd att axla ett tungt sakområde i kommissionen demonstrerar att Europasamarbetet tas på allvar och är att räkna med.
DN 10/8 2019

Världen riskerar att skakas om när den amerikanske buffeln hastar fram

LÖRDAG 10 AUGUSTI 2019

På andra sidan Atlanten finns inte det problem som inte kan lösas. Och eftersom tid är pengar ska det göras snabbt.

Politik är det möjligas konst – tro aldrig något annat – och det möjligas viktigaste dimension är tiden.

Fast det där med tid är knepigt. Gärna vill vi tro att tid är tid, att en timme är en timme överallt. Men ett svenskt ”i morgon” motsvarar inte ett spanskt ”mañana”; ett tyskt ”Augenblick” är inte ett balkanskt som mer har med avsikt än med tidsangivelse att göra, heller ingenting säger om dess faktiska utsträckning i tiden, inte ens om ett sådant balkanskt ögonblick har vare sig början eller slut.

Ekonomer sysslar mer konkret med tid än politiker och filosofer, och har försökt att skapa en rudimentär ordning i denna

tidsvillervalla genom att åtminstone skilja på kort och lång sikt. Men liksom aktieportföljsförvaltarens ”lång sikt” ofta nog visar sig mycket kortsiktig, tycks John Maynard Keynes’ ”lång sikt” (då vi alla är döda) göra distinktionen föga meningsfull och därmed användbar.
Var det en ekonom som en gång myntade uttrycket ”tid är pengar”?
Vet ej. Bara att det i våra dagar är en långt mer amerikansk än europeisk dogm och som radikalt reducerar de aspekter av tid som har med metafysik och historia att göra. Av det senare har amerikanen nästan ingenting alls. Det går att hävda att de första europeiska amerikanerna medvetet bytte bort tid – alltså den europeiska historia de ville bli av med – mot just rum, dessa gränslösa amerikanska vidder som kunde tas i besittning. Som bäst syns det i amerikanska städer: glest utspridda över stora ytor, rätlinjiga koordinatsystem av gator, omöjliga att europeiskt flanera längs, och med byggnader bara sällan äldre än sådär hundra år.
Den klassiska europeiska staden däremot är gammal, trång och utan räta linjer och stora avstånd. Den består av just ingenting annat än tid i form av historia, och det fysiska avtryck den lämnat efter sig är detta virrvarr av gränder och gator som man för tre- eller fyrahundra år sedan visste vart de tog vägen, fast inte längre. Och gränderna och gatorna har namn efter kungligheter och fältherrar, personer som levt och dött för länge sedan, inte försedda med enbart nummer eller något av naturens väderstreck som i Den Nya Världen.
Amerikansk tid utmärks av sin knapphet. Inte minst gäller det för politiken. Det får genast konsekvenser för vad som är

politikens själva materia: identifieras något i Amerika som problem, så innebär det något som går att lösa och detta inom rimlig (läs: kort) tid. Dock strider detta mot all europeisk erfarenhet. Vår historia lär att de flesta problem, i alla fall de som förtjänar namnet, saknar lösning. Den tid som ägnas åt dem riskerar därför att bli till tidsfördriv eller åtminstone till en tid försedd med öppet slut.
Och vi har massor av den varan fast till ringa användning.
Men trots att vi européer sedan förra seklet har världens undergång bakom oss förmår vi inte bekänna oss till en sådan insiktsfull hopplöshet. Det vore inte möjligt, därför inte heller politik. I stället försöker vi dölja de olösliga problemen i ändlösa (sic) samtal och förhandlingar, som ändå kan ha fördelen att förhindra att vad som i grunden är olösligt inte akut manifesterar sig i hela sin olöslighet. Alltid något, menar européen. Bortkastad tid (alltså pengar), menar amerikanen. Problem är ju till för att lösas. Och han förlorar tålamodet. Ty ju längre ett tillstånd varar, desto mindre är amerikanens tålamod med det – också tillstånd som européen skulle uppfatta som ett någorlunda förnuftigt modus vivendi, åtminstone som uthärdligt.
Resten av världen liknar Europa långt mer än Amerika. Mestadels består den av svaga tätbefolkade stater eller diktaturer, ofta med ett överflöd på historia. På ”lång sikt” är de utrustade med stort tålamod då deras enda tillgång brukar vara just den tid som frestar dem till att skjuta problem framför sig i förhoppningen att tiden själv så att säga ska tröttna på dem. Sådant händer emellanåt. Men för den som är

övertygad om att varje problem per definition går att lösa, dessutom att tid alltid är en bristvara utan egen gestaltande kraft, blir möjligheterna till problemlösning med resten av världen ytterst begränsade.
Donald Trump har engagerat sig i konflikter med en lång rad stater som förfogar över mer tid än han. Med Iran, Nordkorea, Afghanistan, Mexiko, Venezuela, till och med Kina och EU. Finns här några lösningar? Inte inom konkret och överskådlig tid, alltså innan presidentvalet den 19 juni 2020. Och Trump har lovat sina väljare mycket: en mur, att skicka iväg papperslösa, att ta hem amerikanska soldater, en Little Rocket Man och ett Iran utan kärnvapen, ett Kina som slutat stjäla och tricksa och köper mer amerikanskt.
Allt är hans väljare redo att förlåta honom, men inga brutna löften. Upp till bevis! Och Trumps tid är knapp. Det handlar om trovärdighet och trovärdighet mäts i handling, inte i ord. Men i stället för lösta problem kan Trump – i bästa fall – erbjuda deals. Räcker det för att bli omvald? Trump själv verkar tvivla och frestas därför att göra sina deals aptitligare: att försöka få dem att mer se ut som de lösningar de inte är.
Det kan bli ett farligt år för världen.

Richard Swartz
richard.swartz@chello.at

Den afrikanska svinpesten rycker närmare

LÖRDAG 10 AUGUSTI 2019

Afrikansk svinpest sprider sig till allt fler länder i Europa, och kan nå Sverige med en bortkastad korvsmörgås.

Över hela landet vill länsstyrelserna varna allmänheten för att slänga mat i naturen.

Utbrottet av sjukdomen får världsomspännande inverkan på fläskpriserna.

Troligast är att afrikansk svinpest kommer in till Sverige genom matrester och människor – genom en långväga långtradarchaufför med smittad salami i matsäcken, eller på en vårdslös picknick.

Över hela Sverige har länsstyrelser satt upp anslag som varnar allmänheten för att slänga överbliven mat i naturen.

Varningsskyltar finns vid picknickställen, invid naturreservat och på rastplatser längs de stora motorvägarna.

Anslag finns också vid tullplatser, gränskontrollstationer och färjebolag.

På väggen till en strandbod vid Karlskärs badplats på Färingsö sitter, bredvid information om sommarsimskola och hundförbud, en varningsskylt på sex språk. *Achtung*. *Uwaga*. *Pranesimas*.

Smittan, som drabbar vildsvin och tamgrisar med nästan hundraprocentig dödlighet, finns i stora delar av Europa.

– Riskerna är större när många är utomhus med sina picknickar och matsäckar, vi har många turister och

öppnare gränser. Det kan vara billigare att ta med sig kött österifrån, och det köttet kan vara smittat. Men vi har jobbat mycket med det här länge, säger Ann Jaconelli, länsveterinär i Stockholm.
Arbetet riktar sig till såväl allmänheten som grupper som veterinärer, grisuppfödare och jägare, och handlar i första hand om information.
Situationen är liknande i flera europeiska länder – alla är rädda för smittan – men Ann Jaconelli säger att varningsinformationen varierar från (nästan) överallt till ingenstans.
Afrikansk svinpest har varit känd i nära hundra år, men de senaste årens spridning har gått fort. År 2014 nådde sjukdomen i EU, och fem år senare finns den i stora delar av östra Europa. I september 2018 upptäcktes fall i Belgien – vilket anses särskilt oroande eftersom smittan ”hoppat”. Helt nyligen rapporterades om fall i Slovakien och i Serbien (varifrån ingen officiell rapport ännu kommit).
Förra hösten utbröt svinpesten också i Kina, där den spreds explosionsartat och nu finns i samtliga provinser. Med närmare hälften av världsproduktionen av gris – i Kina finns 480 miljoner grisar – är konsekvenserna enorma för hela världsmarknaden för fläsk. Över en miljon grisar har nödslaktats. Fläskproduktionen i Kina kan komma att falla med 20 procent under 2019, enligt China Meat Association.
– Det är en annan dimension på sjukdomen än för fem år sedan, säger Karl Ståhl, som är biträdande statsepizootolog på Statens veterinärmedicinska anstalt och har forskat på afrikansk svinpest i tio år.
Sjukdomen orsakas av ett virus som överlever i flera veckor i rumstemperatur i

icke-värmebehandlat kött, som lufttorkad skinka eller salami. I kylskåp klarar det sig i månader, i frys i stort sett hur länge som helst. Det drabbar inte människor.
Utbrotten spås få långvarig påverkan på europeiska fläskpriser, då Kina kraftigt ökar sin köttimport från Europa och USA. Charkpriser i Europa har stigit med 30 procent under 2019, enligt den europeiska branschorganisationen Clitravi.
I Sverige har uppgången ännu inte märkts så mycket, men när importerat fläsk från Danmark och Tyskland nu blir dyrare i Sverige väntas även det svenska köttet följa med upp. Svenskproducerat kött är i regel dyrare än importerat, på grund av strängare svenska djurskyddsregler.
Så länge smittan hålls utanför Sveriges gränser kan effekten för svenska grisproducenter alltså bli positiv, men risken för ett utbrott oroar hela branschen.
– Det är helt klart det största hotet just nu, mot djurens hälsa, och mot marknaden som helhet, säger Jeanette Elander, ordförande för Sveriges Grisföretagare, som själv har 8 000 grisar.
Även med en smitta bland vildsvin, som är det mest troliga, införs restriktioner och exportförbud för tamgrisbesättningar. Sjukdomen är emellertid inte omöjlig att få bukt med. I Tjeckien tog det 18 månader från första smitta till sist upptäckta sjuka djur. I Belgien är man på god väg, medan situationen i Rumänien beskrivs som helt okontrollerad.
Trots att viruset har närmat sig, är kan Sverige klara sig, betonar Karl Ståhl på SVA:
– Man får inte vara för alarmistisk. Det här är en smitta vi kommer att leva med i tio, tjugo års tid. Det är ett långsiktigt arbete, som bygger på information och

förberedelser. Vi kan inte hela tiden ropa ”det kommer, det kommer!” Det viktiga är att den upptäcks i tid, och vi har goda möjligheter att göra det i Sverige. Dessutom är vi välorganiserade, och folks förtroende för myndigheterna är stort. Uppfödare ringer veterinär om de märker ovanligheter, men hos allmänheten vet inte alla om att de ska anmäla om de hittar döda djur.
Även informationen till allmänheten är en nyckel för att hålla pesten utanför gränserna. Men länsstyrelsernas modesta anslag tycks ha lågt genomslag, åtminstone vid den badplats som DN besöker.
Här har ingen av de badande, picknickande familjer som DN talar med någonsin hört talas om afrikansk svinpest, än mindre har de sett anslaget på bodväggen. Kristina Qviberg, som sitter i en solstol med en picknickkorg och några familjemedlemmar utspridda på en filt, säger:
– Nej, jag såg ingen skylt? Var då, sa du?

Sanna Torén Björling

Fakta. Afrikansk svinpest

Sjukdomen har varit känd sedan 1921. Minst tre gånger tidigare har den nått Europa, då främst Spanien och Portugal.
I dag finns smittan i ett tiotal europeiska länder, bland dem Rumänien, Polen, Bulgarien, Belgien, Ukraina, Ryssland, Slovakien och de baltiska länderna.
Den finns också i Kina och i flera sydostasiatiska länder, som Taiwan, Korea och Vietnam, samt i stora delar av Afrika söder om Sahara, där den också har sitt ursprung.
Sjukdomen sprids främst genom blod och andra kroppsvätskor, och genom döda djur. Viruset är livskraftigt och kan överleva flera veckor i rumstemperatur.
Dödligheten är så gott som hundraprocentig, och ett sjukt djur dör ofta inom tio dagar.

Forskning för att hitta ett vaccin pågår, men inga säkra vaccin finns i dagsläget.
Sjukdomen drabbar inte andra djur eller människor.

Fakta. Tips för att minska spridning

Släng eller lämna inte matavfall i naturen eller vid rastplatser utmed vägar. Smittat fläskkött kan då ätas upp av vildsvin som för smittan vidare.
Kompostering av matavfall ska alltid ske i sluten behållare.
Ta inte med kött eller köttprodukter av tamgris eller vildsvin från länder där svinpest förekommer.
Mata inte grisar med matrester.
Använd alltid skyddskläder vid besök hos grisbesättningar.
Tvätta utrustning, skor och kläder noga efter jakt eller besök hos grisbesättningar i länder med smittan.
Tvätta hundar noga efter vistelser i skogen i drabbade länder
Besök inte svenska grisbesättningar inom 48 timmar efter jaktresa eller besök i utländska grisbesättningar.

Anmäl omedelbart misstanke om afrikansk svinpest hos tamgrisar till veterinär. Om du hittar ett dött vildsvin, rapportera alltid till SVA på telefon 018-674000 eller webb.
Källa: Jordbruksverket, Statens veterinärmedicinska anstalt

Polisförbud på universitet i Grekland hävs

LÖRDAG 10 AUGUSTI 2019

Efter en spänd debatt röstade Greklands parlament till slut för att häva den lag från 1982 som hindrat polisen från att göra ingripanden på universitet.

Beslutet sätter punkt för laglösheten på landets universitetsområden, menar regeringen.

– Vi vill inte ha poliser på universiteten men vi vill bli av med de ligister som nu agerar polis för studenterna, säger premiärminister Kyriakos Mitsotakis.

Ökad säkerhet på universitet fanns bland konservativa Mitsotakis och hans parti Ny Demokratis främsta vallöften inför valet i juli.

Oppositionen är missnöjd. Alexis Tsipras, tidigare premiärminister och ledaren för vänsterpartiet Syriza, menar att den nya lagen hotar yttrandefriheten och underminerar Greklands universitet.

Den nu skrotade lagen om akademisk fristad infördes i Grekland 1982. Enligt lagen, unik i sitt slag i Europa, fick polis och militär inte äntra landets universitetsområden utan att ha blivit inbjudna specifikt av lärosätets ledning. Syftet var att skydda det fria ordet från auktoritära krafter.

TT

Ett koordinerat kaos i kampen för frihet

LÖRDAG 10 AUGUSTI 2019

Det kan verka kaosartat när Hongkongs demonstranter vecka efter vecka intar gatorna. Men proteströrelsen 2019 är ett väloljat maskineri. Mänskliga kedjor och teckenspråk levererar snabbt utrustning till de i frontlinjen som konfronterar polisen. Och till skillnad från paraplyrevolutionen 2014 är de beredda att ta till våld. Det här är på liv och död, säger de.

I över två månader har protester skakat Hongkong. Myndighetsbyggnader har attackerats, parlamentet invaderats och flygplatsen ockuperats.

Bilder av tårgasmoln och konfrontation mellan polis och demonstranter har kablats ut över världen. Rubriker på temat kaos i Hongkong har skrivits åtskilliga gånger.

Men det som kan framstå som rörigt är i själva verket ett alltmer väloljat maskineri. Under de veckor som demonstrationerna härjat har deltagarna utvecklat en väl fungerande logistik. Barrikader byggs upp i ett blixtsnabbt tempo, trafik dirigeras om och mat och vatten delas ut i hettan. Med tiden har ett teckenspråk utvecklats i demonstrationsleden. De som står i frontlinjen berättar med signaler, som händerna på huvudet för hjälm, för demonstranter längre bak vad de behöver. Genast sätts mänskliga kedjor i rörelse för

att leverera, vare sig det handlar om paraplyer eller ansiktsmasker.
I början jämfördes årets protester med Paraplyrevolutionen 2014, som krävde mer demokrati. Men skillnaderna är flera. Medan protesterna för fem år sedan till mesta delen bestod av att ockupera gator och torg utmärker sig proteströrelsen 2019 för att vara snabbrörlig och uppfinningsrik.
Stora demonstrationer varvas med snabba plötsliga aktioner, tillkallade via krypterade appar som Telegram på mobilen. Till skillnad från Paraplyrevolutionen finns ingen ledare. I stället väljer många av dem som går i fronten att dölja sina ansikten, för att inte identifieras av polisen och riskera fängelse.
Och årets proteströrelse är mer aggressiv. Att fredligt säga sin mening leder ingenstans, säger flera av de som protesterar. De har kommit till slutsatsen att fysiska metoder är nödvändiga för att höras. Fönster på polisbyggnaden har krossats och demonstranter har synts kasta tegelstenar.
Samtidigt möts de av en alltmer offensiv polis. I måndagens demonstrationer avfyrades tårgas i ett snabbt tempo i flera områden. 2014 använde polisen tårgas endast en gång och sammandrabbningarna med demonstranter var få.
Kraven från demonstranterna kan variera något. Men de har alla ett gemensamt intresse, att bevara Hongkongs relativa autonomi inom Kina och hejda att friheter allt mer stryps. Det här handlar om liv eller död, som en del demonstranter sa när DN besökte Hongkong i slutet av juni. För dem är det nu det avgörs om Hongkong

ska förvandlas till en stad i Kina som vilken som helst, eller behålla de friheter man fick löfte om att ha kvar vid överlämningen från Storbritannien till Kina 1997. Det handlar bland annat om friheter som tillåter Hongkongborna att göra just det de gör nu – att protestera. Under tiden har starka band utvecklats mellan demonstranterna. Många av dem är studenter, men även andra delar av Hongkongs samhälle sluter upp och stöder deras krav. Allt ifrån popstjärnor till jurister har deltagit i protesterna. Du är ingen riktig Hongkongbo förrän du smakat på tårgas, har blivit en fras och tips utbyts på sociala medier om var man kan hitta den bästa gasmasken för att skydda sig från polisens attacker.

– Det råder stor solidaritet mellan oss som demonstrerar. Vi är här för varandra och även om vi inte får igenom våra krav känner folk att vi måste. Det är ett ansvar vi har, inför oss själva och inför Hongkong, sade dokumentärfilmaren och författaren Laurie Wen när DN intervjuade henne under protesterna av juni.

Det alla frågar sig är hur länge detta kan tillåtas pågå av den politiska ledningen i Kina. Hittills har centralregeringen i Peking stått bakom Hongkongs ledare Carrie Lam och den lokala polisen. Men deras försök att lugna ner situationen har misslyckats.

Den enda eftergiften som Carrie Lam har gjort åt demonstranterna är att lägga den kritiserade lagen på is. De kräver att den begravs helt och har ytterligare fyra krav, bland annat att en oberoende utredning tillsätts om polisens agerande. Men några signaler om att hon tänker gå demonstranterna till viljes har inte Carrie Lam gett. I stället har hon anklagat

kriminella element för att uppvigla stämningen och varnat för konsekvenserna. Och demonstranterna säger att de inte kommer att sluta förrän de ser sina krav uppfyllda.
Spekulationer finns om att Kina ska gå in med sin armé eller militärpolis. Xi Jinping kan inte låta protesterna pågå hur länge som helst. det får honom att framstå som en man som har förlorat kontrollen, helt på tvärs mot den bild han vill förmedla. Dessutom riskerar Hongkongs rykte som finansiellt centrum att undermineras. Redan märks minskad turism och ekonomisk aktivitet till följd av protesterna.
Mardrömsscenariot är att protesterna kväses på samma sätt som vid massakern på Himmelska fridens torg 1989. Samtidigt är Hongkong på många sätt annorlunda än Peking. Deras medborgare skulle inte vara tysta efter ett militärt ingripande. De är vana vid en viss grad av demokrati och att opponera sig. Även Kina har förändrats. Landets företag behöver Hongkong för sina internationella investeringar och ekonomin lider redan av handelskriget mot USA.
En del spekulerar i att Carrie Lam hoppas på att demonstrationerna dör ut av sig själva den 1 september när skolorna startar igen. Utnötningsmetoden lyckades 2014. Frågan är om den gör det nu också.

Marianne Björklund

Fakta. Hongkongs demonstrationer

Demonstrationerna i Hongkong började som en protest mot planerna på att införa en lag som tillåter utlämning av misstänkta brottslingar till Fastlandskina.
I juni lade Hongkongs regering lagen på is.
Men demonstrationerna har fortsatt.

Demonstranterna kräver bland annat att lagen begravs helt, att Hongkongs ledare Carrie Lam avgår, att polisens agerande utreds och att de demonstranter som gripits släpps.

Flygplatsen ockuperas i helgen

LÖRDAG 10 AUGUSTI 2019

Tusentals demonstranter ockuperade på fredagen Hongkongs flygplats i hopp om att få omvärldens stöd. Manifestationen väntas pågå hela helgen. Samtidigt varnar Hongkongs ledare Carrie Lam för att protesterna slår hårdare mot ekonomin än finanskrisen 2008.

Hongkongs demonstrationer mot lagen om utlämning av misstänkta brottslingar till Fastlandskina visar inga tecken på att ge vika. Under fredagen inleddes en

sittstrejk på Hongkongs internationella flygplats. Planen är att ockupera utrymmet i ankomsthallen under hela helgen.
Förhoppningen bland organisatörerna är att sittstrejken ska öppna upp ögonen för deras sak internationellt. Flygblad delades ut på olika språk med demonstranternas fem huvudkrav: att lagen om utlämning av misstänkta brottslingar till Fastlandskina skrinläggs, att en oberoende utredning undersöker polisens agerande mot demonstranter, att demonstrationerna inte rubriceras som upplopp, att de som gripits under protesterna släpps och att Hongkongs ledare Carrie Lam avgår.
Inför demonstrationen skärptes säkerheten på flygplatsen och förseningar uppstod för en del avgångar. Endast passagerare med biljetter eller boardingkort tilläts vid området för incheckning. Resenärer uppmanades komma i god tid till sina flyg för att undvika köer.
Organisatörerna hoppas att det blir en fredlig manifestation och vill undvika konfrontation med polisen.
– Jag tror att det finns en hög medvetenhet internationellt redan men regeringen lyssnar fortfarande inte på våra åsikter. Vi kommer fortsätta att säga det, säger en av demonstranterna till South China Morningpost.
Demonstrationerna börjar nu bli ett problem för affärslivet i Hongkong. På fredagen varnade Hongkongs ledare Carrie Lam vid en presskonferens för att de ekonomiska effekterna av protesterna är allvarligare än vad finanskrisen 2008.
Enligt Bloomberg sade Lam att regeringen planerar åtgärder för att få liv i den försvagade ekonomin. Samtidigt upprepade Lam att regeringen inte kan tillåta våld.
– Missnöje med regeringen berättigar inte våld, sade Carrie Lam.
Marianne Björklund

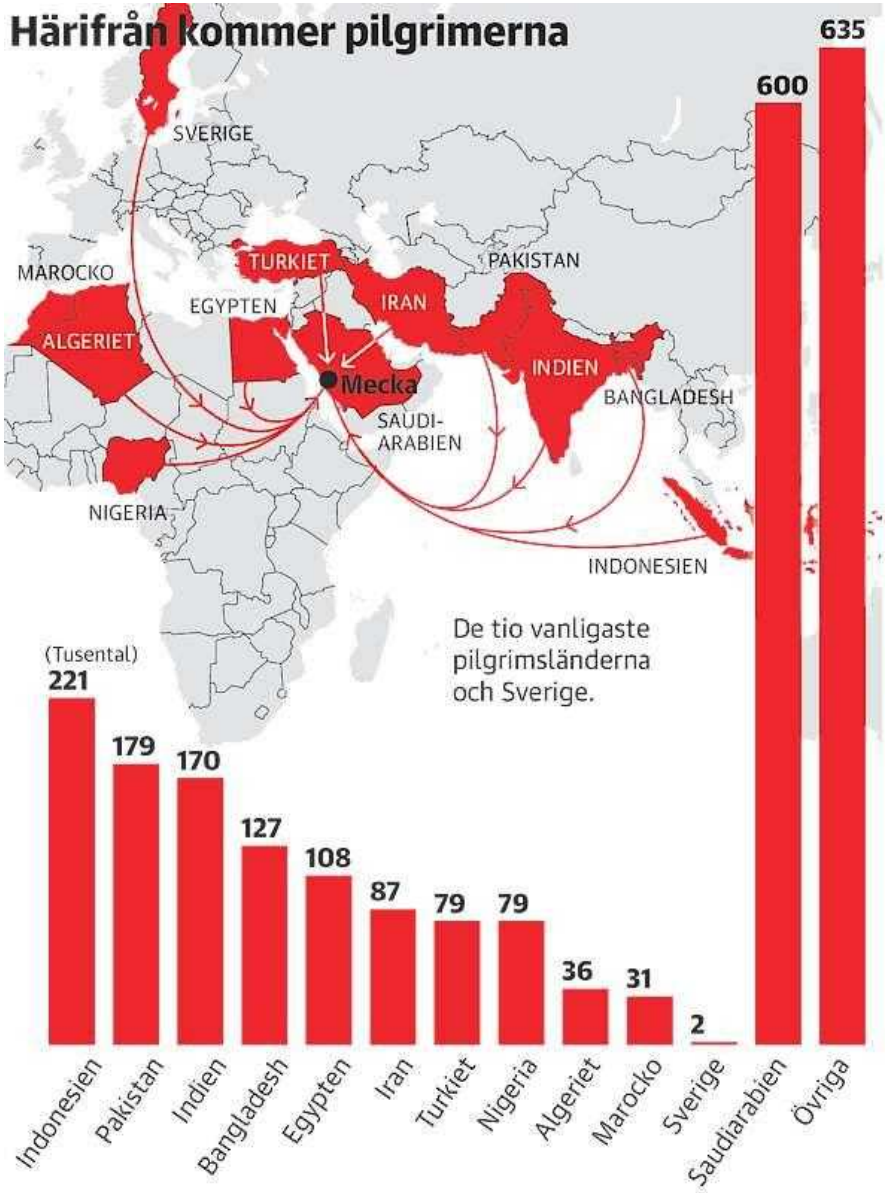

Gps och ögonscanner till hjälp när två miljoner vallfärdar till Mecka

LÖRDAG 10 AUGUSTI 2019

Nära två miljoner muslimer har anlänt till Mecka i Saudiarabien för hajj, den årliga vallfärden. Arrangörerna tar högteknologi till hjälp för att förebygga

panikträngsel. Samtidigt finns en rädsla för att att pilgrimsvandringen ska utnyttjas politiskt.

Hajj, pilgrimsfärden, ingår i islams fem pelare. De övriga är trosbekännelsen, bönen, fastan och allmosan (gåva till behövande). Var och en av världens 1,8 miljarder muslimer förväntas någon gång under sin levnad att göra färden till islams heligaste platser. Muslimer som varit i Mecka under vallfärden kan lägga en hederstitel till sitt namn. Hajj för män och hajja för kvinnor.

Den fem dagar långa tilldragelsen är en logistisk mardröm för de ansvariga. Två miljoner tillresta människor ska erbjudas mat, boende, tvätt- och toalettmöjligheter. Under en obarmhärtig ökensol som innebär dagstemperaturer på uppemot 40 grader.

Resan till Mecka betyder ofta uppoffringar. En fattig familj kan få spara ett helt liv för att ha råd med hajj, och väl på plats är det många som är hänvisade till provisoriska tältläger av enklaste sort. Myndigheter och välgörenhetsorganisationer försöker ordna med godtagbart boende, men trycket är hårt.

De saudiska myndigheterna har infört ett kvotsystem som sätter gränsen för besökare till två miljoner, inklusive inhemska pilgrimer. Det har skapat irritation bland folkrika muslimska länder utanför Mellanöstern, som Indonesien, som anser sig missgynnade på bekostnad av arabiska länder.

Saudiarabien har i flera års tid lovat att höja besökskvoten, men hittills har inget hänt och det bidrar till att många av världens muslimer knappast kommer att

hinna möta anspråket att besöka Mecka. New York Times har räknat ut att om alla de muslimer som lever i världen i dag ska vallfärda kommer det att ta 581 år, med nuvarande kvotsystem.

Vistelsen kring Mecka följer ett rituellt mönster som symboliserar händelser ur islamiska legender. Bland annat förväntas pilgrimerna cirkla sju varv runt Kaba, det i svart silke draperade granittemplet inne i stora moskén Masjid al-Haram, världens största islamska helgedom med plats för över 800 000 besökare.

Pilgrimerna genomför också en vandring till Arafatberget cirka två mil öster om Mecka till minne av profeten Muhammeds avskedspredikan. De är klädda i en enkel vit dräkt, ihram, som symboliserar allas likhet inför Gud.

Den gigantiska folkmassans förflyttningar är riskabel. Minsta lilla felbeslut kan få ödesdigra konsekvenser. Så skedde i september 2015, när två massiva köer av misstag dirigerades mot varandra i utkanten av den stora tältstaden i Mina utanför Mecka.

Vakterna klarade inte av att handskas med trängseln, panik utbröt och mängder av människor trampades ihjäl. Enligt saudiska myndigheter dödades 769 personer, medan utomstående bedömare uppskattar antalet dödsoffer till cirka 2 300.

Katastrofen fick politiska efterverkningar. Det saudiska kungahuset är ju enligt traditionen väktare över islams två heligaste platser, Mecka och Medina. Att Saudiarabien inte klarade av att garantera pilgrimernas säkerhet innebar en enorm prestigeförlust som också utnyttjades av saudiernas fiender.

En stor del av de dödade var shiamuslimer från Iran, Saudiarabiens ärkerival, och det iranska ledarskapet fördömde starkt den saudiska inkompetensen.
För att undvika nya tragedier och få ett smidigt flöde av pilgrimer har de saudiska myndigheterna tagit hjälp av högteknologi.
Sedan några år tillbaka förses pilgrimerna med ett elektroniskt ”festivalarmband” som har kontakt med en gps-mottagare. Varje pilgrim får också ett särskilt id-kort. I år har ministeriet som ansvarar för vallfärden lanserat en avancerad variant av kortet där bäraren identifierar sig via en scanner som läser av ögats regnbågshinna. Myndigheterna anordnar också en hackaton där programmerare och dataintresserade träffas för att hitta nya it-lösningar som underlättar vallfärden.
Förra årets vinnande lösning togs fram av en grupp saudiska gymnasietjejer som riktat in sig på pilgrimer som inte behärskar arabiska. Gymnasisterna lanserade en översättningsapp för mobiler som inte behöver wifi-täckning för att fungera.
Förutom besökstrycket och dess underliggande hot om trängselolyckor är de saudiska myndigheterna nervösa över att pilgrimsfärden ska utnyttjas politiskt, det gäller särskilt motsättningarna mellan islams två huvudfåror, shia och sunni. Irans shiamuslimska majoritetsbefolkning har spända relationer till det sunnimuslimska Saudiarabien, av historiska skäl, och motsättningarna har eldats på under senare år, av politiker och religiösa ledare med maktambitioner. Iran är ett av de länder som räknar flest pilgrimer – närmare 90 000.

Den lilla gulfstaten Qatar, som bojkottas av Saudiarabien på grund av oviljan att medverka i sanktioner mot Iran, har kritiserat saudiska myndigheter för att försvåra för qatarier att genomföra vallfärden.
Men Hassan Qadi, talesman före ministeriet som ansvarar för pilgrimsfärden, säger till tidningen Arab News att Qatar använder hajj som slagträ för att smutskasta Saudiarabien.
– Hajj är ingen plats för politiska konflikter eller splittring, säger Abdulrahman al-Sudais, imam (böneledare) vid Stora moskén i Mecka.

Erik Ohlsson

Fakta. Hajj

Hajj är vallfärden till Mecka i Saudiarabien.

Mecka och närbelägna Medina är islams två heligaste platser. I Mecka föddes profeten Muhammed och i Medina ligger hans grav.
Hajj är en av islams fem grundpelare, och en muslim bör göra vallfärden minst en gång i livet.
Troende gör hajj under den sista månaden i den islamiska kalendern. När man närmar sig Mecka tar man på sig särskilda vita kläder som är en symbol för renhet och helighet och att alla är lika inför Gud.

SPD på jakt efter nya vänner

LÖRDAG 10 AUGUSTI 2019

Vänsterpartiet Die Linke, med rötter i det östtyska kommunistpartiet, har sedan det tyska enandet 1990 varit något av en paria. Nu öppnar Socialdemokraterna för att släppa in det i värmen.

Mandatperioden är inte ens halvvägs gången, men Tysklands krisdrabbade socialdemokrater (SPD) blickar redan mot valet 2021. Kräftgången under samarbetet med Angela Merkels kristdemokrater har gjort partiet till en spillra av sitt forna jag, och den desperata situationen har fått den tillförordnade ledartrojkan att söka nya vänner.

– Skulle det bli en majoritet vänster om (den kristdemokratiska) unionen måste vi försöka enas, och analysera det som skiljer oss åt, säger partitoppen Malu Dreyer i en intervju med Funke Mediengruppe.

Dreyer, som är regeringschef i delstaten Rheinland-Pfalz, syftar på ett samarbete med vänsterpartiet Die Linke, något som länge betraktats som oacceptabelt i tysk rikspolitik.

Die Linke är delvis sprunget ur det statsbärande DDR-partiet SED och ses av många som icke rumsrent.

TT

Salvini vill dra nytta av sina opinionsframg ångar med nyval

LÖRDAG 10 AUGUSTI 2019

Rom. Efter bara 14 månader förefaller tiden vara över för Italiens högerpopulistiska experimentregering. Legas Matteo Salvini lämnade på fredagen in ett misstroendevotum mot sin egen regering. Därmed blir Italiens regeringskris officiell.

DN:s Peter Loewe svarar på fem frågor.

1. Varför väljer Legas Matteo Salvini att driva fram en kris just nu?

– Salvini har under hela regeringstiden agerat som om han varit mitt uppe i en valkampanj. Han har rest runt hela Italien oavbrutet och flitigt spridit främlingsfientliga budskap gentemot de migranter som fortsätter att komma till Italien. Huvudskälet till att brytningen sker nu är uppenbarligen att Salvini vill inkassera de stora framgångar som han fått i opinionsundersökningarna. Partiet Lega ligger runt 36 procent av väljarsympatierna. Men i parlamentsvalet i mars 2018 så fick Salvinis parti endast 17 procent av rösterna medan koalitionspartiet Femstjärnorna fick 32 procent. I dag ligger det partiet på endast 15 procent.

2. Hur har regeringssamarbetet fungerat?

– Det har varit minst sagt stormigt. De två partierna populistiska Femstjärnorna och det starkt högerbetonade Lega har varit oense om det mesta. Detta trots att de båda har undertecknat ett mycket detaljerat regeringskontrakt. Sedan har var och en kört sitt eget program. Femstjärnorna har koncentrerat sig på sociala reformer som medborgarlön medan Lega har gjort en stor pensionsreform. Partiets introduktion av en plattskatt föll på att reformen blev på tok för dyr.

– Den gigantiska tvistefrågan har varit snabbtåget mellan Turin och Lyon. Femstjärnorna har gjort frågan till en hederssak eftersom de menar att det inte kan bli lönsamt att bygga linjen. Att parlamentet häromdagen definitivt röstade ja till att fortsätta att bygga banan betraktas av Femstjärnorna som högförräderi.

3. Matteo Salvini vill ha nyval. Vad händer nu?

– Parlamentet har precis stängt för sommaren. Planenligt skulle parlamentet inte öppna förrän den 9 september. Men med fredagens misstroendevotum kommer krisen att accelerera.

– Enligt författningen ska omröstning hållas i senaten tidigast efter tre dagar och senast efter tio. Det betyder att parlamentet måste rösta senast den 20 augusti om inget oförutsett inträffar. Men de praktiska problemen kan bli stora med bortresta parlamentariker med redan planerade långa sommarledigheter. I Italien är augusti den stora semestermånaden då allt stänger.

4. Hur reagerar premiärminister Giuseppe Conte på det som sker?

– När Salvini på torsdagskvällen efterlyste ett nyval var Contes första reaktion att krisen avgöras i parlamentet. Om regeringen skulle falla så skulle detta ske efter en omröstning. Så blir det nu, men Conte hade säkert inte räknat med att hans förste vice premiärminister Matteo Salvini skulle ställa ett misstroendevotum mot sin egen regering. Något som han gör för att få nyval så snart som möjligt.

5. När är det troligt att ett nyval kommer att hållas?

– Den italienska författningen är mycket tydlig på denna punkt. Det är Italiens president Sergio Mattarella som upplöser parlamentet och utlyser nyval. Det måste gå minst 45 dagar och maximalt 70 dagar. Med hänsyn till utlandsröster så är det praxis att nyval hålls efter tidigast 60 dagar.

– Det betyder nyval tidigast i slutet av oktober. En period som är ekonomiskt mycket viktig då Italien normalt ska presentera sin finansplan och senare en budget. Något som EU håller ögonen på mycket noga, eftersom Italiens statsskuld uppgår till 132 procent av landets bruttonationalprodukt.

Peter Loewe
loewepeter@gmail.com

Fakta. Italiens 65:e regering

Den italienska regeringen är en märklig skapelse utan tidigare motstycke. Den består av två regeringspartier som är radikalt olika. Högerpartiet Lega Nord med Matteo Salvini, som även är partiledare och landets inrikesminister, samt - populistiska Femstjärnorna, vars grund är ett missnöjesparti. Femstjärnorna leds av den 32-

årige Luigi di Maio som haft rollen som utvecklings- och arbetsmarknadsminister. Såväl Salvini som Di Maio har rollen som vice premiärminister.
Regeringen har hela tiden letts av juristen Giuseppe Conte. Regeringen tillträdde den 1 juni 2018.

Många döda i våldsamheter

LÖRDAG 10 AUGUSTI 2019

Tchad Minst 37 personer har dödats i strider mellan nomader och bofasta jordbrukare i Tchad, enligt landets president Idriss Déby.
– Konflikten har blivit en nationell angelägenhet, säger han på en presskonferens. Den våldsamma konflikten utspelar sig i östra delen av landet, nära gränsen mot Sudan. De senaste striderna startade i måndags, när en jordbrukare dödades i byn Hamra, uppger en lokal hjälporganisation. Enligt Déby besköts de poliser som skickats till området för att få slut på våldet.

– Vapenägare tvekar inte att skjuta poliser. Det råder totalt krig... vi måste agera mot dem som bär vapen och dödar människor, säger presidenten.
TT-AFP

Prousts gömda texter om homosexualitet publiceras

LÖRDAG 10 AUGUSTI 2019

I höst publiceras nio tidigare okända texter skrivna av Marcel Proust i slutet av 1800-talet. Historierna behandlar homosexualitet och gömdes undan av författaren på grund av dess ”djärvhet”, rapporterar The Guardian.

Marcel Proust skrev de aktuella texterna när han var i tjugoårsåldern och arbetade med sin kommande novellsamling ”Nöjena

och dagarna”. Nästan 60 år senare upptäcktes manuskripten av den numera avlidne förläggaren Bernard de Fallois, vars bokförlag Éditions de Fallois nu väljer att publicera texterna i oktober 2019.
Den franska publikationen går under namnet ”Le mystérieux correspondant” (på svenska: ”Den mystiske korrespondenten”) och beskrivs tematiskt som en blandning av sagor, fantasy och dialoger med de döda, enligt förlaget. Den marknadsförs även som författarens ”intima dagbok”.
– De flesta av texterna väcker medvetenhet kring hans homosexualitet, på ett mörkt och tragiskt sätt, säger en talesperson för Éditions de Fallois till The Guardian.
Proust erkände aldrig offentligt sin homosexualitet. Tvärtom bestred han alla antydningar om sin sexuella läggning.
I Edmund Whites biografi över författaren skriver amerikanen: ”Samtidigt som Proust var angelägen om att älska med andra unga män, var han lika fast besluten att undvika etiketten ’homosexuell’.”
Anledningen till att texterna aldrig publicerades beror på att Proust ”utan tvekan” ansåg de vara kränkande mot de traditionella normer som rådde vid tiden, enligt Luc Fraisse, professor vid Strasbourgs universitet, som har redigerat den kommande boken.
I en annan passage i Edmund Whites biografi skriver han att Proust vid ett tillfälle sagt till författarkollegan Andre Gide att ”man kan skriva om homosexualitet, även i stor omfattning, så länge man inte beskriver den som sin egen”.
Marcel Proust föddes 1871 i utkanten av Paris och avled 51 år senare. Han räknas

som en av 1900-talets mest inflytelserika författare. Hans mest kända verk är ”På spaning efter den tid som flytt”, en närmare tre tusen sidor lång romansvit i sju volymer, utgiven mellan 1913 och 1927.

Mohamed Yussuf
mohamed.yussuf@dn.se

Ledare: Indien får inte utvecklas till majoritetens tyranni

SÖNDAG 11 AUGUSTI 2019

Det himalayiska landskapet är gripande. Hisnande berg täcks av snö. De gröna träden kantar de mjuka slätterna som ramas in av forsande floder. Men det är inte för sin skönhet som Kashmirdalen främst är känd.

Kashmir är den enda av Indiens delstater som har en muslimsk majoritetsbefolkning. Under de senaste 70 åren har regionen haft viss självständighet i enlighet med den indiska konstitutionen. Upplägget har varit kontroversiellt och bidragit till en konflikt som hittills krävt tre krig och tiotusentals människoliv.
I måndags släckte Indien ned Kashmirs ström, telefoni och internet. Utegångsförbud infördes och de regionala politiska partiernas ledare sattes i husarrest. Rädslan för krig mellan de två kärnvapenmakterna Indien och Pakistan, som också har anspråk på regionen, är nu stor i omvärlden. Med rätta. Situationen måste snabbt lugnas ned och parterna komma till förhandlingsbordet.
Men det finns fler orosmoln. Tar världens största demokrati ytterligare steg i auktoritär riktning lär det leda till rejäla bakslag för friheten globalt.
Den indiska demokratin är robust och vilar på konstitutionen som antogs i och med självständigheten från Storbritannien för 70 år sedan. Likväl har detta historiens största pluralistiska demokratiprojekt kallats en paradox.
Indiens historia kantas av konflikter. Inkomstklyftor och framför allt stor fattigdom har präglat delar av landet. Dess 1,3 miljarder invånare pratar olika språk och tillhör olika etniska och religiösa grupper med vitt skilda intressen. Statsvetare skulle säga att demokratin här har oddsen emot sig.
Men systemet har, på det stora hela, fungerat. Val hålls, partier bildas och makten granskas. Indien har därför varit en nagel i ögat på nationalister världen

över – och en förebild för demokratiaktivister i utvecklingsländer. Enligt den amerikanska tankesmedjan Freedom House minskade förra året de demokratiska friheterna världen över för trettonde året i rad. Samtidigt som viktiga demokratiska grundpelare på många håll monteras ned pågår en global diskussion om vad demokrati är. I land efter land ställer populister det renodlade majoritetsstyret – folkviljan – mot den liberala demokratin med sina grundlagsstadgade rättigheter och maktdelningsprinciper.

Avskaffandet av Kashmirs särskilda rättigheter måste ses mot den bakgrunden. Den förda politiken är en del i premiärminister Narendra Modis strävan att skriva om berättelsen om Indien. Regeringspartiet BJP har under 2010-talet drivit en hindunationalistisk agenda där minoritetsgruppers rättigheter ifrågasätts och indiska muslimer allt oftare utsätts för diskriminering och våldsamma attacker, utan att rättssystemet förmår skydda dem. När regeringspartiet nu uppmuntrar hinduer att flytta till Kashmir är det ett försök att skapa en hinduisk majoritet i delstaten och ytterligare urholka skyddet för den muslimska gruppens självstyre. Om Kashmir förlorar sin autonomi kommer man närmare bilden av Indien som en hinduisk nation där minoriteter nätt och jämnt tolereras, och längre bort från den gamla visionen om ett pluralistiskt samhälle där flera likställda grupper lever sida vid sida.

Det är oroväckande. Övergår världens största demokrati till att bli majoriteten tyranni kommer friheten dras in för fler än Indiens muslimer.

DN 11/8 2019

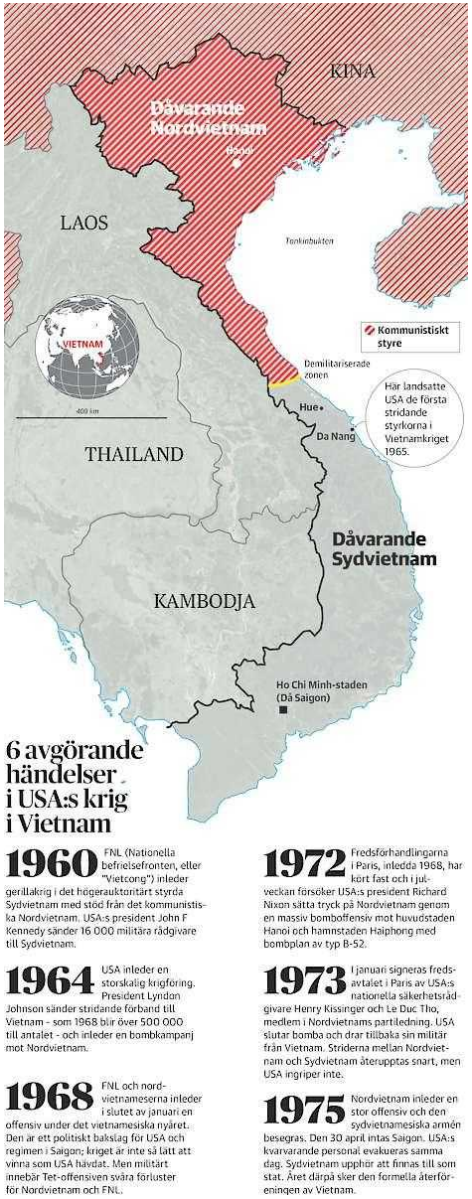

Krigsveteraner na tillbaka i djungeln med fredliga avsikter

SÖNDAG 11 AUGUSTI 2019

De är krigsveteraner från USA som nu - återvänder till Vietnam. Efter 50 år vill de sona krigets synder.

– Jag hoppas att vietnameserna förlåter mig allt det fruktansvärda vi gjorde dem, säger Jay Magner, sjukvårdare under kriget.

Natten till den 23 februari 1969. Plötsligt väcks den amerikanska marinkårsbasen på Hill 65, en strategiskt belägen kulle i centrala Vietnam, av att en vaktpost slår larm om ett fientligt intrång på förbandet. En tungt beväpnad grupp från ”Vietcong”, som amerikanerna kallade nordvietnameser och FNL-soldater, har i skydd av mörkret forcerat taggtrådsstängslet och börjat skjuta vilt mot USA-styrkan på den högt belägna basen.
Angriparnas uppdrag är att slå ut amerikanernas artilleripjäser och förstöra två ammunitionslager. De lyckas inte, utan efter en kort eldstrid får de dra sig tillbaka under stora förluster.
När det ljusnar ligger ett tiotal svartklädda gerillamäns döda kroppar kvar på bergssluttningen.
Men också två amerikanska soldater har fått så svåra skador att de avlider.
– Det var mina vänner, John Shoemaker och Jamie Rice. Jag känner fortfarande ”survivors guilt”, överlevarens skuld, för att jag finns kvar, men inte de, säger Jay Magner.
Det har gått 50 år sedan dess, och nu står han på samma plats på Hill 65 där slaget utkämpades och begrundar vad han gick igenom. Han är en av de många amerikanska Vietnamveteraner som har återvänt till krigsskådeplatsen, årtionden efteråt.
Då var han en Navy corpsman, sjukvårdare i marinkåren, men lyckades inte rädda livet på sina skadade vänner.
– Jag kan aldrig glömma hans sista ord innan han flögs iväg till ett fältsjukhus: ”Doc, låt mig inte dö!”

Jay Magner har rest hit med David Johannes, hans stridskamrat från Vietnam, i sällskap med fruarna Adrienne och Vickie. De har kommit för att besöka platsen för en avgörande strid vårvintern för 50 år sedan. De vill också hedra två vänner som dödades i slaget om Hill 65, där deras marinkårsförband var stationerat.
De två kamraterna stupade när ett fientligt förband – antingen befrielsefronten FNL eller nordvietnameser – lyckades smyga sig igenom marinbasens stängsel, och det blev en kort eldstrid.
– För två år sedan beslöt jag och David att återvända till denna plats som var så betydelsefull för oss båda, säger Jay Magner.
– Jag är också här för att påminna mig om det omoraliska och vansinniga med krig, och att våra ledare är för narcissistiskt upptagna med att försöka påtvinga andra vår livsstil. Andra folk borde få välja vilken regering de vill, det är inte vår sak att bestämma det.
Med under återbesöket på Hill 65 är även USA-veteranerna David Clark, som bor i Vietnam sedan flera år, och Matthew Keenan, som reser hit regelbundet. På vägen upp till kullen letar David och Matthew efter patronhylsor i det höga gräset.
Under kriget var kullen kalhuggen, men nu är den täckt av tät växtlighet som vi banar oss fram igenom.
– Den lilla byn som låg alldeles nedanför vår bas kontrollerades av fienden, berättar Jay Magner medan vi klättrar uppför berget.
Jay Magner är i dag läkare hemma i Belleville, Illinois, i den amerikanska Mellanvästern. Det var hans postering som

sjukvårdare inom marinkåren som senare gav honom impulsen att välja den medicinska banan. Han var inte stridande soldat under sina sex månader på Hill 65, men han blev snabbt övertygad om att USA:s krig var orättfärdigt.
Han räknar upp flera skäl till att han ändrade åsikt om kriget.
Först reagerade han med fasa när han såg vad marinsoldater som kom tillbaka från ett uppdrag bar runt halsen i sina kedjor för id-brickor: dödade vietnamesers avskurna öron.
– Det stred mot en order om att man inte fick stympa dödade soldater, men det brydde de sig inte om.
En annan anledning var militärens besatthet av ”body count”, att räkna dödade fiendesoldater, för att bevisa att kriget var framgångsrikt.
Ett tredje skäl var de illdåd som han bevittnade:
– Vietcong anföll Hill 65 från en grannby. Då gick amerikanska Phantom-jaktplan upp och bombade byn med sprängbomber och napalm. När byborna flydde över risfälten, många med sina barn på ryggen, fick våra soldater order om att meja ner dem. Jag vädjade till befälet att stoppa blodbadet på de civila. Men jag fick svaret: ”Du förstår inte att de är kommunister, misstänkta Vietcong, så vi har rätt att döda dem.”
Trots de ohyggliga scener han målar upp säger han att han själv inte fick några stora bestående men av kriget, utöver återkommande mardrömmar.
David Johannes, som också tjänstgjorde som Navy corpsman, har däremot drabbats hårt i efterhand, och fått läkarnas diagnos: PTSD (posttraumatiskt

stressyndrom). Det är en diagnos han delar med 11 procent av Vietnamveteranerna, och tiotusentals av dem beräknas ha begått självmord.
Det dröjde mer än tre årtionden innan han blev sjuk.
Den utlösande faktorn var att han hörde explosioner från ett militärt övningsfält i närheten av sin bostad.
– Vi bodde först i Florida, där vi hade det lugnt och bra. Men 2006 flyttade min fru och jag till delstaten Washington för att vara nära våra barnbarn. Det visade sig att vi bodde intill militärbasen Fort Lewis, och därifrån hördes krevader och startande stridsflygplan. Minnena kom tillbaka och jag drabbades av en djup depression.
I dag stoppar David Johannes i sig tolv olika mediciner varje dag för att dämpa ångesten, oron och skuldkänslorna för att två av kamraterna dödades. Han ser darrig ut, talar långsamt och rör sig försiktigt. När han berättar om sin tid i Vietnam – som han inledde med sex månader ute i djungeln – är det lätt att förstå att den satte djupa spår.
– Vi fick lagad mat var 30:e dag, däremellan fick vi leva på vad vi kunde hitta, som maskar och rötter. Och moskiterna käkade upp oss.
Han beskriver en skräckfylld tid, där han ibland fick sova med ena armen fastbunden vid ett träd, för att han inte skulle rulla ner för berget. En natt gick hans förband vilse i mörkret, och de var tvungna att stanna till. När det ljusnade insåg de att de övernattat alldeles intill i fiendens förläggning.
– Jag var i djungeln för att rädda liv. Några gånger fick jag skjuta också, men så vitt jag vet dödade jag inte någon.

Efter ett halvår blev han förflyttad till Hill 65, och där var förhållandena inte lika vedervärdiga.
– Det är en utmaning att komma hit för ett återbesök. Så många minnen bubblar upp när man är tillbaka, så det kommer att ta tid att smälta allting, säger David Johannes.
○ ○ ○
På vägen upp till Hill 65 stannar veterangruppen till vid ett vietnamesiskt krigsminnesmärke för stupade FNL-soldater och nordvietnameser.
Monumentet består av ett cirkelformat altare med kolonner, märkt med röda stjärnor och andra kommunistiska symboler. Det är omgivet av gravar med låga gravstenar.
Jay Magner läser en sorts bön för krigets offer:
– Vi har kommit hit för att hedra de män och kvinnor på båda sidor, amerikaner och vietnameser, som slogs här i morgontimmarna en februaridag för 50 år sedan. Jag och David Johannes kommer alltid att minnas våra två kamrater som stupade här.
De amerikanska besökarna ställer sig i en ring och kramar varandra.
– Här, på denna plats av total förstörelse, känner jag frid, säger David Clark.
Högst uppifrån kullen är utsikten milsvid över risfält och åkrar.
Jay Magner pekar mot den flod som rinner genom landskapet. Vid bron inträffade ytterligare en av de tragedier som gjorde honom till övertygad krigsmotståndare:
En åttaårig pojke gick över bron.
Soldaterna sköt varningsskott för att stoppa honom, men träffade honom i halsen.

– Jag gav honom första hjälpen, men jag förstod snabbt att det krävdes kirurgi för att rädda honom.
När han begärde att pojken skulle evakueras med helikopter till ett sjukhus fick han svaret: ”Vi har inte råd med en *chopper* för en *gook*” (den rasistiskt nedlåtande termen för vietnameser och andra östasiater, DN:s anm.). Pojken dog.
Jay Magner är fortfarande förbannad på politikerna i USA för att han tvingades till Vietnam.
– Jag hoppas att vietnameserna förlåter oss allt det fruktansvärda som vi gjorde mot dem. Jag har uttryckt min skuld över att ha varit inblandad i att skada det vietnamesiska folket. Och ändå tar de emot oss med sådan värme!
Nu vill han att USA ska sluta med att blanda sig i andra länders angelägenheter.
– Under kriget såg jag fienden, och det var jag själv. Vietnameserna kan jag bara beundra för deras motstånd – kineserna invaderade, japanerna invaderade, fransmännen och sedan tog vi över. Men lärde vi oss något av det?
○ ○ ○
De brukar samlas på Hoa’s Place i Da Nang, en anspråkslös barservering som blivit en samlingspunkt för amerikanska krigsveteraner och deras vietnamesiska vänner som vill koppla av med en pizza och en kall öl. Och för att älta lite krigsminnen.
Femtio år efter att befann sig här, med USA:s armé och i ett helt annat ärende än i dag, har dussintals av dem återvänt, med gråare hår, och kanske lite klokare.
Flera av dem har slagit sig ner i Da Nang, som var den hamnstad där USA för första gången landsatte stridande trupp i större

skala under Vietnamkriget. Året var 1965. Det skulle dröja tio år innan kriget var över och den amerikanska interventionen avslutad.
USA hade också sin största flygbas i Da Nang och här utkämpades några av Vietnamkrigets hårdaste strider.
I dag är Da Nang en miljonstad och en av landets största turistmagneter. För knappt två år sedan fick Da Nang äran att stå som värd för ett östasiatiskt toppmöte, med USA:s president Donald Trump som en av deltagarna.
Nu vill veteranerna ge sitt bidrag till att gottgöra något av den död och förstörelse som USA förorsakade under kriget.
Då sades de delta i ett krigsföretag mot kommunismen. När kriget var över 1975 hade supermakten efterlämnat ett förött land och två miljoner dödade vietnameser.
Försoningsprocessen har tagit sin tid. Men efter ett halvt århundrade har de tidigare bittra fienderna Vietnam och USA blivit vänner. När det görs opinionsmätningar bland vietnameser brukar USA hamna bland de mest uppskattade länderna i världen.
– Här borta, vid Marble Mountains, fanns en bas för Vietcong inne i grottorna, säger en av veteranerna, David Clark.
Han pekar mot några gröna kullar som sticker upp i det låga kustlandskap som vetter mot ”China Beach”, den vita sandstrand vid Sydkinesiska sjön som amerikanerna kopplade av vid under kriget.
I uteserveringens solsken smågnabbas 70-plussarna i all vänskaplighet om kriget. Ett ögonblick glider samtalet in på fördelar och nackdelar med olika vapentyper. Om automatkarbinerna M14 och M16, där den

senare modellen ofta skar ihop på grund av den inte klarade av damm.
David Clark kommer in på de olika minnesdagar i Vietnam då man firar hur städer och orter befriades från de amerikanska fienderna.
– De är ju bra, så att vi kommer ihåg att vi förlorade det där kriget, säger David Clark.
Jay Magner, som har återvänt till Vietnam för första gången sedan 1969, klipper av:
– Nej då, vi förlorade inte, det var vietnameserna som vann! Men våra ledare har inte lärt sig någonting av det.
David Clark nickar instämmande:
– I USA lider vi av minnesförlust.
Hoa, som driver stället, pratar marine – ett språk som kryddas med *fuck* mellan vartannat ord.
Han lärde sig prata så när han som nioåring började som ett slags springpojke åt US Marine Corps i Da Nang. Hoa städade, hämtade mat och var allt-i-allo på förbandet. Och lärde sig mängder av otryckbara ord.
Han blir också utgångspunkten för ett tvisteämne – på sin egen servering.
– Eftersom Hoa var så ung så klarade han sig undan från att straffas av nordvietnameserna efter kriget, trots att han jobbade för US Marine Corps. Det kunde ha gått värre. Det förekom att nordvietnameserna begravde sina fiender levande i en stor grop, säger David Clark.
Den bilden kan inte Jay Magner invända emot, men han markerar en annan syn på kriget:
– Jag vill hävda att det var amerikanerna som dödade flest och stod för de mest fruktansvärda brotten.
David Clark:
– Jag har också mött vietnameser i USA som har tackat mig för att jag slogs mot

”skitstöveln” Ho Chi Minh. Och här har jag mött vietnamesiska veteraner som betraktar oss som vapenbröder, vi trampade omkring i samma skit och inferno. De har förmåga att lägga det förgångna bakom sig.

○ ○ ○

Vi tar oss iväg till militärbasen An Hoa, fyra mil sydväst om Da Nang. Den övergavs för 45 år sedan och är i dag överväxt av djungelns grönska. Landningsbanans asfalt syns fortfarande. När veterangruppen stannar till kommer en kvinna i hjälm körande på sin moped. Hon heter Hoa Xi, är 59 år, och berättar att hon bodde i byn intill basen och hur amerikanska stridsvagnar åkte runt och besköt nordvietnameserna.

– Jag var 12 år och satt i ett skyddsrum när granaterna föll, och jag minns hur det brann runt omkring.

Jay Magner lyssnar och ser tagen ut.

– Det var mitt första uppdrag, jag tillhörde ett artilleriregemente och vi besköt den här byn. Den är borta nu. Då varnade våra befäl byborna för att de måste lämna ut Vietcong-medlemmar, vilket de inte gjorde. Då anföll vi.

Bakom ett stängsel intill den nedlagda flygbasen har 80-årige risbonden Tran Kien Duong sin gård. Intill honom står en vattenbuffel som tittar nyfiket på de exotiska besökarna.

– Jag har inga problem med amerikaner, säger Tran Kien Duong.

Under nästan hela kriget – från 1964 till 1975 – stred han i den USA-stödda sydvietnamesiska armén. Han var menig soldat, och undkom därför det öde som drabbade hundratusentals officerare och tjänstemän som arbetade för Saigonregimen: åratals inspärrning i den

kommunistiska regimens ”omskolningsläger”.
Hans hustru, Bui Thi Ba, 78, råkade värre ut. I december 1974, knappt fyra månader före Nordvietnams seger i kriget, fällde sydvietnamesiskt stridsflyg en bomb över deras hus, som förstördes helt.
– Ja, jag var nära att dödas av just den krigsmakt som min man slogs för, säger hon om en av krigets bittra ironier.
Bui Thi Ba viker upp sin hatt. På huvudet finns ärren efter de svåra brännskadorna från bombangreppet. På hennes ben syns stora fläckar efter hud som transplanterades till huvudet.
○ ○ ○
Några dagar senare besöker David Clark och Matthew Keenan ett dagcenter som den vietnamesiska organisationen för Agent Orange-offer (Dava) har upprättat i utkanten av Da Nang.
På vägen ut från Da Nang pekar Matthew Keenan på några övergivna hangarer genom bilens sidofönster. Det är vad som nu finns kvar av en av världens mest trafikerade flygplatser. I slutet av 1960-talet fraktades till Da Nang soldater, materiel, förnödenheter och vapen till USA:s väldiga krigsoperation.
Härifrån lyfte också en stor del av de stridsflygplan som deltog i bombkriget över både Nord- och Sydvietnam. Förutom miljoner ton konventionella bomber fällde USA-flyget hundratusentals ton med napalm, den klistriga bensingelé som brände ihjäl oräkneliga civila, och växtgiftet Agent Orange.
På dagcentret välkomnas USA-veteranerna med varma kramar av de barn som går där.
Här vistas 60 barn från tio år och uppåt, alla med något fysiskt eller mentalt

handikapp. Man misstänker, men i de individuella fallen går det inte att säkert slå fast, att de skadats av exponering för Agent Orange – ett avlövningsmedel och växtgift som USA sprutade över en stor del av Vietnam för att FNL-gerillan skulle ha svårare att gömma sig i djungeln.
Dagcentret får bidrag av FN-organet Unicef och personalens lön kommer från den vietnamesiska staten.
Några av barnen sjunger en patriotisk sång för USA-veteranerna: ”Om jag var en fågel ville jag vara en duva, om jag var en blomma ville jag vara en solros, men jag är en människa och vill offra mig för mitt land”.
Matthew Keenan kommer till Vietnam flera gånger varje år för att arbeta med barn som i andra eller tredje generationen har drabbats av Agent Orange.
– Jag kommer hit därför att det får mig att må bättre med tanke på vad vi ställde till med här under kriget. Det är som att jag är personligt skyldig att hjälpa till. Jag umgås med barnen, leker med dem och deltar i deras aktiviteter.
Denna känsla – ett slags läkeprocess – stämmer enligt Matthew Keenan med vad han har hört andra uttrycka vid deras första återbesök i Vietnam.
– Jag hör en del veteraner säga: varför kom jag inte tillbaka tidigare?
En annan viktig omständighet är att han för flera år sedan drabbades av prostatacancer, och hans läkare misstänkte att den kunde ha samband med att han exponerats för Agent Orange.
Han började ta reda på mer, och förstod då att såväl Da Nang som Cam Rahn Bay – där han var stationerad under åren 1971–1972 – var listade som ”hot spots” med

stora koncentrationer av Agent Orange. Växtgiftets verksamma substans är det starkt cancerframkallande ämnet dioxin. Han insåg att oräkneliga vietnameser hade drabbats av det. Då började han resa till Vietnam regelbundet.
– Vietnamveteranerna har den kortaste livslängden av alla tidigare militärer. Man sprutade växtgiftet runt vår bas för att få bort sly och buskar, så att Vietcong inte skulle kunna dölja sig där. Så vattnet och jorden där vi vistades var kontaminerade. Han började inse att Agent Orange ännu 50 år senare var en långsamt tickande bomb.
Han befann sig i Vietnam vid den tid då USA-presidenten Richard Nixon genomförde en radikal nerdragning av den amerikanska militära närvaron. Det kallades för ”vietnamisering” av kriget och innebar att Sydvietnams armé skulle sköta markkriget, medan USA fortsatte med sina bombningar, över såväl Nord- som Sydvietnam.
På ganska kort tid drogs antalet USA-soldater ner från 500 000 till 20 000 man. De sista var borta 1973, efter att fredsavtalet mellan USA och Nordvietnam skrivits under i Paris.
○ ○ ○
Ingen vet exakt hur många amerikanska krigsveteraner som har kommit tillbaka till Vietnam för att besöka platser de stred på. Det är sannolikt att det rör sig om tiotusentals, vilket inte är så många om man betänker att 2,7 miljoner amerikaner tjänstgjorde i Vietnam under krigsåren 1964–1973.
En mindre del har återkommit för att ta reda på vad kriget betydde och vad de hade i Vietnam att göra. David, David, Jay och Matthew är några av de närmare 50

medlemmarna av den vietnamesiska avdelningen av Veterans for Peace. Av dem har ett knappt dussin slagit sig ner permanent i Vietnam, flera av dem i Da Nang. Övriga kommer på regelbundna besök.

– För min del dröjde det inte lång tid innan jag insåg att kriget var ett tragiskt misstag, säger Chuck Searcy, som lämnade Vietnam efter att ha tjänstgjort där i två år. Han lämnade kriget arg och illusionslös, och beslöt sig för att engagera sig i antikrigsrörelsen i USA. Det ledde till en konflikt med hans far, en veteran från andra världskriget.

– Han sade: ”Vad har hänt med dig, du är inte längre en amerikan, har de gjort dig till kommunist där borta”? Några år senare ändrade han sig och medgav att jag hade haft rätt.

I dag är Chuck Searcy ordförande i den lokala Veterans for Peace i Vietnam, och har slagit sig ner i Hanoi.

– Jag trodde alltid att jag skulle komma tillbaka till Vietnam, på något sätt.

Det skulle dröja till 1992, då han träffade en gammal armékollega och de bestämde att de skulle resa hit som turister.

– Under den resan blev jag förbluffad över den totala avsaknaden av ilska eller fientlighet från vietnamesernas sida. De välkomnade oss med värme, generositet och förlåtelse. Samtidigt såg jag hur de kämpade med att återhämta sig från kriget.

Besöket inspirerade Chuck Searcy till att försöka komma tillbaka för att göra någonting för att hjälpa till. Tillfället kom flera år senare, när han fick loss pengar till ett nytt projekt för oexploderad ammunition.

– Jag såg på nyheterna hur praktiskt taget varje vecka ett barn eller en bonde sprängdes till döds av en bomb eller mina. Över 100 000 människor har skadats av sådana sprängämnen sedan kriget tog slut. Så vi satte i gång arbetet, i samarbete med de vietnamesiska myndigheterna.
Han säger att han inte gör vad han gör för att han har skuldkänslor, snarare vill han tala om en känsla av moraliskt ansvar för att reparera de skador som USA har åsamkat Vietnam.
– Kom ihåg att vi fällde minst 8 miljoner ton bomber över Vietnam, vilket var mer än under hela andra världskriget. Problemet är att vi inte har lärt av Vietnam, utan vi har fortsatt att göra om samma misstag, i Irak, i Afghanistan, Syrien, Libyen ... vi tror att allt kan lösas med militära medel.
○ ○ ○

Första gången David Clark kom till Vietnam var i juli 1968. Han var sergeant i marinkåren.
– Vi slogs mot Vietcong, och de dödade mina kamrater. När jag är hemma i USA jagas jag varje dag och varje natt av minnet av alla vidrigheter, trots att kriget tog slut för så länge sedan. För 50 år sedan tyckte jag att Vietnam var världens skitställe, och jag kunde inte tänka mig att återvända. Men när jag är här i Vietnam, ett ställe jag var livrädd för, och går förbi Marble Mountains, ser jag att det råder fred här, då finner jag en inre frid och harmoni, säger David Clark.
Upplevelserna från kriget hade konsekvenser. I USA återvände de hemska minnena från Vietnam varje dag. På nätterna vaknade han av mardrömmar om bakhåll och om kommunistisk gerilla som försökte döda honom.

Han hade drabbats av posttraumatiskt stresssyndrom, PTSD. Han försökte fly från minnena.
– Det gjorde att jag började dricka, alldeles för mycket. I dag är jag en nykter alkoholist.
Han återkom första gången 2007 för att bearbeta sitt trauma och det var just en klättring uppför Marble Mountains som fick honom att inse att kriget faktiskt var över. Inga lysgranater eller stridsflygplan for genom luften, inga bomber kreverade.
David Clark återkom sedan flera gånger för kortare besök. Han skaffade en kinesisk kopia av en amerikansk Harley-Davidson-motorcykel – som han kallar för ”Charlie-Davidson”.
Han reste från söder till norr, och i Hué, den gamla kejsarstaden, träffade han en vietnamesisk kvinna, Nguyen Thi Thanh Huong – som kallar sig Ushi – som han gifte sig med. Kärleken till henne och till landet avgjorde att han slog sig ner i Vietnam för gott.
Hans liv fick en ny mening. Ushi flyttade med honom till Da Nang. Han engagerade sig i Veterans for Peace, som bland annat ägnar sig åt att försöka läka krigets sår.
Som aktiv i organisationens avdelning i Vietnam ägnar han mycket tid åt att hjälpa dem som drabbades av USA:s kemiska krigföring och människor som har skadats av bomber och minor.
Även om tillvaron är mer fridsam i dag kommer David Clark inte undan minnena av våldsamheterna.
Under kriget var det straffbart att inte ha ett M16-gevär med sig, berättar han, och han brukade ofta rikta vapnet mot ansiktet på vietnameserna, även kvinnor och barn, bara för att få dem att bli rädda för honom.

– Jag glömmer aldrig deras skräck. Men i dag kan jag glädja mig åt att kunna tala lite vietnamesiska, och möts då av leenden. Det blir mitt personliga sätt att försöka gottgöra vad jag har gjort. Jag tänker på vad en vän till mig sa: ”Det enda vietnameserna vill är att få vara i fred, plantera sitt ris och ha barn. Varför skulle vi komma hit och döda dem?”

En återkommande mardröm handlar om den gången han blev sårad av splitter när en av hans kamrater trampade på en ”Bouncing Betty”, en sorts mina som flyger upp i luften och exploderar. David Clark blev lindrigt skadad, men kamraten dog.

– En gång när jag besökte Ushis by och gick förbi ett bambusnår såg det precis ut som det ställe där jag blev sårad. Det var fruktansvärt att allt kom tillbaka.

Michael Winiarski

Mer än 200 personer greps vid protester

SÖNDAG 11 AUGUSTI 2019

Trots massgripanden och anklagelser om penningtvätt mot oppositionens ledargestalt deltog minst 60 000 personer i nya regimkritiska protester i Moskva på lördagen. Mer än 200 personer greps i ett flertal städer och demonstranter har setts röra sig mot presidentkansliet.

Samtidigt som president Vladimir Putins 20 år i maktens korridorer uppmärksammas rasar de största protesterna på sju år i Rysslands

huvudstad. På lördagseftermiddagen hade tusentals demonstranter och en stor polisstyrka samlats i ett regnigt Moskva. Minst 245 personer greps av rysk polis i ett flertal städer, majoriteten av dem i huvudstaden Moskva. Runt 500 demonstranter ska ha rört sig mot stadens presidentkansli och skanderat ”Putin är en tjuv”. Minst 21 personer greps i närheten av kansliet, enligt Reuters och byggnaden ska ha omringats av kravallpoliser.
Enligt organisationen White Counter rör det sig om upp emot 60 000 människor som deltar i lördagens protester, men enligt polisens egna uppgifter rör det sig om runt 20 000. Bland paraplyer syntes skyltar med budskap som ”ge oss rätten att rösta” och ”ni har ljugit tillräckligt för oss”, samt fotografier på gripna aktivister och oppositionella.
Källan till missnöjet är beslutet att inte tillåta några oppositionella kandidater i nästa månads lokalval i Moskva. Över 2 000 demonstranter har gripits de senaste två veckorna – flera av dem avsåg att ställa upp i valet.
Några demonstranter, däribland flera universitetsstudenter, utreds av polis och riskerar långa fängelsestraff för ”störande av ordning”. Minst 15 demonstranter som skadats av polis i samband med protester har i sin tur anmält polisen, skriver The Moscow Times.
Lördagens demonstration hade till skillnad från tidigare protester fått tillstånd från myndigheterna, vilket borgade för en betydligt fredligare tillställning. Samtidigt uppmanade den fängslade oppositionsledaren Aleksej Navalnyj demonstranter att fortsätta protestera fredligt även efter det att tillståndet löpt ut.

Sandy Kalleny
sandy.kalleny@dn.se

FBI utreder Jeffrey Epsteins död – satt häktad för sexbrott

SÖNDAG 11 AUGUSTI 2019

FBI ska utreda omständigheterna kring Jeffrey Epsteins död, rapporterar amerikanska medier.
Den sexbrottsanklagade miljardären - hittades livlös i häktet på lördagen. Enligt USA:s justitiedepartement rör det sig ”uppenbarligen” om självmord.

Jeffrey Epstein, 66, hittades tidigt på lördagsmorgonen i den cell på Manhattan i New York där han suttit frihetsberövad efter anklagelser om sexbrott. Hans död bekräftades på lördagen av den rättsmedicinska myndigheten i New York, som inte ville gå in på vad som orsakat dödsfallet. Enligt USA:s justitiedepartement rör det sig dock ”uppenbarligen” om självmord, enligt AFP.
När Epstein greps för drygt en månad sedan var han redan en dömd sexförbrytare sedan över ett decennium tillbaka, då han 2008 dömdes till fängelse för två fall av sexköp, varav ett gällde en minderårig flicka. I en uppgörelse med åklagaren Alexander Acosta fastställdes det fängelsestraffet till 18 månader varav Epstein fick sitta av 13. Han fick också dagligen lämna fängelset för att jobba.

Det milda straffet väckte reaktioner i USA, och fick uppmärksamhet på nytt när Epstein greps igen. Uppgörelsen har förklarats olaglig av en federal domare i Miami, och Acosta – som verkat som arbetsmarknadsminister under president Donald Trump – tvingades lämna ministerposten i juli.

Enligt de nya anklagelserna ska Epstein ha gjort sig skyldig till flera fall av sexhandel och utnyttjat ett stort antal minderåriga flickor. Händelserna ska ha utspelat sig i början på 2000-talet, och enligt åklagaren riskerade Epstein upp till 45 års fängelse för gärningarna. Epstein själv har nekat till anklagelserna.

En talesperson för den rättsmedicinska myndigheten i New York meddelade på lördagen att Epsteins kropp kommer att undersökas i syfte att ta reda på hur han dog. Även den federala polisen FBI ska utreda dödsfallet.

Enligt Reuters går utredningen ut på att ta reda på om korrekta åtgärder har vidtagits för att garantera säkerheten på häktet. En källa som nyhetsbyrån talat med säger att två vakter enligt rutinerna måste göra individuella kontroller av samtliga häktade en gång i halvtimmen. Detta ska dock inte ha skett natten till lördagen, säger källan.

ABC News uppger dessutom att Epstein stått under särskild bevakning sedan en händelse den 23 juli, då han hittades medvetslös och skadad i sin cell – en händelse som ledde till att en utredning inleddes om eventuellt självmordsförsök. Reuters källa säger dock att Epstein inte var under bevakning vid tiden för dödsfallet.

Platsen där Epstein suttit häktad – Metropolitan Correctional Center – ska

vara känd för den rigorösa säkerheten och för personerna som suttit frihetsberövade där; däribland terrorister och maffiabossen ”El Chapo”.
Dödsfallet har fått USA:s politiker att reagera. Justitieminister William Barr säger att Epsteins död väcker allvarliga frågor som måste besvaras, och att han haft kontakt med justitiedepartementets generalinspektör som även de inleder en utredning av omständigheterna kring dödsfallet.
Den demokratiska kongressledamoten Alexandria Ocasio-Cortez kommenterar dödsfallet på Twitter. ”Vi behöver svar. I massor” skriver hon. Den republikanske kongressledamoten Matt Gaetz skriver i sin tur att han ”håller med”, och tillägger att utredningen av Epsteins död borde prioriteras högre än till exempel Rysslandsutredningen.
Donald Trump hade på lördagskvällen inte kommenterat händelsen. I en intervju 2002 kallade han Epstein för en ”fantastisk kille”, och en nyligen publicerad film, inspelad 1992, visar hur Trump och Epstein umgås på en fest. Detta har inte hindrat Trump från att senare ta mer eller mindre avstånd från Epstein, och säga att han inte varit någon beundrare av honom.
Tidigare i veckan kunde DN rapportera att Epstein genom sina stiftelser skänkt pengar till Handelshögskolan i Stockholm. Pengarna har gått till en fond till förmån för kvinnliga studenter, och donationerna har pågått ända fram till 2014 – trots att Epstein vid det laget varit dömd sexbrottsling i åtskilliga år.

Alexander Kuronen

Fakta. Jeffrey Epstein

Jeffrey Edward Epstein föddes 20 januari 1953 i Brooklyn, New York.
I 20-årsåldern började Epstein undervisa i matematik och fysik vid en av Manhattans privata friskolor. Där upptäcktes och rekryterades han till Bear Stearn – en av de banker som stod i centrum för 00-talets finanskris.
Epstein kom att förvalta miljardärers rikedomar, och umgicks med Nobelpristagare, presidenter, brittiska kungligheter och affärsmän som Donald Trump.
I en intervju med New York Magazine 2002 sade Trump att Epstein är en ”fantastisk kille”:
– Det sägs till och med att han uppskattar vackra kvinnor lika mycket som jag, och många av dem är åt det yngre hållet, sade Trump.
2008 dömdes Epstein till 18 månaders fängelse för två fall av sexköp, varav ett fall gällde en minderårig flicka. Han satt av totalt 13 månader av straffet.

Katrin Marçal: Britterna har svårt att hantera en kunglighet som vill vara politisk

SÖNDAG 11 AUGUSTI 2019

London. När den amerikanska skådespelerskan Meghan Markle gifte sig med prins Harry i Windsor 2018 var det folkfest.
Men lite mer än ett år senare är den nyblivna hertiginnan ytterst ifrågasatt. Storbritannien har svårt att hantera en kunglighet som vill vara politisk.
Sedan prins Harry gifte sig med Meghan Markle 2018 har han förändrats.
”Harry brukade vara en riktig kille – han klädde sig slarvigt, gillade att dricka och sket i hur han såg ut”. Det är en vän till prins Harry uttalar sig i tidningen The Sun. Den brittiska tabloiden har rotat fram gamla kompisar från prins Harrys tid som soldat i Afghanistan. De får alla ge sin syn på den senaste skandalen:
Att prins Harry har varit på pedikyr.
Prinsen har setts på Coworth Park Hotel i Ascot med fru, bebis och hundar. Där har han till priset av (minst) 50 pund förberett sina tånaglar inför ett barfotatal som han höll på Sicilien veckan därpå.
Om klimatförändringarna.
Prins Harry talade på det exklusiva Google Camp 2019. Det är en hemlighetsfull konferens dit kändisar som Leonardo di Caprio, Katy Perry och Barack Obama bjuds in för att diskutera framtidens teknologi, mänskliga rättigheter och klimatkris.
Allt samtidigt som de tittar på ruiner och simmar i Medelhavet.
Barack Obama påstås emellertid inte ha dykt upp.
Det är svårt för medier att veta dessa ting. Journalister är inte välkomna.
Google Camp är en mer exklusiv variant av Brilliant Minds: konferensen initierad av Spotify-grundaren Daniel Ek som hölls i Stockholm i juni. Google Camp är samma

kombination av tech, kändisar och ambition att rädda världen med hjälp av sagda tech och kändisar.
Prins Harry var hursomhelst där. Han var barfota. Han landade i ett privatplan.
Och han pratade om klimatkrisen.
Det hela kom direkt efter att prinsen i det brittiska modemagasinet Vogue bekräftat att han och hustrun Meghan tänker skaffa ”max två barn”.
Eftersom de inte vill sätta för stor press på jordens resurser.
Meghan Markle är gästredaktör för det senaste numret av brittiska Vogue. Och i stället för att posera på omslaget själv, vilket brittiska kungligheter har gjort i decennier, har Meghan Markle valt ut femton andra kvinnor. Omslaget består av Greta Thunberg, Adut Akech (känd svart fotomodell), Gemma Chan (brittisk skådespelerska med asiatisk bakgrund), Laverne Cox (berömd transaktivist), Nya Zealands premiärminister Jacinda Ardern och tio andra kvinnor. Dessutom innehåller omslaget en spegel. Läsaren ska kunna se sitt eget ansikte bland de kvinnliga förebilderna: ett journalistiskt grepp som har satt igång kräkreflexen hos många britter.
Det är ungefär som när Meghan Markle förra året hjälpte en välgörenhetsorganisation i Bristol att göra matpaket åt hemlösa sexarbetare. Då skrev hertiginnan ”inspirerande budskap” på bananerna: ”Dröm stora drömmar”, ”Du är älskad”.
Och så vidare.
Det hela var på tok för amerikanskt för det brittiska kynnet. Marie Antoinette hade i alla fall den goda smaken att inte skriva på de bakelser som hon ordinerade folket.

Välgörenhetsorganisationen i Bristol bakade till slut en kaka av bananerna. De delades aldrig ut i sina inspirerande skal.
Meghan Markles gästredaktörskap på Vogue är med andra ord bara den senaste i en lång rad kontroverser. Hertiginnan av Sussex vill vidga bilden av kvinnor i modemagasinen: bort från den vanliga blonda supermodellen. Det ligger helt i linje med vad brittiska Vogue har försökt göra under sin nya chefredaktör Edward Enninful.
Men Meghan Markle går längre än så. Hon lyfter fram kvinnor som står för det hon själv tror på politiskt. Och kan man verkligen ha en kunglighet som försöker bilda opinion gällande antirasism, klimatförändringar och transfrågor?
Kritikstormen har inte varit nådig. Meghan Markle anklagas för att placera det brittiska kungahuset som vänster i de rådande kulturkrigen. Hon omfamnar en kändisburen Instagramaktivism som må vara det senaste i Hollywood men inte hör hemma i ett kungahus.
Heter det.
Den brittiska kungafamiljens trognaste stöd finns i landets traditionella arbetarklass och lägre medelklass. De kan inte relatera till tidningsartiklar om att Meghan och Harry försöker rädda världen genom att äta ”växtbaserad kost”, skaffa färre barn och öka svarta kvinnors representation i Hollywood.
Varför kan prinsparet inte vara mer som drottning Elizabeth?
Klippa band och hålla käft i sex decennier?
Nu gör prins Harry istället en dokumentär med Oprah Winfrey och Meghan Markle intervjuar Michelle Obama. Är prinsparet ens britter längre?

Har de rentav – ve och fasa – gått och blivit amerikaner? Allt detta samtidigt som de brittiska skattebetalarna får stå för stora renoveringskostnader av parets bostad i Windsor. Pengarna må vara småpotatis i sammanhanget (gamla kungliga hus är dyra ting att bevara) men det ser PR-mässigt inte bra ut. Prins Harry och Meghan Markle har dessutom anammat ett sätt att styra sin egen publicitet som främst förknippas med Hollywoodkändisar.
Inte kungligheter.
Istället för att ringa upp journalister eller ge intervjuer släpper de nyheter genom sina egna sociala medier. Brittiska journalister fick till exempel inte delta när paret nyligen höll dop för sin son. I stället fick medierna snällt sitta och vänta framför Instagram på en bild.
Det gör de brittiska tabloidjournalisterna tokiga.
Och ingen vill ha tokiga brittiska tabloidjournalister efter sig.
Prins Harry och Meghan Markle anklagas nu för att bryta kungafamiljens kontrakt med folket. Å ena sidan kräver de ”ett privatliv”. De håller exempelvis namnen på sin sons gudföräldrar hemliga (vilket bara har spätt på ryktena om att det är George Clooney).
Å andra sidan tar de glatt emot skattebetalarnas pengar och predikar för nämnda skattebetalare om att de bör sluta vara rasister och göra mer för miljön.
Harry brukade vara kungafamiljens mest älskade svarta får. Han festade, dejtade blondiner och slogs i Afghanistan. Det var kanske inte jättekungligt. Men det var helt i enlighet med traditionell brittisk manlighet.

Nu har Harry däremot gift sig med en kvinna med afroamerikansk bakgrund och försöker rädda världen med barfotatal i stället för Apache-helikoptrar.
Dessutom pratar han om känslor med oroväckande bekvämlighet.
Se ovanstående punkt om att han eventuellt har gått och blivit amerikan.
Prins Harry har antytt att kritiken mot hans hustru har att göra med hennes hudfärg. En del kommentatorer håller med. För visst har tabloiderna tidigare skrivit om Meghan Markles ”exotiska DNA”.
Många britter är dock främst förvånade över prinsens nya vokabulär. Prins Harry skriver i Vogue om ”unconscious bias”: en term för de föreställningar om ras och kön som undermedvetet får oss att diskriminera. Hur har prins Harry, vars politiska korrekthet brukade uppgå till att klä ut sig i nazistuniform på maskerad (en stor skandal på sin tid), plötsligt lärt sig vänsterakademiska begrepp som ”unconscious bias”?
Det är en av alla frågor som upptar Storbritannien just nu.

Katrine Marçal
katrine.marcal@dn.se

Dela

En miljon evakuerade när tyfonen drog in

SÖNDAG 11 AUGUSTI 2019

Megastaden Shanghai dränktes av skyfall när det tropiska ovädret Lekima svepte fram under lördagen. Lekima nådde land som en kraftig tyfon, och minst 18 personer omkom i ett jordskred nära kusten. En miljon människor evakuerades.

Tyfonen Lekima nådde tidigt på lördagen lokal tid – fredag kväll svensk tid – det kinesiska fastlandet vid staden Wenling i provinsen Zhejiang med vindar på 52 meter per sekund.

Tyfonen var den tredje kraftigaste som registrerats i Kina sedan 1949. En miljon människor evakuerades från kustområdet, varav 250 000 i Shanghai.

Enligt den statliga tv-kanalen CCTV, refererad av bland andra Reuters, omkom minst 18 personer i ett jordskred nära staden Wenzhou, orsakat av intensiva skyfall i ovädret. Samtidigt saknades 14 personer.

I Zhejiang lades hundratals färjor i hamn, och hundratals flygavgångar liksom delar av järnvägstrafiken ställdes in, rapporterar nyhetsbyrån Xinhua. Runt 200 byggnader förstördes och ytterligare 3 200 skadades. Tusentals träd blåste ner.

De lokala myndigheterna hade mobiliserat team med mer än 1 000 räddningsarbetare samt satt 150 brandbilar och 153 räddningsbåtar i beredskap.

När ovädret nådde megastaden Shanghai rådde fortfarande stormbyar, och regnet var skyfallsliknande. Vissa gator låg under en meter vatten, och trafiken var kaotisk, rapporterar Shanghai Daily. Avrinningssystemet tycktes i det närmaste utslaget.

Anders Bolling
anders.bolling@dn.se

Man anhållen för mordförsök i moské

SÖNDAG 11 AUGUSTI 2019

Norsk polis har anhållit en man i 20-årsåldern för mordförsök efter en misstänkt skottlossning i en moské i Bærum strax utanför Oslo. Två personer, inklusive den misstänkte gärningsmannen, vårdas för lättare skador.

Mannen är också anhållen för mordet på en ung kvinna som senare hittades död i en lägenhet Bærum.

Polisen utreder händelsen som ett misstänkt mord.

– Vi kopplar samman detta med episoden i moskén tidigare i dag, säger polisens insatsledare Rune Hekkelstrand till nyhetsbyrån NTB.
Det var strax efter klockan 16 på lördagen som polisen i Oslo nåddes av larmet om skottlossning i moskén al-Noor Islamic Centre i Bærum, strax utanför Oslo.
Under en presskonferens på lördagskvällen uppgav polisen att det rör sig om totalt två skadade, varav den ena är gärningspersonen. I bägge fallen rör det sig om lättare skador, men polisen kan inte bekräfta att det rörde sig om skottskador.
Den misstänkte mannen hade redan övermannats av personer inne i moskén när polisen kom till platsen.
Polisen uppger också att två vapen påträffats i anslutning till gripandet, vilken typ av vapen vill polisen inte kommentera.
Den misstänkte gärningsmannen är sedan tidigare känd av polisen.
Polisen har uppgifter om att mannenhar varit aktiv på forum på nätet. Enligt norska medier har han hyllat terrorattacken i Christchurch.
– Just nu så tittar vi på vad det innebär, säger Oslopolisens talesperson Rune Skjold.
På söndagen är det högtiden Eid al-Adha och många förväntas bege sig till moskén.
Under presskonferensen meddelade Rune Skjold att man kommer att sätta in extra resurser för att skapa trygghet vid moskén, men menar att det ska vara säkert att gå dit.
– Vi menar att det ska vara tryggt att vara i moskén under morgondagen. Det finns inget som pekar på att det skulle finns någon risk för en liknande händelse, säger han.

Statsministern Erna Solberg har kommenterat händelsen till norska tidningen VG där hon beklagar det som hänt.
– Jag vill uttrycka mina kondoleanser till de som var i moskén i Bærum i dag och alla andra drabbade. I Norge borde det vara säkert att gå till moskén, kyrkan och andra religiösa rum, säger hon.
Sandy Kalleny
sandy.kalleny@dn.se
Alexander Kuronen

Minst 100 döda i monsunregn

SÖNDAG 11 AUGUSTI 2019

Indien. Minst hundra människor har hittills omkommit till följd av sommarens monsunregn i Indien. Samtidigt har hundratusentals tvingats lämna sina hem. Skyfallen tros dessutom komma att intensifieras de kommande dagarna. Regeringen har beordrat militären att bilda räddningsstyrkor och att från luften undsätta strandade byar med matleveranser.
Regnen har slagit hårt mot stora delar av landet, med den sydliga delstaten Kerala allra värst drabbad.
Bara i Kerala, som är en populär turistdestination, har närmare 50

människor omkommit och runt 120 000 evakuerats.
Monsunregn dödar årligen hundratals människor i Indien till följd av bland annat översvämningar och jordskred. Skyfallen varar vanligen mellan juni och september och drabbar även närliggande länder.
TT-AFP-Reuters

Separatister i Jemen intog presidentpalatset

SÖNDAG 11 AUGUSTI 2019

Jemen. Trupper som strider för ett självständigt södra Jemen sade sig på lördagskvällen ha intagit presidentpalatset i Aden. Övertagandet ska ha skett utan motstånd från den internationellt erkända regeringen som har sitt säte där. Separatistsoldaterna rapporterades tidigare ha tagit över flera av regeringens militärläger som omger hamnstaden Aden. Offensiven, som lett till minst åtta civila dödsoffer, sker efter att våld och

stridigheter mellan de formellt allierade parterna brutit ut tidigare i veckan. Upprinnelsen till striderna är anklagelser från separatisterna som hävdar att ett islamistparti som står nära president Abd Rabbu Mansur Hadi låg bakom en attack mot en militärparad. Parterna står egentligen på samma sida i den över fyra år långa konflikten, men har olika syn på Jemens framtida styre.

TT-Reuters

Fiskeindustrin bävar för brexitkrasch

SÖNDAG 11 AUGUSTI 2019

En våg av tullar och handelshinder väntar om britterna kraschar ut ur EU om tolv veckor. Ett fiskeavtal måste komma på plats snabbt, annars hotar fiskekrig varnar Reine Johansson på producentorganisationen Swedish Pelagic Federation (SPF).

Hoten om stridsåtgärder är redan tydliga från utsatta franska fiskare.

– Om vi förhindras att fiska i brittiska vatten kommer vi stoppa försäljningen av brittisk fisk i Frankrike. Våra fiskare

kommer att stoppa lastbilarna, säger den franska fiskaren Eric Gosselin till den brittiska tidningen The Sun.
Konflikten handlar om de fiskrika vattnen runt de brittiska öarna, där svenska fiskare och kollegor från andra EU-länder i dag står för merparten av fisket.
Kollegor i Storbritannien har samtidigt varit pådrivande i brexitprocessen i flera år och högljutt kritiserat den brittiska regeringen för att ha varit för mjuk i fiskefrågan i förhandlingarna med Bryssel.
Svenska branschföreträdare hoppas trots det höga tonläget på en diplomatisk lösning.
– Även om Storbritannien skulle krascha ut ur EU måste britterna sätta sig ned väldigt snabbt med EU-kommissionen och förhandla, säger Reine Johansson.
Han var tidigare ordförande i branschorganisationen Sveriges fiskare, men är numera verksam som förhandlare för Swedish Pelagic Federation (SPF), som organiserar svenska fiskare som riktar in sig på fiske av sill, skarpsill och makrill.
I fjol drog svenska fiskefartyg upp cirka 12 procent av sin fångst i vad som enligt internationell havsrätt blir brittiska vatten efter Brexit. För det svenska sill- och makrillfisket i Nordsjön handlar det om ungefär hälften av dagens fångster.
– För de som är berörda är det här en jättestor fråga, säger EU-minister Hans Dahlgren (S).
Att från brittisk sida ensidigt börja sätta fiskekvoter vore att vrida tillbaka klockan 50–60 år, enligt Johansson.
– Det går inte, säger han och varnar bland annat för utfiskade bestånd och en hård smäll mot dagens europeiska fiske- och processindustri.

Det går inte heller att flytta det svenska fisket till andra områden, som Skagerak – vare sig det pelagiska fisket efter makrill och sill eller det så kallade demersala fisket nära botten efter fisk som torsk och kolja.

Johansson påminner även om att brittiska fiskare samtidigt är beroende av den europeiska processindustrin och EU-marknaden för att få avsättning för sina fångster. I dagsläget går cirka 70 procent av all fisk som brittiska båtar drar upp till export.

Risken för att Storbritannien ska krascha ut ur EU utan ett utträdesavtal har ökat sedan premiärminister Boris Johnson tog över efter Theresa May i sommar, enligt Hans Dahlgren.

Enligt Dahlgren finns det ett färdigt utkast till tillfälligt fiskeavtal, för att snabbt kunna reglera fiskekvoterna i det omstridda området efter en Brexitkrasch. Men det skulle bara gälla under en kortare omställnings- eller förhandlingsperiod.

– Det kräver ju också att britterna är med på detta och de har inte velat säga något om det ännu, säger Dahlgren.

TT

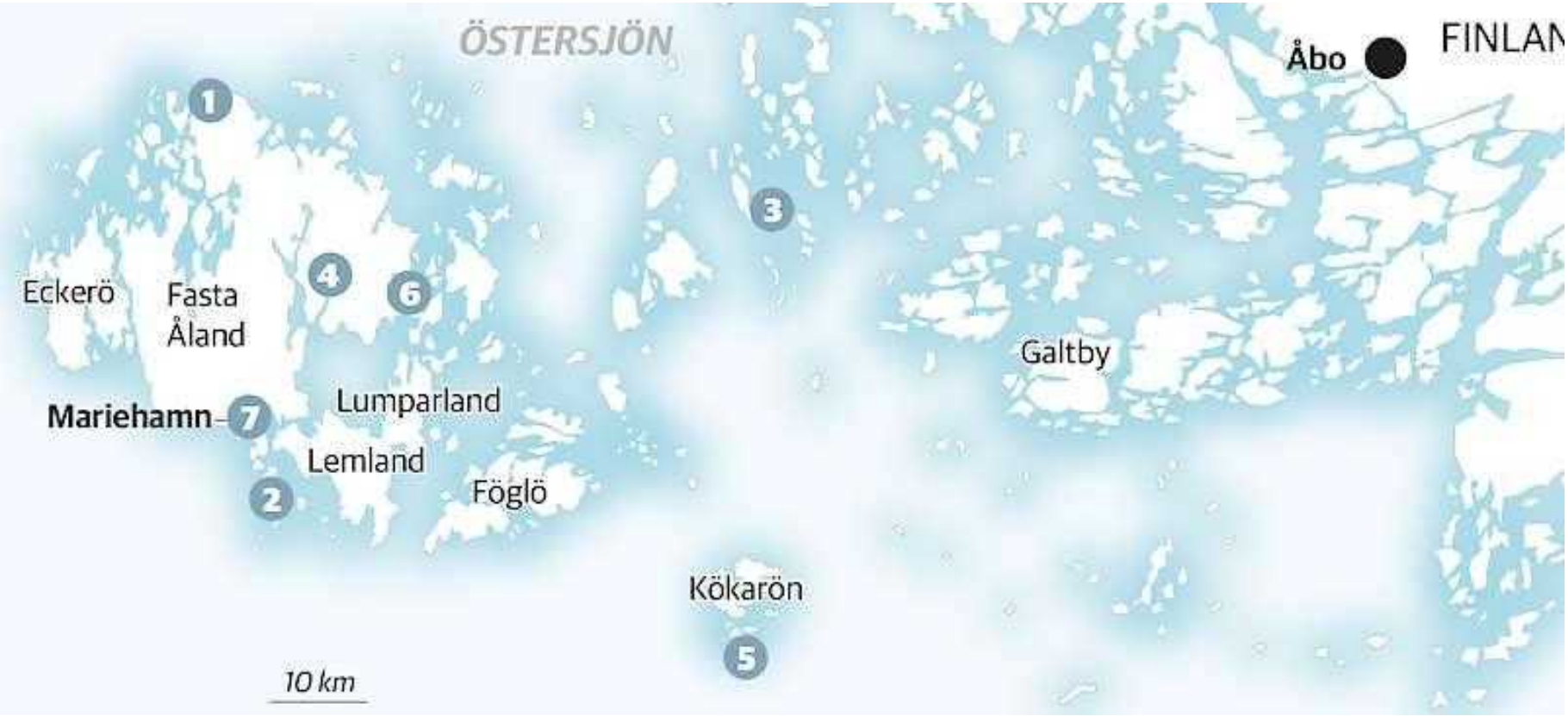
ÖSTERSJÖN
Åbo
FINLAN
1
3
4
6
Eckerö
Fasta
Åland
Galtby
Lumparland
Mariehamn
7
Lemland
2
Föglö
Kökarön
5
10 km

På två hjul genom Ålands skärgård

SÖNDAG 11 AUGUSTI 2019

Vi är många som har åkt färja mellan Stockholm och Åbo. Nu kan det vara dags att upptäcka den vackra skärgården på ett betydligt - långsammare sätt – på cykel från ö till ö.

Den första sträckan gick ju lätt, säger jag till mitt ressällskap Kristina, när vi rullar ombord med våra cyklar på färjan vid Stadsgårdskajen i arla morgonstund. Sommarvädret är perfekt när vår cykelresa från Stockholm till Åbo via ett pärlband av åländska öar tar sin början. Och att första biten gick lätt är inte så konstigt, vi har bara trampat en kvart nerför Söders höjder.

Sjöresan genom Stockholms norra skärgård är som alltid en skönhetsupplevelse av rang och vi passerar oräkneliga öar. Stockholms skärgård har runt 24 000 öar, kobbar och skär, men den siffran bleknar om man jämför med Skärgårdshavet – den åländska och finska skärgården sammanräknad – för där finns närmare 50 000!

Öarna har alla har bildats genom landhöjningen efter den senaste istiden. För närvarande reser sig öarna med fyra till tio millimeter per år.

I Mariehamn är det brått att komma av – färjorna ligger bara en kort stund vid kaj – men sedan inträder lugnet när vi trampar längs den lummigt gröna Norra

Esplanaden. Snart passerar vi det trevliga Sjökvarteret och sedan är vi ute ur stan. Många huvudvägar på Ålands huvudö har utmärkta cykelbanor, men det gäller inte hela första sträckan över Lemland. När fullastade långtradare blåser tätt förbi är marginalerna små. Tur att trafiken inte är tät.

Men trots att höjdskillnaderna på Åland är små känns vägen långt mer backig än om man åker med bil. Cyklar man som vi på rätt tunga gamla damcyklar med bara en handfull växlar känns uppförsluten i ben och flås.

Så vi tar en drickapaus vid Lemlands enda matbutik. Åland är glesbefolkat – även stora delar av Fasta Åland, skärgårdens huvudö – och för att få en lokal affär har öborna ofta valt att bilda kooperativ.

Men överraskande snart har vi trampat ett par mil och är framme vid Amalias b&b, som ligger bredvid Amalias limonadfabrik, där man gör läsk på frukter och bär.

Middagen, kall rostbiff, intar vi i trädgården, iakttagna av en ung höglandstjur med lugg över ögonen. De andra gästerna grillar eller tar bil till restauranger längre bort.

Solen skiner lika fint dag två och med en tidig start har vi god marginal till färjan från Svinö till Föglö. Som många andra åländska öar eller ögrupper är Föglö en egen kommun – med knappt 600 invånare. Det är ju inte mycket, men rena storstadssiffrorna jämfört med Ålands minsta kommun Sottunga, där det knappt bor hundra personer.

Föglös huvudort Degerby var förr Ålands centralort och ännu på 1920-talet större än Mariehamn. Här finns gott om fina trähus där statstjänstemännen bodde och några kilometer bort ligger en stenkyrka värd en

omväg. Men vår plan att hänga kvar för en god lunch funkar inte alls. Degerby har tre restauranger och ett kafé och denna dag är alla stängda av olika anledningar. Den lilla butiken blir räddningen – deras laxröra sitter fint på hårdbröd – en enkel lunch intagen på en klippa vid ett sund fyllt av roddbåtar med fritidsfiskare.
Föglö kommun är ett helt pärlband av öar, där de större är förbundna med broar eller klassiskt gul vägfärja. Här är det hela tiden mycket närmre till havet jämfört med på Fasta Åland.
Vägfärjorna är gratis för alla, men även Ålandstrafikens större färjor är gratis för passagerare. För cykel tar man ut en engångsavgift på cirka sex euro medan bilar kostar betydligt mer.
Vi ser knappt en enda annan människa under färden norrut över öarna mot färjeläget på Överö. Däremot svävar länge en mäktig havsörn över oss. Innan färjan ska gå har vi flera vilsamma badtimmar från lena havsklippor, så bär det av med båt i ett par timmar – åt sydost och den mest avlägsna av Ålands större öar, Kökar. Första natten på ön bor vi med stil på hotell Brudhäll, den andra natten i en enkel stuga på Sandviks camping – lite överraskande är mysfaktorn faktiskt högre där.
Vägrenarna här i skärgården är alltid fulla av vilda blommor och Kökar är inget undantag. Det är en fröjd att trampa fram, känna dofterna och vinden i ansiktet (när det inte envisas med att blåsa hård motvind).
På väg till Peders Aplagård rullar vi på lantliga grusvägar förbi familjen Blomsterlunds 1 200 äppelträd.
– Smaka på den här äppelsalsan, den har lite mer sting i smaken, säger Peder

Blomsterlund som gärna låter oss prova Aplagårdens alla cidersorter, salsor med mera – gjorda på åländska äpplen.
– Och kom gärna tillbaks i kväll för vi har pizzaugnen i gång, lägger han till när vi trampar vidare till Kökars hembygdsmuseum, en gammal skola där de knappt 250 Kökarborna samlat fascinerande minnen från förr – allt från fina foton till folkdräkter, träbåtar och öns första traktor – som kom hit först 1948.
”Egentliga Finland” står det på skylten som möter oss vid färjeläget i Galtby, ett par timmars båtresa från Kökar.
Landskapet – med Åbo som huvudort – består till stor del av skärgårdsöar och till fastlandet har vi flera mils cykling – från ö till ö över broar eller med vägfärjor. Sista dagen är det 60 kilometer kvar till Åbo. Vädergudarna bjuder på sol och medvind och trampandet går långt raskare än befarat. Så vi har hela eftermiddagen i ett sommarcharmigt Åbo innan kvällsfärjan till Sverige: Det blir öl döpt efter Auraån som rinner genom stan, domkyrko- och museibesök, plus ett antal uteserveringar. Det känner vi oss värda efter 17 mils cyklande.
I morgon bitti återstår ju bara en kvarts trampande så är vi hemma igen. Undrar var pedalkraften ska ta oss nästa sommar?

Johan Öberg

7 tips för cykelsemestern

1 Magiskt vackra kustklippor: Geta
Norra delen av Fasta Åland var den del av ögruppen som först bröt havsytan efter istiden. Orrdalsklint är med sina dryga 129 meter Ålands högsta punkt och här hittar man de tidigaste stenålderslämningarna. Kusten på norrsidan är klippig och som allra vackrast blir det vid Geta – med utmärkt hotell. Pricka helst in besöket vid solnedgången då alltihop får en unik röd lyster. Från Mariehamn är det cirka fyra mil att cykla till

Geta och på vägen passerar man Ålands största äppelodlingar.
www.havsvidden.com
2 En härlig dagstur på två hjul: Järsö
Om du är sugen på en cykeltur på Åland men inte har så mycket tid. Söder om Mariehamn finns ett pärlband av små öar som förbundits med vägbroar – en rutt som faktiskt kvalar in som en av de allra vackraste på hela Åland. Vägen söderut slingrar sig över bland annat Styrsö, Nåtö och Bergö till den största av dem – Järsö, en cykeltur på cirka två mil tur och retur. Ett givet mål är välkända Stickstugan – ett mysigt kafé, där kakor, bullar och tårtor bakats av ägaren Lotta Gustafsson. Hon säljer egna produkter av ullgarn hon färgat själv.
3 Mysiga klippbad och båtliv: Lappo
Finska seglare har ofta lilla Lappo som etappmål på väg till eller från det finska fastlandet, vilket gör att hamnen sjuder av liv sommartid. Cyklar man blir det i stället färja på den norra linjen från Hummelvik på Vårdö, ett färjeläge med bussförbindelse från Mariehamn. Har man en hoj trampar man lätt i väg till de bästa badklipporna på öns sydvästra sida, men bor man på Pellas gästhem får man låna cykel gratis.
lappo.net
4 Historia, kultur och goda smaker: Kastelholm
Ålands mäktigaste medeltida borg var under en tid ofrivilligt hem för den svenske kungen Erik XIV, som fängslats av sina rivaler. 1745 förvandlade en storbrand borgen till en ruin, men nu har borgen renoverats. Intill hittar man Jan Karlsgården – Ålands eget Skansen. Här ligger också fängelse-museet Vita Björn, använt som häkte i 200 år, fram till 1975. Blir man hungrig så ligger Smakbyn ett stenkast bort – ett restaurang- och affärskomplex som drivs av kändiskocken Michael Björklund.
www.kastelholm.ax
smakbyn.ax
5 Svenske ”grevens” märkliga ö: Källskär
En given sommarutflykt från Kökar går till Källskär. Ön var i århundraden fiskeläge för Kökarbor, men det är en mer närliggande historia som fascinerar mest: berättelsen om hur den svenske friherren Göran Åkerhielm kom till ön på sent 1950-tal och så småningom fick köpa en tredjedel av ön. Där förvandlade mannen som Kökarborna kallade ”greven” det karga skärgårdslandskapet till en prunkande oas där vindruvor trivdes, byggde flera hus och en hamn som trotsade vinterstormarna. De dagliga turerna med guiden Thomas Dahlgren ger en spännande inblick i ett udda livsöde.

www.brudhall.com
6 Rysk ruinromantik: Bomarsund
1809 förlorade Sverige Åland och Finland till det ryska tsardömet. Ryssarna lät snart uppföra en mäktig borg i Bomarsund för att kunna kontrollera den viktigaste inomskärsfarleden. Orten blev snabbt en av Ålands viktigaste, men det stora fortet kunde inte stå emot den fransk-brittiska attacken under Krimkriget i augusti 1854. Fästningen sprängdes, Ålands demilitariserades 1856 och i dag finns bara ruiner kvar. Än i dag har man från fästningsmurarna fin vy över sundet.
www.bomarsund.ax
7 Testa sjömanslivet: Sjöfartsmuseet
Ingen som rest med färja till Mariehamn kan ha undgått att se den fyrmastade barken Pommern. Skeppet var ett av de sista stora segelfartygen som fram till andra världskriget skeppade varor mellan Europa och Australien. Nu är det nyrenoverat och välkomnar besökare, precis som dess ägare Ålands sjöfartsmuseum – ett av världens bästa på området – som ligger strax intill Pommern.
www.sjofartsmuseum.ax

Resfakta.

Res hit: Färja från Stockholm, Kapellskär och Grisslehamn. Det finns också flyg till Mariehamn från Arlanda.
www.eckerolinjen.se
www.vikingline.se
www.tallinksilja.se
www.finnlines.com
Bästa tiden: Maj–september.
Språk: Svenska (men några få kan bara finska och engelska).
Valuta: Euro.
Prisnivå: 10–20 procent högre än i Sverige.
Bra att veta 1: Bortom sommarens högsäsong bör man planera sin resa noga då en hel del faciliteter som boenden och matställen på de mindre öarna är stängda.
Bra att veta 2: Du behöver färre grejer än du tror på en cykelresa. Cykelbyxor och handskar är bra att ha – och utrustning för att laga en punka är ett måste.
Bra att veta 3: Är reseschemat tajt är det klokt att reservera plats på färjorna för att vara säker på att komma med och - från de mindre bryggorna – veta att båten verkligen stannar och plockar upp en. *www.alandstrafiken.ax*

Ledare: Johnsons lek med elden kan sätta kungariket i brand

MÅNDAG 12 AUGUSTI 2019

Det är rätt makalöst, det budskap Boris Johnson kommunicerat sedan han tog över som premiärminister.

Inte att han vill omförhandla Theresa Mays Brexitavtal, och ta bort den irländska ”backstoppen”, trots att EU varit kristallklart med att det inte är ett alternativ. Inte heller att han är beredd att föra britterna ur unionen den 31 oktober utan avtal, trots att det skulle riskera att utlösa en ekonomisk kris och skapa brist på mat och mediciner i Storbritannien.
Vad som är fullständigt häpnadsväckande är i stället sättet på vilket Boris Johnson säger sig vara villig att genomföra en avtalslös Brexit.
Britterna röstade visserligen för att lämna EU 2016. Men inte för att göra det utan ett avtal. Faktum är att opinionsmätningar länge har visat att ett flertal motsätter sig det. Och i parlamentet, som valdes 2017, är motståndet kompakt.
Det struntar Boris Johnson i. Han är nämligen beredd att tänja på det

demokratiska och konstitutionella ramverket för att driva igenom ett utträde. Faktum är att det är svårt för parlamentet att stoppa premiärministern. Man kan visserligen rösta igenom någon form av resolution som kräver att Johnson ber EU om att återigen flytta deadline. Men det går inte att tvinga regeringen att agera. Och gör den inte det kraschar britterna ut ur unionen den 31 oktober.
Därför talas det om att parlamentsledamöter från Boris Johnsons eget Toryparti är beredda att rösta för ett misstroendevotum. I stället skulle de tillsätta en tillfällig regering tillsammans med Labour och Liberaldemokraterna. Dess enda uppgift skulle vara att förhandla fram ett nytt uppskov, och förbereda ett nyval och möjligen en ny folkomröstning. En sådan expeditionsministär skulle vara svår att få till. Labours Jeremy Corbyn skulle kräva toppjobbet, vilket skulle vara svårt för Torydissidenterna att svälja. Saken är bara den att även om det lyckas skulle Boris Johnson inte flytta på sig, slog hans rådgivare Dominic Cummings fast i veckan.
Det låter naturligtvis helt befängt. I en parlamentarisk demokrati tjänar regeringschefen på parlamentets nåder. Förlorar en brittisk premiärminister ett misstroendevotum förväntas denne också flytta på sig och ge parlamentet 14 dagar att hitta en ny, innan nyval utlyses. Men de brittiska lagarna tvingar inte Johnson att avgå och ge någon annan chansen under de två veckorna. Och Cummings hävdar att hans chef skulle förskansa sig i Downing Street tiden ut, för att sedan förlägga nyvalet till november.
På så sätt skulle det nuvarande parlamentet rundas och det nya – liksom väljarna – ställas inför fullbordat faktum: ett utträde utan avtal.

Det är helt obegripligt att ledaren för ett av världens äldsta konservativa partier – med försiktighetsprincipen som historisk ledstjärna – funderar på ett sådant radikalt förfarande.
Vad konsekvenserna skulle bli av att genomföra utträdet på ett sådant sätt är svårt att överblicka. Dess demokratiska legitimitet skulle bli noll och intet. Och vad händer i Nordirland, när gränsen till Irland stängs? Bryter våldsamheter ut? Vad gör man i Skottland, där motståndet mot Brexit är massivt? Följer omedelbara krav på en ny folkomröstning om självständighet? Och hur reagerar den majoritet av britterna som inte vill lämna utan ett avtal?
Det är svårt att tro att Boris Johnson menar allvar med sin strategi. Väljarna må ha röstat för att lämna EU. Men inte på vilket sätt som helst. Och det här vore det farligaste av utträden.
DN 12/8 2019

”Sverige i fokus för global högerextrem kampanj”

MÅNDAG 12 AUGUSTI 2019

Annonser som finansierar svenska högerextrema sajter har dolda länkar till extremistiska texter, skriver New York Times i en granskning av det högernationalistiska maskineriet. Tidningen uppger också att ungdomar som kastade sten och brände bilar i

Rinkeby 2017 hade erbjudits pengar av ryska tv-team för att ”ställa till bråk” framför kameran.

Dagens Nyheter och andra medier har beskrivit hur nationalistiska aktörer på olika sätt sprider desinformation om migration och invandring, ofta med hjälp av högerextrema sajter, för att på så sätt försöka styra opinionen i invandringskritisk riktning.

Sverige är numera ett flitigt använt skräckexempel i denna kampanj, som är laddad med inte så lite skadeglädje, eftersom Sverige i olika sammanhang har framställts som ett slags moralisk stormakt, en fyrbåk för tolerans och mångfald.

Drivkraften att hitta fel och brister i det svenska samhället som skulle kunna skyllas på invandringen ökade i samband med den stora flyktingvågen 2015–2016.

Den amerikanska tidningen New York Times publicerade på söndagen en bred granskning av det högernationalistiska invandringsfientliga maskineriet och hur det både försöker manipulera opinionen i Sverige och använda Sverige för att manipulera opinionen på andra håll.

Maskineriet består till stor del av aktörer med hemvist i USA:s högerextrema miljöer och i Ryssland, skriver tidningen.

New York Times tar avstamp i ett famöst uttalande av president Donald Trump den 18 februari 2017, då han påstod att något otäckt hade hänt i Sverige.

– Se vad som hände i Sverige i går kväll. Sverige! Vem hade kunnat tro det?, sade presidenten under ett supportermöte.

– De tog in stora mängder (flyktingar). Nu har de fått problem de aldrig kunnat tänka sig.

I själva verket refererade Trump av allt att döma till ett inslag i programledaren Tucker Carlsons show på tv-kanalen Fox News kvällen före talet. Där hävdades att svenska förorter blivit ”no-go-zoner” på grund av ökat våld och brottslighet i invandringens spår.
Många kommentatorer gjorde sig lustiga över Trumps uttalande, eftersom inget hade hänt kvällen före. Två månader senare inträffade terrordådet på Drottninggatan. Men i Stockholmsförorten Rinkeby inträffade redan två dagar efter Trumps tal en annan dramatisk händelse: maskerade ungdomar brände bilar och kastade sten mot polis som genomförde en insats på platsen.
Enligt fyra personer i Rinkeby som New York Times talat med hade precis vid den tiden ryska tv-team dykt upp och erbjudit ungdomar med invandrarbakgrund pengar för att ”ställa till med bråk” framför kameran.
– De ville visa att Trump hade rätt om Sverige, säger Rinkebybon Johnny Castillo, ett av de fyra vittnena.
Ett annat, Hani al-Saleh, säger till tidningen att tre tonåringar med utländsk bakgrund som han känner berättat för honom att ryska journalister försökt muta dem med 400 kronor var. Ytterligare två personer återger uppgiften om den erbjudna ryska mutan.
Kreml backar upp skribenter och redaktörer på svenska högerextrema sajter, enligt New York Times, som refererar till DN:s avslöjande 2017 att sex av sajterna fått pengar via annonsintäkter från en rysk-ukrainsk bildelsfirma med bas i Berlin.
Annonserna innehåller besynnerligt nog dolda länkar till texter med högerextremt

och islamofobiskt material och andra omstridda samhällsfrågor, visar New York Times granskning.
Tidningen finner att bolaget som bildelsannonserna kan spåras till också annonserat på antisemitiska och andra extremistiska sajter i bland annat Tyskland, Ungern och Österrike.
Den negativa bild av Sverige som pumpas ut utnyttjas i sin tur av invandringsfientliga partier i Italien, Tyskland, Storbritannien och på andra håll för att piska upp främlingsrädsla och på så sätt locka väljare.
Enligt en Londonbaserad organisation som kartlägger högerextrema onlinebudskap, Institute for strategic dialogue, är bilden av Sverige som ett land som förstörts av invandring lika viktig för de här aktörerna som kampanjen mot den liberala finansmannen George Soros.
Ett sätt att få grepp om hur de högerextrema svenska medierna vuxit är att titta på vilka som länkar till dem. När New York Times analyserade nättrafiken gick mer än 12 miljoner länkar från över 18 000 domäner till Nyheter i dag, Nya tider, Fria tider och Samhällsnytt.
Ju fler länkar, desto större chans att de hamnar högt upp på sökmotorernas listor över träffar, vilket i det här fallet ökar möjligheten att den som söker på exempelvis ”invandring” når någon av de högerextrema sajternas artiklar.
Av analysen framgick att sajternas tillväxt i överraskande hög grad drivits från utlandet. Mer än en femtedel av länkarna fanns på icke-svenskspråkiga sajter, flera av dem välkända i amerikanska högerextrema kretsar.
Tidningen konstaterar att farhågorna för ryska påverkansoperationer inför valet

2018 inte besannades och att SD, till skillnad från många liknande partier i Europa, ofta är kritiskt mot Putins Ryssland. I stället, säger säkerhetsexperter New York Times talat med, tog sig påverkanskampanjen utifrån den mer subtila formen att stödja det växande högerextrema ”digitala ekosystemet” med svensk bas.

Ett av de mest Rysslandsvänliga medierna i detta ekosystem är Fria tider, som även har en koppling till Granskning Sverige, en grupp som trakasserar journalister i traditionella medier som kritiserar Ryssland och har kallats en svensk trollfabrik.

En annan sajt, Nya tider, har publicerat texter av den ultranationalistiska ryska filosofen Aleksander Dugin och även anlitat Manuel Ochsenreiter, redaktör för högerextrema tyska Zuerst. Ochsenreiter anklagas för att ha varit med och finansierat en attack mot ett ungerskt kulturcenter i Ukraina 2018, ett dåd som enligt ett rättegångsvittne syftade till att klandra ukrainska nationalister, vilket i sin tur skulle gynna ryska intressen.

New York Times har också talat med Chang Frick, grundare av Nyheter i dag. Frick, som tidigare arbetade för Sverigedemokraterna, och säger sig tro att det finns ”ett visst” samröre mellan ryska intressenter och svenska högernationalistiska sajter. Men han betonar att Nyheter i dag står fritt.

– Jag har anklagats för att vara rasist, för att vara betald av Sverigedemokraterna och för att vara rysk spion, och det bevisar bara att vi sparkar där det gör mest ont, säger Frick.

Anders Bolling
anders.bolling@dn.se

Rekordliten havsis i Arktis

MÅNDAG 12 AUGUSTI 2019

Havsisens utbredning i Arktis under juli var den minsta som har uppmätts under månaden. Utbredningen var tiotusentals kvadratkilometer mindre än vid tidigare minsta nivå.

Havsisen i Arktis täckte i juli en yta på 7,59 miljoner kvadratkilometer, det var 80 000 kvadratkilometer mindre än det tidigare rekordet för lägsta utbredning som noterades år 2012. Och utbredningen var 1,88 miljoner kvadratkilometer under genomsnittet för perioden 1981 till 2010, uppger USA:s center för is- och snödata, NCIDC.

Havsisen drog sig tillbaka i de flesta områden av ishaven, särskilt Laptevhavet, norra Tjuktjer- och Beauforthaven samt Hudson Bay som var isfria i slutet på månaden. Minskningen var mindre i Barents hav och is låg kvar längs kusten i östra Sibirien. Överlag är koncentrationen av is låg i regionen med mycket öppet vatten. Däremot är Nordvästpassagen fortsatt blockerad av is. Juli är normalt årets varmaste månad och också den månad då mest is smälter. Globalt var årets juli den varmaste månad som har uppmätts på jorden, den föregicks av juni som var den varmaste juni som har uppmätts.

Havsisen i Arktis minskade i genomsnitt med över 105 000 kvadratkilometer per dag, det var högt över genomsnittet för perioden 1981 till 2010 är knappt 87 000 kvadratkilometer per dag.

Den snabba minskningen i år berodde på höga temperaturen i början på juli, medan månadsslutet var svalare, men över lag var temperaturen över det normala över ishaven.
Havsisen i Arktis brukar nå sin minsta utbredning i september. Troligen kommer årets utbredning att bli en av de fem minsta som har uppmätts, enligt NCIDC.
Jannike Kihlberg
jannike.kihlberg@dn.se

Epsteins död väcker frågor

MÅNDAG 12 AUGUSTI 2019

USA. Den sexbrottsanklagade miljardären Jeffrey Epstein, som tog livet av sig i det federala häktet, borde ha blivit kontrollerad var 30:e minut av vakterna. Rutinen följdes inte natten innan han hittades död, uppger en källa för New York Times.
Fängelset uppges också ha flyttat hans cellkamrat och tillåtit Epstein att vara ensam trots att han togs från självmordsbevakningen för bara två veckor sedan.
Att Epstein kunde ta sitt eget liv och därmed förvägra sina offer rättvisa är en skam, skriver den republikanske politikern

Ted Cruz på Twitter. ”Hur i helvete kunde fängelset låta det hända?” skriver han vidare.
Dagen efter det uppmärksammade självmordet ställer många andra debattörer ställer liknande frågor i amerikanska medier. Page Pate, juridikprofessor och advokat, undrar varför självmordsbevakningen över Epstein tagits bort. Pate har själv representerat personer som åtalats för sexbrott och han hävdar att de åtalade ofta är i riskzonen för självmord.
DN

”MBZ” är Mellanösterns verklige makthavare – men nästan helt okänd utåt

MÅNDAG 12 AUGUSTI 2019

Förenade Arabemiraten. Han sägs vara världens rikaste man. Han är mentor till Saudiarabiens kronprins Mohammed bin Salman. Han styr turistparadiset

Förenade Arabemiraten, som bakom glittret är en av regionens starkaste krigsmakter.
Men utåt är han nästan okänd.
Möt Mellanösterns Gudfader, Mohammed bin Zayed, ”MBZ” kallad.

N är Mohammed bin Zayed var 18 år, år 1979, skrevs han in vid Sandhurst, den brittiska arméns militärhögskola, där han övade på att flyga helikopter och att utföra kommandooperationer.

Tillbaka i Abu Dhabi fortsatte han sin militära karriär. Han befordrades till officer och utnämndes som 29-åring till chef för flygvapnet i Förenade Arabemiraten, den förbundsstat av sju små shejkdömen där Abu Dhabi är den viktigaste kuggen.

I dag, 30 år senare, är Mohammed bin Zayeds officiella position kronprins i Abu Dhabi och biträdande överbefälhavare för Förenade Arabemiratens försvarsmakt. Med andra ord befinner han sig en bit neråt i rangordningen, åtminstone på papperet.

Inte desto mindre är det Mohammed bin Zayed, ”MBZ” som han kallas i dagligt tal, som bestämmer i Förenade Arabemiraten, eller UAE (United Arab Emirates) som landet kallas med den engelska förkortningen.

MBZ har förvandlat Förenade Arabemiraten från en råvaruproducerande stat där prinsar och emirer är fullt upptagna med att spendera oljepengarna på lyx, till en liten stormakt i Mellan-östern, med välutrustad armé och aggressiv utrikespolitisk agenda.

Mohammed bin Zayeds far, shejk Zayed Sultan bin Nayhad, kallas ”nationens fader”. När han föddes år 1918 var Abu Dhabi föga mer än en strandremsa vid

Persiska viken, befolkad av beduiner, pirater och pärlfiskare.
Men så gjordes det oljefyndigheter i ökenriket i slutet av 1950-talet. När shejk Zayed avled år 2004 vid 86 års ålder badade hans kungadöme i olja. Oljekrisen på 1970-talet, med kraftiga prishöjningar som följd, hade gjort Förenade Arab-emiraten (grundat år 1971 när de sju shejkdömena slog sig samman) till ett av världens rikaste länder.
Mohammed bin Zayed,shejkens son nummer tre, föddes 1961, ungefär samtidigt som oljeexporten i Abu Dhabi kom i gång på allvar. När han knappt trettio år senare utnämnts till flygvapenchef var han fast besluten att snabbt förstärka den ganska oansenliga flygplansflottan. Därför gav sig den unge flygvapenchefen ut för att storhandla bland västvärldens vapenleverantörer, med oljepengar i ryggen.
I dag är Förenade Arabemiraten rustat till tänderna. Flygvapnet har över 140 stridsplan och 30 attackhelikoptrar, en slagstyrka som vida övertrumfar Sveriges, med piloter som utbildats i USA eller Storbritannien.
De närmsta åren väntas UAE köpa vapen för närmare 300 miljarder kronor per år, bland annat flygövervakning från Saab. Det gör landet till världens sjunde största vapenimportör, enligt statistik från fredsforskningsinstitutet Sipri.
Men Mohammed bin Zayed nöjer sig inte med att försvara Förenade Arabemiraten från hot utifrån. Han har också ambitionen att vara en maktspelare, en aktör som tillvaratar sitt lands intressen med hjälp av militär om så behövs.

Och han är i sanning en annorlunda ledare för ett arabland. MBZ bekämpar islamister var helst de dyker upp och försöker dessutom upprätthålla goda relationer med Israel, framför allt militärt. Så sent som förra veckan deltog stridsplan från UAE och Israel i en gemensam militär-övning.

I februari i år fick Förenade Arabemiraten besök av påve Franciskus. Till skillnad från den stora grannen Saudiarabien tillåts andra religiösa helgedomar än moskéer, och det bor över en miljon katoliker i UAE – huvuddelen av dem är gästarbetare från Filippinerna och Indien.

Däremot betraktas Muslimska brödraskapet, den islamistiska gräsrotsrörelse som grundades i Egypten för över 90 år sedan, som ärkefienden. Förenade Arabemiraten backade upp militärkuppen i Egypten i juli 2013, som störtade Muslimska brödraskapet-sympatisören Mohammed Mursi och banade väg för den nuvarande envåldshärskaren Abdelfattah al-Sisi.

Soldater från UAE strider just nu sida vid sida med Khalifa Hifter i Libyen, krigsherren som bombar huvudstaden Tripoli och omkringliggande flyktingläger för att ta makten från den internationellt erkända regering som enligt Hifter är för eftergiven mot islamister.

Sedan två år tillbaka är Förenade Arabemiraten tongivande i en bojkott mot det lilla grannlandet Qatar, som anklagas för att stödja ”extremistiska organisationer”, bland annat Hamas i Gaza och Muslimska brödraskapet.

Framför allt är Förenade Arabemiraten närvarande i Jemen. UAE är ett av de mest aktiva länderna i den koalition som

Saudiarabien satt ihop för att bekämpa den väpnade huthirörelsen.
Under Mohammed bin Zayeds ledning har UAE dessutom fått fäste på Afrikas horn, den triangelformade halvö som ligger strategiskt där Indiska oceanen flyter in i Röda havet. Där, i utbrytarrepubliken Somaliland, har Förenade Arabemiraten numera en flottbas.
Mohammed bin Zayeds stormaktsambitioner stöttas upp av pengar. Mycket pengar. Enligt New York Times kan MBZ rentav räknas som världens rikaste man. Han kontrollerar de investeringsfonder som Abu Dhabis kungahus satt upp för att säkra utnyttjandet av emiratets oljeintäkter. Fonderna har till dags dato har ett marknadsvärde på 1,3 biljoner dollar (motsvarande 125 biljoner kronor).
Diplomatkällor berättar att MBZ är en anspråkslös man som ogillar kunglig pompa och ståt och häller upp kaffet själv. Han är inte mycket för att skylta med sin rikedom. Till skillnad från småbröderna Mansour bin Zayed, som äger det brittiska ligalaget Manchester City, och Hamdan bin Zayed, vars 141 meter långa lyxjakt YAS besökte Göteborg och Stockholm i förra veckan.
För att inte tala om makthavarkollegan Mohammed bin Rashid Al Makthoum, Förenade Arabemiratens premiärminister, som äger världens dyraste kapplöpningshästar och som just nu valsar runt i världspressen som ena parten i den såriga skilsmässotvisten med prinsessan Haya.
Mohammed bin Zayed däremot föredrar att verka i det tysta. En Mellanösterns Gudfader om man så vill. Men när det

handlar om att öka Förenade Arabemiratens inflytande i världspolitiken satsar MBZ dyrt, hårt och hänsynslöst. Enligt organisationen Centre for Responsive Politics, som granskar lobbying i USA, är Förenade Arabemiraten den nation som lägger mest pengar på politiskt påtryckningsarbete i Washington. 21 miljoner dollar (över 200 miljoner kronor) betalades ut till amerikanska lobby- och konsultföretag från UAE under år 2017.
Och lobbyverksamheten har varit framgångsrik. Mohammed bin Zayed har ett utomordentligt kontaktnät i Washington och blygs inte att binda upp nyckelpersoner med tjänster och gentjänster. USA:s förre försvarsminister James Mattis är ett exempel. Mattis har verkat som ”oavlönad rådgivare” till MBZ och sitter dessutom i styrelsen för den amerikanska försvarskoncernen General Dynamics, som har Förenade Arabemiraten som en av sina största kunder.
Mohammed bin Zayed har också täta kontakter med det saudiska kungahuset. Han hade tidigt ett gott öga till den unge Mohammed bin Salman, ”MBS”. bin Zayed har varit något av en mentor för den nu 34-årige kronprinsen, som tagit över rodret i Saudiarabien från sin sjuke och årbräckte pappa, kung Salman.
Många av de reformer som kronprins bin Salman nu försöker genomföra i Saudiarabien är redan verkställda i Förenade Arabemiraten, där det finns en genomtänkt strategi att komma bort från det ensidiga oljeberoendet. I UAE får kvinnor köra bil och utländska turister är mer än välkomna. Emiraten tolererar

västerländska nöjen och har mindre strikta moralregler än Saudiarabien.
Enligt den undersökande webbtidningen The Intercept var det Mohammed bin Zayed som introducerade sin skyddsling Mohammed bin Salman till de innersta kretsarna i Washington. MBZ påverkade också Vita huset att acceptera den vidlyftige kronprinsen, som kort efter sin utnämning som försvarsminister år 2015 inledde det hårt kritiserade anfallskriget i Jemen, en konflikt som fortfarande pågår.
Saudiarabien trummade ihop en koalition med nio länder, däribland Förenade Arabemiraten, och döpte militäroperationen till Decisive Storm (”Beslutsam storm”). Koalitionen förklarade krig mot huthierna.
Huthierna har med stöd av Iran tagit kontrollen över viktiga delar av Jemen från det som kallas för landets legitima regering, under ledning av president Abdrabbu Mansour Hadi. Den saudiska delen av krigföringen består av stridsflyg. Saudiarabiens flygattacker har fått hård internationell kritik för att bomberna alltför ofta träffar civila mål, som sjukhus och skolor.
Förenade Arabemiraten har däremot förlagt marktrupper till Jemen. Många av dem är legosoldater från bland annat Colombia och Ukraina.
Bara under de senaste veckorna har spelplanen ändrats i det komplexa kriget. I början av augusti publicerades medieuppgifter om att UAE ämnar dra bort sina trupper från Jemen. Omvärlden frågar sig nu om Mohammed bin Zayed tröttnat på kriget.
DN bad en av världens främsta Jemenexperter, Elisabeth Kendall som forskar i islamiska studier vid Pembroke

College på Oxfords universitet, att värdera det nya läget:
– Den välvilliga tolkningen är att Mohammed bin Zayed vill ge freden en chans och följa andan i Stockholmsavtalet (den överenskommelse framförhandlad av FN som de stridande parterna träffade i Rimbo utanför Stockholm i december förra året), säger Elisabeth Kendall.
– En av de viktigaste punkterna i avtalet var att hamnstaden Hodeidah ska bli en fredad zon. Och det är förvisso innebörden i UAE:s beslut – de drar bort sina trupper från Hodeidah.
– Men syftet med trupptillbakadragandet är knappast en vilja att avsluta kriget, snarare att fortsätta det på egna villkor. Vad Förenade Arabemiraten gör är att de låter Saudiarabien bekämpa huthierna i den norra delen av Jemen. Medan de själva koncentrerar sig på södra Jemen, där de har strategiska intressen.
Redan tidigt i Jemenkonflikten stod det klart att Förenade Arabemiraten riktade in sitt stöd på rörelser som förespråkar ett självständigt Sydjemen. De är samlade i paraplyorganisationen Södra övergångsrörelsen (känd under sin engelska förkortning STC).
– Det finns ingenting som tyder på att Förenade Arabemiraten kommer att upphöra med sitt stöd till STC, säger Elisabeth Kendall, som tror att Förenade Arabemiraten har mycket att vinna på att koncentrera sig till södra Jemen.
– De slipper de internationella fördömanden som Saudiarabien drabbas av på grund av sin flygkrigföring. De kan i stället rikta in sig på att säkra hamnar och handelsvägar i söder som stärker deras strategiska intressen. Det är ingen tvekan

om att Mohammed bin Zayed har övertaget (gentemot Saudiarabien) i Jemen, säger Elisabeth Kendall.
På hemmaplan för MBZ också ett krig – mot den lilla grupp medborgare som törs protestera mot vad som uppfattas som missförhållanden och felaktiga beslut.
Detta ”krig” är förvisso framgångsrikt men har också gett Förenade Arabemiraten utomordentligt dåligt rykte i människorättskretsar.
När jag besökte Förenade Arabemiraten hösten 2017 försökte jag komma i kontakt med oppositionella. Ett omöjligt företag, visade det sig. Alla satt i fängelse och deras familj och vänner vågade inte träffa mig, av rädsla för repressalier.
Den mest kända politiska fången i UAE heter Ahmed Mansoor, en ung journalist och bloggare som år 2017 dömdes till tio års fängelse och motsvarande 2,5 miljoner kronor i böter för att att ha upprättat ett diskussionsforum på nätet där demokratifrågor dryftades.
I människorättskretsar kallas Ahmed Mansoor för ”miljondollardissidenten”. Ett namn han fick sedan det avslöjades att Förenade Arabemiraten betalat ett israeliskt mjukvaruföretag en miljon dollar för att hacka hans mobiltelefon.
Men Mohammed bin Zayed är beredd att ta den internationella kritiken för sin hårdhänta behandling av landets fåtal oppositionella.
– Enligt bin Zayeds verklighetsuppfattning är arabländerna inte mogna för demokrati, eftersom folket gång efter annan – i Algeriet, i Egypten – röstat fram ”fel” partier, det vill säga rörelser med islamistisk agenda, säger en västdiplomat som inte vill framträda med namn med hänsyn till sin ställning.

Invånarna i Förenade Arabemiraten översköljs i det dagliga livet av en påträngande patriotism, något som den tillfälliga besökaren snabbt blir varse. Landets röd-grön-svartvita färger syns nämligen överallt: vimplar hänger utanför de obetydliga gatuståndden, flaggor fladdrar framför de blanka bankpalatsen. Och emiratens ledare blickar ned på undersåtarna från de otaliga stortavlor som flankerar boulevarder och motorleder. De ser stränga ut. Som pappor som blir riktigt arga om barnen/ medborgarna inte lyder.

Erik Ohlsson

Fakta. Vem är ”MBZ”?

Mohammed bin Zayed är 58 år och utbildad vid militärakademien Sandhurst och vid Oxford. Hans officiella titlar är kronprins av Abu Dhabi samt biträdande överbefälhavare för Förenade Arabemiratens väpnade styrkor.

Han är gift med Salama bint Hamdan Al Nahyan. Paret gifte sig 1981 och har nio barn, fyra pojkar och fem flickor.

Fakta. Förenade Arabemiraten, UAE

Förenade Arabemiraten, ofta förkortat till UAE efter det engelska namnet, United Arab Emirates, är en federation av sju emirat: Abu Dhabi, Dubai, Sharjah, Ras al-Khaima, Ajman, Fujairah och Umm al-Qaiwain.

Landet bildades 1971 när de små ökenstaterna blev självständiga från Storbritannien. Stora gas- och oljefyndigheter har gjort UAE till ett av världens rikaste länder. Men på senare år har landet styrt bort från oljeberoendet. Nu expanderar serviceindustrin, främst turist- och finanssektorn. Landet har sex miljoner invånare varav knappt en miljon är medborgare i UAE, övriga är gäst-arbetare främst från Sydasien.

UAE är en absolut monarki som kontrollerar både parlament och rättsväsende. Varje emirat styrs av en enväldig kung. Emirerna bildar ett federalt råd och utser två emirer till president och premiärminister.

Merkels semesterlektyr väcker uppmärksamhet

MÅNDAG 12 AUGUSTI 2019

Jorden runt

Berlin. Angela Merkels orubbliga semestervanor skapar rubriker år efter år. Men denna sommar är det inte hennes praktiska funktionskläder – samma varje år – som väcker muntra miner. Utan hennes semesterlektyr.

En av de vanligaste fördomarna mot tyskar är deras påstådda förkärlek till punktlighet, ordning och reda, och det förutsägbara. När det gäller den tyska förbundskanslerns semestervanor gör hon sitt bästa för att leva upp till klichén.

År efter år reser Angela Merkel och maken Joachim Sauer till samma semestermål och ägnar sig åt samma aktiviteter som föregående år. Det går inte en sommar utan att paret först besöker Wagnerspelen i tyska Bayreuth för att sedan vandra i de sydtyrolska bergen. De checkar in på samma hotell och klär sig i samma praktiska funktionskläder som året innan, vilket får dem att se ut som vilket tyskt pensionärspar som helst.
Varje år lyckas också mindre nogräknade paparazzofotografer fånga förbundskanslern på bild.

Så även i år.
Men efter 14 år som Tysklands kansler utgör Merkels orubbliga semestervanor inte längre någon nyhet. Däremot har hennes semesterlektyr skapat rubriker.
På ett smygtaget foto som publicerats i tyska medier syns Merkel sittandes på verandan till stamhotellet i Sydtyrolen djupt försjunken i boken ”Tyrannen” (i original: Tyrant: Shakespeare on Politics) av den amerikanska historikern och litteraturvetaren Stephen Greenblatt.
Boken är en analys av de narcissistiska, psykopatiska och maktlystna männen som förekommer i William Shakespeares pjäser från 1500-talet.
När den annars minst sagt hårt arbetande kanslern väl kopplar av väljer hon alltså ingen lättsmält underhållningslitteratur.
Valet av bok tolkas av tyska medier som en tyst krigsförklaring gentemot en regeringskollega på andra sidan Atlanten.
Även om USA:s president inte nämns med ett enda ord i boken lanserar förlaget den med texten ”vad Shakespeare lär oss om Donald Trump, Putin & co”.
”Om Trump bara visste vilken bok Merkel läser på semestern”, skriver tidningen Bild som var först med att avslöja kanslerns semesterlektyr.
Fast vem vet, kanske har Merkel gömt en dussindeckare bakom omslaget.

Lina Lund
lina.lund@dn.se

De stoppade misstänkte terroristen i moskén

MÅNDAG 12 AUGUSTI 2019

Norska polisen utreder mordförsöket vid en moské i Bærum utanför Oslo som ett terrorbrott. Polisen bekräftar att flera skott avlossats och att den gripne mannen har högerextrema åsikter. Mannen misstänks även för mord på sin 17-åriga syster.

Under lördagseftermiddagen försökte en beväpnad man ta sig in i en moské i Bærum utanför Oslo.
Men han kom inte långt innan han blev övermannad av två äldre församlingsmedlemmar.
65-årige Mohamed Rafiq var en av dem. Han höll fast den beväpnade mannen medan en annan församlingsmedlem, Mohamed Iqbal, slog honom i huvudet, berättar han genom sin tolk för reportrar utanför eid-festen på Thon Hotell i Sandvika.
– Jag frågar mig själv var jag fick styrkan ifrån och tackar gud för att jag agerade så snabbt. Jag förstår inte själv hur jag klarade det, säger Mohamed Rafiq via tolken, som tillägger:
– Han är en hjälte. Det råder inga tvivel om att han räddat sig själv och andra genom sitt agerande.

Polisen hyllar deras rådiga insats.
– De här personerna har visat stort mod. Den snabba insatsen innan polisen kom dit har kunnat stoppa gärningsmannen och förhindrat ytterligare konsekvenser, säger förundersökningsledare Rune Skold under en pressträff.
Rune Skold påpekar dock att det kan vara farligt att försöka stoppa en beväpnad person på det här sättet.
Polisen meddelade vid en pressträff att man utreder attacken som försök till terrorbrott och att man samarbetar med norska säkerhetstjänsten.
– Den kartläggning vi gjort har visat att gärningsmannen har högerextrema åsikter, han har hyllat Quisling och har uttryckt främlingsfientliga åsikter, säger Rune Skjold.
Den misstänkte terroristen uppges också ha hyllat moskéattacken i Christchurch i Nya Zeeland och masskjutningen i El Paso i USA förra veckan.
Polisen grep mannen, som är 21 år, vid moskén och i samband med gripandet hittades dessutom två vapen.
Utredningsarbetet ledde senare polisen till en lägenhet i Bærum för en husrannsakan. När polisen tog sig in i bostaden upptäcktes en död kvinna och polisen utreder det som mord. Kvinnan identifierades senare som den misstänkte gärningsmannens 17-åriga syster. Syskonen uppges ha bott tillsammans i lägenheten.
Enligt polisen har 21-åringen inte varit samarbetsvillig under förhören. Hans försvarsadvokat Unni Fries säger att han inte har några planer på att förklara sig.
– Min klient önskar att nyttja sin rätt att inte yttra sig, säger hon till nyhetsbyrån NTB.

21-åringen kommer troligtvis att begäras häktad i Oslo tingsrätt under måndagen.

Alexander Kuronen
Isabelle Nordström
isabelle.nordstrom@dn.se

Krossad frihet kostar mer än det smakar för Kina

TISDAG 13 AUGUSTI 2019

För ett internationellt finanscentrum är en fungerande flygplats ett måste. Men på måndagen stoppades lufttrafiken till och från Hongkong efter att tusentals demonstranter ockuperat huvudterminalen. Den dramatiska upptrappningen av den politiska krisen får så även allvarliga ekonomiska följder.

Under helgen skakades Hongkong av nya protester mot stadens ledning och den kinesiska kommunistdiktatur som rycker i trådarna. Polis satte in tårgas i tunnelbanan och sköt gummikulor mot människor på nära håll. En kvinna träffades i ögat. Oroligheterna visar inga tecken till att lugna ned sig trots myndigheternas hårda metoder.
”Ett land, två system”, löd Kinas löfte när den brittiska kronkolonin togs över 1997. Hongkong skulle få behålla marknadsekonomin, den oberoende rättsstaten och friheten att uttrycka sina åsikter. Dessvärre har Peking infört alltmer flagranta inskränkningar.
Ett lagförslag som möjliggör utlämning av misstänkta personer till Fastlandskina tände gnistan. Domstolar som styrs av Kommunistpartiet går aldrig att lita på, och att påfundet tills vidare lagts på is hjälper inte. Undan för undan har Hongkongborna adderat fler krav, till exempel en oberoende utredning av polisvåldet.
Konflikten saknar naturliga kompromisser. Kinas härskare anser sig kunna behandla Hongkongs medborgare som vilka kuschade undersåtar som helst. Territoriets invånare är vana vid sina rättigheter och begär att de respekteras. Nu hoppas Kina att demonstranterna ska låta sig skrämmas eller åtminstone tröttna. Under tiden florerar rykten om ett militärt ingripande. Något sådant vore ett ödesdigert misstag.
Hongkongs relativa självstyre skulle vara svårare att kuva än Peking efter massakern på Himmelska fridens torg 1989. Och även om Hongkongs ekonomiska vikt har minskat i jämförelse är staden fortfarande betydelsefull för Kina, paradoxalt nog just

för att den vilar på ett öppet samhälle med ett rättssystem som både medborgare och näringsliv kan känna förtroende för.
President Xi Jinping är inte benägen att göra eftergifter, eftersom de kan uppmuntra andra kineser att höja rösten. Men om han krossar Hongkong lär inte det demokratiska Taiwans längtan efter att uppgå i Kina öka.
Kommunistpartiet försöker, likt andra förtryckare, att skylla på ”terrorister” och utländska ränksmidare. USA anklagas för att utnyttja Hongkong som en bricka i handelskriget.
Sanningen är enklare. Det så kallade masspartiet i Peking vill inte längre ha mer än ett system, sitt eget maktmonopol. Den breda massan i Hongkong kräver däremot sin frihet.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se

Uppgift om grönländskt värmerekord var fel

TISDAG 13 AUGUSTI 2019

Tidigare i augusti uppgavs att det satts ett nytt anmärkningsvärt värmerekord på Grönlands inlandsis, plus 4,7 grader. Nu backar den danska vädertjänsten. Efter kontroller visar det sig att temperaturangivelsen troligen var mer än sex grader för hög.

Medeltemperaturen i juli på 3 000 meters höjd mitt på Grönland brukar vara minus

12,2 grader. I år var den minus 9. Men i början av augusti rapporterades att det under en värmebölja registrerats betydligt högre temperaturer än så.
Den 1 augusti kom uppgiften att 2,7 plusgrader uppmätts på den danska vädertjänsten DMI:s väderstation vid Summit, på 3 202 meters höjd. Detta slogs redan den 2 augusti, då det skulle ha varit hela 4,7 grader på Summit.
Det visar sig nu att dessa mätningar inte håller, rapporterar Danmarks Radio, DR.
– Vi har tittat på flera observationer i området och uppskattar att temperaturen inte har varit över noll grader i området. Vår misstanke om att plus 4,7 grader var för varmt visade sig stämma, säger DMI-meteorologen Herdis Damberg till DR.
Det var visserligen ovanligt varmt på den grönländska inlandsisen i början av augusti, men det var inte rekord.
Observationer vid andra väderstationer har visat att temperaturen snarare låg på minus 2 grader.
Felmätningen förklaras med ett felaktigt avstånd mellan termometern och isytan på grund av snö.
– Ett för kort avstånd till isen har gett dålig ventilation, och det är avgörande för vad en mätare visar, säger Herdis Damberg.
Minus 2 är fortfarande mycket i förhållande till det normala genomsnittsvärdet, som alltså är minus 12,2 i juli, den normalt sett varmaste månaden på mätstationen. Den relativa värmen berodde på att den luftmassa som hade gett en kort men intensiv värmebölja i Västeuropa hade rört sig åt nordväst.
Det ännu gällande rekordet på Summit är dock på plussidan: 2,2 grader, vilket sattes 2012 och 2017.

Sommaren som helhet har varit varm på Grönland, och ytan med avsmältning har varit klart större än genomsnittet mellan 1988 och 2017. Men den ackumulerade avsmältningsytan är trots allt långt mindre än under rekordåret 2012 och även en bit mindre än 2016.

Däremot var havsisens utbredning i Arktis rekordliten i slutet av juli. Det betyder inte att det kommer att bli bottenrekord i september, när avsmältningen upphör och isen i stället börjar frysa till igen.

Normalt sett avtar takten i avsmältningen ganska markant i augusti. Det hände inte riktigt 2012, då avsmältningen fortsatte snabbt även långt in i den sista sommarmånaden. Mycket riktigt uppmättes just det året den hittills minsta utbredningen av sommaris i Arktis.

I år tror forskarna att isens utbredning när den blir som minst i september hamnar bland de fem minsta.

Anders Bolling
anders.bolling@dn.se

Dela

Stjärnor avslöjar Vintergatans rätta jag

TISDAG 13 AUGUSTI 2019

Med hjälp av ljusintensiva stjärnor har forskare skapat tredimensionella kartor över Vintergatan. Kartorna avslöjar att vi lever i en – bokstavligt talat – förvriden värld.

Mörka kvällar, långt från stadens ljus, går det att se att många stjärnor ligger utspridda som i ett vitt stråk, nästan som om någon spillt mjölk över himlavalvet.

Det vi ser är vår egen galax, Vintergatan, eller Milky Way som den heter på engelska, och några av dess 200–400 miljarder stjärnor som ligger samlade i ett spiralliknande mönster, som i en mer eller mindre platt skiva. Spiralens diameter är cirka 120 000 ljusår och vårt eget solsystem ligger cirka 27 000 ljusår från galaxens mitt.

Fram till nu har dock bilden av vår egen galax främst byggt på indirekta mätningar, eller extrapoleringar från hur andra galaxer ser ut. Vår idé om Vintergatans utseende har alltså varit baserad på en rad antaganden snarare än konkreta observationer.

Men nu har två forskargrupper oberoende av varandra genomfört de mest detaljerade tredimensionella kartläggningarna av vår galax som gjorts hittills. Och resultatet förvånar. I stället för att vara en platt

skiva, om än med lite olika tjocklek, visar kartläggningarna att Vintergatan är böjd i en S-liknande form.
Den första kartan som är utförd av kinesiska och australiska forskare presenterades i Nature Astronomy i februari, medan den andra, som nu presenteras i tidskriften Science, är utförd av polska forskare.
Att från jorden ta reda på hur den galax vi lever i ser ut är inte så lätt. Det bästa sättet vore naturligtvis att mäta avståndet till olika stjärnor eller stjärnhopar i förhållande till vår egen sol, och sedan pussla samman mätvärdena mellan dessa individuella objekt till en mer eller mindre komplett ”karta”. Problemet är dock de interstellära moln av stoft och gas, likt en dimma till havs, skymmer sikten.
På sjön använder man fyrar vars ljusstarka sken tränger igenom dimman. I universum finns också ett slags fyrar: cepheider. En cepheid är en förhållandevis ung jätte- eller superjättestjärna som lyser hundratals eller tusentals gånger starkare än vår egen sol. Men framför allt har cepheider den märkliga egenskapen att deras ljusstyrka varierar eller pulserar med en viss regelbundenhet. Poängen är att forskarna, med hjälp av dessa variationer, kan räkna ut cepheidens verkliga ljusstyrka, dess absoluta magnitud, och på så sätt även det exakta avståndet till den.

TT

Fakta. Galaxer

Galaxerna är system bestående av stjärnor, gas- och stoftmoln som hålls samman av sin gravitation.
Enligt de senaste beräkningarna finns det runt tvåtusen miljarder galaxer i universum.

Varje enskild galax kan i sin tur innehålla hundratals miljarder stjärnor. Vår egen galax, Vintergatan, tros innehålla mellan 200 och 400 miljarder stjärnor, varav vår egen sol är en. Källa: Royal Astronomical Society

Björn af Kleen: Jeffrey Epsteins död har utlöst en flod av konspirations-teorier

TISDAG 13 AUGUSTI 2019

Den kände finansmannen och filantropen Jeffrey Epstein, som begick självmord i helgen, borde inte ha lämnats ensam i sin cell, enligt häktets eget regelverk. Epsteins död har därför utlöst en flod av konspirationsteorier kring vad som egentligen möjliggjorde självmordet. Epstein – misstänkt och tidigare dömd för att ha exploaterat ett stort antal minderåriga flickor sexuellt – hade en vänkrets av mäktiga och rika.

Det stämmer nog att många inflytelserika amerikaner hade anledning att känna oro inför en rättegång mot Jeffrey Epstein, den 66-årige finansmannen som misstänks för trafficking. I sitt stadspalats på Manhattan, på sin ö i Karibien, i sin våning i Paris frotterade sig Epstein med namnkunniga politiker, affärsmoguler, akademiker och aristokrater. Två amerikanska presidenter, Bill Clinton och Donald Trump, ingick i hans krets.

Hur mycket insyn hade vännerna i Epsteins livsstil? Ett arbetslag av ”massöser”, så unga som 14 år, hade till uppgift att tillfredsställa finansmannen åtminstone tre gånger om dagen. Flickorna hade också till uppgift att rekrytera kollegor: Epstein administrerade ett helt företag av unga prostituerade. I fredags, dagen före Epstein hängde sig i sin cell på nedre Manhattan, offentliggjordes tusentals domstolsdokument med vittnesmål från ett av hans offer, Virginia Roberts Giuffre. En kommande rättegång lär slå upp dörren till många förnäma salar och sammanhang, där människor rör sig som inte gärna vill förknippas med prostitution av minderåriga. Epstein skänkte bland annat pengar till lärosäten som Harvard

och även genom stiftelser till Handelshögskolan i Stockholm (avslöjade DN i förra veckan). Han umgicks gärna med vetenskapsmän. Betydelsefulla människor tycks ha trivts i Epsteins sällskap (även om han själv aldrig slutförde sin universitetsutbildning).
Det faktum att vissa amerikanska politiker och affärsmoguler har anledning att frukta en kommande rättegång mot Epstein har utlöst en flod av konspirationsteorier. Var självmordet resultatet av en komplott? Är det ”vännerna” som tystat honom? Många privatspanare har känt sig kallade. Några är tämligen centralt placerade i det amerikanska samhället. Som Lynne Patton, en av de högsta cheferna vid departementet för fastigheter och stadsutveckling.
Efter självmordet konspirerade hon på Instagram: Epstein hade blivit ”Hillary’d”, det vill säga dödad av Hillary Clinton, menade hon. Patton refererade till Vince Foster, en tidigare Clintonmedarbetare som begick självmord 1993. Konspirationsteoretiker på högerkanten tror att Foster mördades av paret Clinton. Nu hade Bill och Hillary kavlat upp ärmarna igen. I helgen gjorde Donald Trump vad han förmådde för att sprida sådana vanföreställningar. I lördags, samma dag som Epstein hittades död, retweetade presidenten ett misstänkliggörande av Bill Clinton: #JefferyEpstein hade information om Bill Clinton & nu är han död”.
Det är samtidigt förståeligt att många undrar över Epsteins död. Självmordet borde ha kunnat stoppas, eller åtminstone fördröjas. Den 23 juli hittades Epstein halvt medvetslös i sin cell med med märken på halsen. Det förmodade

självmordsförsöket ledde till att Epstein sattes under bevakning dygnet runt med dagliga psykiatriska undersökningar. Han fick dela cell med en annan fånge, en tidigare polis misstänkt för mord och narkotikabrott. Men dygnetruntkontrollen avbröts redan efter sex dygn. I fredags flyttades medfången till en annan cell. Under helgen borde vakter ha tittat till Epstein var 30:e minut men enligt uppgifter till amerikanska medier skedde inte detta. När han hittades död hade Epstein varit ensam i timmar. Mystiskt? Borde inte en sådan högprofilerad och bevisligen riskbenägen intagen prioriteras? Hade någon av Epsteins mäktiga vänner instruerat vakterna: låt mannen hänga sig i fred? Sanningen är måhända mer prosaisk. Häktet i fråga, Metropolitan Correctional Center (MCC) på nedre Manhattan, är en mäktig tegelbyggnad i tolv våningar som rymmer 800 intagna. MCC är kraftigt underbemannat. Personalen tvingas arbeta övertid, uppåt 60-70 timmar i veckan. En av vakterna som hade till uppgift att övervaka Epstein hade egentligen en annan funktion. Personalvillkoren på amerikanska fängelser överlag har sannolikt bidragit till ett ökat antal självmord. Enligt tidskriften Atlantic begicks 372 självmord i lokala fängelser under 2014, vilket innebär 50 självmord på 100 000 intagna. I federala fängelser är nivån något lägre: 20 självmord på 100 000 intagna. Epsteins självmord är kanske inte resultatet av en sensationell sammansvärjning utan av en eftersatt byråkrati, det vill säga vardagen i amerikansk fångvård.

Han hade dessutom anledning att känna sig desperat. En fällande dom – bevisbördan beskrivs som ”överväldigande” i New York Times – hade med största sannolikhet skickat honom i fängelse för återstoden av hans liv. Redan 2008 dömdes Epstein för att ha exploaterat flickor men lyckades med hjälp av aggressiva advokater undkomma ett federalt straff; han satt 13 månader i ett regionalt fängelse i Florida och kunde tillbringa långa arbetsdagar på ett privat kontor. Denna gång hade straffet blivit betydligt tyngre.

Rättsprocessen fortsätter trots att den huvudmisstänkte är död. Men justitieminister William Barr har lovat att även omständigheterna kring Jeffrey Epsteins död ska granskas. På måndagen sa William Barr att det rådde allvarliga brister på det häkte där Jeffrey Epstein dog. Han är är ”bestört och arg” över hur Metropolitan Correctional Center misslyckats med att skydda fången.

Björn af Kleen
bjorn.afkleen@dn.se

Dela

Alla flyg inställda efter eskalerande oroligheter

TISDAG 13 AUGUSTI 2019

Alla flighter från Hongkong ställdes in på måndagen efter ännu en våldsam helg då tusentals svartklädda demonstranter ockuperade flygplatsen. Kina fördömer nu protesterna som ”terrorism” och rykten går om att en militär intervention förbereds. Men Kinakännare som DN har talat med tror att Kina avvaktar åtminstone till den 1 september när universiteten öppnar.

Protesterna i Hongkong blir allt ilsknare. På måndagen kände sig flygplansmyndigheten tvungen att ställa in alla avgående flyg från den hårt trafikerade internationella flygplatsen. Beslutet kom efter att tusentals svartklädda demonstranter sedan i fredags ockuperat avgångshallen i vad som till en början var en stillsam sittprotest.

Men efter ytterligare en turbulent helg med våldsamma sammandrabbningar mellan polis och demonstranter blev stämningen på flygplatsen allt hätskare. Demonstranterna riktade särskilt ilska mot att polisen på söndagen ska ha skjutit en kvinnlig demonstrant i ögat med inkapslat blyhagel, med följden att hon riskerar att bli blind på ögat. För att uttrycka sin avsky täckte många

demonstranter ena ögat med en lapp på måndagen. En del höll upp plakat med texten ”Ge oss ögat tillbaka, skurkaktiga polis”.
Hongkong är nu inne på sin tionde vecka med massprotester. Det började som kritik mot planer på att införa en lag som tillåter utlämning av misstänka brottslingar till Fastlandskina, men har under tiden även kommit att handla om oro för att de friheter som Hongkong utlovades vid överlämnandet till Kina är på väg att urholkas.
Protesterna har den senaste veckan blivit allt våldsammare. Demonstranter har börjat kasta handgranater och polisen använder tårgas och gummikulor alltmer frekvent. På söndagskvällen gick det så långt att tårgas användes inne i tunnelbanan, till Hongkongbornas förskräckelse.
Demonstranterna riktar skarp kritik mot polisen som de anser använder övervåld och kräver att en oberoende utredning tillsätts för att utreda polisens agerande. Det alla frågar sig är hur länge Kina tillåter att tumultet fortgår. På senare tid har retoriken från Kommunistpartiet hårdnat och det finns spekulationer om att Kina ska ingripa med sin militär. På måndagen utmålade en talesman för partiet protesterna som ”terrorism” och partiorganet Global Times visade bilder på militära övningar i Shenzen, på gränsen mellan Fastlandskina och Hongkong.
– Jag tror inte att Kina går in, men det är mer troligt nu än för några veckor sedan. Det finns flera varningstecken. Att de kallar demonstranterna för terrorister är till exempel inte en bra signal. Men i första hand tror jag att de vill skrämmas, säger

Tim Rühlig, forskare vid Utrikespolitiska institutets Asienprogram.
Möjligen skulle utvecklingen kunna hejdas av en splittring bland Hongkongborna där den våldsamma delen får opinionen emot sig, tror Torbjörn Lodén, professor i sinologi. Det skulle dock inte minska motståndet mot Kommunistpartiet i Kina.
– Den här sommarens demonstrationer har visat vilken enorm avsky som den största delen av befolkningen i Hongkong känner för Fastlandskina, säger Torbjörn Lodén.
Både han och Tim Rülig ser flera nackdelar för Kina att gå in. Hit hör att många Fastlandskineser bor i Hongkong och är beroende av dess finanscentrum för att göra internationella affärer. Dessutom riskerar Kina omvärldens fördömanden och sanktioner. Det i ett läge när Kina redan brottas med lägre ekonomisk tillväxt och är mitt uppe i ett handelskrig mot USA.
Men båda är oroliga och ingen utesluter att Kina till sist slår ner på protesterna.
– Om läget eskalerar och Hongkong upphör att fungera måste nästan Kina gå in, säger Torbjörn Lodén.
– Jag hoppas att de skälen mot att intervenera överväger. Men den enda snabba lösningen för Peking är att gå in och ledaren Xi Jinping befinner sig i en svår situation. Han har flera problem och Hongkong kan vara det enda han kan lösa snabbt, säger Tim Rühlig.
Han räknar dock med att Kina avvaktar åtminstone tills 1 september när universiteten öppnar. Många av dem som går i frontlinjen för protesterna är studenter och det finns en förhoppning om att de väljer att lugna ner sig när terminen börjar.

– Det tror jag i och för sig inte att de gör. Men jag tror Kina avvaktar några större operationer tills dess om inget akut inträffar, säger Tim Rühling.

Marianne Björklund

Fakta. Protesterna i Hongkong

Demonstrationerna i Hongkong började som en protest mot planerna på att införa en lag som tillåter utlämning av misstänkta brottslingar till Fastlandskina.

I juni lade Hongkongs regering lagen på is. Men demonstrationerna har fortsatt.

Demonstranterna kräver bland annat att lagen begravs helt, att Hongkongs ledare Carrie Lam avgår, att polisens agerande utreds och att de demonstranter som gripits släpps.

I bakgrunden mullrar en oro för att de friheter som Hongkong fick löfte om att behålla vid överlämningen från Storbritannien till Kina 1997 är på väg att urholkas.

21-årig norrman häktad för moskéskjut-ningen

TISDAG 13 AUGUSTI 2019

Han ville bli som sin förebild Brenton Tarrant – australiern som dödade 51 människor i nyzeeländska Christchurch i mars.

Men Philip Manshaus misslyckades totalt. På måndagseftermiddagen häktades den 21-årige norrmannen i

Oslo, misstänkt för terrorbrott och mord.

På måndagseftermiddagen anlände Philip Manshaus till Oslo tingsrätt för häktningsförhandlingar. Han var klädd i mörkblå träningskläder och hade tydliga blåmärken runt ögonen. Innan medierna ombads lämna rättssalen vände han sig till fotograferna med något som liknade ett leende.

Misstankarna mot honom uppgraderades på måndagsmorgonen till att omfatta terrorism. Sedan tidigare misstänks han också för mordet på sin 17-åriga styvsyster. Samtidigt framkom det vid en presskonferens i Oslo att PST, den norska säkerhetspolisen, hade fått tips om Manshaus redan för ett år sedan.

– Det gjordes en utredning, sa PST-chefen Hans Sverre Sjøvold som samtidigt underströk att tipset inte pekade mot att den misstänkte planerade ett terrordåd.

Tingsrättens beslut gick i stort på åklagarens linje: för Manshaus väntar nu två veckor av total isolering, med förbud mot besök, brevväxling och medier. Enligt Manshaus försvarsadvokat Unni Fries erkänner han ingenting. Han har också utnyttjat sin rätt att inte svara på polisens frågor. Inte heller i tingsrätten uttalade han sig om brotten han misstänks för.

Men samtidigt framträder bilden av honom som en till det yttre välartad ung man som under det senaste året radikaliserats på högerextrema nätsajter. Studiekamrater på en folkhögskola beskriver för tidningen VG hur han under året på skolan blivit allt mer invandrar- och kvinnofientlig i diskussioner.

– Jag förstod att något sånt här skulle kunna ske. Jag sa tidigare till en väninna

att ”det här kommer inte att gå bra. Någon kommer att dö, antingen han eller andra”, säger en elev till tidningen.
Uppenbart från Manshaus uppdateringar på olika högerextrema nätsajter är att han såg upp till Christchurch-terroristen Brenton Tarrant som dödade 51 personer i direktsändning på nätet i mars.
”Ok grabbar, nu är det min tur. Jag har blivit utvald av Sankt Tarrant.”
Så inleddes hans sista inlägg på ett forum klockan 13.56 i lördags. Två timmar senare fick polisen larm om att skott hade avlossats i moskén i Bærum väster om Oslo. Däremellan, misstänker polisen, hade han dödat sin 17-åriga styvsyster i deras gemensamma hem.
Enligt vittnen var han klädd i hjälm och uniform och bar på flera skjutvapen när han kom till moskén al-Noor islamic centre. Men bara tre besökare fanns på plats, och en av dem – 65-årige Mohamed Rafiq – lyckades brotta ner och oskadliggöra den misstänkte som sedan kunde gripas av polis.
I stället för en massaker blev det nästan inget – två lätt skadade, inklusive gärningsmannen själv. De skott som avlossades, fyra stycken enligt vittnen, gick åt för att forcera en glasdörr. En planerad direktsändning på nätet misslyckades också.
Nu hånas Manshaus på samma sajter som han själv brukade frekventera.
”Hur kan man misslyckas så totalt med ett skjutvapen? Minst en död borde det ge om man inte är en dreglande idiot”, skriver en användare i en tråd som svämmar över av hat mot muslimer och judar. Andra kallar den misstänkte för ”bög och fejk” och hånar honom för att han lät sig

övermannas av en ”farfar som läste en bok”.
Tidigare klasskamrater beskriver Manshaus som en snäll och omtänksam person. Hans före detta rektor Bernhard Daub säger att dådet kommer helt oväntat.
– Jag är chockerad. Jag får det inte att stämma. Han var en snäll, hövlig och vänlig ung man och det har aldrig funnits något att anmärka på hans beteende, säger han till Aftenposten.
– Han var duktig och läste vid något tillfälle vad han skrivit för hela skolan. Han skrev väldigt fint, säger rektorn.
Något år senare skedde skrivandet mest på darknet, krypterade sidor på internet som bland annat används för droghandel, barnporr – och av extremister. Där uttryckte han sin beundran för våldsamma rasister och för Vidkun Quisling, den norske nazisten och landsförrädaren som avrättades 1945.
Möjligen drömde Manshaus om att dödas i samband med moskéattacken. På så sätt hade han kunnat han bli ”martyr” och få respekt på extremistsajterna.
”Det har varit kul, nu väntar Valhall”, skrev han i sitt sista inlägg.
I stället väntar förmodligen ett långt fängelsestraff.
Den misstänkte terroristen Philip Manshaus häktades i Oslo på måndagen.
Ingmar Nevéus
Dela

Israel utvisar barn födda i landet

TISDAG 13 AUGUSTI 2019

Jerusalem. Flera dussin barn som är födda i Israel står i begrepp att utvisas från Israel de kommande veckorna. Flera av dem har fängslats och hålls i förvar på Ben Gurion-flygplatsens häkte i väntan på deportationen.

Kan personer födda och uppvuxna i Israel utvisas under samma lagar som används mot illegala invandrare? Ja det kan de, enligt flera färska domstolsbeslut.

Äldrevårdaren Rosemarie Perez och hennes 13-årige son Rohan greps under en av migrationspolisens razzior i Tel Aviv häromdagen.

Modern har arbetat i Israel i 20 år och sonen har levt här i hela sitt liv, men ingen av dem har uppehållstillstånd. På måndagen sattes de på ett flygplan men deportationen avbröts, enligt vissa uppgifter efter att piloten vägrat samarbeta.

Flera av de deportationshotade har redan lämnat landet godvilligt, men de allra flesta lovar sätta sig till motvärn. De har fått stöd från många håll.

Yehoshua Sobol, berömd dramatiker, sade under måndagen:

– Israel är de här ungdomarnas hela värld, många av dem talar inget annat språk än vårt. Vi tar hit unga filippinskor för att vi behöver dem till äldrevården, men vi kräver av dem att de inte ska föda några

barn, som om de vore jungfrur i ett tempel. Detta är en stor grymhet.
Högsta Domstolens förra president Dorit Beinish försvarade domstolarna:
– Som lagarna ser ut kan de inte göra annat än ge klartecken. Det är politikerna som måste ändra dessa omänskliga lagar. Dessa barn är inga främlingar, det här är deras hem. Om deras mödrar slarvat med sina papper är det inte deras fel.
Varje år anländer mellan 5 000 och 10 000 kvinnor från Filippinerna för att vårda äldre israeler i deras hem. Ett mindre antal från Nepal och Uzbekistan arbetar på samma villkor. 55 000 arbetar lagligt i israeliska hem. Deras visum gäller i fem år, och kan förnyas så länge de är kvar inom vården eller utför privat hushållsarbete.
Drygt 1 000 har stannat i landet efter att deras arbetsvisum löpt ut, och riskerar därmed att tvingas ur landet.
Innan de får sina arbetsvisum skriver de berörda under ett avtal, där de accepterar att eventuella barn som föds under vistelsen inte är berättigade till israeliskt medborgarskap.

Nathan Shachar
naranjal@gmail.com

Filmbolag planterade vapen hos palestinier

TISDAG 13 AUGUSTI 2019

Jerusalem. En av Israels stora TV-succéer, polisdramat ”Jerusalem-distriket”, har över en natt blivit en av dess mest pinsamma skandaler. Serien om polisens kamp mot terrorism och brottslighet bar verklighetens prägel – ett intryck som nu visar sig ha uppnåtts med bedrägliga och cyniska metoder.

Häromdagen avslöjade tidningen Ha’aretz att filmbolaget Koda, som producerar dokumentärdramat för statsfinansierade Kanal 11:s räkning, ”planterat” ett gevär i källaren till ett palestinskt hem, i syfte att uppnå maximal effekt då elitstyrkor stormar in under en razzia. Kanal 11 har nu dragit tillbaka serien, förhandlingarna om försäljning av den till andra länder har lagts på is och polisen har bett om ursäkt för att man utmålat laglydiga civila som terrorister.

Serien, som producerats med polisens samtycke och hjälp, låter tittaren följa med när polisens antiterror-enhet ”Yamam” konfronterar skurkar och islamistiska våldsmän. Serien har mötts av gillande från israeliska nationalister, som kan identifiera sig med specialstyrkornas tappra hjälpar. Men den har också accepterats av kritiker och liberaler,

eftersom den visar den bistra verkligheten bakom myten om det ”enade” Jerusalem: stadens arabiska halva är ockuperad, ofta med lika hårdhänta metoder som resten av Västbanken.

Allra skarpast lyser kontrasten mellan det moderna, fria Jerusalem och den palestinska, östra delen på Scopus-bergets norra sluttning. Där ligger, på bara några meters avstånd, det palestinska kvarteret Issawiya och det Hebreiska Universitetet. Skottlossningen, sirenerna, tårgasen och den svarta röken från brända bildäck i Issawiya gör sig ofta påminda för studenterna på konkreta vis.

I fjol, då polisen visade Samer Sleiman, en familjefar från Issawiya, en domstolsorder som gav dem rätt att genomsöka hans bostad, var han förvånad, för han hade inget att dölja. Ännu mer förvånad blev han då ett gevär påträffades i hans källare. Och allra mest förvånad blev han då han varken greps eller åtalades. Hela scenen var ett tv-inslag, med honom i huvudrollen som indignerad och ivrigt nekande misstänkt. Om detta underrättades han aldrig.

Både polisens egen kontrollenhet och ett koppel polisreportrar undersöker nu om också andra av tv-seriens scener och situationer fabricerats.

Den bittra judisk-arabiska verkligheten har på senare år visat sig vara bördig mark för en rad ambitiösa och framgångsrika filmprojekt. Flera av dem, som tv-serien Fauda (”Kaos”) om ockupationen på Västbanken, och Oscars-nominerade ”Ajami” om livet i staden Jaffa, har blivit internationella succéer.

Nathan Shachar
naranjal@gmail.com

Italien och Malta nekar migranter på Medelhavet

TISDAG 13 AUGUSTI 2019

I över en vecka har räddningsfartyget Open Arms, med 157 migranter ombord, försökt få lägga till i Italien och Malta.

Tre sjuka migranter ombord på Open Arms, som drivs av en spansk frivilligorganisation, har fått stiga i land i Italien respektive Malta. Malta har även sagt sig vara villigt att hämta ytterligare 39 människor som plockats upp inom maltesiskt sjöräddningsområde.

Men fartyget har, precis som andra räddningsfartyg, stoppats från att angöra en hamn i länderna. Tidigare i somras greps tyska kaptenen Carola Rackete när hon trotsade Italiens förbud och angjorde Lampedusa.

Inte heller Spanien vill ta emot Open Arms, rapporterar El Pais.

EU-kommissionen har uppmanat medlemsländerna att agera och ta emot migranterna, men hittills har inget land tagit initiativ för att hitta en lösning. Kommissionen kan inte tvinga en medlemsstat att ta emot räddningsbåtar eller asylsökande.

Ytterligare ett fartyg, norskregistrerade Ocean Viking som drivs av Läkare utan gränser och SOS Méditerranée, har de senaste dygnen tagit ombord 251 migranter utanför Libyens kust och styr nu mot Malta.

Pia Gripenberg

ASAP Rocky berättar om tiden i häktet

TISDAG 13 AUGUSTI 2019

ASAP Rocky gjorde natten till måndag sitt första uppträdande sedan han anhölls i Sverige i början av juli. Artisten framträdde på Real Street festival i Kalifornien och berättade för fansen om sin tid i det svenska häktet.

– Det jag varit med om är galet. Det var en skrämmande erfarenhet som gör en ödmjuk, sa ASAP Rocky från scenen.

Den 30-årige artisten talade rakt ut till publiken och beskrev glädjen över att vara tillbaka på scenen. Han berättade även om stödet han mottagit den senaste tiden.

– Människor som jag inte ens känner har sträckt ut en stöttande hand. Hiphop har aldrig sett så här stark ut som rörelse. Vi har en stor och stark gemenskap, sa ASAP Rocky.

Under spelningen gästades han av rapkollegan och vännen Tyler the Creator, som gick ut på sociala medier och försvarade ASAP Rocky efter att denne häktats. ”Inget mer Sverige för mig, någonsin”, twittrade Tyler the Creator.

Domen i målet meddelas 14 augusti.

Mohamed Yussuf

En röd tråd löper mellan Breivik och Manshaus

ONSDAG 14 AUGUSTI 2019

Likheterna mellan Philip Manshaus och Anders Behring Breivik går inte att blunda för efter det misslyckade terrordådet mot moskén i Bærum. Norge rannsakar sig självt och frågar sig hur en liknande tragedi – nästan – kunde drabba ett av världens tryggaste länder åtta år efter Utøya.

Den 22 juli 2011, när den i dag 40-årige Breivik mördade 77 människor i Oslo och på Utøya, var Philip Manshaus bara 13 år. Han var en välartad högstadieelev som ”skrev fina saker”, enligt vad hans tidigare rektor har berättat.

I lördags mördade Manshaus, enligt polisens misstankar, sin 17-åriga styvsyster och försökte sedan uppenbarligen begå ett massmord i stil med Breiviks åtta år tidigare.

Många fick nog kalla kårar när de såg Manshaus lätt hånfulla leende inför tv-kamerorna vid måndagens häktningsförhandling. De påmindes om Anders Behring Breiviks ansiktsuttryck i rättssalen några år tidigare.

Men det finns många andra gemensamma nämnare mellan de båda männen: umgänget på högerextrema nätforum, det

växande kvinno- och muslimhatet. Också en relativt privilegierad uppväxt.
Breivik är son till en karriärdiplomat och beskrivs som intelligent och duktig i skolan. Manshaus var likaså en framgångsrik elev och växte upp i den välbärgade Osloförorten Bærum. Han uppges ha en personlig förmögenhet på tre miljoner kronor.
Det löper också en röd tråd mellan deras dåd. Australiern Brenton Tarrant, som mördade 51 muslimer i nyzeeländska Christchurch i mars i år, beundrade Breivik och hänvisade vördnadsfullt till honom i ett ”manifest” på nätet. Manshaus i sin tur hade australiern som idol och såg sig som ”utvald” av honom.
Hat mot muslimer frodas på många håll i västvärlden, och flera länder har drabbats av högerextrema attacker.
Extrema, rasistiska nätforum är dessutom en mer eller mindre global företeelse. Här flockas folk från många länder och samtalar oftast på engelska. Men även om det skrävlas friskt om ”raskrig” så är det ytterst få som går från ord till handling.
Ändå är det alltså två norrmän, från liknande bakgrund, som har gjort just det.
Det är därför naturligt att fråga sig om det finns något särskilt med Norge, någon faktor som ligger bakom att ett rikt land med fem miljoner invånare har producerat både en Breivik och en Manshaus.
Den frågan hänger i luften nu när politiker och förståsigpåare kommenterar dådet i Bærum.
I politikernas fall hamnar den dessutom mitt i en valrörelse – den 9 september hålls kommunalval i Norge.
Och svaret är ofta att politiker har låtit hatet mot invandrare och muslimer växa utan att agera. Särskilt utpekat är Fremskrittspartiet, Frp, det

högerpopulistiska partiet som sitter i regeringen tillsammans med borgerliga Høyre.
Frp-ledaren, finansminister Siv Jensen, har tidigare talat om ”smygislamisering” av det norska samhället, och en annan av partiets ministrar, Sylvi Listhaug, har gjort sig känd för att svärta ner Sverige på grund av vårt stora flyktingmottagande.
Under en partiledardebatt i söndags kväll gav Arbeiderpartiets Jonas Gahr Støre Fremskrittspartiet skulden för ett allt mer hatiskt samtalsklimat i Norge. Siv Jensen svarade att hon inte tänkte ”vika en tum” från partiets strikta invandringspolitik.
På så sätt har invandring och högerextremism återigen hamnat högst på den politiska dagordningen i Norge. Och detta inför ett val som de flesta trodde skulle handla mest om biltullar.

Evakuering efter trolig kärnolycka

ONSDAG 14 AUGUSTI 2019
Moskva. De ryska myndigheterna tiger fortfarande om den misstänkta kärnolyckan utanför Severodvinsk. Samtidigt evakueras invånarna i den närliggande byn. Kritiken i oberoende medier tilltar.
På tisdagen beslöt ryska myndigheter att invånarna i Njonoksa ska evakueras. Det sker fem dagar efter en misstänkt kärnvapenolycka på den militära testanläggningen Njonoksa vid Vita havet, väster om Archangelsk.
Enligt Reuters uppgifter evakueras invånarna under tiden som röjningsarbetet pågår.
Strålnivåerna i den närliggande staden Severodvinsk är sexton gånger större än normalt sedan en atomdriven motor exploderade i torsdags.
– Att förstå exakt vad som hänt går inte. Precis som under Tjernobylkatastrofen ljuger

makthavarna. Vad vi vet är att denna robot är ett flygande Tjernobyl, skriver den ryska journalisten Julia Latynina i oberoende Novaja Gazeta.
De ryska myndigheterna har varit mycket knapphändiga med information om exakt vad som skett. Det enda man säger är att en motor som drevs med atomenergi exploderade.
Enligt amerikansk underrättelsetjänst skedde explosionen i samband med ett misslyckat test av en prototyp till kryssningsroboten Burevestnik, som Nato kallar SSC-X-9 Skyfall. Ryssland har inte bekräftat uppgiften, men de flesta oberoende kommentatorer betraktar den som trovärdig.
Explosionen gick inte att dölja på grund av ljuset på himlen och ryktena spreds snabbt om en eventuell kärnvapenolycka. I närliggande Severodvinsk började invånarna bunkra jod. Nu kräver invånarna svar av myndigheterna. New York Times har talat med Danil Kotsubinskij, invånare i Sankt Petersburg, som försökt pressa myndigheterna på mer information om vad som egentligen skett i Nenoksa.
– Också om vi är utom fara förtjänar vi att få veta vad som hände, säger Kotsubinskij till New York Times.
Samma kväll som olyckan hade skett avbröts plötsligt alla tv-sändningar i Moskva. På tv-skärmen dök upp en varning för storm och uppmaning till folk att hålla sig inomhus, enligt oberoende RBK. Att man går ut med den sortens varningar för hård blåst på tv är ovanligt. Efter en knappt timme fortsatte sändningarna som vanligt.
Natten till söndagen gick det statliga kärnenergibolaget Rosatom ut med ett kort pressmeddelande. Rosatom meddelade att fem personer hade dött och tre skadats i Archangelskområdet i en olycka då man testade en motor. Senare fastställdes dödssiffran till sju. Sedan dess har ryska myndigheter lagt locket på – och därmed lämnat fältet fritt för spekulationer.

Julia Latynina påpekar att sovjetarmén lade ner stora resurser på att utveckla atomdrivna robotar, men att man övergav projektet på grund av att riskerna var för stora. Om en robot föll ner inom eget territorium kunde förödelsen bli enorm.

– Den sovjetiska krigsmaskinen höll på med en massa projekt som aldrig kunde förverkligas. Nu drar Kreml upp dessa projekt ur naftalinen och presenterar dem som nya vetenskapliga bragder, skriver Latynina.

Fem anställda vid Rosatom och två militärer dog i olyckan. Enligt Echo Moskvy kommer de att begravas i hemlighet. Kvarlevorna efter två personer har fortfarande inte hittats. Flera ska ha fallit i vattnet då motorn exploderade.

Oberoende Meduza rapporterar att man fram tills nyligen trodde att experimenten på kryssningsroboten Burevestnik utförs på otillgängliga Novaja Zemlja. Men det har visat sig att testbasen på Novaja Zemlja stängde år 2018 och troligen flyttades till Nenoksa i år.

Mellan 8 och 11 augusti i år förbjöd ryska myndigheter flygplan att köra över ett område mellan Vita havet och Novaja Zemlja, något som tyder på att man just då planerade utföra potentiellt farliga tester.

Anna-Lena Laurén

Personal får lämna efter Epsteins död

ONSDAG 14 AUGUSTI 2019

Chefen för häktet där Jeffrey Epstein dog kommer att omplaceras, meddelar USA:s justitiedepartement.

Även två vakter som hade ansvar för Epstein tas ur tjänst, rapporterar CNN.

FBI har under det senaste dygnet också genomfört en räd på Jeffrey Epsteins privata ö i Västindien.

Både FBI och justitiedepartementet i USA utreder omständigheterna kring Jeffrey Epsteins förmodade självmord i sin cell på häktet Metropolitan Correctional Center i New York.

Beskedet kommer dagen efter att justitieminister William Barr sagt att de fått information om allvarliga brister på anstalten.

Nu omplaceras den högsta chefen för häktet, samtidigt som två anställda som hade ansvar för övervakningen av Epsteins tas ur tjänst, rapporterar CNN.

Justitiedepartementets talesperson Kerri Kupec säger också att ”fler åtgärder kan komma att vidtas”.

Tidigare på tisdagen uttalade sig president Donald Trump om fallet. Han sa att han krävde en ”fullständig utredning” kring det som ledde fram till Epsteins död i lördags.

– Jag vill ha en fullständig utredning, det är vad jag kräver. Och det är vad vår justitieminister, vår fantastiska justitieminister gör. Han gör en fullständig

utredning, sa Trump till reportrar i New Jersey.
Under tisdagen rapporterade också flera amerikanska medier att FBI genomfört en räd på Epsteins privata ö Little St James Island i Västindien. Poliser bar bland annat ut tre datorer från egendomen, enligt CNBC News.
Räden ska ha skett i måndags, ungefär samtidigt som USA:s justitieminister William Barr först uttalade sig om bristerna på anstalten. Barr framhöll då också att utredningen runtomkring Epsteins misstänkta sexbrott fortsätter, även om åtalet mot honom lagts ned.
– Eventuella medbrottslingar kan inte slappna av. Offren förtjänar rättvisa och de kommer att få det, sa Barr.
Thea Mossige-Norheim
thea.mossige-norheim@dn.se

Flygplats ockuperad för andra dagen i rad

ONSDAG 14 AUGUSTI 2019

För andra dagen i rad tvingades på tisdagen Hongkongs flygplats stänga ner stora delar av sin verksamhet. Nu varnar Hongkongs ledare Carrie Lam för att protesterna den senaste veckan har nått en punkt där det inte längre finns någon återvändo.

Demonstranterna i Hongkong visar inga tecken på att ge upp. Efter att sent på måndagen ha lämnat den ockuperade flygplatsen, under övervakning av tårgasutrustad polis, återvände de återigen på tisdagen. Avgångarna hann bara fungera som normalt i några timmar innan flyplansmyndigheten återigen tog beslutet att stänga alla möjligheter till att checka in.

På flygplatsen samlades allt fler svartklädda demonstranter. Många satt på golvet och flera höll upp skyltar med budskap riktade mot myndigheterna. Talkörer med ”Hong Kong for freedom” hördes då och då eka.

En märkbart tagen Carrie Lam, Hongkongs ledare, varnar nu för en ohållbar utveckling.

– Våld, oavsett om det är användande av våld eller överseende med våld, kommer att pressa Hongkong mot en väg utan återvändo, det kommer att kasta

Hongkong in i en mycket oroande och farlig situation, sade hon vid en presskonferens.
Hon pressades av journalister, men hon duckade för frågor om hon var trängd av Peking eller om hon fullt ut kunde skrota det pausade lagförslaget om att kunna utlämna misstänkta brottslingar till Fastlandskina.
Oron ökar successivt för att Peking ska göra något drastiskt för att få stopp på protesterna. Den har spätts på av filmklipp i måndags som visar en kolonn med grönmålade militärpolisfordon i Shenzhen på andra sidan gränsen till Fastlandskina. Fordonen samlades utanför en stor arena på andra sidan bukten från Hongkong. Men militära experter som South China Morning Post talat med säger att det handlar om reguljära aktiviteter.

– Regeringen har upprepade gånger sagt att den bara ska blanda sig i om det blir omfattande kravaller och om Hongkongs ledning ber om hjälp, säger Pekingbaserade Zhou Chenming.

Marianne Björklund

Protesterna slår hårt mot ekonomin

ONSDAG 14 AUGUSTI 2019

Trafiken på flygplatsen har tvingats till upprepade stopp, turister bokar av sina resor och försäljningen i stadens butiker minskar. Börsen har sjunkit med tio procent. En sommar av protester har slagit hårt mot ekonomin och nu hotas Hongkong av recession.

Bedömare på bred front räknar med att ekonomin krymper för andra kvartalet i rad – måttet som brukar användas för att beskriva en recession.

De förutspår en minskning på mellan 0,3 och 0,8 procent för perioden mellan juli och september, jämfört med kvartalet dessförinnan.

Hongkongs chefsminister Carrie Lam beskriver nedgången som värre än då staden 2003 drabbades av ett utbrott av smittsjukdomen Sars.

Hon skyller på demonstranterna som sedan i juni protesterat mot förslaget att invånare i Hongkong ska kunna lämnas ut till domstolar i Fastlandskina. De har fortsatt protesterna även sedan förslaget dragits tillbaka (men inte oåterkalleligen) för att försvara de demokratiska friheter som Hongkong har som en särskild del av Kina.

Till en annan del beror nedgången i ekonomin på handelskonflikten mellan USA och Kina.

Carrie Lam stöttas av det styrande kommunistpartiet i Peking och har de senaste dagarna gjort gemensam sak med näringslivstoppar i Hongkong och varnat för följderna av protesterna.
På kort sikt blir effekten av protesterna stor på Hongkongs ekonomi, men följdeffekterna syns inte bara i Hongkong utan i hela världen, bedömer Fredrik Myrén, chef för förvaltningen av aktier på tillväxtmarknader vid Swedbank Robur.
– Fastigheter och finans är väldigt viktiga sektorer för Hongkong, och båda är sektorer som är beroende av förtroende och tillit. Efter en tids avvaktan för att se vad som sker lär internationella företag överväga att flytta kapital från Hongkong till Singapore och andra marknader, säger han.
Innan demonstrationerna startade hade Hongkong annars viss medvind sedan en ny policy gjort det möjligt för internationella investerare att via Hongkong få tillgång till kinesiska A-aktier i Fastlandskina, som tidigare varit svårtillgängliga från utlandet.
– Det programmet lär finnas kvar, men aversionen mot att investera i Hongkong kommer troligen att öka. Men det kommer också bli så att internationella investerare blir mer försiktiga med investeringar i Fastlandskina, säger Fredrik Myrén.
Protesträrelsen är ett tecken på skiljelinjen i staden mellan generationerna. Unga Hongkongbor, rädda för att berövas sina rättigheter och utan stort hopp om en bättre framtid, demonstrerar på gatorna, medan deras föräldrar sitter kvar hemma i tv-soffan.
– Unga ser de väldigt höga fastighetspriserna, som drivs på bland annat av att fastlandskineser köpt lägenheter i

Hongkong. De tycker att det är motiverat att protestera mot det ursprungliga förslaget mot utlämning, säger Fredrik Myrén.
Andra tar tillfället i akt och hänger på.
På tisdagen återkom Carrie Lam med uttalanden om att protesterna kan leda till en väg utan återvändo för Hongkong.
I bakgrunden finns hotet om åtgärden som många misstänker skulle betyda slutet för Hongkong som en marknadsekonomisk brygga mellan Kina och omvärlden. Bilden av fastlandskinesiska soldater på gatorna i Hongkong skrämmer vilken internationell investerare som helst.
Det är visserligen en högst osannolik utveckling eftersom Kina skulle ha mycket att förlora. Både ekonomiskt, när landet redan är inbegripet i handelskriget med USA, och i tappat internationellt anseende när Kina vill stärka sin ställning i världen och Peking ska hålla vinter-OS om mindre än tre år. Men bara att den lilla risken nämns kan påverka omvärldens vilja att satsa pengar i Hongkong.
Den ekonomiska skadan på kort sikt är troligen ingenting mot den som kan drabba staden på lång sikt.
Det superkapitalistiska Hongkong har stått inför politiska kriser förr, senast vid protesterna 2014. Då gick stadens mäktiga affärsintressen, som nu, ihop och varnade för de ekonomiska följderna, och till slut ebbade demonstrationerna ut. Det är vad kommunistpartiet i Peking och ledande politiker och näringslivet i Hongkong hoppas på även den här gången.

Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se

Carl Johan von Seth: Världsekonomin mellan normalitet och revolt

ONSDAG 14 AUGUSTI 2019

Måndagens krasch på Buenos Aires-börsen kvalar in bland de mest dramatiska rasen i historien.

Fallet Argentina är unikt. Men det är i grunden samma tvära kast mellan känslan av normalitet och revolt som gör sig gällande i världsekonomin.

På några få timmar under måndagen tappade börsen i Buenos Aires nästan halva sitt dollarjusterade värde. Det blev det näst värsta enskilda raset på 70 år, enligt en sammanställning av Bloomberg. I hela världen är det bara Sri Lanka som har varit med om något mer dramatiskt.

Bakgrunden är speciell. Argentina lever med arvet efter krisåren 1998–2002. Ekonomin och valutan har länge varit skör. Statsskulden är ett infekterat problem. Inflationen har åkt bergochdalbana.

Helgens utlösande faktor var politisk. President Mauricio Macri gjorde en oväntad brakförlust i söndagens

primärval, ett slags kvalrunda inför det riktiga presidentvalet som hålls i oktober. Macri tillträdde 2015, efter en skakig period i argentinsk ekonomi, och har sedan dess kommit på god fot med landets utländska kreditgivare. Internationella valutafonden har hittills lånat ut uppemot 50 miljarder dollar. Macri personifierar – om inte för väljarna så för stora delar av omvärlden och de internationella finansmarknaderna – normalitet och en förhoppning om ekonomisk stadga i Argentina.

Utmanaren Alberto Fernández, visserligen politisk veteran, symboliserar i sin tur det okända. Hans ekonomiska program är vagt. Retoriken ses som populistisk och protektionistisk. Finansmarknaderna fick frossa av tanken på Fernández som nästa president.

Det argentinska dramat är långtifrån avgörande på global nivå. Däremot är det en spegling av de neuroser och konflikter som präglar hela världsekonomin just nu. I ena stunden dominerar känslan att allt kan fortsätta ungefär som vanligt. Tidigare i somras hoppades många att president Trump och hans kinesiska motpart var på väg att sluta fred. Att det snart skulle ske en avspänning i tullkriget mellan världens två största ekonomier.

Nu, efter nya utspel från USA:s president, känns freden avlägsen. Det ligger närmare till hands att föreställa sig att konflikten utmynnar i en ny, splittrad världsordning inom den internationella handeln. Allt fler länder i såväl Asien som Europa känner turbulensen.

Världsekonomin lär fortsätta att kastats mellan hopp och förtvivlan av fler sådana politiska faktorer. Med Boris Johnson som

brittisk premiärminister fortsätter nedräkningen till en extremt osäker Brexit. Italiens regering hotar samtidigt att göra ekonomiskt myteri. Inte konstigt att börserna är på känsligt humör.

Carl Johan von Seth
carljohan.vonseth@dn.se

Trump backar i handelskrig

ONSDAG 14 AUGUSTI 2019

President Donald Trump och USA backar nu i handelskriget med Kina. Planerade tullar på en rad olika kinesiska varor skjuts upp till december.

Beskedet kommer från USA:s handelsrepresentant Robert Lighthizer. En rad kinesiska varor som var planerade att få nya tullar på tio procent från och med den 1 september läggs på is fram till den 15 december.

Respiten gäller utifrån ”hälsa, säkerhet, nationell säkerhet och andra faktorer” enligt USA:s handelsrepresentant.

Bland varorna finns kläder, vissa leksaker samt framför allt datorer och mobiltelefoner.
Beskedet kom strax efter att börserna öppnat i New York, vilket fick dem att tvärt vända. En tydlig nedgång har i stället förbytts till en uppgång där Dow Jones-index stiger 1,7 procent och breda S&P 500 lika mycket. Uppgången är dock mest tydlig på tekniktunga Nasdaq, som lyfter 2,2 procent och där exempelvis Apple stiger nästan fem procent.
Beskedet kommer nästan samtidigt som man från kinesiskt håll bekräftar att samtal förts på telefon mellan Kinas vice premiärminister Liu He och USA:s handelsrepresentant Robert Lighthizer och finansminister Steven Mnuchin.
TT-Reuters

”Osannolikt att ASAP Rocky döms till långt fängelsestraff”

ONSDAG 14 AUGUSTI 2019

I dag faller domen mot hiphopartisten ASAP Rocky. Åklagaren har yrkat på sex månaders fängelse för misshandel – men flera experter ser den utgången som osannolik.

– Hur tingsrätten ställer sig till frågan om nödvärn är centralt, säger Dennis Martinsson, doktor i straffrätt.

Varje år anmäls nära 85 000 fall av misshandel i Sverige, men inget fall har de senaste åren blivit så uppmärksammat som händelsen i närheten av Hötorget i Stockholm i slutet av juni.
Hiphopartisten ASAP Rocky, samt två andra amerikanska män, är misstänkta för att då ha misshandlat en 19-årig man. Och i dag, onsdag, meddelar Stockholms tingsrätt om de ska dömas för brott eller frias.
Efter rättegången, som avslutades den 2 augusti, försattes ASAP Rocky och de två andra åtalade männen på fri fot. Det beskedet tolkades av flera experter som att ett långvarigt fängelsestraff för artisten är osannolikt, även om han skulle dömas för misshandel.
Experter som DN har talat med inför att domen meddelas menar att två troliga utfall är att ASAP Rocky antingen döms till villkorlig dom, alternativt ett kortare fängelsestraff som anses avtjänat, då han satt häktad under nära fyra veckors tid.
Den tidigare överåklagaren Sven-Erik Alhem betonar att det är tingsrätten som oberoende dömer i fallet. Men utifrån hans egen analys bedömer han det som realistiskt att tingsrätten inte går på åklagarens linje om att männen gemensamt och i samråd har utfört misshandeln.
– Jag tror att artisten, som har anlitat en livvakt för att skydda sig mot angrepp, kommer att dömas för misshandel av normalgraden. Detta då han gått till angrepp mot den unge mannen och kastat honom handlöst i gatan, något som skulle kunnat orsaka allvarlig skada, säger Sven-Erik Alhem.
Han tror att rätten tar hänsyn till att situationen innehållit element av

provokation mot artistens och hans sällskap samt, som försvaret påpekat, att artisten agerat i nödvärn då han velat skydda sin livvakt. Men Sven-Erik Alhem menar att artistens handlade inte ger förutsättningar för att ASAP Rocky frias.
– Men jag tror att man kommer att anse att det är straffnedsättande att ha handlat som han gjort. Att han hade svårt att besinna sig. Jag tror därmed inte att han döms till ett längre fängelsestraff utan att det blir en månads fängelse och att den tiden räknas av. Rätten kommer sannolikt också ta hänsyn till det men som artisten fått genom de avbrott i hans näringsverksamhet som de många inställda konserterna inneburit, säger Sven-Erik Alhem.
Johanna Björkman, advokat och rättsforskare, menar att det blir intressant att ta del av tingsrättens resonemang kring eventuellt nödvärn. Det är en fråga som rätten – oavsett utfall – inte kan lämna obesvarad, säger hon.
– Jag tror att männen blir dömda på det som de själva har gått med på, det vill säga det våld som de har vitsordat under rättegången. Det skulle i så fall innebära att de döms för misshandel, säger Johanna Björkman och fortsätter:
– Samtidigt finns en nödvärnsrätt som mycket väl kunnat infinna sig i den här situationen. Det ska bli intressant att se hur rätten resonerar avseende en eventuell gräns för nödvärnsrätten, särskilt mot bakgrund av att det är långt händelseförlopp.
Den sannolika påföljden för männen är, enligt Johanna Björkman, villkorlig dom, eventuellt i kombination med böter.
– Grundregeln brukar vara ett par månaders fängelse men villkorlig dom är

vanligare om man inte är dömd sedan tidigare. Eventuellt kan man komma fram till ett kortare fängelsestraff som anses avtjänat under tiden i häktet, säger Johanna Björkman.
Dennis Martinsson, doktor i straffrätt vid Stockholms universitet, säger till DN att han ser tre sannolika utfall.
– Det första är att de frikänns, det vill säga att tingsrätten går på försvarets linje om nödvärn. Det andra är att det blir en fällande dom utan frihetsberövande påföljd. Då är det nog villkorlig dom och böter som gäller. Det tredje är att de döms till fängelse. Men eftersom de har släppts ut kommer tingsrätten då förmodligen säga att straffet är avtjänat. Annars skulle man inte ha släppt dem, säger Dennis Martinsson.
Av samma anledning, att ASAP Rocky och de två andra männen har släppts ur häktet, tror Dennis Martinsson inte heller att samhällstjänst är ett ”realistiskt alternativ”.
– För det första är det en alltför mild påföljd. Tumregeln är att misshandel av normalgraden ska mynna ut i fängelsestraff, om än kort. Och jag ser inte att det är praktiskt genomförbart att kräva tillbaka dem och få dem utlämnade från USA, säger Dennis Martisson.
Han ser i huvudsak tre delar som avgörande för domslutet: nödvärnsfrågan, ASAP Rocky-gruppens samlade intentioner och hur videoklippen som ingår i bevisningen bedöms.
– Hur tingsrätten ställer sig till frågan om nödvärn är centralt och där spelar glasflaskan en ganska stor roll. Om rätten menar att en glasflaska använts sjunker sannolikheten att man bedömer det som nödvärn. Sedan är det frågan om huruvida

gruppen hade ett gemensamt mål. Åklagaren anser det, men har inte beskrivit exakt vad var och en har gjort, och det fick han kritik för. Och hur tingsrätten värderar filmerna kommer att avgöra flera av de här centrala frågorna. Alla dessa kärnfrågor hänger ihop. Exempelvis kommer värderingen av filmerna ha betydelse för invändningen om nödvärn.

Och hur sannolikt är det att en överklagan lämnas in och tas upp av hovrätten?

– Möjligheten finns för båda sidor, det beror på vem som anser sig ha ”förlorat”. Jag skulle inte bli förvånad om vi får en indikation om eventuell överklagan redan i morgon. Om någon överklagar så tror jag att hovrätten tar upp det. Det brukar man i regel göra i brottmål, säger Dennis Martinsson.

Hugo Lindkvist
hugo.lindkvist@dn.se
Noa Söderberg
noa.soderberg@dn.se

ASAP Rocky-fallet – detta har hänt.

ASAP Rocky och två av hans medarbetare häktas den 5 juli misstänkta för misshandel, efter ett slagsmål vid Hötorget i centrala Stockholm. Alla tre nekar till brott och hävdar att de agerat i självförsvar. På nätet cirkulerar mobilfilmer från händelsen. De visar hur världsartisten kastar iväg en 19-åring som därefter, liggande på marken, mottar sparkar och slag från flera personer. Artisten själv publicerar ett videoklipp som visar hur han och hans stab uppmanar 19-åringen att lämna dem ifred.

Kort därpå florerar ett flertal rykten gällande ASAP Rockys tillvaro i häktet. Enligt det mest spridda ryktet sitter artisten häktade under ”inhumana förhållanden”. Kriminalvården dementerar och påpekar att artisten ej belagts

med några restriktioner och därmed både kan ta emot besök samt begära telefonsamtal.
Den 17 juli kräver flera amerikanska kongressledamöter att rapparen frisläpps. Två dagar senare begär åklagaren förlängd åtalstid och ASAP Rocky omhäktas. USA:s biträdande utrikesminister landar i Sverige för att träffa den svenska regeringen. Strax därpå twittrar president Trump att han talat med Stefan Löfven. Statsministern framhåller att det svenska rättsväsendet agerar självständigt, utan inblandning av regeringen. Den 25 juli meddelar åklagaren att ASAP Rocky och de två medarbetarna åtalas för misshandel.
Den 30 juli inleds den första av tre rättegångsdagar. På grund av det stora mediala och publika intresset flyttas huvudförhandlingen till säkerhetssalen vid Stockholms tingsrätt. På plats i rättssalen finns den amerikanska toppdiplomaten Robert O'Brien, vars vistelse sker på begäran av Vita huset.
Under rättegångens andra dag vittnar ASAP Rocky med egna ord om slagsmålet. "Jag vill bara ha mitt namn rentvått, och rättvisa för alla", säger han.
Den 2 augusti meddelar tingsrätten sitt beslut: ASAP Rocky och de övriga åtalade släpps på fri fot i väntan på dom i fallet. Två timmar senare lyfter artisten mot USA i ett privatplan. Domen meddelas under eftermiddagen i dag, onsdag. Åklagaren yrkar på att artisten ska dömas till sex månaders fängelse.

Ledare: Välkommen tillbaka till rättsstaten Sverige

TORSDAG 15 AUGUSTI 2019

Sommarens mest uppmärksammade rättsfall har nu resulterat i en dom. Den amerikanske artisten ASAP Rocky och hans två vänner döms för misshandel till villkorlig dom och skadestånd.

Under processen har världens blickar riktats mot Sverige. Hur vårt land kommer att dömas i andras ögon återstår att se, men den svenska rättsstaten tycks ha fullgjort sitt värv. Domen visar att båda parters versioner beaktats och kritiserats. Den initiala konflikten har värderats, men anses inte ursäkta den efterföljande misshandeln. Misstanken om att misshandeln skulle ha skett med krossade glasflaskor kunde å andra sidan inte beläggas och på den punkten friar rätten hellre än att fälla.

Framför allt är ASAP Rocky dömd av en domstol. Han är inte friad efter politisk inblandning från presidenten i världens ledande supermakt. Inte heller av de opinionsbildare som i ett tidigt skede luftade bestämda uppfattningar i skuldfrågan i sociala medier utifrån vad som senare visade sig vara ofullständigt

bildmaterial – eller av de som också därefter hållit fast vid samma version på grund av motvilja mot brottsoffrets ursprung och historia. ASAP Rocky har inte heller särbehandlats för att han är rik och berömd och världen över har fans beredda att överse med hans snedsteg. Något annat vore förstås högst anmärkningsvärt i en demokratisk rättsstat. Domen mot och hanteringen av ASAP Rocky är i detta avseende en icke-nyhet. Det förtjänar ändå att betonas i en samhällsdebatt och ideologiserad Sverigerapportering med motsatta förtecken. Polisens ingripande var inte ett tecken på att svensk rättvisa är ”blind och döv”, vilket en ledarskribent på Svenska Dagbladet retoriskt undrade i sociala medier under initialskedet. Samhällskollapsen, rättsstatens förfall och moralens upplösning har lyst med sin frånvaro.

ASAP Rocky kan således tryggt återvända till Sverige för framtida turnéer. I alla fall med nuvarande lagar, där även den som begår brott kan välkomnas tillbaka i samhällsgemenskapen efter avtjänat straff. Alla partier tycker inte om detta. Sverigedemokraterna kräver att så gott som alla utländska medborgare som döms för brott i Sverige ska utvisas. Hade partiets riksdagsmotion bifallits skulle ASAP Rocky aldrig kunna uppträda här igen, vilket de flesta vid eftertanke nog anser vore en överreaktion. Att grova brott föranleder prövning om utvisning är okontroversiellt, men att göra utvisning till regel för i stort sett varje brott är något annat. Som annat tuffhetsposerande gör det sig bättre som retorik än som praktik. Den svenska rättsstaten är dock på intet sätt perfekt. Uppmärksamhet har riktats mot Sveriges internationellt sett långa häktningstider. Människor blir sittande länge och därmed straffade innan skuld

har fastslagits. När de häktade sedan frias eller döms till straff som understiger häktningstiden måste de kompenseras av staten, ett slöseri med både pengar och människors tid.
Framför allt är det restriktionerna för de häktade, som besöksförbud eller andra begränsningar av kontakt med omvärlden, som kritiserats av internationella organ som Europarådets kommitté mot tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (CPT). Restriktionerna och de långa tiderna gör häktesmiljön nedbrytande och självmordsförsök är bara alltför vanliga. Också det som är bra, som den svenska rättsstaten, kan göras bättre. Det bör vara den politiska ambitionen framöver.
DN 15/8 2019

Därför är diktaturer usla på att hantera kriser och katastrofer

TORSDAG 15 AUGUSTI 2019

Frågorna hopar sig efter förra veckans olycka på militärbasen utanför Severodvinsk i nordvästra Ryssland, då en atomenergidriven raketmotor ska ha exploderat.

Strålningsnivåerna i området är 16 gånger högre än normalt. Och apoteken ska ha sålt slut på jodtabletter, som skyddar mot radioaktivitet. Enligt Reuters har invånarna i den närliggande byn Njonoksa evakuerats.
Men utöver en bekräftelse av att olyckan har skett har de ryska myndigheterna lagt locket på.
I onsdagens DN citeras den ryska journalisten Julia Latynina: ”Att förstå exakt vad som hänt går inte. Precis som under Tjernobylkatastrofen ljuger makthavarna.”
En olycka av Tjernobyls omfattning ska det inte handla om, enligt New York Times. Men visst är parallellerna till katastrofen i den dåvarande Sovjet-republiken Ukraina slående.
Också den gången rådde först största möjliga tystnad från regimen – både gentemot de egna medborgarna och omvärlden. Först när kontrollstationer i andra länder noterade höga strålningsvärden bekräftade man motvilligt vad som hänt.
Tystnaden och oviljan att be om hjälp bidrog till att förvärra konsekvenserna. Det gör också förra veckans olycka till en påminnelse om precis hur usla diktaturer är på att hantera kriser och katastrofer – vilket just Tjernobyl är det mest klassiska av exempel på.
Auktoritära regimer har endast sin egen överlevnad för ögonen. Tror de att vetskapen om en olycka kan urholka deras legitimitet, generera missnöje och protester, så mörkar de gärna. Eftersom de kontrollerar medierna har de dessutom verktygen för att göra det.
Nobelpristagaren i ekonomi Amartya Sen har konstaterat att ingen fungerande

demokrati någonsin drabbats av svält. Det beror inte på att alla demokratier är rika eller att de aldrig har missväxt. Men när staten är ansvarig inför medborgarna och informationen flödar fritt agerar den snabbare och effektivare.
Det är för övrigt något som är värt att ha i åtanke för den som tror att diktatur är nödvändigt för att lösa klimatkrisen.

Martin Liby Troein
martin.liby-troein@dn.se

Krisen i Hormuzsundet visar att EU behöver en gemensam röst i världen

TORSDAG 15 AUGUSTI 2019

EU:s röst i världen är svag och risken är att den blir ännu svagare. Men att ta bort vetorätten i utrikesfrågor löser inte unionens problem.

Vem ska jag ringa om jag vill tala med Europa?
Denna klassiska fråga, som USA:s utrikesminister Henry Kissinger sägs ha ställt, har plågat EU under flera decennier. Det finns fortfarande inget bra svar.
Sommarens spänningar vid Hormuz-sundet visar att Europa har väldigt många telefonnummer.
När Iran bordade tankfartyget, som har brittisk flagg och ägs av ett dotterföretag till svenska Stena, skulle det ha varit rimligt med en samlad europeisk reaktion. I stället följde spretiga diskussioner. Storbritannien föreslog en europeisk insats för att skydda fartyg som passerar sundet. Frankrike visade intresse och deltog i samtalen, men Tyskland ville inte vara med. Sverige bad att få fundera på saken.
Från EU hördes inte många ord. I ett kort uttalande förklarade Federica Mogherini, EU:s utrikesföreträdare, att hon var ”djupt oroad” och krävde att besättningen på tankfartyget skulle släppas.
Senaste budet är att det inte blir någon europeisk insats alls. I stället tänker britterna samarbeta med USA.
Risken är förstås att det är så här det kommer att bli, efter Brexit. När Storbritannien lämnar EU kommer omvärlden att ringa London – eller Paris. Om EU inte har en gemensam linje blir det de gamla stormakterna som talar för Europa i världen.
Att EU:s gemensamma stämma försvagas handlar dock inte bara om Brexit.
I den mer oberäkneliga och ryckiga ordning som för närvarande präglar världen har EU svårt att göra sig hörd. Donald Trump twittrar, Vladimir Putin

spänner musklerna och Xi Jinping uppträder med allt starkare självförtroende. Men EU-länderna sitter i ett nytt möte.
I jämförelse med USA, Ryssland och Kina är EU en mjuk makt, som bygger sitt inflytande på långa och många samtal. EU har ingen president, ingen utrikesminister och inget gemensamt försvar. När det gäller utrikesfrågor är unionen ett samarbete mellan 28 självständiga medlemsstater som alla har vetorätt. Därför tar det tid att få alla att komma överens. Intrycket är också att den interna splittringen har ökat.
Medlemsstaterna lägger inte ned tillräcklig kraft på att försöka få EU att driva en gemensam linje, hävdar Carl Bildt och Mark Leonard i en aktuell skrift från ECFR, European Council on Foreign Relations. EU-länderna tänker på sin egen utrikespolitik och diskussionerna i utrikesrådet, där EU:s utrikesministrar träffas, blir därför oengagerade, anser rapportförfattarna.
Under senare år har det förvisso gjorts stora ansträngningar för att hålla ihop EU. Ibland har det också lyckats. I förhållande till Ryssland har EU till exempel fortsatt att driva en hyfsat gemensam linje. Trots att flera EU-stater vill ha bort de sanktioner som infördes efter Rysslands annektering av Krim och aggressionen i Ukraina, har EU-kretsen hittills hållit ihop. Det är faktiskt en bedrift.
Splittring präglar däremot flera andra laddade världspolitiska frågor. EU:s uttalanden om till exempel kriget i Syrien, situationen i Libyen eller de kinesiska krigsfartygen i Sydkinesiska havet innehåller ofta oförargliga slutsatser om betydelsen av fred, frihet och

förhandlingar. Så döljs de interna motsättningarna.
I EU:s korridorer talas det alltmer intensivt om hur unionen ska lyckas råda bot på allt detta. Tyskland och Frankrike har till exempel lagt fram idéer om ett nytt säkerhetsråd i Europa, där också Storbritannien efter Brexit skulle ha en plats.
Andra anser att EU-ländernas vetorätt i utrikesfrågor måste bort. Kommissionens nya ordförande Ursula von der Leyen hör till dem som vill ha fler majoritetsbeslut. Och visst skulle slopad vetorätt kunna fungera som ett slags motor för unionens gemensamma utrikespolitik.
Om ett land riskerar att köras över av majoriteten blir det säkert mer energi under utrikesministrarnas diskussioner i Bryssel, fler kompromisser och därmed fler gemensamma positioner.
Men risken är att länderna ändå driver en egen linje. Att EU:s gemensamma politik bara blir ett tomt skal.
Dessutom är utrikespolitiken ett slags kärna i varje självständig stat.
Inte ens Robert Schuman, Frankrikes utrikesminister som tog initiativ till EU:s föregångare för snart 70 år sedan, ville ha övernationell utrikespolitik i Europa.
Eftersom ett lands ställningstaganden i utrikesfrågor i sista hand handlar om det som rör krig och fred måste sådana beslut fattas nationellt, ansåg Schuman. Det är fortfarande ett tungt argument mot att vetorätten tas bort.
Det handlar också om demokrati. De politiker som slår fast EU:s utrikespolitik påverkar säkerheten för medborgarna i alla EU-länder. Därför borde de kunna ställas till svars i ett demokratiskt val.

Men vem ska missnöjda väljare rösta bort om deras lands regering har körts över av majoriteten i EU?
Det demokratiska underskott som är en del av unionens sätt att fungera skulle bli särskilt allvarligt inom utrikespolitiken.
Annika Ström Melin är journalist och fristående kolumnist i Dagens Nyheter.
Annika Ström Melin
Dela

”Kriminella nätverk utnyttjar EU för handel med elfenben”

TORSDAG 15 AUGUSTI 2019

DN. DEBATT 20190815

Handeln i EU med äldre elfenbensföremål utnyttjas av kriminella nätverk för att föra ut nytt elfenben från tjuvjagade elefanter. Sverige bör stödja en stängning av denna handel för att bekämpa brottslighet, bevara biologisk mångfald och bidra till en hållbar utveckling i afrikanska länder, skriver Camilla Björkbom, Christina Geijer och Filippa Tarras-Wahlberg.

Situationen för de afrikanska elefanterna står på dagordningen när 183 länder senare denna vecka träffas i Genéve på partsmötet för Cites, konventionen om internationell handel med hotade arter och växter. Elefanterna hotas av tjuvjakt och illegal handel med elfenben, vilket i sin tur är starkt kopplat till grov organiserad brottslighet, korruption och finansiering av terror- och milisgrupper. Vad många inte vet är att EU och dess medlemsländer spelar en viktig roll i detta.

I genomsnitt dödas varje dag 55 elefanter av tjuvjägare. Med en kvarvarande känd population på omkring 415 000 individer klassas den afrikanska elefanten som sårbar. I nuläget pågår en omfattande såväl legal som illegal handel med elfenben både inom och genom export från EU.

EU tillåter handel med antika elfenbens-föremål äldre än 1947 samt med elfenbensföremål som införskaffats mellan 1947 och 1990 och som åtföljs av ett certifikat. Den lagliga handeln med äldre elfenbensföremål skapar kryphål som utnyttjas av kriminella nätverk för att föra ut nytt elfenben från tjuvjagade elefanter på marknaden. EU har blivit ett

transitområde för illegalt elfenben ämnat för Sydostasien, där den huvudsakliga efterfrågan finns.
Kina, USA och senast Singapore är exempel på länder som har vidtagit åtgärder för att stänga sina marknader för elfenben. Storbritannien antog nyligen en av världens starkaste lagstiftningar mot elfenbenshandel. EU, däremot, har hittills blockerat insatser för att stänga EU-marknaden. Förutom att EU:s lagliga elfenbensmarknad utnyttjas av kriminella nätverk ger den signaler om att elfenben är en accepterad konsumtionsvara vilket spär på efterfrågan.
Efter påtryckningar har nu diskussioner inletts mellan EU-kommissionen och medlemsländerna om förslag för att begränsa den legala handeln. Vi vill presentera tre skäl till varför Sverige aktivt bör stödja en stängning av EU-marknaden för elfenben.
1 Bekämpa organiserad brottslighet. Den illegala handeln med elfenben kan inte förstås enbart som en miljöfråga. Den är starkt kopplad till transnationell organiserad brottslighet och är en illegal verksamhet i industriell omfattning värderad till miljardbelopp.
Vid ett omfattande tillslag i juni beslagtog Interpol ett halvt ton elfenben. Interpols generalsekretare, Jürgen Stock, konstaterade i ett uttalande att den illegala handeln med vilda djur är global, ökande i omfattning och nära sammanbunden med våld, pengatvätt och bedrägerier.
Den skoningslösa jakten på elfenben har destabiliserat flertalet afrikanska länder och skapat ekonomiska, politiska och sociala oroligheter, samt bidragit till finansiering av terror- och milisgrupper.

Den har också kostat många parkvakters och lokalinvånares liv. Storbritannien har till och med skickat militärpersonal för att hjälpa till att träna parkvakter i vad som jämförts med ett avancerat krig för att skydda de vilda djuren.
2 Bevara biologisk mångfald. Tjuvjakt pekas ut som ett hot mot den biologiska mångfalden av FN:s expertpanel för biologisk mångfald. Utrotningen av elefanter skulle inte bara innebära förlusten av en art utan hotar alla de arter som är beroende av elefanter, såväl växter som insekter och däggdjur. Elefanter är landskapsarkitekter som håller undan markvegetation och skapar balans med gräsmarker och utrymme för nya växter. När elefanter bryter grenar och fäller träd skapas viktiga livsmiljöer för andra arter. Dessutom sprids frön genom elefanternas avföring. En studie nyligen publicerad i Nature Geoscience visar att Afrikas skogselefanter röjer i undervegetationen och bidrar till att skapa ett skogslandskap som bättre binder växthusgaser. Om elefanterna försvinner från dessa områden kan det få en negativ effekt på klimatet.
3 Bidra till hållbar utveckling i afrikanska länder. Länken är stark mellan biologiskt mångfald, socioekonomisk utveckling och fred på den afrikanska kontinenten. Ofta underskattas såväl det ekonomiska värdet av att bevara de afrikanska ekosystemen som de socioekonomiska fördelarna med att bekämpa tjuvjakt. Lokala och nationella insatser mot tjuvjakt är kostsamma och tar resurser som annars skulle kunna satsas på miljöåtgärder och utvecklingsarbete.
En del menar att hållbar förvaltning av elefanter genom jakt och elfenbenshandel ger välbehövliga intäkter till

lokalsamhället, men faktum är att sådana intäkter sällan kommer lokalbefolkningen till godo. Genom att stänga marknaderna för elfenben kan tjuvjakten bekämpas mer effektivt.
Det ger utrymme för långsiktigt, hållbara ekonomier där lokalsamhällena är de aktiva aktörerna, till exempel inom ekoturism, och det bidrar till att uppnå flera av FN:s globala hållbarhetsmål.
I ett brev till EU-kommissionen vädjar 30 afrikanska stater till EU om att stänga EU-marknaden för elfenben. Endast en minoritet om fem länder i södra Afrika vill se en öppen handel med elfenben. De menar att en legal marknad skulle pressa ner priset på elfenben, vilket i tur skulle minska tjuvjakten, men detta överensstämmer inte med vad som tidigare observerats.
Tvärtom har priset på elfenben sjunkit först i samband med att stater stängt sina inhemska marknader. Efter att Kina 2017 beslöt att förbjuda elfenbenshandel föll kilopriset på elfenben från 2 100 dollar till 730, det vill säga med 65 procent, jämfört med 2014 års prisnivå.
Vi har också sett att utförsäljningar av de stora statliga lager av elfenben som finns i vissa afrikanska länder givit bränsle åt tjuvjakt genom att öka efterfrågan. En stor försäljning av elfenbenslager till den asiatiska marknaden under 2008, tillsammans med Kinas ökade medelklass och industriella närvaro i Afrika, skapade det dramatiska uppsvinget av tjuvjakt som bevittnats det senaste årtiondet.
Sverige bör arbeta för att EU tar ställning emot en legal handel med elfenben, och stödja majoriteten av länder, såväl globalt som i Afrika, som vill begränsa handeln till

ett minimum. För EU-marknaden bör endast ett fåtal undantag kunna komma i fråga, till exempel för äldre musikinstrument som innehåller elfenben och för föremål av särskilt historiskt värde. Vi ser det som oroväckande att Sverige hittills har stått tveksamma. Vår förhoppning är att Sveriges regering i kommande diskussioner inom EU stödjer en stängning av EU:s elfenbensmarknad, och därmed ger afrikanska länder större möjlighet att bevara elefanterna för kommande generationer.

Camilla Björkbom, svensk representant för International fund for animal welfare, IFAW
Christina Geijer, doktor i bevarandebiologi från University college London, föreläsare på Stockholms universitet samt policyrådgivare för Wildhood foundation. Arbetar även i Afrika som konsult för Northern rangelands trust med bland annat bevarandet av elefanter
Filippa Tarras-Wahlberg, grundare Wildhood foundation, en svensk insamlingsstiftelse som arbetar för att bekämpa tjuvjakt och illegal handel med hotade djurarter

Rapartisten dömdes för misshandel

TORSDAG 15 AUGUSTI 2019

Världsartisten ASAP Rocky fälls för miss- handel och döms till villkorlig dom. Det meddelade Stockholms tingsrätt på onsdagen.

ASAP Rocky – som egentligen heter Rakim Mayers – och två av hans medarbetare åtalades för att ha misshandlat en 19-årig man den 30 juni i år i centrala Stockholm. I går kom domen i Stockholms tingsrätt. ASAP Rocky fälls för misshandel och döms till villkorlig dom. Han ska även solidariskt med sina medarbetare, som också anses skyldiga till misshandel, betala skadestånd till målsäganden på totalt 12 500 kronor. När fallet togs upp i Stockholms tingsrätt i juli yrkade åklagaren på att artisten skulle dömas till sex månaders fängelse. Tingsrätten bedömer straffvärdet till två månaders fängelse.

Skadeståndet består av 10 000 kronor för kränkning samt 2 500 kronor för sveda och värk. Den 19-årige mannen hade begärt ett skadestånd på närmare 140 000 kronor, där 49 700 kronor var för de ärr han hävdar att skadorna kommer att lämna efter sig. Det avslår rätten eftersom det inte kunnat fastställas att de tilltalade har orsakat de skadorna.

De tre försvarsadvokaterna har hävdat att misshandeln skedde i självförsvar. Men rätten anser att det inte har gått att bevisa. Tingsrätten beaktar ”i viss mån” att de tilltalade försökt komma bort från

målsäganden i syfte att undvika bråk, står det i domen. Men det ses inte som nödvärn.
– Tingsrätten fäster tilltro till vad två unga kvinnor berättat som hördes som vittnen. Mot bakgrund av det finner tingsrätten det klarlagt att det inte var en nödvärnssituation, säger rättens ordförande Per Lennerbrant.
Den villkorliga domen innebär att Rakim Mayers inte behöver inställa sig i Sverige. Den misshandlade mannen hävdade att han blev slagen med en trasig glasflaska, men enligt rätten har det inte kunnat fastställas. Per Lennerbrant säger att det är bevisat att den målsägande fått skärskador i samband med händelsen, men att det inte går att avgöra hur de har tillfogats 19-åringen.
– Sammantaget gör det att de tre tilltalade döms för misshandel men att det inte har varit misshandel av så allvarlig karaktär att det innebär fängelse, säger Per Lennerbrant.
Åklagare Daniel Suneson gav sin syn på domen och att tingsrätten inte gick på hans linje om påföljden.
– Tingsrätten och jag har gjort samma bedömning med ett stort undantag. Det är slagen med flaskan, om det är bevisat eller inte. Tingsrätten tycker inte att jag har bevisat att det har använts slag med en hel flaska eller delar av en flaska. Därför blir bedömningen av straffvärdet lite annorlunda än vad jag hade förväntat mig, säger Daniel Suneson.
Rakim Mayers advokat Slobodan Jovicic kommenterade domen med besvikelse.
– Tyvärr har tingsrätten kommit fram till att när de hört vittnesutsagorna att nödvärn ej är styrkt, och vår spontana

reaktion just nu är att Rakim Mayers är oerhört besviken, säger Jovicic.
– För honom var det den enda frågan som var viktig, att de här killarna inte hade varit schyssta mot honom, säger Jovicic om att tingsrätten inte gick på linjen om nödvärn.
– Å andra sidan får vi ta med oss att man bedömt att ingen flaska har använts.
Under onsdagskvällen uttalade sig ASAP Rocky för första gången efter att ha fått sin villkorliga dom.
”Jag är såklart besviken över utfallet”, skriver han på Instagram.
Varken åklagare eller försvar hade under onsdagen bestämt sig för om de ska överklaga domen. Överklagande måste ske inom tre veckor.

Katarina Lagerwall
katarina.lagerwall@dn.se

”I USA hade ASAP Rocky nog insisterat på en jury”

TORSDAG 15 AUGUSTI 2019

I USA hade ASAP Rocky och hans medarbetare förmodligen insisterat på en jury. Det hade ökat sannolikheten för en friande dom.
Det menar Maureen Howard, professor i juridik och processrättsexpert vid Washington University, som följde rättegången på plats på Kungsholmen.

Amerikanerna går runt i Stockholm, höggradigt medvetna om att en av dem är berömd, att han kan bli igenkänd, kanske påhoppad. ASAP Rocky har blivit det förut, också med kniv, han har en säkerhetsvakt med sig.
De blir approcherade av en rätt påstridig kille som de hamnar i klinch med. De begriper inte varför han inte lämnar dem ifred, trots att de gång på gång försöker få honom att gå. Det slutar med att rapstjärnan kastar honom till marken. De slår på honom.
Under utredning och rättegång hävdar amerikanerna att de var rädda och agerade i nödvärn. Att killen var irrationell och obehagligt enträgen. Tycktes drogpåverkad. Vem vet vad han ville, vad han bar på?
Den 19-årige målsäganden har å sin sida ställt sig frågande till hur fyra, fem personer rimligen kunde vara skraja för honom, han är mycket mindre än de. Han har bott i Sverige i några år, kom ensam hit 2015, han är född i Afghanistan. När ASAP Rockys säkerhetsvakt lyfter 19-åringen i nacken flera meter gör det inte bara ont i hans kropp: upplevelsen av förnedring är lika illa. Målsägandebiträdet Magnus Strömberg bekräftar att hans klient känt sig kränkt, och att det faktum att han burits bort i en offentlig miljö – *inför alla!* – starkt bidragit till hur han reagerade. Under rättegången talade 19-åringen om heder.
– Han hamnar i underläge i många situationer, säger Strömberg. Det första läkarbesöket efter misshandeln var ett annat sådant tillfälle.
Den händelsekedja som beskrevs i Stockholms tingsrätt, och som ledde fram till vad rätten klassat som misshandel, var

inte extraordinära, men unika på det sätt som alla händelser är sina egna. De var exempel på hur omständigheter och enskildas föreställningar om världen drev en ordinär kontakt mot våld.
Man kan också se det som hände den där sommarkvällen ett kvarter från Konserthuset, som också resultatet av en monumental kulturkrock.
Maureen Howard, professor i juridik och processrättsexpert vid Washington University följde rättegången på plats på Kungsholmen. Hon slogs av skillnaderna mellan länderna i hur en rättegång går till, och hur informellt allt verkade i Sverige, ”advokaterna *sitter* ned när de talar!” – men upprördheten över häktningen i USA förvånar henne inte alls:
– Initialt såg jag väldigt lite av saklig nyhetsrapportering i amerikanska medier, de flesta sprang efter kändisar som uttalat sig, som Kim Kardashian eller Donald Trump.
En mer nyanserad rapportering dröjde flera veckor.
Maureen Howard avfärdar argument om att man i USA hade haft rätt att i självförsvar agera som artistteamet gjorde: *no way*, säger hon, det hade blivit ett misshandelsfall också i USA.
Diskriminering och polisvåld mot svarta är ett väldokumenterat problem i USA, och frågan om fördomar hade funnits runt rättsprocessen också om den ägt rum i USA, menar professorn vidare:
– I USA hade ASAP Rocky och hans medarbetare förmodligen insisterat på en jury, och inte en domarledd rättegång. Med en jury hade sannolikheten för en friande dom ökat, åtminstone för artisten, menar Howard. På grund av jurymedlemmarnas medvetna eller

omedvetna uppfattningar i fråga om hudfärg, religion, invandrare från Mellanöstern. Kanske hade de mindre glamourösa medarbetarna fällts, tror hon. – Amerikanerna älskar sina stjärnor. Det räcker med att en enda jury medlem vill fria den tilltalade, oavsett teknisk bevisning. Rocky har hög status, säger Maureen Howard.

Stockholms tingsrätt tycktes i slutändan inte ha påverkats av annat än av bevis och berättelser om vad som faktiskt hände.

Sanna Torén Björling

Stefan Lisinski: Det är en fördel att ett ganska vanligt brott väckt stort intresse

TORSDAG 15 AUGUSTI 2019

Att ASAP Rocky och hans två medåtalade fick villkorlig dom är kanske en besvikelse för artistens fans, kanske också för personer som har

förutfattade meningar om brottsoffret – en brottsbelastad afghansk flykting. För andra som följt målet var onsdagens dom väntad.

En fördel är att ett ganska vanligt brott denna gång har fått stor uppmärksamhet. Var och en kan se hur en svensk domstol resonerar och värderar bevis. Det är alltså oväsentligt för bedömningen i detta mål att ASAP Rocky är en världsartist. Det är också oväsentligt att den unge man från Afghanistan som misshandlades har begått brott tidigare. Att han denna kväll var jobbig och envis ursäktar inte heller våldet. Detta kan vara bra att minnas med tanke på hur många som har kommenterat brottsoffret. Varken han eller hans kompis gjorde något som kan försvara att de åtalade tog till så mycket våld.

Domstolen anser det bevisat att det inte förelåg någon nödvärnssituation, de åtalade kunde inte ens ha uppfattat det så. ASAP Rockys stjärnstatus hade ändå betydelse på minst två sätt. För det första blev antagligen bevisläget bättre än i vanliga misshandelsmål, eftersom så många vittnen fotograferade och filmade när de såg stjärnan. För det andra hade de tre åtalade råd med privata försvarare. Stockholms tingsrätt fick på det sättet en ovanligt låg advokatkostnad.

Annars verkar domstolen ha bedömt detta mål som ett ordinärt misshandelsmål. Det är lätt att förstå att de åtalade dömdes för det kast, de slag och sparkar som finns dokumenterade. Det framstår också som rimligt att ingen av de åtalade kunde dömas för att ha misshandlat offret med en trasig flaska. Här var bevisningen för svag.

ASAP Rocky och en annan åtalad bar visserligen på hela flaskor i ett tidigare

skede och det fanns glaskross på marken. Men ingen har kunnat berätta hur den unge mannen skulle ha blivit slagen med en flaska eller av vem. Just detta var en viktig seger för de åtalade. Annars skulle nog straffet ha blivit betydligt hårdare.

Stefan Lisinski

Dela

Bakgrund. Fallet ASAP Rocky

TORSDAG 15 AUGUSTI 2019

Söndag 30 juni: Hiphopartisten ASAP Rocky, som egentligen heter Rakim Mayers, blir inblandad i ett bråk i närheten av Hötorget i centrala Stockholm.

Måndag 1 juli: Den amerikanska sajten TMZ publicerar ett klipp om händelsen som visar hur en person slängs till marken och får motta sparkar och slag. Senare publicerar ASAP Rocky egna videoklipp på Instagram och hävdar sin oskuld. I

rapparens klipp syns hur en livvakt uppmanar två personer som följer efter dem att gå åt ett annat håll.
Tisdag 2 juli: ASAP Rocky spelar på festivalen Smash på Stadion i Stockholm. Senare samma kväll kallas han av polisen till förhör.
Onsdag 3 juli: ASAP Rocky anhålls tillsammans med ytterligare tre personer. Misstankarna mot en av personerna avskrivs senare.
Fredag 5 juli: Stockholms tingsrätt beslutar att männen ska häktas misstänkta för misshandel. Domstolen motiverar beslutet med risken för flyktfara. De tre männen, som alla nekar till brott, överklagade men varken Svea hovrätt eller Högsta domstolen prövar häktningsbeslutet.
Söndag 7 juli: Svenska kriminalvården dementerar rykten på sociala medier om inhumana förhållanden. ASAP Rocky kan begära telefonsamtal, ta emot besök och ta del av tv, radio och tidningar.
Torsdag 11 juli: Artistens stab meddelar att alla spelningar i juli blåses av. I överklagan till HD hävdade ASAP att de uteblivna intäkterna från kan uppgå till 16 miljoner kronor.
Fredag 12 juli: Åklagarmyndigheten meddelar att det pågår en parallell utredning i ärendet, gällande en motanmälan riktad mot målsäganden angående ofredande och misshandel. Förundersökningen mot målsäganden läggs senare ned.
Onsdag 17 juli: Flera amerikanska kongressledamöter kräver att rapparen släpps fri. På trappan till Kapitolium

kritiserade de Sveriges agerande. Två dagar senare omhäktas ASAP Rocky efter att åklagaren begärt förlängd åtalstid.
Lördag 20 juli: Donald Trump säger att han har talat med Stefan Löfven om ASAP. Enligt presidenten har Löfven försäkrat att rapparen ”kommer bli rättvist behandlad”.
Torsdag 25 juli: Åklagaren meddelar att ASAP Rocky och två medlemmar ur hans team åtalas. De förblir häktade fram till rättegången.
Tisdag 30 juli: Den första av tre rättegångsdagar inleds. Huvudförhandlingen hålls i tingsrättens säkerhetssal på Kungsholmen.
Torsdag 1 augusti: ASAP Rocky vittnar om hur han upplevde händelsen utanför restaurangen. *”Jag vill bara ha mitt namn rentvått, och rättvisa för alla”*, säger artisten.
Fredag 2 augusti: Tingsrätten meddelar att ASAP Rocky och hans två medarbetare släpps på fri fot i väntan på dom. Två timmar senare lämnar ASAP Rocky Sverige i ett privatplan.
Onsdag 14 augusti: Världsartisten döms till villkorlig dom för misshandel. De två andra personerna döms även de till villkorligt.
DN
dn@dn.se

Erik Esbjörnsson: Tro inte på ändring i Eritrea

TORSDAG 15 AUGUSTI 2019

Abiy Ahmeds tillträde som premiärminister i Etiopien har ritat om den politiska kartan på Afrikas horn. Fredsavtalet mellan Etiopien och Eritrea har väckt förhoppningar om att den etiopiska våren ska spridas till Eritrea. Men en liberalisering, där politiska fångar släpps fria och oppositionspartier bjuds in till rättvis tävlan, är sannolikt inte möjlig förrän president Isaias Afewerki är ute ur bilden.

Historia skrevs den 14 juli 2018. Då skedde det första statsbesöket i Etiopien av Eritreas president Isaias sedan kriget mellan de två länderna bröt ut i slutet av 1990-talet. Ett par dagar tidigare hade Etiopiens premiärminister Abiy besökt Eritreas huvudstad Asmara för att underteckna fredsavtalet och nu var Isaias på plats i Addis för att det skulle ratificeras. 20 års krig var till ända.

Ingen hade räknat med att det skulle gå så fort. Bara ett par månader tidigare hade Abiy utsetts till etiopisk premiärminister av regeringskoalitionen EPRDF som på senare år pressats av social oro. EPRDF

hade tvingats till förändring och Abiy hade levererat.
Under parollen ”medemer”, fritt översatt ”synergi”, hade Abiy tömt fängelserna på politiska fångar och bjudit in tidigare förbjudna politiska rörelser till att bli medtävlare snarare än fiender till regimen. Kronan på verket var fredsavtalet med Eritrea.
Frågan som hundratusentals församlade etiopier och exileritreaner ställde sig var: Kommer Eritrea att följa samma väg?
När Abiy begravde stridsyxan talades det om att han ville sprida ”medemer” till resten av det konflikttyngda Afrikas horn – på freden har alla allt att vinna.
Men det stämmer inte.
Eritreas president Isaias har använt hotet från Etiopien för att rättfärdiga både fängslande av politiska oliktänkare, som Dawit Isaak, och tvångsrekrytering av ungdomar till militärmakten. När freden nu är här borde han väl tänka om, och lätta på det politiska trycket? Dessvärre är detta inte troligt.
Nyckeln i Etiopiens omvandling (som inte ens kommit halvvägs) är att en ny person, tillika en civilperson, kom till makten genom EPRDF:s interna processer.
Som Martin Schibbye lyfter fram i sin bok, inleddes repressionen i Eritrea långt innan kriget bröt ut. Isaias hade krigat i ett kvartssekel innan han blev president och krigare är programmerade att inte tolerera motstånd. Se på diktatorerna Yoweri Museveni i Uganda och Paul Kagame i Rwanda. De må ge en läpparnas bekännelse till demokratin men kommer aldrig att lämna över makten på fredlig väg – hellre går de samma öde till mötes som Omar al-Bashir i Sudan.

Eritrea lär dessvärre inte se någon förändring förrän Isaias är ute ur bilden. Och det kan dröja. Ironiskt nog har freden öppnat ekonomiska möjligheter för Eritrea, vilket snarare kan förlänga Isaias maktinnehav.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com

Peking liknar protesterna vid terrorism

TORSDAG 15 AUGUSTI 2019

Demonstranternas handlingar gränsar till terrorism och de bör få hårda straff. Så kommenterade en talesperson för Kinas kommunistparti demonstrationerna i Hongkong på onsdagen.

Efter två dagars kaos med hundratals inställda flyg återupptog Hongkongs internationella flygplats verksamheten på onsdagen. Arbetare syntes städa upp efter tisdagskvällens dramatik. Blodfläckar tvättades bort och hundratals resenärer

köade för att checka in. Många flyg var fortfarande försenade.
Säkerhetskontrollerna var rigorösa. Endast passagerare med giltigt boardingkort för de kommande 24 timmarna tilläts gå in på flyplatsen. Demonstranter föstes bort till särskilt anvisade områden, efter att ett domstolsbeslut gett grönt ljus för att förbjuda protester på flygplatsen.
På senare tid har demonstrationerna, som började som fredliga protester mot en lag som tillåter utlämning av misstänkta brottslingar till Fastlandskina, ändrat karaktär. De våldsamma sammandrabbningarna mellan polis och demonstranter har blivit allt fler. Båda sidor är mer aggressiva och flera kinesiska infiltratörer har upptäckts utklädda till demonstranter. Deras uppgift tros vara att vigla upp stämningen för att få protesterna att verka mer kaosartade än vad de är. När aktivister förstått deras identitet har de i vissa fall gått till våldsamt angrepp.
I tisdags inträffade ett uppmärksammat fall när demonstranter slog en man, som senare identifierades som reporter för den kommuniststyrda tidningen Global Times, blodig och hindrar sjukvårdspersonal från att hjälpa mannen.
Vid ett annat kritiskt läge syns en demonstrant ta batongen från en polisman, som efter bråk riktar sin pistol mot aktivisten.
På onsdagen kunde en viss ånger märkas i delar av protesträrelsen.
– Förseningar, inställda avgångar eller ovälkomna förändringar i schemat är inte vad människor förtjänar, det var aldrig vår intention, skriver gruppen ”Hongkongbor som längtar efter frihet och demokrati” i ett uttalande där de förklarar att de är under allt större press efter två månader med demonstrationer och att de

provocerats till att överreagera på flygplatsen.
Kina fördömer i starka ordalag de aktivister som agerar våldsamt. En talesperson för kommunistpartiet, Xu Luying, med ansvar för Macau och Hongkong sade att demonstranternas handlingar gränsar till terrorism och efterlyste att de straffas hårt.
Samtidigt har bilder visats på hur kinesisk militär anländer till gränsstaden Shenzhen. Videor visar när de övar sig på att få stopp på våldsamma upplopp, och ledare i militären har varnat för att det våld som nu pågår är otillåtet.
Från Kinas håll har anklagelser kommit om att USA och andra länder i väst ligger bakom protesterna. Under onsdagen nekades två amerikanska krigsfartyg tillträde till Hongkong, som ytterligare ett tecken på den politiska krisen mellan världens två stormakter.
Marianne Björklund

Hongkongs impopulära ledare Carrie Lam går sin tuffaste match

TORSDAG 15 AUGUSTI 2019

Blek och ofta med darr på stämman har Hongkongs ledare Carrie Lam i sommar försökt lugna ner stämningarna i Hongkong – utan framgång. Den duktiga flickan från arbetarklassen står nu inför sin största utmaning någonsin. Det handlar inte bara om hennes karriär

utan om Hongkongs framtid som en frihetlig oas i Kina.
När Carrie Lam valdes till Hongkongs ledare, eller chefsekreterare som den formella titeln lyder, 2017 lovade hon att ena Hongkongs splittrade samhälle.
Två år senare är det tydligt att hon misslyckades med den målsättningen. Protester har rasat i över två månader och splittringen mellan etablissemanget och majoriteten av invånarna i Hongkong är större än någonsin.
För Carrie Lam, van att vinna strider, är det svidande bakslag. Med nära 40 år på olika poster i Hongkongs statsapparat har hon utmärkt sig som den som ofta går vinnande ur strider. Carrie Lam viker inte ner sig och hon får saker gjorda, är en allmän uppfattning som har gett henne smeknamnet ”hård fajter”. Hon beskrivs som envis, snar att rätta de som hon tycker ha fel och brukar hota med att flytta till sin make i Storbritannien om hon inte får sin vilja igenom.
Den här gången står hon dock inför en hittills precis lika envis protesträrelse. Carrie Lams popularitetssiffror har dalat till bottennivåer och hennes försök till att lugna ner stämningarna verkar bara ha spätt på frustrationen. Varken hennes vädjande om lugn eller varningar om att Hongkong är på väg mot avgrunden om kaoset fortsätter har haft någon verkan.
För Carrie Lam, som ofta beskrivs som den duktiga flickan med arbetarbakgrund som via toppbetyg i skolan nått toppen, måste det vara en frustrerande situation.
Tidigare skolkamrater har berättat att Carrie Lam, van att vara bäst i klassen, grät den gång hon bara var fjärde bäst.
Nu är hon klämd från två håll – två olika viljor som hon omöjligt kan tillfredställa

samtidigt. Från ena kanten pressar invånarna i Hongkong, som hon säger sig älska, på för demokratiska reformer. I andra änden står det mäktiga kommunistpartiet i Peking som aldrig skulle gå med på demonstranternas krav och som kräver ett slut på protesterna, med det underliggande hotet att man annars går in och löser saken själv.
För demonstranterna är det solklart vilken planhalva Carrie Lam egentligen spelar på. Hon är inget annat än en nickedocka, styrd av Peking, i deras tycke. Sant är att centralregeringen stod bakom hennes kandidatur när hon valdes 2017. Och många höjde på ögonbrynen när hon i en intervju med Financial Times förklarade att Kinas president Xi Jinping är den världsledare hon beundrar mest.
Samtidigt har hon många gånger betonat att hon tjänar folket i Hongkong – ingen annan. Inte sällan späder hon på med de personliga uppoffringar hon fått göra för detta syfte. Arbetsnarkomanen Carrie Lam sägs sova 4–5 timmar per dygn och har i intervjuer sagt att hon ibland känner sig ensam då maken och en son befinner sig i Storbritannien.
Vid presskonferenser efter turbulenta stridigheter mellan polis, som fått hård kritik för övervåld, och demonstranter har hon på senare tid sett blek ut. Inte sällan har rösten darrat när hon manat till lugn. Men i grunden är det en ledare med gott självförtroende. Vid ett tillfälle har den troende katoliken sagt att hon har en plats reserverad i himlen eftersom hon gör så bra saker. Något som väckte kritik i vissa kristna kretsar. Det avgör inte hon, menade de.
Förutom ”hård fajter” kallas Carrie Lam också ”barnvakten” ibland. Kanske var det

den ådran som kom fram när hon efter en våldsam protestnatt jämförde demonstranterna med bortskämda barn som behöver disciplineras. Kommentaren väckte stor ilska. Arrogant, menade kritikerna och pekade på att bara dagen innan hade polisen gått hårt fram mot ungdomar med tårgas, gummikulor och pepparsprej.

Uppenbart är att Lam saknade känsla för stämningarna bland gräsrötterna när hon inledde processen med att få igenom den lag som tillåter utlämning av misstänkta brottslingar till Fastlandskina. Hon lyssnar inte på folket, som demonstranterna upprepar gång på gång. Till sist tog Lam ändå ett steg tillbaka. Hon förklarade lagen död, men har vägrat att begrava den helt. Inte heller verkar hon redo att gå demonstranterna till mötes vad gäller deras andra krav, däribland en oberoende utredning av polisens påstådda övervåld i samband med demonstrationerna.

Frågan är hur stor makt hon egentligen har själv över politiken. Bedömare som DN talat med beskriver hennes roll som otacksam. Valet av Hongkongs ledare görs av en kommitté på 1 200 personer som ska representera staden. De flesta av dem är Pekingvänliga och något folkligt stöd har Carrie Lam egentligen aldrig åtnjutit.

Marianne Björklund

Född den 13 maj 1957.
Tillträdde som Hongkongs första kvinnliga chefssekreterare 2017.
Jobbade under den förre chefssekreteraren 2012–2017.
Utvecklingschef för Hongkong 2007–2012
Gift och har två barn.
Uppvuxen i en familj med fem syskon.
Gick i en katolsk skola, för att därefter studera vid Hongkongs universitet.
Har också studerat vid Cambridge.

Japaner uppmanas söka skydd

TORSDAG 15 AUGUSTI 2019

Över 300000 människor i Japan uppmanas att lämna sina hem och hundratals flyg har ställts in, samtidigt som miljontals japaner återvänder efter den traditionella sommarledigheten obon. Anledningen är den tropiska stormen Krosa som närmar sig, rapporterar det japanska tv-bolaget NHK.

Krosa kommer med vindar på drygt 30 meter per sekund och väntas nå landets sydvästra delar under torsdag morgon lokal tid, enligt prognoser från landets meteorologiska institut.

– Jag vill be invånarna att förbereda sig väl, vara uppmärksamma och vidta livräddande åtgärder som att evakuera tidigt, säger premiärminister Shinzo Abe vid ett regeringssammanträde.

Upp till en meter regn väntas på ön Shikoku under 24 timmar fram till torsdag kväll.

Krosa för med sig risk för översvämningar och jordskred till följd av häftiga regn.

TT-AFP

Dela

Johnson: ”Hemskt samarbete” pågår för att stoppa Brexit

TORSDAG 15 AUGUSTI 2019

Boris Johnson anklagar EU för att genom ett ”hemskt samarbete” med parlamentariker i det brittiska parlamentet försöka stoppa Brexit.

– Det kommer inte att lyckas, sa Johnson, som dock får mothugg av förre finansministern Philip Hammond.

Ställ dina frågor till premiärministern i direktsändning, löd uppmaningen vid Boris Johnsons första frågestund på regeringens Facebook-konto på onsdagen. Så mycket direktkontakt blev det nu inte, eftersom frågorna valts ut på förhand. Men under den 13 minuter långa frågestunden, som är tänkt att äga rum varje vecka under programpunkten ”Folkets frågor till premiärministern”, väjde Johnson inte för heta potatisar.

– Det pågår ett hemskt samarbete mellan ledamöter som tror att de kan blockera Brexit i parlamentet och våra vänner i Europa. Och EU visar inte någon kompromissvilja, de vill inte ändra en bokstav i utträdesavtalet, eftersom de tror att Brexit fortfarande kan stoppas, sa Johnson.

Resultatet är, menar premiärministern, en ökad risk för en avtalslös Brexit den 31 oktober.
– Ju längre det här pågår, desto mer sannolikt är det att vi tvingas lämna utan ett avtal. Det är inte det jag vill. Men jag är fortsatt övertygad att vi kommer att lämna EU den 31 oktober, sa Johnson.
En av de upproriska parlamentariker som Johnson syftar på, – även om han inte nämnde denne vid namn – är förre finansministern och partikamraten Philip Hammond.
I onsdagens The Times varnade Hammond för katastrofala följder, såväl ekonomiskt som politiskt (främst i form av att Förenade kungariket faller samman) av en avtalslös Brexit. Han anklagar Johnson för att medvetet förbereda ”ett förräderi av folkviljan”:
”Att påstå att folket röstade för en hård Brexit, utan avtal, är att göra parodi av sanningen. Det finns inget folkligt mandat för en avtalslös Brexit och inget mandat i parlamentet heller”, skriver Hammond, som lade till att premiärministern låter icke folkvalda individer ställa omöjliga krav på EU.
Det senare är en känga till Boris Johnsons chefsstrateg Dominic Cummings. Han ledde lämna-kampanjen 2016, och har sagt att parlamentet inte kan stoppa Brexit genom en misstroendeomröstning. Även om regeringen röstas ned i en sådan, skulle premiärministern kunna utlysa nyval till efter den 31 oktober, det vill säga efter att landet lämnat EU, hävdar Cummings.
Under sin frågestund undvek Boris Johnson frågan.

– Jag tror att britterna haft väldigt många val på sistone, och det vi måste göra, det är att få Brexit avklarat, sa premiärministern.

Erik de la Reguera

erik@delareguera.se

Fakta. En rösts marginal

I våras fick Storbritannien ja till ett senarelagt EU-utträde, men Boris Johnson har gång på gång sagt att det inte blir tal om någon ytterligare senareläggning.

Om inget annat beslutas kommer britterna därför att lämna EU den 31 oktober.

Johnsons regeringskoalition styr i praktiken bara med en rösts marginal i parlamentet (320–319). Flera av hans partikamrater hotar att fälla regeringen om det ser ut att bli en avtalslös Brexit.

Hälsotrend med de mest oryska inslag sprider sig

TORSDAG 15 AUGUSTI 2019

Jorden runt. Ryssland

I en park i den ryska huvudstaden har hälsoentusiaster rest ett jättelikt tält, prytt på alla sidor med texten ”Hälsosamma Moskva”. Att fokusera på motion är inte nytt för ryssar, men den nya trenden innehåller de mest oryska inslag man kan tänka sig.

Moskva.

I tältet pågick gratis aerobicslektioner. Så kallade volontärer delade ut broschyrer med rubriken ”30 steg mot hälsa”. Där uppmanas Moskvaborna bland annat att ta 10 000 steg om dagen, gå på promenader i stället för att sitta på kaféer och dagligen äta minst ett halvt kilo grönsaker.
Till halvfabrikat, fryspizzor och sötsaker säger man ”njet!”. Nej får även margarin, grädde i kaffet, popcorn och snabbmat. DA säger man däremot till att gå i trappor, minska på sockerintaget, dricka minst 1,5 liter vatten om dagen och byta ut salt till citronsaft i matlagning.
Hälsocoachningen har med andra ord landat i Moskva.
Historiskt är det inget nytt för ryssar att fokusera på motion. Under sovjettiden var kroppskulturen utvecklad – men då handlade det inte om vardagsmotion utan om att bli bäst på olika idrotter.
Att lämna bort sockret i kaffet eller att inte äta bröd till maten är däremot det mest oryska beteende som går att tänka sig. Det vore frestande att avfärda projektet som en utopi, men i Ryssland är ingenting omöjligt. Om man har fått ryssar att börja använda säkerhetsbälte (åtminstone i framsätet) och med framgång infört rökförbud på offentliga platser så kanske det också är möjligt att få dem att sluta hälla fem teskedar socker i kaffet.
Som ett led i hälsokampanjen kan Moskvaborna genomgå gratis hälsokontroll. (Ursäkta, tjek-ap, som det heter på nyryska.) Moskvas borgmästare Sergej Sobjanin vet exakt vilka trådar han ska dra i för att vinna folkets gunst. Ryssar älskar nämligen att gå till läkaren och diskutera sina krämpor.

Det är i dag mycket populärt i Ryssland att diskutera vad man ska äta. Som känt är det de nyfrälsta som är mest fanatiska. En väninna till mig har upptäckt att laktos och gluten är av ondo. Hon köper nu för tiden bara laktosfri mjölk till sin son och gör blinier på rismjöl.

– Har du kollat om barnet har laktosintolerans? undrade jag.

– Vad menar du? undrade hon stridslystet.

– Det är ingen idé att dricka laktosfri mjölk om man inte har laktosintolerans.

– Vet du inte att laktos är farligt!

Jag lät det vara.

Anna-Lena Laurén

Europas ekonomi bromsar in

TORSDAG 15 AUGUSTI 2019

Den europeiska ekonomiska tillväxten saktar in, med Tyskland som tung bromskloss.

Landets näringsminister kallar statistiken för en väckarklocka.

Europas största ekonomi hackar betänkligt. Tysk BNP utvecklades negativt andra kvartalet, minus 0,1 procent, enligt landets nationella statistikbyrå. Lägre exportsiffror som ett resultat av handelskonflikten mellan USA och Kina bidrog till de svaga siffrorna.

– Dagens BNP-rapport markerar definitivt slutet på ett gyllene årtionde för tysk ekonomi. Handelskonflikt, global osäkerhet och en kämpande bilsektor har fått ekonomin ned på knä, säger banken ING:s analytiker Carsten Brzeski i en kommentar.

Näringsministern Peter Altmaier ser allvarligt på utvecklingen och det faktum att ytterligare ett kvartal med minussiffror skulle kunna betyda att landet går in i en recession.

– Vi är i en fas av ekonomisk svaghet men ännu inte i en recession. Vi kan undvika detta om vi tar rätt beslut, säger Altmaier till tidningen Bild.

En talesperson för regeringen sade dock att man inte ser skäl till ytterligare åtgärder för att stabilisera ekonomin då man ändå räknar med en ökad tillväxt i år.

På årsbasis låg samtidigt tillväxten under andra kvartalet på 0,4 procent jämfört med 0,7 procent föregående kvartal. Tyskland är dock inte ensamt om att ha en sviktande ekonomi.

BNP-tillväxten i de 19 euroländerna stannade på 0,2 procent under andra kvartalet, jämfört med föregående kvartal. Under första kvartalet låg tillväxten på 0,4 procent, enligt Eurostat. I hela EU landade tillväxten på 0,2 procent.

TT AFP Reuters

Saneringen av Notre Dame går blytungt

TORSDAG 15 AUGUSTI 2019

Den gamla damen överlevde och världen suckade av lättnad. Efter påskens rysare med Notre Dame i lågor kom det trösterapporter. Vår fru var illa sargad, men fasaden med de två stiliga tornen stod rycken. De vackraste rosettfönstren hade klarat sig. Även om president Macrons löfte om att han skulle bygga upp templet, inte på tre dagar som Jesus hade lovat på sin tid, utan på fem år kändes som en övermodig glädjekalkyl, skulle katedralen nog gå att restaurera.

Men nu har man tryckt på stopp-knappen. Spiran som kollapsade innehöll hundratals ton av bly och jag läser i nya numret av L'Obs om hur avfallet med bly är 450 ton och kan orsaka fertilitets- och neurologiska problem, njurdefekter, cancer och skador på nervsystemet. Skolor och förskolor har fått stänga, marken ska dammsugas och stenläggningen skrubbas. Berättade ingen hur farligt det är med blypartiklar i luften förrän fyra månader senare? Eller var det någon med hybris som hade alldeles för bråttom?

Maria Schottenius
maria.schottenius@dn.se

Dela

Plácido Domingo avbokas efter anklagelser om sextrakasserier

TORSDAG 15 AUGUSTI 2019

Operasångaren Plácido Domingo anklagas för att ha sextrakasserat kvinnor. Nu ställs flera av hans bokade framträdanden in.

Nyhetsbyrån AP:s granskning, där nio kvinnor säger sig ha blivit sexuellt trakasserade av den 78-årige spanske - sångaren, har lett till att en konsert med Philadelphia Orchestra i september ställs in. Nu avbokas han även från en konsert på San Franciscos opera den 6 oktober. Ytterligare framträdanden, bland annat ett på New Yorks Metropolitan Opera, kan dock komma att bli av. New York Post rapporterar att en föreställning av ”Macbeth”, där Domingo spelar huvudrollen, ska spelas tre gånger i höst. Metropolitan kommer att avvakta den utredning om trakasserier som nu inleds vid Los Angeles-operan, där operasångaren är chef, innan man beslutar om man ska ställa in föreställningarna. Framträdandet på Salzburgfestivalen i Österrike kommer att äga rum som planerat, enligt festivalens arrangör. Även operan i Dallas säger att man kommer att avvakta med avbokningar.

TT

Ledare: Gränskontroller är inte vägen framåt för Norden

FREDAG 16 AUGUSTI 2019

”Det borde inte vara så att du kan resa från Sverige till Danmark och placera dynamit mitt i Köpenhamn.” Orden är den danska statsministerns efter två allvarliga bombdåd mot myndighetsbyggnader.

Mette Frederiksen (S) har helt rätt i detta. Men hennes politiska förslag leder helt fel. Hon vill bland annat införa någon form av gränskontroller för inresor från Sverige.
Den relativt nya socialdemokratiska regeringen i Danmark kom till makten efter att ha gjort stora delar av Dansk folkepartis politik till sin. Före valet i juni lovade Mette Frederiksen att inte ändra migrationspolitiken utan att först komma överens med främlingsfientliga DF och borgerliga Venstre.
Längre batonger, mer övervakning och skarpa gränser är uppenbart danskarnas melodi. Under lång tid har de talat om ”det svenske tilstande” och nu kommer propåer om gränskontroller som ett brev på posten. Det är en olycka.
Danmark och Sverige har haft passfrihet sedan 1952 och EU:s Schengensamarbete ska egentligen garantera helt fri rörlighet.

Öresundsbron knöt för två decennier sedan ihop vårt land med kontinenten och nu planeras en tunnelbaneförbindelse mellan Köpenhamn och Malmö.
Jämförelsen haltar något, men tänk om man införde kontroller i båda riktningarna av järn- och motorvägarna mellan Uppsala och Stockholm i höjd med Arlanda.
Själland och stora delar av Skåne är en funktionell arbetsmarknadsregion och Köpenhamns flygplats används av hundratusentals människor i hela södra Sverige. Knappt 20 000 personer pendlar över Öresund varje dag och de allra flesta reser från Sverige. Antalet har dock gått ner sedan gränskontrollerna infördes.
Nu fortsätter den danska regeringen att gräva den grav för Öresundsintegrationen som Stefan Löfvens regering påbörjade med att i praktiken permanenta gränskontrollerna mellan Danmark och Sverige. Därefter har vårt land även fått inre gränskontroller – med argument om rikets inre säkerhet. Alltså inte längre ett behov att stoppa flyktingar.
Vi är inne på ett sluttande plan. För varför stanna vid gränskontroller mellan Danmark och Sverige? Kriminella och terrorister rör sig mellan Landskrona och Malmö också.
Att säkerheten ökar med slumpvisa gränskontroller är dessutom en chimär för att lugna oroliga väljare. En bättre metod vore att i stället använda polisresurserna mer effektivt genom samarbete med danskarna.
Det finns i sammanhanget goda exempel på detta. Minns tillslaget mot svenska islamister, som stoppade ett förfärligt terrorbrott mot Jyllands-Postens redaktion i Köpenhamn 2010. Gripandena av fem personer, varav fyra i Danmark och

en i Sverige, föregicks av att svensk och dansk säkerhetspolis samarbetade och spanade på dem under lång tid. I de nu aktuella fallen är två misstänkta svenskar redan identifierade, varav en är anhållen i Sverige och snart ska utlämnas till Danmark.
Att inskränka den fria rörligheten för allmänheten är att ge upp inför den organiserade brottsligheten. För varför ska de som inte sköter sig sätta standarden för alla? Det vore inte heller fel med lite eftertänksamhet innan en regering kallar till presskonferenser om att den ska ta hårdare tag. Politiker bör hantera frihet med varsamhet. Det öppna samhället dör om vi själva täpper till det.
DN 16/8 2019

”Det rasistiska bakgrundsbruset bakom det norska terrordådet”

FREDAG 16 AUGUSTI 2019
DN. DEBATT 20190816
Terrordådet i moskén i Norge ägde rum i ett samhälle där hatet mot muslimer antagit formen av ett ständigt pågående bakgrundsbrus. Med en vardagsrasism som fungerar som smutsigt dricksvatten. Vi förgiftas långsamt,

kanske utan att ens märka det. Detta rasistiska bakgrundsbrus leder till barbariet, skriver författaren Henrik Arnstad.

Kungsholms kyrka är knappast en plats förknippad med extremism, belägen som den är i en lite trist medelklassdel av Stockholms innerstad. Men i våras blev kyrkan skådeplats för det rasistiska hatet mot muslimer i Sverige.

Församlingen hade bjudit in imamen Mohammad Muslim Eneborg, som höll föredrag om islam och jag satt i publiken. Efteråt skulle det bli frågestund, men ordet beskriver dåligt vad som hände. Islamofobin vällde fram från kyrkbänkarna. Inget slagsmål bröt ut, men det var en mycket otäck upplevelse – och det kan tillägas att den norrländske imamen Eneborg tidigare hette Åke och har hudfärg vit som Medelpads snö. Om det varit annorlunda vet jag inte hur det hade gått.

En av de mest träffande vetenskapliga beskrivningarna av judehatet under mellankrigstiden är ”det antisemitiska bakgrundsbruset”, ett begrepp som myntats av historikern Karin Kvist Geverts. Rasismen mot judar behövde inte vara mordisk vrede, ens i det nazistiska Tyskland. Ofta var antisemitismen tvärtom lågmäld. Men den pågick jämt.

Forskningen framhåller vardagsrasismens långsiktiga farlighet. Hatspråksforskaren Jeremy Waldron jämför med vattnet vi dricker. I ett gott samhälle är frånvaron av rasism ”något vi alla bidrar till och hjälper till att upprätthålla, på ett instinktivt och nästan omärkbart sätt”, skriver Waldron. Vardagsrasism å andra sidan fungerar som smutsigt dricksvatten. Vi förgiftas långsamt, kanske utan att ens märka det.

Det lättsamma föraktet, ofta förklätt till ”humor”. Nedlåtenheten. Spottloskan, snarare än knytnäven.
En viktig mellankrigstida ingrediens var debatten om ”judefrågan”, som typiskt fördes ovanför huvudet på de drabbade människorna, det vill säga judarna. Deras åsikter var ointressanta. Judiskhet ansågs självklart vara ett samhällsproblem som behövde diskuteras. Även när antisemitism kritiserades under 1930-talet framhölls ofta att judarna själva – på olika sätt – givit upphov till rasismen, genom sitt eget agerande. Det antisemitiska bakgrundsbruset legitimerade allt grövre judeförföljelser.
Vi vet i dag hur livsfarlig denna vardagsrasism var. Vi har facit. Vi borde känna igen varningstecknen.
Terrordådet i moskén i Norge skedde i ett europeiskt samhälle, där hatet mot muslimer antagit formen av ett ständigt pågående bakgrundsbrus. Detta brus skiftar dagligen i intensitet, även i Sverige. Politiskt våld mot svenska muslimer har blivit ett vardagsfenomen. ”Minst en moské angrips varje vecka”, enligt en rapport från Uppsala universitet (2018). Hela 38 av Sveriges muslimska församlingar angreps under 2017, några av dem så många som tio gånger. Det handlar om mordbrand, hakkors och vandalisering. Mordhotsindustri mot de som vågar protestera. Statens och samhällets reaktion på denna rasistiska terror har varit begränsad. Den svenska demokratin rycker på axlarna.
Likväl är det ytterst sällsynt att vanliga svenskar bränner ner moskéer. Bakgrundsbruset tar sig andra uttryck. Särskilt utsatta är flickor och kvinnor som vågar visa sig offentligt iförda slöjor.

”Beslöjade kvinnor berättar att de kallas ’påskkärring’, ’förtryckt’, ’muslimfitta’, att de ska återvända ’dit de kommer från’, att de får spottloskor i ansiktet och sjalen ryckt från huvudet”, rapporterade Expressen i reportageserien ”Hatet mot slöjan” (2015). Misshandel förekommer och uppmärksammas, men bakgrundsbrusets psykologiska mobbning underskattas. Muslimska kvinnor väljer att inte vistas i stadskärnor, cityområden och på andra offentliga platser där slöjan ses som avvikande.

Typiskt för bakgrundsbruset är debattklimatet om svenska muslimer. Diskussionen förs regelmässigt ovanför huvudet på människorna som dryftas. Deras identitet som muslimer anses diskvalificera dem. De avkrävs ”ta avstånd” från religiöst våld, utan att ha något med sådant att göra. De exkluderas alternativt behandlas nedlåtande. Gränsen mellan saklig debatt och rasistiskt förakt är sedan länge flytande. Sveriges muslimer har objektifierats och avhumaniserats till ett ”problem” eller en ”fråga”.

Muslimska kvinnor med slöja som höjer rösten är särskilt utsatta, eftersom de avfärdas som nyttiga idioter åt religiöst kvinnoförtryck. Ett exempel är debatten om hederskultur, ett existerande samhällsproblem som förvandlats till ett luddigt begrepp, likställt med islam.

Föreningen GAPF (Glöm aldrig Pela och Fadime) syftar aktningsvärt till att bekämpa hedersvåld och åtnjuter stort genomslag i det svenska offentliga samtalet.

Men redan 2017 kritiserades GAPF av demokratiorganisationen Expo för att utnyttjas av islamofobi. Sedan dess har GAPF radikaliserats, utifrån en strid mot

den muslimska slöjan. Om en flicka iförd slöja avbildas i annonser eller annat offentligt bildmaterial går GAPF till attack, vilket både företag och offentlig förvaltning fått erfara, liksom idrotts-rörelsen. GAPF är en förening med makt. ”Att försöka påvisa mångfald genom bilder på flickor med slöja är att normalisera hedersförtrycket”, hävdar GAPF (Dagens Samhälle, 190213). GAPF påstår att ”det pågår en märklig normalisering av slöjan” eftersom företag, kommuner och organisationer ibland visar den i reklamsammanhang. Detta främjar ”islamisternas utopi” om att förvandla Sverige (Insändare i DN, 190704).
GAPF:s syfte med sitt opinionsarbete må vara att skydda barn i muslimska familjer från religiöst förtryck. Verkligheten blir en annan. GAPF bidrar till det islamofobiska bakgrundsbrusets normalisering, genom att aktivt propagera för osynliggörande av muslimer. Det är ansvarslöst. Kampen mot hedersrelaterad brottslighet kräver en medveten, sträng och ständig gränsdragning mot islamofobi för att inte bli ett verktyg för rasismen. Denna medvetenhet saknas generellt i det svenska samhället.
Expressens ledarsida påpekar riktigt efter terrorattentatet i Norge att det krävs en svensk samhällelig mobilisering mot försök att piska upp islamhat (190811). Islam är en av Sveriges mest utbredda religioner och muslimer har en självklar plats i vårt samhälle, som svenska medborgare med demokratiska rättigheter. Likväl har islamofobin brett ut sig långt bortom gränserna för den organiserade rasismen.
Särskilt oroande är totalitära tendenser. Stockholms moderata trafikregionråd

krävde utredning av en muslimsk busschaufför, eftersom denne bett en bön. Allt oftare syns kritik mot att muslimska svenskar offentligt visar – på något sätt – religiös identitet eller religiös tro. Åsikten framförs att Sverige ska tvingas bli ett ”sekulärt samhälle”. Muslimska manifestationer, böneutrop och slöjor ska förbjudas.

Men idén om ett ”sekulärt samhälle” är oförenlig med demokrati. Sekulära samhällen har enbart existerat i totalitära diktaturer, exempelvis Sovjetunionen. Demokratin Sverige har en sekulär stat, som är något helt annat än ett sekulärt samhälle. I Sverige råder religionsfrihet och åsiktsfrihet, samt frihet för medborgare att manifestera sin världsuppfattning (religiös eller ateistisk) offentligt, så länge detta sker inom lagens gränser. Det inkluderar rätten att bära slöja, utföra böneutrop eller ha politiska åsikter färgade av religiös övertygelse. Så fungerar demokrati.

Att utsätta svenska medborgare för ett ständigt malande rasistiskt bakgrundsbrus är outhärdligt. Medmänsklig solidaritet förpliktigar demokrater att kräva rätten för muslimer att offentligt manifestera sin tro. Att stå upp för muslimska systrar som väljer att bära slöjan, såväl för dem som väljer att ta av den. Att protestera mot avhumaniseringen av svenska medborgare, genom kollektivisering av dem som ”problem”.

Vi påmindes via terrorattacken mot moskén i Norge om vart det rasistiska bakgrundsbruset leder. Det rasistiska bakgrundsbruset leder till barbariet.

Henrik Arnstad, fil mag i historia, författare till boken ”Hatade demokrati: de inkluderande rörelsernas ideologi och historia”

Föreslår kvinnlig kommissionär
Föreslår manlig kommissionär
Föreslår både man och kvinna. EU:s ordförande avgör vem det blir.
FINLAND
SVERIGE
ESTLAND
LETTLAND
LITAUEN
STORBRITANNIEN
DANMARK
IRLAND
NEDERLÄNDERNA
TYSKLAND
POLEN
BELGIEN
TJECKIEN
LUXEMBURG
SLOVAKIEN
ÖSTERRIKE
UNGERN
FRANKRIKE
RUMÄNIEN
SLOVENIEN
KROATIEN
PORTUGAL
BULGARIEN
SPANIEN
ITALIEN
GREKLAND
CYPERN
MALTA

Kvinnorna är på frammarsch i EU

FREDAG 16 AUGUSTI 2019

Nya EU-kommissionen ser ut att bli mer jämställd än den gamla, visar förslagen på personer som hittills kommit. Men få länder följer ordförande Ursula von der Leyens uppmaning och föreslår både en kvinna och en man till kommissionär, som hon kan välja mellan.

Sverige och Bulgarien fortsätter traditionen att enbart lansera kvinnor.

När Tysklands Ursula von der Leyen i juli i Europaparlamentet med knapp marginal valdes till EU-kommissionens ordförande skrev hon historia. För första gången tog en kvinna över EU:s mest prestigefyllda jobb.

Ökad jämställdhet på EU:s topposter var en central fråga under kampanjen i EU-valet i våras. Bland andra utrikesminister Margot Wallström föreslog att medlemsstaterna skulle skicka två kandidater, en man och en kvinna, för att öka möjligheten för kommissionens ordförande att sätta samman ett jämställt lag.

Ursula von der Leyen har upprepat den begäran, men hittills har bara två länder följt uppmaningen – Portugal och Rumänien.

Av övriga 25 medlemsstater (Storbritannien ska inte utse någon kommissionär) har fem ännu inte gett något besked och de övriga ländera har lämnat in ett enda namnförslag var.

– Medlemsstaternas regeringar anser fortfarande att det är deras uppgift att föra fram kandidater. Och länder som Sverige, som lyft fram kvinnor, tycker inte att det har varit nödvändigt att komplettera med en man, konstaterar statsvetaren Göran von Sydow, chef för Sieps, Svenska institutet för europapolitiska studier.
Av de 20 föreslagna är nio stycken kvinnor, elva är män. Om något av de kvarvarande länderna föreslår kvinnor, eller om von der Leyen väljer en kvinna från Portugal eller Rumänien, blir kvinnorna fler än de var i Junckerkommissionen. Allt under förutsättning att Europaparlamentet accepterar de föreslagna kandidaterna.
Sverige har alltid haft kvinnor som kommissionärer. Regeringen fortsätter den traditionen med att föreslå arbetsmarknadsminister Ylva Johansson för nästa mandatperiod. Även Bulgarien fortsätter på kvinnospåret.
Nuvarande kommissionären för digital ekonomi och samhälle Mariya Gabriel föreslås fortsätta ytterligare en period.
Fyra medlemsstater lanserar för första gången en kvinna som kommissionär: Finland, Estland, Malta och Portugal.
Ungern är hittills enda land som fortsätter att enbart föreslå män.
Vad har det för betydelse om kvinnorna blir fler än tidigare?
– Det har en symbolisk betydelse, vilket även omfattar Ursula von der Leyen själv eftersom hon är första kvinnan som blir kommissionsordförande. Däremot är det svårt att säga vad det betyder för politiska inriktningen att kommissionen blir mer jämställd, säger Göran von Sydow.
Han tror att ekonomisk politik, klimat och migration fortsatt är viktiga frågor för nya

EU-kommissionen. Dessutom ser han säkerhetsfrågor, inklusive försvar, samt industripolitik, beskattning och EU:s yttre relationer med omvärlden som politikområden som växer i betydelse. Ursula von der Leyen har de senaste sex åren varit försvarsminister i Tyskland. Nuvarande kommissionsordförande Jean-Claude Juncker var premiärminister i Luxemburg innan han tillträdde 2014. Dessutom hade han varit ordförande för Eurogruppen i åtta år. von der Leyen har alltså inte alls varit lika djupt inne i EU-maskineriet som Juncker. Hon kommer å andra sidan från EU:s största medlemsstat, inte från en av de minsta.

Pia Gripenberg

Fakta. En kommissionär från varje land

Efter varje val till Europaparlamentet – vart femte år – utses en ny EU-kommission. I Sverige föreslår regeringen vem som ska vara svensk EU-kommissionär.

Kommissionärerna, en från varje land, företräder hela EU och ska se till unionens bästa. Varje kommissionär har ansvar för ett eller flera områden.

EU-kommissionen föreslår nya lagar och kontrollerar att medlemsländerna följer dem.

Kommissionen har i dag 28 ledamöter. Eftersom Storbritannien sagt att man ska lämna EU tänker landet inte föreslå en ny kommissionär.

Mandatperioden går ut den 31 oktober. Nya kommissionen under Ursula von der Leyen ska tillträda den 1 november.

Fakta. Svenska kommissionärer

Anita Gradin (S), 1995–1999.
Hade bland annat ansvar för invandrings- och jämställdhetsfrågor.

Margot Wallström (S), 1999–2009 Första femårsperioden hade hon ansvar för miljöfrågor. Andra mandatperioden var hon vice ordförande och ansvarade för kontakter med andra EU-institutioner och medlemsstaternas parlament.

Cecilia Malmström (L) 2009–2019 Hade första perioden ansvar för migrationsfrågor. Andra mandatperioden var hon handelskommissionär.

Fakta. Tidtabell för den nya EU-kommissionen

26 augusti
Sista dag för medlemsstaterna att föreslå kandidat till kommissionen.
Första veckorna i september. Ursula von der Leyen presenterar sitt lag. Då blir det klart vilken post Ylva Johansson får.
30 september–8 oktober
Utfrågningar av kandidaterna i EU-parlamentet.
21–24 oktober
Parlamentsmöte i Strasbourg då ledamöterna röstar om att godkänna kommissionen i sin helhet.
1 november
Den nya kommissionen tillträder.

Tuff grillning väntar Ylva Johansson i parlamentet

FREDAG 16 AUGUSTI 2019

Ylva Johansson och övriga kommissionärskandidater vet ännu inte vilka politikområden de får ansvar över. Redan om sex veckor ska de kunna klara en tre timmar lång utfrågning i Europaparlamentet.

– Det blir ordentliga grillningar, säger EU-parlamentarikern Jytte Guteland (S).

I början av september kommer EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen att vara klar med sin ”regeringsbildning”. Då har hon fördelat ansvarsområdena mellan de kommissionärer som medlemsstaterna har föreslagit.
Sedan väntar ett par intensiva veckor för Sveriges kandidat Ylva Johansson och övriga. De måste plugga stenhårt på sina områden för att klara parlamentarikernas utfrågning och slutligen godkännas av parlamentet.
– Man förväntas kunna väldigt mycket om sina ämnesområden, klara spontana saker och inte bara läsa innantill. Det blir ordentliga grillningar, säger Jytte Guteland.
Hon sitter i miljöutskottet. Där leder hon S-ledamöternas arbete med att fråga ut kandidaterna som ska bli kommissionärer inom utskottets områden: energi, miljö, livsmedelssäkerhet och så vidare. Parlamentets övriga utskott gör motsvarande arbete inom sina områden. Fredrick Federley (C), sitter också i miljöutskottet. Om Ylva Johansson blir miljökommissionär, en av posterna som svenska regeringen har uttryckt intresse för, konstaterar han att det ibland är ett handikapp att ha varit minister, som Ylva Johansson är.
– Som minister målar du med de breda penseldragen i en debatt i Sveriges riksdag. Skulle du bli miljökommissionär kan du få frågan om du tycker att det är rimligt att medelstora förbränningsanläggningar har en tillåten utsläppsnivå av svaveldioxid på 0,02 milligram per ton. Eller om det borde vara mer eller mindre, exemplifierar han.

För fem år sedan, när Junckerkommissionen tillträdde, fick Cecilia Malmström tio dagar att förbereda sig på. Hon klarade sin tre timmar långa utfrågning. Det gjorde inte Alenka Bratušek, tidigare slovensk premiärminister.
– Hon bedömdes som framgångsrik som premiärminister, men gjorde dåligt ifrån sig. Hon klarade inte av att möta parlamentet, säger Fredrick Federley. Slovenien fick sända en ny kandidat och Juncker fick möblera om i ansvarsområdena.
Fredrick Federley räknar med att åtminstone en kandidat ryker även denna gång.
– Parlamentet brukar vilja ha ett offer för att kommissionen ska förstå att parlamentet har makt, säger han.

Förutom detaljkunskaper handlar utfrågningarna även om lämplighet utifrån korruption, syn på jämställdhet, demokrati och så vidare.
– Som folkvalda representanter är vi allmänhetens ögon. Jag kommer särskilt att ha fokus på att man står upp för rättsstatens principer och förstår vilka stora utmaningar vi står inför när det gäller klimatet och socialt, säger Jytte Guteland.

Pia Gripenberg

Radioaktivitet vid gränsen till Ryssland

FREDAG 16 AUGUSTI 2019

Förhöjda nivåer av radioaktivitet har uppmätts vid en norsk mätstation i Svanhovd, vid gränsen till Ryssland.

Den 8 augusti inträffade en explosion i Archangelsk i Ryssland. Ryska oberoende medier kunde berätta att olycksplatsen låg i närheten av en testanläggning för raketer till atomubåtar.

Senare bekräftade Rysslands statliga kärnkraftsorgan att fem anställda omkommit i olyckan.

Nu har norska strålskyddsmyndigheten DSA uppmätt en förhöjd halt av radioaktivt jod i luften i Svanhovd vid ryska gränsen. Enligt Reuters samlades proverna in mellan 9 och 12 augusti, alltså dagarna efter olyckan.

”Just nu är det inte möjligt att fastslå om de förhöjda halterna av jod går att koppla till olyckan i Ryssland. DSA fortsätter att samla in och analysera prover”, meddelar strålskyddsmyndigheten i ett uttalande.

I Sverige har ingen strålning över det normala uppmätts, uppger Strålsäkerhetsmyndigheten.

Ossi Carp
ossi.carp@dn.se
Alexandra Carlsson Tenitskaja
alexandra.carlsson.tenitskaja@dn.se

Nathan Shachar: Netanyahu stoppar Israel-kritiska demokraternas besök

FREDAG 16 AUGUSTI 2019

Israels premiär-minister Benjamin Netanyahu viker sig för pressen från USA:s president Donald Trump och sätter stopp för kongressledamöterna Ilhan Omars och Rashida Tlaibs besök på de ockuperade områdena. Netanyahu, som först lovat släppa in de bägge Israel-kritikerna, fattade beslutet efter ett skarpt Twitter-meddelande från sin gynnare i Vita huset.

Jerusalem.

Omar och Tlaib skulle ha anlänt på lördag, besökt Jerusalems heliga platser och tagits emot av den palestinske presidenten Mahmud Abbas. Israels plan var att inte lägga hinder i vägen för de bägge Israel-kritikernas besök, trots att israelisk lag gör det möjligt att neka anhängare av bojkottrörelsen BDS inresevisum. Men det är alltså inte för sitt stöd åt BDS som Omar och Tlaib vägras inresa, utan därför att

Donald Trump de senaste dagarna agerat för att omintetgöra besöket. Netanyahu, som står i stor tacksamhetsskuld till Trump för en rad geopolitiska ”presenter”, våndades ändå över beslutet, som oundvikligen komplicerar Israels relationer till det Demokratiska partiet. När Netanyahu dröjde med beskedet tog Trump saken i egna händer och twittrade sitt missnöje: ”Det vore att visa stor svaghet om Israel lät dem komma”, skrev Trump, och fortsatte: ”De hatar Israel och hela det judiska folket och det finns inget sätt att få dem att ändra uppfattning”. Tjugo minuter senare kom budet från UD i Jerusalem – besöket blir inte av.
Ett sjuttiotal amerikanska kongressledamöter befinner sig just nu i Israel, inklusive de bägge partiernas ledare i representanthuset, Kevin McCarthy (R) och Steny Hoyer (D). I ett uttalande jämförde McCarthy Omars och Tlaibs stöd åt BDS med europeiska antisemiters agerande på 1930-talet.
Också i Israel går debattens vågor höga i frågan. Under de senaste årens exceptionellt intima relationer mellan Donald Trump och Netanyahu har experter här anklagat premiärministern för att lägga alla Israels ägg i den republikanska korgen.
Om Israel nekar demokratiska kongresspersoner tillträde, och partiet återtar makten i USA i nästa val, så kommer det knappast att gynna Israel. Länge var Demokraterna USA:s entusiastiska proisraeliska parti och republikanerna de mer reserverade. Men på senare år har detta svängt, och republikanska väljare har en betydligt mer välvillig inställning till den israeliska nationalistregeringen. Bland de

demokratiska presidentkandidaterna finns flera verkligt skarpa kritiker av ockupationen.
Enskilda organisationer med ultranationalistisk agenda i Israel har krävt att Omar och Tlaib portförbjuds.
Netanyahu befinner sig mitt i en valkampanj där han tävlar om väljarnas gunst med flera extrema nationalistpartier. Pressen därifrån, jämte den från Vita huset, avgjorde saken.

Nathan Shachar
naranjal@gmail.com

Merkel anklagades för diktaturfasoner – hyllas för sitt svar

FREDAG 16 AUGUSTI 2019

Berlin. Knappt hade Tysklands förbundskansler Angela Merkel hunnit återvända från semestern innan en politisk motståndare anklagade henne för att ha infört en ”åsiktsdiktatur”. Nu hyllas Merkel för sitt svar.

Efter att ha vilat upp sig från storpolitiken i tre veckor är Angela Merkel nu tillbaka på jobbet. Hon inledde hösten med ett besök i sin hemmavalkrets i Stralsund vid Östersjökusten där hon bland annat deltog i en frågestund. Lokaltidningen Ostsee-Zeitung hade bjudit in läsare som under någon timmes tid fick ställa kanslern mot väggen.

När en man på första raden presenterade sig som en lokalpolitiker från det högerradikala partiet Alternativ för Tyskland (AFD) blev det tyst i salen. Mannen anklagade Merkel för att i ”toleransens” namn ha infört en ”diktatur”. I Tyskland existerar inte längre någon fri press och yttrandefriheten gäller inte för patrioter och AFD-medlemmar, hävdade han. Merkel, som själv levt halva sitt liv i den kommunistiska diktaturen i Östtyskland, lyssnade noga på mannens anklagelser innan hon gav honom svar på tal.

– Det faktum att du sitter här på första raden och kan ställa din fråga utan att riskera något talar emot tesen att du inte kan säga vad du vill, sade Merkel och avbröts av publikens applåder.

– Om du skulle ställas inför en tysk domstol skulle du behandlas som vilken annan medborgare som helst. Och jag har inte heller intrycket att dina partikollegor i förbundsdagen har några hämningar när det kommer till att uttrycka sina åsikter, fortsatte hon.

Klippet har fått stor spridning i sociala medier där många hyllat förbundskanslern för hennes svar.

Lina Lund
lina.lund@dn.se

Strid om vem ska hålla i bödelsyxan mot regeringen

FREDAG 16 AUGUSTI 2019

Analys

Jeremy Corbyn är beredd att leda en övergångsregering, för att kunna stoppa en avtalslös Brexit och utlysa nyval.

Så långt är ingen förvånad.

Men frågan är om det inte krävs en annan kandidat till premiärministerposten för att fälla Boris Johnson.

London.

Striden om vem som ska hålla i bödelsyxan har inletts.

I onsdags kväll skrev Jeremy Corbyn ett brev till de övriga oppositionsledarna, för att meddela att han vill väcka misstroendevotum mot regeringen ”så snart som möjligt” efter att de återvänder till parlamentet i början av september.

Skulle misstroendeomröstningen bli framgångsrik vill Corbyn söka underhusets stöd för att bilda en övergångsregering, med målet att utlysa nyval och säkra en senareläggning av Brexit.

”Den här regeringen har inget mandat för att driva igenom en avtalslös Brexit, och inte heller folkomröstningen om EU-medlemskapet gav något sådant mandat”, skriver Corbyn – som har stöd för det

påståendet inom stora delar av oppositionen.
Skotska SNP, walesiska Plaid Cymru samt De gröna sa på torsdagen att de är beredda att inleda överläggningar med Labourledaren.
Men det innebär inte att han kan börja fundera på färgen på gardinerna i 10 Downing Street.
För att avsätta Boris Johnson behöver Corbyn stöd av den samlade oppositionen, och dessutom av ett antal upproriska ledamöter i regeringspartiet Tories.
– Det finns inte en chans att Corbyn kan få stöd av upproriska Tories eller oberoende ledamöter, sa Liberaldemokraternas nya ledare Jo Swindon på torsdagen.
Hon föreslår i stället att en annan politiker blir premiärminister, förslagsvis någon med lång erfarenhet som är respekterad i alla läger. Någon som den konservativa partiveteranen Ken Clarke eller - Labourledamoten Harriet Harman, som båda suttit i underhuset i mer än tre decennier.
Den avhoppade Tory-ledamoten Anna Soubry instämde snabbt. Men såväl hennes nya parti Oberoende gruppen för Förändring som Liberaldemokraterna har ett intresse av att inte låta Labour ta åt sig all ära för att ha stoppat en hård Brexit.
Tre sittande Tory-ledamöter – Dominic Grieve, Caroline Spelman och Oliver Letwin – sa däremot på torsdagen att de är beredda att föra samtal med Corbyn. Ett avancerat matematiskt spel har därmed tagit sin början.
Frågan är dock om det över huvud taget går att stoppa Brexit, ens om regeringen skulle röstas ned. Boris Johnsons chefsstrateg Dominic Cummings har sagt att regeringen i så fall bara skulle sätta ett

datum för nyvalet efter den 31 oktober, och sedan sitta kvar fram tills valet – så att britterna ramlar ur EU innan de går till valurnorna.
Odemokratiskt, ryter oppositionen, som varnar för en konstitutionell kris.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se

EU-länder tar emot båtmigranter

FREDAG 16 AUGUSTI 2019

Medelhavet.
Sex länder har erbjudit sig att ta emot migranterna som räddats av det spanskflaggade räddningsfartyget Open Arms i Medelhavet.
Sammanlagt befinner sig runt 500 migranter ombord på två räddningsfartyg.
Italiens premiärminister Giuseppe Conte säger att Frankrike, Tyskland, Rumänien, Portugal, Spanien och Luxemburg har kommit överens om att ta emot migranterna som befinner sig ombord på fartyget, och att de ska fördelas mellan länderna, rapporterar Reuters.

TT

Åtta soldater skjutna vid Kashmirs gräns

FREDAG 16 AUGUSTI 2019

Fem indiska soldater och tre pakistanska soldater har dödats i en skottväxling vid gränsen som löper genom Kashmir, uppger en talesperson för Pakistans försvarsmakt.

Det är en av de dödligaste stridigheterna mellan de båda länderna i år. Indien dementerar dock att indiska soldater dödades i samband med händelsen.

Under ett tal på Indiens självständighets-dag på torsdagen lyfte premiärminister Narendra Modi fram beslutet att minska självstyret i indiska Kashmir som ett sätt att ena landet. Indien har utökat sin militära närvaro i delstaten och telefonnät och kommunikationer har stängts ned.

TT-AFP-Reuters

Minst en död i stormen Krosa

FREDAG 16 AUGUSTI 2019

Japan.
Den tropiska stormen Krosa har dragit in över Japan med kraftiga vindar och skyfall. Minst en person har omkommit. Över en halv miljon människor har uppmanas att lämna sina hem i en frivillig evakueringsorder.
TT-AFP

Hoppet väcks hos Stena efter fartygsbeske-det

FREDAG 16 AUGUSTI 2019

Beskedet att den iranska tankern Grace 1 släpps efter att ha varit beslagtagen i Gibraltar fick fyra veckor av ovisshet att vändas till hoppfullhet på Stenas kontor i Göteborg.
– Det här väcker ju förhoppningar om att även vårt fartyg och vår besättning snart kan släppas, säger Erik Hånell, rederiets vd.

Göteborg.
Intervjun och fotograferingen är just avslutad när Erik Hånell får ett sms. Han skiner upp. Det är ett meddelande han väntat på och det ger en förhoppning om att den konflikt som upptagit all hans tid de senaste fyra veckorna kan vara på väg mot en lösning.
Högsta domstolen i Gibraltar beslöt på torsdagen att den iranska tankern Grace 1, som beslagtagits av Storbritannien efter misstankar om att fartyget fraktade råolja till Syrien i strid med EU:s sanktioner, ska släppas. Detta sedan domstolen under dagen avslagit en amerikansk begäran om att få hålla kvar fartyget.
Den 19 juli beslagtog det iranska revolutionsgardet svenskägda Stena Impero, som seglar under brittisk flagg, i Hormuzsundet. Det var en fredag och Erik Hånell hade just stängt dörren till kontoret vid kajen i Göteborg. Fem veckors semester och en resa med familjen väntade.
– 50 minuter efter att jag hade sagt hej till alla här ringde de och berättade vad som hade hänt. Det har inte blivit någon semester alls i sommar, säger han.
Allt fokus har legat på att få loss rederiets nyaste fartyg, värderat till 40 miljoner dollar, och framför allt, besättningen på 23 personer, som kommer från Indien Ryssland, Lettland och Filippinerna.
Rederiet har bara tillåtits ha begränsad kontakt med fartyget i form av ett tre minuter långt telefonsamtal med den indiske befälhavaren på torsdagar.
Besättningen får tillåtelse att ringa sina anhöriga dagligen. Stena har i sin tur stått i tät kontakt med familjerna.
– Vi har inga indikationer på att någon kommit till fysisk skada, men det är förstås

en väldigt jobbig situation psykiskt, framför allt för att besättningen sitter där och har ännu mindre information än vad vi har, säger Hånell.
Av den anledningen har Stena arbetat för att få byta ut manskapet. Erik Hånell säger att det inte skulle vara några problem med att få en annan besättning att ta kollegornas plats.
– Om förutsättningarna är desamma som de är i dag finns det absolut folk som är beredda att göra det, säger han och berättar att det strax innan fartyget blev omhändertaget hade bunkrats mat för två månader.
Hånell har inte svårt att föreställa sig situationen ombord. Under mitten av 90-talet var han själv överstyrman ombord på en tanker som trafikerade det strategiskt viktiga Hormuzsundet, som förbinder Persiska viken med Indiska oceanen, en flaskhals genom vilken 20 procent av sjöburna olja fraktas. Det var efter Iran-Irak-kriget och Kuwaitkonflikten och området var oroligt även då.
Att det svenskägda fartyget seglar under brittisk flagg ses som en högst tänkbar orsak till att det beslagtogs. Iran menar annorlunda och har hävdat att fartyget befann sig på iranskt vatten, hade stängt av sin transponderutrustning och att det rammat en fiskebåt. Från svensk och brittisk sida menar man att detta inte är sant.
– Vi har kunnat kontrollera alla de här påståendena och de stämmer helt enkelt inte, säger Hånell och betonar samtidigt att rederiet inte vill blanda sig i det storpolitiska spelet som pågår.
Erik Hånell litar på att utrikesdepartementet gör allt för att lösa

situationen och är övertygad om att det pågår ett spel bakom kulisserna.
Händelsen har även fått stora ekonomiska konsekvenser för rederiet, vars fartyg numer behöver eskort genom Hormuzsundet. Det innebär en försening på mellan 12 och 24 timmar. För ett fartyg av Stena Imperios storlek innebär ett halvt dygns försening en extra kostnad på drygt 100 000 kronor, för större fartyg 170 000 kronor.
En internationell eskortverksamhet har diskuterats och en sådan skulle välkomnas av Hånell.
– Jag hoppas att man kan hitta ett sådant samarbete så man har ett kontinuerligt flöde av eskorter, vilket skulle göra det mer smidigt och garanterat även göra hela situationen säkrare. Sedan hoppas vi förstås på att hela den oroliga situationen i området ska lugna ner sig, säger han.
Just nu finns det inte så mycket som tyder på det.
Stena Impero är ett av 15 av Stena Bulks fartyg som har brittisk flagg. Det finns flera skäl till att svenskt rederi väljer den lösningen, varav ekonomi är ett. Hånell säger att en svensk flagga på båten är bland det ”säkraste man kan ha”, men att det inte innebär några garantier.
– Som redare gäller det att vara väldigt seriös med allt man gör och vidta de säkerhetsåtgärder som finns. Det har betydligt större betydelse än vilken flagga man har där bak, säger Hånell.
Han förklarar att han aldrig märkt någon ovilja bland sjömän att ta jobb på båtar som trafikerar känsliga områden, till exempel vatten där pirater härjar.
– Nej, det har vi aldrig gjort, och tittar man tillbaka – peppar, peppar – har vi klarat oss utan händelser fram tills nu. Det tror jag beror på att vi har ett väldigt högt säkerhetstänk. Jag skulle säga att vi hör till

de redare som har de högsta säkerhetskraven bland dem som opererar i det här området.
Det viktiga sms:et dyker upp i hans mobil och redaren ler.
– Det här väcker ju förhoppningar om att även vårt fartyg och vår besättning snart kan släppas, säger Erik Hånell.

Jens Littorin
jens.littorin@dn.se

Fakta. Stena

• Stena grundades 1939 när Sten Allan Olsson från Donsö i Göteborgs skärgård startade Sten A Olssons Metallprodukter, i dag kallat Stena Metall.
• Företaget är genom åren mest känt för sin rederiverksamhet, men har i dag verksamhet på en lång rad områden, som oljeletning, fastigheter, vindkraft och finansverksamhet.
• Stenasfären har 15 500 anställda och omsätter 34 miljarder.
• Stena Bulk är ett rederi med 110 fartyg.

Bakgrund.

4 juli: Brittiska marinsoldater stoppa och beslagtar den iranska supertankern Grace 1 i Medelhavet efter misstankar om att fartyget var på väg till Syrien med råolja, i strid med EU:s sanktioner.
19 juli: Det iranska revolutionsgardet meddelar att den svenskägda tankern Stena Impero, som seglar under brittisk flagg, beslagtagits i Hormuzsundet. Beslaget sker samma dag som Gibraltars högsta juridiska instans beslutat att Grace 1 får hållas kvar i ytterligare 30 dagar. Iran hade tidigare hotat med att beslagta ett brittiskt fartyg om inte Grace 1 släpps.
22 juli: Den iranska regimen säger att det handlar om en ”rättslig åtgärd” och hävdar att Stena Impero, som var på väg till Saudiarabien, befanns sig på iranskt vatten samt att fartyget varit inblandat i en kollision med en fiskebåt. Både Sverige och Storbritannien har tillbakavisat dessa uppgifter.
22 juli: Dåvarande brittiska premiärministern Theresa May kallar till krismöte.
15 augusti: Högsta domstolen i Gibraltar beslutar att Grace 1 ska släppas.

Erik Ohlsson: Släppt oljetanker ihålig seger för Iran

FREDAG 16 AUGUSTI 2019

Det iranska oljefartyget Grace 1 släpps från Gibraltar, enligt internationella medier.

Det självstyrande brittiska territoriet avslog en begäran från USA:s justitiedepartement att hålla kvar tankern. En framgång för Iran i den pågående kraftmätningen med USA – men en ihålig seger.

I sommar har incidenterna duggat tätt och oroväckande kring Persiska viken: sabotage mot oljetankrar, som Iran anklagas för. En nedskjuten amerikansk superdrönare. Ökad närvaro av sjöstridskrafter.

Och, inte minst, beslagtagna oljetankrar.

På torsdagen inkasserade Iran en liten triumf. Den iranskägda supertankern Grace 1 släpptes efter domstolsbeslut från Gibraltar. Sedan den 4 juli har Grace 1 legat för påtvingat ankar sedan fartyget uppbringades av en brittisk flottenhet. Grace 1 anklagades för att skeppa råolja till Syrien i strid med EU:s sanktioner.

Aktionen ledde till att Iran som hämnd beslagtagit två, kanske tre oljetankrar – den svenskägda och brittiskflaggade Stena Impero, Riah, som tillhör Förenade

Arabemiraten, och ytterligare ett fartyg vars ursprung och identitet inte offentliggjorts.
USA:s president Donald Trump betraktar Iran som ett rött skynke. Han vill till varje pris hålla den islamiska republiken ute i kylan och är fast besluten att reducera Irans livsviktiga oljeexport till noll och intet.
Skälet till det är att Trump vill framkalla en samhällskollaps i Iran, som i sin tur leder till att det iranska folket på egen hand störtar det religiösa enväldets företrädare och installerar en USA-tillvänd administration.
I november förra året drog sig USA ur avtalet med Iran som begränsat Irans kärnteknikprogram i utbyte mot slopade sanktioner. USA hotar också länder och företag som handlar med Iran. Omvärlden törs inte satsa på Iran eftersom de då själva riskerar sanktioner eller dryga böter från USA.
Vilket innebär att den iranska oljeexporten nu är nere på 300 000 fat per dag, jämfört med de 2,5 miljoner fat om dagen som skeppades ut innan Trump skruvade åt sanktionerna.
Iran å sin sida vill fortsätta stärka sitt politiska och militära inflytande i närområdet. I Libanon sker det med stöd till shiamilisen Hizbollah, i Syrien genom egna trupper på marken, i Jemen via bidrag till de så kallade huthirebellerna.
De som drabbas hårdast och mest påtagligt av den ökade spänningen är de drygt 83 miljoner människor som bor i Iran och som lider av den varubrist och ekonomiska stagnation som sanktionerna framkallat.
Men slitningarna riskerar också att försämra en redan skakig världsekonomi

genom oljeprishöjningar, och/eller äventyra det bräckliga säkerhetsläget kring Hormuzsundet, den smala vattenväg mellan Iran och Arabiska halvön där en stor del av världens olja passerar.
Både USA och EU har misslyckats med att formera en enad front som ska skydda oljetransporter genom Hormuzsundet. Det visar inte minst utvecklingen i fallet kring frisläppandet av Grace 1, där USA krävde av den lilla före detta brittiska kronkolonin Gibraltar, att få överta beslaget av den iranska supertankern. Men Gibraltar – stort som Södermalm i Stockholm och med 30 000 invånare – föll inte till föga inför världens starkaste nation.
Erik Ohlsson

Historiskt dystert jobbrekord i Turkiet

FREDAG 16 AUGUSTI 2019

Den säsongsjusterade arbetslösheten i Turkiet nådde den högsta nivå som uppmätts, 14,0 procent, under perioden april–juni, enligt den turkiska statistikbyrån.
Statistiken går tillbaka till 2005.
Utan hänsyn till säsongsvariationer sjönk arbetslösheten däremot till 12,8 procent.
Under december–februari låg arbetslösheten enligt detta mått på 14,7 procent, den högsta nivån på tio år.

Turkiet befinner sig i recession efter förra årets valutakris, då liran tappade nästan 30 procent gentemot dollarn.
TT-Reuters

Visumkrav för ytterligare länder slopas i Sydafrika

FREDAG 16 AUGUSTI 2019

Sydafrika tar bort visumkravet för resenärer från ytterligare fyra länder, Qatar, Saudiarabien, Förenade Arabemiraten och Nya Zeeland, för att få fart på turismen och därmed lindra landets ekonomiska kris.
Mellan april och maj i år minskade antalet utländska besök i Sydafrika med 10 procent. Bnp krympte med 3,2 procent under årets första kvartal och arbetslösheten ligger på den rekordhöga nivån 29 procent. Regeringen hoppas dock

att kunna skapa 2,1 miljoner nya jobb i turismsektorn fram till 2028.
Sydafrika har redan slopat visumkravet för 82 av de 193 länder som är medlemmar i FN.
TT-AFP

Redan de gamla grekerna visste varför revolutionen blir diktatur

LÖRDAG 17 AUGUSTI 2019

Vi tror gärna att demokrati följer när man kastar av sig tyranniets ok. Platon lär oss att det är tvärtom. Där

demokratin saknar fast och genomtänkt grund finns tyranniet inhyst.
Under sommaren kom jag mig äntligen i väg till Aten för att finna lämningar efter stadens filosofiska storhetstid för 2 500 år sedan, då Sokrates, Platon och Aristoteles gjorde sina odödliga insatser för mänskligheten. Ingen av dem står högt i kurs i dag. Att söka den noggranna definitionen och fenomenets väsen är en föraktad hållning, den klandras för både folkmord och förtryck. Att påstå att allt inte är en flytande soppa av subjektivitet eller förtjänar samma respekt ses också med misstro, försåvitt saken inte gäller ens politiska fiendes ståndpunkter. Då dammas både hierarkierna och metafysiken i form av människovärde och gruppgemenskap av.
Vid ingången till agoran, det antika torget nedanför Akropolis, kungöres stolt på en skylt: ”Europa börjar här!” Där löser man biljett till flera arkeologiska sevärdheter, bland dem Aristoteles Lykeion, den filosofiska skola han grundade efter att ha varit Platons elev. Intill dånande motorleder ligger den, prydd av planteringar och vårdad grönska.
Sämre har det gått för hans läromästare. Platon anlade sin akademi ett par kilometers promenadväg från agoran, i fred från kommers och distraktioner. I dag är den en övergiven park med leriga vattenpussar i ett skruttigt industriområde. Ingen finner det värt att försöka ta inträde.
Förfallet är beklämmande men själv skulle han knappast ha förvånats, utan väl känna igen sig i vår flytande modernitet: ”där läraren [blir] rädd för eleverna och fjäskar för dem, [och] eleverna struntar i både lärare och ledsagare”, och där ”gubbarna

anpassar sig till de unga, är fulla av skoj och inställsam trevlighet och härmar de unga för att inte verka obehagliga och despotiska”.
Ingenstans speglas vår tids politiska strider med sådant perfekt siktdjup som i Platons skildringar av den tidens filosofiska motsättningar. Men genom sin svårsmälta skrift ”Staten” har han förstört sitt rykte. I den tar han på sig den ogörliga uppgiften att tänka fram ett idealiskt statsskick bortom alla dittills kända. Resultatet blir förstås måttlös reglering och individens underkastelse under statsnyttan.
Så brukar det bli när en enda hjärna försöker förutse enormt sammansatta och hopflätade processer rörande fenomen som till sitt väsen (varför Platon om någon borde ha begripit det!) är sådana att de kräver förnuftig, men inte rationalistisk, hantering i överblickbara steg allteftersom problemen uppstår.
En av lärdomarna av ”Staten” är därför att ingenjörskonstens verktyg passar sällsynt illa för statsbyggarkonsten. En annan är att feltänkta premisser ger falska slutsatser. Syftet med livet är inte statsnytta, och statsnytta är inte besinning och rättrådighet, det som Platon annars brukar anse vara livets strävan. Man behöver således ha ordning inte bara på premisserna utan på fenomenens teleologi, vad saker går ut på, för att kunna tänka vettigt om dem. Det är just sådant som Platon omsorgsfullt diskuterar när han inte förlorar sig i lagar och statsbyggande.
En annan lärdom av detta rika verk är gestaltningen av dialektiska samband. Som när han via sin protagonist Sokrates

argumenterar för att demokrati utan orubblig filosofisk bas bär tyranniet i sig. Den atenska demokratin är hos Platon en nyckfull lotteridemokrati på nihilistisk grund, där känslan styr och skickar Sokrates i döden för hans idéers skull. En förening av populism och regellöshet understödd av manipulativ talekonst. Fakta är alternativa eftersom allt flyter, världen blir till av att framställas, varför retoriken avgör vad folk tror är sant. Där kallas ”anarkin frihet, slösaktigheten storslagenhet och skamlösheten mod”. Övertygad om att det måste gå att söka och någorlunda enas om det rätta, sköna, goda och sanna bortom den eleganta formuleringen, tar Platon spjärn mot detta tankemoras och själsfördärv.
Till det orätta hör tyranniet. Det växer ur tygellösheten och det vaga, inte ur fast klarhet och ett balanserat sinnelag.
Urtypen för den ”frihet” Platon kritiserar i demokratin är den enfaldiga rätten att gå gatan fram som en åsna och ”klampa rakt på den mötande om han inte går ur vägen”. Genom denna brist på hänsyn som så ofta förväxlas med frihet blir ”medborgarnas själar så känsliga att de upprörs över minsta antydan till lydnad och tvång… Till slut föraktar de… både skrivna och oskrivna lagar… Ingen får vara herre över dem på minsta sätt.”
Inte förnuftet, den goda smaken, argumentet eller rimligheten. Ingen – utom folkledaren. ”Den saken är alltså alldeles klar… att när en tyrann växer fram har han sina rötter i folkledaren, ingen annanstans.”
Först tar denne ledare från de förmögna, säger Sokrates, delar ut en del till folket men behåller det mesta själv. Sedan pratar han omkull massan och förgör sina

fiender, varvid han står där i all sin prakt, ”omvandlad från folkledare till fulländad tyrann”. (Översättning Jan Stolpe.)
Schemat känns igen från mången befrielserörelse, där revolutionärer blivit diktatorer. Och från samtida rättviseaktivism och identitetsmissnöje, där det auktoritära bettet inte döljs bakom läpparnas jämlikhetstal.
Lena Andersson är författare och fristående kolumnist i Dagens Nyheter.
Lena Andersson

Krypskytte mot en möjlig fred

LÖRDAG 17 AUGUSTI 2019

Snart 18 år har förflutit sedan USA gick in i Afghanistan för att eliminera hotet från al-Qaida efter attentaten den 11 september. I de fredssamtal som förs med talibangerillan är också huvudkravet att landet aldrig mer ska bli en bas för terrorattacker utomlands.
I utbyte skulle de amerikanska styrkorna, en gång över 100 000 man men i dag nere i 14 000, helt lämna Afghanistan.
Det skulle passa president Donald Trump utmärkt inför valet 2020. Så långt vore det alltså på papperet lätt att komma överens, men någon uppgörelse blev det inte den

här veckan heller. Ingenting med Afghanistan är enkelt.
Knäckfrågan är vad som händer efter ett amerikanskt uttåg. Talibanerna vill inte acceptera något eldupphör, för våldet är deras bästa påtryckningsmedel. Och den afghanska armén befinner sig som vanligt i ett bedrövligt skick.
Tidigare har talibanerna vägrat låta president Ashraf Ghanis ”marionettregim” delta i förhandlingarna. I den senaste rundan fanns diverse afghanska politiska representanter med, men i vilken mån de islamistiska rebellerna är redo att dela makten i framtiden är högst osäkert.
Presidentval är dessutom planerat till den 28 september, och Ghani insisterar på att det fullföljs. Det låter mer demokratiskt än det är; både han och hans företrädare har varit notoriska fuskare. Talibanerna vill för sin del göra islam till norm för styret av Afghanistan, och deras tolkning har aldrig inkluderat fria val eller några som helst rättigheter för kvinnor.
Pakistan, Indien och Ryssland har bevakat sina intressen i processen på ett destruktivt sätt och kan göra det igen.
Trump kan mycket väl proklamera seger, lämna Afghanistan i sticket och strunta i följderna.
En dag kan förhoppningsvis krigströtthet bana väg för en fred som alla antagonister upplever som rättvis. Oddsen ser tyvärr inget vidare ut.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se

Ny teknik gör att vi trots allt kan se ljust på framtiden

LÖRDAG 17 AUGUSTI 2019

Det fortsätter att vara skakigt på världens börser. Flera indikatorer pekar på en nära förestående lågkonjunktur i viktiga länder – däribland USA. I Kina har ekonomin inte vuxit så här långsamt sedan 2002. Handelskriget mellan Washington och Peking sänker humöret ytterligare.

Den globala tillväxttakten sedan finanskrisen 2008 har inte varit särskilt imponerande. Men i bland annat USA handlar det ändå om den längsta perioden av ekonomisk expansion i mannaminne. Förr eller senare kommer lågkonjunkturen.

Ändå är det inte en inbromsning i sig som är orsaken till den riktiga oron. I stället handlar det om vår dåliga position att hantera en sådan utan att den utvecklas till en djup kris.

Det beror dels på att världens centralbanker aldrig har lyckats rulla tillbaka den expansiva penningpolitiken, att räntorna fortfarande är rekordlåga och att skuldsättningen är hög på flera håll. Det betyder att det finns få vapen för att parera en recession.

Dels ligger det i tangentens riktning att den protektionistiska dynamik som

Donald Trump infört förstärks i en nedgång, då regeringar vill skydda sina egna industrier och arbetare. Det skulle innebära att en inbromsning blir ännu hårdare.

Samtidigt finns skäl till optimism, särskilt på lite längre sikt. Framför allt är vi på väg in i en mer gynnsam fas av den digitaliseringsprocess som präglat den internationella ekonomins utveckling sedan 1980-talet. Det innebär att det finns anledning att tro att de dystra förutsägelserna om ”sekulär stagnation” – en framtida lång period av permanent låg tillväxt, som bygger på de senaste 15 årens dystra facit – inte blir verklighet.

Introduktionen av persondatorer, internet och mobil telefoni gav produktiviteten en skjuts på 90-talet. Det bidrog också till att företag kunde integrera sina värdekedjor och att vi i högre grad kunde skörda globaliseringens frukter.

Digitaliseringens följande skede har dock varit mindre dynamiskt. Det har till stor del kretsat kring det vi kallar sociala medier – och företag som Facebook, Twitter och Youtube. De skapar också värden, men bidrar måttligt till produktiviteten.

Nu är det i stället självkörande bilar, andra former av robotar och 3D-skrivare som står för dörren. Därmed blir det enklare, snabbare och billigare att producera och leverera en rad varor och tjänster.

Det ger också upphov till ny efterfrågan i andra delar av ekonomin.

Klarar politikerna av att hantera en ekonomisk inbromsning, samt att hjälpa teknikskiftet på traven och se till att vinsterna kommer breda grupper till del, finns goda skäl att se ljust på framtiden.

Martin Liby Troein
martin.liby-troein@dn.se

Forskare varnar för plastpartiklar i regnet

LÖRDAG 17 AUGUSTI 2019

Det är inte bara regn som faller – eller snö. Det är plast. Forskare har upptäckt att mikroskopiska plastfibrer faller som nederbörd från himlen. Fynden är en väckarklocka över plastföroreningen på vår planet.

– Jag tror att den viktigaste slutsatsen vi kan dra av resultatet och dela med allmänheten är att det finns mer plast än vad som möter ögat. Det finns i regn, i snö och är överallt i vår miljö nu, säger forskaren Gregory Wetherbee vid US Geological Survey till The Guardian.

Upptäckten att mikroskopiska fibrer av plast faller från himlen gjordes när Gregory Wetherbee började analysera regnvattenprover som hade samlats in från Rocky Mountains (Klippiga bergen) i Colorado i USA. Syftet var egentligen att studera kväveföroreningar.

– Plasten upptäcktes av en ren slump, säger Gregory Wetherbee till tidningen.

När plastfibrerna studerades i mikroskop såg man att de hade olika färger; den vanligaste färgen var blå följt av röd, silver, lila, grön, gul och andra färger. Ibland hade de formen av pärlor och skärvor. Mikroplaster definieras som partiklar mindre än fem millimeter.

Resultaten är redovisade i den nyligen publicerade amerikanska studien ”Det regnar plast”, och väcker frågor om mängden plastavfall som genomsyrar luften, vattnet och marken praktiskt taget överallt på jorden.
En liknande upptäckt gjordes av ett tysk-schweiziskt forskarteam som undersökte nederbörd i form av snö från den norska ögruppen Svalbard i Arktis. Det stora antalet plastpartiklar de hittade chockerade forskarna: mer än 10 000 per liter, skriver BBC.
– Vi förväntade oss att hitta förekomst av plast men att det var så här mycket var en riktig chock. Det är tydligt att majoriteten av mikroplasten i snön kommer från luften, säger forskningsledare Melanie Bergmann till BBC.
I studien som är publicerad i den vetenskapliga tidskriften Science Advances, skriver forskarna att det förutom plastpartiklar i snön också fanns fragment av gummidäck, lack, färg och eventuellt syntetfibrer.
Andra studier har visat att det regnat mikroplast även i franska Pyrenéerna, Kina, Teheran i Iran och i Paris.
Hur mikroplasterna hamnar och färdas i luften är inte klarlagt. Forskarna tror att de förs med vindar långväga i atmosfären och sedan faller till marken tillsammans med nederbörd.
Vad som orsakar nedskräpningen är inte heller känt, men troligen är det mestadels avfall. Drygt 90 procent av det globala plastavfallet återvinns inte. Det säger forskaren Sherri Mason till The Guardian.
Andra källor är bland annat plastfibrer i våra kläder och från industrin.
Sedan tidigare är det känt att mikroplaster finns i sjöar, vattendrag, hav och på

marken. Plast är det material som ökat mest under det senaste halvseklet och enligt FN väger resultatet av den årliga globala plastproduktionen lika mycket som hela mänskligheten själv.
Plastsoporna utgör ett hot mot ekosystemet, varnar forskarna. Vilken påverkan den har på människans hälsa är dock oklart. Men man vet att partiklarna till exempel kan fastna på tungmetaller som kvicksilver och giftiga bakterier.
– Vi vet inte om plasten kommer att vara skadlig för människors hälsa eller inte. Men vi måste ta mycket bättre hand om hur vi behandlar vår miljö och fråga oss om det är nödvändigt att använda materialet som vi gör i dag, säger Melanie Bergmann till BBC.
Katarina Lagerwall
katarina.lagerwall@dn.se

vi är inte rädda”

LÖRDAG 17 AUGUSTI 2019

Trots ett mullrande hot från Kina om att slå ned på protesterna är kämpaglöden bland Hongkongs demonstranter intakt. På fredagen vädjade tusentals om internationellt stöd för sin sak och en rad nya massprotester väntas i helgen. Hongkong.

I fuktig hetta samlades tusentals Hongkongbor i Chater garden, centrala Hongkong, för att återigen protestera mot regeringen. Det är elfte veckan i rad som Hongkong går en demonstrationstät helg till mötes, varav den största väntas på söndag. Att kinesisk militärpolis övar vid gränsen till Hongkong och har ökat sin

närvaro i staden får inte demonstranterna att backa.
– Kina försöker skrämmas med sina övningar och hårda ord. Men Hongkongbor är inte rädda, säger en man som kallar sig Mr Tsui.
Han har en lapp för ögat för att påminna om det övervåld som han och många andra demonstranter tycker att polisen har använt sedan protesterna började. ”Öga för öga” har blivit en slogan i demonstrationsleden sedan en kvinna i början av veckan träffades av en projektil i ögat och nu riskerar att bli blind.
– Jag är förbannad på det övervåld som polisen använt. Flickan kommer enligt diagnosen bli blind på ena ögat och har fått ansiktet förstört. Vi måste få en oberoende utredning om polisens agerande, säger Mr Tsui.
Nästan alla vi pratar med nämner polisen med avsky i rösten. Många anser att den samarbetar med Kina, snarare än står på Hongkongbornas sida. De nämner att polisen har blivit aggressivare, är snar att - använda tårgas och gärna skjuter med gummikulor.
Att även demonstranter på senare tid blivit mer våldsamma och vid ett tillfälle hindrade sjukvårdare från att komma fram till en man som slagits ned på Hongkongs flygplats, för att de misstänkte att han var kinesisk spion, har de förståelse för.
– Det är ett resultat av att polisen trappat upp sitt våld. Vi har sett hur de oprovocerat slår ned demonstranter. Och inte en enda polis har ställts till svars.
Samtidigt har flera hundra demonstranter gripits och åtalats, säger Sunny Chan som är med i den studentorganisation som låg

bakom fredagens manifestation som var en stillsam tillställning.
Det stora flertalet satt på marken, många klädda i svart, och lyssnade på olika talare som gick till angrepp mot att Hongkongs friheter inskränkts alltmer på senare tid. Temat för kvällen var att vädja till omvärlden om stöd. Särskilt vände de sig till Storbritannien och USA.
– Vi vill att Storbritannien deklarerar att Kina har brutit mot löftet om autonomi som gavs vid överlämnandet 1997 och att USA skyndar på att skriva under en lag om mänskliga rättigheter och demokrati i Hongkong, säger Sunny Chan.
Hongkong går snart in på sin tredje månad med massprotester. Ingen vi talar med vågar sia om hur det ska sluta. Demonstranterna visar ingen vilja att ge upp och regeringen ger inga tecken på att gå deras krav till mötes.
Till kraven hör bland annat en oberoende utredning kring polisens agerande och att den kritiserade lagen om utlämning av misstänkta brottslingar till Kina begravs. Inte heller verkar särskilt många tro att Kina går in med militär eller militärpolis för att kväsa protesterna.
– Skulle Kina gå in bryter de mot löftet att Hongkong skulle få behålla relativ autonomi vid överlämnandet från Storbritannien. Kina har dessutom stora ekonomiska intressen i Hongkong som de inte vill riskera. Jag tror att de bara försöker skrämmas, säger Sunny Chan.
En del har spekulerat i att protesterna kommer att dö ut den 1 september när universiteten öppnar. Men Sunny Chan, som studerar statsvetenskap vid China University i Hongkong, tror inte det.
– När jag lyssnar på mina kurskamrater är deras prioritetsordning tydlig. I första

hand kommer vi att kämpa för demokrati och frihet, i andra hand kommer studierna.
I leden vajade flera brittiska flaggor. Några hundratusen Hongkongbor har brittiska pass som ger dem rätt att vistas i landet sex månader. En av dem är Louisa Lau. Hon tycker Hongkong fungerade bättre under Storbritannien än under Kina.
– Då kunde vi säga vad vi ville utan att vara rädda, säger hon med ett stadigt grepp om Union Jack.
Att många fastlandskineser har flyttat till Hongkong sedan överlämnandet gillar hon inte.
– De tar våra tillgångar, frestar på sjukvården och höjer priserna på fastigheter. Det är inte rättvist för oss Hongkongbor.
Hur känsligt läget är blev tydligt när vd:n för Hongkongs största flygbolag Cathay Pacific, Rubert Hogg, efter press från Kina avgick på fredagen. Hogg har tillåtit anställda att delta i protesterna men har mött kraftig kritik från Kina där #BoycottCathayPacific trendat i sociala medier.

Marianne Björklund

Fakta. Urholkade friheter

Demonstrationerna i Hongkong började som en protest mot planerna på att införa en lag som tillåter utlämning av misstänkta brottslingar till Fastlandskina.
I juni lade Hongkongs regering lagen på is. Men demonstrationerna har fortsatt. Demonstranterna kräver bland annat att lagen begravs helt, att Hongkongs ledare Carrie Lam avgår, att polisens agerande utreds och att de demonstranter som gripits släpps. I bakgrunden mullrar en oro för att de friheter som Hongkong fick löfte om att behålla vid överlämningen från Storbritannien till Kina 1997 är på väg att urholkas.

Epsteins metoo-historia skakar den yppersta samhällseliten

LÖRDAG 17 AUGUSTI 2019

Dokument

Den 66-årige finansmannen och filantropen Jeffrey Epstein samlade på inflytelserika vänner som andra förmögna samlar på båtar och årgångsviner. Han, som tog livet av sig i ett häkte i New York förra lördagen, lämnar efter sig en metoo-historia som skakar den yppersta amerikanska samhällseliten.

Väggarna i Jeffrey Epsteins stadspalats på Manhattans 71:a gata var täckta av fotografier där ägaren poserade tillsammans med inflytelserika vänner och bekanta. Epstein refererade till sina vänner som en ”samling”, ”*a collection*”. Och visst var det en iögonfallande grupp människor han omgav sig med.

Den saudiske kronprinsen Mohammed bin Salman. Filmregissören Woody Allen. Fysikern Stephen Hawking. Den förre presidenten Bill Clinton. Den nuvarande Donald Trump.

Jeffrey Epstein hade uppenbara likheter med Jay Gatsby, den tragiske hjälten i F Scott Fitzgeralds berömda roman ”The Great Gatsby”. Gatsby samlade New Yorks mäktiga och rika i sin trädgård på Long

Island. Han höll glittrande fester i sommarnatten. Men värdens egen livshistoria förblev höljd i dunkel. Pengarna som möjliggjorde salongerna var smutsiga, märkta av organiserad brottslighet. I slutet av berättelsen ligger Gatsby död i sin swimmingpool.
Jeffrey Epstein var en socialt accepterad pedofil. Under ett par decennier byggde han upp en ambulerande bordell där minderåriga massörer tillfredsställde honom flera gånger dagligen. Ibland lånades flickorna ut till Epsteins vänner, enligt vittnesmål från offren. Flickorna rekryterades utanför högstadieskolor, genom modellagenturer eller ute på gatan. De flögs med Epsteins privatjet mellan hans egendomar i New York, Florida, Karibien och New Mexico. Planet kallades Lolita Express, efter Vladimir Nabokovs roman ”Lolita” från 1955. Epstein föredrog smala flickor utan tatueringar. ”Massagen” slutade ofta med att Epstein onanerade framför flickorna. Ibland våldtog han dem. Hans flickor och unga kvinnor var ofta i behov av pengar eller stöd. Epstein kunde vara generös. Han erbjöd sig att betala för universitetsutbildningar eller kurser på populära mode- och balettinstitut. Epstein ”samarbetade” med en modellagentur i New York. Han fixade visum och bostad åt flickor från utlandet. Tjejerna var på ständig jour. Det fanns tillgång till läkare. De fick p-piller utskrivna.
I USA har metoo avtäckt sexuellt förtryck i framför allt medie- och underhållningsindustrin. Epsteins värld är litet annorlunda. I sina hem tog han emot några av landets mest välrenommerade vetenskapsmän, Nobelprishjärnor. I sina plan flög han runt världspolitiker av

presidentkaliber. I samma utrymmen förgrep han sig på minderåriga.
2008 åtalades han för att ha köpt prostituerade – varav en minderårig – men lyckades undkomma ett ordentligt straff tack vare en juridisk uppgörelse; han satt blott 13 månader i ett regionalt fängelse i Florida. Han kunde tillbringa sex av sju veckodagar på ett privat kontor där han fick ta emot besök, bland annat av unga kvinnor. Epstein företräddes av några av USA:s mest kända och kontroversiella advokater: Alan Dershowitz, professor emeritus vid Harvard Law School, och Kenneth Starr, som försökte få Bill Clinton avsatt genom riksrätt efter Monica Lewinsky-affären.
Ytterst ansvarig för det milda straffet 2008 var Alexander Acosta, då federal delstatsåklagare i Florida, senare Donald Trumps arbetsmarknadsminister i Washington DC. Acosta har i kölvattnet av Epsteinskandalen tvingats avgå från regeringen.
Så effektivt fungerade Jeffrey Epsteins nätverk i praktiken. Runt honom fanns en mur av inflytelserika människor. En rättegång – Epstein satt häktad misstänkt för trafficking när han hängde sig förra lördagen – skulle även involvera Epsteins eventuella medbrottslingar, hans skyddsänglar i den juridiska, politiska och vetenskapliga eliten. Uppgörelsen från 2008 rymde en ovanlig klausul: - Potentiella medbrottslingar gavs immunitet. Inte denna gång, har Trumps justitieminister William Barr själv intygat.
Vissa vänner distanserade sig från Epstein efter fängelsestraffet 2008. Men själv fortsatte han att tala nästan öppet om sina flickor. En reporter från New York Times besökte Epstein i hans hem på Manhattan

i augusti 2018, mitt under metoo. I ett bakgrundssamtal jämförde Epstein sex med minderåriga med homosexualitet. En gång hade det varit tabu och kriminellt, nu var det allmänt accepterat och lagligt. Förbudet mot sex med minderåriga var ett historiens undantag, menade Epstein. Snart skulle samhället i stort bli lika frisinnat som han själv. Världen skulle hinna ikapp. Han verkade betrakta sig som en sexuell avantgardist, en person som förstod hur man unnade sig. Det kan vara spännande att vistas i en sådan persons närvaro: Gränser förflyttas, tabun överskrids. Egna hemligheter verkar plötsligt mindre graverande.
Under samtalet med New York Times reporter lekte Epstein med tanken på att bli präst, för att lättare kunna upprätthålla konfidentiella kontakter med flickor.

Under middagsbjudningar med framstående tänkare gav Epstein ibland uttryck för idéer som hade vållat mindre privilegierade människor sociala problem om de hade vågat vädra dem. En vision gick ut på att Epstein skulle förvandla sin ranch i New Mexico till ett avelsinstitut där han skulle sprida sitt dna genom att inseminera kvinnor i industriell skala. Han skulle berika världen med en Epstein-dynasti, intellektuellt och fysiskt exemplariska avkommor, enligt hans egen föreställning. Epstein såg välmående ut vid 66: Han ägnade flera timmar om dagen åt yoga. Var nykter. Ständigt solbränd.
Andra menar att Epstein även som intellektuell var ett bedrägeri. Den kände psykologiprofessorn och populärvetenskapliga författaren Steven Pinker har berättat om en diskussion med Epstein vid Harvarduniversitetet (dit

Epstein skänkte pengar). Epstein kritiserade forskarambitioner som syftade till att minska svält och öka tillgången på sjukvård för fattiga. Sådana initiativ skulle riskera att bidra till överbefolkning, enligt Epsteins synsätt. Pinker avfärdade Epstein som ovetenskaplig, hög spädbarnsdödlighet kan resultera i att människor försöker skaffa många barn. Efter invändningarna blev Pinker persona non grata i Epsteins krets. Kanske var filantropen Epstein inte fullt så frisinnad som han ville ge sken av.
Det är svårt att veta vad som är sanning och sken i Epsteins liv. Likt Gatsby kom Epstein från relativt enkla förhållanden. Han växte upp på Coney Island, en invandrartät del av Brooklyn. På 1970-talet arbetade han som matte- och fysiklärare. En pappa till en skolelev förmedlade kontakt med Bear Sterns, en bank på Wall Street som gärna tog sig an oslipade diamanter och värderade mod och egensinne framför konventionella akademiska meriter. Epstein hade aldrig avslutat sin universitetsexamen.
Bear Sterns letade efter anställda med PSD, enligt internjargongen. Fattiga (Poor), Smarta och med Djup längtan efter att bli rika. Epstein avancerade snabbt från assistent till delägare med förmåga att hantera förmögna klienters skatteproblematik. Efter fem år slutade han och grundade sitt eget finansföretag, J Epstein and Co. Enligt myten tog sig Epstein endast an kunder som var goda för en miljard dollar eller mer. Han skräddarsydde finansiella helhetslösningar och krävde insyn i varje vrå av sina klienters liv. Men det är oklart hur många kunder Epstein egentligen hade. Den enda som någonsin namngivits är Leslie

Wexner, grundare av Limited Brands, en företagsgrupp som inkluderar underklädesimperiet Victoria's Secret. Wexner har nu tagit avstånd från Epstein, och hävdar att vännen missbrukade familjens pengar.
Brottsutredningen mot Epstein började 2005 då en 14-årig flicka hamnade i bråk med en annan elev på en skola i Palm Beach i Florida, där Epstein äger en fastighet vid havet. Inne på rektorsexpeditionen hittade man 300 dollar, ungefär 3 000 kronor, i flickans plånbok. Pengarna hade hon fått av Epstein som tack för en massage hon utfört i hans hem. Epstein hade masturberat framför henne och kört en vibrator över hennes trosor. Flickan föll i gråt när hon redogjorde för vad som hänt. En lokal collegestudent hade "rekryterat" flickan. I förhör sade collegestudenten att hon hade som uppdrag att hitta tjejer åt Epstein, "ju yngre desto bättre".
Åklagare i Florida var övertygade om att man satt på ett vattentätt fall – en till synes stenrik medelålders man utnyttjar barn sexuellt. Men advokaten Alan Dershowitz var skicklig på att undergräva flickornas vittnesmål. Hans medarbetare grävde fram uppdateringar från sociala medier som visade att flickorna drack och konsumerade cannabis, vilket enligt - honom minskade deras trovärdighet.
Den federala polisen FBI tog sig ändå an Epstein, och sjösatte en 14 månader lång utredning som identifierade 34 offer. (Den verkliga siffran är sannolikt långt högre, en nyhetsledande reporter på Floridatidningen Miami Herald, Julie Brown, har uppskattat att det finns 80 kvinnor som säger sig ha blivit sexuellt trakasserade eller utnyttjade av Epstein.)

Åklagare tog fram ett åtal med 53 anklagelsepunkter. Epstein riskerade att få sitta i fängelse i resten av sitt liv. Men så slöts alltså en uppgörelse där Epstein slapp federalt straff i utbyte mot att han erkände ett par lokala prostitutionsbrott. När han kom ut efter 13 månader lät han anlägga en väggmålning av sig själv i palatset i New York. Den föreställde - honom i fängelse.

Livet fortsatte. Fram till den 6 juli i år, då Epstein greps när hans privatjet landade på en flygplats i New Jersey. Åklagare från New Yorks södra distrikt, fruktat för sina hårda nypor, hade inlett en ny brottsutredning baserat på misstankar om trafficking. Samma dag bröt de sig in i Epsteins palats på 71:a gatan där man hittade drivor av fotografier på nakna flickor. Där fanns också ett utgånget pass med Epsteins foto och ett taget namn. Saudiarabien stod angivit som hemland.

Efter gripandet trädde kvinnor fram med nya vittnesmål. I veckan berättade Jennifer Araoz att hon uppvaktats som 14-åring utanför sin high school på övre Manhattan där hon pluggade musikteater. Hon drömde om ett liv som sångerska. En kvinna utanför skolan berättade att hon kände en man som kunde hjälpa henne på traven. Jennifers pappa hade dött i aids några år tidigare och hon överlevde tack vare matkuponger.

De första mötena bestod av empatiska samtal. Varje gång fick Jennifer 300 dollar. Efter en månad började han be om massage, som hon skulle utföra utan kläder på överkroppen. Under ett år gick hon dit en eller två dagar i veckan. Vid ett tillfälle tvingade han sig på henne och genomförde en våldtäkt. Hon klarade inte av att gå dit mer. Hon slutade skolan i kvarteret av rädsla för att stöta på honom. Hon återvände till sina uppväxtkvarter i Queens.

Ytterst var det Jeffrey Epsteins nätverk som gjorde att hon inte vågade berätta - eller anmäla, skriver Jennifer Araoz i New York Times. ”Hans pengar, inflytande och kopplingar till viktiga människor gjorde att jag ville gömma mig och vara tyst.”
I lördags morse hittades Jeffrey Epstein död i sin cell på Manhattan Correctional Center i New York. Han hade hängt sig, enligt personal på häktet.
Omständigheterna ska utredas. Men självmordet sammanföll med att de mäktiga männen runt honom hade börjat ta avstånd. Nätverket hade slutat fungera. Advokaterna yrkade på att han skulle få invänta rättegång i sitt hem på 71:a gatan, bland alla fotografier med kändisar. Det blev nej. Undantagstillståndet var över.
Björn af Kleen
bjorn.afkleen@dn.se

Sjömän kidnappade i Guineabukten

LÖRDAG 17 AUGUSTI 2019

Kamerun.
17 sjömän har kidnappats på två fartyg utanför Kameruns kust, enligt flera källor. Nio av de tillfångatagna ska vara kineser och åtta ukrainare. Ett av fartygen är tyskägt och det andra har grekiska ägare, men de är flaggade i Antigua och Barbuda respektive Liberia.
Guineabukten är världens farligaste farvatten när det gäller sjöröveri och gisslantagningar till sjöss.
TT-AFP-Reuters

Erik Ohlsson: Mäktiga grannar på kollisionskurs hotar splittra Jemen

LÖRDAG 17 AUGUSTI 2019

Analys

Kriget i Jemen kan vara på väg in i en ännu våldsammare fas. Separatister som kräver självständighet för södra

Jemen har tagit kontroll över hamnstaden Aden. De tidigare bundsförvanterna Saudiarabien och Förenade Arabemiraten har hamnat på kollisionskurs.

Förra helgen stormade milismän från Södra övergångsrådet (STC) presidentpalatset i Aden, hamnstaden med två miljoner invånare som är Jemens kommersiella och politiska nav.

Denna vecka har det hållits stora manifestationer i Aden som stöder de separatister som vill återupprätta Sydjemen. Demonstranterna har viftat med Sydjemens flagga, prydd med en röd stjärna.

Självständighetssträvandena hotar att trappa upp stridigheterna och leda till att det fattiga och krigssargade Jemen delas i två: en nordlig och en sydlig del.

Hur har det blivit så här?

Kriget i Jemen, som pågått i snart fyra och ett halvt år, har i huvudsak haft två aktörer. Huthirörelsen, dominerad av folkgruppen zaiditer som influeras av shiaislam och fått stöd av Iran. I över ett årtionde har huthierna bekämpat vad de betraktar som en sunniextremistisk infiltration av Jemen, ledd utifrån av Saudiarabien.

Från sin egen synvinkel har huthierna varit framgångsrika. De sitter mer eller mindre ohotade i Jemens huvudstad Sanaa.

Mot huthierna står en militärallians ledd av Saudiarabien som stöttar det som brukar kallas ”Jemens internationellt erkända regering”, där president Abdrrabbu Mansour Hadi är den som styr.

Vid sidan av Saudiarabien, som deltar i kriget med bombflyg, vilar alliansen tungt på Förenade Arabemiraten. De har gått in i

Jemen med artilleri- och infanteriförband vars ryggrad utgörs av legoknektar från jordens alla hörn: Colombia, Sydafrika, Ukraina.
Men trots att Saudiarabien och Förenade Arabemiraten har en gemensam fiende i huthierna har det länge stått klart att de två länderna har skilda intressen i Jemen. Saudierna ser som främsta uppgift att hålla huthierna borta från Jemens och Saudiarabiens drygt 120 mil långa landgräns. Det har misslyckats: huthierna har med allt större regelbundenhet avfyrat missiler mot städer i Saudiarabien. Än så länge har raketerna inte gjort så stor skada, men beskjutningen har orsakat stor nervositet bland saudierna.
Förenande Arabemiratens övergripande plan är att stärka sin roll i södra Jemen. Målet är att behärska vattenvägen mellan Afrikas horn och Arabiska halvön där Indiska oceanen flyter in i Röda havet. Förenade Arabemiratens starke man, Mohammed bin Zayed, har insett att kontrollen över sundet utanför Jemen skulle ge Förenade Arabemiraten makt och inflytande som vida överstiger landets ringa storlek.
Därför har Förenade Arabemiraten lierat sig med de starka krafter i södra Jemen som vill göra ”sin” landsdel självständig. - Separatisterna har en paraplyorganisation som i internationella medier kallas för Södra övergångsrådet (STC efter den engelska förkortningen). STC har enligt regionala massmedier en armé på 90 000 man som utrustats med toppmoderna vapen av Förenade Arabemiraten.
Övergångsrådet har anor från tiden för Jemens enande år 1990. Innan dess var landet uppdelat i Nordjemen och Sydjemen.

Republiken Sydjemen var på sin tid arabvärldens enda renodlade socialistland och stöddes av Sovjetunionen och även Kina. Fram till 1967 var Sydjemen en brittisk koloni. Nordjemen befriades från det osmanska väldet 1918 och blev en monarki. 1962 genomfördes en militärkupp i Nordjemen och 1978 utropades Ali Abdullah Saleh till president.
Nord och Syd slogs ihop år 1990. Sydjemen, med 2,5 miljoner invånare mot Nordjemens elva miljoner, såg sig som samgåendets förlorare. Redan 1994 gjordes ett utbrytningsförsök som dock brutalt slogs ned.
I dag, 25 år senare, har Syds strävande efter självständighet fått ett rejält uppsving. Men också ställt miliser med stöd från Saudiarabien respektive Förenade Arabemiraten mot varandra. Saudiarabien fortsätter ju att helhjärtat stödja president Abdrrabbu Mansour Hadi, och han vill inte ha någon splittring. Förenade Arabemiratens Mohammed bin Zayed däremot är mycket misstänksam mot president Hadi, eftersom denne lutar sig mot islamistpartiet al-Islah. Och är det något bin Zayed motarbetar med alla medel så är det politisk islam.
Efter helgens urladdning i Aden, då separatisterna stormade presidentpalatset och ett fyrtiotal människor dödades i strider, har lugnet återvänt, åtminstone tillfälligt. Tidigare i veckan möttes Förenade Arabemiratens Mohammed bin Zayed, ”MBZ”, sin saudiske motpart ”MBS”, kronprins Mohammed bin Salman, i Jedda i Saudiarabien. Herrarna, som tidigare varit såta vänner, försäkrade att de strävande efter att lösa

den nya Jemenkrisen med samtal, inte vapen.
Men de vackra orden kan inte dölja att Mohammed bin Zayed manövrerat in unge bin Salman i ett hörn. Saudiarabiens man i Jemen, president Hadi, har försvagats av händelserna i Aden. Hadi sitter numera i Riyad i Saudiarabien, på behörigt avstånd från sitt konfliktdrabbade hemland.
Samtidigt spelar Förenade Arabemiratens ”MBZ” ett högt spel. Om södra Jemens utbrytningsförsök eskalerar till ett storkrig har han föga nytta av sina strategiska strävanden.
En part som garanterat tjänar på sönderfallet är al-Qaidas regionala gren, Aqap (al-Qaida på Arabiska halvön). Aqap, med säte i centrala Jemen, är en av de mest välorganiserade falangerna av terrornätverket.
För Jemens civilbefolkning är utvecklingen förödande. De behöver nedrustning, fred och samverkan. Just nu går processen i rakt motsatt riktning.

Erik Ohlsson
erik.ohlsson@dn.se

Historiskt avtal ger hopp om stabilitet

LÖRDAG 17 AUGUSTI 2019

Analys

Ett historiskt avtal om maktdelning kommer i dag lördag att undertecknas i Sudans huvudstad Khartoum. Avtalet banar väg för den tidigare FN-chefen Abdalla Hamdok som premiärminister. Men en stor del av den reella makten kommer fortsatt att ligga hos militären.

Afrikanska unionen, som i början av juni kastade ut Sudan ur gemenskapen efter omfattande våld mot civilpersoner, och grannlandet Etiopien har medlat i förhandlingarna som lett till det avtal som ska undertecknas.

Ett nytt ”suveränt råd” får en civil - majoritet men leds under de kommande 21 månaderna av representanter för militären, som fortsatt behåller kontrollen över försvars- och inrikesministerierna.

Den högsta civilpersonen blir Abdalla Hamdok, en ekonom som tidigare varit chef för FN:s ekonomiska kommission för Afrika, ECA.

Han väntas efter den inledande delen av övergångsperioden ta över styret under de återstående 18 månaderna till allmänna val, som är planerade att hållas om drygt tre år. Men redan nu kommer han att bli ansiktet utåt för Sudan. Han blir Sudans första civila premiärminister på 30 år.

Utmaningarna är enorma. För Hamdok väntar en svår balansgång. Han måste visa människorna på gatan att den nya

lösningen faktiskt gör skillnad i deras liv, och samtidigt blidka en försvarsmakt som alltjämt sitter på kontrollen, inte bara militärt utan även ekonomiskt. Efter tre decennier under diktatorn Omar al-Bashir har militären sänkt sina tentakler i varje del av den pressade ekonomin och övriga delar av samhället.

al-Bashir, ja. Vad hände med honom? I juni skulle han ha firat 30 år på tronen men han kastades som bekant ut i början av april efter att landet skakats av protester under flera månader.

Händelsevis startar på lördagen också en rättegång mot den forna ledaren som misstänks för korruption. Som kolumnisten Nesrine Malik påpekar i The Guardian så är detta inte någon teknikalitet som man äntligen lyckats sätta dit honom på, som i fallet med gangstern Al Capone som efter en karriär i tung kriminalitet sattes dit för skattesmitning.

I al-Bashirs fall handlar det snarare om att det var den mildaste åtalspunkt man kunde hitta. För om ledningen för landet hade menat allvar med rättvisan, kunde den ha överlämnat al-Bashir till internationella brottsmålsdomstolen i Haag, som för tio år sedan efterlyste honom för brott mot mänskligheten.

En sådan gest skulle ha ett stort signalvärde och kunde bryta landets internationella isolering.

Oavsett vad som händer med al-Bashir, är det läge för omvärlden (läs: Afrikanska unionen och grannländerna) att stoppa undan piskan och ta fram morötterna.

Lördagens avtal kan bli en viktig milstolpe. Det riktiga testet kommer om knappt två år då vi får se om militären är redo att på allvar ge full makt till Hamdok och slutligen låta invånarna staka ut den framtida riktningen för landet, i fria val.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com

Oklart om oljetankar lämnar hamn trots USA-protester

LÖRDAG 17 AUGUSTI 2019

Den beslagtagna iranska oljetankern Grace 1 såg på fredagskvällen ut att förbereda sig på att lämna Gibraltar. Enligt Reuters syntes rök från skeppets skorsten. USA har med alla medel försökt hålla fartyget kvar.

Grace 1 tvingades in till hamn i Gibraltar den 4 juli av brittiska flottenheter, eftersom fartygets last av råolja misstänktes vara på väg till det sanktionsdrabbade Syrien.

Ett utslag i Gibraltars högsta domstol i torsdags gav klartecken för fartyget att fortsätta färden eftersom det inte gick att bevisa att oljan skulle till Syrien. Men USA:s justitiedepartement krävde en ny domstolsprövning, med motivet att Grace 1 samarbetar med det av USA terrorstämplade iranska revolutionsgardet. Utrikesminister Mike Pompeo hotar via Twitter att alla som har med fartyget att göra bränner sina chanser att någonsin få ett inresevisum till USA.

Gibraltars högste representant Fabian Picardo säger dock till Reuters att Grace kan fara vidare ”när logistiken tillåter”.

Erik Ohlsson

Trumps största fastighetsaffär lär aldrig bli av

LÖRDAG 17 AUGUSTI 2019

Analys

Nej, något amerikanskt köp av Grönland lär inte bli av.

Donald Trumps utspel ska i stället ses som en del av ett geopolitiskt spel om Arktis, där USA tävlar med Ryssland och Kina om militärt och ekonomiskt inflytande.

Danskar och grönlänningar är upprörda över uppgifterna att president Trump sägs vilja köpa världens största ö, det till största delen istäckta Grönland. Ön är ”inte till salu” slår flera höga politiker fast, även om regeringen i Köpenhamn ännu inte har uttalat sig i frågan.

Vissa talar om ”ett aprilskämt”, andra om att Trump är galen.

Ändå är utspelet inte förvånande om man ser det i ett historiskt perspektiv. USA har flera gånger utvidgat sitt territorium genom inköp. Mest kända är Louisianaköpet från Frankrike 1803 – då landet fördubblade sin yta – och köpet av Alaska från Ryssland 1867.

Dessutom har Washington två gånger lagt bud på just Grönland. Senast 1946 då president Harry Truman erbjöd Köpenhamn 100 miljoner dollar för ön, en affär som danskarna sa blankt nej till.

Men att år 2019 köpa 2,2 miljoner kvadratkilometer mark för en okänd summa – kan det verkligen vara allvar?

Vissa av de rådgivare Trump har diskuterat saken med tvivlar på det, enligt amerikanska medier. En av Wall Street Journals källor verkar se utspelet som ett utslag av presidentens stora ego – med budskapet ”jag är så mäktig att jag kan köpa ett helt land”. Dessutom, påpekar många, ett land med enorma naturtillgångar i form av bland annat kol och uran under istäcket.

Möjligen är den tidigare fastighets-magnaten fascinerad av möjligheten att göra sitt livs största affär, och samtidigt gå till historien som en ”erövrare” som gjorde USA ännu större.

Troligare är att hans funderingar är ännu ett i raden av utspel mot omvärlden – riktat mot såväl Ryssland och Kina som mot USA:s allierade inom försvarspakten Nato.

Bakgrunden är Arktis ökade strategiska betydelse, som i sin tur beror på klimatförändringarna.

I takt med att det arktiska istäcket minskar blir sjövägarna längst upp i norr allt mer användbara. Längst Nordostpassagen norr om Ryssland ökar den kommersiella fartygstrafiken för varje år som går. Också i Nordvästpassagen norr om Kanada och Alaska ökar trafiken.

Redan 2008 placerade Ryssland symboliskt sin flagga på havsbotten under nordpolen. Och sedan flera år upprustar landet militärt längs sin norra kust för att skydda fartygsrutten. Just nu deltar 30 ryska krigsfartyg i en stor marinövning norr om den norska kusten som ses som en styrkedemonstration mot Nato.

USA har svarat, bland annat genom att förstärka sin militära flygbas Thule Air

Base på Grönland, mer än 100 mil norr om Polcirkeln.
Samtidigt visar Kina intresse för den arktiska regionen, inte minst av ekonomiska skäl. USA:s försvars-departement lyckades under 2018 stoppa kinesiska investeringar i tre grönländska flygplatser.
I själva verket är Grönland sedan länge en del av USA:s intressesfär rent militärt. Ett försvarsavtal med Danmark ger amerikanerna nästan oinskränkt makt över Thulebasen och andra militära faciliteter på ön. Detta fortsätter naturligtvis att gälla alldeles oavsett om Grönland också till äventyrs skulle bli amerikanskt territorium.
Utspelet om att köpa den arktiska ön sänder ändå ett budskap till andra stormakter om att USA är på offensiven och inte tänker släppa området till någon.
Det sänder också ett budskap till Danmark. När Trump kommer till Köpenhamn om två veckor kommer han att läxa upp landet för att det inte ”betalar tillräckligt” för USA:s militära beskydd som Natomedlem. I år spenderar landet 1,35 procent av bnp på försvaret, långt under de 2 procent som Washington begär.

Ingmar Nevéus

”Vi vill inte att galningar äger vapen. De trycker på avtryckaren, vapnet trycker inte på avtryckaren.”

LÖRDAG 17 AUGUSTI 2019

USA:s president Donald Trump säger att gärningsmän är ”galningar” och att landet behöver fler platser för psykvård.
TT-Reuters

Terrormisstänkt erkänner dåden

LÖRDAG 17 AUGUSTI 2019

Norge.
Den 21-åring som är misstänkt för attacken mot moskén i norska Baerum för en vecka sedan samt mordet på sin styvsyster förhördes på fredagen av polis.
– Den misstänkte erkänner det faktiska händelseförloppet, men han har än så länge inte formellt tagit ställning i skuldfrågan, säger åklagare Pål-Fredrik Hjort Kraby.
I torsdags ändrade sig 21-årige Philip Manshaus plötsligt och bad om att få bli förhörd av polis. Tidigare samma dag kom uppgifter om att polisen funderade på att tvångsomhänderta Manshaus för psykisk

vård – just för att han har vägrat tala med såväl polis som rättspsykiatriker.
Alexandra Carlsson Tenitskaja

”Apple bakom miljoner jobb”

LÖRDAG 17 AUGUSTI 2019

USA har Apple att tacka för 2,4 miljoner arbetstillfällen i landet, enligt teknikjättens egna beräkningar.
Det är 20 procent fler jobb jämfört med en motsvarande uppskattning som Apple gjorde 2017.
Under de två år som gått sedan den förra uppskattningen har Apples egen arbetsstyrka i USA vuxit från 80 000 till 90 000 personer. Men större delen av ökningen har skett inom företag som Broadcom, som tillverkar delar till Appleprodukter, och hos bolag som utvecklar appar till Apples operativsystem IOS.

Apple avslöjar inga detaljer om beräkningen, som presenteras på bolagets webbplats. Uppskattningar om indirekt skapade jobb kan variera kraftigt, beroende på hur analysen görs. Apple har fått kritik, bland annat från president Donald Trump, för att bolaget lägger ut en stor del av tillverkningen på kinesiska företag. Teknikjätten har som svar pekat på de mångmiljardinvesteringar i produkter och tjänster som Apple gör på hemmaplan.

TT Reuters

Ledare: Demokraternas uppgift är inte att övertrumfa Trump

SÖNDAG 18 AUGUSTI 2019

Stora skälvan drabbade världens aktie- och finansmarknader i veckan, och det anklagande fingret pekar envist på Donald Trump. Den amerikanske presidentens irrationella handelskrig sprider vad investerare avskyr mest: osäkerhet. Så

viker den internationella konjunkturen, och inte heller USA kommer undan. Dessutom fungerar inte tullar som Trump inbillat sig och lovat. De betalas inte av Kina, utan blir i praktiken en skatt för amerikanska importföretag och konsumenter. Handelsunderskottet med Kina har ökat ändå, för att Made in China trots allt är billigare. Jobben flyttar naturligtvis inte heller ”hem” till USA, eftersom det går att hitta alternativa låglöneländer vid behov.

Det är, som tidskriften Economist skriver, omöjligt att samtidigt ha en blomstrande ekonomi, ett handels- krig och en exportfrämjande svag dollar.

Vad Trump i alla fall har lyckats med är att förskjuta den politiska debattens spektrum. Det har en positiv sida, för det finns goda skäl att angripa skumma kinesiska handelsmetoder som statliga subventioner, diskriminering av utländska företag och stöld av patenträttigheter. Men det rymmer också ett gift för världsekonomin.

Det demokratiska partiet i USA har, liksom de närstående fackföreningarna, traditionellt haft betydligt mindre förståelse för frihandel och globalisering än Republikanerna. I namn av att försvara arbetstillfällen eller miljö har demokratiska kongressledamöter krävt protektionistiska handelshinder och knep, även när presidenten kommit från de egna leden.

Demokraterna gillade aldrig Nafta, frihandelsavtalet med Mexiko och Kanada. I valkampanjen 2016 tog Hillary Clinton avstånd från TPP, Barack Obamas Stillahavsavtal. Trump brännmärkte nyligen formellt Kina som

”valutamanipulatör”, men det har många demokrater velat göra länge.
Nu har Trumps aggressiva attityd mot både Kina och allierade västländer skapat ett oangenämt problem för oppositionen. Hur ska Demokraterna kunna vara hårdare motståndare till frihandel än presidenten?
Förvirringen avspeglas ofta i en ovilja att nämna Kina eller handel. Knappt någon lovar att annullera Trumps missriktade åtgärder, av rädsla för att reta radikala aktivister i primärvalen.
Favoriten Joe Biden är i grunden frihandelsvänlig men härmar ändå Trump genom att hitta på ovidkommande ursäkter för tullar. Partivänstern, som alltid sett frihandel som en fasad för storfinansens rofferi, har blivit värre. Bernie Sanders fortsätter sitt socialistiska fälttåg. Elizabeth Warren, en annan ledande presidentkandidat, har listat ett antal kriterier för nya frihandelsavtal som skulle utesluta de flesta länder.
De förr så frihandelsivrande Republikanerna har för sin del låtit sig hunsas av Trump. Partiet har tassat efter presidenten i alla möjliga frågor för att slippa bli kölhalade av hans fans. Varningarna för höga budgetunderskott har försvunnit, och detsamma gäller protektionismen. Vita husets fåraktiga idé att lägga tullar på Mexiko för att tvinga landet att stoppa migranter fick en del republikaner att sparka bakut, men i stort har partiet blivit Trumps.
Republikanerna kanske återupptäcker sin frihandelsvänliga ådra efter Trump, Demokraterna en mer pragmatisk liberalism. Men risken finns att America First fortsätter att ange takten, oavsett vem som vinner valet 2020.

Frihandel var en oundgänglig motor i det ekonomiska uppsvinget efter andra världskriget. Utan USA hackar det betänkligt.
DN 18/8 2019

Peter Wolodarski: Behåll förmågan att bli ursinnig och chockad.

SÖNDAG 18 AUGUSTI 2019

Polen är ett skrämmande exempel på hur snabbt demokratiska rättigheter vi har tagit för givna kan tas ifrån oss.

Hur lever man under en auktoritär regim? Den ryska författaren och journalisten Masha Gessen besvarade för några år sedan frågan med ett antal råd:
Lita på att den auktoritära ledaren menar vad han säger. Förleds inte av tecken på normalitet. Och behåll förmågan att bli ursinnig och chockad, skrev hon.
Gessens artikel handlade inte om Polen. Men det är skrämmande hur väl hennes auktoritära schema passar in på utvecklingen i landet.
För varje år som gått sedan höger-nationalistiska Lag och rättvisa kom till makten har de antiliberala tumskruvarna dragits åt. De styrandes lista över misshagliga har ständigt fyllts på sedan valsegern 2015. Det företrädare för regimen sagt, och som en del kanske trott varit orealistisk galenskap, har omsatts i destruktiv handling.
Gessen riktade sina varningar till medborgarna i en auktoritär stat. Men de borde egentligen läsas av omvärlden, för det är där risken för avtrubbning verkar vara som störst.
Ju grövre en regim beter sig, desto större är faran att vi vänjer oss och blundar för övergreppen.
När den polska regeringen i slutet av 2015 inledde förvandlingen av public service till en propagandamaskin för regimen, var många i Sverige chockade. Hur kunde ett demokratiskt land i vår närhet genomföra en sådan antidemokratisk manöver? Borde inte det vara omöjligt?
Det fanns liksom inte på kartan att den polska regeringen skulle framkalla utrensningar bland journalister med målet att gynna sig själv och svartmåla varje form av opposition. Ändå skedde just det – dessutom i rekordfart.

Sedan Lag och rättvisa påbörjade sina härjningar mot public service-tv och radio, har omkring 300 journalister, populära programledare och andra anställda fått sparken eller i praktiken tvingats sluta, enligt Piotr Stasinski, andreredaktör på den tongivande dagstidningen Gazeta Wyborcza. Public service-medierna är förvridna till oigenkännlighet. Oberoende journalistik har ersatts av regelrätta regimbulletiner, den självständiga rapporteringen och sökandet efter sanningen är i praktiken bannlysta.
Och precis som man kunde befara slutade det inte med angrepp på public service. De privata medier som ännu vägrar att dansa efter högernationalisternas pipa, anklagas återkommande för landsförräderi eller för att tjäna utländska intressen. Statliga bolag och myndigheter har dragit tillbaka sina annonser, samtidigt som privata företag uppmanas att inte förekomma i publikationer som rymmer kritik mot regimen. Den ledande oberoende dagstidningen Gazeta Wyborcza är en återkommande måltavla.
Syftet är tydligt: att kväsa oppositionella röster ekonomiskt och politiskt, att efter ungersk modell pressa fram en kör av antiliberala megafoner som förstärker regeringens makt över tanken.
Vinner Lag och rättvisa det stundande valet i höst är frågan vad nästa steg blir. Kan högernationalisterna tänkas försöka ta över privata medier? Sådana tankar har redan luftats. Och med tanke på att regimen angripit författningsdomstolen och försökt kriminalisera forskning som vågat problematisera mörka sidor i Polens historia, finns det nog ingen gräns för vilka oberoende institutioner man kan tänka sig att överta.

Om inte det ska bli verklighet måste alla som bryr sig om Polen börja engagera sig. Den polska regeringens respekt för inhemsk maktbalans har visat sig minimal, men regimen är inte opåverkad av vad omvärlden säger. En internationell solidaritetsrörelse skulle kunna bli en maktfaktor, precis som under kommunismens sista dagar på 1980-talet. Men det kräver att vi bibehåller vår förmåga att bli upprörda.

I år har de polska högernationalisterna bedrivit en regelrätt kampanj mot hbtq-personer. De verbala attackerna har nyligen ackompanjerats av våld från högerextrema grupper mot en prideparad, följt av iögonfallande likgiltighet från rättsväsendet. Det har noterats i den utländska nyhetsrapporteringen, men inte framkallat några utbredda protester.

Våra känselspröt tycks inte fungera som de ska när attacker mot mänskliga fri- och rättigheter sker i demokratiska länder i vår närhet.

I själva verket borde vi bli chockade av den råhet som präglar de polska högernationalisternas framfart, som påfallande ofta understöds av företrädare för den katolska kyrkan.

Hbtq-fria zoner? Det är inte ett skämt utan resolutioner som drivits igenom i mer än 20 lokala styren i Polen.

Beskrivningar av regnbågsflaggan som en smitta som vill behärska våra själar, jämförbar med kommunismens röda? Det är inte något obskyrt konstaterande på en hatsajt utan ord från Krakóws ärkebiskop Marek Jędraszewski under en minnesmässa.

Redaktionen för den viktigaste oberoende dagstidningen Gazeta Wyborcza hade helt

rätt när man i en appell för två veckor sedan manade till solidaritet med de utsatta och slagna. Trakasserier och våld sker inte i ett vakuum:
”I Polen har man piskat upp hat mot flyktingar, demonstranter, kvinnor som försvarat sina reproduktiva rättigheter, tyskar, judar, ukrainare, eliterna som är ’styrda av Soros’, unga läkare, människor med funktionsvariationer, lärare och deras elever och företrädare för ’genusideologin’”, skrev tidningen.
Men orkar vi engagera oss?
Runt om i världen sveper just nu antiliberala vågor över rader av länder. I Hongkong riskerar demokratiaktivister livet när den kinesiska övermakten kräver lydnad. I Moskva blir demonstranter slagna på gatan när de försöker göra sin röst hörda. I USA ger sig presidenten – i ännu ett exempellöst utspel – på oppositionen genom att begära att Israel bannlyser två demokratiska kongressledamöter från inresa till landet.
Så vem ska bry sig om Polen?
Vi som befinner oss på andra sidan Östersjön måste bry oss. Faller det demokratiska Polen faller 1989 års stora idé om ett enat Europa. Och precis som tidigare i historien kan vi vara säkra på att det som börjar i Polen inte kommer att sluta i Polen.

Peter Wolodarski
peter.wolodarski@dn.se
chefredaktör

Hennes sätt får det auktoritära systemet att bita sig i svansen

SÖNDAG 18 AUGUSTI 2019

Moskva. Protestvågen i Moskva saknar visserligen ledare. Men den har lyft upp nya namn. Ett av rörelsens ansikten är en 31-årig kvinna vid namn Ljubov Sobol.

Hon är rolig och rapp – men alltid korrekt.

Hon vet hur man talar utan att bli avbruten. Det är en viktig egenskap när man tillhör den ryska oppositionen och dessutom är kvinna. Men det viktigaste är att hon vet hur man får ett auktoritärt system att bita sig i svansen.

Det hela liknar en scen ur en sketch. Fyra poliser bär soffan. Flera springer bredvid. På soffan sitter en gapskrattande ung kvinna klädd i högklackat, röd klänning och ulster. Hon filmar alltsammans med sin telefon.

– Det här måste gå till Moskvavalens historia, säger hon mellan skrattattackerna.

Kvinnan som blir utburen ur ryska Centralvalnämnden heter Ljubov Sobol. Ännu för några år sedan var hon en för den ryska allmänheten tämligen okänd jurist. Hon jobbade för oppositionsledaren Aleksej Navalnyj och hjälpte honom att

gräva fram korruptionsfall inom den högsta ryska statsledningen.
Nu är hon den ryska proteströrelsens nya ansikte. En repliksnabb, högintelligent och orädd 31-årig kvinna med svartbågade glasögon och oklanderligt prydlig image. Sobol är en typisk produkt av den resursstarka Moskvamedelklassen. Född i en medelklassfamilj i Lobnja utanför Moskva blev hon antagen för juridikstudier på prestigefyllda MGU (Moskvas statliga universitet) år 2006. Planen var att bli affärsjurist, ett av de mest lukrativa jobben man kan ha i Moskva.
År 2011 tog Sobol sin examen med toppbetyg. Hon visste vad hon ville: göra karriär på ett av de internationella konsultbolag som täljer guld i Moskva. I kikaren hade hon multinationella McKinsey & Company.
Att jobba inom det ryska rättssystemet intresserade henne inte. Hon hade gjort inhopp som sekreterare vid Presnenskij tingsrätt i Moskva och bevittnat det korrumperade systemet med egna ögon.
– Jag är inte intresserad av att sätta hederliga företagare som vägrar betala mutor i fängelse, har hon konstaterat i en senare intervju för den oberoende tv-kanalen Dozjd.
På McKinsey kunde man tjäna storkovan. Några sådana utsikter finns inte för den som jobbar för den ryska oppositionen. Men när oppositionsledaren Navalnyj på sin blogg meddelade att han sökte nya jurister gick Sobol i alla fall på arbetsintervjun. Navalnyj, själv jurist, hade startat en ny politisk genre – ett slags blandning av politik och grävande journalistik där han specialiserade sig på

att avslöja korruption inom statliga uppköp.
Det tilltalade Sobol. I likhet med många andra unga Moskvabor hade hon varit valobservatör och sett med egna ögon hur valurnorna proppades fulla med färdigt ifyllda röstsedlar. Hon hade också jobbat som volontär på ett härbärge för hemlösa hundar i Chimki utanför Moskva. Det fungerade som många andra ställen i Ryssland: kommunala pengar som hade fördelats för verksamheten stals.
När Sobol kom till arbetsintervjun ställde Navalnyj helt andra frågor än hon hade föreställt sig.
– Han frågade mig om jag inte är rädd för att jobba för honom. Och så undrade han vad min familj anser om saken, berättar Sobol i en intervju för BBC.
Sobol hade egentligen redan erbjudits ett annat jobb, som jurist vid ryska Centralbanken. Istället valde hon Navalnyj, närmare bestämt hans dåvarande organisation RosPil. Lönen var 60 000 rubel, motsvarande ca 8 000 kronor. Det är en bråkdel av vad framgångsrika affärsjurister tjänar i Moskva.
– Jag frågade inte ens om lönen, jag var beredd att jobba som volontär. Orättvisor är något jag tar mycket personligt, säger Ljubov Sobol till BBC.
Det första mars år 2011 började Sobol på Navalnyjs stab. I december samma år utbröt omfattande demonstrationer i Moskva mot valfusket.
Följande år valdes Sobol in i den ryska oppositionens så kallade koordinationsråd, jämsides med kända namn som Aleksej Navalnj, Boris Nemtsov och Ksenija Sobtjak. Rådet upplöstes redan följade år på grund av inre

konflikter. Den ryska oppositionen är känd för sin kroniska oförmåga att dra jämnt.
År 2017 fick Sobol en ny roll då Navalnyj gjorde henne till studiovärd för en ny politisk show vid namn Kaktus. Den sändes på hans Youtubekanal Navalny Live men lades ner redan efter ett år.
Vid det laget hade Sobol blivit ett känt ansikte för Navalnyjs hundratusentals tittare. Hon arbetar nu som chefsproducent för Navalny Live och syns fortsättningsvis ofta i rutan med välgjorda, slagfärdiga rapporter om korruption bland ryska makthavare.
Samtidigt lade Sobol målmedvetet grunden för sin politiska karriär.
Att ställa upp i val för oppositionen i Ryssland är ett drygt jobb som kräver omfattande juridiska kunskaper. Bara partier som redan har mandat i duman eller stadsfullmäktige har rätt att registrera kandidater i val utan förbehåll. Alla andra måste samla ihop ett antal namnunderskrifter. De måste utgöra minst tre procent av antalet röstberättigade i den valkrets man vill ställa upp i.
Även om man lyckas samla ihop tillräckligt många underskrifter är risken stor att valmyndigheterna inte godkänner dem.
År 2014 försökte Sobol ställa upp i kommunalvalet, men drog tillbaka sin kandidatur i sista stund då hon inte lyckades få ihop tillräckligt många underskrifter. År 2016 ville hon bli kandidat i dumavalet, men förhandlingarna med oppositionspartierna Jabloko och Parnas strandade.
I år samlade Sobol ett stort arbetslag omkring sig och lämnade i början av juli in tillräckligt många underskrifter för att kunna ställa upp i Moskvas kommunalval den 8 september. Centralvalnämnden

vägrade godkänna dem och påstod att en för stor andel var falska.
Sobol vidhåller att underskrifterna är äkta. Hon protesterade genom att hungerstrejka i över en månad, från den 13 juli till den 15 augusti. På ett offentligt möte konfronterade hon Centralvalnämndens ordförande Ella Pamfilova. Pamfilova försökte avbryta henne, men blev tvungen att ge upp då Sobol vägrade låta sig tystas. I en klassiskt patriarkal gest, där han inte ens kunde komma ihåg Sobols riktiga namn, försökte valnämndsmedlemmen Boris Ebzejev avfärda henne.
– Ljubov Anatoljevna... förlåt Eduardovna... ni har framtiden för er, sluddrade Ebzejev.
Inlägget har spelats upp gång på gång av Navalnyj-teamet. Ebzejevs sluddrande prat och maktfullkomliga stil påminner närmast om den senila sovjetledaren Brezjnevs.
De här händelserna är en del av bakgrunden till protestvågen i Moskva. Ljubov Sobol är visserligen inte huvudpersonen. Hon är bara ett av många exempel på hur ryska myndigheter marginaliserar oppositionen. Men Sobols fall är det mest kända. Hon kan som få andra utnyttja det auktoritära systemet, få det att bita sig i svansen.
Sobol fick sin hämnd några veckor senare då hon presenterade en ny undersökning på Navalny Live-kanalen om Ebzejev. Det har visat sig att hans barnbarn som fyraåring köpte en lyxbostad på 274 kvadratmeter i centrala Moskva för en halv miljard rubel. Tre år senare såldes bostaden till ett brevlådeföretag på Virgin Islands, Jungfruöarna, också nu i barnbarnets namn. Istället köptes – än en

gång i barnbarnets namn – en lyxvilla på Moskvas miljonärsgata Rubljovka.
– Fantastiskt att en sjuåring kan göra sådana affärer. Vem kan det vara som har tjänat dessa pengar? undrar Ljubov Sobol i en för Navalnyj-teamet typisk ironisk släng.
Den 25 juli inledde Sobol en sittstrejk på Centralvalnämnden. Det hela slutade i den vid det här laget berömda scenen där hon bärs ut på en soffa. På samma sätt som Navalnyj är Sobol skicklig på att få makthavarna att framstå som skrattretande, att utnyttja deras metoder för att iscensätta situationer som blir virala på nätet.
Sobols politiska budskap handlar framför allt om rättsstaten. Hon upprepar om och om igen att Ryssland måste bli en rättsstat, att folk måste sluta leva i ”skräck och galenskap”.
– Man får intrycket att vår grundlag har blivit en samling slagord för oppositionen. Det är inga märkliga krav vi framför. Allt står i konstitutionen, säger Ljubov Sobol i ett av sina framträdanden på Navalny Live.
Många ställer sig frågan om inte Sobol håller på att bli en konkurrent till Navalnyj. Rysslands liberala intellektuella är inte särskilt förtjusta i Navalnyj och han anklagas ofta för att vara en envåldshärskare som inte tål diskussioner. Men Sobol försvarar honom lojalt.
– Navalynj är ingen hövding. Ingen på staben är rädd för honom. Vi fattar alla våra beslut demokratiskt och ofta grälar vi. Men att folk respekterar honom är normalt. Han är den viktigaste oppositionsledaren, säger hon i en intervju med Dozjd.

Navalnyj skrev för sin del ett blogginlägg om Sobol i fredags.
– En ny politisk ledare är född, utropar han.
Både Sobol och Navalnyj anklagas för populism då de kritiserar inte bara uppenbara problem som korruptionen. De motsätter sig också impopulära men enligt experterna nödvändiga reformer, till exempel att införa parkeringsavgifter i Moskva.
Sobol tycker om att upprepa tämligen intetsägande fraser, som att hon vill leva i ett ”underbart framtida Ryssland”. På en fråga vad det här betyder svarade hon nyligen att hon vill koka borsjtj och fostra sitt barn.
Till Dozjd säger hon att uttalandet har missförståtts.
– Innan jag började jobba för Navalnyj ville jag bli affärsjurist på en stor konsultfirma. Jag är yrkeskvinna och jag tänker inte sitta hemma. Men jag tänker heller inte kedja mig fast vid min stol om jag till exempel blir invald i duman.
Den urbana, högutbildade Sobol är rolig och dräpande – men i motsats till Navalnyj är hon inte folklig. Hon talar alltid korrekt och med Moskvabrytning. Hon tillhör en privilegierad medelklass, hennes man är akademiker och antropolog. Sobol har ofta fått frågan hur hon ska kunna tilltala ett brett väljarsegment. Det är inte en fråga hon uppskattar.
– Vi som demonstrerar i Moskva är vanliga människor. Vi är ingen ”kreativ klass”. Alla lider av rättslösheten i vårt land, oberoende av vad man jobbar med och vem man är.

Fakta. Maken angreps med spruta

Född: Den 13 december 1987 i Lobjnja utanför Moskva. Bakgrund: Blev färdig jurist vid Moskva statliga universitet (MGU) år 2011. Började jobba som jurist åt oppositionsledaren Aleksej Navalnyj samma år.
Civilstånd: Sobols ursprungliga efternamn är Fedenjova. Hon är gift för andra gången och har behållit sin första mans efternamn. Hennes nuvarande man, Sergej Mochov, är antropolog och forskare. Paret har en dotter, Miroslava, född år 2014.
Sobols halvbror Grigorj Musatov deltog aktivt i Majdanrevolutionen i Kiev 2013–2014. Kremllojala medier lyfter ofta fram denna omständighet för att diskreditera henne. I november 2016 anfölls Sobols man Sergej Mochov av en okänd person som injicerade honom med psykofarmaka. Mochov fördes till sjukhuset och klarade sig. Enligt oberoende Novaja Gazetas undersökningar var det Jevgenij Prigozjin, en Putin närstående affärsman, som hade organiserat dådet.

”Det här är inte slutet på protesterna”

SÖNDAG 18 AUGUSTI 2019

Moskva. Demonstrationerna för fria val i Moskva fortsatte på lördagen. För att undvika massgripanden valde aktivisterna att gå ut i enmansdemonstrationer. De säger att det här inte är slutet på protesterna.

– På de stora demonstrationerna har hundratals människor gripits. Därför beslöt vi att göra så här. Det här betyder inte att proteströrelsen falnar. Folk kommer att fortsätta gå ut på gatan, säger Maria Rjabikova.

Hon håller upp ett plakat till stöd för Konstantin Kotov. Kotov är en aktivist som greps i slutet av juli efter att ha demonstrerat för den fängslade ukrainska regissören Oleg Sentsov. Dessutom sitter åtta personer frihetsberövade misstänkta för att ha deltagit i så kallade massupplopp. Oppositionsledarna Aleksej Navalnyj, Dmitrij Gudkov och Ilja Jasjin sitter alla i tillfällig arrest.
Det statliga trafikbolaget Mosgortrans har dragit organisatörerna för demonstrationen den 27 juli inför rätta. Bolaget kräver motsvarande ca 1,7 miljoner kronor i ersättning för att trafiken stördes.
Enligt organisatörerna är det här bara ett sätt att skrämma folk till att sluta demonstrera.
– Så här är det alltid hos oss. När makthavarna har satt igång med repressiva metoder kan de inte backa, säger journalisten Ilja Azar. Han är en av dem som organiserade enmans-demonstrationerna, som genomfördes fredligt på tre olika platser i centrala Moskva. I motsats till under tidigare demonstrationer skedde få gripanden Demonstranterna krävde ursprungligen fria val. De ryska valmyndigheterna låter inte oppositionens kandidater registrera sig i Moskvas kommunalval den 8 september. Sedan dess har fyra demonstrationer hållits. Den största, 10 augusti, samlade upp till 60 000 deltagare.
Enligt Azar har den nya ryska protesträrelsen i och med detta redan visat att den är att räkna med.
– Så här stora demonstrationer har vi inte haft i Moskva sedan 2012, säger han.
Anna-Lena Laurén

Lagren av skyddsutrustning sinar inför nya sammandrabbningar

SÖNDAG 18 AUGUSTI 2019

Skyddsutrustning har blivit hårdvaluta i demonstrationernas Hongkong. Priserna går upp och lagren av gasmasker och hjälmar säljs ut inför söndagens planerade massdemonstration.

Hongkong.

”Vi ses i Victoria Park på söndag”, skanderade demonstranterna på lördagskvällen efter att en massiv polisstyrka drivit dem längre och längre bort från polisstationen i Mong Kok där de kastat ägg mot polisstationen och ropat slagord.

Efter snart tre månaders protester står polisen i skottlinjen för massiv kritik bland Hongkongs demonstranter. Det dröjer inte många sekunder i samtal med en demonstrant förrän polisen kommer på tal. Den anklagas för övervåld och för att gå Pekings ärenden. Vare sig det handlar om de som deltog i lärarnas fredliga demonstration på lördagen eller de mer aggressiva protesterna senare under lördagen – polisen har blivit allt mer avskydd av en del demonstranter som helt tappat förtroendet för rättsstaten.

I lördagens demonstration från Hoi Sahm Park, på Kowloonhalvön, hettade det till ordentligt. När svartklädda demonstranter överträdde demonstrationstillståndet och utrustade med gasmask ropade slagord mot polisen rullade plötsligt en konvoj med polisbussar in. Ett hundratal poliser i full mundering klev ut och sprang snabbt mot demonstranterna längs gator med lördagsflanerande par och turister.
Till sist gav demonstranterna upp. Nu laddar de inför söndagen då en massdemonstration i Hongkong är inplanerad. Att många rustar för våld är tydligt. Under lördagens demonstration bildades snabbt en kö utanför ett hål i väggen som säljer gasmasker, hjälmar och speciella skyddsglasögon mot laser. Skyddsutrustning har blivit hårdvaluta i protesternas Hongkong. Priserna har gått upp och lagren säljs ut.
Ingen försvarar egentligen våld i demonstrantleden. Men många uttrycker förståelse för dem som inte ser någon annan utväg.
– Vi lärare använder inte våld. Men vi kan förstå andra som gör det. Regeringen svarar inte på våra krav och polisen använder mer våld än vad den behöver. Det är inte acceptabelt, säger Fung Wai Wan, ordförande för lärarnas fackförbund.
Några tecken på att aktivisternas energi är på väg att sina syns inte. Visserligen klagar många på att de är trötta. Men de tycker sig inte ha något val.
– Vi har demonstrerat varje helg. Det är väldigt tröttande, men vi vill inte ge upp. Det här blir en långvarig strid, säger läraren Chow som inte vill uppge sitt förnamn.
Alltfler är rädda för att lämna ut sitt namn och att vara med på bild. Det verkar vara

en blandning av rädsla för hur centralregeringen i Kina ska hantera uppgifterna om de ser deras namn i medierna och för att de ska gripas. Flera nämner också att polisen beblandar sig med demonstranterna.
– Man vet aldrig, civilklädda poliser kan stå bredvid oss, och en del av dem är kineser, säger Chow.
Marianne Björklund

Norge stoppar miljarder till regnskogen efter dispyt

SÖNDAG 18 AUGUSTI 2019

Norge har donerat flera miljarder kronor för att rädda Brasiliens regnskog. Nu stoppas utbetalningarna efter att skogsskövlingen ökat med - nästan 300 procent på ett år.
Rio de Janeiro.
Norge har agerat kraftfullt och ställt in satsningarna på 2,5 miljarder kronor till den så kallade Amazonasfonden, som

Norge tog initiativ till för elva år sedan. Hittills har Norge, tillsammans med Tyskland, investerat motsvarande 4,5 miljarder kronor i att skapa en hållbar utveckling av Amazonas, men efter att högerpopulisten Jair Bolsonaro blev president har relationerna med Brasilien försämrats. Tyskland lämnade Amazonasfonden i juli och nu följer Norge efter.
– Är det inte Norge som är det där landet som dödar valar uppe i nordpolen? Ta de pengarna och hjälp Angela Merkel att återplantera (skog) i Tyskland, kommenterade Jair Bolsonaro Norges och Tysklands agerande.
Tonen som han använder visar att han inte tänker låta några av världens rikaste länder ha inflytande över vad Brasilien väljer att göra med världens viktigaste regnskog. Trots att skövlingen av Amazonas är illegal enligt brasiliansk lag fortsätter han att montera ned skyddet av regnskogen.
Presidenten tror inte på klimatförändringar, och menar att jordbruket behöver mark till boskapsuppfödning för att kunna exportera nötkött till bland annat Europa.
Norges miljöminister Ola Elvestuen, som suttit i Amazonasfondens styrelse, säger att den kommande betalningen har stoppats.
– Vad Brasilien visar är att landet inte längre vill stoppa skövlingen, säger han.
Enligt Brasiliens rymdforskningsinstitut INPE, som övervakar Amazonas med satelliter, ökade skövlingarna i juli med 278 procent, jämfört med föregående år. Det är den största ökningen sedan mätningarna började. I genomsnitt skövlas varje dag en yta som motsvarar ön

Manhattan i USA. Snarare än att göra något åt den rekordhöga avskogningen valde Bolsonaro att sparka chefen för rymdforskningsinstitutet. I stället har han tillsatt en militär som lovat att presentera kommande siffror för Bolsonaro innan han gör dem tillgängliga för medierna. Miljöorganisationen Greenpeace har reagerat starkt på chefsbytet.

– Bolsonaro vet att hans regering är huvudansvarig för den nuvarande förstörelsen av Amazonas. Sedan regeringen tog makten har den systematiskt nedmonterat Brasiliens förmåga att bekämpa avskogning. Och nu försöker Bolsonaro dölja sanningen genom att censurera forskare, säger Marcio Astrini, koordinator för Greenpeace i Brasilien, i ett uttalande.

Den ökade skövlingen drivs på av jordbruket som vill ha mer mark till att föda upp nötkreatur och odla sojabönor. Kritiker menar att så länge den globala efterfrågan är hög kommer Amazonas och klimatet att ta smällen. Bolsonaros plan är att få fart på landets ekonomi så att han kan bli återvald. En ökad försäljning av brasiliansk biff och sojabönor riskerar därmed Amazonas framtid, hävdar en del forskare.

Henrik Brandão Jönsson

Grönland är inte till salu och kan inte säljas, men Grönland är öppet för handel och samarbete med andra länder – inklusive USA.

SÖNDAG 18 AUGUSTI 2019

Grönlands regeringschef Kim Kielsen apropå rapporterna om att USA:s president Donald Trump uttryckt en önskan om att köpa den arktiska ön.
TT-Ritzau

Sudaneser enas om övergång till civilt styre

SÖNDAG 18 AUGUSTI 2019

Sudan. Efter trettio år av diktatur under despoten Omar al-Bashir har Sudan tagit ett viktigt steg mot civilt styre.
Sudanesiska generaler och protestledare undertecknade på lördagen en deklaration om övergången till civilt styre i det våldshärjade landet.
I dag, söndag, inträffar nästa milstolpe, då medlemmarna i det civil-militära styrande övergångsrådet ska tillkännages.
Protestledarna har nominerat Abdalla Hamdok, tidigare chef för FN:s ekonomiska kommission för Afrika (ECA), till posten som premiärminister, enligt AFP.**TT**

USA kräver nytt beslag av iransk oljetanker

SÖNDAG 18 AUGUSTI 2019

Gibraltar. USA:s justitiedepartement har beordrat att den iranska oljetankern Grace 1, som ligger för ankar utanför det brittiskkontrollerade Gibraltar, åter ska beslagtas.
Tankern kan enligt det amerikanska justitiedepartementet kopplas till bland annat penningtvätt och terrorbrott.
I ett uttalande kräver man även att närmare tio miljoner kronor på ett bankkonto tillhörande ett bolag med kopplingar till det iranska revolutionsgardet, som USA betraktar som en terrororganisation, ska konfiskeras.
TT-AFP

USA ger Huawei uppskov – får ny frist

SÖNDAG 18 AUGUSTI 2019

USA kommer att bevilja Huawei ett nytt uppskov, uppger källor för Reuters. Det innebär att den kinesiska telekomjätten får tillåtelse att köpa amerikanska komponenter i ytterligare 90 dagar.

USA:s regering har länge anklagat Huawei för nära band med den kinesiska statens underrättelsetjänst och för att ha stulit patenterad amerikansk teknik. Bolaget har därför svartlistats av USA, vilket fått flera amerikanska teknikbolag, däribland Google, att avbryta sitt samarbete med företaget.

I morgon, måndag, skulle Huaweis förlängda licens med Google löpa ut. Det skulle innebära att bolaget tvingas förlita sig på andra operativsystem än Googles populära Android.

Förra veckan presenterade Huawei en plan B – ett eget operativsystem för mobila enheter kallat Harmony OS. Den första versionen väntas bli släppt senare i år.

– Deras egen version är klar och redo att använda, men de vill såklart helst ha alla Googles appar genom onlinebutiken Google Play, och jobbar fortfarande på att få ett avtal med Google igen, säger analysföretaget IDC:s analytiker Anders Elbak, som följer bolaget.

Men enligt källor till nyhetsbyrån Reuters kommer det amerikanska handelsdepartementet nu att bevilja bolaget uppskov och förlänga tidsfristen med ytterligare 90 dagar.
Att telefonerna har Googles operativsystem är avgörande för bolagets framtid, eftersom konsumenterna vill kunna ladda ner de allra populäraste apparna, menar Anders Elbak.
– Jag tror det kan bli en utmaning. Användaren måste kunna installera de funktioner som de vill använda. Om man plötsligt inte kan använda Googles operativsystem och ladda ner appar som Instagram, Snapchat eller Facebook finns det ingen som vill köpa telefonerna. Även om de har sitt eget operativsystem hjälper det alltså föga, om allt för mycket innehåll saknas.
– Jag tror inte att det spelar så stor roll på den kinesiska marknaden där de har många egna system. Men i Europa där de haft riktigt stora framgångar de senaste åren kan det bli problem.
Han säger att bolaget har en väsentlig marknadsandel i Europa på omkring 20 procent, vilket innebär en tredjeplats i världsdelen efter bjässarna Apple och Samsung.
Trots turbulensen redovisade Huawei goda siffror för det andra kvartalet.
– Vi har inte sett försäljningseffekter i Europa ännu. Men om vi börjar se att de går miste om viktiga funktioner och det uppstår komplikationer för deras användare, då kommer vi att se effekter.
I samband med kvartalsrapporten meddelade bolaget visserligen att de räknar med sämre tillväxt framöver och att

svartlistningen kommer att slå hårt mot intäkterna.

Den största frågan framöver är om och när Huawei får ett nytt avtalstillstånd med Google, enligt Anders Elbak.

– Huawei är ju samtidigt en stor partner för Google. Frågan är om EU kan hitta en kompromiss för exempelvis försäljning i Europa utan att det blir problem, för vi har ju ett pågående handelskrig, säger han.

Enligt Reuters har varken USA:s handelsdepartement, det kinesiska utrikesdepartementet eller Huawei kommenterat uppgifterna.

DN TT

Vi tror att jorden är till för oss

SÖNDAG 18 AUGUSTI 2019

Den moderna människan tycker sig ha rätt till precis allt. Varor, resor, upplevelser – till och med barn. Vi tycks inte stå ut med att något skulle kunna vara otillgängligt för oss. ”- Klimatförändringarna visar att det tankesättet står inför ett dramatiskt - skifte”, skriver Rebecka Kärde.

I höstas tillbringade jag några dagar i Uzbekistans näst största stad Samarkand. En morgon gick jag upp tidigt för att besöka ett medeltida

gravkammarkomplex. När jag kom dit var det dåligt väder, mulet och regnigt. Jag blev irriterad. Och kom på mig själv med att tänka något i stil med: så här ska det inte *behöva* vara. Det måste finnas någon att ringa!

Det var en förnedrande, fruktansvärt bortskämd tanke, och jag skämdes så fort jag hade tänkt den. Men jag tror inte att jag är ensam bland privilegierade personer i västvärlden om att någon gång ha känt så här. Att på ett groteskt sätt ha förväntat sig att världen ska stå till ens förfogande, och att det man vill ha ska vara åtminstone teoretiskt åtkomligt – om det så är något så godtyckligt som fint väder.

En som benat i den här känslan är den tyske sociologen Hartmut Rosa, vars senaste bok, den i våras utkomna ”Unverfügbarkeit” (”Otillgänglighet”), är bland det mest fruktbara jag har läst på senare år. Boken bygger vidare på de teorier som Rosa lade fram i det 800 sidor långa storverket ”Resonanz. Eine Soziologie der Weltbeziehung” (”Resonans. En sociologi för förhållandet till världen”) från 2016. Där utvecklar han sina tankar om det han kallar för ”resonans”. Ordet betecknar för Rosa ett särskilt förhållandemodus, det vill säga ett visst sätt för människan att vara i, påverkas av och interagera med omvärlden.

Jag ska återkomma till resonansen. Men först bör något sägas om ”Unverfügbarkeit” och om vad Rosa egentligen menar med sitt otillgänglighetsbegrepp, som så träffande fångar in det jag kände i Samarkand.

Hans tes skulle kunna sammanfattas så här: det (sen-)moderna samhällets främsta drivkraft är att i så hög grad som möjligt

göra världen tillgänglig. Kunskap, landområden, erfarenheter – allt ska erövras, behärskas, utnyttjas, maximeras, göras möjligt att beräkna och förutse.
Ett givet exempel på hur denna strävan har tagit sig uttryck är kolonialismen: hur mäktiga stater tagit och tar kontroll över mindre mäktiga sådana. Ett mer trivialt rör förhållandet till den egna kroppen. Den uppfattas inte som beständig, utan som något man själv kontrollerar och som hela tiden kan förbättras. Fettprocenten ska ner, muskelmassan upp, levervärden sänkas. Samma sak gäller ”personligheten”: gör dig av med din ångest! Höj din sociala kompetens!
För den senmoderna människan, menar Rosa, framstår världen som en serie ”aggressionspunkter”. Omvärlden uppfattas som motstånd, som något att övervinna: böcker ska *läsas*, platser *fotograferas*, semestern *avnjutas*.
Egentligen handlar det inte om girighet, utan om rädslan för ”der Immer-weniger”, det ständigt-mindre. Katastrofen antas lura bakom hörnet. Det är bara genom att växa och optimera som man kan hålla den stången.
Från och med upplysningen och den industriella revolutionen har det västerländska samhället nämligen kännetecknats av vad Rosa kallar för ”dynamisk stabilisering”: tanken att status quo bara kan bibehållas via tillväxt, snarare än genom förvaltning av det befintliga. Därför är detta samhälle tvunget att hela tiden maximera tillgängligheten, eller som Rosa skriver, att ”öka världsräckvidden”.
Vår tids kategoriska imperativ, menar han, lyder: ”handla i varje situation så att din världsräckvidd blir större.”

Eftersom kapitalismen förvandlat i stort sett allting till en vara, och varans själva väsen är att den är (blir) tillgänglig, gäller samma påbud på konsumtionens område. Rosa hänvisar till fall där människor krävt biljettpengarna tillbaka när favoritfotbollslaget förlorat (trots att själva charmen med fotboll är otillgängligheten – man vet inte hur det ska gå!), eller stämt resebolag för att det varit dåligt väder på semestern. Vilket jag alltså själv i en nattsvart sekund inte övervägde, men åtminstone kunde relatera till.

För vad är det egentligen man betalar för? Vad begär man när man begär en resa, en sommarstuga, ett par nya skor? Knappast varan i sig, utan det den lovar: att resan ger en nya perspektiv, att sommarstugan skänker lugn och samklang med naturen, att skorna gör en mer självsäker, får en att föra sig annorlunda. Egentligen söker vi det främmande, det oförutsägbara. Det är ett begär till ett förhållande, en relation, en *resonanserfarenhet*, som bara blir realiserbart som begär till en vara.

Häri ligger tillgänglighetens paradox. En helt igenom tillgänglig och planerad värld är nämligen också en död värld, menar Rosa. Det gäller dels på ett fysiskt plan, till exempel i det att flygresor utomlands förstör den värld den ska ta passagerarna till. Men frågan har också en existentiell dimension. Resonansen, genklangen med omvärlden, känslan av att stå i verklig förbindelse med ett landskap, ett konstverk, en människa, är nämligen konstitutivt otillgänglig. Den kan inte tvingas fram, utan tycks tvärtom rygga tillbaka så fort man närmar sig. Rosa jämför med att försöka somna: ju mer intensivt man försöker, desto svårare blir det.

*

Ett av Rosas exempel på en sfär som flyttat över från otillgängligheten till tillgängligheten är barnalstrandet. Tidigare kom ett barn när det kom, och abort var en livsfarlig, ofta olaglig process. I dag kan människor i rika samhällen förhindra oönskade graviditeter med hjälp av preventivmedel. IVF-behandlingar gör att fler kan bli gravida, medan den som vill vänta kan frysa in sina ägg. I allt högre grad kan dessutom själva utfallet – barnet – optimeras, med hjälp av fostervattenprover och genteknik.

För att vara tydlig: Rosa menar inte att detta är *fel*. Det är själva principen som intresserar honom. Själv tänker jag på surrogatmödraskap, ett ämne som debatterats intensivt på svenska kultur- och ledarsidor under sommaren. Och jag påminns om ett avsnitt av P1 Dokumentär (”Vår dotter föddes av en surrogatmamma”, 2017), där Lollo Collmar intervjuar en svensk kvinna som med sin man fått barn via en surrogatmamma i Georgien. Kvinnan framställs som klok och reflekterande. Hon är väl insatt i den etiska problematiken i att hyra en fattig människas kropp till något så fysiskt och psykiskt påfrestande som en graviditet. Men, säger hon till slut: ”En vän till mig har sagt: jamen, kan man inte få barn på den naturliga vägen, då ska man inte ha några barn heller. Men jag kan ju inte sätta mig här i min soffa och acceptera mitt livsöde.”

Att en sådan utsaga framstår som oproblematisk, ja till och med beundransvärd, säger något om vår kultur. För varför är det så självklart? Att ”acceptera sitt livsöde”, det vill säga

erkänna otillgängligheten, är väl en fundamental del av att vara människa? Att leva med vissa begränsningar och svårigheter, allt från så banala saker som dåligt väder på semestern till att livet inte blev som man hade tänkt sig.
Jag menar självklart inte att man ska finna sig i vad som helst, eller att den som utsätts för exempelvis rasism eller andra politiskt grundade orättvisor inte ska protestera. Men surrogatmödraskap fungerar tvärtom. Det handlar inte om att upphäva en orättvisa, utan om att instifta en. Alternativet är ju inte att barnet frambringas ur intet, utan att resurser flyttas från fattig till rik, från en människa till en annan.
Det mest intressanta med kvinnans formulering är kanske att den uttrycker en underliggande moralisk uppfattning om vad det är att ha *rätt* till någonting. Vill jag ha något tillräckligt mycket, förtjänar jag det, tycks logiken lyda. Det hänger ihop med vad psykologen David Smail har kallat för magisk voluntarism: uppfattningen att vad som helst är möjligt bara man önskar sig det, och att det därmed också är varje människas ansvar att förverkliga sina önskningar. Att skaffa barn via en surrogatmamma, är på så vis anständigare än att *ge upp*.
*
I dag står den här ideologin inför ett dramatiskt skifte. Klimatförändringarna markerar ett före och efter det som Hartmut Rosa skulle kalla för ”der Verheißung der Weltreichweitenvergrößerung”, löftet om att världsräckvidden ska öka. Och kapitalismen, vars kärna är förmågan till abstraktion – att förvandla människor till arbetskraft, ting till varor, kvinnor till

behållare av livmödrar – har mött en konkret gräns som är svår att argumentera bort. Mekanismerna bakom den katastrof som redan förändrat betingelserna för livet på jorden har ju inte uppstått av en slump, utan som resultat av flera seklers politiska och ekonomiska beslut.

Vad bör då göras? Motstånd, är väl det uppenbara svaret: mot fossilindustrin, mot den fria marknaden, mot den fortsatta exploateringen av naturresurser.

Frågan är hur högt man ska lägga förväntningarna. Jag tänker på klimatfilosofen Roy Scrantons uppmärksammade bok ”Att lära sig dö i antropocen” som nyligen kom i svensk översättning, där Scranton argumenterar för att människan inte kommer att kunna förhindra klimatkrisen.

Klimatförändringarna pågår redan, och mänsklig påverkan på naturen är så omfattande att vi trätt in i antropocen, en ny geologisk epok. I stället för att hoppas på en lösning bör vi ställa in oss på att avveckla den moderna civilisationen – att, som titeln lyder, lära oss dö.

Scrantons argumentation har förstås något förmätet över sig: det är ju lättare att lära sig dö i antropocen om både döden och antropocen är avlägsna hot, än om ens by hotas akut av översvämning. Men i sak tror jag att han har rätt. Klimatets kris är i lika hög grad det moderna förnuftets kris. Vi måste förstå den som en fullständig delegitimering av vår kulturs primära drivfjäder, det vill säga tillgängliggörandet, expansionen: i sammanhanget uttryckt i tanken att klimatkrisen kan ”lösas”, bara någon som haft ett TED-talk kommer på en tillräckligt bra idé.

Med Roy Scranton och Hartmut Rosa skulle man tvärtom kunna säga så här: att

det krävs ett nytt sätt att tänka vår kollektiva existens, som utgår från att ”vi” – den rika del av världens befolkning som bidragit allra mest till den förödande utvecklingen, men påverkas oproportionellt lite – inte kan få allt. I en värld med begränsade resurser, en värld som kommer bli allt svårare att leva i, *måste* stora delar av mänskligheten sänka sin levnadsstandard. I stället för gröna innovationer krävs en omläggning till krigsekonomi. Och i stället för ständigt ökad världsräckvidd, kanske, kanske resonans.

Rebecka Kärde

Thessaloniki
GREKLAND
Aten
20 mil
HALKIDIKI
ATHOS
KASSANDRA
SITHONIA
EGEISKA HAVET
10 km
1 Afytos
2 Nikiti
3 Lagomandra beach
4 Armenistis camping
5 Ammouliani
6 Ouranoupoli

Smaka på Halkidiki

SÖNDAG 18 AUGUSTI 2019

En dryg timmes bilresa söder om Thessaloniki hittar man en mycket genuin del av Grekland. Halvön Halkidiki med sina tre landtungor - Kassandra, Sithonia och Athos, ligger inbäddad i ett böljande landskap, omgiven av ett kristallklart vatten.

De gamla slitna och syndfulla hamnkvarteren i Ladadiki har likt så många av världens alla hamnstäder genomgått stora förändringar och totalt bytt skepnad de senaste åren. I dag ryms här de trendigaste restaurangerna, kaféerna och butikerna.

Här ligger också musikklubbarna, så kallade bouzoukias, tätt och kvällslivet är intensivt långt in på morgontimmarna, men så är också Thessaloniki Greklands viktigaste studentstad med konst-, film- och artistskolor. För den historiskt intresserade vimlar det av byggnadsverk från antiken och fantastiska museer. Letar du efter kristallklart vatten och härliga badstränder hittar du dem en timme söderut på Halkidikihalvön.

Vi slår oss ner på restaurangen Full tou meze vid Petrakakitorget och har sådan tur att krogen just fått in pinfärska gonos, små bläckfiskar. De är de första som serveras på tre månader, hälsar kyparen. Det dröjer inte länge innan bordet fylls av olika mezerätter.

Den godaste mezen till en ouzo är bläckfisk, och helst gonos, sägs det. Smaken gifter sig väl med havets vindar,

oliver och doften från pinjeträden. Maten på Halkidikihalvön är dess signum. När andra matgäster i landet med brinnande intresse diskuterar politik eller fotboll så rör sig samtalen runt en lång lunch i Thessaloniki oftast om mat.
Märkligt nog är det förhållandevis få turister som reser hit till den nordöstra delen av landet, men de som söker ett Grekland bortom turiststråken och exploaterade öarna i södra delen av landet kommer inte att bli besvikna. Här gömmer sig ett stycke genuint Grekland i miniformat.
Thessaloniki, belägen längs en viktig handelsled mellan öst och väst, är porten till halvöns berömda tre landremsor som skjuter ut i Egeiska havet. Staden har ofta kallats ”Lilla Istanbul” på grund av det ottomanska inflytandet från 1400-talet fram till 1912. Staden är av Stockholms storlek och breder ut sig runt Thermatiska bukten och upp längs sluttningarna mot Ano Poli dit vi nu vandrar genom allt smalare gränder högre och högre upp, längre och längre bort från de livliga kvarteren runt shoppinggatan Tsimiski.
Ju högre upp vi kommer, desto mer imponerande blir utsikten. På andra sidan bukten reser sig Olympos med sin snöklädda topp på nära 3 000 meter, Zeus och alla gudars hemort.
Efter en öl och en andhämtningspaus på baren Castras terrass intill Trigonion Tower och den gamla stadsmuren snitslar vi oss ner genom de smala gränderna igen i jakt på en genuin grekisk taverna. Vi finner den vid ett litet vackert torg och stiger in under taket av vinrankor. Det gröna taket på Igglis Taverna skuggar bättre än många andra moderna skapelser.

Från restaurangens högtalare hörs svagt tonerna från en musikgrupp som spelar rebetiko, en slags grekisk blues med rötter i Mindre Asien och med sånger av folkmusikkompositören Vassilis Tsitsanis. Det är med sången ”Omorfi Thessaloniki” i bakgrunden jag börjar samtala med svenskgreken Tony Kodros.
– Jag kom till Grekland som elvaåring och flyttade från Aten för sex år sedan. Jag trivs mycket bättre här, säger han.
– Thessaloniki är en coolare stad och mycket mer tillbakalutad än huvudstaden. Vi har ett slanguttryck för det, halara, som i korthet innebär att vi inte hetsar upp oss i onödan. Thessalonikerna behärskar helt enkelt konsten att njuta av livet. Det vilar en sorts bekymmerslöshet över folket här som inte ens den svåra ekonomiska krisen kunnat rå på.
– Men några fina bad har vi tyvärr inte. Ska vi njuta av havet över helgerna beger vi oss ner till de tre landtungorna Kassandra, Sithonia eller Athos en dryg timmes bilresa söderut.
När jag nästa dag träffar Tony ger han mig några värdefulla tips inför resan söderut i jakten på dessa kristallklara vatten.
– Du ska koncentrera dig på Sithonia, det mellersta av Halkidikis tre ben. Där hittar du gröna pinjeskogar och mysiga fiskebyar. Sithonia har klarat sig bäst från exploatering. Kassandra som ligger närmast Thessaloniki är mer lättillgängligt och därmed också mer välbesökt.
Sagt och gjort. Vi tar hyrbilen och beger oss söderut genom ett kuperat och bergigt landskap. Första anhalten blir den tredje landtungan Agion Oros Athos, en helig plats inom grekisk-ortodoxa kyrkan. Ouranoupoli är sista anhalten för

turistbesökaren. Till resten av halvön är det bara munkarna som bor i de 20-tal klostren och ett mycket begränsat antal manliga besökare som har tillträde. Kvinnor gör sig icke besvär.
Halkidiki är en underskattad del av Grekland, trots kristallklara vatten och fantastiska badvikar inbäddade bland pinjeträden. Här ligger ett av mina favorithotell, Eagles Palace Hotel, en exklusiv och vackert belägen resort i den bysantiska 1300-talsstaden Ouranoupoli. Klockan är strax efter sex på morgonen när jag från min balkong blickar ut över ett stilla hav i lätt soldis där vattenytan krusas av en ensam rödmålad fiskebåt på väg in till staden med dagens fångst. Längre bort bryts horisontlinjen av Sithonias konturer som skiftar i otaliga nyanser av blått.
”Grekland må ha alla världens problem, men det behåller livets sötma”, uttrycker en av författaren Theodor Kallifatides grekiska vänner i boken ”Ännu ett liv”. Själv ger Kallifatides sin tolkning av ”livets sötma”.
– Grekerna har en vilja och drivkraft att hela tiden låta livet växa, att inte begränsa eller kväva det vad som än händer. De har förmågan att njuta trots umbäranden. Grekland är ett land som ständigt är i kris, ett faktum som jag inte är stolt över, men som jag heller inte skäms för, säger han över en kopp kaffe och tillägger:
– Men jag måste erkänna att det gör ont i mitt grekiska hjärta.
Nästa dag tar vi bilen för en tur runt mittersta landtungan Sithonia. Första stoppet blir Armenistis med fina tavernor utmed småbåtshamnen. Till höger om oss reser sig bergen med sluttningarna klädda av pinjeskogar. På den västra sidan av Sithonia är kusten brantare och

badvikarna mindre, men också mer avskilda. En sådan liten pärla hittar vi intill Lagomandra beach på den smalaste delen av landtungan med ett litet mysigt kafé, Aqua Heaven Beach bar, högst uppe på klippan i skuggan under pinjeträden. När vi fortsätter till den mest populära landtungan Kassandra hamnar jag i en liten fiskeby som sätter minnen i rörelse från min ungdomsupplevelse av Halkidiki. När guden Apollo förälskade sig i Kassandra, i grekisk myt dotter till Trojas sista kungapar Priamos och Hekabe, lovade han att ge henne siargåvan om hon besvarade hans kärlek. Hon besvarade inte hans önskan.
Själv har jag lätt att bejaka denna förälskelse där jag sitter på klipphyllan i den vackra byn Afytos och blickar ut över havet och Toroneosbukten medan solen sakta försvinner och lämnar ett svagt skimmer av rosa och blå nyanser efter sig. Detta kallar jag livets sötma. Eller som Theodor Kallifatides själv uttrycker det:
– Ingenstans är havet så vackert och bergen så bedårande.

Jörgen Ulvsgärd

Bo bra

City Hotel Thessaloniki
Ett nyrenoverat hotell nära shoppinggatan Tsiminski och den långa strandpromenaden. Runt hörnet ligger det charmiga hamnkvarteret Ladadiki med barer och musikklubbar.
Adress: Komninon 11, Thessaloniki
www.cityhotel.gr

Eagles Pallas Hotel
Vill man njuta av ett lyxigt, men ändå personligt boende på Athos så är Eagles Palace Hotel stället att bo på. Vackert beläget, superfina restauranger, härliga bad och en perfekt utgångspunkt för att upptäcka Halkidiki med bil eller båt.

Adress: Ouranoupoli Halkidiki
www.eaglespalace.gr
Archodariki
Ett billigare och populärt alternativ till Eagles är detta lilla hotell inne i Ouranoupoli stad.
Adress: Ouranoupoli Halkidiki
www.archodariki.com
Aegean Blue Studios
Hotellet ligger fem minuters promenad från stranden i byn Afytos med panoramautsikt över Toroneosbukten och landtungan Sithonia.
Adress: Afytos
www.aegeanblueafitos.gr

Mat & dryck

Mourga
Anses av många vara staden Thessalonikis bästa fiskrestaurang. Här är det dagens fisk- och skaldjursfångst som dikterar menyn.
Adress: Christopoulou 12, Thessaloniki
Full tou meze
En av mina favoritrestauranger nere vid Petrakakitorget i hamnkvarteret Ladadiki. Utsökta genuina grekiska rätter och en härlig uteservering.
Adress: Katouni 3, Thessaloniki
www.fullmeze.gr
Agioli
Medelhavsmat. Bra läge för solnedgång över bukten eller för att titta på folkvimlet.
Adress: Nikis Avenue 15
www.agioli.gr
Arsanas
Detta är en favorit i Nikiti när det gäller fisk och vegetarisk mat.
Adress: Strandpromenaden, Nikiti
Ballaro
Italiensk restaurang på promenadstråket utmed havet med italienska maträtter i genuin tappning.
Adress: P. Mela 37, Thessaloniki
Lemoniadis
Bästa fiskrestaurangen i Ouranoupoli, som drivs av en hängiven matnörd, Salas. Fråga efter dagens fångst, då blir du inte besviken.
Adress: Ouranoupoli

Missa inte

Routonda
Galerius rotunda, byggd år 306 på order av en romersk härskare med samma namn. Tack vare de mer än sex meter tjocka väggarna har byggnaden överlevt. Rotundans ursprungliga ändamål är oklart, men i mer än 1 200 år fungerade den som kyrka. 1590 konverterades den till moské och då kom minareten till.

Adress: Pl. Agiou Georgiou Rotonta 5
Galeriusbågen
Roms viktigaste kulturella arv ligger i ena änden av Egnatiagatan i Thessaloniki. Triumfbågen är från 303 och är ett monument med scener över kejsar Galerius seger över perserna 297.
Stadens museer
För den kräsne museibesökaren är Thessaloniki en skattkammare. Arkeologiska museet och Bysantinska museet är mina favoriter.
Adress: Leoorou Stratou 2, Thessaloniki
www.mbp.gr

Resfakta.

Resa hit: Tåg Stockholm-Thessaloniki omfattar cirka fem byten i exempelvis Köpenhamn, Hamburg, Wien, Budapest och Bukarest.
Flyg: Bland annat Ryanair och SAS flyger Stockholm-Thessaloniki. Transfer ner till södra Halkidiki, kolla med bolaget liontransfer, www.liontransfer.com.
Koldioxidutsläpp: Flyg Stockholm-Thessaloniki cirka 706 kil per person, tur och retur, inklusive höghöjdseffekt. (För beräkningsmetod se www.klimatsmartsemester.se
Bästa tiden att åka dit: Precis som överallt runt medelhavet är juli och augusti hett och turisttätt. Åk hellre på våren/försommaren eller under hösten i september och oktober.
Valuta: Euro.
Tidsskillnad: Grekland ligger en timme före oss på sommaren.
Prisläge: Minst 30 procent billigare jämfört med Sverige.

Dela

Ledare: Hongkongbor-nas frihetskamp är också vår sak

MÅNDAG 19 AUGUSTI 2019

Drygt hundratusen Hongkongbor trotsade modigt diktaturen Kina på söndagen. De gick ut på gator och torg – trots uttalade hotfulla varningar från Peking – för att försvara och förhoppningsvis öka sina friheter.

Protesträrelsen har inga förgrundsgestalter men den kallar sig Civil Rights Human Front och uppmanar sympatisörerna att demonstrera lugnt och sansat. Våld undanbedes.

Under de senaste veckorna har frihetskampen förlamat flygplatsen i Hongkong genom att demonstranter har sittstrejkat där. Några har burit plakat med ursäkter för de besvär som protesterna skapar men där man också påpekat att det handlar om att få demokratiska rättigheter.

Polisen har svarat med såväl tårgas som infiltration av protesträrelsen.

Blodutgjutelse har redan skett. Förra helgen sköts en kvinna i ena ögat och hon riskerar att bli blind. Detta föranledde ännu större sympatiyttringar.

Hongkong har vissa friheter och en särskild status inom ramen för ”ett land,

två system” fram till 2047.
Demonstranterna vill försäkra sig om att staden inte blir bara ”ytterligare en stad i Kina” utan att den får behålla sin självständighet. De önskar också fria val och att Hongkongs ledare Carrie Lam avgår.
Att utmana ledningen i Kina är ingen liten sak. Kommunistpartiet är totalitärt och kräver lydnad av folket. Uigurier sätts i omskolningsläger och befolkningen förvägras mänskliga fri- och rättigheter. Internet censureras och alla ska övervakas i ett gigantiskt socialt kontrollsystem.
Att inte ställa sig i ledet får svåra konsekvenser. Att då demonstrera i Hongkong är imponerande. Man riskerar att skadas i direkta konfrontationer med polis och att sättas i fängelse. Hittills har 748 personer anhållits under protestvågen.
Man försakar också arbetsinkomster när man dag ut och in deltar i olika manifestationer.
Kommunistregimen i Peking menar dock att ”beteendet ligger nära terrorism”. Militärfordon och soldater har mobiliserats i Fastlandskina, nära gränsen till Hongkong.
Frågan är om Kina kommer att slå ner protesterna hårt. Landet har definitivt kraften att göra det. Men det finns också risker för ett nytt Himmelska fridens torg för Kina.
Ett brutalt tillslag skulle skada landets anseende i omvärlden och sänka ekonomin. Hongkong har fått märkbart lägre tillväxt i år.
Den fria världens ledare, USA:s president Donald Trump, sviker dock de frihetsivrande demonstranterna kapitalt. Han twittrade i veckan att diktaturens främsta företrädare, generalsekreteraren för Kinas kommunistiska parti Xi Jinping,

är ”en stor ledare som åtnjuter betydande respekt från det kinesiska folket. Han är också en bra man i en ’tuff bransch’”.
Samtidigt är Donald Trump den enda som utmanar Kina med sitt handelskrig. Men han gör det inte för att bereda vägen för en demokratisk utveckling i Kina utan för att skydda amerikanska jobb.
Bara Storbritannien, som tidigare hade Hongkong som en kronkoloni, har vädrat kritik mot polisvåldet. Den brittiska utrikesministern Dominic Raab har krävt en oberoende utredning av hur myndigheterna har agerat.
Regimen förtrycker drygt en miljard invånare och ingen kan ha missat att Mittens rike har ambitionen att bli en global spelare på fler än det ekonomiska området.
Frihetskämparna i Hongkong förtjänar omvärldens aktiva stöd.
DN 19/8 2019

”Sveriges klimatpolitik måste EU-anpassas för att bli effektiv”

MÅNDAG 19 AUGUSTI 2019

DN. DEBATT 201908

För att svenska klimatsatsningar ska leda till lägre utsläpp krävs att de kombineras med åtgärder som krymper det tillåtna utsläppsutrymmet inom EU:s utsläppshandel och under den så kallade

ansvarsfördelningsförordningen. Regeringen bör därför lägga in åtgärder som stöder detta i budgeten för 2020, skriver miljökonsulten Magnus Nilsson.

Är 2013 började en ny klimatlagstiftning gälla inom EU, som radikalt förändrade förutsättningarna för medlemsländernas klimatarbete. Tyvärr tycks få svenska politiker, myndigheter, medier, miljöorganisationer etcetera fullt ut ha förstått hur den nya spelplanen fungerar. Allt vi gör på hemmaplan är sedan 2013 starkt underordnat EU-lagstiftningen. Svenska åtgärder ger reell nytta endast i den mån de leder till större utsläppsminskningar inom unionen än de som följer av unionslagstiftningen. Detta faktum måste svensk klimatpolitik alltid utgå från för att bli effektiv.

Fundamenten i EU:s klimatpolitik är dels direktivet om utsläppshandel (EU emissions trading scheme, EU ETS), dels ansvarsfördelningsförordningen (Effort sharing regulation, ESR). Tillsammans sätter dessa bägge regelverk ett tak för de totala utsläppen inom unionen. Inom dessa ramar kan aktörerna – inom utsläppshandeln främst de deltagande företagen, under ESR medlemsstaterna – köpa och sälja outnyttjat utsläppsutrymme.

Utsläppshandelsdirektivet reglerar knappt 12 000 större industri- och energianläggningar samt flyget inom EES (EU28 + Island, Lichtenstein och Norge). Verksamheter som omfattas måste i efterhand till kommissionen lämna in en utsläppsrätt för varje ton koldioxid de släppt ut, annars väntar höga böter. Utsläppsrätterna ges ut av kommissionen och förs ut på marknaden via gratistilldelning och offentliga auktioner.

Utgivningen minskar år från år, med nuvarande regler upphör den 2057. I dag återstår ett totalt, framtida utsläppsutrymme på 35–36 miljarder ton. Ansvarsfördelningsförordningen, ESR, definierar på liknande sätt, för de utsläpp som inte omfattas av utsläppshandel (främst från vägtrafiken), för vart och ett av unionens medlemsstater ett maximalt utsläppsutrymme fram till 2030.
Det är konstruktionen med på förhand fastställda ”utsläppsbubblor”, i kombination med möjligheten att handla, som i grunden ändrat förutsättningarna för den nationella politiken.
Planerna på att bygga ut Preems raffinaderi i Lysekil illustrerar vad det handlar om. Utbyggnaden väntas orsaka koldioxidutsläpp på 1,5 miljoner ton per år, men eftersom verksamheten omfattas av utsläppshandel har det paradoxalt nog ingen betydelse för de totala utsläppen inom EU om anläggningen kommer till stånd eller ej. Det återstående utsläppsutrymmet är 35–36 miljarder ton, oavsett Preems planer.
På motsvarande sätt leder varken utbyggd vindkraft, fler solceller eller för den delen den politiskt drivna avveckling av kolkraften, som förbereds i bland annat Tyskland, Nederländerna och Finland, i sig till lägre utsläpp.
Ökad vind- och solelsproduktion, liksom stängningar av kolkraftverk, minskar efterfrågan (och därmed priset) på utsläppsrätter, vilket troligen gör det lättare för EUs politiker att ytterligare skärpa lagstiftningen av nya utsläppsrätter. Indirekt kan åtgärderna därmed leda till lägre utsläpp. I sig har de dock ingen påverkan på utsläppen.

På motsvarande sätt leder inte heller lägre utsläpp utanför utsläppshandeln (till exempel genom lägre utsläpp från den svenska vägtrafiken) per automatik till att utsläppen inom EU faller. Om regering och riksdag väljer att sälja det ESR-utrymme vi tilldelats men inte själva utnyttjat till EU-länder som inte lyckas hålla sina utsläpp inom den fastslagna ramen, försvinner klimatnyttan av de sänkta svenska trafikutsläppen.

EU-regleringen är inget skäl att slå av på takten när det gäller utbyggnaden av förnybar energi, ytterligare energi-effektiviseringar, fler elbilar, utfasning av de fossila drivmedlen etcetera. Detta är satsningar vi kommer att ha nytta av på sikt, och som gör det politiskt lättare att driva igenom en tuffare politik inom EU. För att satsningarna reellt ska leda till lägre utsläpp krävs dock att de kombineras med åtgärder som krymper det tillåtna utsläppsutrymmet inom utsläppshandeln och under ESR utöver de minskningar nuvarande lagstiftning innebär.

Här är två exempel på kompletterande åtgärder som skulle åstadkomma precis detta, och som därför bör finnas med i regeringens budget för 2020:

1 Inför en skattenedsättning på 100 kronor per utsläppsrätt som aktivt annulleras av privatpersoner eller företag. Ju fler utsläppsrätter som annulleras innan de utnyttjats för utsläpp, desto mindre blir de totala framtida utsläppen från verksamheter inom utsläppshandeln. 100 kronor motsvarar i nuläget en tredjedel av marknadspriset på utsläppsrätter. Genom skattenedsättningen kan staten till låg kostnad bidra till att färre utsläppsrätter kan utnyttjas för att täcka utsläpp, och att utsläppen i EU därmed

blir mindre än lagstiftningen tillåter. Ett par nya specialregler (marknadsstabilitetsreserv plus automatisk annullering av delar av denna reserv) betyder att minskade utsläpp för närvarande i sig krymper utsläppsutrymmet och att aktiva annulleringar under de närmaste 2–3 åren bara har 20–30 procents effektivitet (=annullering av en utsläppsrätt krymper utsläppsutrymmet med endast 0,2–0,3 ton). Detta kan motivera att nedsättningen införs först 2022 eller 2023. Redan 2020 eller 2021 skulle dock statens kostnad för den utsläppsminskning som uppnås vara lägre än det mesta man företar sig.

2 Besluta att löpande annullera svenska överprestationer relativt ansvarsfördelningsförordningen, ESR. De svenska utsläppen utanför utsläppshandelssystemet har varje år varit betydligt lägre än EU-lagstiftningen medger. Att sälja ”överprestationen” till något annat EU-land ger svenska staten extraintäkter, men konsekvensen blir att de utsläppsminskningar vi gemensamt uppnått i Sverige går om intet.

Om ”överprestationen” i stället annulleras krymps EU:s totala utsläppsutrymme utöver unionslagstiftningen. S/MP-regeringen har tidigare annullerat ”överprestationerna” 2013–2016, men i budgetbeslutet för 2019 nämns inte frågan. Hur blir det denna gång?

Magnus Nilsson, miljökonsult, författare till ”EU, Sverige och klimatet – en guide för politiker och andra till EU:s nya klimatpolitik” (Arena Idé 2019). Driver Klimat- och naturvårdsbloggen..

Hongkongs popdrottning tror protester kan pågå i åratal

MÅNDAG 19 AUGUSTI 2019

Popstjärnan Denise Ho är optimist och tror att Hongkongborna kan gå vinnande ur sommarens proteströrelse. Hon deltar aktivt i protesterna och prisar de ungas mod.

– Det här är bara början på vår kamp för frihet. Vi kan hålla på i åratal, säger hon till DN.

På popscenen är hon en stjärna, med miljontals följare på sociala medier. I demonstrationsledet smälter den kortklippta musikern in bland alla andra med sin svarta tröja, med texten ”Hongkongbo”, och svarta kängor. Denise Ho, med artistnamnet HoCC, är inte bara en hyllad artist, utan också en vältalig aktivist, och en av flera ur kulturvärlden som stöder protesterna.

Hon deltog i paraplyrörelsen 2014, har bojkottats av Kina och talat om mänskliga rättigheter i FN. Protesterna för fem år sedan dog ut och kraven på allmänna val uppfylldes aldrig.

Men årets demonstranter är smartare, tror Denise Ho. De har en strategi som de kallar ”vatten”. Den bygger på att flexibelt

anpassa sig efter hur motståndaren agerar. Och demonstranterna är uthålliga, enligt henne.
– Det här är starten på en lång kamp. Vi kan inte räkna med att nå våra mål på några veckor. Det kan pågå i åratal, vi kan göra det här till en uthållig kamp. Titta bara i dag, hur många som är ute på gatorna, trots kaoset på flygplatsen. Så länge vi är enade kan vi nå långt, säger hon.
Det faktum att protesterna är ledarlösa gör det svårare att slå ner på dem, tror hon.
– Att det inte finns någon ledare ger Kina huvudvärk. De kan inte köra sin vanliga taktik att pressa, förfölja och frihetsberöva enskilda individer för att få slut på det, som under paraplyrörelsen.
Inte heller tror hon att Kina kommer att vilja ta till mer drastiska metoder, som att gå in med militären.
– De har tillräckligt med problem på hemmaplan. Deras ekonomi går sämre, de är uppe i ett handelskrig och de har Taiwan. Xi Jinping har helt enkelt mycket att stå i. Det ger oss en fördel. Dessutom är Hongkong viktigt för Kinas ekonomi, jag tror inte de är redo att ge upp vår status som finanscentrum.
Hon tycker att demonstranterna redan vunnit en delseger, att Hongkongs ledare Carrie Lam lade lagen som skulle tillåta utlämning av misstänkta brottslingar till Kina på is.
– Aldrig tidigare har Kinas ledare Xi Jinping gjort en så stor eftergift. Men vi vill att lagen dras in helt och har flera andra krav. Nu gäller det bara att fortsätta strida, säger Denise Ho, samtidigt som förbipasserande demonstranter brister ut i applåder när de ser henne.
Marianne Björklund

”Studenterna är arga – en del tror att polisen ska döda dem”

MÅNDAG 19 AUGUSTI 2019

Hongkong. Hundratusentals personer – arrangörerna talar om 1,7 miljoner – tog sig på söndagen ut på gatorna i Hongkong för att markera sitt missnöje med den Pekinglojala ledningen. Farhågorna om att demonstranternas ökade våld skulle minska stödet för rörelsen tycks ha varit obefogade.

Intensivt monsunregn hindrade inte hundratusentals Hongkongbor från att demonstrera på söndagen – arrangörerna hävdar att hela 1,7 miljoner personer deltog.

Demonstranterna som planerat att hålla till i Victoria Park vällde ut på de omkringliggande gatorna där slagord som ”kämpa för Hongkong, befria Hongkong” ekade mellan skyskraporna. Blöta, men kampvilliga, vägrar invånarna i Hongkong att ge upp sin kamp för mer demokrati, mot lagen om utlämning av misstänkta brottslingar till Kina och mot polisens, i deras tycke, övervåld.

Det var rena paraplykaravanen när folk trängdes på gatorna. Äldre, barn och folk ur alla möjliga yrkesgrupper slöt upp.

Det trots spekulationer om att kaoset, och våldet, i början av veckan på Hongkongs

flygplats skulle vända opinionen mot protesträrelsen.
– Vi vill visa vårt stöd för studenterna och förstår att de ibland blir frustrerade. Vi kan inte ge upp nu. Om Kinas militär kommer hit för att slå ner på protesterna så får de väl göra det. Visst det är skrämmande, men vi insisterar, säger Winnie Ling som är med sin mamma Gladys i Victoria Park.
Så säger många. De kan inte ge upp nu, de måste fortsätta kämpa.
De har en känsla av att Hongkong står vid ett vägskäl: antingen svänger staden mot mer demokrati och mänskliga rättigheter, eller så går färden mot att bli mer lik Fastlandskina.
Demonstranterna är redo att kämpa hårt för att vägvalet blir det förstnämnda och de kan acceptera att de unga hetlevrade aktivisterna ibland kokar över och går till våldsamma attacker. De fördömer visserligen våld, men skyller i första hand på att polisen på senare tid har gått allt hårdare fram mot demonstranter. Många är särskilt upprörda över att en kvinna i början av veckan fick en projektil i ögat och nu riskerar att bli blind.
– Studenterna är arga och frustrerade. En del tror att polisen ska döda dem. Jag brukar uppmana dem att ha tålamod och inte låta sig provoceras av polisen. Men nu efter allt våld förstår jag att de ibland tycker de måste agera radikalt. Jag brukar uppmana dem att se till att de inte skadar sig eller blir gripna, säger Villy Law.
Hon är lärare vid en socialhögskola och stöttar sina studenter vid demonstrationerna. Ofta står hon längre bak i ledet, redo att hjälpa studenter längst fram.
Många är rädda för polisen, berättar hon.

– En student har berättat att han inte kan sova, att han är rädd för att polisen dödar honom.
Kraven på att polisens agerande utreds av en oberoende instans hörs nu allt högre. Om regeringen går med på det skulle möjligen stämningen lugna ner sig, tror Bonny Leung vid organisationen Civil Human Rights Front som arrangerade söndagens protester.
– Vi kommer inte kunna återupprätta något förtroende med regeringen och polisen om inte en oberoende utredning tillsätts. Carrie Lam har hittills inte levererat någonting, det hon säger om dialog om vi slutar är skitsnack. Vi vill se handling. Tillsätter de en oberoende utredning tror jag det blir mycket lugnare, säger hon.
Civil Human Rights Front har organiserat flera av de massdemonstrationer med över en miljon deltagare som har skett i sommar. Än så länge är de långt ifrån nöjda med regeringens respons.
– Regeringen har nyckeln till hur länge det här kommer att fortsätta. De behöver visa att de verkligen lyssnar på folket i Hongkong. Hittills har de misslyckats med det, säger Bonny Leung.
Marianne Björklund

Laddat när Angela Merkel och Viktor Orbán möts

MÅNDAG 19 AUGUSTI 2019

Berlin. Hon har hyllats som en ”försvarare av den fria världen”, han har blivit en symbol för den nya nationalismen. På måndagen möter Tysklands förbundskansler Angela Merkel Ungerns premiärminister Viktor Orbán för att tillsammans fira demokratins pånyttfödelse i Europa. Men mötet lär bli laddat.

Den 19 augusti 1989 har skrivits in i historieböckerna som dagen då ett första fönster öppnades i järnridån. Flera hundra östtyskar tog chansen att fly till väst då gränsen mellan Ungern och Österrike öppnades tillfälligt. Tack vare de ungerska gränsvakternas agerande avlossades inte ett enda skott den dagen, och massflykten skulle några månader senare bana väg för Berlinmurens fall och kalla krigets slut.

För att uppmärksamma att det nu har gått 30 år sedan dess anordnas på måndagen en rad minnesceremonier vid den gamla gränsövergången i ungerska Soprón. Bland deltagarna finns förutom några av nyckelpersonerna som var med då – tidigare regimkritiker, DDR-flyktingar och gränsvakter – även Ungerns premiärminister Viktor Orbán och

Tysklands förbundskansler Angela Merkel.
För Angela Merkel, som själv levde halva sitt liv i Östtyskland, har jubileet en särskild betydelse.
– Hon vill visa sin uppskattning för Ungerns roll i samband med Tysklands återförening, sade hennes talesperson Steffen Seibert före helgen.
Men det lär bli ett laddat möte. De bägge toppolitikerna står ideologiskt mycket långt ifrån varandra och har blivit en symbol för en nygammal splittring mellan öst och väst. Relationerna dem emellan har beskrivits som ömsom frostiga, ömsom fientliga.
Medan Angela Merkel hyllas av liberaler som en ”försvarare av den fria världen” når Viktor Orbán en annan beundrarskara. Med sin vision om att införa en ”illiberal” demokrati lockar han väljare som vill värna nationen, familjen och tycker att Bryssel lägger sig i för mycket. Samtidigt anklagas Ungern för att montera ner demokratiska fri- och rättigheter i en sådan utsträckning att EU-parlamentet inlett en så kallad artikel 7-förfarande mot landet.
Merkel ska nu alltså fira demokratins pånyttfödelse i Europa tillsammans med en ledare som knappast gjort sig känd för att vara en förkämpe för demokratiska värden.
Det var i samband med det stora flyktingmottagandet 2015 som relationerna mellan länderna försämrades. Merkels beslut att inte stänga gränsen för migranterna gav henne smeknamnet ”välkomstkanslern” och hon nominerades till Nobels fredspris. Men i Ungern, liksom i många andra länder i Östeuropa, anklagades hon för att ha ”bjudit in”

migranterna till Europa och slagit sönder den europeiska gemenskapen.
Samtidigt som ländernas regeringar glidit allt längre ifrån varandra är många tyskar tacksamma för hur Ungern agerade 1989 då landet öppnade sina gränser för flyktingarna från DDR. Tysklands tidigare förbundskansler Helmut Kohl, som ledde landet i samband med återföreningen, har upprepade gånger tackat Ungern för dess insats.

Lina Lund
lina.lund@dn.se

Dela

”Har högst någon dag på oss innan läget ombord urartar”

MÅNDAG 19 AUGUSTI 2019

Det katalanska räddningsfartyget Open Arms, som undsätter migranter i sjönöd, avböjde på söndagen ett spanskt erbjudande att landsätta 107 migranter i Algeciras nära Gibraltar.

– Det tar nästan en vecka att nå Algeciras, och vi har högst någon dag på oss innan

läget här ombord urartar, sade en aktivist till Spaniens radio.
Samtidigt som förhållandena på fartyget ”Open Arms”, enligt spansk tv:s utsände ombord, är ”extremt svåra”, så noterade organisationen med samma namn under veckoslutet två politiska segrar. Italiens starke man, inrikesminister Matteo Salvini, tvingades på lördagen av landets president att acceptera att ensamkommande från ”Open Arms” landsattes på ön Lampedusa. Och på söndagen kom budet att den spanske premiärministern Pedro Sanchez gett klartecken för ankring i Spanien. Sánchez har hittills insisterat på att Italien tar emot migranterna.
Salvini, som gjort kampen mot migrationen till en vinnande strategi underströk att den restriktiva politiken ligger fast.
Sánchez, till nyligen extremt migrantvänlig, är inför de troliga nyvalen i höst mån om att inte ge bränsle åt högerextrema Vox, som gjort den illegala migrationen via Medelhavet till en av sina centrala frågor.
Räddningsaktionerna till havs är samtidigt en politisk-ideologisk kamp, där Open Arms talespersoner utmanar migrationsfientliga europeiska regeringar – och gör sitt bästa för att genera Pedro Sánchez. Innan denne kom till makten för ett år sedan hånade han sin konservative föregångare Mariano Rajoy för dennes hjärtlöshet visavi Open Arms skyddslingar.
Open Arms, hyllad och prisbelönt av många, anses av sina motståndare som människosmugglarnas kollaboratörer. Misstankar florerar om att Open Arms och andra aktionsgrupper plockat upp migranter vid Libyens stränder och inte

bara personer i sjönöd. Att de känner migranternas exakta position är ett faktum. Utan räddningsfartygen på Medelhavet – minst 15 – skulle människosmugglingen inte kunna upprätthållas på nuvarande nivå, menar kritikerna.

Nathan Shachar
naranjal@gmail.com

USA-krav på tankerbeslag får avslag

MÅNDAG 19 AUGUSTI 2019

Gibraltar säger nej till det amerikanska justitiedepartementets krav att åter beslagta den iranska oljetankern Grace 1, uppger det brittiskkontrollerade territoriets regering.

Det iranska tankfartyget stoppades och beslagtogs av den brittiska marinen i Medelhavet den 4 juli efter misstankar om att den i strid med EU:s sanktioner fraktade råolja till krigets Syrien. Iran, nära allierad med regimen i Damaskus, kallade åtgärden ”sjöröveri” och har sedan

dess bland annat beslagtagit ett svenskägt fartyg i Hormuzsundet, på oklara grunder. USA anser att Grace 1 kan kopplas till bland annat penningtvätt och terrorbrott, och protesterade då Gibraltar tidigare i veckan fattade beslut om att släppa fartyget. Det skedde efter det att Iran ska ha lämnat en försäkran om att inte bryta mot EU:s sanktioner – något Teheran förnekar.

TT-AFP

Erik de la Reguera: Johnson tror britterna kan hantera mat- och bränslebrist

MÅNDAG 19 AUGUSTI 2019

Storbritannien riskerar brist på bränsle, livsmedel och mediciner i flera månader om landet lämnar EU utan avtal den 31 oktober. Det slår regeringens egen analys fast.
Men i kretsen kring Boris Johnson är åsikten tydlig: ”britterna klarar detta”.
Två och en halv månad återstår tills britterna lämnar EU, och i Storbritannien pågår förberedelserna för fullt för en ”no deal” – en avtalslös Brexit.
Enligt en hemlig dossier som tidningen The Times fått tillgång till listas det som en anonym regeringskälla beskriver som ”grundläggande, realistiska scenarier” – alltså inte de värsta tänkbara följderna.
Den brittiska regeringen tror bland annat att detta kan ske efter klockan 23, den 31 oktober:
• Hård gräns på Irland. Trots att regeringen lovat att inte införa några nya fysiska gränskontroller vid Nordirlands gräns till republiken Irland, befaras i det hemliga dokumentet att ökad smuggling och andra ”ekonomiska, hälso- och säkerhetsmässiga risker” kommer att leda till att en hård gräns ändå blir nödvändig, antingen på kort eller på medellång sikt. Den väntas i sin tur leda till ”protester, direkta aktioner och vägblockader” – något många i Nordirland skulle säga är en kraftig underdrift.
• Köer vid gränsen. Mellan 50 och 85 procent av de tusentals lastbilar som varje dag korsar Engelska kanalen väntas sakna rätt dokument, vilket kan leda till långa köer och väntetider på upp till 36 timmar. Även passagerare i flyg-, tåg- och färjetrafiken väntas bli drabbade av förseningar.
• Brist på bensin och diesel. Om förseningarna vid gränsen fortsätter och

befolkningen börjar hamstra kan bränslebrist uppstå. Två av sex brittiska raffinaderier kan tvingas till nedskärningar när de inte längre kan exportera till EU. Det kan leda till 2.000 förlorade jobb, strejker och minskad produktion.

• Storbråk om fisket. Franska fiskare väntas protestera handgripligen mot att de inte längre får fiska i brittiska vatten.

• Prishöjningar på färsk mat. Tillgången på färska livsmedel väntas minska, vilket kan leda till höjda priser och slå hårt mot Storbritanniens mest utsatta.

• Medicinbrist. Om kaoset vid gränsen består kan det leda till brist på bland annat insulin och influensavaccin.

Det mesta av detta är känt sedan tidigare, men det är anmärkningsvärt att även Boris Johnsons regering i det tysta gör samma bedömning som Theresa Mays regering gjorde.

Skillnaden består i att Boris Johnson anser att det är värt det, och utgår från att Storbritannien kommer att vara redo att hantera dessa utmaningar den 31 oktober. Till viss del har han nog rätt i det: den brittiska staten är kompetent, och i hamnar som Dover pågår sedan snart ett år tillbaka förberedelser för att minska risken för kaos. Regeringen har chartrat fartyg för att kunna förse sjukvården med mediciner, med mera.

Men problemet med en avtalslös Brexit är att det finns så många osäkra variabler. När transporter, finansiella flöden och annat rubbas i ett slag är följdverkningarna svåra att förutse.

EU väntas införa tullar i enlighet med Världshandelsorganisationen WTO:s regler, och britterna svarar med ensidiga

noll-tullar. Men varken privat eller offentlig sektor i Storbritannien är tillräckligt förberedd, erkänns det i dokumenten. Frågan är om Boris Johnson är det.
Och om han kan undvika att bli avsatt innan Brexit är ett faktum.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se

Över 60 döda i IS-dåd på bröllop

MÅNDAG 19 AUGUSTI 2019

Minst 63 personer har dödats och över 180 skadats i en attack mot en bröllops-mottagning i Afghanistans huvudstad Kabul.

Våldet fortsätter i det sargade landet, trots pågående fredssamtal.

Enligt vittnen var festdeltagarna från den shiamuslimska minoriteten i Afghanistan och explosionen på lördagen ägde rum i männens avdelning. Många shiiter bor i det drabbade området.
– Alla sprang ut och skrek och grät, säger bröllopsgästen Mohammad Farhag, som befann sig inne i kvinnornas del av festlokalen när explosionen inträffade.

– I ungefär 20 minuter var lokalen fylld av rök. Nästan alla inne i männens avdelning är antingen döda eller skadade, fortsätter han.
Två timmar efter explosionen höll man fortfarande på att bära ut döda från lokalen. Den sunnimuslimska extremiströrelsen IS, som ofta genomför terrordåd i Afghanistan, har tagit på sig dådet. IS har vid ett stort antal tillfällen attackerat shiamuslimer i både Afghanistan och Pakistan de senaste åren.
TT-AFP-Reuters

Femstjärnerörelsen dömer ut Salvini

MÅNDAG 19 AUGUSTI 2019

Italien. Det italienska regeringspartiet Femstjärnerörelsen (M5S) ser inte längre Legas partiledare Matteo Salvini som en tillförlitlig samtalspartner, skriver M5S i ett uttalande.
M5S regerar landet i en koalitionsregering tillsammans med det främlingsfientliga Lega. Regeringen har varit på väg att spricka flera gånger sedan den bildades efter valet i fjol, men krisen djupnade när Salvini meddelade att koalitionen med M5S inte längre fungerar och efterlyste nyval. Sedan dess har M5S och oppositionspartiet PD öppet diskuterat

möjligheterna att bilda en ny regeringskoalition utan Legas stöd.
TT-Reuters

Skogsbranden på Gran Canaria sprider sig

MÅNDAG 19 AUGUSTI 2019

Spanien. Skogsbranden på den spanska ön Gran Canaria utanför Afrikas nordvästra kust var fortfarande på söndagskvällen inte under kontroll.
Branden som uppstod i lördags i närheten av staden Tejeda sprider sig på två fronter i en bergig del av ön. Omkring 700 brandmän kämpar mot lågorna, och tio flygplan och helikoptrar deltar i insatsen. Under söndagen evakuerades 4 000 boende.
Hittills har omkring 1 700 hektar mark eldhärjats och elva vägar har stängts.
TT-Reuters

Över 300 migranter - stoppade i Turkiet

MÅNDAG 19 AUGUSTI 2019

Turkiet. Turkiska myndigheter har hindrat 330 migranter från att ta sig till den grekiska ön Lesbos. Migranterna, som kom från bland annat Afghanistan och Syrien, stoppades vid sju olika tillfällen under helgen när de försökte ta sig över havet.

Den turkiska kustbevakningen har genomfört allt fler insatser mot migranter den senaste tiden. Under en veckas tid har nästan 700 hindrats från att lämna landet för Grekland. **TT-Reuters**

Ökning av lån oroar Moskva

MÅNDAG 19 AUGUSTI 2019

Ryssarna lånar mer och mer pengar, vilket oroar landets styre. Men att allt för abrupt försöka stoppa medborgarna från att sätta sig i skuld skulle kunna minska tillväxten.

I ryska shoppinggallerior syns ett nytt fenomen – maskiner där köpsugna kan mata in passet och sedan få ett litet lån på ett par minuter. Apparaterna, med skyhöga räntor på lånen, är ännu ett tecken på en lånefest som oroar på högsta politiska nivå.

Lånenivåerna har vuxit så mycket under de senaste 18 månaderna att ekonomiminister Maxim Oresjkin har

varnat för att det kan bidra till ännu en lågkonjunktur.
Situationen har lett till spänningar mellan regeringen och centralbanken, som anklagas av flera ministrar för att inte göra tillräckligt för att begränsa lånen.
Att begränsa medborgarnas möjlighet till lån skulle dock i sig kunna bidra till en redan stagnerande tillväxt, eftersom människor får mindre pengar att röra sig med.
– Att göra det svårare att ta lån skulle kunna slå omedelbart mot tillväxten, säger Natalija Orlova, chefsekonom vid Alfa Bank.
Fallande oljepriser och sanktioner efter landets agerande i Ukraina slog hårt mot Ryssland 2014, och ekonomin har ännu inte hämtat sig helt.
Tillväxten i Ryssland saktade i början av året ned, med en ökning på enbart 0,7 procent för första halvåret jämfört med samma period 2018. Det är långt från målet på 4,0 procents tillväxt, som satts av president Vladimir Putin.
TT-AFP
ANNONS:

Världens bananskörd hotas av fruktad svampsjukdom

MÅNDAG 19 AUGUSTI 2019

Svampsjukdomen Tropical race 4 (TR4) som angriper bananer har för första gången påträffats i Sydamerika. Smittan saknar botemedel och kan leda till svår brist på bananer. I Colombia – världens största bananexportör – har man utlyst nationellt kristillstånd.

Den farliga svampsjukdomen Tropical race 4 (TR4) finns redan i Asien där den har förstört stora delar av bananskördarna. Nu har den för första gången påträffats i Sydamerika, rapporterar flera medier, som tillsammans med Mellanamerika odlar de mesta av världens bananer.

TR4 är en variant av den så kallade Panamasjukan och orsakas av svampen fusarium oxysporum f. sp. cubense. Svampen angriper bananplantans rötter och gör att den inte kan ta upp vatten och näring och kan finnas kvar i jorden i flera decennier, skriver Sciencemagasin.

Något botemedel mot svampen finns inte. I juni upptäcktes det första tecknet på att Colombia hade drabbats av den fruktade svampen på landets nordöstra plantager. Nu har landet utlyst nationellt kristillstånd. Landets jordbruksverk Agricultural institute (ICA) i Bogotá har

satt ett 175 hektar stort område i departementet La Guajira i karantän, enligt Sciencemagasin.
– När sjukdomen upptäcks är det redan för sent. Antagligen har den redan spridits utanför den jordmån som undersökts, säger professorn i växtpatologi Gert Kema vid universitetet i Wageningen i Holland till Yle.
Jordbruksministrar från hela Latinamerika har samlats i krismöte för att förhindra ytterligare utbrott. Colombia är vid sidan av Ecuador, Costa Rica och Guatemala en av världens största bananexportörer. Bananodlingarna upptar nästan 50 000 hektar av landets yta.
Den farliga svampsjukdomen TR4 upptäcktes första gången på Taiwan i början av 1990-talet men spreds sedan inte utanför Sydostasien och Australien. Under 2010-talet nådde den Mellanöstern och Afrika, skriver yle.fi.
För människan är sjukdomen helt ofarlig och man kan äta bananer från den smittade plantan utan problem, men för bananplantan finns inget hopp. Den vissnar och dör och hela plantager kan förstöras bara på några månader.
En orsak till krisen är odlingen. Den banan de flesta köper i livsmedelsbutiken är av typen Cavendish – världens mest spridda banan – som nu hotas av utrotning. Det är inte första gången en bananansort försvinner. På 1950-talet utrotades sorten Gros Michael sedan den drabbats av en variant av Panamasjukan.
Svampangreppet kan leda till en matkris. I Europa äter vi den främst som mellanmål, men i många andra länder är banan en del av basfödan. Totalt konsumeras cirka 100 miljarder bananer om året, enligt Yle.

Försök pågår för att ta fram en banansort med motståndskraft mot Panamasjukan. Om man lyckas kan det innebära att vi får vänja oss vid att en banan inte smakar – banan.
– Det finns banansorter av olika färg, form och smak, som kan klara ett angrepp av Panamasjukan. Då är frågan om människor är beredda att ändra på sina smakvanor, säger Rony Swenne, bananforskare vid universitetet i Leuven i Belgien, till yle.fi.
I Australien pågår forskning av genmodifiering för att göra Cavendish resistent mot svampen.

Katarina Lagerwall
katarina.lagerwall@dn.se

Maktens fixare. Fascinerande om den ryska maffians historia

MÅNDAG 19 AUGUSTI 2019

Mark Galeotti
”Vory. Den ryska supermaffian”
Övers. Manne Svensson Albert Bonniers förlag, 352 sidor

Ryssland är på väg att bli en kriminell supermakt, lär Boris Jeltsin ha sagt på 1990-talet. Något tvetydigt – för menade han att landet i sig var kriminellt eller att dess brottslighet höll på att anta globala proportioner?

Kanske var han bara profetisk. Bortåt två decennier efter att Vladimir Putin kommit till makten törs man nog påstå att båda tolkningarna har fog för sig.

Med mord på utländsk mark, cyberintrång, överfallen på Georgien och Ukraina och annekteringen av Krim 2014 har dagens Kreml mer och mer kommit att uppfattas som ett skurkfäste i världen. En rad böcker – framför allt Karen Dawishas ”Putin’s Kleptocracy” – hävdar dessutom att de styrande numera främst ägnar sig åt att berika sig själva.

Ryssland ter sig som ett slags maffiastat med Putin som gudfader.

Och den sorgliga bilden blir knappast snyggare av den brittiske forskaren, rysslandskännaren och författaren Mark Galeottis nya bok ”Vory. Den ryska supermaffian”. Den handlar mer specifikt om landets egentliga, klassiska kriminalitet och följer dess förvandlingar från tsartiden till digitalåldern, men den utvecklar sig till en fascinerande historia om kamp och symbios mellan legal och illegal maktutövning och kastar ett snett ljus även över politiken.

De ökänt råbarkade ryska gangstrar, ”vory”, som på tsartiden sett som en hederssak att aldrig samarbeta med myndigheterna kom att kasta om strategi totalt under stalintiden. Skälet var gulag. I lägren blandades kriminella med politiska fångar, och eftersom väktarna var för få överläts stora delar av den vardagliga

makten åt brottslingarna, i en för båda parter fördelaktig kohandel.
När gulag sedan upplöstes bestod metoden att muta, utpressa och samarbeta med makthavare i den statliga byråkratin. En alltmer sofistikerad korruption som skulle gå i arv efter kommunismens fall.
Under 1990-talets privatiseringsvåg bröt öppet roffarkrig ut på gatorna mellan affärsmän, gangstrar och biffiga livvakter, och Putin kom till makten delvis på sina högtidliga löften om att återställa lag och ordning. Han tog också snabbt itu med de kriminella, men på ungefär samma sätt som med de nya oligarkerna. Han avkrävde dem ett slags lojalitet: om de bara agerade diskret – och lät politikerna få del av kakan – så skulle de i stort sett få hållas; om inte skulle staten slå till med full kraft.
Och våldet på gatorna avtog verkligen, men den organiserade brottsligheten blev också en halvt accepterad del även av landets nya ordning. Enligt Galeotti har den också tagits i praktiskt politiskt bruk, bland annat som dold vålds- och finansieringsresurs i fientligheterna mot Ukraina.
Men den har också visat sin egen makt, som när den genom mutor lyckades driva upp kostnaderna för OS-spelen i Sotji till sanslösa proportioner.
Trots ämnet är Galeottis bok inte alltid så spännande. Han kan mycket och skriver ledigt men redovisar hellre närsynt tröttsamma detaljer i olika lokala ligors organisationsmönster än berättar om vad de faktiskt haft för sig. Hans framställning lider också av en irriterande brist på siffror och hårda fakta som gör det svårt att få

grepp om skumraskets egentliga utbredning.
Hur oroande Galeottis skildring än är så vill han ändå snarast tona ner den gängse bilden av ryska kriminella som ett alldeles särdeles mäktigt och skräckinjagande hot mot världsordningen. Visst odlar de gärna sitt skrämmande varumärke, och tentaklerna blir allt längre. Rysk maffia, skriver Galeotti, tvättar i dag pengar i Europa, säljer vapen i Afrika, smugglar kvinnor till Mellanöstern, genomför miljonbedrägerier mot amerikanska Medicare och köper fastigheter i Australien.
Men dess speciella erfarenheter av statligt samarbete tycks också i viss mening ha civiliserat den. Öppet våld stör lätt affärerna. Det är betydligt lönsammare att erbjuda diverse globala konsulttjänster. Önskas en specialist på penningtvätt? Förbjudna komponenter till ett vapensystem? Voryn har blivit den internationella kapitalismens fixare.
Om man träffar på en välformulerad, engelsktalande ryss som är vd för ett handelsbolag och bär en dyr kostym, sa förre CIA-chefen James Woolsey en gång, kan han antingen vara affärsman, spion eller gangster. Men inte så lite talar för att han är alltihop på en gång.
Lars Linder

Ledare: 1989 års vinnare förlorar sin frihet

TISDAG 20 AUGUSTI 2019

Två bilder av Ungern står i bjärt kontrast till varandra i dessa dagar. Den ena fyller 30 år, och visar öppnandet av järnridån genom Europa. Den andra speglar en mörkare nutid med nya murar vid gränsen.

Den 19 augusti 1989 tog sig 600 östtyskar över gränsen till Österrike vid Sopron i det kommunistiska Ungern. Det var inte meningen att de skulle släppas fram, trots att Sovjetimperiet höll på att krackelera, men luckan gick aldrig att stänga till igen. Massflykten av DDR-medborgare som låtsades semestra i Ungern fortsatte, en mäktig dom över ett omänskligt samhällssystem som få ville stanna i. Under hösten föll Berlinmuren. Hela det kommunistiska östblocket rasade samman, Tyskland återförenades, Europa öppnades. 15 år senare utvidgades EU med tio nya medlemsstater.

Förbundskansler Angela Merkel och premiärminister Viktor Orbán besökte på måndagen Sopron för att högtidlighålla minnet av östtyskarnas uttåg. Det torde ha varit ett frostigt möte.

Ungern har under Orbáns nationalkonservativa regering inskränkt den demokrati som erövrades 1989.

Rättsväsendets oberoende eroderas, Orbán och hans vänner tar över medierna, den akademiska friheten begränsas.
Under flyktingkrisen 2015 förklarade Merkel att ”vi klarar det”. Hon öppnade Tysklands dörr för en miljon människor, varav många kom genom Ungern. Orbán byggde taggtrådsstängsel längs sitt lands södra gräns mot Serbien och Kroatien. Och han vägrar att ta emot några migranter över huvud taget, via EU:s omfördelningskvoter eller på annat sätt. Tvärtom ransonerar han asylrätten och gör det olagligt att hjälpa flyktingar.
Sovjetkommunismen handlade om decennier av förtryck, en kaotisk planekonomi, om slöseri och korruption – och om gränser. Berlinmuren, den ”antifascistiska skyddsvallen”, var inte till för att mota imperialistiska inkräktare utan för att låsa in den egna befolkningen. Detsamma gällde östblocket, inklusive Ungern. Ingen kunde tillåtas att resa ut, eftersom risken var stor för att ingen skulle komma tillbaka.
Orbáns Ungern, liksom Polen med ett besläktat nationalststyre, hör till de stora vinnarna på 1989 och EU:s östutvidgning. Nu trampar de på demokratiska rättigheter och utnyttjar flyktingfrågan för att undergräva den frihet som följde när kommunismen föll.
Västeuropa har USA att tacka för skyddet under kalla kriget. Desto sorgligare då att amerikanerna i dag har en president som saknar respekt för demokratiska värderingar. Donald Trump har i sommar varmt välkomnat både Orbán och Polens president Andrzej Duda i Vita huset, och gjort synnerligen klart var hans sympatier ligger.
Polen och Ungern har politiker som ”gör det rätta”, påstår mannen som borde vara den fria världens ledare.

Trump kommer till helgens G7-möte i Frankrike. Oron inför hans besök i Europa är den vanliga: ska han återigen gräla inför öppen ridå med USA:s allierade? På plats är också Storbritanniens nye premiärminister Boris Johnson, vars lättsinniga attityd till Brexits enorma kostnader är plågsam.
Och Trump tycker att Brexit är en lysande idé för Europa och att Johnson är en fantastisk kille.
I östra Europa är allt ingalunda nattsvart. Slovakien har valt en rakryggad liberal till president. Hundratusentals har demonstrerat mot maktmissbruk i Tjeckien, Rumänien och Bulgarien. Inte heller i Polen och Ungern har demokraterna gett upp.
Historien går i vågor. Fler bakslag kommer. Men 1989 var inte förgäves.
DN 20/8 2019

Boris Johnsons storhetsvansin ne kommer att skada många

TISDAG 20 AUGUSTI 2019

I Boris Johnsons värld är allting möjligt. Han lever i ett utpräglat klassamhälle och har själv fått de bästa förutsättningarna att nå långt och att lära känna rätt människor. Han är född i New York och har studerat

på European School i Bryssel och sedan vid Ashdown House, Eton och Oxford.
Han har skarvat med sanningen som journalist och krönikör, men han lyckades ändå ta sig vidare uppåt och blev vald till Londons borgmästare 2006–2016 och utsedd till utrikesminister 2016–2018.
Boris Johnson har haft ett otal kvinnoaffärer och är den första som flyttar in på 10 Downing Street med en partner utan att vara gift.
Han är alltså van att ta för sig och det har gått bra hela vägen. Han har till och med lyckats bli det förenade konungarikets regeringschef, vilket inte är så långt ifrån hans första kända ambition under barndomen om att bli ”world king”. Det är inte kattskit precis.
Inte konstigt kanske att han lever i tron att allt går att lösa och att allt han rör vid blir till guld. Men när det kommer till en hård Brexit leker han med elden. Hans chickenrace med EU om att förhandla fram ett nytt övergångsavtal lär han förlora. Såväl regeringschefer på kontinenten som unionsföreträdare i Bryssel säger blankt nej och föga talar för att de kommer att ändra sig.
Boris Johnson reser dock med högburet huvud till Berlin på onsdag för att träffa förbundskansler Angela Merkel och dagen efter till president Emmanuel Macron i Paris.
Britterna lär emellertid få betala ett högt pris efter den 31 oktober om Storbritannien lämnar EU utan ett avtal. I helgen läckte dokument till The Sunday Times som visar att regeringskansliet bedömer att det då troligtvis kommer att råda brist på bränsle, livsmedel och mediciner.
Vidare kommer hamnarna att proppas igen i tre månader och det kommer att skapas en hård gräns på Irland.

Osäkerheten om hur allt kommer att landa är dessutom redan monumental, vilket påverkar investeringsplaner, arbetsmarknad och bostadspriser och inte minst sinnesstämningen i landet. Förvissningen om att allt kommer att lösa sig är i nästan alla sammanhang den bästa av inställningar. Men ibland blir inte livet som man tänkt sig, det blir tvärtom sorgligt och smärtsamt. För att undvika detta bör man vara proaktiv och undvika onödiga risker – särskilt när konsekvenserna av ens beslut, prioriteringar och beteende skadar andra. Premiärminister Boris Johnson borde visa mer ödmjukhet, omtanke och respekt för det brittiska folket och deras – jämfört med hans – mer vanliga vardag.

Sofia Nerbrand
sofia.nerbrand@dn.se

”Gränskontroller sämsta sättet förbättra nordiskt polisarbete”

TISDAG 20 AUGUSTI 2019

DN. DEBATT 20190820

Sverige har blivit de nordiska regeringarnas syndabock och reflexen är att stänga gränsen. Men både retoriken och reflexen är felaktig i sak och skadlig för hela Norden. Lösningen är i stället att öka det internationella

samarbetet för polis och andra rättsvårdande myndigheter, skriver Stephan Müchler och Per Tryding, Sydsvenska handelskammaren.

Både danska statsministern, socialdemokraten Mette Frederiksen, och norska Erna Solberg från Høyre har försökt flytta skuldbörda för brottslighet och terrorism till Sverige. Skärpt gränskontroll var den danska regeringschefens första tanke som motmedel.

Vad gäller retoriken och skuldbeläggningen tjänar denna förstås mest inrikespolitiska syften för att slippa eget ansvar. Men att detta faller sig så lätt för våra grannar handlar om att försöka utnyttja en bild som tecknas av Sverige som är starkt politiserad. Denna bild inrymmer två komponenter. Den ena är att grov brottslighet och grovt organiserat våld, inklusive terrorism, har starkt fäste här. Den andra är insinuationen att Sverige som land eller stat inte förmår att hantera situationen.

Bilden av brottsligheten har i alltför stor utsträckning visst fog för sig. Sverige har en stor utmaning och den ska inte underskattas. Men den behöver nyanseras. Eurostat redovisar årligen statistik över det värsta våldet, avsiktliga mord, för EU och Norge. Denna visar att Finland är värst drabbat. Danmark och Sverige ligger på samma nivå per capita. Trendmässigt har trots detta nivåerna sjunkit markant i Finland på senare år, medan de krupit uppåt i Danmark och Sverige. Norge har lägre nivåer. I hela Norden begås lite under 300 mord per år.

Brottslighet brukar frodas mer där det bor många på liten yta och oftast är därför storstäderna mest drabbade – så även i Norden där huvudstäderna regelbundet

står för störst andel brott. Ser vi till officiell statistisk har exempelvis våldsbrotten totalt sett fördubblats i Köpenhamn på tio år. Vill man bryta ut brottstyper finns det ökningar och minskningar i alla huvudstäder.
Men den andra delen i retoriken, att staten är maktlös eller möjligen ointresserad av att hantera detta, är djupt felaktig. Sverige måste nog ta på sig ett antal försummelser, som att inte ha lärt sig läxan från den organiserade kriminaliteten på 80- och 90-talen, för övrigt en dansk export. Men ett sent agerande är inte maktlöshet. I förra riksdagsvalet erbjöds det ingen regeringskonstellation som inte hade detta högst på dagordningen. I riktning och kraft råder nu bred konsensus i svensk politik även om politiska partier så klart behöver profilera sina nyanser. Visst kan detaljer spela stor roll, men allas ögon är nu tydligt på samma boll. Detta kommer att ha effekt. Statsvetare har tydligt visat att svenska politiker oftast gör det de säger. På gott och ont, kanske ska tilläggas. Rättvist eller ej så finns det nu de som internationellt vill använda Sverige som dåligt exempel. Det är tråkigt att våra grannar hakar på denna våg. Att vända denna bild är en viktig uppgift för svenska utlandsmyndigheter.
Reflexen att stänga gränsen kommer delvis av denna Sverigebild. Men erfarenheter från gränskontroller är att de är både ineffektiva till sin natur och dålig hushållning med resurser. Sämre flöden över gränserna har dessutom stor negativ effekt på välfärd och jobb.
Ett exempel kan hämtas från gränsregion syd inom polisen. Statistik för helår finns nu för 2016 och 2017. I hela Sverige lagfördes totalt 10 200 brott mot

vapenlagen dessa år. Gränskontrollerna genomför årligen omkring 800 000 kontroller per månad i svenska hamnar och på Öresundsbron. Bokförda brott mot vapenlagen som resultat av dessa kontroller summerades dessa år till fyra stycken, två per år.
När det gäller avvisningsbeslut baserade på personer som identifierats genom gränskontroll handlar det om ett par hundra fall per månad. Majoriteten av tusentalet månatliga avvisningar kommer i stället från inre gränskontroller – alltså de som inte sker vid gränsen utan efter professionellt polisarbete runt om i Sverige. Bland annat gör polisen arbetsplatsinspektioner.
Detta är stora insatser och per satsad timme polisarbete är detta knappast skäligt sett till de mätbara resultaten.
Motsvarande magra resultat finns vid danska gränsen mot Tyskland vilket bland annat har fått en tidigare chef för danska säkerhetspolisen att tala om felprioritering.
Gränsen är enkelt uttryck sämsta platsen för polisens internationella arbete.
Samtidigt visar både praktisk erfarenhet från Öresundspendlingen och ekonomiska analyser från flera oberoende forskningsinstitut att gränshinder har stora negativa effekter på tillväxt, alltså välfärd och jobbskapande.
Bertelsmann foundation har exempelvis visat att Sverige förlorar 50 miljarder kronor per år i ett scenario där Schengen suspenderas eller slutar fungera i Europa.
En suspension under tio år i hela området skulle kosta EU mellan 50 och 150 miljarder euro per år, bland annat genom ökade tidskostnader för transporter och

försämrad varudistribution. Vi ska komma ihåg att den negativa effekten av kontroller vid gränserna har maskerats av en ihållande högkonjunktur. Kommande år kommer allt som bromsar utbytet på den inre marknaden att märkas mer kraftfullt. Att försöka stänga gränser för att bekämpa internationell rörlighet bland kriminella är ineffektivt. Därmed inte sagt att det helt ska avvisas i varje enskilt fall. De kontroller som införts i EU på olika håll finns tack vare Schengenreglerna, inte trots reglerna. Regelverket är tydligt med att tillfälliga kontroller kan behövas och förlängas i vissa situationer. Så länge dessa regler är skonsamma för central civil aktivitet som handel och arbetspendling ska detta inte helt avvisas. Men normalfallet är en stor och öppen inre marknad. Lösningen är i stället att öka den internationella rörligheten för goda krafter som polis och andra rättsvårdande myndigheter.

Det starkaste verktyget för detta som finns i praktiken är Europol. Här är inte Norge medlem och Danmark har valt att stå utanför och samverkar med ett samarbetsavtal som inte innebär fullt samarbete. Desto större skäl att i stället för att peka finger och beklaga tidigare politiska beslut försöka öka samverkan mellan polis och åklagare.

Den naturliga reaktionen mellan nordiska länder i samband med attentat och kriminalitet borde vara deltagande i sorgearbetet och gemensam beslutsamhet. Inte att söka kortsiktiga poänger på varandras bekostnad. Det senare hedrar och hjälper varken de drabbade eller vår gemensamma nordiska välfärd.

Stephan Müchler, vd, Sydsvenska handelskammaren och vice ordförande Eurochambers
Per Tryding, vice vd och policychef Sydsvenska handelskammaren

Dela

Nu grävs den danske kungens flaggskepp från 1400-talet fram

TISDAG 20 AUGUSTI 2019

I mer än 500 år har den danske kungens flaggskepp Gribshunden legat på havets botten utanför Ronneby i Blekinge. Nu ska ett 40-tal arkeologer

från Europa och USA gräva fram kunskap om medeltiden från nio meters djup.

På tisdagen görs de första dyken, som följs av ett amerikanskt tv-team.

Måndagen ägnades åt de sista förberedelserna på land. En flera meter hög byggnadsställning monterades. Under ytan ska den hjälpa dykarna att arbeta utan att röra upp sediment från botten och förstöra sikten. Under de kommande tre veckorna ska ett tolv kvadratmeter stort schakt längs fartygets skrov grävas fram. Det är en av de största arkeologiska satsningarna i Sverige på många år.

Johan Rönnby, professor i marinarkeologi vid Södertörns högskola, leder dykningsarbetet. Han har sällskap av kollegor från bland annat USA, Storbritannien, Italien och Danmark. Han säger att nio meter är ett enkelt djup att dyka på och dykarna kan vara nere långa stunder åt gången. De kommer att blottlägga delar av fartyget som ingen sett på svindlande 524 år.

Johan Rönnby hoppas få svar på hur långt västerut Gribshunden seglade genom dna-analyser av alger i träkonstruktionen.

– Tänk att kunna visa att danskarna tog sig längre bort än Grönland och kanske till och med till Amerika före Columbus, säger han.

Vraket hittades av sportdykare på 1970-talet men det som beskrevs som en ”brädhög” väckte inget större intresse. När det för sex år sedan stod klart att det var den danska kungen Hans flaggskepp från andra halvan av 1400-talet som låg utanför Ronneby var det en sensation. Gribshunden är ett arv från de stora upptäcktsresornas tid när Columbus seglade från Portugal till Amerika och

Vasco da Gama landsteg i Indien. Deras skepp finns inte kvar, men vraket efter Gribshunden är i gott skick i det bräckta vattnet utanför Blekinges kust.
– Turligt nog förliste hon i Östersjön. Här finns ingen skeppsmask som kan förstöra vraket, säger Johan Rönnby.
– Det är ett långt skepp, mer än 30 meter. Gribshunden är betydligt större än Columbus Santa Maria.
Utgrävningen av Gribshunden väntas fylla i luckor i historien, inte minst när det gäller fartygskonstruktionen från den sena medeltiden.
– Den första globaliseringen inträffade under det sena 1400-talet. Europa gick från medeltid in i den moderna eran, säger Rönnby.
Skeppets virke kommer från nordöstra Frankrike, men det är inte klarlagt var Gribshunden är byggd. Kung Hans kan ha köpt ett färdigt skepp eller låtit konstruera det någon annanstans. Det har spekulerats i Nederländerna eller på den Iberiska halvön.
Det finns också förhoppningar om att bruksföremål, kläder och rikedomar från medeltiden kommer upp till ytan.
När Gribshunden förliste våren 1495 var kung Hans på väg till ett dåtida nordisk toppmöte inom Kalmarunionen.
Förhoppningen bland forskarna är att han hade med sig statussymboler på resan för att visa sin makt.
Gribshundens sista färd finns beskriven i historiska skildringar. Dåligt väder ska ha tvingat fram ankring av den danske kungens fartygskonvoj vid Stora Ekö i Blekinge, som då var en del av Danmark. Kungen och hans följe inkvarterades i Ronneby. En brand utbröt ombord, som ledde till skeppets förlisning.

– I en ögonvittnesskildring talas det om att ”många goda män dör”. Det var förstås en enorm prestigeförlust för den danske kungen att Gribshunden gick till botten, säger Marcus Sandekjer, chef för Blekinge Museum.
Kung Hans, som var pappa till den mer välkände kungen ”Kristian Tyrann”, använde Gribshunden i tio år innan skeppet sjönk.
Utgångspunkten för dykarna är Saxemaravarvet strax utanför Ronneby. Därifrån tar det tio minuter ut till vraket. Forskarna kommer att följas av ett amerikanskt filmteam som arbetar åt det populärvetenskapliga programmet Nova.
– De föremål som bärgas varje dag från fartyget kommer att visas upp för allmänheten innan de skickas iväg för konservering, säger Johan Rönnby.
Utgrävningen är beräknad att kosta fem miljoner kronor. Tidigare har flera mindre undersökningar av Gribshunden gjorts.
I Ronneby pågår även utgrävningar från järnåldern i Västra Vånga. Även här deltar flera internationella forskare.

Mia Holmgren
mia.holmgren@dn.se

Fakta. Gribshunden

Det danska flaggskeppet Gribshunden sjönk 1495 utanför Stora Ekö i Ronneby. Blekinge var på den tiden en del av Danmark. Vraket hittades i början av 1970-talet av sportdykare, men det var först 2013 som man förstod att det var kung Hans flaggskepp Gribshunden som låg på nio meters djup.
2015 bärgades skeppets galjonsfigur för konservering. Det är ett av de äldsta figurhuvuden som någonsin bärgats.
Större delen av fartyget ligger kvar på havsbotten. Det är alltför hopfallet och skadat för att kunna bärgas i sin helhet, men förhoppningen är att

kunna gräva fram och bärga föremål som sedan ska visas i det museum som planeras i Ronneby. Hans var kung av Danmark från 1481 till 1513. Mellan åren 1497 och 1501 var han även kung över Sverige under namnet Johan II. Hans var pappa till den mer kända Kristian II, också känd som ”Kristian Tyrann”.
Källa: Blekinge museum, NE

Svenska politiker pekas ut som PKK-anhängare

TISDAG 20 AUGUSTI 2019

Åtskilliga europeiska politiker, varav flera svenska, pekas ut som sympatisörer till terrorstämplade PKK i en turkisk rapport.
”Det är helt oacceptabelt”, svarar Jonas Sjöstedt (V), en av dem som nämns i rapporten från den regimvänliga tankesmedjan Seta.

I en 666 sidor lång rapport från Turkiets största tankesmedja Seta, som står president Recep Tayyip Erdogans regim nära, klassas en mängd europeiska politiker som PKK-sympatisörer, eller för att ha kopplingar till den terrorstämplade organisationen. Bland de svenskar som nämns finns försvarsminister Peter Hultqvist (S) och vänsterpartisterna Jonas Sjöstedt, Amineh Kakabaveh och Malin Björk.

Tidningen Expressen, som har låtit översätta rapporten, uppger att Hultqvist omnämns i samband med ett möte i Sverige om krav för vård för de kurder som skadats i strid mot IS.

Kraven framfördes av Nasrin Abdullah, befälhavare inom den kurdiska YPG-gerillan som anses stå PKK nära, något de själva förnekar. Mötet utmynnade enligt Peter Hultqvist inte i några löften.

Sjöstedt finns med bland de utpekade eftersom Vänsterpartiet krävt att PKK:s terrorstämpel ska hävas.

I ett långt inlägg på Facebook bemöter Sjöstedt anklagelserna.

”Det är helt oacceptabelt att en turkisk regeringsnära organisation på detta sätt har kartlagt och åsiktsregistrerat en rad svenska politiker, inte minst från Vänsterpartiet. Vi tänker inte låta oss skrämmas till tystnad. Jag kommer att fortsätta åka som observatör på rättegångar och valövervakare till Turkiet”, skriver han.

Även flera danska politiker pekas ut i Seta-rapporten. PET, Danmarks motsvarighet till svenska Säkerhetspolisen (Säpo), har enligt tidningen Berlingske börjat kontakta de över hundra danskar det gäller. En expert säger till tidningen att personerna på listan skulle kunna utsättas för hot.

Säpo bekräftar för TT att man har tagit del av medieuppgifterna om rapporten, men vill i övrigt inte kommentera saken. Kurdiska arbetarpartiet (PKK) grundades 1978 och strider för en självständig kurdisk stat. PKK klassas av bland annat EU och Nato som en terrororganisation.

TT

ANNONS:

”Det pågår en kriminalisering av räddnings-arbetet”

TISDAG 20 AUGUSTI 2019

Det pågår ett politiskt spel på Medelhavet, med flera länder inblandade och två räddningsfartyg med nära 500 migranter som insats. Fartygen går från hamn till hamn, utan att få lägga till.

– Det som pågår nu är en kriminalisering av räddningsarbetet, säger Hannah Wallace Bowman på

Läkare utan gränsers fartyg Ocean Viking.
På måndagen kom alltmer desperata anrop från räddningsfartyget Open Arms, som ägs av en spansk frivilligorganisation och nu ligger bara 800 meter från den italienska ön Lampedusas kust.
Men i hamnen får de inte lägga till.
– Vi klarar inte mer, situationen är fullständigt ohållbar, och nu ber de oss transportera flyktingarna ytterligare 500 eller 1 000 sjömil! Vad är det som de inte har förstått? säger Open Arms talesperson Óscar Camps till tidningen El Diario.
Det har gått 19 dagar sedan Open Arms först undsatte migranter i sjönöd utanför Libyens kust och sedan började söka efter en säker hamn.
Det har varit en lång och irrande resa, som bevakats intensivt, inte minst av italienska medier.
Ombord börjar det nu bli svårt att hålla hygienen. Frustrationen och irritationen växer, och i söndags försökte fyra av det dryga hundratalet migranterna i desperation simma in till närliggande Lampedusa, tills räddningsarbetare kom ikapp dem och övertalade dem att återvända.
I Italien vägrar inrikesminister Matteo Salvini från högernationalistiska Lega fortsatt att ta emot dem.
”Italien är inte längre Europas flyktingläger”, twittrade Salvini triumferande när Spanien i söndags gick med på att ta emot migranterna.
Då hade den spanska regeringen fått garantier från fem andra EU-länder om att flyktingarna kunde omplaceras.
Men ombord på Open Arms väcker beskedet bara ilska, eftersom de hamnar som erbjuds – Algeciras och Menorca –

ligger sex respektive tre dagars resa till havs från Lampedusa, enligt besättningen.
– Italien och Spanien vill lägga ansvaret på oss för en transport som vi anser är alldeles för riskabel – när lösningen i själva verket finns bara 800 meter bort! säger Óscar Camps upprört.
Det har i sin tur fått Spaniens socialistiska regering att ilskna till. Anklagelsen om ett hemligt avtal med Italien avfärdas kategoriskt:
”Den enda korrekta informationen är att den spanska regeringen har erbjudit Open Arms att styra mot närmaste spanska hamn, och att den italienska regeringen begår en lagöverträdelse genom att förhindra migranterna att gå i land på Lampedusa”, lyder ett uttalande.
Vice premiärminister Carmen Calvo anklagade på måndagen också det spanskflaggade fartyget för att ha tackat nej till att lägga till i Malta – något Open Arms förnekar.
Bakgrunden till ordkriget är en grundläggande politisk splittring i EU mellan å ena sidan högernationalistiska och invandringsfientliga regeringar och, å den andra, mer liberalt och humanitärt sinnade regeringar.
Sedan 2015 har EU egentligen bara lyckats komma överens när det handlat om högre murar, mer pengar till gränspolisen Frontex, eller samarbetsavtal om skärpt bevakning med stora transitländer som Turkiet och Marocko.
Det har bidragit till att antalet båtflyktingar minskat. Under årets sju första månader anlände omkring 54 300 personer utan tillstånd till EU, enligt Frontex, att jämföras med 73 500 vid samma tid förra året.

Jämfört med åren 2015–2016 är siffrorna mycket låga. I en hel del av Västeuropas länder växer dock en gnagande känsla av att det inte är moraliskt hållbart att i längden stänga dörren för alla flyktingar som flyr undan krig och förföljelser. Särskilt inte när många fortsätter riskera livet på Medelhavet för att fly undan bombningar och tortyr i inbördeskrigets Libyen.

I juli togs ett första trevande steg mot en frivillig omfördelning inom EU, men formerna för samarbetet är oklara och än så länge går det långsamt och är ineffektivt, vilket bidrar till den akuta situationen på Medelhavet.

– Att EU-länderna låtit det gå så här långt, att det ska behövas sådan desperation, det är närmast parodiskt, säger Hannah Wallace Bowman, som är talesperson på Läkare utan gränsers räddningsfartyg Ocean Viking.

På hennes norskflaggade fartyg väntar 356 migranter på besked om var de kan få en säker hamn. Till skillnad från den EU-sponsrade, libyska kustbevakningen vägrar Läkare utan gränser att ta båtflyktingarna tillbaka till Libyen, på grund av riskerna för att de utsätts för övergrepp.

– Vi är nu inne på nionde dagen sedan vår första räddningsinsats. Men hittills har vi fått fått nej av både Italien och Malta, säger Hannah Wallace Bowman.

Stämningen är än så länge lugn på Ocean Viking, även om den sjukvårdsansvarige berättar för DN att många av migranterna har sår eller ärr efter att ha flytt från polis eller kidnappare i Libyen.

– Vi intervjuar alla, och 50 procent av dem – såväl kvinnor som män – säger att de

sett någon bli våldtagen. Många har av naturliga skäl svårt att prata om sexuella övergrepp, säger sjukvårdsansvarige Stephanie, som inte vill uppge sitt efternamn.
Även räddningsarbetare blir alltmer utsatta, i takt med att högerpopulistiska politiker i Europa stämplar hjälporganisationer som ”flyktingsmugglare”.
– Det som pågår nu är en kriminalisering av räddningsarbetet. En marginalisering av dem som försöker fylla det tomrum som Europa har lämnat efter sig. Det måste bli ett slut på det. Ansvaret ligger på EU:s medlemsstater: de kan inte bara låtsas bli förvånade gång på gång, de måste bygga ett system som är humanitärt och förutsägbart, säger Hannah Wallace Bowman.

Den hårda linjen har gett Matteo Salvini ett uppsving i opinionen. Fram till nyligen hade han koalitionspartnern Femstjärnerörelsens stöd, men Salvinis alltmer radikala, främlingsfientliga retorik och, framför allt, det öppna hotet om att tvinga fram nyval i landet har fått Femstjärnerörelsen att överväga att bilda regering med det socialliberala oppositionspartiet Demokratiska partiet i stället.
Det bidrog med största sannolikhet till att Salvini i helgen gick med på att låta 27 minderåriga migranter från Open Arms kliva i land.
Men några fler blir det inte, bedyrar han.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se

Pia Gripenberg: Frankrike och Tyskland försöker rädda en havererad asylpolitik

TISDAG 20 AUGUSTI 2019

EU-länderna diskuterar och diskuterar – utan att något påtagligt sker som hjälper de flera hundra migranter som just nu finns på två räddningsbåtar i Medelhavet.

Möjligen går det att skönja ett embryo till lösning, där Frankrike och Tyskland försöker få med sig andra medlemsstater.

De vådliga färderna över Medelhavet är en rännil mot vad de var under de stora flyktingåren 2015 och 2016. En förklaring är att EU:s överenskommelser med Turkiet och Libyen stoppar migranter från att ge sig ut på havet.

För dem som ändå lyckas har färderna blivit farligare. Av de migranter som nu tar vägen över Medelhavet är det en större andel som dör eller försvinner.

FN:s flyktingorgan UNHCR uppskattar att 839 människor har dött eller är saknade

efter sin färd hittills i år. Den mest riskfyllda resan är den som går från Nordafrika mot Malta och Italien. Det är just den rutten som de många migranterna som nu finns på Open Arms och Ocean Viking har tagit.
Malta och Italien har hela sommaren vägrat ta emot räddningsfartygen. Först efter att andra EU-länder och katolska kyrkan i Italien sagt sig vara villiga att ta över ansvaret för migranterna och asylhanteringen har fartygen fått gå i land. Portugal, Irland, Luxemburg, Rumänien och Finland är några av de EU-länder som denna sommar har tagit emot asylsökande. Tyskland och Frankrike har tagit emot allra flest. Sverige har inte tagit emot en enda.
I ett mejl till DN skriver företrädare för justitiedepartementet bland annat att Sverige har 1 000 platser avsedda för skyddsbehövande som bland annat finns i Libyen.
Allt eftersom sommaren gått har det visat sig ta längre och längre tid att få ihop en grupp av länder som tar över ansvaret för migranterna. Och Italiens motstånd, personifierat av inrikesminister Matteo Salvini, har blivit än mer uttalat. Trots att sex länder lovat att ta hand om migranterna har han hittills vägrat att släppa in Open Arms, som nu är inne på sin tredje vecka utanför ön Lampedusa. Bara enstaka sjuka, och i lördags minderåriga, har fått komma i land.
I Italien har det lett till att premiär-minister Giuseppe Conte, politiskt oberoende, för första gången kritiserat Salvini och kallat honom för besatt av migrationsfrågan.
Dagens situation på Medelhavet beror på att EU:s migrations- och asylpolitik

havererade för flera år sedan i samband med de stora flyktingströmmarna under kriget i Syrien. Trots ständiga diskussioner och möten är det enda påtagliga resultatet att medlemsstaternas enats om att stärka EU:s gemensamma yttre gräns.

Men efter franskt och tyskt initiativ utkristalliserades i juli en grupp med 14 medlemsstater som sade sig vara villiga att binda sig till någon sorts ”solidarisk mekanism” som automatiskt ska träda i kraft när ett räddningsfartyg med migranter når EU.

Hur ”mekanismen” för att omlokalisera asylsökande ska fungera är okänt. Liksom exakt vilka de 14 medlemsstaterna är. Enligt samstämmiga medieuppgifter ingår, utöver Frankrike och Tyskland, även Finland, Luxemburg, Portugal, Kroatien och Irland i denna koalition av villiga.

Bland de sju hemliga finns Sverige, uppger en presskontakt hos regeringen för DN. Varför inte Sveriges medverkan blev känd redan i juli är svårt att förstå. Visserligen blir en migrationskoalition ytterligare en dödsstöt mot en EU-gemensam asylpolitik, men en regering som säger sig värna solidaritet i asylpolitiken måste rimligen anse att franska och tyska initiativ i den riktningen är av godo.

Och med tanke på hur ämnet gång på gång har diskuterats genom åren borde det gå att nå en överenskommelse inom gruppen när den inte behöver få med sig länder som Polen och Ungern i samarbetet.

Pia Gripenberg

Irans utrikesminister besöker Stockholm – svartlistad av USA

TISDAG 20 AUGUSTI 2019

Analys

Irans utrikesminister Mohammed Javad Zarif har en del av hjärtat i USA. Där föddes hans barn och där erövrade han en doktorshatt.

Men kärleken är inte besvarad. Javad Zarif är svartlistad av Vita huset.

Nu reser han världen runt för att vinna vänner för Irans sak i bråket med USA. I dag tisdag landar han i Stockholm.

Kanske är 59-årige Javad Zarif världens just nu mest stressade statsman.

Åtminstone borde han vara det.

De senaste månaderna har nämligen en rad brännande frågor hopat sig över utrikesministerns grånade hjässa:

1 Det globala kärnenergiavtal som år 2015 slöts mellan Iran och den så kallade P5 + 1-gruppen (USA, Frankrike, Tyskland, Storbritannien, Ryssland och Kina) är i rejäl gungning sedan USA ensidigt dragit sig ur avtalet.

Så länge överenskommelsen gällde fanns hoppet att Iran skulle få fart på ekonomin, tack vare slopade sanktioner.
Nu håller Irans oljeexport på att strypas.
2 Iran står på gränsen till en väpnad konflikt med USA efter en rad incidenter kring Hormuzsundet, den smala vattenväg utanför Irans kust där en stor del av världens olja transporteras.
3 En effekt av det spända läget är Irans beslag av två oljetankfartyg, svenskägda Stena Impero och Rifah från Förenade Arabemiraten. Dessutom har Mohammed Javad Zarif sedan några veckor personligen drabbats av sanktioner från USA. Något som kan påverka hans medverkan i FN:s generalförsamlings stora möte i New York om en knapp månad.
Lägg därtill att Javad Zarif är omstridd bland några av Irans tyngsta maktfalanger – militären och det religiösa ledarskapet. Så sent som för ett halvår sedan var utrikesministern, som räknas som ”västvänlig” i Teheran, ytterst nära att få sparken. De USA-negativa fraktionerna i Iran försökte påverka president Hassan Rouhani att göra sig av med sin utrikesminister. Å andra sidan har Javad Zarif varit i hetluften åtskilliga gånger förr. Som biträdande utrikesminister hade han det delikata uppdraget att försvara den dödsdom som Irans dåvarande allerhögste ledare Khomeini år 1989 riktade mot författaren Salman Rushdie för dennes ”hädiska” bok ”Satansverserna”.
Trots den föga avundsvärda uppgiften att resa världen runt som galjonsfigur för prästerskapet i Iran har Javad Zarif lyckats upprätthålla goda relationer med många av västvärldens ledare. Det beror på hans obesvärade framtoning och goda engelska,

förvärvad under sina år i USA, där Javad Zarif gjorde akademisk karriär. Han kommer från en from shiamuslimsk köpmannasläkt och skickades år 1977 som 17-åring till USA för att studera. Det ledde till en doktorsexamen i internationell rätt vid universitetet i Denver, och så småningom till rollen som FN-ambassadör för Iran i New York.

Att Iran och USA år 2015 kunde komma överens om det historiska kärnteknikavtalet anses i mångt och mycket ha berott på de goda personliga relationerna mellan Javad Zarif och USA:s dåvarande utrikesminister John Kerry. Men det var då det. I dag är relationerna mellan USA och Iran genomusla. För USA:s nuvarande president Donald Trump är Iran dödsfienden som ska kväsas med ”maximum pressure”, ”maximal press”.

Därför reser Mohammed Javad Zarif runt i världen för att rädda vad som räddas kan av kärnteknikavtalet. Detta är ett viktigt skäl till att han i dag möter Sveriges utrikesminister Margot Wallström i Arvfurstens palats i Stockholm.

Men de bägge utrikesministrarna kommer också att ta upp bilaterala frågor, exempelvis vad som ska hända med det svenskägda tankerfartyget Stena Impero som ligger påtvingat stilla i den iranska hamnen Bandar Abbas.

En annan känslig fråga är fallet med den svensk-iranske läkaren och forskaren Ahmadreza Djalali, som greps i Teheran i april 2016, anklagades för spioneri och dömdes till döden. Ledande människorättsorganisationer anser att åtalet är felaktigt och kräver att Djalali friges.

Erik Ohlsson

Fakta.

Mohammed Javad Zarif är 59 år och har varit Irans utrikesminister i sex år. Han har en gedigen - amerikansk universitetsutbildning som han 1988 krönte med en doktorsavhandling i internationell rätt vid universitetet i Denver. Då hade han redan börjat arbeta vid Irans FN-representation i New York.
Zarif har ett Twitterkonto med över en miljon följare, trots att sociala medier betraktas som halvillegalt av Irans lagstiftare.
Det är knappast förvånande att Zarif tillhör den västtillvända delen av den iranska makteliten. Utåt försvarar han dock prästerskapet i alla väder.
DN

Därför kan Matteo Salvini spela för högt

TISDAG 20 AUGUSTI 2019

Blir det regeringskris i Italien eller inte? Och kommer den att leda till ett omedelbart nyval? I dag tisdag bör situationen klarna en aning när premiärminister Giuseppe Conte talar i senaten. DN:s korrespondent Peter Loewe svarar på tre frågor om den mest absurda politiska kris Italien har sett.

1 På vilket sätt är denna kris så speciell?
Krisen kommer efter att de två partierna Lega med Matteo Salvini och Giuseppe di

Maio med Femstjärnorna har regerat i 14 månader. De två partierna, som med stor möda skrev under ett gemensamt regeringskontrakt, har inte gjort annat än grälat de sista månaderna.
Lega, som i senaten endast har 17 procent, har haft en enorm framgång med sin främlingsfientliga politik och fick i EU-valet dubbelt så många röster. Salvini, som också är inrikesminister, har valt att lägga ett misstroendevotum mot sin egen premiärminister för att få till ett nyval och hoppas på dubbelt så många mandat i ett nytt parlament. Det är ett högt spel som kanske inte går hem.
2 Vilka politiska alternativ finns för att undgå nyval?
Flera. Mycket beror på vad Conte säger i senaten. Om han tvingas avgå är han ”bränd”, men om han däremot lägger sitt mandat i presidenten Sergio Mattarellas händer kan han mycket väl få ett nytt regeringsmandat av presidenten.
De senaste dagarna har det talats mycket om en regering med Femstjärnorna och det tidigare regeringspartiet Demokraterna (Pd). Dessa två partier har redan valt att rösta likadant inom EU. Så skedde i Strasbourg när man röstade ja till Ursula van der Leyen som EU-kommissionens nya ordförande. Nu talar man i parlamentet om en ”Ursulamajoritet”. EU-kommissionens veteran Romano Prodi förespråkar en Ursularegering med Demokrater och Femstjärnor.
3 Vad riskerar Italien med denna kris?
Mycket. De många krispaket som med möda har baxats igenom riskerar att inte bli verklighet. Stålverket i Taranto, med 14 000 anställda, riskerar stängning liksom flera fabriker för bilar och vitvaror. För att

klara en ny budget har det sagts att det kan bli nödvändigt att höja den italienska momsen till hela 25 procent.

Peter Loewe
loewepeter@gmail.com

Oppositionella borgmästare avsatta av turkiska regeringen

TISDAG 20 AUGUSTI 2019

De kurdiska borgmästarna i två storstäder och i en känd turistort avsattes på söndagen av den turkiska regeringen, ”eftersom polisutredningar mot dem pågår”. I Istanbul och Ankara fruktar nu de nyvalda

oppositionsborgmästarna att även de står på tur att avlägsnas.
Selcuk Mizrak, borgmästare i Diyarbakir; Ahmet Türk i Mardin och Bedia Ertan i Van ersattes av ämbetsmän utsedda av inrikesminister Süleyman Soylu, den mest militanta antikurdiska regeringsmedlemmen. Det högerextrema partiet MHP:s ledare Devlet Bahceli gratulerade Soylu till ingripandet.
Ett flertal polisutredningar mot de avsatta pågår, de flesta för påstått samröre med terroriststämplade kurdiska PKK.
Oroligheter rapporterades från Diyarbakir utanför borgmästarpalatset, när kravallpolis drev bort protesterande stadsbor.
Alla tre borgmästarna valdes med bred marginal och tillhör det kurdiskt orienterade partiet HDP eller dess regionala systerparti DBP, vars flesta ledare är politiska fångar. HDP och DBP anklagas av president Tayyip Erdogan för att vara PKK:s bulvanpartier.
Ekrem Imamoglu, Istanbuls borgmästare, som vann sitt ämbete med hjälp av dryga miljonen kurdiska röster, utfärdade en kommuniké där han protesterade mot åtgärden och uppmanade regeringen att ”respektera folkviljan”. En av Imamoglus närmaste rådgivare säger till DN:
– Vi ser med största oro på detta. Det enda som behövs för att inleda en polisutredning är att en privatperson polisanmäler. Det gäller nu för oss att mobilisera våra anhängare och verkligen visa regimen att det skulle kosta mer än det smakar att göra sig av med oss.
Under sina månader vid makten har Imamoglu lovat full insyn i Istanbuls affärer. Han har uppfyllt sitt vallöfte att

skära av penningströmmar från stadskassan till regimvänliga medier. Türk Media, en regimtrogen mediagrupp som innehåller tv-kanalen TV 24 och tidningarna Star, Güneş and Akşam, sägs ha störtats i kris sedan annonserna från staden upphörde.

Ännu mer besvärligt, i det regerande AKP-partiets ögon, är att Imamoglu låter allmänheten ta del av oegentligheter i de många privata företag som har stadens service på entreprenad. De flesta av dessa företag har många anställda med vänskaps- eller släktband till president Tayyip Erdogans parti AKP.

Erdogan har tidigare varnat för att Imamoglu riskerar att ställas inför rätta ”för oartighet” mot en borgmästare i en liten stad. Klagomålet från den förolämpade borgmästaren tycks ha gjorts med tydlig avsikt att solka ned den populäre Imamoglu – så snart en polisutredning inletts är det enklare att av-sätta folkvalda.

Nathan Shachar
naranjal@gmail.com

Ordväxling inledde presidentmötet

TISDAG 20 AUGUSTI 2019

Emmanuel Macron och Vladimir Putin har ett gemensamt intresse: Att utnyttja varandra till att stärka sin egen position.

Men när Putin under sitt besök i Frankrike jämförde fredliga demonstrationer i Moskva med Gula västarnas våldsamma manifestationer reagerade Macron.

– Det är inte bara i Ryssland vi har den här sortens händelser. Jag är här som gäst och det känns inte så bekvämt för mig att säga det, men eftersom ni frågar måste jag påpeka att vi alla vet hur det gick med de gula västarna – elva döda och 2 500 skadade. Vi vill inte ha samma situation i den ryska huvudstaden, sade Putin då han träffade Frankrikes president Emmanuel Macron i dennes sommarresidens på - Franska rivieran.

Det var första gången som Putin kommenterade demonstrationerna i Moskva. I motsats till Gula västarna i Frankrike har Moskvademonstranterna varit fredliga. Macron uppskattade inte jämförelsen.

– Frankrike respekterar sin konstitution och sina lagar. De som protesterar har fri rätt att ställa upp i val. De kan uttrycka sin vilja i val. Vi är ett land där folk kan uttrycka sig och demonstrera fritt. Det enda som är förbjudet är att förstöra saker, sade Macron.

Därefter inleddes middagen på den franska presidentens flotta sommarresidens, den medeltida fästningen Brégançon utanför Toulon. Inför mötet var Putins medarbetare Jurij Usjakov inte sen att påpeka för den ryska pressen att bland annat Theresa May besökte Brégançon i fjol.

Att Macron tog emot Putin har framför allt med hans utrikespolitiska ambitioner att göra. I och med att Angela Merkel är på väg ut och Storbritannien lämnar EU har Frankrikes politiska tyngd ökat.

Emmanuel Macron vill ha ett slut på kriget i Ukraina, som i praktiken bara Ryssland kan stoppa. Dessutom behöver han Putin för att hålla situationen i Iran under kontroll.

Mötet skedde några dagar innan G7-länderna träffas i Biarritz. G7, världens sju största industrialiserade ekonomier, hette G8 fram till 2014. Då uteslöts Ryssland på grund av annekteringen av Krim. Föga överraskande har mötet kritiserats på förhand. Inom den franska eliten finns en gaullistisk tradition av förståelse för rysk stormaktspolitik, något som väcker oro framför allt i Ukraina.

Ukrainas president Volodymyr Zelenskyj vände sig i somras i en öppen videoinspelning till Putin och bad honom sätta sig ned vid förhandlingsbordet för att få ett slut på kriget. Putin har inte besvarat inviten och det är inte sannolikt att Macron lyckas rubba honom på den här punkten. Ukraina vill fortsätta förhandlingarna enligt Normandieavtalet, med Frankrike, Tyskland, Storbritannien och USA vid bordet. Ryssland vill att Ukraina ska förhandla med separatisterna, som i praktiken styrs av Kreml.

I Ryssland publicerar regimtrogna medier nu förväntansfulla spekulationer om att landet snart slipper sanktionerna tack vare mötet. Det kommer inte att ske, något som Putin vet. Han är sannolikt fullt nöjd med att bjudas på middag på franska presidentens sommarresidens – en utrikes- och inrikespolitisk triumf.
Anna-Lena Laurén

”Polisens fel om protesterna blir våldsamma”

TISDAG 20 AUGUSTI 2019

Det är polisens fel om demonstrationerna i Hongkong blir kaotiska och våldsamma. De bryter mot Hongkongs lagar och medborgarnas rättigheter, enligt en grupp som säger sig företräda medborgarna.
Hongkong.
Klädda i hjälm och med maskerade ansikten prisade fyra unga demonstranter

söndagens fredliga demonstration i Hongkong där, enligt arrangörerna, 1,7 miljoner människor deltog.
Under protesten syntes polisen knappt till och några demonstranters laserattack mot myndighetsbyggnader sent på kvällen mynnade ut i att de till sist tog tunnelbanan hem.
Det är väsensskilt från den dramatiska konfrontation mellan polis och demonstranter som uppstod i början av veckan då Hongkongs flygplats ockuperades. Då syntes också aktivister använda våld.
Men enligt de fyra företrädare, som säger sig företräda medborgarna, är det polisen som provocerar fram våldet genom att hindra demonstranterna från att utöva sina rättigheter. De konstaterar att tillstånd att demonstrera flera gånger har dragits in, vilket berett väg för polisen att gå hårt fram mot dem som protesterar ändå.
– Det går emot Hongkongs konstitution. Där slås fast att vi har rätt att kalla till offentlig samling och att demonstrera. Polisen är skyldiga Hongkongborna en ursäkt. De utövar en form av politiskt förtryck och tar våra friheter ifrån oss, säger Chris Wong.
Om demonstrationerna framöver blir fredliga eller våldsamma, undvek de att svara på.
– Vi började våra protester mycket fredligt, men efter två och en halv månad hade inte Hongkongs politiska ledning hörsammat våra fem krav. Det skapade en viss upptrappning. Personligen hoppas jag att regeringen löser det här snabbt genom att gå våra krav till mötes. Då behöver vi inte protestera mer, sade Chris Wong

iklädd gul hjälm, svart ansiktsmask och vitt munskydd.
De upprörs också över att polisen sökt upp demonstranter och gripit dem i deras hem. Hittills har över 700 gripits i samband med protesterna.
– Personer har fängslats för brott de inte har begått, en del har hindrats från att träffa en advokat och somliga har tagits till förvaringscenter nära den kinesiska gränsen utan att deras familj har fått veta något. Det är inte bara brott mot internationella mänskliga rättigheter, utan kan också klassas som tortyr, säger Chris Wong.
Samtidigt tolkade Global Times, en kinesisk tidning nära kopplad till Kommunistpartiet, söndagens fredliga demonstrationer som ett tecken på att bilder av kinesisk militär som övar nära gränsen har avskräckt Hongkongborna från våld. Ytterligare demonstrationer planeras de kommande veckorna. Bland annat ska en på temat ”the Hongkong way”, med inspiration av de baltiska staternas frigörelse från Sovjetunionen för 30 år sedan, hållas på fredag.
Marianne Björklund

Håll Salvini borta från topposten

ONSDAG 21 AUGUSTI 2019

Matteo Salvini har agerat målmedvetet sedan han tog över partiledarskapet i Lega. Först ersatte han separatismen med nationalism och högerpopulism. ”Nord” hyvlades av från partinamnet och elden riktades om – från Italiens södra halva, mot Bryssel och invandrarna.
Det har blivit en succé. I valet 2013 fick partiet 4 procent av rösterna. Förra året blev det 17 procent.

När Lega efter många om och men lyckades bilda regering tillsammans med – den lika populistiska men mindre främlingsfientliga – Femstjärnerörelsen såg Salvini till att han fick inrikesministerjobbet. Det har han använt för att göra verklighet av sin hårda retorik: Italiens hamnar har stängts för båtar som plockar upp migranter ur Medelhavet, böter har införts mot dem som räddar liv.
De splittrade högerväljarna har konsoliderats. I EU-valet fick Lega 30 procent. Mätningarna visar att Salvini tillsammans med det postfascistiska partiet Italiens bröder skulle kunna nå en egen parlamentsmajoritet om italienarna fick rösta i dag.
Under sommaren har Salvini gjort sitt bästa för att de ska få göra just det. Häromveckan väckte han till slut ett

misstroendevotum mot den regering han själv sitter i.
Tisdagens besked att premiärminister Giuseppe Conte avgår innebär att det första steget är taget mot att Matteo Salvini ska kunna inkassera sina opinionsframgångar. Det andra svävar dock i luften. Femstjärnerörelsen samtalar med det stora mittenvänsterpartiet PD om att bilda regering, för att undvika nyval. Det vore bra om de lyckades. Inte för att de lär göra succé ihop, utan för att hålla Salvini borta från premiärministerposten. Det finns trots allt sådant som är värre än det styre Italien haft det senaste året, en regering med två populistpartier som blockerar varandra. Till exempel en målmedveten, EU-fientlig nationalist med ett fast grepp om makten.

Martin Liby Troein
martin.liby-troein@dn.se

Mugabes metoder fungerar lika dåligt utan Mugabe

ONSDAG 21 AUGUSTI 2019

Allt skulle bli bra, bara tyrannen Robert Mugabe försvann. Den gamle presidenten höll sig fast vid makten i Zimbabwe i 37 år från befrielsekrigets slut 1980. Förtrycket blev alltmer brutalt och ekonomin var ett

galopperande kaos när militären till slut petade undan honom.
Men generaler är sällan särskilt bra på vare sig demokrati eller ekonomi. Nu slår soldater och kravallpoliser åter ned demonstrationer med våld, samtidigt som landet präglas av samma vanstyre som förr.
Mugabes välde var en enda lång katastrof. Hans Zanu-PF var i praktiken det enda partiet, medan oppositionen myglades bort eller slogs i huvudet. Den ekonomiska politiken var ett hopkok av socialistiska planer och excentriska påfund. När de vita jordägarnas makt konfiskerades krossades det kommersiella jordbruket.
Hyperinflation dödade den nationella valutan och landet föll ned i en avgrund.
Zimbabwes nye ledare Emmerson Mnangagwa lovade storslagna reformer efter ett fuskstämplat val för ett år sedan. Fast det var naturligtvis ingen tillfällighet att han var Mugabes handgångne man under ett halvsekel.
Dagens kris är den värsta på ett decennium. Zanu-PF skyller på en förödande torka, men det är bara en liten del av sanningen. Elektricitet och rinnande vatten är bristvaror, i första hand en följd av statens försummelser och inkompetens. Runt hälften av de 15 miljoner invånarna är på väg mot svält, enligt FN-organet WFP, och bakom det är korruption och slöseri tunga faktorer.
Zimbabwe har blandat amerikanska dollar och elektroniska låtsaspengar under lång tid, men i juni förbjöds användning av utländsk valuta. Regimen har med hjälp av IMF försökt få ordning på statsfinanserna, men det fungerar inte. En inflation på flera hundra procent är tillbaka. Statistik får inte längre publiceras.
Prisökningarna på till exempel bröd och bränsle har utlöst missnöje, men sådant

vill Mnangagwa inte veta av. I januari dödades minst 17 människor av säkerhetsstyrkor i samband med demonstrationer. Den senaste veckan har polisen bannlyst gatuprotester i tre olika städer och gått hårt åt dem som trotsat besluten. I juli greps oppositionspartiet MDC:s vice ordförande för att ha planerat en statskupp. En del dissidenter försvinner in i tortyrkammare.
Omvärlden har ett dilemma. Nödbistånd måste ges till människor som riskerar hungersnöd. Men forna tiders tysta diplomati och undfallenhet mot Mugabe var ett dystert fiasko. Zimbabwes ledning förtjänar inget internationellt stöd så länge drastiska politiska och ekonomiska förändringar uteblir. Diktatur är ingen lösning på elände.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se

Samhället måste få skydda sig mot radikala imamer

ONSDAG 21 AUGUSTI 2019

I slutet av maj 2016 publicerade DN Niklas Orrenius långa reportage ”Radikala islamismen i Sverige”. Vid den tidpunkten hade IS erövrat stora delar av Syrien och Irak, mördat tiotusentals ”fiender”, tagit kvinnor och flickor som sexslavar och

skickat ut mängder av tortyrfilmer över världen.
Motståndet hade formerats, inte minst från kurdernas sida, och börjat trycka tillbaka terrorgruppen. Men framtiden låg ännu i vågskålen. Muslimer i Europa radikaliserades och rekryterades, många reste ner till fronten, andra genomförde sina blodiga terrordåd på europeisk mark. Niklas Orrenius berättar i texten bland annat om ett kuppförsök där svenska salafister, mycket konservativa muslimer, försökt ta över Eskilstuna stora moské. ”Bland salafisterna finns imamer och andra i ledningsfunktion som stryker IS medhårs, som visar förståelse för dess barbari och dess folkmord”, sa Mohammad Fazlhashemi, professor i islamisk teologi vid Uppsala universitet. En av de drivande bakom försöket var Abo Raad, imam i Gävle moské, grundad av en qatarisk stiftelse. Han har också anklagats för IS-hyllningar, pengainsamling till självmordsbombare och för ett mycket radikalt budskap bland annat om att homosexuella bör straffas med döden. Abo Raad är en av de sex män som gripits av Säpo, misstänkta för att utgöra allvarliga hot mot Sveriges säkerhet. Nu ska regeringen avgöra om de ska utvisas från Sverige eller ej.
Man brukar tala om tre inhemska hot mot den svenska demokratiska ordningen: extremister till höger respektive vänster samt våldsbejakande islamister. Att avradikalisera folk är erkänt svårt; sätter man dem i fängelse är risken stor att de snarare radikaliserar sina medfångar. Ibland har man sådan tur att den som hotar landet inte är svensk medborgare och därmed går att förpassa härifrån. Den möjligheten bör man ta, med glädje och

tacksamhet över att något för en gångs skull är enkelt.
Omkring de sex gripna männen ligger sekretessens dimma tät. Det har upprört deras advokater och andra debattörer: Hur ska man kunna försvara sig mot anklagelser som man inte kan se?
Det handlar om ett inte ovanligt dilemma när öppna demokratier vill skydda sin existens: Hur mycket hemlighetsmakeri kan tillåtas innan demokratin inte längre är öppen, eller rättssäker?
Att Säpo måste hålla sina kort nära kroppen är inte underligt. Det kan handla om risken att röja källor, att polisens arbetsmetoder läcker ut, att stora pågående operationer äventyras.
De sex männen är gripna enligt Lagen om särskild utlänningskontroll. Deras sak prövas först av Säpo, därefter av Migrationsverket, så Migrationsöverdomstolen och till sist av regeringen. Det innebär att fyra tunga institutioner har insyn i ärendet.
Hur mycket mer kan krävas i den här typen av processer? Det ska mycket till för att ett sådant förfarande ska anses rättsosäkert.
Oavsett vilket beslut regeringen kommer att fatta om de sex männen kan de inte utvisas så länge de riskerar förföljelse eller död i hemlandet. Däremot kan de hållas i fortsatt förvar och Säpo kan hålla koll på dem, till exempel med anmälningsplikt, till den dag då utvisningen kan verkställas.
Om en människa utgör ett allvarligt hot mot Sverige har Sverige rätt att skydda sig. Ju färre radikala imamer som finns här desto mindre risk att andra radikaliseras.
Det finns inga som helst skäl att ursäkta eller se mellan fingrarna på den muslimska extremismen, den är ett av de

största hoten mot frihet, modernitet, jämställdhet och religiösa minoriteter som vi känner.
Att samhället gör vad det kan för att stoppa inflytandet från extrema islamister har inget med islamofobi att göra. De allra flesta svenska muslimer vill inte ta i salafisternas idéer med tång och skulle väl snarast andas ut om dessa imamer lämnade landet.
De radikala islamisterna hotar inte bara demokratin på ett abstrakt plan utan alla och envar som motsätter sig deras religionstolkning.

Erik Helmerson
erik.helmerson@dn.se

Gripna imamer blir fråga för regeringen

ONSDAG 21 AUGUSTI 2019

I tre av de sex fall där imamer gripits av Säpo misstänkta för att utgöra ett säkerhetshot, har Migrationsöverdomstolen tagit ställning. Domstolen menar att männen ska utvisas när det blir möjligt. Frågan hamnar nu på regeringens bord.

Männen som greps av Säpo i maj anklagas för att vara verksamma i islamistiska extremistiska miljöer och utgöra ett säkerhetshot mot landet. De greps med stöd av en speciallagstiftning, lagen om

särskild utlänningskontroll, i en mycket ovanlig aktion från Säpo.
En stor del av uppgifterna i ärendena är hemligstämplade.
Flera av männen är verksamma som imamer. Ärendena kompliceras av att de också har flyktingstatus. Sammanlagt handlar det om sex personer.
Säpo begärde att Migrationsverket skulle fatta beslut om utvisning av männen, något som skedde i juni. Migrationsverket ansåg dock att utvisningsbesluten inte gick att genomföra, eftersom det kan finnas ett hot mot männen i deras hemländer.
Både Säpo och de gripna överklagade Migrationsverkets beslut. Männen bestrider Säpos anklagelser om att de skulle vara delaktiga i verksamhet som utgör ett hot mot rikets säkerhet.
Nu har tre av fallen prövats av Migrationsöverdomstolen, som uttalar sig i ett yttrande till regeringen. Domstolen gör samma bedömning som Migrationsverket i de första tre av de sex besluten. Männen anses alltså utgöra ett hot mot Sverige.
En av dem som domstolen yttrar sig om är imamen Abo Raad vid moskén i Gävle. Han har bland annat uppmärksammats för extrema uttalanden och en hyllning av IS offensiv i norra Irak, i ett inlägg på Facebook 2014. Även hans 34-årige sons fall har domstolen yttrat sig om, med samma utgång.
De uppgifter som slutsatserna grundas på är sekretessbelagda. Männen kan dock på grund av risken för förföljelse i hemlandet inte utvisas, menar Migrations-överdomstolen. Men de skall även fortsättningsvis hållas i förvar, eftersom verkställighetshindren eventuellt kan undanröjas. Enligt Säpo kan detta ske

genom att regeringen via diplomatiska kanaler får garantier för att männen inte utsätts för förföljelse när de utvisats. Migrationsöverdomstolens yttrande är en rekommendation till regeringen, som nu får frågan på sitt bord.

Juan Flores
juan.flores@dn.se

”Samtalet med Javad Zarif var rakt och uppriktigt”

ONSDAG 21 AUGUSTI 2019

Irans utrikesminister Mohammed Javad Zarif kom till Sverige för att få stöd i handelsbojkotten från USA.
Men när Zarifs kollega Margot Wallström träffade massmedierna efter mötet kom frågorna mest att handla om ifall hon alls skulle ha välkomnat sin gäst.

Iran har usla vitsord på nästan alla områden som rör demokrati och människorätt. Landet är i princip en religiös diktatur på shiamuslimsk grund. Presidenten och parlamentet är underordnade Irans allerhögste andlige ledare, ayatolla Ali Khamenei, som är utsedd på livstid.
Iran är ökänt för sin fientlighet mot oberoende fackföreningar. Yttrandefrihet existerar inte och homosexualitet är ett brott. Även om antalet verkställda dödsstraff minskat, är Iran efter Kina det land i världen som avrättar flest fångar.
Bland annat har kristdemokrater och liberaler kritiserat Wallströms möte med Zarif eftersom han enligt dem representerar tyranni och förtryck. Och utanför utrikesdepartementet vid Gustav Adolfs torg i Stockholm hade ett hundratal exiliranier samlats på tisdagsförmiddagen för att protestera mot Irans kränkningar av mänskliga rättigheter.
De protesterande var en brokig samling från den iranska regimkritiska oppositionen, bland annat det kurdiska självständighetspartiet PKK och det nationella motståndsrådet NCRI.
Gatuprotesten övervakades av ett hundratal poliser som vid ett tillfälle fick använda batonger för att få demonstranterna att backa.
Men under en kort pressträff efter mötet försvarade Margot Wallström, med viss hetta, beslutet att ta emot sin omstridde kollega.
– För det första är det inte vi som bjudit in (Javad Zarif). Han är på rundresa i de nordiska länderna och bad om att få komma. Skulle vi ha avvisat det? Vi tycker att det är viktigt att vi även kan möta företrädare för länder och regimer vars

värderingar vi inte delar, sade utrikesministern.
– Det har tidigare gjorts försök att isolera Iran. Då ökade extremismen och fundamentalismen. Det hjälper inte att stå vid sidan om och skrika högt, om vi ska nå fram med våra åsikter måste det föras en dialog.
Margot Wallström sade att samtalet med Javad Zarif hade varit ”rakt och uppriktigt” och att hon dryftat mellanstatliga frågor som påverkat relationerna mellan Sverige och Iran. Dels det av Iran beslagtagna fartyget Stena Impero, ägt av det Göteborgsbaserade rederiet Stena Bult. Dels den fängslade svenskiraniern Ahmadreza Djalali, som har dömts till döden i Iran, anklagad för spioneri.
Djalali är forskare på Karolinska institutet och greps i april 2016 i Iran, anklagad för spioneri för Israel. Själv säger han att anklagelserna beror på att han avfärdat ett värvningsförsök från Irans underrättelsetjänst. Margot Wallström sade att hon fört ”förtroliga” samtal om fallet Djalali med Javad Zarif, men ville inte gå in på detaljer.
Mohammed Javad Zarifs främsta syfte med resan är att öka EU-ländernas stöd för det kärnteknikavtal som slöts år 2015. Iran gick med på att sluta tillverka material som kan användas till kärnvapen och fick i gengäld lättnader i handelssanktionerna.
Men i fjol drog sig USA:s president Donald Trump ur avtalet och införde hårda sanktioner mot Iran, något Zarif kallat ”ekonomisk krigföring”. Wallström sade att EU-kretsen försöker hitta vägar att få kärnavtalet att överleva.
Erik Ohlsson

Fakta. Sverige och Iran

Sverige och Iran har jämförelsevis goda relationer. Det bor nära 100 000 människor i Sverige med iranska rötter, och Iran har historiskt har varit en viktig handelspartner för Sverige.
I början av 2017 invigde Scania en sammansättningsfabrik utanför Teheran.
Men den svenska näringslivssatsningen har kommit av sig sedan USA skärpt sina sanktioner mot Iran. Framför allt har Irans banksystem slagits ut från världsmarknaden, något som i princip omöjliggjort handel med Iran.

Nordiska ledare presenterar vision om hållbarhet

ONSDAG 21 AUGUSTI 2019

De nordiska samhällena ska bli de mest hållbara i världen. Det lovar regionens statsministrar i en ny gemensam deklaration – som dock saknar konkreta detaljer.

– Vi har talat om vikten av handling, och behovet av att handla nu, sade Islands

statsminister Katrín Jakobsdottír vid en presskonferens i Reykjavik tillsammans med de andra nordiska ledarna.
Island stod i år värd för det traditionsenliga sommarmötet då landet för närvarande har ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet. Även företrädare för Åland, Grönland och Färöarna deltog, liksom flera vd:ar från olika nordiska företag. Och det finns många stora ord i den gemensamma deklarationen.
Målet är att de nordiska samhällena ska bli koldioxidneutrala och att regionens ekonomier ska bygga på en grön tillväxt med tyngdpunkt i ”kunskap, innovation, mobilitet och digital integrering”.
Samtidigt betonar man vikten av social hållbarhet och att främja inkluderande och jämställda samhällen.
Visionen är att Norden till 2030 ska vara världens mest hållbara och integrerade region, heter det.
– Vi är mycket medvetna om att vi inte kan bekämpa klimatkrisen utan att också ta social rättvisa, jämställdhet och mänskliga rättigheter i beaktande, sade Jakobsdottír.
De nordiska ledarna kommer att föra fram sitt budskap på FN:s klimattoppmöte i New York den 23 september.
– Vi måste visa våra barn att vi tar ansvar, sade Stefan Löfven vid en senare pressträff efter att statsministrarna träffat Tysklands förbundskansler Angela Merkel, som bjudits in som gäst till årets möte.
Än så länge finns inga mer konkreta handlingsplaner eller bindande mål knutna till deklarationen.
TT

Dela

Italiens ”Mini-Trump” än en gång i strålkastarljuset
ONSDAG 21 AUGUSTI 2019
Nolltoleransen mot flyktingar gjorde honom till ett affischnamn för Europas högerpopulister. Med sitt våghalsiga manövrerande för att bli premiärminister har Matteo Salvini ännu en gång hamnat i strålkastarljuset.
En vanlig dag sommaren 2019 sänder Matteo Salvini ungefär ett tweet alla dygnets vakna timmar. Ofta är det bilder eller videor, och det vanligaste motivet är Salvini själv, gärna i badbyxor.
När han inte twittrar träffar han anhängare på vad som liknar valmöten – trots att några allmänna val inte har funnits i kalendern.
En av de huvudsakliga aktiviteterna vid dessa möten är selfieporträtt med väljare som står i kö. Häromdagen dokumenterade sajten Huffpost Italia ett slags inofficiellt rekord: på 88 sekunder fotograferade Salvini sig själv med 16 anhängare i tur och ordning.
Det maniska mobilplåtandet och uppdaterandet i sociala medier gör Salvini till en modern politiker i vissas ögon: han behärskar tidens kommunikationskanaler till fulländning.
Hans kritiker ser i stället en politiker som är beredd att göra vad som helst för att öka sin makt. Och som egentligen bara har ett budskap.
Matteo Salvini blev som tonåring medlem i Lega Nord, det Milanocentrerade partiet som verkade för ett självständigt Norditalien. Som partiledare har han drivit igenom partiets förvandling till Lega, en högerpopulistisk rörelse för hela Italien.
Han har samtidigt skaffat vänner bland Europas högernationalister: Frankrikes Marine Le Pen, Nederländernas Geert Wilders och Ungerns Viktor Orbán. Han var tidigt ute och stödde Donald Trump innan denne valdes till president 2016, och hans parti har anklagats för att i hemlighet söka ekonomiskt stöd från Putins Ryssland.
Och om Lega Nord hade udden mot centralmakten i Rom och mot det fattiga

Syditalien, så har Lega under Salvini fått ett nytt fokus: invandringen.
Det var denna fråga som lyfte partiet i valet 2018 och som banade väg för koalitionsregeringen med vänsterpopulistiska Femstjärnerörelsen förra sommaren. Det är också den fråga som har gjort att Legas stöd har fördubblats på ett år – från ett valresultat strax över 17 procent i mars 2018 till över 34 procent i EU-valet i maj 2019.
Det är den populariteten han har försökt slå mynt av under den senaste veckans regeringskris. Målet är ett nyval och egen majoritet.
Under året som inrikesminister har Salvini konsekvent trummat in sitt budskap om ”porti chiusi” – stängda hamnar – och under flera uppmärksammade gräl tvingat andra EU-länder att förbarma sig över flyktingar på räddningsbåtar som försökt lägga till i Italien.
Mest uppmärksammad var konfrontationen med Carola Rackete, kapten på räddningsfartyget Sea Watch 3, som greps på ön Lampedusa i slutet av juni i år. I en lång Facebookvideo anklagade Salvini den 31-åriga tyskan för ”krigshandlingar” mot Italien.
Den välregisserade episoden på Lampedusa befäste i stort sett italienarnas uppfattning om Salvini. Hans motståndare upprördes. Hans anhängare jublade – och blev av allt att döma fler.
Salvini har fortsatt med flyktingtemat under en sorts valturné under sommaren, där han har låtit sig fotograferas med anhängare på sicilianska stränder. Han har hamnat i ett uppmärksammat gräl med Richard Gere, den amerikanska filmstjärnan som deltog i en leverans till räddningsfartyget Open Arms utanför Lampedusa.
– Gere borde ta med sig migranterna tillbaka till Hollywood i sitt privatplan, sa Salvini.
Skådespelaren kontrade i en intervju i italienska Corriere della Sera med att jämföra Salvini med USA:s president.

– Jag brukar kalla honom ”Mini-Trump”. Han använder samma radikala ignorans, han exploaterar rädsla och hat.
Matteo Salvinis ständiga tal om flyktingar är uppenbarligen en vinnande taktik. Men det är bara en sida av hans retorik.
I själva verket är han ett skolexempel på populism, med sina anspråk på att tala för ”vanligt folk” och mot eliten. Och eliten, det är ofta EU eller ”Bryssel” som tvingar på italienarna sin politik.
I detta Bryssel är många mindre oroade av Salvinis flyktingstopp och mer bekymrade över den skada han skulle kunna göra om han får förverkliga sin ekonomiska politik som ny premiärminister.
Ett av målen för en ny italiensk regering skulle vara att genomföra stora skattesänkningar, sa han för en vecka sedan. Med tanke på Italiens enorma statsskuld – 132 procent av bnp – är det just en sådan åtgärd som skulle kunna utlösa en ny europeisk skuldkris och hota euron.
Dessutom skulle det vara ett brott mot EU:s budgetregler. Men det bryr sig Salvini inte om.
– Om EU låter oss göra det så är det bra. Om inte så gör vi det i alla fall.
Ingmar Nevéus

Nu väntar nyval – eller regeringsom-bildning

ONSDAG 21 AUGUSTI 2019

Italiens premiärminister Giuseppe Conte avgår. Beskedet var väntat efter att regeringens två ledande partier råkat på kollisionskurs och Legas Matteo Salvini ställt sin egen regering inför ett misstroendevotum. Nu väntar nyval eller en ny regering – där det är osäkert om Salvini drar längsta strået.

Italiens president Sergio Mattarella kommer att hålla konsultationer med samtliga partier för att se om det går att få till en ny och annorlunda regering. En möjlighet som nämnts är en regering mellan Femstjärnorna och Demokraterna (PD). Först om Sergio Mattarellas regeringskonsultationer misslyckas så upplöser presidenten parlamentets kamrar och det blir nyval.

Vilken politisk roll högerledaren och Matteo Salvini kommer att få framöver återstår att se. Om ett nyval blir den enda lösningen så pekar opinionsmätningarna på att han med stor sannolikhet får betydligt mer makt.

Om det blir en regering med Femstjärnorna och det Demokratiska partiet så kan han bli isolerad och i opposition. Han lär dock fortsätta som

partiledare för Lega. Ett parti han tillhört sedan 1990 då han var 17 år.
Premiärminister Giuseppe Conte talade i drygt en timme under tisdagseftermiddagen i senaten, där han tidigt gjorde klart att denna regering har kommit till sin slutpunkt.
Det var en märklig syn att se Matteo Salvini sitta intill den talande Conte som behandlade honom som en lärare gör mot en elev som gjort något dumt. Conte gav sin vice premiärminister både en klapp på axeln och en lätt ryggdunkning innan han började tala och kom med djup kritik.
– Du ställer ett misstroendevotum men du drar inte tillbaka dina egna ministrar. Så gör man inte, sade Giuseppe Conte, men med stor vänlighet.
– Det är totalt ansvarslöst att ha skapat denna regeringskris. Inrikesminister Salvini har visat att han framför allt har följt personliga och sitt partis intressen, sade Conte och rev ner mycket applåder.
Men Conte hade fler stenar som skavde i skorna, som man säger i Italien om sådant man inte gillar, men hållit tyst om för länge. Till exempel så kritiserade han Salvini för att blanda politiska slagord med religiösa symboler. För Matteo Salvini har under många valmöten använt radband och kysst Bibelns Matteusevangelium.
Salvini satt tyst på sin plats och sade ingenting medan Conte talade. Men han såg besvärad ut. När han fick ordet under tio minuter sade han att han inte ångrar någonting:
– Efter drygt ett års arbete är Italien i dag ett säkrare land, sade Salvini leende.
Regeringen som enligt de egna profetiorna skulle vara i hela fem år blev inte äldre än 14 månader. Om det blir nyval så är detta

den kortaste mandatperioden i den italienska republikens historia.
Den politiska relationen mellan Legas Matteo Salvini och Luigi di Maios Femstjärnorna tog tid att skapa. Det dröjde nästan tre månader innan regeringskontraktet var klart och Roms husväggar pryddes med en graffiti där de två pussade varandra. En bild som målades över illa kvickt men som återuppstått några gånger enligt förlagan mellan östtyska Erich Honneker och Sovjetledaren Michail Gorbatjov.
Kanske föll regeringen på snabbtåget. Det ambitiösa bilaterala spåräventyret som snabbt skulle förbinda Italien med Frankrike och göra det lätt att resa mellan Turin och Lyon.
På kvällen den 7 augusti röstade parlamentet ja till järnvägen. Salvini ville ha den och Giuseppe Conte ansåg att den skulle byggas eftersom det skulle ha kostat mycket mer att riva upp kontraktet och betala tillbaka de EU-bidrag för flera miljarder euro som Italien fått.
Femstjärnorna var ursinniga. Att den nya järnvägen inte skulle byggas hade de gjort till en principfråga och ett mantra. Samma kväll i staden Pescara på östkusten sade Salvini ”det är något som har gått sönder i regeringen”. Han sade att regeringen saknade parlamentets stöd och krävde ett nyval – ivrig att slå mynt av Legas höga opinionssiffror.
Dagen därpå kom premiärminister Giuseppe Conte med beskedet att Matteo Salvini säger upp regeringssamarbetet. Giuseppe Conte satt under tisdagens debatt kvar i senaten medan alla andra talade. Först när det var slut gick han till presidentpalatset och lämnade in sin avskedsansökan.

Peter Loewe
loewepeter@gmail.com

Fakta. Stödet för Matteo Salvinis Lega har vuxit kraftigt sedan valet 2018

I fjolårets parlamentsval blev EU-kritiska Femstjärnerörelsen (M5S) den stora segraren med drygt 32 procent av rösterna.
Främlingsfientliga Lega gick också framåt och fick över 17 procent. Att just dessa två skulle bilda koalitionsregering var långt ifrån självklart, men manglades fram under veckor av förhandlingar. Partierna enades om en mer oberoende juridikprofessor, Giuseppe Conte, som premiärminister medan de båda partiledarna fick andra ministerroller.
Oppositionen i Italien består i huvudsak av en rad småpartier samt mitten-vänsterorienterade Demokratiska partiet (PD). PD tappade makten och en stor andel av sitt väljarstöd vid fjolårets parlamentsval då det tillsammans med sina fyra samarbetspartier fick ett stöd på 18,7 procent.
Men färska opinionssiffror från Politico, från den 10 augusti, visar att situationen drastiskt har förändrats sedan valet 2018. Stödet för Salvinis Lega har vuxit till runt 37 procent, medan Femstjärnerörelsen har tappat till runt 18 procent. PD har också gått framåt, och siffran ligger i dag på 23 procent.
DN

Nu kräver de rättvisa för andra kvinnor

ONSDAG 21 AUGUSTI 2019

Den friande domen mot 21-åriga Evelyn Hernández i El Salvador välkomnas i hela världen. För två år sedan dömdes hon till 30 års fängelse för mord sedan hon fått ett dödfött barn. Nu uppmanar Evelyn Hernández alla organisationer som stöttat henne att slåss för de andra kvinnor som dömts enligt landets hårda abortlagar.

Enligt domstolens utslag på finns det inga bevis för att Evelyn Hernández mördat sitt barn. För två år sedan dömdes hon till 30 års fängelse, men när fallet prövade på nytt friades hon helt från anklagelserna.

– Tack gode Gud för att rättvisa har skipats, sade 21-åriga Evelyn Hernández.

– Nu kräver jag att alla de andra kvinnorna släpps fria.

El Salvador är ett av få länder i världen som undantagslöst förbjuder abort. Det spelar ingen roll om graviditeten är resultatet av en våldtäkt eller om kvinnans liv är i fara.

Evelyn Hernández våldtogs av en medlem i ett kriminellt gäng för tre år sedan. Hon vågade inte gå till polisen och hade inte förstått att hon var gravid när hon fick ett missfall i 32:a veckan. Evelyn Hernández polisanmäldes av personalen på sjukhuset där hon togs in.

Minst ett 20-tal kvinnor, de flesta från fattiga förhållanden, sitter i fängelse efter missfall.

Flera fall i El Salvador har under senare år fått stor internationell uppmärksamhet, däribland Teodora del Carmen Vásquez som var förra årets mottagare av den svenska regeringens Per Anger-pris.
Teodora del Carmen Vásquez födde ett dött barn efter en fullgången graviditet och dömdes till 30 års fängelse för mord. När hon blev frisläppt förra året hade hon suttit av tio år och sju månader.
Nu är Teodora en välkänd kvinnorättsaktivist i hemlandet. Hon har stöttat Evelyn Hernández under rättegången.
– Att få de fängslade kvinnorna frigivna är det som driver mig. Vetskapen om att de är oskyldiga gör att jag inte kan lämna dem, har hon tidigare sagt till DN.

Mia Holmgren
mia.holmgren@dn.se

Britterna vill ge EU skulden för det som väntar i höst

ONSDAG 21 AUGUSTI 2019

Analys

I dag, onsdag, reser Boris Johnson till Berlin, sedan till Paris, och så vidare till helgens G7-möte i Biarritz, där han hoppas få uppmuntrande dunkar i ryggen av Donald Trump.
Målet: att tvinga EU-ledarna till eftergifter, eller – om det inte går – ge dem skulden för det som komma skall.

Bara 71 dagar återstår till Brexit-dagen, och om Storbritanniens premiärminister Boris Johnson ska ha den minsta chans att få igenom ändringar i utträdesavtalet med EU, måste det ske framsteg när han träffar Angela Merkel och Emmanuel Macron denna vecka.
Om det inte bara är ett spel för galleriet, förstås.
Vilket det mycket väl kan vara.
Det kunde hur som helst ha börjat bättre.
I helgen läckte en känslig dossier från den brittiska krisorganisationen ”Operation Yellowhammer”, där det framgår att det kan bli bränslebrist i England och att regeringen befarar att gränsen på Irland inte kommer gå att hålla öppen vid en hård Brexit.
Bland mycket annat.
– Det där är våra värsta scenarier, hävdade Michael Gove, ministern med ansvar för förberedelserna för en avtalslös Brexit.
Men enligt Sunday Times var det ”basscenariot” som läckt ut.
Något stukad skickade Boris Johnson så sitt första konkreta bud till de övriga EU-länderna i måndags kväll. I det fyra sidor långa brevet upprepar han sitt huvudsakliga krav: att nödlösningen för Nordirland (på engelska kallad ”the backstop”) stryks ur utträdesavtalet.
Samma nödlösning som är tänkt att garantera att några nya gränskontroller inte upprättas på Irland, och att minska risken för att fredsavtalet bryter samman.
Johnson för fram tre argument för slopandet:
Nödlösningen är odemokratisk, då den skulle göra det svårt för Storbritannien att

ensidigt lämna tullunionen och för Nordirland att lämna den inre marknaden. Nödlösningen strider mot ett av lämnakampanjens krav, att britterna på egen hand ska kunna stifta sina lagar och regler.
Nödlösningen *undergräver* i själva verket fredsavtalet i Nordirland, då den ”riskerar att rucka på den känsliga balansen” som Långfredagsavtalet skapat.
Regeringens samarbetsparti, det unionistiska, nordirländska DUP, instämde snabbt i Johnsons farhågor. Men det republikanskt, katolska partiet Sinn Fein reagerar ursinnigt: ”Höjden av hyckleri – det är ju Brexit som sätter freden i fara!”, skriver Sinn Feins ledare Michelle O’Neill i ett uttalande.
Frågans laddning understryks av att en bomb detonerade nära den irländska gränsen, så sent som i måndags. Som väl var skadades inte någon denna gång.
Premiärminister Johnson påstår i sitt brev att nya gränskontroller på Irland går att undvika, även utan nödlösningen. Han skriver att den brittiska regeringen är beredd att göra ”lagligt bindande utfästelser” om att inte upprätta några kontroller eller någon som helst ny infrastruktur längs gränsen.
Han är övertygad om att ”alternativa, tekniska lösningar” kan vara på plats innan slutet av 2020 – men går inte in mer konkret på hur dessa lösningar ska se ut, eller hur de ska kunna fungera utan någon ny infrastruktur.
Tisdagens svar från EU:s rådsordförande Donald Tusk var avvisande: ”De som är mot nödlösningen för gränsen och som inte presenterar realistiska alternativ

stöder i själva verket att en hård gräns återupprättas.”
Det är inte sannolikt att Angela Merkel eller Emmanuel Macron kommer att ge något annat besked.
Mycket tyder på att Boris Johnson snart på allvar kör i gång plan B (som rätt många i EU hela tiden sett som hans plan A). Nämligen: att skuldbelägga EU för höstens politiska och ekonomiska turbulens.
Donald Trump kommer säkert att vara beredd att hjälpa honom med det vid G7-mötet i Biarritz.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se

Fakta. Nödlösningen för Nordirland

”The backstop”, eller nödlösningen för Nordirland, är en försäkring i britternas utträdesavtal där båda parter lovar att hela Storbritannien stannar i EU:s tullunion, och Nordirland fortsätter följa inre marknadens regler, så länge ”alternativa tekniska lösningar” (som automatisk avläsning av nummerskyltar och heltäckande, digitala tulldeklarationer) inte finns på plats som kan ersätta fysiska gränskontroller.

Barn från IS-läger har hämtats hem

ONSDAG 21 AUGUSTI 2019

Tyskland. I största hemlighet har det tyska utrikesdepartementet hämtat fyra små barn från al-Hol-lägret i Syrien. Tre av barnen är föräldralösa efter att deras föräldrar omkommit när de kämpat för terrororganisationen IS. En fjärde flicka är svårt sjukt.

Den hemliga operationen skedde efter att släktingar till barnen klagat i en tysk domstol och fått rätt. I juli kom rätten fram till att den tyska staten måste hämta hem anhöriga till IS-terrorister i utlandet av humanitära skäl. Men vad som ska hända med de fler än hundra vuxna islamister som rest från Tyskland och som sitter tillfångatagna i Syrien är ännu oklart.

Lina Lund

Migranter får gå i land på Lampedusa

ONSDAG 21 AUGUSTI 2019

Åklagarmyndigheten på Sicilien har beordrat räddningsfartyget Open Arms att lägga till på Lampedusa och låta migranterna ombord gå i land.
Migranterna har befunnit sig på båten i tre veckor och situationen ombord beskrivits som kritisk.
Beskedet från den italienska åklagaren kom efter att tio migranter under tisdagen kastat sig överbord och försökt simma i land. Beslutet gäller med omedelbar verkan. Tidigare har både Italien och Malta vägrat att undsätta de omkring 80 migranterna ombord. Minderåriga har dock tillåtits stiga i land.
När migranterna har lämnat fartyget kommer det att beslagtas, enligt åklagarmyndigheten.
Organisationen Open Arms har sin bas i Katalonien i Spanien. Fartyget med samma namn plockade upp migranterna utanför Libyen den 1 augusti. Sedan dess har förhållandena ombord försämrats i fråga om mat, vatten, trängsel och hygien.
På fartygets Twitterkonto vittnar besättningen om hur situationen för migranterna blivit allt värre, och många av personerna ombord beskrivs som självmordsbenägna.
Mia Holmgren

Gran Canaria-brand ”ekologisk katastrof”

ONSDAG 21 AUGUSTI 2019

Spanien. Den väldiga skogsbranden på Gran Canaria, den värsta i Spanien på sex år, såg på tisdagen ut att ha nått sin kulmen. Gynnsammare väder gav hopp. Men nära 80 procent av skogen i ett naturreservat uppges ha bränts ned, vilket beskrivs som en ekologisk katastrof.
Den yta som härjats av lågor på Gran - Canaria tredubblades bara under måndagen, framför allt in i pinjeskogarna i och omkring naturreservaten Tamadaba och Inagua.
Redan uppges 80 procent av Tamadaba ha brunnit, vilket beskrivs som en ekologisk och ekonomisk katastrof. I gryningen på tisdagen syntes dock vissa hoppfulla tecken efter tre dagars okontrollerad spridning.
Branden ”har inte trängt in i Inagua, och den tappar potential”, skrev Kanarieöarnas regeringschef Angel Victor Torres på Twitter. Under en presskonferens senare på dagen förklarade Torres att svalare och fuktigare väder nu ger visst hopp.
Anders Bolling

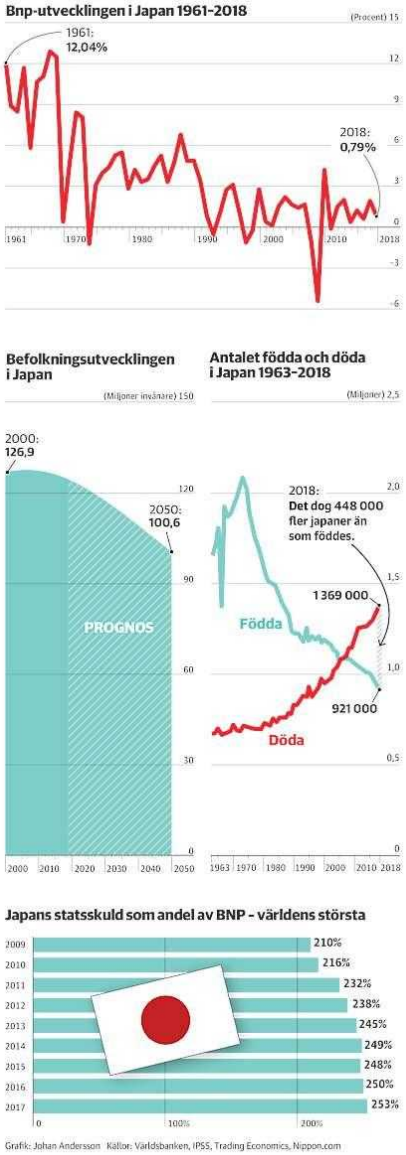

Problem med minusränta i Japan kan bli läxa för andra

ONSDAG 21 AUGUSTI 2019

När det skälver på marknader i hela världen och svårigheter hotar saknas till stor del erfarenhet av hur situationen ska hanteras. Om räntan ligger på minus redan innan krisen slår till – vad gör man då?

Ett enda land har kännedom om saken – och har till synes förgäves prövat sig fram i 30 år för att bryta sig ur greppet.

Japan sågs tidigt som ett skräckexempel. Tillväxten var minimal, i perioder rådde recession. Inflationen var låg, ibland inträdde deflation. Med tiden växte statsskulden till världens största. Landet försökte med lågräntepolitik och stora stimulanspaket, men tillståndet blev kroniskt och Japans hantering av krisen beskrevs som fullständigt misslyckad.
– I alla år hånade vi i väst Japan för den låga räntan, och vad gör vi nu själva? Har minusränta. Och hur lätt är det att komma ur det hela? Vi är redan där och sitter egentligen i samma rävsax som Japan, även om Japans statsskuld är högre. Men Japan införde minusränta efter oss, säger Marie Söderberg, chef för Europeiska institutet för Japanstudier vid Handelshögskolan i Stockholm.
Statsskulden i förhållande till bnp är runt 250 procent och räknat på det sättet större än Greklands. Men det är japanerna själva som lånat ut det mesta av pengarna (nästan 100 000 miljarder kronor) så utomstående kan inte ställa krav på landet.
– Det står helt klart att det är japanerna själva som ska betala tillbaka skulden, säger Marie Söderberg.
Hon pekar på startpunkten för den japanska nedgången: den så kallade Plaza-överenskommelsen 1985. USA och Europa hade tröttnat på Japans framgångsrika export av bilar och ville se en öppning av finansmarknaderna i landet. Ytterst ville USA tvinga upp den japanska yenen för att göra det svårare för japanska företag att sälja utomlands.
Så till vida gick det som planerat – och vad som följde har Kina studerat noggrant för att inte riskera att upprepa misstaget: valutan stärktes, tillväxten minskade snabbt, 1989 gick Japan in i recession,

1990 kraschade börsen och värdet på fastighetsmarknaden föll med 87 procent. Räntan sänktes stegvis, till 0,5 procent 1995. År 2008 kom den globala finanskrisen.
– Först talades om ett förlorat årtionde, sedan om två, säger Marie Söderberg. I dag är Japans största problem befolkningsminskningen. Premiärminister Shinzo Abe pratar om att de ska vara 100 miljoner invånare 2050 (mot som mest över 127 miljoner 2010) Men Japan minskar med en storlek av Norges befolkning redan de närmaste åren och målet blir svårt att uppfylla.
Med färre i arbetsför ålder och en växande andel äldre hindras ekonomin från att ta ordentlig fart.
När Japan hade använt samma verktyg i två decennier bytte Abe 2012 ut chefen för Japans centralbank för att räntan skulle sättas ännu lägre än tidigare.
Målet blev att skapa 2 procents inflation om året med hjälp av bland annat enorma stimulanspaket. Stora summor investeras sedan dess i vägar, broar och andra byggen.
– Hur den eftersträvade inflationen ska kunna skapas är en annan sak, säger Marie Söderberg. Där har Japan inte lyckats och det beror på befolkningsstrukturen, för hur ska man kunna stimulera 70-åriga tanter att köpa nya hus och bilar?
En tredje punkt i premiärminister Shinzo Abes ekonomiska program är strukturella reformer, bland annat på arbetsmarknaden, inte minst för att förmå fler kvinnor att ge sig ut i yrkeslivet – och andelen har ökat något, till runt två tredjedelar.

Samtidigt håller arbetsmarknaden på att stöpas om. Förr sögs en fjärdedel av arbetskraften upp av landets stora företag, som gav trygg anställning, fördelaktiga lån och andra förmåner under hela yrkeskarriären. Denna skara anställda utgjorde en särskild klass i Japan. På 1970-talet när alla kurvor pekade uppåt fick de ofta ett par extra månadslöner i bonus vid årets slut. Pengarna sattes in på banken.

I dag har färre än 10 procent denna typ av jobb. De flesta anställs på ett par års sikt med en senare utvärdering.

– Det får också konsekvenser för barnafödandet i Japan eftersom de som saknar fasta arbeten inte är populära på äktenskapsmarknaden, säger Marie Söderberg.

Att Japan är det första landet i världen som långvarigt har hamnat i detta tillstånd står klart. Men kan man kalla det recession?

Knappast, anser Marie Söderberg.

– Däremot har tillväxten varit väldigt låg under lång tid. Fast många menar att Japan för närvarande, sedan Abe tillträdde, haft sin längsta sammanhängande högkonjunktur någonsin, konstaterar hon.

Kan omvärlden dra lärdom för att slippa göra samma misstag?

– Det är svårt att jämföra eftersom landets befolkningsstruktur är så speciell. Är det något som finns att lära så är det att utvecklingen av befolkningen ska vara jämn. I Tyskland minskar den, men inte alls så snabbt som i Japan. Och i Sverige växer befolkningen.

Omvärlden har pekat finger mot Japan, men har landet med sina åtgärder i själva

verket förhindrat vad som kunde ha blivit mycket värre?
– Ja, vi har kanske något att lära. Japan har trots allt tagit sig igenom tider med låg ekonomisk tillväxt och fortsätter att sträva framåt trots försämrade förutsättningar. Japanerna anpassar sig efter rådande läge och jobbar vidare.
För närvarande ligger landets policyränta på minus 0,1 procent.
Vad har de 30 åren gjort med Japan i praktiken?
– Det har skett en väldig omflyttning från landsbygden till storstäderna. På landet är det nästan bara gamlingar kvar. Butiker stänger igen. Ett annat resultat syns på universiteten: de tar in väldigt många studenter från andra länder i Asien när det inte finns japanska ungdomar att fylla platserna med.
Socialförsäkringssystemet är inte utbyggt i Japan som i Sverige. Pensionerna är magrare och familjen är ansvarig för sina egna åldringar.
– Det kan vara ganska tufft. Man tar ingenting för givet, det har kanske att göra med andra världskriget. De är bra på att dra åt svångremmen när det krävs och hanka sig fram.
Men Marie Söderberg är också medveten om förvåningen som kan drabba utländska besökare:
– Det talas så mycket om lågkonjunkturen i Japan och så kommer man till Tokyo och ser hur det ser ut. Där är det fullt liv med unga som festar på ett sätt som jag inte ser i Stockholm.

Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se

Minutiöst om den sovjetiska vardagen efter strålningskatas trofen

ONSDAG 21 AUGUSTI 2019

Anna Fock
”Väderfenomen”
Natur & Kultur, 426 sidor
På sin femtonårsdag får Igor en present av sin syster: ”en bok av bröderna Strugatskij”. Det sägs inte vilken, men jag slår vad om att det var ”Picknick vid vägkanten” från 1972. Ty Igor växer upp i staden Kysjtym i södra Ural, och Anna Focks nya roman ”Väderfenomen” är berättelsen om hans liv.
Det var i Kysjtym år 1957 som en av de värsta strålningsolyckorna någonsin utspelade sig, nästan trettio år före Tjernobyl, då en tank för radioaktivt avfall vid en atomvapenanläggning exploderade och ett stort område smittades svårt av nedfall. När Andrej Tarkovskijs film ”Stalker”, som bygger på bröderna Strugatskijs roman, hade premiär 1979 var det flera kritiker som menade att den förbjudna ”zon” handlingen kretsar kring hade sin verkliga förebild i området kring Kysjtym.
Men där Strugatskijs och Tarkovskijs Zon har övernaturliga egenskaper lever Igor, hans familj och vänner mitt i den

radioaktiva katastrofens vardagliga efterdyningar. Igor är född precis tio år efter explosionen, och som barn finner han och hans vän Darja kamraten Olga död i skogen, med benet sönderbränt av den radioaktiva leksak hon hittat. Igors mormor har tappat allt hår efter att ha tvingats delta i saneringsarbetet, och att dö i någon cancersjukdom är något nästan alla i trakten räknar med. Men så länge Sovjetväldet består är det ingenting man kan tala om. KGB:s utsände intresserar sig länge för Igor som hittat den döda flickan i skogen (av flera skäl, ska det visa sig). Lusten att skildra den sovjetiska och postsovjetiska vardagen ned på mikronivå är vad som driver Anna Focks prosa framåt, här liksom i den uppmärksammade debuten ”Absolut Noll” (2013) som belönades med Katapultpriset. I den nya romanen vill hon skildra just det man inte får tala om – som Kysjtymkatastrofen. Romanens titel syftar på det lysande, gula moln som Igors mormor Anna den där dagen 1957 ser lyfta mot himlen – och som för alltid kommer att ligga över deras liv. Igor själv undrade som barn om det ändå inte kunde röra sig om utomjordiska besök i Zonen – som i Strugatskijs roman – men som vuxen och utbildad fysiker tycker han sig ha genomskådat alla sammanhang. Eller finns där ändå någon hemlighet kvar bakom alla stängsel och avspärrningar? På vägen upptäcker han punken som upprorsmöjlighet: tillsammans med ungdomskärleken Ljubov grundar han kultbandet Frökens favoriter, som också de snart får KGB på sig. Anna Fock har i andra sammanhang skrivit om den sovjetiska punken, som nog blev ett större hot mot ett repressivt samhälle än sin

motsvarighet i väst. Och det är också här vi hittar romanens bärande idé: i fokus på det skräpiga, det som blev över, det bortkastade – vare sig vi talar om en kasserad elgitarr eller de rostande containrarna som rymmer död. Det är skräpet som på gott och ont är meningsbärande.

Det som skaver litet under läsningen är att den tioårige Igor och den femtioårige skildras i precis samma stil och tempo – vilket också gäller inblickarna i bipersonernas liv, vare sig vi talar om den strålskadade mormodern Anna eller KGB-agenten Eduard. Jag väntar på en förtätning i språk och handling: men romanen fortsätter i samma jämna takt, decennium efter decennium.

Det är kanske en tanke så god som någon – tänk om det inte finns någon gåta alls, om Zonen inte rymmer något mysterium annat än ännu ett skikt av död och förgiftning som maktfullkomliga dårar lagt över våra liv? Då måste vi leva i skräpet och det förgiftade landskapet – som ska tvingas rymma den värdighet som är allt vi har. Det är den allt annat än lättköpta slutsats Focks sympatiske huvudperson Igor tycks komma fram till. Han har rätt, men jag väntar mig länge mer av romanen än ett långfinger åt döden och härskarna.

Ola Larsmo
kultur@dn.se

Ledare: Den fria världen riskerar att tappa fotfästet

TORSDAG 22 AUGUSTI 2019

Uttrycket ”en perfekt storm” må vara slitet. Men faktum är att det tyvärr finns ovanligt många orosmoment i världen just nu som kan förstärkas av varandra och den allmänna oordningen. Hongkong, Hormuzsundet, Ukraina, Kashmir och Syrien är några uppenbara turbulenta områden.

Brexit skakar EU och USA:s och Kinas handelskrig sänker tillväxten i hela världen. Även de gigantiska skuldbergen i Italien och Kina kan försvaga EU och världen om de briserar. Många experter gör bedömningen att vi står inför en rejäl inbromsning i ekonomin.

Att den liberala demokratin utmanas öppet i Östeuropa, Brasilien och Turkiet bidrar också till spänningar, liksom klimathotet och stora - migrationsströmmar. IS och andra terrorgrupper lurar ständigt.

Vidare håller arbetsmarknaden på att omvälvas av digitaliseringen. Världen blir helt enkelt alltmer komplex och gamla sanningar och ordningar går inte längre att lita på.

Desto allvarligare då att persongalleriet i det absoluta toppskiktet av politiken

innehåller namn som Donald Trump, Vladimir Putin och Xi Jinping.
Regelrätta diktaturer som Ryssland, Kina och Nordkorea är i sig själva oberäkneliga bråkstakar – och inte blir det bättre av att den fria världens ledare Donald Trump behandlar dem med silkesvantar, medan han ställer in ett bekräftat statsbesök i Danmark med mycket kort varsel.
Att den amerikanska presidenten inte får förvärva Grönland, likt ett klipp av sorten han gjorde som fastighetsmagnat, gjorde att han surmulet twittrade till den danska statsministern att han inte kommer till Köpenhamn om ett par veckor som planerat. Så gör man bara inte. Men så gör Donald Trump.
Han ger sig på allt och alla. I USA var dock inte fadäsen med det inställda Danmarksbesöket förstanyhet, eftersom presidenten som grädde på moset sagt att amerikanska judar som röstar på Demokraterna antingen är ”totalt okunniga” eller ”djupt illojala”. Anslaget går att tolka antisemitiskt; många kritiserar också ett underförstått budskap om att amerikanska judar skulle sätta Israel före USA. Donald Trump sår på samma gång split i den breda politiska uppslutningen bakom landets kanske främsta bundsförvant.
Även om många inte längre orkar ta honom och alla hans utspel på allvar så är han fortfarande, och verkligen, USA:s president och överbefälhavare. Ämbetet gör honom till världens mäktigaste person. Man varken kan eller ska negligera honom.
Allierad eller inte, spelar mindre roll. Också gamla och nära relationer tar skada. EU-kommissionären Cecilia Malmström sade i en TT-intervju häromdagen att den transatlantiska länken, som hon ser som ett snart 70-årigt ”vänskapskontrakt”, är

på väg att förstöras: ”Detta har ju ändå varit fundamentet i den liberala världsordningen och alla våra institutioner, något som nu luckras upp och ifrågasätts.”
Hon vet vad hon talar om, efter att under de senaste åren ha fått hantera förhandlingarna om handeln över Atlanten och fnurrorna på tråden med Washington. USA och EU är världens största respektive näst största ekonomi och har täta politiska, kulturella och demografiska band.
I en situation där ett otal krigshärdar, obalanser och omvandlingsprocesser kan eskalera till en farlig och världsomspännande kris på kort tid, krävs ett ledarskap som stävjar konflikter, snarare än förstärker dem. Här finns en del att önska, Mr Trump.
DN 22/8 2019

Två myter förblindar Johnson

TORSDAG 22 AUGUSTI 2019

Brittiska premiärministrar har ofta föreställt sig att de har en speciell relation inte bara med USA, utan även med Tyskland. Med hjälp av detta kompanjonskap skulle EU övertygas om att sätta ett vänskapspris på Brexit.
Boris Johnsons besök i Berlin lär inte ha stärkt myten. Tyskland bevakar EU:s regelverk minutiöst, än mer än Frankrike dit resan fortsatte på torsdagen. För förbundskansler Angela Merkel är

unionens väsen den inre marknadens integritet och fri rörlighet för varor, tjänster, kapital och arbetskraft. Där har britterna deklarerat att de inte vill vara med.

En annan tes med viss spridning är att EU skulle vara ute efter att straffa britterna för tilltaget att lämna projektet.

Sant är att Storbritannien skadas ekonomiskt. London känner väl till de förfärande effekterna av ett utträde utan avtal, som Johnson hotar med: långtradarköer vid hamnar, brist på mediciner och matvaror.

Antagligen gottar sig någon EU-byråkrat ibland. Och Tyskland och Frankrike vill så klart inte uppmuntra andra medlemsländer att desertera genom att ge britterna förmåner de inte förtjänar.

Fast hämnd handlar det inte om. Ta Irlandsfrågan, den allt överskuggande.

Den brittiska regeringen vill lämna den inre marknaden och EU:s tullunion. Då uppstår en gräns mellan Nordirland och Irland. Alla lovar att den ska hållas öppen, för att inte äventyra den 20 år gamla freden på Nordirland. Men varor, inte minst livsmedel, måste förtullas och kontrolleras någonstans.

EU kräver en garanti mot en hård gräns, vilket innebär att åtminstone Nordirland delvis stannar i unionen. Odemokratiskt, hävdar Johnson, och drömmer om tekniska lösningar som inte existerar.

Ståndpunkterna är oförenliga. Men idén Brexit väcktes inte i Bryssel. Och att EU försvarar sina principer beror inte på elakhet.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se

Ett besvärande eko från debatten kring digerdöden

TORSDAG 22 AUGUSTI 2019

Det är lätt att skratta åt Heliga Birgitta men när världen plågas av farsoter söker vi fortfarande behändiga svar.

I mitten av 1300-talet drog pesten över Europa och dödade minst en tredjedel av befolkningen. Det känns vulgärt att hyvla ner så mycket skräck och sorg till en enda mening men den här texten handlar inte om digerdöden, den handlar om människans obotliga benägenhet att söka behändiga svar när verkligheten kantrar. Våra förfäder begrep ju inte varför deras värld förvandlades till ett helvete och det vore osnyggt att håna 1300-talets akademiska elit för deras försök att begripa det obegripliga – även om man kan unna sig ett leende åt magistrarna vid Parisuniversitetets medicinska fakultet och deras rapport om osunda vätskor som stigit ur jordskorpan efter en olycklig sammanstrålning av Saturnus, Mars och Jupiter i Vattumannens stjärnbild. Det var dåligt vetenskapat men deras svar förvärrade knappast situationen, tvärtom gav det dem något att hålla sig i. ”Traumat blev”, med historikern Dick Harrisons ord, ”lättare att uthärda när man hade en förklaring till hands”.

Andra passade på att peka ut judarna som en brunnsförgiftande källa till katastrofen

och det svaret erbjöd väl också en riktning för människors förtvivlan men där blev följderna ohyggliga när stad efter stad brände sin judiska befolkning levande.
En särskilt behändig förklaring till pestens gåta fann den svenska kvinna som lite senare skulle kallas Heliga Birgitta (och ännu lite senare ”die tolle Brigit”, ”den galna Birgitta”, av en måttligt imponerad Martin Luther). Enligt den ännu icke heliga Birgitta var det mest kvinnornas fel. Inte alla kvinnor! Men de kvinnor som ryckts med av modets nycker och retat upp Gud med ”skrytsamma dräkter som de av högfärd och fåfänga lagt sig till med” sedan ”djävulen föreskrivit nya missbruk och opassande prydnader för huvud, fötter och andra lemmar, för att uppväcka vällust och reta Gud”. Så praktiskt att Jungfru Maria kunde bekräfta Birgittas moraliska misstankar i en uppenbarelse.

Det kanske är okej att skratta ändå, digerdödens too soon-fönster stängdes för länge sedan. Samtidigt ska man ha klart för sig att den vetenskapliga revolutionen inte alls botat människans benägenhet att leta efter svar som råkar passa med hennes befintliga dagordning.
Det vore orimligt att dra linjer mellan digerdöden och den högerpopulism som skakar västvärlden i dag – men det finns ett relevant eko i vår hantering av frågan *varför*. Nu som då surrar det av svar som råkar passa sina avsändare som händer i handskar.
Det är nyliberalismens fel, växande klassklyftor och nedmontering av välfärden har skapat grogrund för uppror. Det är arbetarrörelsens fel, den där som förlorat sig i identitetspolitiken. Det är ”massinvandringens” fel, människor vill inte ha mångkultur. Det är den politiska

korrekthetens fel, väljarna är trötta på att behöva tänka sig för när de pratar. Det är antirasisternas fel, de som ropade rasist så fort någon försökte prata om integration eller volymer.

Gemensamt för alla dessa svar är väl – bortsett från en märkvärdig tendens att slå mot avsändarnas befintliga fiender – att de faller sönder så fort man backar och börjar jämföra länder med varandra.

Donald Trumps seger i det amerikanska presidentvalet var inte resultatet av någon vedergällning från globaliseringens förlorare – Clinton vann stort bland låginkomsttagare medan Trump lockade vita amerikaner i alla inkomstgrupper. Och USA har liksom Sverige både stor invandring och mångkultur som säkert retar vissa väljare men detsamma kan knappast sägas om de europeiska länder som drabbats hårdast av högerpopulismen. I Ungern, Polen och Tjeckien, tre länder med i snitt 3,6 procent utlandsfödda och mindre än 0,1 procent muslimer i befolkningen, brinner de vulgärnationalistiska och islamofobiska stämningarna. Den europeiska fronten mot mångkultur är som starkast där mångkulturen är som svagast. Liksom den debatthygien som ibland benämns politisk korrekthet.

Och att Ali Esbati kallade en folkpartist för rasist satte förmodligen inga djupare spår i tjeckisk debatt där antirasism liksom aldrig varit en grej. Det omtalat höga taket i den danska åsiktskorridoren verkar inte heller ha isolerat mot vindarna.

Jag har fortfarande bara sett ett svar som håller i fågelperspektiv: vi har bytt debatt. Från en socioekonomisk till en sociokulturell konfliktdimension.

Tråkigt svar kanske, men sant och en bra ingång som ger oss chansen att känna igen oss själva och förstå att det inte är värderingarna som kantrat utan

spelplanen. Som sent konverterad globaliseringsvän tar det emot lite att erkänna denna globaliseringens skuggsida men det är ju inte så konstigt om väljarnas intresse för den gamla konfliktdimensionen självdog när politikerna övergav (eller åtminstone gav intryck av att överge) makten över ekonomin.
Sedan tror jag att vi fortfarande har svårt att begripa hur dramatiskt internet förändrat vår värld och fungerat som katalysator för den sociokulturella debatten med sina obefintliga behörighetskrav – du behöver verkligen inte veta någonting för att bråka om kultur. Bara känna och klicka. Lite som Birgitta.
Andrev Walden

Statsministern tonar ner konflikten med Trump

TORSDAG 22 AUGUSTI 2019

Många danska politiker reagerar med - bestörtning på nyheten om att Donald Trump ställer in det planerade statsbesöket, och många talar nu om en utrikespolitisk kris. Men enligt statsminister Mette Frederiksen (S) är relationen mellan USA och Danmark - oförändrad – och Trump fortsatt välkommen.

Köpenhamn.

– Jag är självklart både besviken och överraskad över att den amerikanske presidenten har avlyst det här statsbesöket. Jag hade sett fram emot besöket och vi var i full gång med förberedelserna, sade Mette Frederiksen när hon anlände till det danska utrikesdepartementet på onsdagseftermiddagen för ett första offentligt uttalande.

Liksom många andra danskar vaknade hon till nyheten om att Donald Trump ställer in det planerade statsbesöket den 2-3 september då länderna bland annat skulle diskutera det geopolitiska läget i Arktis.

Själv fick hon informationen via amerikanska ambassaden, de flesta andra fick den via ett Twitterinlägg från den amerikanska presidenten:

”Grundat på statsminister Mette Frederiksens uttalande om att hon inte har något intresse av att diskutera ett köp av Grönland kommer jag att skjuta upp vårt möte, som planerats om två veckor.”
Det var under ett besök på Grönland häromdagen som den danska statsministern klargjorde att det inte kan bli tal om något köp.
”Grönland är inte till salu. Grönland är inte danskt. Grönland är grönländskt. Jag hoppas fortfarande att det inte är på allvar”, uppgav hon då till grönländsk media.
Den här ståndpunkten vidhöll Frederiksen på onsdagen, samtidigt som hon underströk att relationen mellan länderna är oförändrad och att Trump är fortsatt välkommen till Danmark.
– USA är en av våra viktigaste allierade och vår önskan om ett ännu starkare samarbete kvarstår.
Mette Frederiksens diplomatiska framtoning står i bjärt kontrast till många andra danska politiker, där den ena efter den andra fällde hånfulla uttalanden i sociala medier under onsdagen.
”Är delar av USA till salu? Alaska? Snälla, visa lite mer respekt”, skriver Rasmus Jarlov, Konservative Folkeparti, på Twitter.
Dansk Folkepartis partiledare Kristian Thulesen-Dahl tycker att det hela är en fars och att motiveringen till det uteblivna besöket låter som ett aprilskämt medan den förre utrikesministern Kristian Jensen, Venstre, kallar situationen för ”totalt kaos”.
Danmarks radios USA-korrespondent Lillian Gjerulf Kretz säger i ett radioinslag

att det inställda presidentbesöket innebär att Danmark nu hamnar i en utrikespolitisk kris.
”Danmark har upprätthållit ett nära och tätt förhållande till USA under olika amerikanska presidenter. Trumps avbokning fryser det förhållandet.”
Mikkel Runge Olesen, forskare vid Danska institutet för internationella studier, tror dock att konsekvenserna blir begränsade.
– Det här borde egentligen inte ändra grundförutsättningarna för det dansk-amerikanska förhållandet, förutsatt att Trump inte får en personlig motvilja mot Danmark. Det här är två länder som i årtionden har kunnat nå överenskommelser med Grönland, och man borde kunna få sina intressen tillgodosedda på andra vägar även fortsättningsvis.
På sätt och vis tycker han att det är bra att besöket ställs in.
– Om hela besöket nu syftade till att Trump ville lägga ett bud på Grönland hade det kanske blivit ännu värre om han faktiskt hade kommit hit. Vad hade hänt efter ett nej på plats?
Bland vanliga Köpenhamnsbor verkar många ta fadäsen kring det inställda presidentbesöket med ro.
– Trump beter sig som ett litet förnärmat barn som inte får som han vill när han kommer med vanvettiga krav. Vilket annat land skulle sälja territorium till ett annat land?, frågar sig Margot Hansen som kommer cyklande genom de gamla hamnkvarteren i närheten av det danska utrikesdepartementet.
Hon tror att danska och amerikanska tjänstemän redan har inlett diplomatiska

förhandlingar för att lösa krisen och är inte orolig för konsekvenser.
– Danska politiker har inte uttryckt sig direkt omsorgsfullt i sina reaktioner. Det tyder på att inte de heller är särskilt oroliga.
Martin Lomborg, en annan Köpenhamnsbo som DN talar med, menar att Grönlandsutspelet bara är ”typiskt” för Trumps sätt att förhandla.
– Trump vill ha inflytande och utökade rättigheter. Han kommer med orimliga uttalanden som att ”Jag vill ha Manhattan” eller ”Jag vill att Mexiko betalar för allt”. Även om han inte får igenom sina krav kommer han ofta en bra bit på vägen. Han är bra på det där.

Hanna Grosshög
riksnatverket@dn.se

Grönland är världens största ö, med en befolkning på cirka 56 000 invånare. Runt 80 procent av landytan täcks av is och den isfria arealen är lite mindre än Sveriges yta.
Ön har varit en dansk koloni sedan 1814. 1953 ändrades Grönlands status från koloni till danskt län och 1979 fick grönlänningarna självstyre.
Den danska drottningen är statsöverhuvud och den danska regeringen har ansvar för bland annat utrikes- och försvarspolitik, rättsväsende och administrationen av naturtillgångar.
2009 utvidgades självstyret. Grönland fick äganderätten till sina naturtillgångar i marken, med förbehållet att om vinsterna blev stora skulle det danska stödet minska i motsvarande grad.
Danmarks årliga bidrag motsvarar runt hälften av Grönlands budget. Den viktigaste inkomstkällan utöver pengarna från Danmark är fiske.
Två gånger tidigare har Washington lagt bud på Grönland. Senast 1946, då Harry Truman fick blankt nej till erbjudandet att köpa de 2,2 miljoner kvadratkilometrarna för 100 miljoner dollar.
”Vi har fullt upp med annat... Men herr President, du kanske kan köpa Sverige?” Sören Pind, Dansk Folkeparti, anser att Donald Trump kan ställa in besöket helt och hållet, inte bara skjuta upp det.

”Han bad drottningen om en inbjudan till ett statsbesök. Hon bjöd in honom. Han accepterade. De har väntat honom i veckor på slottet. Danmark och Grönland avfärdar hans fåfänga projekt. Han - nonchalerar hela landet. Han är ett barn.”
Rufus Gifford, tidigare amerikansk ambassadör i Danmark.

Dela

Ingmar Nevéus: Både Danmark och USA kan dra fördel av affären

TORSDAG 22 AUGUSTI 2019

Grönlandsaffären och Donald Trumps inställda Köpenhamnsbesök valsar världen runt.
Det talas om förödmjukelser och brist på respekt, samtidigt som relationen mellan Danmark och USA har nått ett lågvattenmärke. Men paradoxalt nog kan båda länderna dra fördel av uppmärksamheten.
I en stort uppslagen skämtteckning i danska tidningen Politiken visar Donald Trump en enorm naken bakdel för två kvinnor på en röd matta: det är Danmarks statsminister Mette Frederiksen och drottning Margrethe som blir ”moonade”.

Inte på länge har Danmark fått så stor uppmärksamhet internationellt – och samma sak gäller förstås i ännu högre grad Grönland. Därav rubriker som ”Hela världen talar om Grönland”, alternativt Danmark, på mediesajter i de båda länderna.
På ett plan är det naturligtvis en präktig diplomatisk örfil mot Danmark när landets viktigaste allierade med kort varsel ställer in ett statsbesök. Särskilt som det var Vita huset som hade vänt sig till det danska hovet och bett om en officiell inbjudan.
Händelsen ställer statsminister Frederiksen inför ett dilemma som hon i grunden delar med en rad andra av USA:s allierade i och utanför militäralliansen Nato: det gäller att vårda relationen till USA som land, samtidigt som man inte får verka för fjäskande inför den man som för tillfället råkar leda supermakten.
För i de flesta västländer – inklusive Danmark – är Trump ju inte någon populär ledare.
Mette Frederiksen verkar ha hittat den rätta balansen i sina kommentarer. Sammantaget får turerna kring Grönlandsaffären henne att framstå som tuff både inför hemmapubliken och internationellt, samtidigt som hon inte i grunden äventyrar relationen till supermakten. Hon har varit återhållsam, men vågade tala klarspråk med världens mäktigaste man när hon slog fast att ön inte var till salu.
Det gjorde Trump sur, men ger säkert utslag i nästa danska opinionsmätning.
Även i Grönlands huvudstad Nuuk tolkas nyhetsstormen kring landet överlag positivt. Själva uppmärksamheten gynnar ön, säger grönländska folketingsledamöter i intervjuer. Aaja Chemnitz Larsen från självständighetspartiet Inuit Ataqatigiit menar att historien visar hur värdefullt Grönland är för USA, och att det hela i förlängningen kan gynna landets frigörelse från dansk överhöghet.
– Jag ser det här i första hand som en diplomatisk kris mellan USA och Danmark, inte mellan USA och Grönland. Vill Trump prata om Grönland får han komma hit, inte till Köpenhamn, säger hon till nyhetssajten -

Sermitsiaq.
Trump själv då – som nu ännu en gång förlöjligas i världens medier. Får han ut något av en inställd affär och ett avbokat statsbesök? Kanske är han sårad på ett personligt plan över att bli motsagd av ledaren för ett litet land i norr, och besviken över att missa strålglansen kring ännu en kunglig middagsbjudning.
Men samtidigt: trots, eller kanske på grund av, sitt oförutsägbara beteende har Trump ändå fått fram en poäng, nämligen den att USA inte viker en tum från sina militära och ekonomiska anspråk på de frusna vidderna längst upp i norr. Det är ett budskap som har mottagits både i Moskva och i Peking.
Ingmar Nevéus

Nationsgränser 1938

Polens gränser före andra världskriget, 1939

Delningen av Polen enligt tilläggsavtalet till Molotov-Ribbentrop-pakten som signerades den 28 september 1939:

Tyska Tredje riket Sovjetunionen

Djävulspakten

TORSDAG 22 AUGUSTI 2019

Det har kallats en djävulspakt. 80 år efter att Nazityskland och Sovjet delade upp Polen och östra Europa går Putin ut till försvar för Molotov–Ribbentrop-pakten.

Den 23 augusti 1939, en dryg vecka innan Tyskland utlöste andra världskriget genom att anfalla Polen, tog Sovjetunionens ledare Josef Stalin emot den tyske utrikesministern Joachim von Ribbentrop i Kreml.

Efter bara några timmars överläggningar var parterna överens. Ribbentrop och hans sovjetiske kollega Vjatjeslav Molotov hade skrivit under ett avtal som slog världen med häpnad. Två diktaturer – där den ena påstod sig vara fascismens största

motståndare och den andra kommunismens största fiende – lovade att inte angripa varandra.
Mer än så – de hade blivit vänner.
När pakten var signerad passade Stalin på att utbringa en skål för den nazistiske führern Adolf Hitler, ”så älskad av det tyska folket”.
Den 8 september, en vecka efter krigsutbrottet, skickade radion i Berlin ut segerbulletiner om militärens framgångar.
Molotov lyckönskade den tyske ambassadören i Moskva: ”Jag erhöll er kommuniké om att de tyska trupperna har gått in i Warszawa. Jag ber er att ta emot mina gratulationer och hälsningar till Tyska rikets regering.”
Molotov–Ribbentrop-pakten stadgade alltså betydligt mer än ett löfte från Hitler och Stalin att inte angripa varandra.
Tyskland och Sovjet blev allierade. I ett hemligt tilläggsprotokoll – som den 28 september kompletterades med en tysk-sovjetisk demarkations- och vänskapspakt – ritades östra Europas karta om, och Berlin och Moskva tillerkändes var sin inflytandesfär.
Sovjet fick fria händer i bland annat Estland, Lettland, Litauen och Finland och den östra halvan av Polen.
Tysklands intressesfär innefattade västra och centrala Polen.
Den 1 september hade Tyskland gått till anfall mot Polen, och drygt två veckor senare, i den tidiga morgontimmen den 17 september, kallade Molotov till sig Polens ambassadör i Moskva och läste upp en så kallad not, vars text koordinerats med Berlin:
”Det polsk-tyska kriget har avslöjat den polska statens bankrutt. Warszawa existerar inte längre som polsk

huvudstad. Den polska regeringen har upplösts och visar inga livstecken. Det innebär att den polska staten och dess regering faktiskt har upphört att existera. Därmed har de överenskommelser som har slutits mellan Sovjetunionen och Polen förlorat sin giltighet."

I samma timme utdelade Sovjet ett knivhugg i ryggen på sin polska granne. Röda armén anföll Polen med 1,5 miljoner soldater, 6 000 stridsvagnar och 1 800 stridsflygplan.

Några dagar senare firade höga officerare från tyska Wehrmacht och sovjetiska Röda armén att Polen förintats med en gemensam militärparad i staden Brest-Litovsk, som låg vid den nya tysk-sovjetiska demarkationslinjen.

I december 1939 sände Hitler ett gratulationstelegram till Stalin på diktatorns 60-årsdag:

"Vänskapen mellan oss är förseglad i blod och har alla förutsättningar att bli långvarig."

Denna vänskap varade dock inte länge. Redan i juni 1941 bröt Hitler pakten med Stalin och gick till militärt anfall.

Men under de 22 månader som pakten existerade var samarbetet mellan Stalin och Hitler intensivt, inte minst ekonomiskt. Tyskland fick sovjetiska råvaror – som olja, järn och spannmål – mot att Sovjetunionen fick tyska maskiner och krigsmateriel.

Hitler använde den perioden och den generösa hjälpen från Stalin till att invadera och ockupera Polen, Norge, Danmark, Belgien, Nederländerna och Frankrike – och gav sig på ett försök att krossa Storbritannien.

Stalin annekterade för sin del östra Polen och de baltiska länderna samt gick till

anfall mot Finland, och erövrade Karelen. Även Rumäniens provinser Bessarabien (nuvarande Moldavien) och norra Bukovina (i dagens Ukraina), införlivades i Sovjetunionen.
Miljoner hamnade under sovjetiskt terrorvälde. Tiotusentals människor sköts och hundratusentals i de ockuperade länderna greps och deporterades till Sibirien.
Samtidigt började de tyska nazisterna att förbereda utrotningen av Europas judar.
Alliansen hade också politiska följder: Moskva upphörde med propagandan mot nazismen, och retoriken från alla medlemmar i Komintern (den kommunistiska internationalen) – däribland Sveriges kommunistiska parti – anpassades för att stämma med den nya alliansen. Nu var det de västliga demokratierna – främst det ”reaktionära” England – som bar skulden till att världskriget utlöstes, medan Tyskland snarast var ett offer.
För många tyska antifascister och kommunister som tidigare hade bekämpat Hitler och flytt från Tyskland till Moskva blev den sovjetisk-tyska vänskapspakten förödande. Ett stort antal av dem hade redan arresterats – eller skjutits – under Stalins stora terror 1937–1938. Enligt ett hemligt avtal förde den sovjetiska säkerhetstjänsten NKVD under våren 1940 dussintals tyska kommunister till Tyskland där de överlämnades till tyska Gestapo och SS, för vidare befordran till nazistiska koncentrationsläger. Flertalet mördades.
Genom årtiondena har bedömningen av Molotov–Ribbentrop-pakten varierat i Ryssland. In i det sista förnekade den sovjetiska ledningen att det hemliga tilläggsavtalet över huvud taget existerade,

på samma sätt som man i alla år hade blånekat till att det var NKVD som avrättat 20 000 polacker som greps vid Sovjets anfall mot Polen i vad som kallades Katynmassakern.
Till slut, i december 1989 då Michail Gorbatjov styrde i Kreml, fördömde den sovjetiska folkkongressen officiellt Molotov–Ribbentrop-pakten, och Moskva medgav för första gången att den innehöll ett hemligt tillägg om de två stormakternas intressesfärer.
I början av 1990-talet bad så det demokratiska Rysslands förste president Boris Jeltsin polackerna och balterna om ursäkt för Sovjetstatens förbrytelser.
Men därefter började historien åter att gradvis revideras. Att medge att Sovjet var Tysklands allierade under andra världskrigets två första år var så genant att saken måste suddas ut.
Andra världskriget, som varade från 1939 till 1945, hamnade i bakvattnet som begrepp.
I det sovjetnostalgiska årliga firandet av Segerdagen den 9 maj blev därför begreppet *Det stora fosterländska kriget*, daterat 1941–1945, allenarådande. Det var ett försök att trolla bort de skamliga åren 1939–1941 från historieböckerna. Det faktum att Stalin var Hitlers viktigaste medbrottsling fram till sommaren 1941 stämde inte med självbilden av ett land som ledde kampen mot fascismen.
Först från den 22 juni 1941, efter Tysklands anfall mot Sovjet, blev den bilden sann. Sovjetunionen gick med i den antinazistiska alliansen, och landets krigsinsatser med dess miljoner dödsoffer blev helt avgörande för att Tyskland besegrades.

Så sent som 2009 kallade den ryske presidenten Vladimir Putin den nazi-sovjetiska pakten för ”omoralisk”, även om han samtidigt sade att Storbritannien och Frankrike hade förstört utsikterna till en antifascistisk front genom Münchenöverenskommelsen 1938 (då britter och fransmän gick med på Hitlers krav att Tjeckoslovakien skulle avträda det tyskspråkiga Sudetlandet till Tyskland.)
Men hösten 2014 var Putin redo för en ny omvärdering. Då förklarade han att det inte var något fel med Molotov–Ribbentrop-pakten: ”Alla säger att den var så dålig. Men vad var det för fel med den, om Sovjetunionen inte ville kriga?”, sade Putin till en grupp unga historiker på besök i Kreml.
Uttalandet, som gjordes ett halvår efter den ryska annekteringen av den ukrainska halvön Krim och under pågående invasion i östra Ukraina, fick många i Polen och Baltikum att ana oråd. Det var lätt att tolka Putins rättfärdigande av Stalins samarbete med Hitler som ett uttryck för sovjetryskt imperietänkande och fortsatta anspråk på kontroll över östra Europa.
Kopplingen mellan pakten och att Moskva tagit sig rätten att annektera andra länders territorier (som Krim och tidigare de georgiska regionerna Abchazien och Sydossetien) var uppenbar.
Putin har på senare tid bitit sig kvar vid det sovjetiska försvaret av pakten; 2015 sade han, med den tyska förbundskanslern Angela Merkel vid sin sida, att pakten var nödvändig för Sovjetunionens säkerhet inför britternas och fransmännens eftergiftspolitik mot Hitler, och eftersom västmakterna ville hetsa Tyskland och Sovjet mot varandra.

Det argumentet är inte helt grundlöst: Moskvas försök att få till en kollektiv säkerhetspakt med Väst hade misslyckats. Det berodde delvis på att ledande kretsar i London och Paris betraktade kommunismen som ett värre hot än nationalsocialismen, och helst hade sett de två totalitära diktaturerna förgöra varandra.
Ett annat argument är att Sovjets krigsmakt, vars högre officerskår Stalin till stora delar hade mördat eller rensat ut, var försvagad och inte redo för att konfrontera Tyskland. Sovjet behövde vinna tid för att rusta upp. Stalin insåg sannolikt att den väntade erövringen av Polen bara var ett första steg för Hitler, och att han därefter oundvikligen skulle fortsätta österut.
Hitler hade sina skäl: han behövde få fria händer i Polen och mot Väst, utan att riskera en sovjetisk intervention och därmed ett tvåfrontskrig.
Men inget av det ändrar på att det var en pakt som ledde till ockupation och utradering av en grannstat. Ändå har Rysslands kulturminister Vladimir Medinskij förklarat att Molotov–Ribbentrop-pakten var ”en stor bedrift av den sovjetiska diplomatin”.
I dag förnekas inte längre från ryskt officiellt håll att pakten faktiskt existerade. Men det var ingen allians, hävdar man, och än mindre en vänskapspakt.
Förra året protesterade Rysslands utrikesministerium mot att nyhetsbyrån AP i ett telegram kallade Sovjet och Nazityskland för ”tidigare bundsförvanter”, som delade Polen och lät Sovjet erövra de baltiska staterna. Enligt ryska UD var formuleringen ”ett levande exempel på försök att skriva om historien”, eftersom

”Sovjetunionen var aldrig allierad med Hitlers Tyskland”.
Det kan också vara straffbart att hävda att Sovjet invaderade Polen i samarbete med nazisterna. För tre år sedan dömdes en man i staden Perm till böter på 200 000 rubel för att han i sociala medier skrivit denna sanning – eller med domstolens ord: ”Medvetet publicerat falsk information.” Han dömdes enligt en lag om ”rehabilitering av nazism”, som signerades av Putin 2014.
Hur stort stöd den synen har hos den ryska allmänheten är ovisst. Ett problem är att mer än var tredje ryss aldrig har hört talas om Molotov–Ribbentrop-pakten, enligt en mätning av opinionsinstitutet Levadacenter. Och en femtedel tror inte på det faktum att pakten innebar en uppdelning av Europa mellan Tyskland och Sovjet som gav grönt ljus till det tyska anfallet mot Polen.
Av de övriga, som känner till pakten, har andelen som ser positivt på den ökat från 33 procent år 2010 till 45 procent 2018. Endast 17 procent är kritiska.
Att pakten åter rättfärdigas är en avspegling av den rådande politiska atmosfären i Ryssland: en återgång till idén att världen ska ordnas och delas i inflytandesfärer och genom hemliga stormaktsavtal. Det vill säga med hjälp av samma principer som för 80 år sedan användes av de totalitära staterna Tyskland och Sovjetunionen.

Michael Winiarski

Fakta. Trump kommer till Polen

Den 1 september 2019 har det gått 80 år sedan andra världskriget inleddes med det nazistiska Tysklands angrepp på Polen.

Minnesceremonierna på årsdagen av utbrottet av världshistoriens blodigaste krig sker detta år i Warszawa. Ett stort möte hålls på det centrala Pilsudski-torget, vid den okände soldatens grav. Flera EU-länders ledare är inbjudna att delta, liksom USA:s president Donald Trump.

Utrikesministern försvarar dödsdomen mot den svensk-iranske forskaren

TORSDAG 22 AUGUSTI 2019

Den iranske utrikesministern Mohammed Javad Zarif avslutade sitt tvådagars Sverigebesök med ett

rasande angrepp mot USA-presidenten Donald Trump.
Javad Zarif försvarade också Irans hårda homosexlagar och slöjtvånget för kvinnor.
Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (Sipri) var på onsdagen värd för vad som beskrevs som en föreläsning om internationell rätt av statsvetaren Javad Zarif, inför en grupp särskilt inbjudna – forskare, diplomater, politiker, journalister.
Men den 59-årige veterandiplomaten, nuvarande utrikesministern, släppte snart sitt eventuella manuskript. Föredraget artade sig till ett passionerat försvar för iranska värderingar och ett hätskt angrepp på USA.
– År 2016 (när Donald Trump tillträdde) inträffade en reaktionär revolution i USA, sade Javad Zarif och fortsatte:
– Sedan dess har USA systematiskt brutit mot internationell rätt och föresatt sig att lämna alla internationella organisationer och allt internationellt samarbete: FN:s klimatpanel, Unesco, (frihandelsavtalet) Nafta.
– Internationell rätt finns där för att skapa en överblickbar värld. Motsatsen innebär kaos, sade den iranske utrikesministern och konstaterade att det är där vi står i dag.
– President Trump kan ju inte bete sig nyckfullt och opålitligt, och förvänta sig att andra ska vara förutsägbara.
Mohammed Javad Zarif nämnde särskilt det av USA ensidigt uppsagda kärnernergiavtalet. Trumps beslut att lämna avtalet innebär att Iran ånyo blir föremål för omfattande handelssanktioner.

Utrikesministern framhöll att det avtal som undertecknats innebär att europeiska länder – som fortfarande hedrar överenskommelsen – har en förpliktelse att fortsätta handel med Iran.
Under frågestunden ansattes Javad Zarif hårt med frågor om det officiella Irans syn på homosexualitet – förbjudet enligt lag – och påbudet för iranska kvinnor att bära slöja som täcker huvudet.
– Alla länder har sina klädkoder och det gäller också Iran. Lagar ändrar man genom politiska beslut, inte genom att bryta mot dem ute i samhället. Och det finns alltid folk som ogillar lagarna, sade Javad Zarif, som flera gånger i sin framställning återkom till att Iran har parlamentsval med högt deltagande (73 procent vid senaste valet).
Javad Zarif förnekade att dödsstraff utdömts för homosexuella handlingar.
– Irans lagar är grundade på islamiska domstolar, det är inget vi döljer. Homosexualitet är förbjudet, liksom bruk av alkohol. Med det sagt bryr vi oss inte om människors sexuella läggning eller om folk dricker sprit hemma. Men de kan inte utöva detta ute på gatan.
Han pressades av åhörarna om en dödsdom som hänger över den svensk-iranske forskaren Ahmadreza Djalali. Denne greps vid ett besök i Teheran i april 2016 när han skulle hålla föredrag om katastrofmedicin. Ahmadreza Djalali anklagades för spioneri för Israels räkning, greps och dömdes till döden i oktober 2017.
Mohammed Javad Zarif sade att Djalali dömts för ”mycket, mycket allvarliga brott”. Enligt iranska regimtrogna massmedier arbetade Ahmadreza på uppdrag av Israels underrättelsetjänst

Mossad, något som bidragit till att iranska kärnteknikforskare spårats upp och mördats. Människorättsorganisationen Amnesty, som tagit sig an Djalalis sak, anser dock att rättsprocessen varit bristfällig och att inga hållbara bevis presenterats.
Javad Zarif betonade att det iranska domstolssystemet är oberoende, men sade att han ska undersöka möjligheten att skjuta upp Djalalis dödsstraff ”av humanitära skäl”.
Utrikesministern fick också en fråga om den svenskägda oljetankern Stena Impero som är beslagtagen av Iran sedan drygt en månad tillbaka. Javad Zarif hävdade – stick i stäv mot fartygets ägare och dess kapten – att Stena Impero gjort sig skyldigt till ”vissa olagligheter” under färden genom Hormuzsundet.
Avslutningsvis fick utrikesministern en fråga av den förmodligen ende i den drygt hundrahövdade publiken som känt det iranska förtrycket in på huden: DN:s fotograf Ali Lorestani, som tillhör Irans kurdiska minoritet och som kom till Sverige som politisk flykting för snart fem år sedan.
– Jag är iranier och kurd. Själv har jag blivit gripen när jag utövade mitt arbete som journalist, och anklagad för att vara spion. Hur kan du säga att du skyddar iranska medborgare när kurdiska iranier blir förföljda och skjutna?
Mohammed Javad Zarif sade att han ”inte var informerad” om Ali Lorestanis fall och konstaterade att han som utrikesminister utnämnt kurdiska iranier till olika höga - poster.
Därefter lämnade Javad Zarif den pampiga kasernbyggnad som tidigare inrymde

Signalregementet S1 men som numera står i fredens tjänst, som huvudkontor för Sipri. En utlovad intervju i enrum ställdes in. Utanför väntade en handfull högljudda exiliranska demonstranter på utrikesministern, som nu fortsätter sin nordiska rundresa med ett besök i Norge.

Erik Ohlsson

Fakta. Mohammed Javad Zarif

Född 1960 i Teheran, uppvuxen i en djupt religiös familj. Lämnade Iran redan som 17-åring för att - studera i USA, där han bott i omgångar i över 20 år. Bägge hans barn är födda i USA och därmed - amerikanska medborgare.
Javad Zarif var Irans FN-ambassadör mellan 2002 och 2007 och därefter biträdande utrikesminister. Sedan år 2013 är han utrikesminister och i mångt och mycket Irans ansikte mot omvärlden.
I Iran anses han tillhöra den reformvänliga fraktionen inom maktapparaten, men utåt är han mycket lojal med de religiösa institutioner som dominerar Iran.

Minister tvingas avgå efter hatkampanj mot kritiska domare

TORSDAG 22 AUGUSTI 2019

En ny skandal skakar Polens högernationalistiska regeringsparti Lag och rättvisa. Landets vice justitieminister har tvingats avgå sedan det avslöjats att han deltagit i en anonym hatkampanj mot domare som är kritiska till regeringens försök att ta kontroll över det oberoende rättsväsendet.

I vad som starkt påminner om en rysk trollkampanj har höga befattningshavare på justitiedepartementet varit med och samordnat hatskriverier i sociala medier. Främst utpekad som skyldig är vice justitieminister Lukasz Piebiak. Det dröjde inte ens ett dygn efter att webbtidningen Onet.pl gick ut med uppgifterna innan Piebiak var sparkad. Några timmar senare rensades ytterligare en hög domare – som även han varit inblandad i hatpropagandan – ut från departementet. Måltavlorna för attackerna var domare, bland annat i Högsta domstolen, som inte accepterat att regeringen ledd av Lag och

rättvisa (PIS) försökt omvandla Polens domstolar till lydiga verktyg för partiet. Det är få som tvivlar på att ett skäl till den skyndsamma utrensningen är valtaktisk; om mindre än två månader, den 13 oktober, är det parlamentsval i Polen, och PIS anser sig inte ha råd att framstå som korrupt och maktfullkomligt.
Men det finns även utrikespolitiska aspekter. EU-kommissionen pressar Polen att ge upp försöken att strypa det oberoende rättsväsendet och öppnade 2017 för sanktioner om Warszawa inte backar. Det politiskt styrda fulspelet mot domare som inte kryper för regimen försvagar PIS ställning gentemot Bryssel.
Vad Lukasz Piebiak gjorde var att med hjälp av en mellanhand, med täcknamnet ”Emilia”, bedriva en omfattande smutskastning mot ett antal domare. Olika rykten om dessa icke lojala domares privatliv och personliga vandel lämnades till ”Emilia” som spred dem vidare via Twitter, regimtrogna medier som statstelevisionen TVP, e-post och webbplatser.
Ett av huvudmålen var Krystian Markiewicz, ledare för den polska domarföreningen Iustitia, som har riktat skarp kritik mot den partipolitisering av rättssystemet som PIS har ägnat sig åt under de fyra år som partiet har suttit vid makten.
Från PIS sida försvaras rättsreformerna – däribland tvångspensioneringar av dussintals domare – med att det är nödvändigt att städa ut resterna av den domarkår som har suttit kvar sedan kommunismen föll för 30 år sedan.
Piebiak bedyrar sin oskuld, och har förklarat att han kommer att stämma Onet.pl för förtal. Det kan bli en

uppförsbacke; Onet.pl har publicerat mejlväxling mellan viceministern och ”Emilia” med förklenande uppgifter om Markiewicz och andra domare – bland annat om påstådda men obevisade utomäktenskapliga affärer och om att de pressat gravida älskarinnor att göra abort. ”Emilia” postade dessa uppgifter till 2 500 journalister och till domares privata adresser. I ett mejl skriver Piebiak: ”Jag tror att det här kommer att hjälpa ... folk kommer att sprida det och Markiewicz kommer att tystna.”

Från oppositionens sida krävs nu att även Piebiaks närmaste överordnade, den inflytelserike justitieministern Zbigniew Ziobro, som är hjärnan bakom rättsreformerna, ska avgå.

Domare Krystian Markiewicz, hatkampanjens främsta offer, kräver att staten utreder affären grundligt.

– Vi måste säkert veta att vi har ett oberoende rättsväsende och att domarna inte är rädda för statsmakten. Det är en skandal att detta inträffar i justitiedepartementet, i ett europeiskt land som betraktar sig självt som demokratiskt och lagstyrt, sade Markiewicz till Financial Times.

Michael Winiarski

Fem länder tar emot migranter

TORSDAG 22 AUGUSTI 2019

Medelhavet. Spanien, Frankrike, Tyskland, Luxemburg och Portugal kommer att ta emot de migranter som efter närmare tre veckor till havs tilläts gå i land på den - italienska ön Lampedusa, enligt EU-kommissionen.

TT-AFP-Reuters

Socialdemokrater öppnar för regering

TORSDAG 22 AUGUSTI 2019

Italien. Det socialdemokratiska Demokratiska partiet öppnar för att bilda en ny italiensk regering med Femstjärnerörelsen. Denna allians tycks nu vara det enda alternativet till ett nyval. Regeringen med populistiska Femstjärnerörelsen (M5S) och ytterhögerpartiet Lega har spruckit och president Sergio Mattarella påbörjar samtalsrundor med Italiens partiledare för att se om det finns underlag för en ny regering – eller om det måste till ett nyval.

PD-ledaren Nicola Zingaretti lägger dock fram en rad krav inför eventuella förhandlingar: bland annat att Italien förblir en ”lojal” EU-medlem, en ekonomisk politik med större hänsyn till miljön och ett nytt förhållningssätt till migranter.
TT-Reuters

VW om batteribristen: ”Vi har undersökt att köpa en koboltgruva i Kongo”

TORSDAG 22 AUGUSTI 2019

Volkswagens elbilschef bekräftar att bolaget undersökt möjligheten att köpa en koboltgruva i Kongo, trots striderna mellan milisgrupper i landet. Allt för att säkra tillgången på den sällsynta batterimetallen.
Han bekräftar också planer på en batterifabrik med svenska Northvolt i Tyskland.
Det gnisslar svagt från spårvagnen ute på gatan. I det lilla konferensrummet i finans-Stockholms hjärta sätter sig Volkswagens globale elbilschef Thomas Ulbrich för att träffa en grupp journalister.
Världens största biltillverkare Volkswagen håller på att resa sig ur dieselgate-skandalen och investerar motsvarande 320 miljarder kronor i elbilsutveckling fram till 2023. Det ska räcka till att 70 nya elbilsmodeller lanseras fram till 2028.
Den stora utmaningen är batteritillgången. Liksom många andra biltillverkare har Volkswagen i dag stora problem att leverera elbilar på grund av skral batteritillgång.
Det har också ryktats om att bilbolag köpt koboltgruvor i Kongo för att säkra tillgången på det strategiska men sällsynta batterimineralet kobolt – trots att det är ett högriskprojekt. Kongo är officiellt inte i krig, men hundratals milisgrupper strider mot varandra för att få kontroll över den dyrbara naturresursen.
På fråga från DN kan Volkswagens elbilschef bekräfta att Volkswagen planerat att köpa en koboltgruva.
– Vi har inte köpt, men vi har undersökt det. På grund av råvaruindustrisituationen finns det inte något behov för tillfället.

Thomas Ulbrich säger att tillgången på kobolt är bättre i dag än för ett och ett halvt år sedan.
Volkswagen jobbar också stenhårt med att säkra batteritillgången med hjälp av olika kontrakt.
Den 12 juni blev det klart att Volkswagen investerar motsvarande 9,6 miljarder kronor i gemensamma satsningar med det svenska batteribolaget Northvolt. Volkswagen blir 20-procentig ägare med garanterad styrelseplats.
Thomas Ulbrich får frågan när vi får se Northvoltbatterier i Volkswagens elbilar. Ordsvadan avtar. Han verkar välja sina ord noggrant:
– Jag är väldigt glad att vi har hittat en partner och att vi bekräftat ett samarbete på den nivå vi nu hittade. Nu är vi i en fas där vi tittar mer på detaljer. Det vore inte seriöst av mig att då prata om exakta månader. Vi är i början av ett fruktsamt partnerskap. Vi startar långsamt, men ser det långsiktigt.
I juni pratades det om år 2023–24, men nu är alltså Ulbrich mer vag.
Att Northvolt bygger en batterifabrik i Skellefteå – Sveriges största industriinvestering på många år – torde ha undgått få. Men både VW och Northvolt har pratat öppet om planerna att de gemensamt skulle bygga en batterifabrik i den tyska staden Salzgitter i närheten av Volkswagens fabrik, och huvudkontor i Wolfsburg.
Blir det någon batterifabrik i Tyskland med Northvolt?
Även nu tycks Thomas Ulbrich välja orden med omsorg.
– Vår styrelse har beslutat att vår ledningsgrupp har möjligheten att göra det och har pengarna för det. Det är bekräftat.

Nu är det en process och planering från båda parter för en fabrik i Tyskland.
– Vi har nu säkrat batteritillgång för de närmaste tre till fyra åren i kontrakt, säger han och fortsätter:
– Men batterifabriker måste också byggas, bland annat av batteritillverkaren LG Chem i Polen. Om tre veckor ska vi diskutera med dem om situationen där. Det är en tuff situation för både oss och batteritillverkarna att skala upp bilproduktionen och batteriproduktionen. Volkswagen räknar med att lansera den sista bilmodellen med förbränningsmotor år 2026 – och därigenom ska den sista fossila VW-modellen fasas ur produktion år 2040.
– För oss är det allvar. Vi känner oss skyldiga att få ned koldioxidutsläppen. Transporter står för 14 procent av koldioxidutsläppen globalt. Och vi i Volkswagen står för 1 procent genom att vi är världens största biltillverkare. Elbilar är det enda sättet för oss att nå koldioxidmålen.

Jonas Fröberg
jonas.froberg@dn.se

Dela

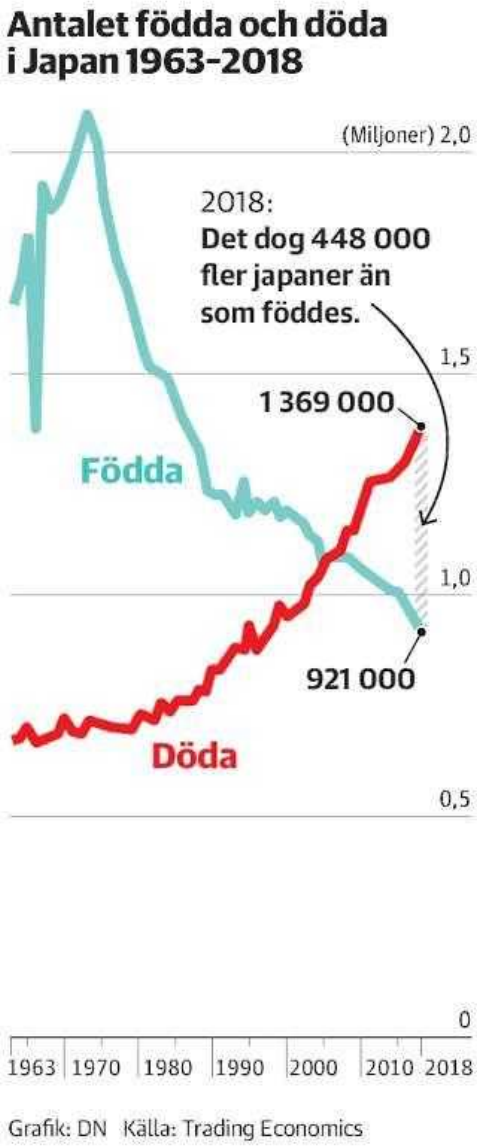

Japan öppnar för större invandring

TORSDAG 22 AUGUSTI 2019

Det åldrande japanska samhället står inför en stor omställning. Antalet personer med utländsk bakgrund kommer inom de närmaste 30 åren att stiga från 2 till 10 procent. Bedömningen som görs av experter får medhåll av justitieministerns närmaste medarbetare.

I den klassiska Shibuya-korsningen i centrala Tokyo med tre övergångsställen där tusentals människor samtidigt går i olika riktningar är full av turister. Mitt på

övergångsstället stannar en grupp amerikaner upp för att ta en gruppbild med mobiltelefonen.
Turismen i Japan har ökat kraftigt under de senaste åren. Antalet utländska besökare har nästan femfaldigats: från drygt 6 miljoner 2011 till över 31 miljoner 2018.
Turistinkomsterna har varit en del av ”Abenomics”, den ekonomiska politiken under premiärminister Kenzo Abe som syftat till att få i gång tillväxten efter två decennier av stagnation. En annan viktig del av regeringens politik är också att ta itu med den åldrande befolkningen och öppna för större arbetskraftsinvandring. På drygt två decennier har antalet personer med utländsk bakgrund ökat från omkring 1 procent till 1,8 procent i fjol.
Det är en nivå som Sverige hade direkt efter andra världskriget. Men om ytterligare 30 år kommer antalet personer med utländsk bakgrund att femfaldigas till omkring 10 procent, tror Toshihiro Menju, chef för Japanska centret för internationellt utbyte.
– Vi har inget annat val. I annat fall kommer delar av Japan att förvandlas till spökstäder, säger han till DN.
På justitiedepartementet bekräftar en av justitieminister Takashi Yamashitas närmaste medarbetare, som vill vara anonym, att uppskattningen troligen är riktig. Förändringen sker under galgen: den åldrande befolkningen ger inte politikerna något alternativ när näringslivet skriker efter arbetskraft.
Bara under de senaste fem åren har 5 000 skolor i Japan stängts på grund av att det föds så få barn. I genomsnitt födde varje japansk kvinna 2017 1,4 barn, vilket kan

jämföras med 1,8 i Sverige och 1,7 i genomsnitt i alla OECD-länder.
Enligt regeringens prognoser väntas befolkningen minska med omkring 30 miljoner fram till 2037. Från 127 miljoner invånare skulle, utan invandring, befolkningen sjunka till under 100 miljoner.
Men nu öppnar den liberalkonservativa regeringen dörrarna för en ökad, mycket reglerad, invandring. Tidigare har gränserna varit relativt öppna för högutbildade, men den 1 april presenterade regeringen ett nytt program där även lågutbildade kan tas in från andra länder.
Några asylsökande är inte välkomna, utan olika länder i Asien bidrar med arbetskraft. Det är vanligt med kvinnor från Indonesien i äldreomsorgen, många byggnadsarbetare kommer från Malaysia och i tillverkningsindustrin finns allt fler vietnameser.
Ett exempel är bordtennisrackettillverkaren Butterfly som tidigare fått anställa vietnamesiska gäst-arbetare i högst tre år. Men nu förlängs den gränsen till fem år.
– De nya reglerna är bra för vårt företag. De vietnamesiska arbetarna är mycket viktiga för oss som har svårt att hitta lämplig arbetskraft, säger Shuyo Kaneyoshi, internationell affärschef på Butterfly som levererar racketar och gummi till flera svenska elitspelare som - Matilda Ekholm och Kristian Karlsson.
Några av de första som omfattas av de nya reglerna är vietnamesiskorna Phuong Nguyen, 30 år, och Diem Tran, 27.
Phuong Nguyen är utbildad farmaceut, men det betydligt mer okvalificerade

fabriksjobbet i Japan ger minst fem gånger så mycket i lön.
– Dessutom ser arbetsgivaren till att vi får bostad, säger hon och visar lägenheten som de två vietnamesiskorna delar.
Den tre år yngre Diem Tran pekas av cheferna ut som den snabbaste av alla att packa bordtennisgummin.
– Jag trivs väldigt bra och skulle gärna stanna i Japan och kanske bilda familj, om jag fick möjlighet, säger hon.
Permanenta uppehållstillstånd kommer regeringen att tvingas införa, tror Toshihiro Menju som fått hård kritik för sin åsikt.
– Varför skulle det innebära några problem? Vi har över 30 miljoner turister i landet per år och det har inte skapat några bekymmer, säger han.
På justitiedepartementet ges en något annorlunda bild.
– Telefonerna ringer hela tiden av folk som klagar på att det är så många utlänningar i landet, suckar justitiedepartementets talesperson.

Mats J Larsson
matsj.larsson@dn.se

Fakta. Arbetskraftsinvandring
Permanent arbetskraftinvandring som andel av befolkningen 2016:

	Arbetstillstånd	Fri rörlighet
Luxemburg	0,19	2,75
Schweiz	0,02	1,11
Irland	0,13	0,64
Österrike	0,06	0,68
Danmark	0,14	0,49
Tyskland	0,06	0,55
Nederländerna	0,09	0,46
Norge	0,05	0,47
Belgien	0,02	0,48
Nya Zeeland	0,30	0,13
Storbritannien	0,04	0,33
Sverige	**0,04**	**0,31**

Australien 0,25 0,08
Spanien 0,06 0,26
Portugal 0,06 0,14
Kanada 0,19 0,00
Frankrike 0,04 0,13
Finland 0,03 0,13
Italien 0,01 0,10
Japan 0,04 0,00
USA 0,02 0,00
Mexiko 0,01 0,00
Sydkorea 0,00 0,00
Källa: OECD, International migration outlook 2018

Kraftig ökning av turister från Indien och Kina

TORSDAG 22 AUGUSTI 2019

Konjunkturen i Stockholm visar tecken på avmattning, men turistnäringarna går starkt uppåt – det visar nya siffror som DN har tagit del av. Besökare från både Kina och Indien står för en stor ökning av antalet gästnätter.

Allt oftare talas det om att högkonjunkturen kan vara på väg att ta slut och att Sverige är på väg in i ett

svagare ekonomiskt läge. Inte minst gäller denna prognos för huvudstaden.
Handelskammaren beskriver i sin rapport ”Stockholmsbarometern” för årets andra kvartal hur huvudstadsekonomin har en betydande påverkan på landets BNP och hur Stockholm har stått för cirka 40 procent av hela Sveriges tillväxt under de senaste tio åren – och att Stockholmsekonomin nu visar tecken på att vända nedåt.
Men turistnäringar som hotell- och restaurangbranschen i Stockholm visar tvärtom tydliga tecken på förbättringar, berättar Stefan Westerberg, seniorekonom vid Stockholms handelskammare.
– Där är läget bra. Det stämmer också när man tittar närmare på de underliggande faktorerna. Där ser det väldigt bra ut. En övervikt av hotellen uppger att efterfrågan har ökat, säger han.
De inom hotell- och restaurangbranschen som svarat på Stockholmsbarometern uppger att läget förbättrats betydande från årets första kvartal. Bland annat uppger de att både lönsamheten och försäljningspriserna hos hotellen gått upp under det senaste kvartalet.
Förväntningarna över efterfrågan på tjänsterna på tre och sex månaders sikt är ljusa och har varit så de senaste tre till fyra åren.
Dessutom visar de båda turistrelaterade branscherna positiva tecken när det gäller möjligheterna till anställning.
– När det kommer till jobben så sänder restaurang- och hotellbranschen goda signaler också. Under det andra kvartalet i år så var det ett fortsatt högt anställningstryck, säger Stefan Westerberg och lägger till att siffrorna är

säsongsrensade och därmed ska ta hänsyn till de naturliga skillnaderna under året. Betyder det att det kan vara svårt att få tag på personal i de här branscherna?
– Ja, som vi förstår det är det fortsatt svårt att få tag på folk.
Vad finns det för förklaring till denna trend?
– En förklaring är kopplad till den ökande turismen.
Stefan Westerberg lyfter fram betydelsen av turismen för hotell- och restaurangnäringens positiva utveckling och framtidsutsikter i Stockholm. Dels handlar det om inhemsk turism, men i ökande grad också om turism från andra länder.
– Turistandet från utlandet, alltså från utländska medborgare, står för en stor ökning. De stora länderna, Tyskland, Storbritannien och USA ligger i topp tillsammans med Norge och Finland, säger han.
Gästnätterna i Stockholm har ökat under de senaste tio åren från 9,4 miljoner under 2008 till 14,6 miljoner 2018. Och förutom att det absoluta antalet har ökat har också andelen som kommer från utlandet ökat procentuellt. För ett decennium sedan stod besökare från andra länder för 33 procent av gästnätterna. Förra året hade siffran ökat till 38 procent.
Men Stefan Westerberg noterar en betydande skillnad mellan 2008 och 2018.
– Topp 5 är samma som för tio år sedan. Men det vi kan se en väldig tillväxt från är Kina och Indien. År 2008 var bara Kina med på topp 15. Nu har Indien hamnat på plats 7 med över 161 000 gästnätter i Stockholm. Och Kina har samtidigt ökat

kraftigt. Det tyckte vi var väldigt intressant, säger han.
Den procentuella ökningen för Kina är 227 procent, medan siffran för Indien är hela 505 procents ökning, enligt statistiken.
– Ökningen generellt har varit mycket stor när det gäller gästnätterna. Men Stockholm är en turistmagnet. Och när det gäller speciellt Kina och Indien har utvecklingen varit utmärkt, säger Stefan Westerberg.
Hur kommer det sig att just det två länderna har ökat så mycket?
– De är ju två av världens största länder i befolkning. Och i takt med att de har fått det bättre är det många i de länderna som får en möjlighet att se sig om i världen. Speciellt när det gäller Kina och Indien är förväntningen att de kommer att fortsätta vara viktiga för turismnäringen i Sverige och Stockholm.
– Mycket tyder på att den här trenden lär fortsätta framöver. Under 2018 minskade faktiskt antalet gästnätter från Kina för riket som helhet. Men det är inget vi har märkt av alls i Stockholm.

Adam Svensson
adam.svensson@dn.se

Antal gästnätter 2018	(plac.)	Förändring jämfört med 2008	
161 000	(7)	1. Indien	+505%
149 000	(11)	2. Kina	+227%
506 000	(2)	3. USA	+118%
75 000	(15)	4. Polen	+101%
141 000	(12)	5. Schweiz	+89%
156 000	(10)	6. Nederl.	+45%
227 000	(5)	7. Finland	+37%
574 000	(1)	8. Tyskland	+36%
187 000	(6)	9. Frankrike	+27%
421 000	(3)	10. Storbr.	+26%
255 000	(4)	11. Norge	+21%
141 000	(13)	12. Spanien	+20%
157 000	(9)	13. Danmark	+14%
161 000	(8)	14. Italien	-3%
82 000	(14)	15. Ryssland	-25%
156 000		Övr. Asien	+131%

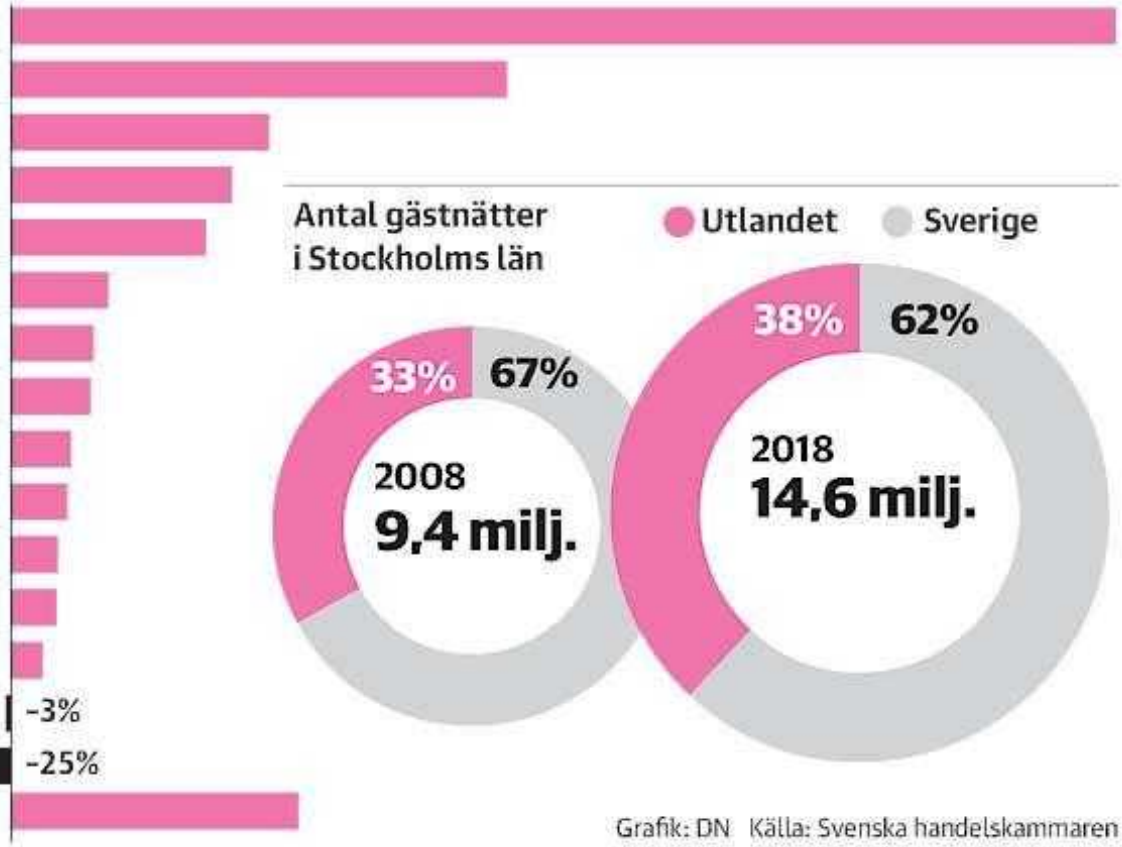

Bilder visar hur Titanic håller på att försvinna

FREDAG 23 AUGUSTI 2019

Titanic håller på att ätas upp av mikrober, visar nytagna bilder från vrakplatsen på 3 800 meters djup. Kaptenens berömda badkar är helt upplöst, och några av de ståtligaste delarna på det drygt sekelgamla forna lyxfartyget är på väg att kollapsa.

Nya bilder från världens kanske mest kända fartygsvrak visar att bakterier, strömmar och korrosion har angripit Titanic mycket påtagligt sedan man senast gjorde dykningar ner till fartyget för 15 år sedan. Bilder tagna av ett internationellt team under fem dykningar i början av augusti visar en ”chockerande” försämring av vrakets tillstånd, rapporterar bland annat The Guardian.

Det en gång så anslående lyxiga och pråliga Titanic ligger på 3 800 meters djup, i två delar med 600 meters mellanrum. På det djupet är trycket enormt och mörkret nästan totalt. Många av de detaljer som genom åren väckt fascination bland Titanicentusiaster är på väg att lösas upp av korrosion eller är redan försvunna. Det gäller exempelvis badkaret i kaptenens hytt.

– Det är nu helt borta, säger historikern Parks Stephenson.

– Hela det däcket håller på att kollapsa på den sidan och tar med sig paradrummen. Det är där den kanske mest chockerande försämringen skett.
Fartygets för är täckt av rostpansar, ibland benämnt med sin engelska term rusticles, strukturer som påminner om knöliga istappar eller stalaktiter och som bildas när bakterier äter upp metallen.
– Skeppet kommer att fortsätta att förfalla, det är en naturlig process, säger Lori Johnson, en av forskarna i dykteamet. Kanske kommer vraket i stort sett att vara försvunnet om bara ett par decennier, tror forskarna.
Titanic sjönk i Nordatlanten natten mellan den 14 och 15 april 1912 under sin jungfrufärd från Southampton till New York efter att ha kolliderat med ett isberg. Mer än 1 500 av de 2 224 personerna ombord omkom. Det tycks inte finnas mycket liv på nästan 4 000 meters djup, men redan tidigare expeditioner har visat att metallkonsumerande mikrober har koloniserat fartyget. De 50 000 tonnen järn förvandlas långsamt till rostpansar.

Anders Bolling
anders.bolling@dn.se

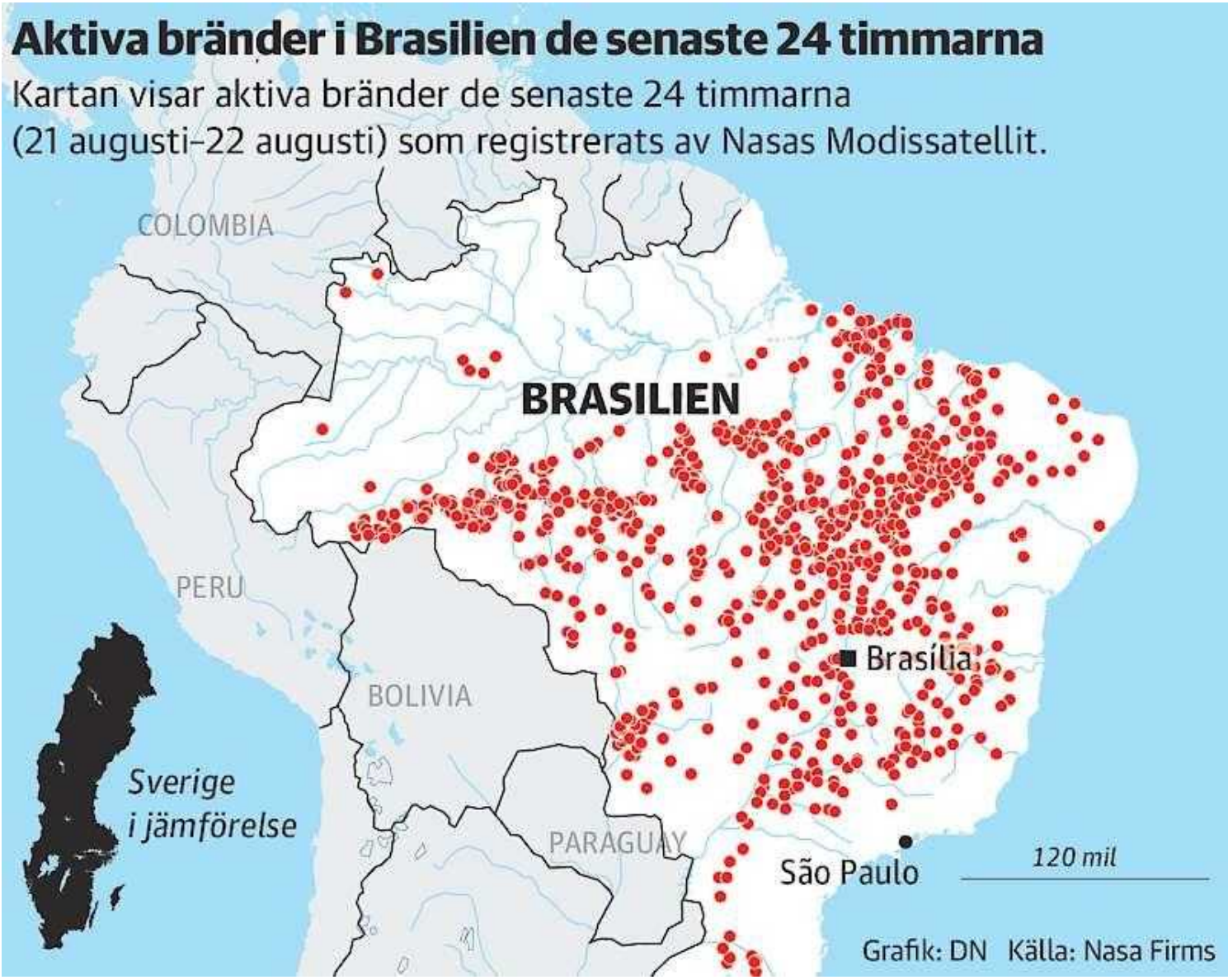
Aktiva bränder i Brasilien de senaste 24 timmarna
Kartan visar aktiva bränder de senaste 24 timmarna
(21 augusti–22 augusti) som registrerats av Nasas Modissatellit.
COLOMBIA
BRASILIEN
PERU
BOLIVIA
PARAGUAY
Brasília
São Paulo
Sverige
i jämförelse
120 mil
Grafik: DN Källa: Nasa Firms

Hätskt ordkrig om orsaker till bränderna i Amazonas

FREDAG 23 AUGUSTI 2019

Bränderna i Amazonas är så omfattande att det går att skönja en korridor av rökmoln över stora delar av Sydamerika. Forskare menar att bränderna är kopplade till skövlingen och har anlagts för att skapa mer mark åt jordbruket.

Värst är det i delstaten Acre i nordöstra hörnet av Amazonas där bränderna ökat med 197 procent jämfört med förra året. I år har sjukvården tagit emot 29 400 patienter med andningssvårigheter, men antalet patienter väntas öka under september då torrperioden blir intensivare i regnskogen. Guvernören i Acre menar att situationen är så allvarlig att han överväger att förklara akut nödläge i delstaten med en befolkning på 869 000 invånare.

Trots att Brasiliens största stad, São Paulo med 22 miljoner invånare, ligger flera hundra mil från Amazonas har invånarna även där drabbats av brandröken. I veckan mörklades megastaden mitt på dagen på grund av brandröken från regnskogen. Meteorologer menar att partiklarna från de anlagda bränderna orsakade ett optiskt fenomen när de sammanföll med en kallfront. Invånarna blev livrädda när de såg hur himlen plötsligt blev helt mörk.

Rökmolnet är nu så stort att det även täcker delar av Uruguay, Argentina och Paraguay.
– Det finns en viktig internationell komponent i vad som sker. Paraguay, Argentina och Uruguay drabbas av den dåliga luften, trots att länderna inte ligger bakom bränderna, säger den argentinske rymdforskaren Santiago Gasso vid Nasa till webbportalen UOL.
Brasiliens president, högernationalisten Jair Bolsonaro, anser inte att det är skövlingen som ligger bakom bränderna utan att bränderna inträffat av sig själva eftersom torrperioden i regnskogen inletts nu i augusti. Bolsonaro lanserar också en konspirationsteori som går ut på att miljöorganisationer själva kan ligga bakom bränderna för att locka till sig mer ekonomiskt stöd.
– Bränderna kan ha förstärkts av miljöorganisationer för att tjäna pengar. De vill ställa till med problem för Brasilien, säger Jair Bolsonaro till nyhetssajten G1.
Han menar att miljöorganisationerna försöker brännmärka honom.
– Dessa kriminella bränder kan ha anlagts för att skada min person och min regering. Vad vi upplever just nu är ett krig, säger presidenten.
Senare ville Bolsonaro lindra sitt uttalande och uppgav att han inte anklagat organisationerna för att ha tänt eld på Amazonas, utan att han endast berättat om sina misstankar, enligt TT.
Sveriges klimatminister Isabella Lövin, MP, är mycket kritisk till Bolsonaros anklagelser mot miljöorganisationerna:
– Miljöaktivister har länge motarbetats och levt under hot i stora delar av

Sydamerika. Med den bakgrunden är det ytterst beklagligt att Bolsonaro beskyller och misstänkliggör miljöorganisationer, snarare än det ohållbara lant- och skogsbruk som hotar regnskogen. Det är skrämmande att se hur allt fler politiker världen över med våldsam retorik angriper meningsmotståndare och viktiga delar av civilsamhället, säger hon till DN:s Jannike Kihlberg.
Forskare vid det brasilianska rymdinstitutet INPE anser att Bolsonaro försöker bortförklara vad som egentligen sker i Amazonas. Rymdinstitutet övervakar regnskogen med värmedetektorer och har under året upptäckt 71 497 bränder i Amazonas. Det är det högsta antalet på sju år.
”Vi har sett att de kommuner där bränderna är som vanligast också är de kommuner som har drabbats mest av skövlingen”, skriver forskarna.
De flesta bränderna har upptäckts längs den jordbruksfront som äter upp regnskogen söderifrån. Jordbrukare skövlar regnskogen och sätter fyr på vegetationen för att sedan plantera högt gräs som deras nötkreatur kan beta av. När regnskogen blivit betesmark brukar det bara ta några år innan marken görs om till jordbruksmark för att odla sojabönor för export till Europa och Kina.
Antalet bränder i Amazonas har ökat med 84 procent i år och väntas bli fler ju torrare marken blir. Att Brasiliens miljöminister Ricardo Salles inte gör något åt bränderna har fått ett femtiotal brasilianska miljöorganisationer att anmäla honom för tjänstefel. Anmälan är gjord till riksåklagaren som kommer att utreda miljöministern.

Organisationerna kritiserar också miljöministern för att han menar att veckans solförmörkelse över São Paulo var en fejkad nyhet.

Henrik Brandão Jönsson

Fakta. Amazonas

Amazonas täcker nästan 40 procent av Latinamerika och sträcker sig över nio länder: Bolivia, Brasilien, Colombia, Ecuador, Franska Guyana, Guyana, Peru, Surinam och Venezuela.
Mer än hälften av Amazonas ligger i Brasilien.
En fjärdedel av alla jordens arter finns i Amazonas. De senaste 20 åren har 2 200 nya växter och insekter hittats.
Amazonas brukar kallas jordens lungor och innehåller en tredjedel av jordens skog och genom Amazonfloden och dess bifloder 20 procent av jordens rinnande färskvatten.
Enligt Världsnaturfonden har ungefär 20 procent av Amazonas försvunnit de senaste 50 åren.
Källa: AFP

Dela

Jannike Kihlberg: Därför hotas klimatet av rekordbränder-na i regnskogen

FREDAG 23 AUGUSTI 2019

Rekordbränderna i Amazonas regnskog spär på klimatförändringen. Tillsammans med ökad skogsskövling ökar de risken för att området ska nå en punkt där systemet kollapsar och det kan påverka hela planeten.

Det finns alla skäl att oroa sig för bränderna i Amazonas. Regnskog har en central roll i klimatförändringen och förlorad regnskog innebär en dubbelförlust för klimatet.

Skog är som ett stort lager av kol. Stående skog är under vissa förhållanden en så kallad ”kolsänka”, det vill säga den absorberar växthusgaser från andra källor, som exempelvis industriutsläpp. När träd huggs ner eller brinner upp förloras inte bara absorberingen av växthusgaser, träden orsakar dessutom utsläpp av växthusgas vilket är jämförbart med att elda fossila bränslen.

Skövling av skog står globalt för cirka en femtedel av utsläppen av växthusgaser. Amazonas regnskog är spridd över flera länder men mer än hälften, cirka 60 procent, ligger i Brasilien. De pågående bränderna sätter ett oroande och dystert rekord genom att vara det högsta antal som Brasiliens statliga rymdforskningsinstitut, INPE, har uppmätt sedan brandövervakningen startade för sex år sedan.

Extra oroande är att rekordbränderna följer tätt på andra negativa rekord när det gäller den brasilianska delen av regnskogen. Takten på avverkningen av regnskogen har ökat kraftigt sedan president Jair Bolsonaro tillträdde.

Enligt INPE var avskogningen i Amazonas under juli i år den mest omfattande som hittills har skett under en månad sedan övervakningen av avskogningen startade

för fyra år sedan. Under juli månad försvann en yta motsvarande 1,5 fotbollsplaner av Amazonas regnskog – varje minut. Hisnande siffror som visar på en utveckling som i rekordfart rör sig i direkt motsatt håll till vad vetenskapen säger krävs för att klimatförändringen ska bromsas.

Forskarna varnar för att skogsskövlingen ska leda till att Amazonas passerar en ”tipping point”, en punkt där förändringen har gått så långt att det inte längre går att återgå till det tidigare tillståndet. Förändringen blir permanent. För Amazonas handlar det om risken för att regnskogen blir savann och kapaciteten att fånga in koldioxid minskar kraftigt vilket får konsekvenser för hela planeten.

Philip Fearnside, professor vid Brasiliens institut för Amazonasforskning, varnade i den brittiska tidningen The Guardian när avverkningsrekordet för juli blev känt: ”Amazonas är nära ett antal ’tipping points’. Vi vet inte exakt var de är men de är mycket nära. Det innebär att vi måste agera snabbt. Tyvärr sker inte det. Det finns människor som till och med förnekar att vi har ett problem”, sa han.

Brasiliens president Jair Bolsonaro inte bara förnekar problemet, han vill gömma undan fakta. För några veckor sedan sparkade han chefen för INPE, Ricardo Galvão, för att denne stod upp för institutets statistik, som visade att skogsskövlingen i juni var närmare 88 procent högre än under samma månad förra året. Bolsonaro kallade uppgifterna för lögner och sa att de skulle skada handelsförhandlingar.

Enligt alla scenarier för klimat-förändringen och hur målen från

Parisavtalet ska nås räknar experterna med kolsänkor eller någon annan form av infångning av koldioxid. De är nödvändiga för att världen ska klara av att hejda den globala uppvärmningen.
Den enklaste och mest beprövade metoden är beskogning, att plantera mer träd. Hur stora utsläpp de pågående bränderna och rekordskövlingarna orsakar finns det inga beräkningar på. Men klart är att bara det faktum att träd och växter försvinner är en utveckling i fel riktning som kommer att göra klimatmålen svårare att nå.
I sociala medier har Amazonas bränder på kort tid fått stor uppmärksamhet, spektakulära bilder delas under en rad olika hashtaggar. En av dem som har fått mest uppmärksamhet är #Prayfor-Amazonia.
Det ligger stor symbolik i att vända sig till högre makter för att påverka de världsliga makterna. För när en president som Jair Bolsonaro sitter på makten över ett område som kan påverka hela planetens klimat finns all anledning att vara orolig över det som sker i Amazonas.

Jannike Kihlberg
jannike.kihlberg@dn.se

Trump får inte med sig G7 på att släppa in Putin igen

FREDAG 23 AUGUSTI 2019

Analys

Ska Ryssland släppas tillbaka in i den demokratiska rikemansklubben G7? USA-presidenten Donald Trump upprepar att han vill det, men västländerna är för splittrade i frågan för att det ska kunna hända, i varje fall i år. Den pågående ryska ockupationen av delar av Ukraina gör det omöjligt.

Förspelet till årets G7-toppmöte i Biarritz, som inleds på lördag, med nya Trump-förolämpningar mot USA:s allierade, bådar inte gott för att Väst ska lyckas undvika en ytterligare uppluckring av det som kallas för ”den liberala världsordningen”.
Förra årets möte i Kanada slutade i kaos, sedan Trump vägrat att signera slutkommunikén och fått ett vredesutbrott mot den kanadensiska premiärministern Justin Trudeau.
I år slopas därför, för säkerhets skull, slutkommunikén.
Men det saknas inte sår som kan rivas upp. Trump har länge sagt sig vara för att Ryssland släpps tillbaka in i G7, som under tiden av ryskt medlemskap, 1997–2014, kallades för G8. I ett telefonsamtal med Frankrikes president Emmanuel Macron i tisdags fick Trump enligt Vita huset medhåll: båda herrarna påstods ha varit ense om att Vladimir Putin bör inbjudas. Inte till årets toppmöte i franska Biarritz, men väl till nästa års möte där USA är värdnation.
Tanken är inte helt ologisk, eftersom en öppning mot Moskva är i linje med traditionell fransk östpolitik sedan Charles de Gaulles epok. Macron har ambitionen att axla manteln som Europas ledare nummer ett, efter den tyska kanslern Angela Merkel som är på väg ut.
Men politisk anständighet och motstånd från de andra G7-länderna sätter för närvarande käppar i hjulet för detta. Merkel säger nej, liksom Storbritanniens Boris Johnson. Dagen efter sitt samtal med Trump förklarade Macron att ”det vore att bekräfta G7:s svaghet” om Ryssland släpps tillbaka utan villkor, däribland en lösning på krisen i Ukraina.

Att Trump vill släppa in Putin överraskar inte det minsta. Mer än fem år har gått sedan Ryssland uteslöts ur dåvarande G8, just på grund av den olagliga annekteringen av den ukrainska halvön Krim. Men nu anser Trump att Ryssland utan motprestation ska in i värmen och att folkrättsbrottet ska ignoreras.

Det är så Trumps värld ska styras; av de starka som tar för sig från de svagare där det går – det må vara Krim från Ukraina eller Grönland från Danmark. Regler, allianser och internationella lagar och avtal kan slängas i papperskorgen.

I vanlig ordning lär Trump komma med något nytt utspel som stjäl rubrikerna, medan de verkliga kriserna i världen – den antågande recessionen, Brexit, handelskrig med Kina, klimatet och flyktingkrisen – lämnas utan åtgärd.

Michael Winiarski

Avgörande månad väntar för Boris Johnson

FREDAG 23 AUGUSTI 2019

Analys

Paris. En månad – så lång tid får Boris Johnson på sig av Emmanuel Macron och Angela Merkel för att hitta en framkomlig väg för britterna ut ur EU med ett avtal. Men en sak är säker: det blir inte lätt.

På torsdagen besökte Boris Johnson president Macron i Paris, efter att kvällen

innan ha gästat Tysklands förbundskansler Angela Merkel i Berlin.
– Jag är uppmuntrad av den positiva ton vi möttes av i Berlin, sa Johnson, innan han gick in på lunchen med Macron.
Men arbetsluncher och -middagar i all ära: de långtgående ändringar i utträdesavtalet med EU som Johnson vill få till hämmas av ett grundläggande tillitsproblem.
Såväl Macron som Merkel minns Johnsons oberäkneliga infall som utrikesminister, och hur han var en av de konservativa ”brexitörer” som sedan torpederade det utträdesavtal som Theresa May ägnat två år åt att förhandla fram.
Det är därför inte utan viss skepsis som de lyssnar till Johnsons löften om att inga gränskontroller kommer att upprättas på Irland efter en hård Brexit. Inte heller är EU-ledarna övertygade om att de ”tekniska lösningar” som Johnson talar om verkligen kan ersätta behovet av fysiska gränskontroller – i synnerhet om smugglingen ökar mellan Nordirland och Irland efter EU-utträdet.
EU vill inte riskera freden i Nordirland, men inte heller att Irland blir en ”bakdörr” in i unionen för varor som inte uppfyller den inre marknadens krav.
Merkel sa diplomatiskt att hon är beredd att ge Johnson 30 dagar för att ta fram konkreta alternativ till nödlösningen för Nordirland (”backstop”). Någon exakt deadline rör det sig dock inte om, betonade hon senare.
Även Macron sa att han är beredd att ge Johnson en månad.
– Ingen kommer att vänta fram till den 31 oktober för att hitta en lösning. Om det finns god vilja från alla parter borde det gå att lösa. Annars betyder det att problemet ligger djupare, och att det är mer politiskt – ett brittiskt politiskt problem, sa Macron.

Tidsfristen ska ses som ett sätt för EU-ledarna att ge Johnson skulden för en eventuell ”no deal”, samtidigt som de får tid att utvärdera den nya premiärministerns stöd i det brittiska parlamentet.
I början av september inleds höstsessionen i underhuset, där Johnson nu regerar med bara en rösts majoritet. Labourledaren Jeremy Corbyn för samtal med övriga oppositionspartier och en handfull upproriska Tories om att fälla regeringen och skjuta upp Brexit.
Det som står i vägen tycks främst vara oenighet om vem som ska leda landet fram till ett nyval. Består den splittringen kan Johnson kanske hänga kvar vid makten och föra landet ut ur EU den 31 oktober. Men det är långt ifrån säkert att det sker med ett avtal.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se

”Kashmirs befolkning lever under ockupation”

FREDAG 23 AUGUSTI 2019

FN uppmanar Indien att omedelbart häva mörkläggningen av Kashmir. Rapporterna från Kashmir är fortsatt knapphändiga, men enligt FN:s människorättsexperter grips allt fler politiker, aktivister och journalister.

Det har snart gått tre veckor sedan Indien upphävde Kashmirs självstyre och ströp kontakterna med omvärlden.

Mobiltelefoner, datorer och tv-nät är fortsatt nedsläckta.

FN:s människorättsaktivister beskriver i ett skarpt formulerat uttalande situationen som en kollektiv bestraffning riktad mot alla människor i regionen utan att något brott har begåtts. Bland de tusentals som gripits finns flera ledande politiker.

Journalister har svårt att arbeta i Kashmir, men internationella medier som BBC och Reuters rapporterar om rädsla och ilska bland befolkningen.

Kashmirkännaren Emma Brännlund, lektor vid universitetet i UWE Bristol, har under flera perioder bott i regionen. De senaste veckorna har hon utan framgång försökt kontakta kollegor i Kashmir.

– En del människor som bor i Kashmir har kunnat gå till polisstationer och ringa till familjemedlemmar och släktingar. Samtalen, som avlyssnas av polisen, tillåts

bara vara några minuter långa, säger Emma Brännlund.
– Av vänner har jag den vägen fått veta att mediciner och andra förnödenheter håller på att ta slut. Sjukhusen håller öppet men både personal och patienter har svårt att ta sig dit när ingen kollektivtrafik är i gång. Skolorna öppnade den här veckan, men föräldrarna är rädda för att skicka dit sina barn.
David Kaye, FN:s speciella rapportör för yttrandefrihet, har sagt att isoleringen av Kashmir bara kan jämföras med Nordkorea. Enligt Emma Brännlund lever Kashmirdalens sju miljoner människor under ockupation.
– Det pågår en blockad mot alla delar av deras liv. Indien har flera gånger tidigare stängt av sociala medier och mobilnätet under kortare perioder, men den här gången är situationen exceptionell, säger Emma Brännlund.
Vad kommer att hända när Indien häver restriktionerna?
– Tyvärr är jag säker på att det kommer att utbryta stora protester, frustrationen är stor. Demonstranterna kommer att mötas av övervåld från de indiska säkerhetsstyrkorna. Begravningar kommer att förvandlas till protestmöten. Det kommer att bli en spiral av protester, våld och – ledsamt nog – död, säger Emma Brännlund.
Konflikten om Kashmir, som är delat mellan Indien och Pakistan, har pågått i mer än 70 år. De senaste veckorna har spänningen mellan de två kärnvapenmakterna ökat.
Mia Holmgren
mia.holmgren@dn.se

Ledare: Tyskland kan inte bara skylla på Trump

LÖRDAG 24 AUGUSTI 2019

När G7-mötet inleds i franska Biarritz på lördagen kommer fokus oundvikligen att landa på två störiga deltagare: USA:s president Donald Trump och den brittiske premiärministern Boris Johnson. Men inte heller Tysklands förbundskansler Angela Merkel borde få odelat positiv uppmärksamhet.

Nervositet råder i världsekonomin. Avmattningen har pågått en tid, ännu utan att slå över i en riktig lågkonjunktur, men aktiemarknaderna vinglar och räntorna är på väg nedåt från en redan låg nivå.
Trumps handelskrig med Kina sprider osäkerhet överallt, vilket får privata investeringar att vackla.
Global samkörning vore befogad för att mota krisen i grind. I stället kör G7-länderna sina egna race. Värden för toppmötet, president Emmanuel Macron, vill inte riskera splittring om slutkommunikén och därför blir det ingen alls.
USA präglas av Trumps motsägelser. Tillväxten är fortfarande respektabel. Men presidenten säger å ena sidan att ekonomin är fantastisk, å andra sidan att centralbanken Fed håller på att strypa den genom att inte slakta räntan. Statens

budgetunderskott är uppe i 4,5 procent av bnp, men Trump provpratar om kapitalskattesänkningar som stimulansmedel. Det är ju presidentval nästa år igen.

Europa har närapå stannat. Handelskriget tynger, särskilt exportmotorer som Tyskland. Italiens politiska röra botar inte dess skuldberg. Brexit är värst för britterna men skadligt även för kontinenten, och om Boris Johnson drar landet ur EU utan ett avtal står kaos för dörren.

Penningpolitiska makthavare samlas nu för sin del i Jackson Hole för sin årliga världskonferens. Centralbanker har skött avgörande delar av rehabiliteringen efter finanskrisen, med låga räntor och väldiga köp av statspapper. När konjunkturen nu hackar igen är redskapen slöare, att sänka minusräntor är outforskad terräng. Fed har ett visst svängrum, ECB mindre. Sålunda behövs nytänkande. Trump och Johnson måste hanteras men går inte att avskaffa. EU, och särskilt Tyskland, har dock egna möjligheter.

Den tyska ekonomin är förvisso värd beundran. Duktiga exportföretag och kloka arbetsmarknadsreformer gjorde att landet studsade tillbaka snabbt efter finanskrisen. Nu är det desto trögare: andra kvartalet i år gick bnp back. Samtidigt är ett överskott i bytesbalansen på 7,4 procent av bnp närmast bisarrt. Om alla länder försökte handla på det viset skulle allt gå i baklås.

Tyskland har under lång tid investerat för lite, i vägar och spår, forskning, bredband, försvar. Kapital har hystats i väg utomlands, till låg avkastning. Men sparande är religion, inte minst i offentliga sektorn. Statsbudgeten måste balanseras, och sedan 2009 gör ”skuldbromsen”

underskott på mer än 0,35 procent av bnp författningsvidriga. I dag råder kraftigt plus.
Grundlagar är inte så lätta att ändra. Tyska ekonomer älskar rigida budgetregler, oavsett verklighet. Misstänksamheten mot slösaktiga Medelhavsländer består. Merkel och hennes kristdemokrater är motsatsen till risktagare, den socialdemokratiska koalitionspartnern mest upptagen av ledarstrider.
Men utan tvivel skulle Tyskland kunna göra en insats för att staga upp EU-konjunkturen genom att investera och importera. Lite skattesänkningar skulle inte skada. Med tanke på att handelskriget är ett überbekymmer för en exportmästare är det också hjälp till självhjälp. Trumps biltullar kan dyka upp när som helst.
G7-möten brukar inte bli någon sjusärdeles fest. Men det är inte bara Trump som förstör den.
DN 24/8 2019

Unga i främsta ledet: Det här är vår sista chans till frihet

LÖRDAG 24 AUGUSTI 2019

Det vilar en desperation över sommarens massprotester i Hongkong. Mycket står på spel – ska staden sväljas helt av kommunistpartiet i Kina eller behålla sina friheter? De unga går i frontlinjen och ser nu sin sista chans. – Det handlar om min framtid. Jag vill leva i ett fritt samhälle. Går det åt fel

håll är min familj redo att flytta, säger 16-åriga Tina Hui.
Som en ledarlös armé ger sig unga människor ut med hjälmar, ansiktsmasker, laserpekare och gasmasker. Kväll efter kväll. Ofta med nya kreativa attacker mot myndigheter och polis. De har brutit sig in i parlamentet, ockuperat flygplatsen, byggt barrikader och gjort laserattacker.
Sommarens protester handlar om deras framtid, vilken typ av samhälle de ska leva i. Och de känner att det går åt fel håll. Deras drömmar är på väg att krossas och de är besvikna på de styrande.
– Jag är så arg, på regeringen och polisen. Förut ville jag bli polis för att skydda staden och dess invånare. Men i sommar har polisen tvärtom attackerat medborgarna, säger Tina Hui som nu hellre blir socialarbetare.

22 år efter överlämnandet från Storbritannien till Kina har Hongkong drabbats av kollektiv ångest. Stora delar av befolkningen befarar att de friheter man fick löfte om att behålla i 50 år är på väg att försvinna i förtid.
Det som började med kritik mot planer på att införa en lag som tillåter utlämning av misstänkta brottslingar till Fastlandskina har förvandlats till en tryckkokare med pyrande oro inför framtiden.
Uppslutningen i demonstrationstågen har varit massiv. I stekande sol och ösregn har miljontals, som mest två av Hongkongs sju miljoner invånare, upprepade gånger trängts på gatorna mellan skyskraporna för att protestera.
De demonstrerar mot lagen, för frihet, för allmänna val, mot polisens brutalitet och mot att Kina äter sig in i deras samhälle.
I täten går ungdomar.

Tina Hui sitter med skydd av ett paraply i hettan på torget Edinburgh, ett stenkast från regeringsbyggnaden i centrala Hongkong, där något tusental gymnasie-ungdomar samlats för att ge sitt stöd åt proteströrelsen.
Det är bara en av ett otal i stort sett dagliga manifestationer i Hongkong sedan juni när Hongkongs ledare Carrie Lam gick vidare med den kritiserade lagen som hon efter protesterna under förödmjukande former tvingades förklara död.
Men hon skrotade den inte helt och protesterna fortsatte. Varken flitigt användande av tårgas från polisens sida eller inbjudan till dialog från Carrie Lam har lyckats stävja ilskan.
– Jag är orolig för min framtid, för vart Hongkong är på väg. I Kina finns ingen frihet. Här har vi i alla fall vissa friheter, vi kan till exempel sitta och prata du och jag som vi gör nu, säger Tina Hui genom munskyddet.
Som flera andra har hennes familj förberett en nödutgång.
– Vi har planer på att flytta till Singapore eller Storbritannien om Hongkong slår in på en väg som mer liknar Kinas, säger Tina Hui.
Egentligen vill hon inte. Hon och vännen Jazlyn Man är som många andra stolta ”hongkongers”. De älskar staden, kämpaglöden, att så många protesterar, arbetskulturen. ”Love Hongkong”, ”free Hongkong”, som det ofta står på de många husväggar där invånarna skriver ned sina budskap.
De identifierar sig inte med Kina, som Hongkong lämnades över till efter över 150 år som koloni till Storbritannien.
Tiden under Storbritannien har präglat invånarna och gett dem en egen identitet.

Även om de inte hade full demokrati under Storbritanniens styre så har de har tagit över ett oberoende rättssystem och de har yttrande- och pressfrihet.
Friheter som de fick löfte om att behålla i 50 år efter överlämnandet. ”Ett land, två system”, som den speciella statusen fick heta.
Då fanns också en förhoppning om att Kina skulle gå i mer demokratisk riktning och i Hongkong hoppades många på att helt fria val en dag skulle hållas.
Men utvecklingen har tagit en annan väg. Kina har fått en auktoritär ledare i Xi Jinping, som inte visar någon vilja att införa demokratiska reformer, och i Hongkong känner många att kineserna är på väg att ta över.
Mandarin hörs allt oftare på gatorna i Hongkong (där kantonesiska är huvudspråket), dit en miljon fastlandskineser har flyttat. Hongkongs invånare klagar på att medier köps upp av kinesiska intressen, att rika kineser pressar upp fastighetspriserna och att de tär på deras utbildnings- och sjukvårdssystem. Inte sällan hörs också irriterade kommentarer om att kinesiska turister skräpar ned och inte förstår sig på att köa.
– Vi var separerade från Kina i över 150 år och har vår egen unika kultur och nationella identitet. Om vi följer den väg Peking vill är det en återvändsgränd för oss. Därför måste vi fortsätta kämpa, säger Max Chung.
Han, som till vardags är managementkonsult, har arrangerat flera protester och hör till en av de över 700 personer som hittills har gripits under sommarens protester. Nu är han släppt mot borgen. Anklagelserna gick ut på att

han arrangerat en demonstration utan tillstånd dagen efter att över 100 vitklädda män gått lös på demonstranter och civila i tunnelbanestationen området Yuen Long vid tre tillfällen kort efter varandra. Bakom attackerna misstänks män med nära band till Peking ligga.
Efter incidenten kokade det av ilska över att polisen agerat så långsamt för att gripa männen. Aggressionerna i protesterna ökade och polisen agerade åter med våld. Men varken fängelsevistelsen eller våldet avskräcker Max Chung.
– Det här är vår chans, om vi inte gör något nu hamnar vi i en återvändsgränd.
Den dag DN träffar honom hinner han både med att leda en manifestation för att pressa den brittiska regeringen att hjälpa en lokalanställd på det brittiska konsulatet i Hongkong som gripits i Kina och delta i en minnesstund för att hedra de 45 som skadades i attacken på tunnelbanan i Yuen Long för exakt en månad sedan.
Tysta står tusentals människor inne på stationen och i det anslutande köpcentret för att hedra offren. Gamla, unga, i kostym, i dräkt – och svartklädda, som har blivit demonstrationernas signum. Fullt utrustade i vad som ser ut som nyinköpt skyddsutrustning.
Senare hånar mer hårdföra demonstranter polisen, sprutar med brandsläckare och slår med sina paraplyer mot väggarna. Den här kvällen slutar det utan direkt konfrontation och på tunnelbanan hem byter de om till vanliga kläder för att inte identifieras som demonstranter. Plötsligt är tongången som i en skolklass.
Men våldet är ständigt nära och klyftan mellan polis och demonstranter avgrundsdjup.

– Om inte polisen kan skydda oss lever vi i ett väldigt bräckligt samhälle. När de kom hit till tunnelbanestationen gjorde de ingenting. Det är inte alla i min bransch som håller med mig, men vi måste kämpa, säger Henry.
Och den mäktigaste motståndaren till de unga demonstranterna är Kinas kommunistparti.
Sedan videor i sociala medier visat hur Kinas militär övar på att slå ned på folksamlingar i gränsstaden Shenzhen har spekulationerna gått höga om man förbereder ett ingripande i Hongkong för att lugna ned stämningarna.
Men ingen jag pratar med i protestleden verkar redo att ge upp inför ett sådant hot. ”Låt dem komma, om vi dör så dör vi, om vi brinner, så brinner ni”, svarar de sturskt på frågan om de är oroade för om Kina går in.
Mr Chan, aktiv med att sprida information mellan olika grupper i protestleden och till vardags kulturarbetare, är dock orolig.
– Vi kämpar mot ett land som inte följer spelreglerna, som inte har något samvete. Jag har ibland mardrömmar om kineser som jagar mig. Jag känner mig inte alls säker på att Kina kommer vara mjuka mot oss, de är aldrig mjuka, säger han som också planerar flytta utomlands om det går åt fel håll.
Han fruktar inte en militär invasion lika mycket som att Hongkong är på väg att bli ett övervakningssamhälle. Flera Hongkongbor som rest till Fastlandskina sedan protesterna började har vittnat om att deras mobiltelefoner gås igenom. Själv uppger han inte sitt riktiga namn och han vill inte gå in för detaljerat på vad han arbetar med, rädd för att identifieras.

Han berättar om säkerhetskameror som installerats i gatlyktor och också kan identifiera ansikten. Bolaget som levererat kamerorna är kinesiskt, samma som verkar i Xinjiang i nordvästra Kina där den muslimska befolkningen övervakas och över en miljon har satts i läger.
Mr Chan befarar att Hongkong ska gå samma väg till mötes. Peking kallar lägren i Xinjiang för omskolningsläger och hävdar att de vill bekämpa terrorism i regionen. På senare tid har talesmän för kommunistpartiet också liknat det som händer i Hongkong med terrorism.
– När Kina säger att det vi gör är terrorism, innebär det att de ska införa arbetsläger här också?
Oroligheterna är nu inne på sin tredje månad och börjar märkas i ekonomin. Turismen går ned och en del hotell och restauranger gapar tomma, trots att livet i stora delar av staden pågår som vanlig är det inte ”business as usual”.
Skräddaren Paul Lee inne i ett av stadens alla stora köpcenter ser dyster ut.
– Min försäljning har minskat med 70 procent sedan demonstrationerna började. Jag är orolig för om det håller på lång tid. Hyran ska betalas, vi har kostnader. För mig vore det bästa om det slutade snart och Hongkong förblev som det var. Vi kom ju överens om 50 år utan förändring, vi enades inte om våldsamheter.

Marianne Björklund

Fakta. Fem krav från aktivisterna

- Ett komplett tillbakadragande av lagen som tillåter utlämning av misstänkta brottslingar till Fastlandskina.
- Att protesterna inte rubriceras som kravaller, vilket kan ge hårda straff.
- Att de som gripits i protesterna släpps.

• En oberoende utredning om polisens agerande under protesterna.
• Allmän rösträtt i valet av Hongkongs högsta politiska ledare (chefsminister) och till ledamöterna i den högsta politiska församlingen.

Bakgrund. Dag för dag

3 april. Hongkongs regering presenterar planerna på att införa en lag som tillåter att misstänkta brottslingar lämnas ut till Fastlandskina. Redan då varnade kritiker för att lagen kan gå emot det fria rättsväsende och användas för att straffa oliktänkande.
9 juni. Den första stora protesten skedde mot lagen. Uppskattningsvis en miljon demonstrerade fredligt på gatorna.
12 juni. Nya protester. Den här gången sköt polisen tårgas för att skingra massorna. De våldsamma scenerna väckte stor upprördhet. Något liknande hade inte setts i Hongkong på årtionden.
15 juni. Hongkongs politiska ledare Carrie Lam gick ut och meddelade att lagen läggs på is, men hon drog inte in den helt.
16 juni. Över två miljoner Hongkongbor deltar i demonstrationer för att kräva att lagen skrotas.
21 juni. Den kokande ilskan mot polisen fick demonstranter att omringa polisens högkvarter. Bland annat krävde de att de som gripits i protesterna släpps.
1 juli. Den 22:a årsdagen för överlämnandet av Hongkong från Storbritannien till Kina. Demonstranterna visade vad de tyckte genom att storma parlamentet.
9 juli. Carrie Lam förklarade lagen död i ett försök att lugna känslorna. Hon uppmanade demonstranterna att dra sig tillbaka, men tog inte bort lagen från bordet helt.
21 juli. Ett hundratal män i vita tröjor stormade tunnelbanestationen i Yuen Long, nära gränsen till Kina. Männen misstänks vara medlemmar i ett Kinavänligt gäng. Polisen fick kritik för att agera för långsamt.
27 juli. Tusentals människor i Yuen Long demonstrerar i protest mot attacken. Polisen sköt tårgas mot protesten som inte hade fått tillstånd.
3 augusti. Under den nionde helgen i rad med protester drabbade demonstranter samman med polis. Polis sköt tårgas och gummikulor. Vid det

här laget hade demonstranterna börjat skydda sig med gasmasker och hjälmar.
6 augusti. Kina varnar demonstranterna för att leka med elden och uppmanar dem att inte underskatta centralregeringens styrka.
11 augusti. Polisensköt tårgas inne i en tunnelbanestation. Samma dag träffades en kvinna i ögat och riskerar att förlora synen. Misstankarna gick till polisen och en lapp för ögat och frasen “öga för öga” blev en symbol för protesterna.
12 augusti. Tusentals demonstranter samlades på den internationella flygplatsen, en av världens mest trafikerade. Våldsamma oroligheter uppstod och flera avgångar ställdes in. Demonstranter upptäcker att de infiltrerats av polis och attackerar två “spioner”.
18 augusti. Ännu en massdemonstration äger rum. Enligt arrangörerna deltog 1,7 miljoner människor. Denna gång avlöpte den fredligt.

President Macrons plan ska förhindra nytt fiasko

LÖRDAG 24 AUGUSTI 2019

Förra årets G7-möte blev ett fiasko. Världsledarna kunde inte ens enas om en gemensam slutkommuniké, sedan Donald Trump retat upp sig på värden Justin Trudeau.
I år har Emmanuel Macron en plan för att hindra en upprepning. Men Gula västarna kan ställa till det för honom.
Biarritz

Minst 13 000 franska poliser och ett okänt antal Secret Service-agenter finns på plats i badorten Biarritz under helgens G7-möte. Folksamlingar och demonstrationer är strikt förbjudna, och det krävs särskild för att röra sig i centrum.
– Det är så överdrivet. Min farmor bor i Biarritz, och nu säger hemtjänsten att de har svårt att ta sig fram till henne. Och jag kommer ju inte ens in i staden! säger 24-åriga Eva Bezit frustrerat.
Hon är en av de flera tusen deltagarna vid ett alternativt möte några mil söderut, i gränsstaden Hendaye. Här samsas aktivister i Gula västarna med vänster- och miljöaktivister. Eva Bezit och hennes väninna Iris hör till de senare.
– Vi är fredliga. Men jag är beredd att försvara mig om polisen angriper oss. Det tror jag många här är, säger Iris bistert.
De sju ledarna för USA, Kanada, Tyskland, Frankrike, Storbritannien, Italien och Japan har onekligen en del att prata om. Världsekonomin bromsar in, handelskriget mellan USA och Kina får börserna att svaja, spänningarna med Iran tilltar i Hormuzsundet och Italien skakas av en regeringskris.
Även krisen i Kashmir står på agendan, då Indiens premiärminister Narendra Modi är särskilt inbjuden. Men det Emmanuel Macron vill att G7-ledarna ska ägna mest tid till är bränderna i Amazonas.
”Regnskogen i Amazonas – världens lungor som producerar 20 procent av vår planets syre – brinner. Det är en internationell kris. Medlemmarna i G7-mötet, låt oss diskutera denna kris”, twittrade Macron i torsdags.
På fredagen förklarade den franska regeringen att den vill stoppa EU:s

frihandelsavtal med Mercosurländerna (Argentina, Brasilien, Paraguay och Uruguay), eftersom Brasiliens president Jair Bolsonaro ”ljugit” när han tonade ned frågor om klimatförändringar vid G20-mötet i Japan i juni.
Det återstår att se hur G7-mötets kanske främste huvudrollsinnehavare Donald Trump ställer sig till saken.
Förra årets G7-möte urartade närmast, sedan Trump retat upp sig på värden, Kanadas premiärminister Justin Trudeau. På väg hem från mötet twittrade Trump att han vägrade skriva under den gemensamma slutkommunikén.
Det mötet blev bland de mest konfliktfyllda i G7:s 44-åriga historia, och en del bedömare undrade på allvar om den liberala världsordningen var på väg att falla samman.
Årets värd för mötet, Emmanuel Macron, vill undvika en upprepning – och han har tänkt ut en lika enkel som förslagen plan. Dels blir det ingen slutkommuniké i år. Dels vill han att världsledarna ska fokusera på frågor där de har en chans att komma framåt – inte de där de är på kollisionskurs.
I en intervju med fransk press i veckan erkände Macron att Trump ”inte tänker på samma sätt som vi om den globala ordningen; vi har inte samma mål”:
– De saker som Trump gett vallöften om går det inte att ändra hans åsikt om. Men det finns annat vi kan arbeta med honom om, sade den franske presidenten.
Som Amazonas, månne.
När den amerikanske presidenten anländer till Biarritz på lördagen, är det efter en vecka då han argumenterat för att Ryssland bör släppas in i G7 igen – något

som inte lär ske denna gång – och ställt in ett statsbesök i Danmark för att USA inte får köpa Grönland.
Den amerikanske presidenten säger sig se fram emot att träffa Storbritanniens nya premiärminister Boris Johnson – som i sin tur hoppas på stöd i Brexitförhandlingarna och kanske ett konkret löfte om framtida handelsavtal.
Det anglosaxiska ryggdunkandet lär bli högljutt och kan komma att överrösta debatten om Amazonas. Men Macrons kärnväljare uppskattar initiativet – och det är inte oväsentligt.
För den franske presidenten är G7-mötet i Biarritz ett slags avstamp inför hösten. Hans opinionssiffror är på väg upp igen och arbetslösheten har börjat sjunka. Men som vanligt finns ett potentiellt hot mot ordningen när Macron ger sig ut i landet: Gula västarna.
Protesträrelsen har mattats av något, men en del av aktivisterna har som sagt samlats söder om Biarritz vid det alternativa mötet.
En stor gemensam demonstration är planerad på lördag vid gränsen mellan Frankrike och Spanien. Det väntas även protester i närheten av avspärrningarna i Biarritz. Kurser i aktivt ickevåld ges inför en rad vägblockader som är planerade till på söndag.
Ett baskiskt anarkistkollektiv drog sig också ur den gemensamma plattformen i veckan, i protest mot det de kallar ”en ockupation”. Det är långtifrån omöjligt att dess medlemmar söker direkt konfrontation med polisen i helgen.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se

Var fjärde tysk har påverkats av Greta Thunberg

LÖRDAG 24 AUGUSTI 2019

Närmare en fjärdedel av tyska väljare uppger att Greta Thunberg och Fridays for future-rörelsen har påverkat deras inställning till klimatet, visar en färsk opinionsundersökning. Bland gröna väljare har närmare hälften låtit sig ta intryck av den svenska klimataktivisten.

Berlin.

16-åriga Greta Thunberg, som just nu korsar Atlanten i en segelbåt, har under det senaste året varit en av de mest omdiskuterade personligheterna i Tyskland. Det går inte en dag utan att stora tyska medier skriver nya artiklar om Greta och hennes kamp för klimatet. Hennes kamp har också påverkat tyskarnas inställning i klimatfrågan, enligt en ny opinionsundersökning som beställts av public service-bolaget ARD. 24 procent av de tillfrågade uppger att deras personliga inställning i klimatfrågan har påverkats ”mycket” eller ”väldigt mycket”. Störst avtryck har hon satt hos anhängare till miljöpartiet De gröna, där hela 43 procent uppger att de låtit sig influeras av henne. De gröna tävlar i opinionsmätningarna med förbundskansler Angela Merkels parti,

kristdemokraterna CDU, om att vara
största parti.
En majoritet – sju av tio av de tillfrågade –
säger sig dock inte ha ändrat sin
inställning i klimatfrågan på grund av
ungdomsrörelsens krav.
Greta Thunberg har under det senaste året
flera gånger besökt Tyskland, där
genomslaget för
ungdomsdemonstrationerna varit särskilt
stort.

Lina Lund
lina.lund@dn.se

Dela

Hot om bojkott tvingar Bolsonaro att agera

LÖRDAG 24 AUGUSTI 2019

Analys

Rio de Janeiro Bränderna i Amazonas lär bli det hetaste ämnet för världens mäktigaste ledare att avhandla under G7-mötet i Biarritz i helgen. Själv är Brasiliens president förbannad. Jair Bolsonaro menar att det är ett kolonialt beteende att prata om Amazonas utan att Brasilien får vara med.

Det finns ingen annan fråga som gör nationalisten och den före detta yrkesmilitären Bolsonaro argare än när europeiska statschefer har åsikter om Brasiliens regnskog. För Bolsonaro har ingen annan rätt att komma med pekpinnar. Framför allt inte Tyskland och Frankrike som skövlat nästan all sin urskog. I Frankrike finns endast några promille kvar av urskogen, medan Brasilien kan skryta med att nästan 70 procent står kvar. Därför blir Bolsonaro rosenrasande när Emmanuel Macron twittrar: ”Det brinner i vårt hem. Amazonas står i lågor”.
– Förslaget från Frankrikes president att frågor rörande Amazonas ska diskuteras på G7-mötet utan att regionens länder får medverka, väcker ett kolonialt tankesätt till liv i modern tid, säger Jair Bolsonaro.

Brasiliens president är en klimatförnekare som, precis som Donald Trump, vill bli återvald. För att lyckas med det måste han göra som Trump och få i gång landets ekonomi. Få saker genererar lika mycket pengar som avskogningen av regnskogen. Den är relativt billig att utföra och kan redan efter ett år ge enorma inkomster i form att export av nötkött till Kina. Brasilien är en av världens största livsmedelsproducenter och Bolsonaros plan är att växa ännu mer. Därför blundar han för bränderna. Han vill att Brasilien ska växa på Amazonas bekostnad. Frågan är om han inte biter sig i svansen. I regeringskvarteren i huvudstaden Brasilia sprids just nu en oro om att europeiska länder tänker införa importförbud för brasilianska jordbruksprodukter. Det skulle innebära att Brasiliens redan dåliga ekonomi blir

ännu sämre. Då tar nog äventyret med Bolsonaro slut vid nästa val. För att undvika internationell bojkott har Bolsonaro agerat mot sin egen vilja. Han har tillsatt en krisgrupp, som består av åtta ministrar, för att reda ut hur Brasilien ska få stopp på bränderna. Han har också skickat trupper till Amazonas för att släcka.

Frågan är hur ärligt försöket är.

När det brasilianska rymdforskningsinstitutet INPE släppte sin statistik för juli, som visade att skövlingen ökat med 278 procent jämfört med tidigare år, svarade Bolsonaro med att sparka institutets chef. När forskare vid samma institut, några veckor senare, visade att bränderna nästan fördubblats på ett år gick Bolsonaro till attack mot landets miljöorganisationer och menade att de anlagt bränderna för att väcka internationell uppmärksamhet.

En sak är klar. Bolsonaro har ingen trovärdighet när det gäller att skydda Amazonas.

I stället påminner han själv om en kolonisatör från 1800-talet som bränner den värdefulla regnskogen för att skapa mer jordbruksmark.

I Sverige bojkottar redan medvetna konsumenter brasilianska produkter. Efter Bolsonaros nonchalans inför bränderna lär den bojkotten sprida sig.

Till Bolsonaros försvar bör man tillägga att han inte är den förste presidenten som blundat för skövlingen av regnskogen. Under vänsterpresidenten Lula da Silvas andra år vid makten slogs rekordet i antal kvadratmeter skövlad mark. En yta stor som Belgien skövlades under 2004. Skillnaden var att Lula da Silva då drog i

nödbromsen, vilket gjorde att skövlingen minskade med 82 procent mellan 2005 och 2012. Den nödbromsen lär vi inte se under Bolsonaros mandatperiod.
Sedan den före detta fallskärmsjägaren tillträdde har han medvetet monterat ned skyddet för världens största kolsänka.
Mellan den 25 april och den 1 juli skickade rymdforskningsinstitutets satelliter ett femtontal signaler dagligen till naturskyddsverket om att regnskogen längs floden Jamanxim i delstaten Pará höll på att jämnas med marken.
Inte en enda gång ryckte naturskyddsverkets insatsstyrka ut för att hindra skövlingen. Det har gjort att den skogen är nu borta. För alltid.
Henrik Brandão Jönsson

Statsministerns nobb hyllas världen över

LÖRDAG 24 AUGUSTI 2019

Danmarks statsminister Mette Frederiksen går ut ur grälet med Donald Trump om Grönland som en vinnare. Den 41-åriga socialdemokraten hyllas nu av medier världen runt.

Inte sedan krisen kring Muhammedteckningarna 2005 har Danmark fått så stor internationell uppmärksamhet som nu. Donald Trumps

utspel om att köpa Grönland, och det inställda statsbesöket i Köpenhamn, har skapat rubriker från New York till Peking. I fokus är statsminister Mette Frederiksen som efter knappt två månader på sin post fick hantera en oväntad internationell kris. Och hon gjorde det med bravur, enligt kommentatorer från hela världen som berömmer Frederiksens mod att säga emot Trump efter USA-presidentens framstöt.
”Det var varken första eller sista överraskningen från presidentens sida, och fru Frederiksen gav honom den behandling han förtjänade,” skriver franska Le Monde i en ledarkommentar.
Tyska magasinet Der Spiegel utser den danska statsministern till ”dagens vinnare” och prisar hennes balanserade hantering av krisen: ”Med sitt lugn gav hon exakt det rätta svaret till en man vars sinnestillstånd konstant pendlar mellan storhetsvansinne och sårad leverkorv.”
Die Welt, en annan tung tysk tidning, väljer i en stor artikel att hylla Danmark som land: ”Danskarna reagerade coolt på Trumps förfrågan om att köpa Grönland. Nu noterar de med humor hans inställda besök. De är liberala, stolta och hårt arbetande – och därför framgångsrika trots sin litenhet.”
Efter att statsbesöket ställdes in har Trump fortsatt att attackera Danmark via Twitter. På onsdagen påpekade han att landet som Natomedlem bara spenderar 1,35 procent av bnp på sitt försvar: ”De är ett välbärgat land och borde ligga på 2 procent. Vi skyddar Europa och ändå ligger bara 8 av 28 Natomedlemmar på 2-procentsnivån.”
Kommentaren får många att gå i taket och informera Trump om att Danmark i

förhållande till sin befolkning har mist lika många soldater som USA i krigen i Irak och Afghanistan.
”Danmarks frustration är förståelig, och Trumps bristande respekt för Danmark är både idiotisk och omoralisk”, skriver Tom Rogan i konservativa Washington - Examiner.
Ingmar Nevéus

EU-länder tar emot båtmigranter

LÖRDAG 24 AUGUSTI 2019

Medelhavet.
Räddningsfartyget Ocean Viking får lägga till i Malta efter att flera europeiska länder kommit överens, uppger företrädare för Malta och Frankrike. Frankrike kommer att ta emot 150 migranter från fartyget, enligt landets inrikesminister. Tyskland, Portugal, Rumänien, Luxemburg och Irland deltar också i överenskommelsen. Ombord på det norskflaggade fartyget finns 356 migranter som har väntat i två veckor på att få gå i land. Av dem är fler än 100 barn. De flesta migranterna ombord är från Sudan och har plockats upp av fartyget vid fyra olika tillfällen.
TT-AFP-Reuters

FN: Nödläge efter översvämningar

LÖRDAG 24 AUGUSTI 2019

Sudan.

54 människor har dött sedan i juli till följd av regn med påföljande översvämningar, jord- och lerskred, enligt FN. Totalt har nära 200 000 människor påverkats och FN ber om motsvarande 1,5 miljarder kronor för att täcka behoven – utöver de nära 11 miljarder kronor som tidigare efterfrågats.

Värst drabbad är delstaten Vita Nilen i söder men även Khartoum och andra regioner har påverkats. Över 37 000 bostäder har förstörts eller skadats, uppger FN baserat på uppgifter från Sudans regering.

TT-AFP

Därför ”beordrar” Trump företag att lämna Kina

LÖRDAG 24 AUGUSTI 2019

Handelskriget med Kina trappas upp, och president Trump rasar mot både Peking och sin egen centralbankschef Jerome Powell.

1. Vad har hänt?

– På fredagen kom beskedet från Peking att Kina inför nya tullar mot USA. Det blir det hittills största åtgärdsbatteriet som Kina har annonserat i handelskriget.

Varuimport på ett värde av 75 miljarder dollar ska i höst bestraffas med tullar på mellan 5 och 10 procent. Det gäller även råolja från USA, en vara som tidigare inte har dragits in i konflikten.
– Kinas utspel på fredagen är ett svar på USA:s nya planerade tullar. ”Öga för öga, tand för tand”, är principen som bägge parterna håller sig till.

2. Vad blev reaktionen i USA?

– Kort efter beskedet från Kina twittrade president Trump att det är dags för den amerikanska centralbanken Fed att använda sina stimulansvapen. Presidenten och hans rådgivare har länge försökt pressa Fed att sänka styrräntan och hjälpa ekonomin.
– Visserligen hävdar Vita huset envist att USA:s ekonomi inte påverkas av handelskriget. Men den turbulens som eventuellt går att känna av beror, enligt Trumps analys, enbart på centralbankens ovilja att stimulera ekonomin.
– I sitt årliga tal i Jackson Hole på fredagen gav Fed-chefen Powell Trump ett slags svar. Han nämnde inte presidenten vid namn, men pratade om ”betydande risker” som delvis beror på oron i världshandeln. Powell sa också att det inte är centralbankens jobb att skapa stabila spelregler för företagen i världen. Lösningen måste enligt Fed-chefen i stället finnas i Vita huset och kongressen.
– Det fick Donald Trump att rasa mot landets centralbank och kalla honom ”fiende”.
– Kort därefter twittrade presidenten också en ”order” till amerikanska företag att lämna Kina. Det är en fantasiorder, utan verklig betydelse, men med ett viktigt budskap till omvärlden: USA:s president är desperat.

3. Vad innebär det för världsekonomin och Sverige?

– Turbulensen i världshandeln sätter spår särskilt i Europa. Tysklands exportberoende ekonomi har bromsat ordentligt, och det har även Sveriges. Varje upptrappning i tullkriget förvärrar förstås läget.

– Jerome Powell har samtidigt rätt i att det är svårt att stimulera bort osäkerheten. Företag vet inte var de ska ha sin produktion. Är det klokt att bygga en ny fabrik i USA? Ska man satsa mer i Europa? Hur blir det med Kina? Vem vet vad president Trump beordrar härnäst?

– Vad många befarar är att den här ovissheten leder till en lågkonjunktur.

DN

ASAP Rocky får kritik – har inte tackat Trump

LÖRDAG 24 AUGUSTI 2019

I efterspelet till rättegången i Stockholm får ASAP Rocky nu hård kritik på hemmaplan. Den amerikanske rapparen har inte tackat Donald Trump offentligt efter återkomsten till USA. Otacksamt och respektlöst, menar de som bakom kulisserna fick presidenten att agera för ASAP Rockys frisläppande, skriver Yahoo.

När rättegången mot ASAP Rocky och hans två medarbetare var över kom beskedet att han släpptes ur häktet och kunde återvända till USA. Den amerikanske rapparen, hans fans och även Trump jublade, trots att domen skulle dröja ytterligare nästan två veckor och när den kom fälldes han för misshandel.
Då hade presidenten under häktningstiden ringt upp statsminister Stefan Löfven och bett honom att ingripa och sedan besviket twittrat om Löfvens oförmåga att få rapparen frisläppt.
Yahoo News rapporterar nu om det hemliga spelet bakom kulisserna, som sägs ha fått Donald Trump att engagera sig i frågan. Sajten skriver att missnöjet är stort bland de personer som agerade för att presidenten skulle ingripa. De menar att ASAP Rocky borde uttrycka sin tacksamhet mot presidenten offentligt.
Bland afroamerikanska anhängare till Donald Trump fanns förhoppningar om att presidenten skulle kunna öka sin popularitet bland de svarta väljarna om han ingrep. Enligt Yahoo News var det framför allt Ohiopastorn Darrell Scott och Kareem Lanier, som arbetar inom organisationen Urban Revitalization Coalition (som verkar för att göra Trump mer populär bland svarta) som var engagerade i frågan. Även Kim Kardashian ska ha besökt Vita huset.
Yahoo News skriver att man har tagit del av korrespondens som Darrell Scott och Kareem Lanier haft med personer på plats i Sverige under tiden som artisten satt häktad. Däribland ett mejl som har skickats till den första åklagaren i fallet Fredrik Karlsson, samt skriftliga kontakter med ASAP Rockys manager, John Ehmann. Enligt Scott och Lanier fick de,

genom managern, även ett meddelande från advokaten Slobodan Jovivic om att Trumps försäkran om flyktfara inte förelåg skulle kunna vara en ”game changer”.
Dagen efter att artisten släpptes tackade ASAP Rocky fans och vänner för deras stöd på Instagram. Men meddelandet har inte varit tillräckligt för dem som anser sig ha bidragit till att presidenten involverade sig i frågan.
– Allt han hade behövt göra var att ringa upp och säga tack. Rocky har inte ens privat ringt upp och sagt: ”Tack så mycket, killar, vi uppskattar vad ni gjorde”, säger Darrell Scott, enligt Yahoo News.
ASAP Rocky lämnar Stockholms tingsrätt i bil med sin manager John Ehmann i förgrunden efter att domstolen meddelat att ASAP Rocky inte förblir häktad.
Torbjörn Ivarsson
torbjorn.ivarsson@dn.se
Fredrik Persson TT

Ledare: Amazonas regnskog är ett världsarv att förvalta väl

SÖNDAG 25 AUGUSTI 2019

”Vårt hem står i lågor. Amazonas regnskog – vår planets lungor som producerar 20 procent av syret – brinner. Det är en internationell kris”, twittrade Frankrikes president Emmanuel Macron

häromdagen. Som värd för helgens G7-möte satte han upp detta på dagordningen. Brasiliens president Jair Bolsonaro gick däremot i taket. Inte för att enorma värden ödeläggs i hans land. Inte för att mångmiljonstaden Sao Paulo mörklades på grund av alla partiklar i luften från de omkringliggande bränderna. Inte för att omvärlden bryr sig om vad som händer i Sydamerika. Nej, han är ilsken för att andra lägger sig i landets ”inre angelägenheter” på ett ”kolonialt vis”.
Tidigare i veckan anklagade Bolsonaro miljöorganisationer för att ha anlagt bränder i syfte att på ett ofördelaktigt vis rikta världens blickar mot Brasilien. Men presidenten kunde inte lägga fram några bevis för att klimataktivister verkligen skulle ha varit framme med tändstickorna. Satelliter ger däremot bildbevis för att det brinner på rekordmånga platser i Amazonas. Brasiliens statliga rymdforskningsinstitut har registrerat hela 72 843 bränder i år, vilket är betydligt fler än det brukar vara.
Som lök på laxen har Bolsonaros omlagda näringspolitik fått som konsekvens att skogsavverkningen har ökat markant. Ett område större än Gotland har huggits ned sedan han tillträdde som president vid årsskiftet.
Stora arealer riskerar att omvandlas från prunkande grönska till obrukbar savann på grund av att Amazonas är nära en obalans som är svår att bryta.
Människan står bakom 99 procent av bränderna. Det rör sig om olyckshändelser, men framför allt är det lantbrukare och större företag som bränner skogen för att kunna bruka jorden och föda upp boskap.

Det är lätt att förstå det ur småbrukares perspektiv: de vill försörja sig och sina familjer. Även bolagen ser enorma möjligheter. Jordmånen och klimatet är fantastiska naturtillgångar, redo att ge riklig avkastning. Andra länder har ju rätt att, tämligen fritt, själva besluta över och använda det som finns på deras territorier. Amazonas är dock unikt och är av intresse för hela världen, givet dess betydelse för klimatet och atmosfären. Därför bör utomstående ha uppfattningar om hur Brasiliens regnskog behandlas. Men med ett självpåtaget mandat följer också ett ansvar.

Andra länder behöver vara med och betala för bevarandet av regnskogen. Det kan till exempel vara att bistå med brandbekämpning, precis som Sverige fick hjälp under förra sommaren då vårt land härjades av förödande skogsbränder.

Brasilien är ett gigantiskt land och har inte tillräckliga resurser att bemästra alla eldsvådorna. Så låt oss hjälpa till, Bolsonaro!

Ett annat sätt att stärka Brasilien är att underlätta för brasilianska företag att handla på världsmarknaden. EU gjorde en betydande insats på detta område tidigare i somras, då unionen tog ett stort steg närmre ett omfattande frihandelsavtal med de så kallade Mercosurländerna Argentina, Brasilien, Paraguay och Uruguay.

Det är mer konstruktivt än att dra in mångmiljonstödet till åtgärder mot avskogning i Amazonas, såsom Norge och Tyskland nyligen har gjort. Det vore också olyckligt om Irland och Frankrike i protest röstar emot frihandelsavtalet mellan EU och Mercosur.

Det krävs mindre pajkastning och mer konstruktiva insatser för att rädda regnskogen. Amazonas djungel är alltför artrik, sagolik, förunderlig och enorm för att mänskligheten ska tillåta att den bränns, skövlas och föröds.
DN 25/8 2019

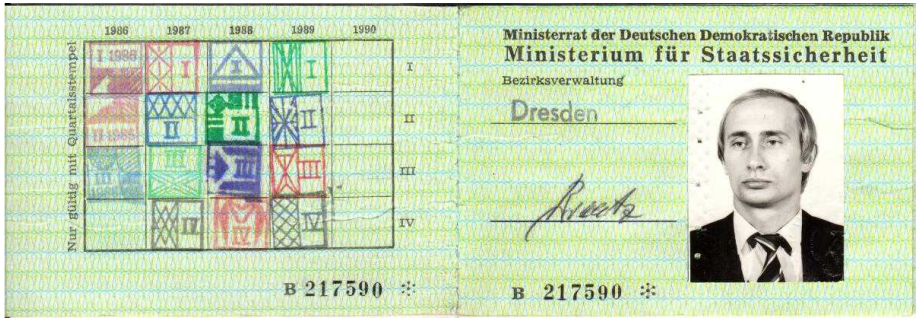

Lina Lund: Så lever ryska arvet kvar i östra Tyskland

SÖNDAG 25 AUGUSTI 2019

Berlin. Den unge Vladimir Putin formades på KGB:s högkvarter i den östtyska staden Dresden. Än i dag

spelar han en viktig roll i den östra delen av Tyskland.
Inför höstens delstatsval i östra Tyskland tävlar partier från höger till vänster om att vinna väljare med en Rysslandsvänlig politik.
Förra vintern gjorde anställda vid myndigheten som förvaltar arvet från Östtysklands hemliga polis, Stasi, en oväntat upptäckt i arkiven. Bland de miljoner dokument som sparats åt eftervärlden hittades personakten för den tidigare KGB-agenten Vladimir Putin.
Under slutet av 1980-talet var han stationerad i den östtyska staden Dresden, som efter andra världskriget hade hamnat i den sovjetiska ockupationszonen.
Att mannen som senare blev Rysslands president levt flera år av sitt liv som spion i DDR var känt sedan tidigare. Men de återfunna Stasi-akterna kastade nytt ljus över hans förflutna i landet som inte längre existerar. På legitimationen som utfärdats av Stasi 1985 syns ett svartvitt foto av den då 33-årige KGB-officeren. Han bär randig slips och tittar förbi kameran med en sval blick.
Men Vladimir Putins band till Östtyskland upphörde inte i och med att han flyttade hem till St Petersburg efter Berlinmurens fall. 30 år efter kalla krigets slut spelar Rysslands president alltjämt en viss roll i den östtyska politiken. När invånarna i östra Tyskland går till val under hösten har relationerna till den tidigare ockupationsmakten seglat upp som en av de heta frågorna.
Medan förbundskansler Angela Merkel av taktiska skäl har gjort sig osynlig i valrörelsen – hon anser sig göra mer skada än nytta – tävlar partier från höger till vänster om att odla goda relationer till

Vladimir Putin. Tidigare har de två ytterkantspartierna – vänsterpartiet Die Linke, som är en efterföljare till det gamla kommunistpartiet, och högerradikala Alternativ för Tyskland (AFD) – profilerat sig genom en Rysslandsvänlig politik. Nu har de fått sällskap av östtyska topp-politiker från Kristdemokraterna CDU och Socialdemokraterna SPD.

Orsaken: en majoritet av väljarna i östra Tyskland önskar sig helt enkelt bättre förbindelser med Ryssland, och de Rysslandsvänliga ytterkantspartierna ser ut att kunna vinna fler väljare än CDU och SPD tillsammans.

– På den punkten skiljer sig öst från väst, säger den tyska statsvetaren Hendrik Träger, som forskar om relationen till Ryssland vid Leipzigs universitet.

30 år efter Berlinmurens fall är det inte höger- och vänsterskalan som avgör Rysslandspolitiken, utan den följer en geografisk linje som sammanfaller med den gamla gränsen som delade öst från väst.

I början av sommaren reste Angela Merkels partikollega Michael Kretschmer, regeringschef i Sachsen, till St Petersburg för ett möte med Vladimir Putin. Ett överraskande sådant. Världsledare brukar i regel träffa politiker som befinner sig på samma nivå som de själva, det vill säga att en president möter en annan regeringschef medan politiker av lägre rang hålls på en armlängds avstånd. Men nu tog alltså en av världens mäktigaste män emot en tysk regionalpolitiker som få utanför landets gränser har hört talas om. Det är som om Angela Merkel skulle bjuda in kommunstyrelsens ordförande i Landskrona till ett bilateralt samtal mellan fyra ögon.

Michael Kretschmer var mycket nöjd över mötet med Putin. Så nöjd att han i samband valmöten under hösten använt fotografiet som togs på de bägge politikerna som en del av sin kampanj, enligt tidningen Der Spiegel.
Samtidigt som EU:s sanktioner mot Ryssland går in på sitt sjätte år efter annekteringen 2014 av den ukrainska halvön Krim, turnerar alltså östtyska politiker runt med bilder av Putin. Det har väckt irritation inom den tyska regeringen som driver en motsatt linje: så länge Ukrainakrisen inte är löst ska Ryssland hållas ute i kylan.
Det har inte hindrat Kretschmer från att plädera för att sanktionerna mot landet ska upphöra. Liknande tankegångar har kommit från en rad andra östtyska regeringschefer, däribland social-demokraterna Manuela Schwesig i Mecklenburg-Vorpommern och Dietmar Woidke i Brandenburg, liksom kristdemokraten Reiner Haseloff i Sachsen, som alltså gör gemensam sak med ytterkantspartierna.
Varför då?
Det handlar i första hand om den östtyska ekonomin som av historiska skäl är mer beroende av den ryska marknaden än vad det västtyska näringslivet är. Sedan EU införde sanktionerna mot Ryssland 2014 har exporten från östra Tyskland sjunkit med närmare 30 procent, enligt siffror från handelsorganisationen Ostausschuss der Deutschen Wirtschaft. Mest dramatisk har nedgången varit i Sachsen där exporten till Ryssland minskat med 70 procent. Nedgången drabbar områden där arbetslösheten redan är högre än på andra håll i Tyskland och där antalet arbetstillfällen inom industrin är få.

– Det är politikerna i öst väl medvetna om och därför gör de vad de kan för att upprätthålla goda affärsrelationer, säger statsvetaren Hendrik Träger.
Men de nära banden till Ryssland har också kulturella och sociala grunder. Efter att under närmare ett halvt sekel ha varit ockuperade av Sovjetunionen anammade många östtyskar en rysk kultur. I skolan lästes ryska som andraspråk och vissa – som Angela Merkel – fick chans att studera i Sovjetunionen. Många säger exempelvis fortfarande kosmonaut om rymdfarare, och inte astronaut som de kallas i väst.
– De tysk-sovjetiska banden har faktiskt överlevt återföreningen. Många i öst identifierar sig mer med Ryssland än med exempelvis Frankrike eller USA. Det måste man som politiker ta hänsyn till när man utformar politiken, säger Träger.
Faktum är attfler tyskar upplever att USA utgör ett större hot mot världsfreden än Ryssland, visar en undersökning från Pew Research. Bland de bosatta i öst är fruktan för USA ännu större och en tredjedel av de tillfrågade uppger att det vore bra om Vladimir Putin – som nu har suttit 20 år vid makten – blev omvald som president. För västtyskar är siffran 17 procent.
Östtyskar är också mindre oroliga för ryska påverkanskampanjer och trollfabriker.
30 år efter att Vladimir Putin rensade skrivbordet i KGB:s högkvarter i Dresden kan han alltså återigen glädjas åt att få spela en roll i den östtyska politiken.
Lina Lund
lina.lund@dn.se
Fakta. Valen i östra Tyskland och synen på Ryssland

Regionalvalen:
Den 1 september väljer invånarna i delstaterna Sachsen och Brandenburg regionparlament. Delstaterna ligger i före detta Östtyskland. Opinionsmätningarna pekar mot att de partier som traditionellt innehaft regeringsmakten – Socialdemokraterna SPD och Kristdemokraterna CDU – kommer att backa kraftigt. Detta samtidigt som det högerradikala partiet Alternativ för Tyskland (AFD) ser ut att kunna bli största parti. Den 27 oktober röstar väljarna i Thüringen fram ett nytt delstatsparlament, som även det ligger i forna DDR.

Synen på omvärlden:
30 procent av tyskarna anser att Rysslands makt och inflytande utgör ett hot mot deras land.
49 procent av tyskarna uppger att USA:s makt och inflytande utgör ett hot mot deras land.
Källa: Pew research

Så många tyckte att det vore bra om Vladimir Putin blev omvald som Rysslands president:
Öst: 29 procent
Väst: 17 procent

Så många tyckte att det vore bra om väst arbetade närmare Ryssland politiskt:
Öst: 66 procent
Väst: 54 procent
Källa: Forschungsgruppe Wahlen och Süddeutsche Zeitung

Spökstaden mitt i Tyskland ett arv från Sovjetunionen

SÖNDAG 25 AUGUSTI 2019

Wünsdorf. I ”Lilla Moskva” bodde som mest 75 000 personer – soldater ur Röda armén och deras familjer – under kalla kriget.
I dag står staden söder om Berlin övergiven och förfaller, som ett Sovjetunionen i miniatyr.
Följ med DN in i den förbjudna staden.

Det första som välkomnar besökaren som kör in genom stålporten och förbi den lilla vaktkuren är en tio meter hög staty föreställande Vladimir Lenin. Sovjetunionens första ledare ser sammanbiten ut där han står på sin sockel och blickar ut över det som en gång var Röda arméns största högkvarter utanför landets gränser. Han tittar ner på oss med sträng blick.
Vi befinner oss i Wünsdorf, en östtysk småstad som ligger cirka 40 kilometer söder om Berlin och som utgjort skådeplats för några avgörande kapitel i den europeiska historien. Bakom Lenin ligger Officerarnas hus, en slottsliknande byggnad i fem våningar som har sett bättre dagar. Fönsterrutorna är trasiga, det växer träd och buskar genom taket och från väggarna hänger färgen i stora flagor.

Klocktornets mäktiga ur har stannat på fem i tolv.
Liknande syner möter oss på andra håll i den övergivna staden som under kalla kriget tjänstgjorde som kommandocentral för Sovjetunionens trupper i Östtyskland. Som mest levde 75 000 ryssar – soldater med sina fruar och barn – i ”Lilla Moskva”. Förutom militära byggnader, övningsplatser, bunkrar och kaserner fanns här en närmast självförsörjande stad med skolor och daghem, en simhall och ett sjukhus. I butikerna såldes ryska varor och brödfabriken tillverkade ryskt svartbröd och kulitj-kakor. Det fanns också en teater och en bio, liksom ett flygfält och en tågstation med direktförbindelse till Moskva. Varje kväll klockan åtta avgick ett tåg till Sovjetunionens huvudstad.
Eftersom ingen obehörig släpptes in på området kallades det för Den förbjudna staden. Murar och taggtrådsstängsel spärrade effektivt av samhället och alla ingångar bevakades minutiöst.
Men i dag står alltsammans övergivet och utkämpar en ojämn kamp mot naturen. Efter att kalla kriget tog slut och Sovjetunionen föll samman drog sig de ryska trupperna tillbaka från östra Tyskland. De lämnade ett Sovjetunionen i miniatyr där man stängt dörren och kastat bort nyckeln.
Fast vaktmästaren Jürgen Naumann som arbetar åt ett vaktbolag har sparat en nyckelknippa. Han är en tystlåten man med två år kvar till pensionen och har vaktat ingången till Den förbjudna staden sedan ryssarna sade *Do svidaniya!* för 25 år sedan.
Från sin lilla vaktkur ser herr Naumann till att nyfikna besökare hålls på tryggt avstånd. Men den här dagen släpps jag och

DN:s fotograf Alexander Mahmoud in bakom de stängda dörrarna tillsammans med ett gäng tyska fotografer.
Vaktmästaren synar oss från topp till tå innan han öppnar porten med skylten ”Tillträde förbjudet”.
– Man utvecklar ju en viss kärlek till de här husen, säger han och skramlar med nyckelknippan.
Under sex timmar får vi vandra genom de övergivna fastigheterna och ett stycke europeisk 1900-talshistoria.
– Ryssarna lämnade ju husen i toppskick. Det är eftervärlden som låtit dem förfalla, säger han.
○ ○ ○
Porten till huvudbyggnaden knarrar medan den långsamt glider upp på vid gavel. En lukt som påminner om en sommarstuga som inte vädrats på länge slår emot oss. Här inne är det mörkt och tyst. Inga stöveltramp hörs längre eka genom de långa korridorerna och inga uniformer med gradbeteckningar syns till. Fast överallt i den pampiga byggnaden finns spår av vad som utspelat sig mellan dessa väggar.
I ett hörn ligger en kvarglömd gasmask och på en vägg har någon målat en karta över Östeuropa och Sovjetunionen. Städernas namn är skrivna med kyrilliska bokstäver och det löper en bård av röda stjärnor längs väggen. Jag snubblar över en rysk tidning från den 10 augusti 1986 med en bild av Lenin högst upp i hörnet. Så fortsätter det.
I ett annat rum dominerar en muralmålning som föreställer rymdraketer, flygplan och fabriker med en uppmaning om att tjäna fosterlandet.
Men faktum är att Wünsdorf var ett militärt högkvarter långt innan ryssarna

anlände 1945. De flesta byggnaderna uppfördes redan under den tyska kejsartiden och åren strax efter förra sekelskiftet. De är byggda enligt den tidens stilideal och påminner om slott med utsirade detaljer, välvda fönster och romerska pelare. Tanken var att de skulle stå för evigt.
Sedan dess har dock de olika regimerna och samhällssystemen avlöst varandra. Det har slutat med den ena katastrofen efter den andra, i såväl militär som mänsklig bemärkelse.
Efter att nazisterna tog makten 1933 gjordes Wünsdorf om till högkvarter åt Nazitysklands armé. Ett stort antal nya baracker, bunkrar och kommunikationscentraler uppfördes inne på området. Från den numera sprängda Zeppelin-bunkern lät Adolf Hitler styra hela kriget. Med hjälp av avancerad kommunikationsutrustning hade staben på hemmaplan direktkontakt med arméerna vid fronten i Stalingrad, Frankrike och Nederländerna.
När Röda armén anlände till Wünsdorf den 20 april 1945 gav invånarna upp utan något större motstånd. Härifrån organiserade de ryska officerarna slutstriden om Berlin. Tio dagar senare kom beskedet om Adolf Hitlers självmord.
Efter krigsslutet och delningen av Tyskland hamnade området i den sovjetiska ockupationszonen. Byggnaderna som nazisterna använt för att först styra och sedan förlora kriget gjordes nu om till den största ryska militäranläggningen utanför Sovjetunionen. Medan officerarna bodde i de vackra villorna från sekelskiftet fick soldaterna sova i kaserner och deras familjer flytta in i betonghusen i närheten.

De utgjorde en rysk satellitstad i mitten av Östtyskland. Den tyska ortsbefolkningen släpptes inte in utan kunde bara fantisera om hur livet i ”Lilla Moskva” tedde sig.
– Allt var ju avspärrat! Det var murar, taggtråd och bommar överallt, minns Norbert Schult.
64-åringen i blå collegetröja står i sin vildvuxna villaträdgård och blickar ut mot Den förbjudna staden på andra sidan gatan. Han har bott hela sitt liv i Wünsdorf och minns tiden då ”Lilla Moskva” gjorde skäl för sitt namn.
– Ryssarna var överallt. Man träffade dem i butikerna, på gatan och nere vid badstranden. Vi kunde ju inte komma in till dem men de var ju fria att röra sig bland oss, berättar han.
I de ryska butikerna kunde dock ortsbefolkningen byta till sig varor som inte gick att köpa på andra håll i Östtyskland. Och eftersom de ryska cigaretterna var momsbefriade var de billigare och därför hett eftertraktade.
– Det var förstås en bonus, säger han.
Men att umgås privat med de utländska soldaterna var strängt förbjudet. Alla kontakter organiserades via partiet och soldater som odlade en otillåten vänskap med ortsbefolkningen riskerade att skickas hem.
– Det var speciellt att bo granne med människor som man inte fick umgås med.
○ ○ ○
Berlinmurens fall kom plötsligt. Mindre än ett år efter att östtyskarna dansat på muren upphörde DDR att existera och banden till det sönderfallande Sovjetunionen klipptes av. Omedelbart inleddes ett målmedvetet arbete för att sudda ut spåren av den gamla ockupationsmakten. Man ville göra sig av

med de mest påträngande påminnelserna om diktaturen. Gator som namngivits efter ryska kommunister och generaler döptes om, statyer av Sovjetledarna sprängdes i bitar och grävdes ner och Republikpalatset i Östberlin revs.
Men på andra håll i forna Östtyskland har spåren från Sovjetunionen levt vidare. Den som vill turista bland kvarlämningarna från kalla kriget kan bland annat besöka det sovjetiska krigsmonumentet i Tiergarten, den stora parken mitt i Berlin, där de ryska stridsvagnarna som deltog i slutstriden 1945 står uppställda. Eller soldatkyrkogården i Treptow där fler än 7 000 soldater ur Röda armén ligger begravda. Men ingen annanstans i Tyskland syns arvet från Sovjetunionen tydligare än här i Wünsdorf.
Vi går runt i teatern där soldater och officerare samlades om kvällarna för att se uppbyggliga dramer om fosterlandets förträfflighet. Ovanför scenen tronar en sovjetisk soldat som blickar ut mot de tomma bänkraderna. Stolarna klädda i röd plysch är riktigt bekväma men armstöden är täckta av ett lager av damm. Det luktar instängt och unket. En smal trätrappa leder upp till övervåningen där utsikten över den mäktiga salongen är storslagen. Med ficklampor lyser vi upp vägen framåt och får sicksacka mellan hålen i golvet. 25 år efter att de sista biljetterna löstes i entrén har den praktfulla teatern förvandlats till en ruin.
Även efter murens fall tog det några år innan de ryska soldaterna lämnade ”Lilla Moskva”. Jürgen Naumann, vaktmästaren med nyckelknippan, minns hösten 1994 då de tusentals soldaterna plötsligt skulle återvända till sitt hemland.
– Det var väldigt kaotiskt, säger han.

Naumann arbetade då med att ta hand om pengadepåer från de många butikerna på orten.
– Jag minns särskilt en rysk kvinna som jobbade i en av butikerna borta vid flygfältet. En dag när jag kom för att hämta dagskassan satt hon och grät hejdlöst bakom disken, berättar han. Kvinnan hade just fått besked om att hon måste lämna Tyskland med sina två små barn. Det skulle ske redan om två dagar.
– De hade bott många år i Östtyskland och nu visste de inte vart de skulle ta vägen. Det fanns inte lägenheter åt alla hemvändande soldater, berättar han.
Det var också en av anledningarna till att det dröjde så länge innan Ryssland tog hem sina soldater. Det saknades bostäder, arbeten och annan infrastruktur för att ta hand om de miljoner människor som varit stationerade i utlandet. Bara i Östtyskland levde närmare en halv miljon sovjetiska soldater och deras familjer.
Wünsdorfbon Norbert Schult minns konvojerna av Lada-bilar med hemmålade registreringsskyltar som rullade fram längs landsvägen när de väl gav sig av.
– De satte sig i sina bilar och körde ända till Moskva. 200 mil, säger han.
Schult bär en ihoprullad Berliner Zeitung under armen, en av få dagstidningar från Östtyskland som överlevde den tyska återföreningen, medan han berättar om de kaotiska veckorna i september 1994.
Egentligen har han mest positiva minnen av tiden då han bodde granne med 75 000 ryssar, fast just avskedet var smärtsamt.
– De tog med sig allt som kom i deras väg. De fick var sin container att fylla och där hamnade även våra cyklar och trädgårdsmöbler, hävdar han.

Även militärkasernerna tömdes på allt av värde. De hemvändande soldaterna tog med vapen, elektronik, möbler och matvaror till Ryssland. Och det som inte soldaterna länsade fick arbetslösa östtyskar i uppdrag att frakta bort. Efter Berlinmurens fall drabbades Östtyskland av massarbetslöshet och en rad olika sysselsättningsprogram sjösattes för att få folk i arbete. Hundratals östtyskar bussades hit för att röja upp i Den förbjudna staden.
Därför ekar byggnaderna nu spöklikt tomma.
I det gamla sjukhuset hänger målarfärgen i stora sjok från väggarna och på sina håll har taket rasat in. Ett lövträd har slagit rot i taket till entrén, och i ena flygeln gapar fönsterhålorna tomma.
○ ○ ○
Så vad ska man göra av all denna historia? De förfallna byggnaderna – inklusive Lenin-statyn – är kulturminnesmärkta och får inte rivas. Några av husen längre bort har köpts upp av investerare som förvandlat dem till moderna bostäder, och villorna har förvärvats av privatpersoner. Men huvudbyggnaderna står tomma och igenbommade.
Jürgen Naumann hoppas att en investerare ska köpa området och bevara det för framtida generationer.
– Det är viktigt att inte glömma vad som utspelat sig här så att vi inte gör om samma misstag, säger han.
Det händer att han får besök av tidigare ryska soldater som varit stationerade här.
– Jag minns särskilt en officer som kom hit för att visa sin son var han tillbringade några år av sitt liv. Han bar sin gamla officersuniform och mössa.

Medaljerna var så många att den gamla soldaten lutade åt den ena sidan, skojar han. En annan gång kom en kvinna till hans vaktkur och berättade att hon en gång dansat på scenen i den numera övergivna teatern. Hon ville återse den en sista gång.
För ortsbefolkningen i Wünsdorf har livet gått vidare, men i dag bor bara 6 000 invånare här. Efter att de ryska soldaterna lämnat staden kunde Norbert Schult köpa villan med den vildvuxna trädgården som ligger i den gamla spärrzonen. Det är ett vackert korsvirkeshus i flera våningar med burspråk och terrasser. I ett halvt sekel hade det tillhört en rysk officer med ansvar för kommunikation. När han tog över huset var det fullt av telefoner och kommunikationsutrustning.
– Det var verkligen en annan värld.

Lina Lund

lina.lund@dn.se

Fakta. Wünsdorf

Wünsdorf har varit skådeplats för militärövningar sedan 1870-talet. Från början tjänstgjorde området som ett skjutfält för Preussens militär, för att senare göras om till ett militärt högkvarter. Huvudbyggnaderna uppfördes i början av 1900-talet under det tyska kejsardömet.
I samband med första världskriget användes området som läger åt muslimska krigsfångar. Hit fördes kvarlevorna av Rosa Luxemburg, socialistledaren som mördades i samband med revolutionen 1919. Hennes kropp obducerades på militärsjukhuset.
Efter att nazisterna kommit till makten 1933 blev Wünsdorf högkvarter för Nazitysklands militär. I samband med att Tyskland arrangerade OS 1936 tränades de tyska idrottarna här.
Under andra världskriget styrdes de tyska trupperna från de underjordiska bunkrarna som uppfördes på området. En av tusentals soldater som tjänstgjorde i högkvarteret var Claus Schenk von Stauffenberg, som senare blev en av de ledande personerna bakom det misslyckade 20

juli-attentatet mot Adolf Hitler. Stauffenberg dömdes 1944 till döden och avrättades.
I samband med att Röda armén avancerade mot Berlin togs Wünsdorf över av sovjetiska trupper. Efter krigsslutet och delningen av Tyskland hamnade området i den sovjetiska ockupationszonen. Det blev det största militära högkvarteret utanför landets gränser.
1994 lämnade de sista ryska soldaterna området.
I dag har orten omkring 6 000 invånare.

Jetströmmarna kan användas för godstransport – men bara åt öster

Vi kan använda jetströmmen, ett några hundratals kilometer brett stråk av kraftiga vindar högt upp i atmosfären, för frakt med zeppelinare och luftballonger menar forskaren Julian Hunt.

Källor: Hunt, Byers, Balogun, Filho, Colling, Nascimento, Wada.
IIASA, Bruce Yeany, Norlepower.
Grafik: Maria Westholm

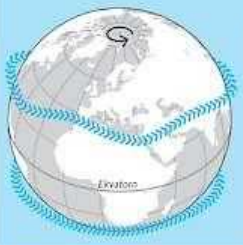

Jetströmmen går från väster till öster på mellan 10 och 20 kilometers höjd, och skapas av temperaturskillnaden mellan ekvatorn och polerna och av jordens rotation. Vindens medelhastighet är 165 kilometer i timmen. Ett förarlöst luftskepp fyllt med väte skulle kunna frakta 21 000 ton gods över Atlanten på bara fyra dagar.

Bild: Shutterstock/TT

Hypotetiska farkoster
Tänkt höjd för transport: 15 km.

Ett luftskepp, tio gånger längre än Hindenburg, skulle kunna frakta mer än tusen gånger mer gods.

Väte-ballong

På grund av lufttrycket blir ballongen mycket mindre vid jordytan än uppe i jetströmmen.

	Luftskepp av Hindenburgtyp		Väte-ballong	
Längd	245 m	2 452 m	727 m	386 m vid jordytan
Vikt på frakt (ton)	10	21 000	28 000	
Totaltvikt (ton)	35	35 000	35 000	

Tänkbara stopp vid frakt i jetströmmen
Ett varv runt jorden på norra halvklotet skulle ta 16 dagar, och på södra halvklotet 14 dagar. Med fraktbåt och vägtransporter tar det 66–87 dagar respektive 136–172 dagar. Antal dagar för resa med vinden med luftskepp eller fraktballong inom parantes.

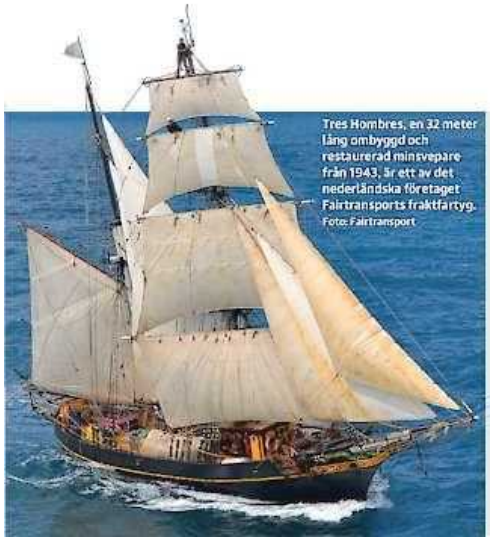

Tres Hombres, en 32 meter lång ombyggd och restaurerad minsvepare från 1943, är ett av det nederländska företaget Fairtransports fraktfartyg.
Foto: Fairtransport

Flettnerrotorn – i stället för segel
Flettnerrotorn driver fartyg framåt med hjälp av den så kallade Magnuseffekten – samma effekt som skruvar en roterande tennisboll.

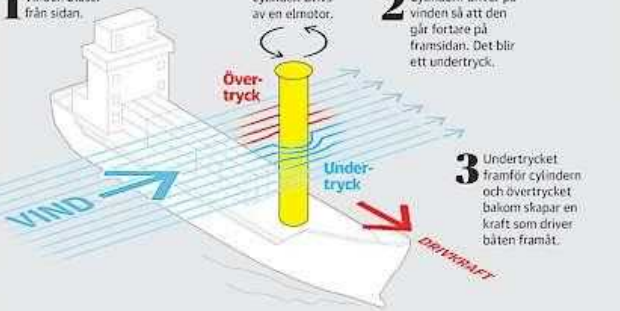

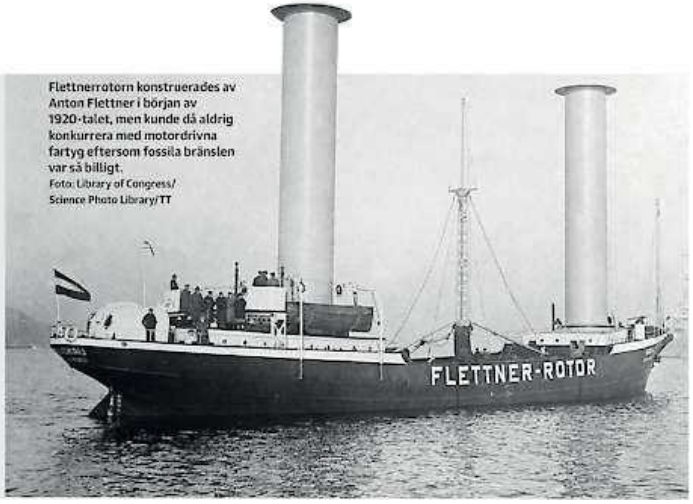

Flettnerrotorn konstruerades av Anton Flettner i början av 1920-talet, men kunde då aldrig konkurrera med motordrivna fartyg eftersom fossila bränslen var så billigt.
Foto: Library of Congress/ Science Photo Library/TT

Gammal teknik löser nya problem

SÖNDAG 25 AUGUSTI 2019

Segel, drakar och roterande cylindrar är nödvändigt men inte tillräckligt för att minska sjöfartens stora utsläpp av koldioxid. I en fossilfri framtid skulle tunga transporter även kunna gå med förarlösa zeppelinare och väteballonger, hoppas forskare.

Framtidens transporter.

Greta Thunberg åker just nu segelbåt över Atlanten. Under tusentals år var det mänsklighetens enda sätt att ta sig fram och transportera varor och gods över haven, utan utsläpp av växthusgaser som koldioxid, och hälsofarliga luftföroreningar som kväveoxider, svaveldioxid och luftburna partiklar.

Vi är fortfarande beroende av sjöfart – runt 90 procent av varorna i världshandeln transporteras med båt – men båttrafiken är inte längre lika skonsam. Världens fraktfartyg står för nästan tre procent av människans utsläpp av koldioxid. Det är mer än de totala utsläppen från Tyskland. Om utvecklingen fortsätter som nu förväntas andelen öka till mellan 20 och 25 procent till år 2050, i takt med att den internationella handeln växer.

Företag som det nederländska Fairtransport är en reaktion på detta. Sedan tio år tillbaka fraktar de varor fram och tillbaka över Atlanten, helt utan utsläpp, på två gamla segelfartyg.

Men rena segelbåtar är för små och kräver för mycket manskap för att på allvar kunna konkurrera med världens färjor, tankfartyg och containerskepp. Däremot är det både möjligt och nödvändigt att ta hjälp av vinden för att få ned bränsleförbrukning och utsläpp.
– Det blir hybridskepp, på samma sätt som en hybridbil, där du använder dieselmotorn i uppförsbackar och elmotorn på plana vägar och i nedförsbackar, säger Peter Nuttall vid Pacific Centre for the Environment and Sustainable Development vid University of the South Pacific på Fiji.
Förra året beslutade FN:s internationella sjöfartsorganisation IMO, International Maritime Organization, att minska utsläppen av växthusgaser från sjöfarten med minst 50 procent till år 2050, jämfört med utsläppen 2008, och att samtidigt sträva efter att få bort dem helt och hållet.
– Det är en enorm utmaning, eftersom det är ett absolut mål för utsläppen. Då den sjöburna handeln och efterfrågan samtidigt kommer att öka innebär det att varje enskilt skepp måste få ned utsläppen ännu mer, säger Nishatabbas Rehmatulla från Energy Institute vid University College London.
Vinden kan fångas med segel, med drakar, alltså stora vindfångare som bogserar båten, eller med den nästan 100 år gamla uppfinningen Flettner-rotorn. Den har bland andra Vikingline börjat använda.
– Det är en fascinerande teknik, som uppfanns till följd av en annan energikris: en kolkris 1923. Men precis som med elbilen var ingen intresserad då, eftersom bränsle var så billigt, säger Peter Nuttall.

Flettner-rotorn är en hög cylinder på fartygets däck som roterar med hjälp av en elmotor (se grafik). När vinden blåser från sidan bildas ett undertryck framför cylindern och ett övertryck bakom, och båten drivs framåt, på samma sätt som när undertrycket ovanför en flygplansvinge lyfter hela planet.
– Det är anmärkningsvärt effektivt och anmärkningsvärt billigt: på två, tre år får man tillbaka investeringen, och dessutom är det enkelt att använda. Man slår bara på och av den från bryggan. Jag tror att Flettner-rotorer kommer att finnas på vartenda skepp som byggs det kommande decenniet, säger Peter Nuttall.
De olika vindfångarna minskar alltså bränsleförbrukningen och därmed utsläppen.
– Det är nödvändigt, men det kan bara få ned utsläppen med 30 eller maximalt 50 procent för en enskild båt. För att nå IMO:s mål måste kolet bort ur bränslet, säger Nishatabbas Rehmatulla.
Väte, ammoniak och metanol är tre alternativ till fossila fartygsbränslen.
– LNG, flytande naturgas, är inte tillräckligt. Det är ett fossilt bränsle, och under vissa förhållanden kan det ge ökade utsläpp. Vår forskning visar att ammoniak är det bästa alternativet, bland annat eftersom det går att använda i förbränningsmotorer, säger Nishatabbas Rehmatulla.
Sjöfartens utsläpp är även förödande för människors hälsa. Om sjötrafiken på Medelhavet minskar utsläppen av svaveldioxid med 80 procent och kväveoxider med 20 procent under de kommande tio åren skulle 4 100 människoliv räddas till år 2030, och fler än 10 000 förtida dödsfall om året

undvikas vid mitten av seklet, enligt en rapport från forskningsinstitutet IIASA, International Institute for Applied Systems Analysis, i Österrike.
– Även om vi räknar försiktigt är vinsterna i hälsa och räddade människoliv minst tio gånger högre än kostnaderna för att få ned utsläppen, säger rapportens huvudförfattare Janusz Cofala.
Fler uppfinningar från början av 1900-talet kan bli aktuella på nytt om vi ska få ned utsläppen från transportindustrin. I en artikel som nyligen publicerades i tidskriften Energy Conversion and Management har Julian Hunt vid IIASA undersökt om zeppelinare och luftballonger kan användas för tunga transporter i framtiden.
– Jag ville se hur vi kan använda jetströmmen, ett starkt vindstråk från väster till öster i stratosfären på 15 kilometers höjd, säger han.
Olyckan utanför New York den 6 maj 1937, där vätgasen i skeppet Hindenburg fattade eld och 36 människor dog, blev slutet för luftskeppen.
– Vätgas är lättantändligt. Vi föreslår därför förarlösa farkoster som bara fraktar gas och gods, ungefär som en självkörande Tesla, säger Julian Hunt.
Vätgas kommer troligen att bli mycket viktig i en framtid utan fossila bränslen, eftersom överskottsel från till exempel sol- och vindkraftverk kan användas för att dela upp vattenmolekyler i väte och syre för att lagra energin. Men vätgas är svår att transportera.
– Det går åt 30 procent av energin för att kyla ned den så att den blir flytande, säger Julian Hunt.

Men i ett luftskepp eller en ballong behöver vätgasen inte kylas ned. Upp till 80 procent av den kan dessutom säljas när lasten har levererats till sin slutdestination och bara den tomma farkosten ska segla vidare.
Transporterna kan bara gå från väster till öster, åt det håll som jetströmmen går.
– Å andra sidan kan man nå städer som Denver som ligger långt från kusten, säger Julian Hunt.
– Vi använde luftskepp för 100 år sedan, så varför skulle vi inte kunna göra det igen?
Maria Gunther
maria.gunther@dn.se

Hotfullt muller av annalkande handelskrig präglar G7-mötet

SÖNDAG 25 AUGUSTI 2019

Analys

Ett muller av annalkande handelskrig präglar G7-mötet i Biarritz, där Emmanuel Macron på lördagen tog emot USA:s president Donald Trump och ett drygt tiotal andra världsledare. Utvecklingen går mot ökad -

protektionism – trots ledarnas egna varningar.

Biarritz.

Regeringsplanen dånade närmast konstant över den franska badorten Biarritz på lördagen när ledarna för USA, Storbritannien, Tyskland, Japan, Italien, -Kanada och ett antal andra inbjudna regeringschefer från övriga världen – däribland Indien och Sydafrika – anlände var och en för sig.

– Kriserna är många. Vi måste få ett slut på handelskrigen. Men i centrum för detta möte står kampen mot ojämlikheten, miljön och klimatförändringarna, sa Macron i ett tal till nationen vid 13-tiden. Sedan gick han ned på terrassen och åt lunch med USA:s president Donald Trump.

– Allt väl så här långt. Vädret är perfekt. Vi kan säkert åstadkomma mycket, sa Trump kryptiskt.

Innan avfärd lät det annorlunda. Då sa Trump att han är rejält uppretad över Frankrikes planer på att beskatta it-jättar som Facebook och Google, och att han på allvar överväger att lägga straffskatt på franska viner ”som kan bli högre än allt som tidigare skådats”. Den sortens hot om handelskrig och repressalier mot en allierad skulle tidigare ha setts som något närmast oerhört, men under Donald Trumps tid vid makten har det blivit vardagsmat.

Den amerikanske presidenten ser ”brinkmanship”, att dra saker till sin spets och riskera negativa följder, som en central del i hans sätt att göra affärer – och nu även politik.

Därmed inte sagt att det alltid fungerar. De senaste veckornas svajande börser är till stor del kopplat till oron för det alltmer upptrappade handelskriget mellan USA och Kina.
– Jag är väldigt, väldigt oroad. Det här är inte vägen framåt. Jag tror ju på frihandel och vill att spänningarna minskar. Tullarna behöver tas bort, sa Boris Johnson vid sin ankomst till mötet.
Den nya brittiske premiärministern beskriver sig som frihandelsvän, men EU:s rådsordförande Donald Tusk påminde på lördagen om att Johnson också har bidragit till att Storbritannien är två månader från en avtalslös Brexit, något som skulle leda till höga tullar och allvarliga störningar i handeln med EU.
– Jag hoppas fortfarande att Johnson inte vill bli ihågkommen i historien som ”Mr No Deal”, sa Donald Tusk bitskt.
Varpå Johnson genast kontrade med att det minsann är Tusk som riskerar bli ihågkommen som ”Mr No Deal”, om inte den omstridda nödlösningen för Nordirland kan slopas.
En intressant uppvärmning för det privata möte de båda ska ha på söndagen, får sägas.
Emmanuel Macron hoppas ändå på ett slut på grälandet och vill förnya G7 genom att lägga mer fokus på kamp mot ojämlikhet och klimatförändringarna. Under mötet lanserar han ett initiativ tillsammans med flera stora klädjättar – bland dem svenska H&M – som ska minska textilindustrins nedskräpning av världshaven.
Macron har även talat engagerat om behovet av krafttag mot bränderna i Amazonas. Men när han skulle sätta press på Brasiliens president Jair Bolsonaro tog

han till ett ekonomiskt vapen inte helt olikt det som han kritiserar Trump för att använda: Han hotar med att inte godkänna handelsavtalet med Mercosur (som Brasilien är medlem i).
”Omorienteringen” av G7 får nog också sägas ha ett visst imageproblem. Världsledarna flög in en och en, deras medföljande har att välja mellan påkostade och exklusiva utflykter i Biarritz med omgivningar, och på kvällarna äter potentaterna middagar som tillagats av Michelinguide-prisade kockar.
Allt medan strandorten är i stort sett belägrad, id-kontroller görs överallt, poliser står i varje gathörn och de flesta butiker och restauranger har bommat igen.
På lördagen tågade omkring 10 000 demonstranter genom Hendaye, några mil söder om Biarritz, med krav på krafttag mot den globala uppvärmningen och världens inkomstklyftor.
– Jag vill mana till lugn. Vi kanske inte lyckas med allt, men Frankrike ska göra allt vi kan, lovade Macron i sitt tv-tal. Det återstår att se om det är tillräckligt.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se

Fakta. Världens största ekonomier

G7-gruppen består av sju av världens största ekonomier: USA, Kanada, Tyskland, Frankrike, Storbritannien, Italien och Japan.
Även EU är medlem, men får inte stå som värd för mötena eller hålla i ordförandeklubban.
I år deltar även ledare från Indien, Sydafrika och flera andra länder. Dock inte Kina.
Gruppen bildades 1975 av en grupp allierade länder som ville ha ett forum att hantera oljekrisen och samordna den monetära politiken efter Bretton Woodssystemets sammanbrott.
Efter Sovjetunionens fall släpptes även Ryssland in, men 2014 sparkades landet ut som straff för annekteringen av Krim.

Militären sätts in mot bränder i Amazonas

SÖNDAG 25 AUGUSTI 2019

Efter massiv kritik från världsledare och hot om ett blockerat handelsavtal sätter Brasilien in militären för att bekämpa bränderna i Amazonas regnskog. Samtidigt demonstrerar aktivister utanför landets ambassader runt om i världen.

De senaste dagarna har Brasiliens president Jair Bolsonaro mötts av hård kritik från världsledare och aktivister som anser att han inte tar bränderna i Amazonas på allvar.

Rekordmånga bränder har drabbat området i år. Enligt forskare har eldsvådor anlagts för att skapa mer mark åt jordbruket, medan naturvårdare hävdar att Bolsonaro har uppmuntrat skogsarbetare och lantbrukare att avverka skog.

Men nu har Brasilien beslutat att sätta in militären för att försöka få stopp på bränderna. Vid ett tv-sänt tal på fredagen bekräftade Bolsonaro insatsen, samtidigt som han uttryckte sin kärlek för regnskogen.

– Som militär har jag lärt mig att älska skogen i Amazonas och jag vill hjälpa till att skydda den, sade han enligt BBC.

Försvarsminister Fernando Azevedo e Silva har övergripande ansvar för insatsen, som ska pågå i en månad, men det är upp till regionala ledare att bestämma hur den ska se ut i deras områden. Militär kommer

att placeras ut i naturreservat, gränstrakter och i områden där ursprungsbefolkningen bor.
Beskedet kommer efter att Irland och Frankrike meddelat att de inte tänker godkänna ett omfattande handelsavtal mellan EU och det sydamerikanska handelsblocket Mercosur om inte Brasilien gör mer för att bekämpa bränderna.
EU och Mercosur har i praktiken redan enats om innehållet i avtalet, som de har förhandlat om i 20 år. Men bränderna har fått Frankrikes Emmanuel Macron att dra i handbromsen.
En talesperson säger att Macron har konstaterat att Bolsonaro ljög för honom när Brasilien på G20-mötet i Osaka i somras lovade att bekämpa global uppvärmning, uppger AFP.
– Med tanke på detta kommer Frankrike att motsätta sig avtalet, säger talespersonen enligt The Independent.
Samtidigt fortsätter aktivister att protestera mot vad de anser är Brasiliens misslyckande att försvara regnskogen. En rad brasilianska ambassader har belägrats runt om i världen, bland annat i London, -Paris och Mexiko, uppger The Guardian.
På fredagen samlades hundratals aktivister framför landets beskickning i London med plakat som lydde ”Bolsonaro vill förstöra skogen” och ”Planeten förtjänar bättre”.
I Brasilien planeras protester i flera städer under helgen.
– Om det inte finns ett internationellt tryck på att regeringen ska tvingas ta itu med bränderna och garantera skydd för den biologiska mångfalden och ursprungsbefolkningen kan det bli en

klimatkatastrof i Brasilien och kanske i Sydamerika, säger studenten Frederico Svoboda i Rio de Janeiro till The Guardian.

Marit Sundberg
marit.sundberg@dn.se

Fakta. Nästan dubbelt så många bränder som förra året

Antalet bränder i Brasilien har ökat med 84 procent jämfört med samma period förra året. Januari–augusti noterades 74 000 bränder, den högsta siffran sedan mätningarna startade 2013. De flesta ägde rum i Amazonas. Bland andra Frankrikes president Emmanuel Macron har uppgett att Amazonas producerar omkring 20 procent av jordens syre, men enligt forskare som BBC talat med är siffran lägre än 10 procent.

Dela

Konsulat i Nuuk ska stärka USA:s närvaro på Grönland

SÖNDAG 25 AUGUSTI 2019

Grönland har hamnat i hetluften efter att president Trump bett om att få köpa territoriet av Danmark. Nu planerar USA att öppna ett konsulat på den istäckta ön – ett försök att öka den amerikanska närvaron i det strategiskt viktiga Arktis.

Efter naziockupationen av Danmark 1940 öppnade USA ett konsulat på Grönland, som stängdes 13 år senare. Nu planerar USA att öppna en ny beskickning i huvudstaden Nuuk, som ska fungera som en plattform för landets intressen på ön. I ett brev till USA:s kongress skriver amerikanska utrikesdepartementet att återetableringen av ett konsulat är en del av en bredare plan att öka närvaron i Arktis, uppger AP som har tagit del av brevet.

Det står vidare att USA har ”ett strategiskt intresse av att öka politiska, ekonomiska och kommersiella relationer i den arktiska regionen” samt att en permanent diplomatisk närvaro skulle göra det möjligt att ”utveckla djupare relationer med grönländska befattningshavare och samhället”.

Tanken är att konsulatet ska finnas på plats nästa år. Amerikanska UD har redan utnämnt en person som ansvarar för Grönlandsfrågor på ambassaden i Köpenhamn och i höst planerar man att börja anställa lokal personal på ön. Målet är en stab på sju personer.

Det är inte så konstigt att USA vill stärka sin närvaro i Arktis. Experter pekar på att landet har ett viktigt geografiskt läge samtidigt som det sitter på betydelsefulla naturresurser i form av naturgas och viktiga mineraler. Men det finns fler länder än USA som visar intresse för området, som beräknas ha en fjärdedel av världens hittills oupptäckta olje- och gasresurser.

President Putin har sjösatt ett program för att stärka Rysslands närvaro i Arktis, bland annat genom att bygga hamnar och annan infrastruktur samt utöka sin flotta

av isbrytare. Kina ser å sin sida ön inte bara som en källa till ovanliga mineraler, utan även som en möjlig plats för en hamn som fartyg kan anlöpa på väg till östra USA.

Marit Sundberg
marit.sundberg@dn.se

Flera gripna i våldsamheter

SÖNDAG 25 AUGUSTI 2019

Demonstranter kastade brandbomber och riktade laser mot poliser i samband med lördagens demonstrationer i Hongkong. Delar av tunnelbanan stängdes av, men tusentals tog sig ändå ut på gatorna.

Det var vid Telford Plaza i Kowloon Bay som demonstranter kastade två bensinbomber mot kravallutrustade poliser, skriver South China Morning Post. Enligt tidningen avfyrade polisen flera skott på platsen, det framgick dock inte vilken typ av skott som avlossades. Flera personer har gripits, skriver AFP på Twitter.

Trafiken stoppades tidigare på lördagen runt tunnelbanestationerna för att försvåra för demonstranter att ta sig till området, men det hindrade inte tusentals personer från att ta sig dit till fots.
Demonstranterna, en del av dem iförda gasmasker, stoppades av dussintals kravallpoliser utrustade med sköldar och batonger.
Tunnelbaneoperatören MTR har fått skarp kritik i kinesiska medier, inklusive i kommunistpartiets organ, för att man tillåter demonstranter att komma undan efter sammandrabbningar med polisen.
Bolaget uppger att man fått ett åläggande att hindra demonstranter från att störa trafiken, och att trafiken omedelbart stoppas i händelse av ”slagsmål, vandalism eller andra våldshandlingar”.
Somliga satte sig på marken direkt vid tunnelbanenedgångarna för att hindra själva grindarna att stängas. Många riktade sin ilska direkt mot tågbolaget och kallade åtgärden ”orimlig”. ”Skäms på er, MTR”, löd ropen.
Framåt kvällen lämnade demonstranterna Kowloon Bay och samlades i stället på genomfartsleden Lung Cheung Road i Wong Tai Sin. South China Morning Post rapporterar att ett dussintal fortsatte att bygga barrikader på vägen.
Protesterna startade när ett lagförslag presenterades som skulle möjliggöra för myndigheterna att lämna ut brottsmisstänkta till Fastlandskina. Lagförslaget har tillfälligt dragits tillbaka, men protesterna har fortsatt i flera månader.
Demonstranterna anser att Kina tagit allt mer kontroll och kräver att Hongkongs ledare Carrie Lam avgår.

Marit Sundberg
marit.sundberg@dn.se
Isabelle Nordström
isabelle.nordstrom@dn.se

Vrulje
Skradin
Šibenik
Zagreb
KROATIEN
Zirje
Split
Adriatiska
havet
Brac
Hvar
Vis
Smokvica
Korcula
1 mil

Split – en skönhet vid havet

SÖNDAG 25 AUGUSTI 2019

Split är inte bara kulturens och palatsens stad. Det är atmosfären, - människorna och maten som ger den sin karaktär. Staden är också - utgångspunkten för den som vill uppleva vattenfall och en av Kroatiens – och världens – vackraste skärgårdar.

Split har de senaste åren förvandlats från lugn och tillbakadragen till modern, pulserande och livlig, men med en patina och en atmosfär som blandar gammalt och nytt på ett spännande sätt. Det var här den romerske kejsaren Diocletianus i slutet av 200-talet efter Kristus började bygga sitt gigantiska byggnadsverk på 40 000 kvadratmeter bestående av större och mindre tempelbyggnader, bostäder och förråd. I dag är palatset en stad i staden bildlikt talat och upptaget på Unescos världsarvslista.

Jag slår mig ner på Kala Caffe inne i Gamla stans palatsområde medan jag samlar mig för att ta mig an det jättelika palatset vid hamnen Gradska Luka. Den lilla kaféterrassen blir ett perfekt andningshål i väntan på min guide.

Split bär spår av sin mer än 2 000 år gamla historia, där bland andra greker, romare, ottomaner, bysantiner, jugoslaver, italienare och österrikare har satt sina tydliga avtryck.

– De smala vindlande gränderna i palatsområdet här intill var min lekplats som liten, säger Dino Ivancic.
– På den tiden fanns väldigt få turister här. Vi hade hela palatsområdet så gott som för oss själva, vilket är svårt att tänka sig i dag när horder av turister väller fram.
Det är ännu tidigt på morgonen när vi startar vår stadsvandring med ett besök på grönsaksmarknaden. Här, bland de dignande frukt- och grönsaksstånden, kretsar det mesta runt en matkultur inspirerad av både det italienska och det slaviska köket.
– Split är inte större än att vi känner bagaren, slaktaren, fiskaren och bönderna här omkring. God mat är viktigt för oss och därför håller vi våra lokala producenter högt, säger Dino och låter mig smaka på en fritule, kroatiska friterade degbollar med skal av apelsin, citron och russin innan vi beger oss ner i palatsets källarvalv.
Med indignation säger Dino att de flesta besökare bara springer runt bland palatsets gränder, men att inte se de undre valven är som att besöka Rom och missa Colosseum eller katakomberna.
Genom århundraden har folket inne i palatset dumpat allt skräp här nere. Det var först 1952 när man började gräva ut som det visade sig att det gömdes skatter här som fyllde tre museer med konstföremål.
Efter att ha ledsagats genom större delen av tempelområdet tar vi en lunch på ett av Dinos stamställen, Villa Spiza, ett hål i väggen som visar sig vara mäkta populärt. Kön ringlar lång för dagens rätt, en brudeto, fiskstuvning. Hade vi inte fått en stol här skulle vi valt restaurang

Dioklecijan, som enligt Dino serverar den bästa prosciutton i Kroatien.
Någon har sagt mig att i Kroatien är alla stjärnor, ingen är förmer än den andra, och Dino håller med och ger ett exempel.
– Det hjälper inte att du är utsedd till världens bästa fotbollsspelare, som Luka Modrić som vann Ballon d'or för ett par år sedan. Här kan han inte sätta sig på några höga hästar och skulle han göra det är han snabbt nere på jorden igen.
Nästa dag tar vi en lång promenad ett par kilometer längs strandpromenaden Riva, fylld av kaféer och promenerande människor. Först blir det hundra ansträngande trappsteg upp till utsiktspunkten Vidilica och kyrkan Sant Nikola som blickar ut över Adriatiska havet från stadens högsta punkt, sedan en lättare vandring genom pinjealléerna bort till viken Kasjuni. Vi är på spaning efter den medeltida kyrkan Saint Jerome, med kyrkorum uthuggna i berget någon gång på 1500-talet. Stigen upp till bergskapellet kantas av Indian figs, kaktusar med röda blommor som kroaterna kallar opuncija.
Jag sätter mig en stund på kyrktrappan med utsikt över den vackra badviken Kasjuni beach innan jag återvänder till stadens centrum och går in bland de smala gränderna där havsvindarna rycker tag i dukar och servetter på kaféborden. Samma vind som snart ska föra mig runt bland flera av de vackra öarna i skärgården och uppför floden Krka till nationalparken med sina vidunderliga vattenfall.
Utgångspunkten för denna utflykt är hamnen Murter och marinen Hramina utanför staden Šibenik några mil norr om Split. Den lugna vackra staden med sina trånga smala gränder har de senaste åren lockat allt fler besökare. De stora

aluminiumindustrierna som funnits här är nu så gott som försvunna. Vi möter köer av turister som trängs runt katedralen i Šibenik, en märklig och sevärd kulturhistorisk renässansbyggnad.
Den började byggas 1432 och tog över 100 år att färdigställa. De ekonomiska uppoffringarna var minst sagt stora. De som vägrade lämna bidrag till bygget lät man göra en ansiktsavgjutning av. När katedralen var färdig göts sedan huvudena in i en fris runt kyrkan som en påminnelse om deras illojalitet. Ett något ovanligt sätt att gå till eftervärlden på kan tyckas.
När vår båt på eftermiddagen lämnar Šibenik ser jag den mäktiga fästningen Sveti Nikola och stadens vita terrasserade kalkstenshus långsamt försvinna i soldiset. Bakom oss har vi fyren Jadrija, som ligger längst ute på den pinjeklädda landtungan där en glipa i berget öppnar sig. Den trånga S-formade kanalen Svetog Antes kraftiga strömmar, orsakade av floden Krkas utlopp i havet, kräver en stark motor och det har skepparen sett till att vi har.
Många folkslag och nationer har under årtusenden försökt erövra Šibenik. Venetianerna belägrade staden i början av 1400-talet och höll sedan greppet ända fram till slutet av 1700-talet. På 1500-talet försökte turkarna inta staden, men misslyckades. Ett nytt försök gjordes lite mer än 100 år senare, även då med reträtt efter svåra förluster. Senaste gången var hösten 1991 efter det att kroaterna utropat den självständiga republiken Kroatien. Trupper från dåvarande Jugoslavien anföll staden.
Floden Krka är bred vid Šibenik, men smalnar snabbt av ju längre norrut vi kommer. Efter några sjömil glider vi

genom en djup ravin med höga berg på vardera sida. Vindarna sveper med doften av pinje och kåda ner i sittbrunnen. När floden åter vidgar sig känns det som vi är ute på öppet vatten igen innan floden åter smalnar av och vi når byn Skradin, långt inne i en skarp flodkrök.

Floden Krka har sina källflöden vid foten av Dinariska bergen sju mil längre in i landet, men det största vattenfallet ligger bara fem kilometer norr om Skradin, målet för vår utflykt. Floden är nu alltför strid för att ta sig uppför med båt, så de sista kilometrarna får vi transporteras med buss.

I det tidiga morgonljuset ligger vattenfallet Skradinski i motljus och bildar ett trolskt, nästan överjordiskt skimmer, som hämtad från en Zornmålning. Nedanför det nedersta fallet ser jag ett par som vadar ut i det grunda vattnet för att försvinna in i vattenångorna. Den drypande fukten förstärker dofterna av pinje och markens lager av mossor. När jag vandrar genom skogen utmed fallen sluter sig träden som en mur framför mig. Jag hör dånet från vattenmassorna, men ser först ingenting innan jag når fram till flodkanten och kan blicka ner mot tre av fallen samtidigt som jag har ett par ovanför mig.

Tillbaka till båten i Skradin och nu med strömmarna i ryggen är vi snart vid utloppen igen. Skepparen Zeljko Jerat vill visa oss ett par av sina favoritöar i Kornatiarkipelagen. Avskalad, karg och naken breder skärgården ut sig mellan städerna Split och Zadar. De mjuka kalkstensöarna stiger upp ur havet likt slipade pärlband.

Den 170 mil långa kusten med över 1 000 öar är en upplevelse för båtfolk. Öarna ligger i dubbla och tredubbla rader med

skyddande fjärdar mellan sig. Kornati-öarna är en av världens mest egenartade skärgårdar med 125 karga öar av ljus kalksten med mjuka, böljande linjespel. Hela ögruppen är 35 kilometer lång och 13 kilometer bred och förklarades som nationalpark 1980. Bestämmelserna för parken liknar de som gäller för våra svenska nationalparker. Strandskyddet påminner om det vi har i Sverige och det finns också likheter med vår allemansrätt. Som seglare är det därför viktigt att ta reda på var natthamnarna ligger, eftersom man inte får lägga till var som helst. Den fasta bebyggelsen har helt upphört, men under sommarhalvåret flyttar de som sedan generationer äger mark och hus i området ut på öarna och hyr ut rum till seglande turister, eller driver restaurang i vikar och hamnar. Det är detta som är den stora charmen med att segla i Kroatien.

– Vi behåller naturen som den är och vägrar att exploatera den, säger Zeljko inte utan en viss stolthet i rösten.

De mjuka kalkstensöarna lyser ockragula i det sneda eftermiddagsljuset när vi fortsätter norrut. Innan skymningen faller når vi byn Vrulje, Kornatiskärgårdens största och äldsta by. Men innan vi lägger till i hamnen fiskas det bläckfisk. Zeljkos familj är en av sju familjer som har hus sedan generationer på ön och har därför rätt att fiska i dessa vatten. Medan vi ovana fiskare inte får ett enda napp drar Zeljko upp den ena bläckfisken efter den andra. Han skrattar åt våra fåfänga försök och säger att vi inte har den rätta knycken på fiskelinan.

Det är trångt mellan båtarna, som ligger packade längs de små stenpirarna eller på svaj, men Zeljko har egen båtplats.

Innan vi återvänder till Šibenik och Split går vi in i en vik på den lilla ön Smokvica, som ligger söder om en av de större öarna i arkipelagen Kornat. Det är bara sundet Zutski som skiljer ön från sin lillasyster Zut på andra sidan. I varje vik i den kroatiska skärgården ligger ofta en klunga hus och i minst ett av dem finns en restaurang. Så är också fallet på Smokvica. Fisken vi äter i den lilla hamnrestaurangen smakar himmelskt och den serveras med ett vitt vin från ön Hvar lite längre söderut. Vindruvorna hänger över borden och i sumpen nere vid bryggan kryper jättelika humrar och stora krabbor för de som vill beställa.
Vattnet är kristallklart och ett oemotståndligt dopp sätter punkt för vår kroatiska odyssé innan vi återvänder till Split.

Text och Jörgen Ulvsgärd

Bo
Hotel Cornaro
Vackert fyrstjärningt hotell i centrala Split nära till palatset och strandpromenaden Riva. Från takterrassen är utsikten magnifik över staden. Pris drygt 2 000 kronor natten.
Sinjska ulica 6
www.cornarohotel.com
Hotel Life Palace
Detta boutiquehotell ligger i det renoverade 1500-talspalatset Marenci i Šibeniks gamla stadsdel. Pris cirka 1 400 kronor natten beroende på säsong.
Sibenskih Palih Boraca 1 Šibenik
www.hotel-lifepalace.hr/en/homepage/
Äta
Restaurant Zrno Soli
Utsökt fisk- och skaldjursrestaurang med Michelinstjärna beläget i marinan i centrala Split. Att sitta på terrassen och ha livet i småbåtshamnen framför ögonen är en perfekt inramning till den utsökta maten.
Uvala Baluni 8, Split, Kroatien

www.zrnosoli.hr
Restaurant Konoba Varoš
En av de bästa klassiska kroatiska restaurangerna i Split med fisk och skaldjur som specialitet. Restaurangen har över 100 års erfarenhet av dalmatisk mat. Rustik inredning och liten uteservering.
Ul. ban Mladenova 9, Split
konobavaros.com/
Restaurant Zlatna Ribica
Denna lilla mysiga restaurang ligger nära fiskmarknaden och är en pärla för fisk- och skaldjursentusiasten. Deras bläckfisk är delikat.
Ul. Kraj Svete Marije 8, Split
Pelegrini
Menyn är dalmatisk med en modern twist. Restaurangen erbjuder en avsmakningsmeny för cirka 500 kronor eller huvudrätter för 170–200 kronor.
Jurja Dalmatinca 1, Šibenik
www.pelegrini.hr
Kresimir IV
Baren med utsikt över kajen och lagunen i Šibenik är den bästa platsen för ett glas vin i solnedgången.
Obala Dr Franje Tudmana 1, Šibenik

Resfakta. Kroatien

Resa med tåg: Kroatien är genom direkta järnvägsförbindelser en del av ett järnvägsnät tillsammans med Österrike, Bosnien-Hercegovina, Frankrike, Italien, Ungern, Tyskland, Slovenien, Slovakien, Serbien, Montenegro och Schweiz. Tågen går via Köpenhamn, Hamburg, München och Zagreb och vidare till Split. Tågsträckan München–Zagreb anses vara en av Europas vackraste järnvägslinjer. Det går också att åka över Wien i Österrike.
Tidtabell: http://www.hzpp.hr/en
Resa med flyg: SAS flyger direkt från Stockholm till Split två gånger i veckan, och utökar antalet flyg under maj till tre gånger och till sex gånger i veckan under sommaren. SAS flyger fram till slutet av oktober. Från Göteborg likaledes flygningar ungefär med samma frekvens. Norwegian har också direktflyg från samma destinationer och ungefär samma frekvens.
Koldioxidutsläpp: Flyg Stockholm–Split cirka 596 per person, tur och retur, inklusive höghöjdseffekt. (För beräkningsmetod se www.klimatsmartsemester.se)

Bästa tiden: maj till november.
Tidsskillnad: Ingen.
Språk: Kroatiska, men engelska går bra, även italienska ganska ofta.
Valuta: Kroatisk kuna, 1 sek motsvarar cirka 0,75 kuna
Prisnivå: Billigare än i Sverige.
Ta dig runt: Buss fungerar ofta bra, men hyrbil bäst.

Så får ryska demonstranter hjälp när de grips

MÅNDAG 26 AUGUSTI 2019

Den här sommaren har över 2 800 personer gripits på demonstrationer i Moskva. Större delen friades snabbt. Avgörande i många fall var att advokater snabbt var på plats. Det var tack vare OVD-Info – en organisation som gratis bistår gripna personer i Moskva.

– När över tusen personer grips på en dag har vi minst fyrtio personer som svarar i telefon. Ändå räcker det inte. I sådana situationer hinner vi inte ta alla samtal, säger Alla Frolova.
Det lilla kontoret ser ut som det brukar göra hos ryska människorättsorganisationer. Trånga rum, smala korridorer, skrivbord överallt. Folk sitter så gott som på varandra och jobbar koncentrerat med sina bärbara datorer. Trappuppgången är prydd med bilder på sovjetiska dissidenter och stinker inpyrd tobaksrök.
– Det är svårt för myndigheterna att sätta käppar i hjulet för oss, eftersom vi är en totalt genomskinlig organisation. Större delen av våra inkomster består av crowdfunding, säger Alla Frolova och tänder en cigarett.
Ett trettiotal personer jobbar heltid för OVD-Info. Under demonstrationer ansluter sig hundratals volontärer.
OVD är en rysk förkortning för ”Otdel vnutrennih del” eller polismyndigheterna. Men OVD-Info sysslar inte med polisarbete. De bevakar och informerar om när demonstranter grips på demonstrationer, antingen av polisen eller av inrikesministeriets specialsoldater OMON. Under sommarens demonstrationer har enligt OVD-Infos beräkningar sammanlagt minst 2 874 personer gripits.
– Det kan inte finnas ett europeiskt land som har lika många OMON-soldater som vi. Ryssland håller på att förvandlas till en polisstat. Vi gör vårt jobb helt enkelt därför att det finns ett enormt behov av det, säger Alla Frolova.

Under en typisk demonstration kan det gå till så här: Polisen griper ett antal demonstranter. De placeras i en så kallad avtozak, en mobil arrest bestående av en lastbil eller buss med galler för fönstren. De gripna ringer OVD-Info, som genast registrerar samtligas namn, ålder och kontaktuppgifter.
– Vi vet exakt vilka som har blivit gripna. När polisen säger att de har gripit två hundra personer kan vi omedelbart tala om att det rätta antalet är tre hundra. Det avgörande är att vi vet vilka de är. Vi uttalar oss aldrig utan att ha samlat in hård information, säger Alla Frolova.
Då de gripna har förts till en polisstation meddelar de på nytt OVD-Info var de befinner sig. Organisationen skickar omedelbart ut sina advokater. Att man är snabb på den här punkten har ofta visat sig vara avgörande.
– Den som blir gripen första gången kan sällan sina rättigheter. Situationen är skrämmande och poliserna hotar ofta med olagliga straff, säger Alla Frolova.
Till exempel kan polisen kräva att de gripna ska lämna sina fingeravtryck, vilket myndigheterna inte har rätt att göra enligt lagen. Det förekommer att polisen hotar med en natt i arresten för dem som vägrar samarbeta – vilket också är olagligt.
Betydligt allvarligare är att poliserna ofta inleder förhör utan att advokaten är närvarande, något som har lett till att många gripna utan att själva förstå det förvärrar sin egen situation.
– Poliserna har inte rätt att inleda förhör med misstänkta utan att vederbörande har sin advokat närvarande. I stället säger polisen ofta till de gripna att de ska förhöras som vittnen. Så fort de har berättat allt meddelar polisen att de inte

längre är vittnen, utan misstänkta. Av den här anledningen är det viktigt att vi så fort som möjligt får ut våra advokater, säger Alla Frolova.
OVD-Info har en lista på advokater som är villiga att rycka ut med kort varsel vid demonstrationer. Deras bakgrund kontrolleras innan de får ansluta sig.
– Jag säger inte hur många advokater vi har på listan. Det är onödigt att ge polismyndigheterna den informationen. Vi får in många anmälningar av advokater som vill bistå oss, intresset är stort. Men när över tusen människor blir gripna är de ändå för få, säger Alla.
Demonstranterna anklagas i allmänhet för två paragrafer i den ryska brottsbalken. Det ena är paragraf 212 om att ha organiserat, deltagit i eller uppmuntrat till massupplopp. Det andra är paragraf 318 om motstånd eller våldsamt motstånd mot myndigheter.
Bevismaterialet är ofta mycket svagt, för att inte säga obefintligt. I de flesta fall har polisen släppt de misstänkta så fort OVD-Infos advokater har anlänt till polisstationen. Då ordnar organisationen gemensamma taxiskjutsar så att de kommer hem.
Sjutton personer sitter fortfarande häktade av de närmare 3 000 demonstranter som gripits under sommaren. De anklagas för bland annat medverkan i upplopp och våld mot polis. Majoriteten av dem är unga, den yngsta 20 år. Processen har fått namnet ”Moskovskoje delo”, Moskvaaffären.
Enligt Alla Frolova är det avgörande för dessa personer att deras situation hela tiden följs i medierna.

– Vi skriver artiklar, för statistik, producerar analyser, skriver rapporter. Vår uppgift är att samla information, vi är inget massmedium. Det finns många oberoende medier som följer vad vi gör och för informationen vidare, till exempel Mediazona och Meduza. Det har visat sig ha enorm betydelse för de gripna att deras situation lyfts fram. Många polischefer gillar inte att ha sitt namn i medierna. De avslutar hellre fallet, konstaterar Alla Frolova.

En av OVD-Infos största triumfer är det i dag världskända fallet med den oberoende journalisten Ivan Golunov. Han greps och anklagades för droghandel i början av juni. Fallet var uppenbart fabricerat och efter en mäktig medborgarkampanj lades förundersökningen ned. Samma dag som Golunov släpptes, den 11 juni, fick OVD-Info in lika många frivilliga bidrag på en dag som man vanligen får på en hel månad.

Frågan jag inte kan låta bli att ställa till Alla Frolova är hur länge myndigheterna kommer att tolerera OVD-Info. Organisationen har nära band till Memorial, som har tvingats registrera sig som en utländsk agent eftersom den har tagit emot utländsk finansiering. Ryska beslutsfattare har, enligt välkänt mönster, påstått att sommarens demonstrationer i själva verket är organiserade av utländska krafter.

– Än så länge låter myndigheterna oss göra vårt jobb. Men det blir vanligare att polisstationerna inte vill släppa in våra advokater, säger Alla Frolova.

Hon vägrar oroa sig.

– Jag tänker inte på det. Vi fortsätter, för här finns ett jobb att göra.

Anna-Lena Laurén

Fakta.

Protesterna i Moskva
Den 8 september håller Moskva lokalval och ytterst få av oppositionens kandidater tillåts ställa upp. Under sommaren har fyra stora demonstrationer för fria val hållits i Moskva, den 20 juli, 27 juli, 3 augusti och 10 augusti.
Den största var den 10 augusti då mellan 50 000 och 60 000 personer deltog. Polisen grep cirka 240 personer. Flest gripanden, över 1 300, gjorde polisen den 27 juli.
OVD-Info
OVD-Info grundades 2011 i samband med demonstrationerna i Moskva mot valfusk. Organisationen kallar sig ett medie projekt, men är i praktiken en NGO som arbetar med att sammanställa och analysera information om politiska fångar samt bistå dem med advokater. Advokaterna får lön för sitt jobb, men inte enligt marknadspris.
Organisationen har ett trettiotal anställda. Den lever främst på crowdfunding, men får också bidrag från människorättsorganisationen Memorial.

Iransk delegation landade i Biarritz

MÅNDAG 26 AUGUSTI 2019

Irans utrikesminister anlände på söndagen till Biarritz, sedan Frankrikes president Emmanuel Macron sagt att han fått G7-gruppens tillstånd att medla. USA:s president Donald Trump tonar dock ned initiativet.

– Man kan inte stoppa människor från att prata. Om de vill prata kommer de att prata, sa Trump.

Biarritz.
Frankrikes president Emmanuel Macron lät på söndagen förstå att han kommer att försöka medla med Iran.
– Det finns ett budskap från G7 om våra mål och att vi delar dem är viktigt. Det undviker splittring som i slutänden försvagar alla, sa han till tv-kanalen LCI.
Senare klargjorde han att vad G7-gruppens ledare enats om är två grundläggande besked:
– Vi är överens om att vi inte vill att Iran ska få tillgång till kärnvapen, och om att vi vill undvika en eskalering som kan destabilisera regionen.
Den franska presidenten erkände dock att han inte har fått något formellt mandat av G7-gruppen. Detta sedan Donald Trump reagerat med förvåning på initiativet och snabbt tonat ned det.
– Vi kommer att ta vår egen kontakt. Man kan inte stoppa människor från att prata. Om de vill prata kommer de att prata, sa Trump.
Några timmar senare anlände ett iranskt regeringsplan med utrikesminister Mohammed Javad Zarif oväntat till Biarritz. Enligt den franska regeringen skulle Zarif träffa utrikesminister Jean-Yves Le Drian, något som inte meddelats i förväg.
– Ingen kommentar, sa Trump kort när han fick frågor om saken.
Under toppmötet har Trump även uppmanats att avstå från ett utökat handelskrig med Kina.
Storbritanniens premiärminister Boris Johnson hör till dem som försökt övertala Trump, och när de båda mötte pressen på söndagen ställdes frågan om Trump kommit på andra tankar.

– Javisst, det är mycket möjligt. Jag har ”andra tankar” om allt möjligt. Det är ett nödläge, men jag har ingen plan just nu, vi för bra samtal med Kina, jag tror att de vill ha ett avtal med oss mycket mer än vad jag vill. Vi får se vad som händer, men vi för seriösa samtal, sa Trump.
Inte många i den församlade pressen vågade sig på någon tvärsäker tolkning av uttalandet.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se

Johnsons och Trumps plan kan stoppas av kongressen

MÅNDAG 26 AUGUSTI 2019

Donald Trump sa på söndagen att USA efter Brexit kommer att sluta ett ”stort handelsavtal med Storbritannien, större än något vi någonsin haft förut”. Frågan är vad den amerikanska kongressen säger om det.

Biarritz.

1 Varför säger Trump detta nu?

Därför att Boris Johnson har insisterat på det. De båda möttes över en frukost på söndagen, och om den brittiska premiärministern haft ett enda mål med toppmötet så var det att få med sig hem så konkreta löften som möjligt om ett nytt handelsavtal med USA. Utfästelserna är tänkta att sätta press på EU i Brexit-förhandlingarna. Om det fungerar återstår att se. Men då Trump så här långt är positivt inställd till den nya brittiska premiärministern – ”han behöver inga råd, han är rätt man för jobbet” – så gör han sitt bästa för att stötta honom.

2 Kan Trump verkligen lova detta säkert?

Nej, egentligen inte. Innan ett eventuellt frihandelsavtal kan träda i kraft måste det godkännas av det amerikanska representanthuset, och i det har Demokraterna majoritet. De senaste veckorna har såväl representanthusets talman Nancy Pelosi, som Demokraternas ledare i senaten Chuck Schumer varnat för att partiet kan stoppa ett nytt handelsavtal med Storbritannien i kongressen om det försätter fredsavtalet i Nordirland i fara. Och det är det nog inte särskilt kontroversiellt att påstå att en avtalslös Brexit gör.

Men det är möjligt att både Johnson och Trump kallt räknar med att avtalet inte kommer att vara klart för ratificering förrän efter det amerikanska president- och kongressvalet i november nästa år.

3 Vilken typ av handel skulle beröras?

Trump talar om ”många miniavtal”. Vad det betyder är oklart, men Boris Johnson har bland annat sagt att han vill ha större tillgång till den amerikanska marknaden för brittiska textiltillverkare och kött-,

grönsaks- och andra livsmedelsproducenter (och i så fall vice versa, får man nog anta).
Det lär få larmklockorna att ringa bland Brexit-motståndarna, som länge talat om risken för att den brittiska regeringen kan komma att acceptera klorbadad kyckling och hormonbehandlat nötkött från USA när den inte längre är bunden av EU:s regleringar.

4 Hur reagerar EU?

Boris Johnsons förhoppning är att detta ska pressa EU till eftergifter.
På söndagseftermiddagen träffade han EU:s permanente rådsordförande Donald Tusk bakom stängda dörrar på G7-mötet, och enligt uppgifter i brittisk press sa Johnson då att Storbritannien bara är berett att betala 9 miljarder pund – inte de 39 miljarder som Theresa May gick med på – om landet lämnar EU utan avtal den 31 oktober.
Ett besked som knappast ledde till muntra miner i Bryssel.
Vid G7-mötet sa Johnson ändå att han tror att chansen att nå ett avtal med EU nu har ökat. En åsikt som han nog får anses vara ganska ensam om på den här sidan Engelska kanalen.
EU-ledarna vill givetvis behålla en nära relation till Storbritannien och ser helst att landet lämnar med ett avtal. Alternativet skulle få negativa konsekvenser för medlemsländernas ekonomi, och det vid sämsta tänkbara tidpunkt.
Med en världsekonomi som bromsar in och tillväxtsiffror som sjunker är inte minst Tysklands förbundskansler Angela Merkel mån om att undvika en självförvållad europeisk ekonomisk kris.
Men därmed inte sagt att EU är berett att

kasta Irland under bussen, för att använda ett mycket brittiskt uttryck.
Den största utmaningen för Johnson väntar sannolikt inte i Biarritz eller Bryssel – utan i Westminster i London, dit de brittiska parlamentsledamöterna återvänder om bara en dryg vecka. Tar Johnson sig helskinnad igenom den första månaden av bataljer där, kommer Angela Merkel och Emmanuel Macron säkert att lyssna mer uppmärksamt till vad han har att säga.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se

Nathan Shachar: Drönare kan ha samband med israelisk valkampanj

MÅNDAG 26 AUGUSTI 2019

Analys

De två israeliska drönare som kraschade natten till söndagen i

Libanons huvudstad Beirut exploderade intill Hizbollahmilisens högkvarter. Händelsen, den senaste i en häftigt stegrad israelisk-iransk upptrappning, torde ha indirekt samband med den israeliska valkampanjen.

Den första drönaren föll på ett tak i Muawwadkvarteret i västra Beirut, strax intill Hizbollahmilisens mediecenter. Enligt ögonvittnen vållade den stora materiella skador. Den andra obemannade luftfarkosten som anlände en knapp timme senare hade i uppdrag att hitta den första. Den sägs ha exploderat i luften. Hizbollahs talespersoner understryker att organisationen inte avfyrat luftvärnseld mot någon av drönarna. Det är inte omöjligt att drönarna förstört sig själva efter att de upptäckts, eller att deras uppdrag var att förstöra något snarare än att spana, eller att Hizbollah sköt ned dem bägge men inte vill röja denna kapacitet. Samtidigt attackerade israeliskt stridsflyg det iranska revolutionsgardets bas i Akraba sydost om Syriens huvudstad Damaskus.

– Ett stort antal iranska ”självmordsdrönare” stod redo att skickas mot oss vilken dag som helst, sade Tzachi Hanegbi, Israels minister för regional säkerhet.

Allt fler bedömare gissar att Israels allt tätare attacker på sistone mot iranska mål i Syrien och Irak har med den israeliska valrörelsen att göra. Varför annars så mycken publicitet kring sådant som annars brukar höljas i dunkel? Hanegbi, en av premiärminister Benjamin Netanyahus trognaste drabanter, förnekade detta:

– Att vi publicerar så mycket om operationerna mot Iran har inte med valet att göra, utan syftar till att underblåsa den inre kritiken i Iran mot regimen i Teheran och försvaga den.
Attackerna mot iranska mål i Irak riktar sig dels mot Iran-stödda shiamiliser, dels mot upplag av raketer och ballistiska missiler som Israel hävdar är på väg till Hizbollah-förband i Libanon och södra Syrien. USA har visat sitt stora missnöje med Israels aktioner i Irak, vilka torde ske med det nya amerikanska superflygplanet F-35.
Netanyahu är sedan en tid också försvarsminister och har därmed fria händer både att beordra attacker och släppa bulletiner om dem. Att profilera sig som myndig och orädd försvarare av fosterlandet är en naturlig frestelse för honom, med tanke på det pressade läge han hamnat i. Får han och hans naturliga allierade inte majoritet i Knesset efter valet den 17 september talar det mesta för att han åtalas och hamnar i fängelse.
Ett annat motiv för aktivism är situationen på marken: Netanyahu skryter i valrörelsen med sin nära relation till Vladimir Putin och Donald Trump, men bägge vännerna har svikit honom. Rysslands president har inte hållit sitt löfte att hålla Hizbollah och det iranska revolutionsgardet från sydvästra Syrien.
Mer oroväckande på längre sikt för Netanyahus del är att Irans djärva attacker mot internationell sjöfart av allt att döma skrämt Trump och fått honom att backa från den konfrontation med Iran han verkade söka under våren.

Nathan Shachar
naranjal@gmail.com

Inget utrymme för fel när - kenyanerna ska räknas

MÅNDAG 26 AUGUSTI 2019

Jorden runt: Kenya

Var tillbringade du natten mellan lördag och söndag? Denna något påträngande fråga kommer att ställas till miljontals kenyaner under de kommande dagarna. Exakt hur många som tillfrågas vet vi först i efterhand eftersom syftet är just att räkna alla invånarna i landet.

Det har blivit dags för folkräkning i Kenya. Drygt 160 000 projektanställda folkräknare går i dagarna från dörr till dörr för att kartlägga exakt hur många som bor i varje hushåll, vad de använder för fortskaffningsmedel, hur deras finansiella ställning ser ut och vilka kommunikationsmöjligheter de har tillgång till.

I Sverige litar vi på att SCB har full koll på antalet invånare och det är stört omöjligt att röra sig under myndigheternas radar under en längre tid (vilket är anledningen till att Sverige gjorde sin sista folkräkning av klassiskt snitt 1990). Men i mindre robusta stater rekommenderar FN att folket räknas vart tionde år.

Det är av högsta vikt att inte bara veta hur många kenyaner det finns (antalet väntas ha vuxit med drygt tio miljoner under det senaste decenniet) utan även var de finns,

för att de begränsade resurserna ska fördelas där de mest behövs. Och det är inte lätt när människor konstant befinner sig i rörelse och delar tiden mellan ”shags”, den traditionella gården på landet, och staden dit de flyttat i jakt på arbete.
För att underlätta processen har alla kenyaner fått ledigt på måndagen. Men glädjen över en långhelg kring löning förbyttes snart i upprördhet när det stod klart att alla barer och restauranger - tvingades hålla stängt under ”census night”, lördagskvällen.
Räknarna kan omöjligt hinna med alla hushåll under ett dygn och det blir lättare för folk att komma ihåg var de var på tolvslaget om de var hemma och dessutom nyktra vid tillfället. Vänsterprasslandet i landet torde ha varit rekordlågt under helgen som gick.
Mest entusiastiska är politikerna som kampanjat för folkräkningen som om det handlade om ett politiskt val. Processen är definitivt politiskt laddad, eftersom det är den första räkningen som genomförs sedan landet fick 47 nya län under den nya författningen.
Människor är makt, och den politiker som inte ser till att hens väljare registreras kan få minskat inflytande i rikspolitiken. Det kan de räkna med.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com

Malmström ser framsteg trots bakslag i handelskriget

MÅNDAG 26 AUGUSTI 2019

När Cecilia Malmström tog emot utmärkelsen som Årets svensk i världen 2019 hade nyheten just slagit ned att Kina höjer tullarna på amerikanska varor för cirka 75 miljarder dollar.

Det är en tydlig upptrappning av handelskriget – mörka moln blev åter synliga över världsekonomin och börsfall följde.

Några timmar tidigare hade Cecilia Malmström suttit i en sal på Grand Hotel i Stockholm och besvarat en fråga om vad som oroar henne mest med hösten, nu när hon efter fem år snart ska avsluta sitt uppdrag som EU:s handelskommissionär.

– Det finns ju skräckscenarier hela tiden, sa hon. Ett är att USA och Kina trappar upp sin konflikt. Det får konsekvenser för hela världen.

Ett annat är att USA har minskat sitt engagemang i Världshandelsorganisationen, WTO, och blockerat tillsättningen av en domare i en domstol som ska lösa konflikter och allt tyder på att domstolen kollapsar i december. Det riskerar att drabba både företag och enskilda medborgare.

Så förvånad blir Cecilia Malmström inte längre av bakslag.
Protektionistiska tilltag i världen är vad som kantat hennes väg de senaste åren som EU:s handelskommissionär.
När hon tillträdde såg världshandeln ut som en framtidsbransch, närmast som ett självspelande piano. De enstaka som intresserade sig för handelsfrågor protesterade utanför hennes arbetsrum mot att EU och USA skulle ingå i något som hette TTIP, ett transatlantiskt partnerskap för handel.
När USA:s president Donald Trump trädde in på scenen förändrades förutsättningarna.
Bland det första Trump gjorde var att dra USA tillbaka från TPP (ett frihandelsavtal mellan länder vid Stilla havet). Nu utkämpar USA och Kina sedan länge ett handelskrig, som är svårt att se någon lösning på.
Det blir inte lätt för din efterträdare vem det än blir. Vilka lärdomar kan dras av misstag som EU gjort?
– Vi tycker inte att vi gjort så många misstag, vårt europeiska misstag var möjligen att vi inte tidigare engagerade oss med andra för att verkligen ta tag i reformerna för WTO, men det är 164 medlemsländer och en trög organisation, säger Cecilia Malmström.
Huruvida EU använt rätt strategi mot den oförutsägbare Donald Trump tycker hon är svårt att bedöma.
– Vi har försökt stoppa biltullarna. Och framfört, inte bara på ett ideologiskt plan utan även ekonomiskt, att de vore till stor nackdel också för USA eftersom europeiska bilföretag sysselsätter 400

000–500 000 amerikaner så skulle det drabba dem också.
Hittills utan resultat.
Så det tålamodskrävande arbetet fortsätter.
Cecilia Malmström säger visserligen att framsteg görs hela tiden. Kontinuitet lyder ett annat honnörsord. Men hon säger också att arbetsuppgifter knappast kommer att saknas för hennes efterträdare.
De avtal som har förhandlats fram ska drivas igenom och säkras. EU:s konflikt med USA ska hanteras och helst inte eskalera. Indien och EU ligger långt ifrån varandra, förhandlingarna har inte ens startat.
– Och Kina är ett stort område där det går trögt. Vi för samtal med USA och Japan om att reformera WTO för att fånga in det som Kina håller på med: industrisubventioner, påtvingad teknologiöverföring och cyberstöld, säger hon.
Priset som Årets svensk i världen från organisationen Svenskar i Världen sätter Cecilia Malmström på samma lista som Ingvar Kamprad, Zlatan och Astrid Lindgren. Motiveringen lyder bland annat: Med ansvar för den tunga och viktiga handelsportföljen har EU-kommissionär Cecilia Malmström varit EU:s drivande kraft och globala röst för en friare handel.
Att det hela har sammanfallit med en tidpunkt då världshandeln varit mindre fri än på länge blev tydligt igen när Kina samtidigt som hon tog emot priset aviserade sina nya tullsatser.
Vad Cecilia Malmström ska göra efter EU ska hon nu fundera på, säger hon.
Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se

Fakta. Tidigare pristagare

Följande svenskar har av organisationen Svenskar i Världen utsetts till Årets svensk i världen.
2019: Cecilia Malmström, EU:s handelskommissionär.
2018: Nina Stemme, operasångerska.
2017: Pia Sundhage, fotbollstränare.
2016: Staffan de Mistura, diplomat.
2015: Max Martin, låtskrivare och musikproducent.
2014: Martin Lorentzon/Daniel Ek, it-entreprenörer och företagsledare.
2013: Zlatan Ibrahimovic, fotbollsspelare.
2012: Hans Rosling, folkbildare och professor i internationell hälsa
2011: Peter Wallenberg, nestor och nyskapare.
2010: Annika Sörenstam, golflegend och företagare.

Dela

Jättesatsning av Ikea i Kina

MÅNDAG 26 AUGUSTI 2019

Ikea gör under nästa år sin största satsning hittills i Kina. Möbeljätten investerar cirka 14 miljarder kronor i digitalisering och fyra nya varuhus och ska anställa 3 000 personer.

Ikea har funnits i Kina i mer än 20 år och har 27 varuhus runt om i landet. Landet fortsätter att vara en expansiv marknad, trots att tillväxten mattats en del under senare år.

– Kina är en av de mest dynamiska marknaderna med stor potential som tror starkt på, sade Ikeas Kinachef Anna Pawlak-Kuliga vid ett pressmöte på fredagen enligt flera kinesiska medier.

Och under nästa räkenskapsår ska företaget investera motsvarande 14 miljarder kronor. Detta är den största investeringen som har gjorts under ett år i Kina, och bolaget aviserar en fortsatt hög ambition under ett antal år framöver. Fokus ligger på bland annat på ökad digitalisering, e-handel och start av citynära ”mini-Ikea” i Shanghai. Man ska också etablera fyra nya varuhus. Ikea räknar med att anställa 3000 personer under nästa år.

Satsningen ska ses mot bakgrund av den stora omställning som Ikea sjösatte i fjol, och som ledde till ett globalt varsel av 7500 anställda, varav 650 i Sverige. Företaget vill styra mot bland annat mer e-handel och fler så kallade konceptbutiker inne i städerna samt skära bort dubbelarbete. Samtidigt, menar Ikea, kommer det globala varslet över tid att kontras med 11000 nya personer, för att fylla kompetensluckorna.

Hans Strandberg
hans.strandberg@dn.se

Hög tid att göra film om krigsårens dramatiska historia

MÅNDAG 26 AUGUSTI 2019

Varför tiger vi om vår moderna historia? I Tyskland, Norge och Danmark gör de storfilmer om andra världskrigets moraliska dilemman. I Sverige låter vi SD:s lögnaktiga propaganda styra historiebilden.

Tystnaden börjar bli farligt pinsam, skriver författaren Ola Larsmo.

Jag stod i tunnelbanan och tittade på Sverigedemokraternas valaffischer. Det var maj 2019 och snart EU-val. Över väggen stod med stora bokstäver: ”Det är inte första gången sossarna hjälper Tyskland ta över Europa.”

Man kan som en del skratta åt det tossiga i att ett parti försöker torka av sin ideologiska bakgrund på någon annans rockskört. Strax före riksdagsvalet lade SD:s tidskrift ”Samtiden” också ut filmen ”Ett folk, ett parti” på sin hemsida – en nästan två timmar lång propagandafilm som bland annat ger de svenska socialdemokraterna skulden för nazisternas folkmord.

Det är lika skruvat som det låter. But never mind the thruth. Den som kan något om svensk historia förstår att partiets syfte är

att öka bruset kring sin egen bakgrund tills den inte längre går att urskilja. Men filmen vänder sig inte till de insatta och har nu visats hundratusentals gånger.
Så hur är det möjligt, tänkte jag där på perrongen, att det år 2019 går att påstå vad som helst om Sveriges historia under andra världskriget? Att tvättäkta historieförfalskning är gångbar som valpropaganda?
Helt enkelt därför att det inte finns några andra berättelser i omlopp.
Det finns inget fint sätt att säga detta på: men jag tror att stora medieaktörer med ansvar för folkbildningen har svikit sitt ansvar. Till skillnad mot i den skrivna litteraturen finns det ett stort hål i svensk film och tv där berättelserna om Sverige under kriget skulle ha varit. Detta gäller i hög grad SVT:s produktion, men inte bara dem.
I dvd-hyllan hemma står gott om andra världskrigsfilmer och tv-serier från de senaste decennierna. De flesta anglosaxiskt producerade, som ”Band of brothers” och uppföljaren ”Pacific”; ”Enemy at the gates” om Stalingrad; ”Dunkirk”. Men också mycket från vårt närområde. Från Norge actionfilmen ”Max Manus”, tv-serien ”Kampen om tungvattnet” och den fina filmen ”Kungens val”. På danska står där ”Flamman och citronen”. Listan kan förstås bli mycket längre. Kvaliteten är skiftande, likaså den historiska autenticiteten, men vad dessa produktioner har gemensamt är att de alla är från åren efter sekelskiftet. Under samma period spelas på samma tema i Sverige ...ingenting alls.
Med början efter Murens fall kunde man, när kalla kriget var över, på många håll se ett förnyat intresse för att granska det

egna landets historia under andra världskriget. Tio-femton år senare hade det förnyade intresset lett till en explosion av film och tv, både drama och dokumentär. Sverige är undantaget.
De produktioner om kriget som SVT eller svenska filmbolag tidigare tagit initiativ till har som regel blivit folkkära, som Jolos ”Någonstans i Sverige” (1970-tal), Häger & Villius dokumentärer och Lars Molins ”Tre kärlekar” (1990-tal). Från slutet av 80-talets minns vi också storfilmen ”1939”, som dock undvek det politiskt känsliga. Men sedan blir det tyst. Samtidigt som antalet populärkulturella berättelser om andra världskrigets följder exploderar också i vårt närområde undviker en annars rätt vital svensk film- och tv-produktion ämnet helt. Böcker på temat fortsätter att skrivas och säljas i stora upplagor. Men svensk tv och svensk film kniper igen.
Den senaste, brett populära dramasatsningen från SVT:s sida, ”Vår tid är nu”, börjar talande nog dagen *efter* krigsslutet i Europa. På SVT Play hittar vi i dag Leif GW Persson som berättar om Göring i Sverige och Hédi Frieds ”Min oro”. SVT har tidigare sänt Magnus Gerttens fina dokumentärer ”Hoppets hamn” och ”Varje ansikte har ett namn” (2011 respektive 2015; finns dock inte på SVT Play) om hjälpaktioner för överlevande koncentrationslägerfångar i Malmö. Jan Troells film om Torgny Segerstedt, ”Dom över död man” (2012), kommer märkligt nog bara i förbifarten in på krigets moral, i en fin men isolerad scen med Gustaf V. Annars är det tomt. Don’t mention the war.
Här är det på sin plats med ett fett förtydligande. Jag har de senaste tio åren själv varit mer eller mindre inblandad i

tre-fyra olika tv-projekt som handlat om att skildra Sveriges historia under kriget, i all dess moraliska komplexitet. Det har varit tillsammans med andra, mer erfarna manusförfattare och producenter, det har handlat om såväl fiktion som dokumentär. Men svaret från SVT har konsekvent varit nej. Surt sa räven, säger någon; och jag kan stå ut med tanken att mina egna manusinsatser varit för svaga. Sådana är spelets regler. Men jag känner också till ett antal andra projekt, av helt andra upphovspersoner på samma tema som fått samma svar. När jag talat med folk i branschen säger flera samma sak: Sverige och andra världskriget? Det blir alltid nej. Så varför det? Sveriges agerande under andra världskriget är som vi vet fortsatt brännbar materia. Där ryms behandlingen av flyktingar från Nazityskland, där somliga släpps in och andra hålls borta – något som nyss aktualiserades av Stockholms första ”snubbelstenar”. Där finns sådant som malm- och kullagerförsäljning, transiteringarna och beslutet att inte släppa in den norske kungen på flykt. Sådant vet vi.
Men där finns också den märkliga omsvängningen efter 1942 när de norska judarna började deporteras till Auschwitz – då det går som en stöt genom svensk folkopinion och politiken ändras över en natt. Där finns den fantastiska räddningsaktionen av Danmarks judiska befolkning 1943 (fint skildrad i Bo Lidegaards bok ”Landsmän”), och det envetna arbetet av svenska UD mot Nazi-tysklands ”judepolitik”, vilket småningom tar form i Per Angers och Raoul Wallenbergs insatser i Budapest; där finns Warszawasvenskarna, som döms till döden för att ha hjälpt polska motståndsrörelsen.

Det saknas inte brännande händelser, det saknas inte intressanta kvinnor och män, det saknas förvisso icke dramatik. Vad som saknas är ett intresse från svensk tv och svensk film för att föra ut dessa moraliskt sammansatta berättelser.
Vi vet också så mycket mera nu. Svensk historieforskning har på senare decennier gått från en forskningslinje som såg Sverige som ”utanför kriget”, till en där man ser det icke-krigförande landet som en aktör. Sverige påverkades av och påverkade i sin tur krigets skeenden. Att påstå att Sverige inte berördes av eller agerade i förhållande till Förintelsen framstår i dag som helt verklighetsfrämmande.
Men som historikern Johan Östling skriver i sin avhandling ”Nazismens sensmoral” (2008) utkristalliseras det direkt efter kriget två motsatta berättelser om landets roll. Dels det han kallar ”småstatsrealismen” och som blir den första, officiella linjen: Sverige agerade ibland klandervärt, men gjorde i stort sett vad ett kringränt litet land kunde för att försvara demokrati och folkrätt. Mot den stod redan från krigsslutet två andra, besläktade berättelser, som Östling kallar den ”moraliska” respektive den ”kommunistiska”, och som poängterade eftergiftspolitiken mot Tyskland (intressant nog ligger sverige-demokraternas propagandafilm närmast den ”kommunistiska” berättelsen).
På den ”moraliska” sidan fanns tunga liberala och socialdemokratiska opinionsbildare som Torgny Segerstedt, Ture Nerman och Vilhelm Moberg. Det är dessa berättelser som sedan dess stått mot varandra, och den version som varit tongivande under senare decennier är den

”moraliska”, inte minst efter Maria-Pia Boëthius bok ”Heder och samvete” (1991). De tycks fortfarande utesluta varandra. Ser man Raoul Wallenberg försvinner Division Engelbrecht. Ser vi stödaktionen för de danska judarna blir J-stämpeln osynlig. Men problemet är att det inte finns ett *enda* Sverige under krigsåren, utan flera. Där finns medlöpare, där finns höga militärer som vill dra in oss i kriget på Tysklands sida, där finns aktiva och passiva antisemiter. Där finns samtidigt flyktinghjälpare, kämpande demokrater och de som stödjer norska och danska motståndsrörelser. Kampen om vad landet Sverige ska stå för är hård och pågår oavbrutet, rakt in i samlingsregeringen. Bägge berättelserna är nämligen sanna. De måste därför gå att se samtidigt. Annars osynliggör vi dem som den gången gjorde det rätta – till exempel alla de vanliga människor som samlades i och runt Göteborgs domkyrka 29 november 1942 i en massiv solidaritetsmanifestation för Norges judar. Hört talas om dem? Och hur mycket har ni sett på tv-skärmen eller vita duken om den nästan Dunkirk-liknande operationen i oktober 1943 då 7 000 danska judar kommer över Öresund i en flotta av rangliga båtar, till en fristad i Sverige? Inte det heller? Jag lovar er: det finns hundra otroligt spännande historier till.

Den sortens svenska berättelser, i dramatiserad eller dokumentär form, lyser i dag helt med sin frånvaro på tv, strömningstjänster och biografer. Det går dock bra att köpa in produktioner på samma tema, så länge det inte handlar om oss – som den populära tyska serien ”Krigets unga hjärtan” (2013). Egna satsningar är en helt annan sak.

Anledningen är inte någon konspiration, utan bottnar nog i det svåra att navigera mellan de två berättelserna. Jag tror ett särskilt ansvar faller på public service: de har resurserna och folkbildaruppdraget. SVT tycks dock alltmer tolka public service-uppdraget som en strikt neutralitet i kontroversiella frågor, även vad gäller drama. Men en tolkning av den egna historien blir alltid också ett ställningstagande – som det måste bli när man väljer hur en berättelse ska berättas. Ämnet och vinkeln blir med nödvändighet kontroversiellt. Public service är som bekant ifrågasatt från höger, inte bara i Sverige utan även i grannländer som Danmark. Så varför gunga båten?
Därför att man annars sviker det uppdrag som bara public service och andra stora aktörer kan ta på sig. Att i dramats och dokumentärens form skildra det egna landets historia i all dess skamlighet och storslagenhet (här finns bägge) och inte minst i all dess komplexitet. Ju fler sådana skildringar vi får tillgång till, och ju fler perspektiv vi får ta del av, desto mer vaccinerade blir vi mot alla till enkla försök att tjuvkoppla historien om Sverige. Men sanningen försvarar man inte genom att tiga.

Ola Larsmo
kultur@dn.se

Bränder i världen senaste dygnet

● **Här brinner det**

Söndag 25 augusti – måndagen 26 augusti, kl 16.00.

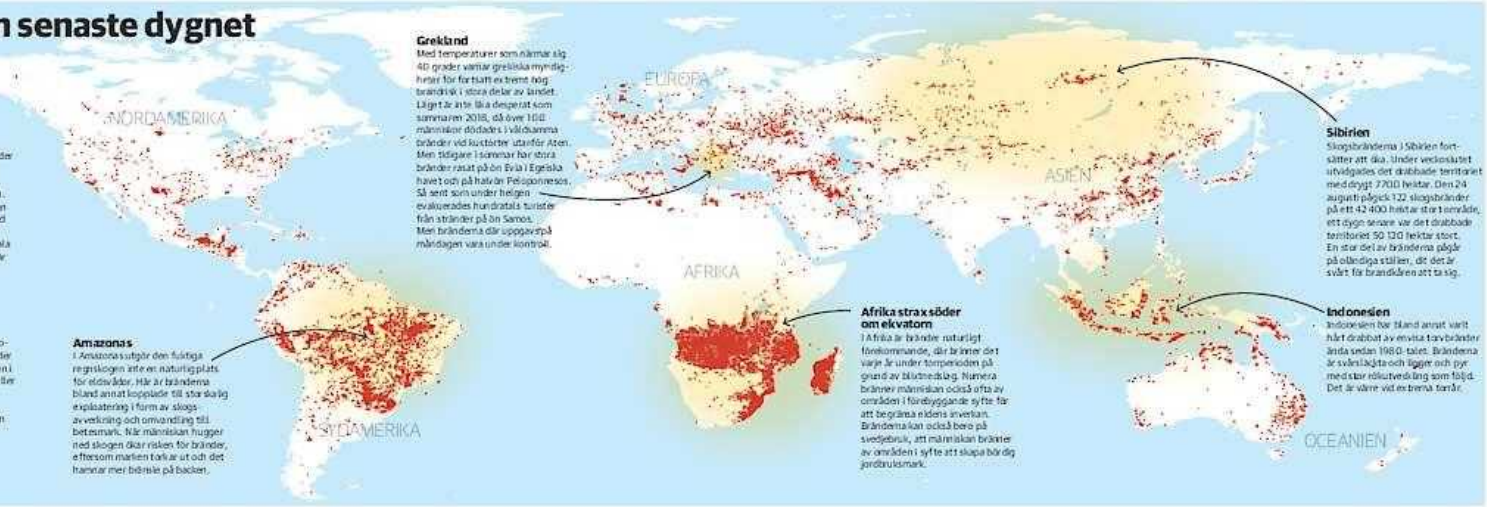

Så här säger SMHI

Adam Dybbroe, satellitexpert på SMHI, säger att Nasas bilder generellt är väldigt pålitliga, men att de även fångar upp andra former av lokal extrem värme. I vår del av världen inkluderar det till exempel industrier och energiproduktion. När det gäller bränderna i Amazonas menar han att man kan se fler röda punkter, som indikerar bränder, i år jämfört med förra året.

"Det behöver dock inte nödvändigtvis betyda att den totala ytan som brinner är större nu jämfört med 2018. Men det är ganska troligt att det är så", skriver han i ett mejl.

Så här säger forskaren

Michael Tjernström, professor vid meteorologiska institutionen på Stockholms universitet, menar att Nasas satellitbilder är tillförlitliga beträffande var det brinner och omfattningen i kvadratmeter. De kan dock inte säga något om omslutarna eller hur mycket koldioxid som frigörs i atmosfären.

– Om man ska översätta satellitbilderna till hur många kubikmeter skog som brinner och hur mycket koldioxid som släpps ut måste man göra andra beräkningar, säger han.

Grekland

Med temperaturer som närmar sig 40 grader varnar grekiska myndigheter för fortfarande extremt hög brandrisk i stora delar av landet. Läget är inte lika desperat som sommaren 2018, då över 100 människor dödades i vårdsamma bränder vid kusterna utanför Aten. Men tidigare i sommar har stora bränder rasat på ön Evia i Egeiska havet och på halvön Peloponnesos. Så sent som under helgen evakuerades hundratals turister från stränder på ön Samos. Men bränderna där uppgavs på måndagen vara under kontroll.

Amazonas

I Amazonas utgör den fuktiga regnskogen inte en naturlig plats för eldsvåda. Här är bränderna bland annat kopplade till storskalig exploatering i form av skogsavverkning och omvandling till betesmark. När människan hugger ned skogen ökar risken för bränder, eftersom marken torkar ut och det hamnar mer bränsle på backen.

Afrika strax söder om ekvatorn

I Afrika är bränder naturligt förekommande, där brinner det varje år under torrperioden på grund av blixtnedslag. Numera brinner människan också ofta av områden i förebyggande syfte för att begränsa eldens invertkan. Bränderna kan också bero på svedjebruk, att människan bränner av områden i syfte att skapa bördig jordbruksmark.

Sibirien

Skogsbränderna i Sibirien fortsätter att öka. Under veckoslutet utvidgades det drabbade territoriet med dryg 2700 hektar. Den 24 augusti pågick 122 skogsbränder på ett 42 400 hektar stort område, ett dygn senare var det drabbade territoriet 50 130 hektar stort. En stor del av bränderna pågår på oländiga ställen, dit det är svårt för brandkåren att ta sig.

Indonesien

Indonesien har bland annat varit hårt drabbat av enviska torvbränder ända sedan 1980-talet. Bränderna är svårslackta och ligger och pyr med stor röktutveckling som följd. Det är värre vid extrema torrår.

Bolsonaro liknar omvärldens hjälp vid kolonialism

TISDAG 27 AUGUSTI 2019

G7-länderna erbjuder 20 miljoner euro till arbetet med att släcka bränderna i Amazonas. Frankrike erbjuder även militär hjälp. Men Brasiliens president Jair Bolsonaro likställer det med kolonialism.

Biarritz.

På G7-toppmötets sista dag i Biarritz meddelade ledarna för Frankrike, USA, Storbritannien, Tyskland, Italien, Kanada och Japan att man enats om åtgärder mot bränderna i Amazonas.

Hittills i år har Brasiliens myndighet för satellitövervakning registrerat fler än 74 000 skogsbränder, en ökning med 84 procent jämfört med förra året och det högsta antal som uppmätts sedan mätningarna inleddes 2013.

Frankrikes president Emmanuel Macron har beskrivit situationen som en ”internationell kris”.

– G7-länderna har för avsikt att skänka minst 20 miljoner euro till kampen mot bränderna. Vi måste svara på skogens rop på hjälp, sa Macron vid lunchtid på måndagen.

Han erbjöd också fransk militär hjälp och sa att G7-gruppen vill lansera ett större

FN-lett initiativ som ska värna regnskogen och inkludera samtliga länder i Amazonasregionen. Initiativet är tänkt att sjösättas i samband med öppnandet av FN:s generalförsamling i september.
Men i det land som har i särklass störst landyta i Amazonas, Brasilien, möttes beskedet av irritation från regeringen.
”Vi kan inte acceptera att en president, Macron, riktar oresonliga och irrationella attacker mot Amazonas, och inte heller att han försöker dölja sina avsikter bakom G7:s ’allians’ för att ’rädda’ Amazonas, som om vi vore en koloni eller ett ingenmansland”, skrev Brasiliens president Jair Bolsonaro på Twitter. Ännu på måndagskvällen var det oklart om Brasilien skulle acceptera hjälpen eller inte.
Emmanuel Macron har anklagat Bolsonaro för att ha ljugit om omfattningen av skogsbränderna i Amazonas och hotat med att stoppa EU:s frihandelsavtal med Brasilien, som tagit åratal att förhandla fram, om inte mer görs för att skydda regnskogen.
Bråket har urartat i rena personangrepp. I helgen lade en supporter till den brasilianske presidenten ut ett inlägg på Facebook där Macrons hustru, 66-åriga Brigitte Macron, avbildas bredvid Bolsonaros 29 år yngre fru, med en sexistisk kommentar: ”Förstår ni nu varför Macron förföljer Bolsonaro?”
Den brasilianska presidentens konto skrev under bilden: ”Förnedra inte killen, haha.”
Det är oklart vem som kontrollerade kontot när kommentaren gjordes, men det har inte kommit någon ursäkt från Bolsonaro.
Vid lunchtid på måndagen svarade Macron på personangreppet.

– Extremt respektlöst. Vad ska jag säga? Det är sorgligt. Framför allt är det sorgligt för honom och för brasilianerna. Jag tror att Brasiliens kvinnor känner viss skam för att deras president beter sig så här. Jag känner stor vänskap och respekt gentemot det brasilianska folket, men jag hoppas att de mycket snart får en president som vet hur man uppför sig, sa Macron.

Den franska presidenten har flera gånger påpekat att det franska utomeuropeiska departementet Franska Guyana, som ligger i norra Sydamerika – med gräns mot Brasilien – berörs direkt av utvecklingen.

I detta upphetsade ordkrig är det lätt att tappa fokus på innehållet. FN:s generalsekreterare António Guterres välkomnade G7-gruppens initiativ, men uppmanade de rika länderna att bidra betydligt mer till kampen mot miljöförstöringen.

Även organisationer som Greenpeace och franska Attac kräver mer omfattande åtgärder än de drygt 200 miljoner kronor som nu utlovats.

G7-mötet beskrivs ändå i franska medier som en diplomatisk framgång för Emmanuel Macron. Inte minst vad gäller konflikten med Iran, där Macron insisterar på dialog med den iranska regimen.

Donald Trump sa på måndagseftermiddagen att han på sikt är beredd att träffa Irans president Hassan Rohani, för att diskutera landets kärnenergiprogram. Även Rouhani skickar försonliga signaler.

– Jag tror att vi måste använda alla medel när det gäller vårt lands nationella intressen, sa han om dialogen med västmakterna.

Men Trump kunde inte motstå frestelsen att innan han lämnade Biarritz öppna för att bjuda in Rysslands president Vladimir Putin till G7-mötet i Florida nästa år.

– Skulle jag bjuda in honom? Självklart skulle jag bjuda in honom, sa Trump, som lade till att han inte vet om Putin skulle acceptera.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se

Fakta. G7-länderna

G7 bildades 1975 och står för Group of Seven. Det är ett informellt forum för de länder som brukar kallas för världens rikaste: Frankrike, Italien, Japan, Kanada, Storbritannien, Tyskland och USA.

Även EU deltar, samt denna gång särskilt inbjudna ledare från Australien, Burkina Faso, Chile, Egypten, Indien, Senegal, Rwanda och Sydafrika för att diskutera ojämlikheten i världen. Kina, vars ekonomiska och politiska makt tog fart långt efter att G7 bildades, ingår inte trots landets betydelse i dag.

Mellan 1997 och 2014 kallades klubben för G8. Då ingick även Ryssland, vars förtroende dock ansågs förbrukat efter invasionen av Krim.

TT-Reuters

Forskare: Skogen kan förvandlas till savann

TISDAG 27 AUGUSTI 2019

Avskogningen i Amazonas är så omfattande att forskare varnar för att gränsen där regnskogen förvandlas till savann är mycket nära.

– Jag är riktigt oroad, säger Beatrice Crona, verksam vid Kungliga Vetenskapsakademien.

Beatrice Crona är biträdande vetenskapschef på forskningsinstitutet för

miljö- och hållbarhet – Stockholms resilience center – vid Stockholms universitet, och verksam vid Kungliga Vetenskapsakademien.
Hänger bränderna samman med klimatförändringarna?
– Ja, det gör de på två sätt. Det ena är att på längre sikt blir Amazonas torrare och brinner lättare. Det andra är att bränderna i sig gör att Amazonas krymper och kommer närmare punkten när den tippar över i ett helt annat ekosystem och det kommer att påverka vårt klimat enormt.
På vilket sätt är Amazonas viktigt för jordens klimat?
– Jag skulle vilja att vi slutar prata om Amazonas som jordens lunga, det stämmer inte riktigt. Stora skogar producerar syre, men syre är ingen bristvara på planeten. Amazonas spelar framför allt en viktig roll som kolsänka, att koldioxid fångas in från atmosfären. Enligt brasilianska forskare tar området upp 2 miljarder ton varje år, fyrtio gånger Sveriges årliga utsläpp. Vi ska självklart också bry oss om att avskogningen drabbar urbefolkning och vår sista riktigt stora reservoarer för biologisk mångfald.
Är skogen nära en ”tipping-point”?
– Beräkningar som gjordes för flera år sedan visade att om ungefär 40 procent av regnskogens originalutbredning avskogades skulle Amazonas gå över en gräns och bli savann. Klimatförändringen gör att vi nu ser en ökad förtorkning på grund av högre temperatur och förändrade regnmönster, därför har forskarna gjort en uppdatering. De misstänker nu att gränsen kan ligga redan vid 20–25 procents avskogning. I nuläget är avskogningen uppe i 17–18 procent. Därför är det här så

oroväckande, att vi rör oss allt närmare den här osäkra gränsen.
Vad händer om gränsen passeras?
– Amazonas är en regnskog och behöver regn för sin fortlevnad. Hälften kommer med vindar från havet, hälften kommer från träden själva. De evapotranspirerar, alltså andas ut vatten som skapar regn, fuktighet och moln. Förlorar man träd på grund av avskogning eller bränder blir det färre träd som kan evapotranspirera och då blir det en självförstärkande effekt. Blir träden för få passeras en gräns och funktionen kan inte uppehållas, det är då den börjar gå över och bli savann, varmare och torrare system som lagrar otroligt mycket mindre kol.
Går det att återplantera skogen?
– Jag skulle vilja säga att vi fortfarande har ett fönster där man kan återplantera regnskog. Vi hoppas att Amazonas inte har tippat över gränsen och då är det superviktigt att jobba med återplantering. Att bara stoppa avskogningen räcker inte, det stadiet har vi passerat, det krävs även gedigen återplantering.
Är du oroad?
– Jag är riktigt oroad faktiskt. Amazonas och skogarna i Arktis är två väldigt viktiga kolsänkor, det sista vi behöver är att de brinner. Vi behöver dem för att binda upp kol, inte för att vara nettoutsläppare av koldioxid vilket de har börjat bli, speciellt när de brinner. Jag är orolig. Det brinner i skogarna i Arktis, i norra Kanada, i Amazonas. Det går åt fel håll.

Jannike Kihlberg
jannike.kihlberg@dn.se

Sjukhus fylls av boende med andnings-besvär

TISDAG 27 AUGUSTI 2019

Röken från de ovanligt många bränderna i Amazonas skapar enorma hälsoproblem för människorna i regnskogen. Flera sjukhus i regionen är överbelastade med patienter som drabbats av andningssvårigheter.

Rio de Janeiro.

Fyraårige Maycon är ett av hundratals barn i Amazonas som tagits till sjukhus den senaste tiden.

– Han kunde knappt andas. Så vi körde till akuten i ilfart där de lade in honom direkt. Nu får han antibiotika och syrgas, säger hans mamma, Maricelia Damásio, 31, till nyhetssajten G1.

Hon säger att läkaren inte tänker skriva ut hennes son de närmsta dagarna.

– Eftersom rökmolnen fortfarande hänger över oss tror hon att vi ändå kommer att komma tillbaka nästa dag, säger mamman.

Hon bor i Porto Velho, en av de största hamnstäderna i Amazonas. Det är här som grönsaker och andra förnödenheter lastas på pråmar för färd mot regnskogens största stad Manaus med över två miljoner invånare. Barnsjukhusets chef i Porto Velho, Daniel Pires de Carvalho, berättar att barnakuten tagit emot 380 barn med

andningssvårigheter mellan den 11 och 20 augusti.
– Jag har bott 20 år i Porto Velho och detta är den värsta period av bränder jag varit med om. Under några dagar gick det inte ens att se solen, säger han till G1.
Den farliga brandröken bär med sig partiklar som sätter sig i luftvägarna och kan nå blodomloppet. Eftersom partiklarna innehåller kolmonoxid (CO) kan de förhindra transporten av syre till kroppscellerna och vävnader, vilket leder till bronkit och astma.
– I värsta fall kan det leda till döden, säger den brasilianske lungläkaren Marcos Abdo Arbex till G1.
I rapporten ”Biomassaförbränning i Amazonas orsakar dna-skador och dödar cellerna i lungorna” som publicerats i den vetenskapliga tidskriften Scientific Reports kopplar flera forskare de brända partiklarna i luften till utvecklingen av lungcancer. Forskarna har gjort försök på människor i Porto Velho och drar slutsatsen att ”dna-skadorna kan bli så allvarliga att cellen förlorar sin förmåga att överleva och börjar utveckla cancer”.
President Jair Bolsonaro säger sig ha insett problemet, men än har han endast sänt 30 brandmän från insatsstyrkan till Amazonas.
Henrik Brandão Jönsson

Läkemedels-jätte bidrog till epidemi

TISDAG 27 AUGUSTI 2019

Läkemedelsjätten Johnson & Johnson bär en del av skulden för den dödliga opioidepidemi som härjar i USA. Det konstaterar en domstol i Oklahoma.

Delstaten Oklahoma hade krävt hisnande 17,2 miljarder dollar för att finansiera en 30-årig åtgärdsplan mot opioidepidemin. Men enligt domstolens utslag ska Johnson & Johnson betala ett betydligt lägre belopp, 572 miljoner dollar. Direkt efter domstolens besked meddelade Johnson & Johnson att utslaget kommer att överklagas, skriver nyhetsbyrån Reuters.

109 vittnen – vissa av dem i tårar – har berättat sina historier, argumenterat och pekat finger. Rättegången är den första av sitt slag, där en delstat stämt ett läkemedelsbolag för att ha förstört tusentals invånares liv.

– Företaget har agerat listigt, cyniskt och bedrägligt för att skapa beroende av opioider, dundrade Mike Hunter, Oklahomas högsta juridiska chef, i sin slutplädering, enligt CNN.

Johnson & Johnson avfärdade hans resonemang som tunt, förnekade att fel begåtts och hävdade att man på falska grunder utmålas som syndabock.

I Oklahomas stämning heter det att läkemedelsjätten agerat som en ”knarkkung” och vållat allmänheten obehag och besvär som kostat miljarder

dollar. Företaget anklagas för att ha tonat ned risken att bli beroende av opioider och överdrivit fördelarna i marknadsföring gentemot receptförskrivande läkare. Liknande rättegångar är på gång i tiotals delstater i USA och i höst väntar ett federalt mål på samma tema. Utslaget i Oklahoma blir ett mycket viktigt prejudikat om det står sig.

TT

Fakta. Opioidkrisen i USA

USA:s hälsomyndighet Health and Human Services har slagit fast att USA härjas av en opioidepidemi utan motstycke.
Den anses ha sin grund på 1980- och 1990-talen, då flera läkemedelsbolag började marknadsföra starka värktabletter. Recept för årslånga bruk skrevs ut för exempelvis ryggvärk.
Amerikaner åt de beroendeframkallade tabletterna, utvecklade tolerans och ökade sina doser. Om deras läkare vägrade att förnya recepten sökte de sig till svarta marknaden. På 1990- och 2000-talen började människor dö i tusentals i överdoser av främst morfintabletter, heroin eller dess kraftfulla syntetiska kusin fentanyl.
Mellan 1999 och 2017 beräknas opiaterna ha tagit 400 000 liv.
Källor: Hhs.gov, cdc.gov, National Institute on Drug Abuse, Council on foreign relations med flera

Leof. Athinon
Exarchia
P. Tsaidan
Parthenon
Syntagma-
torget
1 km

Hundratals gripna i räd mot husockupanter

TISDAG 27 AUGUSTI 2019

Grekisk polis slog på måndagsmorgonen till på bred front mot stadsdelen Exarchia i centrala Aten, sedan länge känd som en fristad för anarkister, droghandlare och illegala flyktingar. Över 100 har gripits i ockuperade byggnader och infarterna spärras av kravallutrustad polis.

Vid gryningen började polishelikoptrar cirkulera över de slitna kvarteren helt nära Omonia, det torg som är Atens geografiska centrum. Dussintals kraftigt beväpnade poliser spärrade av stadsdelen medan andra stormade fyra ockuperade hus där papperslösa migranter har haft en fristad. Sammanlagt 143 personer hade gripits vid lunchtid, de allra flesta flyktingar från Mellanöstern som nu transporteras till något av Greklands överbefolkade statliga flyktingboenden.

Insatsen var väntad. Den nya konservativa regeringen under premiärminister Kyriakos Mitsotakis, som tillträdde i början av juli, har lovat att ”bringa lag och ordning” till de ökända kvarteren. Och i söndags tillträdde hans systerson Kostas Bakoyannis som Atens nye borgmästare.

Exarchia är kanske en av Europas ruffigaste stadsdelar, med byggnader

nästan helt täckta av graffiti. Det är en sorts större motsvarighet till Köpenhamns Christiania, en stat i staten där normala regler inte gäller. Här har handel med droger och smuggelvaror skett relativt öppet, och en mängd övergivna hus ockuperas av anarkister och andra vänstergrupper.
Vissa av grupperna har öppnat inofficiella flyktingboenden där människor som annars skulle utvisas kan gömma sig för polisen.
DN besökte Exarchia tidigare i sommar och möttes av en stor banderoll som förklarade att ”här råder klasskrig” och uppmanade utländska turister att hålla sig borta. Vid Exarchiatorget stod grupper av unga män – uppenbarligen droghandlare – och hängde.
I utkanten av området ligger Atens Polytekniska högskola, platsen för ett berömt uppror mot landets militärjunta 1974. Här sker i stort sett ingen undervisning längre, i stället har olika vänstergrupper sina kontor i de nedklottrade byggnaderna.
Många affischer och väggmålningar uttrycker sympati för fängslade medlemmar av den yttersta vänsterns terrorgrupper, bland annat den ökända ”Revolutionära organisationen 17 november” (även kallad 17N) som mellan 1975 och 2002 mördade 23 människor och begick över hundra andra grova brott.
Men runt hörnet finns också mysiga restauranger som är populära bland yngre medelklassgreker, och en levande kulturscen med flera teatrar och konstgallerier.
Många greker tycker att Exarchia är en skamfläck och stöder den nya regeringens ambitioner. Andra, med vänstersympatier,

menar att myndigheterna ska hålla händerna borta.
Officiellt lanseras polistillslaget mot Exarchia som en åtgärd mot droghandel. Men många påpekar att inga droger alls hittades i de fyra ockuperade byggnader som stormades. I stället fann man migranter, många av dem med barn.
I sociala medier är vissa upprörda över vad man ser som överdriven brutalitet från polisens sida.
”Enligt rapporter från Exarchia slog polisen sönder möbler och kastade ut dem på gatan när de slog till mot illegala flyktingar. Även krukväxter kastades ut. Vilket syfte tjänar detta förutom att förödmjuka och förstöra deras försök att skapa sig ett hem”, skriver journalisten Omaira Gill på Twitter.
Mannen bakom tillslaget anses vara Michalis Chrisochoidis, minister för medborgarskydd i den nya regeringen. Han är känd som stenhård mot brottslighet och spelade i början av 2000-talet – då som minister i en socialistisk regering – en nyckelroll när terrorgruppen 17N greps och dömdes.
Ingmar Nevéus

Fakta. Stadsdelen ett känt tillhåll för vänstergrupper
Exarchia är en stadsdel i centrala Aten, känd som tillhåll för anarkister och andra vänstergrupper, men också för en relativt öppen droghandel. Här finns flera illegala flyktingboenden i ockuperade hus.
Stadsdelen är mycket nedgången, men ändå populär för sina barer, restauranger och levande kulturliv.
Den nya konservativa regeringen under Kyriakos Mitsotakis har lovat att städa upp i Exarchia. Nyligen avskaffades en lag som har förbjudit polisen att ta sig in på universitetsområden – bland annat den kända Polytekniska högskolan i Exarchia.

Flera mord på utländska yrkesförare

TISDAG 27 AUGUSTI 2019

Hundratals lastbilschaufförer har dödats i attacker mot utländska förare i Sydafrika sedan mars 2018, rapporterar människorättsgruppen Human Rights Watch (HRW).

Enligt organisationens rapport handlar det om grupper av sydafrikanska lastbilschaufförer som angriper utländska chaufförer med stenar, knivar och vapen. Fler än 200 har dödats och hundratals har tvingats ge upp sina jobb av rädsla för attacker.

Bland annat knivhöggs en man från Zimbabwe till döds och en annan zimbabwier attackerades med en brandbomb i kuststaden Durban – en stad där minst 300 malawiska migranter sågs sig nödgade att fly sina hem efter en våg av rasistiska attacker tidigare i år.

Dewa Mavhinga, Human Rights Watchs chef för södra Afrika, uppmanar Sydafrika att ställa förövare inför rätta.

”De sydafrikanska myndigheterna varken skyddar utländska lastbilschaufförer mot våld eller utreder de skyldiga på ett effektivt sätt”, säger han i ett uttalande.

Transportminister Fikile Mbalula sade i juni att krisen orsakats av ”ett överflöd av utländska förare i branschen”, varav många saknar dokument.

Sydafrika – Afrikas näst största ekonomi – är en vanlig destination för ekonomiska migranter från grannländer i södra Afrika. Enligt en talesperson för arbetsdepartementet föredrar många

arbetsgivare utländska lastbilschaufförer, då de kan jobba längre skift till lägre kostnad än de sydafrikanska.
Vågor av rasistiskt motiverat våld bryter ut med regelbundna mellanrum i Sydafrika, vilket till stor del anses ha sin grund i hög arbetslöshet och en dalande ekonomi. 2008 dödades 62 människor i en främlingsfientlig våldsvåg i landet.
TT-AFP

Fakta. Sydafrika

Med 50 miljoner invånare är Sydafrika Afrikas näst största ekonomi. Flera år av ekonomisk tillväxt och politisk stabilitet har skapat en välmående medelklass. Samtidigt är fattigdomen på andra håll utbredd och arbetslösheten hög, och de växande klyftorna leder till politiska spänningar. Ekonomiska och sociala spänningar har lett till ökat alkohol- och drogmissbruk och utbredd brottslighet med många mord, våldtäkter, rån och bilkapningar. Internationella drogkarteller har gjort landet till en bas, samtidigt som polis och rättsväsen kämpar med otillräckliga resurser. **TT**

Hundratals politiker vägrar lämna sina tjusiga tjänste-bostäder

TISDAG 27 AUGUSTI 2019

Jorden runt: Indien

Runt 200 före detta ledamöter i Indiens parlament vill inte lämna sina tjusiga tjänstebostäder, trots tillsägelser. Om de inte flyttat ut inom en vecka kommer myndigheterna i ett första skede att stänga av gas, vatten och el.

Att bli invald i Indiens parlament innebär rätten till en tjänstebostad utöver det vanliga i huvudstaden New Delhi. En vit bungalow i kolonial arkitektur med högt i tak, stora rum och en lummig trädgård stor som en park. Inte så konstigt kanske att många politiker gör allt för att bita sig fast trots att de inte fick nytt förtroende av väljarna för ytterligare mandatperiod.
Tre månader efter parlamentsvalet är det fortfarande 200 före detta ledamöter som inte har lämnat sina spatiösa villor, trots tillsägelser. Nu har de fått en första varning – om inte bostäderna töms den här veckan kommer gas, vatten och el att stängas av, skriver The Guardian. Nästa steg blir hot om vräkning, där familjernas tillhörigheter bärs ut på gatan om den verkställs.
Samtidigt tvingas nyinvalda politiker från olika delar av Indien att bo på hotell eller i hyrda lägenheter och ha sitt bohag nedpackat i lådor.
De tjusiga bostäderna ritades av arkitekten Edwin Lutyens på 1930-talet, när Indien fortfarande var juvelen i kronan i det brittiska imperiet. Det finns nästan 2 000 villor i området Lutyens Bungalow Zone och de flesta ägs fortfarande av den indiska staten. Det är en oas i huvudstaden med de värsta luftföroreningarna i världen. New Delhi har nästan 20 miljoner invånare och staden är känd för sin stillastående trafik.
Problemet med tidigare ministrar och folkvalda som vägrar lämna kvarteren med de breda avenyerna i anslutning till parlamentsbyggnaden och presidentpalatset är inte nytt. Det återkommer vart femte år efter varje parlamentsval.

Uppfinningsrikedomen är ofta stor. Några har skyllt på att de behöver ett säkert boende, andra säger sig ha särskilda behov av de bekvämligheter som villorna erbjuder. Familjemedlemmar till politiker som har avlidit har försökt att göra om bostaden till ett ”minnesmärke” för att få behålla den.

Det finns flera exempel där hyresgäster har tvångsavvisats. I andra fall har föredettingar lyckats bo kvar i flera år innan vräkningen har verkställts.

I underhuset Lok Sabha sitter 545 politiker och ytterligare 250 i överhuset Rajya Sabha. I parlamentsvalet i maj vann premiärminister Narendra Modis hindunationalistiska parti BJP en jordskredsseger.

Mia Holmgren
mia.holmgren@dn.se

Nytt hopp för vita noshörningar

TISDAG 27 AUGUSTI 2019

Sju ägg från världens två enda kvarlevande exemplar av nordlig vit noshörning har befruktats. Hoppet om att kunna bevara arten lever därmed.

Förra året dog den sista hanen av arten, 45-årige Sudan, i viltreservatet Ol Pejeta Conservancy i Kenya. Reservatet är även hem åt de två sista nordliga vita noshörningarna, Najin och Fatu, vars ägg nu befruktats i ett laboratorium i Italien. Forskare plockade ut totalt tio ägg från de två honorna, som bedömts inte kunna bli dräktiga eller bära foster på egen hand. Befruktningen skedde med hjälp av en spermabank där nedfryst sperma från nordliga vita noshörningshanar bevarats. Nu står hoppet till surrogatmödrar av en annan art – den sydliga vita noshörningen.

TT-Reuters

Handelskriget oroar svenska ministern

TISDAG 27 AUGUSTI 2019

Handelskrig mellan USA och Kina, Brexit, WTO-systemet i gungning och risk för amerikanska tullar på europeiska bilar.

Det är rejält rörigt inom världshandeln. Utrikeshandelsminister Ann Linde (S) oroar sig för ett globalt handelskrig, där många svenska jobb skulle vara i fara.

Den 1 september planerar Kinas regering att inför nya strafftullar mot USA på varor värda 75 miljarder dollar (cirka 725 miljarder kronor). Det handlar bland annat om sojabönor och kött.

President Donald Trump har svarat med att USA ska höja tullarna på kinesiska varor värda 550 miljarder dollar samt uppmanat amerikanska företag att flytta sin tillverkning från Kina. Det uppskruvade tonläget lugnade ned sig något på måndagen när Trump sade att han tror på nya handelssamtal med Kina.

På annat håll i världen brinner skogen i Amazonas. Det har fått tre EU-länder, med Frankrike i spetsen, att hota med att inte skriva under det mödosamt framförhandlade frihandelsavtalet med Mercosurländerna, där Brasilien är en part.

Lägg därtill Brexit och risken att Storbritannien kraschar ut ur EU den 31 oktober, att Trump hotar att införa tullar på europeiska bilar och att USA vägrar

medverka i att tvistlösningsmekanismen i WTO ska fungera framöver.
– Det värsta som kan hända är en oktober med oordnat Brexit, en november med biltullar och en december då tvistlösningen i WTO kollapsar. Jag ser på hösten med viss oro. Allt detta kan hända, säger utrikeshandelsminister Ann Linde.
WTO-frågan handlar om att USA under flera år inte velat ge klartecken till att utse nya domare som prövar handelstvister mellan länder. Vid årsskiftet blir läget akut när ytterligare en domare pensionerar sig. Då finns för få domare för att den delen av WTO-systemet ska fungera.
Just WTO:s tvistlösning är en av två saker som oroar Ann Linde allra mest. Den andra är risken för att handelskriget mellan USA och Kina blir globalt, det vill säga att EU och andra parter dras in djupare och börjar lägga tullar på varor.
– Det är riktigt illa, inte minst för Sverige som är så beroende av exporten. 1,4 miljoner svenskar har faktiskt jobb beroende av exporten, säger Ann Linde.
Hon hänvisar till ett möte hon hade i somras med WTO:s chefsekonom. Enligt WTO skulle ett globalt handelskrig slå hårdare mot världshandeln än vad finanskrisen 2008 gjorde.
Just nu, med handelskriget Kina-USA, berörs inte Sverige särskilt mycket, enligt en rapport från Kommerskollegium. Sverige till och med tjänar lite eftersom vi har produkter inom till exempel stål och kemi som USA annars importerar från Kina.
Men USA har också hotat med biltullar på europeiska fordon, vilket Donald Trump diskuterade med förbundskansler Angela Merkel på G7-mötet nyligen.

– Blir det biltullar kommer EU att svara hårt. Det finns redan färdiga listor på amerikanska produkter där man kommer svara med tullar, säger Ann Linde.
Hon konstaterar att det är oerhört svårt att säga om risken för globalt handelskrig ökar eller minskar.
– Det kommer om inte dagligen, så åtminstone veckovis, helt motstridiga besked från USA och Kina. Det är svårt för andra länder att analysera vad som händer.
Från EU-håll har det i stället börjat mullra när det gäller hur Brasilien missköter skogsbränderna i Amazonas. Förutom att Frankrike, Irland och Luxemburg hotar att inte skriva under handelsavtalet med Mercosur har EU:s ordförandeland Finland väckt frågan om att stoppa import av brasiliansk biff. Möjligheten att skapa mer mark för att kunna öka köttproduktionen är nämligen en orsak till de olagliga bränderna.
Ann Linde tycker inte att EU ska bojkotta brasilianskt kött.
– Generellt är inte bojkott rätt väg att gå. Jag tror mer på att hålla frihandeln öppen och använda WTO.
Däremot pekar hon på att konsumenter kan använda sin makt.
– Konsumenter kan göra val när det gäller vilket kött man ska köpa, vad man vill stödja eller inte stödja, säger Ann Linde.

Pia Gripenberg

Fakta. WTO

WTO bildades den 1 januari 1995 som ett resultat av den så kallade Uruguayrundan, som förhandlades med 123 länder som medlemmar. WTO övertog den roll som Gatt haft sedan 1948. WTO har 164 medlemmar. Ett tjugotal länder har observatörsstatus. Avtalet täcker cirka 95 procent av världshandeln, även om en betydande del av denna handel också omfattas av så kallade regionala handelsavtal (exempelvis inom EU).
Källa: Nationalencyklopedin

Förintelsens överlevare berättar om sina upplevelser i ny utställning

TISDAG 27 AUGUSTI 2019

De är några av de sista överlevarna från Förintelsen. Nu får deras berättelser liv i utställningen ”Fading Stories – pass them on” på Fotografiska i Stockholm.

– För mig är det viktigt att lyfta fram de överlevandes vittnesmål som är på väg att försvinna, och föra berättelserna vidare till den yngre generationen som ska försöka skapa en bättre framtid, säger fotograf Sanna Sjöswärd.

”Under den i historieböckerna betecknade ’Dödsmarschen’, sköt nazisterna alla som inte orkade gå. Det var så jag förlorade min pappa.”

Så berättar Emerich Roth, 95, för fotografen och författaren Sanna Sjöswärd i utställningen som har premiär för allmänheten den 28 augusti på Fotografiska i Stockholm.

En del av de överlevande som deltar i utställningen har aldrig tidigare pratat om sina minnen från Förintelsen.

Men i ”Fading Stories – pass them on” berättar de om sina fasansfulla upplevelser

från andra världskriget och hur man ska se till att historien inte upprepar sig.
– Många av de överlevande var barn och tonåringar under kriget. Efter Förintelsen kände flera av dem att ingen vågade eller orkade lyssna på deras upplevelser och erfarenheter. Andra eller tredje generationen kommer inte att kunna berätta vittnesmålen på samma sätt som de överlevande själva, säger Sanna Sjöswärd.
Sanna Sjöswärd har fotograferat och dokumenterat de överlevande under nära tre års tid.
– Vittnesmålen från Förintelsen är mer aktuella än någonsin. Ingen annan kan berätta om sina upplevelser och minnen så som de överlevande kan, och vi måste lyssna för att kunna föra historien vidare, säger Sanna Sjöswärd.
Utställningen är ett samarbete mellan Sanna Sjöswärd och Raoul Wallenberg Academy och kommer även att bli ett skolmaterial som ska hjälpa att sprida överlevarnas berättelser till dagens och framtidens unga.
I en app visas porträtten av 23 överlevande från Förintelsen för besökarna. Med hjälp av AR-teknik (augmented reality) får besökaren i appen ”låsa upp” de överlevandes porträtt, berättelser och röster.
– De sista överlevandes berättelser är också ett sätt hjälpa oss att förstå och ställa frågor om vad som hände. I en tid när hat vinner mark måste vi göra allt för att inte förlora vår inre kompass, säger Sanna Sjöswärd.
Vad hoppas du att besökarna ska ta med sig från utställningen?

– För mig är det viktigt att påverka genom att lyfta starka berättelser och erfarenheter från historien till nutid. Det ger oss inte bara en inblick av de sista vittnena till Förintelsens historia utan väcker även frågan hur vi ska få ett bättre samhälle för våra medmänniskor och för oss själva.

Linda Hjertén
linda.hjerten@dn.se

Bolsonaro måste sluta tramsa

ONSDAG 28 AUGUSTI 2019

Tänker ni också ”nu får han väl ändå ge sig”? Det brinner för fullt i Amazonas regnskog, men Brasiliens president Jair Bolsonaro vill inte ta emot de 235 miljoner kronor – vilket är långt ifrån tillräckligt – som G7-länderna beslutat att ge till brandbekämpningen.
Bolsonaro är nämligen kränkt över den koloniala behandling som han anser att Emmanuel Macron och hans kollegor

utsätter honom för. Dessutom förolämpar Bolsonaro den franske presidenten på Twitter för att han har en äldre hustru. Detta är inte värdigt. Brasilien har en president som inte ligger långt efter Donald Trump; Jair Bolsonaro är inte heller alltid vän med sanningen och ger sig på andra i stället för att ta eget ansvar. Han ägnar sig åt rena mobbarfasoner. Men Macron satte också mycket på spel när han före G7-mötet hotade med att stoppa hela frihandelsavtalet mellan EU och de fyra Mercosurländerna i Sydamerika om inte Bolsonaro ser till att skogsskövlingen stoppas. Syftet är gott, men resultatet kan bli förödande.
Såväl Europa som Brasilien, Uruguay, Paraguay och Argentina behöver ett ökat utbyte av varor och tjänster. Det är i själva verket nyckeln till att Brasilien ska kunna utvecklas utan att ta för mycket av Amazonas i anspråk. Andra näringar måste växa än jordbruket. Mercosur innehåller också skrivningar om att de inblandade ska leva upp till Parisavtalet. Avskogningen i Brasilien är en fråga för hela världen eftersom djungeln fyller en viktig funktion för atmosfären. Forskare varnar för att vi snabbt närmar oss en punkt när Amazonas når en obalans som är närmast omöjlig att komma till rätta med och då kan regnskogen bli savann. Vi har inte råd att på de viktigaste ledarpositionerna ha så lättkränkta alfahannar som leker med alltifrån handelsfrågor till bränder. Insatserna är alldeles för höga, bokstavligen för hela jordklotet.

Sofia Nerbrand
sofia.nerbrand@dn.se

”Slöja på barn är extrem form av religiös indoktrinering”

ONSDAG 28 AUGUSTI 2019

DN. DEBATT 20190828

Hijab på barn handlar inte om religionsfrihet. Det är en extrem form av religiös indoktrinering och sexualisering av barn, vilket dessa måste skyddas från. Plagget berövar flickor deras barndom och rätten att leva på samma villkor som alla andra. Vi får aldrig värdera föräldrarnas religionsfrihet högre än barnets bästa, skriver Omar Makram.

Året är 1998, platsen den egyptiska hamnstaden Alexandria. En typisk egyptisk medelklassfamilj, traditionell, konservativ. En mamma och en pappa, två döttrar och två söner. Tiden för att träda in i vuxenlivet har kommit för den äldste sonen och den äldsta dottern. Sonen, nästan 13 och dottern med sina 11 år är på väg att bli myndiga.

Att bli myndig innebär i Egypten ett ansvar som överskuggar de rättigheter myndighetsåldern medför. Det handlar om ansvaret att tygla den hotfulla kraft som strikt måste kontrolleras i hederskulturen – sexualiteten.

Denna söta 11-åriga flicka har det vackraste långa hår man någonsin sett. Genom hela hennes barndom har flickans hår lovsjungits i alla tonarter, av familjen,

av släktingar och vänner till familjen, av skol- och lekkamrater. Flickan är stolt över sitt långa, vackra hår. Det är en del av vem hon är.
Allteftersom åren gick blev hon emellertid gradvist medveten om att den dagen närmade sig, då hon skulle behöva dölja den delen av sig själv. Hon skulle vara tvungen att göra sig mindre vacker. Man har sagt henne att det är fel av flickor att vara vackra inför pojkar och män, man har sagt att kvinnor som inte döljer sin skönhet för män kommer att brinna i helvetet. För den lilla flickan har man berättat att Allah blir vred om hon visar sitt hår och att kvinnor som gör det kommer att hängas upp i håret och brinna i evig helveteseld.
Med sorgsen resignation har flickan börjat acceptera den historia man inpräntat i henne. Allt detta lärde man också pojken, hur syndig och skamlig kvinnlig skönhet är och hur det är hans plikt att som äldste sonen undanhålla sina systras skönhet för andra pojkar och män, hur viktigt för mäns heder det är att göra ”sina kvinnor” osynliga, oåtkomliga och onåbara.
Fastän att flickan har resignerat och hjälplöst tvingats acceptera detta synsätt älskar hon fortfarande sitt hår och vill inte alls gömma undan det. Hon hade tvångsmatats med föreställningar som dessa så långt tillbaka hon kan minnas, hon försöker skjuta på det oundvikliga så länge som möjligt och påtryckningarna från familjen intensifieras.
– Det är dags för min lilla flicka att bli kvinna, säger pappa. Flickan hör det och stönar.
– Jag veet, jag kommer att sätta på mig den en dag. Men inte nu. Jag vill vänta lite till.

– Till när då? Du får inte förarga Allah, du ser mer och mer ut som en kvinna.
Flickan lämnar rummet och går till köket där mamma är.
– Pappa har rätt, det vet du. Du måste göra det som är rätt.
– Jag vet, men inte nu. Flickan går och sätter sig hos sin bror.
– De har rätt, vet du, du är inte längre något barn, säger han.
– Men jag är fortfarande 11, säger flickan hjälplöst med gråten i halsen.
Dag ut och dag in pågår påtryckningarna tills flickan en dag ger efter för trycket och döljer sitt vackra hår, trött på all kritik, på skulden, på besvikelsen hon ser i sin familjs ögon, hon längtar efter deras gillande och godkännande. Nu är familjen nöjd och Allah är inte längre vred.
Om någon frågat den flickan om hon bar hijab av fri vilja hade hon svarat ja, men jag vet att det inte var så, jag var där, jag var delaktig i processen. Min syster erbjöds aldrig något alternativ, hon hade ingen i sin ringhörna som kunde bjuda motstånd och minska trycket från familjen. Inte samhället och inte skolan. Min syster var ensam, tillsagd att det var fel att vara vacker och fri, att hennes barndom inte tillhörde henne själv utan hennes föräldrar och Gud och att familjen och Gud bestämde när hennes barndom var över.
Många flickor i liknande situation som min systers finns i Sverige i dag, men till skillnad från i länder där hederskulturen är norm, har de här möjligheten att slippa möta trycket från släkt och familj ensamma. Här finns möjligheten att få sin barndom skyddad, att slippa bli behandlad som föräldrarnas ägodel, att slippa bli hypersexualiserad genom att behandlas

som sexobjekt som måste hållas gömt undan mäns blickar för att inte väcka deras lustar. De kan få tillgång till en neutral sekulär omgivning i skolan som en tillflykt från pressen hemifrån, skolan kan vara deras fristad. Jag vill påstå att detta inte bara är en funktion en skola kan fylla utan att det snarare är skolans skyldighet.
Denna fråga har åter aktualiserats i de interna diskussionerna som för närvarande pågår inom Moderaterna inför stämman i oktober. Flera M-politiker vill förbjuda eller utreda ett förbud mot hijab i förskola och grundskola, medan andra motsätter sig detta.
Det är viktigt att komma ihåg att hijab inte är vilket klädesplagg som helst. Hijab är först och främst en religiös symbol som har en betydelse och ett syfte inom en religiös kontext inom vilken en kvinnas hår och kropp anses vara ”awrah”, ett arabiskt ord som ordagrant betyder att något är ”defekt” eller ”bristfälligt”. Detta ”något” är kvinnokroppen som anses bringa skam eller leda till frestelse och synd. Ordet hijab på arabiska betyder ”barriär” eller ”sköld” och syftar på isolering och segregering av kvinnor gentemot män.
Detta koncept återspeglar en strävan efter ”sexuell puritanism” på religiös grund, en ultrakonservativ syn på kvinnors kroppar och sexualitet och på sex i allmänhet. Det representerar en översexualisering av kvinnor som behandlas som sexobjekt som under alla omständigheter måste skylas för att inte väcka mäns begär.
När man sätter på flickor hijab sexualiserar man barn, då denna handling insinuerar att barn är sexobjekt som bör skylas för att inte provocera mäns lustar. Plagget berövar således flickor deras

barndom och rätten att leva på samma villkor som alla andra.
När vi talar om religionsfrihet i detta sammanhang ska vi inte fokusera på föräldrarnas religionsfrihet utan på barnens, vilket också inkluderar frihet från religion. Att behöva anamma en starkt religiös symbol, som hijaben faktiskt är, utgör en börda för ett barn som rimligen inte kan vara fullt medvetet om hijabens innebörd och dess konsekvenser för barnets liv och framtid.
Det är heller inte en fråga om ideologi, det är en fråga om barnets bästa. Därför är detta en fråga som politiska partier och samhället i stort borde kunna enas kring.
Det finns de som påstår att kritik av konceptet med hijab på barn utgör en form av diskriminering gentemot och stigmatisering av de barn som bär hijab. Men att förflytta skulden från de föräldrar som påtvingar sina minderåriga barn hijab, och att lägga denna skuld på de röster som kritiserar sexualisering av barn – det är fel väg att gå. Med ett sådant förhållningssätt skulle man kunna argumentera för att man aldrig bör uppmärksamma någon form av missförhållanden som barn utsätts för, då detta skulle kunna leda till att barn stigmatiseras. Vi bör rimligen rikta vår kritik mot de som är ansvariga för dessa missförhållanden och inte mot dess kritiker.
Hijab på barn handlar inte om religionsfrihet. Det är en fråga om en extrem form av religiös indoktrinering och sexualisering av barn, vilket dessa måste skyddas från. Vi får aldrig värdera föräldrarnas religionsfrihet högre än barnets bästa.

Bakgrund. GAPF

Riksorganisationen GAPF – Glöm aldrig Pela och Fadime är en sekulär och ideell förening som arbetar mot hedersvåld. Föreningen grundades år 2001 av Sara Mohammad, under namnet Glöm aldrig Pela-föreningen. Föreningen bytte namn till det nuvarande Riksorganisationen GAPF – Glöm aldrig Pela och Fadime efter mordet på Fadime Sahindal året 2002.

Omar Makram, projektledare och debattör på riksorganisationen GAPF

Regeringen granskar AP-placeringarna i Brasilien: ”Landet tar inte sitt ansvar”

ONSDAG 28 AUGUSTI 2019

Bränderna och skogskövlingen i Amazonas har gjort att finansmarknadsministern nu vill utvärdera AP-fondernas investeringar i Sydamerika och Brasilien. Syftet är att granska om de är i linje med de nya hållbarhetskraven.

Sedan den första januari gäller nya bestämmelser för AP-fonderna som innebär att de måste ta hänsyn till hållbarhet i sina placeringar. Finansmarknadsminister Per Bolund (MP) vill nu specialgranska om investeringar i Sydamerika och president Jair Bolsonaros Brasilien lever upp till de nya kraven.

– Bränderna som nu rasar i Amazonas väcker frågor kring de investeringar som görs i Sydamerika. Nu när vi ska göra en utvärdering av AP-fondernas verksamhet planerar vi att ha fokus på hur de nya placeringsreglerna efterlevs i praktiken, då också kopplat till investeringar i verksamheter som kan bidra till skogsskövlingen, säger Per Bolund.

– Vi är kritiska till att Bolsonaro och den brasilianska regeringen inte tar sitt ansvar när det gäller att leva upp till Parisavtalet. Därför tycker vi att det är viktigt att titta på hur svenska investeringar kan påverka.

AP-fonderna förvaltar cirka 1 500 miljarder kronor av pensionspengar, ungefär 1,5 gånger Sveriges budget. Per Bolund har ingen uppfattning om vilka summor som skulle kunna vara investerade i verksamheter som negativt påverkar Amazonas. Men investeringar spelar roll och han hänvisar till studier av bland annat forskare vid Stockholms Resilience center som kopplar finansiella verksamheter till skövling av Amazonas.

– Det är nog mycket troligt i och med att man har så stora investeringar att även

AP-fonderna kan ha en del av de fonder som har förekommit i de sammanhangen, säger Per Bolund.
Grundprincipen att pensionspengarna ska investeras ansvarsfullt. Utvecklingen i Brasilien går nu åt fel håll, enligt ministern.
– I Parisavtalet står det tydligt att man måste minska klimatutsläpp, men också förhindra avverkning och beskoga Amazonas. Det är en väldigt olycklig och oroande utveckling vi ser i Brasilien där man inte respekterar de internationella avtal man har gått in i.
Finansiering och handel har blivit heta frågor internationellt för att sätta tryck på Brasilien. Vid helgens G7 möte hotade president Emmanuel Macron med att Frankrike skulle blockera handelsavtalet mellan EU och det sydamerikanska frihandelssamarbetet Mercosur.
Per Bolund anser att bollen nu ligger hos Brasilien som måste visa att de följer internationella avtal.

Jannike Kihlberg
jannike.kihlberg@dn.se

Fakta. AP-fonder

AP-fonderna förvaltar tillgångar i inkomst-pensionssystemet. Regeringen redovisar varje år - fondernas verksamhet till riksdagen. I januariavtalet står att det ska göras en utvärdering när det gäller investeringar i fossil energi, men det finns möjlighet till fördjupningar i andra hållbarhetsfrågor.

DANMARK
BRANDENBURG
NEDER-
LÄNDERNA
Berlin
Cottbus
TYSKLAND
SACHSEN
TJECKIEN
200 km

Missnöje bakom ytterhögerns framgång i forna DDR

ONSDAG 28 AUGUSTI 2019

De jämför dagens Tyskland med enpartistaten DDR och anklagar Angela Merkel för att ha infört en ”åsiktsdiktatur”. Missnöjet i östra Tyskland växer och i söndagens delstatsval kan det högerradikala partiet Alternativ för Tyskland (AFD) bli störst.

Cottbus.

De kallas för ”Wutbürger”, de arga medborgarna. Tyskarna som har vänt de etablerade partierna ryggen och som anklagar förbundskansler Angela Merkel för att ha infört en ”åsiktsdiktatur”. De jämför dagens Tyskland med enpartistaten DDR och är övertygade om att de etablerade medierna styrs av regeringen. Från att tidigare främst ha gjort sina röster hörda på demonstrationer och i kommentarsfält på internet, ser dessa ilskna medborgare nu ut att vara på god väg på att rita om den politiska kartan i östra Tyskland. Inför att invånarna i delstaterna Sachsen och Brandenburg, som båda ligger i forna Östtyskland, går till regionalval den 1 september pekar

opinionsmätningarna på en politisk jordbävning.
Det högerradikala partiet Alternativ för Tyskland (AFD) som har gjort sig till språkrör för missnöjda väljare på högerkanten är inte längre ett randfenomen. Det ser ut att kunna bli största parti.
Efter en valrörelse som har handlat om brottslighet, dieselförbud och sociala orättvisor tyder väljarundersökningar på att AFD kan få fler röster än Merkels Kristdemokrater CDU och Socialdemokraterna SPD, även om de tappat något den sista veckan.
Valen hålls samtidigt som Tyskland förbereder firandet av att det i höst gått 30 år sedan Berlinmurens fall. Men trots att det snart är tre decennier sedan DDR upphörde att existera har erfarenheterna av ett annat samhällssystem seglat upp som ett huvudtema i valrörelsen.
Hösten 1989 gick österskarna ut på gatorna för att demonstrera för frihet och demokrati. ”Det är vi som är folket”, skanderade medlemmarna ur medborgarrättsrörelsen och riktade sitt missnöjde mot den dåvarande kommunistregimen. I den här valrörelsen ekar samma paroller som då, men de har fyllts med en ny innebörd.
Det är söndag och regnskurarna har precis dragit förbi när Björn Höcke kliver upp i talarstolen på ett torg i Cottbus, en stad av Jönköpings storlek nära gränsen mot Polen. Den 47-åriga före detta gymnasieläraren är affischnamn för AFD:s högerflygel och får den riviga talmannen i det brittiska parlamentet, John Bercow, att framstå som sansad under sina framträdanden.

Höcke anklags ofta för rasistiska uttalanden och blev internationellt känd efter att han kallade förintelsemonumentet över Europas mördade judar i Berlin för ”ett skammens monument”. Men högerpolitikern drar fulla hus och påståendena om att Tyskland har förvandlats till en åsiktsdiktatur går hem hos hans anhängare.
– Det är ju som om DDR har kommit tillbaka, ropar han.
I publikhavet vajar tyska fanor och valplakaten utlovar en ny ”fredlig revolution genom röstsedeln”. Fast den större delen av sitt halvtimmeslånga tal ägnar han åt att rabbla våldsbrott som han ger Angela Merkels flyktingpolitik skulden för. Tågdådet i slutet av juli, då en åttaårig pojke dog efter att han och hans mamma knuffades ner framför ett ankommande tåg, väckte starka reaktioner i Tyskland. Efter att det stod klart att den misstänkte gärningsmannen har bakgrund i Eritrea blev dådet till ett slagträ i valrörelsen.
– Det är inget enstaka fall! Vi får aldrig vänja oss vid detta!
Publiken skanderar ”Höcke, Höcke!” och buar efter varje våldsbrott som läses upp.
– Det var inte därför som folk gick ut på gatorna och för 30 år sedan, fortsätter politikern.
Fast om man ska var petig deltog inte Höcke själv i demonstrationerna som föregick Berlinmurens fall. Han växte upp på andra sidan Berlinmuren, i Västtyskland och behövde aldrig riskera att bli gripen av säkerhetspolisen Stasi.
Hans Vorländer är professor i statsvetenskap och leder centrumet för demokratiforskning vid det tekniska universitetet i Dresden.

– Det är egentligen en briljant retorik de använder sig av. De tar fasta på missnöjet som hänger ihop med återföreningen och känslan av att vara en andra klassens medborgare, säger han.
– Konflikten mellan öst och väst har förstärkts de senaste åren.
Att ytterkantshögern kopierat slagorden från 1989 har skapat stor irritation bland gamla aktivister ur medborgarrättsrörelsen.
Nyligen anklagade 100 framträdande aktivister i ett öppet brev AFD för att ”missbruka” den fredliga revolutionen för sina politiska syften och använda frihetsparollerna för att hetsa mot asylsökande och människor med invandrarbakgrund.
Få frågor verkar mer polariserande än migrationen. Enligt professor Hans Vorländer är missnöjet med hur de etablerade partierna hanterat migrationsfrågan mer utbrett än vad statsvetarna tidigare trott.
– Det är elefanten i rummet. Det är inte bara gamla nazister som röstar på AFD. Väljarna kommer nu också från samhällets mitt.
Så varför är så många i forna Östtyskland så arga och missnöjda?
Enligt en opinionsmätning som gjorts på uppdrag av tidningen Märkische Allgemeine uppgav sex av tio tillfrågade i östra Tyskland att de fått det bättre sedan murens fall. Men fyra av tio tyckte att det antingen blivit sämre eller var likadant som tidigare. Bland anhängare till AFD tyckte en majoritet att de inte har fått det bättre.
Bernd Thomsen, en pensionerad högskolelärare i beige jacka och gubbkeps, har rest långt för att lyssna på Björn

Höcke. Det var inte bättre i DDR, säger han, men förväntningarna på återföreningen infriades inte.
– Människorna i öst har gått igenom så mycket. Industrin föll samman, människor flyttade här ifrån, solidariteten gick förlorad. Det skiljer öst från väst, säger han.
Skillnaderna kan också beskrivas i siffror. Arbetslösheten är högre, de disponibla inkomsterna är lägre och tilltron till demokratin är svagare än i väst.
– I DDR hade vi brist på det mesta. Men nöden svetsar människor samman. Det var det positiva med Östtyskland, att det fanns en solidaritet människor emellan. Den har gått förlorad, säger Bernd Thomsen.
AFD är särskilt framgångsrikt bland äldre väljare på landsbygden som framför allt bekymrar sig över brottslighet och migration. I storstäderna och bland yngre väljare är det i stället miljöpartiet De gröna som firar stora framgångar med sitt fokus på klimatfrågan. För statsvetarna är klyftan mellan öst och väst, stad och land, gamla och unga inte ny. Men den har fördjupats på senare tid.
– Vi ser en polarisering som vi tidigare inte har sett en motsvarighet till, säger Hans Vorländer.
Polariseringen märks tydligt i den tyska samhällsdebatten där tonläget har blivit högre och påhoppen fler. Enligt en uppmärksammad undersökning från forskningsinstitutet för yttrandefrihet i Allensbach uppger två av tre tyskar – i väst såväl som i öst – att man måste ”vara mycket” försiktig med vad man säger i offentligheten. AFD-anhängaren Heike Slezak, 74, tycker att det påminner om DDR där invånarna sade vad de tyckte hemma, och en annan sak i offentligheten.

– Det är likadant i dag. Berättar man att man är medlem i AFD riskerar man att förlora jobbet vännerna och splittra familjen, hävdar hon.
Hon bär en t-shirt med texten ”Angie känn fruktan”. Angie är smeknamnet på Angela Merkel, som själv levde halva sitt liv i DDR, och som hållit sig undan hela valrörelsen.
Men när förbundskanslern i mitten av augusti deltog i en frågestund i Stralsund, som ligger i forna DDR och är Merkels hemmavalkrets, gav hon svar på tal till en AFD-politiker som anklagade henne för att ha infört en åsiktsdiktatur.
– Det faktum att du sitter här på första raden och kan ställa din fråga utan att riskera något, det talar emot tesen att du inte kan säga vad du vill, sade Merkel och hyllades för sitt raka svar.
Men Heike Slezak tycker inte att hon blir lyssnad på. Och hon har inget emot att bli kallad Wutbürger, en ilsken medborgare.
– Det är korrekt. Vi är jättearga!

Lina Lund
lina.lund@dn.se

Delstatsval på söndag

Den 1 september väljer Sachsen och Brandenburg delstatsparlament. Delstaterna bestämmer bland annat över skolor, sjukvård, omsorg och naturskydd. Brandenburg styrs i dag av socialdemokratiska SPD och vänsterpartiet Die Linke. I Sachsen styr kristdemokratiska CDU och SPD. Partierna ser enligt opinionsmätningarna båda ut att backa kraftigt.

Opinionsläget

Sachsen:

CDU: 29
SPD: 8
De gröna: 11

FDP: 5
Die Linke: 15
AFD: 25

Brandenburg:
CDU: 17
SPD: 21
De gröna: 14
FDP: 5
Die Linke: 15
AFD: 21

Siffror i procent. Mätningarna utfördes den 19–26 augusti.
Källa: INSA/Bild.
Fakta. Skillnader inom landet

Den öppna arbetslösheten i forna DDR är 6,3 procent, jämfört med 4,7 procent i väst.
Bnp per invånare i östra Tyskland är 70 procent av bnp i västra Tyskland.
Invånare i öst har i genomsnitt 85 procent av den disponibla inkomsten jämfört med invånare i väst.
Enligt drygt fyra av tio österskar är demokrati den bästa styrelseformen. I väst är andelen 77 procent.
Källa: Jahresbericht der Bundesregierung zum Standder Deutschen Einheit 2018, Statistik Arbeitsagentur, Instituts für - Demoskopie Allensbach

Mord kan ha beställts av säkerhetstjänst

ONSDAG 28 AUGUSTI 2019

Ett mord i en park i centrala Berlin har väckt uppståndelse i tyska säkerhetskretsar. Enligt uppgifter i tyska medier kan mordet ha beställts av en utländsk säkerhetstjänst. ”Det kan bära på en enorm politisk sprängkraft”, uppger en källa på utrikesdepartementet för tidningen Der Spiegel.

Berlin.

Det var i fredags som en 40-årig man från Georgien sköts på nära håll i huvudet i centrala Berlin. Han uppges ha varit på väg till fredagsbönen i en moské i stadsdelen Moabit när en förbipasserande man på cykel avlossade de dödande skotten.

Den misstänkte skytten flydde från mordplatsen men kunde senare gripas av polis. Enligt uppgifter i flera tyska medier rör det sig om en 49-årig man från Ryssland som misstänks ha utfört ett beställningsmord, möjligen på uppdrag av en utländsk säkerhetstjänst.

Den misstänkte gärningsmannen mannen ska ha anlänt till Tyskland kort före dådet och är nu anhållen misstänkt för överlagt mord.

Enligt uppgifter till tidningen Der Spiegel övervakar den tyska regeringen utredningen noga eftersom det finns misstankar om att en utländsk säkerhetstjänst kan ligga bakom. ”Visar

det sig att en statlig aktör så som Ryssland ligger bakom dådet så har vi ett nytt Skripal-fall med stora konsekvenser”, uppger en källa för tidningen.
Mordförsöket på den tidigare ryska dubbelagenten Sergej Skripal i Storbritannien utlöste våren 2018 en politisk kris mellan Ryssland och flera västländer. Skripal och hans dotter förgiftades med nervgiftet Novitjok men överlevde dådet. USA och EU är övertygade om att gärningsmannen agerat på uppdrag av den ryska säkerhetstjänsten.
Tyska myndigheter har varken velat bekräfta eller dementera misstankarna om att även dödsskjutningen i Berlin kan ha varit ett beställningsjobb på uppdrag av främmande makt.
Den ihjälskjutne georgiern har bott i Berlin under en längre tid och uppges ha använt sig av flera olika identiteter. Han ska tidigare ha utsatts för flera våldsamma attentat och ansökte 2017 om asyl, men fick avslag. 40-åringen överklagade beslutet och vid tidpunkten för mordet ska han ha väntat på besked om att få stanna i Tyskland, skriver tidningen Der Tagesspiegel.
Med hänvisning till säkerhetskällor uppger tidningen att mannen i ryska underrättelseregister pekats ut som georgisk terroristledare och att han har varit uppsatt på en lista över landets fiender. Även tyska myndigheter har betraktat honom som en potentiell våldsbejakande islamist. Men enligt källor till Der Spiegel ska offret i själva verket ha infiltrerat islamistiska miljöer i bland annat Tjetjenien och försett georgiska och amerikanska myndigheter med hemlig information.

På frågan om huruvida den misstänkte gärningsmannen kan ha agerat utifrån ett personligt motiv är svaret från säkerhetskretsar entydigt nej. Offer och gärningsman ska inte ha känt varandra, och skytten uppges ha agerat ”professionellt”. Vapnet som användes, en Glock 26 med ljuddämpare, är vanligt förekommande inom säkerhetstjänster.

Lina Lund
lina.lund@dn.se

Erik de la Reguera: Mötet kostade lika mycket som hjälpen till Amazonas

ONSDAG 28 AUGUSTI 2019

Kommentar

G7-toppmötet i Biarritz kostade omkring 20 miljoner dollar att arrangera

– lika mycket som de sju ledarna kom överens om att ge till släckningsarbetet i Amazonas. En klimatkompensering för alla regeringsplan, månne? Eller början på en reell politisk omsvängning?
Paris.
Brasilien tackade på tisdagen nej till den finansiella och materiella hjälp som G7-länderna erbjuder länderna i Amazonas-regionen.
Det var inte helt oväntat.
20 miljoner dollar kan låta mycket, men när det handlar om att bekämpa tusentals bränder i världens största regnskog är det en spottstyver. Brasilien är dessutom inte ett fattigt land, och om president Jair Bolsonaro hade haft den politiska viljan skulle han utan problem ha kunnat plocka fram beloppet ur den egna budgeten.
Enbart helgens G7-möte i Biarritz kostade omkring 20 miljoner dollar att arrangera.
Som en jämförelse. Här en annan: Netflix betalar 100 miljoner dollar för rätten till tv-serien ”Vänner”. Varje år.
Greenpeace och andra miljöorganisationer anklagar G7-ledarna för att medvetet erbjuda alldeles för lite pengar. Även FN:s generalsekreterare António Guterres betonar att det kommer att krävas betydligt större insatser för att lyckas stoppa bränderna.
För det handlar inte bara om att släcka och förebygga eldsvådor, det handlar också om att ge miljontals människor på landsbygden en tro på framtiden och en möjlighet att försörja sig utan svedje-bränning och skogsavverkning.
Och det handlar om västvärlden och dess konsumtion – inte minst av nötkött och soja. Som faktiskt driver på avverkningen.
Ändå är de flesta eniga om att det är positivt att skogsbränderna och

klimatfrågan nu hamnat så högt upp på G7-mötets dagordning.
Så innebär detta en omsvängning? Har klimatfrågan till slut börjat tas på allvar av de sju länder som konsumerar oproportionerligt mycket av jordens resurser?
Donald Trump satt inte med vid bordet när de övriga ledarna diskuterade klimatet, men han motsatte sig inte satsningen på Amazonas. Emmanuel Macron sa också att han haft långa och ingående diskussioner med Trump om detta.
I Frankrike framställer nu flera medier G7 som en stor framgång för presidenten. Främst för att mindre framsteg gjordes vad gäller Amazonas, men också för det diplomatiska spelet kring Iran (där Trump antydde att han kunde tänka sig att träffa Irans president, efter att landets utrikesminister överraskande anlänt till Biarritz), handelskriget med Kina (där Trump antydde att han kan avstå från en upptrappning) och den franska beskattningen av it-jättar som Facebook (där Trump antydde att han kanske ändå inte kommer att svara med att straff-beskatta franska viner, som han hotat med tidigare).
Men det enda riktigt konkreta var egentligen hjälpen till Amazonas. Som Bolsonaro nu alltså tackat nej till. Trots detta kan Macron framställa mötet i Biarritz som lyckat, eftersom han lyckats undvika ett fiasko, som det som inträffade vid förra årets G7-möte i Kanada.
Så är det bästa vi kan förvänta oss från västvärldens ledare att de inte bråkar inbördes? Kanske är det så. Själva verkar de iallafall nöjda, dagen efter.

I Storbritannien sprider regeringsvänliga medier som The Telegraph bilden av att Boris Johnson kommit närmare ett avtal med EU och säkrat banden över Atlanten. I USA rapporterar Fox News att president Trump dominerat mötet i Biarritz fullständigt. I Frankrike konstaterar Le Monde att Emmanuel Macron återtagit initiativet i miljödebatten. Och så vidare. De flesta av G7-ländernas ledare verkar se mötet om en framgång. Och visst är det viktigt med diplomati. Att mötas öga mot öga.

Vi andra kanske kan se det som ett litet steg i rätt riktning.

Men den som mot förmodan hade hoppats på massiva insatser mot fattigdomsbekämpning, miljöförstöring eller klimatförändringarna blev tveklöst besviken.

När jag sitter på tåget från Biarritz till Paris, tillsammans med hundratals europeiska regeringstjänstemän, journalister, lobbyister och säkerhetsanställda, kan jag inte undgå att ställa mig frågan: Har vi verkligen tid med det här?

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se

Dela

Fler företag kan ställas inför rätta

ONSDAG 28 AUGUSTI 2019

Analys

Domen som slår fast att läkemedelsjätten Johnson & Johnson bidragit till den dödliga opioidepidemi i USA kommer leda till att fler företag dras inför rätta.

Washington.

Amerikanska läkemedelsföretaget Johnson & Johnson tvingas att betala den fattiga delstaten Oklahoma 572 miljoner dollar, ungefär fem miljarder kronor, för att ha underdrivit risker och överdrivit fördelar med opioider. Det var kärnan i en dom som föll på måndagen. Rättegången var den första i sitt slag, där det amerikanska rättsväsendet prövade om läkemedelsföretag kan ställas till svars för den epidemi som krävt omkring 400 000 amerikanska liv under de senaste 20 åren.

Det sensationella i domslutet är inte själva summan. Oklahoma hade krävt att Johnson & Johnson skulle betala 17,2 miljarder dollar – vad det kommer att kosta att bekämpa epidemin, enligt delstatens uppskattningar. Den mycket lindrigare summan på 572 miljoner dollar fick Johnson & Johnsons aktiekurs att stiga med fyra procent. Marknaden hade uppenbarligen stålsatt sig för ett större belopp.

Det avgörande är i stället den signal som domen skickar till andra delstater och städer. Om domen står sig i högre

instanser skulle den utgöra ett kraftfullt prejudikat, som domare i hela landet kan använda för att ställa läkemedelsföretagen till svars. Om två månader ska en liknande rättegång inledas i Ohio, hjärtat i det amerikanska rostbältet. Företagen har tjänat stora summor på en kris som lamslagit hela regioner och haft enorma ekonomiska, sociala och politiska konsekvenser.

Åklagare i Oklahoma liknade läkemedelsjätten Johnson & Johnson vid en cynisk knarkbaron. Mellan 2000 och 2011 gjorde företagets säljare 150 000 marknadsföringsbesök hos delstatens läkarkår, och framhöll att opioiderna var särskilt lämpade som smärtstillare för kvinnor, tonåringar och krigsveteraner. Utfallet lär kunna driva upp framtida förlikningsbelopp. Flera läkemedelsföretag har valt att ingå uppgörelser i stället för att riskera fällande domar.

Johnson & Johnson tänker överklaga domslutet.

Björn af Kleen
bjorn.afkleen@dn.se

Sydkorea och Japan borde välja viktigare strider än historien

TORSDAG 29 AUGUSTI 2019

Som vanligt började grälet med kriget. Snart fortsatte Sydkorea och Japan att veva med handeln som tillhygge, och nu sveper konflikten med sig säkerhetspolitiska grundstenar för hela Östasien.

Utan tvivel utövade Japan ett grymt kolonialvälde på Koreahalvön under första halvan av 1900-talet. Eftersom Tokyo aldrig var särskilt angeläget att göra upp med sitt imperiums krigsförbrytelser är det kanske inte så underligt att såren är svårläkta. Samtidigt har båda länderna varit nära allierade med USA, som har skyddat deras och hela regionens säkerhet sedan 1945.

I fjol rev Sydkoreas vänsterpresident Moon Jae-In sönder en uppgörelse med Japan som handlar om de tiotusentals kvinnor som tvingades tjänstgöra på den kejserliga arméns bordeller under andra världskriget. Senare beslutade högsta domstolen i Seoul att sydkoreaner som slavade i japanska företag har rätt till kompensation. Enligt Japan avgjordes den saken redan 1965.

Alldeles oavsett synen på historien går det inte att blunda för den inrikespolitiska dimensionen. Moons opinionssiffror sackade, och att drämma till Japan är populärt. Premiärminister Shinzo Abe spelar motsvarande spel på sin hemmaplan.

I sommar har Japan först infört exportrestriktioner på kemikalier som sydkoreanska jättar som Samsung och LG behöver för att göra sina mobiler och tv-apparater. På onsdagen trädde ett mer omfattande beslut i kraft: Sydkorea plockas bort från en lista med särskilt gynnade handelspartner. Inköp av en mängd nyckelprodukter för elektronikindustrin krånglas till.

Inte alls vedergällning, det här gäller nationell säkerhet, påstod Japan. Och det var naturligtvis inte sant.

Sydkorea svarade med egna handelshinder. Bojkott av japanska varor uppmuntras. Turister stannar hemma. Nu har Moon dessutom dragit sig ur ett samarbete om utbyte av militära underrättelser, bland annat kring Nordkoreas kärnvapen- och missil-program. Pakten slöts 2016 på initiativ av USA, ett sätt att hålla koll på Kim Jong-Uns skumma intentioner men också på Kina och Ryssland.

Ingen blev gladare när Sydkorea i helgen körde i gång en förvisso återkommande militärövning. Navet i den är försvar av ett antal obebodda klippöar som även Japan gör anspråk på.

Japan och Sydkorea borde egentligen vara naturliga bundsförvanter, demokratiska länder i en allt annat än vänskaplig omgivning.

Världens största diktatur, det kommunistiska Kina, växer fortfarande ekonomiskt i hög takt och har alla möjliga expansiva ambitioner. Landets militära resurser rustas och blir alltmer sofistikerade, samtidigt som Peking betraktar Öst- och Sydkinesiska havet som sin egendom. Protesterna i Hongkong är en reaktion på försöken att kuva yttrandefrihet och rättsstat, och fånglägren i Xinjiang säger resten om den kinesiska versionen av mänskliga rättigheter. Nordkoreas atombomber är ett hot mot både Sydkorea och Japan. Ryssland har alltid en intrig på gång i närområdet. I denna miljö vore det rimligt om Tokyo och Seoul drog åt samma håll. Japan har satelliter, Sydkorea spioner. I stället ägnas tiden åt urgamla inbördes fejder. Det kommer att skada båda ekonomiskt, men framför allt Sydkorea.

Läget är inte Donald Trumps fel, men hans ande svävar ändå över oredan. Förut hade USA större förmåga att leda sitt östasiatiska nätverk, men framför allt bättre vilja.

Denne amerikanske president driver ett slumpmässigt handelskrig mot Kina. Samtidigt har han hånat USA:s försvarsförpliktelser i Östasien, betett sig som utpressare i handelsfrågor mot sina allierade och övergett Stillahavsländernas frihandelsavtal TPP. Trumps gullande med Nordkoreas diktator gör inte situationen säkrare. Tvärtom, ingen kan lita på någon. Kinas mål är att få bort USA ur regionen. Filippinerna, Vietnam och andra betraktar utvecklingen misstänksamt.

Vita huset borde ägna sig åt långsiktig strategi och göra sitt yttersta för att få Tokyo och Seoul att samla ihop sig och

prioritera rätt. Men det är som bekant inte Donald Trumps stil.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se

Greta Thunberg framme i USA – strejkar utanför FN på fredag

TORSDAG 29 AUGUSTI 2019

Den svenska klimataktivisten Greta Thunberg har nått USA.

Efter två veckors seglats över Atlanten ankrade båten Malizia II utanför New York tidigt på onsdagsmorgonen, lokal tid.

– Jag har kunnat sitta i timmar och bara titta på allt det vackra, säger Greta Thunberg till DN.

New York-Stockholm.

En närmast euforisk stämning präglade hamnområdet på nedre Manhattan i New York inför Greta Thunbergs ankomst. Glädjen och entusiasmen bland de hundratals personer och klimataktivister, de flesta väldigt unga, stod i bjärt kontrast till det gravallvarliga budskapet om klimatkrisens allvar.

– Greta fick mig att inse att vi inte bara kan gå och vänta på att någon annan ska göra något. Även vi barn måste resa oss och bli aktivister, för om tio år är det försent att rädda planeten, säger 13-åriga Sophia Sigro.

Klimatjournalisten David Wallace-Wells, författare till uppmärksammade boken ”Den obeboeliga planeten”, var en av många inflytelserika personer på plats som hoppades få en pratstund med Thunberg under hennes USA-vistelse.

– Jag är nyfiken på att höra vad hon har för plan för att vända sin politiska aktivism till konkret politisk förändring. Men mest är jag bara här för att jag känner djup beundran för det hon åstadkommit, sade Wallace-Wells

Resan över Atlanten har tagit drygt två veckor för Greta Thunberg, som rest tillsammans med sin pappa Svante Thunberg, den svenske filmfotografen Nathan Grossman och två besättningsmän. Hon har själv rapporterat från resan på Instagram och Twitter. Bilder och filmer visar att resan har varit både behaglig – och tuff med mycket hårda vindar. Bekvämligheten har varit minst sagt begränsad med frystorkad mat, obefintlig toalett och britsar att sova på.

– Inför resan ville jag inte föreställa mig någonting. Det kunde ju ha blivit en jobbig resa. Men det blev en positiv överraskning, jag var inte sjösjuk en enda gång. Det var bara skönt att komma ut på havet och vara själv, bortkopplad från allt och alla, säger Greta Thunberg på telefon till DN.
– Och väldigt vackert att se delfiner och allt liv i havet. Och bara havet. Jag kunde sitta i flera timmar och bara titta.
Under onsdagen ankrade Malizia II vid Coney Island utanför New York. Efter tull- och passkontroll väntade presskonferens – dock först efter att tidvattnet gjort det möjligt för båten att gå in i marinan. Efter bara några timmar nära land hade alla intryck gjort Greta Thunberg trött.
– Det är en sådan kontrast mot att vara ensam, att bara se öppet hav och inte ha någon kontakt med människor.
Du måste ha haft mycket tid att fundera. Vad har du tänkt på under resan?
– Jag har tänkt väldigt mycket. Det senaste året har varit så svårt att ta in. Och nu fick jag två veckor att ta in det. Det var skönt. Men det var också skönt att inte tänka på någonting alls.
Det senaste året har Greta Thunberg gått från att vara en okänd svensk niondeklassare – till en av världens mest inflytelserika personer, en titel hon fick av tidningen Time i april. Det som började med en ensam skolstrejk utanför riksdagshuset i Stockholm, har blivit en global klimatrörelse. Trots framgångarna har Greta Thunberg tidigare uttryckt att hon inte är nöjd med utvecklingen.
– Så länge utsläppen ökar har vi inte uppnått någonting, sa hon till DN i samband med att hon gick ut nionde klass i juni.

Greta Thunberg har rest till USA för att delta i FN-mötet Climate Action Summit den 23 september.
Hon har tidigare berättat för DN att hon därefter planerar att delta i FN:s årliga klimatkonferens COP25, i början av december i Santiago, Chile. Greta Thunberg reser utan att flyga, för att minimera sina klimatavtryck.
COP25 i Santiago har ledorden ”Time for action”. Värdlandet Chile skriver på konferensens hemsida att alla länder måste ”öka sina åtaganden för att begränsa den globala uppvärmningen”.
Enligt FN:s klimatpanel IPCC har världens länder mycket kort tid på sig att ställa om: Fortsätter utsläppen på samma sätt som i dag, är den globala koldioxidbudgeten för att klara 1,5-gradersmålet i Parisavtalet slut – på mindre än nio år.

Efter ankomsten till USA väntar nu något dygns vila och återhämtning för Greta Thunberg.
På fredag strejkar hon igen – den här gången tillsammans med sina amerikanska medaktivister utanför FN-högkvarteret i New York.

Martin Gelin
Alexandra Urisman Otto
alexandra.urisman@dn.se

Fakta.

Hållpunkter ur Greta Thunbergs schema - under hösten:
Fredag 30 augusti.
Första skolstrejken i USA. Deltar då i strejken utanför FN-högkvarteret i New York.
Fredag 20 september.
Global klimatstrejk,
Måndag 23 september.

Deltar i FN-mötet Climate Action Summit i New York
Fredag 27 september.
Global klimatstrejk. Till denna strejk har Greta Thunberg och rörelsen Fridays for future uppmuntrat de svenska fackförbunden att delta.
Den 2–13 december.
Deltar i FN:s årliga klimatkonferens i Santiago i Chile
Under resan planerar Greta Thunberg även att besöka Kanada och Mexiko, liksom andra platser i Sydamerika.

Ny lag kan stoppa Huawei i 5g-strid

TORSDAG 29 AUGUSTI 2019

Regeringen lägger på torsdagen fram ett lagförslag som kan användas för att stoppa företag som kinesiska Huawei från att bygga 5g-nätverk i Sverige. Målet är att lagen ska träda i kraft redan i vinter, innan 5g-licenserna auktioneras ut.

Lagförslaget, som avhandlas på torsdagens regeringssammanträde, ska ge större möjligheter att neka en operatör tillstånd

att driva mobilnät om det kan äventyra den nationella säkerheten.
Det ska också gå att återkalla ett redan utfärdat tillstånd och förena ett tillstånd med särskilda krav, exempelvis att inte använda utrustning från en viss leverantör.
– Vi kan utesluta en komponent, en leverantör av komponenter eller till och med en operatör. Vi kan pröva ägarbakgrund. Det gör det också möjligt för Säkerhetspolisen och Försvarsmakten att överklaga beslut i tillståndsfrågor där Sveriges säkerhet aktualiseras, säger digitaliseringsminister Anders Ygeman (S).
Lagförslaget ska ses mot bakgrund av debatten om den kinesiska telekomjätten Huawei, som av vissa länder – framför allt USA – ses som ett säkerhetshot. Dess band till den kinesiska regimen oroar. En kinesisk lag, som kräver av medborgare och företag att bidra till landets - underrättelsearbete, har fått kritiker att betrakta Huawei som en förlängning av landets underrättelsetjänst.
I USA har säkerhetsmyndigheter länge varnat för samarbete med de kinesiska teknikföretagen. Under Donald Trump har retoriken trappats upp ytterligare. Vissa länder har följt efter, medan andra – inte minst i Europa – har varit mer öppna för Huawei.
Anders Ygeman skriver under på att debatten har präglat lagförslaget som nu läggs fram, men vill inte kritisera eller nämna någon särskild aktör.
– Den internationella debatten om 5g-säkerhet har spelat in. Men den här lagstiftningen pekar inte ut något enskilt land eller företag, säger han.

Redan i dag finns vissa möjligheter att återkalla en mobilnätlicens, vilket Post- och telestyrelsen noterar i sitt remissvar. Men den nya lagen ska bli ”betydligt starkare”, säger Anders Ygeman.
Målet är att lagen ska träda i kraft den 1 december i år, en ovanligt snabb behandling. Detta för att den ska vara på plats innan den stora 5g-auktionen drar i gång i början av 2020. Då ska Post- och telestyrelsen fördela viktiga radiofrekvenser som operatörerna kan använda för sin 5g-utbyggnad.
De nya, skärpta reglerna kopplas till just rättigheter till frekvenser och gäller därmed inte bara framtida 5g-nät utan även dagens mobilnät.
Digitaliseringsministern har goda förhoppningar om att lagen ska klubbas i riksdagen snabbt.
– Jag uppfattar att det finns ett brett stöd, säger Anders Ygeman.
En kartläggning som DN gjorde tidigare i år visade att svenska operatörer i hög grad är beroende av utrustning från Huawei. Ingen av de fyra stora – Telia, Tele2, Telenor eller Tre – hade några planer på att välja bort bolaget. Redan då öppnade Anders Ygeman för en lagändring som skulle kunna utesluta en viss leverantör. Huawei har konsekvent tillbakavisat alla anklagelser om spionage.
– Att låta oss som enskild leverantör bli centrum för debatten på grund av ett pågående handelskrig är slöseri med energi och tid. I stället behöver såväl teleoperatörer, tillverkare och myndigheter lägga gemensam kraft på säkerhetsarbetet så Sverige inte tappar tempo i 5g-utbyggnaden, sa Kenneth

Fredriksen, vd för Huawei i Sverige, tidigare i år.
Risken att bli utesluten från stora affärer kan också bli en blåslampa för både leverantörer och operatörer att överväga vilken utrustning de använder, tror Anders Ygeman.
Hur kommer lagen påverka de kommande 5g-auktionerna?
– Jag vill inte spekulera i det, men det gör det i alla fall möjligt att hålla en högre säkerhet och ställa högre säkerhetskrav än med nuvarande lag.
Ser du att man redan då kommer förena tillstånden med extra villkor?
– Det är ett arbete som görs på Post- och telestyrelsen. Men jag utesluter absolut inte det.

Linus Larsson
linus.larsson@dn.se

Fakta. Framtidens mobilnät

5g är nästa generation av mobilnäten. De har redan startats i vissa delar av världen, men i Sverige väntas det dröja till nästa år innan de finns på plats i större skala.
Den nya tekniken ska ge snabbare uppkopplingar, men också öppna för många gånger fler uppkopplade enheter på en viss yta än dagens nät.
Därför talar man ofta om 5g i andra sammanhang än vanliga mobiltelefoner, så som uppkopplade prylar, sensor och maskiner av andra slag.

Uppgifter: Attack med drönare skulle slå ut Hizbollah-anläggning

TORSDAG 29 AUGUSTI 2019

Den misstänkta israeliska drönar-attacken i Beirut i söndags hade som mål att slå ut Hizbollahs anläggning för tillverkning av robotbränsle. Det rapporterar brittiska The Times och israeliska Haaretz.

Uppgifterna kommer av allt att döma från högsta ort i Jerusalem, där premiärminister Benjamin Netanyahu nu varnar den libanesiska Hizbollahmilisen och det iranska revolutionsgardet för att verkställa sina hot om vedergällning:

– Var försiktiga med vad ni säger, och ännu mer försiktiga med vad ni gör. Vi vet hur fiender skall behandlas.

Under det libanesiska nationella säkerhetsrådets sammanträde på tisdagen blottades motsättningar mellan den sunnimuslimske regeringschefen Saad Hariri – Hizbollahs svurne motståndare – och den kristne president Michel Aoun – nära allierad med den Iran-stödda shiamilisen, vars politiska rörelser kontrollerar halva Libanons parlament.

Hariri menar att libanesiska motåtgärder mot Israel är en sak för landets regering och dess reguljära försvar, inte för Hizbollah. Sanningen är dock att den libanesiska riksarmén, stödd och beväpnad av USA och Frankrike, inte är kapabel att besvära Israel.
Israel bombar kontinuerligt depåer i Irak och Syrien där Iran förvarar målsökande missiler på väg till Libanon på landsvägar där de också är mycket utsatta för angrepp. För att undvika detta spill försöker Iran sedan ett par år upprätta fabriker i Libanon för konvertering av ”dumma missiler” till avancerade projektiler som kan träffa israeliska fabriker och flygplatser med precision. En förutsättning för detta är att missilerna drivs med fast i stället för flytande bränsle. Iran sonderar just nu terrängen inför eventuella samtal med USA. Militära attacker eller terrordåd mot Israel av Hizbollah eller av gardet skulle troligtvis försinka sådana närmanden.
En stor del av Netanyahus valkampanj går ut på att han, med Donald Trump i ryggen, håller Iran på mattan. Man får utgå ifrån att han vädjat till sin välgörare i Vita huset att vänta med överraskningar ifråga om Iran tills efter valet den 17 september. Om Trump mot alla odds skulle lyckas mangla fram ett nytt atomavtal med Iran, som också lägger dess missilproduktion under sanktionshot, så vore det en sensationell utveckling som skulle gynna Israel i högsta grad.
Israel förre vice överbefälhavare Yair Golan, som ställer upp i valet på vänsterpartiet Meretz lista, sade på onsdagen att han är orolig för att Netanyahu i sin iver att vinna valet – och lagstifta om immunitet mot åtal för sig

själv – kan komma att dra in landet i onödiga militära äventyr:
– Han har tidigare visat att han har svårt att hålla isär sitt eget bästa och landets.

Nathan Shachar
naranjal@gmail.com

”Dödligt våld mot demonstranter i Papua”

TORSDAG 29 AUGUSTI 2019

Spänningarna stiger i provinsen Papua i östra Indonesien. På onsdagen sköts minst sex demonstranter till döds, enligt en organisation.

Dödsskjutningarna ska ha inträffat när demonstranterna försökte storma ett lokalt myndighetskontor i regionen Deiyai.

– Skjutningarna pågår fortfarande, vi vet inte hur många offren är, säger Markus Haluk, ledare för United Liberation Movement for West Papua som strävar efter provinsens självständighet.
En talesperson för Indonesiens polisväsende avfärdar medierapporterna om dödsskjutningarna som ”provokationer” och säger att endast uppgifter från Papuas polis är trovärdiga.
En militär talesperson i Papua uppger att poliser attackerats med machetes och pilbågar och att en soldat har dödats.
Sedan i förra veckan har tusentals papuaner demonstrerat mot vad de upplever som etnisk diskriminering.
Protesterna inleddes efter att över 40 studenter från Papua fängslats i Surabaya på ön Java för att de böjt en flaggstång under firandet av Indonesiens självständighetsdag.
Därefter har protesterna kommit att innefatta krav på Papuas självständighet och urartat i våldsamheter där bland annat en parlamentsbyggnad och en marknad satts i brand. Indonesiens regering har svarat med att flyga 1200 poliser till provinsen och stänga ner internet på östra Papua.
Papua deklarerade självständighet 1961 efter att ha varit en nederländsk koloni, men Indonesien tog snabbt kontroll över regionen. Rebellgrupper i området har sedan dess krävt självständighet.
TT Reuters

”Mitt liv är ödelagt.” Brudgummen som överlevde IS-massakern är förlamad av sorg

TORSDAG 29 AUGUSTI 2019

Det skulle bli den lyckligaste dagen i deras liv. Över tusen släktingar och vänner var bjudna till bröllopsfesten i Kabul.
En IS-terrorist smög sig in till Mirwais och Roeenas fest och utlöste sprängladdningen han surrat kring kroppen. 92 människor dödades.
DN:s Erik Ohlsson berättar om IS-terrorn i Afghanistan som riskerar att släcka det svaga fredshopp som trots allt tänts.

Det finns fester, och så finns det afghanska bröllopsfester. Extravaganta, påkostade tillställningar som ofta är den enda större festligheten som en afghansk familj ordnar i livet.

Mirwais och Roeenas fest i Kabul var inget undantag. Uppbackade av sina respektive släkter hade den 26-årige skräddaren och hans 18-åriga brud bokat ett stort

bröllopspalats i Darulaman i huvudstadens södra utkanter, nära Afghanistans parlament.
Bröllopspalatsen är ett slags festvåningar. De har neonglittriga fasader, inredning med mycket guldfärg och namn som anspelar på lyx och flärd. Det unga paret hade bjudit in till fest på Shahr-e-Dubai, döpt efter strand- och shoppingparadiset Dubai.
Sent på lördagskvällen den 17 augusti var festen i full gång. Vigselceremonin i moskén var avklarad. Nu langades det fram halstrat lammkött och friterade kycklingbitar, det bälgades Fanta och grönt te och det spelades musik. Män och kvinnor festade separat så som religion och tradition bjuder. Männen dansade till sjumannabandet, kvinnorna satt ned och åt.
Men klockan 22.40 krossades feststämningen och förvandlades till ett inferno av söndertrasade kroppar, rasmassor, tät brandrök och panik.
Bland de nära 1 200 festdeltagarna fanns en person som hade sprängämnen fastsatta på kroppen.
Självmordsbombaren hade ställt sig strategiskt, nära den tunna väggen till kvinnornas avdelning. Detonationen blev oerhört kraftig.
Freshta Farhang, journalist på webbtidningen Khabarnama och dess engelskspråkiga avläggare Reporterly, berättar för DN via telefon från Kabul:
– Jag bor i grannskapet och hörde explosionen. Nyheten spreds snabbt i sociala medier. Inom 20 minuter hade jag en bild av vad som hänt. När vi hade vårt möte på tidningen morgonen efter var alla chockade och bedrövade. Jag fick

uppdraget att försöka intervjua överlevande.
Freshta Farhang mötte bland annat en man som förlorat sin femårige son.
– Sonen var trött och ville gå hem. Sekunderna innan explosionen hade pappan tagit pojken i famnen för att trösta. När bomberna briserade var det barnet som tog smällen. Det enda oskadda som fanns kvar av sonen var ena handen som han stuckit ned i sin pappas byxficka.
Sedan några år tillbaka har våldet och terrorn ökat även i Kabul. Tidigare var den afghanska huvudstaden relativt förskonad från talibaners och andra extremistgruppers terror, tack vare den omfattande säkerheten kring regeringsbyggnader och ambassader.
Men numera lever även Kabuls invånare i ständig skräck för bombterrorn, berättar Freshta Farhang.
– Vi blev väldigt skakade över bomben mot bröllopspalatset. Terrorattackerna brukar riktas mot militärer och officiella byggnader. Det här var ju vanliga, fredliga människor som sparat och satt sig i skuld för att ordna en bröllopsfest.
– De gånger som bröllopsfester har drabbats av bombattacker har det varit på långt ut på landsbygden, då amerikanskt flyg angripit av misstag för att gästerna skjutit i luften för att fira.
Ändå finns det en ond logik i att det var just Mirwais och Roeenas bröllopsfest som attackerades. Det unga paret tillhör den hazariska minoriteten i Afghanistan och de är shiamuslimer, till skillnad från folkflertalet som är sunnimuslimer.
Den sunniextremistiska terrorsekten Islamiska staten (IS) har sedan några år en liten men påtaglig närvaro i Afghanistan. Och det dröjde inte länge innan IS tog på

sig massakern i bröllopspalatset i Darulaman. Den ensamme självmordsbombaren identifierades som Abu Asim al-Pakistani.
IS avläggare i Afghanistan kallas IS-Khorasan (förkortat IS-K). Khorasan betyder bokstavligt talat ”solens hemvist” och syftar på det forna Iran, Turkmenistan och Afghanistan. IS-terroristerna i Afghanistan följer samma mönster som deras likar i Syrien och Irak. De är stenhårt sekteristiska och betraktar alla som inte ställer upp på deras extremistiska sunnimuslimska lära som lägre stående varelser, lovliga att döda. Särskilt utsatta är shiamuslimer och de afghaner som samarbetar med det som kallas för ”ockupationsmakten”, det vill säga president Ashraf Ghanis administration liksom regeringsarmén och polisen.
Dådet inträffade dagen innan Afghanistan skulle fira hundraårsdagen av självständigheten från Storbritannien, och bara en dryg månad innan presidentvalet som ska hållas den 28 september.
Dessutom hotar det upptrappade våldet från IS i Afghanistan ett visserligen svagt och flämtande men ändå fredshopp som tänts i landet.
Den militärt starka och välorganiserade talibanrörelsen förhandlar just nu om en fredsuppgörelse med representanter för de amerikanska styrkor som funnits i Afghanistan i snart 18 år.
USA invaderade Afghanistan hösten 2001 och har haft trupper där sedan dess. ”Kriget mot terrorn”, som den dåvarande presidenten George W Bush förklarade efter 11 september-attackerna, syftar i - Afghanistan till att hindra islamistiska

terrorister från att få permanent fotfäste i landet och därifrån sprida global terror. Men den nuvarande USA-presidenten Donald Trump har, efter att ha vacklat mellan olika uppfattningar, nu bestämt sig för att de amerikanska trupperna – för närvarande cirka 14 000 man – ska dra sig ur Afghanistan. Om så sker kan talibanerna tänka sig att lägga ned vapnen, har deras förhandlare meddelat. Sedan ett drygt halvår tillbaka för talibanerna samtal med USA i Qatars huvudstad Doha.

Det ska sägas att fredssamtalen är trevande och utfallet av dem osäkert. Många afghaner fruktar att talibanerna förhandlingsvägen kommer att skaffa sig ett politiskt övertag som hotar de framsteg som ändå skett på flera områden, främst kvinnors deltagande i samhällslivet.

Shahrazad Akbar, ordförande för människorättsorganisationen Afghanistan Independent Human Rights Commission, skrev nyligen en uppmärksammad debattartikel som publicerades på det amerikanska tv-bolaget CNN:s hemsida. Under rubriken ”Jag vill inte att USA ska schackra med min sons framtid” beskrev Akbar oron över att ett amerikanskt tillbakadragande av trupper kan komma att försämra säkerhetsläget drastiskt i Afghanistan.

Akbars farhåga är att det tomrum som de utländska trupperna skapar i stället fylls av extremister, som IS. Det afghanska IS deltar inte alls i fredssamtalen. Fred och försoning finns inte på deras agenda.

IS-Khorasan etablerades i slutet av 2014, när IS ”kalifat” i Syrien/Irak var som starkast. Liksom IS-terroristerna i Mellanöstern har IS i Afghanistan försökt vinna sympatisörer genom att driva en offensiv och extremt våldstillvänd taktik.

På så sätt har de vunnit över gerillakrigare som tidigare varit anslutna till talibanrörelsen.
Men den hårda kärnan av IS-K antas bestå av utländska terrorister, varav en del har kommit från det nu icke-existerande ”kalifatet” i Syrien och Irak. Trots att IS-K inte har mer än högst 4 000 man i vapen har de kunnat bita sig fast i vissa provinser i Afghanistan, särskilt i Nangarhar som ligger helt nära huvudstaden Kabul.
Freshta Farhang, journalisten som rapporterar om bröllopsmassakern, är själv hazar och shiamuslim. När hon föddes för 23 år sedan styrde talibanerna Afghanistan. På den tiden hade det inte gått att ordna en bröllopsfest som den i - Darulaman.
Efter talibanernas erövring av Kabul i september 1996 publicerades en rad dekret, bland annat ett som förbjöd dans och musik vid bröllopsfester. ”Om förbudet överträds kommer familjens överhuvud att gripas och straffas”, hette det i kungörelsen.
Efter talibanernas fall hösten 2001 ljöd musiken åter fritt i Kabul. Men friheten är inte självklar och Freshta Farhang säger att hon är rädd nu.
– IS försöker riva sönder den sociala harmoni som ändå existerar i Afghanistan. Det var inte bara hazarer och shiamuslimer som deltog i bröllopsfesten i Darulaman. Människor från andra folkgrupper och religioner var också bjudna. Risken är att massakern ökar hatet och misstron mellan olika grupper.
Men nu har Freshta Farhang inte tid att prata längre. Hon har en fullspäckad arbetsdag framför sig. Utredningsläget i bröllopsmassakern ska följas upp. Den ursprungliga dödssiffran – 63 personer –

har skrivits upp till 92 döda. Hundratals är skadade. Dådet har väckt en debatt om säkerheten i nöjeslokaler och om den afghanska seden att bjuda in även förbipasserande på fest – att avvisa någon anses sniket och oartigt.

Mirwais Alani och hans brud Roeena överlevde attentatet. Men flera av deras närmaste släktingar, däribland Roeenas elvaårige lillebror, dödades. Den 26-årige brudgummen mötte tv-journalister i familjens skrädderi några dagar efter dådet. Han är blek, rödögd och fortfarande i chock.

– Mitt liv är ödelagt. Jag skulle vilja skära mig själv i små bitar och dela ut till de sörjande. Men inte ens det skulle göra deras lidande lättare, säger den unge mannen med förtvivlan i rösten.

Erik Ohlsson

Fakta. Fyrtio år av krig

1979. I december inleder Sovjetunionen en invasion av Afghanistan, mördar presidenten och installerar Babrak Karmal, en Moskvatrogen kommunist, som ny ledare.

1980. Oppositionen mot regimen i Kabul övergår till väpnad kamp mot den ryska ockupationen; snart finns över 100 000 soldater i landet. Mujahedin – olika islamiska gerillagrupper – får stöd av bland andra USA, Saudiarabien och Pakistan.

1985. Kriget medför att nära hälften av Afghanistans befolkning blir flyktingar, en stor del av dem i grannlandet Pakistan.

1986. USA förser mujahedingerillan med Stingermissiler som kan skjuta ner sovjetiska helikoptrar. Det får en avgörande betydelse för att krigsutvecklingen går Sovjet emot.

1988. Sovjetledaren Michail Gorbatjov, som har insett att kriget inte går att vinna, går med på fredssamtal med motståndsrörelsen. Pakistan och USA och inleder truppreträtt.

1989. De sista sovjetiska trupperna lämnar landet i februari, konflikten övergår till ett inbördeskrig mellan den Moskvatrogne ledaren Mohammed

Najibullah och mujahedin.
1992. Najibullahs regim störtas, mujahedin intar Kabul. Ett nytt inbördeskrig, mellan krigsherrar, klaner och fraktioner föröder landet ytterligare.
1996. En ny islamistisk rörelse, talibanerna, som har bildats i de afghanska flyktinglägren i Pakistan tar makten i Kabul. En hårdför version av islamisk lag införs, bland annat förbjuds flickor att gå i skolan.
2001. Efter 11 septemberdåden mot USA deklarerar president George W Bush att USA inleder en militär invasion av Afghanistan eftersom talibanerna har vägrat att utlämna Usama bin Ladin, som anses ha legat bakom attackerna. Med stöd av USA intar Norra alliansen i början av november Kabul.
2002. En Natoledd multinationell fredsbevarande styrka – International Security Assistance Force (ISAF) – placeras i Afghanistan på mandat från FN:s säkerhetsråd. Som mest uppgår den till 130 000 soldater.
2005. Hamid Karzai vinner presidentvalet. Kriget mot talibanerna fortsätter, liksom terrordåden i Kabul.
2009. Den nyvalde presidenten Barack Obama beslutar om en ny strategi för Afghanistan som - innebär en truppförstärkning med målet att USA sedan drar sig ur.
2011. Antalet USA-soldater ökar från 30 000 man till 100 000.
2012. Natos toppmöte beslutar att dra bort stridande trupper till 2014.
2014. Presidentval, där de två kandidaterna Ashraf Ghani och Abdullah Abdullah båda hävdar att de vunnit. De gör senare en maktdelning; Ghani blir president och Abdullah ”verkställande chef”.
2016. Obama kungör att 8 400 USA-soldater ska vara kvar på grund av det försämrade säkerhetsläget. Regeringen i Kabul kontrollerar nu knappt 70 procent av landet.
2017. Rapporter om ökad terror från Islamiska staten (IS). President Donald Trump skickar fler soldater till Afghanistan.
2018. Den afghanska regeringen behärskar nu knappt hälften av landet, i övrigt är territoriet omstritt eller under talibanernas kontroll.
2019. I januari förklarar Vita huset att förhandlingar med talibanerna har lett till en principöverenskommelse om att USA-militären ska dras bort och att talibanerna lovar att Afghanistans territorium inte ska få utnyttjas av terrorister.

Kina skärper kontrollen över utländska företag

TORSDAG 29 AUGUSTI 2019

Utländska företag dras nu in i Kinas omfattande system för att betygsätta medborgare och inhemska bolag. Europeiska handelskammaren i Kina varnar för följderna.

– De har skaffat sig verktygslådan för att i framtiden tvinga oss att rätta in oss i det politiska ledet, säger handelskammarens ordförande.

Utländska företag i Kina har sedan en tid börjat bedömas på upp till 300 områden – från skatteinbetalningar och cybersäkerhet till tull- och miljöfrågor – och ska nu klassificeras i Kinas stora social-kreditsystem.

Europeiska handelskammaren i Kina varnar i en rapport för följderna av systemet som ska vara i gång nästa år.

Det här kan betyda liv eller död för enskilda företag. Det är en ingen överdrift att säga att social-kreditsystemet för företag kommer att bli det mest omfattande som skapats av någon regering, påpekar Jörg Wuttke, handelskammarens ordförande.

Wuttke varnar för den nästan totala frånvaron av förberedelser bland europeiska företag i Kina, trots att social-kreditsystemet riskerar att kraftigt störa deras verksamheter.

En annan varning från handelskammaren gäller den lista som kinesiska myndigheter tidigare i sommar meddelat ska upprättas över ”kraftigt misstrodda enheter” (i det här fallet utländska företag) som ska kunna utsättas för sanktioner för till exempel ”hot mot rikets säkerhet”.
”Hot mot rikets säkerhet” är ett vitt begrepp som öppnar för att ledningen i Peking godtyckligt kan straffa utländska företag i politiskt känsliga frågor, anser handelskammaren.
– Kina har skaffat sig verktygslådan för att i framtiden tvinga oss att rätta in oss i det politiska ledet, sa Jörg Wuttke då rapporten presenterades – om hotet han ser för europeiska företag i Kina.
För de utländska bolagen kan höga poäng i klassificeringen innebära lägre skattesatser, mer fördelaktiga krediter och större tillgång till den kinesiska marknaden. Medan låga poäng riskerar att resultera i motsatsen eller till och med böter, sanktioner och svartlistning, enligt rapporten.
Systemet täcker in ett utländskt företags hela verksamhet i Kina. Bedömningen är redan igång, även om den inte kommit lika långt som kontrollen av kinesiska bolag och medborgare.
DN har tidigare rapporterat från Shenzhen i södra Kina där trafikpolisen använder ansiktsigenkännande kameror för att fotografera personer som går mot rött ljus. Bilder på lagöverträdarna dyker genast upp på en skärm vid sidan av vägen för att de ska skämmas.
Kinesiska myndigheter lagrar stora mängder information om sina invånare för att ha möjligheten att använda den i framtiden.

Syftet med det sociala betygssystemet är att skapa en kultur av moraliska värderingar för att samhället ska veta vilka invånare som är att lita på. Så framställs det i kinesiska medier. Gott uppförande ska belönas och opålitligt beteende bestraffas. Minuspoäng kan komma att utgå för en missad återbetalning av ett lån, kritik mot det styrande Kommunistpartiet eller en trafikförseelse.

Ingen vet hur staten slutligen tänker använda informationen, men regimens förhoppning, enligt tidigare dokument, är att systemet ska ge lojala medborgare som skapar tillit i samhället.

Principen i systemet är att invånare som missbrukar förtroendet inom ett område straffas genom att utsättas för restriktioner på en lång rad områden.

Det kan betyda stopp för att låna pengar och förbud mot att boka tågbiljetter eller att resa utomlands.

När nu även utländska företag är på väg att involveras i det kinesiska samhällets betygssystem – med en icke-finansiell kreditvärdering – får den tidigare ordningen med dominerande kreditvärderingsinstitut från västvärlden konkurrens, enligt den Europeiska handelskammaren.

Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se

Fakta. 3,6 miljoner svartlistades 2018

År 2013 blev det först känt att Kina planerade att införa ett social-kreditsystem som skulle stå klart 2020 för att bedöma landets invånare, ekonomiskt, moraliskt och politiskt.

2015 utsågs företag som började samla data, och systemet kom även att inkludera kinesiska företag.
Nästan 3,6 miljoner kinesiska företag sattes upp på svarta listor som förbjöd dem att delta i anbudsförfaranden bara under 2018.
Även utländska företag ska omfattas och riskerar därmed att belönas eller bestraffas – också efter hur deras underleverantörer bedöms. Men trots att 2020 satts som startår för då det sociala betygssystemet ska var fullt utbyggt, hävdar vissa utländska experter att systemet ännu bara är i sin linda.

Källa: DN, South China Morning Post, Financial Times

Donald Trump vill öppna skyddad skog för avverkning

TORSDAG 29 AUGUSTI 2019

USA:s president Donald Trump har gett instruktioner till jordbruksminister Sonny Perdue att undanta Tongass National Forest, en skyddad skog i delstaten Alaskas sydöstra del, från de restriktioner som gäller vid avverkning i det väldiga området, uppger Washington Post.

Ett sådant undantag skulle komma att påverka mer än hälften av det som i dag är världens största och alltjämt intakta tempererade regnskog, rapporterar tidningen Washington Post. Tidningen hänvisar till tre personer med insyn i vad som har avhandlats under diskussioner mellan presidenten och Alaskas guvernör Mike Dunleavy.

Tongass har en yta på närmare 67 600 kvadratkilometer, aningen större än den samlade ytan av landskapen Jämtland, Småland och Närke.

Om undantaget slopas betyder det att regnskogen intill denna nordligt liggande kust mot Stilla havet skulle bli tillgänglig för projekt som skogsavverkning, energi-utvinning och gruvdrift. Skyddet för Tongass, ingående i det som kallas ”den väglösa regeln” (roadless rule), instiftades sent under president Bill Clintons tid i Vita huset och innebär att naturområden får skydd mot exploatering genom att förbud mot vägbyggen gäller.

Donald Trump har personligen visat stort intresse för skogsskötsel, med infallsvinkeln att avverkning ska prioriteras medan naturskydd är av underordnat intresse. Washington Post skriver att Trump har utövat hårt tryck på jordbruksminister Perdue i frågor om skogsskötsel, och då gjort klart att Vita husets syn ska väga tungt vid varje beslut där stora skogsintressen ligger i vågskålen.

En tidigare Trump-medarbetare, som uttalar sig för tidningen på villkor om anonymitet, säger att presidenten ”blivit besatt” av skogspolitik. Om denna besatthet handlar om att skapa jobb i det mycket glest befolkade området – där för övrigt Alaskas huvudstad Juneau återfinns, en småstad med endast 17 500

invånare, omöjlig att nå via landsväg – så är Trump fel ute, skriver tidningen.
Skogen svarar för endast en knapp procent av jobben i sydöstra Alaska (ett område omringat av Kanada), enligt officiell statistik från regionala utvecklingsorganet Southeast Conference. Skaldjursindustrins andel av jobbskapandet i samma område ligger på 8 procent och turismen på 17 procent.
Dan Blanchard, ägare av företaget Uncruise Adventures som erbjuder äventyrsturism, säger att det under 1980-talet var svårt att dölja de stora hyggesområden som dåtidens skogsbruk resulterade i för turister.
– Skogen har kommit tillbaka. Efterfrågan på vildmarksupplevelser och orörda skogsområden har stigit dramatiskt. Vår uppfattning är att det är få platser i världen som utgör vildmark, men att här har vi en sådan – i sydöstra Alaska – och att den nu står under hot, säger Blanchard, som sysselsätter 350 anställda i sitt företag och varje år tar emot 7 000 gästande turister.

Kalle Holmberg
kalle.holmberg@dn.se

Greta är den vuxna i rummet

FREDAG 30 AUGUSTI 2019

Det finns de som är bekymrade över att Greta Thunberg är ”ett barn”. Man borde inte göra så stort väsen av henne, och det hon har att säga, tycks de vilja få oss att inse. Hon borde i lugn och ro hålla klaffen, avsluta sin skolgång och låta de vuxna i världen ta hand om samtalsklimatet och klimatpolitiken.
Men, bortsett från det tveksamma i att kalla en 16-åring för ”barn”, så borde vi kunna enas om att i en värld där alltför många vuxna talar och beter sig och tänker som barn är det glädjande att det finns ett barn som tänker, talar och agerar som en vuxen.
Nu har Greta Thunberg seglat över Atlanten i sällskap med sitt strejkplakat. Det är genial politisk aktivism. Medlet, själva seglatsen, är budskapet, och budskapet är så tydligt att också makthavare i mogen ålder borde ha svårt att missförstå det: Klimatkrisen är så svår att vi kommer att tvingas göra saker på helt andra sätt än hittills och det kommer att kräva att var och en är beredd att utsätta sig för obekvämligheter. Att ta sig till USA i en spartansk segelbåt är något annat än att köpa biljett till en flygande biograf.
Vill Greta Thunberg tvinga oss alla att bli Atlantseglare? Knappast. Men hon vill få oss att se och förstå vad som kan komma

att krävas av oss. Hennes seglats är en smart metafor för kommande systemförändringar.
På samma sätt var den ensamma skolstrejk Greta Thunberg inledde för bara ett år sedan ett skolexempel på slagkraftig politisk pedagogik, en legering mellan handling och ord. Varför ska vi gå i skola för att lära oss mer om hur världen fungerar när de som styr världen negligerar kunskapen och ignorerar vetenskapen?
Bra fråga, måste man säga. Verkligt bra fråga. Det är därför inte svårt att förstå varför den brittiska tidskriften Prospect lät detta ”barn” vara en av 50 kandidater i en omröstning om ”världens viktigaste tänkare” 2019.

Per Svensson
per.svensson@dn.se

Ledare: Löfven måste minnas att än är Polen ej förlorat

FREDAG 30 AUGUSTI 2019

”Än är Polen ej förlorat.” Så lyder titeln på nationalsången för ett hårt prövat land. Texten har varit klart mer passande tidigare i historien – i dag är Polen visserligen fritt och välmående. Men landets demokrati ligger i vågskålen och utvecklingen de senaste åren är minst sagt illavarslande.

När Stefan Löfven på torsdagen tog emot premiärminister Mateusz Morawiecki mötte han en representant för ett parti – Lag och rättvisa – som gjort identitetspolitik till viktigaste valfråga.
Under en stor del av Polens historia har landet plågats under främmande makter. Det är säkert en delförklaring till att nationell identitet, familj och religion dominerar den politiska debatten inför parlamentsvalet i oktober.
Problemet är bara att dessa ”traditionella” värderingar används som vapen i det styrande partiets krig mot den liberala demokratin och den moderna kulturella mångfald som utmålas som dekadent och samhällsfarlig.
I somras kunde Dagens eko rapportera att ett 30-tal polska samhällen stolt betecknade sig som ”fria” från hbtq-ideologi”. Staden Swidnik i östra Polen förklarade sig vara en ”hbtq-fri” stad.
Också historien utsätts för ideologiska reningsbad. För ett par år sedan fick chefen för det nya, påkostade andra världskrigsmuseet i Gdansk sparken, av allt att döma för att hans syn på historien inte stod i samklang med de nationalistiska politikernas ideal.
Ända sedan den oväntade valsegern 2015 har det styrande Lag och rättvisa genom svepande åtgärder försvagat det polska samhällets demokratiska infrastruktur.
Landets mäktiga katolska kyrka, starkt nationalistiskt präglad, har belåtet klappat händerna, även då politik och retorik gått tvärt emot vad Vatikanen predikar.
Regeringen har stärkt kontrollen över offentlig förvaltning, tagit ett fast grepp om public service och angripit det juridiska systemet.

Nu finns det också farhågor för att fria och oberoende medier ska vingklippas. Den ansedda tidningen Gazeta Wyborzca ha vädjat om internationellt stöd för en kampanj på temat ”det finns ingen frihet utan solidaritet”. I ett färskt nyhetsbrev lyfter tidningen fram en nyligen avslöjad skandal med förgreningar in i det styrande partiets absoluta maktcentrum.
Den biträdande justitieministern Lukasz Piebiak tvingades avgå sedan det avslöjats att han varit inblandad i en välorganiserad hat- och förtalskampanj riktad mot domare som kritiserat regeringspartiets försök att ta makten över rättsväsendet.
Inget tyder på att attacken mot institutionerna skulle upphöra om Lag och rättvisa vinner valet i oktober. Tvärtom talar allt för att Mateusz Morawieckis parti skulle utnyttja en seger för att samla ännu mer makt i sina händer.
Samtidigt bör man minnas att Polen ännu inte är Ungern. Än så länge finns oberoende medier, en politisk opposition att räkna med, en livaktig politisk debatt och ett starkt civilsamhälle. Polackerna i gemen är också starkt positiva till såväl Nato som EU. Båda ses som garanter mot vad många fruktar mest av allt, ett ökat beroende av och inflytande från Vladimir Putin.
När Stefan Löfven nu samtalar med sin kollega Morawiecki bör han därför göra det med utgångspunkt i att Polen trots allt ännu inte är förlorat. Han bör med kraft uttrycka den skarpaste oro för landets illiberala politiska utveckling och angreppen mot de demokratiska institutionerna, men samtidigt framhålla hur mycket Polen har att vinna på att vända om från den destruktiva väg landets nuvarande ledare slagit in på. Det är i den brokiga. öppna och toleranta europeiska gemenskapen Polen har en ljus framtid, inte i den nationalistiska intoleransens isoleringscell. **DN 30/8 2019**

Så ska Berlin stoppa hyres-höjningarna

FREDAG 30 AUGUSTI 2019

Berlin. Kraftiga hyreshöjningar och en tilltagande bostadsbrist sätter press på de styrande politikerna i Berlin. Nu planeras för att införa ett hyresstopp och ett maxtak för hur mycket en lägenhet ska få kosta.

Länge var Berlin känt för sina låga hyror och de många lägenheterna som stod tomma efter att ha lämnats vind för våg efter Berlinmurens fall. Även om det fortfarande är billigare att hyra en lägenhet i Berlin än i andra tyska storstäder så har hyrorna gått upp i en rasande takt de senaste åren. Sedan 2008 har genomsnittshyran för nytecknade kontrakt ökat med närmare 90 procent, samtidigt som bostadsbristen har blivit alltmer akut.

Berlins rödgröna delstatsregering har med varierande framgång sjösatt en rad nya regler och åtgärder som ska motverka hyreshöjningarna. Bland annat har staden köpt tillbaka hyresrätter som sålts ut från kommunala bostadsbolag till privata investerare.

Men planen som presenterades i veckan är ännu mer långtgående och har utlöst en häftig debatt. Går förslaget igenom kommer Berlin att införa ett hyresstopp och ett maxtak för hur mycket ett fastighetsbolag ska kunna ta ut i hyra i framtiden. Stoppet ska gälla i fem år och omfatta de flesta hyresbostäder som är

byggda före 2014. Berlins hyresgästförening uppskattar att det rör sig om 1,5 miljoner lägenheter och reglerna ska gälla oavsett om bostaden ligger mycket centralt eller i mer avlägsna förorter.

Hyresnivån kopplas i stället till när huset är byggt, enligt principen ju äldre bostad desto billigare hyra. För lägenheter som är byggda mellan 1991 och 2013 ska bostadsbolaget inte få ta ut mer än motsvarande 80 kronor per kvadratmeter och månad i kallhyra. För de populära sekelskifteslägenheterna blir maxhyran ännu lägre, drygt 60 kronor per kvadratmeter och månad.

– Det är en stoppsignal mot spekulationer, för betalbara hyror och en social stad, sade Berlins bostadsminister Katrin Lompscher från vänsterpartiet Die Linke när förslaget presenterades.

Men kritiker anser att förslaget är orättvist då det gynnar höginkomsttagare som får sin hyra subventionerad genom allmänna medel. Andra pekar på att ett hyresstopp kan leda till att det byggs färre nya bostäder och att rörligheten på bostadsmarknaden minskar.

Om förslaget går igenom ska de nya reglerna börja gälla i början av 2020.

Tyskland tillämpar en relativt fri hyressättning som innebär att fastighetsägaren kan höja hyran kraftigt när en ny hyresgäst flyttar in.

Lina Lund
lina.lund@dn.se

Hårda strider på flera fronter

FREDAG 30 AUGUSTI 2019

På torsdagen pågick skottlossning och granatbeskjutning på gatorna i Aden. Separatister och regeringssoldater strider om kontrollen över den strategiskt viktiga hamnstaden i södra - Jemen.

Samtidigt har terrororganisationerna al-Qaida och IS vänt vapnen mot varandra.

Aden, mångmiljonstaden vid Jemens sydspets, var länge fredad i det långvariga och sårigа inbördeskriget. Så är det inte

längre. Sedan några veckor rasar hårda strider mellan Södra övergångsrådet (STC), som vill ha ett självständigt Sydjemen, och regeringens trupper, som försöker skydda president Abdrrabbu Mansour Hadi.
För snart tre veckor sedan intog STC:s militära gren, al-Hizam al Amni (känd under det engelska namnet Security Belt Forces, SBF) vitala delar av Aden, bland annat presidentpalatset.
I onsdags meddelade regeringens informationsminister, Moammar El-Eryani, att regeringstrupper återtagit flygplatsen och närliggande områden. På torsdagen kom emellertid rapporter från arabiska Sky News att separatisterna inom SBF återtagit hela kontrollen över Aden. Uppgifterna är dock svåra att verifiera och det kan antas att bägge sidor överdriver sina militära framgångar. Vad som däremot står helt klart är att inbördeskriget i Jemen gått in i ett nytt än mer komplext skede, där tidigare allierade nu står på var sin sida i konflikten.
I striderna om Aden får Södra övergångsrådet stöd av Förenade Arabemiraten, som har egenintresse av ett delat Jemen, medan regeringssidan backas upp av Saudiarabien. Förenade Arabemiraten och Saudiarabien är samtidigt allierade i kriget i norra Jemen mot de så kallade huthirebellerna, som sedan år 2014 kontrollerar huvudstaden Sanaa.
Huthierna har ökat aggressionerna mot Saudiarabien den senaste tiden och avfyrat flera missiler mot saudiska mål.
Senast i onsdags rapporterades om en missilbeskjutning mot flygplatsen i kvartsmiljonstaden Abha i sydvästra Saudiarabien, cirka 30 mil norr om

gränsen mot Jemen. Missilen orsakade ingen skada, enligt saudiska myndigheter, men flygplatsen fick tillfälligt stänga.
Utvecklingen komplicerar de pågående fredsförhandlingarna mellan huthierna och regeringssidan. FN:s sändebud Martin Griffiths har varnat för att det finns en överhängande risk för att Jemen splittras, något som ytterligare skulle försvåra den humanitära situationen.
Redan innan krigets utbrott i mars 2015 var Jemen ett av världens fattigaste länder. I dag har sjukhus och skolor tvingats stänga i stor utsträckning, och tre fjärdedelar av landets 29 miljoner invånare är beroende av hjälp utifrån för att klara livhanken.
Samtidigt har de båda terrororganisationerna IS och al-Qaida på Arabiska halvön (Aqap) ökat aktiviteten den senaste tiden. Den brittiska Jemenkännaren Elisabeth Kendall, som noga följer utvecklingen på marken, redovisar på sitt Twitterkonto tolv dokumenterade attacker utförda av IS i Jemen den senaste månaden.
I början av veckan anföll al-Qaida-enheter från Aqap IS-fästen i Bayda i centrala Jemen med artilleri. Minst fem personer dödades i attackerna.

Erik Ohlsson

Fakta. Kriget i Jemen

De shiamuslimska huthierna, lierade med Iran, påbörjade under 2014 en offensiv och tog bland annat kontroll över Jemens huvudstad Sanaa för att få igenom sina krav på ökat inflytande. De fick stöd av Jemens ex-president Ali Abdullah Saleh, som tvingats avgå 2012.
Salehs efterträdare, president Abdrabbu Mansour Hadi, flydde till hamnstaden Aden och senare till Saudiarabien.
I mars 2015 började en Saudiledd militärallians flygbomba huthtiernas ställningar. Sedan dess har

närmare 60 000 människor dödats och tre miljoner har drivits på flykt. Därtill har tusentals dött i kolera.
I december förra året åstadkoms embryot till politisk uppgörelse i Sverige Då undertecknades det så kallade Stockholmsavtalet. Men mycket återstår innan en verklig, hållbar fred förverkligats. Enligt FN står så många som 9 miljoner av Jemens 29 miljoner invånare på randen till svält.
DN

Bolsonaro tvärvänder – inför eldningsförbud

FREDAG 30 AUGUSTI 2019

Brasiliens president Jair Bolsonaro överraskar genom att införa ett eldningsförbud i Amazonas under 60 dagar. Hans agerande kommer efter att experter varnat för att bränderna kommer öka betydligt i september på grund av att torrperioden gör regnskogen allt mer sårbar.
Rio de Janeiro.

De internationella påtryckningarna har gett resultat. Den högernationalistiska ledaren Jair Bolsonaro backar nu på punkt efter punkt. För några veckor sedan kritiserade han Brasiliens rymdforskningsinstitut INPE och ifrågasatte deras trovärdighet när de varnade för det ökande antalet bränder i Amazonas.
Sedan anklagade han miljöorganisationer för att ha anlagt bränderna. Nu tar han till slut till sig av kritiken och undertecknar ett dekret som inför ett totalt eldningsförbud i Amazonas under två månader.
Bolsonaros beslut kommer efter att en av Brasiliens främsta miljöexperter, skogsingenjören och forskaren Tasso Azevedo, varnat för att de redan rekordartade bränderna kommer att växa i september eftersom torrperioden gör regnskogen allt torrare.

I den brasilianska dagstidningen O Globo har Tasso Azevedo skrivit en artikel där han uppmärksammar samhället på att ”Amazonas ännu står inför de värsta bränderna”.
Forskaren menar att den rekordartade skövlingen som utfördes i juli och augusti kommer att orsaka bränder i september och oktober när den skövlade marken torkat ut.
”Den fällda skogen blir som bränsle när den torkar”, skriver Tasso Azevedo.
Han berättar om skövlingens tre steg. Först sågas de största träden ned med motorsåg, sedan spänner skövlarna en kätting mellan två bulldozers som river ned övrig vegetation. När vegetationen torkat upp efter några veckor sätter skövlarna fyr på området.

”Det är grundläggande att vi minskar bränslet för att undvika nya bränder”, menar forskaren.
Sent omsider har också det brasilianska rättsväsendet agerat mot skövlingen som bryter mot skogslagen. En utredning visar att ett hundratal boskapsfarmare längs riksväg BR-163, som korsar Amazonas från norr till söder, kommit överens om att sätta fyr på marken de skövlat.
De valde den 10 augusti och kallade dagen ”Dia de fogo”, eldens dag. Brasiliens riksåklagare säger sig ha bevis för att boskapsfarmarna har ”orkestrerat bränderna”.
I ett av meddelandena i farmarnas chattgrupp står det att ”vi måste visa för Bolsonaro att vi tänker jobba och det enda sättet är att skövla. För att rensa våra betesmarker behöver vi sätta fyr”. Statistik från det brasilianska rymdforskningsinstitutet INPE visar att under den 10 augusti ökade bränderna markant.
De enda undantagen från Bolsonaros dekret om ett brandförbud i Amazonas är ”när bränder är godkända av miljömyndigheter av skäl som rör växtskydd, som en förebyggande åtgärd för att bekämpa bränderna och som en del av traditionellt jordbruk som utövas av ursprungsbefolkningen”.
Brandförbudet ska upphöra i november när regnperioden startar på nytt i världens viktigaste regnskog.

Henrik Brandão Jönsson

Fakta. Amazonas

Amazonas täcker nästan 40 procent av Latinamerika och sträcker sig över nio länder: Bolivia, Brasilien, Colombia, Ecuador, Franska Guyana, Guyana, Peru, Surinam och Venezuela. Mer än hälften av Amazonas ligger i Brasilien.

En fjärdedel av alla jordens arter finns i Amazonas. De senaste 20 åren har 2 200 nya växter och insekter hittats.
Amazonas brukar kallas jordens lungor och innehåller en tredjedel av jordens skog och genom Amazonfloden och dess bifloder 20 procent av jordens rinnande färskvatten.
Enligt Världsnaturfonden har ungefär 20 procent av Amazonas försvunnit de senaste 50 åren.
Källa: AFP

Dela

Profilfången Sentsov förd till Moskva – kan ingå i utväxling

FREDAG 30 AUGUSTI 2019

Moskva. Oleg Sentsov är en av de högst profilerade ukrainska politiska fångarna i Ryssland. Nu har han flyttats från sin straffkoloni på Jamalhalvön till Moskva. I dag, fredag, planeras en fångutväxling mellan Ryssland och

Ukraina. Om Sentsov blir utväxlad är det en sensation.

Filmregissören Oleg Sentsov har flyttats från fängelset Labytnangi på Jamalhalvön till Lefortovo-fängelset i Moskva. Det skriver bland annat den statliga ryska nyhetsbyrån Interfax. Sentsovs advokat har än så länge inte kunnat bekräfta uppgifterna, men att informationen kommer ut på statliga Interfax tyder på att något är i görningen.

Det är alltså möjligt att Sentsov kommer att ingå i den fångutväxling mellan Ryssland och Ukraina som är planerad till fredagen. Ursprungligen har det talats om 33 fångar mot 33. Att något är på gång blev klart redan på onsdagen, då Kirill Vysjinskij, som i Ukraina har anklagats för förräderi, frisläpptes av rätten i Kiev. Vysjinskij är den mest högprofilerade ryska fången i Ukraina, eftersom han leder den ryska nyhetsbyrån RIA Novostis kontor i Kiev.

Få trodde dock att Sentsov skulle ingå. Den ukrainska filmregissören är dömd till 20 års fängelse för att ha organiserat ett terroristnätverk i sin hemstad Simferopol på den av Ryssland annekterade Krimhalvön. Domen har kritiserats av både människorättsorganisationer och västvärlden som politisk.

Sentsov är ukrainsk medborgare och godkände inte den ryska annekteringen av Krimhalvön, där han organiserade och deltog i protestaktioner.

I fjol hungerstrejkade Sentsov i 145 dagar och krävde att alla ukrainska politiska fångar i Ryssland ska släppas. Han har konsekvent vägrat att ansöka om benådning, vilket fram till fångutväxlingen var det enda alternativet att bli frisläppt.

Om fångutväxlingen blir av och Sentsov verkligen ingår blir det en fjäder i hatten för Ukrainas nya president Volodymyr Zelenskyj. Han har tidigt meddelat att hans första prioritet är att få de ukrainska politiska fångarna hem till Ukraina.
Anna-Lena Laurén

Mattarella i nyckelroll när Conte ska bilda regering

FREDAG 30 AUGUSTI 2019

Italiens president Sergio Mattarella har en nyckelroll i de kommande regeringsförhandlingarna. På torsdagen gav han Giuseppe Conte uppdraget att bilda sin andra regering.
Den nya regeringen kommer att bestå av två partier. Det ena är populistiska Femstjärnorna, som är komikern Beppe Grillos lindebarn men som sedan länge

står på egna ben. Det andra partiet är Demokraterna PD som i dag har en ny, lite anonym partiledare: Nicola Zingaretti. Han har sagt att han inte tänker ingå i regeringen.
Tack vare att en rad småpartier lovat att stötta den nya regeringen får den hyfsad majoritet. Men det kommer inte att finnas plats för gräl och flera parlamentariker som hoppar av.
Det sägs att president Mattarella kommer att ge Giuseppe Conte den tid han behöver för att tråckla ihop sin regering. Det talas om att flera personer som inte tidigare varit politiker kommer att ingå. Personer med specialistkompetens som Conte har handplockat.
Under tiden finns president Mattarella tillgänglig för råd och privata konsultationer. Conte har med andra ord en mentor som han kan vända sig till. Sergio Mattarella kan också ha synpunkter på en kommande ministerlista.
Det har hänt att tidigare presidenter sagt nej till en ministerkandidat som han ansett som olämplig eller där det har funnits en uppenbar intressekonflikt.
Vanligtvis är Sergio Mattarella en tyst man som inte uttalar sig i onödan. Men valet att ge Giuseppe Conte ett fullt mandat att försöka bilda regering en gång till är helt och hållet hans. Den italienska författningen ger presidenten stor makt vid en regeringskris.
Presidenten är den som beslutar om huruvida parlamentets två kamrar ska upplösas. Det är även han som utlyser nyval – och det är något som Sergio Mattarella vill undvika till varje pris.
Landets författning, som skrevs efter kriget, har en rad spärrar som ska garantera demokratiska spelregler. Den

viktigaste är att en ny regering måste vinna två förtroendeomröstningar, såväl i kammaren som i senaten, för att bli operativ.
Mattarella är en grå, för att inte säga vithårig, eminens som har fyllt 78 år. Han är född i Palermo och har en fläckfri bakgrund utan stora skandaler. Han har varit minister i flera regeringar och med sin juristexamen trodde han nog att karriären skulle sluta i författningsdomstolen.
Hans äldre bror Piersanti Mattarella var kommunalpolitiker på Sicilien redan på 1960-talet, då fullmäktige var fullproppad med maffians tyngsta män. Piersanti Mattarella utmanade maffian Cosa nostra rejält och uppmärksammades för sitt engagemang mot maffian. Han valdes 1978 till regionens ledare, en roll som kan liknas vid guvernör.
Två år senare mördades han av maffian. Italiens president kommer med andra ord från en familj som betalat ett högt pris för demokratin.
Mattarellas presstalesman liknar honom vid en fotbollsdomare: Han ingriper inte förrän spelet har eller håller på att gå över styr. När allt fungerar som det ska uttalar han sig inte.
I hans jobb ingår att noga läsa alla beslut och alla nya lagar som stiftas. Om de inte är förenliga med författningen – som delar av Matteo Salvinis politik – så har han skickat dem tillbaka till parlamentet för ändringar eller tillägg.
Sergio Mattarella är änkling och bor ensam i det jättelika presidentpalatset som en gång var påvarnas palats i Rom uppe på kullen Quirinalen. 30 olika påvar har bott där. Palatset är enormt – en jämförelse

visar att det är 20 gånger större än Vita huset i Washington.

Peter Loewe
loewepeter@gmail.com

Fakta. Sergio Mattarella

Sergio Mattarella är Italiens tolfte president – mandatperioderna varar i hela sju år. Han valdes av parlamentet den 29 januari 2015.
Demokraternas Matteo Renzi kuppade in honom. Han var ett otippat namn och en kompromiss som både högern och vänstern stöttade.
I hans politiska bagage finns kristdemokraterna, ett parti som gick i graven några år efter den stora mutskandalen ”Rena händer” 1992. Man kan säga att Mattarella är Italiens siste kristdemokrat som sitter vid makten.

Dela

”Salvini begick århundradets dumhet”

FREDAG 30 AUGUSTI 2019

Matteo Salvinis plan var nyval och att sedan få leda nästa italienska regering. Nu hamnar han i stället i opposition. Salvinis hybris kan ha straffat sig, tror bedömare i dag. ”Århundradets dumhet”, skriver en högerkommentator.

Om det berodde på underskattning av motståndaren, bristande politisk erfarenhet eller bara var ett klantigt självmål råder det delade meningar om.

Mycket tyder på att högernationalistiska Legas partiledare hade drabbats av högmod, närt av en opinionsmässig medvind för hans parti (i EU-valen i maj fick Lega 34 procent). Salvini spelade ett högt spel som inte gick hem, konstaterar många bedömare.
Hans plan var att få igenom en misstroendeomröstning mot regeringschefen Giuseppe Conte, sedan driva fram nyval tillsammans med andra högerpartier och till slut gå vinnande ur krisen som ny premiärminister. Men Conte avgick och Femstjärnerörelsen och socialdemokratiska PD gjorde upp om en ny koalition. Salvini hade inte räknat med att hans motståndare skulle gå samman, noterar BBC:s James Reynolds.
”Fråga Salvini varför han begått århundradets dumhet”, säger Vittorio Feltri, tidigare chefredaktör för den konservativa tidningen
Il Giornale, i en radiointervju.

Anders Bolling
anders.bolling@dn.se

Zelenskyjs man ny premiärminister

FREDAG 30 AUGUSTI 2019

Ukraina. Ukrainas nye president Volodymyr Zelenskyj har vind i seglen – och noviser vid rodret. I samband med att parlamentet öppnade i Kiev på torsdagen utnämndes den blott 35-årige Oleksij Honcharuk till landets premiärminister. Honcharuk har redan arbetat med ekonomiska frågor inom regeringen, men endast i tre månader.
Den unge juristen har hittills hållit en låg profil och beskrivs som en doldis. Nyhetsbyrån AFP skriver att han är anhängare av liberala politiska reformer.
TT

Migranter på fartyg får gå i land

FREDAG 30 AUGUSTI 2019

Medelhavet. Italien tillåter hjälpfartyget Mare Jonio med runt 100 migranter ombord att anlöpa italiensk hamn. Beskedet kommer från landets inrikesdepartement. I ett uttalande påpekar man samtidigt att beslutet är ett undantag från det förbud mot hjälpfartyg i italienska hamnar som inrikesminister - Matteo Salvini infört.
Bland migranterna finns minst 20 barn och ett flertal gravida kvinnor som alla överlevde när deras gummibåt dränktes av en våg. Sex personer drunknade.
TT-AFP

Kim Jong-Un mäktigare än någonsin

FREDAG 30 AUGUSTI 2019

Nordkorea. Parlamentet har sagt ja till en ändring i konstitutionen som befäster Kim Jong-Uns roll som landets ledare.
Även om han redan styr landet med järnhand innebär beslutet att han numera formellt innehar rollen som regeringschef tillika överbefälhavare. Med den nya konstitutionen får han bland annat befogenhet att utforma vissa dekret och både tillsätta och återkalla diplomater från sina tjänster utomlands.
Förändringen beskrivs av en Korea-kännare som historisk.
– Genom att ytterligare befästa ordföranden i SAC:s (Kommittén för statliga affärer) auktoritet har Kim Jong-Un blivit den mäktigaste ledaren i Nordkoreas historia, säger Rachel Minyoung Lee på NK News.
TT-Reuters

Belöning om Farc-medlemmar grips

FREDAG 30 AUGUSTI 2019

Colombia. Före detta medlemmar av den colombianska gerillarörelsen Farc hotar med att inleda en ny offensiv efter missnöje med fredsavtalet som slöts 2016. Landets president svarar med att utlysa en mångmiljonbelöning i jakten på upprorsmakarna.

Den tidigare Farc-ledaren Iván Márquez framförde sitt hot i en video, varefter president Iván Duque meddelade att en särskild arméenhet sätts in för att gripa rebellerna.

– Jag har beordrat tillsättandet av en särskild grupp i jakten på dessa brottslingar, sade han i ett uttalande.

TT-AFP

Länder i Europa mister statusen mässlingfri

FREDAG 30 AUGUSTI 2019

Mässling sprids med oroväckande hastighet i världen, så även i Europa. Fyra europeiska länder där sjukdomen tidigare ansetts utrotad förlorar nu sin status som mässlingfria, enligt Världshälsoorganisationen (WHO). Det gäller Storbritannien, Grekland, Tjeckien och Albanien.

– Om inte vaccinering genomförs och upprätthålls i alla samhällen kommer både barn och vuxna att lida i onödan och vissa kommer tragiskt nog att dö, säger Günter

Pfaff vid WHO:s avdelning för mässling och röda hund.
Enligt organisationen rapporterades nästan 90 000 fall av mässling i 48 europeiska länder under årets första sex månader – mer än dubbelt så många än under samma period 2018. 78 procent av årets fall registrerades i Ukraina, Kazakstan, Georgien och Ryssland.
Mässling är en mycket smittsam och potentiellt dödlig sjukdom, men smittan kan förebyggas genom en tvåstegsvaccination. Tidigare har WHO uttryckt oro för en liten men växande rörelse skeptiker som sprider desinformation rörande vaccin.
TT-AFP-Reuters

”Farväl DDR” fördjupar inte historien om diktaturen

FREDAG 30 AUGUSTI 2019

Guido Knopp
”Farväl DDR. Terror, övervakning och vardagsliv i Östtyskland 1945-1989”
Övers. Niklas Lindblad, Lind & Co, 300 sidor
Guido Knopp har producerat mängder av böcker och tv-dokumentärer om framför allt Adolf Hitler och hans innersta cirkel,

men hans många populärhistoriska verk har också behandlat den tyska arméns roll under kriget och Förintelsen, liksom SS:s uppgång och fall.
Han har ibland fått inhösta rätt rejält med kritik från andra historiker. Många har menat att Knopps beskrivningar av den tyska arméns och det tyska folkets stöd för Hitler och nazismen varit alltför överslätande och till och med en smula förlåtande.
I sin bok om forna Östtyskland (”Farväl DDR”) uppehåller han sig framför allt vid fyra av den unga tyska socialistiska statens förgrundsfigurer och förebilder – och här finns mycket lite av förståelse eller förlåtelse:
Walter Ulbricht (DDR:s ledare 1950–1971), Erich Mielke (fruktad och hatad Stasi-chef 1957–1989), Erich Honecker (ledde DDR under två decennier) och Katarina Witt (hela DDR:s älskling – fyrfaldig världsmästare och dubbel olympisk guldmedaljör i konståkning).
Att Guido Knopp inte har något som helst till övers för forna DDR kommer väl inte helt överraskande, men vårt behov av en klarsynt och nykter syn på denna märkliga historiska parentes är ändå betydligt mer påträngande än ännu en ytlig pamflett i ämnet.
Ingen har ju något att invända mot beskrivningen av till exempel Erich Mielke som en sadistisk mördare (hans besatthet av dem som lyckades fly ut ur landet var mer än sjuklig), men det finns ändå vissa historiska förklaringar och viktiga politiska sammanhang som formade män som Ulbricht, Mielke och Honecker, och man kan inte någonsin titta på Östtyskland utan att samtidigt betrakta de

brinnande apokalyptiska ruiner som den tyska fascismen lämnat efter sig.
Det fanns idealister (som inte var stalinister) som uppriktigt och initialt trodde på att DDR var det enda alternativet till fortsatt tyskt storhetsvansinne.
Guido Knopp vill göra det lätt för oss genom att förkroppsliga, och lätt förlöjliga, de östtyska kommunistidealen i fyra företrädare för DDR, men det leder bara till att förminska både förövare och de många som föll offer och fick betala med liv och lidande för den socialistiska statens paranoia och rädsla för sina egna medborgare.
Knopp är som bäst i de rent biografiska teckningarna av Ulbricht, Mielke och Honecker som ungkommunister på 20- och 30-talet, annars doftar det rätt mycket Radio Free Europe från kalla krigets frostigaste period på 70-talet.

Johan Croneman
johancroneman@gmail.com

På söndag, 1 september 2019, då 80-årsdagen av Tysklands anfall mot Polen och andra världskrigets utbrott den 1 september 1939 infaller, genomförs en högtidlig minnesceremoni på det stora Pilsudskitorget i Warszawa.
Flera utländska stats- och regeringschefer medverkar. USA:s Donald Trump ställde in sitt besök i sista stund, på grund av att en orkan är på väg in över Florida. Han ersätts av vice president Mike Pence.
Det största namnet av de utländska gästerna blir nu den tyska förbundskanslern Angela Merkel.

Wanda såg bombplanen komma

LÖRDAG 31 AUGUSTI 2019

– Kriget är det värsta som kan hända, men om man blir angripen måste man ju försvara sig, säger Wanda Traczyk Stawska, 92 år.
För 80 år sedan, som 12-åring, upplevde hon det andra världskrigets första dag i Warszawa då tyskarna fällde bomber över den polska huvudstaden.
Det var i gryningen den 1 september 1939 som Adolf Hitlers nazistiska Tyskland gick till anfall mot Polen. Därmed hade andra

världskriget börjat. Den 17 september - invaderades Polen österifrån av Sovjetunionen, i enlighet med det avtal som Hitler slutit med sin sovjetiska diktatorskollega Josef Stalin.
Kriget kom att bli den största väpnade konflikten i mänsklighetens historia; 61 länder deltog i kriget och upp till 110 miljoner soldater var i strid. Under de sex år som kriget pågick dödades 72 miljoner människor. I absoluta tal var Sovjetunionens förluster störst (27 miljoner döda), medan Polen förlorade störst andel av sin befolkning; 6 miljoner av 36 miljoner invånare.
I ett tal den 22 augusti hade Hitler förklarat krigsmålen för sina generaler: ”Att utplåna Polen måste vara vårt första mål, därför ska ni utan förbarmande döda polska män, kvinnor och barn. Endast så ska vi få det livsrum som vi behöver.”

Wanda Traczyk Stawska var den dagen 12 år. Hon var ett av dessa polska barn som Hitler ville utrota.
Men hon undgick detta öde, och fortsättningen av sitt hittills 92-åriga liv kom hon till stor del att ägna åt att bekämpa nazismen – först med vapen i hand mot ockupanten och sedan politiskt mot den inhemska ultranationalismen i Polen.
– Jag minns det inte som att jag var rädd inför krigsutbrottet. Jag visste ju inte vad krig var för något och kunde inte föreställa mig att något skulle hända oss. Jag var - optimist, för jag var ett gladlynt och lyckligt barn, säger Wanda Traczyk Stawska när vi hälsar på i hennes hus i utkanten av Warszawa.
– Men alla vuxna var mycket sorgsna och oroliga.

Hon har lite svårt att röra sig efter att hon för några veckor föll omkull och skadade en kota i ryggen. Men det har inte påverkat hennes skarpa formuleringsförmåga.
– Jag har ju varit med om värre i mitt långa liv, säger hon och skrattar.
Hon minns den 1 september 1939 i Warszawa mycket väl, då de första tyska bomberna föll över staden. Klockan halv sex på morgonen väcktes invånarna av flyglarm och mullret av tyska Luftwaffes bombplan, som startat från militära flygfält i Ostpreussen.
Under bombningarna i september dödades nära 10 000 människor av de 400 flygplan som lade bombmattor över Warszawa.
– Det blev en hemsk dag, alla var förtvivlade. Tyskarna bombade särskilt sjukhus, vilket var en del av deras fascistiska ideologi om att ”undermänniskor” ska utrotas. Min bästa väninna, en judisk flicka, var tröstlös, det var som att hon förstod vad som väntade. Wandas faster var en av de tusentals Warszawabor som dödades i den första dagens bombanfall. Familjen tvingades tillbringa mycket tid i skyddsrum. Men det var först en dryg vecka in i september, då de tyska trupperna nått Warszawa, som hon fick se vad Hitlers order om att döda utan förbarmande innebar i verkligheten.
– Det var en dag som lämnade djupa spår för resten av mitt liv.
Det som hände var att flyglarmet åter tjöt och alla uppmanades att genast ta sig ner i skyddsrummet.
Men lilla Wanda vägrade. Hennes älskade hund, foxterriern Lalka, släpptes inte in i skyddsrummet.
– Då ville jag inte heller gå ned. Jag stannade hemma med hunden i

lägenheten, och då föll en bomb ned på andra sidan gatan.
Hon sprang ut med hunden i famnen för att se vad som hänt, och såg en kvinna med ett litet barn i famnen rusa ut ur det brinnande huset. De tyska soldaterna sköt mot henne och spädbarnet blev träffat.
– När hon kom över till oss var bebisen bara en söndertrasad blodig massa. Jag är säker på att de medvetet siktade på barnet. Mamman blev också skadad i armen, men jag vet inte om hon överlevde.
Det var då, säger hon, som hon insåg att det inte finns någon nåd i världen. Och att hon snabbt måste bli vuxen, så att hon kunde gå med i motståndskampen mot ockupationen.
Det gjorde hon också snart. Från 1943, då den tyska terrorn rasade som värst och massavrättningar på gatorna tillhörde vardagen blev hon sambandsperson och distribuerade brev över hela det ockuperade Warszawa.
Det var inte vilka brev som helst; den späda 15–16-åriga flickan överlämnade dödsdomar. Den polska motståndsrörelsen lät konkreta personer få veta att de skulle bli likviderade. Domsluten var utfärdade och stämplade av partisanrörelsens underjordiska domstol.
– Jag lämnade dem till sådana som angett eller lämnat ut judar eller polacker till tyskarna, men också uniformerade tyskar som varit särskilt brutala. Jag hade inga problem med det, jag hatade tyskarna för vad de gjorde med oss. Men jag var bara en dödens budbärare.
Fem år senare, när Warszawaupproret utbröt i augusti 1944, var hon en 17-årig soldat med egen k-pist i den polska hemmaarmén. Hon stred i Warszawas centrum, och blev svårt sårad.

– Jag var en vanlig soldat och jag dödade. Kriget är det värsta som kan hända, och ingen kommer ut ur det med rena händer och ingen kommer ut oskadd, om man inte är psykopat. Men efter fem års ockupation visste vi att om vi inte försvarade oss så skulle vi och våra familjer bli mördade. Bara att vara polack var nog för att när som helst kunna bli dödad, som de gjort med judarna tidigare.
Warszawaupproret var då det utbröt, och är fortfarande, omstritt. Många betraktar det som en meningslös, galen handling, medan andra ser det som ett hjältedåd som räddade Polens ära i ett hopplöst läge. Upproret krossades och 30 000 upprorskämpar stupade tillsammans med 160 000 civila.
Som hämnd beordrade Hitler att Warszawa skulle jämnas med marken.
– Vi ville inte dö, men inte heller leva under förhållanden där vi betraktades som ”undermänniskor”. Men allt var en fälla som Stalin hade satt upp för oss. Om vi inte slagits skulle Röda armén ta över – den stod passiv och väntade på andra sidan Wislafloden. Det gjorde den ändå, men senare, när vi alla var döda eller förda till tyska fångläger eller tvångsarbete.
När Wanda återvände till Warszawa efter kriget och tysk fångenskap – till ett Polen som inte var brunt utan rött – gick hon ut gymnasiet, utbildade sig till psykolog och arbetade som lärare.
Hela tiden funderade hon på – var tog min lillebror och alla som jag älskade vägen, var är gravarna som de vilar i?
Hon engagerade sig i arbetet för att skapa en kyrkogård för de som dött under Warszawaupproret, såväl soldater som civila. Det skulle ta årtionden av arbete att

söka igenom massgravar, exhumera kvarlevor och samla namn på stupade och saknade.
Nu finns kyrkogården, med 104 000 gravar, av vilka 80 000 är civila som dödades under upproret. Det är grundat på en skattning som har gjorts genom att man vägde stoftet i massgravarna och gjorde en beräkning av antalet stupade. En stor del av dem är anonyma, men de har fått sin sista vila.
Begravningsplatsen blev möjlig att inviga först efter att friheten kommit efter kommunismens fall 1989. Men nu är hon orolig för att Polen, sedan fyra år styrt av det högernationalistiska partiet Lag och rättvisa, går åt fel håll igen.
Hon har trots sin ålder deltagit i demonstrationer och sittstrejker i parlamentet mot regeringens snålhet mot lärare, sjuksköterskor och andra grupper som hon inte anser får tillräckligt betalt.
– Det är otäckt och farligt att några av de värsta idéerna som ledde till andra världskriget har levt upp igen. Att det ska hända i vårt land, som genomled fascismen, denna människofientliga idé som inte erkänner att alla har lika rättigheter, oavsett hudfärg, religion eller sexuell läggning. Det var det vi slogs för i upproret, för att vi inte skulle bli som de tyska nazisterna.
Hon hinner också bekymra sig för utvecklingen i Europa.
– Nu är jag gammal och har ju inte så många år kvar, men det finns så mycket att göra! Ryssland försöker splittra upp EU, eftersom de inte kan rå på en europeisk enighet, men kan svälja länderna en och en. Allra viktigast är att se till att det aldrig blir krig igen.

Wanda Traczyk-Stawska var 12 år när Nazityskland anföll Polen.
Michael Winiarski

Den 23 augusti 1939 skrev Nazityskland och Sovjetunionen under den så kallade Molotov-Ribbentroppakten där länderna lovade att inte angripa varandra.
Samtidigt hade tyskarna mobiliserat stora styrkor vid gränsen mot Polen.
Den 29 augusti ställde Hitler en rad krav på polackerna, bland annat att omedelbart ge upp Danzig, dagens Gdansk.
På kvällen den 31 augusti genomförde tyska SS-soldater en attack mot en radiostation i Gleiwitz, tio kilometer från gränsen till Polen. Soldaterna låtsades vara polacker, och angreppet användes av Tyskland som förevändning för en invasion.

Strax före klockan 05 den 1 september inleddes det tyska anfallet mot Polen – från norr, väster och söder.
Den 3 september förklarade Storbritannien och Frankrike krig mot Tyskland. Fem dagar senare nådde tyskarna Warszawa, och den 17 september invaderade Sovjetunionen östra Polen.

”Silverhåren” ställer upp för demonstreran-de ungdomar

LÖRDAG 31 AUGUSTI 2019

De är veteraner från Hongkongs förra stora protestvåg, paraplyrörelsen. Nu samlar ”silverhåren” in kläder och hjälmar för att hjälpa ungdomarna som går i frontlinjen för sommarens protester i Hongkong.

I Hongkong stödjer vi varandra, berättar de när DN träffar dem i Mong Koks affärskvarter.

I helgen väntas nytt kaos i Hongkong. Tre aktivister har under veckan gripits och en planerad demonstration på lördagen fått nej av polisen. Nu kokar det av ilska i protestleden. Spänningen är hög efter förra veckans sammandrabbningar, då polisen för första gången drog vapen.

Längst fram i protestledet går arga, unga, maskerade demonstranter. De är oroliga för sin framtid och tycks villiga att ta stora risker i sin kamp mot polis och regering.

Men de står inte ensamma. I bakgrunden stöttar många äldre deras kamp. I marscherna som samlat miljontals människor deltar alla generationer och de äldre, ”silverhåren” som de kallas, har haft sina egna protester där de fördömt - polisens våld mot unga.

Ett videoklipp där en äldre kvinna ilsket skriker på kravallutrustad polis att - upphöra med våldet mot ungdomarna fick

snabb spridning i sociala medier där kvinnan målades ut som en hjälte.
– Här i Hongkong ställer vi upp för varandra, säger Benedict Ng, drygt 80 år, samtidigt som han sätter upp en lapp med texten ”Fight for the freedom of next - generation”.
Han tillhör en grupp äldre människor som varje dag från sju på morgonen till elva på kvällen samlas på en av de livliga affärsgatorna i området Mong Kok.
Intill deras hemmasnickrade stånd med fällstolar, plakat och ett bord pågår kommersen för fullt. Mong Kok har av Guinness rekordbok utsetts till världens livligaste affärsområde. Här finns hela kvarter med butiker som bara säljer joggingskor, mediciner eller teknikprodukter.
Förhoppningen är att få de shoppande och turisterna att stanna upp och lyssna till protesträrelsens krav i några minuter.
Benedict Ng och de andra är luttrade demonstranter. För fem år sedan ockuperade de exakt samma plats efter att ha fösts bort från en gata intill. Då var de en del av Paraplyrevolutionen som krävde ökad demokrati. Intill sin vägg pyntad med politiska budskap har de satt upp en vägskylt med namnet ”Democracy street”.
De ville ha makt att välja sina politiker i fria val. Den gången ledde inte protesterna till någon förändring.
Nu hoppas de och tror att ungdomarna ska ha större framgång. Och de gör vad de kan för att hjälpa dem i deras kamp.
– Om vi inte agerar får vi inte igenom några förändringar, säger Benedict Ng.
Vid ett bord sitter en dam som vill vara anonym men som de andra skrattande

kallar ”Fat-fat”. Hon viker ihop kläder som hon sedan packar i kassar. Efter protesterna brukar de svartklädda unga demonstranterna byta kläder på - tunnelbanan för att inte bli identifierade av polisen.
– Om de behåller kläderna på, som de har protesterat i, kan de skadas, säger Fat-fat och lägger ner en tröja i en kasse.
Fat-fat packar också kassar med donerade hjälmar, bunttrådar, skyddsglasögon och vatten. Allt som kan hjälpa till i protesterna.
De vet att de står inför en mäktig motståndare, Kina som Hongkong tillhör sedan 1997. Men de vägrar vara rädda.
– Om vi är rädda, trampar de på oss. Vi kanske inte har så mycket makt, men vi har hjärta.
Att de inte drar sig för att utmana den kommunistiska ledningen illustreras bland annat av att de har satt upp en bild av Nalle Puh. Det kan tyckas oskyldigt. Men här döljer sig ett djupare budskap. Den snälla, lite saktfärdiga björnen har utseendemässigt liknats vid den kinesiske ledaren Xi Jinping. Han gillar inte att bli förlöjligad och numera är Nalle Puh censurerad i Kina.
Det är just den typen av maktutövande som Hongkong-borna befarar ska drabba även dem. De ser framför sig hur Hongkongs speciella status, som utlovades vid överlämnandet från Storbritannien, är på väg att försvinna, att det oberoende rättsväsendet gröps ur och att yttrandefriheten begränsas. Att en dag en figur som Nalle Puh censureras.
Protesterna är nu inne på sin tredje månad. Våldet blir allt grövre och tårgasröken har legat tät över många områden i Hongkong. Demonstranterna

har ockuperat flygplatsen, tagit sig in i parlamentet och skändat den kinesiska flaggan. Det äldre gardet gillar egentligen inte de våldsamma inslagen.
– Ibland gör de dåliga saker. Vid flygplatsen där en man slogs ner sa vi ”gör det inte”, säger en kvinna som kallar sig Wendy.
Men de förstår frustrationen och betonar gång på gång att de står tillsammans med ungdomarna i kampen.
Någon lösning på konflikten syns ännu inte. Hittills har Hongkongs politiska ledare Carrie Lam vägrat gå med på demonstranternas krav. Samtidigt har retoriken från Kina hårdnat. Den 1 oktober i år firar Folkrepubliken 70 år. Frågan är om centralregeringen tillåter att att minnesdagen störs av protester i Hongkong.
Hotet om att Kina går in och våldsamt slår ner på protesterna är ständigt närvarande. Men tonen i proteströrelsen är kaxig.
– Kina har makt, polis och militär. Men vi har hjärta. Vill de döda oss, så döda, säger Wendy och upprepar ett uttalande vi hör från många Hongkong-bor.

Fakta. Planerad lag utlösande faktor

Demonstrationerna i Hongkong började i juni som en protest mot att regeringen planerade att införa en lag som tillåter utlämning av misstänkta brottslingar till Fastlandskina.
Lagen har lagts på is, men demonstranterna kräver att den skrotas helt. Därutöver har de följande fyra krav:
1 Att protesterna inte rubriceras som kravaller, vilket kan ge hårda straff.
2 Att de som gripits i protesterna släpps.
3 En oberoende utredning om polisens agerande under protesterna.
4 Allmän rösträtt i valet av Hongkongs högsta politiska ledare (chefsminister) och av ledamöterna i den högsta politiska församlingen.

Stor förvirring råder kring utväxlingen av fångar mellan Ryssland och Ukraina

LÖRDAG 31 AUGUSTI 2019

Analys

Moskva. Den planerade fång-utväxlingen mellan Ryssland och Ukraina utvecklades till en fars. De ukrainska myndigheterna gick ut med motstridiga besked flera gånger under fredagen – tills säkerhetstjänsten meddelade att utväxlingen inte alls skulle bli av i går.

Först säger den ukrainska riksåklagaren: Fångutväxlingen är avslutad.

Sedan säger den ukrainska presidentadministrationen: Fångutväxlingen är inte avslutad.

Därefter meddelar den ukrainska säkerhetstjänsten: Fångutväxlingen blir inte av i dag (på fredagen).

Kreml? De sade ingenting.

Att ukrainska myndigheter går ut med motstridiga besked är inte nytt. Det har skett flera gånger och handlar ofta om enskilda personers behov av att profilera sig.

Den här gången började det med att den färska riksåklagaren Ruslan Rjabosjapka

gick ut med ett meddelande på Facebook om att de 24 sjömännen som olagligt greps i Kertjsundet ifjol, filmregissören Sentsov och de övriga politiska fångarna redan var på väg hem till Ukraina.
På förmiddagen avvisade sedan den ukrainska presidentadministrationen uppgifterna och sade att processen fortfarande pågår.
”Det stämmer inte att den är avslutad. Det är inte första gången vi råkar ut för ett informationskaos, där man hänvisar till icke bekräftad information eller olika ”källor”. Vi ber allmänheten att sätta sig in i följderna av desinformation”, skrev president Volodymyr Zelenskyjs stab på Facebook.
Därefter meddelade den ukrainska säkerhetstjänsten SBU att fångutväxlingen inte alls skulle bli av den 30 augusti.
Enligt pressekreteraren Jelena Gitljanskaja går allt enligt planen, men några slutgiltiga datum för när utväxlingen ska äga rum har inte slagits fast.
Under tiden har de ryska myndigheterna inte sagt ett ord.
Att fångutväxlingen var planerad till den 30 augusti har bekräftats av många källor. Ändå vet vi det inte med säkerhet, inte heller hur stor skada den ukrainska riksåklagaren ställde till med då han lade ut felaktig information.
Men att de ukrainska myndigheterna ständigt skjuter sig i foten såg vi redan i fallet Babtjenko 2018 (då SBU ljög om att den ryska journalisten Arkadij Babtjenko hade mördats i Kiev).
Det är många som vill ta åt sig äran för denna fångutväxling. Ingen kan ändå förneka att den knappast hade varit möjlig utan Ukrainas nya president Volodymyr

Zelenskyj. Han har från första början meddelat att fångutväxlingen är prioritet nummer ett. Zelenskyj har också helt och hållet undvikit den krigsretorik som var hans företrädare Petra Porosjenkos - varumärke.
Den mest profilerade ukrainska fången, filmregissören Oleg Sentsov, sitter enligt uppgifter i Echo Moskvy fortfarande kvar i Butyrkafängelset i Moskva. Att han flyttades dit är ett av många starka indicier, som tyder på att utväxlingen verkligen planerades.
Om Sentsov och de 24 sjömännen verkligen släpps är det en stor fjäder i hatten för Zelenskyj.
Men vi vet fortfarande inte när det blir. Eller om det blir av. Risken för att de känsliga förhandlingarna nu har blivit störda är stor.
Anna-Lena Laurén

McDonald's bojkottas för halal-slakt

LÖRDAG 31 AUGUSTI 2019

McDonald's har hamnat i blåsväder i Indien. Hindunationalister uppmanar till bojkott sedan det blivit känt att snabbmatkedjan tillämpar muslimsk halal-slakt. Matvanorna i Indien har blivit en politiskt laddad fråga, där spänningarna ökar mellan hinduer och den stora muslimska minoriteten.

Den senaste veckan har budskapet #boycottmcdonalds trendat i sociala medier i världens näst folkrikaste land. Det började med att McDonald's som svar

på en fråga skrev på Twitter att alla McDonald's-restauranger är halalcertifierade.
Reaktionerna lät inte vänta på sig, rapporterar tidningen India Today. Sociala medier svämmade över av ilskna kommentarer om valet av slaktmetod. Varför används inte den hinduiska slaktmetoden jhatka i ett land där den hinduiska befolkningsmajoriteten uppgår till en miljard. Vid halal-slakt töms djuret på blod genom ett snitt på halspulsådern. Jhatka innebär att djurens huvud huggs av.
Enligt indiska medier har bojkotten hörsammats av många och debatten är fortsatt högljudd.
Det enda kött som serveras på McDonald's i Indien är kyckling. Förklaringen är religiöst betingad. Många hinduer anser att kon är en gud och undviker därför nötkött medan den muslimska befolkningen inte äter fläskkött.
Sedan flera år sveper en hindu-nationalistisk våg över Indien och premiärminister Narendra Modi har anklagats för att elda på motsättningarna - mellan hinduer och muslimer. En konsekvens är att matvanorna har blivit politiskt laddade. En majoritet av landets delstater har infört förbud mot nötslakt, vilket slår hårt mot den muslimska befolkningen som uppgår till nästan 200 miljoner.
I flera uppmärksammade fall har köttförbudet lett till att extrema krafter inom den hindunationalistiska rörelsen attackerat och dödat människor som misstänks ha ätit nötkött. Så kallade ko-aktivister patrullerar vägarna för att stoppa fordon som misstänks innehålla kor som smugglas eller är på väg att slaktas i hemlighet.

Mia Holmgren
mia.holmgren@dn.se

Greta Thunberg skolstrejkade vid FN-skrapan

LÖRDAG 31 AUGUSTI 2019

Under fredagen demonstrerade Greta Thunberg tillsammans med hundratals skolstrejkande ungdomar i New York. – Greta betyder mycket för oss, säger 16-åriga Sophie Anderson, en av arrangörerna.

ANNONS:

Efter en femton dagar lång seglats över Atlanten anlände den svenska klimataktivisten Greta Thunberg till New York på onsdagen.

På fredagen demonstrerade Greta Thunberg utanför FN:s högkvarter i staden tillsammans med skolstrejkande ungdomar. I mitten av folksamlingen satt Greta Thunberg med ett plakat med det - sedvanliga budskapet ”Skolstrejk för klimatet”.

– Vi är ostoppbara, en bättre värld är möjlig, skanderade ungdomarna.

Strax efter klockan 17 svensk tid började folksamlingen marschera norrut på Manhattan.

En av arrangörerna bakom skolstrejken i New York är 16-åriga Sophie Anderson från Brooklyn.

– Greta betyder mycket för oss. Hon representerar hopp. Som klimataktivist ställs vi inför en del skrämmande saker, som att människor inte tror på

klimatförändringar men det faktum att en 16-årig tjej från Sverige kan ena miljontals människor världen över är otroligt inspirerande, säger hon.
Sophie Anderson tror att världen nu befinner sig vid en vändpunkt när det gäller klimatfrågan.
– Vi är framför FN eftersom det är en symbol för alla länders samarbete, och alla länder måste engagera sig i det här.

Agnes Laurell
agnes.laurell@dn.se

Dela

Den gamle diktatorn väcker nostalgi

LÖRDAG 31 AUGUSTI 2019

jorden runt

Hosni Mubarak satt nära trettio år vid makten i Egypten. Han störtades år 2011. De sista åren präglades av förtryck och stagnation. Ändå finns det en växande längtan tillbaka till Mubaraks tid.

Det finns nästan fyrtio miljoner Facebookanvändare i Egypten. 3,3 miljoner av dem följer en sida som, fritt översatt, heter ”Jag beklagar, herr president”.

Presidenten i detta fall är Hosni Mubarak, som avgick efter massiva missnöjesyttringar i februari 2011. I huvudstaden Kairo samlades miljontals människor och sjöng ut mot maktmygel, polisvåld och personkult.
Men åren efter revolutionen har inte varit nådiga. Mubaraks efterträdare, islamisten Mohammed Mursi, störtades i en militärkupp år 2013. Efter Mursi kom den tidigare fältmarskalken Abdelfattah al-Sisi, en man som beskrivits som ”Mubarak 2.0”.
Den gamle fältmarskalken slår ned på alla protester och kastar misshagliga journalister i fängelse. Ekonomin går kräftgång och al-Sisi krattar i manegen för att ändra i grundlagen och kunna sitta kvar vid makten till år 2030. En betydligt längre tid än hans folkvalda mandat tillåter.
Det är i ljuset av detta som egyptierna lite till mans och kvinns tänker tillbaka på Mubaraks tid och börjar fundera om det verkligen var så illa då.
När Mubarak avgick åtalades han för korruption och för övervåld mot demonstranter. Samtidigt drabbades han av ohälsa och fick tillbringa lång tid på sjukhus för bland annat hjärtbesvär och njurlidande. I mars 2017 frikändes ex-presidenten från sina brott och han kunde flytta tillbaka till sitt lyxresidens i Heliopolis.
Facebookkontot excellerar i bilder på den nu 91-årige Mubarak som med mild blick tittar in i kameran, ompysslad av sin trogna hustru Suzanne. Långt från den formelle och fyrkantige despot han framställdes som i sin krafts dagar.
Men i al-Sisis Egypten är det inte riskfritt att gulla ens med gamla envåldshärskare

och islamistjägare som Mubarak. Det fick en av Facebookgruppens administratörer erfara i somras när han publicerat ett tal där Mubarak kritiserar Internationella valutafonden (IMF).
Administratören, Karim Hussein, greps av säkerhetspolisen och anklagades för att ”sprida falska nyheter”. Till saken hör att Abdelfattah al-Sisi omsorgsfullt har underkastat sig IMF:s medicin för att komma tillrätta med den haltande egyptiska ekonomin: avskaffat subventioner, privatiserat och släppt valutaregleringar.
Men hittills har succén uteblivit. Så egyptierna knyter näven i fickan, vänder på slantarna – och postar nostalgiskt på Facebook.
Erik Ohlsson

Ryssland: Eldupphör i Idlib

LÖRDAG 31 AUGUSTI 2019

Syrien. Syriska regeringsstyrkor kommer att inleda ett ensidigt eldupphör i den syriska provinsen Idlib från lördag morgon, meddelar det ryska försoningscentret.
Enligt uttalandet är syftet att stabilisera situationen i Idlib, och rebeller uppmanas att ”överge beväpnade provokationer och ansluta sig till fredsprocessen”.
Den syriska militären har genomfört en omfattande offensiv i Idlib de senaste veckorna. Det är rebellernas sista starka fäste efter drygt åtta års krig.
TT-AFP

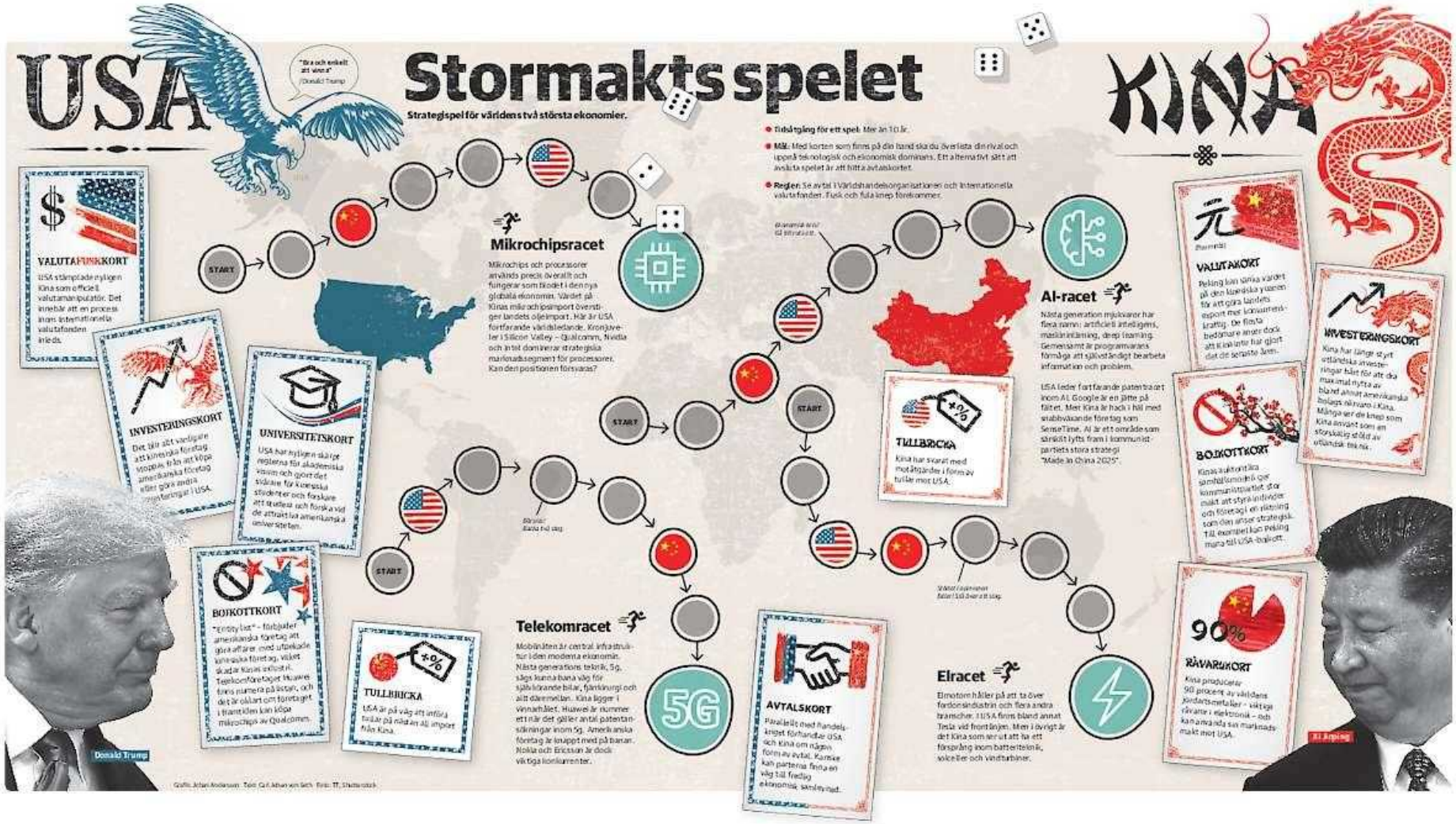
USA
"Det är enkelt att vinna"
/Donald Trump
Stormaktsspelet
Strategispel för världens två största ekonomier.
KINA
Tidsåtgång för ett spel: Mer än 10 år.
Mål: Med korten som finns på din hand ska du överlista din rival och uppnå teknologisk och ekonomisk dominans. Ett alternativt sätt att avsluta spelet är att hitta avtalskortet.
Regler: Se avtal i Världshandelsorganisationen och internationella valutafonden. Fusk och fula knep förekommer.
START
VALUTAPUNKKORT
USA stämplade nyligen Kina som officiell valutamanipulatör. Det innebär att en process inom internationella valutafonden inleds.
INVESTERINGSKORT
Det blir att vanligare att kinesiska företag köpande från att köpa amerikanska företag eller göra andra investeringar i USA.
UNIVERSITETSKORT
USA har nyligen skärpt reglerna för akademiska visum och gjort det svårare för kinesiska studenter och forskare att studera och forska vid de attraktiva amerikanska universiteten.
BOJKOTTKORT
"Entity list" – förbjuder amerikanska företag att göra affärer med utpekade kinesiska företag, vilket skadar Kinas utbyte vi. Telekomföretaget Huawei finns numera på listan, och det är oklart om företaget i framtiden kan köpa mikrochips av Qualcomm.
TULLBRICKA
USA är på väg att införa tullar på nästan all import från Kina.
Mikrochipsracet
Mikrochips och processorer används precis överallt och fungerar som blodet i den nya globala ekonomin. Värdet på Kinas mikrochipsimport överstiger landets oljeimport. Här är USA fortfarande världsledande. Kronjuvelen i Silicon Valley – Qualcomm, Nvidia och Intel dominerar strategiska marknadssegment för processorer. Kan den positionen försvaras?
Telekomracet
Mobilnätten är central infrastruktur i den moderna ekonomin. Nästa generations teknik, 5g, sägs kunna bana väg för självkörande bilar, fjärrkirurgi och allt däremellan. Kina ligger i vinnarhälet. Huawei är nummer ett när det gäller antal patentansökningar inom 5g. Amerikanska företag är knuppt med på banan. Nokia och Ericsson är dock viktiga konkurrenter.
5G
AVTALSKORT
Parallellt med handelskriget förhandlar USA och Kina om någon form av avtal. Kanske kan parterna finna en väg till fredlig ekonomisk samlevnad.
TULLBRICKA
Kina har svarat med motåtgärder i form av tullar mot USA.
AI-racet
Nästa generation mjukvaror har flera namn: artificiell intelligens, maskininlärning, deep learning. Gemensamt är programvarans förmåga att självständigt bearbeta information och problem.
USA leder fortfarande patentracet inom AI. Google är en jätte på fältet. Men Kina är hack i häl med snabbväxande företag som SenseTime. AI är ett område som särskilt lyfts fram i kommunistpartiets stora strategi "Made in China 2025".
Elracet
Elmotorn håller på att ta över fordonsindustrin och flera andra branscher. I USA finns bland annat Tesla vid frontlinjen. Men i övrigt är det Kina som ser ut att ha ett försprång inom batteriteknik, solceller och vindturbiner.
VALUTAKORT
Peking kan sänka valutan på den kinesiska yuanen för att göra landets export mer konkurrenskraftig. De flesta bedömare anser dock att Kina inte har gjort det de senaste åren.
INVESTERINGSKORT
Kina har länge styrt utländska investeringar hårt för att dra maximal nytta av bland annat amerikanska bolags nätverk i Kina. Många ser de knep som Kina använt som en storskalig stöld av utländsk teknik.
BOJKOTTKORT
Kinas auktoritära samhällsmodell ger kommunistpartiet stor makt att styra individer och företag i en riktning som den anser strategisk. Till exempel kan Peking manga till USA-bojkott.
90%
RÅVARUKORT
Kina producerar 90 procent av världens jordartsmetaller – viktiga råvaror i elektronik – och kan använda sin marknadsmakt mot USA.
Donald Trump
Xi Jinping
Grafik: Johan Andersson. Text: Carl-Johan von Sech. Foto: TT, Shutterstock

Maktkampen som kan klyva världsekono-min

LÖRDAG 31 AUGUSTI 2019

Donald Trumps offensiv mot Kina handlar ytligt sett om handelsunderskott och tullnivåer. Den underliggande klyftan rör något större: makten över framtidens industri. Upptrappningen kan leda till att världsekonomin klyvs. Eller att USA isoleras.

Börserna i USA och Europa rasade förra veckan efter en av Donald Trumps hittills mest otyglade bärsärkagångar på Twitter. En av nyckelformuleringarna löd: ”Vi behöver inte Kina och skulle, ärligt talat, klara oss mycket bättre utan dem.” Presidenten och hans rådgivare – särskilt den hårdnackade Peter Navarro, författare till boken ”Death by China” – har tidigare mumlat om att USA borde bryta de ekonomiska förbindelserna med Kina. Men en skilsmässa har hittills varit otänkbar. Kina spelar numera en central roll i världsekonomin, samma världsekonomi som USA har satt sin prägel på sedan andra världskriget. Många amerikanska storbolag är beroende av Kina som marknad och produktionsapparat. Att USA har en relativt liten export till landet speglar inte de verkliga banden.

Nu börjar många ändå föreställa sig det otänkbara: En klyvning mellan världens två största marknader, framdriven av båda sidors stormaktsanspråk och skillnader i samhällsmodeller som inte har kunnat överbryggas. USA:s tidigare finansminister Henry Paulson har varnat för att Trumps konfrontativa taktik kan leda till en ny ekonomisk järnridå.

Skulle USA klara sig utan Kina? Fram till början av 1990-talet gjorde landet uppenbarligen det. Det finns ett korn av sanning i Donald Trumps kritik mot föregångarna: Tidigare presidenter önsketänkte om Kinas vilja att demokratiseras och underordna sig globala normer. De ville inte heller se att USA:s industriarbetare blev stora förlorare när Kina utvecklades i rekordfart. ”Om kunde jag vrida tiden tillbaka.”

Men det kan inte Trump. Kina – och världen – har förändrats. USA:s företag och konsumenter har under tiden dragit enorm nytta av den raffinerade arbetsdelning som ekonomerna kallar globala värdekedjor. Hittills har president Trumps försök att riva upp dessa nätverk inte hjälpt amerikansk industri. Tvärtom.

Henry Paulsons liknelse vid järnridån kan samtidigt leda tanken fel. Under kalla kriget delades de industrialiserade länderna in i första och andra världen. Åtskillnaden var rak. Nästan alla valde sida – Nato eller Sovjet – och ekonomierna hölls separerade genom embargo. Nato hade organet Cocom, som relativt framgångsrikt undanhöll teknik och strategiska varor från Östblocket. Sovjet hade i sin tur det ekonomiska samarbetsorganet Comecon.

Den sortens geopolitiska disciplin lär inte återuppstå. Även om Europa också har stora problem med Kinas uppträdande är det få länder som skulle vara villiga att betala priset för en tudelning av världen. Kina är inte längre bara världens fabrik. Landet har hunnit bli så pass teknologiskt avancerat att vi andra inte längre riktigt kan vara utan det. Utan Kinas batteriteknik – ingen elbilsrevolution.
Om USA drar konfrontationen till sin spets skulle omvärlden därför försöka inta en neutral position: Eftersom man är så beroende av båda sidor i konflikten måste man i möjligaste mån undvika att välja sida. I ett ekonomiskt kallt krig mellan USA och Kina kommer alla andra att vara Finland – mitt emellan två maktsfärer.
På många områden går det att minska beroendet av Kina. Att bemöta landets stormaktsanspråk är inte fel. Man ska komma ihåg att det inte bara är Trump som önskar gå i den riktningen. Det finns goda argument mot att låta kinesiska Huawei bygga 5g-nät i Europa och USA. Här är den svenska regeringen på samma sida som USA:s president.
Men att helt försöka avskärma Kina framstår som lönlöst. Risken som USA löper är att i stället isolera sig självt.

Carl Johan von Seth
carljohan.vonseth@dn.se

När kriget gjorde sitt intåg på bokmarknaden

LÖRDAG 31 AUGUSTI 2019

För 80 år sedan gick Hitler till angrepp mot Polen. Sverige deklarerade snabbt sin neutralitet. Men litteraturen dominerades av antinazister. Henrik Berggren berättar hur författare och läsare reagerade på andra världskrigets utbrott.

Den 2 september 1939 anlände den engelska författaren H G Wells till Göteborgs hamn. Han var på väg till den internationella författarorganisationen Pens kongress som skulle hållas i Stockholm. När han klev av båten möttes han dock av beskedet att kongressen blivit inställd. Tidigt på morgonen föregående dag hade den tyska armén gått över gränsen till Polen.

Wells blev knappast överraskad. Redan 1933 hade han förutspått att ett nytt storkrig skulle bryta ut i Europa. Han missade tidpunkten med ett år – han trodde det skulle ske 1940 – men i övrigt blev han förvånansvärt sannspådd. Wells – som bland annat skrivit science fictionromaner som ”Världarnas krig” och ”Tidsmaskinen” – hade helt korrekt pekat ut den tyska enklaven Danzig som den tändande gnistan.

När Wells, som varit med att bilda Pen i London 1921, blev intervjuad av svenska tidningar förklarade han att det var nödvändigt att stoppa Hitler. Det fanns fortfarande risk för ett nytt München

eftersom Storbritannien och Frankrike ännu inte förklarat krig mot Tyskland. Skulle västmakterna leva upp till sina garantier att försvara Polens självständighet? Nästa dag, den 3 september, kom de brittiska och franska krigsförklaringarna.
Nobelpristagaren Thomas Mann, som skulle ha varit huvudtalare på Penkongressen, höll med sin engelska kollega trots – eller kanske på grund av – att han var tysk patriot. Han hade kommit till Stockholm i slutet av augusti med sin familj och inkvarterats på Grand Hôtel i Saltsjöbaden. När Dagens Nyheter intervjuade honom sittande i en ”guldsoffa i komisk rokoko”, enligt reportern, siade han om ett förfärligt krig men ansåg ändå likt Wells att nazismen måste nedkämpas. Mann var till sinnet konservativ tysk nationalist men hade tagit ställning för demokratin och Weimarrepubliken. Han hade lämnat Tyskland 1933 och var sedan något halvår tillbaka bosatt i Princeton i USA. Vad han skulle säga på kongressen oroade svenska UD, som förmanade arrangörerna att se till att den tyske författaren lade ”sitt anförande på ett högt och allmänt plan med undvikande av personligheter som kan vålla förtret”. Säkert drog man en lättnadens suck i Arvfurstens palats när krigsutbrottet medförde att kongressen ställdes in.
UD:s agerande stämmer förstås väl in på den generella bilden av svensk undfallenhet mot Nazityskland under kriget. Men riktigt så enkelt var det inte. Vid krigsutbrottet var den svenska allmänheten kompakt antitysk – åtminstone att döma av bokhandelns försäljningsstatistik.

Högst upp på bästsäljarlistan låg en klippbok med artiklar av Winston Churchill, ”Steg för steg”. På andra plats låg en bok av Thomas Manns dotter Erika som handlade om nazistisk barnuppfostran, ”10 miljoner barn”. Erika Mann, som befann sig i Saltsjöbaden tillsammans med sin far, hade under 1930-talet trätt fram som en alltmer engagerad antinazistisk journalist och författare.
På tredje plats fanns ännu en bok som var kritisk mot nazistregimen, ”Kan Tyskland segra?” av en ungrare vid namn Ivan Lajos. Efter det kom två böcker om första världskriget samt ytterligare en antinazistisk bok, ”Vad Hitler gjort för oss”, av den judiska flyktingen Eva Lips. Enligt en intervjuad bokhandlare fanns också en viss efterfrågan på ”Mein Kampf”, men den kvalade inte in på tio-i-topplistan av fackböcker. Däremot stod 67 personer på kö på Stockholms stadsbibliotek för att läsa den nazistiska urkunden.
Senare skulle det se annorlunda ut med böcker som pläderade för svensk anpassning till den tyska nyordningen av Europa. Men hösten 1939 stod Hitler för något brutalt och barbariskt. ”Här i Sverige kan vi inte få någon annan uppfattning än att Hitler vill kriget”, skrev en deltidsarbetande hemmafru med litterära ambitioner vid namn Astrid Lindgren i sin nystartade krigsdagbok. Enligt tidningsrapporter fick också nazistiska tidningsförsäljare problem. Tyska turister möttes med misstänksamhet.
Krigsutbrottet ruckade även på de svenska pacifisterna. Barbro Alving – ”the famous Bang” som kollegorna på Dagens Nyheter kallade den 30-åriga stjärnreportern – hade några år före krigsutbrottet vägrat att

delta i civilförsvarsövningar. Men när Storbritannien förklarade krig mot Tyskland kände hon lättnad. ”Vi har just fått telegrammen om att västmakterna gått med”, skrev hon till en vän den 3 september, ”och vet du, jag har sjunkit så lågt att jag tycker att det är bättre… Så länge Hitler finns på jordens yta är allting hopplöst.”

Det fanns förstås en tyskvänlig opinion. Men det var ingen alldeles lätt position att hävda i offentligheten. Till och med Fredrik Böök, som har gått till historien som en av Nazitysklands främsta försvarare i Sverige, landade tillfälligt på den demokratiska sidan staketet efter anfallet mot Polen.

Böök var mellankrigstidens mäktigaste litteraturkritiker, före detta professor i litteraturhistoria i Lund och medlem i Svenska Akademien. Sedan Hitlers maktövertagande hade han skrivit positivt om Nazityskland, om än med en del klädsamma reservationer. Han hade blivit alltmer övertygad om att det gamla borgerliga Europa som han sade sig tillhöra var dömt till undergång och att Hitler representerade en ny framtid.

Det hårda budskapet var dock inlindat i svenskt småstadgemyt. Böök hyllade medelklassens ideal av flit, skötsamhet och moralisk vandel. Hans framtoning som levnadsglad grosshandlare med mustasch, cigarr och imposant mage förkroppsligade detta ideal. Hans trivsamma reseböcker från mellankrigstidens Europa sålde i stora upplagor. Han var, som hans gamle vän Torgny Segerstedt uttryckte det i Handelstidningen 1925, ”en reseskildrare av Guds nåde”.

Böök hade hyllat delningen av Tjeckoslovakien i München 1938 som en

historisk seger för Hitler och Stortyskland. Men hösten 1939 verkade det som om han hade svängt. Hur framgångsrikt Tyskland än var militärt och politiskt måste följden av krigsutbrottet bli att ”Europas folk stöts tillbaka av intoleransen, brutaliteten, ofriheten i den nationalsocialistiska andan”, skrev han i Svenska Dagbladet den 6 september. Han skulle komma på andra och sämre tankar hösten 1940.
Att de flesta lade skulden på Hitler innebar dock inte att man ansåg att Sverige hade något särskilt ansvar i kampen mot nazismen. Det nya kriget var liksom det förra en angelägenhet för stormakterna. Polen kändes avlägset. Varken på nyhetsplats eller på ledarsidorna grubblade man över vad som kunde drabba landets tre miljoner judar trots den allmänna kunskapen om nazisternas aggressiva antisemitism.
Krigsutbrottet innebar inte någon generösare hållning gentemot flyktingar. Någon vecka in i september förpassades 16 centraleuropeiska judar ut ur landet. På ledarplats var Dagens Nyheter nöjd med beslutet. De hade kommit ”utan tillfredsställande legitimationspapper, utan rätt att sätta sin fot på svensk mark”. Det socialdemokratiska folkhemmet var en lugn och fridsam plats och den sociala harmonin kunde störas om det kom för många främmande och annorlunda människor. ”Miss Sweden just wants to be alone”, som en Greta Garbo-inspirerad australisk journalist uttryckte det.
Det verkade också som Sverige skulle kunna hålla sig utanför kriget. Molotov–Ribbentrop-pakten som ingåtts en vecka före krigsutbrottet tycktes minimera risken för konflikter i Östersjöområdet. Ladorna var sprängfyllda; Sverige hade

gott om spannmål och livsmedel. Alla var överens om att Sverige skulle vara neutralt i kriget, även om åsikterna gick isär om detta också krävde andlig neutralitet. Herbert Tingsten, som varit gymnasist vid första världskrigets utbrott och nu var professor i statskunskap vid Stockholms högskola, var inte andligt neutral. Han var uttalad antinazist och ville att västmakterna skulle segra. Men han tog ändå krigsutbrottet med relativ ro. I sin kalender noterade han att han haft en kräftskiva men inte att det var krig. ”Skräcken kom senare”, konstaterade han i sina memoarer, när Sovjetunionen angrep Finland den 30 november 1939. Men det är en annan historia.

Henrik Berggren

Henrik Berggren, författare bland annat till ”Landet utanför. Sverige och kriget 1939–1940”, föreläser på ABF-huset den 1 september kl 13, Sveavägen 41. Missa inte ett nätquiz om andra världskriget på *dn.se/kultur*.

Japans kejsare var nära att be om ursäkt

LÖRDAG 31 AUGUSTI 2019

Den japanske kejsaren Hirohito ville i ett tal 1952 be om ursäkt för Japans krigsbrott under det andra världskriget, men hejdades av landets premiärminister. Ända till sin död plågades kejsaren av dåligt samvete för sin roll i kriget.

De nya uppgifterna framkommer i tidigare okända dokument från det kejserliga hushållet, som nyligen presenterats i japansk tv. Konkret handlar det om en ceremoni 1952, då kejsaren Hirohito skulle

hålla ett tal i samband med att Japan återfick sin självständighet efter den amerikanska ockupation som inletts vid krigsslutet. I sina instruktioner till talskrivarna förklarade Hirohito att han ville att ordet ”ånger” skulle vara med i texten. ”Om vi reflekterar noga, så har vi alla gjort dåliga saker, så skriv väl och ta med i det kommande talet att vi alla måste reflektera över vad vi gjort och inte upprepa det”, ska Hirohito ha sagt. Särskilt gällde hans ”ånger” den omtalade massakern i den kinesiska staden Nanjing 1937, där flera hundra tusen civila dödades av japanska soldater i samband med att staden erövrades.

Men talet fick en annan utformning. Japans premiärminister, Shigeru Yoshida, grep in och såg till att ord som ”ånger” eller ”skuld” inte användes. Hirohito insisterade heller inte. Vilket i sig kan sägas vara en passande illustration till den större fråga som många historiker brottats med – vilken roll spelade egentligen kejsaren för den japanska krigspolitiken under 1930- och 40-talet?

Formellt var Hirohito, som blev regent 1926, den japanska krigsmaktens befälhavare. Men hans försvarare har menat att hans roll var symbolisk och att den verkliga makten låg i händerna hos generalerna, som ville skapa ett japanskt imperium i östra Asien. Andra menar att Hirohito aktivt medverkade i åtminstone delar av krigsplaneringen. Bland annat gav han sitt direkta medgivande till attacken på Pearl Harbor 1941. Och även om massakern i Nanjing inte var planerad, ska Hirohito ha godkänt att militären förstörde byar om de som bodde där kunde misstänkas för att stödja den kinesiska motståndsrörelsen.

Efter det andra världskrigets slut fanns planer hos den amerikanska krigsmakt som då styrde Japan att avskaffa kejsarämbetet, men man valde till sist att låta kejsaren sitta kvar. Hirohito fick dock i ett tal offentligt deklarera att han inte var gudomlig, vilket tidigare varit den officiella hållningen, och hans reella makt begränsades.
Därefter försvarade kejsaren istället den parlamentariska demokrati som byggdes upp i landet. Men det har också framkommit att han fortsatte plågas av dåligt samvete för sin roll under krigsåren. Tidigare har man hittat anteckningar där Hirohito skrev om sin känsla av ”djup skam” över det som skedde. Han ska också ha planerat att be det japanska folket om ursäkt för att han inte hade stått emot militärens krav – men gjorde det aldrig.

Strax innan sin död 1989, efter 62 år på tronen, sa kejsare Hirohito till adjutanter att han inte ville leva mer, eftersom han inte ville behöva ”se och höra” ännu mer om vad som hänt under kriget , sådant som för honom var ”plågsamt”.

Magnus Västerbro

Dela

Franska motståndsrörelsen hyllas med nytt museum

LÖRDAG 31 AUGUSTI 2019

I samband med att det har gått 75 år sedan Paris befriades från den tyska ockupationen under andra världskriget öppnas ett nytt museum, Musée de la Libération de Paris, tillägnat den motståndsrörelse som verkade i landet under kriget. Särskilt hedras Jean Moulin, som 1942 tog sig in i landet genom ett nattligt fallskärmshopp och sedan ägnade 18 månader åt att bland annat sammanföra ett antal olika motståndsgrupper. Moulin förråddes till sist, greps och torterades av Gestapo i tre veckor men avslöjade trots det inga hemligheter. Han mördades senare av den ökände SS-mannen Klaus Barbie.

Magnus Västerbro

Kvinnor hade makt även i antikens Rom

LÖRDAG 31 AUGUSTI 2019

Kvinnor som tillhörde överklassen under den romerska republikens tid var inte lika underdåniga som den traditionella bilden hävdar. Det menar historikern Lewis Webb, som i en ny avhandling vid Göteborgs universitet har undersökt hur Roms rika och mäktiga framhävde sin status. Bland annat har Webb studerat hur det gick till då en grupp kvinnor såg till att den så kallade lex Oppia avskaffades år 195 f Kr, en lag som begränsade vilka uttryck för rikedom och status som fick visas öppet. Lewis Webb lyfter även fram en rad kvinnor som tydligt utövade makt på andra sätt, men som ofta glömts bort i historieskrivningen.

Magnus Västerbro

Ghazi hade blivit som en son för Katia Wagner. Sedan anslöt han sig till IS: ”Jag misslyckades med att skydda honom.”

LÖRDAG 31 AUGUSTI 2019

Vad gör man när någon man älskar en dag bestämmer sig för att ansluta sig till IS?

Journalisten Katia Wagner har upplevt just det.

18-årige Ghazi, som lämnade Tunisien för att skapa en bättre tillvaro i Europa, blev som en familjemedlem för henne och hennes döttrar.

En disig fredagskväll fick hon meddelandet som förändrade allt.

Första gången de ses är i Oslo 2012. Ghazi har säckiga kläder. Han är mager och tittar sig jagat över axeln. Ser sliten ut.
– Eller nedgången. Det är nog ett bättre ord, säger Katia Wagner.
Han är en av de ensamkommande ungdomar som försvunnit i Sverige. Journalisten och författaren Katia Wagner, som bland annat har skrivit för DN, har tillsammans med journalisten Jens Mikkelsen träffat Ghazi i Norge i arbetet med en bok om situationen för ensamkommande.
Ghazi berättar om hur han, som tusentals andra unga tunisier, flydde landet i båt strax efter Jasminrevolutionen 2011. Hur han kajkade runt i Europa utan mål. Hur han till slut hamnade i Sverige, och sedan i Norge. Hur han utsattes för människohandel i Oslo, och tvingades sälja droger. Blev slagen och hotad. Han berättar hur han har försökt prata med myndigheterna – och hur de inte gjort något.
Det är någonting särskilt med Ghazi. Han berör Katia Wagner på ett sätt som hon är ovan vid. De har kontakt via Facebook. Pratar om fotboll. Reder ut några frågetecken inför boken. Men Katia Wagner börjar känna en stark oro för Ghazi och hur han mår.
När boken är färdig fortsätter de att höras.
– Jag oroade mig för honom som jag kan oroa mig för mina egna barn som är i hans ålder. Och det var inte lätt att erkänna, eftersom det strider mot mitt grundmurade förhållningssätt som journalist. Hon kan inte värja sig mot hans utsatthet. Och när hennes journalistiska arbete är över blir Ghazi på något sätt en del av hennes familj. Hon blir som hans extramamma, och hennes döttrar som

hans systrar. Så får Ghazi avslag på sin asylansökan i Norge. Myndigheterna menar att han inte är trovärdig, eftersom han har svårt att redogöra för sina resvägar.
Ghazi lämnar Norge, och åker tillbaka till Tunisien.
Katias familj beger sig dit, på semester. De röker vattenpipa på stranden tillsammans. Ghazi festar med Katias dotter på nattklubben bredvid hotellet.
Men innan Ghazi återvänder till Tunisien har han börjat förändras. Asylprocessen i Norge tar tid och överklagas, samtidigt som Ghazi till stor del är sysslolös. Chattkonversationerna, som tidigare har handlat om fotboll eller vardagssaker, börjar ändra karaktär. Han skriver på ett annat sätt, det är som att han provar nya tankar på Katia. Samtidigt stänger han henne ute från nya delar av sitt liv.
Ghazi, som tidigare har både rökt och festat och inte alls har verkat särskilt religiös, har börjat besöka moskéerna i Oslo. Han berättar både för Katia och för norska myndigheter att någon pressar honom att göra jihad – men han är vag, och påstår att de finns i Tunisien.
När Katia Wagner vill följa med och träffa hans nya vänner säger han nej.
– Han börjar be på ett sätt som är från noll till hundra. Och från att ha satt allt sitt hopp till att få stanna i Norge, som han tyckte mycket om, slutade han helt prata om det. Det blir tydligt för mig att någonting pågick, att han blev pressad, och först långt senare förstod jag att det var av salafister i Oslo, och inte alls i Tunisien.
Men när Ghazi festar med Katia Wagners dotter i en turistort i Tunisien avtar hennes oro. Han är som vanligt, pratar

inte längre om radikala idéer. Katia reser hem, och Ghazi blir kvar i Tunisien. Ett land där det fortfarande råder skyhög arbetslöshet. Han känner att han inte har några framtidsutsikter.
Så, en disig fredagskväll, skriver Katia till Ghazi som hon inte lyckats få kontakt med på några veckor.
”Var är du?”
Hon får svaret:
”Jag är i Islamiska staten.”
○ ○ ○
Ghazi har rest till Syrien. Han har fattat det ofattbara beslutet att ansluta sig till terrorgruppen. Och Katia Wagner är plötsligt närstående till en IS-resenär.
– Det går ju inte att ta in att någon som står en nära kan fatta ett sådant beslut. En människa man känner, som man älskar. Hon har på nära håll följt hans radikalisering. I en konversation, om läget i Syrien, när Ghazi fortfarande var kvar i Norge, frågade Katia Wagner:
”Är du stolt över det som al-Qaida gör?”
Hon får svaret:
”Jag är stolt över de som nu strider mot regimen, som Europa kallar al-Qaida”.
Senare frågar Ghazi vad Katia har för kommentarer om Islamiska staten. Hon svarar:
”För mig framstår IS som mycket hotfullt.”
Ghazi säger:
”Jag är optimistisk.”
När Katia skriver att hon skräms av hur Ghazi verkar stödja IS, får hon svaret:
”Ska jag förstå att du är rädd för mig. För att jag stödjer IS?”
– Han var en ung vilsen kille. Han ägnade sig inte åt religiösa aktiviteter, han rökte, rökte på. Han drack. Och ändå kunde han bit för bit bli så indragen att han beslutade sig för att ansluta sig till IS och ge sig av.

Hur kunde det ske rakt framför hennes ögon? Hur kunde hon inte se det?
Katia Wagner säger att hon känner skuld för att hon inte lyckades skydda honom från de som pressade honom.
– Jag försökte med motargument och fakta – vi hade ett slags informationskrig under tiden de norska salafisterna påverkade honom. Jag misslyckades med att skydda honom. Jag misslyckades med att stoppa honom. Det känner jag skuld för.
I dag vet hon hur svårt det är att inse att man är närstående till en IS-resenär. Och hur svårt det är att be om hjälp under tiden, eftersom radikaliseringen är så stigmatiserande.
– I samma ögonblick som man identifierar sig som anhörig till en IS-krigare påverkas allas liv väldigt negativt. Med tanke på det samtalsklimat och de attityder som finns tror jag att många drar sig för att be om hjälp, eftersom man inte vill visa att man har minsta samhörighet med detta. Men ingen vinner på det.
Ghazi såg visserligen halshuggningsklippen och den propaganda som IS kablade ut för att skrämma västvärlden. Men det som lockade honom var en annan typ av propaganda: bilder på lyckliga människor i en välfungerande muslimsk stat. Barn i parker, glada människor som hörde samman i ett meningsfullt brödraskap.
– Salafisterna pumpade honom full med budskapet att detta var den sanna islam, och att det är en plikt att kämpa för. Meningen med livet. Och han själv behövde inte kriga om han inte ville, lovade de.
Katia Wagner tror att det är viktigt att förstå hur radikala krafter lockar sårbara

unga män och kvinnor. De människor som samhället kanske missar om man tror att alla som rest till Syrien gjorde det för att kriga.
Sådana som Ghazi, som inte känner sig hemma någonstans. Som är vilsna, rotlösa.
– Demoniseringen gör att vi inte får syn på dem, för vi försöker identifiera dem utifrån ondskan. Och det är en farlig väg, säger Katia Wagner.
○ ○ ○
Det har gått fem år sedan Katia Wagner fick veta att Ghazi var i Syrien. Hon var nyligen i Tunisien, där hon träffade honom – tittade på fotboll och pratade om boken ”Ingen plats för mig” som hon skrivit om Ghazis resa, och om deras relation.
För Ghazi tog sig ut ur Syrien. Han lyckades fly, efter att han insett att livet i Syrien inte alls var det liv han hade blivit lovad. Han försökte fly flera gånger, men blev fängslad. Löftena om att han skulle kunna lämna Syrien om han inte ville stanna, visade sig vara falska. Det lyckliga samhället han fått höra om fanns inte. Till slut fick han hjälp, smugglades till gränsen. Sprang över till Turkiet.
Under sin tid i Syrien skrev Ghazi till Katia upprepade gånger, försökte hålla kontakten. Ett tag bröt hon med honom. Rädd för vad Ghazi var kapabel till att göra. Så rädd att hon kontaktade Säpo om sin oro.
När Ghazi hade lyckats lämna Syrien och ta sig hem till Tunisien greps han genast, ställdes inför rätta och avtjänade ett fängelsestraff. Tunisisk säkerhetstjänst har fortfarande koll på honom.
– För bara någon vecka sedan exploderade en bomb i Tunis – då ringde de honom

direkt och kollade var han höll hus. Vi ringer alla, sa polisen.
Katia Wagner har fått sin extra son tillbaka. Han har fått ett jobb, ser ut att må bättre.
– Hans ben studsar inte längre, säger Katia.
För henne har arbetet med boken varit det svåraste hon har tagit sig för. Att skriva om ett skeende så nära sig själv, att beskriva sina egna känslor. Men hon betonar att syftet inte är att skapa sympati för honom, utan att berätta om ett skeende som få har insyn i.
Och att beskriva alla de vägskäl som till slut tog Ghazi till Islamiska staten – och ut igen.
– Jag kan inte säga något med säkerhet. Men ponera att myndigheterna i Norge med samma noggrannhet utrett vilka som pressade honom att göra jihad, som de utredde hans resvägar för att komma till Norge. Det var som att han bara var människors angelägenhet på arbetstid. När han befann sig i svåra situationer på kvällen så hade han ingen att vända sig till.
Hon fortsätter:
– Hade man hanterat det han berättade på ett annat sätt hade den här historien kanske kunnat utvecklas på ett annat sätt. För även om det som hände Ghazi inträffade för över fem år sedan, så sker rekryteringen av unga vilsna män fortfarande.
– IS har förlorat sitt territorium, men det betyder inte att rekryteringen har upphört.

Evelyn Jones
evelyn.jones@dn.se

Katia Wagner
Boken ”Ingen plats för mig” av Katia Wagner ges ut av Natur och Kultur och släpps den 31 augusti.
Katia Wagner har skrivit för bland annat Dagens Nyheter. I DN Lördag skrev hon ett reportage om Marockos ensamma mödrar. Hennes senaste bok, ”Pojkarna och de ensamma poliserna”, släpptes 2017. Hon har tidigare tillsammans med Jens Mikkelsen skrivit ”De förlorade barnen” om ensamkommande flyktingbarn och ungdomar som försvunnit i Sverige under de senaste åren.

Ledare: Hovnarren sätter kronan på sitt eget huvud

TORSDAG 29 AUGUSTI 2019

Den senaste tiden har bekräftat misstanken att omdömeslöshet och egenkärlek regerar världen.
Donald Trump har straffat Danmark med sin frånvaro, eftersom han inte fick köpa Grönland. Jair Bolsonaro har varit så sur

över att han inte får låta Amazonas brinna i fred att han först straffade omvärlden genom att inte ta emot dess pengar, men sedan kom ihåg att det ju trots allt är för pengarnas skull han låter motorsågen och lågorna arbeta.
Och Boris Johnson? Han är så mån om att det brittiska parlamentet ska få ta tillbaka kontrollen över Storbritanniens öde att han gör allt för att beröva parlamentet kontrollen över Storbritanniens öde. På onsdagen lät Johnson drottningen suspendera den folkvalda församlingen under flera av de kritiska veckor som återstår innan Storbritannien den 31 oktober ramlar ut ur EU.
En majoritet av parlamentsledamöterna har i en omröstning sagt nej till Brexit utan utträdesavtal. Det är ett, av många, bekymmer för Boris Johnson, som lyckades bli premiärminister på löftet att leda sitt folk ut ur EU-öknen till varje pris, ”do or die”. Nu försöker han lösa problemet genom att utnyttja den brittiska monarkens, i praktiken den sittande premiärministerns, rätt att avsluta den pågående parlamentssessionen och skicka hem ledamöterna i väntan på att en ny session ska inledas. Proceduren kallas prorogation och är tänkt att markera en politisk omstart.
Det är också så Boris Johnson motiverar sitt drag. Hans regering vill i lugn och ro förbereda alla politiska förslag som ska göra Storbritannien fantastiskt så snart det befriats från Bryssels bojor. Anklagelser på temat ”bullshit, Boris, alla vet att syftet är att se till att parlamentet inte har tid att stoppa en avtalslös Brexit” avfärdar han som komplett osanna. Med tanke på Boris Johnsons flexibla förhållande till sanning

och lögn är detta avfärdande i sig ett starkt indicium på att anklagelserna är befogade. Implikationerna är hårresande. I den parlamentariska demokratins urhem använder sig en premiärminister med mycket svagt mandat av ungdomsförbundsmässiga trick för att hindra landets parlament från att utöva demokratiskt inflytande över en för landets väl och ve avgörande utveckling.
En av 60-talspopens slagdängor gör sig påmind: ”Ha, ha, said the clown”.
När Boris Johnson, hovnarren, placerar kronan på sin egen hjässa och suspenderar den demokratiska processen personifierar han på ett pedagogiskt sätt populismens arrogans. I namn av en folkvilja han själv formulerar (britterna har aldrig röstat för en avtalslös Brexit) ger han sig rätten att runda den valda lagstiftande församlingen.
Han förvärrar samtidigt den redan djupa polariseringen i det brittiska samhället.
Boris Johnson är väl bevandrad i historien och roas förmodligen av att spela den brittiske 1600-talsmonarken Karl I:s roll.
Också på 1600-talet var prorogation ett vapen i maktkampen mellan monark och parlament. Kungen tröttnade på sitt motsträviga parlament och suspenderade det. Ledamöterna höll med våld kvar talmannen i hans stol så att de hann fatta de för kungen irriterande besluten.
Ett flerårigt kallt krig mellan parlamentet och kungen övergick så småningom i ett blodigt inbördeskrig. Riktigt så långt vill kanske inte Boris Johnson gå. Det hela slutade ju olyckligt för kungen som halshöggs utanför Whitehall.
Sådana motåtgärder är förstås i dag både otänkbara och onödiga. Boris Johnson agerar redan huvudlöst. Kronan svävar i tomma luften.
DN 29/8 2019

Oppositionen rasar efter Johnsons Brexit-manöver

TORSDAG 29 AUGUSTI 2019

Vid kriser brukar brittiska premiärministrar kalla in parlamentet akut. Boris Johnson gör det motsatta. På onsdagen bad han drottning Elizabeth II att tillfälligt stänga parlamentet fram till den 14 oktober. Det kommer att göra det svårt – och kanske omöjligt – att hindra en avtalslös Brexit den 31 oktober.

”En konstitutionell skandal”.
Så stämplar det brittiska underhusets talman John Bercow det beslut som Boris Johnson nu drivit igenom.
”Det här är inte demokrati, det är diktatur”, säger Skottlands förstaminister Nicola Sturgeon.
Labourledaren Jeremy Corbyn valde ett mer svåröversatt uttryck: ”A smash and grab on our democracy” (ung. ”ett slå-sönder-och-ta-det-du-vill-ha-angrepp på vår demokrati”).
När brevet från Boris Johnson damp ned i de brittiska parlamentarikernas inboxar på onsdagen återstod bara en vecka till slutet på deras sommarledighet. I Westminster hade Corbyn och de andra i oppositionen börjat dra upp detaljerade planer på lagstiftning som skulle stoppa en ”no deal” – en avtalslös Brexit – med stöd av upproriska ledamöter i Tories.

Men Boris Johnsons motdrag förändrade allt.
”I dag på morgonen talade jag med Hennes majestät Drottningen och bad henne avsluta den nuvarande sessionen i parlamentet i andra veckan i september, och inleda det här parlamentets andra session med ett Drottningens tal (”Queen’s Speech”) den 14 oktober”, skriver premiärministern i brevet.
Senare på onsdagen gav drottningen sitt tillstånd.
I praktiken innebär det att parlamentet stängs mellan mitten på september och den 14 oktober.
I vanliga fall vore detta inte så konstigt, för en ny premiärminister vill ofta lägga fram sina mål och prioriteringar i ett tal som inleder en ny session i parlamentet. Av tradition är det den sittande monarken som har till uppgift att läsa upp talet, men det är premiärministern som skriver det. Drottningen lägger sig normalt sett inte i själva innehållet och inte heller när det ska läsas upp.
Den här gången är dock tajmingen minst sagt kontroversiell.
Med bara två månader kvar till Brexitdagen den 31 oktober har en rad ledamöter krävt att de veckor som varje år avsätts till partikonferenser i september och oktober i stället ska ägnas till debatter om EU-utträdet i parlamentet. Det kan innebära ett visst pendlande, men är absolut möjligt.
Planen var fram till nu att ledamöterna skulle ägna sig åt konferenser mellan den 13 september och 8 oktober. Men i kristider har brittiska premiärministrar för vana att extrainkalla parlamentet.

Det Boris Johnson gör nu är motsatsen: han förlänger det planerade uppehållet med ytterligare nästan två veckor. Genom att blanda in drottningen gör han det dessutom svårt för ledamöterna att bestrida saken.
Det är ett listigt drag, då det gör det svårt för hans kritiker att stoppa det i domstol. Förre Tory-ledaren John Major hotade nyligen med att dra regeringen inför rätta om den stänger parlamentet – men då handlade det i första hand om ett scenario där Johnson lät ledigheten löpa över själva Brexit-dagen, den 31 oktober.
Nu kan Boris Johnson med viss trovärdighet hävda att han avsätter tid till debatt om det nya avtal som han fortfarande hoppas kunna förhandla fram med EU. Och eftersom regeringen kontrollerar agendan i underhuset kommer det att bli svårt – för att inte säga omöjligt – för hans kritiker att stoppa eller skjuta upp Brexit igen.
– Det här handlar inte alls om att undvika att Brexit stoppas, sa Boris Johnson om stängningen av parlamentet.
Det är det få som tror på.
Kanske fälls han i en misstroende-omröstning i nästa vecka, innan parlamentet stängs.
I så fall kan nyval vänta. Och möjligen en valallians mellan Boris Johnsons konservativa Tories och Nigel Farages framgångsrika missnöjesparti, Brexitpartiet.
Men just nu är inget säkert i brittisk politik.
Jeremy Corbyn och Liberaldemokraternas Jo Swinson har bett om en audiens med drottningen.
Det lär bli en spänd tebjudning, om den blir av.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se

Fakta. Ovanligt långt uppehåll i parlamentet

Det brittiska parlamentet stängs – eller suspenderas – normalt sett under en kortare period inför varje ny session.
Vanligen varar en session i ett år (liknande ett svenskt riksdagsår), men den nuvarande sessionen har pågått i mer än två år (sedan valet 2017).
Att stänga (eller suspendera) parlamentet är formellt sett något annat än att upplösa parlamentet, vilket följs av ett nyval.
De senaste två gångerna parlamentet stängts och följts av ett Drottningens tal som inte varit direkt efter ett val har uppehållet i arbetet varat i fyra respektive 13 arbetsdagar, enligt BBC.
Denna gång kan det röra sig om 23 arbetsdagar.

Tystnad från EU – hopp om en lösning lever

FREDAG 30 AUGUSTI 2019

”Odemokratiskt”, ”en diktator”, Boris Johnson ”sätter Storbritannien i brand”.
Invektiven haglar från europeiska kommentatorer över premiärministerns tilltag att stänga parlamentet.
Från officiellt EU-håll är det knäpptyst. Ingen vill riskera att bli anklagad för att

vara den som tvingar Storbritannien ut ur EU.

Bryssel.

Fortfarande finns en strimma hopp bland EU:s stats- och regeringschefer och inom EU-byråkratin att det går att förhindra att Storbritannien kraschar ut ur EU den 31 oktober. Ett hopp om att det går att nå en överenskommelse.

Boris Johnsons närmsta rådgivare i Brexitfrågor, David Frost, mötte därför EU-företrädare i Bryssel tidigare i veckan för att försöka nå en lösning på den kniviga frågan om gränsen på den irländska ön. Mötet följde efter ett samtal mellan Johnson och EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker där de kom överens om att fortsätta ha en dialog. Nästa vecka ska representanter för den brittiska regeringen åter besöka Bryssel.

– Med så kort tid kvar till Brexit är det självklart att vi måste fortsätta hålla kontakt med varandra, säger en EU-källa.

Boris Johnsons beslut på onsdagen, att stänga parlamentet under flera veckor, har i Bryssel mötts med en blandning av höjda ögonbryn, tunga suckar och pannor som läggs i djupa veck för att försöka begripa vad som händer på andra sidan kanalen. Några officiella recensioner av Johnsons åtgärd finns inte.

– Vi kommenterar inte inrikespolitiska tillvägagångssätt i medlemsstaterna, säger Mina Andreeva, talesperson för EU-kommissionen.

Även från stats- och regeringscheferna i de övriga 27 medlemsstaterna är det tyst. Ingen vill vara den som anklagas för att sabotera för britterna och tvinga ut dem ur EU. Ledarsidor och analyser i de stora dagstidningarna är dock fulla med

kommentarer. Hårdaste tongångarna finns i tysk och irländsk press.
Under rubriken ”Boris Johnson, Storbritanniens diktator” skriver Deutsche Welles Barbara Wesel att premiärministern plundrar parlamentet på dess rättigheter. ”Det Johnson gör här är den typ av galenskap som passar en militärdiktatur”, skriver hon och jämför Johnson med hur USA:s Trump och Brasiliens Bolsonaro agerar.
I Die Zeit skriver Londonbaserade journalistläraren Imke Henkel på samma tema under rubriken ”Så här slutar demokratin” och anklagar Johnson för att använda samma metoder som despoter.
I Irland, som drabbas allra hårdast av en Brexit utan avtal, är kommentatorerna lika bedrövade. Huvudledaren i The Irish Times konstaterar att Boris Johnson sätter sitt personliga intresse framför landets bästa.
En Brexit utan avtal skulle förstöra Storbritanniens rykte internationellt liksom skada EU och Irland, står det i ledaren.
Irländska Independent liknar stängningen av det brittiska parlamentet med att Boris Johnson tryckt på röda knappen och valt kärnvapenalternativet. Tidningen uppmanar den irländska regeringen att sluta hänvisa till att man inte lägger sig i internt brittiska strider: ”Vårt land ligger i den direkta riktningen för det radioaktiva nedfallet.”

Pia Gripenberg

Katrine Marçal: Boris Johnson vill visa att Brexit inte längre är en fars

FREDAG 30 AUGUSTI 2019

När Boris Johnson tillträdde som - premiärminister i Storbritannien antog många att han var en clown.

Men efter drygt en månad vid makten - framkommer en annan bild. Boris Johnson spelar stenhårt. Och strategiskt.

London.

Det går inte att förstå de senaste dygnen i brittisk politik utan att förstå vem Dominic Cummings är. Han är Boris Johnsons närmsta rådgivare och i praktiken landets näst mäktigaste person.

Dominic Cummings är mest känd som chef för den officiella Brexitkampanjen under folkomröstningen 2016. I filmen ”Brexit: An Uncivil War” spelas han av Benedict Cumberbatch: ett excentriskt tunnhårigt geni som skräddarsyr en miljard Facebookannonser och vänder det brittiska folket mot EU. Det var denne man som Boris Johnson ringde i juli när det stod klart att han själv skulle bli

premiärminister. Telefonsamtalet förvånade många.
Dominic Cummings är nämligen en seriös politisk spelare. Och det ansågs inte Boris Johnson riktigt vara. Boris Johnson är lat och virrig till sin natur. Han var en rätt misslyckad utrikesminister och när han var borgmästare i London var han mest känd som glad flaggviftande maskot under OS i London 2012.
De flesta antog att han skulle vara något av en glad amatör som premiärminister. De hade fel.
För Boris Johnson ringde till Dominic Cummings och tillsammans genomförde de den största brittiska regeringsombildningen i modern tid.
Alla som inte kunde betraktas som lojala brexitörer kastades ut ur regeringen.
Medier togs på sängen.
Detta var inte vad man hade förväntat sig från Boris Johnson.
I onsdags kom så överraskningsmanöver nummer två. Boris Johnson satte de konservativas gruppledare, Jacob Rees-Mogg på ett flyg upp till Skottland. Där befann sig nämligen drottningen. Och med sig på flyget hade Jacob Rees-Mogg en skrivelse som bad drottningen att tillfälligt stänga parlamentet från mitten av september till mitten av oktober.
Officiellt handlar detta om att Boris Johnson den 14 oktober vill lansera en ny politisk agenda i parlamentet. Det som i Storbritannien kallas för ”Queens Speech”.
I praktiken är det en lång regeringsförklaring som formuleras av regeringen och läses upp av monarken under pompa och ståt.
Normalt hade det inte varit något konstigt med detta.

I nuvarande läge är det dock en krigsförklaring. Oppositionen vrålar om ”statskupp”.
Boris Johnson har nämligen inte stöd i det brittiska parlamentet för sin hårda Brexitlinje. Parlamentarikerna vill inte låta premiärministern krascha Storbritannien ut ur EU den 31 oktober utan ett avtal. De hade tänkt ägna september och oktober åt att försöka stoppa honom.
Men nu stänger premiärministern alltså helt sonika ner parlamentet i mer än fyra veckor.
Det ger parlamentarikerna betydligt mindre tid.
Detta betyder inte att Boris Johnson ”har kommit ut som diktator” vilket till exempel författaren Philip Pullman skrev i onsdags. Men det innebär onekligen att - Boris Johnson visar att han är beredd att spela ett hänsynslöst konstitutionellt spel.
Ett 70-tal parlamentsledamöter har inlett försök att stoppa beslutet genom en skotsk civilrättslig domstol. Förhandlingar inleds i Edinburgh i dag, fredag. En ansats att juridiskt hindra Boris Johnson från att stänga parlamentet har också inletts i London. Folk demonstrerade utanför parlamentet på onsdagskvällen och i går annonserade den populära skotska konservativa ledaren Ruth Davidson sin avgång.
Utan henne kommer det att bli svårt för Boris Johnson att vinna valkretsar i Skottland.
Men detta är ett senare problem.
Just nu handlar allt om Brexit.
Boris Johnson har tillsammans med Dominic Cummings organiserat 10 Downing Street som vore landet i krig.
Premiärministern har bestämt sig för att genomföra skilsmässan från EU kosta vad

det kosta vill. Fram till den 31 oktober kommer hans politiska maskin att jobba dygnet runt. De vill genomföra Brexit och sedan hålla nyval.
Där ska de krossa både Nigel Farages högerpopulistiska Brexitparti och Labours Jeremy Corbyn. De vill lägga en budget som i grunden ställer om den brittiska ekonomin och inleder en ny politisk era i landets historia. För detta tänker de jobba snabbare, smartare och mer hänsynslöst än alla andra.
Brexit är ingen fars längre.
Det är vad de försöker visa världen.

Katrine Marçal
katrine.marcal@dn.se

3 september: Parlamentet återsamlas efter sitt sommaruppehåll. Eventuellt kommer Labour-ledaren Jeremy Corbyn att begära en misstroendevotering mot regeringen under denna vecka.
9 september: Parlamentet suspenderas från och med denna vecka och portarna stängs.
14-17 september: Liberaldemokraternas partikonferens i Bournemouth.
21-25 september: Labours partikonferens i Brighton.
29 sept–3 okt: Regerande Tories partikonferens i Manchester.
14 oktober: Parlamentets nya session inleds med drottningens tal.
17–18 oktober: Europeiska rådet håller toppmöte i Bryssel. Kan vara sista chansen för EU-ledarna och Boris Johnson att komma överens om ett ordnat utträde för Storbritannien.
21–22 oktober: Debatt och omröstning om eventuellt omarbetat utträdesavtal med EU.
31 oktober: Storbritannien lämnar EU (om inget annat bestäms).

Brexit. Frågan är vem Boris Johnson ska svika den här gången

FREDAG 30 AUGUSTI 2019

Boris Johnson sviker människor. Det är vad han gör: fruar, anställda, älskarinnor och tidningsläsare har alla fallit offer för hans bedrägliga charm. Så den fråga som inställer sig nu när vår premiärminister anhållit hos drottningen – och fått ett ja – att stänga parlamentet under fem veckor inför det planerade datumet för Brexit (31 oktober) är vem han i slutändan avser att svika.

Optimisterna tror att det är extremisterna som förde honom till makten; pessimisterna anser att det är oppositionen.

Det uppenbara offret för den nya taktiska manövern är den majoritet i parlamentet som är motståndare till ett avtalslöst Brexit. Problemet för dem är att de inte är enade och troligtvis inte kan komma överens om ett alternativ till Johnsons plan.

De flesta skulle föredra att Brexit inte blev av, men det finns en hård kärna i Labourpartiet som vill lämna EU och kan tänkas samarbeta med vissa tories för att besegra den linjen i parlamentet.

Samtidigt kan de krafter som är emot

Brexit tänkas samarbeta med extremister som motsäger sig alla överenskommelser som framförhandlats med främmande makter för att fälla regeringens förslag. Premiärminister Theresa Mays förslag blev nedröstat tre gånger på grund av den logiken och den lär inte förändras inför ett nyval. Med frånvaron av en majoritet för något som helst alternativ till regeringen förslag, är risken uppenbar att Storbritannien kraschar ut ur EU utan ett avtal.

Den andra faktorn som talar till Johnsons fördel är att många parlamentsledamöter som opponerar sig mot ett avtalslöst Brexit – i alla partier inklusive Labour – är lika motsträviga till att släppa fram en Corbyn-regering som de är till att lämna EU. Likafullt kommer de att tvingas välja snabbt vilket de anser vara det minst onda alternativet.

Det är otänkbart att de ger upp utan kamp. Den enda uppenbara vägen framåt som kan skönjas under den knappa tid som återstår är en misstroendeomröstning. Om den lyckas faller regeringen och landet går till nyval.

Det finns två möjliga utgångar, och båda erbjuder Johnson möjligheter. Om misstroendeomröstningen röstas ned, kan premiärministern tolka det som ett parlamentariskt mandat för att krascha ut ur EU, vilket han har hotat med.

Om alliansen mot ett avtalslöst Brexit får hans regering att falla, kan Johnson inleda en valrörelse med två trumf på hand. Han kan spela på den gamla visan ”politikerna mot folket” som var så framgångsrik under folkomröstningen om EU, och han kan spela på missnöjet med Jeremy Corbyns ledarskap i Labour. Det är ett budskap som brukar gå hem.

I den senaste opinionsundersökningen ansåg 31 procent av väljarkåren att Johnson är bäst lämpad att vara premiärminister; siffran för Corbyn var bara 15 procent. Det finns alltså en sportslig chans att han kan erövra en majoritet som inte är beroende av nordirländska DUP, och därefter skriva under ett avtal med EU där den nya regeringen sviker DUP, och tullgränsen till Irland dras i den irländska sjön, inte på det irländska fastlandet.

Men det är bara ett av flera möjliga slut. Det brittiska valsystemet är så oförutsägbart att resultatet vid ett nyval kan gå åt vilket håll som helst. Hur som helst tror jag att ett nyval blir det troligaste resultatet, hur en misstroendeomröstning än slutar.

Att gå till val som partiet som utlovade Brexit är ett mycket bättre utgångsläge än att tvingas kämpa som partiet som genomförde Brexit – och därför kan hållas ansvarigt för konsekvenserna.

Andrew Brown är författare och journalist. Han skriver i brittiska The Guardian.

Andrew Brown

Statsvetare: Domstolar fel väg att stoppa Brexitprocess

LÖRDAG 31 AUGUSTI 2019

De olika Brexitlägren skyr inte längre några medel. Drottningen hann knappt godkänna Boris Johnsons beslut att hålla parlamentet stängt innan det - utmanades i flera domstolar. Men i slutändan kommer det ändå krävas en politisk lösning om Brexitprocessen ska tas i hamn, tror en statsvetare.

Belfast, London och Edinburgh – motståndarna mot ett avtalslöst Brexit har vänt sig till domstolar i tre av unionens huvudstäder. Förhoppningen är att via den juridiska vägen sätta stopp för Boris Johnsons senaste drag att stänga ned parlamentet. Den första indikationen på om vägen är framkomlig kom i den skotska huvudstaden under fredagen. Domaren Lord Doherty valde att inte hörsamma ett 70-tal skotska parlamentarikers krav på ett omedelbart stopp. Å andra sidan var anledningen till hans slutsats att saken behöver mer tid för att kunna prövas, vilket kommer att ske om en vecka. Då kommer även domstolar i London och Belfast att ta sig an liknande fall.

Rättsväsendet har spelat en roll i viktiga politiska skeenden i Storbritannien tidigare, till och med under

Brexitprocessen. Men det är knappast troligt att motståndarna till en förlängning av parlamentets ledighet skulle nå någon framgång i domstolarna, tror statsvetaren Nicholas Aylott.
– Storbritannien har en okodifierad lag med mer eller mindre formella element. Jag skulle bli förvånad om en domstol skulle förklara vad den får och inte får göra i den här situationen.
Oavsett utgången av de juridiska försöken är de ett tecken på hur allvarlig Brexitkrisen är, menar han.
Efter att brittiska politiker har slitit sitt hår och stångat sig blodiga utan att hitta en lösning på Brexit är det lätt att ställa sig frågan vad eller vem som ska till för att besegla landets utträdesöde. Boris Johnsons suspendering av parlamentet ses som ett försök att forma spelplanen till de hårdföra brexitörernas fördel. För hans motståndare finns två alternativ för att ta tillbaka initiativet, enligt Nicholas Aylott. Antingen kan man lagstiftningsvägen tvinga regeringen att begära ytterligare tid att slutföra Brexit. Då skulle det finnas utrymme att få till ett mer ordnat utträde. Eller så finns det så kallade atombombs-alternativet som i stället för att bara flytta pjäserna kastar om hela spelplanen.
En majoritet i underhuset kan kräva regeringens avgång och ersätta Boris Johnson. Det här skulle innebära ett politiskt självmord för många konservativa ledamöter som då tvingas sänka sin egen ledare.
– Det är drastiskt och det skulle vara ett stort steg för dem att ta. Men jag tror ändå att det här är det alternativ som har bäst chans att lyckas, säger Nicholas Aylott.
TT

Nya tullar infördes i helgen

MÅNDAG 2 SEPTEMBER 2019

USA och Kina höjde på söndagen insatserna i den 14 månader långa handelskonflikten då nya tullar infördes från båda sidor på en rad varor. Handelskriget går nu in i en period med risk för snabb upptrappning. Någon lösning finns inte i sikte.

Amerikanska tullsatser på utländska produkter hade redan tidigare höjts till den högsta nivån sedan 1960-talet.

På söndagen lade USA en ny 15-procentig tull på importerade kinesiska varor som livsmedel, kläder, hushållsprodukter och tv-apparater, sammanlagt värda 110 miljarder dollar. Det innebär en genomsnittlig tull på kinesiska varor på 21 procent, jämfört med 3 procent när Donald Trump tillträdde som USA:s president, enligt en beräkning av Peterson Institute for International Economics, som redovisas i New York Times.

En andra omgång av tariffer är planerade till den 15 december, då i stort sett hela den amerikanska importen av varor från Kina planeras vara tullbelagd.

Kina svarade på söndagen med att höja tullarna på amerikanska varor värda 95 miljarder dollar, bland annat på sojabönor. Det betyder att sojabönor från USA får en tull på 33 procent, jämfört med endast 3 procent för sojabönor från Brasilien och Argentina.

Den 15 december planerar Kina att lägga en 43-procentig tull på amerikanska bilar och bildelar, jämfört med en tull på 13 procent för bilar från Japan och Tyskland. Kinas svar har ofta varit att höja tullarna på varor från USA och samtidigt sänka dem på varor från andra länder.
När Donald Trump inledde handelskriget lovade han att följden skulle bli en rättvis handel, både till storleken och genom att tvinga Kina att sluta stjäla teknologi och upphöra att subventionera sina företag. Men sedan förhandlingarna brutit samman och det blivit alltmer uppenbart att USA inte lyckas tvinga Kina till snabba eftergifter står det klart att konflikten riskerar att bli utdragen.
Donald Trump säger att en ny omgång av förhandlingar ska genomföras i Washington i september, men den uppgiften har inte bekräftats från Peking.
Trump kan backa om Kina gör eftergifter, samtidigt försvagar det hans förhandlingsposition om USA:s ekonomi försvagas – bland annat som en följd av handelskonflikten – och i takt med att nästa års presidentval närmar sig. I det perspektivet har Kina inte mer bråttom än Trump med en uppgörelse.

Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se

Det moderna Europa föddes med skarpa hjärnor och tekniska framsteg

SÖNDAG 1 SEPTEMBER 2019

Vad händer om man i stället för politik och krig sätter tekniken i centrum för Europas historieskrivning? Resultatet kan man ta del av i forskningsprojektet ”Making Europe”. Vetenskapen och tekniken var kärnan i civilisationen och imperialismen. Men författarna skyggar inte för teknologins mörka sidor, skriver Gunnar Wetterberg.

Veckan efter midsommar samlades de internationella ingenjörsvetenskaps-akademierna i Stockholm. Värd för tillställningen var svenska IVA, som i år fyller 100. Svensken Johan Norberg inledde symposiet med att hylla vetenskapens och ingenjörskonstens bidrag till mänsklighetens allt ljusare tillvaro. Ett par timmar senare skakade sydafrikanen Edgar Pieterse på huvudet åt blomstermålningen. Hur kan man tala om

de senaste hundra åren utan att nämna världskrig, folkmord och kolonial utplundring?

I den stort anlagda serien ”Making Europe: technology and transformations, 1850–2000” finns det mer av den balans som Pieterse efterlyste. Med nederländska stiftelsers stöd genomförde 300 teknikhistoriker i det tioåriga projektet Inventing Europe, som fjorton av deltagarna sammanfattat i sex volymer om Europas teknikhistoria.

I förordet till böckerna utmanar utgivarna den gängse historiesynen. ”Vi erbjuder en europeisk historia sedd genom teknologins lins snarare än genom krigen”, skriver Johan Schot och Philip Scranton. ”Vi tror att en europeisk historia med tekniken som kärna gör det lättare att förstå kontinuiteterna som bestått trots krigens avbrott.”

I bok efter bok ifrågasätter teknikhistorikerna begreppet ”det korta 1900-talet”, britten Eric Hobsbawms karakteristik av 1914 till 1991, med världskrigen, nazismen och kommunismen som huvudteman. Det är fel, menar ”Making Europe”: med teknologin handlar det i stället om ett *långt* 1900-tal, som börjar med världsutställningen i London 1851 och knappast tagit slut ännu. I Crystal Palace samlades den tidiga industrialismens ingenjörer och visade världen vad de kunde – och sedan har det bara blivit mer och mer.

Det var med teknologin som Europa gick ut i världen. Teknologin möjliggjorde

imperialismen och erövringarna, men det stannade inte vid den praktiska nyttan. - Teknologin hade också en ideologisk betydelse, påpekar Maria Paula Diogo och Dirk van Laak i sin volym om Europa och globaliseringen. Vetenskapen och tekniken var kärnan i civilisationen, den kultur som européerna lät andra få del av/tryckte på dem.

Det handlade inte bara om vapenteknologin, när de europeiska stormakterna tog över världen. Minst lika viktiga var kommunikationerna – ångan användes för att driva fartyg och lägga ut järnvägsnät över världen, och hand i hand med fartyg och lokomotiv gick telegrafen. Så hade det börjat redan i Europa. I en av seriens mest intressanta volymer skildrar KTH-historikerna Per Högselius och Arne Kaijser tillsammans med holländaren Erik van Vleuten hur infrastrukturen byggdes ut och knöt samman kontinenten. Järnvägarna fick tidigt huvudrollen. De första sträckorna byggdes av privata företag, men allt fler stater insåg värdet.

Från början användes de för att forsla passagerare och varor, men den preussiska staten insåg att de kunde användas i militära strategier. Mot Danmark 1864–65 segrade tyskarna med gevär som gick att ladda och avlossa dubbelt så snabbt som de danska, men i krigen mot Österrike 1866 och Frankrike 1870–71 utnyttjade järnkanslern Bismarck och generalstabschefen Moltke även järnvägen. Med tågen mobiliserade de sina bataljoner långt snabbare än motståndarna, och med segrarna lade de grunden till det kejsardöme som skulle

prägla mycket av Hobsbawms korta 1900-tal.

Under de kommande årtiondena blev järnvägarna huvudsaken i det ena projektet efter det andra. Den balttyske matematikern Sergej Witte blev direktör för de ryska järnvägarna och ansvarig för bygget av transsibiriska järnvägen, som långa tider (och kanske än i dag) skulle bli en av de mest trafikerade banorna i världen. Cecil Rhodes plan på en järnväg från Kap till Kairo höll på att driva Storbritannien i krig med Portugal och Frankrike; Tyskland strävade efter Berlin-Bagdad för att sträcka ut sitt inflytande in i Asien. Under andra världskriget lade nazisterna koncentrationslägren nära stora järnvägsknutar, och Reichsbahns ansvariga såg till att transporterna av judar, kommunister och homosexuella fungerade geschwint.

Samspelet med telekommunikationerna är fascinerande. Ända till 1800-talets början var transporter och kommunikationer ett och detsamma, möjligen med undantag för brevduvor och vårdkasar runt kusterna.

Med telegrafin fick kommunikationerna en helt annan snabbhet än transporterna. Det började med den franska revolutionsarméns flaggor och semaforer, men det var när man började använda elektricitet som telegrafin blev mer och mer effektiv. Börsspekulanter använde den för att tjäna pengar snabbare än motspekulanter som inte visste lika mycket lika snabbt; men den ökade också järnvägsnätets säkerhet genom att ge

snabba besked om vilka tåg som mötte var på linjen.

Det fascinerande med ”Making Europe” är att teknikens historia inte bara är teknik. Andreas Fickers och Pascal Grisset betonar Samuel Morses betydelse. Först med hans alfabet kunde de nationella telegrafsystemen tala med varandra.

Standardiseringen av Moresealfabetet vid den internationella telegrafunionens första konferens 1865 innebar att telegrafisterna inte längre behövde bära telegrammen över gränserna och översätta dem för att göra dem begripliga för mottagaren.

Med tekniken att lägga undervattenskablar konsoliderade Storbritannien sitt världsherravälde. Då radion kom var det till en början i samma syfte, att kontrollera avlägsna kolonier och nå skeppen ute på havet, men genombrottet kom när tusentals signalister under första världskriget lärde sig den nya tekniken och kom hem som radioamatörer, grunden för breda sändningar till många mottagare.

Just samspelet mellan teknikerna och deras användare är temat för Ruth Oldenziels och Mikael Hårds volym i serien. Drivkraften i utvecklingen kom ofta från konsumenterna – cyklisternas betydelse för att riva gränser, bygga ut hotell och lägga bättre vägar är ett fascinerande kapitel. Men de pekar också på fixarnas betydelse, teknikens mellanhänder, de som med sina symaskiner tog Buttericks klädmönster för att sy eget efter det parisiska modet, eller för att lägga till och dra ifrån på fabrikskonfektionen.

För att tekniken skulle fungera krävdes ofta överenskommelser. Många teknologier är i sig gränsöverskridande, andra fungerar mycket bättre om de blir det. Teknologins behov blev drivkraften i mycket av det internationella samarbete som började växa fram från mitten av 1800-talet, visar Wolfram Kaiser och Johan Schot. De lyfter fram alla de tekniska kommittéer som arbetade inom Nationernas Förbund under mellankrigstiden. NF har hamnat i skymundan därför att man misslyckades med att bevara freden, men Kaiser och Schot menar att förbundet lade grunden till samarbetet i FN efter andra världskriget. Inom NF hade man också prövat fram många av de samarbetsformer som Jean Monnet tog med sig in i den framväxande europeiska gemenskapen.

”Making Europe” skyggar inte för teknologins mörka sidor. Kemisten Fritz Haber fick Nobelpriset för sin metod för att framställa ammoniak på syntetisk väg, ett genombrott för konstgödseln – men också för att tillverka sprängämnen. Han fick ansvaret för det tyska gaskriget under första världskriget och propagerade för att använda senapsgas. Radions Nobelpristagare, Guglielmo Marconi, hörde till Mussolinis mest verksamma supportrar; nazisterna använde moderna teknologier i krig och förintelse; och i Stalins Sovjetunionen stod ingenjörerna för femårsplanerna.

I ett par volymer undrar författarna om ingenjörerna lockades av att de autoritära regimerna fick saker gjorda, att de slapp demokratins omständliga processer och fick grandiosa uppgifter att verkställa.

Kanske var det så, men var lockelsen större för dem än för andra? Betydligt mer problematisk är ingenjörernas oförmåga att förutse följderna när deras projekt omsätts i verkligheten. Ibland blir katastroferna tidigt uppenbara, som när Sovjetunionen försökte spränga nya lopp för de sibiriska floderna med hjälp av kärnexplosioner. Men ofta tar det några årtionden innan de stora upptäckterna värker ut i vardagen – transistorerna är det exempel som ofta återkommer i bokserien.

Ett sådant jättekliv ut i det okända rymdes också bland visionerna på ingenjörsseminariet i Stockholm. Miljöjuristen Jessie Reynolds från Los Angeles lanserade ”solar geoengineering” som lösning, om ”traditionella” klimatåtgärder inte hinner nå 1,5-gradsmålet i tid. Genom att pumpa ut svavelpartiklar i atmosfären skulle världens ingenjörer kunna hejda solstrålningen och kyla ned jorden.

Haken är att det prövats förut, men av naturen själv. År 536 e Kr pumpades enorma mängder aska ut i hela jordens atmosfär, av ett vulkanutbrott eller av ett nedslag från rymden. När det späddes på av ett vulkanutbrott ett par år senare vittnar samtida krönikörer om flera år då solen ”försvann”. Temperaturen sjönk med tre grader, trädens årsringar krympte till nästan ingenting, och stora delar av befolkningen svalt ihjäl eller dog i pestsjukdomar när det inte fanns något att äta.

Gudskelov finns det en historia att ta varning av, när Reynolds och andra

entusiaster börja drömma. Hellre energiskatt än svavelmoln!

Gunnar Wetterberg

Gunnar Wetterberg är författare och ledamot i Ingenjörsakademien. Hans senaste bok är ”Träd – en vandring i den svenska skogen” (Albert Bonniers förlag). Projektet ”Making Europe: technology and transformations, 1850–2000” ges ut av förlaget Palgrave Macmillan.